

સ્વય સિદ્ધ પરમાત્મા કબીર

શાસ્રકારનો પરિચય

પરમકૃપાળુ સ્વયં સિદ્ધ સર્વ શક્તિમાન અયોની પ્રગટ પરમ તેજોમય પંચ તત્વોના ગુણોથી પર પરમ જ્યોતિ પ્રકાશ સ્વરૂપ જિજ્ઞાસુજનોને ચૌરાસી લક્ષ યોનિનાં ભ્રમણમાંથી છોડાવનારાં એવા પરમ સત્તગુરૂ શ્રી કબીર સાહેબની પ્રેરણાથી પરમ પૂજ્ય તપસ્વીજી સાહેબે સમ દ્દષ્ટિવાળા અને શુધ્ધ ચરિત્રવાળા યોગીરાજ અને મહાન પુરૂષના સ્વાનુભવોથી મંથન કરેલા અને ઘણાં શાસ્રોનાં સાર રૂપ આ "કબીર સત્ય પ્રકાશ" નામનો શાસ્ર પ્રગટ કરવામાં આવ્યા છે.

આ પવિત્ર અને નિર્મળ, જ્ઞાન, વ્યવહાર, અને પરમાર્થ માર્ગમાં પરમ કલ્યાણ કરવાવાળા મોક્ષ. આપનાર આ મહાન શાસ્ર છે, અને કાવ્ય, પદ, દોહા, ચૌપાઈ અને છંદમાં શાસ્રકારે ઘણોજ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે. તેથી દરેક વાંચનાર ભાઇ–બહેનોને આ ગ્રંથની પાછળ રહેલ રહસ્યો સમજાવવા માટે શાસ્રકારનો થોડો પરિચય આપવો યોગ્ય છે, એમ હું માનું છું પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબ ઘણાં દેશોમાં ભ્રમણ કરતાં કરતાં વિક્રમ સંવત ૧૯૮૮ની સાલમાં ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્રમાં પધાર્યા અને ગુજરાત સૌરાષ્ટના ઘણાં શહેરો અને ગામોમાં ભ્રમણ કર્યું અને ઘણાં જિજ્ઞાસુ ભાઇઓને તપસ્વી સાહેબ સત્તસંગનાં માર્ગમાં લઈ આવ્યા અને સત્તસંગી ભાઇઓએ તપસ્વી સાહેબનાં દર્શન અને સત્તસંગનો લાભ મેળવીને પોતાના ભાગ્યને અહોભાગ્ય માનતાં હતાં

લીંબડી કબીર આશ્રમની સ્થાપ્ના અને નેમ [ધ્યેય]

પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબને માટે સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાતમાં ઘણાં આશ્રમો આવકવાળા, જગ્યા મહંત તથા આચાર્ય તરીકે મળતી હતી તે જગ્યા તપસ્વી સાહેબે સ્વિકારી નહિ તેમ છતાં પણ લીંબડીવાળા ભાઇઓનો ઘણો પ્રેમ જોઈ લીંબડીમાં રહેવાનો સ્વિકાર કર્યો લીંબડી રાજ્ય તથા રાજકુટુંબ અને લીંબડીના ભાઇઓ તથા બહારગામવાળા ભાઈઓએ મળી એક ભવ્ય સુંદર મોટ્

આશ્રમ વિક્રમ સંવત ૨૦૦૮ની અને અગીયારની સાલમાં બનાવી તપસ્વી સાહેબને યોગ ધ્યાન અને સેવા કરવાં માટે અર્પણ કરેલ છે તે લીંબડી કબીર આશ્રમનાં નામથી પ્રખ્યાત છે.

વિક્રમ સંવત ૨૦૧૪ અને ૧૫ની સાલમાં લીંબડી કબીર આશ્રમમાં મોટી મોટી અર્ધાં અર્ધાં મણ એક ટાઇમે દુધ આપવાવાળી ગાયો રાખી હતી ત્રીજે દિવસે ત્રીસ મણ છાસ થતી હતી સમાજને પૈસા લીધાં વગર આપવામાં આવતી હતી અને પોતે દુધ ખાતાં નહિં ગાયોનું અડધુ ખર્ચ ઘીમાંથી ચાલતું હતું અને અડધુ ખર્ચ સેવકો પૂરા કરતાં હતાં તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંના સંતોને ધન્ય છે કે જ્યાં એટલું બધુ દુધ થતું હતું છતાં પોતાને ખાવાના ઉપયોગમાં લેતા નહિં કારણ કે છાશ વધારે હોય ગરીબોને મળે આ હેતુથી. આ સમયે કબીર આશ્રમમાં સાધુ, ગરીબ, દુઃખીઓને ખાવામાં જે દુધ વધે છે તે દુધ વેચતા નથી તે દુધ ભયંકર બીમારીવાળા, તથા જેની આર્થીક પરીસ્થિતિ નબળી હોય અને ભયંકર રોગમાં સપડાઇ ગયાં હોય તેને મફતમાં દુધ આપી દે છે

લીંબડી કબીર આશ્રમમાં દુઃખી, બીમારો, સાધુ, ગરીબો આવ્યા હોય અને કબીર આશ્રમની પાસે ધર્મશાળા છે. તેમાં બીમાર દુઃખીઓ પડયાં હોય માનવ ધર્મ સમજી તપસ્વી સાહેબ તે લોકોની બનતી સેવા કરે છે ઘણી વખત એવુ બને છે કે બીમાર ટી. બી. વાળાના ચેપી રોગનાં ભય વગર તેની સેવા પોતે કરવા લાગે છે અને અન્નક્ષેત્ર, રોટી, સેવા, જાતી, પંથનાં ભેદ વિના બધાને માટે એક સરખુ ભોજન આપવામાં આવે છે કારણ વગર કોઈ વસ્તુ જુદુ જમતા નથી, કબીર ભગવાનની દયાથી તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંનાં સંતો દરેક રીતે પવિત્ર પુરૂષો છે તે મને ખાત્રી છે પ્રિય સજ્જનો, સાચો ધર્મપાલન કરવામાં ઘણી મુશ્કેલીઓ છે કબીર આશ્રમમાં રંગો, તમો, ગુણ, શોખ, મોજ, વૈભવવાળી વસ્તુઓ નથી. કોઈ કોઈ સેવકો, સ્નેહીઓએ મોટર, રેડિયો, તીજોરી વિગેરે કિંમતી વસ્તુઓ ભેટ આપતા હતાં તે

તપસ્વી સાહેબ સ્વિકારતા નહિં લીંબડી કબીર આશ્રમમાં બેઠી આવક નથી, ખર્ચ વધારે છે કબીર ભગવાનની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબનાં યોગ, તપ, સેવાથી તથા ઉચ્ચ ચરિત્રનાં પ્રભાવથી ચાલે છે લીંબડીનાં ભાઈઓ તથા બહાર ગામ શહેરનાં ભાઈઓનાં કબીર ભગવાનની દયાથી દરેક જાતી પંથવાળાઓ કબીર આશ્રમના પ્રેમ ભાવથી બહુત સેવા કરે છે આવા કબીર આશ્રમ લીંબડી શહેરમાં છે તે લીંબડી શહેરની જનતાએ હોભાગ્ય માને છે.

"તપસ્વી સાહેબનાં રાજયોગ સમાધી સિદ્ધ"

પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ધ્યાન, યોગ, સમાધી, ક્રિયા ઘણાં વખતે ગુફા ભોંયરામાં ચાર ચાર પાંચ પાંચ માસ સુધી યોગ કાર્ય કરે છે, અને તેઓ શ્રીના વિશેષ રૂપમાં ધ્યાન, તપ અને જીવોની સેવા, આ બે મુખ્ય કાર્યો છે. વિક્રમી સંવત ૨૦૧૩ ની સાલમાં પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ભોયરામાં ચાર માસ સુધી તપકાર્ય, યોગકાર્ય હતાં તેમાં ત્રણ દિવસની અંખડ સમાધી કરેલી હતી સમાધીની કાર્યક્રમ પૂરા થયાં બાદ બહાર નીકળ્યાં, તેના આનંદમાં લીંબડી શહેરનાં ભાઈઓ તથા બહાર શહેરના ભાઈઓ મળી એક મોટો વિશાળ મેળાવડો કર્યો હતો. જેમા પચ્ચાસ, પંચાવન હજાર રૂા.નો ખર્ચો થયેલ હતો અને ચાલીસથી પચ્ચાસ હજાર માણસોએ તે મેલાવડામાં લાભ લીધો હતો. તપસ્વી સાહેબ પાસે મેલા માટે કોઈ પણ પૈસો હતો નહિં પણ કબીર ભગવાનની દયાથી તે મોટું મંગલ કાર્ય થઈ ગયું કોઈ ધાર્મીક કાર્ય મોટું કરવાનું હોય તો સમાજ પાસેથી પૈસાઓ માંગવાં પડે છે. અને દરેક જાતી પંથવાળા ભાઈઓ ખુશીથી મદદ કરે છે આ વિશાળ મેલાવડામાં કબીર ભગવાન ની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબના મહાન પ્રભાવ બધાને જોવામાં આવ્યા હતાં. કબીર સાહેબનાં ઉંચા સિદ્ધાંત પર આ મેળો યોજવામાં આવ્યો હતો. ઘણાં લોકો એમ કહેતા હતા કે કબીર ભગવાન વેશ બદલીને મેળામાં પધાર્યાં હતા.

આશ્રમ વિક્રમ સંવત ૨૦૦૮ની અને અગીયારની સાલમાં બનાવી તપસ્વી સાહેબને યોગ ધ્યાન અને સેવા કરવાં માટે અર્પણ કરેલ છે તે લીંબડી કબીર આશ્રમનાં નામથી પ્રખ્યાત છે.

વિક્રમ સંવત ૨૦૧૪ અને ૧૫ની સાલમાં લીંબડી કબીર આશ્રમમાં મોટી મોટી અર્ધાં અર્ધાં મણ એક ટાઇમે દુધ આપવાવાળી ગાયો રાખી હતી ત્રીજે દિવસે ત્રીસ મણ છાસ થતી હતી સમાજને પૈસા લીધાં વગર આપવામાં આવતી હતી અને પોતે દુધ ખાતાં નહિં ગાયોનું અડધુ ખર્ચ ઘીમાંથી ચાલતું હતું અને અડધુ ખર્ચ સેવકો પૂરા કરતાં હતાં તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંના સંતોને ધન્ય છે કે જ્યાં એટલું બધુ દુધ થતું હતું છતાં પોતાને ખાવાના ઉપયોગમાં લેતા નહિં કારણ કે છાશ વધારે હોય ગરીબોને મળે આ હેતુથી. આ સમયે કબીર આશ્રમમાં સાધુ, ગરીબ, દુઃખીઓને ખાવામાં જે દુધ વધે છે તે દુધ વેચતા નથી તે દુધ ભયંકર બીમારીવાળા, તથા જેની આર્થીક પરીસ્થિતિ નબળી હોય અને ભયંકર રોગમાં સપડાઇ ગયાં હોય તેને મફતમાં દુધ આપી દે છે

લીંબડી કબીર આશ્રમમાં દુઃખી, બીમારો, સાધુ, ગરીબો આવ્યા હોય અને કબીર આશ્રમની પાસે ધર્મશાળા છે. તેમાં બીમાર દુઃખીઓ પડયાં હોય માનવ ધર્મ સમજી તપસ્વી સાહેબ તે લોકોની બનતી સેવા કરે છે ઘણી વખત એવુ બને છે કે બીમાર ટી. બી. વાળાના ચેપી રોગનાં ભય વગર તેની સેવા પોતે કરવા લાગે છે અને અન્નક્ષેત્ર, રોટી, સેવા, જાતી, પંથનાં ભેદ વિના બધાને માટે એક સરખુ ભોજન આપવામાં આવે છે કારણ વગર કોઈ વસ્તુ જુદુ જમતા નથી, કબીર ભગવાનની દયાથી તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંનાં સંતો દરેક રીતે પવિત્ર પુરૂષો છે તે મને ખાત્રી છે પ્રિય સજ્જનો, સાચો ધર્મપાલન કરવામાં ઘણી મુશ્કેલીઓ છે કબીર આશ્રમમાં રજો, તમો, ગુણ, શોખ, મોજ, વૈભવવાળી વસ્તુઓ નથી. કોઈ કોઈ સેવકો, સ્નેહીઓએ મોટર, રેડિયો, તીજોરી વિગેરે કિંમતી વસ્તુઓ ભેટ આપતા હતાં તે

તપસ્વી સાહેબ સ્વિકારતા નહિં લીંબડી કબીર આશ્રમમાં બેઠી આવક નથી, ખર્ચ વધારે છે કબીર ભગવાનની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબનાં યોગ, તપ, સેવાથી તથા ઉચ્ચ ચરિત્રનાં પ્રભાવથી ચાલે છે લીંબડીનાં ભાઈઓ તથા બહાર ગામ શહેરનાં ભાઈઓનાં કબીર ભગવાનની દયાથી દરેક જાતી પંથવાળાઓ કબીર આશ્રમના પ્રેમ ભાવથી બહુત સેવા કરે છે આવા કબીર આશ્રમ લીંબડી શહેરમાં છે તે લીંબડી શહેરની જનતાઅ હોભાગ્ય માને છે.

" તપસ્વી સાહેબનાં રાજયોગ સમાધી સિદ્ધ "

પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ધ્યાન, યોગ, સમાધી, ક્રિયા ઘણાં વખતે ગુફા ભોંયરામાં ચાર ચાર પાંચ પાંચ માસ સુધી યોગ કાર્ય કરે છે, અને તેઓ શ્રીના વિશેષ રૂપમાં ધ્યાન, તપ અને જીવોની સેવા, આ બે મુખ્ય કાર્યો છે. વિક્રમી સંવત ૨૦૧૩ ની સાલમાં પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ભોયરામાં ચાર માસ સુધી તપકાર્ય,યોગકાર્ય હતાં તેમાં ત્રણ દિવસની અંખડ સમાધી કરેલી હતી સમાધીની કાર્યક્રમ પૂરા થયાં બાદ બહાર નીકળ્યાં, તેના આનંદમાં લીંબડી શહેરનાં ભાઈઓ તથા બહાર શહેરના ભાઈઓ મળી એક મોટો વિશાળ મેળાવડો કર્યો હતો. જેમા પચ્ચાસ, પંચાવન હજાર રૂા.નો ખર્ચો થયેલ હતો અને ચાલીસથી પચ્ચાસ હજાર માણસોએ તે મેલાવડામાં લાભ લીધો હતો. તપસ્વી સાહેબ પાસે મેલા માટે કોઇ પણ પૈસો હતો નહિં પણ કબીર ભગવાનની દયાથી તે મોટું મંગલ કાર્ય થઈ ગયું કોઈ ધાર્મીક કાર્ય મોટું કરવાનું હોય તો સમાજ પાસેથી પૈસાઓ માંગવાં પડે છે. અને દરેક જાતી પંથવાળા ભાઈઓ ખુશીથી મદદ કરે છે આ વિશાળ મેલાવડામાં કબીર ભગવાન ની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબના મહાન પ્રભાવ બધાને જોવામાં આવ્યા હતાં. કબીર સાહેબનાં ઉંચા સિદ્ધાંત પર આ મેળો યોજવામાં આવ્યો હતો. ઘણાં લોકો એમ કહેતા હતા કે કબીર ભગવાન વેશ બદલીને મેળામાં પધાર્યા હતા.

"કબીર બ્રહ્મ પ્રકાશ ગ્રંથ"

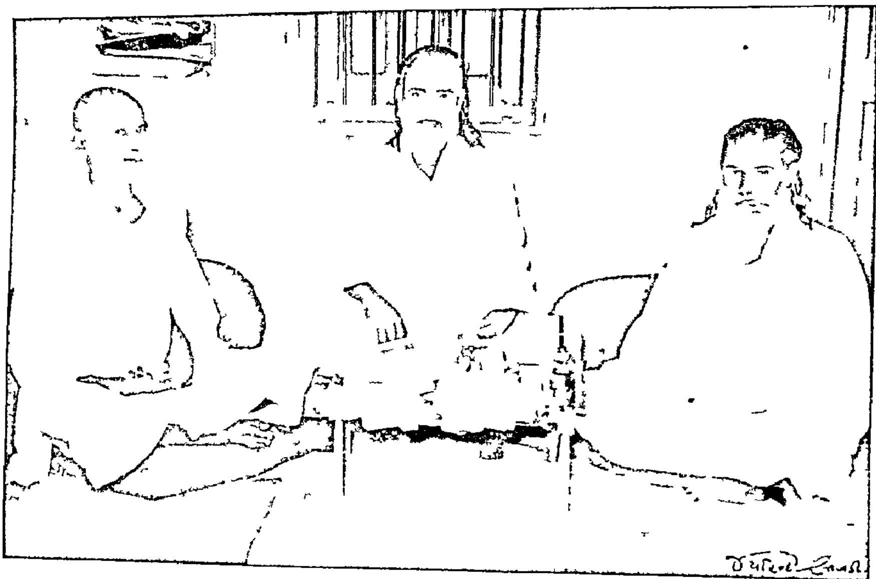
સંવત ૨૦૦૯ ની સાલમાં કબીર ભગવાનની દયાથી તપસ્વી સાહેબે કબીર બ્રહ્મ પ્રકાશ ગ્રંથ ગુજરાતીમાં લખી ૮૦૦૦ રૂ. તેઓશ્રીની પ્રેરણાથી સમાજે આપ્યા હતાં અને ૧૦૦૦ ગ્રંથ છપાવી જિજ્ઞાસુઓને ભેટ આપવામાં આવ્યા હતાં.

"કબીર સત્ય પ્રકાશ"

બીજા આ શાસ્ત્ર કબીર સત્ય પ્રકાશ લખવાનું કારણ કે ૨૦૨૧ ની સાલમાં પુજ્ય શ્રી તપસ્વીજી સાહેબે તપ, યોગ, માટે ભોંયરા ગુફામાં બેઠા હતાં તેમાં કબીર ભગવાન પ્રેરણા આ ગ્રન્થ લખવા માટે થઇ તો તપસ્વી સાહેબે તે ભોંયરામાં આ શાસ્ત્ર કાવ્ય, દોહા, ચોપાઈ, છંદમાં લખવાનું શરૂ કર્યું લગભગ વિશેષ ભાગ આ ગ્રન્થ ભોંયરામાં લખ્યા અને બહાર આવી લખવાનું કામ ચાલુ રહ્યું.

ત્યારબાદ તપસ્વી સાહેબના સેવકો સ્નેહીઓએ પુજ્ય તપસ્વી સાહેબને આ ગ્રન્થ છપાવવા માટે વાત કરી સેવકોની આ વાત સાંભળી પુજ્ય તપસ્વી સાહેબ ઘણાં પ્રસન્ન થયાં અને સેવકો, સ્નેહીઓ, ઉદાર ભાવથી રકમો આપી અને બહારથી રકમ લાવવા માટે પ્રયત્ન ચાલુ કર્યાં. એક હજાર ગ્રંથ હિન્દી અને એકહજાર ગુજરાતી છાપવામાં આવ્યાં છે. લખવાની મહેનત છોડીને આ શાસ્ત્ર એક એક પંદર રૂપિયામાં તૈયાર થયાં છે.

પ્રિય સજ્જનો આ શાસ્ત્ર લખવા અને છપાવવામાં ઘણો પરિશ્રમ પુજ્ય તપસ્વી સાહેબ અને સ્નેહીઓ તથા સેવકોએ કરેલ છે. આટલો મોટો પરિશ્રમ ઉઠાવી સમાજની અમુલ્ય સેવા તપસ્વી સાહેબે કરેલ છે. તેઓશ્રીનુ કહેવુ એ છે કે આ શાસ્ત્રમાં જે વસ્તુનું પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યા છે. તે જ્ઞાન સમાજે વાંચી અને કાંઈક પાલન કરશે અને તેને સુખ શાંતી મળશે તો મારું લખવાનું પરિશ્રમ અને રકમ આપવાવાળા અપાવવાવાળા ભાઈઓને બધું મળી ગયું છે, એમ હું માનું છું. પ્રિય સજ્જનો આ મોટા ત્યાગ અને સમજ અને પરમાર્થ ભાવનાને ધન્ય છે.

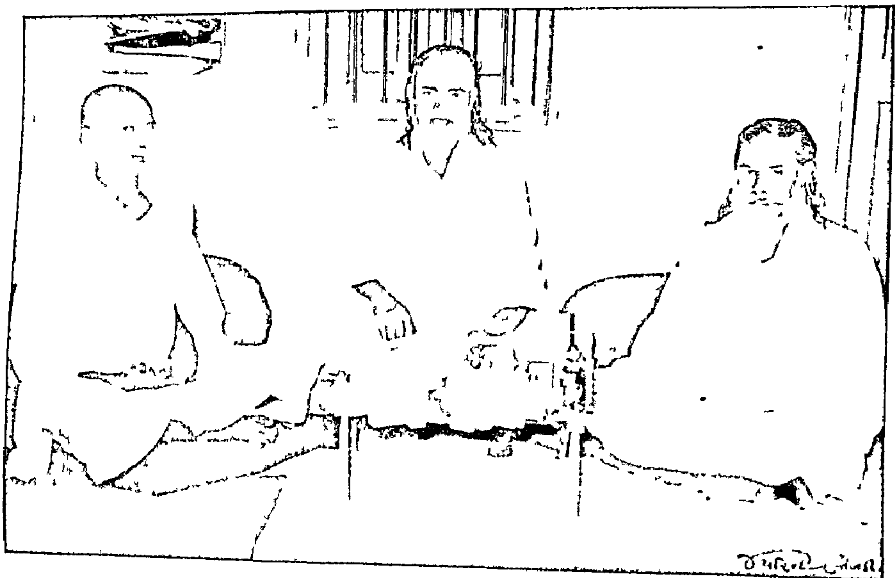
યહ શાસ્ત્ર કબીર સત્ય પ્રકાશને પુજ્ય શ્રી તપસ્વીજી સાહેબે દોહા ચોપાઈ છન્દમાં રચીને બોલી રહ્યા છે અને સત શ્રી હસદાસજી તથા સત શ્રી છત્રબલીદાસજી આનદથી શ્રવણ કરે છે

આ કબીર સત્ય પ્રકાશ શાસ્ત્રમાં જ્ઞાન, ભક્તિ, ધર્મ, હઠયોગ, રાજયોગ, દેશસેવા, દાન, રાજનિતી, રક્ષન ધર્મ, ગૃહસ્થ ધર્મ, ત્યાગધર્મ વિગેરેને ઘણાં સરલ ભાવોમાં લલીત મધુર ભાષાથી વર્ણન કર્યા છે અને બીજુ પુજ્ય તપસ્વી સાહેબ યોગ, તપ, સમાધિમાં જે અનુભવ કર્યા છે તે આ શાસ્ત્રમાં જેવામાં આવે છે અને કાવ્યતી વિધિઓ અને યોગ સમાધી ભક્તિભાવ ઉંચ જ્ઞાન આ શાસ્ત્રમાં જેવામાં આવે છે. તેથી આ શાસ્ત્રનું ઘણુ મહત્વ છે. ભારતનો આખો સમાજ આ શાસ્ત્ર વાંચસે તેવો ઉલ્લેખ છે. કોઈ જાતી પંથનું ખંડન નથી મનુષ્ય માત્રને માનતા સાચી ફરજ ધર્મ સમજાવ્યા છે. આ શાસ્ત્રમાં ૨૪ ફોટા ઓ કાગળ, પૂંઠા, રેકઝીન, કપડા અને મોટા ટાઈપ છુટા છુટા અક્ષરો છાપ, ફૂલ, બોર્ડ, બધું સુંદર વસ્તુ આ શાસ્ત્રમાં વપરાયા છે. અને મોંઘવારી થવાથી ખર્ચ ખૂબ થયું છે. શાસ્ત્ર ઘણું વિશાળ છે. આ શાસ્ત્રના સિધ્ધાંત જો કોઈ થોડુંક હૃદયમાં ઉતારશે તે પરમ સુખ, શાંતી પ્રાપ્ત કરશે એવું મને અનુભવાય છે. અને સાધુ શ્રી છત્ર બલીદાસ સાહેબ તથા સાધુ સ્યામદાસજી આ બે મુર્તિ ઘણી પવિત્ર છે. અને આ કબીર આશ્રમની સેવા ઘણી કરે છે.

લી. પ્રેમાળ સેવક
શ્રી ધરમસીભાઈ લક્ષમણભાઈ પટેલ
ઠે. ધર્મનિવાસ, છાલિયાપરા,
લીંબડી ઝાલાવાડ

પ્રિય સજ્જનો આ કબીર સત્ય પ્રકાશ નામનાં શાસ્ત્ર પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે દોહા, ચૌપાઈ, છંદમાં લખ્યા છે આ શાસ્ત્રમાં કબીર સાહેબના બહુત ઉંચ જીવન, ચરિત્ર, જ્ઞાન, ભક્તિ, નીતિ, ત્યાગ, તથા ગૃહસ્થ ધર્મ વિસ્તાર પૂર્વક વર્ણન કર્યા છે ઘણો પરિશ્રમ ઉઠાવી સમાજની અમુલ્ય સેવા કરી છે બીજી વાત એ છે કે તપસ્વી સાહેબને બેઠી આવક ન હોવાના કારણે આ શાસ્ત્ર છપાવવા માટે રકમ પ્રાપ્ત કરવા માટે અને લખવામાં ઘણી મહેનત પડી છે

પ્રિય સજ્જનો આજે હું ચાર પાંચ વર્ષથી લીંબડી કબીર

યહ શાસ્ત્ર કબીર સત્ય પ્રકાશને પુજ્ય શ્રી તપસ્વીજી સાહેબે દોહા ચોપાઈ છન્દમાં રચીને બોલી રહ્યા છે અને સંત શ્રી હંસદાસજી તથા સંત શ્રી છત્રબલીદાસજી આનંદથી શ્રવણ કરે છે.

આ કબીર સત્ય પ્રકાશ શાસ્ત્રમાં જ્ઞાન, ભક્તિ, ધર્મ, હઠયોગ, રાજયોગ, દેશસેવા, દાન, રાજનિતી, રક્ષન ધર્મ, ગૃહસ્થ ધર્મ, ત્યાગધર્મ વિગેરેને ઘણાં સરલ ભાવોમાં લલીત મધુર ભાષાથી વર્ણન કર્યા છે અને બીજુ પુજ્ય તપસ્વી સાહેબ યોગ, તપ, સમાધિમાં જે અનુભવ કર્યા છે તે આ શાસ્ત્રમાં જોવામાં આવે છે અને કાવ્યની વિધિઓ અને યોગ સમાધી ભક્તિભાવ ઉંચ જ્ઞાન આ શાસ્ત્રમાં જોવામાં આવે છે. તેથી આ શાસ્ત્રનું ઘણુ મહત્વ છે. ભારતનો આખો સમાજ આ શાસ્ત્ર વાંચસે તેવો ઉલ્લેખ છે. કોઈ જાતી પંથનું ખંડન નથી મનુષ્ય માત્રને માનતા સાચી ફરજ ધર્મ સમજાવ્યા છે. આ શાસ્ત્રમાં ૨૪ ફોટા ઓ કાગળ, પૂંઠા, રેકઝીન, કપડા અને મોટા ટાઈપ છુટા છુટા અક્ષરો છાપ, ફૂલ, બોર્ડ, બધું સુંદર વસ્તુ આ શાસ્ત્રમાં વપરાયા છે. અને મોંઘવારી થવાથી ખર્ચ ખૂબ થયું છે. શાસ્ત્ર ઘણું વિશાળ છે. આ શાસ્ત્રના સિધ્ધાંત જો કોઈ થોડુંક હૃદયમાં ઉતારશે તે પરમ સુખ, શાંતી પ્રાપ્ત કરશે એવું મને અનુભવાય છે. અને સાધુ શ્રી છત્ર બલીદાસ સાહેબ તથા સાધુ સ્યામદાસજી આ બે મુર્તિ ઘણી પવિત્ર છે. અને આ કબીર આશ્રમની સેવા ઘણી કરે છે.

લી. પ્રેમાળ સેવક
શ્રી ધરમસીભાઈ લક્ષમણભાઈ પટેલ
ઠે. ધર્મનિવાસ, છાલિયાપરા,
લીંબડી ઝાલાવાડ

પ્રિય સજ્જનો આ કબીર સત્ય પ્રકાશ નામનાં શાસ્ત્ર પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે દોહા, ચૌપાઈ, છંદમાં લખ્યા છે આ શાસ્ત્રમાં કબીર સાહેબના અહુત ઉંચ જીવન, ચરિત્ર, જ્ઞાન, ભક્તિ, નીતિ, ત્યાગ, તથા ગૃહસ્થ ધર્મ વિસ્તાર પૂર્વક વર્ણન કર્યા છે ઘણો પરિશ્રમ ઉઠાવી સમાજની અમુલ્ય સેવા કરી છે બીજી વાત એ છે કે તપસ્વી સાહેબને બેઠી આવક ન હોવાના કારણે આ શાસ્ત્ર છપાવવા માટે રકમ પ્રાપ્ત કરવા માટે અને લખવામાં ઘણી મહેનત પડી છે

પ્રિય સજ્જનો આજે હું ચાર પાંચ વર્ષથી લીંબડી કબીર

યોગાશ્રમમાં રહું છું તેથી મને સંપૂર્ણ રૂપથી અનુભવ છે અને સામે પણ જોવું છેઃ—કે પૂજય શ્રી તપસ્વી સાહેબનાં પ્રભાવ ચમત્કારના માફક કોઈ કોઈવાર મને તથા ઘણાં ભાઇઓને જોવામાં આવે છે અને શ્રી તપસ્વી સાહેબ પુરન, ત્યાગી, જોગીરાજ અને પવિત્ર મહાત્મા છે આ વાત આપ બધાને સારી રીતે જાણકાર છો મારી હૈયાતીની વાત છે કે ૨૦૨૧નાં સાલમાં તપસ્વી સાહેબે યોગ તપ કરવા માટે ગુફામાં બેઠા હતાં જેમાં ત્રણ દિવસની અખંડ સમાધી કરેલ હતી તેમ આ શાસ્ત્ર બખવાની કબીર સાહેબની પ્રેરણા તપસ્વી સાહેબને થઈ ત્યારે આ શાસ્ત્ર દોહા, ચૌપાઈ, છંદ માં તપસ્વી સાહેબે લખી છપાવી પ્રકાશ કર્યાં છે. તપસ્વી સાહેબે તપ, યોગ, સમાધીમાં આ જ્ઞાન જે અનુભવો કર્યાં છે. તે જ્ઞાન આ શાસ્ત્રમાં આવેલ છે. અને કબીર સાહેબની પ્રેરણાથી આ શાસ્ત્ર લખાય છે. આ બધા મતલબથી આ સાહિત્યનું ઘણું મહત્વ થશે. ભારતનાં બધાં સમાજ આ સાહિત્યને વાંચવાથી આનંદ, સંપ, પ્રદાન કરાવશે આપ બધાનાં પ્રેમાભિલાષી સંત હંસદાસજી ગુરુ શંકરદાસજી સાહેબ

ઠે : ખજુરી [જિ. ગોરખનાથપુર]
[ઉત્તરપ્રદેશ]

શ્રી પરમ પૂજ્ય બ્રહ્મનિષ્ટ શ્રી તપસ્વી સાહેબને સમર્પણ

ગ્રન્થ મહિમા

❀ દોહા ❀

કબીર સત્ય પ્રકાશ કો ❀ તપસ્વી લીખા બનાય ।
સકલ સૃષ્ટી કે જીવ કો ❀ સંપ કલ્યાણ સો ગાય ॥ ૧
તપસમાધી ષટ માસ કી ❀ સાહબ તપસ્વી કીન ।
સાહબ કબીર પ્રેણા ભા ❀ તબૈ ગ્રન્થ લીખ દીન ॥ ૨
યહ ગ્રન્થ બિશાલ બહુત ❀ ભારત જનહિત સોય ।
કીસીકા ખંડન હૈ નહી ❀ લાલીત ભાવ મા હોય ॥ ૩
પિંગલ કાવિ નિયમ જો ❀ યહ ગ્રન્થ કે માહિં ।
ભાવ રસ અલંકાર સબ ❀ ઊંચ જ્ઞાન જો આહિં ॥ ૪

❀ કવિત ❀

ત્રીવેની[1] સમાન કાવ્ય ❀ ધારા શુભ સોમત હૈ ।
કીનો હૈ અથાહ શ્રમ ❀ વેદ સમ બાની હૈ ॥ ૧
ભક્તિ રસ ભાવ રૂ રે ❀ કાવ્ય શાસ્ત્ર નિયમ પુરે ।
પંચ કોશ સમષ્ટિ સાર ❀ જીવોં ધર્મ જાની હૈં ॥ ૨
સદાચાર અચાર નીતી ❀ રક્ષન નીતી સારી જો ।
રાજ નિતિ રાજ યોગ ❀ ભક્તિ યોગ પ્રચારી હૈં ॥ ૩
હિંમત ભંનત યાતે ❀ કહાં કહું બેર બેર ।
યોગ યોગાભ્યાસ મેં ❀ સાહબ તપસ્વી જ્ઞાની હૈં ॥ ૪
રચે હૈં કલી કે બીચ ❀ તરની સમાન ગ્રન્થ ॥
ભવ પંથ સાગર જીવો ❀ રાહ એક કીનો હૈં ॥
વિષયી કુટીલ કુર ❀ કલીકે કુચાલી જીવ ॥
તાકો શીવ રૂપ ધારી ❀ કલ્યાણ પદ દીનો હૈં ॥ ૨
કીનો કલી દાવાનલ ❀ સાંચા ધર્મ ભસ્મ સબે ॥
કરી જ્ઞાન વૃસ્ટિ જીવ ❀ સૃષ્ટિ સુખ દીનો હૈં ॥
ધન્ય દેહ ધારી ઐસે ❀ ભારી ઉપકારી જો ॥
રચી કે પ્રકાશ સત્ય ❀ જ્ઞાન સત્ય દીનો હૈં ॥
હિમ્મત ભનત અસ ❀ પ્રેમ રસ સાની સે ॥
સાહબ તપસ્વી ચરન ❀ બન્દના હમારી હૈં ॥ ૫

કબીર ભગવાનને બન્દના

કવિત

ઓંકાર અજર અમર ❀ સ્વયં પ્રકાશ રૂપ ॥
તેજોમય જોતી રૂપ ❀ દિવ્ય દેહ ધારી હે ॥
લીનો અવતાર યુગેયુગ ❀ ભક્ત હેત કાજ સારેવ ॥
દીનો સમરન સેવા ❀ જન હીત કારી હૈં ॥
બ્રહ્મ કે સ્વરૂપ જ્ઞાન ❀ જોગ ધ્યાન આપી જો ॥
દયાતા દયાન ધીયે કહી ❀ જન્મ મૃતુ ટારી હૈં ॥

---

૧ કર્મ ઉપસના જ્ઞાનકાંડના રહસ્ય આ ગ્રન્થમા પુરા ભર્યા છે.

હિમ્મત કહત યાતે ❀ સાહબ કબીર કો ॥
પુરન સપ્રેમ યુત ❀ બન્દના હમારી હૈ ॥

શાસ્ત્રી હિમ્મતલાલ ભાનુશંકર
લીંબડી ઝામડી

—: ભુમીકા :—

બધા પ્રકારથી જે આનંદ અને મંગલ સ્વરૂપ શ્રી સદગુરૂ કબીર સાહેબ છે તે સાહેબ સંત મતના આદિ પરવર્તક વિશ્વવંદનીય છે. કબીર સાહેબનાં આધ્યાત્મિક જ્ઞાન સમજવા માટે ઘણાં અભ્યાસીઓ અને વિદ્વાનો ઘણું પરિશ્રમ કરી મંથન કર્યું છે. સાહેબની વાણી, સાહેબનાં જ્ઞાન તેના જીવનનાં પ્રતિ પ્રસિદ્ધ કરે છે. તેમની વાણી પ્રત્યક્ષ તદાત્મક દર્શન કરાવી રહી છે. તે સાહેબ સત્ય અહિંસા અને માનવતા નીતિનાં માનવ અવતારજ હતાં એવા જગતનાં અભ્યાસીઓ નિશ્ચય કર્યા છે. જગતનાં મિથ્યા, પ્રપંચ, પાખંડ, કલા, જાતી દ્વેષ ભાવના હિંદુ મુસલમાનનાં પરસ્પર તકરાર, અનરથના જડમૂળ કાઢવા માટે ભારત વર્ષમાં મહાન પ્રભાવશાળી સર્વ સિદ્ધિઓનાં સહિત એક વિભુતી પ્રગટ થઈ તે વિભુતી સ્વયં કબીર સાહેબ છે. ભારતનાં દરેક પ્રાંતની ઘણી વ્યક્તિઓએ સાહેબનાં સાખી ભજનો ગાય છે. અને જાણે છે, વિદ્વાનો અને ભિન વિદ્વાનો કબીર સાહેબની સાખી દોહા, ભજન ઘણું પ્રિય લાગે છે. આ ગ્રંથ પુજ્ય તપસ્વી સાહેબે પદમાં કબીર સાહેબનાં જીવન ચરિત્ર અને જ્ઞાન ભક્તિ, નીતિ, યોગ, ગૃહસ્થ, ત્યાગ, ધર્મ બધા કાવ્યોમાં વિવેચન લલીત ભાવે કર્યા છે તે જગતના ઘણા ઉપકાર કર્યાં છે.

મને વિશ્વાસ છે કે આ સાહિત્ય સમાજને ઘણું સુખ શાંતી પ્રદાન કરશે.

મહંત શ્રી ઠાકુરદાસજી સાહેબ
ઠે. લાલ દરવાજા ગુંદી શેરી,
કબીર આશ્રમ,
મુ. સુરત [ગુજરાત રાજ્ય]

મહન્ત શ્રી ઠાકુરદાસજી સાહેબ
ઠેઃ લાલ દરવાજા ગુદીસેરી કબીર આશ્રમ, સુરત.

અહિંથી ગ્રન્થકારનો ઉલ્લેખ શરૂ થાય છે.

પ્રિય સજ્જનો આપના બધા શાસ્ત્રો વાંચવાથી અને શ્રવણ મનન કરવાથી એવો ભાસ થાય છે કે અનંત ચૈતન્ય જીવાત્મા અને પાંચ તત્વો પ્રકૃતિના સંમેલન થવાથી આ અસાર સંસાર અમર રૂપથી દૃષ્ટિ ગોચર થાય છે, આ ભવસાગરમાં અનંત જીવો લૌકિક માયાના સુખ અને દુઃખ અનંત યોનીમાં કર્મરૂપી રહટચક્રમાં ફરતા ભોગવે છે બ્રહ્માથી કીડી સુધી બધા જીવોની પ્રવૃતિ પોતપોતાના સુખને માટે છે, પણ અખંડ સુખ પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન શું છે. તે અજ્ઞાની જીવોને ખબર પડતી નથી. મહાન પુરૂષો જગતમાં અનેક વાર આવીને અખંડ સુખનું સાધન વર્ણન કરી ગયા છે, તે ઉપ દેશ પ્રધાનરૂપમાં થોડા સમય સુધી રહ્યો તે પછી જગત જેવું હતું તેવું થઈ રહયું. મતલબ કે જગતનો અનાદિકાળથી એવોજ સ્વ ભાવજ છે કારણ કે અમૃત અને ઝેરથી એટલે કે જડ અને ચૈતન્ય આ બન્ને મિશ્રીત થઈ પ્રવાહરૂપી જગતની ઉત્પતિ થઇ છે.

તેથી બંને પોતપોતાના ગુણો સમય સમય પરસ્પર પ્રગટ કરે છે આ સૃષ્ટિ ચક્રમાં ઘણા ચક્રવર્તી રાજાઓ અને બાદશાહો થયા છે તેમની સમયમાં તેમનિ દુહાઈ આણ ફરતી હતી એવું લાગતું હતું કે ઇશ્વર ખુદાએ પોતેજ છે, રાજસત્તા પ્રાપ્ત થવાથી ઘણા હિંદુ, મુસલમાન બાદશાહો, રાજાઓ રાજના મદથી પ્રવિત્ર ગરીબ દુઃખી જીવોને અભાવ તીરસ્કાર કરતા હતાં અને સનાતનધર્માને પગથી ઠુકરાવતા હતાં. રાજાઓ આપસ આપસમાં સ્વાર્થ અંગે એકબીજાથી દ્રોહ કરતાં હતા આ કારણથી રાજસત્તના પલટા ફેરફાર ઘણા જલ્દી થતાં આવે છે જેમકે કનોજના રાજા જયચંદ રાઠોડે પોતાની પુત્રી સયુંક્તાના કારણથી પૃથ્વીરાજ સાથે ખટરાગ ઉત્પન્ન થયો ત્યારે જયચંદે પૃથ્વીરાજ સાથે વેર બાંધી કાબુલના બાદશાહ શાબુ દીન ઘોરીને હિંદ પર ચઢાઈ કરવા ઉશ્કેર્યો ઘરના ભેદ મલવાથી સાબુદીન હિંદ પર ચડાઈ કરી અને દીલ્હી તખ્ત કબજા કર્યા હિંદુ યવનમાં પ્રથમથી તકરાર ચાલતા હતા અને વિશેષ રૂપમાં દ્વેષ ઉત્પન્ન થયા તે મતલબથી દિન પ્રતિદિન તકરાર વધવા લાગ્યા પ્રિય સજ્જનો મહાન આપતિમાં ભારત સમાજ ફસાયો હતો લાખો હિંદુ

યવનો માર્યા ગયા તે દુખ હટાવવાવાલા કોણ હતા અને ભારતમાં સિકંદર બાદશાહ અને શેખતકી તથા ઘણા યવનોને ઘણુ સિદ્ધિ પ્રભાવ બતાવી અથવા પોતાના શિષ્ય કરી હિંદુ–મુસલમાનમાં પરસ્પર પ્રેમ સંપ કરાવવા વાલા કોણ હતા? હિન્દુ રાજાઓ મુસલમાન નવાબો અને બન્ને કોમને પોતાના શિષ્ય કરી પરસ્પર બન્નેમા પ્રેમ કરવાવાલા કોણ હતા? સ્વયં સિદ્ધ સર્વ શક્તિમાન પુર્ણ જ્ઞાન વૈરાગ્યનો ભંડાર અયુની પ્રગટ કોણ થયા? આપ બધાને માલુમ તો હશે કે ઉપરોક્ત બધા શુભ કાર્ય કરવાવાળા પ્રમાત્મા શ્રી કબીર સાહેબ હતા કબીર સાહેબમાં સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક ચરિત્ર, સમ્યક શક્તિ પુર્ણ ભરેલી હતી. તે આગળ વિસ્તાર પુર્વક આ શાસ્ત્રમાં વર્ણન કરવામાં આવશે.

ઘણાં સિદ્ધ પુરૂષોના એવા મત છે, કે કબીર સાહેબ સ્વયં ઇશ્વર સતપુરૂષ બ્રહ્મ છે એક સ્વરૂપથી સતલોક અમરધામમાં તેજોમય પ્રકાશથી બીરાજમાન છે અને તે ઈશ્વર સ્વરૂપથી જ્યોતી રૂપે જગતમાં આવી કબીર જોગજી નામથી અયોની પ્રગટ થઇને જીવોને ઉપદેશ કરી સુખી કરે છે, સત્તજુગના પહેલા તારણ ભયામન બલભદ્ર આદિક ઘણા યુગો થઈ ગયા છે. આ બધા યુગોમાં કબીર સાહેબ સતલોક અમર ધામથી જ્યોતી રૂપે પધારીને જગતમાં પ્રગટ થઈ સંત સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું તે સ્વરૂપના જ્ઞાની પુરૂપ જોગજી નામથી પ્રસિદ્ધ થયા હતા. અને જે જે અધિકારી જીવોને ઉપદેશ કર્યો હતો તે સબંધમાં કોઇ કોઈ ગ્રન્થોના મત મળે છે. તે પ્રસંગ આ શાસ્ત્રમાં આગળ વર્ણન કર્યા છે. સતયુગમાં સતસુકૃત ત્રેતામાં મુનીંદ્ર સ્વામી, દ્વાપરમાં કરૂણામય સ્વામી, અને કલયુગમાં કબીર સ્વામીના નામથી પ્રગટ થયાં હતાં, અને ચારો યુગોનાં પહેલાં ઘણા યુગો ગઈગયા તે યુગોમા કબીર સાહેબ જ્યોતી રૂપમાં આવી અયોની પ્રગટ થયા હતા. કબીર સાહેબમાં જ્ઞાન અને ચરિત્ર શક્તિ કેટલી હતી? તે કહેવાની અસંભવ છે. કિન્તુ કબીર સાહેબની દયા અને પ્રેરણાથી કંઇક લખી શકું છું તેથી નીચે ક્રમવાર દર્શાવ્યા છે.

કબીર સાહેબની સોળ મહાન શક્તિઓનું વર્ણન

પ્રથમ :- કબીર સાહેબ સતપુરૂષ ઈશ્વર પારબ્રહ્મ પરમાતમા પોતે છે.

બીજુ :- તેજોમય જ્યોતિ રૂપે જગતમાં આવે છે

ત્રીજી :- તે જ્યોતીથી અયોની પ્રગટ થઈ મનુષ્ય જેવા સંત સ્વરૂપ ધારણ કરે છે

ચોથી :- માતાના ગર્ભ અથવા રજબીર્યથી સાહેબની શરિર કોઈ વખતે થયો ન હતો.

પાંચમીઃ- કબીર સાહેબના શરીર પંચ મહાભૂત હાડચામ માંસ લોહી આદિક હતા નહિ.

છઠી :— કબીર સાહબ જ્યારે જ્યારે જીવોને ચેતાવવા માટે આવ્યા ત્યારે ત્યારેના અખંડ બ્રહ્મચારી હતા કોઈ વખત વિવાહ કોઈ સ્ત્રી સાથે કર્યા હતા નાહ.

સાતમીઃ- કોઈ જીવને શ્રાપ કે તાડન કર્યા નહિ ક્રોધ થવાના ઘણાં કારણો બનતા હતા તો પણ તામસ ભાવ લાવ્યા નહિ શુદ્ધ સંતો ગુણમાં આદિથી અંત સુધી વર્તતા હતા સિદ્ધિ પ્રભાવ બતાવી અજ્ઞાની જીવોને માનવતાના પાઠ પઢાવ્યા હતા.

આઠમીઃ- સર્વ દેવોને સર્વોપરી સતપુરુષ ઈશ્વરની ભક્તિ કરવા માટે જીવોને ઉપદેશ આપતા હતા.

નવમી :- જીવ બ્રહ્મના એકતા કરવા માટે રાજયોગ બીહંગમ માર્ગ પદ્ધતિથી ધ્યાનના સહજ મારગ જીજ્ઞાસુઓને દર્શાવતા હતા જે ક્રિયાથી મોક્ષપદ પ્રાપ્ત થાય છે ચૈતન બ્રહ્મ સ્વરુપ ઉર્ધ્વ સત્યલોક અને ઘટ ભીતરમાં બેઉ સ્થળે કબીર સાહેબે દર્શાવ્યા છે.

દશમી :- હિંદુ તથા મુસલમાન બ્રાહ્મણ અને હરીજન બધાને એક સરખો ઉપદેશ અને માન આપતા હતા જીવોને સુખી કરવા માટે અને સમાજને સુધારવા માટે કબીર સાહબમાં જાતી પંથ સંપ્રદાયના ભેદ હતા નહિ.

યવનો માર્યા ગયા તે દુખ હટાવવાવાલા કોણ હતા અને ભારતમાં સિકંદર બાદશાહ અને શેખતકી તથા ઘણા યવનોને ઘણુ સિદ્ધિ પ્રભાવ બતાવી અથવા પોતાના શિષ્ય કરી હિંદુ–મુસલમાનમાં પરસ્પર પ્રેમ સંપ કરાવવા વાલા કોણ હતા? હિન્દુ રાજાઓ મુસલમાન નવાબો અને બન્ને કોમને પોતાના શિષ્ય કરી પરસ્પર બન્નેમા પ્રેમ કરવાવાલા કોણ હતા? સ્વયં સિદ્ધ સર્વ શક્તિમાન પુર્ણ જ્ઞાન વૈરાગ્યનો ભંડાર અયુની પ્રગટ કોણ થયા? આપ બધાને માલુમ તો હશે કે ઉપરોક્ત બધા શુભ કાર્ય કરવાવાળા મહાત્મા શ્રી કબીર સાહેબ હતા કબીર સાહેબમાં સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક ચરિત્ર, સમ્યક શક્તિ પુર્ણ ભરેલી હતી. તે આગળ વિસ્તાર પુર્વક આ શાસ્ત્રમાં વર્ણન કરવામાં આવશે.

ઘણાં સિદ્ધ પુરૂષોના એવા મત છે, કે કબીર સાહેબ સ્વયં ઇશ્વર સતપુરૂષ બ્રહ્મ છે એક સ્વરૂપથી સતલોક અમરધામમાં તેજોમય પ્રકાશથી બીરજમાન છે અને તે ઇશ્વર સ્વરૂપથી જ્યોતી રૂપે જગતમાં આવી કબીર જોગજી નામથી અયોની પ્રગટ થઇને જીવોને ઉપદેશ કરી સુખી કરે છે, સત્તજુગના પહેલા તારણ ભયામન બલભદ્ર આદિક ઘણા યુગો થઈ ગયા છે. આ બધા યુગોમાં કબીર સાહેબ સતલોક અમર ધામથી જ્યોતી રૂપે પધારીને જગતમાં પ્રગટ થઈ સંત સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું તે સ્વરૂપના જ્ઞાની પુરૂષ જોગજી નામથી પ્રસિદ્ધ થયા હતા. અને જે જે અધિકારી જીવોને ઉપદેશ કર્યો હતો તે સબંધમાં કોઇ કોઈ ગ્રન્થોના મત મળે છે. તે પ્રસંગ આ શાસ્ત્રમાં આગળ વર્ણન કર્યાં છે. સતયુગમાં સતસુકીત ત્રેતામાં મુનીંદ્ર સ્વામી, દ્વાપરમાં કરૂણામય સ્વામી, અને કલયુગમાં કબીર સ્વામીના નામથી પ્રગટ થયાં હતાં, અને ચારો યુગોનાં પહેલાં ઘણા યુગો થઈગયા તે યુગોમા કબીર સાહેબ જોતી રૂપમાં આઈ અયોની પ્રગટ થયાહતા. કબીર સાહેબમાં જ્ઞાન અને ચરિત્ર શક્તિ કેટલી હતી? તે કહેવાની અસંભવ છે. કિન્તુ કબીર સાહેબની દયા અને પ્રેરણાથી કંઇક લખી શકું છું તેથી નીચે ક્રમવાર દર્શાવ્યા છે.

કબીર સાહેબની સોળ મહાન શક્તિઓનું વર્ણન

પ્રથમ :– કબીર સાહેબ સતપુરૂષ ઈશ્વર પારબ્રહ્મ પરમાતમા પોતે છે.

બીજુ :– તેજોમય જ્યોતિ રૂપે જગતમાં આવે છે

ત્રીજી :– તે જ્યોતીથી અયોની પ્રગટ થઈ મનુષ્ય જેવા સંત સ્વરૂપ ધારણ કરે છે

ચોથી :– માતાના ગર્ભ અથવા રજબીર્યથી સાહેબની શરિર કોઈ વખતે થયો ન હતો.

પાંચમીઃ– કબીર સાહેબના શરીર પંચ મહાભૂત હાડચામ માંસ લોહી આદિક હતા નહિ.

છઠી :— કબીર સાહબ જ્યારે જ્યારે જીવોને ચેતાવવા માટે આવ્યા ત્યારે ત્યારેના અખંડ બ્રહ્મચારી હતા કોઈ વખત વિવાહ કોઈ સ્ત્રી સાથે કર્યા હતા નાહ.

સાતમીઃ– કોઈ જીવને શ્રાપ કે તાડન કર્યા નહિ ક્રોધ થવાના ઘણાં કારણો બનતા હતા તો પણ તામસ ભાવ લાવ્યા નહિ શુદ્ધ સંતો ગુણમાં આદિથી અંત સુધી વર્તતા હતા સિદ્ધિ પ્રભાવ બતાવી અજ્ઞાની જીવોને માનવતાના પાઠ પઢાવ્યા હતા.

આઠમીઃ– સર્વ દેવોને સર્વોપરી સતપુરુષ ઈશ્વરની ભક્તિ કરવા માટે જીવોને ઉપદેશ આપતા હતા.

નવમી :– જીવ બ્રહ્મના એકતા કરવા માટે રાજયોગ બીહંગમ માર્ગ પદ્ધતિથી ધ્યાનના સહજ મારગ જીજ્ઞાસુઓને દર્શાવતા હતા જે ક્રિયાથી મોક્ષપદ પ્રાપ્ત થાય છે ચૈતન બ્રહ્મ સ્વરુપ ઉર્ધ સત્યલોક અને ઘટ ભીતરમાં બેઉ સ્થળે કબીર સાહેબે દર્શાવ્યા છે.

દશમી :– હિંદુ તથા મુસલમાન બ્રાહ્મણ અને હરીજન બધાને એક સરખો ઉપદેશ અને માન આપતા હતા જીવોને સુખી કરવા માટે અને સમાજને સુધારવા માટે કબીર સાહબમાં જાતી પંથ સંપ્રદાયના ભેદ હતા નહિ.

અગીયારમી :-- સાહબ પોતાના સંઘ અથવા શિષ્યો વધારવા માટે જીવો પર જોરજુલ્મ કે કોઈ પ્રકાર પ્રયત્ન કર્યા નહિ.

બારમીઃ– જીજ્ઞાસુઓને કલ્યાણ કરવા માટે જયારે ભક્તિ સેવા શીખવતા હતા ત્યારે જીજ્ઞાસુઓના ભક્તિ સેવામાં વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરાવવા માટે બધાની સાથે પોતે પણ ભક્તિ સેવા કરતા હતા એવા કબીર સાહબમાં દાસાપણ હતું સાહેબમાં મહાન શુભ શક્તિઓ અમાપ ભરી હતી તો પણ સાહબમાં અહંકાર મદ સ્પર્શ કરી શકયા નહિ.

તેરમી :– પરમાત્મા કબીર સાહેબમાં ક્ષમા સમુદ્રનાં જલ માફક ભરેલી હતી. મતલબ કે સાહેબનો દોષી અને માયાવી અજ્ઞાની જીવોએ નિંદા તથા શરીર નાશ કરવા માટે ઘણાં પ્રંપચ કર્યા, તો પણ સાહેબ આ અજ્ઞાની ને દુઃખ આપવા માટે જરા સંકેત કર્યા નહિં. તેથી માલુમ પડેછે, કે કબીર સાહેબમાં ઘણી ક્ષમા હતી. તે આપણે સર્વ જાણી શકીએ નહિં.

ચૌદમી :– જો સ્ત્રી રૂપી માયાએ દેવ, ધનુજ, કિન્નર, નિચ્ચર, રૂષીમુની, ગંધર્વ, નાગ, મનુષ્ય, 'પશુ–પક્ષી, આદિકને પોતાની જાળમાં ફસાવીને ઘણા વખત ઝુલાવ્યા છે. તે સ્ત્રી રૂપી માયા કબીર સાહેબને વશ કરી શકી નહિ.

પંદરમી :– કબીર સાહેબ સ્વયં સિદ્ધ પુરૂષ છે. મતલબ કે સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરવા માટે કોઇ ક્રિયા કર્યાં વગર સાહેબમાં સર્વ સિદ્ધિઓ હતી, અને જો આત્મા સર્વ શક્તિ સિદ્ધઓની સાથે અયોની પ્રગટ થયાં હોય અને જ્ઞાન ચરિત્રથી પૂર્ણ હોય તેમનાં જગતમાં સદગુરૂ પદ છે. આવા પુરૂપ સર્વ બ્રહ્માંડમાં બધાં જીવોનાં ગુરૂ થવાને લાયક છે. આ નિયમો કબીર સાહેબને લાગુ પડે છે, અને જે પુરૂપ શુભાશુભ કર્મના કારણોથી અને ગર્ભાધાનથી જન્મ ધારણ કર્યાં હોય અને ગુરૂથી કોઇ વિદ્યા સીખી સિદ્ધ થયાં હોય તે પુરૂપ

સ્વયં ગુરૂ થઈ શકતાં નથી. પરંતુ ગુરૂથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી જીવોનાં ગુરૂ થઈ શકે છે. કબીર સાહેબ જ્યારે કાશી પુરીમાં પ્રગટ થયાં ત્યારે સિદ્ધિઓની કોઈ ક્રિયા કર્યા વિના બાદશાહ સિંકદર અને શેખતકી વિગેરેની હિંદુ રાજાઓ નવાબો, અને ઘણાં ધર્માચાર્યો, પંડીત, વિદ્વાનો, આડંબરી, મિથ્યાભિમાનીઓનો સાહેબે સ્વયં સિદ્ધિઓનાં પ્રભાવથી તે લોકોને ધર્મનીતી પર લાવ્યા હતાં તે સમયમાં હિંદુ યવનોનાં દ્વેષરૂપી અગ્નિ ભયંકર રૂપ ધારણ કર્યાં હતાં ત્યારે સાહેબે પોતાની સિદ્ધિઓનાં પ્રભાવથી અને અમૃત રૂપી ઉપદેશથી બન્ને કોમમાં પરસ્પર ઝેર વેર છોડાવી સંપ પ્રેમ કરાવ્યાં હતાં આ સંપ પ્રેમના સુત્રો સર્વમાં પ્રથમ શીખવનાર કબીર સાહેબ છે. સાહેબે સાત્વીક ગુણો બધામાં પ્રકાશ કર્યા હતાં તેથી સમ્યકવાદના પ્રધાન નેતા હતા અને બીજા પુરૂષ મહાત્મા ગાંધીજીએ આ સંપ પ્રેમનાં સુત્રો પાઠ કબીર સાહેબનાં જ્ઞાન સાખી ભજનોથી ગ્રહણ કરીને અમલમાં મૂકયા આ સ્પષ્ટ છે.

સોળમીઃ– અનેક જીવોનાં કલ્યાણ કર્યા બાદ કબીર સાહેબ છેવટ ગોરખપુર જીલ્લા મગહર શહેર પાસે જઈ અંતર ધ્યાન થઈ ગયા. ત્યારે સાહેબનુ શરીર મલ્યું નહિ કારણ કે સાહેબનું શરીર પંચ મહાભૂતનું બનેલું ન હતું મતલબ કે જયોતી રૂપે આવ્યા હતાં અને તે જયોતી રુપે પધારી ગયાં રાજાઓ અને સમાજે જે ફૂલ હાર પહેરાવ્યા હતાં તે અને જે ધોતી સાહેબે પહેરી હતી તે બે વસ્તુ પંચ ભૂતનું હતું તે જોવામાં આવ્યું

પ્રથમ પ્રશ્ન : કે કબીર સાહેબ દરેક યુગોમાં હતા એનુ સાક્ષી કોન

બીજો પ્રશ્ન : આ છે કે આપ કબીર સાહેબને અયોની પ્રગટ માનો છો તો રજ વિર્ય ગર્ભ વિના કોઇ શરીર મનુષ્ય માત્રની ઉત્પતિ થતી નથી આવો કુદરતી નિયમ છે

ઉતર : કબીર સાહેબ અને આપણે બધા તથા ચોરાશી લાખ યોનીના જીવો એ બધા ઘણા યુગોથી છે અને રહેશે કારણકે ચેતન જીવ આત્મા ત્રિકાલ અબાધ અવિનાશી પુરૂષ છે તેનો કોઈ કાળમાં નાશ થતો નથી તેથી સિદ્ધ થાય છે કે ઘણા યુગો પહેલા આપણે બધા હતા આ સિદ્ધાંતથી સિધ્ધ થયુ કે કબીર સાહેબ ઘણા યુગોના પહેલાથી હતા કિન્તુ આપણા સર્વે અને કબીર સાહેબમાં એટલો ભેદ છે કે આપણે સર્વે જીવો બધી શક્તિ હિન જ્ઞાન ચરિત્ર રહિત શુભાશુભ કર્મોને વશ થઈ અનેક યોનિઓમાં ભમતા હતા તેથી આપણુને બધાને ભુતકાળનું જ્ઞાન નથી અને કબીર સાહેબ જ્ઞાની જોગજીત પુરૂષ મુનિન્દ્ર આદિત નામથી અયોની સ્વ ઈચ્છા પ્રગટ થઈ જ્ઞાન ચરિત્ર પુરણથી જીવોના કલ્યાણ અર્થે દરેક બ્રહ્માંડમાં દરેક યુગોમાં પોતાની ઈચ્છા અનુકુળ વિચરે છે.

બીજો પ્રશ્નોના ઉતર કે : ઘણા શાસ્ત્રોમાં એવા પ્રસંગો મળે છે કે પરમાત્મા નિરંજન બ્રહ્મ માતા આદિશક્તિ અને બ્રહ્મા, વિષ્ણુ મહાદેવ એ અવતારી પુરૂષો વિના ગર્ભાવધાન પ્રગટ થઈ અપને અપને ભક્તોને દર્શન દીધા છે, અને જગતનું ઉધ્ધાર કર્યા છે આવા પ્રસંગ જાણવાથી સિધ્ધ થાય છે કે કબીર સાહેબ રજ વિર્ય ગર્ભાધાન વીના પ્રગટ થાય હતા.

વેદમાં પણ જીવોની ઉત્પત્તિ સાત પ્રકારથી વર્ણવી છે. આ પ્રસંગ આપણુને અનુભવમાં આવે છે. કે શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ, ગંધ, ઈચ્છા અને વાસના.

શબ્દ સૃષ્ટી આકાશમાં ગર્જના થવાથી ઘણા જીવોની ઉત્પતિ થાય છે જેમ કે દેડકા આદિક, સ્પર્શ મૈથુનથી મનુષ્ય પશુ આદિકની ઉત્પત્તિ થાય છે. આ વાત પ્રસિદ્ધ છે રૂપ નરનારીની દ્રષ્ટિ પડવાથી ઘણા જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે. જેમકે અનલ પક્ષી-રસ [જલથી] ઉત્પન્ન થાય છે નાના નાના કીડાઓ ઉત્પન્ન થાય છે, અને ગંધ દુર્ગંધમાં ઘણા જીવો ઉત્પન્ન થાય છે અને ઈચ્છા સિધ્ધ પુરૂષો પોતાની ઈચ્છાથી પ્રગટ થાય છે તથા વાસના માલન ભાવનાથી ભુત

પિચાંસ આદિકની ઉત્પતી થાય છે ઉપર લખ્યા મુજબ કે સાત પ્રકારની ઉત્પતિના કારણો વર્ણવ્યા છે તેમાં રજ વિર્ય વિના અને ગર્ભાધાન વિના ઘણા જીવોની ઉત્પતિ થાય છે તો એક કબીર સાહેબ રજ વિર્ય ગર્ભ વિના પ્રગટ થઈ શકે છે. તેમાં શંકા રહેતી નથી આ મતલબથી કબીર સાહેબ સંતમતના આદિ પર્વતક દરેક દેશોમાં અને ભારતમાં પ્રથમ છે. સત્ય, અહિંસા, એકતા, વિશ્વ-બંધુત્વ અને એકી ઇશ્વરબાદ આ પાંચ મહાન ગુણો કબીર સાહેબે જગતમાં પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. આ પાંચ મહાન જ્ઞાન આ ગ્રન્થમાં વિસ્તાર પુર્વક વર્ણન કર્યો છે. કબીર સાહેબે સમાજને સિદ્ધિઓ બતાવી હતી આ પ્રસંગ આ શાસ્ત્રમા થોડા પ્રમાણમાં લખ્યા છે. પરંતુ સિદ્ધિ ચમત્કાર બતાવાની સાહેબની ઈચ્છા ન હતી પરંતુ સમાજે ફરજ પાડી તેથી સાહેબે સિધ્ધિઓ બતાવી હતી, જેમકે તોતાદરીમાં સ્વામી રામાનંદના અને રૈદાસ સધનના મોટા અપમાન થયા હતા. આ અપમાન કબીર સાહેબ જોઈ શકયા નહી તેથી હજારો રૂપો લોકોને બતાવ્યા અને પાડાથી વેદ મંત્ર ઉચ્ચારણ કરાવ્યા અને સિકંદર બાદશાહનું પીર શેખતકી ભરતમાં હિન્દુ મુસલમાનમાં ભારે તકરાર કરાવી હતી એ અનરથ પાપ રોકવા માટે કબીર સાહેબે કડક શબ્દોમાં કહેતા હતાં તે શબ્દો શેખતકી આદિકને પ્રિય લાગતું ન હતુ. તેથી કબીર સાહેબનું શરીર નાશ કરવા માટે તે લોકોએ ઘણાં પ્રપંચો કર્યા પણ સાહેબને કાંઇ થયું નહી આ કારણોથી સાહેબે તે લોકોને ચમત્કાર સિદ્ધિઓ બતાવી હતી અને ઘણી વ્યક્તિઓ જે રજો તમો ગુણમાં લીન હતા અને ભારતને નુકશાન રૂપ હતા અને ધર્મના કોઈ અંગ માનતા ન હતા તથા ઘણા સંત આચાર્યો પંડિતો વિદ્વાનો કાજી મોલવીઓ ધાર્મિક વ્યક્તિઓમાં જાતિ પંથ સંપ્રદાયમાં ખોટા ગર્ભ હતા. ઉપરોક્ત લખેલ વ્યક્તિઓને સાચા ધર્મો શિખવવા માટે સાહેબે કડક શબ્દોથી કહેતા હતા જેથી તે સાહેબના શબ્દો એ લોકોને પ્રિય લાગતા ન હતા. તેથી સાહેબે આ લોકોને સિદ્ધિઓ બતાવી હતી બધા પ્રકારના વિચાર કરવાથી સાબિત થાય છે કે સમાજને

સુધારવા અને સુખ શાંતી આપવા માટે કબીર સાહેબે સિદ્ધિઓનો ઉપયોગ કર્યો હતો, કિન્તુ પોતાના સ્વાર્થ અર્થે નહિ ભુતકાળમાં મહાન પુરૂષોમાં સિદ્ધિઓ હતી આ પ્રસંગ જાણી સમાજનું મન તે પુરૂષ તરફ વધારે ખેંચાય છે. પરંતુ સિદ્ધિઓના સાથમાં જ્ઞાન અને ચારિત્ર પવિત્ર પણાની ખાસ જરૂર છે. કબીર સાહેબમાં સિદ્ધિઓના સાથમાં ચારિત્ર અને સાત્વિક જ્ઞાન પુરા ભરેલા હતા, શક્તિ જ્ઞાન ચારિત્ર આ ત્રણેય તત્વ ઘણા મોટા પ્રધાન અને પવિત્ર તે સાહેબમાં પુરા હતાં.

કબીર સાહેબ અયોની પ્રગટ થયા હતાં તેથી સિકંદર બાદશાહ અને શેખતકીના ભયંકર કસોટીઓમાં સાહેબના શરીરને ઈજા થઇ ન હતી. તે સમયમાં કબીર સાહેબ જો ન હોત તો હિંદુ મુસલમાનમાં ઘણા જીવોનુ હિંસા થઇ જાત

કબીર સાહેબે આપના સાખી ભજનમાં બહુત સ્થલે સ્ત્રી રૂપી માયાને નિખેદ કર્યા છે.

કબીર સાહેબને છળવા માટે ઇન્દ્રની અપ્સરા અને શ્રી લક્ષ્મીજી તથા કામદેવની સેના સાહેબ પાસે ગઇ છે ત્યારે સાહેબે એ બધા પ્રપંચો ઓળખી ગયા અને કહ્યું કે હે દેવાઓ તમારે હાથમાં હું ફસાઉ તેમ નથી અને તમારે એવુ પ્રપંચ કરી રૂષિ મુનિ સાધુ તથા ભક્તોને શા માટે દુખ કરો છો પ્રિય જીજ્ઞાસુ કબીર સાહેબને જ્યાં શ્રી લખમીજી તથા ઇન્દ્રની અપ્સરાઓ અને કામદેવની સેનાએ કાંઈ કરી શકી નહિ. અથવા એ દેવીઓને કબીર સાહેબ સ્વીકાર કર્યા નહિ ત્યાં જગતની સાધારણ સ્ત્રીઓને કબીર સાહેબ રાખી શકશે કોઈ દિવસ નહિં એક સાખીમાં કહે છે કે ગ્રંથ બીજકમાં

❁ સાખી ❁

સુંદરી ના સોહે ❁ સનકાદિક કે માથ
કબહી દાગ લગાઈ હૈ ❁ કલિ હંડી હાથ અર્થ

કબીર સાહેબે કહ્યું છે કે સનકાદિક ત્યાગીઓને સાથે સ્ત્રી શોભા આપતી નથી જેવી રીતે કાલી હંડી હાથમાં રાખવાથી કાળો ડાઘ લાગી જવાનો ભય છે તે મતલબથી સતપુરૂષો ત્યાગીઓ બ્રહ્મચર્યના રક્ષણ માટે દરેક પ્રકારનાં ધ્યાન રાખવાની જરૂર છે અથવા ત્યાગી પુરુષોને સ્ત્રીઓ રાખવી જોઇએ નહીં સ્ત્રીઓના ત્યાગમાં અને બ્રહ્મચર્યના રક્ષણમાં કબીર સાહેબની ઘણી વાણી સાખી અને ભજનો છે પરંતુ અહિંયાં થોડાં જીજ્ઞાસુને જાણવા માટે માત્ર થોડુક પ્રકાશ કર્યા છે તેવી રીતેથી ત્યાગી સ્ત્રીઓને માટે પુરૂષ માયા છે.

મતલબ કે ઈશ્વરી તરફથી સ્ત્રી પુરૂષને કલ્યાણ માટે બંનેનો હક્ક બરાબર છે કબીર સાહેબે જ્યોતીરૂપે શરીર ધારણ કર્યા હતા. તે કારણથી તેઓશ્રીનાં શરીરમાં કામ, ક્રોધ, લોભ, મદ, દ્વેષ વિગેરેના હતાં પરંતુ રજ, વિર્ય, ગર્ભથી જે શરીર ઉત્પન્ન થયાં હોય તે શરિરમાં સ્વભાવિક કામ આદીકની ઉત્પતિ થાય છે મતલબ કે પ્રકૃતિનુ ગુણ કામ ક્રોધ આદિક છે પ્રિય સજ્જનો આ સાહિત્યમાં કબીર સાહેબના ફોટાઓ બાલ, તરૂણ બિરધનાં આપ્યા છે. પરંતુ તે સાહેબની લીલા માત્ર છે કબીર સાહેબના સત્ય સ્વરૂપ પંચભૂત શરીર મૂર્તિ ફોટો આદિકથી રહિત છે, પરતુ સમાજને ઉપદેશ કરવા માટે આ સ્વરૂપ સાહેબે બતાવ્યા હતાં.

કબીર સાહેબના જે મહાન શક્તિ અને મહાન ચારિત્ર, જ્ઞાન ઉપર ભુમીકામાં થોડાં પ્રકાશ કર્યા છે તે આ શાસ્ત્ર વાંચવાથી તમને વિશેષરૂપથી ખબર પડશે કબીર સાહેબમાં જ્ઞાન, ચારિત્ર, શક્તિઓ અનંત હતી તે બધા પ્રસંગો આપણે બધા ક્યાંથી જાણી શકીએ પરંતુ કબીર સાહેબ તરફથી અમોને જે પ્રેરણા સૂચનો મળી છે તે તાકાત જોરથી તેવુંશ્રીનાં શુભ ચારિત્ર, લીલા વર્ણન કરી શકું છું. ભૂતકાલમાં ઘણાં સિદ્ધ પુરૂષો થઈ ગયાં છે.

તે બધાએ કબીર સાહેબના જ્ઞાન ચારિત્ર શક્તિના વર્ણન કર્યા છે. અને તે આજે જગતમાં તે શાસ્ત્રો પ્રસિદ્ધ છે તથા આજે વર્તમાનમાં મારી માફક ઘણાં સંત વિદ્વાનો કબીર સાહેબના જ્ઞાન ચારિત્ર શક્તિના વર્ણન કરે છે. તો ત્યાં મારી શું ગણતરી છે ? પરંતુ તેઓશ્રીની અપાર દયા અને પ્રેરણાથી આ "કબીર સત્ય

પ્રકાશ" ગ્રંથ અમે લખ્યો છે. મને પુરો વિશ્વાસ છે કે આ શાસ્ત્ર ભારતમાં બધા સમાજને સુખ શાંતિ રૂપ થઈ પડશે.

❀ સ મ ય નિ ર્ણ ય ❀

પ્રિય સજ્જનો સદગુરૂ કબીર સાહેબે જીવોના કલ્યાણ અર્થે દરેક યુગોમાં પધાર્યા હતાં અને કલયુગમાં ઘણી વખત ભારત ખંડમાં પ્રગટ થયા છે તે કારણથી સાહેબના પ્રગટ તથા અંતરધ્યાન સમય વિદ્વાન લોકો જુદાજુદા સમયે ઘણા ગ્રંથોમાં વર્ણન કર્યા છે તે બધાના મતભેદ હોવા છતાં તે લોકોનું માનવાનું સાચુ છે તે નિચે દર્શાવવામાં આવેલ છે.

❀ કબીર સાહેબના પ્રાગટ તથા અંતરધ્યાનના સંવતસર કોઠા ❀

સંખ્યાં	ગ્રન્થકા નામ	વિક્રમ સંવત	અંતર ધ્યાન		ઇસ્વી સને
૧	સંપ્રદાય	પ્રગટ		પ્રગટ	અંતરધ્યાન
૨	ભક્તિ સુધા બિન્દુ	૧૨૦૫	૧૫૦૫	૧૧૪૮	૧૪૪૮
૩	કબીર મંસૂર	૧૪૫૬	૧૫૫૨	૧૩૯૪	૧૪૪૫
૪	કબીર એન્ડધી કબીર પંથ	૧૪૫૬	૧૫૭૫	૧૩૯૮	૧૫૧૮
૫	ગરીબદાસજીકા ગ્રંથ સાહબ	૧૪૯૭	૧૫૭૫	૧૪૪૦	૧૫૧૮
૬	કબીર એન્ડ કબીર પંથ કર્તારે વરંડ વેસ્ટ કેઠ	૧૭૮૦	૧૭૮૦	૧૮૩૬	૧૮૩૬
૭	શ્રી સદગુરૂ મહા મહિના ગ્રથ નરહરી બ્રાહ્મણને મળ્યા	૧૫૫૬	૧૬૭૬	૧૫૦૦	૧૬૨૦
૮	શાન્તિ દેવીને મળ્યા	૭૦૭			
૯	દયાદાસ સાહેબને મળ્યા	૧૫૮૦			
૧૦	ગ્રંથ કબીર મન્સૂર શીવનારાયણને મળ્યા	૧૭૯૧			

જ્યારે જ્યારે કબીર સાહેબે કલજુગમાં પ્રગટ થયા હતા ત્યારે ત્યારે ઘણા જીજ્ઞાસુઓને ઉચ્ચ પ્રકારનું જ્ઞાન જોગ ધ્યાન અને સિદ્ધિઓનું ક્રિયાના ઉપદેશ કર્યા હતા તે મતલબથી સાહેબના શિષ્યોમાં ઘણી શક્તિ પ્રભાવ આવ્યા તે કારણે સમાજે તે બધા મહાત્માઓના ઘણુ માન કર્યા તે મતલબથી આ મહાત્માઓના આજે સંપ્રદાય પંથ ગાદી ચાલે છે. અને ભારત વર્ષમાં કલ્પવૃક્ષ સમ સત્ય ધર્મનો ઉપદેશ ફેલાયો છે આ બધા કબીર સાહેબની દયારૂપી પ્રસાદી છે તે નિચે ક્રમવાર નામ આપ્યા છે.

૧	ધર્મદાસ સાહબ	બાંદોગઢ મધ્ય પ્રદેશ
૨	સુરત ગોપાલ સાહબ	કાશીધામ
૩	ભગવાન સાહબ	ધનૌતી બિહાર
૪	જગુ સાહબ ઉર્ફે જગ્રદત સાહબ	બિહાર
૫	ટકસારી સાહબ	
૬	પ્રેમદાસ સાહબ	
૭	રામ કબીર જ્ઞાનીજી	ગુજરાત
૮	જીવા સાહબ	ગુજરાત
૯	કમાલી માતા	
૧૦	શામલા ભગત	સૌરાષ્ટ્ર
૧૧	ગરીબદાસ સાહબ	દીલ્હી
૧૨	દરિયા સાહબ	બિહાર
૧૩	દયાદાસ સાહબ તથા પલટુ સાહબ	
૧૪	જગજીવન સાહબ	કોટવા બારાબંકી યુપી
૧૫	નારણદાસ સાહબ	ઝના–પના
૧૬	મોહન સાહબ	સાઈદાતા બારાબંકી યુપી
૧૭	રવિ સાહબ	સૌરાષ્ટ્ર
૧૮	પાન સાહબ	
૧૯	નારાયણદાસ સાહબ	પરવતા બિહાર

૨૦ વીરભાન સાહબ
૨૧ ચરણદાસ સાહબ
૨૨ સાહબદાસ સાહબ
૨૩ દરિયા સાહબ રાજપુતાના
૨૪ ધીસા સાહબ મધ્યપ્રદેશ.
૨૫ જનગ્ગસિં સાહબ
૨૬ શીવનારાયણ સાહબ સીપી
૨૭ દેવીદાસ સાહબ
૨૮ દિનદર્વેશ સાહબ
૨૯ કૃષ્ણ કારખી બિહાર
૩૦ નાદિયા પંથ છત્તીસગઢ
૩૧ દરીયા સાહબ બિહાર

॥ અનુબંધ નિરૂપણ ॥

❀ દોહા ❀

શ્રવણ મનન નિધ્યાસન કો ॥ યહ શાસ્ત્ર પુનિ કીન ।
અનુબંધ જાનન કો ॥ તપસી સો લિખ દીન ॥

—: ચૌપાઈ :—

અધિકારી સમ્બધ હૈ સોઈ ❀ બિષય પ્રયોજન જાનો હોઈ ॥
અનુબંધ જાને બિન ના તાહીં ❀ પ્રેમ હોત શાસ્ત્ર મે નાહીં
ઉપર લિખા જો ચાર પ્રસંગા ❀ અનુબંધ કહત એને બડ અંગા
પ્રથમ અધિકારી કહત હૈ સોઈ ❀ સાંન્તી ભાવ સદા ચારી હોઈ
માનય સત્ય બ્રહ્મ કો તાહીં ❀ સાહબ કબીર મેં પ્રેમ બહુ આહીં
સતો ગુણ દેવ મે પુરન ભાવા ❀ એસે પુરૂષ અધિકારી ગાવા
કબીર સત્ય પ્રકાશ હૈ સોઇ ❀ યહ અધિકારી પુરન જો હોઈ
દુસર સમ્બંધ અસ જો ભયઉ ❀ પ્રતિપાદક પ્રતિપાદભાવતે કહેઉ
યહ ગ્રંથ કબીર સત્ય પ્રકાશા ❀ સાહબ મહિમાં લિખા ઉજાસા
નિર્મલ જ્ઞાન સાહબ કા તાહીં ❀ પ્રતિપાદન યહ ગ્રન્થ કે માંહી

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર પ્રગટ તે ॥ ભૈ અયોની જો જાન ।
ઉન સાહબ ઉંપદેશ તો ॥ બહુત ઉંચ સો માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

સાંહબ શક્તિ પ્રતિપાદન જોગૂ ❀ હે બડા જ્ઞાન તારીફ કરૈ લોગૂ
જૈસે સોની એક હૈ સોઈ ❀ સોના સે સંબંધ રાખત હૈ જોઈ
તીસર વિષય કહત હો યાકે ❀ નિઃક્ષર બ્રહ્મ સાહબ હૈં જાકે
સંત ભક્ત બહુ ભે જગમાહીં ❀ ઈનકો જ્ઞાન સાહબ કહા આહીં
યહ શાસ્ત્ર મે વર્ણન કીન્હા ❀ મુખ્ય વિષય યહ ગ્રન્થ મે લીન્હા
ચૌથા અનુબન્ધ કહત હૈ સોઈ ❀ બડા પ્રયોજન જાનો જોઈ
સાંહબ કબીર કા ઉંપદેશા ❀ બહુ પ્રકાશ માનો દીનેશા
જીવં બ્રહ્મ સુરતા ઓ પ્રાના ❀ ચારો ભેદ કહેઉં બિલગાના
યહ ઉંપદેશ મેં બડ બિશ્વાસા ❀ કરૈ ધ્યાન જો સુભ કી આશા
ઈસી સે મોક્ષ મિલેગા તાહીં ❀ યહ શાસ્ત્ર પ્રયોજન આહીં
ઈસસે અનુબંધ કીન બખાના ❀ સજ્જન સમુઝ કર જાને જ્ઞાના

—: અનુક્રમણિકા :—

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમણિકા

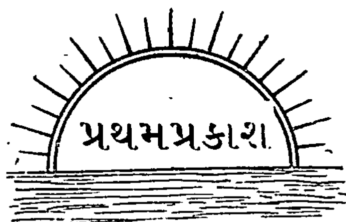
અનુક્રમણિકા

卐 સત્ય નામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વીકૃત

પદ શાસ્ત્ર કર્તા શ્રી તપસ્વી સાહેબ ગુરૂ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી ગોપીદાસ સાહેબ
કબીર આશ્રમ લીંબડી-સીંગપુર.

卐 સત્ય નામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વીકૃત

—: પ્રાર્થના :—

શ્લોક

કબીરં સદગુરૂ નત્વા ॥ હ્યાચાર્યં ચ દયાભિધમ્
સુન્દરં ચીયતેઽસ્માભિઃ ॥ સતકબીર પદામૃતમ્

❀ દોહા ❀

સબ શક્તિ જો પૂરન ભરા ॥ સાહબ કબીર કે માહિં ।
તપસીજી કા વિનય હૈ ॥ ઉન સાહબ સે આહિં ॥ ૧

—: ચૌપાઈ :—

સબ જગત કા આતમ નીકા ❀ કરો કલ્યાણ તુમહિ હો જીકા
અજ્ઞાન પરદા દેવ હટાઈ ❀ સત્ય જ્ઞાન પ્રકાશ ઉગાઈ
જીવ માત્ર પર દાયા આહીં ❀ ધર્મ બિકાશ કરો પુનિ તાહીં
સુદ્ધ બૈરાગ્ય કા પાલન નીકે ❀ નીતી મય રાજ્ય જો જીકે
નિર્મલ ચિત હોય સબ કેરા ❀ સત્ય કા બલ બઢય યહિ બેરા
સબકો સુખ શાન્તિ હોઈ ❀ મોક્ષ અમર પદ પાવય જોઈ
યહ બિનય સાહબ સુનિ લેહૂ ❀ આપ દયાનીધિ જાનત તેહૂ
તુમરી દયા કટાક્ષ હોઈ જાઈ ❀ તબ યહ જીવ અખંડ સુખ પાઈ

॥ યહ ગ્રન્થ લિખનેકા સમ્વત તથા સ્થલ ઔર કારણ ॥

❀ દોહા ❀

મમ ગુરૂ બોધી સાહબજી ॥ ઉન ચરણુન ધરિ ધ્યાન ।
જો સુમિરન સે હોયગે ॥ યહી શાસ્ત્ર પ્રમાન ॥ ૨

—: ચૌપાઈ :—

દો હજાર એકીસ બખાની ❀ સમ્બત વિક્રમ સો તુમ માની
પૂષ માસ સુદ આઠમ જોઈ ❀ સોમવાર શુભ માનો હોઈ
સૌરાષ્ટ્ર લીંબડી મે જો આહીં ❀ નિજ આશ્રમ કહત સબ તાહીં
ગુફા ભુઈરા મે બૈઠે હોઈ ❀ કરો ધ્યાન બ્રહ્મ કા સોઈ
મૈ સો કરત રહેવ યહ ભાંતી ❀ દિવસ દસ બજા થા આંતી
સાહબ કબીર પ્રેરણા કીન્હા ❀ ચૈતન નિર્ગુન જ્ઞાન ઘટ લીન્હા
ગૃહસ્થ ત્યાગ ધર્મ નીતી બખાની ❀ શમ્પ ચરિત્ર સબ ઉંચા જાની
સબકો સુખ શાન્તી જો હોઈ ❀ એસા જ્ઞાન કહો તુમ સોઈ
દોહા ચોપાઈ કાવ્ય મે જાનો ❀ પદમા બાંધિ કરો તુમ માનો
યહ ગ્રન્થ શબકો સુખદાઈ ❀ બાંચય સુનય આનન્દ હો જાઈ
યહ સુનિ ગ્રન્થ અરંભ્યો તાહીં ❀ હિન્દી કાવ્ય લિખેવ પુનિ આહીં
સાહબ કબીર ઇસ્ટ જો મોરા ❀ ઉનકી દયા પ્રેરણા બડ જોરા
તબ યહ પ્રસંગ લિખા હર્ષાહીં ❀ જીવન લિયે અમૃત ભરા આહીં
યહ ગ્રન્થ મે પ્રેમ લગઈ હૈ ❀ મન બન્છીત ફલ સો નર પહિ હૈ
જો છલ છાડિ બાચય પુનિ કોઇ ❀ હૃદય પવિત્ર તાકર બહુ હોઈ
સાહબ કબીર દયા કરૈ તેહીં ❀ જો અનન્દ મન બાચય એહીં

—: બન્દના :—

❀ દોહા ❀

સર્વ તત્વો કા મૂલ જો ॥ સબ જીવો કા આદિ ।
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ મેં ॥ સત્યહિ પુરૂષ અનાદિ ॥ ૩

—: ચૌપાઈ :—

શક્તિ અનન્ત પુરૂષ કે માહીં ❀ અમર ધામ બિરાજત આહીં
ઉન પ્રભુ સે વન્દના હૈ મોરી ❀ બાર બાર મે કરો નિહોરી
કરૂણામય પ્રભુ જો તાહીં ❀ હમરે સાહબ કબીર જો આહીં
તપસી અસ બહુત જીવ હોઈ ❀ ખેઈ લગાઈ તીર તે જોઈ
શુભ લીલા જો આપકી આહીં ❀ કહન ચહત મન મોર સો તાહીં
મમ ઇચ્છા પુરણ સો કીજૈ ❀ દયા દષ્ટિ નજર મે લીજૈ
તુમરે બલ રચેયો મૈં સોઈ ❀ જો નિર્વિઘન બાહેવ જોઈ
મમ હૃદય અનુભવ કરો તાહીં ❀ સબ પ્રસંગ સમુઝો તબ આહીં

ઉંચ ભાવ જો આપકા હોઈ ❀ સુનકે સુખ સબ પાવે કોઈ
ઓંકાર ઓ આદિ ભવાની ❀ બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર જાની
દેવી તીન શક્તિમે ભારી ❀ રામ કૃષ્ણ જગહિત ઔતારી
જગ પુજ્ય નામ ગણેશ કહાવા ❀ સિદ્ધિ બલ બજરંગ મે ગાવા
પાંચ તત્વ અનાદિ કહિયે ❀ ચન્દ્ર સૂર્ય જગ સેવા લહિયે
કરો બન્દના ઇન સબ કાહીં ❀ બાહર ભીતર દોનોં આહીં
જીવ બ્રહ્મ ઘટ ભીતર સોઈ ❀ પ્રાણ દેવ અરૂ સુરતા જોઈ
ક્રિયા જ્ઞાન દોનોમે તાહીં ❀ બડા દેવ યહ ઘટમે આહીં

❀ દોહા ❀

સાહબ બોધી ગુરૂ મમ ॥ ઉન ચરણનકી ધૂલ ।
ઉનકો તપસીક બન્દના ॥ સબ સિદ્ધિ કા મૂલ ॥ ૪

—: ચૌપાઈ :—

જીવ બ્રહ્મ ભેદ જો સોઈ ❀ જોગ યુક્તિ દિયે પુનિ જોઈ
હમ અસ બાલ તપસ્વી જાનો ❀ આપ કરાયો ભાનો સો માનો
ભાન બિના ભરમત થે વાહીં ❀ ભૂલે બ્રહ્મ રૂપકો આહીં
બોધીદાસ ગુરૂ દાયાકારી ❀ વહ દર્શાયો રૂપ જો ભારી
જીવ બ્રહ્મકા જો હૈ જ્ઞાના ❀ દેહ થૂલ કે માહિ સમાના
કવન કમલ બ્રહ્મ સો જોઈ ❀ કવન કમલ જીવ જો સોઈ
રૂપ ગતી શક્તી જો તાહીં ❀ ગુણ તેજ ઝલકન્ત સો આહીં
બ્રહ્મ સ્વરૂપ શક્તિ પુનિ જાનો ❀ સબ તત્વોકા કંત બખાનો
ઘટ ભેદી ગુરૂ જો સોઈ ❀ સો પરખાય જાનિ કર જોઈ
સોઈ ગુરૂ ઈશ્વર તુલ્ય જાના ❀ અનુભવ કિયે તાહિકો માના

❀ દોહા ❀

રહિત બાદ સે જો પુનિ ॥ નહી તર્ક કા માન ।
સતગુણ જો શાન્તિ મન ॥ ધ્યાન યોગ સે જાન ॥ ૫

—: પ્રથમ પ્રકાશ :—

❀ દોહા ❀

ગ્રન્થ શાસ્ત્ર જો કહત હૈ ॥ કબિત માહિં ગુણ દોષ ।
સર્બ બિદ્વાન કા મત યહ ॥ કબિ કોબિદ પુનિ રોષ ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

યગણ મગણ નગણ સો જોઈ ❀ મગણ મંગલ રૂપ જો હોઈ
સગણ તગણ પુનિ જો કહિ ગાવા ❀ જગણ રગણ કહિ અશુભ બતાવા
મગણ તીન ગુણ આદિ હૈં દેવા ❀ પૃથ્વી માહિં સબ કો જો સેવા
નાગ દાયક જ્ઞાન મેં ભારી ❀ નગણ તીન લઘુ દેવ જો ધારી
ભગણ આદિ ગુરૂ દેવ કહાવા ❀ શશી શુભ ફલ દાયક જો ગાવા
યગણ પ્રથમ લઘુદેવ જો જાહીં ❀ જલ આનન્દ દેત સો આહીં
દેવન કા સુખ સબ સો નાસા ❀ જગણ બીચ ગુરૂ દેવ હૈ આસા
મધ્ય રગણ લઘુદેવ સો જોઈ ❀ પાવક માહિં જલન જો હોઈ
સગણ અંત સો હૈ ગુરૂ દેવા ❀ કાલ હિં હરદમ કરત ઉદેવા
કોઈ અર્થ સિદ્ધ નાહીં હોઈ ❀ તગણ અન્ત લઘુ દેવ નભ સોઈ

❀ દોહા ❀

માયા સત્તા મેં પુની ॥ જો આદિક હૈં તાહિં ।
અસ નર કે યશ ગાને મેં ॥ કવિત ધ્યાન બહુ આહિં ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

જો પુરૂષ ઈશ્વર કહલાઈ ❀ જિનકી શક્તિ બર્ણી ન જાઈ
સત કોટિ બ્રહ્માંડ કે સ્વામી ❀ મૈં ગાવોં યશ કે બડ નામી
જો સતગુરૂ આદિકો માનો ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ જગ જાનો
ઉન લીલા જીવન સુખ દાઈ ❀ શુભ ચરિત્ર યહ ગ્રન્થ મેં ગાઈ
અયોની પ્રકટ સાહબ પુનિ ભયઊ ❀ તપસી ચરિત્ર ગાવત શુભ રહેઊ
ધર્મોકા સબ તત્વ બખાના ❀ સબ જીવોકા સુખ અસ્થાના
ઇસસે કવિત દોષ ગુન નાહીં ❀ મિશ્રી સંગ બાંસ બિકજાહીં
અતર સુગંધ કે સંગ જો સોઈ ❀ શીશી કા બહુ કીમત હોઈ
ऐसे કાવ્ય મમ અહે ભદેસી ❀ સાહબ ચરિત્ર સંગ હોત બડેસી
ઉદાસીન દુશ્મન કોઈ જાનો ❀ મિત્ર કોઈ દાસ જો માનો
શુદ્ધ અશુદ્ધ અક્ષર જો કોઈ ❀ વર્ણન કરત સંતન સબ જોઈ
શેષ પર જો કવિત કે માહીં ❀ રાજા હોત રંક હૈં તાહીં

❀ દોહા ❀

પિંગલ કી યહ બીધી જો ॥ બહુત ધ્યાન ન દીન ।
સુજનો સબ સુધારી કે ॥ બાગેચૈ પ્રબીન ॥ ૮

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભક્ત વિદ્વાન જો સોઈ ❀ સજ્જન ગણ સમાજ જો હોઈ
સબસે બિનય કરો કર જોરી ❀ ભૂલ હમાર દિલ મે ન જોરી
વિદ્યા જ્ઞાનકા બલ બહુ નાહીં ❀ બડા બલ એક સાહબ આંહીં
અક્ષર શબ્દ લઘુ દીર્ઘ જાનો ❀ સુજન સુધારી લેહું પુની માનો
જિનકર મન ઉદાર તે સોઈ ❀ દ્વેષ ભાવ જિનમેં નહિ જોઈ
તે સજ્જન બાચહિ હર્ષાહીં ❀ ઉનકા મન બિશાલ તો આંહીં
કાગ બાક જોંક સમ પ્રાની ❀ તે અવગુણ દેખૈં મન માની
જિન મે ભક્તિ જ્ઞાન નહિ હોઈ ❀ સેવા ધ્યાન જાનત નહિ સોઈ
તે અજ્ઞાન ભરે મદ ભારે ❀ તિન કે બચન ધ્યાન ન કારે
સજ્જન બાચય પ્રિતિ લગાઈ ❀ યહાં વહાં દોનો બનિ જાઇ

॥ યહ ગ્રન્થકા મહત્વ ॥

❀ દોહા ❀

મહિમા બડ યહ ગ્રન્થકા ॥ જાને પરમ સુજાન ।
તપસી યહ જો પાઠ કરૈ ॥ પાવય સબ સુખ જ્ઞાન ॥ ૯

—: ચૌપાઈ :—

કબીર સત્ય પ્રકાશ જો કોઈ ❀ બાંચત પ્રિતિ લગાકર જોઈ
સબ સંસય સબ ભર્મ જો તાહીં ❀ તુરતજ મિટી જાય સો આહીં
સમદર્શી યહ ગ્રન્થકો જાનો ❀ ઉંચ જ્ઞાન ભરા તેહિ માનો
સબ બ્રહ્માંડ કે જો હૈં સ્વામી ❀ સબ દેવન કે દેવ અગામી[1]
નિર્ગુણ બ્રહ્મ સતપુરૂષ કહિજે ❀ આદિ સૃષ્ટિ ઉનહીં ને કીજે
તે પ્રભુ કી પ્રભુતા બહુ બર્ણી ❀ તપસી ગ્રન્થ ઉંચ્ચ જીવ તરણી[2]
કબીર સત્ય પ્રકાશ કે માહીં ❀ ઐસા જ્ઞાન બખાનેવ તાહીં
ઇસસે મહિમા બહુત હૈં સોઈ ❀ જાનહુ ચતુર સુજાન સો જોઈ
જો યહ ગ્રન્થ શ્રવણ પુનિ કરિ હૈં ❀ આપ તરહિં સન્શય ન રહિ હૈં
ઉનમે અવગુન રહૈ ન કોઈ ❀ તપસી કર બિસ્વાસ જો સોઈ

❀ દોહા ❀

અમરધામ કા પુરૂષ જો ॥ સબ ઉપર વહ જાન ।
વહીં પુરૂષ કી આજ્ઞા ॥ સાહબ કબીર માન ॥ ૧૦

૧ મીલાકુઆ ૨ જહાજ ૩ પહિલે ૪ નવકા

—: ચૌપાઈ :—

નિર્ગુન બ્રહ્મ કી આજ્ઞા માની ❀ જીવોં કાજ આયે તબ જ્ઞાની
ઘટ ભીતર સબ ભેદ બતાઈ ❀ નિર્ગુણ બ્રહ્મ કા રૂપ લખાઈ
તપસી સુખ સાન્તી આવય ❀ વહ પદ જાનિ મોક્ષ હોય જાવય
સબ શક્તી સે પુરન હોઈ ❀ પ્રગટ અયોની જાનો સોઈ
ઐસે સાહબ કબીર જો આહીં ❀ ઉનકા લીલા બખાનૌ જાહીં
કબીર સત્ય પ્રકાશ મેં તાહીં ❀ બહુ સંતનકા નામ જો આહીં
તાતે મહિમા અગમ કહાઈ ❀ રટો સદા સત્ય નામ જો પાઈ
જાતી ભેદ પંથ સમ્પ્રદાઈ ❀ બાંચત ગ્રન્થ દ્વેષ મિટ જાઈ
સમ્પ પ્રેમ જો સબસે ચાહો ❀ બાંચો ગ્રન્થ મન મેં તો ગાહો
શ્રવન મનન જો પાલન કારી ❀ વહ જીવહિં ભવ સાગર પારી

❀ દોહા ❀

યહ ગ્રન્થ સમરથ બડા ॥ કામ ક્રોધ તહં નાહિં ।
કબીર સત્ય પ્રકાશમેં ॥ જો સબ શુભ ગુન આહિં ॥ ૧૧

—: ચૌપાઈ :—

શ્રદ્ધા ઔ વિસ્વાસ જો સોઈ ❀ ફલતા તે સબ કામ જો હોઈ
ભૂત કાલ સમઝો નર લોઈ ❀ સબ ભક્તો કા પરિણામ જો હોઈ
યહ ગ્રન્થ બહુ બીર બખાની ❀ લોભ મોહ કી સૈના હેરાની
પાઠ કરે જો શ્રવન કરહીં ❀ તાહિ બિચારિ મનહિં મેં ધરહીં
દોષ જાય ઔર દમ્ભ ન આવય ❀ યહ ગ્રન્થ જો બાંચિ સુનાવય
જો યહ ગ્રન્થકી કથા સુને હૈં ❀ આપ તરૈં ઔરન કો તરિ હૈં
કામ અર્થ પુની ધર્મ હૈ જાકી ❀ મોક્ષ નિસેની જાનો તાકી
કબીર સત્ય પ્રકાશ જો કોઈ ❀ આદર સે પહિચાને જોઈ
તપસી યહ બિસ્વાસ કરાહીં ❀ પઢો ગ્રન્થ ચિત લાય સો તાહીં
આનન્દ બહુ ઉપજાવય એહીં ❀ સાહબ કરૈં સહાય જો તેહીં
ધુપ દીપ ફુલ પુની સોઈ ❀ યહ ગ્રન્થ પુજય જો કોઈ
યહ ચૌપાઈ સવાસૌ હોઈ ❀ નીતહિ પાઠ કરૈ જો કોઈ
હૃદય પવિત્ર હોત જો તાસૂ ❀ દુર્મતિ દુર જાત પુનિ જાસૂ
જો બિશ્વાસસે બાચિ સુનાવય ❀ ભૂત પ્રેત નિકટ ન આવય
સત્ય કબીર પ્રકાશ દે જોઈ ❀ જો ઘર માહિ રહૈ પુનિ સોઈ

જાતિ પંથ સબ કો સુખ રૂપા ❀ સુને સુનાવય યહ શાસ્ત્ર સ્વરૂપા
દુઃખ દરિદ્ર સબ જાય નસાઈ ❀ સમ્પ પ્રેમ આનન્દ ઉપજાઈ
ધન ઓ ધર્મ દોનો તહાં રહહી ❀ પાઠ કર જો પાલન કરહી

॥ ઈતિ શ્રી કબીર સત્ય પ્રકાશ ગ્રન્થકા મહત્વ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ ગ્રન્થ કા સાર અધિકારી યોગ્ય વર્ણન ॥

❀ દોહા ❀

કબીર શત્ય પ્રકાશ મેં ॥ પાંચ પ્રકાશ સો જાન ।
સાહેબ જ્ઞાન તારીફ કરી ॥ જિજ્ઞાસૂ ભેદ પ્રમાન ॥ ૧૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ ગ્રન્થ મેં પાંચ પ્રકાશા ❀ રૂચિર પ્રસંગ પઢત મન આસા
પ્રથમ પ્રકાશ મેં જો માના ❀ અધિકારી ભેદ બહુ પુનિ જાના
ગુરૂ સંત કી મહિમા ગાઈ ❀ રાજ યોગ પુનિ હઠ બતાઈ
અધિકારી પુનિ બડ જો હોઈ ❀ ત્યાગ છાયા પુરૂષ જો સોઈ
ગૃહસ્થ ધર્મ કા જો બડા કામા ❀ પરીક્ષા ધર્મ ઈસી મેં જામા
નીતી ધર્મ રક્ષણ કા હેતૂ ❀ મર્યાદ સહિત પાલન ધર્મ સેતૂ
ત્યાગ ધર્મ તીર્થ કા નેમા ❀ અચાર ધર્મ પ્રથમ જો તેમા
છોટા બડા વ્યશન કા રૂપા ❀ સબકો જાનન જોગ સ્વરૂપા
સબસે યોગ્ય પ્રેમ જો રાખા ❀ વ્યોહાર સુખી ઈસીમ લીખ રાખા
કબીર નામ રૂપ કી મહિમા ❀ બરણેવ બહુત ભાવસે ભરિમા
નામકી મહિમા બહુ બિધિ ગાઈ ❀ જિજ્ઞાસૂ સુનિ બહુ હર્ષાઈ
બહુ જિજ્ઞાસૂ જો જગ માહીં ❀ ઉન્હે લિયે બર્ણન કિયે તાહીં
ષટ બિકાર જો તે બલવાનો ❀ રાખે જીવ કૈદ કરિ જાનો

❀ દોહા ❀

ઈનકો જીતન જ્ઞાન જો ॥ ચાબી ગ્રન્થ કે માહિં ।
તાતે મહિમા અગમ જો ॥ યહ ગ્રન્થ મેં આહિં ॥ ૧૩

—: ચૌપાઈ :—

અધિકારી કો જો વિશ્વાસા ❀ ભક્તિ કરન મન માહિં હુલાસા
કબીર સત્ય પ્રકાશ કે માહીં ❀ ઈનકી મહિમા વર્ણન હૈ તાહીં

---

૧ આનન્દ—ઉત્પન્ન

ત્યાગ ધર્મ કહા પુનિ જાકો ❀ દુઃખ શંસાર સમઝિ મન તાકો
સાચા ત્યાગ બિના સુખ નાહીં ❀ ઘર રહો બાહર કી જાહીં
સ્મરણ નામ જિજ્ઞાસૂ સોઈ ❀ બર્ણન નામ મહત્વ કીયે જોઈ
અજપા જાપ બડા સો જાપા ❀ સબ જાપો મેં પ્રધાન સો આપા
યહ જ્ઞાન અધિકારી કોઈ ❀ બર્ણન કીન ઉન લિયે જોઈ
ઉનસુની ધ્યાન કીન પ્રકાશૂ ❀ બડ જિજ્ઞાસૂ સમઝનકો આશૂ
ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે પુનિ જાસૂ ❀ તીનો રૂપ પરખાયેવ ખાસૂ
ઐસા જ્ઞાન યેહ ગ્રન્થ મેં ગાવા ❀ બડ અધિકારી કે લિયે આવા

❀ દોહા ❀

સમાધિ અવસ્થા જો પુનિ ॥ બડ જિજ્ઞાસૂ જાન ।
બહુત ઉંચ યહ જ્ઞાન સો ॥ જો પ્રતિપાદન માન ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

સ્વરૂપ જ્ઞાન કહા જો તાહીં ❀ જાનય વોહી મોક્ષ હોઈ જાહીં
પ્રસંગ અનકૂલ ગ્રન્થ મે ભાખા ❀ અધિકારી લિયે જો લિખ રાખા
દૂસર પ્રકાશ કહોં બખાની ❀ ઉત્પ્ન સૃષ્ટિ લિખા સો જાની
આદિ સૃષ્ટિ પુરૂષને કીન્હા ❀ સોરહ અંસ પ્રગટ કર દીન્હા
યવન સત્તા ભારત કે માહીં ❀ હિન્દુ યવન તકરાર બડ આહીં
વહ સત્તા કે મદમા જોઈ ❀ બહુતક ધર્મ નષ્ટ હુવા સોઈ
બડા કષ્ટ ભારત કે માહીં ❀ ભયંકર દુખ વરણી ના જાહીં
દોનો કોમ ભારત મેં રાસો ❀ ધર્મ વિશ્વાસ ગયા જો તાસો
સત્ય લોક ઈશ્વર તે જોઈ ❀ સનાતન ધર્મ રક્ષન હિત હોઈ
આજ્ઞા કીન પુરૂષ તેહિ બારા ❀ જ્ઞાની જાવ દુઃખી સંસારા
આજ્ઞા માની જ્યોતિ એક આવા ❀ કાશી પુરી કમલ મેં છાવા
બાલ રૂપ ધારન જો કીન્હા ❀ સાહબ કબીર લીલા લીખ દીન્હા
ગૌરી શંકર કો દુઃખ કાપી[૧] ❀ રામાનન્દ કિહો ગુરૂ આપી
શાહ સિકન્દર જલન મિટાઈ ❀ તબહિં ચરન પડે વહ ધાઈ

૧ કાટિ

❀ દોહા ❀

શાહ માન બહુત કિયા ॥ સાહબ કબીર કા જાન ।
બાદશાહ કા પીર જો ॥ શેખ તકી જો માન ॥ ૧૫

—: ચૌપાઈ :—

ઇર્ષા દ્વેષ બહુત સો કીન્હા ❀ શેખતકી પરીક્ષા લીન્હા
સાહબ કો નાશ કરન કે હેતૂ ❀ ભયંકર કસૌટી કીન સો જેતૂ
સાહબ કા અનિષ્ટ ના હોઈ ❀ જોતિ રૂપ પ્રગટે થે સોઈ
સિદ્ધિ ઔ પુનિ જ્ઞાન બતાઈ ❀ શાહ શેખ કો તુરત ઝુકાઈ
દોનો કૌમ કા રક્ષન કીન્હા ❀ દૂસર પ્રકાશ મેં લિખ દીન્હા
બાદશાહ નબાબ જો રાજા ❀ સંત ભક્ત સમાજ ધર્મ તાજા
સત્ય ધર્મ ઇન સબહિં સિખાઈ ❀ ભારત માહિં સમ્પ ફૈલાઈ
દિન સતાઇસ ઔ પંચ માસા ❀ એક સો ઉન્નીસ વર્ષ નિવાસા
ભારત મેં રહે પુનિ સોઈ ❀ વહ રૂપ સે જાનો હોઈ
ભારત મેં શાન્તિ જો થાપી ❀ ગોરખપુર મગહર ગે આપી

❀ દોહા ❀

અન્તર ધ્યાન જો ભે પ્રભુ ॥ જ્યોતિ રૂપ પયાન ।
શરીર ભાગ કુછ ના મિલા ॥ ફૂલ ધોતી સો જાન ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

ધોતી ફૂલ કા પૂનિ સોઈ ❀ કબર ચરન પાદકા હોઈ
યહ ગ્રન્થ તીજા પ્રકાશા ❀ પ્રગટે સાહબ મથુરા મેં આશા
ગોરખપુર ભે અન્તર ધ્યાના ❀ ધર્મદાસ પીછે મિલે જાના
બહુ સંતન કો મિલે સુખદાઈ ❀ મોક્ષ કા રાહ ઉનકો બતલાઈ
સાર શબ્દ નિઃક્ષર તે ધ્યાના ❀ જિજ્ઞાસૂ સમઝાયવ આના
યહ ગ્રન્થ મેં બરણન કીન્હા ❀ પ્રસંગ પાત જાનો પ્રબિન્હા
યહ ગ્રન્થ ચૌથા પ્રકાશા ❀ તપસી કે મન જો શુભ ભાશા
દ્વાપર ત્રેતા સતયુગ માહીં ❀ કંક ભયા મન અધા જો આહીં
બલીભદ્ર રાઘવા નન્દ તે જાનો ❀ ઔર ચૌસઠ યુગ બહુત બખાનો
યે સબ યુગ મેં સાહબ પુનિ સોઈ ❀ જ્યોતિ રૂપ ધરે તન હોઈ

❀ દોહા ❀

દેવ ઋષી જો મુનિન કો ॥ બહુત પ્રબોધેવ તાહિં ।
યહ ગ્રન્થ મેં બર્ણન કીયે ॥ સુક્ષમ મેં જો આહિં ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

ઇન સબકો પહુ જ્ઞાન બતાઈ ❀ ઘટ ભીતર સબ તત્વ લખાઈ
જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ વો સુરતા ❀ ક્ષર અક્ષર નિઃક્ષર ઘટ સમતા
પ્રાણ આદિ સબ કહા બખાની ❀ જ્ઞાન કર્મ ઇન્દ્રી સબ જાની
પાંચ કોસ ચાર પદારથ સોઈ ❀ પાંચ અમી સપ્ત સુરતા જોઈ
ચૌદહ પારસ ચૌદહ રતન તાહીં ❀ યહ ગ્રન્થ મેં બર્ણન તે આહીં
ચૌદહ સેબ્ય કર્મ બખાના ❀ ઉપાસના કર્મ જ્ઞાન પહિચાના
નિર્ગુન ભક્તિ કીન પ્રકાશા ❀ ગ્યેરહ અંગ ભરા પુનિ તાશા
અધિકારી ભેદ સે ભાષા ❀ યોગ તત્વ યહાં લિખિ રાષા
જ્ઞાન કા સાત ભૂમિકા જાનો ❀ આત્મ તત્વ બસ્તુ પહિચાનો
ચૌદહ દશ એકીશ જો લોકા ❀ અઠાસી હજાર દ્વિપ બિન શોકા
યમ પુરી કા દુઃખ બહુ નાના ❀ બૈકુન્ઠ ધામ સુખ પૂર્ણ બખાના

❀ દોહા ❀

ચાર ખાનિ સાત પ્રકાર ॥ ઉત્પન્ન જીવ સો માન ।
ચૌરાસી લાખ યોનિ જો ॥ જીવ બહુત દુઃખ જાન ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

ગર્ભ બાશ મેં યહ જીવ આવા ❀ તીન તાપ સે દુઃખ બહુ પાવા
સંત્ય પુરૂષ ચૈતન કા જ્ઞાના ❀ ઇસમેં બહુત જો કીન બખાના
જિસસે મોક્ષ જીવ હોય જાઈ ❀ ફિર ભવ સાગર મેં ન આઈ
પચવાં પ્રકાશ યહ ગ્રન્થ માહીં ❀ ભજન શબ્દ રેખતા આહીં
કુન્ડલીયા સાખી ચેતાવની સોઈ ❀ દયા સાગર મંગલ ગુદડી જોઈ
યહ સબ લીખા ગ્રન્થ કે માહીં ❀ જિજ્ઞાસુ સબ બાંચેંગે તાહીં
સતગુત જ્ઞાન ભરા યહ જોસો ❀ બહુત પ્રકાર બસ્તુ જો વાસો
બહુ પ્રકાર જિજ્ઞાસૂ હોઈ ❀ બહુત જ્ઞાન બર્ણન જો સોઈ
પાંચ પ્રકાશ ગ્રન્થ મેં આવા ❀ તપસી ઇતટા પ્રેમ ભરિ ગાવા

યહ ગ્રન્થ બાચેંગે સોઈ ❀ સબ પ્રસંગ જનયગેં વોઈ
એકહિ ગ્રન્થ યહ જો બાંચા ❀ બહુત જ્ઞાન જાનેંગે સાંચા
તુમ સબ બાંચિ જો સુખ પાઈ ❀ હમાર પરિશ્રમ સુફલ હોય જાઈ

॥ ગુરૂ મહિમા ॥

❀ દોહા ❀

બાર બાર બિનય કરૈ ॥ ધર્મદાસ સો જાન ।
યોગ જીત કબીર કે ॥ ચરન કમલ મેં માન ॥ ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ મહિમા કરો બખાના ❀ ગુરૂ મહિમા સબ ઉપર જાના
ગુરૂ કા કરત હૈં સબ સોઈ ❀ બેદ શાસ્ત્ર બખાના હોઈ
સાહબ કબીર કહત ભે સોઈ ❀ ધર્મદાસ તુમ એક ચિત હોઈ
ગુરૂદેવ કી મહિમા બર્ણી ❀ બર્ણત શાસ્ત્ર અન્ત ન કરણી
ગુરૂ બડે પરમારથ કાજે ❀ સબ દેવ પર વહી નિવાજે
નરક જાત રોકત સો તાહીં ❀ એક ગુરૂ દુસર કોઈ નાહીં
ચૌરાસી જીવોં દુઃખ પાવા ❀ ગુરૂ શરણુ મેં જો ન આવા
ગુરૂ સતગુરૂ જો અક્ષર આહીં ❀ યહ પદ છેદ કરી મૈં તાહીં
ગુ અક્ષર અજ્ઞાન કો જાના ❀ રૂ અક્ષર પ્રકાશ કો માના
ગુરૂ નામ તાહિ સે રાખા ❀ જ્ઞાન પ્રકાશ જાહિ તે આખા[1]

❀ દોહા ❀

દુસર અર્થ યહ જો પુની ॥ ગુ ગુપ્ત બડ તે જાન ।
રૂ પુનિ કરે પ્રગટ જો ॥ ગુરૂ શબ્દ યહ માન ॥ ૨૦

—: ચૌપાઈ :—

જીવ બ્રહ્મ ઘટ ભીતર યાહીં ❀ મન પ્રાણુ જાનો તુમ તાહીં
યહ બડ બસ્તુ ગુપ્ત જો હોઈ ❀ પ્રગટ કરે ગુરૂ જો સોઈ
સતગુરૂ શબ્દ કા જો હૈં ભાવા ❀ બર્ણુન કરે સોઇ સચ પાવા
અક્ષર સા જો સત્ય બખાની ❀ તીનો કાલ નાશ ન માની
સત્યહિ સે તુમ જાનો સોઈ ❀ સબ જગત ચેતન જો હોઈ
અક્ષર તા કહત પુનિ વાકો ❀ પરમ તત્વ નિઃક્ષર સો જાકો
જિનકો જાની મોક્ષ હો જાઈ ❀ તા અક્ષર સબકો સુખદાઈ

---

૧ સબ

ગુ જો ગુપ્ત ઘટ ભીતર ભયઉં ❀ ઉસકો પ્રગટ કરે રૂ કહેઉ
ગુરૂ સતગુરૂ અર્થ એક યાહીં ❀ પ્રિય સજ્જન સૂનો ચિત લાહીં
ગુરૂ સમાન કોઈ ના હોઈ ❀ દાતા એક ગુરૂ જો સોઈ
સબ જગત માંગત હૈ તાહીં ❀ ગુરૂ આગે હાથ કિયે વાહીં

❀ દોહા ❀

ગુરૂ સમાન દાતા નાહીં ॥ તીન લોક કે માહિં ।
મોક્ષ દાન સો દેત હૈ ॥ શિષ્ય દાન લે આહિં ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

બડ ઔતાર હુઆ જગ માહીં ❀ બડ બડ દેવ જાનો તે વાહીં
યે સબ ગુરૂ કીન સો જાનો ❀ ગુરૂ સબ પર શિર તાજ બખાનો
બહુ ઔતાર બિષ્ણુ કા હોઈ ❀ ઉનહુ ગુરૂ કીન ભલ સોઈ
દેવ દૈત્ય ઋષિ મુનિ જાનો ❀ સબહિન ગુરૂ કીન સો માનો
રાજા પ્રજા સબ જો યાંહીં ❀ ગુરૂ ચરણ મેં શીશ નવાંહીં
મોક્ષ કા રાહ લેન જો સોઈ ❀ ગુરૂ બિનુ જાની સકે ન કોઈ
શુકદેવ મુનિ બડ ભે પ્રતાપી ❀ ગુરૂ મહિમા અનહુ પર વ્યાપી
ગુરૂ પદકી જો સેવા કીન્હા ❀ વહ જીવ જાય અમર પદ લીન્હા
ચૌરાસી મેં કબહુ ન જાહીં ❀ જિનકો ગુરૂ મિલે હર્ષાહીં
મુક્તિ પદારથ કોઈ ના પાવે ❀ ગુરૂ બિના વહ સમુઝ ન આવે
તર્ક બાદ સબ દેય ભુલાઈ ❀ ગુરૂ કહેં સુન્વે ચિત લાઈ
તબહી જીવ સુખ શાન્તી પાવા ❀ ગુરૂ પુરન જો કહિ સમઝાવા

❀ દોહા ❀

ગુરૂ કી કૃપા કટાક્ષ સે ॥ મોક્ષ હોય સો માન ।
તાતે ગુરૂ પદ પુજિયે ॥ સુનો સંત સબ જાન ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ કી કૃપા કટે યમ ફાંસી ❀ વિલમ્બ ન હોય મિલે અવિનાસી
ગુરૂ બિનુ કાહુ ના પાયો જ્ઞાના ❀ જ્યોં થોથા ભુષ છાંટે કિસાના
ગુરૂ બિન પઢે જો વેદ પુરાના ❀ તાકો નાહિ મિલે ભગવાના
ગુરૂ સેવા જો કરે સુભાગા ❀ માયા મોહ સકલ ભર્મ ત્યાગા

ગુરૂ કી નાવ ચઢૈ જો પ્રાણી ❀ ખેઈ ઉતારૈ સતગુરૂ જ્ઞાની
તીર્થ વ્રત જો દેવ અરૂ પૂજા ❀ ગુરૂ બિના દાતા ઔર ન દૂજા
નવો નાથ ચૌરાસી સિદ્ધા ❀ ગુરૂ કી ચરણ સેબૈ ગોવિન્દા
ગુરૂ બિનુ પ્રેત જન્મ સૌ પાવૈ ❀ બર્ષ સહસ્ત્ર ગર્ભ માહિ રહાવૈ
ગુરૂ બિનુ દાન પુન્ય જો કરહી ❀ મિથ્યા હોય કબહુ ના ફલહી
ગુરૂ બિનુ ભર્મ ન ભાગે ભાઈ ❀ કોટિ ઉપાય કરે ચતુરાઈ

❀ દોહા ❀

ગુરૂ બિનુ હોમ યજ્ઞ જોઈ ॥ કરતે હૈં જો આસ ।
દશ મન પાપ ઔર લગે ॥ ઘટત નાહિ જો તાસ ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

સતગુરૂ મિલે તો અગમ બતાઈ ❀ યમ કી આંચ તહાં નહિ જાઈ
ગુરૂ કે મિલે કટે દુઃખ પાપા ❀ જન્મ જન્મ કે મિટે તે સંતાપા
ગુરૂ કે ચરન સદા ચિત જાના ❀ કયો ભુલે તુમ ચતુર સુજાના
ગુરૂ ભક્ત જો આતમ સોઈ ❀ વાકે હૃદય રહો મૈં જોઈ
હમહી આદિ ગુરૂ જો આહીં ❀ સત ચિત આનન્દ રૂપ મમ તાહીં
વોઈ પુરૂષ મૈ બ્રહ્મ અનાદિ ❀ હમહી ગુરૂ કીન જો આદી
હમહી જો યુગન' યુગ આયે ❀ જીવો કા દુઃખ દ્વન્દ છોડાયે
જિતના ગુરૂ જગત કે માહીં ❀ ગુરૂ ઉપદેશ કરત હૈં તાહીં
ગુરૂ તીન પ્રકાર જગ ધારા ❀ તીન પ્રકાર જો નૌકા કારા
કાઠ કી નૌકા સમ ગુરૂ હોઈ ❀ તારય ઔર આપ તરે જોઈ
પાત કી નાવ સમ ગુરૂ જોઈ ❀ આપ તરૈ નહિ દુસર હોઈ
તીસર ગુરૂ સિલા સમ જાનો ❀ ડૂબે આપ ઔરન લે માનો
નાવ કાઠ સમ ગુરૂ સો કીજે ❀ ભવ સાગર મેં પાવ ન દીજૈ
સંતો સબ ગુરૂ મહિમા ગાઈ ❀ ગુરૂ દેવ સબ સે બડ આઈ
ગુરૂ મહિમા નીત પાઠ જો કરાહી ❀ સુખી હોય મન આનન્દ માહી
મન નીર્મલ સાન્તી હોય નીકે ❀ અંત મે જાત મોક્ષ પદ જીકે

❀ દોહા ❀

ગુરૂ ગુરૂ મેં ભેદ હૈ ॥ ગુરૂ ગુરૂ મેં ભાવ ।
પ્રથમ બન્દો સોઈ ગુરૂ ॥ શબ્દ બતાવે દાવ ॥ ૨૪

॥ સંત અસંત લક્ષણ ॥

❀ દોહા ❀

યોગજીત કબીર કે ॥ ચરણ કમલ ધરિ શિશ ।
ધર્મદાસ બન્દના કરૈં ॥ ભક્તિ કરો બકશીશ ॥ ૨૫

:— ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ જો કહૈં કર જોરી ❀ સ્વામી સુનો બિનય એક મોરી
પ્રથમ પ્રશ્ન કહો પ્રભૂ ગાઈ ❀ સાધુ અસાધુ લક્ષન બિલગાઈ
દુસર પ્રશ્ન બડા યહ જાનો ❀ સંત ભક્ત જો દો કરિ માનો
ઈનકા લક્ષણ કહો સમુઝાઈ ❀ જાસે શંકા સબ મિટિ જાઈ
તીસર પ્રશ્ન સુનો સુખ રાસી ❀ મહિમા બડી સંત મૈં આસી
યોગજીત કબીર જો સ્વામી ❀ જાનિ પ્રશ્ન જો મન સુખ જામીં
બોલત ભે તેહિ છણ કૃપાલા ❀ પ્રથમ પ્રશ્ન સુનો દે ખ્યાલા
સંત બડે સો જગત કે માહીં ❀ ઉનસે બડા કોઈ જો નાહીં
સંત જ્ઞાન દિનકર સમ જાનો ❀ ભર્મ તમ સબ જો જાય નસાનો
તૈતીસ કોટ દેવ જો તાહીં ❀ તિન મેં તીન દેવ બડ આહીં

❀ દોહા ❀

બ્રહ્મા બિષ્ણુ મહેશ જો ॥ હૈં સમરથ બડ માન ।
અપને અપને કામ કો ॥ કરત બિધિ સર જાન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

જગ વ્યહાર ઇનકે શિર જાનો ❀ ઉતમ પ્રલય અસ્થીર માનો
બહુત દેવ જો ભે પુનિ સોઈ ❀ બડ બડ સમરથ તે જો હોઈ
ઐસે પુરૂષો સમરથ આહીં ❀ સંત રૂપ બડ જાનો તાહીં
કામ આદિ જિનમેં ના સોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ પહિચાના વોઈ
ધ્યાન સુમિરન સેવા પદ જાનો ❀ યહ ગુણ બડા હોય સો માનો
તીન લોક કે માહિ જો ગાવા ❀ સંતો સબસે બડા કહાવા
દુસર દુઃખ હરન કે હેતૂ ❀ આપે દુઃખ બહુ સહૈં સચેતૂ
સંત એને કહત જો સોઈ ❀ હરન કરૈં દુસર દુઃખ જોઈ
વો પૂજન કે યોગ્ય કહાઈ ❀ ભવન ચતુરદશ મેં બડ આઈ

---

૧ આનન્દ હુઆ

સંતન કા લક્ષણ જો યેહાં ❀ ચન્દન સમ તુમ જાનો તેહાં

❀ દોહા ❀

સબ કો જો સુખ દેત હૈ ॥ ચન્દન કા ગુણ માન ।
વનસ્પતી સબ આહિં જો ॥ સુગન્ધ બેધા જાન ॥ ૨૭

—: ચૌપાઈ :—

ચન્દન કો જો કાટિ જલાઈ ❀ ઉસકો સુગન્ધ દેત સો જાઈ
ઐસે સન્તન કો તુમ જાનો ❀ શુભ નિજ ગુણ દેત જો માનો
સંતો કા જો ભલા નહિ ચાહીં ❀ ઉનકર સંત ભલા કરે આહીં
ચન્દન શુભ ગુણ સબ મેં પ્રવેશા ❀ બેના માહિં જરા નહિં બેસા
બેના¹ સમ જો અસંત રહાહી ❀ સન્તન ગુણ ઇન મેં ના જાહીં
બહુત ઊંચા ગાંઠ હૈ પોલા ❀ અવગુન તીન બાસ મે તોલા
ઉંચા બાંસ સમ હૈં અભિમાના ❀ બાસ ગાંઠ સમ કપટ સો જાના
સંત બચન કર ના બીસ્વાસા ❀ સોઈ પોલ તુમ જાનો ખાસા
ચન્દન સમ સંત ગુણ સોઈ ❀ દુરજન બાંસ પ્રબેસ ના હોઇ
હૈ પૂની સંત જસ ચન્દ્ર સમાના ❀ ચન્દ્ર તાપ હરત તીન તે જાના
તીનો તાપ સંત હરિ લેહીં ❀ દૈહિક દૈબિક ભૌતિક તેહીં
નિજ પ્રભાવ સોઈ પ્રકાશા ❀ નીતી જ્ઞાન ભરા જો ખાસા²
ઐસે સંત જહાં જો સોઈ ❀ ધન્ય દેશ ગ્રામ વહ હોઈ
ઐસે સંત કે દરશન માહીં ❀ પાપ સબહિ જો જાય પરાહીં

❀ દોહા ❀

સંતન કા જો ચિત પૂની ॥ બહુત કોમલ જો હોય ।
મકખન સે જો અધિક હૈ ॥ કઠોર બ્રજસમ સોય ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

આપન સગા ધન સબ હોઈ ❀ ત્યાગ કીન સ્વપ્રમ ના જોઈ
ઇસ સે કઠોર બ્રજ સમ જાનો ❀ ધન્ય બૈરાગ્ય ઇનકર તે માનો
ગરીબ દુખી દુખ દેખત સોઈ ❀ પીઘલત મખન સમ દુખ હર જોઇ
સબ પર દયા કરૈં પુનિ સોઈ ❀ ભેદ ભાવ જાનય ન જોઈ

૧ બાસ ૨ સુન્દર.

સબ કે આતમ કા કલ્યાના ❀ સંતો યેહી ધારના આના
કરેં ઉપદેશ બડા યહ હેતૂ ❀ બ્યહાર સુખી પરલોક સચેતૂ
પ્રથમ જગત હમહીં રચિ રાખા ❀ હમહીં આદિ બ્રહ્મ હું તાકા
મુઝે સંતન સે અન્તર નાહીં ❀ સંતન હમે એક હૈં તાહીં
મમ ધામ મેં કામ જો હોહીં ❀ સંતો કરેં સબે પુનિ જોહીં
દેવ દૈંત્ય જિતને જગ માહીં ❀ સંતો સે ડરત જો વાહીં
રાઈ પર્વત પર્વત મેં રાઈ ❀ ઈશ્વર નેમ સકે પલટાઈ
જો બૃક્ષ મેં ફલ નાહી આવા ❀ સંતો દયા કરેં હોઈ જાવા
રાત્રી માહિં ઘોર અંધિયારા ❀ સંતો ચાહે કરે ઉજિયારા

❀ દોહા ❀

પત્થર જલમેં તરત જો ॥ ઉન પ્રતાપ સોજાન ।
અબોલ જ્ઞાન કરત બડા ॥ માનો બચન પ્રમાન ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

ઉન સંતન કા અહે અશીશા ❀ બાઝીન બાલ દેત જગદીશા
નશિવ લેખ ફેરત જો સોઈ ❀ એસે સંત સમરથ બહુ હોઈ
કિન્તુ ઈશ્વર કા જો નેમા ❀ ફેરત નહી ઉનકર બડ પ્રેમા
કર્મ રૂપ પાટા[1] કે માહીં ❀ સૃષ્ટી જીવ ચલત સો તાહીં
વહી સંત સો જગ કે માહીં ❀ દુઃખ બહુ સહે કપાસ ક નાહીં
આઠ માસ કપાસ જો સોઈ ❀ બાત વર્ષા શીત સહે જોઈ
કપાસ લે ચરખા મેં ડારી ❀ પિંઊની તાગ કપડા તૈયારી
ભઠ્ઠી પર લે દિન્હ ચઢાઈ ❀ દર્જી કાટિ પહિરન બનાઈ
ઇતના દુઃખ જો સહૈ કપાસા ❀ દૂસર કા સુખ દેત હૈ તાસા
પરસ્વારથ કે કારણ જાનો ❀ સન્ત સહૈ દુઃખ બડ સો માનો

❀ દોહા ❀

થોડે મેં જો મૈં કહા ॥ સંતન ગુણહિ બખાન ।
અસન્તકા લક્ષણ કહો ॥ સુનો ભક્ત તુમ જાન ॥ ૩૦

—: ચૌપાઈ :—

અબ અસન્ત કા લક્ષણ ગાઈ ❀ નિજ હિત કામ કછુ નહી લાઈ

૧ રસ્તા

દુસર કા બિગડન જો હેતૂ ❀ આપહિ દુઃખ સહૈ બહુ જેતૂ
દુસર કા દુઃખ સુને જો કાના ❀ તે નર મન મેં બહુ હર્ષાના
સત્ય પુરૂષ નિઃક્ષર જોઈ ❀ સંત ભક્ત કી કથા જો હોઈ
તહાં જાય વિઘ્ન બહૂ લાઈ ❀ દુષ્ટો કરે જો યહી ઉપાઈ
અવગુણ બહુત દુસર કા ગાવા ❀ ગુન ઉનકે મન મેં ન આવા
તન મન ધન બચન સે તાહીં ❀ દુસર કા અનિષ્ટ કરૈ વાહીં
દુસર કા અનિષ્ટ જો ધારા ❀ ઉસમેં આપૈ હોત ખુવારા
પ્રથમ હિમ વર્ષય પૂનિ જબહીં ❀ સૃષ્ટી જીવ દુઃખી ભે સબહીં
દુસર કો નષ્ટ કરિ ડારા ❀ આપય નષ્ટ હોય તેહિ બારા

❀ દોહા ❀

નીચ જન કો જાનીયે ॥ કાગ–બાક[1] સમ જોય ।
દુસર કો દુઃખ દેત જો ॥ નીચ જાતિ યહ હોય ॥ ૩૧

—: ચૌપાઈ :—

સર્પ સમાન દુષ્ટ કો જાનો ❀ દુધ પિયત જહર હોય માનો
બિન કારણ કાટય જો સોઈ ❀ એસે ખલકો જાનો હોઈ
મૂસ બિલ્લી કા જસ રીતી ❀ એસે તુમ જાનો ખલ પ્રીતી
ગરલ કેર જસ હોય સ્વભાવા ❀ સેવન કરૈ મૃતૂ ઉપજાવા
જલોજ[2] કા ગુણ જસતે સોઈ ❀ દુષ્ટો કો તુમ જાનો જોઈ
યહ લક્ષણ જિનમેં તુમ દેખા ❀ જાનો દુષ્ટ તે યહી પરેખા
દુસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર એહી ❀ સંત ભક્ત જો પૂની ભે તેહીં
ગૃહી ત્યાગ ભેષ જો લીન્હા ❀ સબ આચરન પવિત્ર સો કીન્હા
ઘટ ભીતર જ્ઞાન ભલ જાયન ❀ ઈનકો જગત સંત ભલ માનય
દુસર ગૃહીમ ભક્તિ ભલ કીન્હા ❀ બાહેર સંત ભેષ નહિં લીન્હા

❀ દોહા ❀

સબ આચરન પવિત્ર જો ॥ સાધૂ ભક્ત કા સેવ ।
ગરીબ દુઃખી કો દેખ કર ॥ મદત કરૈ બહુ તેવ ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

યહિ બિધિ ભક્તિ કરૈ જો કોઈ ❀ બ્રહ્મચર્ય બ્રત રાખય સોઈ

૧ બગુલા ૨ જોક

ઘટ ભીતર ભેદ સબ જાના ❀ મોક્ષ કા સાધન જોય બખાના
વહી ભક્ત સાચા જો સોઈ ❀ ગૃહી મેં રહી મોક્ષ લે જોઈ
સાચા સાધુ જો પુનિ આહીં ❀ સાચા ભક્ત કહત જો તાહીં
આચાર બિચાર દોનોં કા હોઈ ❀ જ્ઞાન ધ્યાન મેં જાનો સોઈ
દોનો એક રૂપ ઠહરાઈ ❀ સંત કહો યા ભક્ત કહિ ગાઈ
ઉપર ભેપ મેં ભેદ હૈ તાહીં ❀ અન્તઃકરન જો એક દર્શાહીં
તીસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર જોસો ❀ સંત ઔર મહિમા જો હોસો
સાધુ બડા કી મહિમા સોઈ ❀ સંત નહીં મહિમા બડ હોઈ
સંત એક સ્થલ પર જાયે ❀ મહિમા ફૈલી જગત મેં આયે

❀ દોહા ❀

પ્રશ્ન એ જો હોત પુની ॥ સંત પ્રથમ સો જાન ।
મહિમા પિછે હોત સો ॥ સંત બડા સોઈ માન ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

સંત સ્વરૂપ પ્રથમ તુમ જાનો ❀ ભક્તિ યોગ કીન બહુ માનો
સબ આચરન પવીત્ર કરાહીં ❀ તબ મહિમા ફૈલી જગ માહીં
પ્રથમ સંત મહિમા જો પાછે ❀ યહ ન્યાય દેખો તુમ આછે
ઉતર સૂનો જો યહ પ્રસંગા ❀ ગુઢ તત્વ સમજો સત સંગા
સાધુ એક જગ મેં ભે સોઈ ❀ શરીર છોડિ ગયે પુનિ વોઈ
ઉનકી મહિમા સો રહિ જાઈ ❀ અમર ચિરંજીવ સો કહવાઈ
વહ મહિમા સુનિ સુનિ સબ લોગુ ❀ ધર્મ કા કામ કરૈં સંયોગુ
યહ કારણ તુમ જાન સુજાના ❀ મહિમા બડી સો કીન બખાના
એક બાત જો કહેઊ અર્થાઈ ❀ ઉપર પ્રસંગ મે જો પુનિ ગાઈ
મહિમા ઔર સંત પુનિ દોઈ ❀ કહન સુનન દો શબ્દ જો હોઈ
દોનો એક રૂપ જો તાહીં ❀ સૂરજ કિરન સમ જાની વાહીં

❀ દોહા ❀

હંસ[1] કિરન કો પ્રગટ કરૈં ॥ કીરન કરત પ્રકાશ ।
કીરન કા મૂલ રૂપ જો ॥ હૈ સૂરજ મે બાસ ॥ ૩૪

૧ સુરજ

—: ચૌપાઈ :—

છોટા બડા કવન પુનિ ગાઈ ❀ બડે સંત સમઝેંગે આઈ
એસે પરમ પરા તુમ જાનો ❀ કિન કો છોટ બડા કરિ માનો
સંત ઔર ઉનહિન કી મહિમા ❀ દોનો જાનિ બડા મન સહિમા
સંત બડે પરસ્વારથ આહીં ❀ આપન ગુન દેત સબ કાહીં
અગ્ની જલૈ આકાશ કે માહીં ❀ ઝરિ ઝરિ પરત અંગાર જો આહીં
સન્ત મહાત્મ જો નહી હોઈ ❀ સબ સંસાર જલત પુનિ જોઈ
પાપ રૂપ બડ પાવક જાનો ❀ સંત જ્ઞાન જલ ડારત માનો
ધર્મદાસ સુનૌ ચિત્ત લાઈ ❀ હમ હી આદિ બ્રહ્મ કહાઈ
ફૂલન મેં જસ બાશ રહાહીં ❀ એસે સંત મેં મૈં પુનિ આહીં
સાધુ જો મમ આસ સોહાયે ❀ મમ સંતો કે પાસ રહાયે
જબ તુમ ખોજો મમ કો તાહીં ❀ સન્તો મેં મૈં રહો જો આહીં
સંતન કી ઇચ્છા હોઈ જાઈ ❀ તુરત કરો મૈં વાર ન લાઈ

❀ દોહા ❀

સંત હમારે હૈ આત્મા ॥ હમ સંતન કે જીવ ।
સન્તો મેં મૈં રમી રહોં ॥ જસ માખન મેં ઘીવ ॥ ૩૯

—: ચૌપાઈ :—

સંત સ્વભાવ ગુણ જેહિ માંહીં ❀ વોહી સંત તુમ જાનો તાહીં
સંતો જો મોહિ કરૈ અવાજા ❀ કરત વાર નહિ લાવો લાજા
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ કો વો ન ચાહીં ❀ સ્વમાન ભક્તિ ટેક કા આહીં
નામ કી ચરચા જ્ઞાન જો વાહીં ❀ એસે સંત સરાહો તાહીં
સેવા ધ્યાન આચરન ઊંચા ❀ ઇનકો માયા કા ન આંચા
સ્વામી કબીર કહત તે સોઈ ❀ સંત હમાર પ્રાણ જો હોઈ
સંત ઔતાર જગત મેં લીન્હા ❀ અજ્ઞાની કો જ્ઞાની કીન્હા
સર પૃથ્વી વૃક્ષ સંત હૈ સોઈ ❀ પર્વત મેઘ જાનો સો હોઈ
પરમારથ કે કારન જાનો ❀ યે સબ દેહ ધરત જો માનો
પાંચ તત્વ યહ જડ જો સોઈ ❀ સંત સ્વરૂપ ચેતન સો જોઈ
ઇસસે સંત કી મહિમા ગાઈ ❀ ધર્મદાસ તુમ સુનેવ ચિત લાઈ

॥ ઇતિ શ્રી સંત મહિમા સમ્પુરન ॥

॥ હઠ યોગ ક્રિયા ॥

❀ દોહા ❀

જીવ બ્રહ્મ સંયોગ કો ॥ યોગ શબ્દ પુનિ નામ ।
તાતે યહ શબ્દ રાખીયા ॥ જીવ પાવય વિશ્રામ ॥ ૩૬

—: ચૌપાઈ :—

તપસ્વી યોમ કો કહૈં બખાની ❀ યોગ બડા સુખ મૂલસો જાની
યોગ કે દો સાખા સબ કાહા ❀ રાજ યોગ હઠ યોગહિ આહા
યમ નિમમ આસન પ્રતિ હારા ❀ પ્રાણાયામ જો બહુ પ્રકારા
સોઈ ધારના બહુ વિધિ જાનો ❀ ધ્યાન સમાધી બડો બખાનો
આઠ અંગ યહ યોગ પ્રધાના ❀ યહ આઠો કો સબને માના
ષટ ક્રિયા કરૈ પૂની સોઈ ❀ મલ મેદ જિનકો બહુ હોઈ

॥ કુંજઝર ક્રિયા ॥

❀ દોહા ❀

કુંજઝર ક્રિયા જો પૂની ॥ પાની પીયે અઘાય ।
કુંજઝર નામ હાથી કા ॥ તાસે નામ યહ ગાય ॥ ૩૭

—: ચૌપાઈ :—

આસન સિદ્ધ સે બૈઠે તાહીં ❀ પાની સ્વચ્છ હોય જો વાહીં
ઠન્ઢા ગર્મ બહુત ના પાની ❀ એક દો સેર પિયે સો જાની
થોડા થોડા બઢતે જાઈ ❀ પન્દર રોજ પાચ સેર આઈ
ઉટકટ આસન બૈઠય જોઈ ❀ પેટ હલાવય ચક્રી સમ સોઈ
એને નવલી કહત જો તાહીં ❀ રોગ જાય બડ પાચક આહીં
મુખ અંગુલી ગલા કે માહીં ❀ રાખે ઉલટી હોયગા તાહીં
સબ પાની નિકાલો જાઈ ❀ જો કુછ બચા રહિ પુનિ આઈ
ગુદા રાહ સે નિકાલો પાની ❀ પેટ સાફ હુઆ તબ જાની
યહ ક્રિયા મેં જો બહુ લાભા ❀ દશ દશ દિવસ કરો સુભાગા
ઉલટી ધોતી ઇનકો નામા ❀ મન ચન્ચલ ઠહરત જો તામા

॥ ધોતી ક્રિયા ॥

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ ધોતી ક્રિયા જાનો ❀ તેરહ હાથ કા મલમલ માનો

પોડા' ચાર અંગુલ કા હોઈ ❀ યહ કપડા ભીજાઓ સોઈ
ઉટકટ આસન સે પુનિ બૈઠી ❀ કાગ સમાન મુખ રહે કૈડી
ધોતી છેડા મુખ મેં નાખી' ❀ ખાય જાવ બેત એક રાખી
ભોજન કે પહિલે તુમ જાનો ❀ યહ જો ક્રિયા કરો તુમ માનો

❀ દોહા ❀

એક હાથ દો હાથ પુનિ ॥ તીન ચાર જો સોય ।
આસ્તે આસ્તે સો કરો ॥ ચૌદહ હાથ લગ હોય ॥ ૩૮

—: ચૌપાઈ :—

કરતી બખત એક દો ઘુંટ પાની ❀ જો તુમ પીવો સાન્તી આની
લેવ નિકાલી આસ્તે સોઈ ❀ બરતન પાની મેં રાખો જોઈ
ધોતી મેં કફ પીલા લાગા ❀ તો પીત ભાગ સાફ કરિ જાગા
આધા સેર દુધ પી જાઈ ❀ તેલ મર્ચા ખટાઈ ન ખાઈ
હલકા ભોજન જો પુનિ લીન્હા ❀ ગર્મ બાસી બહુત ના કીન્હા
મુખ સે પવન પેટ મેં લાઈ ❀ પેટ ભરી જો જાય અઘાઈ
થોડા સમય પવન પુનિ રોકી ❀ ગુદા સે પવન છોડ દે સોકી
પવન સર ધોતી ઇનકો માના ❀ ઇસ મેં બહુત ગુણ સો જાના
યહ સમરથ જિન મેં સો આવય ❀ નાભી ભરિ પનીમ હલિ જાવય
આંતી કાઢિ ધોવય જલમાહીં ❀ પીછે આંતી બૈઠાવય તાહીં
યહ ક્રિયા મેં લાભ બહુ હોઈ ❀ કરન માહિં જોખમ સો જોઈ

॥ બ્રહ્મ દાતન ક્રિયા ॥

❀ દોહા ❀

બ્રહ્મ દાતન ક્રિયા યહ ॥ જોગી જાનત તાહિં ।
અન્દર સાફ કરન પુની ॥ યહ ક્રિયા જો આહિં ॥ ૩૯

—: ચૌપાઈ :—

સવા હાથ સૂત કી ડોરી ❀ છોટી અંગુલી સમ મોટી કોરી
દાતન સમ ફૂંચા કર રાખી ❀ મોમ ચઢાય રાખો સો આખી
ચિકન એક દમ રાખો તેહી ❀ પાની મેં ભિંજાય પુનિ વેહી

૧ ચોડા ૨ ડાલકર

પ્રાતઃ દાતન કરન કે બેરા ❀ ઉટકટ આસન બૈઠો કેરા
યહ સૂત કી ડોરી સોઈ ❀ મુખ મેં લે એક છેડા હોઈ
પેટ મેં આસ્તે દેવ ઉતારી ❀ દુસર છેડા પકડી જો કારી
આસ્તે હલાય નિકાલ જો લેહીં ❀ ધોય સુખાય દેવ પુનિ તેહીં
વેંત કી છડી એક જો તાહીં ❀ સવા હાથ કા જાનો વાહીં
દાતન સમ મોટી સો હોઈ ❀ કુંચા બનાય કરો જો સોઈ

❀ દોહા ❀

બહુત ચિકના વહ હોય ॥ પહિલે દેવ ભિજોય ।
દાતૂન કરન સમય મે ॥ ઉતારો પેટ મેં સોય ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

યહ બ્રહ્મ દાતન જો તે સોઈ ❀ બહુત લાભ ઇસ મેં જો હોઈ
આઠ દિવસ મેં જો પુનિ તાહીં ❀ યહ ક્રિયા કરો તુમ જાહીં
ખાયે પીયે કુછ ના હોઈ ❀ પ્રાતઃ કાલ યહ ક્રિયા સોઈ

॥ બસ્તી ક્રિયા ॥

બૈઠે પાનિ નાભી ભર જાનો ❀ ઉટકટ આસન તે જો માનો
ગુદા સે પાની પી સો જાના ❀ સંકોચ વિકાશ કરે સો માના
જલ બસ્તી ઇનકર જો નામા ❀ રબર બાંસ બાબીન જો તામા
છોટી અંગુરી સમ છેદ્ર જો હોઈ ❀ સબા બેંત કર જાનો સોઈ
બહતી નદી જન્તુ નહિ સોઈ ❀ ઉટકટ આસન બૈઠે હોઈ
ગુદા મેં ભુગેડી દેય લગાઈ ❀ એક ઇંચ અન્દર સો જાઈ
પાની ખીંચો ગુદા સે જાકો ❀ પેટ મેં પાની ભરો પુનિ તાકો
બાહેર જાય જલ દેવ નિકાલી ❀ ગુદા રાહ સાફ કરો નાલી

॥ નેતી ક્રિયા ॥

❀ દોહા ❀

સવા બેંતકા જો પૂની ॥ સૂતર રસી જાન ।
સુજા સમાન મોટ જો ॥ યહ ભાંતી કા માન ॥ ૪૧

—: ચૌપાઈ :—

નાક છિદ્ર મેં દેવ વહ ડારી ❀ જીભ કે ઉપર છિદ્ર જો સારી
રસી વહી આઈ જો પેદા ❀ મુખકે બાહર પકડે જો છેડા

જો સ્વાંસ ચલત તે સોઈ ❀ ઉસમેં ડારી મુખ કાઢો હોઈ
દુસર છિદ્ર મેં જો હૈ તાહીં ❀ ઉસમેં પ્રવેશ કરો જો વાહીં
મુખકે દ્વાર પકડી સો લીન્હા ❀ ફેર આસ્તે ક્રિયા યહ કીન્હા
દોનો હાથસે દોનો છેડા ❀ આસ્તે સે ફેરો યહ બેડા
ઉટકટ આસન સે વહ હોઈ ❀ આગે સમઝો ચતુર નર જોઈ
એક સાથ દોનો ન કરના ❀ આગે રાહ બારીક તે ઝરના
યહ ક્રિયા સિદ્ધ હો તાહીં ❀ નાક સે પાની પીવો અથાહીં
ખાટા તીખા ગરમ ન ખાઈ ❀ પ્રાતઃ કાલ યહ ક્રિયા ગાઈ
આંખ નાક કાન જો સોઈ ❀ મસ્તક મુખ પીડા ના હોઈ

❀ દોહા ❀

માસ માસ કે અન્તરે ॥ ક્રિયા કરતે જાય ।
અન્દર રસ્તા સાફ જો ॥ કફ નાહીં ઠહરાય ॥ ૪૨

॥ ત્રાટક ક્રિયા ॥

—: ચૌપાઈ :—

કાગદ તથા ભીત પર જાનો ❀ પૈસા ભર કાલા કરો માનો
મસૂર દાલ ભર સફેદ તાહીં ❀ રાખો બીચ મેં દેખો વાહીં
તીન ફૂટકે અન્દર માહીં ❀ નીચ ઊંચ હોય જો નાહીં
પ્રાતઃ ક્રિયા કરો યહ સોઈ ❀ એકાન્તવાસમાં દેખો હોઈ
પન્દરહ મિનટ આધા કલાકા ❀ હર રોજ બઢાતે જાવ તે તાકા
એક કલાક દો તીન હોઈ ❀ આંખ પલક પડય નહિ સોઈ
જબ વહ કાલા સફેદ હોય જાઈ ❀ તબ યહ ક્રિયા સિદ્ધ ભા આઈ
સુકલ પક્ષ આઠમ કે રાતી ❀ ચન્દ્ર પર ત્રાટક કરો યહ ભાંતી
તહાં સે સુરૂ પુનમ તક લાગા ❀ રોજ કરો મન સે અનુરાગા
જિતના સમય વિશેષ જો હોઇ ❀ ઉતના લાભ તુમ માનો સોઈ

❀ દોહા ❀

ઘી દીવા પર ત્રાટક જો ॥ તીન ફુટ આગે સોય ।
પન્દરહ બીસ મિનટ પુનિ ॥ આધા કલાક તે જોય ॥ ૪૩

—: ચૌપાઈ :—

જિતના સમય વિસેષ જો દેખા ❀ ઉતના તાકત નયનમેં પેખા
ગરમ બહુત યહ જાનો સોઈ ❀ ઠન્ડા તાકત બસ્તુ ખા જોઈ
સૂરજ મેં યહ ત્રાટક હોઈ ❀ જોખમ આંખકા જાનો સોઈ
પુર્વ સૂરજ ઉદય જબ હોઈ ❀ બાલ સૂર્ય પર ત્રાટક જોઈ
પાંચ દશ મિનિટ બઢતે જાઈ ❀ રોજ કરો મન આનન્દ ધાઈ
એક કલાક દો લગી તાહીં ❀ તીન લગ કોઈ પહુંચત નાહીં
ઠન્ડા તાકત ભોજન કરહીં ❀ અચ્છા શરીર હોય જો તબહીં
બ્રહ્મચર્ય રાખો પુનિ સોઈ ❀ બુન્દ ન જાય તાકત બડ હોઈ
સૂરજ ત્રાટક બહુત ભય નાહીં ❀ બડ ભાગ્ય યહ સિદ્ધ કહાહીં
જો યહ ક્રિયા સિદ્ધ હો જાહીં ❀ મોટર રેલ ખીંચ લો તાહીં
યહ ત્રાટક મેં બહુત હૈ લાભા ❀ ક્રિયા કરન મેં બહુત જો ખાભા

❀ દોહા ❀

નાક કે ઉપર ભાગ જો ॥ નયન રાખો તાહિં ।
ઇષ્ટ ગુરૂ ફોટા પર ॥ કરો ત્રાટક આહિં ॥ ૪૪

॥ કપાલ ભાંતિ ક્રિયા ॥

—: ચૌપાઈ :—

કપાલ ભાંતિ યહ ક્રિયા ગાઈ ❀ તીન ભાંતિ સે જો કહાવાઈ
સિદ્ધ આસન સે બૈઠેય જેસો ❀ ક્રિયા કરે મન આનન્દ તોસો
મુખ જલ પિયે નાક દે ડારી ❀ નાક સે પી મુખ સે તે પારી
ઇંગલા સે સ્વાંસ જો ખીંચા ❀ પીંગલા સે કાઢે મન નીચા
પીંગલા સે ખીંચત તે સ્વાંસા ❀ ઇંગલા નાડી છોડે જો તાસા
દોનો નાડી પવન ચઢાઈ ❀ દોનો છોડ દેય જો આઈ
યહ ક્રિયા સે કપાલ હો સુદ્ધા ❀ મન જો બહુ રહે આનન્દા
પુરક કુમ્ભક રેચક જેસો ❀ યહ ક્રિયા મેં આવત તોસો
મસ્તક કા બહુ લાભ બખાની ❀ બુદ્ધિ સ્થિર રહે સો જાની
મસ્તક રોગ સબહિ મિટ જાઈ ❀ કપાલ ભાંતિ ક્રિયા યહ ગાઈ

॥ ચૌરાસી આસન ॥

❀ દોહા ❀

ચૌરાસી આસન પુની ॥ શીવ મચ્છન્દર જાન ।
પાતન્જલી ગોરખ જો ॥ સબકર મત યહ માન ॥ ૪૫

॥ પદ્માસન ॥

—: ચૌપાઈ :—

ચાર આસન જાનો તે વાસો ❀ સિદ્ધ કમલા સ્વસતીક જો કાસો
મૃતક આસન ઔર જો ખાસો ❀ કોઈ કોઈ જાનત જો તાસો
જાપ ધ્યાન પાઠ મેં ગાસો ❀ યહ ક્રિયા મેં ત્રાટક આસો
અસી આસન ઔર જો કાસો ❀ શરીર નીરોગ રહે નિત પાસો
વ્યાયમ કસરત મેં સો જાસો ❀ આનન્દ રૂપ શરીર જો તાસો
અસી આસન ઔર જો વોસો ❀ ધ્યાન યોગ નહિ આવત ક્રોસો
યહ કારણ જાનો પુનિ તોસો ❀ બર્ણન કીન નહી જો વોસો
દહિના પગ બાંયા જાંગ પર રાસો ❀ બાંયાં પગ દહિના પર કાસો
હાથ દોનો નાભી લગ જાસો ❀ સીધા બૈઠ કરો મન મોસો
યહ આસન કમલાસન ગાસો ❀ તીન કલાક બૈઠે સુખ બાસો

॥ સિદ્ધાસન ॥

❀ દોહા ❀

બાંયાં પગ કી એડી જો ॥ ગુદા લિંગ કે પાસ ।
દહિના પગ એડી પુની ॥ ઇન્દ્રી મૂલ કે ખાસ ॥ ૪૬

—: ચૌપાઈ :—

મેરૂ દન્ડ સિધા કરિ બૈઠો ❀ મન્ત્ર પાઠ ધ્યાન મા પૈઠો
સુખમન નાડી ચલન કે કોઠો ❀ નાડી મૂલ તહાં તે જોઠો
ધ્યાન યોગ યહ આસન હોઈ ❀ ઘટ ભીતર ભેદ જાનત તે કોઈ
દોનો પગ કા જાંગ સો જોઈ ❀ સ્વસ્તીક આસન જો હૈ સોઈ
દોનો પગકી પંજા પાની ❀ બીચ કરી બૈઠો તે સુખ માની
યહ આસન બડા જો તાહીં ❀ ધ્યાન મેં આનન્દ આવત આહીં
મૃતકાસન કહો સો ગાઈ ❀ સીધા સોઈ મુર્દાની નાઈ

દોનો હાથ દો બાજુ રાખી ❀ મસ્તક કન્ઠ શરીર જો આખી
શરીર સમ્હારનકા ના ચિન્તા ❀ ધીયે મેં જાય મન જો મીલતા

॥ મુદ્રા ખેચરી ॥

❀ દોહા ❀

મુદ્રા બાઇસિ કહત જો ॥ કોઈ પચીસ હોય ।
સર્વ મુદ્રા લીખા નહીં ॥ દોઈ લિખા જો સોય ॥ ૪૭

—: ચૌપાઈ :—

દો મુદ્રા ઉપયોગીક જાના ❀ ઇસસે યહાં કીન, બખાના
ખેચરી મુદ્રા જાનો તાહીં ❀ જીભ તાલુ બીચ નસ તે આહીં
તીક્ષણ નરેણી સમજો તાકો ❀ રોજ કાટો સમ્હાર કર જાકો
કાલી ભુરી નસ ન કટ જાઈ ❀ સ્વાદ લિયે યહ નસ જો ગાઈ
પાની લેવ કોકીન લગાઈ ❀ થોરા થોરા કાટો જો આઈ
હકીમ ડાકટર સે કટવાઈ ❀ ઉપર ઠન્ડા બર્ફ કુગલાઈ
લોહી બન્દ હોય પુનિ સોઈ ❀ જરા ગભરાહટ નહિં તે હોઈ
સાત આઠ દિવસ મેં કાટી ❀ કાટલ ભાગ ચોટ ના જાટી
રસ રસ કાટે સાન્તી સેઈ ❀ હલાવો જીભ હોય પુનિ તેઈ
કુત્તા નાગ ગાય સમ જાનો ❀ લાંબી જીભ યહ ક્રિયા માનો
જીભ દુહન કરત જો હોઈ ❀ ગાય દૂધ દુહન સમ જોઈ
માખન ઘી લગાય પુનિ તાહીં ❀ દુધ દુહન સમ કરો નિત તાહીં

❀ દોહા ❀

હરરય કાથો ભુકી જો ॥ તહાં લગાવો સોય ।
કાટલ ભાગ મિલેં નહિ ॥ જીભ હલાઓ જોય ॥ ૪૮

—: ચૌપાઈ :—

ભોજન દુધ ભાત જો લેઈ ❀ ખાટા તીખા જરા ન સેઈ
જીભ લાંબી જો હોય જાહીં ❀ ઉપર છિદ્ર મેં લાગય તાહીં
મુખ મેં એક છિદ્ર હૈ સોઈ ❀ ઉપર રાહ જો તુમ ને જોઈ
ખટ રસ કા સ્વાદ બહુ આવય ❀ એક સે એક બર્ણી ન જાવય
સ્વાંસ ક્રિયા તબ રૂકિ જાઈ ❀ સુખમન નાડી પ્રવેશે આઈ

જહાં પર સુરતા રહે તુમારી ❀ તહાં પ્રાણ ટિકૈ જો ભારી
નાભી પર જો સુરતા હોઈ ❀ કુન્ડલી જાગ્રીત હોય જો વોઈ
કુન્ડલી જાગે સુખમન જાગૈ ❀ સુખમન જાય ગગન મેં રાગૈ
પીઠ ભાગ ચુટી ચઢે સોઈ ❀ લાગત સુખમન ચઢૈ તે જોઈ
ચઢે પવન સમાધી તાહીં ❀ પીછલ ભાગ જાનો તુમ આહીં
આગલ સે જો કરૈ ચઢાઈ ❀ સબ ચક્રો કો બેધત જાઈ

❀ દોહા ❀

તેજ પ્રકાશ દેખત જો ॥ ઝિલ મિલ ઝીલ મીલ સોય ।
આગે સુરતા ચલત જો ॥ નાદ જોર મેં હોય ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

તીન ચાર વર્ષ કા યહ ક્રિયા ❀ સુખમન માર્ગ જાત યહ સરિયા
અગ્ર ભાગ ધ્યાન જો કીન્હા ❀ જલ્દી સિદ્ધ હોય યહ ચિન્હા
સુરતા પ્રાણ ક્રિયા પર સોઈ ❀ યહ અધાર જાનો તુમ હોઈ
ગુરૂ દ્વાર સે યહ જો જાની ❀ જો અભ્યાસ કીન હો માની
ખેચરી સિદ્ધ હોય સો જોઈ ❀ યહી વિધિ ક્રિયા કરે જો કોઈ

॥ બ્રજોલી ક્રીયા ॥

❀ દોહા ❀

બ્રજોલી મુદ્રા કહત જો ॥ સિદ્ધ હોય વહ તાહિં ।
સાધક કરૈ જો સાધના ॥ બિર્ય બાહર ના જાહિ ॥ ૫૦

—: ચૌપાઈ :—

સાત આઠ નમ્બર નલી તાહીં ❀ રબર કી તુમ જાનો વાહીં
એક ફૂટ કા લામ્બી તાહીં ❀ વહ નલી જો તે પુનિ આહીં
અપને યોગ્ય હોય જો સોઇ ❀ એકાન્ત બૈઠ કે ઇન્દ્રિમ જોઈ
તેલ લગાય નલીમા તેહીં ❀ ઇન્દ્રિય છેદ્ર મા ડાલો વેંહીં
આસ્તે સે આન્દર લેતે જાવો ❀ મુત્ર સ્થલ પર પહૂંચે આવો
અન્દર પેસાબ જો કુછ હોઈ ❀ નલી દ્વાર સે બાહેર સોઈ
ઉટકટ આસન સે બૈઠે સોઈ ❀ પાની સ્વચ્છ કટોરમ હોઈ
જો રબર બાહેર સો જાનો ❀ પાનીમ ડાર દેવ સો માનો

પેટ કર નલ ઉઠાય કર તાહીં ❀ પાની ચઢે નલી સે બ્હીં
જૈસે પેસાબ હોત તે જાકો ❀ રોક દેત તે બસકરૈં વાકો
વહી પવન યહ કામ જો કરતા ❀ પાની ખીચન મેં યહ આતા

❀ દોહા ❀

આધા સેર સેર પૂની ॥ પાની સેકો ચઢાય ।
યહ ક્રિયા અભ્યાસ કેરો ॥ આગે ક્રિયા કરાય ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

થોડા સમય તક પાની રાખી ❀ પીછે પેસાબ દેવ તે નાખી
બહુત ઠન્ડા ગર્ભ ના હોઈ ❀ ઐસા પાની ચઢાવો જોઈ
પાની ઘી તેલ મધુ જો તાહીં ❀ યહ ચઢન અભ્યાસ કરો વાહીં
ઘી ચઢાવન જોખમ જો વાહીં ❀ જામન કા હૈ ભય પુનિ તાહીં
યહ અભ્યાસ પૂરા હોય જાઈ ❀ રજ બિર્ય રોકન શક્તિ આઈ
રજ વીર્ય પતન તે નહિ હોઈ ❀ ઉર્ધ રેત રહે પૂની જોઈ
ગુપ્ત ઇન્દ્રીયે દ્વાર સે વાકો ❀ રંજ બીજ ખીંચ લેત સો તાકો
સ્ત્રી બ્રજોલી સિદ્ધ જો કીન્હા ❀ પુરૂષ બીજ ખીંચે જો લીન્હા
પેસાબ દોષ નાભી કા રોગા ❀ યહ ક્રિયા સે જાત સબ સોગા
યહ ક્રિયા મેં જો બડ લાભા ❀ બિર્યે અપને રહત સો તાભા

❀ દોહા ❀

સ્વપ્ન દોષ ધાતુ દોષ ॥ પ્રમેહ પથરી હોય ।
યહ સબ નાસત જો પુની ॥ સુક્ર શુદ્ધ પુનિ જોય ॥ ૫૨

—: ચૌપાઈ :—

બાઇશ તેઇસ મુદ્રા સોઈ ❀ બહોત જરૂર જો નહિ હોઈ
ઇસસે સબ યહાં ન રાખા ❀ લિખન યોગ બહુત ના તાકા
સહજોલી અમરોલી જાકો ❀ બ્રજોલી ક્રિયા સબ આવત તાકો
ઇસમે ક્રિયા મલીન તે સોઈ ❀ ચમતકાર માનત જો વોઈ
ઐસા ક્રિયા હમ ના ગાવા ❀ મોક્ષ માર્ગ મા વાધા આવા

૧ નિકલ રો

॥ પ્રાણાયાંમ બાર પ્રકાર ॥

❀ દોહા ❀

પ્રાણાયામ તે બાર જો ॥ પૂરક કુમ્ભક જાન ।
રેચક સ્વાંસ ઉતારન ॥ પ્રાણાયાંમ બિધિ માન ॥ ૫૩

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ આસન અઢાઈ તીની ❀ કલાક રાખી સકૈં સો લીની
સિદ્ધ પદ્મ સ્વસ્તીક જાના ❀ યહ આસન યહ ક્રિયા માના
નાક દહિના દાબ બાંયા ખેંચો ❀ બાંયા દાબી દહિના સે રેંચો
દુસર પ્રાણાયાંમ કા અંગા ❀ મુખ આંખ બન્દ દેખો રંગા
સુખ પુર્વક રહિ સકૈ સોઈ ❀ તહાં તક કુમ્ભક રાખો જોઈ
તીસર દોનો નાક છીદ્ર સોઈ ❀ દહિના અંગુરી સે પકડો જોઈ
પુરક કુમ્ભક રેચક તાહીં ❀ ગુરૂ મંત્ર જપો મન માહીં
ચૌથા સ્વાંસ કા અન્દર ખીંચી ❀ પુરક યેને કહત હૈં રીચી
રોકી પવન કુમ્ભક જો તાહીં ❀ છોડય ઉસકો રેચ કહાહીં
પંચવા પુરક જોર સે લેઈ ❀ તાકાત બલ આવત જો તેઈ
રેચક આસ્તે સે જો કરના ❀ પ્રાંણ કો જો કરો રક્ષના
છઠવાં પ્રાણ ખીંચો તાહીં ❀ ગુદા નાભી સંકોચો વાહીં
કમલાસન સે બૈઠે સાંધી ❀ કુમ્ભક રહે તહાં મુલ બાંધી
સીધા આંસ્તન બૈઠ કર સોઈ ❀ પ્રાણાયામ કરો જો હોઈ
પ્રાતઃ મધ્યાન સંધ્યા મેં તાહીં ❀ તીન કાલ પ્રાણાયામ કરાહીં

❀ દોહા ❀

શીત મસ્તીકા જો પુનિ ॥ મુચ્છા પલ બિન જાન ।
બાહર ભીતર જો પુનિ ॥ પ્રાણાયામ બહુ માન ॥ ૫૪

—: ચૌપાઈ :—

ઇસમે બહુત લાભ ન હોઈ ❀ ઇસસે બર્ણન કીન ન સોઈ
અનુલોમ બિલોમ જો તાહીં ❀ સુર્ય ચન્દ્ર ઉડજા સો જાહીં
સતવાં કુમ્ભક જબ હો જાહીં ❀ ગલા નીચે કરો પુનિ તાહીં
જલન્ધર બન્ધ ઇસીકા ગાવા ❀ છાતી દાઢી તો મિલ જાવા

કુમ્ભક રહે તહાં તક તાકા ❀ જલન્ધર બન્ધ રાખો સો તાકા
જીભ દાંત કો રાખો દાબી ❀ જલન્ધર બન્ધ ઉત્તમ સો આવી[1]
અઠવા રેચ સમય જો પેટા ❀ સંકોચો ઉડીયન સો જેટા
રેચ જહં તક રાખો જોઈ ❀ તહાં તક ઉડીયન કરો સોઈ
નવમો એક ગણો પૂરક કારા ❀ ચાર ગુણો કુમ્ભક જો ધારા
એક મંત્ર કી ગતી જો જાનો ❀ ઇતના સમય એક કા માનો
પૂરક કે તીન ગણ જાકા ❀ યહી વિધિ સમય જાનો તાકા
દશ પ્રાંણાયામ જો હૈ તાહીં ❀ સ્વપ્ન દોષ નિવારે જાહીં
મન વચ્ચ કર્મ સે જાનો તોહીં ❀ સ્ત્રી સંગ કરો મત વોહીં

❀ દોહા ❀

ગ્યાર પ્રાણાયામ મેં ॥ બહુત નિયમ ન જાન ।
બાર ભેદ જો કહત તે ॥ પ્રાણ બચાઓ માન ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

પ્રત્યાહાર કો કહો બિચારા ❀ ખાન પાન ધ્યાન સો ધારા
ત્યાગી હો બ્રહ્મચર્ય ભાખા ❀ ગૃસ્તી ઋતુ સ્ત્રી સંગ રાખા
મિતાહાર ભોજન સો લેહી ❀ માંસ મચ્છી દારૂ ન કેહી
ઠન્ડા ગર્મ બહુત ના ખાઈ ❀ સુક્ષ્મ ભોજન સદા કરાઈ
દૂધ ફલાહાર જો હૈં સોઈ ❀ યહ ભોજન ક્રિયા યોગ હોઈ
ભોજન કિયે ચાર કલાકા ❀ પીછે ક્રિયા કરૈ મન તાકા
દુધ ચાહ સબેરે લીન્હા ❀ ક્રિયા કરૈ મન મેં સુખ કીન્હા
શરીર ફૂર્તી રહે જો ભાંતી ❀ પ્રવાહિક બસ્તુ લેવ સોહાતી
કુછ શરીર મેં વ્યાધી હોઈ ❀ ઉસ દિન અભ્યાસ કરો ન સોઈ
આસન પ્રાણાંયામ જો ધ્યાના ❀ એકી સાથ તુમ કરો નિદાના
અસનાન ધોવન શંકા નાહીં ❀ મન પવિત્ર રાખો જો તાહીં
નીંદ લો ઇચ્છા ભર સોઈ ❀ પેટ સાફ રહે પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

શરીર અનુકુલ જો પુનિ ॥ કાલ દિશા સો જાન ।
જોગા અભ્યાસી કો પુનિ ॥ યેહી નિયમ જો માન ॥ ૫૬

---

૧ ચાબી, કુંચી

॥ કુન્ડલીની જાગ્રીતી ॥

—: ચૌપાઈ :—

ધારના અંગ કહત :જો તાહીં ❀ ધ્યાન મેં તુમ બૈઠો તે વાહીં
અપને ઇષ્ટ ગુરૂ કો ધ્યાના ❀ પુજન કરો આસન સે જાના
પાંચ તત્વો કા ધારન કીજૈ ❀ પૃથ્વી જલ અગ્ની કા લીજૈ
પવન ગગન કો ધારન તાહીં ❀ ઇસકા રંગ જો રૂપ તે વાહીં
અષ્ટ કવંલ પર દેવ વિરાજૈ ❀ ઉનકે રૂપ ધારના છાજૈ
નાભ કમલમે સુરતા રાખી ❀ ધારન કરો મન મેં જો સાખી
શક્તિ કુન્ડલી જાગ્રીત હોઈ ❀ બડા કામ તુમ જાનો સોઈ
સતગુરૂ ઇષ્ટ દેવ કો જાના ❀ આસન સે સ્મરન જો માના
અજપા જાપ જપો સો માની ❀ સુરતા નાભી પર જો જાની
સોહંગ શબ્દ અજપા જાપા ❀ ગુરૂ સે જાનિ કરો તુમ આપા
ચલતે બૈઠે કરતે સોઈ ❀ વૃતી નાભી પર રહે પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

ચાલીસ પચાસ દિન જો ॥ કુન્ડલી જાગ્રીત હોય ।
બરાબર અભ્યાસ ન હોય ॥ વીશેષ સમય તો જોય ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

કુમ્ભક બહુત ટીકૈ તે જોઈ ❀ હર એક ક્રિયા સિદ્ધ જો હોઈ
જો સાધક પ્રેમ સે યહ ક્રિયા ❀ રાત દિન રાખૈ બ્રહ્મચર્યા
પ્રાણાયામ અજપા જાપા ❀ કુન્ડલી જાગે દો ક્રિયા સે આપા
મૂલ બન્ધ વોડીયાન બન્ધા ❀ મહા બૈધક પૂની જો સંધા
સ્વાંસ સુખમન જબ હો જાઈ ❀ કુન્ડલી જાગ્રત યહ તવ આઈ
સુખમન સ્વાંસ જો હૈ સોઈ ❀ ગગન મેં જાન લાગા હૈ જોઈ
સહસ દલ કમલ જો હૈ તાહીં ❀ સુરતા પ્રાણ પહૂંચા જો વાહીં

❀ દોહા ❀

ઉપર સાધન સમ્પન્ન જો ॥ ધ્યાન કરે જો તાહિં ।
મુલા ધાર સ્વાધિષ્ઠાન મેં ॥ મણિપુર અનહદ જાહિં ॥ ૫૮

—: ચૌપાઈ :—

યહ કમલોં પર દેવ વિરાજૈ ❀ ધ્યાન કરત અન્ધકાર તે તાજૈ

ધ્યાન કરત નિત તુમ જાઈ ❀ અજ્ઞા ચક્ર મેં જાવ સમાઈ
જીવ કા સ્થાન અજ્ઞા માહીં ❀ પરખો સમઝો જો તુમ તાહીં
આગે વૃતી ચલી પુનિ જાસો ❀ બ્રહ્મરંધ્ર મેં પહુચીં તાસો
સહસ્ર દલ કમલ જો દેખા ❀ ભા આનન્દ મન હર્ષ વિશેખા
ચક્ર ભેદન વૃતી મેં જોરા ❀ સાધન જો પૂરા તે સોરા
તીન માસ બરાબર કીન્હા ❀ યહ ક્રિયા સિદ્ધ હોય લીન્હા

॥ સમાધી ॥

વૃતી જાય વહાં મિલી જાઈ ❀ સહસ્ર દલ મેં પુરૂષ રહાઈ
ધ્યાતા ધ્યાન ધ્યેય મિલ વાહીં ❀ તીનો તત્વ એકહિ કહાહીં
યહ સમાધી કહત હૈ માનો ❀ ધ્યાતા ધ્યાન એક પહિચાનો
તીન અવસ્થા સમાધી માહીં ❀ સવિંકાલ્પ નિર્વિંકલ્પ જો હૈ તાહીં
તીસર જડ અવસ્થા રાહાં ❀ જિનકો પારખ જ્ઞાન ન વાહાં
સવિકલ્પ સમાધી સો તે હોઈ ❀ બાહર જ્ઞાન જાનન કા સોઈ
જડ સમાધી ઉસી કા ગાવા ❀ તત્વ પહિચાન જો નહિ પાવા
નિર્વિંકલ્પ સમાધી હૈ તાહીં ❀ યહ તીનો જો એક હોય જાહીં
નિર્વિંકલ્પ યાહી કો જાનો ❀ ઇનસે મોક્ષ હોય જો માનો
આવા ગમન રહિત હોય જાઈ ❀ ભવ સાગર મેં કબી ન આઈ
સબ ક્રિયા હઠયોગ જો કાહા ❀ ઉપર લિખા જો વર્ણન આહા

❀ દોહા ❀

ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે કો ॥ જો પહીચાને સોય ।
તો યહ ક્રિયા અમૃત સમ ॥ મોક્ષ દેત હૈ જોય ॥ ૫૯

—: ચૌપાઈ :—

જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ યે સુરતા ❀ ચારો ભેદ જાનય બડ સમતા
ચારો ભેદ જો ન પહિચાના ❀ તો સબ ક્રિયા ફીકરિ જાના
મૂલ તત્વ પહિચાનય તાહીં ❀ ઉપર ક્રિયા અમી સમ આહીં
જો યહ ક્રિયા કરન તે સોઈ ❀ તાતે ગુરૂ બિન કરો ન કોઈ
સાધક યોગી કે લિયે નીકે ❀ સબેરે પાંચ બજે ઉઠય જીકે
જંગલ દાતન અસ્નાન કારી ❀ ધ્યાન અભ્યાસ કરો ત્યારી

દશ બજે તક અભ્યાસ કરાઈ ⊛ ભોજન કરી અરામ લે આઈ
દો કલાક આરામ કરો તાહીં ⊛ દો સે ચાર અસ્નાન જંગલ પાહીં
ચાર સે આઠ તક તે જાના ⊛ કરો અભ્યાસ આનન્દમે આના
આઠ સે નવ તક જો સોઈ ⊛ કુછ વ્યહાર દેખ લો જોઈ
દશ બજે જો સોય પુનિ જાવો ⊛ ચાર બજે જો તુમ જગિ જાવો
વહી કાર્ય નિત નિત જો હોઈ ⊛ વહી કરો આનન્દ મન જોઈ
મન હરદમ આનન્દ સો માહીં ⊛ રાખો ક્રિયા અભ્યાસ કે તાહીં

⊛ દોહા ⊛

ગુરૂ વિદ્યા પ્રાપ્ત કરી ॥ રાખો ગુપ્ત સમેત ।
ફલ દેવય તુમકો બહુત ॥ સરધા સે લૈ લેત ॥ ૬૦

—: ચૌપાઈ :—

બહુત બોલો ના મૌન રહાહી ⊛ ઝુઠ કઠોર બોલો ન જાઈ
ગુરૂ પૂજા કરો નિત નેમા ⊛ પગે પડો અભિમાન ન જેમા
તન મન ધન સે સેવા કીન્હા ⊛ ગુરૂ પસંદ રહૈ પુનિ ચિન્હા
તો યહ ક્રિયા સિદ્ધ હો જાઈ ⊛ ગુરૂ સમાધી મા કરૈ સહાઈ
દુધ ઘી ગહૂં મગફલ સોઈ ⊛ મિષ્ઠાન ખાવ યોગ્ય જો હોઈ
જો સેવત બુદ્ધિ હોય ભર્મા ⊛ ઐસા અમલ કરો ના તેમા
ખાટા તીખા સૂખા ખારૂ ⊛ બાસી ઠન્ડા નહીં અહારૂ
તેલ લગાય કરો અસ્નાના ⊛ પાની કબહીં ન લાગય જાના
સ્ત્રી પુત્ર કુટુમ્બ જો હોઈ ⊛ ધન પર મોહ રાખો ન જોઈ
ધન સમ્પતિ મેં ચિત ના દિજૈ ⊛ હિંસા ચોરી દ્વેષ ના કીજૈ

⊛ દોહા ⊛

સ્ત્રી કે સહબાશ મેં ॥ તુમ ન કબહીં જાવ ।
યોગ્ય આગ સેવન કરો ॥ ધાતૂ છીન ન પાવ ॥ ૬૧

—: ચૌપાઈ :—

કોઈ કા ડર ભય ના હોઈ ⊛ અપને ડર કોઈ ના દોઈ
નીચ ઊંચ આસન ના તાહીં ⊛ ઋતુ પ્રમાન ગર્મી શીત આહીં
કોમલ વસ્ત્ર શરીર પર સોઈ ⊛ કઠિન વસ્ત્ર મન પસંદ ન હોઈ

સતો ગુણ પર જો મન પસંદા ❀ રહે વોહી વ્રતો આનંદા
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ તાહીં ❀ ગંધ ઔર સબ વિષય ભુલાહીં
બ્રહ્મ રંધ જાને કા જોકો ❀ સુખમન નાડી લાગ જે વોકો
સુખમન નાડી ચાલુ સોકે ❀ શક્તિ કુન્ડલી જાગૃત તોકો
વહાં કા ધ્યાન જો તે સાકો ❀ પાપ રહીત હોત મન તાકે
આજ્ઞા ચક્ર પર તેજ જો પાકે ❀ દર્શન કરી હોય મન વાકે
સિદ્ધી બલ સબ આવય ગાકે ❀ રાખો ગુપ્ત જાયના ધાકે
એક બાત ધ્યાન તુમ રાખી ❀ ગુરૂસે જાનિ ક્રિયા કરો આખી[1]

❀ દોહા ❀

કાન દ્વાર જો બંદ કરી ॥ અનહદ શબ્દોં હોય ।
ગુરૂ ભેદ સે જો કરેં ॥ બિઘન ન હોવે સોય ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

આગલ ધ્યાન મેં જોતે જાઈ ❀ સમાધી અવસ્થાં સો પુનિ આઈ
આગે દ્દષ્ટી કરી સો દેખય ❀ નાક અગ્ર ભાગ પર પેખય
અકાશ મેં દેખય પુનિ સોઈ ❀ પ્રકાશ તેજ જેવંય સો હોઈ
બ્રહ્મરંધ મેં ધ્યાન જો રાખી ❀ સહસ દલો કમલો હૈ આખી
ત્રીકુટી મેં જે નેત્ર જમાઈ ❀ ચિત અસ્થિર હોત હૈં આઈ
હઠ યોગ ક્રિયા યહ ગાઈ ❀ સમઝી કરો આનન્દ હો ભાઈ

॥ ઇતિ શ્રી હઠયોગ ક્રિયા સંપુર્ણ ॥

॥ રાજયોગ ॥

❀ દોહા ❀

રાજયોગ યહ નામ જો ॥ સબ યોગમ પ્રધાન ।
તાતે નામ યહ રાખિયા ॥ સન્તો કરેં બખાન ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

રાજ યોગ કા સુનોં પ્રસંગા ❀ તપસી કે અનૂભવ પ્રસંગા
ઉત્તમ શરીર મનખ્યકા હોઈ ❀ જીસસે અમરપદ પાવત સોઈ
ક્ષર અક્ષર નીઃક્ષર બાસા ❀ સુરતા બડી ઔર જો સ્વાંસા

૧ સબ

પાંચ તત્વો કા મદદ બખાની ❀ યહ ચારો મેં ગુન બહુ જાની
યહ ચારો કા નિર્ણય કરહીં ❀ સજ્જન સુન કર મન મેં ધરહીં
બ્રહ્મ સબ સે અલગ રહાહીં ❀ જાન પરત જો મદદ કરાહીં
વોહી બ્રહ્મ કો જો કોઈ જનાય ❀ સુખ ઓર સાન્તિ મોક્ષ પદ માનય
સાહબ કબીર યુગન યુગ આયે ❀ જીવો કો યહ જ્ઞાન સુનાયે
બહૂત સંત ભે ભારત માહીં ❀ જો સાહબ કે શિષ્ય કહાહીં
ઉન સબ કર જ્ઞાન બહુ જોરા ❀ ભારત મેં ફૈલા ચહૂ ઓરા

❀ દોહા ❀

શબ્દ બ્રહ્મ કે ધ્યાન કો ॥ કરતે બહુત બખાન ।
તપસી ઉનકે બચન મેં ॥ મિલત બહૂત પ્રમાન ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

સમરથ સંત ઉસી કો ગાઈ ❀ ચૈતન બ્રહ્મકા ધ્યાન લગાઈ
ગગન મંડલ મેં પુરૂષ બિરાજે ❀ જ્યોતિ પ્રકાશ તહાં બહુ છાજે
વહ સ્વરૂપ કયા કહો બખાના ❀ જો જાના વો વહાં સમાના
ચન્દ્ર સુરજ વહાં છિપી જાઈ ❀ રૂપ રાશિ કુછ બર્ણી ન જાઈ
ચાંદ સુરજ જિન સે પ્રકાશી ❀ વહાં નિઃતત્વો સબન મેં ભાસૈં
અનહદ શબ્દ હોય ઝનકારા ❀ બહુત શબ્દ ગીનય કો પારા
કવન શબ્દ કહંવા સે આઈ ❀ ધ્યાની પરખો મન ચિત લાઈ
સ્વેત સિંહાસન પુરૂષ બિરાજૈં ❀ રાગ રાગિની ઉઠૈં અવાજૈં
દસયે દ્વારે તાલી લાગી ❀ જ્યોતિ પ્રકાશ ઉંર અન્તર જાગી
સતગુરૂ મર્મ એહિ સમઝાઈ ❀ તપસી કો પ્રકાશ ઉંગાઈ

❀ દોહા ❀

સાર શબ્દ નિજ સાર જો ॥ ગુરૂ ગમ સે પહિચાન ।
એહીં જ્ઞાન સબ જ્ઞાન સો ॥ એહી ધ્યાન સબ ધ્યાન ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

મુખ સે શબ્દ બચન જો સોઈ ❀ સાર શબ્દ યહ નાહી હોઈ
પરા પસન્તી મધીમા બાની ❀ ઔર બૈખરી કહો ખખાની
સાર શબ્દ ઇન સે હૈ ન્યારા ❀ ચૈતન સે ન્યારા વહ ધારા
ઘટ ભીતર નીઃતત્વ હૈ રાચા ❀ સાર શબ્દ સોઈ બસ્તુ સાંચા
સાર શબ્દ સો ધ્યાન વિદેહી ❀ સુરતા સમ્ઝ કરૈ પુનિ તેહી

સુખ સાન્તિ જો આવય જબહી ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પહિચાનય તબહી
દસએ મહલ પર આપ બિરાજૈ ❀ શ્વેત કમલ શોભા બહુ છાજૈ
ગગન કે બિચ મેં હૈ યોગાના ❀ રસ્તા હૈ સન્ત કોઈ જાના
એક કમલ તહંવા અસ જાનો ❀ પંખુરી બહુત તાહિ મેં માનો
ભવંરા શ્વેત લે રસ તહંવા ❀ બોલે મધુર શબ્દ પુનિ જહંવા
સુખમન ઈંગલા પિંગલા આહીં ❀ સીધા રાહ લગા પુનિ જાંહીં
શુન્ય શહર મેં એક સરોવર ❀ સત્ય નામ તેહિ ભરા બરોબર
તહાં કા ધ્યાન કરૈ જીજ્ઞાસૂ ❀ સુરતા સમુઝ ચઢી તેહિ પાસૂ
કલ્પ વૃક્ષ ફૂલે એક ફૂલી ❀ સુરતા જાય મગન મેં ભૂલી

❀ દોહા ❀

કલ્પ વૃક્ષ એક વૃક્ષ જો ॥ પરા હીંડોલા જાન ।
સુરતા ચઢી તહાં ઝુલહી ॥ આનન્દ મંગલ ગાન ॥ ૬૬

—: ચૌપાઈ :—

અમીરસ તહાં બર્ષૈ દિન રાતી ❀ નાગિન એક પીયે બહુ ભાંતી
ગુરૂ સે ભેદ જાનિ નિજ લીના ❀ સો વહ રસ કા રક્ષન કીના
બંક નાલ એક રાહ બખાની ❀ આગે ચલે તહાં જ્યોતી નીસાની
તેહી જ્યોતી મેં માનો સુરંગા ❀ નાદ ચલૈ વહં ઉઠૈ તરંગા
નાદ કે ભીતર રૂપ સમાના ❀ તપસી દેખી બહુત સુખ માના
એહી અસ્થાન નિશ્ચય જાનો ❀ એહી અવસ્થા સમાધિ બખાનો
સજ્જન સુનૌ આદિ કી બાની ❀ એહી અવસ્થા મોક્ષ બખાની
ગુરૂ જ્ઞાન પ્રથમ સો લીજૈ ❀ પીછે ધ્યાન સાધના કીજૈ
પુરા ગુરૂ તપાસો[1] પુનિ જાઈ ❀ જો સબ ભેદ કહૈ સમુઝાઈ
વોહી જ્ઞાન જો ગુરૂ બતાવય ❀ સાંચા ગુરૂ સોઈ કહલાવય

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ કે રૂપ મેં ॥ સુરતા અસ્થીર હોય ।
તપસી કામ સબ કરતે ॥ વહી ઠેકાને સોય ॥ ૬૭

—: ચૌપાઈ :—

નિર્ગુન બ્રહ્મ નિઃક્ષર હૈ જોઈ ❀ અધિજ્ઞાન કહત બ્રહ્મ જો સોઈ

૧ ખોળો

એહી જ્ઞાન સનાતન કહીયે ❀ હૈ સબકે ઘટ કોઇક લહિયે
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર જેવા ❀ સબૈ ધ્યાન ધરૈ નિર્ગુન દેવા
શુન્ય શીખર પર ધ્યાન લગાઈ ❀ નિઃતત્વ મેં જો રહે સમાઈ
સહસ અઠાસી મુનિ ભેજે તે ❀ બડે પયગમ્બર ભે જગતે તે
એ સબ ધ્યાન ધરા ઘટ માહીં ❀ શુન્ય શિખર જહાં બ્રહ્મ રહાહીં
જો કોઈ સંત બડે ભે જગ મેં ❀ સબ કોઈ ધ્યાન ધરા વહ પદ મેં
ઇન સબ મેં જો ભૈ પ્રભુતાઈ ❀ આગલ જાય મોક્ષ પદ પાઈ
સૌ સબ જાનો વહ પદ પ્રભાવા ❀ બસ્તુ ચિન્હ જો ધ્યાન લગાવા
સબ ધર્મો મેં વોહી સયાના ❀ વહાં સે ધર્મ અંત કરી જાના

❀ દોહા ❀

ધ્યાન ધ્યાન મેં ભેદ હૈ ॥ જીવ બ્રહ્મ પહિચાન ।
સુરતા પ્રાણ જાન કે ॥ સોઈ ધ્યાન પ્રમાન ॥ ૬૮

—: ચૌપાઈ :—

બહુ ધ્યાની સો ધ્યાન કરાહીં ❀ ચાર કા ભેદ સો જાનત નાહીં
ગગન કે ભીતર સ્વાસ ચઢાવય ❀ આવય ઉલ્ટી કછુ નહી પાવય
યહ ધ્યાન કા ના પ્રભાવા ❀ ઇસસે સમુઝી કર ધ્યાન લગાવા
અષ્ટ કમલ ફૂલે બહુ ફૂલા ❀ તપસી જાય ભવંર મન ભૂલા
શુન્ય મેં ધ્વજા રહે ફહરાહીં ❀ અનહદ ડંકા વહાં બજાહીં
વોહી કમલ મેં ઉઠૈ હીલોરા ❀ સુરતા જાય આનન્દ મેં જોરા
ચાંદ સુરજ થીર હોઈ જાઈ ❀ ઉન મુનિ ધ્યાન તબહિ કહવાઈ
કુપ મેં સિંધુ પશ્ચિમ મેં ગંગા ❀ મેરૂ શીખર મેં ઉઠય તરંગા
મોતી ભરા કમલ કે માહીં ❀ હંસ ચુગે બહુત હર્ષાહીં
મોતી હંસ દોઈ હૈ જૈસે ❀ જીવ બ્રહ્મ દોઈ હૈ તૈસે

❀ દોહા ❀

ચૌદહ પારસ પાંચ અમી ॥ ઘટહી મેં સો જાન ।
તપસી સતગુરૂ કે મીલે ॥ સોઈ જ્ઞાન પ્રમાન ॥ ૬૯

—: ચૌપાઈ :—

જીવ ચેતન સકલ ઘટ બાસા ❀ સબ મેં પૂરા કરૈ તમાસા

જીવ સદા જો જીવિત હોઈ ❀ તિનો કાલ અમર હૈ સોઈ
દૈહિક દૈબિક ભૌતિક તાપા ❀ ચૈતન માહિ કભી ન વ્યાપા
હર્ષ સોચ ભૂખ નહીં પ્યાસા ❀ ઉતમ પ્રલય નહિ વિનાસા
જાગૃત સ્વપ્ન શુષુપ્ત તુરીયા ❀ ઇન મેં જીવ એકરસ રહીયા
ભૂખ પ્યાસ પ્રાણ કા કામા ❀ હર્ષ શોક જો મન મેં જામા
નાસ ઉત્પન્ન શરીર કા હોઈ ❀ યહ ષટ ધર્મ જાનો તુમ સોઈ
ચૈતન ઇન સે જુદા રહાહીં ❀ યેહી બાધી સમઝો જ્ઞાન તે આહીં
યહ ઘટ ભિતર જો કોઈ રહતે ❀ સબ કો મદદ જીવ સે મીલતે
ઇસસે બન્ધન જીવ કો હોઈ ❀ આવા ગમન મેં રહૈ સમોઈ
જીવ સે દો સાખા બખાની ❀ એક પ્રાણ એક સુરતા જાની
એક મેં ક્રિયા તત્વ પહિચાના ❀ એક મેં જ્ઞાન હોય બહૂ નાના
ક્રિયા શક્તિ પ્રાણ મેં ધારો ❀ હાલન ચાલન સબ વેઉહારો

❀ દોહા ❀

જ્ઞાન શક્તિ જો સુરતા મેં ॥ સબ કુછ કરૈ બિચાર ।
જૈસે જિસ કો સંગ મિલા ॥ ઉનકો તસ નિર્ધાર ॥ ૭૦

—: ચૌપાઈ :—

પ્રાણ નાક માર્ગ સે ચલતા ❀ સ્વાંસ જાય પીછે ફિર આતા
પ્રાણ મેં તિન કાલ કા જ્ઞાના ❀ સાધન કરે સોઈ પહિચાના
સબ કોઈ સોય નીંદ કે આતી ❀ સ્વાંસ ચલત જો દિન ઓ રાતી
સોવનહાર દુસર કો જાનો ❀ જાગનહાર દુસર પહિચાનો
પ્રાણ પ્રત્યક્ષ દેવ ઘટ માહીં ❀ ઉનકર ભેદ કોઈ જાનત નાહીં
ઘટ ભીતર મેં સુમિરન હોઈ ❀ અજપા જાપ કહત હૈં સોઈ
અજપા જાપ જપત સનેહૂ ❀ તાકે મોક્ષ મેં ના સંદેહૂ
ગુરૂ સે ભેદ બરાબર જાની ❀ તપસી ક્રિયા કરો સુખ માની
ત્રિકુટી મહલ મેં જીવ અસ્થાના ❀ ઘટ મેં તીન ત્રીકુટી જાના
ઇંગલા પીંગલા સુખમન સંગમ ❀ સ્વાંસ કા રાહ દોઈ પુનિ અંગમ

❀ દોહા ❀

બંક નાલ પુનિ તીન જો ॥ તિન રસ્તા સો માન ।
સુરતા સ્વાસ જાને કા ॥ એહી માર્ગ પહિચાન ॥ ૭૧

—: ચૌપાઈ :—

અસ્ટ કમલ દલ ચક્ર જો આહીં ❀ યોગી લોગ બખાનત તાહીં
સબ કમલો પર દેવ અસ્થાના ❀ જાપ બહુ બિધી સો પ્રમાના
નાભી કમલ કુન્ડલી બાસા ❀ સર્પાકાર પડી હૈ પાસા
જો કુડન્લી જાગ્રીત હોઈ ❀ ધ્યાન મેં મદદ મીલત હૈ સોઈ
બહુત પ્રભાવ ઉનમેં જો આવય ❀ કુન્ડલી શક્તી જોઈ જગાવય
ત્રિકુટી મહલ પવન એક આવય ❀ હૃદય કમલ મેં જાય સમાવય
હૃદય કમલ સે ક્રિયા હોઈ ❀ યહ પ્રસંગ જાનય સો કોઈ
સબ ઇન્દ્રિય મેં નેત્ર બખાની ❀ નયન મેં ગુપ્ત વસ્તુ સો જાની
વહી પુરૂષ કા બડા પ્રભાવા ❀ ઉપર ખીર ક્રી રાહ બતાવા
યહ માર્ગ પર ચઢૈ જો કોઈ ❀ તપસી જાય અમર પદ જોઈ

❀ દોહા ❀

યહ માર્ગ સે જાય કર ॥ પુરૂષ દર્શ હોય જાય ।
ભવ સાગર આવય નહી ॥ અભય મોક્ષ પદ પાય ॥ ૭૨
સાહબ કબીર દયા સે ॥ તપસ્વી ક્રીન બખાન ।
રાજયોગ યહ ક્રિયા કો ॥ કોઈ કોઈ પહિચાન ॥ ૭૩

॥ અન્તરીક શક્તિ મહત્વો ॥

—: ચૌપાઈ :—

પાની સે અતિ પાતલ જાનો ❀ ધુવાં સે બારીક બખાનો
ચલન માહિં પવન સે જોરા ❀ ચન્ચલ બહુત ફિરત ચહુ ઓરા
કઠોર માહિં બજ્ર સે દુના ❀ કોમલ જો માખન સે હુના
ઐસા તત્વો પહિચાનય યોગી ❀ સોઈ પુરૂષ બડા તે હોગી
એક પલ ઠહરત ના સોઈ ❀ અબજો કોસ જાત હૈ જોઈ
હાથ સે લેત દેત હૈ તાહીં ❀ બિન પગ ચલત વો પગ સે નાહીં
ટોપી પાગ મસ્તક સે કારૈ ❀ સિર સે બોઝા જો તે ધારૈ
ભાલ સે તિલક અનેક પ્રકારા ❀ સુગન્ધ તેલ ડારૈ પુનિ સારા
કાન દ્વાર સે શબ્દ સબ સુનહીં ❀ આંખ દ્વાર સે રૂપ સબ ગુનહીં
નાક સે સ્વાસ લેત દિન રાતી ❀ ગન્ધ સુગન્ધ પરખત બહુ ભાંતી

ખાય પીયે જો મુખ કે દ્વારે ❀ અચ્છા બુરા બોલત તે કારે
ઉનકર કોઠાર પેટ હે સોઈ ❀ પાચક હોય રસ બનત હે જોઈ
લઘુ રતી ઇન્દ્રી સે કરઈ ❀ મલ સો ત્યાગ ગુદા સે ઝરઈ
ચરનન કો હુકુમ જસ દીન્હા ❀ વૈસય પાવ ધરત હે ચીન્હા

❀ દોહા ❀

નર નારીક સિંગાર સબ ॥ નખ સિખ સે જો જાન ।
યહ સબ કરે આનન્દ સે ॥ સબ કોઈ કરત બખાન ॥ ૭૪

—: ચૌપાઈ :—

થોડે મે વહ આનન્દ હોઈ ❀ થોડેન મેં ચિન્તા કરૈ વોઈ
ત્રિકુટી મહલ પર બૈઠા છીકે ❀ કામ કરૈ હૃદય સે નીકે
ઇન્દ્રિયોં કો હુકમ તહાં સે ફેરા ❀ ભલત નહી બરાબર ચેરા
એકી સાથ સબ તે લે કામા ❀ તાકત બડી ઇનમે તે જામા
પલસીકન બાર નહિં લાગા ❀ ઇન્દ્રિયોં પર ફિરૈ બહુ બલ જાગા
ચૌરાસી મેં સ્વાસા ધારી ❀ સબ કો નચાવત હૈ બલકારી
લખ ચૌરાસી યોનિ સબ આહીં ❀ સબ ઘટ બસા રૂપ બહુ વાહીં
સુખ દુખ સબ જીવો કો હોઈ ❀ ઉન પ્રભાવ જાનવ તે સોઈ
ઐસા પુરૂપ તુમરે ઘટ માહીં ❀ ઉનકો તુમ પહિચાનત નાહીં
અનન્ત રૂપ ઉન કર હૈ સોઈ ❀ ઉનકી મહિમા વરણી ન હોઈ
ઉનસે મિત્ર કરો તુમ જાની ❀ તો તુમ સુખી હોવ યહ માની
સબ કુછ ઉનકે હાથ મેં આહીં ❀ બન્ધન મોક્ષ જાનો તે વાહીં
તબ બડ કામ ઉનકર તે ભયઊ ❀ યહી જ્ઞાન જાની જે ગયઊ
વોહી પુરૂપ બડ ચતુર કહાવા ❀ ઉનકી મહિમા જો કુછ પાવા
ભવ સાગર સે વોઈ જો નીકે ❀ ઉનરિ ગયે તુમ જાનો છીકે

॥ સાંચા ત્યાગ ॥

❀ દોહા ❀

યમ નિયમ પ્રત્યાહાર જો ॥ આસન ઔ પ્રાણાયામ ।
ધારના ધ્યાન સમાધિ બડી ॥ ત્યાગ ધર્મ યહ નામ ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

ત્યાગ ધર્મ કા બડા મહાનમ ❀ સંત બડે પરમારથ કાજમ

કામ ક્રોધ મદ લોભ બિહાઈ ❀ ઇષ્ટ દેવ કો ધ્યાન લગાઈ
ખાન પાન મેં એક સમ જાની ❀ રજો ગુણ ભાવ કુછ નહિ આની
આપન આતમ સબમેં જાનૈ ❀ દ્વેસભાવ કુછ નહિ પહિચાનૈ
મઠ મંદિર જો માયા આહીં ❀ સેવાં ભાવ લગાવત તાહીં
લાખો કી જો આવક હોઈ ❀ દુસર હિત જાનો પુનિ સોઈ
આતમ જાનિ સેવા સબ કરતે ❀ શુભ ફલ કી આસા નહિ રખતે
તે ત્યાગી બડ ધર્મ મેં રાચા ❀ સબ આચરન રાખત હૈં ઉંચા
નિર્ગુન બ્રહ્મ રહે ઘટ માહીં ❀ ગુરૂ સે સમઝી ધ્યાન ધરાહીં
માતા બહિન પુત્રી સમ જાની ❀ સબ નારી કો ઐંસે માની
બ્રહ્મચર્ય સેવા તપ કરહીં ❀ ઐસે સંત ઇશ્વર સમ અહહીં
કોઈ સમ્પ્રદાય પંથ નહિં દોષુ ❀ જાતિ પાતિ સે કછુ ના રોષુ
દેવ સાધુ કી પ્રતિમા હોઈ ❀ ઉસકો માન કરૈં પુનિ સોઈ
દેવ સંત કા કરૈ બખાના ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ કો નિશ્ચય જાના
નિર્ગુન બ્રહ્મકા જાની પ્રભાવા ❀ ધ્યાન સમાધી તહાં લગાવા

❀ દોહા ❀

શિષ્ય સેવક કે ભાવ સે ॥ કરત બહુત ઉપદેશ ।
તપસી ઐસે સંત કો ॥ નહી માયા લવલેશ ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

કો નિર્ગુન કો સર્ગુન ધાવય ❀ જિનકો જૈસે ગુરૂ લખાવય
નિર્ગુન બ્રહ્મ કા જો હૈં ભેદા ❀ નેતિ નેતિ કહિ ગાવય બેદા
ઐસે બ્રહ્મ કો જો લખિ પાઇ ❀ આવા ગમન મેં નાહિં ફસાઈ
શિષ્ય વહી જો સેવા કરહીં ❀ સબ અરપન ગુરૂ ચરનન ધરહીં
યોગ્ય બસ્તુ ગુરૂ સોઇ રાખા ❀ પીછે ફેર દેઈ પુનિ તાકા
શિષ્ય કા સંકા ભર્મ મિટાઈ ❀ મોક્ષ કા પંથ દેત દેખાઈ
ઐસે ગુરૂ કો યોગ્ય જાનો ❀ મોક્ષ કા રાહ કહૈં સો માનો
કથની કથે સો પાર ન પાઈ ❀ રહની રહે સો મોક્ષ હોય જાઈ
સુકૃત બહુત જન્મ કા જોઈ ❀ તબ યહ જ્ઞાન હૃદય મેં હોઈ
ત્યાગ ધર્મકા જો હૈ નેમા ❀ પાલન કરૈ મોક્ષ હોય તેમાં

❀ દોહા ❀

ત્યાગ ધર્મ જો બડા હૈ ॥ સાચા ત્યાગ જો હોય ।
તપસી આપની ફર્જ કો ॥ જાનત ત્યાગી સોય ॥ ૭૭
સાહબ કબીર કહત હૈં ॥ ધર્મનિ સુન ચિત લાય ।
રજો તમો ગુણ બસ્તુ મેં ॥ લીપ્ત હોવય ન તાય ॥ ૭૮

—: ચૌપાઈ :—

માયા કનક કામીની રૂપા ❀ એક ચેતન એક જડ સ્વરૂપા
જીતના બસ્તુ દેખન મે આવય ❀ માયા રૂપ જોઈ કહાવય
રજો તમો ગુણ જિતના કામા ❀ માયા રૂપ તુમ જાનો તામા
સંત ભક્ત લિયે યહ રોગા ❀ રજ તમ ગુણ માયા ના ભોગા
સતગુણ ભોગ કનક કા સોઈ ❀ સેવા અર્થ કા જાનો હોઈ
જ્યો આવાય ત્યો ફેરો તાહીં ❀ યહ માયા કલ્યાન કરાહીં
ચેતન માયા જો પુનિ કહેઊ ❀ નારી નર દો માયા ભયઊ
નારી કો જો નર હૈ માયા ❀ નર કે લિયે નારિ કહવાયા
કુદરત તરફ દોનો કો જાનો ❀ જીવ કલ્યાન દોનો હક્ક માનો

❀ દોહા ❀

ઇસમેં ભેદ એક ઔર હૈ ॥ માયા બડી કનક ।
માયાસ સેવા ના કરૈ ॥ નર્ક મેં પડે તનક ॥ ૭૯

—: ચૌપાઈ :—

યહ કારણુ સે જાનો સોઈ ❀ બહુતક સંત કનક તજા હોઈ
બહુતક નૃપ ભે જગમાહીં ❀ રાજ છોડી બનમે ગે વાહીં
દત્તાત્રેય ત્યાગ ભલ કીન્હા ❀ પારસ થા તેલી ઘર દીન્હા
નામ દેવ બડ ત્યાગ મે કારો ❀ રતન જડીત સેજ નીરમેં ડારો
હીરા મોતી બહુત સે હોઇ ❀ ગોરખ નાથ ધ્યાન ભા સોઇ
કુવાં મેં વહ રતન સબ ડારી ❀ બડા ત્યાગ ગોરખને કારી
સુકદેવ મુનિ ત્યાગ બડ કીન્હા ❀ ગર્ભય સે માયક તજ દીન્હા
ત્યાગ મેં બડ પ્રેમ લગાઈ ❀ તીન દેવ સે બાદ કરાઈ
સાહબ કબીર કહત હૈ નીકે ❀ ત્યાગ બડા ફલ જાનો જીકે

ચાર પ્રકાર ત્યાગ જો હોઈ ❀ હાથી ચકલા સ્વાન સમ સોઈ
અજગર પડે જો કરૈ આહારા ❀ સ્વાન બહુત ઘર ફીરે બેચારા
ચકલા ખાય ઉતનહિ પુનિ લાઈ ❀ હાથી બહુત કો રહા જીયાઈ
જિન સે બિશેશ જીવ સુખ પાવા ❀ રજ તમ ગુણ જો ભાવના લાવા
વોહી ત્યાગી સબ સે બડ હોઈ ❀ દુસર હિત કામ કરૈ સોઈ

॥ ચાર પ્રકાર વૈરાગ્ય ॥

—: ચૌપાઈ :—

ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ જો હોઈ ❀ સાધુ વેષ મેં આવૈ સોઈ
પ્રથમ વૈરાગ્ય માનો સો તાહીં ❀ સુખ સમ્પતી બિરાજત આહીં
શાસ્ત્ર સતસંગ બહુત જો કીન્હા ❀ પુર્વ સુકૃતિ ઉદય ભા ચીન્હા
તેહિ પ્રતાપ મન મેં યહ આહીં ❀ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ઉદય ભા વાહીં
સુત બિત નારિ ઐશ્વર્ય ભારી ❀ સબ કો ત્યાગ એકહિ બારી
યહ પુરુષ કો પ્રથમ તુમ જાનો ❀ ઉત્તમ બૈરાગ્ય તાહિ કો માનો
કોઈ બડી આપત્તિ જો હોઈ ❀ ગયે ફંસાઈ જાનો તુમ સોઈ
જાન દન્ડ ભય તે સો માનો ❀ યહ ભય સે વેષ લિયે જાનો
ફુટી દવા સો મૂડા સાધુ ❀ હોય પરીક્ષા ના પુનિ કાધુ
કુછ દિન કરો સંગ જો તોહીં ❀ ઉન કર ગુણ જાનો તુમ વોહીં

❀ દોહા ❀

યહ કારણ સે બહુત નર ॥ વેષ મેં આવત તાહિં ।
દુસર નમ્બર કા પૂની ॥ યહ વ્યક્તિ સો આહિં ॥ ૮૦

—: ચૌપાઈ :—

તીસર નમ્બર પુરૂષ હૈ જાકે ❀ કનિષ્ટ બૈરાગ્ય કહત હૈં તાકે
ધન સમ્પત્તિ કુછ નહિં હોઈ ❀ ભોજન બસ્ત્ર બિના દુઃખ સોઈ
ઐસે બ્યક્તિ બહુત હોય ગયઊ ❀ સાધુ વેષ મેં આવત ભયઊ
તીજા વ્યક્તિ યહ જો ગાઈ ❀ યહ બૈરાગ્ય કનિષ્ટ કહવાઈ
ચૌથા વ્યક્તિ જો પુનિ જાનો ❀ સંત વેષ મેં આવત માનો
સ્ત્રી પુત્ર કુટુમ્બ કોઈ નાહીં ❀ સબહીં નાસ હુઆ પુનિ તાહીં
ખાન પાન મેં દુઃખ બડ ભયઊ ❀ સંત વેષ મેં આવત ગયઊ
ઐસે વ્યક્તિ બહુ જો આહીં ❀ નીચ બૈરાગ્ય કહત હૈં વાહીં

ઉપર પુરૂપ ચાર જો ગાયે ❀ ચાર પ્રકાર બૈરાગ્ય બતાયે
જિનમે જૈસે મન કા ભાવા ❀ ઉનમેં વૈસે બૈરાગ્ય રહાવા
ઉત્તમ પુરૂપ જાનો પુનિ તાહીં ❀ સબ કુછ છોડ સંત બને વાહીં
વહી પુરૂપ કો ધન્ય હે સોઈ ❀ ધન્ય વૈરાગ્ય સંત કહે ઓઈ
આપન જીવ કલ્યાન કરાહીં ❀ દુસર કો વૈરાગ્ય શિખાહીં
ચાર પ્રકાર પુરૂપ ઘર છોડા ❀ કોઈ કોઈ સુધરત હે અલજોડા
જ્ઞાન બૈરાગ્ય કોઈ મેં પૂરા ❀ ભક્તિ કરન મેં જો હે સૂરા
કોઈ કારન બૈરાગ્ય મેં આયે ❀ કોઈ બડ સમરથ ભે તે જાયે
ગુરૂ સંત પુરા મીલિ જાઈ ❀ ચારો સુધરત હૈ સંગ પાઈ

॥ ઇતીશ્રી ત્યાગ ધર્મ સંપુર્ણ ॥

॥ છાયા પુરુષ ॥

❀ દોહા ❀

સ્નાન આદિક સે જો ॥ પબિત્ર હોવય તાસ ।
કોઈ જો પ્રકાશ મેં ॥ અભ્યાસ કરો જો આસ ॥ ૮૧

—: ચૌપાઈ :—

સૂરજ ચન્દ્ર દીપ પ્રકાશા ❀ પીછે રાખિ ખડા હો તાસા
આપન છાયા આગલ હોઈ ❀ ગલા પર દ્રષ્ટી રાખો જોઈ
પન્દ્રહ બીસ મિનટ તક દેખો ❀ પીછે તુમ આકાશ મે પેખો
એકી સ્થલ નેત્ર જમાઈ ❀ તબ તુમકો કુછ દેખન આઈ
ગુરુ મંત્ર જો હે બડ પૂરા ❀ ઉસકો જપો પ્રેમ સે મૂરા
ગગન મેં સફેદ તે જો છાયા ❀ છાયા પુરુપ બડા જો આયા
સાત આઠ માસ જો નિત્યા ❀ હરદમ કરો વહી સમય સત્યા
ખડા બેઠ દોનો બિધિ હોઈ ❀ જો બિધિ કરો વહી બિધિ સોઈ
બેઠ કરો બેઠા પુનિ જાના ❀ ખડા કરો તો ખડા સે માના
કુછ દેખન મેં જો નહિ આઈ ❀ તો અભ્યાસ ચાલુ રહાઈ

❀ દોહા ❀

સિદ્ધ હોય છાયા પુરુપ ॥ જહાં દેખો તહાં સોય ।
નેત્ર ખુલા બન્દ પુની ॥ જહાં જાવ વહાં હોય ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

ઘટ ભીતર જો ધ્યાન લગાઈ ❀ વહી પુરુષ કા દર્શન પાઈ
ચિત સ્થીર હોય યહ ભાંતી ❀ છાયા પુરુષ સાધન કરાતી
બહુત મૌન ના બોલૌ તાહીં ❀ બહુત ખાવ ના ભૂખા આહીં
સોવો બહુત ના જાગો કાહીં ❀ મિતા આહાર કરો તુમ જાહીં
બહુત કામ કી ઓછા નાહીં ❀ બ્રહ્મચર્ય રાખો જો તાહીં
યહિ બિધિ ધ્યાન જો હૈ છાયા ❀ સર્વ પાપ નાસ હોય જાયા
છાયા પુરુષ કાજો નહિં મસ્તક ❀ એક માસ મૃત્યુ જો અસ્તક
પુરુષ છાયા કા ના તે જાંઘા ❀ ઔર નહી તે જો પુનિ કાંધા
બાર દિવસ મેં આવય કાલા ❀ ગમય કહીં રાખબ પુનિ શાલા
સબ છાયા જો નહિ દેખાઈ ❀ જલ્દી મૃત્યુ તુમ જાનો આઈ

❀ દોહા ❀

છાયા પુરૂષ કા પંજા ॥ હાથ પગ કા જાન ।
દેખન કો નાહી મિલૈ ॥ એક માસ મૃત્યુ માન ॥ ૮૩

—: ચૌપાઈ :—

છાયા પુરૂષ કુછ ના દેખા ❀ મૃત્યુ નિકટ તુમ જાનો પેખા
દાહિની અંગ છાયા ન દેખા ❀ ભાઈ પુત્ર મરૈ તે પેખા
છાયમ બાયાં અંગ નહિ હોઈ ❀ સ્ત્રી માતૂ મરૈ પુનિ જોઈ
લાલ રંગકી જોહતે છાયા ❀ કષ્ટ દુઃખ બહુત ઉપજાયા
હરા રંગ જો છાયા દેખા ❀ હાનિ કોઈ જાનો તુમ પેખા
અનેક પ્રકાર રંગ કી છાયા ❀ સિદ્ધી પ્રાપ્ત હોય પુનિ જાયા
પગ ગાંઠ પેટ હાથ જો કાપા[1] ❀ ઐસા દેખન મેં આવય આપા
તો પુનિ આપન ધન જો નાસા ❀ યહ સૂચના કરત હૈ જાસા
આપન સ્વેત જો તે છાયા ❀ દેખન આકાશ મેં જો આયા

❀ દોહા ❀

મંગલ રૂપ જો પૂની ॥ સુખ શરીર સો માન ।
છાયા પુરૂપ કહત હૈ ॥ આગમ જ્ઞાન બખાન ॥ ૮૪

---

૧ કાપના

—: ચૌપાઈ :—

શ્વેત શરીર જો દર્શાવય ❀ ધર્મ જ્ઞાન મા બહુ સુખ પાવય
સબ શરીર જો દેખય ભાગા ❀ સુખ શાન્તી આવય જાગા
કાલા પીલા લાલ જો સોઈ ❀ જો છાયા મેં જાનો હોઈ
પાપ બન્દી ખાનિ પુનિ દોઈશ ❀ આગે આવય જાનો વોઈશ
ટેંઢ શરીર મુખ બિનુ હોઈ ❀ ધન સ્ત્રી નાસય તે જોઈ
સબ પગ દોનો કા જો ભાગા ❀ દેખય નહીં ચલન કો આગા
આખા[1] શરીર સો જો કાલા ❀ છાયા પુરૂષ કા દેખય હાલા
છે માસ મૃતુ હોઈ જાઈ ❀ યહ નિશ્ચય તુમ જાનો આઈ
ભૂત ભવિષ્ય ઔર બર્તમાના ❀ છાયા મા જ્ઞાન તીન તે જાના
યહ અભ્યાસ કરો જિજ્ઞાસૂ ❀ તુમકો બહુત લાભ હોય તાસૂ
યહ ક્રિયા આઠ સત માસા ❀ કરો વર્ષ તક તુમ શુભ આસા
જિતના પ્રેમ મન મેં અનુરાગા ❀ ઉતનહિં સિદ્ધ હોય મન જાગા

❀ દોહા ❀

છાયા પુરૂષ હૈ જો પુનિ ॥ ક્રિયા સાધન જો તાહિ ।
તપસ્વી યહ સમઝ કર ॥ ગુરૂ પાસ મેં જાહિં ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર જો પ્રસંગ લિખ આયે ❀ ગુરૂ કૃપા સે મૈં કુછ પાયે
ઇસકે પુષ્ટી મેં સો તાહીં ❀ બહુત સિદ્ધ બખાનત આહીં
યહ ક્રિયા કીન્હ જો નીકે ❀ યહ ક્રિયા કા ગુરૂ હૈ જીકે
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ ગુરૂ સે પ્રશ્ન કરો તુમ આઈ
મન ચંચલ સ્થીર હોય તાહી ❀ ઘટ ભીતર સબ જ્ઞાન જો આહી
બાહર જ્ઞાન બહુત જો હોઈ ❀ સબ પ્રાણી મેં બડા તે સોઈ
છાયા પુરૂષ કા જો હૈ ધ્યાના ❀ બાહર ભીતર દો સુખ જાના
નમો છાયા પુરૂષ મૈં તોહીં ❀ તુમ પ્રભાવ બહુત સો જોહીં
નમો ગુરૂ જો જ્ઞાન બતાવા ❀ નમો શાસ્ત્ર જો યહ સબ ગાવા

ઇતિ શ્રી સત્યનામ ૐ
॥ છાયા પુરૂષ સમ્પૂર્ણ ॥

---

૧ સબ

॥ પાત્ર પરીક્ષા ॥

❀ દોહા ❀

ચાર ભાંતિ સે હોત હૈં ॥ કંચન પરિક્ષા સોય ।
કસની વોજન રૂપ પુનિ ॥ અગ્નિ તાપ મેં જોય ॥ ૮૭

—: ચૌપાઈ :—

એહી ભાંતિ સે જાનો સોઈ ❀ પુરૂષ પરિક્ષા ચાર વિધિ હોઈ
સંગ કારીયે શબ્દ પહિચાના ❀ સમય પરિક્ષા વ્યક્તિ કા જાના
કન્ચન સજ્જન ઊંચ ગુણ એહાં ❀ ટુટૈ જુરૈં બાર બહુ તેહાં
હંડી સમ દુરજન કા ભાવા ❀ ટૂટૈ મિલે ના કબહુ જાવા
હીરા કેર પરીક્ષા તાહીં ❀ જૌહરી હાથ આવત જબ વાહીં
હીરા બહુત નહીં હૈ સોઈ ❀ દુકાન થોડી જૌહરી કોઈ
લેન હાર હીરા કો જાનો ❀ કોઈક ધનાઢ્ય બિરલા પહિચાનો
આત્મ શક્તિ બડા પ્રભાવા ❀ હીરા સમ કોઈ એક જો ગાવા
ઉનકો પરખન જાનન તાહીં ❀ કોઇક પુરૂષ લખત હૈં વાહીં
ભોજન પરિક્ષા દેહ સે હોઈ ❀ જાતિ પરિક્ષા આચાર સમોઈ
પ્રેમ પરિક્ષા જાનો જબહીં ❀ જો ઘર જાવ બહુત તુમ તબહીં
પ્રાન્ત દેશ પરિક્ષા હોઈ ❀ ભાષા પર તુમ જાનો સોઈ

❀ દોહા ❀

કુલ કા જ્ઞાન હોત હૈ ॥ વિવેક શબ્દ સે જાન ।
સમ્પ્રદાઈ પંથ પરિક્ષા ॥ વેષ કારિયે માન ॥ ૮૮

—: ચૌપાઈ :—

ગર્મી બહુત પડૈ જબ સોઈ ❀ બર્ષા કાલ આગમન હોઈ
જો દુખ સહે દુસર હિત લાગી ❀ સુખ પરિક્ષા આગમ જાગી
ઠંડી કેર પરિક્ષા જાનો ❀ જબ ઝકઝોર પવન હોય માનો
માયા સમ્પતિ પવન બડ જોરા ❀ જ્ઞાન વિચાર પરિક્ષા તોરા
નાડી સે રોગ પરીક્ષા જાનો ❀ હકીમ વૈદ્ય પૂરા પહિચાનો
પૂરન ગુરૂ જો મિલ જાઈ ❀ શિષ્ય મન રોગ પરિક્ષા પાઈ
માનસ રોગ પરિક્ષા પૂરા ❀ ઔષધ કરૈ જ્ઞાન કા સૂરા

ઔષધ પરીક્ષા રોગ સે હોઈ ❀ જો ઉપચાર બીધી સર જોઈ
ઔષધ જ્ઞાન પૂરન જો તાહીં ❀ માનસ રોગ ઘટય જો આહીં
વિવેક જ્ઞાન પરીક્ષા સોઈ ❀ કુટુમ્બ સંગ રહા જો હોઈ
બ્રહ્મચર્ય પરીક્ષા જાનો ❀ નારિ પુરૂષ રહે સંગ માનો
યહ પરીક્ષમ ટીકે જો કોઈ ❀ લાખો મે જાનો કોઈ હોઈ
અગ્નિ ઘૃત જસ જાનો રીતી ❀ કામ નારિ અસ માનો પ્રીતી

❀ દોહા ❀

ક્ષમા પરીક્ષા હોત પુની ॥ મુર્ખ સંગ સો માન ।
નિજ સ્વારથ કુછ ભંગ હો ॥ કટુક શબ્દ જો જાન ॥ ૮૯

—: ચૌપાઈ :—

લોભ પરીક્ષા જાનો સોઈ ❀ પૈસા કેર દાસ હૈ જોઈ
ધન આદિ મેં મન બહુ લાગા ❀ ધંધા લોભ દિનો દિન રાગા
હાય હાય પૈસા દિન રાતી ❀ ધન્ધા માહિં રમે એહી ભાંતી
નિજ ઉપયોગ સે ધન બિશેષા ❀ પર અર્થે લાગે નહિં એકા
દુખી ગરીબ સુપાત્ર જીવ આહીં ❀ ઉન સેવા ધન ખર્ચંત નાહીં
હૈ સુપાત્ર દાન નહિ દેહીં ❀ લોભ વિત કા ચોરે તેહીં
દાની સજ્જન સતગુણ બખાની ❀ ધન સે ધર્મ કરત હૈ માની
ધન સે અધર્મ ઉત્પતિ હોઈ ❀ તામસ પાસ જો ધન હૈ સોઈ
ધર્મ અધર્મ દોનો પુની ભયઊ ❀ ધન સે પ્રગટ હોત જો કહેઊ
ધન મેં તાકાત દોનો આહીં ❀ તારે ઓ બોરે પુનિ જાહીં
ઉદાર પુરૂષ મેઘ સમ સોઈ ❀ એક સમાન બર્ષંત જલ જોઈ
દેશ પ્રાન્ત ગાંવ પુનિ જાતી ❀ ભેદ ભાવ બિન દેત જલ આતી
અસ સમ્પત્તિ દાની કે પાસા ❀ શોભા બહુત દેત હૈ જાસા
ધન સમ્પત્તિ જો પર હિત લાગી ❀ સુકૃત બડા જો હૈ પુનિ જાગી
વહી પુરૂષ અમર હૈ સોઈ ❀ માત પિતા ધન્ય ઉનકર હોઈ

❀ દોહા ❀

અહંકાર કા જન્મ પૂની ॥ સુનિયે સંત સુજાન ।
પટ ઐશ્વરીયે જીવ મેં ॥ મદ આવય સો માન ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

રાજ સત્તા જો રૂપ બખાની ❀ બલ કુટુમ્બ વિદ્યા સબ આની
જાતિ ધર્મ પૈસા પુનિ આહીં ❀ પ્રગટ અહં હોત યેહિ માહીં
યહ સબ તત્વ જિનમે પુનિ હોઈ ❀ થોડા બિશેષ ભેદ હૈ સોઈ
અહંકાર કા યહ ઘર આહીં ❀ એહી પરીક્ષા જાનો તાહીં
સબ જીવો કો યહ બશ કીન્હા ❀ દેવ દઇત્ય મનુષ્ય સબ ચીન્હા
જનમ મરણ કા કારણ જાનો ❀ અહં બીર કો તુમ પહિચાનો
દ્વેષ જન્મે જાનો પુનિ તાહીં ❀ સ્વારથ માન ભંગ હો જાહીં
નારી પુત્ર કુટુમ્બ સમેતા ❀ રાજ સત્તા બીત હૈ જેતા
નિજ સ્વારથ કા યહ સબ આહીં ❀ વિછુડત દોઇષ બઢત હૈ તાહીં
દ્વેષ કેર પારખ પુનિ જાનો ❀ એહિ વિધિ સમુઝત ચતુર સયાનો
છે પ્રકાર યહ માનસ રોગા ❀ છોટા અનન્ત રોગ બહુ સોગા
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહીં ❀ વ્યાપા રોગ સબ જીવ કે આહીં

❀ દોહા ❀

આલશી કા પરીક્ષા પુનિ ॥ બિના સમય કા સોય ।
સોવત ટાંગ પસાર કે ॥ ચિન્તા નાહીં કોય ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

બહુત ખાય પશુ કે માફક ❀ ધન્ધા માહિં મન નહિં જાતક
સ્નાન શરીર અંગ ન ધોવા ❀ બસ્ત્ર દુરગંધ બહુત સો હોવા
બિના કામ કા ભોજન ચાહીં ❀ અચ્છી વસ્તુ સ્વાદ જો માહીં
દામ બસ્તુ ચહિયે બડ ઊંચા ❀ કામ કરન મેં મન હૈ નીચા
ધર્મ અધર્મ કા ભાન ન તેહીં ❀ આલસી કા લક્ષણ હૈ એહીં
ચન્ડાલ પરીક્ષા જાનો સોઈ ❀ કારણ વિના ઝગડા કરે વોઈ
બાદ બિબાદ બહુત સે કરહીં ❀ માર કાટ મેં આગે પરહીં
હિન્સા જીવ કરૈ બહુ સોઈ ❀ દિલ મેં દયા જરા ન હોઈ
ચતુર પરીક્ષા જાનો તાહીં ❀ દુસર ધન આવન ઇન પાહીં
દુસર ધન લેત જો આહીં ❀ યામે ભેદ દોઈ પુનિ જાહીં
એક સ્વારથ દુસર પરમાર્થ ❀ સંત લોગ જાનત હૈ આરથ

❀ દોહા ❀

ચુગલ ચોર પરીક્ષા જો ॥ ચંચલ વૃતી તાહિં ।
ચુગલી ચોરી કરન મેં ॥ બહુત નિપુન હૈ વાહિં ॥ ૯૨

—: ચૌપાઈ :—

કામી વ્યક્તિ પરિક્ષા સોઈ ❀ નર નારિ જગમેં હૈં જોઈ
ઈશ્વર સમ કામ પર પ્રેમા ❀ ઉનકર મન લીન હૈં તેમા
સુન્દર રૂપ દેખત હૈં સોઈ ❀ કામ અગીન પ્રગટ દિલ હોઈ
લોક પરલોક દોનો જો નાસી ❀ કામ પાપ ઉનકે મન આસી
નર નારી કો રૂપ જો આહી ❀ મૈલા મુત્ર લોહીકા તાહી
ભરા દુરગન્ધ યહ ઘટ માહીં ❀ ચતુર લોગ તુમ સમઝો આહી
તાતે ત્યાગ કરો યહ માની ❀ આપન સુખજો યહ તુમ જાની
ક્રોધ પરીક્ષા જાનો નીકે ❀ રાત દિવશ જલત હૈં જીકે
હિત અનહિત જાનત હૈ નાહીં ❀ સબસે ઝગડત હૈં જો તાહીં
ક્રોધ અગ્નિ બડ જો ઘટ હોઈ ❀ લોહી માંસ ચઢત ના સોઈ

❀ દોહા ❀

સ્વારથ માન નસત હૈ ॥ કટુકે શબ્દ ભા ક્રોધ ।
સ્વારથ ક્ષણ ભંગુર જો ॥ ઐસા જ્ઞાન જો સોધ ॥ ૯૩

—: ચૌપાઈ :—

આત્મ બ્રહ્મ સબ ઘટ માહીં ❀ એહી રમા સો જાનો તાહીં
ઐસે જો સમઝય પુનિ સોઈ ❀ ક્રોધ જન્મ નહીં જો હોઈ
સુવર્ણ શબ્દ એક જો હોઈ ❀ વ્યક્તિ ચાર ખોજત હૈ સોઈ
ખોજય ચોર સુવર્ણકા આહીં ❀ કંચન સોના જાનો તાહીં
કવી કવીશ્વર સુવર્ણ ચાહિં ❀ અચ્છર શબ્દ મનોહર લાહિં
કામી વ્યક્તિ સુવર્ણ કો જોયેં ❀ રૂપ મનોહર દેખિ મન રાચેં
સાંચા ભક્ત જો જગ માંહીં ❀ ખોજત ઈષ્ટ દેવ કા આહીં
ઇષ્ટ દેવ બડ સુવર્ણ હોઈ ❀ ભક્તોકા મન લાગે સોઈ
સુવર્ણ રૂપ ખુબ સુરતી જાનો ❀ ઈષ્ટ દેવ સમ કોઈમેં ન માનો
ઇન્હે પરીક્ષા જાનો સોઈ ❀ સંગ કીને જો ઇનકર હોઈ

॥ પાત્ર પરીક્ષા સમ્પુરન ॥

॥ સુપાત્ર મહિમા ॥

❀ દોહા ❀

બીર ત્યાગી દાની પુની ॥ સેવા ભક્તિ મેં ખેલ ।
કામ જીતે મન બસીકરન ॥ ગગન ચઢને મુસ્કેલ ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર દોહા મેં પુનિ ગાયે ❀ આટ પુરૂષ તારીફ કરાયે
પ્રથમ બીર પુરૂષ હૈ તાંહી ❀ ઇનકર લક્ષણ કહીં મેં આહીં
બીર પુરૂષ ગુણપદ જાનો ❀ જન્મ લીન દુસર હીત માનો
સંત ગુરૂ ગરીબ દુખી ગાઈ ❀ પ્રાણી માત્રકી રક્ષન લાઈ
દેશ ભક્ત જાનો ભલ સોઈ ❀ શીર દેત સદેહ ન હોઈ
સન્મુખ યુદ્ધ લડત હૈ બીરા ❀ કાલો સે ડરત નહિં ધીરા
બીર પુરૂષ કા બડા પ્રભાવા ❀ ડાકુ ચોર બદમાસ ન ફાવા
સાંચા ધર્મ જાનત હૈ સોઈ ❀ પાલન કરત બરાબર હોઈ
પ્રાણી માત્ર કી સેવા તાંહી ❀ એહી ધર્મ બડા સો આંહી
તન સે સેવા કરત હૈ સોઈ ❀ બીર પુરૂષ યહ લક્ષણ હોઈ
શિર અરપન કરત હૈ તાંહી ❀ હિમ્મત બડી ધન્ય હૈ વાંહી
બલ હિમ્મત ઇન કર તે સોઈ ❀ દેશ સુખી સે સોવત હોઈ
ધર્મ સાખ જિતના હૈ નીકા ❀ બીર પુરૂષ સે રક્ષન હૈ જીકો

❀ દોહા ❀

બીર પુરૂષ જો જગત મેં ॥ કાલ સે ડરતે નાહિં ।
તૃણ સમ દેહ કો માનતે ॥ બડે બહાદુર આહિં ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

કેવલ એક ધર્મહિ કા તાંહી ❀ બીર પુરૂષ ડરત હૈ આહીં
માતા પિતા સંત ગુરૂ ગાઈ ❀ દુખી ગરીબ પવિત્ર જીવ આઈ
ઇનસે ડરત મહા બલ વીરા ❀ ધર્મ ધુરન્ધર જો રણધીરા
યશ કૃતિ જગ મેં બડ વ્યાપી ❀ અમર રહે તીન કાલ મેં આપી
ઐસે પુરૂષ જગત મેં થોરે ❀ આતમ ધન્ય ઉનકર બલજોરે
બીર પુરૂષ કેર પ્રતાપા ❀ ધર્મ જગત મેં વ્યાપા આપા

અસુરી દલ છીપત હૈ સોઈ ❀ દૈવિક દલ પ્રગટ જો હોઈ
પિતર અનન્ત તરત હૈં તેના ❀ બીર પુરૂષ પ્રગટ ભે જેના
ઐસે પુરૂષ જહાં જો હોઈ ❀ ધન્ય દેશ પ્રાન્ત હૈં સોઈ
ગાંવ ધન્ય વહ જાનો નીકે ❀ ઐસે પુરૂષ પ્રગટ ભે જીકે
સુફલ જન્મ જગ મેં ઇન કેરા ❀ ઇન કર સુફલ હુવા હૈ ફેરા

❀ દોહા ❀

જાતિ કુટુમ્બ સો ધન્ય હૈ ॥ સગાં સનેહી જાન ।
માતા પિતા કો ધન્ય હૈ ॥ જન્મ જહાં સો માન ॥ ૯૬

—: ચૌપાઈ :—

નવ માસ માત ગર્ભ મેં રાખા ❀ પાલન કીન બડા સો તાકા
માત પિતા કો ધન્ય બખાના ❀ જગ હિત સૌંપ દીન સો જાના
ગુરૂ ધન્ય વહ જ્ઞાન લખાવા ❀ જિસસે બીર અમર પદ પાવા
જીવ બ્રહ્મ પવન ઓ સુરતા ❀ ચારો ભેદ કહેવ ઘટ સમતા
સોઈ ગુરૂ પહાં જાનો નીકે ❀ અખન્ડ મોક્ષ કહા સો જીકે
બીર પુરૂષ ગુણ કહી સમુઝાવા ❀ સાંતો કા ગુણ નીચે ગાવા
સાંચા ત્યાગ દાન મેં બીરા ❀ ધર્મ તત્વો ભલ સમઝત ધીરા
સેવા ભક્તિ કીન ચિત લાઈ ❀ બડા કઠોર યહ ધર્મ બતાઈ
નર નારી બહુત જગ સોઈ ❀ કામ જીત કોઈ બીરલા હોઈ
મન કો વશી કરેન બડ કામા ❀ તૈર કે જાય સિન્ધ જસ સામા
ગગન કે બીતર ધ્યાન લગાઈ ❀ બ્રહ્મ જીવ મન પ્રાણ સો આઈ
ચારો એક રૂપ હોય જાવા ❀ સોઈ સમાધી જ્ઞાન કહાવા

❀ દોહા ❀

આઠ પુરૂષ કા કીન જો ॥ બહુત ગીત બખાન ।
જગમેં અમર સોઈ હૈં ॥ ઇન આત્મ કલ્યાન ॥ ૯૭

—: ચૌપાઈ :—

ભાગ્ય બડી દેહ કા નીકે ❀ દુસર હિત કામ કરે જીકે
ધામ વોહી સુર બાસા હોઈ ❀ જહાં અભ્યાગત આવત સોઈ
દયા ધર્મ જો દેશ કે માહીં ❀ વહી દેશ સગરોં તાહીં

ધન્ય પ્રાન્ત રાજા મેં નીતી ❀ રાજા પ્રધાન ધર્મ મા પ્રીતી
ગાંવ ભાગ્ય સાલી હે સોઈ ❀ સંતો ભક્ત બસત જહાં હોઈ
જાતિ કુટુમ્બ તારીફ કે યોગૂ ❀ સંત ભક્ત જહાં નિપજે હોગૂ
માતા પિતા ધન્ય હૈં તાહીં ❀ શુભ સંસ્કાર જો પુત્રહિ સીખાહીં
ભાઈ વહી ધન્ય હે સોઈ ❀ ધન કુટુમ્બ સે ભાઈ હિત હોઈ
દેબી રૂપ વહ નારી જાનો ❀ પતીવ્રત બડ સેવમ માનો
પુત્ર પુત્રી વોહી બડ ભાગી ❀ માનહિં બંચન માત પિત રાગી

❀ દોહા ❀

મિત્ર ધન્ય સોઈ જાનિયે ॥ કરૈ મિત્ર હિત સોય ।
અન્તરે કપટ રાખત નાહીં ॥ આદિ અન્ત લગ હોય ॥ ૯૮
દુસર સમ્પતી દેખ કર ॥ સુખી હોત હૈં તાહિં ।
એસે વ્યક્તિ જગત મેં ॥ દેવ રૂપ કહવાહિં ॥ ૯૯

—: ચૌપાઈ :—

બૈદ ડાકટર બાહાદુર તે સોઈ ❀ નિદાન દવા લોભ બિન હોઈ
ધન્ય બલ વહ કરો બખાના ❀ દુસર કામ ધર્મ હિત જાના
શરીર ઇન્દ્રિય મનહિ સરાહોં ❀ દુસર કામ કરૈ જો વાહોં
પ્રાણ કા તારીફ હૈં સોઈ ❀ મન ઇન્દ્રિય શુભ વ્રતય જોઈ
બૈરાગ્ય નિર્મલ જ્ઞાન સંગ તાહીં ❀ જ્ઞાન ધન્ય જો ધ્યાન સરાહીં
ધન્ય ધ્યાન જ્ઞાન સંગ હોઈ ❀ ધ્યાતા ધ્યાનધિયે પારખ સોઈ
ધ્યાન વહી કો કરો બખાનાં ❀ ઉનમુની સુરતા લાગી સો માના

❀ દોહા ❀

વોહી જ્ઞાન જો ધન્ય હૈ ॥ સયુજ્ય મોક્ષ સો જાન ।
આવા ગમન મેં આવય નહીં ॥ સોઈ ધ્યાન બખાન ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

સબ પ્રકાર કી સક્તિ હૈ જાહાં ❀ ક્ષમા તોહીં સરાહોં વાહાં
ઐસે શક્તિ કે તુમ તે પાસા ❀ તુમ વહા રહો પાસ બડ આસા
તપ કો સોઈ સરાહોં ઐસે ❀ તામસ ભાવ આવૈ નહિં મનસે
વહી બ્રહ્મચર્ય ધન્ય હૈ સોઈ ❀ પાલય જવાની સંગ મેં હોઈ

દયા વહી જો કરો બખાનો ❀ ગરીબ દુખી કુછ મદદ તે આના
હૈ તારીફ દાસ કા સોઈ ❀ સ્વામી હિત સુદ્ધ સેવા હોઈ
સ્વામી વહી ધન્ય હૈ તાહીં ❀ દાસ કી સેવા ધ્યાન મેં આહીં
શર્મ સરાહના કરન કે લાગન ❀ દુઃખ બહુ સહત જાતના માગન
નિજ સ્વારથ કા કભી ન જાચાં ❀ દુસર લિયે માંગત નહિં આંચા
તપયોગ ભક્તિ જ્ઞાન મેં સૂરા ❀ બ્રહ્મચર્ય વૈરાગ્ય મેં પૂરા
એસે સંત જો હૈ જગમાહીં ❀ સેવા કરૈ ત્યાગ ધન્ય તાહીં
પરસ્વારથ કો માગન જાહીં ❀ સૌક મૌજ કુછ રાખત નાહીં
એહી બડે પુરૂષ જો કહવાઈ ❀ ધન્ય ત્યાગ ધનકર જો ગાઈ

❀ દોહા ❀

ધનજાત બહુ વહ ત્યાગ મેં ॥ પર સ્વારથ મેં લીન ।
ધન્ય માત પિત ધનકર ॥ જનમ જગત હિત દીન ॥ ૧૦૧

—: ચૌપાઈ :—

એસે પુરૂષ જહાં જો હોઈ ❀ ધન્ય ગ્રામ વહ દેશ હૈ સોઈ
જાતિ પંથ સ્રી પુરૂષ ના ભેદા ❀ ગમય કોઈ હોય કહત અસ વેદા
પૂજન યોગ્ય વોઈ હૈ સોઈ ❀ ધન્ય આતમ ધનકર હૈ જોઈ
ગ્રહસ્ત ધન્ય એસે સો જાનો ❀ જહાં સંત જો હૈ ગ્રહિમાનો
ગરીબ દુઃખી સબંકર હિત કરહીં ❀ દ્રવ્ય હોય મદદ કભી ન ભરહીં
દશવાં ભાગ દ્રવ્ય નિકાલી ❀ બડે ભાગ્ય કે હૈ જો શાલી
દાન કરૈ બખાન ન ચાહીં ❀ સોહી પુરૂષ બખાનો તાહીં
એસે પુરૂષન કે પરતાપા ❀ ધર્મ સંસ્થા ચલત હૈ આપા
જિતની સાખ ધર્મ કા હોઈ ❀ દાન સાખ સે ચલત સબ સોઈ
વહી ગૃહસ્થ તારીફ કે જોગુ ❀ ધન્ય વહી કહત સબ લોગુ
સમ્પતિ હૈ નાના પ્રકારા ❀ ભોગત નહીં ઇન્દ્રિય ધન્ય સારા
દાન વહી તારીફ કે જોગુ ❀ સુપાત્ર દાન દીન સો હોગુ
વહી ધન ધન્ય હૈ તાહીં ❀ દાની પાસ જો આવત આહીં
સમ્પતી વોહી સરાહો સોઈ ❀ પર અર્થે જો લાગત હોઈ
અન્ન વસ્ત્ર ધન બાહન આદિક ❀ ધન્ય પર સ્વારથ લાગે જાદિક

❀ દોહા ❀

વહી સભા સો ધન્ય હૈ ॥ જહાં વિદ્વાન સો હોય ।
વિદ્વાન વહી સો ધન્ય હૈ ॥ કહૈં કરૈ જો સોય ॥ ૧૦૨

—: ચૌપાઈ :—

શુભ જો કર્મ કરૈ બહુ તાહીં ❀ અપૈં ઇશ્વર ધન્ય હૈ વાહીં
વિદ્યા વહી ધન્ય પુનિ કહેઊ ❀ દુસર કો શીખાવત ભયઊ
ત્યાગી ગૃહસ્ત ધન્ય સો ભાખા ❀ એક સમ ખાય ભેદ ન રાખા
ઉનકર જીભ મન હૈ સોઈ ❀ બહુ તારીફ જો ઉનકર હોઇ
વહ પુરૂષ કો ધન્ય હૈ તાહીં ❀ દુસર છિદ્ર જો ઢાંકત આહીં
દુસર છીદ્ર જો તૂ ઢાંકી ❀ તુમાર છીદ્ર કોઈ ના તાકી
કવિત બડી વહ ભાગ્ય બખાની ❀ ઇશ્વર ગુણ બર્ણત જો જાની
શિષ્ય ધન્ય ગુરૂ સેવા કરહીં ❀ ગુરૂ ધન્ય જો બોધ સે ભરહીં
સબસે ધન્ય બડા વહ માનો ❀ સાહબ રૂપ મેં સુરતા જાનો
સુરતા વહી સંરાહત લોગુ ❀ ઘટ મેં ધ્યાન બ્રહ્મ સંજોગુ
વિદ્યા બડી ધન્ય હૈ સોઈ ❀ આવા ગમન નીવારય જોઈ
અખન્ડ સુખ યહ જીવ કા જાનો ❀ ગુરૂ મિલૈ પુરૂસ્વારથ માનો
ઐસી બડી પુરૂસ્વારથ આહીં ❀ મોક્ષ મિલૈં સોઈ ધન્ય હૈ તાહીં

❀ દોહા ❀

સબ પ્રકાર વહ ધન્ય હૈ ॥ જો દુસર હીત કીન ।
જીવ બ્રહ્મ પહિચાન કર ॥ મોક્ષ અમર પદ લીન ॥ ૧૦૩

॥ સુપાત્ર મહિમા સમ્પુરન ॥

❀ રક્ષન નીતી ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

નીતી જ્ઞાન જાનિ કર ॥ ધર્મ બ્યવહાર સુખ આહિં ।
તપસ્વી જો પાલન કરૈ ॥ સમઝી બૂઝિ કર તાહિં ॥ ૧૦૪

—: ચૌપાઈ :—

નીતિ શાસ્ત્ર જો કહી બતાવા ❀ તુમરે હિત લિયે મૈ ગાવા
યહ સબ જીવ સુખી કે હેતૂ ❀ ધર્મહિં અહૈ જો એક સચેતૂ

ચાર વર્ણ કોમ મનુષ્ય બહુ હોઈ ❀ સબકે લિયે ધર્મ હૈ સોઈ
દેશ કાલ બર્ણાશ્રમ જાની ❀ પંથ સમ્પ્રદાય ધર્મ જો માની
જૈસા જિસકોં કામ સો તાહીં ❀ ઉસકો ધર્મ ઉસી મેં આહીં
નૃપ પ્રધાન નીતી કો જાની ❀ પુત્ર સમાન પ્રજા કો માની
દણ્ડ ભેદ બહુ દાન સમ જાના ❀ રાજ નીતિ યહ ચાર બખાના
ચાર કે સાખા બહુ જો સોઈ ❀ શાસ્ત્રકાર કહા જો હોઈ
કિલા ફૌજ ખજાના આહીં ❀ બુદ્ધિમાન સચિવ જો તાહીં
યહ સબ રાજ્ય યોગ્ય તે હોઈ ❀ ધર્મ મેં ભાવ હોય જો સોઈ
દુસર રાજા હૈં કોઈ તાહીં ❀ અપને પર ચઢિ આવય વાહીં
સબ પ્રકાર અપના બલકારી ❀ દુશ્મન મારી હઠાવય રારી
ભૂપ પ્રધાન જો હૈ સોઈ ❀ સર્બ ધર્મ કો માનય વોઈ
સચિવ નૃપતિ સૈનાપતિ સબહીં ❀ ખાસ ભેદ કહૈં ના કબહીં

❀ દોહા ❀

રાજ ચલે વો ધર્મ પૂનિ ॥ સબકો આનન્દ હોય ।
અમર કૃતિ જો હોય જગ ॥ સુકૃત બડ તે સોય ॥ ૧૦૫

—: ચૌપાઈ :—

પ્રજા ભૂપ કો દેવ સમ જાની ❀ પ્રધાન અમલદાર કો માની
છોટે બડે બહુત હૈં તાહીં ❀ ઈન કર માન કરૈ જો આહીં
લાંચ ઘુસ લેવ નહિં વોહીં ❀ ફર્જ જાની કામ કરૈ સોહીં
સબકે લિયે ધર્મ તે જાના ❀ જીવ હિંસા કરો મત માના
છોટા બડા જીવ પુનિ હોઈ ❀ જીવ મતિ મારો જાનીકર સોઈ
કોઈ દેવ કે જો હૈં નામા ❀ કોઈ જીવ મારો મતી તામા
મંત્ર રાજ સ્ત્રી વિદ્યા લિયે સોઈ ❀ ઈન લિયે હિંસા કરો ના કોઈ
બિસ્વાસ ઘાત કબી ના કીજે ❀ ભયંકર કહે શીર લીજે
માંસ મદિરા મચ્છી તાહીં ❀ દેવ પ્રસાદ કહત જો આહીં
વહ પ્રસાદ કબી નહિ ખાના ❀ બડા પાપ ઉસમેં જો આના
કોઈ પ્રકાર ખાસ કુયોગા ❀ આત્મ ઘાત કરો ના સોગા

❀ દોહા ❀

આપન બલ કુછ હોય જો ॥ દુસર કા પુનિ માન ।
અંગ ભંગ કુછ નાહિ કરો ॥ શાન્તી રાખો જાન ॥ ૧૦૬

—: ચૌપાઈ :—

ચોરી નારી મિથ્યા ત્યાગો ❀ ઔર તુમ્હારી ઇચ્છા જાગો
કોઈ દાન દેન કે હેતા ❀ ચોરી ડાકા ના કરો સચેતા
ફૂલ ફલ કાષ્ઠ અન ધન ઘાસા ❀ બસ્તુ બડી ઔર હોય ખાસા
ધની સે પૂછ કર તુમ લેના ❀ દેવૈ નહિ ક્રોધ મત કરના
પત્તા જુવા વ્યશન જો ત્યાગો ❀ ગાંજા ધતૂર અફીમ હૈ ભાંગા
બુદ્ધિ ભ્રમ હોય જેહિ માહીં ❀ પૈસા ખર્ચત હોત બહુ તાહિં
ઐસા અમલ કરો મત કોઈ ❀ નીજ અર્થે મિથ્યા વાદ ન હોઈ
જિનકા આચરણ શુદ્ધ તો નાહીં ❀ વોને હાથસ ભોજન ના આહીં
દેવ સાધુ ભક્ત ગુરૂ જોઈ ❀ જન કલ્યાણ ગ્રન્થ જો હોઈ
તપ ધ્યાન સ્થલ જો જાનો ❀ સેવા પવિત્ર હોય તહાં માનો
ઇનકર નિન્દા કબી ન ભાષા ❀ ઇસમેં પાપ હોય બડ[1] આખા
વર્ણાશ્રમ પંથ જો ધર્મા ❀ સતગુણ જ્ઞાન મિલૈ જો કર્મા
ઇસકો ત્યાગ કરો મત કોઈ ❀ એહિ વિધિ વર્તન કરો તુમ સોઈ

❀ દોહા ❀

સત્ય બચન બોલન મેં ॥ આપન હિત કુછ હોય ।
દુસર કા હિત બડા જો ॥ સત્ય કહો જો સોય ॥ ૧૦૭

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય કે અન્દર ઝુઠ સમાના ❀ ઝુઠ મેં સત્ય કી બાસા જાના
ઝગડા સબ સે ધન કી હાની ❀ સત્ય બચન અસ કહો ના જાની
આપન દુસર હોય અકાજા ❀ ઐસા બચન કહો ન તાજા
નીતી ધર્મ જાનિ કર સોઈ ❀ સત્ય કહો પાપ ના હોઈ
મીઠા વચન બોલે હિતકારી ❀ આપ સુખી દુસર સુખકારી
ડાકૂ ચોર પાગલ નાશામી ❀ નાગ સિંહ હિંસક જીવ જામી
ઇનકે પાસ જો બાસા કીન્હા ❀ મૃત્યુ કા તુમ જાનો ચીન્હા

---

૧ બડા

—: ચૌપાઈ :—

નદી તલાવ કુવાં પહાડા ❀ ખોહા બન ભયંકર મગ આડા
બૃક્ષ કારખાના બિજલી પાહીં ❀ બાહન બહુ રસ્તા પર આહીં
ભૂમીયા લેવ સમ્ઝીકર સોઈ ❀ હિમ્મત રાખી ધ્યાન સે જોઈ
પશુ સ્વાન કોઈ હિન્સક પાસા ❀ સમ્હારિ જાવ હથિયાર હો ખાસા
બાટ ચલો ધ્યાન સે દેખી ❀ વહી બિચાર મન મેં તુમ પેખી
મીત્ર સગા કુટુમ્બ યહાં જાઈ ❀ ખાન પાન સબ કે સમ લાઈ
ભોજન પાન સોવન કુછ કામા ❀ સમય સર હાજીર રહો તુમ તામા
ભોજન કરો ઇતના લો તાહીં ❀ કુછ બરબાદ હોય જો નાહી
બોલન ચલન બૈઠન મેં સોઈ ❀ બડ સામે મર્યાદ સે હોઇ
કીસી કો ભાર હોવના તાહીં ❀ અપને મન તુમ સમઝો આહીં
નીતી શાસ્ત્ર યેહી બતલાવા ❀ પાલન કરૈ તેહીં સુખ પાવા

❀ દોહા ❀

જો ઉપદેશ ના કરૈ ॥ ચરિત્ર સેવા ના સોય ।
ઐસે ગુરૂ આચાર્યે કો ॥ જગ મેં માન ન હોય ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

ચરીત સેવા જ્ઞાન મેં હોઈ ❀ સભાપતી માન કરો સોઈ
કર્મ કાણ્ડ પુરોહિત ન જાનૈ ❀ રક્ષન પ્રજા પ્રધાન ના આનૈ
દમ્પતિ માહિં જો સુદ્ધ નહિં ભાવા ❀ સુખ સમ્પત તહાં નહિં જાવા
બન મેં બાસ નાઇ જો કીન્હા ❀ ત્યાગી ગાંવ ધોબીકા લીન્હા
યહ છે વ્યક્તિ ઉપર જો ગાવા ❀ ઇનિકો ત્યાગ તેહીં સુખ પાવા
સુપાત્ર દાન સુભ કર્મ મેં પ્રીતી ❀ ગુણ મેં દોષ ન ઢુંઢન રીતી
ક્ષમા ધૈર્ય શીલ સુભ બાની ❀ સાતો ગુણ સીખો તુમ જાની
કુટુંબ અચ્છે મિત્ર હૈ સજ્જન ❀ નિરોગ દેહ શબ્દ શુભ ભાષન
પતિવરતા સેવમ શુભ બાની ❀ નારીમ યહ ગુણુ ઉંચ બખાની
આજ્ઞા કારી પુત્ર જો સોઈ ❀ બુદ્ધિ સે ધન પૈદા હોઈ
માન પાન સમાજ કે માહીં ❀ બસ્તુ સાત એ સુખ રૂપ આહીં

યહ સુખ સાધન જે પુનિ પાયો ❀ પુર્બ ભાગ્ય જાગી જે આયો

❀ દોહા ❀

પશુ સેવા ફીરખી પુનિ ॥ બ્યાપાર વિધા જાન ।
સ્ત્રી સેવક ધંધા કોઈ ॥ જિસે અજિવકા માન ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

કામ સાત ઉપર જો ગાવા ❀ ધ્યાન રાખો તો સુખ ઉપજાવા
વિધા સીખા ગુરૂ સે તાહીં ❀ કોઈ પ્રકાર ગુણ જાના આહીં
કઠિન માર્ગ સહારા કીન્હા ❀ રોગ મેં ઔષધ ભોજન દીન્હા
દુખી ગરીબ આપતિ કે માહીં ❀ આર્થિક કોઈ સહારા આંહીં
અન્ન ધન જિનકર કુછ ખાવા ❀ કોઈ સાધન મદત મેં આવા
આઠ પ્રકાર વ્યક્તિ જો હોઈ ❀ ઉનકર ગુણ ભૂલો નહિં જાઇ
તો તુમ સુખી હોવ પુનિ તાહીં ❀ નીતી શાસ્ત્ર કહત યહ આહીં
ઇર્ષ્યા દ્વેષ તૃષ્ણા તે કહેઊ ❀ દુસર ધન પર જો ચિત રહેઊ
આલસ રોગી સદા બિમારા ❀ વ્યક્તિ સાત દુખ સહય અપારા
હૈ નસામી પરવાહ ના પાગલ ❀ થકા ક્રોધી ભૂખા જો નલ

❀ દોહા ❀

લોભી ડરાહુવા પૂનિ ॥ કામ બિબસ જો જાન ।
નવ પ્રકાર વ્યક્તી યહ ॥ વહ સમય ધર્મ નમાન ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

કર્જ રોગ દુશ્મન હૈં સોઈ ❀ પાવક સર બડ બેગ જો હોઈ
બાલક બિચાર જાનો પુનિ તાહીં ❀ કાટા બનસપતી જો આહીં
કોઈ ભાંતિ વ્યશન તે જાનો ❀ આગે બઢય રૂકે ના માનો
આઠ તત્વ જો ઉપર ગાવા ❀ આરંભ મેં દાબિ દેવ તો ફાવા[1]
તો તુમ કો સુખ મિલેગા નીકે ❀ ધર્મ નીત કહત હૈં જીકે

❀ દોહા ❀

બુદ્ધિ ધન માથા ભારી ॥ માત પિતા બડ જાન ।
સત્તા કારી પુરૂષ જો ॥ ઔર બડીલ સો માન ॥ ૧૧૧

---

૧ કામ બનગયા

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ સંત ભેદી જો કોઈ ❀ સ્વામી શસ્ત્રી અભિ માની સોઈ
ડાકટર દાસ કવિ રસૌયા ❀ સ્ત્રી પુરૂષ અઠારહ કહવૈયા
ઉપર વ્યક્તિન સે કરો બિરોધા ❀ જાનો સુખ આપન ન સોધા
સગા ચતુર સનેહી તે બન્ધૂ ❀ મિત્ર બડીલ જો સુખ મેં સન્ધૂ
ઇને સબ કો વિવેક સે રાખી ❀ લોક ધર્મ દોનો ચલૈ આખી
ધર્મ વ્યવહાર દોનો જો કામા ❀ કરો બિચાર બહુત સુખ તામા
વિદ્યા પાત્ર દેખી કર દીન્હા ❀ સંતન સંગ કરો તુમે લીન્હા
કન્યા બહિન ફૂઇબા સોઈ ❀ ઔર કોઈ પુજન યોગ્ય હોઈ
રાજા પંડિત બડ સત્તા કારી ❀ સંત ગુરૂ બડ દેવ અચારી
દામૂ કામૂ જો તેર પ્રકારા ❀ ઇન્હે મીલૌ વીવેક સે ધારા
ઇન કો મિલો ભેટ લે જોઈ ❀ તો ભલ કામ સિદ્ધ તે હોઈ

❀ દોહા ❀

બડા પુરૂષ તે કિયા હૈ ॥ જો કુછ અનર્થ તાહિં ।
ઐસા તુમ પૂનિ ન કરો ॥ કહેં કરો સો આહિં ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

આપન બહુત ઊંચ જો કરણી ❀ કારણ બિન બહુત ન બર્ણી
આપન નીચ બહુ કર્મ બખાનો ❀ તો કુછ પાપ ઘટત જો માના
તેઈ પુરૂષ ચતુર જગ સોઈ ❀ પાપ ઘટૈ અસ બુદ્ધિ હોઈ
બસ્ત્ર સોના શ્રૃંગાર ના સોહે ❀ યોગ્ય પહિર બહુત ના હોહે
ગુપ્ત બાત કરત જો કોઈ ❀ તહાં ન જાય ચતુર નર સોઈ
છિપી બાત કિસી કી આહીં ❀ પ્રગટ કરો તુમ જો ના તાહીં
જેસા પાત્ર હોય જો સોઈ ❀ વૈસા માન કરો તુમ જોઈ
કામી ક્રોધી મદ બડ લોભી ❀ પાખંડી ધુત ઝુઠા તે છોભી
ખેત કાટિ કર અગ્નિ લગાઈ ❀ સબ સે ઝગડા નિતહિ મચાઈ
છનિક બુદ્ધિ યહ બાર પ્રકારા ❀ ઇનકે સંગ કુશલ નહી ધારા
બુદ્ધિ માન પુરૂષ જો આહીં ❀ ઇન કર સંગ કરત હૈ નાહીં

❀ દોહા ❀

નદી તલાવ મંદીર પુનિ ॥ બગીચા પર્બ તે બાટ ।
વૃક્ષ બામી મકાન કુવા ॥ જંગલ પેસાબ ના ઘાટ ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ સંત ભક્ત માત પિત તાહીં ❀ દેવ કોઈ બડીલ જો આહીં
ઇન કો પગ લાગય નહિ જાની ❀ બડા પાપ હોત સો માની
દુસર કે ઘર જો તુમ જાના ❀ મંદિર ધર્મશાલા સો માના
ચોર રાસ્તે પૈઠો ના સોઈ ❀ રાજ નીત કહત અસ જોઈ
બહુત ના જાવ કીસી ઘર માહીં ❀ આપન ઇજ્જત ઘટત હૈ વાહીં
બડા કામ જો હોય તે નીકે ❀ ધની મીલન જાવ તુમ જીકે
અપને ઘર દુસર કે માહીં ❀ બોલિ કે જાવ ખાંસિ પુનિ તાહીં
કારણુ કોઈ બડી પડી જાહી ❀ નારિન સંગ બાત કરો આહીં
બાત કરો શુદ્ધ મન માહીં ❀ અન્તઃકરન પાપ ના જાહીં
બહિન પુત્રી માત સમ ભાવા ❀ બાત કીયે કુછ દોષ ના આવા
ઇસસે સમઝો ચતુર સયાને ❀ તુમરે હિત સબ કીન બખાને

❀ દોહા ❀

કોરટ સાંચે સાક્ષી મેં ॥ યુદ્ધ ભયંકર કીન ।
તન લાચાર ઔ ધન નાહીં ॥ આફત કર્મ ને દીન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

ચારહિં સમય મદત જો કરહીં ❀ મિત્ર કુટુંબ સગા તે અહહીં
જો અનજાન અસ્થલ પર જાઈ ❀ બહુ હોસીયાર રહો તુમ આઈ
ઔર શાન્તિ જિન્હોને કીન્હા ❀ બિપત મેં હાય કબહુ ના દીન્હા
સુખ સમ્પતિ મેં મદ ન આવા ❀ વ્યક્તિ પાંચ યહ સુખ જો પાવા
ડાકુ ચોર નસામી પાગલ ❀ દુશ્મન છણિક બુદ્ધિના આગલ
છે વ્યક્તિકા બિસ્વાસ ન કીજૈ ❀ બિસ્વાસ કિયે ભલા ન લીજૈ
ઔર વ્યક્તિ ધર્માંક કો જાનો ❀ જિસકા સંગ કીન તુમ માનો
આપન કુટુંબ જો સગા સનેહીં ❀ જિનકા ગુણુ જાનેઊ તુમ તેહીં
કરો બિશ્વાસ ઇન પર જો આહીં ❀ તો ભલ કામ સુધારત હૈ વાહીં

દુખી ગરીબ પબિત્ર જિવ જાની ❀ સેવા સમઝ કીન જો માની
યહ વ્યક્તિ કા બડા પ્રભાવા ❀ સુકૃત બહુત ચેને ઢીગ આવા

❀ ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ ❀

❀ દોહા ❀

ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ જો ॥ ઇધર ઉધર એક માન ।
એક ઇધર એક ઉધર કા ॥ એક દોનો ના જાન ॥ ૧૧૫

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ વ્યક્તિ યહ પુનિ ગાવા ❀ ઇધર ઉધર દોનો સુખ પાવા
સેવા દાન તપ ઉધર જો કીના ❀ ઇધર મિલા સુખ સાહબી જીના
ઇધર દાન તપ કરત હૈ નીકે ❀ ઉધર સુખી હોયગે જીકે
દુસર વ્યક્તિ યહ જો ભાખા ❀ ઉધર સુખી જાનો તુમ તાકા
દાન ધર્મ ભક્તી તપ કરહીં ❀ સહિ દુખ બહુત ધર્મ ના તજહીં
તીસર પુરૂષ જો કહો બખાની ❀ ઇધર કા જાનો યહ પ્રાની
સુકૃત ઉધર કીન બહુ જાઈ ❀ ઇધર સુખી ભયે પુનિ આઈ
ઇધર દાન પુન્ય કછુ ના કરહીં ❀ ઉધર સુખ એને ના મિલહીં
ચૌથા વ્યક્તિ જો પુનિ ગાવા ❀ ઇધર ઉધર દોનો નહી જાવા
આગલ ધર્મ કામ ના કીન્હા ❀ ઇધર બહુત દુખી હૈ દીન્હા
ઇધર કરન મેં સાધન નાહીં ❀ ઉધર દુખી હોય બહુ તાહીં
યહ વ્યક્તી જો કહિ સમઝાવા ❀ ધર્મ અંગ કુછ નાહિ કમાવા

❀ દોહા ❀

કોઈ પ્રકાર કા કામ જો ॥ વ્યક્તી ચાર કરે જાન ।
ઉનકે બુદ્ધી સમઝ કા ॥ કરે કારીયે માન ॥ ૧૧૬

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ વ્યક્તી કા યહ ભાવા ❀ આપહિ કરે વોઈસે શુભ ગાવા
દુસર વ્યક્તી વોઈ પુનિ સોઇ ❀ કરે કારીયે કહે ના જોઇ
તીજા નબ્બર પુરૂષ કહાયે ❀ કહતે હૈં કરતે નહિં જાયે
ચૌથા મન્દ વ્યક્તિ હૈ તાહીં ❀ કહત કરત દોનો હૈં નાહીં
ચાર મેં ચાર પુરૂપ હૈ જોઈ ❀ ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ટ નીચ્ય હોઈ

ઉત્તમ પુરૂષ ઉંસીકો ગાવા ❀ ઉંતમ કામ જો દેખિ કરાવા
મધ્યમ વ્યક્તિ ઉંસીકો જાનો ❀ કહે કરે વહ કામ સો માનો
વ્યક્તિ કનિષ્ટ ઉસીકો ભાષા ❀ સૂચન કડક કામ કરિ રાખા
નીચ પુરૂષ વહ જાનો તાહીં ❀ તાડન દણ્ડ કામ કરૈ વાહીં

❀ દોહા ❀

ભાગ્ય બડી પ્રધાન હૈ ॥ સબ જીવો પર આહિં ।
યેને પ્રેણા સે પુનિ ॥ જીવ ફિરત જો તાહિં ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

તપ દાન પૂર્બ કા હોઈ ❀ વહ પ્રતાપ સે જાનો સોઈ
આપન દિન જબ અચ્છા આવા ❀ કરત કર્મ સુભ બાર ના લાવા
ગંગા રૂપ લક્ષ્મી જો તાહીં ❀ અપને ચૌક બહત હૈં વાહીં
તુમ સ્નાન દાન પુનિ કરહુ ❀ લક્ષ્મી આઈ ભાગ્ય બડતબહુ
વહ લક્ષ્મી સુકૃત મેં લાગા ❀ કુછ સમય વહાં રહૈં અનુરાગા
ગંગા રૂપ લક્ષ્મી જો સોઈ ❀ કબ સુખાય જાય પુનિ જોઈ
તન મન આપન અચ્છા હોઈ ❀ મદદ કરો દુસર કા સોઈ
આપન સમય ખરાબ જબ આવૈ ❀ તબ તુમ ધીર્ય રાખી સુહાવૈ
સમય પલટત લાગૈ ના બારા ❀ પુર્વ સુર્ય પશ્ચિમ કો ધારા
રહેંટ માલ જસ જલ ખીચૈ ❀ ભરત ખાલી ઊંચે સે નીચે
ઐસે કર્મ ગતિ જાનો સોઈ ❀ સુખ વો દુખ આવત જો હોઈ
પાંડવ હરીશ્ચંદ્ર બહુ તેહીં ❀ ગીન્તી નહી દુઃખી બડ તેહીં
ઇન દુઃખગા આવા સુખ નીકે ❀ શાસ્ત્ર સંત કહત હૈં જીકે
અનન્ત બાર દુઃખ આવા તાહીં ❀ બહુત બાર સુખ જાનો આહીં
ધીરજ રાખી ધર્મ મન માહીં ❀ તો વહ દુખ જલ્દી ચલિ જાહીં

❀ દોહા ❀

દાન સેવા કરતે રહો ॥ યથા શક્તિ જો હોય ।
પાપ ઘટૈ સુકૃત બઢૈ ॥ તબ સુખ આવૈ સોય ॥ ૧૧૮

—: ચૌપાઈ :—

માતા પિતા ગુરૂ જો આપન ❀ યેને યાદ કરો દુખ કાપન
જન્મ મરન તીથી ઇનકર જાનો ❀ યેને નામ સુકૃત કરિ માનો
દાન પુન્ય કરો જો તાહીં ❀ સંત ગરીબ જેવાંઓ વાહીં

સગા કુટુમ્બ મિત્ર હૈ સાઈ ❀ યેને નેવત ખિલાઓ હોઈ
ઉનકો સુખ શાન્તિ જો ભયઉ ❀ યહ ફર્જ તુમ્હાર બડ કહેઉ
માતા પિતા ગુરૂ આતમ જીકે ❀ તુમહીં આશિષ દેયગેં નીકે
અપને સે જો બડા હૈ તાહીં ❀ યેને અભાવ કરો ના આહીં
કીયે અભાવ ઉનકો દુખ હોઈ ❀ વહ બડ પાપ અપને શીર જોઈ
ચાર છ દશ કુટ પર જાનો ❀ દો કોઈ બાત કરત સો માનો
બીચ મેં હોકર તુમ મત જાના ❀ કામ બિછેપ હોત જો માના
કોઈ વ્યક્તિ કહીં પુનિ જાવૈ ❀ ટોકો નહીં વિછેપ કહાવૈ
કહીં જાન કોઈ હુવા તૈયારા ❀ ખાન પાન કહો નહિ કારા

॥ માંગલીક દીશાંયે ॥

❀ દોહા ❀

કોઈ કામ કે લીયે ॥ કીસી પાસ તુમ જાવ ।
દુધ આદિ સેવો નહીં ॥ અસગુન યેહી કહાવ ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

શની રબી સોમવાર હૈ જીકે ❀ સૂરજ સ્વાસ ચલત જો નીકે
રબી પાન સુપારી જો ખાવા ❀ યહ જો મંગલ બસ્તુ બતાવા
સોમ કાંચ મુખ આપન જોઈ ❀ શનીચ્ચર ઘૃત ખાવો જો સોઈ
દચ્છિન પચ્છિમ જાવ તુમ તાહીં ❀ તો પુનિ કામ સુફલ હોય જાહીં
મંગલ બુદ્ધ ગુરૂ સુક હૈ નીકે ❀ ઉત્તર પૂર્વ જાવ તુમ દીકે
મંગલ ધાના બુદ્ધ મીસ્કાના ❀ ગુરૂ ગુડ ખાવ તે જાના
સુક દહી પાન જો કીન્હા ❀ તો વહ કામ સફલ હોય લીન્હા
ચન્દ્ર સ્વર ચલત તે જાનો ❀ તબ તુમ આગે કરો પ્યાનો
એક સ્વર મેં તત્વ હૈ પાંચા ❀ યેને લખે ગુરૂ કા બાચા
સ્વર તત્વ લગ્ન નક્ષત્ર તિથિ જાની ❀ સબહી કામ સુફલ હોય માની

❀ દોહા ❀

સ્વર તત્ત્વ કા સાધના ॥ હૈ મુશકિલ મો માન ।
ગુરૂ ગમ ભેદ પ્રાપ્ત કરી ॥ સાધન કરે સો જાન ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

ગાય બિપ્ર દુધ દહી હૈ મોતી ❀ હાથી ઘોડા છત્ર હૈ જોતી
ભાગ્યવાન જો પર ઉપકારી ❀ રાજા પ્રધાન મૃગ તલવારી
પતિવ્રતા ભક્તિમ મન સોઈ ❀ સોહાગીન બીધવા ગમય કો હોઈ
કોઈ પ્રકાર સસ્ર હૈ તાહીં ❀ કન્યા સ્ત્રી બાલક લિયે આહીં
પાની ઘડા ચાંદલા જાનો ❀ મંગલ કામ બતાવત માનો
મોર મરાલ સુક કોયલ તાહીં ❀ પબિત્ર સંત ભક્ત જો આહીં
તોપ બન્દુખ અવાજ હૈ સોઈ ❀ મેઘ ગરજના, મંગલ હોઈ
ફૂલ સુગંન્ધ બડ સેત ચમેલી ❀ કમલ ગેંદ ગુલાબ ફી બેલી
નરિયલ કેલા પાન સુપારી ❀ જામુન અમરૂદ નેબૂ અનારી
આમ આદિક ફલ બહુ જેહીં ❀ જો સ્વાદ મેં બહુત હૈ તેહીં
હરદ દુબ લીલી પુનિ જાનો ❀ અચ્છત દહી હોય તુમ માનો
પાની ભરા ઘડા મેં સોઈ ❀ ઉપર આમ કા પત્તા હોઈ
સાઈત કરન તુમ નિકલો ઘર સે ❀ ધ્યાન કરો ઈષ્ટ કા મન સે
તો પુનિ કામ સિદ્ધ હોય તોરા ❀ સત્ય કહોં લિખ કાગજ કોરા
ઉપર બસ્તુ જો લિખી આયે ❀ મંગલ રૂપ કહાવત જાયે
આગે મિલે જો દર્શન કીન્હા ❀ તો વહ કામ સફલ હોય લીન્હા

❀ દોહા ❀

સબસેં સાઈતિ યહ બડા ॥ જો પબીત્ર મન હોય ।
પર નારી ચોરી તજો ॥ ઝગડા મદ ન સોય ॥ ૧૨૧

—: ચૌપાઈ :—

ઇસ્વર ભક્તી મે ચીત રાખા ❀ પબીત્ર દુખી કી સેવા ભાખા
પર ઉપકાર કરો મન જાયા ❀ સબહિ કામ સીદ્ધ હોય આયા
તુમરે ભુલ દુખય જો કોઈ ❀ બડ અસગુન તુમ જાનો સોઈ
બડી ગયંકર હાય જો તાહીં ❀ ગરીબ પવીત્ર કા જાનો આહીં
લોહા કઠિન ભસ્મ હોય જાઈ ❀ ફૂક ચામકા જાનો આઇ
ઇન વ્યક્તીન કો જો દુખ દીન્હા ❀ દેનહાર દુખ અપને શીર લીન્હા
ઇન કે પક્ષ ઇસ્વર હે નીકે ❀ ન્યાય નીત જાનત ભલ પીકે

અપને રાહ કાંટા જો રાખા ❀ વોને માર્ગ ફુલ જો ભાખા
તુમ્હે ફુલ મિલેગા નીકે ❀ ઉન્હે કાંટા જાનો બડ જીકે
સન્ત ભક્ત કી યેહી બડાઈ ❀ નીચોં કા જો કરૈ ભલાઈ

❀ દોહા ❀

જૈસે કર્મ તુમ કીયા હૈ ॥ ફલ વૈસે જો પાવ ।
કર્મ કી ગતી બીચીત્ર તે ॥ સંત શાસ્ત્ર સબ ગાવ ॥ ૧૨૨

—: ચૌપાઈ :—

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ બડ જાનો ❀ અનન્ત જીવ તેહિ માહિ સમાનો
અતન્ત જીવ અનન્ત કર્મ કહા ❀ શુભ અરૂ અસુભ બહુત હૈ ગાહા
તીલ તીલ કર્મ કી લેખા લેહીં ❀ અનન્ત જીવ કા જાનો તેહીં
એક જીવ એક મીનટ મેં સોઈ ❀ કર્મ કરત બહુત જો હોઈ
ઐસે જાનો અનન્ત જીવ તાહીં ❀ અનન્ત કર્મ કરત હૈ આહીં
વહ સબ જીવ વાર ન પારા ❀ કર્મ અનન્ત ગિનય કો સારા
કર્મ શુભાશુભ જો લીખી રાખા ❀ સબકો દેવ વોહી ફલ ચાખા
એક બાત બડા અચરજ માનો ❀ વહ શક્તિ કિતના બલવાનો
સબ કી સમ્હારી લેત હૈ સોઈ ❀ અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ જીવ હોઈ
હમ તુમ બીચ વહ શક્તી રમતો ❀ કોઈ ભેદ જાનિ નહિ શકતો

❀ દોહા ❀

વહ પુરૂપ કો ધન્ય હૈ ॥ જો રચના બડ કીન ।
સબ ઘટ માહિ બિરાજહિ ॥ હૈં સબ હિન સો મિન્ન ॥ ૧૨૩

—: ચૌપાઈ :—

દૈબી પુરૂપ જો જગ ભયઉ ❀ ઉસીકા ભેદ તેઈ કુછ લહેઉ
અસુરી બ્યક્તિ જો હૈ સોઈ ❀ ઉનકો ગતા ગમ્ય ના હોઈ
સત સંગ કરો ખોલ દિલ તાહીં ❀ અસુરી ભાવ દૈબીક હોય જાહીં
પંથ સમ્પ્રદાય ધર્મ સબ જાનો ❀ એકહિ વૃક્ષ બહુ સાખ બખાનો
જીવ માત્ર કો સગા જો તાહીં ❀ ધર્મ આપનો જાનો વાહીં
ધર્મ વિના સુખ હૈ પુનિ નાહીં ❀ કોટિન તૂમ જો કરો ઉપાહીં
જો ધર્મ હોય આપન બલવાના ❀ તપસી સુખ મિલે સો નાના

❀ દોહા ❀

કોઈ દેવ કા મંદિર જો ॥ દર્શ લિયે તુમ જાવ ।
પુજા ભેટ યોગ્ય કરો ॥ સુકૃત ફલ જો પાવ ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

સબ સંત કો એકહિ કરિ માનો ❀ ઉસમેં ચરિત્રવાન પહિચાનો
સંત કા લક્ષન જિનમેં હોઈ ❀ દેવ રૂપ તુમ જાનો સોઈ
ઐસે સંત તુમ પર ખુશ તાહીં ❀ ઇશ્વર ખુશ તુમ જાનો આહીં
તન મન ધન સે સેવા કીન્હા ❀ શિષ્ય ફર્જ યેહિ સો લીન્હા
ધ્યાન મંત્ર જો ગુરૂ સિખાઈ ❀ ઉસકો જાપ કરો ચિત લાઈ
આગે બસ્તુ બડી જો ચાહો ❀ પ્રશ્ન કરો તુમ ગુરૂ સે આહો
જો ગુરૂ બોધ કરિ સો દિન્હા ❀ તોય ભલ તે આત્મપદ ચિન્હા
નહિ તો ગુરૂ તપાસો સૂરા ❀ જિસસે પદ પાવો તુમ પૂરા
ગુરૂ શિષ્ય કો બોધ ના કરહી ❀ ઘટ ભીતર તત્વ કો જાનત ના તરહી
શિષ્ય કી સેવા સબ લે લેહીં ❀ આતમ કલ્યાણ જ્ઞાન ન દેહીં
તે ગુરૂ બડા નરક મેં જાઈ ❀ ઉનકો કોઈ ન સકૈ છુડાઈ
અપને ઇષ્ટ કા ધ્યાન અરૂ જાપા ❀ દુસર દેવ નમન કરો આપા
કોઇ દેવ કે મન્દિર જાહીં ❀ આપન ઇષ્ટ દેખો તુમ વાહીં
ઘટ ભીતર બડ દેવ સો જાના ❀ સબ દેવો પર વોહી જો આના
સમુદ્ર એક ભરા બડ જોરા ❀ લહર બહૂત ઉઠત ઘન ઘોરા
સર્બ લહર વહ જલ હૈ સોઈ ❀ ઐસે દેવ સબ એકહિ હોઈ
મમ ધર્મ સત્ય પુરૂષ બિદેહીં ❀ શક્તી અનન્ત ભરી જો તેહીં
વહી પુરૂષકા જો ઉપદેશા ❀ સાહબ કબીર જગ કિન પ્રવેશા
સબ ધામો કે ઉપર હોઈ ❀ અમર ધામ કહત તે જોઇ
સૃષ્ટી રચના ઉન્હોં ને કીન્હા ❀ પાર બ્રહ્મ પુરૂષ જો ચીન્હા
વહી પુરૂપ ઘટ માહિં બિરાજે ❀ ગુરૂ ગમ સે લખો તુમ આજે
ઉસકી ભક્તિ કરો ચિત લાઈ ❀ આવા ગમન રહિત હોઈ જાઈ

❀ દોહા ❀

સબ દેવોં કે આદિ જો ॥ સબસે પહિલે જાન ।
આદિ પુરૂષ વહ અમર જો ॥ સાહબ કબીર વહ માન ॥ ૧૨૫

—: ચૌપાઈ :—

બ્રાહ્મણ હોય નવ ગુણ ધારા ❀ પહિર જનેવ કરે વિચારા
વિદ્યા પઢે પઢાવય સોઈ ❀ યજ્ઞન કરે કરાવય જોઈ
દશવાં ભાગ ધન સો જોઈ ❀ ધર્મ માંહી લગાવય સોઈ
દયા આચાર જો રાખ પુનિતા ❀ બ્રાહ્મણ નવ ગુણ કહત હૈ નિતા
ક્ષત્રી હોય શુરવીર આહીં ❀ દુશ્મન મારિ હટાવે તાહીં
દાન લેય દેય પુનિ તાહીં ❀ સંધ્યા ધ્યાન ઘટ માહિ જો આહીં
ચોર ડાકુ જો માથા[1] ભારી ❀ એને જો દન્ડ કરે અધિકારી
સંત ગરીબ ગુરૂ દુખી ગાઈ ❀ પ્રજા રક્ષન કરે સુખદાઈ
મન પવિત્ર સેવા જો સાચા ❀ પાર બ્રહ્મ કે ધ્યાન મેં રાચા
દશવાં ભાગ દ્રવ્ય નીકાલી ❀ સેવા કરે બહુત સુખસાલી
વૈશ્ય હોય વ્યાપાર કરહીં ❀ બ્યાજ બહુત લેય ન કબહીં

❀ દોહા ❀

સંત ભક્ત જો ગુરૂ તે ॥ દુઃખી ગરીબ જીવ કોય ।
દસવાં ધન સેવા કરે ॥ સુદ્ધ ધન તબ હોય ॥ ૧૨૬

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ ઘટ માંહીં ❀ ઉનકા ધ્યાન જાપ કરાહીં
સુદ્ર હોય સુધ્ધ હોય રેહના ❀ ચોરી ડાકા પાપ ન કરના
ગુરૂ સંત ભક્ત પુનિ તાહીં ❀ સબ કો સેવા કરે હર્ષાહીં
આત્મ જ્ઞાન ધ્યાન સો જાપા ❀ ગુરૂ સે જાનિ કરો નિત આપા
તન મન બચન ધન તે સોઈ ❀ સેવા મે સબ અર્પે જોઈ
ચાર બર્ણ કા જો તે નેમા ❀ ઉપર લિખા તુમ જાનો યેમા
ઐસે ધર્મ પાલન જો કરહી ❀ યહાં સુખી આગે પુનિ તરહીં
સંત ગુરૂ કોઈ આવે અતિથી ❀ સેવા કરો ધર્મ યહ પ્રીથી
ધર્મ કા બડ જોર જો હોઈ ❀ તપમી સુખ પાવે સબ કોઈ
ભાઈ બન્ધુ સબ સે હે પ્રીતી ❀ યહી ધર્મ જાનો તુમ નીતી

---

૧ નંગા

॥ દમ્પતિ ધર્મ ॥

❀ દોહા ❀

નર નારી, સમ્બાદ જો ॥ એકે મન દો રૂપ ।
નારી પતિ કો દેવ સમ ॥ પતિ નિજ અંગ સ્વરૂપ ॥ ૧૨૭

—: ચૌપાઈ :—

એક એક કા નિર્ણય દેહીં ❀ સબકો સમુઝ પરે જો તેહી
દમ્પતિ મન એક જો હોઈ ❀ ધન્ય ભાગ્ય તુમ જાનો સોઈ
અભ્યાગત કી સેવા કરહી ❀ આપન ધર્મ પહિચાનત અહહી
દુસર નારી પુરૂષ કસ દેખેં ❀ માતા ભગની પુત્રી સમ લેખેં
આપન નારી છોડી એક સોઈ ❀ દુસર સબ માતા સમ હોઈ
વૃધ રોગ હે રૂપ બિહીના ❀ જો કોઈ અવગુણ નારી મેં છીના
કોઈ ભૂલ નારી મા હોઈ ❀ પુરૂષ સુધારી લેય તે જોઈ
ઋતુ સમય જબ આવૈ સોઈ ❀ સ્ત્રી સંગ સંતતી હિત હોઈ
બહુત સન્તાન ના જો તાહીં ❀ સુખ રૂપ તુમ જાનો આહીં
બહુત કુટુમ્બ ધન હૈ થોરા ❀ બડ દુઃખ સમ્ઝત હૈ દિલ તોરા
બ્રહ્મચર્ય બ્રત જો કુછ રાખા ❀ ધન્ધા ગમે કોઈ જો ભાખા
દમ્પતિ રહે દો એક સાથે ❀ શાસ્ત્ર નેમ જો રીતી કાથે
આપન પતિ નારિ મન માહીં ❀ દુસર પુરૂષ મન મેં ના આહીં

❀ દોહા ❀

દુસર પુરૂષ સબ જો પુનિ ॥ પિતા ભાઈ પુત્ર જાન ।
પતી બ્રતા સે બરતહી ॥ મહાન શક્તિ સો માન ॥ ૧૨૮

—: ચૌપાઈ :—

ઇશ્વર યહ નિયમ રચિ રાખા ❀ દમ્પતિ કા પ્રેમ અસ ભાખા
અંધા બધિર પંગુલ જો હોઈ ❀ ગરીબ રોગી નપુંસક સોઈ
ક્રોધ બહુત અવગુણ કા રૂપા ❀ સદા બીમાર તે અંગ કુરૂપા
પત્ની ધર્મ ચેહી જો તાહીં ❀ દેવ સમાન તેહિ જાનૈં આહીં
પતિબ્રતા પતિ સેવા લાઈ ❀ ઉનસે દેવ ડરત સબ આઈ
બીન્દા અનસુય્યા કી જો કથા ❀ તુમ હી સુના હોયગા યાથા

મીઠા બચન બોલે હર્ષાહી ❀ પતિ કો સુનત આનન્દ હો જોઈ
યેહી નિયમ સે જો કોઈ રહાહીં ❀ રહી સંસાર મોક્ષ પદ લહહીં
આપન કુટુંબ જિતના જો તાહીં ❀ સબ કર સેવા કરૈ મન લાહીં
ભોજન બસ્ત્ર ઔર કુછ દેના ❀ આપન બાલ સમ દુસર જેના
જો લગા તે સગા બખાની ❀ શાસ્ત્ર ગ્રન્થ કહત અસ બાની
આપન જાતી દુસર કોઈ જાતી ❀ ભાઈ સમ પ્રેમ તેઈ સોહાતી
આસપાસ કે જો સબ સોઈ ❀ સબ સે ભાવ રાખૈ પુનિ જોઈ
પતિ સ્થાન પતિ તે જેસો ❀ માન પાન સબહિન સો તાસો
આપન પતી પતી સમ જાના ❀ દુસર પિતા ભાઈ સમ માના
કર્મ નસીબ મેં જો તે લીખા ❀ ધન અરૂ ધામ મિલા જો નીકા
ઉસીમ સંતોષ અનન્દ મન રાખી ❀ પતી કો ચીન્તા જરા ના તાખી

❀ દોહા ❀

નાભી છાતી સ્થલ જો ॥ કોઈ ના દેખે તાસ ।
એસા બસ્ત્ર ઓઢો પુનિ ॥ પતિ બતાગુણ આસ ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

તરૂન પુરૂષ કોઈ જો હોઈ ❀ એકાન્ત સ્તલ બૈઠો ના સોઈ
બીમાર કોઈ કારન પડી જાઈ ❀ એકાન્ત બૈઠે દોષ ના આઈ
જો પતી પ્રદેશ મા હોઇ ❀ બહુ સિંગાર કરો ના સોઈ
પિતા ભાઈ પુત્ર પતી તાહીં ❀ નારી કો તહાં રક્ષન આહીં
એકલો કહીં જાય ન જેસો ❀ ધર્મ નીત કહત જો તોસો
સબ પ્રકાર પબીત્ર જો હોઈ ❀ દેવી રૂપ જાનો તે સોઈ
દમ્પતી દોનો આનન્દ મેં રાહીં ❀ યહ સન્સર અમિ સમ તાહીં
નારી વર્ગ કે લીયે સોઇ ❀ પતીસમ સગા કોઈ ના હોઈ
માતા પિતા ભાઈ પુત્ર જાનો ❀ કુટુંબ સનેહી સબકો માનો
યે સબ સગા નીકટ કા આહીં ❀ પતી સમાન કોઈ ના તાહીં
એસે પતી જો હૈ સુખ રૂપા ❀ સેવૈ ના નારી પરૈ ભવ કૂપા
મન બચ કર્મસે જાનો તાહીં ❀ નારિ કો પતી દેવ બડ આહીં
યહ જગત મેં જાનો સોઈ ❀ પાંચ પ્રકાર સ્રી હૈ જોઇ

પ્રથમ સ્ત્રી પવીત્ર જો ભાખા ❀ ત્યાગ રૂપ મેં જાનો તાકા
ઇસ્વિર પતી ઇનકર હૈં સોઇ ❀ બડી પવીત્ર નારી યહ હોઈ
એસા પતી અમર અબીનાસી ❀ ઉનકી ભક્તિ કટે યમ ફાસી
મીરા કમાલી સેવરી જોઈ ❀ ઔર અનન્ત ભઈ હૈં જોઈ
દુસર નારી પતીબ્રતા જાનો ❀ હરએક ભાંતિ પવીત્ર મન માનો
દુસર પુરૂષ પર મન ના જાહીં ❀ કામ ભાવ મનમાં ના તાહીં

❀ દોહા ❀

તીસર નારિ ઉસકો કહા ॥ સબ પુરૂષો કો જોય ।
ભાઈ પુત્ર પીતા સમ ॥ દોષ ભાવ ના હોય ॥ ૧૩૦

—: ચૌપાઈ :—

ચૌથા અબલા કહત હો સોઈ ❀ માત પીતા કુટુંબ ડર હોઈ
ઇસિસે પબીત્ર રહત હૈ તાહીં ❀ અહૈ સયાન જાનો જો વાહી
પચવા બામ ઉસી કો ભાખા ❀ કામ બીબસ ભાન નહિ રાખા
કરૈ તીરસ્કાર પતી કા સોઈ ❀ રૌરવ નર્ક જાતિ હૈં વોઈ
કિચિત સુખ લીયે જાનો તાહીં ❀ બહુત બર્ષ તક નર્ક પરાહીં
યહ સબ જાનિ સમઝો મન માહીં ❀ પવીત્ર સમાન ધર્મ કુછ નહીં
સ્ત્રી લીયે ધર્મ યહ ગાવા ❀ પવિત્ર નારિ જગમેં યશ પાવા
રમા સાવીત્રી ગૌરી જાનો ❀ સીતા અનસુયા કો માનો
દમયન્તી આમીન સરસ્વતી સોઈ ❀ દેહુતી ઇન્દ્રમતી હૈ જોઈ
ચન્દ્રાવતી માણીક પૂની રાની ❀ ઐસે જગતમે અનન્ત બખાની
પતીબ્રતા ભક્તિમ બડ આગલ ❀ દોનો હોય તો બડી ઉજાગલ
માતા પીતા કુટુંબ ધન્ય સોઈ ❀ જિનકે કુલ પતિબ્રતા હોઇ
ઐસે પબીત્ર પુરૂષ જો તાહીં ❀ ધન ઓ ધર્મ દોનો તહાં જાહીં
દમ્પતી પવીત્ર રહૈં મન કાયા ❀ સુખ સાહિબી તહાં સબ છાયા
ઇસ્વિર ધ્યાન ધન્ધમ ચીતરાખી ❀ દમ્પતી મોક્ષ હોય શ્રૃતિ ભાખી

॥ પબીત્ર સ્ત્રી ધર્મ સમ્પુરન ॥

॥ પ્રભાવશાલી સંતાન કા જન્મ ॥

❀ દોહા ❀

ભાગ્યવાન સુન્દર પુનિ ॥ હૈ નિરોગ બલવાન ।
પ્રભાવશાલી સંતાન કા ॥ જન્મ લિખા પુનિ જાન ॥ ૧૩૧

—: ચૌપાઈ :—

જાતિ બર્ણ દેશ કોઈ હોઈ ❀ મનુષ્ય માત્ર નેમ યહ સોઈ
દંપતિ દોનો એક દિલ રહેઊ ❀ સતગુણ માહિં ધર્મ ચિત ભયઊ
પુર્વ કા કુછ ભાગ્ય હૈ નીકે ❀ પુરૂસ્વારથ મિલત તે જીકે
સ્વર તત્વ લગ્ન જો જાનય ❀ ઉત્તમ સમય જો તે પહિચાનય
હોય સંતાન દેવ કા લાલે ❀ જો બ્રહ્મચર્ય પાલય કુછ કાલે
માસીક ધર્મ નારિ કા હોઈ ❀ તીન પાંચ દિન સુતક સોઈ
માસીક ધર્મ બાદ મેં કહેઊ ❀ ગર્ભ કમલ ખીલત જો ભયઊ
શાસ્ત્ર એહી બિધિ કીન બખાના ❀ ઋતૂ દાન તે સમય મેં જાના
ઇસકે બાદ બ્રહ્મચર્ય રાખે ❀ દમ્પતિ નેમ શાસ્ત્ર યહ ભાખે
જિતના સમય બ્રહ્મચર્ય રાખા ❀ ઉતને લાભ દમ્પતિ કો ભાખા
ગર્ભ માહિં જો હૈ સંતાના ❀ એને રક્ષન માતા પર જાના

❀ દોહા ❀

ખાન પાન સંજમ પુનિ ॥ માસ મદીરા ના લીન ।
ઠન્ડા ગર્મ ઔર તીખા બહુ ॥ અસ ભોજન ના કીન ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

ગાંજા ભાંગ અફીમ જો ગાવા ❀ હૈ કોઈ માદક તીન્હે ન ખાવા
મીઠા મધુર રસ જાનો તાહીં ❀ સાત્વિક ભોજન નારિ કરાહીં
સ્નાન બસ્ત્ર સ્વક્ષ પુનિ હોઈ ❀ ઘર આદિ પબિત્ર રહે જોઈ
આપન કુટુમ્બ ઔર જો પાસા ❀ સમ્પ પ્રેમ રાખે જો આસા
આપન મન આનન્દ મેં રાખી ❀ પતી કો ઇશ્વર તુલ્ય જો તાકી
આપન ઇષ્ટ ઇશ્વર ભગવાના ❀ સુમીરન ધ્યાન સમય સર જાના
સંત ગુરૂ ગરીબ જો ગાઈ ❀ બિપ્ર દુખી યોગ્ય સેવા લાઈ
ઇષ્ટ દેવ સંત ગુરૂ હું નીકે ❀ પ્રભાવ સાલી બાડીલ હૈ જીકે
ઇન પ્રતિમા ઘર માહિં જો રાખેં ❀ ઉન દર્શન મન આનન્દ ભાખે
અતર ફુલેલ સુગન્ધ સોહાઇ ❀ ધુપ દીપ પ્રગટ કરે આઈ
યહ સંસ્કાર ગર્ભ કે માહીં ❀ બચ્ચા પર પડત હૈ તાહીં

❀ દોહા ❀

ઘર બાહેર જો કામ હૈં ॥ કરો શાન્તિ સે જાન।
પાંચ માસ પર જો પુનિ ॥ શ્રીમન્ત કર્મ સો આન ॥ ૧૩૩

—: ચૌપાઈ :—

અચ્છા સમય મહૂરત હોઈ ❀ શ્રીમંત બીધી કરો પુનિ જોઈ
સોના ચાંદી દોરા તાહીં ❀ બાંધે સ્ત્રી હાથ મેં આહીં
સગા કુટુમ્બ ગરીબ દુખી જાની ❀ ભોજન દાન શક્તિ પર માની
સમય આવત જન્મ સો ભયઊ ❀ પુત્ર પુત્રી ગમય કોઈ કહેઊ
સહજે જન્મ હોય જો ગયઊ ❀ બાલક માતા ભાગ્ય સે ભયઊ
કુછ તકલીફ દેર જો હોઈ ❀ પાની દુધ બરાબર સોઈ
એક સેર ગર્મ કરો જો તાહીં ❀ સીત ગર્મ રહે જો વાહીં
દેવ પિલાય સ્ત્રી કો સંાઈ ❀ તરતજ પરસવ હોયગા વોઈ
દેર લગે તો દુસર ઉપાઈ ❀ લવકી તુમ્બા ડોરિ બંધાઈ
કુવાં મેં ડારિ ભરો જલ તાહીં ❀ એક હાથ ખીચો જો વાહીં

❀ દોહા ❀

આધા પવના સેર ભર ॥ પાની દેવ પીલાય।
પ્રસવ તો હોય જાયગા ॥ મન બિસ્વાસ કરાય॥ ૧૩૪

—: ચૌપાઈ :—

નર્સ ડાકટર જહાં ન હોઈ ❀ તહાં યહ ક્રિયા કરો જો સોઈ
જબ સંતાન જન્મ ભા નીકે ❀ સમય દીવસ લિખ લેવ તે જીકે
નન્દી મુખ શ્રાધ તે કરાઈ ❀ જાતી કર્મ જો શાસ્ત્ર ને ગાઈ
જીભ પર ઇશ્વર નામ લીખ દીના ❀ ઇશ્વર નામ ઉચારન કીના
હાટક ચાંદી સહદ ઘી જાનો ❀ બચ્ચા મુખ સ્પર્શ કરિ માનો
નાલ કાટન કે પહિલે કામા ❀ તો સંસ્કાર અચ્છા પુનિ જામા
આપન શક્તિ કે જો પ્રમાના ❀ દાન યગ્ન કરો બિધિ નાના
છઠ્ઠી બરહી આનન્દ સે કીન્હા ❀ જાતિ કર્મ જો બડ હ લીન્હા
બાલક નામ દિવશ દસ બારા ❀ જન્મ દિવસ જ્યોતિસ સે કારા
અચ્છા સમય મૂહરત મેં હોઈ ❀ અચ્છા નામ રાખો તે જોઈ

સંત ગુરૂ બડીલ જો તાહીં ❀ ફૂઈ બહિન નામ રાખત વાહીં
સુભ દિન સુન્દર બસ્ત્ર હૈ કોમલ ❀ બાલક કો પહિરાવો મલમલ

❀ દોહા ❀

બ્રાહ્મણ શંકર શર્મા પુનિ ॥ ક્ષત્રિય રક્ષન પ્રભાવા ।
બૈશ્ય ધન ઐશ્વર્ય યુક્ત ॥ સુદ્ર સેવા જો ગાવ ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

પુત્રી કા નામ પુનિ તે તાહીં ❀ દેખી કોમલ સુન્દર જો આહીં
છે પાંચ માસ સુભ સમય સોઈ ❀ બાહર દર્શ લિયે દેવ કા હોઈ
સંત ગુરૂ કા લેવ આશીષા ❀ જિસમે ભાગ્ય ઔર મિલે શીષા
વર્ષ પર ભોજન શુભ દિન તાહીં ❀ દુધ ભાત દો બાલક મુખ આહીં
સાત આઠ વર્ષ લાગત ભયઊ ❀ વિદ્યા પઢન કો જો પુનિ ગયઊ
દશ ગ્યારહ બર્ષ મેં સોઈ ❀ બાલક મુન્ડન કરાઓ જોઈ
સમઝન યોગ્ય હોય સુત તાહીં ❀ શુભ સન્સકાર સિખાઓ આહીં
બાર તેર બર્ષ મેં કહેઊ ❀ યજ્ઞોપવિત મેખલા ભયઊ
જિનકા જૈસા સમય અનકુલા ❀ બિચાર જાતિ વિદ્યા બઢે મૂલા
ત્યાગ મે રહી સાંચા ધર્મ જાના ❀ આપન ઔર કુટુંબ કલ્યાના
ગૃસ્ત હોય અચ્છા હૈ સોઈ ❀ પચ્ચીસ વર્ષ પર લગ્ન કર જોઈ
સમઝી કે લગ્ન જાનો સો કીન્હા ❀ ઉત્તમ કુટુંબ કન્યા સો લીન્હા
લગ્ન કિયે કુછ બાધા નાહીં ❀ જો દમ્પતિ મન ધર્મ મે આહીં

❀ દોહા ❀

દુસર પુત્રી જો હૈ પુનિ ॥ આઈ અપને ઘર માહિં ।
પ્યાર કરો જો પ્રાણ સમ ॥ તુમાર ધર્મ કહવાહિં ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

કન્યક માતા પિતા હૈં સોઈ ❀ તુમ કો સૌંપ દીન પુનિ હોઈ
ઉસકા રક્ષન તુમ શિર માનો ❀ ઇશ્વર શાક્ષી હૈ સો જાનો
તુમ સબ પ્રેમ બહૂ પર રાખી ❀ ધર્મ બ્યોહાર દોનો શ્રુની સાખી
નિજ પુત્રી સમ બહૂ પર ભાવા ❀ રાખો યહી ધર્મ બડ ગાવા
અગ્ની સ્નાન કરત હૈં સોઈ ❀ બડા ભયંકર પાપ જો હોઈ
યહ પાપ સે જાનો તાહીં ❀ બહુતક લોગ દુખી હોય જાહીં

યહ સબ સમઝી પ્રેમ સે રાહીં ❀ અકાલ મૃત્યુ સબૈ ઘટિ જાહીં
બહૂ કા યહ ફર્જ બખાની ❀ સાસુ સસુ ર માવતર સમ જાની
કુટુંબકી સેવા સુદ્ધ મન કરહીં ❀ પતિવ્રતા ગુણ મનમેં ધરહીં
પતિવ્રતમ બડ શક્તી હોઈ ❀ બડ મહત્વ પુની આવય સોઈ
યહ નીયમ સે વ્રતો તાહીં ❀ તુમ સબ રહો સખી પુની આહીં
॥ પ્રભાવશાલી સંતાન ધર્મ સંપુરન ॥

❀ સંતાન ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

પુત્ર પુત્રી ફર્જ કો ॥ કીને શાસ્ત્ર બખાન ।
માત પિતા કી આજ્ઞા કો ॥ શીર પર લીજે જાન ॥ ૧૩૭

—: ચૌપાઈ :—

સુખ શાન્તી તુમ કુછ ભોગા ❀ માત પિતા કુછ પુન્ય કે જોગા
માતા પિતા કા બડ ઉપકારા ❀ બાલક પર જાનો તુમ સારા
માતક રજ પિતા કર બિન્દુ ❀ તાસે દેહ ભયા યહ જીન્દુ
દોનો કા ભાગ હૈ યહ સોઈ ❀ આપન ઇસમે કુછ ના હોઈ
નવ માસ જો ગર્ભ મેં રાખા ❀ મા કો કષ્ટ બહુત જો ભાખા
ચલત ઉઠાય ગર્ભ મેં સોઈ ❀ ધન્ય માતુ કો જાનો હોઈ
બાલક જન્મ સમય મેં તાહીં ❀ મરન સમાન માતુ હોય જાહીં
બાલક પોસન પાલન સોઈ ❀ નાના પ્રકાર દુખ મા સેહ જોઈ
મૈલા મુત્ર બાલ બહુ કરહીં ❀ માં ઐના ભગીનિ સમ અનુસરહીં
મૈલા મુત્ર આસન પર કીન્હા ❀ રોવય માતૂ કો દુખ બડ દીન્હા
કોઈ પ્રકાર દુખ ના આવય ❀ માત પિતા ચિન્તા બહુ લાવય

❀ દોહા ❀

અચ્છી અચ્છી બસ્તુ તે ॥ ખાન પિયન પહિરન ।
માત પિતા સબ દેત જો ॥ પૈસા બહુ ખરચન ॥ ૧૩૮

—: ચૌપાઈ :—

પઢાય લિખાય કીન હોસિયારા ❀ કોઈ ધન્ધમ લગાઇન સારા
લગ્ન કીન મન બડા ઊછાહૂ ❀ ધન બહુ ખર્ચ કીન જો તાહૂ
માત કા પ્રેમ બહુત હૈ સોઈ ❀ પ્રાણુ તે અધિક બાલ કો જોઈ
બહુ ઉપકાર માત પિત કેરા ❀ ઉન ચરનન કે તુમ હો ચેરા

કરની બહુત ઉંચ હૈ તાહીં ❀ અપને લિયે માત પિત કાહીં
ઉનકર ગુન જો તુમ ના ભૂલો ❀ હોવ સુખી જસ સર કા ફૂલો
તુમરે લીયે ફર્જ યહ આહીં ❀ માત પિતા કી સેવા તાહીં
અનન્ત બર્ષ લગિ સેવા કરહૂ ❀ તુમ ઉદ્ધાર હોવ ના કબહૂ
સેવા કીન માત પિત વોહીં ❀ બાલક તુમાર કરેગા તોહીં
ગૃસ્થા આશ્રમ મેં પુત્ર હૈ નીકે ❀ માતા પિતા કા સેવત જીકે
માતા પિતા કો ખુસ જો રાખી ❀ તન મન ધન બચન સે ભાખી
માત પિતા કા રૂપ હૈ સોઈ ❀ યેહી બીધી પુત્ર ઉરૂણ બે જોઈ
જોઈ પુત્ર ત્યાગ મેં જાઈ ❀ સબ પ્રકાર સે પબિત્ર રહાઈ
સાહબ ભક્તિ નિસ દિન ધારા ❀ ગરીબ દુખી સેવા જો કારા

❀ દોહા ❀

ઇસી ભાંતિ ભક્તિ જો ॥ વહ પુત્રને કીન ।
ઇનકર સુકૃત ધર્મ તે ॥ માત પિતા કો દીન ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

પુત્ર કી ભક્તિ ધર્મ પ્રભાવા ❀ માત પિતા આતમ સુખ પાવા
વહ સુખ બડા અન્ત ન આવય ❀ બડી સેવા તો યહી કહાવય
ઐસા પુત્ર એકી બડ સોઈ ❀ લાખો પુત્ર પર જનો હોઈ
ધ્રુવ પ્રલાદ કી ભક્તિ જોઈ ❀ એકીસ પીઢી તારન કહા સોઈ
માત પિતા કી સેવા નીકે ❀ ઇનહીન કીન જના ભલ જીકે
માત પિતા કા રૂણ હૈ તાહીં ❀ ઉનહીન ઉરીન ભયે જો આહીં
ઔર ધર્મ જો કહીં બખાની ❀ પુત્ર પુત્રી કો સુખ લિયેજાની
બાલાપન તે નિયમ યહ સાથા ❀ માત પિતા ગુરૂ અજ્ઞા માથા
પ્રાત ઉઠય આનન્દ મન માહીં ❀ દાતન સ્નાન પવિત્ર કરાહીં
સ્વચ્છ બસ્ત્ર પહિર જોગ્ય સોઈ ❀ સબકો ભાવય બ્રતય જોઈ
માત પિતા ગુરૂ સંત બડ જાના ❀ પગે લાગિ આશીષ લેવ માના
બિધા પઢન જાય પુનિ સોઈ ❀ કોઈ તુફાન રસ્તમ ના હોઈ
શિક્ષન જો સબ હૈ ગુરૂ તોરા ❀ નમસ્કાર કરિ દોકર જોરા
ઉન્હે માન બિબેક જો રાખી ❀ બિધા તુમ્હે આવય સબ આખી

❀ દોહા ❀

ખાસ જરૂરત હોય પુનિ ॥ કોઈ કામ કા જાહિ ।
શિક્ષક સે આજ્ઞા લઈ ॥ જલ્દી આવય તાહિ ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

ગરીબ દુખી કમજોર જો બાલક ⊛ ઉન્હે સતાયે પાપ બડ સાલક
કોઈ જીવ કો તુમ ન મારો ⊛ ખરાબ આદત દિલ મેં ન ધારો
માત પિતા જો આજ્ઞા દીન્હા ⊛ બિદ્યા વહી પઢૈ બડ ચીન્હા
માત પિતા ભોજન બસ્ત્ર દેહીં ⊛ ખુસી સે બર્તે બાલ ધર્મ યેહીં
ખાન પાન પહિરન કે માહીં ⊛ આપન સ્થીતી જાનય તાહીં
સંત ગુરૂ દેવ બડ બીરા ⊛ ઈનકર કથા સુનૈ મન ધીરા
ખરાબ બારતા કભી ના સુનના ⊛ બાચ્યય નહીં પાપ બડ ચઢના
ભયંકર ગંદી દુર કે માહીં ⊛ રમન કભી જાય ના તાહીં
ફિલ્મ નાટક ભવઈયા સોઈ ⊛ બહુત ના દેખો હાનિ બડ હોઈ
ચોરી ઝુઠ પરપંચ તે બ્યશન ⊛ રજો તમો પાપ બડ જેસન
માત પિતા કી આજ્ઞા માની ⊛ પુત્ર પુત્રી પ્રતય શુભ જાની
ગુરૂ કો ઈસ તુલ્ય સો જાના ⊛ પવિત્ર સંત પુજ્ય સે માના

⊛ દોહા ⊛

સોના ચાંદી બસ્ત્ર બહુત ॥ ભભકાદાર બહુ હોય ।
એસા પહિરન કમ કરો ॥ નીતી શાસ્ત્ર કહે સોય ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

ના પહિચાન ના બિસ્વાસા ⊛ ઉનકે સાથ જાવ ના ખાસા
ભોજન પાન કછુ ના કીન્હા ⊛ નીતી શાસ્ત્ર યેહીં કહી દીન્હા
સબ સે પ્રેમ જો તુમ રાખી ⊛ તુમહીં સુખી આનન્દ મે ભાખી
કોઈ બસ્તુ એકલા નહિં ખાવો ⊛ કારન બીના શાસ્ત્ર યહ ગાવો
અપના ચિત આનન્દ મેં રાખી ⊛ નામ જપો સંત હૈ સાખી
બ્યાહ હુવા પત્નિ ઘર આહીં ⊛ ગૃસ્થાશ્રમ જોડાનેવ તાહીં
બડે ભયે જાનો પુનિ તાહીં ⊛ ધર્મકો માન કીન જો વાહીં
સ્ત્રી પ્રેમસે દુના જાનો ⊛ માત પિતા ગુરૂ કો માવો
દમ્પતી દોનો સાથ મેં રહેઊ ⊛ ધર્મ બ્યોહાર દોનો સુખ ભયેઊ
આગલ ઇનકર કલ્યાણ બખાની ⊛ ધર્મ તત્વ પ્રધાનકો જાની

। ઈતી શ્રી સન્તાન ધર્મ સંપુરન ॥

॥ બિધવા સ્ત્રી કા ધર્મ ॥

❀ દોહા ❀

બીધવા સ્ત્રી જો પૂનિ ॥ બાલ તરૂણ વૃદ્ધ હોય ।
જાતિ પંથ દેશ કોઈ ॥ નિયમ સબૈ લિયે સોય ॥ ૧૪૨

—: ચૌપાઈ :—

કુદરત સૃષ્ટી કે જો માહીં ❀ કર્મ ચક્ર બલવાન કહાહીં
પુર્બ કર્મ કા કારણ ગાઈ ❀ દૈવ યોગ્ય સે જો બનિ આઈ
બાલ તરૂણ વૃદ્ધ હૈં તાહીં ❀ બિધવાપન આવા તે વાહીં
જો રહિ સકૈ શાન્તિ મન હોઈ ❀ સુખ બ્યોહાર ચલત જો સોઈ
યહ ભાંતિ સે રહે પુનિ નીકે ❀ સેવા ભક્તિ કરૈ દિલ જીકે
ઇશ્વર માહિં પ્રેમ બહુ કીન્હા ❀ ધર્મ માહિ ચિત કાયમ દીન્હા
ઐસે જીવન પબિત્ર મેં ગારા ❀ આપ તરૈ તરૈં પરિવારા
પુંનર લગન જરૂર ના હોઈ ❀ ઇનકે લિયે જાનો તુમ સોઈ
માતા પિતા ભાઈ પુત્ર પાસા ❀ કરૈ નિબહુ ધર્મ કી આસા

❀ દોહા ❀

પબીત્ર સ્ત્રી સોઈ હૈ ॥ ધર્મ માહિ ચિત રાખ ।
ઇશ્વિર ઇનકા પતી સો ॥ સાંચ ધની બડ ભાખ ॥ ૧૪૩

—: ચૌપાઈ :—

નાશ માન માટી પતિ આહીં ❀ ઇનકે લીયે સોચ કુછ નાહીં
અજર અમર અબિનાશી હોઈ ❀ ઐસા પતી સમરથ હૈં સોઈ
ઉસકી આશા નિશ દિન રાખા ❀ ગુરૂ જો ધ્યાન જાપ બડ ભાખા
વહી ધ્યાન પાઠ સો જાપા ❀ ઉસસે મોક્ષ હોયગા આપા
પવિત્ર દેવ ગુરૂ સંત કો જાની ❀ દર્શ જ્ઞાન લિયે જાય સો માની
ગુરૂ સંત દુઃખી જો બહુ દીન્હા ❀ ઉનકી સેવા મેં ચિત લીન્હા
માતા પિતા ભાઈ પુત્ર વોહીં ❀ ઉનકી આજ્ઞા બતય સોહીં
રજ ગુણ ભાવ શ્રૃંગાર નહિ લાઈ ❀ ખાન પાન બહુ શોખ ન આઈ
મન સંતોપ આનન્દ મેં ભાખી ❀ દુસર ધન દોપ ના રાખી
પાઠ કરો વહ ગ્રન્થ કા સોઈ ❀ જિસ મેં સાન્તિ ભરા રસ જોઈ

આપન કુટુમ્બ સાથ રહાહીં ❁ દુસર સાથ બહુત ના જાહીં
મનમાં પિતા ભાઈ પુત્ર જાનો ❁ વાત કરૈ કુછ પાપ ન માનો
આપન નિર્વાહ જો ધન હોઈ ❁ ધર્મ અર્થે ના ખર્ચો સોઈ
ભોજન એક ટેમ જો લેહીં ❁ આસન બહૂત નરમ ના કેહીં

❁ દોહા ❁

પ્રાણી માત્ર જો કોઈ ॥ મૈથુન કરત જો હોય ।
વહી તરફ ના દેખિયે ॥ પાપ લાગત જો સોય ॥ ૧૪૪

—: ચૌપાઈ :—

બિધવા સ્રી જો પુનિ હોસો ❁ પુરૂષ કા શ્રૃંગાર ના જોસો
શ્રવન મનન બાચન ના કરના ❁ ઐસા કથા કભી ના સુનના
પુત્રી સમાન બહુ કો જાનો ❁ તુમર સગા વોહી તે માનો
બહૂ સાસ કી સેવા લાઈ ❁ વહ સો પુન્ય બહૂત સો પાઈ
આપન સમ્બધી દુસર કોઈ ❁ એકાન્ત પુરૂષ સંગ રહો ના સોઈ
ગીત ગાન કામ રસ તાહીં ❁ બસ્ર બીના સ્નાન ન આહીં
નારી પુરૂષ જો કોઇ તાહીં ❁ બસ્ર પહિર અંગ દેખન કાહીં
વિધવા હોય જોઈ સોહાગીન ❁ માસીક ધર્મ સુતક તે આસીન
તીન દિવસ લગ સો પુનિ જાનો ❁ ચૌથા સ્નાન પબિત્ર સો માનો
ઘર કુટુંબ કોઈ મર જાઈ ❁ ગરૂડ પુરાન સુતક દશ ગાઈ
ધર્મ શાસ્ર યહ સબ તે ભાખા ❁ સોઈ યહ હમ લિખા જો આખા[૧]
નારી માત્ર લિયે યહ નેમા ❁ સાધુની હોય કોઈ જો તેમા
વિધવા નારી પવિત્ર સો તાહીં ❁ ભક્તી કરૈ મોક્ષ હોય જાહીં
સબકર ધન બાલક કો દેખી ❁ મન મેં સુખી હોય પરેખી
આપન કુટુંબ પાસ કે જાનો ❁ સબ કો દેખી સુખ દિલ માનો
બિધવા એહિ વિધિ ભક્તી કીન્હા ❁ અંત મેં જાય અમરપદ લીન્હા

❁ દોહા ❁

દુસર નિયમ યહ કહા ॥ બિધવા કે લિયે જાન ।
ઉમર થોડી રહિ ના સકે ॥ અજિવકા મુશ્કિલ માન ॥ ૧૪૫

૧ સબ

પુનર લગ્ન કી ઇચ્છા જાગી ❀ તો પુનિ કરૈ ખુસીસ અનુરાગી
આપન કુટુમ્બ બડીલ જો સોઈ ❀ અજ્ઞા લેય ફર્જ યહ હોઈ
કુટુમ્બ બડીલ કી ફર્જ બખાની ❀ આજ્ઞા દેય ખુસીસ મન જાની
આપન જાતિ યોગ પુરૂષ સોઈ ❀ પુનર લગ્ન કરૈ પુનિ હોઈ
બાલ હત્યા ગર્ભ કા પાતા ❀ યહ બડ પાપ બચૈગા આપા
દમ્પતિ એકહિ મન સો ધારા ❀ ધર્મ વ્યવહાર કરૈ જો સારા
ઇશ્વર મા ચિત પૂરન રાખી ❀ સેવા ધર્મ બડા મન ભાખી
મદ વેભિચાર મચ્છી જો માંસા ❀ યહ કોઈ માગય દેય ન તાસા
યહ સેવા સે નર્ક પડાહીં ❀ ઐસા સેવા કરો ના કાહીં
દોષ રહિત સે સેવા કરહૂ ❀ રજ તમ ગુણ પાપ ન ભરહૂ
જો પબિત્ર બક્તા હૈ સોઈ ❀ કથા સુનન કો જાય જો હોઈ
ગુરૂ સે ધ્યાન જાપ કી રીતી ❀ જાનિ કરૈ મન આનન્દ સાતી
સંત ગુરૂ પબિત્ર જો દેવા ❀ ચેને દર્શ જાય નિત સેવા
યહ નિયમ સે બર્તય કોઈ ❀ દમ્પતિ કો કલ્યાણ હૈ સોઈ

॥ વીધવા ધર્મ સમ્પુરન ॥

❀ ભ્રાત ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

ભાઈ બહિન સબ એક જો ॥ માત પિતા સે હોય ।
એક વૃક્ષ બહુ સાખ હૈ ॥ ઐસે માનો સોય ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

બડા ભાઈ આપન ધર્મ માની ❀ છોટે સબ આપન ફર્જ બખાની
સમ્પતિ માતા પિતા કા જોઈ ❀ પુત્ર પુત્રી ભાગ તે સોઈ
એક મેં રહકર કીન કમાઈ ❀ સબ કર ભાગ બરાબર આઈ
બડા ભાઇ અસ માન્ય તાહીં ❀ સબ ધન ભાઈ બહિન કા આહીં
છોટે ભાઈ કા યહ કામા ❀ બડે ભાઈ કા હૈ ધન ધામા
ઐસા ફર્જ ભાઇન સબ જાનૈ ❀ વહી ફર્જ બડ ધર્મ બખાનૈ
દુસર ધર્મ ઉનમે જો હોઈ ❀ ખર્ચ જિનકે બિશેષ તે જોઈ
ઉસકો ધન સમ્પતિ વિશેશા ❀ દીજે ધન લીજે બડા પેશા

ભાઈ બહિન સમ પ્રિયા ન કોઈ ❀ યહ જગતમા જાનો સોઈ
માતા પિતા કા તેજ બખાની ❀ યહ શરીર ઉત્પન્ન ભય માની
એક માતા કે ઉદર માહીં ❀ ભાઈ બહિન જન્મે સબ તાહીં
એકહિ ફલ ભાગ હોય જોસો ❀ સબ ભાઇન કો માનો તોસો

❀ દોહા ❀

સ્રી પુંત્ર પુત્રી કુટુમ્બ ॥ સબૈ સગા યહ માન ।
ભાઈ સમ કોઈ સગા નહી ॥ આદિ પ્રસંગ તુમ જાન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ :—

ભ્રાત દોનો કા પ્રેમ બખાની ❀ રામાયન મેં પ્રસંગ એક જાની
રામ લક્ષમણ કી જસ થી પ્રીતી ❀ આપન ધર્મ જાનત થે રીતી
લંકા કાન્ડ યુદ્ધ કે માહીં ❀ મેઘ નાદ જો સક્તી આહીં
વહ બાણ લક્ષમણ કે લાગા ❀ મુરછિત પડે ધરનિ કે આગા
રામચન્દ્ર જબ યહ ગતિ દેખી ❀ કરત વિલાપ દુઃખ બડ પેખી
સો શબ્દ પૂની નીચે લિખા ❀ જિજ્ઞાસૂ જાનય ધર્મ સીખા
અર્ધ રાતિ ગઈ કપિ નહિ આયો ❀ રામ ઉઠાય અનુજ ઉર લાયો
સકહૂ ન દેખિ દુખિત મોહિ કાઊ ❀ બંધુ સદા તવ મૃદુલ સુભાઊ
મમ હિત લાગિ તજઊ પિત માતા ❀ સહેઊ બિપિન હિમ આતપ બાતા
સો અનુરાગ કહાં અબ ભાઈ ❀ ઉઠહુ સુનિ મમ વચન વિકલાઈ
જો જનતેઊ બન બન્ધુ બિછોહૂ ❀ પિતા વચન મનતેઊ ના ઓહૂ
સુત વિત નારિ ભવન પરિવારા ❀ હોહિં જાઈ જગ બારમ્બારા
અસ વિચારિ જીય જાગહૂ તાતા ❀ મિલહી ન જગ સહોદર ભ્રાતા
જૈયહૂ અવધ કૌન મુખ લાઈ ❀ નારિ હેત પ્રિય બંધુ ગવાંઈ
બરૂ અપયશ સહતેઊ જગ માહીં ❀ નારિ હાનિ વિશેશ છતિ નાહીં

❀ દોહા ❀

રામ ચન્દ્ર કા જો પુનિ ॥ લક્ષમણ પર બડ પ્રેમ ।
સુત વિત નારિ કુટુમ્બ જો ॥ ભવન ચતુર દશ એમ ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

રામ ચન્દ્ર યહાં અસ ભાખા ❀ માત પિતસ ભાઈ બડ રાખા

નારિ પુત્ર પુત્રી ધન સોઈ ❀ ઇનસે બડા ભાઈ જો હોઈ
ભુવન ચતુર દશ જો બડ રાજા ❀ ભાઈ બડા ઇન સબસે કાજા
કીતી યશ બડા જગ સોઈ ❀ ભાઈ બડા જાનો તુમ હોઈ
સબ કુછ મિલત સો બહુ બારા ❀ બન્ધુ પ્રિયા મિલત ના સારા
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ ભાઈ સે પ્રેમ રાખો અધિકાઈ
ભાઈ પુત્ર આપન પુત્ર જાના ❀ એક સમાન તુમ ઉનકો માના
ખાન પાન પહિરન મેં તાહીં ❀ ભાઈ પુત્ર આપન તશ આહીં
ધન સમ્પતિ બરાબર સોઈ ❀ ગુપ્ત ભેદ રાખો ના જોઈ
અન્તઃકરણ ગાંઠ ન રાખો ❀ કુટુમ્બ પાસ ખોલિ દો આખો[1]
તુમ્હાર મન પવિત્ર જો હોઈ ❀ તુમકો સુખ નાના વીધી સોઈ
ઊપર સિદ્ધાન્ત જો લિખ આયે ❀ પાલન કરે બહાદુર આયે
જગ મેં રહિ સુખી હો વાહીં ❀ અંત સુખ બડ પાવય તાહીં

॥ ઇતિશ્રી ભ્રાતા ધર્મ સંપુર્ણ ॥

❀ મિત્ર કા ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

મિત્ર મિત્ર કી ફર્જ બડ ॥ દોનો અપના જાન ।
જો તન મન ધન વચન સે ॥ મિત્ર મદદત કરે માન ॥ ૧૪૯

—: ચૌપાઈ :—

મિત્ર એક બડ ભાઈ હૈ જોતો ❀ દુઃખ સુખ મેં મદત હો સોતે
મિત્ર કે દુઃખમાં ભાગન લીન્હા ❀ ઉન્હે પાપ લાગત જો દીન્હા
આપન દુઃખ કા નાહીં ચિન્તા ❀ મિત્ર કા દુઃખ બડા હૈ કિન્તા
મિત્ર કા દુઃખ છોટા સો હોઈ ❀ બડા દેખિ મદત કરો સોઈ
આપન કષ્ટ બડા જો તાહીં ❀ છોટા જાનિ મનમા નહીં લાહી
તન મન ધન બચન સે સોઈ ❀ મિત્ર કા ભલા કરો તુમ જોઈ
બડા મિત્ર વોહી પુનિ જોમો ❀ અચ્છા માર્ગ કહે પુનિ તોસો
વ્યવહાર મેં તે સુખી કરાહીં ❀ મિત્ર જ્ઞાન પરલોક સુખ આહીં
મીઠા બચન બોલત મુખ પાહીં ❀ અન્તર ગાંઠ બહુત જો વાહીં

૧ સબ

જિનકર મન સર્પ સમ માનો ❀ દુધ પિયત જહર સમ જાનો
એસા મિત્ર કબહૂ નહિ કીજે ❀ સમય પર જો કામ ન દીજે

❀ દોહા ❀

શિષ્ય મૂર્ખ નૃપ કૃપન ॥ નારિ કુચાલિ જો હોય ।
અન્તર ગાંઠ જો મિત્ર કે ॥ દુઃખ રૂપ યહ જોય ॥ ૧૫૦

—: ચૌપાઈ :—

સાચા મિત્ર જગ મેં કમ આહીં ❀ ઝુઠા બહુત જાનો તુમ તાહીં
કુછ સમય પરીક્ષા કીન્હા ❀ તબહિન મિત્ર કરો જો ચીન્હા
મિત્ર કીન શંકા તબ નાહીં ❀ આપન ભાઈ તે જાનો વાહીં
મિત્ર કી ત્રિયા બહીન સમ જાની ❀ તપસ્વી દુસર ભાવ ન આની
દિલ એક હોય મિત્ર જો સંગ કે ❀ કપટ ભાવ કબહીં ન તકે
જો મિત્ર સંગ કપટ કરાઈ ❀ તો યમપુરી મેં બહુ દુઃખ પાઈ
દામૂ કામૂ બદલન જાની ❀ યહ બ્યોહાર કરૈ સબ પ્રાણી
ઇસમેં ભૂલ પડે જો કોઈ ❀ સબ બ્યોહાર બન્દ હો જોઇ
મિત્ર બુદ્ધી માન હોય તાહીં ❀ ભૂલ પડન દેત જો નાહીં
વોહી મિત્ર ગુરૂ સન્તતે જાનો ❀ અમર પદ જો કહૈ બખાનો
મીત્રો કી જો ભલા કરાહીં ❀ આપન ભલા હોત હૈ તાહીં

॥ મિત્ર કા ધર્મ સંપુરન ॥

❀ તીર્થ નિયમ ❀

❀ દોહા ❀

તીર્થ ધામ જો સંત પુનિ ॥ ગુરૂ આશ્રમ જો તાહિં ।
દર્શન હેતૂ સત સંગ કો ॥ કોઈ કામ જો જાહિં ॥ ૧૫૧

—: ચૌપાઈ :—

પહિલા નિયમ યહ જાનો સોઈ ❀ ઝુઠા વહાં ના બોલાય કોઈ
નિજ સ્વારથ ઝુઠ ના બોલા ❀ પર સ્વારથ જો મનહિં તોલા
દુસર નિયમ યહાં સો જોગો ❀ બ્રહ્મચર્ય બ્રત રાખો તોગો
કોઈ બાહન મુક્ત ના બૈઠી ❀ તીસર નિયમ ધામ જો પૈઠી
ચોથા ટેક યહ તુમ રાખો ❀ સેવા તુમાર કરૈ મન આખો

યોગ્ય મજુરી ઉનકો દેના ❀ દિલ ખુશ રાખો જો પુનિ તેના
તીર્થ ધામ અન્ન છેત્ર તાહીં ❀ ગુરૂ સંત આશ્રમ જો આહીં
ભોજન પ્રસાદ લેવ જો વાહીં ❀ ઉતના રકમ ચુકાઓ તાહીં
દુસર કા ભોજન જો સોઈ ❀ આપન પુન્ય હરન કરે જોઈ
પુન્ય નાસ હોત વહ જીવ કર ❀ પાપ ચઢત તે જો સિર ઉપર
ધર્મ સ્થાન કી બસ્તુ સોઈ ❀ મીઠા ખાદ સમ જાનો વોઈ
આપન પાપ નિવારન હેતૂ ❀ લોગો દાન દેત યહે સેતૂ

❀ દોહા ❀

અપને પાસ દામ નહીં ॥ બડી લચારી હોય ।
યોગ્ય કામ કરો જો ॥ પાપ ન લાગાય તોય ॥ ૧૫૨

—: ચૌપાઈ :—

રોગી બૂઢા બાલક હોઈ ❀ તો વહ પાપ બહુત ના સોઈ
પંચવા નિયમ એહી તુમ જાની ❀ તલ ભર કર્મ લિખત જો માની
ભૂલ પરત કર્મ કા નાહીં ❀ લેખન હાર વિચિત્ર જો તાહીં
મન પવિત્ર રાખી પ્રભુ પાસા ❀ આનન્દ ભરા રહે જો તાસા
છઠવાં ટેક બડા તે જોસો ❀ કથા કીર્તન સુનો જો વોસો
સતવાં નિયમ ઇશ્વર કા સોઈ ❀ ધ્યાન જાપ કરો તુમ હોઈ
અઠવાં ટેક યહ તુમ રાખી ❀ ક્રોધ તકરાર મન સે દો નાખી[1]
ભક્ત સંત ગુરૂ જો તે હોઈ ❀ ગરીબ દુઃખી દેખો પુનિ સોઈ
યોગ્ય માનિ દાન સો દેહીં ❀ નવમા જો સેવા પુનિ તેહીં
મંદીર દર્શ સ્નાન કા નેમા ❀ યોગ્ય ભેટ કરો યહ તેમા
ગ્યારહવાં નિયમ કહો બખાની ❀ ઉદાર ભાવ દાન દો માની

❀ દોહા ❀

બારહવાં ટેક યહ જો ॥ કિસી કો ભાર ન હોય ।
તેરહવાં નિયમ તે કહા ॥ આય મેલા કરો સોય ॥ ૧૫૩

—: ચૌપાઈ :—

સાધુ ગુરૂ ભક્ત જો સોઈ ❀ પુન્ય ભાવ બુલાઓ જોઈ

૧ છોડ દો

ગરીબ દુઃખી મિત્ર જો તાહીં ❀ આપન કુટુમ્બ સગા સબ આહીં
દામૂ[2] કામૂ[3] બદલન[4] સોઈ ❀ બ્રાહ્મણ પવિત્ર બુલાઓ જોઈ
મેલા કરો યોગ્ય જો તાહીં ❀ ભોજન પાન દાન દો વાહીં
તેરહ નેમ કહેવો બખાની ❀ હરદમ પાલય બહાદુર જાની
વહ જીવ કા હૈ કલ્યાના ❀ સંત લોગ સબ કરત બખાના

❀ ધનીક ફર્જ ❀

❀ દોહા ❀

ઇશ્વર દયા આપન પર ॥ ભાગ્ય ઉદય જો હોય ।
યહ કારણ સુખી જો ॥ મદદ દુસર કા સોય ॥ ૧૫૪

—: ચૌપાઈ :—

જો ધન હોય બહુત અધિકાઈ ❀ કુટુમ્બ જાતિ કી સેવા લાઈ
ગામ જિલા પ્રાન્ત જો તાહીં ❀ દેશ કી સેવા કરો હર્ષાહીં
આપન ધર્મ ફર્જ યહ જાની ❀ સગા કુટુમ્બ સબ તે જો માની
ગુરૂ સંત મિત્ર જોય હોહીં ❀ ઉનકા મદત કરો તુમ સોહીં
કોઈ પ્રકાર બસ્તુ સો તાહીં ❀ ધન સે મદત કરો જો આહીં
ઉપર વ્યક્તિ જો લિખ આયે ❀ વોને સહાય કરો ધન જાયે
ધન બસ્તુ ઉનકો જો દીન્હા ❀ લેને કા ઇચ્છા નહિં કીન્હા
લેખ સાક્ષી કુછ ન રાખી ❀ આપન અંગ ઉન્હી કો તે ભાખી
જો વહ રકમ પીછે દૈ દેહીં ❀ તુમ લૈ લો ખુશી સે તેહીં
બડા ઉદાર મન મેં વહ જાનો ❀ ધર્મ ફર્જ વહી પહિચાનો
દુસર વ્યક્તિ કો ધન દીન્હા ❀ પૂરા વિશ્વાશ હોય જો ચીન્હા
લેખ સાક્ષી જરૂર ન હોઈ ❀ માનવ ધર્મ યહી સો જોઈ

❀ દોહા ❀

જિન પર સો વિશ્વાસ નહીં ॥ ઐસા વ્યક્તિ જો કોય ।
જો ધન બસ્તુ દેવ પુનિ ॥ લેખ સાક્ષી હોય ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

યોગ્ય પ્રમાણ વ્યાજ જો લેહૂ ❀ આપન ધર્મ પહિચાનો તેહૂ

૨ ધન દેને વાલા ૩ કામ કરને વાલા ૪ બદલા લેને વાલા

ધન દેને વાલા જો સોઈ ❀ ઉપર ધર્મ ઉનકા લિખા જોઈ
ધન લેને વાલા પુનિ તાહીં ❀ ઉસકા ધર્મ કહત હો આહીં
બડી જરૂર પડત હોય જોકો ❀ કર્જ લિયે બિન ચલત ન તોકો
ધન બસ્તુ દુસર સે લીન્હા ❀ સમય સર ભરિ દેવ ભલ ચીન્હા
આપન બ્યોહાર કર કસર રાખી ❀ કર્જ ભરી દેવ તુમ આખી
બહુત લોગ એસે જો સોઈ ❀ સુખ બ્યોહાર કરત તે જોઈ
કર્જ ભરન કી નહીં ઈચ્છા ❀ ઉન્હે પાપ લાગત પ્રત્યક્ષા
જો બ્યોહાર સુખી ન હોઈ ❀ બડ તકલીફ ચલત જો સોઈ
તો ભલ કર્જ નાહીં દે સકહીં ❀ તો બહુ પાપ ન શિર ચઢહીં

❀ દોહા ❀

કર્જ ભરન કો ધન નહીં ॥ શરીર સે ઉનકા કામ ।
પાપ ન લાગય આપન કો ॥ સંતોષ ધની કો જામ ॥ ૧૫૬

—: ચૌપાઈ :—

જબ પૈસા આવય પુનિ સોઈ ❀ તરતજ કર્જ ભરી દો વોઈ
કર્જ બડા પાપ જો ભારી ❀ જલ્દી નિકલૈ યહ મન ધારી
તો વહ કર્જ ભરી સો જાહીં ❀ કુદરત એેને જો કરૈ સહાહીં
દૈવ યોગ જો ન ભરી જાઈ ❀ અંત કાલ જીવ સો ચલિ જાઈ
માતા પિતા પુત્ર પુત્રી નારી ❀ ભાઈ મિત્ર કુટુંબ જો સારી
ગાય ભેંસ બૈલ ઘોડા જાનો ❀ કુત્તા પશુ જનમ બહુ માનો
યહ શરીર જીવ ધારન કરહીં ❀ આગલ કરજ ભરત તે સબહીં
ઋણ બન્ધન છુટત નહિં કબહીં ❀ બહુત જનમ લગિ જન્મો તબહીં
સબ સંસાર ચલત જો સોઈ ❀ ઋણ બન્ધન પર જાનો હોઈ
તાતે કર્જ પાપ બડ જાનો ❀ જલ્દી ભરો જ્ઞાન પહિચાનો

॥ ઈતી શ્રી ધન દેને વાલા તથા લેને વાલા કા ધર્મ સંપુરન ॥

❀ આચાર ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

આચાર ધર્મ બડ ધર્મ તે ॥ પ્રથમ જાનિયે જોય ।
બાહર સોય પબિત્ર જો ॥ આચાર કહત જો સોય । ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

ચારિ વર્ણ કે સબ નર નારી ❀ સાધુ ભક્ત જનેઊ ધારી
સબ કે લિયે આહૈં અચારા ❀ પાલન પ્રથમ કરૈ જો ધારા
યોગ ધ્યાન અભ્યાસ કરાહીં ❀ ઘર સમ્બધ કામ બહુ તાહીં
એસા વ્યક્તિ કે લિયે સોઈ ❀ ચાર બજે સબરે ઉઠે હોઈ
પાની સ્વચ્છ પુનિ લે જાનો ❀ મુખ પ્રછાલ કરૈ સો માનો
જંગલ જાને કા કરૈં તૈયારી ❀ કાન જનોઇ[1] ચઢાવ સારી
અઢાઈ તીન સેર જલ આવય ❀ એસા પાત્ર સો લેય જાવય
લોટા હોય જો પુની સોઈ ❀ પવિત્ર હાથ સે જલ ભરો જોઈ
ડબ્બા હોય જો બાંયે હાથે ❀ પાની ભરો પવિત્ર જો સાથે
જાજરૂ જાવ જો પુન સોઈ ❀ લોટા હાથ રાખો જો હોઈ

❀ દોહા ❀

ડબ્બા લે જો જાવ પુનિ ॥ જાજરૂ બહાર આહિં ।
જંગલ હોગા સાફ જો ॥ પાની ડારો તાહિં ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

દાહિને હાથ પાની સો ડારી ❀ બાયેં હાથ ગુદા ધોવો સારી
થોડા થોડા પાની ડારી ❀ સાફ કરો ખુબ ચોખા કારી
થોડા પાની પાવ રહ જાઈ ❀ ડાબા હાથ ધોય લો આઈ
લોટા લેવ કાંખ મેં સોઈ ❀ દાહિને કપડા બાંધો જોઈ
જમને[2] હાથ લોટા લે આઓ ❀ ડાબા[3] હાથ ન તહાં લગાઓ
મિટ્ટી રાખ સાબુન સે સોઈ ❀ જમને હાથ નલ ખોલો જોઈ
દાહિના ડાબા હાથ નાડી તાહીં ❀ નલ ઘડા પાની લો વાહીં
દો બખત બામાં તે હાથા ❀ ધોવોં જો પાની કે સાથા
દોનો હાથ સાથ મેં રાખી ❀ સાબુન મિટ્ટી લગાવો ભાખી
તીન બખત દોનો કર હોઈ ❀ ધોવોં સાફ કરો પુનિ જોઈ
ઉસકે બાદ દોનો પગ ધોઈ ❀ પીછે લોટા માંજો સોઇ
મિટ્ટી રાખ સે જો પુનિ તાહીં ❀ તીન બખત વહ માંજો આહીં

૧ જનેઊ ૨ દાહિના ૩ બાયા હાથ

❀ દોહા ❀

મિટ્ટી રાખ લગાયકર ॥ નલ માંજો તે તાહિં ।
સાત પાંચ કુગલા કરો ॥ મુખ ધોવો તે આહિં ॥ ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

નલ જહાં નહીં પુની જાનો ❀ દુસર હાથ ધોવાવય માનો
સવા વેંતકા લાંબા હોઈ ❀ દાતન યોગ વૃક્ષકા સોઈ
સાન્તિ સે બૈઠ દાતન કરના ❀ દાંત જીભ સાફ જો રખના
ધડા ડોલ માંજી પુનિ ડારી ❀ યોગ્ય જલ સ્નાન જો કારી
બૈઠ સ્નાન કરો હર્ષાઈ ❀ કોઈપર છાંટા ઉડય ન જાઈ
કપડા સાફ પહિર તુમ લેહૂ ❀ બરતન માંજિ રાખ સે દેહૂ
આપન ઈષ્ટ ગુરૂ જો તાહીં ❀ ઉનકર જાપ ધ્યાન કરો વાહીં
માતા પિતા સંત ગુરૂ જાની ❀ પગે લાગી આશીસ લો માની
ધર વ્યવહાર જો તે કામા ❀ પીછે કરો પ્રેમ સે જામા
છોટે બડે બાલક ધર માહીં ❀ જંગલ સ્નાન સે પવિત્ર કરાહીં

❀ દોહા ❀

નાક થૂક પસીના જો ॥ હાથ મેં લાગા સોય ।
હાથ ધોય કર પવિત્ર કરો ॥ આચાર ધર્મ યહ હોય ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

ખાન પાન કોઈ બસ્તુ હોઈ ❀ બાસન પવિત્ર રાખો તે સોઈ
પાની કા જો ગોલા[૧] નીકે ❀ લોટા જુઠ ડાલો ના જીકે
હાથ ધોય કર છુવો તુમ યોહીં ❀ પવિત્ર ધર્મ કહત હૈ તોહીં
પેશાબ કરન કો જબ તુમ જાઈ ❀ જનેવ જમણા[૨] કાન ચઢાઈ
હાથ ધોય કર કુલા કીન્હા ❀ ધર્મ કા યહ હૈ જો ચીન્હા
જેને જનેવ નહી જો સોઈ ❀ હાથ ધોય કુલા કરો જોઈ
બચ્ચન કો યહ જ્ઞાન સિખાઈ ❀ સબ પ્રકાર પવીત્ર રહાઈ
સ્ત્રી વર્ગ જો હૈ નેમા ❀ મકાન ચૌક સાફ કરૈ તેમા
કપડા બાશન સાફ કરાઈ ❀ અન્ન સિધા સબ પવિત્ર રહાઈ

૧ ઘડા મિટ્ટી કા ૨ દાહિના

રસોડા કોઠાર ચોખા[1] રાખા ❀ જુઠા ગંદા હોય ન તાકા
ભોજન પાન જો બસ્તુ હોઈ ❀ એને ઢાંકિ રાખો પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

નહાય ધોય પવિત્ર હોઈ ॥ કપડા પહિર પવિત્ર ।
પાની સર્બ છાની કર ॥ સીધા કરો એકિત્ર ॥ ૧૬૧

—: ચૌપાઈ :—

ભોજન બનાને કા જબ જાઈ ❀ છોટા બાલક ના લે આઈ
લકડા સબ ખંખેર કર સોઈ ❀ ચુલ્લમ જીવ મરૈ ન જોઈ
પાની અન્ન ઝાડુ મેં તાહીં ❀ ધ્યાન રાખો જીવ મરૈ ના વાહીં
બિના કામ બોલો ના તાહીં ❀ ભોજન અનન્દ બનાવો વાહીં
ભોજન પિરસ કે આગે આવા ❀ અપને ઇષ્ટ કા ભોગ લગાવા
જુઠા ભોજન ભોગ ના જોગૂ ❀ પવિત્ર ન હોય પાપ શંજોગૂ
અન્ન દેવ કી આરતી ગાઈ ❀ મન આનન્દ બર્ણી ન જાઈ
આરતી કરૌ અન્ન દેવ તુમ્હારી ❀ જાસે કાયા પલી હમારી
અન્નય મારૈ અન્ન જીયાવય ❀ અન્નય ચાર દિશા ભરમાવય
પીર ઔલિયા સિદ્ધ બડ દેવા ❀ યે સબ કીન અન્ન કા સેવા
ધામ પર કલસ કલસ પર સીખા ❀ સબ દેવન મેં અન્ન બડ જીકા
કહૈં કબીર જો અન્ન ના પાઈ ❀ અન્ન બીના કુછ ભજન ના ભાઈ
હાથ જોડી કર અન્ન કા સોઈ ❀ મન મેં બહુત ભાવ જો હોઈ
ભોજન કરો આનન્દ મન સોઈ ❀ રસ લોહી સતોગુણ હોઈ
સ્વાદ અસ્વાદ રસના એક ભાવા ❀ સુખા ઠન્ડા ના બિલગાવા
જિતના પ્રેમ સે ભોજન લીન્હા ❀ ઉતનહિ ગુણ તુમકો સો કીન્હા
ઉપર આરતી ન બની આવય ❀ હાથ જોડી અન્ન કો નમી જાવય

❀ દોહા ❀

ચાર પાંચ ફૂટ પૂની ॥ રસોડા સે જો દૂર ।
બૈઠ આનન્દ મંગલ સે ॥ ભોજન કરો સબ ભૂર ॥ ૧૬૨

—: ચૌપાઈ :—

જુઠા ભોજન જો બચી જાઈ ❀ રસોડા મેં ન રાખો આઈ

---

૧ પબાંન

જીઠા ભોજન જીઠ પુની હાથા ❁ પિરસો નહી વોહી જો સાથા
રસોડા પવિત્ર હોય જો તાહીં ❁ અન્નપુર્ના દેવી બાસ હૈ વાહીં
ભોજન માહિં બરકત હોઇ ❁ પવિત્ર રસોડા રહે જો સોઈ
જો રસોડા જીઠા હોય જાઈ ❁ ભોજન સબૈ તો ઘટિ આઈ
મતલબ યેહિ સો જાનો જીકે ❁ જીઠ રસોડા હાનિ સબહિકે
ભોજન બનાને ખાને માહીં ❁ અમનીયા કરન પરસન મેં તાહીં
પાની દુધ જો ચાહ બનાઓ ❁ બહુત તુમ બોલિ નાહિ જાઓ
આપન થુક પડત જો તેમા ❁ પાપ બડા હોત જો યેમા
થાલી મેં હાથ કુગલા ના કીજૈ ❁ છાંટા ઉડય દુસર કો લીજૈ
બાહર જાય હાથ મુખ ધોવા ❁ ઐસા કરો સબકો સુખ હોવા
આપન અંગ પવિત્ર સબ રાખી ❁ યેહી વિધી વરતો આચાર સો ભાખી

❁ દોહા ❁

બહુત જીવ જો હોય પુનિ ॥ દેખો જલ મેં તાહિં ।
સ્નાન પાન કરો નહી ॥ હિંસા પાપ પુનિ આહિં ॥ ૧૬૩

—: ચૌપાઈ :—

કિસી સાથ બાત જો કરના ❁ ચાર પાંચ કુટ દુર સે રહના
પાસ મેં બાત કરો જો સોઈ ❁ મુખ પાસ અંગુરી રાખો જોઈ
આપન થુક દુસર પર ન જાવા ❁ યહ તુમ ધ્યાન રાખો નિત આવા
ભોજન બનાને પરસન ભયઉ ❁ ભોજન કરત સભામેં ગયઉ
ગુરૂ સંત દેવ કે પુજા માહીં ❁ ઔર પવિત્ર અસ્થલ જો આહીં
તહાં અપાન જોર ના ખોલો ❁ શંકા હોય અલગ ઉઠી ડોલો
અપને સે જો બડા કહાઈ ❁ ઉસકા બાત ન કાટો જાઈ
પવિત્ર અસ્થલ જોતે આહીં ❁ નાક થુક એકિ જંગલ નાહીં
મંદીર મેં જો દર્શન હેતા ❁ પગે લાગો ગુરૂ સંત સમેતા
કન્યા દેવ સુખી ઘર માહીં ❁ ❁ કન્યા લેવ પવિત્ર કુલ આહીં

❁ દોહા ❁

સબ આચાર પવિત્ર જો ॥ લોક મેં સુખ સો પાવ ।
પરલોકમેં સુખ હોત હૈ ॥ એહી નિયમ જો ગાવ ॥ ૧૬૪

કોઈ આચાર ભુલ હોય જાવા ❀ ઉસપર ક્રોધ બહુતન લાવા
શાન્તિ સે સમઝાવો રીતી ❀ યેહી તુમાર ધર્મ જો પ્રીતી
બુઢા બિમાર સમય અનુકુલા ❀ આચાર નહી કરિ સકે જો તૂલા
તો બહૂ પાપ લગયના ઇન કો ❀ કારણ સર જાનો વહ જનકો
હરદમ આચાર પાલન કરાહીં ❀ સાથ બિચાર રાખૈ જો તાહીં
આચાર ધર્મ બહુત પુનીતા ❀ નીતી દયા રહેં સો જીતા
ઉન કો સૂખ શાન્તિ હોઈ ❀ યહાં વહાં જાનો તુમ સોઈ

॥ આચાર ધર્મ સમ્પુર્ણ ॥

❀ વિશેષ વ્યશન ❀

❀ દોહા ❀

રજો તમો ગુણ બસ્તુ જો ॥ વહ વ્યશન સબ જાન ।
સૌખ મૌજ જિનમેં બહુત ॥ તાહિ વ્યશન પહિચાન ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

છોટા બડા વ્યશન બહૂ હોઈ ❀ જામેં જીવ બંધા સબ કોઈ
બડા વ્યશન કહત હોં તાહીં ❀ એક એક નિર્ણય કરિ જાહીં
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધા ❀ પાંચો વ્યશન માહિં મન અંધા
ઇનસે કામ ક્રોધ મદ હોઈ ❀ લોભ મોહ દ્વેષ જો સોઈ
જીવો કો બાંધી યે સબ રાખા ❀ લખ ચૌરાસી ફિરત જો આખા[1]
તાતે વ્યશન બડા યહ જાનો ❀ ત્યાગ કરો બડા દુઃખ માનો
રાજ સિંહાસન મહલ અટારી ❀ બાહન સુન્દર બગીચા સારી[2]
હાથી ઘોડા રથ બહુત ચાકર ❀ અચ્છા બસ્તુ ચાંદી સોના કર
ઔર અનન્ત બસ્તુ બહુ આહીં ❀ જિનકી ગિનતી હો સક નાહીં
એ સબ માયા રજો ગુણ જાનો ❀ યહ બડા ભોગ અમલ સો માને

❀ દોહા ❀

પૂત્ર પૂત્રી વો નારિ ધન ॥ ઇસમેં મોહ બડા હોય ।
મોહ દુઃખ કા રૂપ જો ॥ તાતે વ્યશન બડા સોય ॥ ૧૬૬

---

૧ સબ ૨ સારા અચ્છા

—: ચૌપાઈ :—

વહ સબ ભોગ મેં આવત નીકે ⊛ યહ બડ વ્યશન જાનો તુમ જીકે
ઇસમે કુછ પરમારથ હોઈ ⊛ સેવા મેં જો લાગે સોઈ
ધન્ય પદારથ વહ જો તાહીં ⊛ જો સેવા મેં લાગત આહીં
સાધુ સંત શ્રીમંત સયાને ⊛ લાખો મેં કોઈ એકહિ માને
ઉસમેં રહકર ભોગ ન કરહીં ⊛ શરીર નિર્વાહ સતો ગુણ રહહીં
માયા સમ્પતિ મેં જીવ હોઈ ⊛ ત્યાગ કીન્હે ધન્ય હૈ સોઈ
વહી પુરૂષ વ્યશન સબ ત્યાગા ⊛ કીન કલ્યાણ જીવહિ તબ જાગા
બહુત વ્યક્તી જો હૈં જગ માહીં ⊛ બડા વ્યશન કો સમઝત નાહીં
રાત્રી દિવસ પઢે જો તામા ⊛ બડા અમલ સેબત હૈં જામા
મોહ અમલ બડા દુઃખ રૂપા ⊛ જો બસ જીવ પડા ભવકુપા
બડ વ્યશન જાનો જો સોઈ ⊛ કરો બિચાર સંત સબ જોઈ
સબ જીવોં ઇસમેં ફસ ગયઊ ⊛ બિરલા કોઈ છુટત જો ભયઊ

⊛ દોહા ⊛

ફલ મિષ્ટાન અનન્ત જો ॥ ઇનમેં બહુત જો સ્વાદ ।
તાતે બડા યહ જાનિયે ॥ મોટા અમલ યહ જાદ ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

દુધ દહીં મખ્ખન ઘી હોઈ ⊛ સબ સે બડા અમલ જો સોઈ
બહુ મિષ્ટાન ઘી સે જો તાહીં ⊛ લડ્ડુ આદિ જાનો તુમ વાહીં
યહ ખાને સે વીર્ય બહુ હોઈ ⊛ પ્રથમ દોષ તુમ જાનો સોઈ
વીર્ય બઢન સે કામ બહુ જાગા ⊛ કામ બઢે બિષય મન રાગા
તાતે બિષય કરે અધિકાઈ ⊛ તબ વહ જીવ નર્ક મેં જાઈ
દુસર અમલ ઇસમેં બડ જાનો ⊛ દુધ દહી મકખન ઘી માનો
જો મિષ્ટાન ફલ બહુ નાના ⊛ ઇસમેં સ્વાદ બહુત બખાના
રસ સ્વાદ સ્પર્શ જો દોઈ ⊛ સબ સે બડા અમલ તે સોઈ
તીજા અવગુણ ઇસમેં તાહીં ⊛ પૈસા ખર્ચ હોત બહુ આહીં

⊛ દોહા ⊛

પશુ કા બચ્ચા જો પુનિ ॥ દુધ ઉન્હે લિયે સોય ।
મનુષ્ય બુદ્ધિ શે લે લિયે ॥ ચૌથા દોષ યહ હોય ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

પચવાં યહ બડ અવગુણ હોઈ ❀ હાડ ચામ: માંસ લોહી:જોઈ
યહ સબ ભરા પશુ કે માહીં ❀ બહુત ખરાબ બસ્તુ જો આહીં
તહાં શે દુધ ઉત્પન્ન હોઈ ❀ યહ બાત જાનત સબ કોઈ
પશુ જો કુછ ખા પી જાઈ ❀ ઉસકો દુધ બનત સો આઈ
અચાર ભાવ સે દુધ મલીના ❀ સ્વાદ બલ મેં જાનો પ્રવીના
ઇસ કારન સે ઋષી મુનિ જાનો ❀ દુધ પવિત્ર કીન સો માનો
યહ કારન જગ સેવન કરહીં ❀ જગ સબ ચલે અશુર સે લડહીં
દુધ પબિત્ર કીન યહ કારન ❀ અજ્ઞ જીવ સમઝત નહિં તારણ
દુધ દહીં ઘી મખ્ખન ખાઇ ❀ વ્યશન યેહી બડા જો ગાઈ
છઠવાં દોષ યહ જો તાહીં ❀ દુધ દહીં એકલા ખા જાહીં
બહુત કા ભાગ એક જો ખાવા ❀ બીશેષ પાપ ઉનકે શીર આવા

❀ દોહા ❀

માખન દુધ જો પૂની ॥ ફલ મિષ્ટાન જો ખાય ।
બહુત આચાર તહાં નહીં ॥ વ્યશન બડા તે આય ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

દુધ આદિ તુમ સબ જો ખાઈ ❀ યોગ્ય બિચાર સમઝિ રહિ જાઈ
દુધ દહી ઘી મખ્ખન સોઈ ❀ ફલ મિષ્ટાન નાના બિધિ હોઈ
પૈસા ખર્ચ બહુત જો યામેં ❀ બિષય ભોગ સ્વાદ બહુ જામેં
અપને પ્રતિ ખર્ચ બહુ લાઈ ❀ સાતવાં પાપ ચઢત શિર આઈ
બડા વ્યશન યહ જાનત નાહીં ❀ છોટે કા નિન્દત તે વાહીં
ધ્યાન સંયત બર્ત મે નીકે ❀ અન્ન આદિ સેવત ના જીકે
વૃદ્ધ બાલ રોગી જો તાહીં ❀ ઇનકે લિયે છૂટ જો વાહીં
દુધ આદિ ફૂલ ફલ સોઈ ❀ થોડા લેવ વ્યશન ન હોઈ
દુધ આદિ જો ફલ મિષ્ટાના ❀ ખાવ અધિક ના સંયમ માના
છોટા વ્યશન સે મોટા ભારી ❀ યહ સબ જાનિ સમઝિ મન કારી
વ્યસન રૂપ જો યહ તે ગાવા ❀ યહ જીવોં કો નાચ નચાવા
જો સમઝય યહ પાલય સોઈ ❀ ઉસકે લિયે વ્યશન ન હોઈ
બડા અમલ યહ કહિ સમુઝાવા ❀ છોટે વ્યશન આગે જો ગાવા

॥ છોટા વ્યશન ॥

❀ દોહા ❀

બાત પીત કફ જો પુનિ ॥ યહ શરીર કે માહિં ।
સબ મેં તીન બરાબર જો ॥ તો શરીર ભલ આહિં ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

બાત કફ શરીર મેં જોરા ❀ પીત ભાગ થોડા હૈ વોરા
ઐસે વ્યક્તિ કે લિયે જાનો ❀ ગર્મ બસ્તુ સેવન મેં માનો
અંકુર પદારથ જો તે સોઈ ❀ જિસમેં બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ ન હોઈ
ચાહ બીડી લહશુન તુમ જાનો ❀ ગોડ મિરચા પ્યાજ મૂલી માનો
તમ્બાકુ ખાન પિયન મેં સોઈ ❀ પાન સુપારી બહુ બિધિ હોઈ
દશ ચન્દ્ર મશાલા તાહીં ❀ ભોજન ત્યાર હોત જો વાહીં
યહ સબ ખાત બખાનિ બખાની ❀ સબહી વ્યશન કરત હૈં જાની
અન્ન આદિ ગર્મ બહુ તાહીં ❀ ફલ ફૂલ તુમ જાનો આહીં
કફ બાત વ્યક્તિ જો હોઇ ❀ ઉનકો, યહ અમી સમજોઈ

❀ દોહા ❀

જિનમેં પીત ભાગ પુનિ ॥ ઠંડા અમી સમ હોય ।
ઐસા જાનિ સેવન કરૈ ॥ વ્યશન નાહીં તે સોય ॥ ૧૭૧

—: ચૌપાઈ —

ઉપર લિખા બસ્તુ સબ આહીં ❀ યહ સબ વ્યશન જાનો તાહીં
અન્ન સાગ સે ઉદર ભરાહીં ❀ કોઈ મશાલા જરૂર ન આહીં
ફિર ભી યહ ખાત સબ લોગૂ ❀ સ્વાદ લિયે યહ જાનો યોગૂ
કુછ સ્વાદ કુછ પાચન કારન ❀ સબ કોઈ સેવત જો તે મારન
છોટા બડા અમલ બહુ જાનો ❀ સબ કોઈ લેત તે યહ માનો
સબ કોઈ વ્યશન કરત જો સોઈ ❀ વ્યશન સે ન્યારા કોઈ ન હોઈ
ગાંજા ભાંગ અફિન તે સોઈ ❀ તમ્બાકુ ચાહ બીડી સો જોઈ
યહ જો કોઈ લેત ના તાહીં ❀ ઉનકો લેન જરૂર ન આહીં
જિતના વ્યશન જો થોરા હોઈ ❀ ઉતના અચ્છા જાનો સોઈ
છોટા બડા અમલ જો આહીં ❀ થોડા કરો વ્યશન ના તાહીં

❀ દોહા ❀

યહ સબ વ્યશન જો પુનિ ॥ થોરા કરો તુમ જાનિ ।
પૈસા બચાઓ આપના ॥ શરીર હોય ન હાનિ ॥ ૧૭૨

॥ વ્યશન પ્રકરણ સંપુર્ણ ॥

॥ કબીર સાહબ કે નામ કા મહત્વ ॥

—: ચૌપાઈ :—

કક્કા કેવલ એક જો સોઈ ❀ સબ ઘટ રમા બ્રહ્મ તે જોઈ
કક્કા કેવલ એક અધારા ❀ સબ જીવો મેં જાનો સારા
કક્કા શુદ્ધ બ્રહ્મ કો માનો ❀ સત્ત ચિત આનન્દ રૂપ વખાનો
કક્કા કર્મ સે ન્યારા હોઈ ❀ સોઈ બ્રહ્મ રૂપ નિજ સોઈ
કા શબ્દ કા અર્થ સો જાનો ❀ સબકો શક્તિ દેત હૈ માનો
બબ્બા બીર બડા વહ હોઈ ❀ જેહિ બલમાં તુલત ના કોઈ
બબ્બા બીર પુની સો જાનો ❀ ચૈતન બ્રહ્મ બીર બડ માનો
બબ્બા બીર બડા વહ હોઈ ❀ જો ગમ્ભીર મહાન હૈ સોઈ
બીર બલી ચૈતન સે સોઈ ❀ સબ બ્રહ્માણ્ડ ગતી કરે જોઈ
ધન્ય બીર તુમ ચૈતન આપા ❀ જડ સબકો ચૈતન કરિ થાપા
તુમહીં બિના જગ જડ કહલાઈ ❀ બીર બડા ચૈતન જો ગાઈ
બીર શબ્દ બહુત બલવાના ❀ યહ શબ્દ કબીર મેં જાના
રંરાં સબ ઘટ રંમાસો જાનો ❀ રમતા રામ રમૈયા માનો
રર્રા બીજ અગ્નિ કા હોઈ ❀ શુભ અરૂ અસુભ કર્મ જલિ જોઈ
રર્રા પાવક સમ જો તેહીં ❀ સબહિન પાપ નાસ કરે યેહીં
રંરાં બડ સૂ કરે પ્રકાશા ❀ સબ ઘટ માહિં વોહી ઉજાશા
ક–બ–ર મીલત પૂનિ સોઈ ❀ કબીર શબ્દ બનત હૈ જોઈ
કબીર નામ મેં બડા પ્રભાવા ❀ સુમીરન નામ મોક્ષ હોય જાવા

❀ દોહા ❀

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માણ્ડ મેં ॥ નામ કબીર બડ હોય ।
સુમિરન કરે વહ નામ કા ॥ ભવ જલ નાહી સોય ॥ ૧૭૩

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કાશી મેં આયે ❀ સ્વમુખ નામ કહિ કર ગાયે
છોટે બાલક મુખ સુની બાની ❀ સબ કોઈ બડા અચમ્ભા માની
તાતે યહ નામ મેં જાનો ❀ બડા મહત્વ જો તેહિ પહિચાનો
બહુત મહત્વ કબીર કે નામા ❀ સુમિરત જીવ પાવય વિશ્રામા
યહ નામ પંડીત નહી રાખા ❀ આપહિ કહેઊ નિજમુખ ભાખા
કબીર નામ જાપ જો કરહીં ❀ બન્દી છુટે જેહલ કા સબહીં
અર્થ ધર્મ કામ પૂની આવય ❀ મોક્ષ હોય જીવાં સુખ પાવય
મન નિર્મલ હોય જેહિ સોઈ ❀ કબીર નામ જપત દિલ હોઈ
બાની સુદ્ધ હોય સો તાહીં ❀ કબીર નામ જપત સો આહીં
જીભ પવિત્ર કહો અસ ગાઈ ❀ કબીર નામ સુમિરન મેં લાઈ
કબીર નામ હંસ સમ જાનો ❀ હંસ ઉદય અંધકાર નસાનો
નામ કબીર જપત બડ ભાગી ❀ અજ્ઞાન નષ્ટ હોય બ્રહ્મ રાગી
કબીર શબ્દ અમૃત સમ જાનો ❀ અમૃત પિયે અમર હો માનો
કબીર નામ પાન જો કીન્હા ❀ અમર હોય મોક્ષ પદ લીન્હા

॥ સંસ્કૃત મેં કબીર શબ્દકા અર્થ ॥

॥ સાખી ॥

કક્કા કેવલ બ્રહ્મ હૈ ❀ બબ્બા બીન શરીર ।
રર્રા સબ મેં રમિ રહા ❀ તાકા નામ કબીર ॥ ૧૭૪

અર્થ—ક, બ, ઔર ર, યહ તીન અક્ષર મિલકે કબીર શબ્દ, હોતા હૈ । કક્કા કા અર્થ, કેવલ, શબ્દ બ્રહ્મ હૈ । ઔર બબ્બા કા અર્થ, બીર મહા બલી, ચેતન કા અર્થ હૈ ઔર રર્રા અર્થાત્ સબ ઘટમેં રમૈયા રામ, પૂરન બ્રહ્મ હૈ । યહ સબ મહત્વો સે ભરા હુવા કબીર નામ હૈ । ઇસસે મંગલ રૂપ શુખ દાયક હૈ ।

સંસ્કૃત ભાષા મેં કબીર સબ્દ કા અર્થ સર્વોત્કૃષ્ટ ચાર હોતા હૈ ।—વહ ઇસ પ્રકાર કા હૈ । કવિ પુર્વક ઇર ધાતુસે । જિસ કી ગતી, ઔર કમ્પન અર્થ હોતા હૈ, તથા ક, પુર્વક, બીર, શબ્દ, સે, કબીર, શબ્દ, બનતા હૈ ઇસ પ્રકાર, કબીર, શબ્દ કા ચાર અર્થ હોતા હૈ ।

કવિર્મ નીષી પરભૂઃ સ્વયંભૂઃ। (ઈના વાશ્યો પનિષદ્)
કાવિ પુરાણમ નુશાસી તારમ્ (ગીતા)
વિગેરે શ્રુતિ, સ્મૃતિ કા આધાર સે, કવિ ઈશ્વર કા નામ હૈ। કબિ મીશ્વર મીરપતી પ્રાયતિ ઇતિ કબીરઃ।

અર્થ—જો મહાન પુરૂષ મેં પ્રમાત્મા કો પ્રાપ્ત, કરા દેનેમેં શક્તિ હોય, ઉનકો કબીર કહતે હૈ।

'કશ્ચાત્મનિ મયુરે ચ' યહ એકાક્ષરી કોસ કા પ્રમાણ સે ક શબ્દ કા અર્થ આત્મા હૈ, ઔર ગતિ તથા ક્ષેપક અર્થ વાલા અજધાતૂ સે, બીર શબ્દ, હોતા હૈ તદનુસાર ઇસકી યુત્પતિ, પ્રમાણ હૈ।

કદાત્મનઃ સકાશત્કામ ક્રોધાદિ શત્રૂનજતિ ક્ષિપતી કબીરઃ।

અર્થ—જો મહાન શક્તિ શાલી, આત્મા હૈ। ઉનકે પાસ ક્રોધ, આદિક, શત્રુઓં, ભય સે જા સકતે નહીં ઉસ આત્મા કો કબીર કહતે હૈ।

૩

કમાત્માનં અજતિ પ્રાપ્તતીતિ, કબીરઃ।

અર્થ—જિસકે બલ સે, આત્મા, સાક્ષાત્કાર હોય ઉસકો કબીર કહતે હૈં।

૪

કવિમીરપતિ કમ્પતિ, સ્વકબિત્વ શકત્યેતિ કબીરઃ।

જો પુરૂષ કી મહાન, કબિતા બડે બુદ્ધિશાલિયોં કો પ્રભાવિત કરૈ ઉનકો કબીર કહતે હૈં। ઔર નીચે શ્લોકમેં કબીર શબ્દકા મહત્વ દર્શાયા હૈ।

કશ્ચેન કેવલં બ્રહ્મ બિશેષ બિજમ વ્યયમ્।
અંતઃ વંરિંમન્તે ચ યત્કબીરઃ સ ચ ઉચ્યતે॥

અર્બી ભાષામેં કબીર શબ્દ બહુત બડા પ્રભાવવાલા કહા જાતા હૈ। અથવા કબીર શબ્દ ઈશ્વરકા નામ હૈ।

પ્રિય સજ્જનો કબીર નામકા મહત્વ જો ઉપર બર્ણન કર આયે ઇસકા યહી મતલબ હૈ કિ કબીર નામ માયા સે રહિત હૈ

સ્વયં ઈશ્વર હૈ યહ નામ કે જપને સે જીવોં કો સુખ શાન્તિ મોક્ષ પ્રાપ્ત હોતા હૈ ભાવ યહ હૈ કિ જાપ ઔર ધ્યાન ત્રાટક હૈ જો પુરૂપકા જાપ ધ્યાન કિયા જાતા હૈ વહ પુરૂપ મેં જો ગુન પ્રધાન હૈ વહી ગુન જાપ ઔર ધ્યાન કરને વાલે કે હૃદય મેં આ જાતા હૈ।

॥ ભવિષ્ય પુરાણ ❀ શ્લોક ॥

ભારતે યવના ક્રાન્તે નિર્દેષ્ટું સત્યપંથ નૃણામ્।
હરિ : કબીર નામ્ના હિ કલાવવત રિષ્યતિ ॥
બન્ધના જાતિ ભેદા દેર્મોક્તું નન્ કલૌ કિલ।
વક્તું તત્વં કબીરઃ સન્ મધ્યે પ્રાદુર્ભવિષ્યતિ ॥

—: ચૌપાઈ :—

વેદવ બ્યાસ કહૈં અર્થાઈ ❀ ભવિષ્ય પુરાણ મંત્ર મેં ગાઈ
કલયુગ ભારત બર્ષ કે માહીં ❀ હિન્દુ યવન તકરાર તે આહીં
પ્રજાકો ત્રાસ બડ જાના ❀ ઈશ્વર વિષ્ણુ હૈ ભગવાના
જ્યોતિ રૂપ અકાશ સે આઇ હૈ ❀ કમલ પત્ર પર સો પ્રગટાઈ હૈ
કાશીધામ સરવર જાની ❀ કબીર રૂપ ધારન કરૈ માની
ભગવાન બિષ્ણુ જો હૈં સોઈ ❀ કબીર રૂપ મેં પ્રગટ હોઈ
સિદ્ધિ જ્ઞાન પ્રભાવ દેખાઈ હૈ ❀ યવન સત્તાકો તુરત ઝુકઇ હૈં
હિન્દુ યવન સમ્પ ફૈલહિ હૈં ❀ હરિ કબીર રૂપ અવતરી હૈં
રાજ યોગ ભક્તિ કા જ્ઞાના ❀ ચૈતન જ્ઞાન પ્રચારિ હૈં નાના
યહી જ્ઞાન શિર ભૌર બખાની ❀ જીવન મોક્ષ એહી સો જાની
યહ પુરાણકી કથા હૈ તાહીં ❀ જિસે અવતાર સિદ્ધ હોય જાહીં
નામ રૂપ સાહબ કા હોઈ ❀ અશ્ચર્યિ કારક જાનો સોઈ

॥ કબીર સાહબકે સ્વરૂપકા મહત્વ ॥

❀ દોહા ❀

સ્વામી કબીર રૂપ જો ॥ પ્રાંચ તત્વકા નાહિં।
ઇન સબસે પ્રથક પ્રની ॥ માયા ગંધ ના આહિં ૨૭૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કા જો હૈ રૂપા ❀ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટે સુર ભૂપા

પ્રકાશ રૂપ ગગન સે આઈ ❀ બાલ રૂપ મેં ભે પ્રગટાઈ
પૃથ્વી આદિ તત્વ ન હોઈ ❀ રજ બીર્ય દેહ ના સોઈ
હાડ ચામ માંસ ના લોહી ❀ કબીર દેહ તેજ કા જોઈ
યહ સ્વરૂપ ધ્યાન કે યોગુ ❀ ધન્ય ભાગ જો બને સંજોગુ
બહુત જન્મ કા પુન્ય જો હોઈ ❀ તો યહ રૂપ ધ્યાન મેં જોઈ
ધ્યાન કરન જોગ યહ રૂપા ❀ લોભ આદિકા નહિં સ્વરૂપા
સાહબ કબીર જો રૂપ બખાના ❀ માતા ગર્ભ પ્રગટ નહિં જાના
પ્રકાશ રૂપ સે પ્રગટ હોઈ ❀ દર્શન કરન યોગ્ય થા સોઈ
હર એક યુગમેં આવત આહીં ❀ જીવો કો સુખ આપત તાહીં

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર નામ જો ॥ જુદા જુદા સો આન ।
બહુત સમય મેં પ્રગટ ભે ॥ જીવો કે સુખ જાન ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ :—

જો સ્વરૂપ સાહબ કા તાહીં ❀ કામ બાસના વહાં ન જાહીં
ઇચ્છા કામ નહીં જો નારી ❀ કામ દેવ સૈના સબ હારી
રમા કામ કીન પ્રપંચા ❀ કામ બાન લાગા નહિ રંચા
યુગન યુગન બ્રહ્મચારી જાનો ❀ સાહબ કબીર રૂપ યહ માનો
સ્વામી કબીર રૂપ નિર્માયા ❀ ક્રોધ લોભ મદ વહાં ન જાયા
ષટ વિકાર વહાં જો નાહીં ❀ પચીસ પ્રકૃત તહાં ન જાહીં
ખાન પાન આલસ નહિં નિદ્રા ❀ કોઈ વીકાર થાક નહીં તન્દ્રા
તીનો તાપ વહાં ન જાહીં ❀ સાહબ કબીર રૂપ જો આહીં
પાંચ તત્વ સે રજ વીર્ય જાનો ❀ રજ બીજ સે લોહી હાડ બખાનો

❀ દોહા ❀

લોહી ચામ હાડ જો ॥ કામ આદિ જો હોય ।
ઇસકી પરમપરા જો ॥ સમુઝી સયાને લોય ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર રૂપ જો આહીં ❀ રજ વીર્ય સે ઉત્પન્ન નાહીં
ઇમસે કામ આદિ નહિં હોઈ ❀ સમુઝો નર ચતુર તુમ સોઈ

સચ્ચિદાનન્દ બ્રહ્મ કા રૂપા ❀ ધ્યાન કરન કે યોગ અનૂપા
ધ્યાન મેં યહ બડા પ્રભાવા ❀ ધીયે મેં ગુણ હોય સો આવા
વહી ગુણ ધ્યાની મેં આવય ❀ સમુઝિ ધ્યાન કરે તુમ જાવય
રાવન લીન કૈલાશ ઉઠાઈ ❀ બડા બીર સો વહ કહવાઈ
વો કામ સે ગયે પુની હારી ❀ લંકા જિસમેં હુઆ ખુવારી

❀ દોહા ❀

દૌડન મેં બલ જોર થે ॥ તીન લોક કે માહિં ।
શેષ નાગ કો બશ કિયા ॥ અસ પુરૂષ જગ આહિં ॥ ૧૭૮

—: ચૌપાઈ :—

બાસ કીન પાવક મેં જૈસો ❀ મેઘ નાદ બાંધેવ કાપીસો
એ સબ કામ હોન કા નાહીં ❀ જે સબ કિયે ધન્ય સો તાહીં
એ સબ ગયે મદન સે હારી ❀ બડા બીર જાનો બલ ભારી
કામ જીત કોઈ ના હોઈ ❀ ધન્ય કામ તવ મહિમા જોઈ
અનન્ત બ્રહ્માન્ડ જીવ જો તાહીં ❀ સબ કામ બસ જાનો આહીં
જો કોઈ કામ જીત ભા સોઈ ❀ દુસર ઇશ્વર જાનો હોઈ
ધન્ય પુરૂષ તે વોહી કહાઈ ❀ ઇશ્વર વહી દુસર ન ગાઈ
પાયન પુહુમી નાપત તાહીં ❀ દરિયા ભાગ કરત થે જાહીં
પાંચ તત્વ ઇનકો બસ કીન્હા ❀ ચન્દ્ર સુર્ય નેમ ફેરિ દીન્હા
બડા કામ યહ જાનો તાહીં ❀ જો યહ કીન્હ ધન્ય તે વાહીં
મનસીજ સે ગયે સબ હારી ❀ નારી મોહ મેં પડે સબ ઝારી

❀ દોહા ❀

જ્યોતી રૂપ દેહ જો ॥ સ્વામી અહૈં કબીર ।
જોગ જીત જ્ઞાની પુરૂષ ॥ તહાં કામ ના પીર ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

જિતના પ્રગટ ભયે જગ માહીં ❀ માયા બેલિ સે જાનો વાહીં
બેલિ રૂપ નારી જો આહીં ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ તે નાહીં
નારી બેલિ સે વહ ન ફૂલા ❀ સ્વામી કબીર દેહ ના તૂલા
ગગન મંડલ સે આયે તાહીં ❀ જોતી રૂપ સે ઉતરે વાહીં

જીવાં કે સુખ શાન્તી હેતૂ ❀ સાહબ રૂપ ધારણ કિયે તેતૂ
વહ સ્વરૂપ કા જો પ્રભાવા ❀ વર્ણત ભેદ અન્ત ન પાવા
યહ રૂપ તુમ જાનો સોઈ ❀ કોઈ નાસ કરિ સકત ના હોઈ
કબીર રૂપ નાસ કે હેતૂ ❀ શેખ પ્રપંચ કીન બહુ જેતૂ
ભયંકર કસૌટી શેખતકી લીન્હા ❀ તામે ટીકે રૂપ સો ચીન્હા

❀ દોહા ❀

સજ્જન ગણુ સમઝો તુમ ॥ રજ વીર્ય ના દેહં ।
ઇસસે સચિદાનંદ જો ॥ ઇશ્વર કબીર હૈં તેહં ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

અંત મેં જોતી રૂપ ચલિ જાહીં ❀ શરીર ભાગ મિલા ન તાહીં
ધોતી ફૂલ મિલા પુનિ સોઈ ❀ ચરણુ પાદુકા કવર ભા જોઈ
બર્તમાન યહ હાજીર સોઈ ❀ દર્શન લિયે બહુ આવત કોઈ
ગોરખપુર મગહર મેં જાનો ❀ જોતિ રૂપ સાહબ ગે માનો
ઐસા રૂપ સાહબ કા સોઈ ❀ જીવન કાજ આવત જો વોઈ
અનન્ત કોટી બ્રહ્માન્ડ મેં તાહીં ❀ બન્દી છોર કહાવત આહીં
ઐસા પુરૂષ કબીર કો જાનો ❀ ગાજી મર્દ સો બીર બખાની
સાહબ પુરૂષ કબીર જો સોઈ ❀ ઇશ્વર તુમ જાનો પુનિ હોઈ
જો જીવ ગર્ભ બાસ ના જાહીં ❀ કર્મ શુભાશુભ તાહિ ફસાહીં
વિરક્ત ત્યાગી વોઈ જો ભયઊ ❀ સાહબ કબીર કો પુની કહેઊ
જનની જઠર તે નહી જાહીં ❀ બડા વિરક્ત વહી કહવાહીં

॥ કબીર સાહબ કે સ્વરૂપ કા મહત્વ સંપૂર્ણ ॥

॥ સાહબ શબ્દ કા મહત્વ ॥

❀ દોહા ❀

સાહબ શબ્દ સબસે બડા ॥ સર્બ કે ઉપર જાન ।
પુરન સાહિબી સે ભરા ॥ તાહિ સાહબ પહિચાન ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ શબ્દ સો બડા બખાની ❀ સાહબ શબ્દ શક્તિ પર જાની
જીવાં મેં જિતના પ્રભુતાઈ ❀ વોહી સાહિબી નામ કહિ ગાઈ

સાહબ સબ કે ઉપર સોઈ ❀ અમર ધામ સત્ય લોક હૈ જોઈ
સાર શબ્દ નિઃક્ષર પુનિ તાહીં ❀ સાહબ નામ પુરૂષકા આહીં
વહી પુરૂષ જો લોક સવાંરા ❀ ઈશ્વર બ્રહ્મ નિઃક્ષર સારા
વહી પુરૂષ કા સાહીબ નામા ❀ અમર ધામ સાહીબી જામા
સાહબ કેર સાહીબી જાનો ❀ સબ મેં વ્યાપક હૈ તે માનો
જૈસે મેંહદી પાત કે માહીં ❀ લાલી છીપી જાનત કો નાહીં
ફુલ મેં સુગંધ પુનિ જો તાહીં ❀ દુધ મેં ઘૃત રહત તો આહીં
પત્થર કાઠ જસ અગ્ની છીપાની ❀ યતન બડા સેં પ્રગટ સો જાની
સાહબ કેર સાહીબી જાનો ❀ છીપી હૈં ઘટ માહિં સો માનો

❀ દોહા ❀

ગુરૂ સે ભેદ જાન કર ॥ જો ધ્યાન સો કીન ।
સાહબ ઉનકો પ્રગટ હે ॥ દુખ સબહિન હરિ લીન્હ ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ શબ્દ બડા બહુ હોઈ ❀ સંત વિદ્વાન કહત તે જોઈ
સાહબ શબ્દ બહુત સો ગાવા ❀ તપસીજી સોં લીખી સુનાવા
તુમ સબ જાનો ચતુર સયાનેં ❀ સાહબ શબ્દ મહત્વ બડ તાહીં
સાહબ કબીર જોગ જીત સોઈ ❀ સુખકા સાધન સબહિ બસાહીં
જીવ યહ છોડિ સાહબ કા સોઈ ❀ ભૂત પિચાસ પુજત સો જોઈ
॥ ઈતિ શ્રી કબીર સાહબકે રૂપ તથા સાહબ શબ્દકા મહત્વ સંપુર્ણ ॥

॥ નામ કા મહિમા ॥

❀ દોહા ❀

સત્યનામ મહિમા બડા ॥ જાનત સંત સુજાન ।
સ્વસંમ ભેદ વહ કહત જો ॥ સાહબ કબીર કા જ્ઞાન ।

—: ચૌપાઈ :—

સત્યનામ પ્રથમ સે હોઈ ❀ પુરૂષ નામ યહ જાનો સોઈ
સત્યનામ સત્ય સો જોકો ❀ જો ત્રિકાલ કેર નહિ વાકો
સત્યનામ જો સત્ય જો તાહીં ❀ જો અસત્ય હોત તે નાહીં
સ્વામી કબીર નામ યહ ગાંયે ❀ ભવ જીવોં કો કહિ સમઝાયે

સત્યનામ જપત જો પ્રાણી ❀ ભવ રોગ જો સબહિન બીલાની
સત્યનામ જપત દિલ માહીં ❀ જલ રૂપ હોઇ જાત જો તાહીં
ધીમર કાલ જાલ ન આવય ❀ સત્યનામ પ્રભાવ કહાવય
કાલ ખડા પછિતાત તે સોઈ ❀ સત્યનામ મહિમા યહ જોઈ
કોઈ દેવ કા યહ નહિ નામા ❀ સ્વયં પુરૂષ અમપુર ધામા
ગ્રે ને સુમિરન સે ભવ નાસા ❀ જગકી કબહીં કરે ન આસા
સત્યનામ કી મહિમા ભારી ❀ આગે લિખા જાયગા સારી
યહાં તો સુક્ષમ કીન બખાના ❀ આગે સમુઝય ચતુર સયાના

❀ દોહા ❀

નામ કી મહિમા બડાતે ॥ અઠ્ઠાસી હજાર જો ધામ ।
ઉનસે બડા જો પુની ॥ અંસન કો વિશ્રામ ॥-૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ જો સાહબ સોઈ ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ રચાતે જોઈ
ઉનસે બડા નામ જો તાહીં ❀ પુરૂષ નામ તુમ જાનો વાહીં
સબ સે નામ બડા તે સોઈ ❀ સોરહ અંસ પુરૂષ સે હોઈ
એક સે એક સમરથ ભે તાહીં ❀ પુરૂષ અંસ જાનો સો આહીં
નામ પ્રભાવ બડા તે સોઈ ❀ સોહં શબ્દ જાનૈ જો કોઈ
ભગવાન કુર્મ કા આહૈ શરીરા ❀ બારહ પાલંગ જાનો બલબીરા
બડા સમરથ એ ભે પુનિ સાજો ❀ ઇનસે નામ બડા તે આજો
સાહબ કબીર જો હૈં જ્ઞાની ❀ પ્રગટ કીન નામ જગ જાની
અંસ પ્રભાવ નિરંજન જો જાનો ❀ માતા શક્તી આદિ બખાનો
નામ પ્રભાવ ઇનસે બડ વાકો ❀ દુસર દેવ કૌન જો તાકો
નામ પ્રતાપ શે પ્રથમ હોઈ ❀ યહ રચના પુરૂષ રચા જોઈ
બીચીત્ર ભ્રાંતિ સૃષ્ટી રચી દીન્હા ❀ બુદ્ધી કીસિક કામ ના કીન્હા

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન પુરૂષ આપ જો ॥ અન્સન કો સબ દીન ।
નામ પ્રભાવ શે પુનિ ॥ બહુત જીવ સુખ, કીન્હ ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

પુરૂષ દયા કુર્મ પર લાઇ ❀ દીનો દ્વીપ બડા સો જાઈ

નામ પ્રભાવ દેવન પર આવા ❀ સતગુરૂ જિનકો નામ લખાવા
વો ભવ સિન્ધુ ઉતરી ગે સોઈ ❀ નામ પ્રભાવ બડા તે જોઈ
સમરથ બ્રહ્મ દયા જબ લાઈ ❀ સહજ અંસ કો અભી બતાઈ
અમી પાન સહજ ને કીન્હા ❀ અમર ભયે જાનો બડ લીન્હા
બહુત ઋષી મુની હોય ગયઊ ❀ નારિ પુરૂષ ગિનતી ન રહેઊ
જિનકો નામ મિલા પુનિ તાહીં ❀ અનન્ત જીવ ઉદ્ધરે પુનિ આહીં
નામ કા મહિમા હૈ બડા ગાઇ ❀ લાખો જીભ પાર નહિ પાઈ
આપહિં પુરૂષ ભયે દયાલા ❀ જ્ઞાની પુરૂષ કબીર કૃપાલા
જિનકો નામ દીન લખાહીં ❀ અનન્ત જીવ મોક્ષ દિયે તાહીં

❀ દોહા ❀

સમરથ બ્રહ્મ કી દયા ॥ સબ અંસો પર જાન ।
સતોગુણ સાન્તી સુખ ॥ દીન સાજ સબ માન ॥ ૧૮૬

—: ચૌપાઈ :—

બહૂત સંત ભક્ત ભે જગમાહીં ❀ નામ લીન સતગુરૂ સો તાહીં
નામ જપા સો અજપા જાપા ❀ બડ સમરથ ભયે પુનિ આપા
કામ ક્રોધ લોભ તે જોઈ ❀ માનસિક રોગ ગયા જો સોઈ
આદિ શક્તી માતા પર હોઈ ❀ પુરૂષ દયા કીન ભલ જોઈ
સૃષ્ટી સાજ દીન્હ તેહિ સંગા ❀ ઉસમે જગત રચા બડ રંગા
અનન્ત સંખ્યા ગીની ન જાઈ ❀ નર નારી જો ભક્ત ભે આઇ
નામ પ્રભાવ સબહિ સુખ પાવા ❀ સાહબ કબીર જે નામ લખાવા
યુગન યુમન આયે જો સોઈ ❀ નામહિ કર ઉપદેશ હૈ જોઈ
વહી નામ કે બડા પ્રભાવા ❀ સાહબ જીવકો પાર લગાવા
વહ નામ કી મહિમા ગાઈ ❀ ગાવત બેદ પાર ન પાઈ
બાર બાર મૈં બન્દો સોઈ ❀ વહી નામ કી મહિમા જોઈ

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન સરગુન સે બડા ॥ યહ નામ પહિચાન ।
જિનકો પુરન ગુરૂ મિલે ॥ સોઈ નામ યહ જાન ॥ ૧૮૭

॥ ઇતિ નામ મહિમા સમ્પુરન ॥

❀ કબીર સાહબ કી બાની કા મહત્વ ❀

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર બાની જો ॥ શબ્દ રમૈની જાન ।
ભજન સાખી રેખતા પુની ॥ ઝુલના- આદિક માન ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર બાની કે માહીં ❀ નવ મહા ગુન ભરા જો તાહીં
પ્રથમ યહ ગુન જાનો તામેં ❀ સરલ શબ્દ હિન્દી મેં યામેં
દુસર ગુણ બડા યહ હોઈ ❀ પૂરન સત્ય બાની મા જોઈ
તીસર પક્ષ પાત ન સોઈ ❀ સાહબ કબીર કે બાનીમ જોઈ
સત્ય સિદ્ધાન્ત કહા તે તાહીં ❀ પક્ષ પાત વહ બાનીમ નાહીં
ઊંચ જ્ઞાન પ્રતિ પાદન કીન્હા ❀ ચૌથા ગુણ યહ જાનો લીન્હા
અધ્યાત્મિક જ્ઞાન ભરા તે માહીં ❀ જીવોં કો સુખ સાધન વાહીં
પાંચવાં ગુણ જાનો તેહિં સોઈ ❀ સબ મા સમ્પ પ્રેમ રહે જોઈ
સાહબ કબીર શબ્દ કે માહીં ❀ ઐસા જ્ઞાન ભરા જો માહીં
છઠવાં ગુણ યહ શબ્દ મા જાનોં ❀ આડમ્બરી પાખન્ડી માનોં
જદુ મંત્ર મૈલી કીયા સોઈ ❀ જીવોં પર ડાર નિજ સ્વારથ જોઈ
યહ વિદ્યા મેં વહ નહી ભૂલા ❀ સાચા જ્ઞાન સાહબ કા મૂલા

❀ દોહા ❀

ઇનકો પરખન કો પુની ॥ યહ બાની મેં જ્ઞાન ।
ઝુઠા સાચા જાન કર ॥ પરદા ખોલત જાન ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

યહ બાની મેં સાતવાં ગુણ હોઈ ❀ થોડા શબ્દ અર્થ બહુ જોઇ
એક શબ્દ સતગુરૂ કા જાનો ❀ સંતો અર્થ કરૈ બહુ માનો
નાના અર્થ ઘટાવય તાહીં ❀ બાનીમ ગુઢ જ્ઞાન તે વાહીં
સાહબ વચન મેં પુનિ તે જાકો ❀ આઠવાં ગુણ ભરા જો વાકો
જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ ઓ સુરતા ❀ ઇનકા ભેદ સૂચન સો કરતા
નવમા ગુણ જાનો જિજ્ઞાસૂ ❀ સાયુજ્ય મોક્ષ કહત જો તાસૂ
અખંડ સુખ જો બર્ણન કીન્હાં ❀ સ્વામી કબીર બાનીમેં ચીન્હાં
નવ ગુણ શુભ ભરા જો તાહીં ❀ યહ વચન મા જાનો વાહીં
એક કવિ કહા પૂની સોઈ ❀ સાહબ કબીર કી બાની જોઈ

❁ દોહા ❁

નિર્ગુન સાહબ કબીર કહા ॥ ઊંચ જ્ઞાન બહુ જાન ।
મખ્ખન સમ યહ બાની જો ॥ સન્તન લીન્હા માન ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

કહન ભાવ યહ હૈ પુનિ સોઈ ❁ સ્વામી કબીર અનાદી હોઈ
સૃષ્ટી રચના હુઈ જો ભાંતી ❁ જીવ ફસે અજ્ઞાન કે શાંતી
યહ પ્રસંગ જાનત તે તાહીં ❁ જીવો સુખી હોય જો માહીં
વહ ઉપદેશ જો લે આયે ❁ ઇસસે આદી ગુરૂ કહાયે
વહ જ્ઞાન બાની કે માહીં ❁ કીન પ્રચાર જગત કે તાહીં
ઇસસે નિર્ગુન જ્ઞાન કહાઈ ❁ જીવોં કો મોક્ષ દેત જો આઈ
નિર્ગુન ગાન સાહબ કા આસી ❁ જીવો હોય સત લોક નિબાસી
ઘટ ભીતર કા જ્ઞાન લખાઈ ❁ સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ ઠહરાઈ
ઉત્તમ હૈં જિજ્ઞાસૂ જો સોઈ ❁ પક્ષ પાત નહી જાનત વોઈ
ઉનકે લિયે વહ બાની જાનો ❁ અમૃત સમ ભરા હૈ માનો

❁ દોહા ❁

સબ સિદ્ધાંત કે ઉપરે ॥ સાહબ કબીર કા જ્ઞાન ।
ખાસ સ્વરૂપ સમઝ જો ॥ કહત પ્રત્યક્ષ સો જાન ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ ઔ સુરતા ❁ ચારો તત્વોં પ્રધાન ઘટ બરતા
ચારો કા સમઝ જો હોઈ ❁ બહુત બડા જ્ઞાન હૈ સોઈ
સાર શબ્દ નીઃક્ષર હૈ નામા ❁ અધીયગ્ન બ્રહ્મ પુનિ જામા
મહદમ્ મહં ભૂમા સો કહિયે ❁ સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ સો લહિયે
યહ સબ નામ બ્રહ્મ કા હોઈ ❁ બહુત નામ સે બર્ણન જોઈ
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહાદેવ આહીં ❁ જગત જનની જગદમ્બા તાહીં
ઉસી બ્રહ્મ કો ધ્યાન કરાહીં ❁ સબ સે બડા જ્ઞાન યહ આહીં
સહસ અઠાસી મુની ભે સોઈ ❁ તેતીસ કોટિ દેવ હૈં જોઈ
પીર પૈગમ્બર સંત બડે તાહીં ❁ સમરથ ભક્ત જગત કે માહીં
યે સબ ધ્યાન બ્રહ્મ કા કીન્હા ❁ બડે સિદ્ધ જગ ભે પ્રવીન્હા

❀ દોહા ❀

યહી જ્ઞાન પ્રથમ થા ॥ સબ બ્રહ્માન્ડ કે માહિં ।
સનાતન ધર્મ યહી હૈ ॥ જો સબ કે ઘટ આહિં ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ બિધ જ્ઞાન બ્રહ્મ કા હોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ આદિ સબ જોઈ
પારખ કરો સમુઝિ દિલ માહીં ❀ સ્થાન રૂપ ગતી શક્તિ આહીં
રાજ યોગ ક્રિયા જો તાહીં ❀ ધ્યાન ઉનમુની સોઈ કહાહીં
પ્રાપ્ત કીન યહ જ્ઞાન જો સોઈ ❀ મોક્ષ અખન્ડ તાહિ કા હોઈ
ઘટ ભીતર સબ તત્વ બીલોઈ ❀ પ્રધાન તત્વ સમ્ઝે જો સોઈ
જો તત્વ ઘટ માંહિ બીરાજા ❀ ઘટહિન માહિં પ્રાપ્ત સો આજા
પુરન ગુરૂ જરૂર બડ હોઈ ❀ જો યહ જ્ઞાન જાનત હૈં ,સોઈ
તબ ભવ રોગ હોય જો દૂરી ❀ મોક્ષ સાન્તિ પદ મીલૈ સો નૂરી
સ્વામી કબીર આયે બહૂ બારા ❀ જીવોં મેં યહ જ્ઞાન પ્રચારા
આદિ ગુરૂ સાહેબ હૈં સોઇ ❀ બડા જ્ઞાન પ્રગટ કિયે હોઈ
સબ જ્ઞાનો કે ઊપર જાનો ❀ સાહબ કબીર જ્ઞાન બખાનો
બહૂ સીદ્ધાંત જગત કે માંહીં ❀ ઉન પર યહ સીદ્ધાંત હૈ તાહીં
સાહબ કબીર કા યહ હૈ જ્ઞાના ❀ હર એક જુગ મેં કીન બખાના
સોઈ જ્ઞાન પ્રગટ જગ માહીં ❀ સ્વસંબેદ બખાનત તાહીં
ગુપ્ત ભેદ જો હૈ ઘટ માહીં ❀ વરણુન કરૈ સ્વસંબેદ આહીં
યહ બડ જ્ઞાન જાનો તે નીકે ❀ સાહબ કબીર કે બાનીમ જીકે

॥ ઇતી શ્રી કબીર સાહબ કી બાનીકા મહત્વ સમ્પુરન ॥

॥ ચાર વેદ છ શાસ્ત્ર અઢાર પુરાણ ॥

❀ દોહા ❀

પ્રાચીન જો ગ્રન્થ હૈ ॥ ભારત દેશ કે માહિં ।
ચાર વેદ છ શાસ્ત્ર જો ॥ ઔર અઠારહ આહિં ॥ ૧૯૩

—: ચૌપાઈ :—

ચાર વેદ જો કહેઊ બખાની ❀ ઋગ સામ યજુર અથર્બન માની
ચારહિ ઉપ વેદ હૈ સોઈ ❀ અયુર ધનુર અર્થ ગંધર્બ હોઈ
છ શાસ્ત્ર કહત હૈં તાહીં ❀ વેદાન્ત સાંખ્ય ન્યાય જો આહીં

વૈસીક જોગ હૈ મીમાંસા ❀ પુરાન અઠારહ જો કહત ઉપાસા
બહુત શાસ્ત્ર ગ્રન્થ જગ મહીં ❀ ધર્મ તત્વ કા સબહિ બતાહીં
ચાર વેદ સંસ્કૃત મેં ભાખા ❀ લાખ એક મંત્ર ધર્મકા સાખા
ચાર હજાર મન્ત્ર હૈ સોઈ ❀ જ્ઞાન કાન્ડ કા જાનો હોઈ
સોરહ હજાર મન્ત્ર જો ભાખા ❀ સોઈ ઉપાસના કો હૈ સાખા
અસી હજાર મંત્ર જો વેદા ❀ કર્મકાન્ડ કહત બહુ ભેદા
જ્ઞાન કાન્ડ વહ બ્રહ્મકો ગાવયં ❀ દુતીયા ઔર કોઈ ના ભાવયં
સાત ભૂમકા માનો સોઈ ❀ જ્ઞાન કાન્ડ મેં જાનો હોઈ

❀ દોહા ❀

સુભ ઇચ્છા સુભ બિચાર પુનિ ॥ તનુમાન સત્વાપતિ જાન ।
આસન સક્તિ પદારથ ભાવની ॥ ઔર તુરીગા માન ॥ ૧૯૪

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાન કાન્ડ કા દો હૈ સાખા ❀ ધ્યાતા ધ્યાન ધ્યેયે જો રાખા
તીનો એક રૂપ હોય જાઈ ❀ રૂપ સમઝ જો ધ્યાન લગાઈ
દુસર જ્ઞાન કી સાખા જાનો ❀ જીવ ચૈતન બ્રહ્મ આતમ માનો
વહી બ્રહ્મ વ્યાપા સબ તાહીં ❀ તલ રખને કા ઠાંવ ન આહીં
અદ્વૈત મત કહત હૈ જાકો ❀ વેદાન્ત શાસ્ત્ર ભરે યહ સાખો
દુસર મત સાંખ્ય ગોહરાઈ ❀ પુરૂષ પ્રકૃતિ દો જો ગાઈ
ચેતન પુરૂષ રમા જડ માંહીં ❀ પુરૂષ કો જાનિ મોક્ષ હોં જાઈ
સમય સાર ગ્રન્થ જો ગાવા ❀ બહુત શાસ્ત્ર કા યહ મત આવા
પારખ જ્ઞાન કહત હૈ સોઈ ❀ જવ ચેતન પારખી હોઈ

❀ દોહા ❀

જીવ સદા જો જીવત હૈ ॥ તીનો કાલ ના નાસ ।
જીવ જનઇયા હૈ બંદા ॥ પરખ કર છોડો તાસ ॥ ૧૯૫

—: ચૌપાઈ :—

ચારહિ તત્વ વો સબ જાનૈ ❀ પારખ જ્ઞાન મોક્ષ કો માને
ઉપર જો પ્રસંગ લિખ આયે ❀ જ્ઞાન કાણ્ડ કા રૂપ જો ગાયે
ચાર વેદ સોઈ જ્ઞાન પ્રમાના ❀ જ્ઞાન કાણ્ડ કીન બખાના
ઉપાસના કાણ્ડ કહો મૈં ગાઈ ❀ ઉસકી સાખા દોઈ બતાઈ

પ્રથમ સાખા યહ હૈ તાહીં ❀ ઘટમાં ધ્યાન બ્રહ્મ કા આહીં
સ્મરણ મન્ત્ર બડ ધ્યાન સમાધી ❀ યહ સો કહૈ વેદ અગાધી
સંત ગુરૂ ગરીબ દુખી જાની ❀ નિષ્કામ ભાવ સે સેવા આની
યહ શાખા ઘટ ભીતર આહીં ❀ દુસર સાખ કહીં હીં તાહીં
સત્ય પુરૂષ નિરન્જન જાનો ❀ શક્તિ વિષ્ણુ કો જો માનો
શિવ સુરજ ગનેસ હૈં તાહીં ❀ ઉપાસના કા યહ અંગ કહાહીં
બહુ જીજ્ઞાસૂ માને સોઈ ❀ યહ સબ દેવ બાહર કા હોઈ
બડ પુરૂષ કા ચિન્હ હૈ તાહીં ❀ ફોટા મૂર્તી ઔર જો આહીં
નામ મન્ત્ર જાપ અરૂ ધ્યાના ❀ સેવા પુજા અરચન જાના
યહ ઉપાસના કા સબ સાખા ❀ ઇસમેં ઔર બહુત હૈ તાકા

❀ દોહા ❀

કર્મ કાન્ડ મેં જો પુનિ ॥ દો સાખા હૈ તાહિ ।
એક નિકટ એક બાહર હૈ ॥ સમુઝો જો કોઈ આહિં ॥ ૧૯૬

—: ચૌપાઈ :—

જીવ માત્ર કી સેવા લાઈ ❀ સકામ ભાવ કીર્તિ ફયલાઈ
તીર્થ વ્રત યજ્ઞન અચારા ❀ દાન પુજા પાઠ બહુ ધારા
પ્રથમ સાખા કર્મ કા જાનો ❀ ઇસ મેં ઔર બહુત હૈ માનો
દુસર શાખ યહી પુનિ ગાવા ❀ ચાર વરણ બહુ કોમ બતાવા
હર એક જાતિ જુદા વ્યોહારા ❀ જન્મ વ્યાહ મરન લગ ધારા
બહુત પ્રકાર કર્મ જો હોઈ ❀ ગરૂડ પુરાણ કહા હૈ સોઈ
અસી હજાર મન્ત્ર હૈ તાહી ❀ કર્મ કાંડ કા રાહ કહાહી

॥ ચાર પ્રકાર ભક્ત ॥

❀ દોહા ❀

ઇશ્વર ભક્ત જો જગત મેં ॥ ચાર પ્રકાર કા જાન ।
જ્ઞાની બડા કહત પુનિ ॥ ઔર જિજ્ઞાસુ માન ॥ ૧૯૭

—: ચૌપાઈ :—

તીસર દુઃખી કહત હૈ તાહી ❀ ચૌથા અર્થી જાનો વાહીં
જ્ઞાની પુરૂપ જો જગ ભયઊ ❀ ઇશ્વર ભક્તિ વો પૂની ગયઊ
સુમિરન અજપા જાપ કરાહીં ❀ ઉન મુની ધ્યાન કરત હૈ તાહીં
ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે જો સોઈ ❀ તીનો રૂપ એક સો હોઈ
જીવ બ્રહ્મ કા રૂપ બખાના ❀ સાંચા રૂપ કરે પહિચાના

બ્રહ્મ જીવ રૂપ જો હૈ ઘટમાહીં ❀ દોનો એક રૂપ હોય નાહીં
જો પદારથ જગમેં હૈ સોઈ ❀ દશ્ય રૂપ મેં આવત ચોઈ
મિથ્યા યહ સબ જાનો વાકો ❀ બ્રહ્મ સત્ય, જો માનો તાકો
જ્ઞાની પુરૂષ ઇન સબકો ભાખા ❀ સંત શાસ્ત્ર કહત ધર્મ શાખા

❀ દોહા ❀

દુસરે હૈ જિજ્ઞાસુ, જન ॥ સંતો સબે બખાન ।
સર્વતત્વ તે જાનન કો ॥ ઇશ્વર ભક્તિ સો માન ॥ ૧૯૮

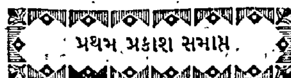
—: ચૌપાઈ :—

સિદ્ધા ચમત્કાર જો હોઈ ❀ યહ જાનન કી ઇચ્છા સોઈ
યહ સબ જગ દેખનમેં આવા ❀ ઇસકો પ્રથમ કૌન નિર્માવા
કબહિં, બિના કૈસે જો હોઈ ❀ એસા જ્ઞાન બિચારત જોઇ
બ્રહ્મ જીવ ઇશ્વર કા રૂપા ❀ ચેને જાનન જ્ઞાન સ્વરૂપા
જનમ મરન કા ફેરા સોઈ ❀ મોક્ષ અમર પદ કૈસે હોઈ
યહ જિજ્ઞાસા જિનમેં જાનો ❀ સોઈ જિજ્ઞાસુ રૂપ બખાનો
તીસર આરત જો જીવ હોઈ ❀ ઇશ્વર દેવકી ભક્તિ જોઈ
સેવા દાન યજ્ઞન બહુ કરહીં ❀ ગુરૂ સંત સબકે પગ પડહીં
આપન દુઃખ નિવારણ હેતૂ ❀ ધર્મ કો માન દેત હૈ ચેતૂ
ચૌથા ભક્ત અર્થી કો જાનો ❀ ધર્મ કો માન કરત હૈ માનો
ધન સમ્પતિ સ્ત્રી પુત્ર જાકે ❀ ઇનકે લિયે ભક્તિ કરે વાકે
ઇશ્વર દેવ, સાધુ ગુરૂ તાહીં ❀ ઉનકો માન કરત જો વાહીં

❀ દોહા ❀

એહિક અર્થ જો સિદ્ધ નહીં ॥ તરતજ હોય ઉદાસ ।
સંતગુરૂ ઇશ્વર પર ॥ નહીં રહા બીસ્વાસ ॥ ૧૯૯
ચાર ભક્ત જો કહત હૈ ॥ ઉત્તમ મધ્યમ માન ।
કનીષ્ટ નીચ હૈ પુનિ ॥ સુજનો જન પહિચાન ॥ ૨૦૦

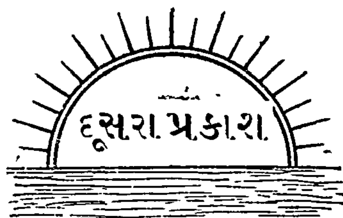
॥ ઇતિ શ્રી ચાર પ્રકાર ભક્ત સંપુરન ॥

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વીકૃત

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વીકૃત

દૂસરા પ્રકાશ

શ્લોક

કશ્ચૈવ કેવલ બ્રહ્મ ॥ વિશેષ બીજમ વ્યયમ્ ।
અંતર્બહિર્ મન્તેચા ॥ યત્કબીરઃ સ ચોચ્યતે ॥

॥ બ્રહ્મ સૃષ્ટિ કી ઉત્પતિ ॥

❀ ગ્રન્થ અનુરાગ સાગરમેં કબીર સાહબ ઔર ધર્મદાજીકા સંવાદ ❀

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ જબ હતે અકેલા ❀ ઉનકે સંગ દુસર નહિં ચેલા
સત્ય પુરૂષ જબ ગુપ્ત રહાયે ❀ કારણ કરન નહિં નિરમાયે

અર્થ—પ્રમાત્મા, કબીર શ્રી ધર્મદાસજી સે કહતે હૈં, કિ સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ પરમાત્મા સત્ય લોક અમર ધામ મેં અનન્ત સૂર્ય, ચન્દ્ર કે પ્રકાશ માફક બિરાજમાન થે । તબ દુસરા અન્સ બન્સ કોઈ થે નહીં સર્વ ચેતન શક્તિ એકહિ સ્વરૂપ મેં મહાન તેજોમય, પ્રકાશ એકહી સ્વરૂપ થા । પાંચ તત્વ ચન્દ્ર, સૂર્ય લોક લોકાન્તર, દેવ દઇત્ય, ચેલા, શિષ્ય, અમી સુરતી, કોઈ નહીં થા, યહ સર્વ પદાર્થો, સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ મેં સબ થે, સબકે પહલે, વહી બ્રહ્મ એકહી થે । કોઈ કારણ, કાર્ય ઉત્પતિ નહીં હુવા થા ।

—: ચૌપાઈ :—

સમ્પુટ કમલ રહા ગુપ્ત સનેહા ❀ પુષ્પ માહિં રહે પુરૂષ બિદેહા
ઇચ્છા કીન અંસ ઉપજાયે ❀ અંસન દેખ હર્ષ બહુ પાયે

અર્થ—પ્રથમ સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ મેં, સબ ગુપ્ત રહા હુઆ, કારણો કોઈ પ્રગટ હુઆ નહીં બાદ મેં, સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મને જ્ઞાન બિચાર સે સર્વ સૃષ્ટિ કી રચના કરને કે લિયે, ઇચ્છા હુઈ, ઉસી સમય મેં, એક તેજો મય કમલ પ્રગટ કિયે । ઉસ કમલ મેં આપ વિરાજમાન હુયે ।

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમહિં પુરૂષ શબ્દ પ્રકાશા ❀ દ્વીપ લોક રચિ કીન નિવાસા
ચાર કરી સિંહાસન કીન્હા ❀ તાપર પુષ્પ દ્વીપ કર ચીન્હા

અર્થ—પ્રથમ સત્ય પુરૂપ, બ્રહ્મ, સૃષ્ટી કી રચના કરને કે લિયે શબ્દોં કા પ્રકાશ કિયા । ઉસસે લોક લોકાન્તર દ્વીપ, રચકર તૈયાર હો ગયા, ઔર આપ, આનન્દ સે, વિરાજમાન થે । કરી શબ્દફૂલ કે પંખુડી કા અર્થ હૈ । વહ પંખુડી, સિંહાસન, કે આકાર કી થી ।

—: ચૌપાઈ :—

પુરૂષ કલા ધરિ બૈઠે જહિયા ❀ પ્રગટી અગર બાસના તહિયા
સહસ્ર અઠાસી દ્વીપ રચિ રાખા ❀ પુરૂષ ઇચ્છા સે સબ અભિલાષા

અર્થ—અબિનાશી, બ્રહ્મ અપની કલા શક્તિ સે બિરાજમાન હુયે ઉસ સમય મેં અગર અર્થાત્ સુગંધકી બાસના પ્રગટ હુઈ। પ્રમાત્માતે અપની ઇચ્છાસે અઠાસી હજાર દ્વીપ સંકલ્પ માત્ર સે પ્રગટ કિયા।

—: ચૌપાઈ :—

સબૈ દ્વીપ રહે અગર સમાઈ ❀ અગર બાસના બહુત સોહાઈ
દુજે શબ્દ પુરૂષ પ્રકાશા ❀ નિકસે કુર્મ ચરણ ગહિ આસા

અર્થ—સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કે તેજ પ્રભાવ સે અગર કી બાસના સુબાસ સર્વ દ્વીપ મેં ફૈલને સે સોભા આનન્દ હો રહા થા। પ્રમાત્મા દુસરા શબ્દ પ્રકાશ કીયા તબ ભગવાન્ કુર્મજી, પ્રગટ હુયે બ્રહ્મ કે ચરણ મેં ગિર કર નમસ્કાર કિયા।

—: ચૌપાઈ :—

તીજે શબ્દ પુરૂષ ઉચ્ચારા ❀ જ્ઞાની નામ સુત ઉપજે સારા
ટેક ચરણ સનમુખ હોઈ રહેઊ ❀ આજ્ઞા પુરૂષ દ્વીપ તિહિ દિયેઊ

અર્થ—સત્પુરૂષ બ્રહ્મ તીસરા શબ્દ ઉચ્ચાર કિયા તબ જ્ઞાની નામ પ્રમાત્મા પ્રગટ હુયે, વહી કબીર સાહબ હૈ, ઔર બ્રહ્મ કે ચરણોમેં નમસ્કાર કિયા ઔર સત્ય પુરૂષ કે હુકમ સે ઉનકો એક દ્વીપ મિલા।

—: ચૌપાઈ :—

ચૌથા શબ્દ ભયા પુનિ જબહીં ❀ બિબેક નામ સુત ઉપજે તબહીં
આપ પુરૂપ કિયા લોક નિવાસા ❀ પાંચવાં શબ્દ સે તેજ પ્રકાશા

અર્થ—સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ જબ ચૌથી બાર શબ્દ ઉચ્ચારણ કિયા તબ બિબેક નામ અંસ પ્રગટ હુયે, સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ આનન્દ સે અમર ધામ મેં નિવાસ કરતે થે।

—: ચૌપાઈ :—

પાંચવેં શબ્દ જબ પુરૂષ ઉચ્ચારા ❀ ભગવાન નીરંજન કા અવતારા
તેજ અંગરાય હોય આવા ❀ તાતે જીવનકો ન્યાય કરાવા

અર્થ—સત્ય પુરૂષ જબ પાંચવાં બખત શબ્દ કિયા તબ નીરંજન ભગવાન્ કા ઔતાર હુઆ, નિરંજન પ્રમાત્મા પ્રથમ સે તેજોમય સક્તિ સે પ્રગટ્ટ હુયે થે। ઇસ મતલબ સે જીવોંકેઃ ન્યાય સે દન્ડ દેતે હૈ।

—: ચૌપાઈ :—

જીવહિં અંસ પુરૂષ કા આહીં ❀ આદિ અંત કોઇ જાનત નાહીં
છઠવેં શબ્દ પુરૂષ જબ ભાખા ❀ પ્રગટે સહજ નામ અભિલાખા

અર્થ—સત્ય પુરૂષ પ્રમાત્મા કા યહ જીવઅંશ હૈં। યહ આદિ અંત પ્રસંગ કો કોઇ જાનતા નહીં હૈં। બ્રહ્મ જબ છઠવાં બખત શબ્દ પ્રકાશ, કિયા, તબ સહજ નામ ભગવાન્ પ્રગટ હુયે।

—: ચૌપાઈ :—

સતવેં શબ્દ ભયો સંતોષા ❀ દીન્હો દ્વીપ પુરૂપ પરતોસા
અઠવેં શબ્દ પુરૂપ ઉચ્ચારા ❀ સુરતિ સ્વભાવ દ્વીપ બૈઠારા

અર્થ—પ્રમાત્મા જબ સાતવીં બાર શબ્દ ઉચ્ચારણ કિયા, તબ સંતોપ નામ અંસ પ્રગટ હુયે। ઉનકો રહને કે લિયે એક દ્વીપ દીયા। આઠવીં બાર જબ બ્રહ્મ શબ્દ પ્રકાશ કિયા, તબ સુરતિ નામ ભગવાન્ પ્રગટ હુયે ઉનકો એક દ્વીપ મિલા।

—: ચૌપાઈ :—

નવમેં શબ્દ આનંદ અપારા ❀ દશવેં શબ્દ ક્ષમા અનુસારા
ગ્યારવેં શબ્દ નામ નિષ્કામા ❀ બારહવેં શબ્દ જલરંગી નામા

અર્થ—પુરૂપ જબ નવમીં બાર શબ્દ પ્રકાશ કિયા તબ આનન્દ નામ સુત પ્રગટ હુયે। દશવેં બાર ક્ષમા પ્રગટ હુયે। ગ્યારહવાં નામ નિષ્કામ પ્રગટ હુયે। બારહવાં શબ્દ સે જલરંગી નામ અંસ પ્રગટ હુયે।

—: ચૌપાઈ :—

તેરહેં શબ્દ અચિંત સુત જાનો ❀ ચૌદહેં શબ્દ સુત પ્રેમ બખાનો
પન્દ્રહવેં શબ્દ સુ દીન દયાલા ❀ સોલહવેં શબ્દ ભૈ ધૈર્ય રસાલા

અર્થ– સત્ય પુરૂષ તેરહવીં બાર શબ્દ પ્રકાશ કિયા તબ અચિન્ત સુત ઔર ચૌદહવીં બાર મેં દીન દયાલ અંસ પ્રગટ હુયે ઔર સોલહવીં બાર મેં ધૈર્ય અંસ પ્રગટ હુયે ।

—: ચૌપાઈ :—

સત્રહવેં શબ્દ સુત યોગ સંતાયન ❀ એક નાલ ષોડશ સુત પાયન
શબ્દહિં તે ભયો સુતન અકારા ❀ શબ્દ સે લોક દ્વીપ બિસ્તારા

અર્થ–સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કે સત્રહવીં બાર શબ્દ પ્રકાશ કરને સે, યોગ સંતાયન પ્રગટ હુયે એક નાલ સે સોલહ અંસ પ્રગટ હુયે થે । શબ્દ હી સે સબ અંસન કા શરીર કા આકાર બન ગયા થા ઔર શબ્દ હી સે સબ દ્વીપ લોક રચા ગયા થા । યહ બ્રહ્મ સૃષ્ટિ કા બર્ણન હૈ । યહાં માયા કી સૃષ્ટિ નહીં હૈ ।

—: ચૌપાઈ :—

અગર અમી દિયે અંસ આહારા ❀ દ્વીપ દ્વીપ અંસન બૈઠારા
અંસન શોભા કલા અનન્તા ❀ હોત તહાં સુખ સદા બસન્તા

અર્થ–સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મને સબ અંસોકો અમીકા ભોજન અર્પન કિયા । ઔર સબકો અપને અપને દ્વીપોં મેં રહને કે લિયે આજ્ઞા કિયા । સત્ય પુરૂષ કે પ્રતાપ સે સબ અંસોં કી કલા, શક્તિ અપાર હૈ । ઇન સબકે લોકો મેં, સદા કાયમ સાત્વિક સુખ અખંડ રહતા હૈ ।

—: ચૌપાઈ :—

અંસન સોભા અગમ અપારા ❀ કલા અનંત કો બર્ણૈ પારા
સબસુત કરે પુરૂષ કા ધ્યાના ❀ અમી અહાર સદા સુખ માના
યહિ બિધિ સોરહ સુત તેહિં ભયઊ ❀ ધર્મ દાસ તુમ ચિત ધરિ લેઊ

અર્થ–અંસો કી સોભા અગમ અપાર હૈ, વહ બર્ણન કોઈ કર સકતા નહીં । સવ સુતને સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કા એક તાર

સે ધ્યાન કરતે થે, ઉન સબને સૃષ્ટી રચના, માયા કા પ્રવૃતિ કુછ કિયા નહીં થા સદ્ગુરૂ કબીર સાહબ ને ધર્મદાસજી સે કહતે હૈં। ઇસ રીતી સે આદિ પ્રથમ મેં સોલહ સુત ઔર દ્વીપ કી ઉત્પત્તિ હુઈ। વહ બાત તુમ ધ્યાન મેં રખના।

॥ છંદ ॥

દ્વીપ કરી કી અનન્ત સોભા ❀ નહિ બર્ણત સો બનૈ
અમિત કલા અપાર અદભુત ❀ સુતન શોભા કો ગનૈ
પુરૂષ કે ઉજિયાર સે સુન ❀ સબૈ દ્વીપ અંજોર હો
સત્ય પુરૂષ રોમ પ્રકાસ એકહિ ❀ ચન્દ્ર સૂર્ય કરોડ હો

અર્થ– કબીર સાહબ કહતે હૈં। કી વે સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કા દ્વીપ કા શોભા અપરમ પાર હૈ। ઔર હંસો કી શોભા બહુત હૈ સત્ય પુરૂષ પ્રમાત્મા કા બહુત બડા પ્રકાશ સબ દ્વીપો મેં ફૈલા હુઆ હૈ ચન્દ્ર સુર્ય કા કુછ જરૂરત નહીં હૈ। બ્રહ્મ કે એક રોમ મેં ઇતના બડા પ્રકાશ હૈ કી ચન્દ્ર, સુર્ય કરોડો છિપ જાતે હૈ અર્થાત્ મન્દ પડ જાતે હૈં।

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ જો આનન્દ ધામા ❀ શોક મોહ દુઃખ તહાં ન જામા
હંસન કો વિશ્રામ તે સોઈ ❀ પુરૂષ દરશ અમી અચવન હોઈ

અર્થ–સત્ય પુરૂષ પ્રમાત્મા કા અમર ધામ હૈ તહાં શોક મોહ દુઃખ કા પ્રબેશ નહી ઔર હંસ કે લિયે મોક્ષ કા સ્થાન હૈ તહાં હંસો કો પુરૂષ કા દર્શન ઔર અમૃત કા ભોજન પ્રાપ્ત હોતા હૈ।

❀ દોહા ❀

સબ કે પહિલે જો પુની ॥ બ્રહ્મ સૃષ્ટી જાન।
પુરૂષ ઇચ્છા માત્ર સે ॥ પ્રગટ કીન સો માન ॥ ૧

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મ સૃષ્ટી મેં સો જોઈ ❀ અઠ્ઠાસી હજાર દ્વીપ રચા હોઈ
માતા આદિ શક્તિ કો માનો ❀ ઔર સત્તરહ અંસ બખાનો
પાંચ તત્વ પાંચ અમી સોઈ ❀ રૂરતી સાત પ્રથમ સો હોઈ

—: ચૌપાઈ :—

ઓંકાર નિરંજન હૈ તાહીં ❀ આદિ સક્તિ દેબી જો આહીં
ઇનસે તીન દેવ ભે સોઈ ❀ બ્રહ્મા બિષ્ણુ મહેશ્વર હોઈ
દેબી તીન ભઈ પૂની તાહીં ❀ લક્ષ્મી ઉમા સરસ્વતી આહીં
કોઈ ગંડેસ સુરજ કો માના ❀ પંચ દેવ ઇનહીં કો જાના
ક્રમવાર સૃષ્ટી કા ભેદા ❀ રચના ભા કહ સુક્ષ્મ બેદા
બહુત બખત અસ ભા જો સોઈ ❀ નાશ હુઆ સૃષ્ટી કા જોઈ

❀ દોહા ❀

પ્રથમ સૃષ્ટી આરમ્ભ મેં ॥ જીવહી આયા સોય ।
કર્મ શુભા શુભ કારને ॥ જન્મ ધરા બહુ હોય ॥ ૨

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ હૈ સોઈ ❀ સાર શબ્દ નિઃક્ષર તે હોઈ
વહ સ્વરૂપ બ્રહ્મ હૈ નીકે ❀ આતમ ધન ખબર ન જીકે
અનન્ત બ્રહ્માંડ અનન્ત જીવ તાહીં ❀ વો સબ ભૂલિ ગયે પુનિ આહીં
જીવ કા ભુલ સુધારન હેતૂ ❀ સુખ શાન્તિ દેન કે જેતૂ
હમહીં આયે જગત બહુ બારા ❀ હર એક યુગો દેહ જો ધારા
જુદા નામ અહૈ સો રૂપા ❀ પ્રગટ હોવ મૈં જોતી સ્વરૂપા
સોરહ અંશ પુરૂષ સે ભયઊ ❀ તીજા અંશ હમહીં કો કહેઊ
જ્ઞાની પુરૂષ હમહીં હૈ સોઈ ❀ કલયુગ નામ કબીર મમ હોઈ

॥ ધર્મદાસ કા પ્રશ્ન ॥

❀ દોહા ❀

આપ યુગન યુગ આવત હૈં ॥ સત્ય બાત યહ હોય ।
જીવો કે ઉદ્ધાર લિયે ॥ કવન જ્ઞાન કહે સોય ॥ ૩

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ અસ અર્જી કીન્હા ❀ પ્રભુજી સુનો મૈં તુન્હે આધીન્હા
સો પ્રભુ દયા કરો અબિનાસી ❀ વોહી જ્ઞાન મૈં સુનન કી આસી
આપ દયા નિધ પુરન સ્વામી ❀ શક્તિ જ્ઞાન ચરિત્ર મેં નામી
મમ હિત આપૈ કરો બખાના ❀ હોઇ હૈ જીવ સુખી બહુ જાના

છલ પરપંચ કપટ કુછ નાહીં ❀ એસા પ્રશ્ન કીન પ્રભુ પાહીં
સાહબ કબીર હર્ષીત ભે સોઈ ❀ ઉત્તમ જિજ્ઞાસા જાનેવ હોઈ
સતગુરૂ બચન હંસ પ્રકાશા ❀ ખીલા કમલ ધર્મદાસકા તાસા
પાન કરન લાગે ધર્મ દાસુ ❀ શ્રવન દાર એક ચિત સે જાસુ
સાહબ બચન કીરન સમ હોઈ ❀ ધર્મદાસ દિલ પર પડા જોઈ
સહજ ધ્યાન યોગ કી રીતી ❀ સો સમુઝાય કહો સુનપ્રીતી
યહ જ્ઞાન જો પાલન કરતા ❀ તિનકર દુખ હોય સબ અંતા

॥ કબીર સાહબ કા ઉત્તર—સહજ બીહંગમ યોગ ॥

❀ દોહા ❀

સાંચા શબ્દ કહત હોં ॥ ધર્માનિ સુનિયે સોય ।
વહ પદ કો જો જાનહિં ।। સબસે બડા તે હોય ॥ ૪

—: ચૌપાઈ :—

ભીતર મેં જો પુરૂષ બીરાજા ❀ કરૈ બન્દના ઉસીકા આજા
વહ ભવસાગર મેં ના આઈ ❀ જો વહ રૂપ ચીન્હા હર્પાઈ
સોહં શબ્દ પ્રથમ તુમ જાનો ❀ અખંડ પ્રેમ જો ઉસમેં માનો
ઉસકા જાપ અજપા હૈ નીકે ❀ ગુરૂ ગમસે સમઝો તુમ જીકે
અખંડ મુકામ ખબર જો ભયઉ ❀ કહાં સે આવય કહાં કે ગયઉ
જાપ કરન કી જો હૈ રીતી ❀ ઉઠંત બૈઠય સ્વર કી પ્રીતી
યહ ઘટ માહિં બિરાજત તાહીં ❀ કીસી કો ખબર હૈ જો નાહીં
નામ રૂપ દીપક જહેં તાહાં ❀ જાનેવ વોહી ધ્યાન કીન વહાં
સુરત નિરત તત્વો દો ભારી ❀ જહાં રહે તહાં બસ્તી સારી
ધારા સમે મીન જો આવય ❀ સુરતા અસ ઉપર ચઢિ જાવય

❀ દોહા ❀

સુરતા ચઢિ ગગન મા ॥ જહાં તત્વ કા ખાનિ ।
લેત આનન્દ વહ રૂપ મેં ॥ ના કરિ સકે બખાના ॥ ૫

—: ચૌપાઈ :—

અમર સીદ્ધ આસન સે સોઈ ❀ એહી બીધી બૈઠ કરો તુમ જોઈ
અમર આસન કહોં બખાની ❀ જો ધ્યાન મેં સુગમ કરી માની

મૂલ સ્થાન અમરી કા દ્વારા ❀ સંધી મિલાય પગ રાખો સારા
બાંયા પગ કા એડી જાનો ❀ સીયન પાસ રાખિ સુખ માનો
દહીના ઉસકે ઉપર રાખા ❀ સીધા બૈઠ અમી રસ ચાખા
યહ આસન અમર કહવાઈ ❀ ધ્યાન કરત અમર ફલ પાઈ
નાક દ્વાર સે દ્વાદસ પવના ❀ હિમકર માહિં કરો સો ગવના
જલ પૃથ્વી તત્વો જો હોઈ ❀ ચઢય ગગન અનહદ સુખ જોઈ
દેહ સુરત કર વારો તાહીં ❀ તબ વહ નામ અમીરસ પાહીં
ઉલટા ચઢય તે પહુંચત ભયઊ ❀ સીધા ચલૈ નર્ક મેં ગયઊ

❀ દોહા ❀

સુરત નિરત કા ખેલ હૈ ॥ સ્વાસ સુરત એક હોય ।
ધ્યાન કરૈ એક તારસે ॥ તબ આનન્દ પદ જોય ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

પંચ વિષય કા હદ જો આહીં ❀ ઇનકો ત્યાગ બેહદ કો જાહીં
ચક્ષુ દોઈ કંજ સમ હોઈ ❀ બાન ચઢાય મારો જો વોઈ
તલ ભર ખિડકી જો પરમાના ❀ માર્ગ મીન તેહી પુનિ જાના
તિલ કપાટ ખોલૈગેં નીકે ❀ દેખય સોઈ અમરપદ જીકે
ભંવર કમાન ચઢાવય જીકે ❀ સુરત બાન મારૈ મન નીકે
ચારો તરફ ગીરી હૈં ઘેરે ❀ બીચ મેં સીન્ધ ભરા જલ નેરે
તીન તત્વ પ્રધાન બતાવા ❀ ત્રિકુટી મહલ તાહિ કો ગાવા
કરો અસ્નાન વહાં જો જાઈ ❀ સંગમ તીન તત્વ મિલ જાઈ
પારસ પદ કો જો પહિચાનય ❀ લોહસ કંચન કો જીવ માનય
પદ નિર્બાન ઇસકો તે ગાવા ❀ સુક્ષમ બેદ સો યહી બતાવા

❀ દોહા ❀

આવા ગમન હોય નહીં ॥ જો વહ પદ પહિચાન ।
જાનૈગે કો સંત જવૈહરી ॥ સતગુરૂ શબ્દ પરમાન ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

સહર અમર પુર ગૈબ બજારા ❀ સર દોઈ ભરા બડા સો સારા
સરવર દોનો બીચ મેં તાહીં ❀ વૃક્ષ એક ખડા બડ આહીં

વહ વૃક્ષ કા કરો બખાના ❀ અનન્ત લોક રચા જે જાના
ઉસકી સોભા અગમ અપારા ❀ જાનિ સમઝ ધ્યાન જો કારા
વહી અગમ વૃક્ષ કે માહીં ❀ તારા અનન્ત ખિલા હૈ તાહીં
ચન્દ્ર સૂરજ કીરણુ બહુ સોઈ ❀ બડ પ્રકાશ ફૈલા દિલ હોઈ
અનન્ત પ્રકાશ બર્ણી ના જીકો ❀ બડી ભાગ તે મિલા તુમહીં કો
સંત ફકીર બહુત જગમાહીં ❀ સો ખોજત વહ તત્વ કો આહીં
જોગી જંગમ સેવડા સોઈ ❀ સબકો આસ ઉસી કા હોઈ
સમરથ ગુરૂ મિલૈ જો તેહીં ❀ ઘટ કા જ્ઞાન જનાવહિ જેહીં
બડા ભાગ્ય શિષ્ય કા હોઈ ❀ ઐસા ગુરૂ મિલૈ જો સોઈ

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ સુકૃત જો ॥ દાન પુન્ય કિયા તાહિં ।
વહ પ્રભાવ કે કારણે ॥ યહ પદ પાવત આહિં ॥ ૮

—: ચૌપાઈ :—

વહી નીઃતત્વ જબ જાના સોઈ ❀ રાખો ધ્યાન ભૂલ ના હોઈ
કનક કામની માયા આહીં ❀ ઉસમે તુમ ભૂલો ના તાહીં
બાની બહુત પ્રકાર કા હોઈ ❀ ખન્ડન મન્ડન જાનવ સોઈ
જાનેવ નહી તત્વો નિજ સારા ❀ ખન્ડન કરૈ અનેક પ્રકારા
વહ તત્વ જો તુમ ન ભૂલા ❀ તુમહી બ્રહ્મ સબહીન કર મૂલા
આતમ ધન વહી હ સોઈ ❀ ધ્યાન ક્રિયા યહ કારન હોઈ
જીવ તત્વ કહત હૈ નીકે ❀ ઇસસે પૃથક નીઃક્ષર જીકે
નીઃક્ષર જીવ કર ધન હે સોઈ ❀ જીવ વહ જાની અમર સુખ હોઈ
ધ્યાન સ્મરન કીન યહ કારણુ ❀ ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે હૈ તારણુ
માયા તત્વ કાંચ સમ સોઈ ❀ અન્દર સાંચા રૂપ હૈ જોઈ
પાની પવન મેઘ કુછ નાહીં ❀ મોતી કી ઝરી લાગી તાહીં
ચન્દ્ર સુરજ સે બડા પ્રકાશા ❀ તેજ બહુત આનન્દ કી રાસા
વહી કમલ કે મધ્ય સોહાયે ❀ ઝિલમિલ નૂર તેજ બહુ છાયે
છોટા સ્થાન કહોં બખાની ❀ બસ્તુ બહુત બડી સો જાની
અગમ કેવાડ ખુલિ પુનિ ગયઊ ❀ પ્રેમ લહર ઉક્ત પટ ભયઊ
ભર્મ સબૈ નિવારન હોઈ ❀ દીપક નામ કા જેવમ સોઈ

❀ દોહા ❀

યોગી જન સમરથ વોઈ ॥ ગુરૂસે જ્ઞાન જો લીન ।
કુછ ચિન્તા ઉનકો નહીં ॥ માયા છેડ ન કીન ॥ ૯

—: ચૌપાઈ :—

ભવસાગર મેં બહુ દુઃખ પાવા ❀ નીચ ઊચ ઘર જનમ ધરાવા
સતગુરૂ દયા કીન જબ સોઇ ❀ વહ દુખ કા અન્ત તબ હોઈ
નામ અમીરસ પિયા હૈ તાહીં ❀ જનમ મરન કી સુધિ બિસરાહીં
વહી રૂપ મે સુરતા દીજે ❀ સબ કુછ ઉસી મેં અરપન કીજે
પ્રેમ બાન ઉસકો જો લાગા ❀ ગગન માહિં મસ્તા જો જાગા
બહુ પ્રકાર બાજીત્ર જો બાજા ❀ અનન્ત ધુનિ નિકલત હૈં તાજા
બાહેર કા પ્રકાશ ના જાનો ❀ પચ્છિમ ઉદય ભાનુ ભે માનો
ભંવર રૂપ જો સુરતા હોઇ ❀ આનન્દ લેય કમલ મા વોઈ
વહ કમલ રસ જાનત નીકે ❀ ગુરૂ ગમ ભેદ મિલા હે જીકે
બહુ પ્રકાર જગ સુરતા આહીં ❀ વહ આનન્દ કો જાનત નાહીં

❀ દોહા ❀

હંસ રમૈયા રામ હે ॥ સાર શબ્દ લખા તેહિ ।
ગર્ભબાસ આવય નહીં ॥ બડી ભાગ્ય હૈ વેહિ ૧૦

—: ચૌપાઈ :—

બડ ખુબસુરતીં જાનો સોઈ ❀ મેઘ ગગન મેં છાયા હોય
અમૃત વર્ષા હોય દિન રાતી ❀ નાગીન એક પિયત બહુ ભાંતી
ગુરૂ સે ભેદ જાના જો તાહીં ❀ અમૃત કા રક્ષન કિયા વાહીં
વહ અમૃત કા બડા પ્રભાવા ❀ દેખત ચકક્ષુ મન હર્ષાવા
જીજ્ઞાસુ કો દર્શન હોઈ ❀ અમરીત ભરા સાગરકા સોઈ
વહ સ્વરૂપ જો સુન્દર પીકે ❀ અનન્ત શક્તિ ભરા હૈ નીકે
સબ હંસો કો વહી અધારા ❀ મોતી ચુગત અમર તન ધારા
પ્રીત પુરાની થી જો નીકે ❀ બીચ મેં બિછુડા થા તે જીકે
સુરત તુરત લીન પહિચાની ❀ પુરૂષ ચરન ગહે જો જાની
ભાગ્ય પુરન જબ ખિલ જાઈ ❀ પુરન ગુરૂ પ્રાપ્ત ભે આઈ
હંસ પુરૂષ સુરત જો કહેઊ ❀ તીનો મિલં આનન્દ હોય ગયઊ

❀ દોહા ❀

જન્મ મરન દુખ બડા થા ॥ અનન્ત વર્ષ કા હોય ।
પ્રાપ્ત કીન વહ રૂપ કો ॥ કાલ ન વ્યાપૈ કોય ॥ ૧૧

—: ચૌપાઈ :—

હરદમ ધ્યાન પુરૂપ કા જાકો ❀ કર્મ કરો શુભ ફલ નહી રાખો
ભર્મ ધોખા સબ દીનો હટાઈ ❀ અબિરલ ભક્તિ બડ ગુરૂ લખાઈ
યહ સબ પ્રાપ્ત કરન કા કારણ ❀ અજપા જાપ જપો જીવ તારણ
સોહં શબ્દ મેં બહુત પ્રભાવા ❀ ગુરૂ સે જાપ વિધિ જો પાવા
સાહબ કહે વહી મૈ રૂપા ❀ યહ જીવ લખા બ્રહ્મ સ્વરૂપા
આપન ચિત નિર્મલ જબ હોઈ ❀ તબૈ પુરૂપ કો ભાવૈ સોઈ
અખંડ સુખ હંસ ને પાવા ❀ જીતે મરે મોક્ષ વહ ગાવા
ધર્મીક વ્યક્તિ સતો ગુણ આહીં ❀ ધર્મહિ મા સબ ઉમર બીતાહીં
બહુત ગઈ થોડી પુનિ રહિયે ❀ થોડી રાખ જાને નાઈ દહિયે
વોહીં બહાદુર હૈ જગ માહીં ❀ આગલ બઢે નીચે ના જાહીં

॥ પન્ચ મહાન જ્ઞાન ॥

❀ દોહા ❀

મહાન જ્ઞાન યહ પાંચ હૈ ॥ ધર્મદાસ તુમ જાન ।
લોક પ્રલોક મેં સુખ હો ॥ સોઈ કહોં બખાન ॥ ૧૨

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ સત્ય દુસર નહિં હિન્સા ❀ તીસર એકતા જાનો કિનસા
બિશ્વ બંધુત્વ જાનો સોઈ ❀ ચૌથા એકહિ ઈશ્વર હોઈ
પચવાં ચેતન કહેવો બલજોરા ❀ જિન બલ સબૈ ફિરત ચહુ ઓરા
પ્રથમ સત્ય કી નિર્ણય કરહીં ❀ બોલય સત્ય સમઝિ કર મનહીં
ઝગડા કલહ નુકશાન જો તાહીં ❀ યહ નહિ હોય રહે સુખ વાહીં
કોઈ પ્રસંગ એસી બની જાઈ ❀ મન કી બાત પ્રગટ ન લાઈ
એસા જાનિ બોલો સત્ય તાહીં ❀ સત સંગ કરો સત્ય જો આહીં
સત્ય વોઈ જો નાસત નાહીં ❀ વોને પ્રાપ્ત કરો જો તાહીં
જિતની શાખા ધર્મકી કહેઊ ❀ સત્ય રૂપ સબ મેં બસિ રહેઊ

❀ દોહા ❀

દુસર અંગ જો કહત હો ॥ હિન્સા નહિ કરન ।
તન મન બચન સે જાનિયે ॥ બડા જ્ઞાન યહ તરન ॥ ૧૩

—: ચૌપાઈ :—

તન મન બચન સે જાનો સોઈ ❀ હિન્સા કોઇક જીવ ના હોઈ
જાનિ બૂઝિ કર મન પ્રતીતી ❀ પ્રાણી માત્ર દુખ કોઈ ના દીતી
ઇસમે બહુત સમઝકર ભાવા ❀ એક જીવ બહુતક જીવ સતાવા
ધર્મ કા જો કરે અપમાના ❀ ધર્મીક પુરૂષ કો દુખ દે નાના
ઇનકો તાડન મારન માહીં ❀ યહ અહિન્સા કહા ન જાહીં
ઉન દુષ્ટો કો દન્ડ કરાહીં ❀ વહી બડ ધર્મ જાનો તે આહીં
દુસર સુખ શાન્તિ કે હેતૂ ❀ તાડન કડક શબ્દ કહ તેતૂ
યહ હિન્સા કહા નહિં જાઈ ❀ જિસ મેં દુસર ભલા કહાઈ

❀ દોહા ❀

તીસર એકતા જાનિયે ॥ બિસ્વ બન્ધુ સબ આહિં ।
ઐસા જ્ઞાન બિચારહી ॥ દોષ કીસીસ ન તાહિં ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

ઐસા જાનિ ઈર્ષા સબ ત્યાગા ❀ સબકો મદત કરે અનુરાગા
ચૌથા જ્ઞાન યહ હૈ સોઈ ❀ ઇશ્વર બ્રહ્મ એકહી જોઈ
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ જો આહીં ❀ સબ કર જન્મ દીન પુનિ તાહીં
ઉસી કા નામ રૂપ હૈ વીરા ❀ ગુરૂદ્વારસ જાનો બલધીરા
મનુષ્ય માત્ર સબ ભાઈ હોઈ ❀ દ્વેષ ભાવ કીસીસ ન જોઈ
ઉસી કી ભક્તિ સબ કોઈ કરહૂ ❀ દુસર ચિત અન્ત ના ધરહૂ
પચવાં જ્ઞાન ચેતન કો કાહા ❀ જો ત્રિકાલ જાગૃત હૈં ચાંહા
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ જો આહીં ❀ ચૈંતન જીવ વ્યાપા હૈ તાહીં
જિસકે શક્તિ કર પ્રભાવા ❀ જડ સબ ચૈંતન કામ કરાવા

❀ દોહા ❀

ચેતન એક શક્તિ બડી ॥ બહુત બલી તેહિ જાન ।
અમર અનાદી તત્વ તે ॥ બિરલા જન પહિચાન ॥ ૧૫

પાંચ તત્વ સે પૃથક હૈ સોઈ ❀ સબ કો શક્તિ દેત જો હોઈ
ચૈતન જીવ બહુત બારીકા ❀ દેખી સકત નહી કોઈ જીકા
છોટમ છોટ કીડી કા દેહી ❀ બડી મેં બડી હાથી કો કેહી
ઇન સબ દેહ મેં ચેતન કા બાસા ❀ શરીર ફિરાવય કરૈ તમાસા
ચૈતન નિકલ ગયા જેહિ બેરા ❀ કાયા પડી પૃથ્વી પર તેરા
જીવ જબ ગયા શરીર સે તાહીં ❀ જીવ રૂપ કોઈ દેખા નાહીં
બહુત છોટ નાના પુનિ ભયઊ ❀ ઉનકો લખય બિરલા કોઈ કહેઊ
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ હૈ સોઈ ❀ સબકો ઉઠાય ચલત હૈ વોઈ

॥ ધન યોગ્ય ખર્ચ ॥

❀ દોહા ❀

તીન પ્રકાર કા તાપ બડા ॥ દેહિક દૈબિક જાન ।
ભૌતિક દુખ જો કહત હૈં ॥ યહ મેં બહુત સમાન ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

દેહિક દુખ કહત હોં તાહીં ❀ શરીર મેં રોગ જિતના હોય જાહીં
યહ દુખ પીરા બહુત સોં હોઈ ❀ સબકો લાગત હૈ જો સોઈ
દૈબિક દુખ તુમ જાનો વાકો ❀ અગ્નિ પવન પાની હૈ જાકો
દેવ પિતર ગ્રહ ભૂત પિચાસા ❀ ઇન સબ કોપ કીન સો તાસા
રાજા ચોર ઓ ઠગ વ્યાપારા ❀ ઔર બહુત ઇસ મેં જો ધારા
ભૌતિક તાપ કહત હૈ જાહીં ❀ એક દુસર કો દુખ દે તાહીં
યહ દુખ બહુત જો હૈ સોઈ ❀ અનન્ત પ્રકાર વરણી ન હોઈ
તીન પ્રકાર તાપ જો ગાવા ❀ અનન્ત દુખ યેહિ માહિં સમાવા
યહ સબ દુખ નિવારન હેતૂ ❀ ધન બહુ ખર્ચ કરન પડય જેતૂ
ખર્ચ કરન કી ઇચ્છા નાહીં ❀ બલજબરીસ ધન લાગત વાહીં
ધર્મ કા કામ કોઈ જો હોઈ ❀ ધન ખરચન ના ઇચ્છા જોઈ
બહુતક વ્યક્તિ હૈં જગ માહીં ❀ દાન પુન્ય કુછ કરત હૈં નાહીં
જો સુકૃત હોય બલવાના ❀ તીનો દુખ ઘટય સો જાના
ધર્મ દાન મેં મન બહૂ નાહીં ❀ અનેક પ્રકાર દુખ આવત તાહીં

❀ દોહા ❀

અનન્ત મનુષ્ય સંસાર મૈં ॥ રજો તમો ગુણ માહિં ।
નિસબાસર ઉસહીમ પડે ॥ સૌખ મૌજ મેં આહિં ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

રજો તમો ગુણ જિતની સાખા ❀ ખાન પાન ધામ ધન નાખા
લગ્ન આદિ બહુત સો કામા ❀ વાહન વ્યવહાર સૌખ બહુ જામા
સોના ચાંદી વસ્ત્ર બહુ હોઈ ❀ અનન્ત બસ્તુ સેવત હૈ સોઈ

❀ દોહા ❀

કોરટ સૌખ નારિ બસ ॥ ડંબલ ખર્ચત ધન આહિં ।
બહુત ખુસી આનન્દ મેં ॥ પાની દારીમ તાહિં ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સુકૃત દાન કરન જબ આવય ❀ બહુત તર્ક તેહિ માહિં બઢાવય
દાન કરન મેં ઇચ્છા નાહીં ❀ પાપ મેં કરત હર્ષ મન માહીં
રજ તમ માહિં ખર્ચ કમ કરહૂ ❀ બહુત પાપ કહે શિર ધરહૂ
વાહ વાહ સબ કુછ દિન કરહીં ❀ વિપત માહિં કોઈ ના નરહીં
વિપત માહિં તુમરે સંગ નીકે ❀ તુમાર ધર્મ રહે સંગ જીકે
વહી ધર્મ તુમ યાદ મે રાખો ❀ તુમકો સુખી કરૈ ધર્મ આકો
સુખ શાન્તી તુમ્હે વો દેહી ❀ દાન પુન્ય આદર કરો જેહી
રજો તમો ગુણ બહુ ધન લાગા ❀ તો ધન તુમહે કરેગા ત્યાગા
ઐસા સમઝત ચતુર સયાને ❀ વ્યર્થ ધન ખર્ચત ના જાને
વહી અમર જગત મેં સોઈ ❀ દાન કરત બહુ પાત્ર કા જોઈ
બર્તમાન કા પાપ જો તાહીં ❀ દાન કિયે ઘટત હૈ વાહીં

❀ દોહા ❀

અગ્ની લાગય જો પુનિ ॥ કોઈ પ્રકાર ધન માહિં ।
બીર પુરૂષ ભય કે બિના ॥ ખીચત ધન હૈં તાહિં । ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

તાપ કે ડર સે જો ના જાહીં ❀ તો સબ ધન ભસ્મ હોય તાહીં
અગ્નિ રૂપ વ્યોહારીક કામા ❀ તાપ રૂપ બડ સ્વારથ જામા
નિજ સ્વારથ તાપ હૈ સોઈ ❀ કાદર લોભી લાલચી હોઈ
તે ધન ખીચ દાન ન કરહીં ❀ સ્વારથ તાપ ભય સો વો ડરહીં
વ્યોહારિક જો સબ હૈ કામા ❀ સબ ધન લાગત હૈ જો તામા
સૂરવીર દાની હૈ કોઈ ❀ સુકૃત દાન કરત ભલ જોઈ
ઇનકર જન્મ પરસ્વાર્થ લાગી ❀ માત પિતા ઇનકર બડ ભાગી

❀ દોહા ❀

યહ બડી સૃષ્ટી જાનિયે ॥ એના આદિ બહુ દૂર ।
ત્રિકાલ દરસી જાનહીં ॥ જિનમે પૂરન નૂર ॥ ૨૦

—: ચૌપાઈ :—

દેવ દનુજ નિશ્ચર તે જાનો ❀ મનુષ્ય માહિં બહુ નૃપ બખાનો
ધર્મ સતો ગુણુ નીતી આહીં ❀ બડ બડ દેવ પાલન કિયા તાહીં
ઉન પુરૂષો કા જો હૈ નામા ❀ થોડા લીખો યહાં તે કામા
શક્તિ આદિ તીન જો દેવા ❀ અધરમ હટાય ધર્મ કો સેવા
બરૂન કુબેર યમ દિગપાલા ❀ ઇન સબ રાજ નીત સે હાલા
દાનવ બલી પ્રહલાદ બિભિષણુ ❀ પ્રસ્ત માલ દેવ નીતી કા ભૂષણુ

❀ દોહા ❀

મનુ સગર ભગીરથ પુનિ ॥ રઘુ દશરથ શ્રી રામ ।
હરીશ્ચન્દ્ર મોરધ્વજ ॥ શીવીં પુન્ય કા ધામ ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

શ્રી કૃષ્ણુ ધર્મ જગજીવન રાજા ❀ બીર રામસિંહ ધર્મ કે તાજા
અમર કનક ભારત કે સોઈ ❀ નીતીસ પ્રજા પાલે તે હોઈ
જાતિ પંથ ચેને ના ભેદા ❀ સબ પર પ્રેમ દ્વેપ કો છેદા
નીતી માન બહુત નૃપ ભયઊ ❀ ધર્મ માહિં પૂરન ચિત રહેઊ
વર્તમાન મેં જો હૈં રાજા ❀ કોંગ્રેસ પ્રધાન બીરાજા
મહાત્મા ગાંધી કો ધન્ય હોઈ ❀ નીતી સાંચ સીખાયેવ સોઈ
હિન્દુ યવન કો એક સમ જાની ❀ ધર્મ નીત જો બડી બખાની
છે કરોણુ યવન ભારત માહીં ❀ સબહીં સુખી રાજ સે આહીં
અનીતી પાપ મય જો ભે રાજા ❀ ઉનકર નામ લિખી કુછ તાજા
હિરનાકશ્યપ હરિણ્યાક્ષ કો જાનો ❀ ભૈસાસુર તારક કો માનો
કૌરવ દન્ત રાવન કુમ્ભ કંસા ❀ સુસુ બંક પાપ મેં બન્સા

❀ દોહા ❀

નીતી માન બાદશાહ ॥ ભે ભારત મેં સોય ।
થોડા કો જો લિખન હો ॥ રાજ કીન પુનિ જોય ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

યવન માહિં બહુત ભે શાહાં ❀ ભારત મેં રાજ કીન હૈ યાહાં
નીતી ધર્મ જાનત થે વોઈ ❀ હિન્દુ યવન એક સમ જોઈ
સુર બંસ મેં જાનો તાહીં ❀ સુરનામ શાહ ભે આહીં
ધર્મરાજ સમ ઇનકા નીતી ❀ બહુત સુખ પ્રજા કો કીતી
દિલ્લી તખત કે હૈ વોઈ શાહા ❀ હિન્દુ પર પ્રેમ પુત્ર સમ આહા
અકબર મોગલ બંસ મેં જાનો ❀ ધર્મ નીતી સે પ્રજા કો માનો
હિન્દુ આઠ દિવસ પોસાગા ❀ આઠ દિવશ યવન મેં રાગા
દેવ મન્દીર દર્શન કો જાહીં ❀ નિમાજ પઢય મશજિદ મેં આહીં
હિન્દુ પર પ્રેમ બહુત સો રાખૈ ❀ દોનો કોમ મેં એકસમ ભાખૈ
મહમદ સુજાઊ ઇબ્રાહીમ તાહીં ❀ બિજલી ખાં પઠાન જો આહીં
યે સબ રાજ નીત સે કિન્હા ❀ હિન્દુ તુરૂક ભેદ નહિ લીન્હા

❀ દોહા ❀

મુશલમાન મેં બહુત ભયે ॥ ભારત મેં જો શાહ ।
અનીતી અધર્મ સે પુનિ ॥ રાજ કરત થે આહ ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

સાબૂદીન જો કુતુબદીના ❀ સબકત મહમદ ગીજની લીના
મહમદ કાસીમ ફિરોજ હૈં શાહા ❀ અલાઉદ્દીન ખુની જો આહા
બહલોલ લોદી સિકન્દર જાનો ❀ પાપ અનીત રાજ કીન માનો
બહુત સે ઔર ભયે હૈં શાહા ❀ અનીતીસ રાજ કીન હૈ યાહાં
બહુત સે આયે લુટ ગે સોઇ ❀ બહુત સે શાહ અનીતિમ હોઇ
ભારત મેં રાજ જો કિન્હા ❀ પ્રજા કો અન્નત દુખ દીન્હા
અચ્છે બુરે ભયે હૈ સોઈ ❀ દોનો કોમ મેં જાનવ હોઈ

॥ પ્રગટ કારણ ॥

❀ દોહા ❀

પ્રિયા સજ્જન કો પૂનિ ॥ યહાં સૂચના દીન ।
પ્રથમ શાસ્ત્ર યહ જાનિયે ॥ કલયુગ લીના લીન ॥ ૨૪

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી કબીર પ્રગટ ભે સોઈ ❀ હર એક યુગ મેં જાનો ઓઈ
સાહબ કબીર કી કથા બખાની ❀ બહુત યુગો યહ ગ્રન્થ મેં જાની
યહ શાસ્ત્ર મેં પ્રથમ લીખા સોઈ ❀ કલયુગ કથા કાશી કા હોઈ
સાહબ પ્રગટ કાશી મેં ભયઊ ❀ કારણ આઠ જાનો સો કહેઊ
નમ્બરવાર કારણ કો ગાઇ ❀ નીચે લિખા ગયા જો આઇ
પ્રથમ કારણ યહ પુનિ કહેઊ ❀ સાહબ પ્રગટ હોત તે ભયઊ
યવન રાજ સત્તા કે માહીં ❀ ભારત પ્રજા દુખી બહુ આહીં
હિન્દુ યવન કા બડ તકરારા ❀ યહ રક્ષન કરન સો ધારા
દૂસર કારણ યહ જો માની ❀ પાખણ્ડી અભિમાની જાની
ઉનકો સાંચા જ્ઞાન સિખાઇ ❀ જિસસે સુખી હોત વહ આઇ

❀ દોહા ❀

તીસર કારણ યહી જો ॥ ભારત સકલ સમાજ ।
સુખ શાન્તિ રહન કો ॥ સમ્પ જ્ઞાન જો કાજ ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

સમ્પ પ્રેમ લિયે પૂનિ સોઇ ❀ ભારત મેં ઉપદેશક હોઇ
સંત વિદ્વાન કો યહ જ્ઞાના ❀ સમઝાયેવ ભારત હિત જાના
ચૌથા કારણ યહ પુનિ હોઈ ❀ સહજ યોગ જો બડા સમોઇ
યહ ઉપદેશ કીન સો જાની ❀ અહે મોક્ષ કી યહી નિશાની
પાંચવા કારણ યહ પુનિ હોઈ ❀ દ્વાપર ભક્ત સુદર્શન જોઇ
ઉનકો બચન દીન સો નીકે ❀ માત પિતા ઉન તારન જીકે
અકાલ મૃત્યુ કરતે અટકાઇ ❀ ઉનકો બચન દીન સો આઇ
સતવાં કારણ યહ સો જાકો ❀ કમાલ કમાલી પુર્વ તપ વાકો

—: ચૌપાઈ :—

ઉનકો મોક્ષ દેન કા સોઈ ❀ દીન બચન સતગુરૂ યહ હોઈ
અઠવાં કારણ યહી કહાઈ ❀ ગોરખપુર મગહર કા આઈ
તહાં કલંક છોડાવન હેતૂ ❀ સાંચા જ્ઞાન પાલન ધર્મ સેતૂ

❀ દોહા ❀

વહાં જાય કર ભર્મ જોડાઈ ❀ મોક્ષ કા રાહ સાંચ બતલાઈ
આઠ પ્રકાર કારણ જો ગાવા ❀ સાહબ પ્રગટ ભે સોઈ બતાવા
છોટા કારણ બહુત હૈ ધારા ❀ આગે લિખા જાયગા સારા
ઉપર લિખા આઠ જો કારણ ❀ બડા બડા યહ જાનો તારણ
છોટે છોટે બહુત જો તાહીં ❀ ગ્રન્થ માહિ સબ પ્રગટ દર્શાહીં
દુસર નમ્બર કારણ સોઈ ❀ હિન્દુ યવન તકરાર બડ હોઈ
યહ પ્રસંગ જો અસ પુનિ ગાવા ❀ ઇતિહાસ પ્રમાન બતાવા

❀ દોહા ❀

અલાઉદ્દીન સે પૂનિ ॥ ગાદી છીન સો લીન ।
પંજાબ કા સરદાર જો ॥ બહલોલ લોદી કીન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

અલાઉદ્દીન કા પુનિ સોઈ ❀ પેન્સન બાંધિ દીન જો હોઈ
કુદરત કા યહ દેખો બાજી ❀ રાજા રંક કરત હૈ તાજી
યહ જીવ મેં પ્રભુતા જબ આવય ❀ સતગુણ જ્ઞાન તબૈ ભુલિ જાવય
સંત ગુરૂ શાસ્ત્ર ના માના ❀ ખુદા ઇશ્વર અપને કો જાના
જબ ઠોકર લાગત હૈ તાહીં ❀ તબ કુછ ભાન હોત હૈ વાહીં
લોદી વંસ આરમ્ભ સો હોઈ ❀ બાદશાહ તીન ભે સોઈ
પ્રથમ બહલોલ લોદી જો ભયઊ ❀ ઉનકા પુત્ર સિકન્દર કહેઊ
સિકન્દર પુત્ર ઇબ્રાહીમ તાહીં ❀ લોદી વંસ એને સબ કાહીં
લોદી વંશ બીચ મા સોઈ ❀ સિકન્દર બાદશાહ જો હોઈ
તેહિ સમકાલ સિકન્દર જાનો ❀ સ્વામી કબીર પ્રગટ ભે માનો

❀ સિકન્દર કા શાસન ❀

❀ દોહા ❀

બાદશાહ સિકન્દર જો ॥ ભે ગાદી નાસીન ।
પ્રજા કો ત્રાસ દેન લગે ॥ શેખ પ્રેણા કીન ॥ ૨૭

—: ચૌપાઈ :—

ઇતિહાસ જસ લિખી બતાવા ❀ વૈસે યહા ગયા દર્શાવા
બાદશાહ સિકન્દર જો તાહીં ❀ ઉનકર પીર શેખ જો આહીં

બાદશાહ કો અધર્મ અનીતી ❀ ઐસા જ્ઞાન સિખાવૈ દેય પ્રીતી
શેખ ઉપદેશ શાહ ને માના ❀ અધર્મ અનીતી પ્રજા પર જાના
તેહિ કારન હુલ્લર ભા સોઈ ❀ હિન્દુ યવન મેં જાનો હોઈ
જસ રાજા તસ પ્રજા જાનો ❀ દોનો એક રૂપ પહિચાનો
દોનો કોમ મેં ભા તકરારા ❀ જહર બેર બડા સો કારા
દિન પ્રતિદિન દ્વેષ તે ભયઊ ❀ ભયંકર રૂપ દોનો કા કહેઊ
સત્તા રાજ યવન કા આહીં ❀ યવન કા જોર બહુત જો વાહીં
કોઈ કોઈ યવન કહત અસ સોઈ ❀ હિન્દુ જાતિ કાફર બડ હોઈ

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ હિન્દુ પુનિ ॥ કોઈક કહત અસ આહિં ।
મુસલમાનો મલેક્ષ હૈ ॥ પાપી બડ હે તાહિ ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ મુસલમાન હૈ દોનો ❀ હિન્સા પાપ કરત બહુ ગોનો
યવન મેં હિન્સા બહુત જો હોઈ ❀ ગાય આદિક ગિન સકે ના કોઈ
સાહબ કબીર કહા હૈ તાહીં ❀ સો નીચે લિખત હું આહીં
વો હલાલ વો ઝટકા મારે ❀ આગ દોનો ઘર લગિ જારે
મુસલમાન હલાલી કરતે ❀ હિન્દુ બહુત બકરા કો હનતે
દોનો ગુના પાપ બહુ કરહીં ❀ ઇનકર ગલા વોઈ જો કટહીં
જીવ હિન્સા કરો મત કોઈ ❀ બદલા તુમસે લેયગે વોઈ

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય કે બીચ મેં ॥ ન્યાય નીત કુછ નાહિં ।
પાપ કરન જસ મન ગમય ॥ કરત વોહી હે તાહિં ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

મુસલમાન કી જહાં બહુ બસ્તી ❀ જોર ઇનકા બહુત તે ચલતી
હિન્દુ કો નાના દુખ દોઈ ❀ વહ દુખ કહી સકે ના કોઈ
હિન્દુ કા જહાં જોર બખાનો ❀ યવનો કો તહાં દુખ સો માનો
દોનો કોમ મેં ભયા બિરોધા ❀ દોનો દીન મારેગે જોધા
બહુત સે નારી હરન ભા સોઈ ❀ બાલક હરે દાસ બે વોઈ

મન્દિર દેવ બહુત જો તોડા ❀ મસ્જીદ નાસ ભઈ બડ જોડા
દોનો કોમ કા બહુ ધન લુટી ❀ અચ્છા બસ્તુ લેગે તે જોતી
બહુત ઇમારત કીમત ભારી ❀ આગ લગાય જલાયે સારી
કોઇ અપને ઘર મન્દીર માહીં ❀ નાદ બજાય સકત હૈ નાહીં
કથા કીર્તન પાટ જો પુજા ❀ જોરસે કોઈ બોલ સંકે ના દુજા

❀ દોહા ❀

બહુત ગ્રન્થ જલા દિયા ॥ તબ ફારસી અરબી ગહી ।
માતૃ ભાષા કે બચાને ॥ કબીર ને હિન્દી કહી ॥ ૩૦

—: ચૌપાઈ :—

એક કવી કહા પુનિ સોઈ ❀ ઉપર દોહા મેં વહ હોઈ
બહુત સ્થલ પર અસ તે ભયઊ ❀ કુરાન કિતાબ જલાવત ગયઊ
યહ બડ દુખ વર્ણી ના જાઈ ❀ યહ દુખ સે અબ કૌન છોડાઈ
હિન્દુ યવન પ્રજા જો તાહીં ❀ હાય હાય પુકારય આહીં
એક દુસર દુશ્મન ભે સોઈ ❀ દુખ પહાડ ટુટા જો હોઈ
બડે આચારિયે હૈં તે જાતિમ ❀ સાધુ વિદ્વાન ગરીબ કહાતિમ
રાજા પ્રજા શ્રીમન્તે સોઈ ❀ કરૈ અર્જ ઇશ્વર સે હોઈ
હે ભગવાન કહાં હો આપૈ ❀ યહ બડ કષ્ટ હરન કરો તાપૈ
અધર્મ પાપ જબે બડી જાહીં ❀ તબ ઔતાર આપ ધરો આહીં
ત્રાહિ ત્રાહિ જો બડ દુખ ટારો ❀ હમ સબ આપ ચરન મેં વારો

॥ સ્વયં બ્રહ્મ પ્રગટ ॥

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ મેં યહ જો ॥ યવન મેં અચ્છે જાન ।
કાજી પીર મૌલવી પુનિ ॥ ગૃહસ્થ નાગરીક માન ॥ ૩૧

—: ચૌપાઈ :—

યે શબ બિનય ખુદા સે કરહીં ❀ અલ્લહ પૈગમ્બર સુનો મમ તરહીં
હમ સબ સરન આપકે આયે ❀ રક્ષન કરો જો આપ સોહાયે
યહ ભયંકર દુખ બહુ હોઇ ❀ અલ્લા આપ બચાઓ સોઇ
મહાન સંગ્રામ તે કચ્ચર ધાની ❀ બહુતકર મરે ખબર ના જાની

બહુત સમય એસે ચલિ ગયઊ ❀ દુખકા સમય બડા જો ભયઊ
દોનો કોમ કે દુખ કા નાદા ❀ પહુંચા સત્ય લોક મેં જાદા
સત્ય લોક અમર જો ધામા ❀ કબ્બી નાસ ના કાયમ જામા
સબ લોકો કે ઉપર હોઈ ❀ સબ દેવોં કા આદિ હૈ વોઈ

❀ દોહા ❀

પ્રભૂતા અગમ અપાર હૈ ॥ આદિ બ્રહ્મ મેં જાન ।
સબ શક્તિ જો જગત મેં ॥ વોહી સે ઉતરી માન ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

અનન્ત યુગ પહિલે પુનિ જાનો ❀ તેજો મય વહ રૂપ વખાનો
ઐસે બ્રહ્મ અખંડ જો આહીં ❀ સબ પુરો કા સુખ તે વાહીં
આરત નાદ જીવો કા જોઈ ❀ પુરૂષ દરબાર મેં ઇહુચા સોઈ
એક રૂપ પ્રભુ ઘટ ઘટ બાસી ❀ દુસર રૂપ સે લોક નીવાસી
પુરૂષ દયા આવા જો તાહીં ❀ કીન હુકુમ જ્ઞાની કો આહીં
તરતજ પુરૂષ શબ્દ ઉચ્ચારા ❀ જ્ઞાની અંસ તુમ હોવ તૈયારા
પ્રશ્ન એક હોત પુનિ સોઈ ❀ ઘટ ઘટ ઈશ્વર બાસા હોઈ
સબ શક્તિ સબ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ જાનન આવન બનત નહી છુપા
બાહર બીતર જ્ઞાન સબ જાના ❀ ઉતર ચેહી ઈશ્વર કા માના
જદ્દપ સબ ઘટ બ્રહ્મ નીવાસી ❀ બીશેશ કામ કરે લોક સે આસી
જગ રચના વ્યોહારીક રીતી ❀ આવત જાત બન્ત યહ પ્રીતી
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવ ભગવાના ❀ સબ ઔતાર ઐસે લીયે જાના
ભવ સાગર જીવન દુખ હોઈ ❀ ઉનકો સુખી કરો તુમ સોઈ
જ્ઞાનિ જોગિ જાવ સંસારા ❀ જીવહિ ખેપ ઉતારો પારા

❀ દોહા ❀

જ્ઞાની પુરૂષ આય કે ॥ પુરૂષ ચરન ગહિ લીન ।
આપ કી આજ્ઞા જો પુનિ ॥ મૈં માથે પર કીન ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાની પુરૂષ કહત બે સોઈ ❀ સમરથ બ્રહ્મ અર્જી મમ હોઈ
કલયુગ હૈ ઉપદેશ કી રીતી ❀ સો સમુઝાય કહો વહ પ્રીતી

સમરથ બ્રહ્મ વચન અસ ભાખા ❀ સમ્પ[1] જ્ઞાન સમઝાયો આખા[2]
મમ રૂપ નામ જો હોઈ ❀ જીવ પ્રાણ ઔ સુરતા સોઈ
ઘટ ભિતર સબ જ્ઞાન બખાનો ❀ સહજ ધ્યાન જ્ઞાન તુમ જાંનો
યહ જીવોં કા કહોં સંદેશા ❀ સુખી હોય આવય યહ દેશા
જ્ઞાની પુરૂષ હૈં જો સોઈ ❀ સાહેબ કબીર વહી પુની હોઈ
યહ ભવસાગર કે જો માહીં ❀ આવન કો નિર્ણય કિયે તાહીં
સાહબ કબીર કહા હૈ સોઈ ❀ ધર્મદાસ સે પ્રસંગ યહ જોઈ
સો વહ શબ્દ નીચે લિખ દીન્હા ❀ મંગલ કાવ્ય કહાવત ચીન્હા

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય મેં જો પૂનિ ॥ સમરથ પુરૂષ જરૂર ।
સુખી કરેં દો દીન કો ॥ જિનમેં પૂરન નૂર ॥ ૩૪

॥ મંગલ શબ્દ ॥

પ્રથમ સમરથ શબ્દ ઉચારા ❀ બોલે અમૃત બાની હો
હંસ ઉબારન અંશ પઠાયે ❀ ભવ સાગર જાવ જ્ઞાની હો
તબહી જ્ઞાની બિનતી કીન્હા ❀ હમકો દેવ સહિદાની હો
સો મૈં લે ભવસાગર જાઊં ❀ સબ સો કહુ બખાની હો
લૈહોં હંસા મૂલ પ્રવાના ❀ સત્ય શબ્દ ટકસારા હો
જાઘર આરત્તી કરહુ બનાઈ ❀ આવે લોક મંઝારા હો
ઇતના સુન કે કીન પયાના ❀ જ્ઞાની આયે સંસારા હો
ઘર ઘર સબસો કહૂં પુકારી ❀ માનો શબ્દ હમારા હો
સતગુરૂ મત વિન નર નહિં છૂટે ❀ ધર્મ રાય કે ફાંસા હો
સાહબ કબીર ઉજાગર સદ્ગુરૂ ❀ નિજ માનો ધર્મ દાસા હો

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

અમર ધામ સત્ય પુરૂષ બિદેહીં ❀ શક્તિ અનન્ત ભરી પુનિ તેહીં
સનાતન ધર્મ ભારત કે માહીં ❀ ઉસકો રક્ષન કરન પઠાહીં
પુરૂષ હુકુમ કીન યેહિ ભાંતી ❀ તપસી કથા જો લિખેં સોહાતી
સમરથ બ્રહ્મ પુરૂષ સમીપા ❀ શ્વેત જોતિ પ્રગટ ભય રૂપા

---

૧ પ્રેમ ૨ સબ

મૃત્યુ લોક કાશી પુરી ધામા ❀ આય જ્યોતિ તહાં કીન મુકામા
લહેર નામ સરોવર જો આહીં ❀ કમલ અનન્ત ખિલે તેહિ માહીં
શ્વેત કમલ પર આસન કીન્હા ❀ જ્યોતિ બાલ રૂપ ધરિ લીન્હા
સાહબ કબીર સો બાલક હોઈ ❀ બાલ રૂપ ધારન કીયા સોઈ
કાશી ધામ રામાનન્દ માની ❀ ઉનકર શિષ્ય અષ્ટાનન્દ જાની
વહુ તાલ પર ધ્યાન લગાઈ ❀ બૈઠે રહે અનન્દ મન છાઈ
અષ્ટાનન્દ પ્રકાશ કો દેખા ❀ મન મેં અચરજ ભયે વિશેખા

❀ દોહા ❀

અષ્ટા નન્દ તબ આય કે ॥ ગુરૂ સે કહ ગે વૈન ।
સ્વામી જી જો સમઝ ગે ॥ દેખેં ગેં ભર નૈન ॥ ૩૫

—: ચૌપાઈ :—

બહુ તપ કરેં ઋષી મુનિ દેવા ❀ તીન કાલ કા જાનય ભેવા
વે સબ બિનય જો કરે અનૂપા ❀ જગત પિતા ધરે બાલ સ્વરૂપા
ધન્ય કાશી ધન્ય સરોવર જાની ❀ ધન્ય કમલ પ્રગટે સુખ ખાની
મોર ચકોર કોકીલા મૈના ❀ મધુર મધુર સ્વર બોલહી ચૈના
મન્દ સુગન્ધ શીતલ બહ પવના ❀ આનન્દ છાય ગયે સબ ભવના
બહુ ભ્રમરેં તહાં કમલ અનૂપા ❀ ગુંજત રસ લે મધુર સ્વરૂપા
જેઠ માસ બર્ષાહિત જાનો ❀ ગાજ વીજ તે સોમ બખાનો
ઉતમ લગન તિથિ વાર બખાની ❀ સબ ઉતમ પ્રગટે સુખ ખાની
યે સબ આય કીન પ્રભુ સેવા ❀ જો જેહિ કામ સો લાયક જેવા

❀ દોહા ❀

યે સબ હાજીર હોત ભે ॥ અપના સાહબ જાન ।
કી સમરથ કી પ્રેણા ॥ કી કુદરતી માન ॥ ૩૬
જેઠ માસ પુનમ તિથી ॥ સોમવાર સુભ તાહિં ।
સંવત ચૌદહ સૌ છપના ॥ સતગુરૂ પ્રગટે આહિં ॥ ૩૭

—: ચૌપાઈ :—

આગે સુનો તુમ ચતુર સુજાના ❀ પ્રગટ કારણ તે અષ્ટ બખાના
ભક્ત સુદર્શન દ્વાપર માહીં ❀ સાહબ ઉનકા બચન કહાહી

દોહા :- ગગન મંડલ સે ઉતરે ॥ સાહેબ પુરૂષ કબીર
જલજ માહિં પોઢન કિયે ॥ દોનો દીન કા પીર

કબીર સાહેબે કાશીધામ લહર તળાવના કમલ ફૂલમાં જ્યોતિરૂપે બાલ સ્વરૂપ ધારણ કર્યું અને અષ્ટાનદને તેજપૂંજનું દર્શન થયું.

મૃત્યુ લોક કાશી પુરી ધામા ❀ આય જ્યોતિ તહાં કીન મુકામા
લહેર નામ સરોવર જે આહીં ❀ કમલ અનન્ત ખિલે તેહિ માહીં
શ્વેત કમલ પર આસન કીન્હા ❀ જ્યોતિ બાલ રૂપ ધરિ લીન્હા
સાહબ કબીર સો બાલક હોઈ ❀ બાલ રૂપ ધારન કીયા સોઈ
કાશી ધામ રામાનન્દ માની ❀ ઉનકર શિષ્ય અષ્ટાનન્દ જાની
વહ તાલ પર ધ્યાન લગાઈ ❀ બૈઠે રહે અનન્દ મન છાઈ
અષ્ટાનન્દ પ્રકાશ કો દેખા ❀ મન મેં અચરજ ભયે વિશેખા

❀ દોહા ❀

અષ્ટા નન્દ તબ આય કે ॥ ગુરૂ સે કહ ગે વૈન ।
સ્વામી જી જો સમઝ ગે ॥ દેખેં ગેં ભર નૈન ॥ ૩૫

—: ચૌપાઈ :—

બહુ તપ કરૈં ઋષી મુનિ દેવા ❀ તીન કાલ કા જાનય ભેવા
વે સબ બિનય જો કરૈ અનૂપા ❀ જગત પિતા ધરે બાલ સ્વરૂપા
ધન્ય કાશી ધન્ય સરોવર જાની ❀ ધન્ય કમલ પ્રગટે સુખ ખાની
મોર ચકોર કોકીલા મૈંના ❀ મધુર મધુર સ્વર બોલહી ચૈના
મન્દ સુગન્ધ શીતલ બહ પવના ❀ આનન્દ છાય ગયે સબ ભવના
બહુ ભ્રમરોં તહાં કમલ અનૂપા ❀ ગુંજત રસ લે મધુર સ્વરૂપા
જેઠ માસ બર્ષાહિત જાનો ❀ ગાજ વીજ તે સોમ બખાનો
ઉતમ લગન તિથિ વાર બખાની ❀ સબ ઉતમ પ્રગટે સુખ ખાની
યે સબ આય કીન પ્રભુ સેવા ❀ જો જેહિ કામ સો લાયક જેવા

❀ દોહા ❀

યે સબ હાજીર હોત ભે ॥ અપના સાહબ જાન ।
કી સમરથ કી પ્રેરણા ॥ કી કુદરતી માન ॥ ૩૬
જેઠ માસ પુનમ તિથી ॥ સોમવાર સુભ તાહિં ।
સંવત ચૌદહ સૌ છપના ॥ સતગુરૂ પ્રગટે આહિં ॥ ૩૭

—: ચૌપાઈ :—

આગે સુનો તુમ ચતુર સુજાના ❀ પ્રગટ કારણ તે અષ્ટ બખાના
ભક્ત સુદર્શન દ્વાપર માહીં ❀ સાહબ ઉનકા બચન કહાહી

દોહા :- ગગન મંડલ સે ઉતરે ॥ સાહેબ પુરૂષ કબીર
જલજ માહિં પૌઢન કિયે ॥ દોનો દીન કા પીર

કબીર સાહેબે કાશીધામ લહર તળાવના કમલ ફૂલમાં. જ્યોતિરૂપે બાલ સ્વરૂપ ધારણ કર્યું અને અષ્ટાનંદને તેજપૂંજનું દર્શન થયું

તારન કહેઊ ઉનકે પિત માતા ❀ કાશી બશાય બ્રહ્મન બિખ્યાતા
ગૌરીશંકર નામ કહાઈ ❀ નારી નામ સરશતી ધરાઈ
શિવ કી ભક્તિ કરત જો સોઈ ❀ શિવ શિવ જપત તે જો હોઈ
શિવ બોલત શિવ મંદીર જાહીં ❀ વિશ્વનાથ કા મંદીર આહીં
કાશી નગર મેં યવન ઘનેરે ❀ ભા તકરાર ઇનહી કે જેરે
યેહી કારન બહુ યવન રીસાઈ ❀ ગૌરીશંકર કો બિટલાઇ
દંમ્પતિ ધર્મ ભ્રષ્ટ જબ કીન્હા ❀ નામ બદલ તેહિ કર ફિર દીના
મહા દુઃખ સાગર મેં પડિ ગયઊ ❀ કર્મ કી ગતી ગહન સો કહેઊ

❀ દોહા ❀

નીરૂ નીમા નામ ધરી ॥ બલજબરી સે કીન્હ ।
દોનો દુઃખ મેં આય પડે ॥ દિન દિન હોત મલીન ॥ ૩૮

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મ ધુરંધર દમ્પતિ જાનો ❀ નિશદિન શોક કરે બહુ માનો
શિવ સે બિનય કરૈ બહુ ભાંતી ❀ હરો જો મમ દુઃખ અસુર આરાતી
બહુ કલ્પાંત કરે પુનિ ભારી ❀ જો સુનકર સબ હોય દુઃખારી
એક દિન એસી બનિ આઈ ❀ મધ્ય રાત ગંગા તટ જાઈ
મૃત્યુ કરન કો ભયે તૈયારા ❀ તબ ગંગા પર શબ્દ ઉચારા
શબ્દ આકાશ બાની તબ હોઈ ❀ બ્રાહ્મન મૃત્યુ કરો મત કોઈ
થોરે સમય કે બાદ તુમરા ❀ સબ દુઃખ દ્વન્દ હોય નિર્વારા
સાહબ કબીર યહ બાની કીન્હા ❀ દમ્પતિ ઘર આયે સુખ ચીન્હા
ઉપર પ્રસંગ કહા સમુઝાઈ ❀ સાહબ પ્રગટ કે પહિલે આઇ
સજ્જન સુનો પ્રીતિ મન લાહી ❀ આગલ કથા કહોં સમુઝાહીં

❀ દોહા ❀

લેહર સરોવર કમલમેં ॥ સતગુરૂ બાલ સ્વરૂપ ।
સ્નાંન કરન દમ્પતિ ગે ॥ હૈ જહાં સુર ભૂપ ॥ ૩૯

—: ચૌપાઈ :—

ગૌરીશંકર બૈઠે તટ પાહીં ❀ સ્નાન કરન સરસ્વતી સિધાહીં
આગે કમલ પર જોતે બાલક ❀ માતા દ્રષ્ટિ પરી તેહિ કાલક
સુન્દર બાલક દેખી મનોહર ❀ લિયે ઉઠાય બોલિ શિવ હરહર

ગૌરીશંકર જહં ધ્યાન લગાહીં ❀ બાલક સોઈ તહાં લે આહીં
માતા બોલી બચન સોહાઇ ❀ યહ બાલક તો ઘર લે જાહીં
લાલન પાલન સમય બિતાઈ ❀ દુખ કા દિવશ બિત સો જાઇ
ધન્ય ભાગ્ય યહ બાલક પાવા ❀ સરસ્વતી એસે બચન સુનાવા
પંડીત દેખૈ બાલક રૂપા ❀ મન મેં તર્ક તે કરૈ અનૂપા
જો બાલક યહ ઘર લે ચલ હીં ❀ સમાજ હસૈ સબ નિન્દા કરહીં
સાહબ બોલે અમૃત બાની ❀ બ્રાહ્મન ધીર ધરો તુમ જાની

❀ દોહા ❀

ભક્ત સુદર્શન દ્વાપર મેં ॥ તે મમ શિષ્ય હમાર ।
માત પિતા ઉનકા પુની ॥ સત્ય બચન મમ સાર ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

સુદર્શન ભક્ત મમ ભક્તિ કીન્હા ❀ ઉનકર બચન માનિ હમ લીન્હા
બચન દીન મમ તિનકે પાહીં ❀ તુમકો મોક્ષ દેન કો આહીં
દુસર કારન ઔર સુનાઈ ❀ મૃતૂ કરન ગંગા પર જાઇ
વાની હુઈ આકાશ મેં સોઈ ❀ વહ વાની હમહિ કિયા હોઈ
કારણ એહી મિલે મૈં તોહીં ❀ બહુ ચૌરાસીમ જીવ બહોંહીં
દમ્પતિ સુનકે ઐસી બાની ❀ ભે આશ્ચર્ય ભેદ બડ જાની
ભૂત કાલ કી બાની સુનકે ❀ બહુ આનન્દ હોસ નહિં તનકે
અંગ અંગ કી દેખૈ સોભા ❀ માનો કામ દેખિ મન લોભા
દર્શન કરિ દમ્પતિ હર્ષાહીં ❀ બડે ભાગ્ય હમ ઇનકો પાહીં
ચરન લાગિ વિનય બહુ કીન્હા ❀ લે ઘર આય કો આનન્દ લીન્હા

❀ દોહા ❀

દમ્પતિ ભાગ્ય બખાન હી ॥ આનન્દ મંગલ માન ।
બડા દેવ કોઈ આયે હૈં ॥ કરિ હૈં મમ કલ્યાન ॥ ૪૧

—: ચૌપાઈ :—

હર્ષિત બદન સો મન સકુચાયે ❀ ભાગ્ય જાગિ પુર્વ કા આયે
સુન્દર સેજ જો દિન બિછાઇ ❀ સાહબ કો તહં સયન કરાઈ
અત્તર ગુલાબ સુગંધિત નાના ❀ ધુપ દીપ પુજા કરી માના

કાશીધામ પાસે લહર તલાવ કમલફુલમાં વિરાજતા સરસ્વતી દેવીને બાલરૂપે કબીર સાહેબે દર્શન દીધા.

સાહબ જહાં તે સયન કરાહીં ❀ સોના મોહર મિલય એક તાહીં
થોડા સમય કે કારણુ જાનો ❀ મોહર મિલત બહુત હર્ષાનો
દમ્પતિ રહે ગરીબી માહીં ❀ યહ પ્રસંગ રચ્યા પ્રભુ તાહીં
ખાન પાન ઔ સબ વ્યોહારૂ ❀ ધર્મ કા મૂલ હૈ દાન અચારૂ
દાન હોત હૈ ધન કે આયે ❀ ધર્મીક પુરૂષ કે પાસ સોહાયે
નિત નવ કરે સાહબ પદ પુજા ❀ બાઢે પ્રીત ભાવ ન દુજા
સુખ સાગર મેં આનન્દ કરહીં ❀ સાહબ કો દેખિ મનહિં મન ગુનહીં

❀ દોહા ❀

દુઃખ દરિદ્ર સબહી ગયે ॥ સાહબ કે પ્રભાવ ।
ગૌરી શંકર સરસ્વતી ॥ આનન્દ મંગલ ગાવ ॥ ૪૨

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર દુધ ના લેહિં ❀ તેજ પુન્જ કા હૈ જો દેહીં
દમ્પતિ કહૈં દોનો કર જોરી ❀ કરો પાન પ્રભૂ દુધ પ્રન મોરી
આપ જો દુધ પિયત નહિં આજુ ❀ ખાન પાન તજેં તુમરે કાજુ
દમ્પતિ રહે દોઊ દિન ભૂખા ❀ પ્રેમ જાની પ્રભુ કહેઊ બિશેખા
તુમ્હરે હઠ કરિહોં પય પાના ❀ કબહૂ ના અસ હઠ કીહો અજાના
સાત દિવસ બછિયા મંગવાઈ ❀ ઉસકે નીચે ઘડા ધરાઈ
સાહબ દષ્ટિ કરા પુનિ ઓહીં ❀ દુધ સે ભરિગા ઘડા સમોહીં
યહ પ્રભાવ દેખી અનુરાગે ❀ સબ કો બડા અચમ્બા લાગે
ઉન દેખત કીન પય પાના ❀ ભોજન દુધ કછુ કીન ન આના
ઐસે કહી પડા સન્યોગૂ ❀ ભોજન પાન કીન નહી હોગૂ

❀ દોહા ❀

પરમ પ્રેમ કી રીત જો ॥ સાહબ સો પહિચાન ।
સબકો દેખત મેં પુનિ ॥ સાહબ કીન પય પાન ॥ ૪૩

—: ચૌપાઈ :—

આગે જાય મોક્ષ તેહિ દીન્હા ❀ ધન્ય બછીયા કા આતમ ચીન્હા
કુછ દિન ઐસે મેં ચલિ ગયઊ ❀ દમ્પતિ બહુત આનન્દીત ભયઊ
બાલક રૂપ તાસૂ ગૃહ રહતે ❀ ખાન પાન તહાં નહિં કુછ કરતે

બિન ભોજન તન છબિ અતિ સોહૈ ❀ દેખિ રૂપ સબ કર મન મોહૈ
શુકલ પક્ષ જસ ચન્દ્ર પ્રકાશૈ ❀ ઐસે રૂપ સતગુરૂ કા ભાસૈ
અંગ અંગ કી હૈ બહુ શોભા ❀ દેખત છબિ મદન મન લોભા
પાંચ તત્વ સે પૃથક સ્વરૂપા ❀ સત્ય અબાધ્ય બિનસૈ નહિં રૂપા
જોતી રૂપ સે રૂપ પ્રગટાઈ ❀ સો વહ રૂપ કબીર કહાઈ
ભૌતિક દૈહિક દૈબિક તાપૈ ❀ કબીર રૂપ મેં કબી ન વ્યાપૈ
કામ ક્રોધ લોભ ના મોહા ❀ આલસ નિંદ્રા ક્ષુધા ન દ્રોહા
સદગુણ સદા આચરન જાનો ❀ ઐસે રૂપ કબીર બખાનો
ભોજન પાન કુછ ના કરહીં ❀ દિન દિન રૂપ બઢૈ પુનિ તબહીં

❀ દોહા ❀

યોગજીત કબીર કા ॥ ઐસા રૂપ બખાન ।
તીન લોક ચૌદહ ભુવન ॥ પટતંર કોઈ ન આન ॥ ૪૪

—: ચૌપાઈ :—

ગૌરીશંકર કરૈ બિચારા ❀ બાલ રુપ દેવ પગ ધારા
વૈદિક ધર્મ નિયમ સો જાની ❀ ઇનિ કર નામ રખો સુખ ખાની
દેખિ સરસ્વતીકા મત લીન્હા ❀ પંડિત એક જ્યોતિષ પ્રબીન્હા
કરિ વિવેક ઉનકો લે આયે ❀ સાહબ સામે તેહિ બૈઠાયે
પંડિત કહૈં સુનો દીજ રાઉ ❀ બાલક જન્ય સમય બતલાઉ
ગૌરીશંકર બોલે હર્ષાઈ ❀ જન્ય સમય કુછ ખબર ન પાઈ
કાશી પાસે લહર સરોવર ❀ કમલ બહુત ખિલે પુનિ તેહિ પર
પુનમ તીથિ સોમવાર બખાની ❀ જેઠ માસ ભીલે સુખ ખાની
તેહિ પર પંડિત કરૈ બીચારા ❀ ઉત્તમ બહુત સમય નિરધારા

❀ દોહા ❀

જ્યોતિષ ગણિત મેં ભીલે ॥ બડા દેવ અવતાર ।
મહત્ત પૂરન સે ભરા ॥ રાખો નામ બિચાર ॥ ૪૫

—: ચૌપાઈ :—

સદગુરુ બોલે અમૃત વાની ❀ જ્યોતિષ મેં તુમ કુશલ બખાની
નામ હમાર કબીર કહાયે ❀ યેહિ નામ નિશ્ચય કરી આયે

બાલ સ્વરુપમાં કબીર સાહેબે ગૌરીશંકરના મકાનમાં
પંડિત જ્યોતીષીયોને સ્વમુખે પોતાનું નામ કહ્યું.

દુસર નામ કરો મત ચિન્તા ❀ નામ રુપ હમહી નિર્માતા
છોટા બાલક કે મુખ બાની ❀ સુનિ પંડિત મેં અચરજ માની
આપન ભાગ્ય કરે બખાના ❀ પંડિત પડે ચરન લપટાના
સાત બાર પરિક્રમા કરિકે ❀ બહુત બિનય સાહબ સો કરિકે
પંડિત ગે અપને નિજ ધામ ❀ સ્વમુખ કહેઉ કબીર સો નામા
કબીર નામ મેં બડ પ્રભાવા ❀ જન જો જપત બહુત સુખ પાવા
નામ કબીર પ્રસીદ જગમાહીં ❀ કુંજર પાપ સિંહ હૈ તાહીં

❀ દોહા ❀

કબીર નામ નહી કહા ॥ કોઈ પંડિત વિદ્વાન ।
નિજ મુખ કહે સો અગમ હૈ ॥ કબીર નામ બલવાન ॥ ४६

—: ચૌપાઈ :—

દોઈ સિદ્ધિ પ્રગટ ભય જબહી ❀ બછીયા દુધ નામ કહા તબહી
કાશીં નગર ફેલ ગઈ બાતા ❀ ઘર ઘર ચરચા હોય સોહાતા
ગૌરીશંકર કે ઘર બાલક ❀ દેવ બડા કોઈ જનસુખ પાલક
આપન શક્તિ સાહબ છીપાઈ ❀ બડ કારન પ્રભાવ દેખાઈ
કારન સર પ્રભાવ બતાઈ ❀ દમપતિ કો કહૈ સમુઝાઇ
યહ સબ જાનિ રહો મનમાહી ❀ પ્રગટ કીયે કુછ લાભ ના આહીં
બહુ પ્રકાર કે આનંદ કરહી ❀ દંપતિ સમુઝિ સમુઝિ દિલ ભરહી
ગૌરીશંકર ધન્ય જિજ્ઞાસૂ ❀ પુરન બ્રહ્મ જાહિ ઘર બાસૂ
દેવ સમ માનિ સાહબ કો પૂજે ❀ દુસર ચિન્તા કછુ ના સુઝે

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કે ધર્મ સે ॥ દમ્પતિ કો સુખ દીન ।
દુઃખ પીછે સુખ હોત હૈ ॥ કહે તે સંત પ્રબીન ॥ ४७

—: ચૌપાઈ :—

કાશી નગર કે જો નર નારી ❀ સાહબ દર્શ લાલસા ભારી
આવય લોગ ભીડ બહુ લાગેં ❀ પગે લાગી સબહિ સુખ માગે
સબ સખીયા મીલ મંગલગાઈ ❀ આનન્દ ફેલ ગયા સબ ધાઈ
નિજનિજ મતિ સબે બખાની ❀ ભોલાનાથ અહૈ સુખ દાની

કોઈ કહે વિષ્ણુ ભગવાના ❀ ભગતન હેત અવતરે સુજાના
નિર્ગુન નિરાકાર કોઇ કહઈ ❀ ઉત્પતિ પ્રલય પાલન કરઈ
તીનો તાપ હરન કે હેતા ❀ જગ પ્રગટે સો કૃપા નીકેતા
સાહબ કબીર પ્રગટ મેં જબહી ❀ સંતો કે મન આનંદ ભરહીં
મંગલ રૂપ કબીર સો માની ❀ તપસી કે મન ભાવત જાની

❀ દોહા ❀

સ્વચ્છા સે પ્રગટ ભયે ॥ સાહબ પુરૂષ કબીર ।
ગૌરીશંકર કો મિલે ॥ કાશી ધામ કે તીર ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

દિન પ્રતિ દિન સાહબ પ્રભાવા ❀ દંપતિ દેખિ બહુત સુખ પાવા
કરૈ બિચાર મનહિમન જાની ❀ હોઇહૈ કવન પુરષ ચહમાની
કરી સ્નાન ધ્યાન અરુ જાપૂ ❀ એક દિન દંપતિ ગે તહાં આપૂ
પૂજા કરી નિજ ભાગ્ય બખાની ❀ તબ માતા કહ કોમલ બાની
સુનવ દેવ એક અર્જ હમારી ❀ હમ સે સેવા નહી હોતા તુમ્હારી
આપહી દુધ લેવ ના સોઈ ❀ સેવા મેં કરો કયા હોઈ
:દ્વાપર યુગ સે બાત મન ધારા ❀ હમ દોનો કો તારન હારા
અકાલ મૃતુ કરતે અટકાયો ❀ આકાશ બાની કરી મોહી સમઝાયો
બાલ સ્વરૂપ હમારે ઘર આયો ❀ હમદોનો કો સુખ ઉપ જાયો
સાહબ કી હો બહુત ઉપકારા ❀ કેહિ બિધિ અસ્તુત કરો તુમ્હારા

❀ દોહા ❀

યુગ અનંત સેવા કરો ॥ તો નહિ પુરા હોય ।
તવ પદરજ મમ મન રહે ॥ કબહુ ના ન્યારા હોય ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

દુસગ અર્જ કરો પ્રભુ તોહીં ❀ ડર લગત હૈ પૂછત મોહીં
પહિલે કુછ પહિચાન બખાની ❀ મન સંતોષ હોત નહી જાની
પુરન પહિચાન કહો પ્રભુ ગાઈ ❀ સબ પ્રસંગ નિજ કથા બુઝાઈ
કહન યોગ્ય જો હોય સુખરાશી ❀ આપમ મોહિ દેવક જો ભાસી
મૈ દમ્પતિ સેવક પ્રભુ તોરા ❀ તુમ ગુરૂ તારન હો પુનિ મોરા

મનમા તર્ક જો હોય બીશેષી ❀ સાહબ પ્રભાવ દીનો દિનદેખી
માતા પ્રશ્ન કીન એહી ભાંતી ❀ સાહબ ખુસ ભે મનહિ સોહાતી
સાહબ કહે સુનૌ દ્વિજ રાઈ ❀ આદિહ સે સબ કથા સુનાઈ
યહ પ્રસંગ સુનો મન માહીં ❀ સુન કે પ્રગટ કરો મત કાહીં

❀ દોહા ❀

પુરન પ્રેમ જો દેખિ કર ॥ બિહસે દીના નાથ ।
માત સરસ્વતી પ્રશ્ન મેં ॥ ભરા પ્રેમ ભક્તિ સાથ ॥ ૫૦

—: ચૌપાઈ :—

આદિ પુરૂપ નિઃઅક્ષર જાનો ❀ દેહ ધરી મૈં પ્રગટ બખાનો
ગુપ્ત રહું નહિં લખિ પાયા ❀ સો મૈં જગ મે આય ચેતાયા
જુગન જુગન આયેવ સંસારા ❀ રહુ નીરંતર પ્રગટ પસારા
સતયુગ સત સુક્રિત વહી બેરા ❀ ત્રેતા નામ મુનીંદ્ર જો મેરા
દ્વાપર કરૂણામય કહાઈ ❀ કલિયુગ નામ કબીર ધરાઈ
ચાર યુગન મે ચારો નામુ ❀ માયા રહિત રહુ સબ ઠામુ
સો જગ પહિચાનૈ નહિ ભાઈ ❀ સુરનર મુનિ રહે મુખ ગાઈ
કર્તા હોય હમ જગશિર જાયા ❀ ગુરૂ સ્વરૂપ મુક્તાવન આયા
આપહિ દેવ આપહિ પાતી ❀ આપે ધર્મ આપહિ કુલ જાતી

❀ દોહા ❀

જુગન જુગન મૈં આઈયા ॥ જાનય બિરલા કોય ।
જો જાના સો સુખી હુવા ॥ લહા અમર પદ સોય ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

સર્બ ભૂત સંસાર નિવાસી ❀ આપે ખસમ આપ સુખ બાસી
તન મન સે ભક્તિ કરો સોઈ ❀ સત્ય કબીર કહત હૈં જોઈ
જો ચિન્હે તાકે નિર્મલ અંગા ❀ અન ચીન્હે નર ભયે પતંગા
બાવન અક્ષર બીર કબીર કહાવન ❀ કલિયુગ કેર જીવ મુક્તાવન
પ્રથમહિ સો મૈં રહું બિદેહીં ❀ જીવન કાજ ધરા યહ દેહીં
પ્રગટ રૂપ જો તુમ સબ દેખો ❀ માયા અંશ જરા ના લેખો
તેજ પુન્જ કા અહૈ શરીરા ❀ દૈહિક ધર્મ હમૈ નહી પીરા

સત્યલોક સમરથ દયાલા ❀ કોટિ સૂર્ય એક રોમ ઊજાલા
સમરથ હુકુમ માની જગ આંઉ ❀ જીવોં કા દુઃખ દ્વન્દ છોડાઉ

❀ દોહા ❀

સબ ધામોં કે જો ઉપરે ॥ અમર ધામ સ્થાન ।
તહાં સે હમ જો આય કે ॥ પ્રગટ જગત મેં જાન ॥ ૫૨

—: ચૌપાઈ :—

સબ પહિચાન કહા પ્રભુ જબકે ❀ દમ્પતિ હર્ષ ભાન નહી તનકે
ધરિ ધીરજ તબ અસ્તુત લાઈ ❀ દોનો ચરણ પડે હર્ષાઈ
અહો નાથ મૈં તુમ્હે ના ચિન્હા ❀ ઇશ્વર આપ ધરેઉ નર દેહા
સાહબ કબીર બ્રહ્મ હો તેહીં ❀ હમ હિત લીન્હી બાલ સો દેહીં
તવ મહિમા ભેદ નહિ જાની ❀ નેતિ નેતિ સો કરે બખાની
યોગી લોગ યોગ બહુ કરહીં ❀ તપસી લોગ જો તપ આદરહીં
તવ દર્શન લગિ તપ કરી નાના ❀ વર્ષ હજારો જાય બખાના
જો નિર્વિઘ્ન હોય તપ પૂરા ❀ સાહબ દર્શ પાવય વો સૂરા
અહો ભાગ્ય કયા કહો બખાની ❀ મમ તપ–યોગ ન ભક્તિસયાની
સેવા વ્રત બહુત નહીં ઠાની ❀ દાન પુન્ય નહીં જોર બખાની
સબ પ્રકાર મૈં સાધન હીના ❀ દર્શન દે કર કીહો સુહીના
કીન બીનય દમ્પતિ સોહાતી ❀ પ્રભુ સંતોષ દિન બહુ ભાંતી

❀ દોહા ❀

સબ પ્રકાર સે આપ હો ॥ હમ પર કૃપા નિધાન ।
ધન્ય સાહબ તવ સાહિબી ॥ કહાં લગી કરો બખાન ॥ ૫૩

—: ચૌપાઈ :—

સુદ્ધ આચરન રહેં પુનિ દોઈ ❀ નિત આનન્દ કરે પ્રભુ જોઈ
દમ્પતિ કે મન અસ અનુરાગા ❀ ધર્મ માહિ ચિત હરદમ લાગા
સાહબ કી આજ્ઞા મન મેં માની ❀ સેવા ધર્મ અપનો જાની
સાધુ બીપ્ર ઘર આવય જબહી ❀ આદર માન કરે પુનિ સબહી
ભોજન આપિ દેયે બહુ દાના ❀ નિજ ભાગ્ય કા કરે બખાના
ગરીબ દુઃખી જો કોઈ આવય ❀ તાહિ દેખિ મન મેં દુઃખ પાવૈ

એસી હાલત રહી હમારી ❀ સાહબ દયાસે ભયેઉ સુખારી
મન સંતોષ કરૈ પુનિ તેહીં ❀ રંક દુઃખી પર બહુત સનેહીં
દમ્પતિ ધર્મ ભ્રષ્ટ ભેજવતે ❀ બહુ દુઃખ કષ્ટ રહા પુનિ તબતે

❀ દોહા ❀

દમ્પતિ વહ દુઃખ ભુલિગે ॥ સાહબ કે પ્રતાપ ।
મંગલરૂપ કબીર જો ॥ તહાં ના તીનો તાપ ॥ ૫૪

—: ચૌપાઈ :—

દોનો પવીત્ર મન કરે બીચારા ❀ અપને મોક્ષ સાહબ પગુ ધારા
સમ્મત કરી સાહબ પહં ગયઊ ❀ પૂજા કરી ચરન ગહિ રહઊ
દંમ્પતિ કહે દોનો કર જોરી ❀ આદિ પુરૂષ સુન બીન્તી મોરી
મમ આચરન હોય વોહી જોગૂ ❀ તો ઉપદેશ કરો સન્જોગૂ
મોક્ષ અમર પદ કી હૈ ઇચ્છા ❀ આવા ગમન કી નહી ઇચ્છા
દમ્પતિ કી જિજ્ઞાસા જાની ❀ સાહબ ખુસ બહુત બખાની
મમ આગમન હુવા એહિ હેતૂ ❀ બહુત સમય કર બાત સચેતૂ
ઉત્તમ સમય આય પુનિ જબહિ ❀ ઉત્તમ વસ્તુ મંગાયેવ તબહીં
જીવ બ્રહ્મ સુરતા અરૂ પ્રાના ❀ ચારો ભેદ કહેઊ બિલગાના
ઘટ ભીતર સબ ભેદ બનાઈ ❀ ધ્યાન કરન કો નિત સમુઝાઈ
કામ બાસના સબ મીટી જાઈ ❀ મોક્ષ કા સાધન સબૈ બતાઇ
મનસીજ બેગ સાન્તી હોવય ❀ ધ્યાન કીયસ સમુઝાયેવ સોવય
યહ જ્ઞાન બિન સબ તુમ જાનો ❀ સબ જ્ઞાન નિસ્ફલ કરી માનો
કામ દેવ સાન્તી હોઈ ❀ યહ ચાબી સમુઝાયેવ સોઈ

❀ દોહા ❀

દમ્પતિ કો ઉપદેશ કરી ॥ આતમ જ્ઞાન લખાય ।
ધ્યાન ક્રિયા સે હોત હં ॥ મોક્ષ અમર પદ પાય ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

યહ ઉપદેશ માન સે રાખો ❀ પ્રગટ કરો મત કહીં ન ભાખો
સદગુન ભાવ દેખ પુનિ જિનમેં ❀ ગુરૂભાવ માન્ય જો તુમમેં
અસ જિજ્ઞાસા જિનમેં પાઈ ❀ એમે સુજનકો ભેદ લખાઈ
લે ઉપદેશ ભયે નિહાલા ❀ નિસદિન કરે સો પ્રતિ પાલા
રાત્રી દીવસ આનન્દ મેં જાઈ ❀ અધ્યાત્મિક જ્ઞાન બહુત સુખદાઈ

❀ દોહા ❀

સબ બ્રહ્માન્ડ કે કારણુ ॥ આદિ બ્રહ્મ સો જાન ।
સતગુરૂ સોઈ રૂપ હો ॥ નમો તવ પદરજ માન ॥ ૫૬

—: ચૌપાઈ :—

ગીરીશંકર કહૈં કર જોરી ❀ આદિ બ્રહ્મ સુન વિનતી મોરી
આત્મ મોક્ષ હોય જે ભાંતી ❀ સહજ ધ્યાન જપ કહેવ સૌહતી
સોઈ જ્ઞાન ભાખો પ્રભુ રાયે ❀ બિસ્તાર સહિત મમ સુખ ઉપજાયે
ઐસા પ્રશ્ન સુના જબ તેહીં ❀ સાહબ કબીર ખુશી ભે વેહીં
સાહબ કહા સુનો તુમ દોઊ ❀ બડા જ્ઞાન કહો મૈં સૌઊ
સતગુરૂ ચરન પ્રેમ જો કરહીં ❀ વહ ભવસાગર સે જીવ તરહીં
મહાકાલ જો હૈ બિકરાલા ❀ સિંહ સમાન જગ કા હૈ કાલા
સબ કો ગ્રાસ કાલ ને કીન્હા ❀ સોઈ બચે સતગુરૂ જો ચીન્હા
આદિ નામ નિરાલમ્બ સો જાનો ❀ સબકે પરે તાહિ કો માનો
સોઈ નામ સતગુરૂ સે પાવા ❀ ભવસાગર સોઈ પાર લગાવા

❀ દોહા ❀

મહિમા આદિ નામ કા ॥ બર્ણંત હૂં જો સોય ।
યેહિ ઔષધ ભવરોગ કા ॥ જાનો તુમ પુનિ દોય ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

નિઃક્ષર નામ મંત્ર બડા જાનો ❀ સબ કર મૂલ સોઈ તુમ માનો
સ્વયમ સર્બાતીત પ્રકાશા ❀ બિભૂ સર્બ મેં કરૈ તમાસા
છર અક્ષર નિઃક્ષર જો સોઈ ❀ વિશ્વ મેં તીન પ્રધાન હૈ જોઈ
સાર શબ્દ નિરક્ષર તે કહિયે ❀ મોક્ષ કે લિયે બડા સો રહિયે
છર માયા જો જગ સ્થૂલા ❀ દેખન મેં આવત સબ તુલા
રૂપ ફેર હોત હૈ તેહીં ❀ ઇસસે નાશ કહત બુદ્ધ વેહીં
અક્ષર ઉસકો કહો બખાની ❀ સબ ઘટ રમા કુટસ્થ સો જાની
ઉસી કો સાક્ષી ચેતન કહિયે ❀ સબ મદાર[1] ઇસી પર રહિયે
પાપ પુન્ય સુખ દુઃખ જો હોઈ ❀ અન્તઃકરન સબન્ધ સે જોઈ
અક્ષર કો સો વહ હૈ વ્યાપા ❀ ચેતન કહત ઇસી કો આપા

૧ બાર

❀ દોહા ❀

અકાર હુકાર મકાર જો ॥ તીન બર્ણ સો માન ।
ઓંકાર કા યહ રૂપ હૈ ॥ સમઝો ચતુર સુજાન ॥ ૫૮

—: ચૌપાઈ :—

ઇન તીનો કો જો પ્રકાશૈ ❀ અક્ષર કુટસ્થ કહત હૈ આસે
સબ સે ભિન્ન નિઃક્ષર હોઈ ❀ દ્વિજ તુમ સુનો જો મન સે જોઈ
અબિનાસી જો સત્યહી લોકા ❀ પરમ તત્વ તહાં હૈ ન સોકા
અજર અમર જો વોહી હૈ નામા ❀ જપત હંસ પાવય વિશ્રામા
મહા કાલ જો હૈ વિકરાલા ❀ સોહં જપત ભાગૈ તતકાલા
અજપા જાપ કહત હૈં વોઈ ❀ ગુરૂ ગમ સે જાનો વહ સોઈ
સબ વિદ્વાન શાસ્ત્ર મત યેહાં ❀ સોહં સબસે બડા હૈં તેહાં
ઉસકો જપત આગે ચલિ જાઈ ❀ પરમ તત્વોં મેં રહે સમાઈ
ઓંકાર કહત પુનિ જોઈ ❀ ઔર કહત હોં જો હૈ સોઈ
તીન વર્ણ ઓંકાર કે જાના ❀ સન્ધિ કૃતલય કરૈ સો માના

❀ દોહા ❀

અકાર કરૈ ઉકાર મેં ॥ ઉકાર મકાર મેં સોય ।
મકાર બિન્દુ મેં જાનિયે ॥ એહિ બિધિ લય હૈ જોય ॥ ૫૯

—: ચૌપાઈ :—

બિન્દુ કો અર્ધ માત્રા મેં લાઈ ❀ અર્ધ માત્રા સોહં મેં જાઈ
પ્રથમ સા કો દે પુનિ છોડી ❀ આગે હા કો કરો નિબેડી
નિઃક્ષર સ્વતઃ આપ રહિ જાઈ ❀ તાતે યહ પદ ઊંચ બતાઈ
અમર ધામ બડા દ્વીપ કહાઈ ❀ સત્ય પુરૂષ જહાં આનન્દ છાઈ
નિઃક્ષર કા ધ્યાન હૈ તાહીં ❀ સો વહ જીવ અમર હોય જાહીં
સાર શબ્દ વાહીં કો જાનો ❀ બડા પ્રભાવ ધ્યાન મેં માનો
અરસઠ તીર્થ પૃથ્વી કે માહીં ❀ ગયા પ્રાગ જાનો તુમ તાહીં
વ્રત દાન બહુ બિધિ સો કહિયે ❀ સાર શબ્દ સબસે બડ રહિયે
સાર શબ્દ કા જાપ કરાઈ ❀ સોઈ ભવસાગર સે તરી જાઈ
નામ બિદેહી સો ધ્યાન બિદેહી ❀ દોઈ લખિ પાવક મિટય સનેહી
કાયા નામ સબહીં ગોહરાવય ❀ નામ બિદેહ બિરલા કોઈ પાવય

❀ દોહા ❀

કલ્પ કોટિ કાશી બસે ॥ મથુરા કોટિ પચાસ ।
એક છણુ જો જાપ કરૈ ॥ સાર શબ્દ કા તાસ ॥ ૬૦

—: ચૌપાઈ :—

સાર શબ્દ જો જપંત મન લાઈ ❀ એક છણુ પુન્ય હોત અધિકાઈ
સાર શબ્દ બડ બસ્તુ જાનો ❀ દેવન કોં દુર્લભ યહ માનો
નર કહા અસ ભાગ્ય બખાની ❀ પારસ મિલે રંક કો જાની
ગુરૂ ભક્તિ પ્રતાપ બહુ જાનો ❀ પરમ તત્વ તાહિ પહિચાનો
વહ પ્રાણી કા કર્મ સબ નાશા ❀ વહ જીવ જાય અમરપુર બાસા
તીનો કર્મ તે જાય પરાઈ ❀ સાર સબ્દ પ્રતાપ બડાઈ
લાખો ગોઘાત જો કીન્હા ❀ કોટિ બ્રિમ હત્યા જો લીન્હા
શુભ કર્મ વ્યાપે ના સોઈ ❀ નિર અભીમાન જ્ઞાન જો હોઈ
સ્નાન વ્રત કા શંકા તાહીં ❀ શંકા તીર્થ યજ્ઞન કા નાહીં
જિનકે મન મેં શબ્દ નિવાસા ❀ ચલત ફિરત ગાંવ બન બાસા

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કા પાપ જો ॥ ઘાસ ગંજ કી તાસ ।
સાર શબ્દ જો અગ્ની સમ ॥ જારિ કરે સબ નાશ ॥ ૬૧

—: ચૌપાઈ :—

બડા યજ્ઞ અશ્વમેધ સો કરઈ ❀ કંચન મેરૂ દાન જો સરઈ
સાર શબ્દ સમ તુલે ન તેહીં ❀ સમઝો તુમ દ્વિજ જાનો કેહીં
નિઃક્ષર બડા સોઈ ધ્યાના ❀ નિઃક્ષર બડ તત્વો બખાના
જો બડી બસ્તુ છિપી જગમાહીં ❀ નિઃક્ષર જપિ જાનયતે તાહીં
જબ જિજ્ઞાસુ પૂરા ગુરૂ પાહીં ❀ ગુરૂ પ્રતાપ સે ધ્યાન કરાહીં
ત્રિકુટી માર્ગ ઉપર સો જાઈ ❀ મહા સુન્ય મેં રહે સમાઈ
જોતિ પ્રકાશ તહાં ઉજિયારી ❀ દેખિ આનન્દ હોય બહુ ભારી
અસંખ્ય પત્ર કમલ એક આહીં ❀ બહુ પ્રકાશ તહં વર્ણી ન જાહી
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ હું જોઈ ❀ વિશ્વ કા દેવ બડા જો સોઈ
એસે જોગી બડ સો આહીં ❀ બડા પ્રભાવ જાનો તુમ કાહીં

❀ દોહા ❀

સત્ય લોક વહ ધામ હૈ ॥ સત્ય પુરૂષ તહાં જાન ।
સત્ત ગુરૂ પૂરન જો મિલૈ ॥ તાહિ લખાવય માન ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

ચન્દ્ર સુરજ સમ કોટિ પ્રકાશા ❀ અસંખ્ય કમલપર જ્યોતિ નિવાશા
ગગન મધ્ય યોગી તે દેખા ❀ મલ વિક્ષેપ આવર્ન ન પેખા
નિરાકાર નિરાધાર કહાઈ ❀ સ્વયમ્ બ્રહ્મ જહં આપ રહાઈ
એસે બ્રહ્મ જો કોઈ જાને ❀ કાલ જાલ ઉનપર નહિં આને
યોગી ધ્યાન મેં ઉપર આઇ ❀ તીન સુન્ય તહાં દેખે જાઈ
તીનો સુન્ય કા ભેદ હૈ સોકો ❀ જાનય સોઈ વૈષ્ણવ તે વોકો
અષ્ટમ કમલ જાનિ કર સોકે ❀ અદભુત રૂપ પુરૂષકા જોકે
દીપક આદિ કા ન ઉજિયારા ❀ સ્વયમ્ પ્રકાશ જાનો તુમ સારા
સારંગી સિતાર તહાં હૈ નાહીં ❀ શબ્દ બહુત ઉઠૈ પુનિ વાહીં
બિના પંખ ભવંરા તહં જાનો ❀ મીઠા શબ્દ બોલત તહાં માનો

❀ દોહા ❀

હાથ વિના જો ચિત્ર હૈ ॥ મેઘ બિનુ બિજલી જાન ।
બિના પાલ સરોવર એક ॥ ગાજ બિન બર્ષા માન ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

તહાં પહાડ જંગલ ન હોઇ ❀ બહુત શબ્દ મોર કા સોઇ
વહ શબ્દ બહુત પ્રિયા જાનય ❀ શ્રવન લિયે અમી સમ માનય
બાગ બગીચા તહાં ના કોઈ ❀ કોયલ હંસ બોલત તહં સોઈ
અનેક પ્રકાર રૂપ જો તહાં ❀ દેખત સંત આનન્દ ભે વહાં
નૈન બિના તહં દરશન હોઈ ❀ બિન જલતરંગ ઉઠત જો સોઈ
માણીક મોતી હીરા ન તાહીં ❀ ચમકત બહુત રાતદિન વાહીં
નાના શબ્દ મધુર અવાજા ❀ કર બિન શબ્દ બહુત પુનિ ગાજા
પગ બિન નાચ હોત સો જોઇ ❀ સત્ય લોક મેં જાનો સોઇ
છતીસ પ્રકાર રાગ તુમ જાનો ❀ ગાવન હાર કો મુખ ના માનો
શ્રવન વિના શબ્દ બહુ સુનઈ ❀ બહુ આશ્ચર્ય લાગત તે જુનઇ

❀ દોહા ❀

બિના નાલ કા કમલ હૈ ॥ સોભા બડા અપાર ।
શ્વેત સહસ્ર દલ જો પુનિ ॥ જાનય યોગી સાર ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

રૂપ રાશ વહ તત્વ કો જાનો ❀ ઉસકો લખૈ ભાગ્ય બડ માનો
બિના સીપ જો મુક્તા માણી ❀ સૂરજ સમ પ્રકાશે જાણી
અમૃત ભોજન હંસા કરઇ ❀ અંબૂ દ્વીપ સુખ સાગર ભરઈ
ચન્દ્ર સૂરજ તહાં ન કોઈ ❀ તારા ગણ તહાં નહિ જોઈ
જલ પૃથ્વી અગ્નિ ના પવના ❀ આકાશ નહીં તહાં કોઇ ભવના
રૂપ વિલક્ષણ બ્રહ્મ કા જાનો ❀ હૈ સબ શક્તિ ઉસી મેં માનો
હંસા યહ સુખ જાનય સોઈ ❀ જિવન મુક્ત કહાવય વોઈ
અજપા જાપ જપૈ સોહાતી ❀ પીછે અનમુનિ ધ્યાન કરોતી
ગગન મંડલ મેં આનન્દ લેઇ ❀ મન ચન્ચલ અસ્થિર હોય જેઇ
દ્વેષ ભાવ દુવિધા જો ત્યાગા ❀ સબ ઘટ વોહી રૂપ સો લાગા

❀ દોહા ❀

સોઇ બિક્રમ જાનિયે ॥ પહુંચા વહાં જો હોય ।
એસે સંત કે ચરન મેં ॥ શીશ નવાઓ સોય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

કર્મ કે જો બંધન નર નારી ❀ જાનત નહિં જો શબ્દ અનારી
છિન્ન કર્મ જો જીવકા હોઈ ❀ સો વહ પદ પહિચાનય સોઈ
જૈસે કોઈ રણ માહિં મેં બીરા ❀ લાખોં મેં જાનો એક ધીરા
કોટિન મધ્ય કોઈ એક સોઈ ❀ સાર શબ્દ પાવા જો હોઈ
બન ભીતર બડી આગ જો જાગા ❀ બહુત ગર્મ સો પથિક કો લાગા
ઠન્ડા પાની ભરા સરોવર ❀ પથિક મિલે સુખ હોય બરોબર
એસે સુખ તુમ જાનો સોઈ ❀ તુમ પુનિ સમઝો હે દ્વિજ દોહી
બાલ રૂપ સદગુરૂ જી બાને ❀ દમ્પતિ સુનિ બહુત હર્ષાને
માતા સરસ્વતી દોનો કર જોરી ❀ સાહબ કબાર સે કરે નીહોરી
સ્તુતિ બહુત ભાંતિ સે કિન્હા ❀ પારબ્રહ્મ સાહેબ કો ચીન્હા
મમ સમ ભાગ્ય જગ મેં ન કોઇ ❀ આદિ બ્રહ્મ તુમ આયેવ જોઈ

યહ વરદાન દોનો કો દીજૈ ❀ આપ કે ચરન કમલમન કીજે
કુછ દિન બીત ગયે એહી ભાંતી ❀ બાલ ચરિત્ર પ્રભૂ કિયે સોહાતી
ઊંચ્ચ પ્રકાર પ્રભુ લીલા જાનો ❀ અજ્ઞ જીવ સમતે નહી માનો
સબ શક્તિ સબ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ સુદ્ધ આચરન રહે સુર ભૂપા
સાહબ કબીર કી લીલા ગાઈ ❀ તપસી કે મન આનન્દ છાઈ

❀ દોહા ❀

ગૌરીશંકર સરસ્વતી ॥ સાહબ મેં ચિત દીન ।
આગે જાતે મોક્ષ પદ ॥ કહતે સન્ત પ્રબીન ॥ ૬૬

॥ ઇતિ શ્રી ગૌરીશંકરકા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ સ્વામી રામાનન્દકા પ્રસંગ ❀

॥ અનન્તાનંદ કે કથા મેં કબીર સાહબ ॥

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર બીચાર કરિ ॥ ગુરૂ મર્યાદ સો જાનિ ।
રામાનન્દ કો ગુરૂ કરૂ ॥ તપસ્વી કથા બખાનિ ॥ ૬૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ જ્ઞાન કીન પ્રચારા ❀ સમ્પ પ્રેમ સબ મેં નિર્ધારા
ઉસી સમય કા એક પ્રસંગા ❀ કાશીમ એક નાગરીક સંગા
રામાનન્દ કા શિષ્ય સયાને ❀ નામ અન્નતાનન્દ પહિંચાને
ગુપ્ત કથા કરૈ એક ઠાઈ ❀ યવનૌ કે કર સે પુની આઈ
સાહબ કબીર ગયે પુનિ તહવાં ❀ ધર્મ પ્રચાર કે કારન જહવાં
એક દિન એક જિજ્ઞાસૂ કોઈ ❀ સ્વામી સે પ્રશ્ન કીન જો સોઈ
બહુત શાસ્ત્ર કહે જો ગાઈ ❀ બ્રહ્મ જીવકો દો બતલાઈ
કોઇ એક શાસ્ત્ર એસહિ જો ભાખૈ ❀ બ્રહ્મ એક દુસર નહિં રાખૈ
યામે સત્ય કવન ઠહરાઈ ❀ યહ શંસય કા કહો બુઝાઈ
સ્વામી દયા કરો તુમ જાની ❀ હમ સબકો અજ્ઞાની માની

❀ દોહા ❀

અનન્તાનન્દ ઉત્તર દિયે ॥ બુદ્ધિ જ્ઞાન સે સાર ।
મન સંતોષ ન આઇયા ॥ જન સબ કરૈં બિચાર ॥ ૬૮

—: ચૌપાઈ :—

જો સત્તસંગ સાહબ કા લીન્હાં ❀ ઉત્તર દેન બહુ બિનતી કીન્હાં
સાહબ ઉત્તર દેન કે કાજુ ❀ મધ્ય સભામ ખડે ભે આજુ
દર્શયે લોક કિ ગૈબી બાની ❀ જીવ બ્રહ્મકા ભેદ બખાની
ધ્યાન યોગ કા કહત પ્રસંગા ❀ યહ સબ જાનો ગુરૂ કે સંગ
યહ પ્રસંગ સુનત મન જાગા ❀ સબ કે દિલમેં ભા અનુરાગા
વો સબ બિનય કીન્હ પ્રભુ પાહીં ❀ કથા કે અન્ત કુછ જ્ઞાન સરાહીં
સાહબ કબીર અસ જો કરહીં ❀ થોરે માહિં જ્ઞાન બહુ ભરહીં
સાહબ કા માન કરૈ પુનિ સબહીં ❀ અનન્તાનન્દ મનમા સો ગુનહીં
કબીર જ્ઞાન કરે યહ ઠાઈ ❀ તો મમ માન સબહિં ઘટ જાઈ
અનન્તાનન્દ યહ કીન્હા બિચારા ❀ અપને શિષ્યોં કો મત ધારા

❀ દોહા ❀

અનન્તાનન્દ નિજ શિષ્ય મેં ॥ કીન્હે મત યહ સાર ।
સાહબ કબીર કો કહત ભે ॥ મત યહ કરો પ્રચાર ॥ ૬૯

—: ચૌપાઈ :—

શાસ્ત્ર પુરાન કહૈં પુકારી ❀ ગુરૂ બિન ભૂલે નેમ અચારી
ગુરૂ બિહીન જો કોઈ હોઈ ❀ ઉસકા જ્ઞાન સફલ નહિં સોઈ
આપ તો ગુરૂ કીન ના આહીં ❀ ઇસસે જ્ઞાન યોગ્ય જો નાહીં
યહ સુન કે સભા સકુચાની ❀ ગુરૂ તો હૈ સબ કે સિર માની
સભા બરખાસ ભઇ પુનિ તબહીં ❀ સાહબ ગયે નિવાસે જબહીં
સત્ય લોક સે સાહબ પધારે ❀ ગુરૂ કરણ નિશ્ચય કરી ધારે
દુસર કારન સુનો સુજાના ❀ સ્વામી કહેઉ ગુરૂ ન કાના
યહ જાનિ સતગુરૂ મુસકાને ❀ આદિગુરૂ કોઇ ના પહિચાને
રામાનન્દ ગુરૂ કરોં બખાની ❀ આદિ ગુરૂ યહ મનમેં ઠાની
અસ નીશ્ચય કીન જગ સ્વામી ❀ ઇસ મેં કારણ ઔર સો જામીં
આગે કથા કહોં મૈં ગાઈ ❀ તપસી કે જો ઇષ્ટ કહાઈ
તેહી દિવસ કે રાત સુહાઈ ❀ બ્રહ્મ મુહૂર્ત જો સંતન ગાઇ

---

૧ થા

❁ દોહા ❁

ભાગીરથી ગંગા પૂનિ ॥ હરત પાપ સંતાપ ।
દશાશ્વમેધ ઘાટ પર ॥ જહાં ગયે શ્રી આપ ॥ ૭૦

—: ચૌપાઈ :—

સ્વયં ગુરૂ એક લીલા કીન્હા ❁ બાલક રૂપ તહાં ધરિ લીન્હા
પ્રથમ સૌપાન સયન તબ આના ❁ રામાનંદ આયે સ્નાના
તેહિ સૌપાન ચરન પુનિ રાખા ❁ લગા ખડાઊ સાહબ ભાખા
રોદન કરન લગે પ્રભુ જાની ❁ રામાનન્દ ઉર મમતા આની
સ્વામી બાલક લીન્હ ઉઠાઈ ❁ રામ રામ પુનિ શબ્દ કહાઈ
તબ ચુપ ભયે સકલ સુર સાંઇ ❁ રામાનન્દ બિચારત આંઇ
રાત સમય યહ છોટા બાલક ❁ કહાં સે આયઊ કિનકે લાલક
ફિર બિચાર કીન્હ મન માહીં ❁ કરિ સ્નાન આશ્રમ લે જાહીં
સ્નાન કરન જબ સ્વામી સિધાયે ❁ સાહબ રૂપ અદરય કરાયે
રામાનન્દ ભુલાયો જાઈ ❁ ઔર જીવ કી કયા ગતિહોઈ
લીલા કરૈં મનુષ્ય સમ તાહીં ❁ સાહબ કબીર ઈશ્વર કહાહીં
શક્તિ ભરી જો અગમ અપારા ❁ સાહબ કબીર બ્રહ્મ ઔતારા

❁ દોહા ❁

સ્વામી આય કે દેખહીં ॥ બાલક નાહી કોય ।
કરત બિચાર આશ્રમ ગયે ॥ પૂજા મેં મન હોય ॥ ૭૧

—: ચૌપાઈ :—

આગે પ્રસંગ સુનૌ તુમ તાહીં ❁ આદિ પુરૂષ જો સાહબ આહીં
નર અનુહાર કરૈં નિજ ઇચ્છા ❁ જસ નાચે તસ કાછે કક્ષા
રાત્રિ ગઈ ભયે ભિનસારા ❁ સત્તગુરૂ સંત કા રૂપ સવાંરા
સાહબ ગયે કથા કે માહીં ❁ અનન્તાનન્દ કહા પુની તાહીં
શાસ્ત્ર મર્યાદ કહત અસ ગાઇ ❁ ગુરૂ બિના નહિં વેષ ધરાઈ
કહો કબીર વેષ કયોં કીન્હા ❁ સત્તગુરૂ તાહિ ઉત્તર પુનિ દીન્હા
સજ્જન સુનૌ હમારી બાના ❁ રામાનન્દ કીન ગુરૂ મે જાના
યહ સુનકર સબ અચરજ માને ❁ સ્વામી પાસ ગયે ભક્ત સયાને
સબ બ્રતાન્ત કહિ કર સમઝાઇ ❁ સ્વામી કહઊ પુનિ લાવો બુલાઇ
વો સબ આયે કથા કે માહીં ❁ જ્ઞાન સમાપ્ત હુવા પુનિ તાહીં

❀ દોહા ❀

ઓ સબ આપ જો કહન લગે ॥ સુનૌ સજ્જન બુદ્ધિ ધીર ।
કબીર જીકો બુલાવતે ॥ સ્વામીજી ગમ્ભીર ॥ ૭૨

—: ચૌપાઈ :—

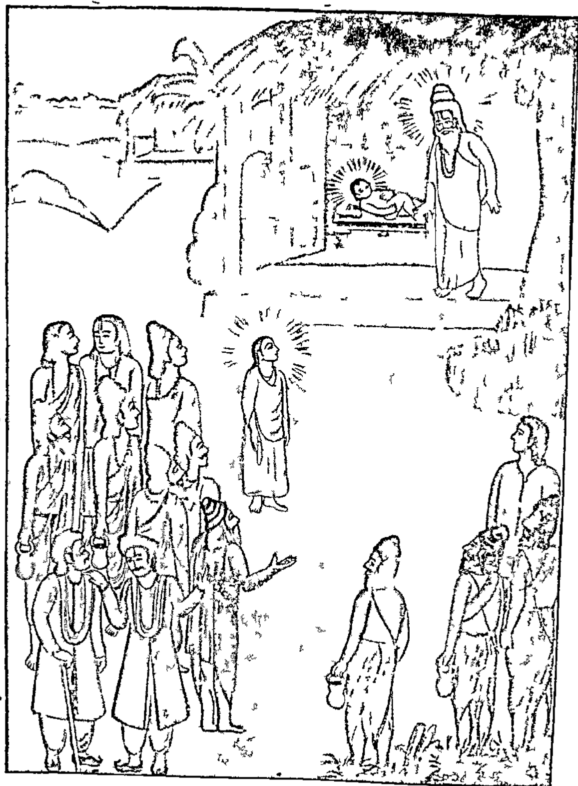
અનન્તાનન્દ ઔર જિજ્ઞાસુ ❀ સાહબ કબીર ચલે સબ પાસૂ
આય ખડે ભે મઢી કે પાસે ❀ રામાનન્દ થે ધ્યાન ઉપાસે
અનન્તાનન્દ કહ્યો કર જોરી ❀ સ્વામી સુનિયે બિનતી મોરી
કબીરજી આયે આપકે આસે ❀ ખડે ભયે હૈ મઢી કે પાસે
રામાનન્દ પ્રશ્ન પુનિ લીન્હા ❀ કહો કબીર શિષ્ય કબ કીન્હા
સાહબ કબીર ઉત્તર જો દેહી ❀ આજ રાત સમયમે લેહી
પુનઃ પ્રશ્ન સ્વામી કર ભયઊ ❀ કવન સમય પ્રસંગ યહ કહેઊ
સાહબ કબીર ઉત્તર પુનિ દીન્હા ❀ રાત્રી બ્રહ્મ મુહૂર્તમ કીન્હા
ઉત્તર મિલા બરાબર સાંચા ❀ ફિર સ્વામી પૂછા યહ બાચા
પુનઃ પ્રશ્ન સ્વામી કરિ જબહીં ❀ કયા સ્થાન કહો ફિર અબહીં

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ ને ઉત્તર દિયા ॥ ગંગા નદી પ્રમાન ।
દશાશ્વમેધ ઘાટપર ॥ પ્રથમ સીઢી જાન ॥ ૭૩

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી પ્રશ્ન કીન તત કાલા ❀ બાલક માહિં મિલા એક હાલા
હમ તિનસે બોલે પુનિ રામા ❀ કિન્તુ રહા વહ નવ શિશુ જામા
તેને બોલન કા નહિ ભાના ❀ બાત કરો જ્ઞાની સમજાના
ઉમર બડી તુમ લાગત જોગુ ❀ બાત અસત્ય ન માનન વોગુ
તબ સાહબ અસકિન્હ બિચારા ❀ ઉભય સ્વરૂપ શક્તિ સે ધારા
બડા સ્વરૂપ બાહર સો રહેઊ ❀ છોટા રૂપ ભીતર કો ગયઊ
જો સ્વરૂપ ગંગા પર કીન્હે ❀ સો શીશુ રૂપ ગોદ મેં લિન્હે
તબ શીશુ નિજ મુખ બચન ઉચારા ❀ સ્વામી પરખો યહ રૂપ હમારા
તબ રામાનન્દ અચરજ માના ❀ બડા દેવ કોઇ અહૈ સયાના
જો નિઃક્ષર નિગમ નિરૂપા ❀ બ્રહ્મ નિરંજન સત્ય સ્વરૂપા
જો ઈશ્વર સબ જગ ઉપજાઇ ❀ સોઈ રૂપ ધરિ ભે પ્રગટાઈ
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર દેવા ❀ રામ કૃષ્ણ સબ જાનૈ ભેવા

કબીર સાહબે સ્વામી રામાનન્દને ગુરૂ કર્યા તેના ઉત્તર પ્રશ્નમાં કબીર સાહેબે બે સ્વરૂપ બતાવ્યા.

❀ દોહા ❀

સો યહ પુરૂષ હોયગેં ॥ રામાનન્દ બિચાર ।
શિષ્ય રૂપ સે આઈયા ॥ સો મમ ભાગ્ય અપાર ॥ ૭૪

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી સમઝી ગયે સો જબહીં ❀ તો ભી પ્રશ્ન કીન પુનિ સબહીં
કહો કબીર બાહર કયા રૂપા ❀ તુમ સબ કહોં સાંચ સ્વરૂપા
ઉત્તર મિલા સબન સે આઈ ❀ હમ સબ પાસે ખડા રહાહી
પાંચ બર્ષ જસ ઉમર બખાની ❀ ચિન્તા બિના ખડે સો જાની
સુનિ રામાનન્દ કેવાડ ઉઘાડી ❀ દોનોં રૂપ દેખૈ સબ ઝારી
અન્દર બાહર દોઈ સ્વરૂપા ❀ છોટ બડા કીન્હ સુર ભૂપા
સબ આશ્ચર્ય ભે પુનિ દેખિ ❀ કોઈ દેવ યહ સમરથ પેખી
બંદન કરન સબહિં પુનિ લાગે ❀ અપની ભૂલ ક્ષમા સબ માગે
રામાનન્દ કહેવ હર્ષાઈ ❀ સબ તુમ જાવ અપન ઘર ભાઈ
યહ પુરૂષ કોઈ સમરથ આહીં ❀ હમ તુમ સબ કર ભલા કરાહીં

❀ દોહા ❀

જરૂર પડા જબ સીદ્ધી કા ॥ દોઈ દેખાયેવ રૂપ ।
સબકો બડ આશ્ચર્ય હુવા ॥ બડા દેવ સુર ભૂપ ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

જો સ્વરૂપ છોટા નીમાંઈ ❀ વહ રૂપ અદ્દશ્ય કરાઈ
જો સ્વરૂપ સબકે બિચિ રાખી ❀ વોહિ રૂપ રહે સંત સબ સાખી
તબ રામાનન્દ શબ્દ ઉચારી ❀ સાહબ રહો યહાં સંત સુખારી
વહી દિવસ સે સુની સુજાના ❀ સદગુરૂ રહે તહાં સબ જાના
પ્રથમ પ્રશ્ન હોત હે યેહી ❀ સ્વયં સિદ્ધ હૈ સાહબ બિદેહી
યે પુનિ ગુરૂ કીન કયા કારન ❀ જો અબ કહો વો જગ કે તારન
દુસર પ્રશ્ન કહત હો જોઈ ❀ કાશી ધામ સંત બહુ સોઈ
રામાનન્દ કીહો ગુરૂ જાની ❀ સાહબ કબીર એસે કયો માની
તીસર પ્રશ્ન યહી અર્થાઈ ❀ રૂપ બદલ કયોં ગુરૂ કરાઇ
પ્રગટ ન દિક્ષા ગુરૂ સે લીન્હા ❀ આદિ ગુરૂ એસે કયોં કીન્હા

❀ દોહા ❀

પ્રથમ પ્રશ્ન કે ઉત્તર મેં ॥ ઐસે પુનિ સો જાન ।
સ્વયમ્ સિદ્ધ કબીર ગુરૂ ॥ શંકા નાહીં માન ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

ધન્ય જો સાહબ કબીર બખાની ❀ મન અભિમાન જરા ન આની
ગુરૂ મર્યાદ રાખન કે હેતૂ ❀ ધર્મ શાસ્ત્ર કહત શ્રુતિ સેતૂ
ગુરૂ મર્યાદ કી રીતિ બઢાઈ ❀ આદિ ગુરૂ કિયે ગુરૂ જાઈ
દુસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર યેહીં ❀ રામાનન્દ પ્રસિદ્ધ હૈં તેહીં
સબ આચરન પવિત્ર જો જાનો ❀ સાત્વિક વૈષ્ણવ ધર્મ બખાનો
ઉસમેં રહકર પુષ્ટી દીન્હા ❀ રામાનન્દ કો ગુરૂ પુનિ કીન્હા
તીસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો ❀ આદિ ગુરૂ જો લીલા ઠાનો
પ્રગટ દિક્ષા કે લિયે જાહીં ❀ સ્વામી અનન્તા કા મત લાહીં
અનન્તાનન્દ મત દિયે નહિ નીકે ❀ પ્રથમ કથા મેં બના થા જીકે
સાહબ કબીર પ્રસંગ સબ જાની ❀ ગંગા પર લીલા વહ ઠાની

❀ દોહા ❀

યહ સબ કારન જાન કર ॥ સતગુરૂ બાલ સ્વરૂપ ।
માયા કા તહાં ગંધ નહીં ॥ હૈં હંસોં કે ભૂપ ॥ ૭૭
રામ કૃષ્ણ તો હૈં બડે ॥ ઉન્હો ને ગુરૂ કીન ।
બડે બડે જો દેવ પુનિ ॥ ગુરૂ આગે આધીન ॥ ૭૮

—: ચૌપાઈ :—

રામાનન્દ કા બડા પ્રભાવા ❀ ઇનકે બહુત શિષ્ય જો ગાવા
રામાનન્દ જન્મ પુનિ ગાઈ ❀ બિક્રમ તેરસો છપ્પન આઈ
માઘ બદી સાતમ તીથિ ભયઊ ❀ પ્રયાગ ક્ષેત્ર સ્થલ જો કહેઊ
માતૂ શ્રી સુશીલા દેબી ❀ પિતા સદન શોભા ઘર લેબી
માતા પિતા કી ભાગ્ય બખાની ❀ જનમ દીન જગત હિત જાની
વૈષ્ણવ ધર્મ કા કીન પ્રચારા ❀ રામ ભક્તિ સબ કો અધિકારા
રામાનન્દ કા ગુરૂ સો માનો ❀ યોગી રાઘવાનન્દહિં જાનો
દક્ષિણ તોતાદરી કે માહીં ❀ રામાનુજ સ્થાન હૈ જાહીં

બૈષ્ણવ ધર્મ સ્વામી પ્રચારા ❀ અન્ત સાકેત ગયે નિર્ધારા
બહુતક સંત ભક્ત હૈં જોઈ ❀ રામ કો ઈષ્ટ કહત જો સોઈ

❀ દોહા ❀

સ્વામી રામાનન્દ કો ॥ બહુ સમરથ પુનિ જાન ।
સાહબ કબીર જો શિષ્ય ભે ॥ તે સમ કો હૈ આન ॥ ૭૯

॥ અનન્તાનન્દ કા ક્ષમા યાચના ॥

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ મર્યાદ સાહબ પુનિ રાખી ❀ હરદમ જ્ઞાન ઉચ્ચ પદ ભાખી
સ્વામી માનૈ સાહબ કો એસે ❀ બડા દેવ કોઈ લાગય જૈસે
ગુરૂ શિષ્ય દોઊ પ્રેમ બખાની ❀ બર્ણત બનૈ ન મન પહિચાની
જલતરંગ દોનો જસ રીતી ❀ દોનો મેં પ્રેમ ભરા પ્રતીતી
દોનો પ્રેમ સે કરૈં સતસંગા ❀ સંતો સુનય માનિ મન ચંગા[1]
રાતિ દિવસ આનન્દ મેં જાઈ ❀ જસ સત્ય લોકહિ એહી સોહાઈ
બહુ પ્રભાવ સાહબ કા દેખી ❀ અનન્તાનન્દ મન શર્મ વિશેષી
એક દિન કહન લગે સંકોચી ❀ આપ દેવ બડ મૈં યહ સોચી
ઈશ્વર માયાં અસ રચી રાખા ❀ સાંચા ધર્મ બિરલા કોઈ ચાખા
આપ દેવ કો ના પહિચાના ❀ આપ કો મનુષ્ય સમ હમ જાના

❀ દોહા ❀

બહુત વીન્ય આનન્દ ભે ॥ બોલત અમૃત બૈન ।
સાહબ આપ દયાલ હો ॥ મૈં અજ્ઞાની ઐન ॥ ૮૦

—: ચૌપાઈ :—

ભાષન કરતે તુમકો રોકા ❀ બડી ભૂલ ભઈ હમ સોકા
સમરથ ક્ષમા કરો યહ જાની ❀ અજ્ઞ જીવ હમ સબ કો માની
આપકી લીલા હમ કયા પામી ❀ બડા દેવ તુમ અન્તર યામી
એસે બચન સુના જબ સાહબ ❀ ધીરજ દીન જીવોં કા નાયબ
અનન્તાનન્દ સુનૌ બડ જ્ઞાની ❀ આપકા બચન જો સાંચ બખાની
ગુરૂ મર્યાદ રીતી તુમ જાનો ❀ ભાષન કરત રોકેવ મોહિ માનો

---
[1] આનન્દ

નીતી ધર્મ યોગ તુમ ભાખા ❀ ઉસમે ભૂલ કછૂ નહિ રાખા
યહ સબ ચીન્તા દેવ ભુલાઈ ❀ હમ તુમ સબ એકહિ ગુરૂ ભાઈ
આપ બડે ગુરૂ ભાઈ સારે ❀ આપ હમેં પ્રાણ સમ પ્યારે
મન સંતોષ સુના યહ કાને ❀ અનન્તાનન્દ બહુત હર્ષાને

❀ દોહા ❀

સમરથ સાહબ કબીર હૈં ॥ હર્ષ શોક ન કોઈ ।
ધીરજ દીન્દેવ તાહિ કો ॥ ઉન મન આનન્દ સોય ॥ ૮૧

॥ ફૂલહાર કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દીવસ કા સુનો પ્રસંગા ❀ રામાનન્દ ધ્યાન કરે સુચિ અંગા
મઢીમેં માનસ ધ્યાન લગાઈ ❀ કરિ સીંગાર ભગવાન સોહાઈ
સબ સિંગાર ભયા પુનિ ફુલી' ❀ સુમનમાલ ગયે સો ભૂલી
પીછે યાદ કીન્હ દિલ માહીં ❀ બહુ સંદેહ હોત મન આહીં
મુકુટ ઉતારી હાર પહિરાઈ ❀ પૂજા ભંગ હોત સબ જાઈ
ફૂલહાર જો ના પહિરાઈ ❀ પૂજા ખંડીત નહીં સોહાઈ
દો પ્રકાર સે ભા સંદેહા ❀ સ્વામી મન મેં કરૈં ઉદેહા
યહ પ્રસંગ સાહબ સબ જાના ❀ સ્વામી મન સંદેહ મેં માના
સતગુરૂ બોલે અમૃત બાની ❀ જો સાહબ હૈં ઘટ ઘટ જાની
ગાંઠ ફૂલ હાર કી છોરી ❀ ભગવાન ગલે અરોપો જોરી

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ આનન્દ મન ॥ વોહી બાધી સો કીન્હ ।
પૂજા સે નિબ્રત હુયે ॥ તબ ચિત્ત બાહર દીન્હ ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

કોઠરી દ્વારા ખોલિ પુનિ દીન્હા ❀ બહુ બિબેક સાહબ કો કીન્હા
મીઠા શબ્દ પ્રેમ ભરી બાની ❀ સ્વામી કહૈં સુન અન્તર જામી
હમ રામ કો ધ્યાન લગાઈ ❀ કરી સીંગાર ન માલ પહિરાઈ
આપ કી આજ્ઞા કે અનકુલા ❀ પૂજા બિધી કીન સબ તૂલા
આપ હમારે મન કી જાની ❀ બડા અચંબા મૈં સો માની

સમય સમય પર તવ પ્રભાવા ❀ હમકો બહુ દેખનેમ આવા
હે દેવ તુમ સત્ય સબ ભાખો ❀ હમસે ગોય કછુ ના રાખો
આપ કવન પુરૂષ જો આહીં ❀ ધામ લોક સબ બર્ણ સુનાહીં
અનન્તાનન્દ સહિત બહુ સંતો ❀ બૈઠે સુનય માલ સબ ગન્તો
સબહી કે મન આનન્દ છાઈ ❀ સ્વામી આનન્દ બર્ણી ન જાઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ સે તો પ્રશ્ન કિયા ॥ સ્વામી જી યહિ રીત ।
કયા કામ તુમ આયે હો ॥ કહો સકલ પ્રતીત ॥

॥ સ્વામી રામાનન્દ કો અપના પહિચાન કહા ॥

❀ દોહા ❀

આદિ ગુરૂ તબ લોલિયા ॥ સ્વામી સુનો પહિચાન ।
સત્ય લોક મમ ધામ હૈ ॥ અમર લોક કોઈ માન ॥ ૮૩

મંગલ

સતગુરૂ બોલે અમૃત બાની ❀ આદિહિં સે સબ કથા બખાની
અમર લોક સે હમ ચલિ આયે ❀ આયે લોક મંઝારા હો
જીવ દુઃખી દેખિ સંસારા ❀ તા કારન પગુધારા હો
સહિ છાપ પરવાના લાયે ❀ સમરથ કે કડિ હારા હો

મંગલ

અબ હમ અબિગતિ સે ચલિ આયે ❀ મેરા ભેદ મર્મ નહિં પાયે
હતે વિદેહ દેહ ધરી આયે ❀ કાયા કબીર કહાયે
જન્મ જન્મ કા બિછુડા હંસા ❀ તાહિ ઉબારન આયે
અલખ પુરૂષ કરતા અવિનાશી ❀ બન્દી છોડ કહાયે
હમ સર્વજ્ઞ સત્ય લોક કે ❀ ઘટ ઘટ બાસા લાયે
કહૈં કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ સત્ય નામ પ્રગટાયે

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ઔર કહૈં સમુઝાઈ ❀ સ્વામીજી સુનિયે ચિત લાઈ
યુગન યુગન આયો સંસારા ❀ જીવહિં મોક્ષ દેન કો હારા
હર એક યુગ જુદા સો નામૂ ❀ માયા રહિત રહોં સબ ઠામૂ

માતા પિતા કા કારન નાહીં ❀ ગર્ભાસય હમૈ નહીં જાહીં
અપની ઇચ્છા સે પ્રગટાઈ ❀ હમહીં સ્વયમ્ બ્રહ્મ કહાઈ
સમરથ બ્રહ્મ સત લોકકે બાસી ❀ હમ દોનોં એક રૂપ નિવાસી
થોડા સમય કે આગે જાનો ❀ કાશી ધામ સરોવર માનો
લહર નામ સરોવર તે આહીં ❀ કમલ અનંત ખિલે તેહિ માહીં
જોતી રૂપ મે કીન્હ પયાના ❀ તેહિ કમલન પર કીન્હ ઠેકાના
અમર ધામ સે મૈં પુનિ આયે ❀ બાલ સ્વરૂપ તહાં પ્રગટાયે

❀ દોહા ❀

શ્રીમુખ બાની શ્રવન કરી ॥ હર્ષે સંત સમેત ।
સત્ય પુરૂષ કી મહિમા ॥ પુનિ આગે કહી દેત ॥ ૮૪

—: ચૌપાઈ :—

કાશી નગર રહે દ્વિજ રાઈ ❀ ગૌરી શંકર નામ ધરાઈ
બચન બધ કે કારન જાનો ❀ પ્રથમ મિલે મૈં ઉન્હી કો માનો
તબ ઉપદેશ પ્રચાર કે હેતૂ ❀ ગુરૂ મર્યાદ ધર્મ કે સેતૂ
આપકો ગુરૂ કીન્હ હમ આઈ ❀ આદિ પુરૂષ અસ બાત જનાઈ
દુસર પ્રસંગ કહો હમ ગાઇ ❀ આપ સુનો તે ધ્યાન લગાઈ
ભારત આખાખન્ડ કે માહીં ❀ હિન્દુ યવન તકરાર જો આહીં
ધર્મો પર બડી આપત્તિ માનો ❀ બહુત તક ભ્રષ્ટ ભયે તે જાનો
દિલ્લી તખત સિકંદર લોદી ❀ સિદ્ધિ જ્ઞાન સે ઉનકો બોધી
સનાતન ધર્મ કી રક્ષણ કરિહોં ❀ ભારત માંહિ સમ્પ ફૈલૈઇહોં
દુસર કામ ઔર બહુ ગાઈ ❀ બહુ જીવોં કો બોધ કરાઈ

❀ દોહા ❀

ભારત કે દુઃખ દ્વન્દ કો ॥ દુર કરન હમ આય ।
સાહેબ કબીર કહત હૈં ॥ ઐસે પુનિ સમુઝાય ॥ ૮૫

—: ચૌપાઈ :—

નિજ પહિચાન પ્રભુ આપ બખાના ❀ સ્વામી હર્ષ ઉઠે તબ જાના
હૃદય કમલ ખિલ ગયે તુરન્તા ❀ બહુ આનન્દ ભયે સબ સન્તા
રામાનન્દ બહુત દરખાહીં ❀ વહ આનન્દ બર્ણિ નહિ જાહીં

બોલે આનન્દ મેં સો જાહીં ❀ સાહબ તુમહી બ્રહ્મ કહાહીં
અહો ભાગ્ય મેં કરો બખાના ❀ આદિ પુરૂષ મમ શિષ્ય સુજાના
રામાનન્દ કહઉ હર્ષાઈ ❀ એક પ્રસંગ યાદ મોહિં આઈ
થોડા સમય કે પહિલે માનો ❀ અષ્ટાનન્દ મમ શિષ્ય સો જાનો
સ્નાન ધ્યાન કરન કે હેતૂ ❀ વહી તાલ પર ગયે સચેતૂ
કરિ સ્નાન જો ધ્યાન લાગાઈ ❀ જ્યોતિ પ્રકાશ ગગનસે આઈ
ધ્યાન છુટિગા પુનિ જો તબહીં ❀ વહ પ્રકાશ દેખા પુનિ જબહીં

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ અસ કહત હૈ ॥ સુનિયો સાહબ કબીર ।
અષ્ટાનન્દ તબ આય કે ॥ બોલત ભે મતિ ધીર ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

બડ આશ્ચર્ય લાગ પુનિ ઉનકો ❀ સબહિ પ્રસંગ કહા સો હમકો
તબ હમ નિજ મન કિન્હ બિચારા ❀ બડા દેવ કા હોઈ ઔતારા
સોઈ આજ નિશ્ચય હોઈ જાઈ ❀ જ્યોતિ રૂપ આપહી સો આઈ
સાહબ વહી કરો પ્રસંગા ❀ ભારત સુખી હોય જન સંગા

॥ રામાનન્દ બચન ગોષ્ટી ગ્રન્થ ॥

—: ચૌપાઈ :—

અજર અમર બિનસે નહિ રૂપા ❀ સબ શક્તી સબ જ્ઞાન સ્વરૂપા
તુમ તો સત્ય લોક કે બાસી ❀ ચેતન બ્રહ્મ સો આનંદ રાસી
શિષ્ય રૂપ હોય હમ પહં આવા ❀ ભાગ બડે હમ દર્શન પાવા
તુમનો પુરૂષ જો અહૌ વિદેહાં ❀ ઠોકર લાગી તુમ્હારી દેહાં
કહો પુરૂષ ઇતના કયોં કીન્હા ❀ હમકો દોષ કાઢેં તુમ દીન્હા
એસી બચન કહા જબ સ્વામી ❀ સતગુરૂ બોલે અંતર યામી
યામે દોષ તુમહિં નહિ હોઈ ❀ યહ પ્રસંગ રચા મેં જોઈ

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ આનન્દ મન ॥ નિજ પુનિ ભાગ્ય બખાન ।
ભારત જીવો ભાગ્ય સે ॥ આપ પ્રગટ ભે આન ॥ ૮૭

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ સમય કે મધ્ય સો જાની ❀ તપસી આગે કથા બખાની

સ્વામી રામાનન્દ આશ્રમ ભારી ❀ બહુત સંત તહાં રહેં સુખારી
જપ તપ નિયમ પૂજા વ્રત ધારી ❀ માનસ ધ્યાન કરે અધિકારી
કોઈ દીગમ્બર કોઈ સેતમ્બર ❀ કોઈ લોહંગર કોઈ ટાટમ્બર
કોઈ કાઠીયા કોઈ બેતીયા ❀ કોઈ ઘુંજિયા કોઈ સુતિયા
બહુ તક ખાખ રહે ચઢાઈ ❀ ઇન્દ્રિયે તાલા બહુત લગાઈ
બહુત અખાડા યામે જાને ❀ યામે બાવન દ્વાર સો માને
સોરહ સૌ ચૌરાસી ચેલા ❀ રામાનન્દ ગુરૂ આપ અકેલા
ઇસમે બારહ બડા સો જ્ઞાની ❀ ઉસમેં સાહબ મુખ્ય બખાની
સાહબ કબીર ઈશ્વર ઔતારા ❀ દુસર સંત કહા અસ ધારા
રામાનન્દ કા બડા પસારા ❀ રામાનન્દ રામ સમ ધારા

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ કે શિષ્ય બહુ ॥ કહં લગી કરો બખાન ।
સાહબ કબીર બડ સિદ્ધ હૈ ॥ ધન્ય ભાગ્ય સો જાન ॥ ૮૮

—: ચૌપાઈ .—

એક દિવસ કા સુનો પ્રસંગા ❀ સતસંગ ચલૈ આનન્દમેં રંગા
સાહબ કબીર કહૈં અર્થાઈ ❀ સંતો સુનૈ બહુત ચિત લાઈ
બાલ સ્વરૂપ સાહબ કી દેહી ❀ શક્તિ અનન્ત ભરી પુનિ તેહી
બાલ સ્વરૂપ સંત સબ દેખૈ ❀ પ્રભુ સમ ભાવ સાહબ પર લેખૈ
પ્રીતકી રીતી કહોં બખાની ❀ નીર મીન જસ ના બિલગાની
બિછુડત પ્રાન તજત હૈ તેહી ❀ ધન્ય પ્રેમ વહ ધન્ય સનેહી
સાહબ મુખ ચન્દ્ર સંત ચકોરા ❀ જ્ઞાન પાન કરે ચહુ ઓરા
બહુ ચકોર ચન્દા હૈ એકો ❀ ચન્દ્ર કા અમી મીલત સબહીકો
ચકોર આસ ચન્દ્ર કા કરહીં ❀ ચન્દા ચકોર કી આસ ન ધરહીં
એસન બડન કી જો રીતી ❀ લઘુતા પર મમિતા અતિ પ્રીતી

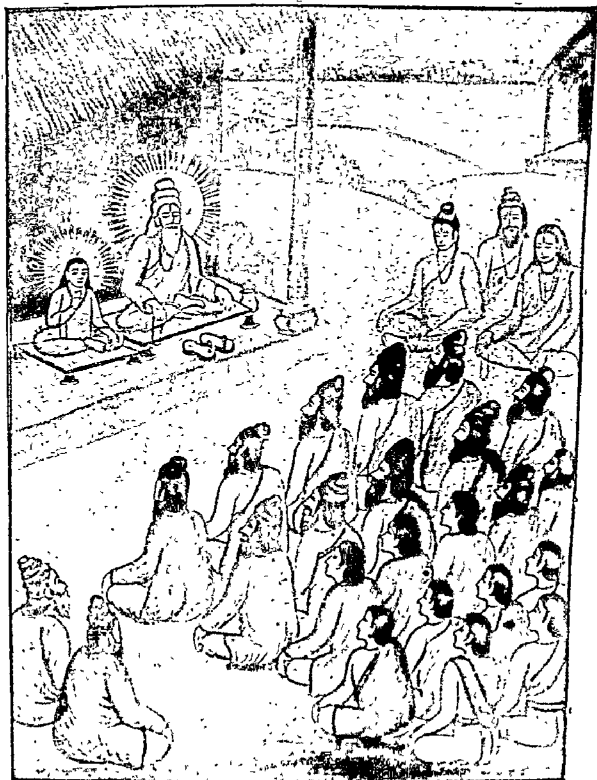
❀ દોહા ❀

સતગુરૂ બાલ સ્વરૂપ પર ॥ પ્રેમ બહુત કર જાન ।
સ્વામી રામાનન્દ કો ॥ અતિ આનન્દ સમાન ॥ ૮૯

॥ દાસ પદ પ્રગટ ॥

—: ચૌપાઈ :—

થોડા સમય બીત પુનિ ગયઊ ❀ એક દિન સાહબ કહત સો ભયઊ

સ્વામી રામાનન્દ વૈષ્ણવ સંત સમાજમાં કબીર સાહેબે સંત ભક્તોના નામ નન્દ પ્રથા ફેર કરી દાસપદ પરનામ રાખ્યું.

સતગુરૂ બોલે અમૃત બાની ❀ સ્વામી ધ્યાન દેવ મન આની
આપહિ શિષ્ય કિયે હૈ બહુતે ❀ સબકર નામ રાખેવ નન્દ પદતે
સો યહ નામ ન રાખન તાહિં ❀ નંદ શબ્દ બ્રહ્મ બાચક આહીં
રામ કી ભક્તિ કરત સબ આઈ ❀ તાતે નામ દાસ ઠહરાઇ
દાસ પદે પર નામ જો હોઈ ❀ ભક્તી ફલ દાયક પુનિ સોઈ
અબ જો શિષ્ય કરો તુમ કોઈ ❀ નામ કે પીછે દાસ સમોઈ
ઐસા બચન કહેવ અતિ સાંચા ❀ ભક્તી ધર્મ ઇસી મેં રાંચા
રામાનન્દ કહેઉ હર્ષાઈ ❀ અબસે યેહી જો પ્રથા ચલાઈ

❀ દોહા ❀

નંદ પ્રથા કો પલટિ કે ॥ દાસ પ્રથા સો આપ ।
સંત ભક્ત કે નામ પર ॥ યહ હૈ મોહર છાપ ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ પ્રસંગ કે પીછે માનો ❀ રામાનંદ કિયે શિષ્ય જાનો
સબકર નામ દાસ પદ રાખી ❀ નામ કે પીછે સો પદ ભાખી
યહ જો પ્રથ ચલત સો આજુ ❀ નામ કે પીંછે દાસ હૈ કાજુ
ભારત માહિં પ્રથા બહુ ફૈલી ❀ સો યહ જ્ઞાન સદગુરૂ કી સૈલી
ભૂત ભવિષ્ય બર્તમાન કહીજો ❀ સંત ભક્ત ભારત મેં સીજો
જિતને દાસ કહાવત નર લોઈ ❀ જો યહ નામ પુકારત સોઈ
સાહબ કબીર મુખ અમૃત બાની ❀ આજ જગત મેં અમર બખાની
જિતને દાસ નામ પહિચાની ❀ સો સાહબ કા ઋણી સો જાની
રામાનંદ પીછે શીષ્ય કીન્હા ❀ થોડા નામ યહાં લીખ દીન્હા
રામદાસ રૂપદાસ કહાઈ ❀ રૈદાસ સદન દાસ સો આઈ
માધોદાસ કહત સબ કોઈ ❀ પીપાદાસ ધના તે સોઈ

❀ દોહા ❀

યહ નામ જો દાસ પદ ॥ ઔર દાસ બહુ જાન ।
સદગુરૂ મંગલ શબ્દ હે ॥ કબી નાશ નહીં માન ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ શિષ્ય સ્વામી જો કીન્હેં ❀ જિનકા નામ નંદ પદ દીન્હેં

થોડા લિખી પુનિ દેવ બતાઈ ❀ જિસસે શંકા સબ મિટિ જાઈ
અનન્તાનન્દ અષ્ટાનંદ જાનો ❀ સુરસુરા ગોપાલાનંદ પહિચાનો
કેવલાનંદ અદ્વૈતા હોઈ ❀ ભ્રમાનંદ કહત સબ કોઈ
ઔર બહુત સ્વામી શિષ્ય કીન્હેં ❀ ઉનકા નામનન્દ પદ દીન્હેં
તે સબ કહાં લગી કરો બખાની ❀ નન્દ પ્રથા પ્રથમ સો જાની
યહ પ્રથા મેં ફેર કરાઈ ❀ દાસ પ્રથા સદગુરૂ પ્રગટાઈ
યહ જો પ્રથા ચલન સો લાગા ❀ રામાનન્દ કો ભા અનુરાગા
કથા જ્ઞાન હોય બહુ ભાંતી ❀ જનસબ આનન્દ લેય દિન રાતી
એહિ બિધિબહુત આનન્દ મેંગયઊ ❀ રામાનન્દ સંત સુખ ભયઊ

❀ દોહા ❀

બાલ રૂપ સાહબ રહે ॥ ગુરૂ આશ્રમ મેં જાન ।
આદિ ગુરૂ લીલા કરી ॥ સબ કો સુખ ભા માન ॥ ૯૨

॥ મોહ બિબેક કી લડાઈ ॥

—: ચૌપાઈ :—

તપસ્વીજી કહત હૈં સોઇ ❀ એક દિન કહા રામાનન્દ જોઈ
સાહબ કબીર ઘટ માહિ જો જ્ઞાના ❀ કરો બખાન સંતો સુખ માના
સાહબ તબૈ કહન અસ ભયઊ ❀ સંતો સુનો એક ચિત લયઊ
મોહ બિબેક કી હોય લડાઈ ❀ નિસ દિન ઘટ ભીતર મેં આઈ

❀ દોહા ❀

મન રાજા કે રાની પુની ॥ એક નિવૃતિ તે જાન ।
દુસરી હૈ પ્રવૃતિ જો ॥ દોનો બડી સયાન ॥ ૯૩

—: ચૌપાઈ :—

નિવૃતિ રાની કા સંતાના ❀ પ્રથમ બિબેક બડા સો જાના
યમ નિયમ કહત સબ ગાઈ ❀ ધ્યાન સમાધી સો સમઝાઈ
જ્ઞાન બૈરાગ્ય બડે હૈં બિમલ ❀ ઇનમેં નહી કુછ જો ખલમલ
બિચાર સંતોષ ધીરજ સો જાનો ❀ એ બિબેક કા બન્ધુ માનો
શીલ ક્ષમા શાન્તી નીતી હોઈ ❀ સેવા દયા અનિછા જોઈ
પ્રિતી હે સનેહ જો તાહી ❀ યહ નીવૃતી કા દલ આહી

એ બિબેક કા બહિન બખાની ❀ સુબુદ્ધિમ બહુત ઊંચ ગુણ માની
યહ નિવૃતિ કા હૈ પરિવારા ❀ ઔર બહુત જો ઇસમેં સારા
રાની પ્રવૃતિ કા સબ સોઇ ❀ એક એક વરણે પુનિ જોઈ
બહુત બલી બીર હૈ સોઇ ❀ બડા કુંવર મોહ હૈ જોઈ
કામ ક્રોધ બડે બલવાને ❀ બડે બડે કો કીન્હ હૈરાને
લોભ અહંકાર બડ હૈં વીરા ❀ દમ્ભ પાખંડ જો હૈં રણ ધીરા
મદ મોહ કા ભ્રાતા હોઇ ❀ ઔર બહુત ઇસમે હૈ સોઈ

❀ દોહા ❀

ઇર્ષા તૃષ્ણા ઔ રાગ જો ॥ કુમતિ દુરમતિ સોય ।
અશાંતિ અનીતી પુની ॥ કુટુમ્બ પ્રવૃતી હોય ॥ ૯૪

—: ચૌપાઈ :—

નિવૃતિ કુટુમ્બ પ્રવૃતી દેખી ❀ મન મેં ઇર્ષા કરે વિષેખી
રાજા મનહિ અનીતિ બખાની ❀ નિવૃતિ છોડ પ્રવૃતીય જાની
પ્રવૃતિ કા જો હૈ સંતાના ❀ ઉનકો મદત મનહિ કા જાના
ઇસિસે મોહ ભયે બલવાના ❀ બિબેક સૈન કીન હૈરાના
રાનિ નિવૃતીક ચીન્તા હોઈ ❀ રૂઠે ધનિ મન રાજ સોઈ
એક સમય બિબેક પુનિ નીકે ❀ ગુરૂકી આજ્ઞા માથેય ટીકે
શરીર પ્રદેશ દોનો કા ભાગા ❀ દોનો યુદ્ધ ત્યારી જાગા
રાજા મોહ હુકમ તબ ફેરા ❀ કામ દેવ ત્યાર જો કેરા
કામ આપન સૈન પુનિ લિન્હા ❀ મોહન મારન ઉચ્ચાટન કીન્હા
બશી કરન ઉદમાદ હૈ સોઇ ❀ કામ દેવ કા બાન જો હોઈ
સોર સિંગાર બસંત ઋતુ જાનો ❀ મંદ સુગંધ શિત પવન બખાનો
યહ સબ સૈન કામ કી આહીં ❀ સબ લે આય ગયે રણ માહીં

❀ દોહા ❀

ઉધર બિબેક બિચાર કો ❀ જલ્દી લીન બુલાય ।
મંત્ર કરકે તબહીં પુનિ ❀ જ્ઞાન કો ભેજય જાય ॥ ૯૫

—: ચૌપાઈ :—

ઉધર કામ કી સૈના ભારી ❀ ઇધર જ્ઞાન ગુરૂ કી બલિહારી

દોનો કા યુધ્ધ હુઆ આરમ્ભા ❀ મનરાજા દેખત હૈં સમ્ભા
ઉધર કામ ચલા સમુદાઈ ❀ ઈધર જ્ઞાન બડ જોસ દેખાઈ
કામ કહા યહ સુન્દર તૂલા ❀ જ્ઞાન કહે યહ બિષ કા મૂલા
કામ કહે યાકે ઢીગ જાઈ ❀ જ્ઞાન કહે યહ સાંપીન આઈ
કામ કહે ખુબસુરતી રૂપા ❀ જ્ઞાન કહે યહ વિષ કા કૂપા
કામ કહે જ્ઞાન સુનો બાતા ❀ સ્ત્રી પુરૂપ દોનો કા નાતા
દોનો સમ્બધ છોડત સો તાહીં ❀ દોનો કો પાપ લાગત હે જાહીં
પ્રથમ સૃષ્ટિ કા હુવા અરંભા ❀ સ્ત્રી પુરૂપ દોનો કે સમ્ભા
તબહીં જ્ઞાન કહા અસ સોઈ ❀ દોનો સંગ રહે ત્યાગ ન સોઈ
દોનો ત્યાગ મેં ભક્તિ કરહીં ❀ ઉનકો મુક્તિ બહુ સો મિલહીં
તુમ રચના કા કીયે જો બાતા ❀ સૃષ્ટી કોઈ જરૂર ન આતા
રચના કર મૂલ બડ કીન્હા ❀ સબ જીવોં કો બડ દુઃખ દીન્હા
યહ ઘટ ભીતર કી લડાઈ ❀ સાહબ કબીર કહેં સમુઝાઈ

❀ દોહા ❀

કામ દેવ તબ જોર સે ॥ બોલત ભે સો જાય ।
હમરે બલ તબઉ ખબર નહીં ॥ સુનો જ્ઞાન તબ આય ॥ ૯૬

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ કહાઈ ❀ જગ જિનકો ભગવાન બતાઈ
એ સબ સ્ત્રી પુરૂપ હે સંગા ❀ યે સબ જગત રચા બડ રંગા
દુસર જીવ કી કયા ગતિ હોઈ ❀ જો સબ કામ કે ચેરે સોઈ
યહ પ્રભાવ હમાર તુમ જાનો ❀ ત્યાગ ત્યાગ કા કરો બખાનો
જ્ઞાન દેવ સત્તગુરૂ સિર નાઈ ❀ તબહીં બોલત મે હર્પાઈ
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ બડ સોઇ ❀ એ સબ સમરથ હે પુનિ જોઈ
જગ રચના ઈનકે શિર જાનો ❀ સ્ત્રી પુરૂપ સબન્ધ સો માનો
એ ભગવાન પુરૂપ કહાઈ ❀ સમરથ કો કુછ દોપ ન આઈ
ઈનકા યહાં સાક્ષી ન દીજે ❀ મોક્ષ સવાલ દુસર હે કીજે
કામ કહા નર નારિ દો સંગા ❀ વૃદ્ધ બિમાર સેવા મેં રંગા

❀ દોહા ❀

એક દુસર કી સેવા મેં ॥ વૃદ્ધ બિમાર સો જાન ।
ઇન દોનો કે સંગ સે ॥ દોનોં કો સુખ માન્ ॥ ૯૭

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાન કહા સંસાર મેં સોઈ ❀ સ્ત્રી પુરૂષ ત્યાગી મે જોઈ
બૂઢા બિમાર જો પુનિ જાનો ❀ ઉનહે નિર્બાહ હોત સો માનો
કામ દેવ ઐસા તબ બોલે ❀ સ્ત્રી પુરૂષ સબંધ બડ હોલે
ગૃહસ્થ આશ્રમ બડા જો તાહીં ❀ ક્રિયા ધર્મ મેં લાભ બહુ આહીં
જ્ઞાન તબૈ કહા બિચારી ❀ ગૃહિ મેં ભક્તિ કરૈ જો સારી
તો કલ્યાણ જીવ કા હોઇ ❀ ગૃહસ્થ આશ્રમ બડ હૈ સોઈ
કિન્તૂ ગૃહસ્ત મેં બડા પ્રપંચા ❀ ભૂલત ધર્મ રહત ના રંચા
કામ દેવ ક્રોધ તબ કીન્હા ❀ મોહિ જીતન કોઉ જન્મ ન લીન્હા
દેવ મુનિ દૈત્ય જો નિશ્ચર ❀ નાગ ગન્ધર્વ મનુષ્ય હૈ કિન્નર
પશુ પક્ષી સબ કો બશ કીન્હા ❀ ત્યાગ મેં કોઉ ના હમ ચીન્હા
જ્ઞાન દેવ બોલે મુસ્કાઈ ❀ તુમ્હાર બાત સત્ય હૈં ભાઈ

❀ દોહા ❀

તુમરે બલ કે સામને ॥ કોઈ નહીં ઠહરાય ।
સબકો ઘાયલ તુમ કિયા ॥ ધન્ય શક્તી તવ આય ॥ ૯૮

—: ચૌપાઈ :—

તો ભી હમ નિશ્ચય કરિ રાસા ❀ સતગુરૂ સત્ત પુરૂષ કી આસા
અસ નિશ્ચય જિન કે મન માહીં ❀ કામ તુમાર તહાં બલ નાહીં
નર નારી બહુતક બચે સોઈ ❀ જાપર કૃપા સતગુરૂ કા હોઇ
બહુત ત્યાગી પુરૂષ હોય ગયઊ ❀ નારી બહુત ત્યાગી જો ભયઊ
તુમકો બિદિત હૈ સબ જીકે ❀ સબ તુમ જાનત હો સો નીકે
ઇસસે સાક્ષી જરૂર ન હોઈ ❀ કામ જીત જગ મેં ભે સોઈ
તબ તો કામ કહા જો આસી ❀ સ્ત્રી પુરૂષ ખુબસુરતી ભાસી
વહ સબ હમાર હૈ પ્રભાવા ❀ જિસસે સબકો તેજ પુનિ આવા
તબૈ જ્ઞાન ઉતર સો દીન્હા ❀ મલ મુત્ર લોહી ખુબ સૂરત કીન્હા

નીચ બસ્તુ ખુબ સુરતી જાનો ❀ વૃદ્ધ બિમાર રહૈ ના માનો

❀ દોહા ❀

હમકો લાગત હૈ પુનિ ॥ તુમાર નીચ હૈ ભાવ ।
અસ કહિ જ્ઞાન હસન લગે ॥ કામ ગયે શરમાવ ॥ ૯૯

—: ચૌપાઈ :—

કામ દેવ હારિ પુનિ ગયઊ ❀ રાજા મોહ પહં જાત સો ભયઊ
મોહ દેખા કામ કો સોઈ ❀ તેજ બિન ઘાયલ આવા જોઈ
મોહ કો ચિન્તા હોત સો ભયઊ ❀ બડા બીર હારિ પુનિ ગયઊ
તબ અજ્ઞાન મિંત્રી સે કહેઊ ❀ ક્રોધહિં સમર મેં ભેજત ભયઊ
ક્રોધ શરીર રણ ભૂમિ મેં ગાજા ❀ બિબેક બિચાર બુલાયો તાજા
મંત્ર કીન જો ક્રોધ કે સામે ❀ ક્ષમા બહિન ભેજો યુદ્ધ કે હામે
શાંતિ છોટી બહિન પુનિ જાઇ ❀ ક્ષમા કે મદત મેં પુનિ આઈ
દોનો બીર આપન દલ લીન્હા ❀ રણ ભૂમિ મેં ખડે પ્રબીન્હા
ક્રોધ તબૈ લલકારા સોઈ ❀ આપન શસ્ત્ર ચલાયો જોઈ
ક્ષમા કછુ બોલત ન માનો ❀ તબૈ ક્રોધ નિન્દા પૂનિ ઠાનો

❀ દોહા ❀

તબ સો ક્ષમા સહન કિયા ॥ બોલી નાહીં સોય ।
બહુત બડી જો વસ્તુ કો ॥ ક્રોધ બીગાડા જોય ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

ક્ષમા કહા યહ વસ્તુ સોઈ ❀ બિગડન બાલા થા પુનિ જોઈ
જિતની વસ્તુ જગત કે માહીં ❀ રૂપ ફેર હોત સો તાહીં
તબૈ ક્રોધ કો જોસ બડ હોઇ ❀ દો પાંચ પગ મારા સોઈ
ભા ઘબરાહટ ક્ષમા કો તાહીં ❀ શાન્તી આઈ ગઈ પુનિ વાહીં
શાન્તી કહા બહિન સુનિ લેહૂ ❀ બડા બન્ધુ આપન ,સો યેહૂ
ઇન ચરનન-પૂજન કે યોગુ ❀ તુમકો લાગ પાપ ગા સોગુ
શાન્તી ક્ષમા પુનિ હૈ દોઈ ❀ ક્રોધ કા પગ દાબૈ, લગી જોઈ
આપકે પગ મેં ચોટ જો લાગા ❀ હમાર નિઠુર હૃદય ,જડ ,, જાગા
પીછે ક્રોધ શાંતિ હોય ગયઊ ❀ ક્ષમા કો માથ નાવત, ભયઊ

ક્રોધ હારિ ક્ષમા સે જાઈ ❀ રણ ભૂમિ છોડી ગયે સો આઈ

❀ દોહા ❀

દેખા મોહ જો ક્રોધકો ॥ તુમ પુનિ હારેવ જાનિ ।
મમ ભરોસ દોનોકા ॥ ઈજ્જત ઘટાયવ માનિ ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

મોહ તબૈ અજ્ઞાન મત લીન્હા ❀ લોભ કો પઠાય રણ મેં ચીન્હા
ઇચ્છા બહિન સોઈ પુની જાઈ ❀ ગર્જન લગે દોઈ જો આઈ
ઉધર બિબેક મંત્રી કો ટેરા ❀ આય ચરન સિર નાવત બેરા
કહ બિબેક અપને દલ માહીં ❀ લોભ કે સામે યુદ્ધ કરૈ તાહિ
બિચાર કહેઉ રાજન સુનિ લેહુ ❀ સંતોષ છોટા કુંવર હૈ તેહુ
લોભ કે સામે યુદ્ધ સો કરઈ ❀ અનિચ્છા બહિન સાથ જો રહઈ
મત કરિ દેનો કો જો ભેજા ❀ આપત જોઈ શસ્ત્ર તે તેજા
દોનો દલ રણ ભૂમિ દિલ માહીં ❀ લડન લાગે જાનો પુનિ તાહીં
લોભ તબૈ બોલેવ બડ જોરા ❀ રાજ સમ્પતી હાથી ઘોડા
બાગ લગીચા મહલ અંટારી ❀ દાસ દાસી કુટુમ્બ સબ સારી

❀ દોહા ❀

યહ અચ્છા પદારથ હૈ ॥ સુનો સંતોષ જો સોય ।
ઇનકો ત્યાગ મૂરખ કરૈ ॥ ઉનકો સુખ ન હોય ॥ ૧૦૨

—: ચૌપાઈ :—

સંતોષ કહા સુનો મમ ભાઈ ❀ યહ પદારથ અચ્છા બતલાઈ
નાશ માન સમ્પતિ સબ હોઈ ❀ ભોગન બાલે ગયે સબ સોઈ
ભોગતા ભોગ દોનો ચલ ગયઊ ❀ આતમ કામ ઉનકર ન ભયઊ
તબ તો લોભ કહન અસ લાગા ❀ શરીર નિર્બાહ ધર્મ સો જાગા
પૈસા સમ્પતિ બિના ન હોઈ ❀ સમઝ દેખ સંતોષ તે જોઈ
સંતોષ કહા લોભ કે પાહીં ❀ બદન નીર્બાહ થોડેમ મેં આહીં
ધર્મ સેવા કરન કે હેતૂ ❀ માયા સમ્પતિ ચહિયે જેતૂ
અપને સૌખ મૌજ લિયે નાહીં ❀ પરમારથ લિયે રાખે તાહીં
તો કુછ બાધ હૈ પુનિ નાહીં ❀ યહ બિચાર સે બરતય જાહીં

યહ સમ્પતિ વિશેષ જો ભોગા ❀ તો વહ પાપ અપને શિર ચોગા

❀ દોહા ❀

તબૈ લોભ બોલત ભયે ॥ સુન સંતોષ મમ બાત ।
બ્રદ્ધ રોગ કે સમય મેં ॥ સમ્પતિ ચહિયે સાથ ॥ ૧૦૩

—: ચૌપાઈ :—

તબ અનિચ્છા કહા મમ બન્ધૂ ❀ ગર્ભહિં કીન શરીર કા સન્ધૂ
તે પ્રભુ રક્ષન સો પુનિ કરિહૈં ❀ બ્રદ્ધ રોગ પર વહી સમ્હરિ હૈં
અપને શિર ચિન્તા કયા રાખી ❀ ઉનકો સૌંપ દેવ તુમ આખી[1]
લોભ તબૈ હારે પુનિ સોઈ ❀ ઉત્તર એક ન આવા જાઈ
લોભ ગયે અપને નિજ ધામ ❀ મોહ દેખિ ઘબરાત પુનિ યામા
મોહ કહેવ મંત્રી સે આપા ❀ આપન બીર બિબેક ને કાપા
દોનો સોચ કીન્હ બહુ ભારી ❀ મદ કો ભેજા યુદ્ધ કે રારી
તબ મદ ગયે યુદ્ધ મંઝારી ❀ આપન સૈન શસ્ત્ર લે ઝારી
ઉધર વિબેક બિચાર સે ભાખા ❀ આપન સૈન મેં બડ કો સાખા
તબ બિચાર કહા સમુઝાઈ ❀ અહંકાર યોધા બડ આઈ

❀ દોહા ❀

ઇનકે સામને જાવ મમ ॥ સુન રાજન મમ બાત ।
મદત શીલ કા ચાહત હૈં ॥ તબ જીતો કુશલાત ॥ ૧૦૪

—: ચૌપાઈ :—

બિચાર સાથ શીલ પુનિ ગયઊ ❀ આપન સૈન સાથ મેં રહેઊ
અહંકાર બિચાર કો દેખા ❀ ગર્જઊ સિંહ સમ સત્ર કોઈ પેખા
દોનો સૈન કર યુદ્ધ સો જામા ❀ માનસ ભૂમિ પર રચેવ સંગ્રામા
અહંકાર બોલેઊ મદ ભારી ❀ પ્રથમ સૃષ્ટી મૈં કિયા જારી
અહંકાર કા પ્રેણા જાનો ❀ બ્રહ્મ મેં પ્રેણા સૃષ્ટી માનો
હમહીં ઉન સબ મેં પ્રવેશી ❀ તબ યહ જમત બના સબ જેસી
તબ બિચાર કહા શિર નાઈ ❀ આપ બડે સો બીર કહાઇ
બ્રહ્મ મેં શક્તિ ભરી અનુપા ❀ તાતે રચા જમત બડ રૂપા
ચેતન્ય દેવ પુનિ હૈ સોઈ ❀ આપ કી મદત જરા સો હોઈ

[1] સબ

ચેતન નીકલ જાય જેહિ માહીં ❀ અહંકાર તુમ જડ હોય જાહીં
ઇસમેં તુમાર નહી પ્રભાવા ❀ તુમ સમઝો અપને મન આવા

❀ દોહા ❀

અહંકાર સો કહત ભયે ॥ ચન્દ્ર સૂરજ સો જાન ।
ઇનમેં પ્રબેશ કરો મૈં ॥ જગ સેવા સો માન ॥ ૧૦૫

—: ચૌપાઈ :—

તબૈ બિચાર કહત પુનિ સોઇ ❀ આપે ધ્યાન દેવ સો હોઈ
ચન્દ્ર સૂરજ તારા ગણુ જાનો ❀ ઇનમેં ચૈતન કારન માનો
તો યે ફિરે કરે જગ સેવા ❀ નહી તો જડ રહે યે દેવા
અહંકાર કહા જો પુનિ સોઈ ❀ દેવ દૈત્ય નિશ્ચર જો હોઇ
બડા કામ યે જગ કા કીન્હા ❀ અહંગ ભાવ મૈં પ્રેરણા દીન્હા
બિચાર દેવ કહા સત માના ❀ ફિર ચૈતન બિન તુમ ના જાના
આત્મ કા વીછોહ જો આહીં ❀ તો તુમ કામ કરો સો જાહીં
તો તુમકો મૈં બીર બખાનો ❀ જો તુમ કહો સચ મૈં માનો
અહંકાર તબ બોલેવ રિસાઈ ❀ હમરે મદત સે તુમ કરો આઈ
હમ જો મદત તુમકો ના દેઊ ❀ તો તુમ કુછ કરિ સકો ન તેઊ

❀ દોહા ❀

ઐસા બચન અહંકાર કા ॥ સુના શીલ તબ તાહિં ।
બોલત મીઠી બચન સે ॥ ધન્ય બન્ધુ તુમ આહિં ॥ ૧૦૬

—: ચૌપાઈ :—

તુમરી શક્તી સબ ક્રિયા હોઇ ❀ મમ બિચાર જરૂર જો સોઇ
તુમરે પાસ હમ દો ન હોઈ ❀ તો તુમ સબઉલટા કર જોઈ
અહંકાર મેં દેવ બિગારી ❀ બિચાર શીલ સે સુધરય સારી
તુમાર બડા જો હૈ ફૂફકારા ❀ શાન્તીસ કામ તુમ ન ધારા
યહ સુન અહં લજ્જિત ભયઊ ❀ તબ રણ છોડ ચલે પુનિ ગયઊ
મોહ કો જાય કહી સબ બાતા ❀ અપને જીતોગે નહિં તાતા
અહંકાર સો હારિ જબ ગયઊ ❀ ઉધર બિચાર બિબેક સે કહેઊ
બિબેક શીલ બિચાર સે ભાષા ❀ ધન્ય બીર તુમ હો ધર્મ સાષા

મોહ કી સૈન સબૈ પુનિ હારી ❀ પડેઉ ઘબરાહટ મેં પુનિ ભારી
મોહ આજ્ઞન મંત્રી સે બૂઝા ❀ હમકો કોઈ રાહ ના સૂઝા

❀ દોહા ❀

તબ અજ્ઞાન કહત ભયે ॥ સુન[1] રાજન એક બાત ।
સબ લશ્કર એક સાથ મેં ॥ કરો દરોડા જાત ॥ ૧૦૭

—: ચૌપાઈ :—

મોહ તબ સબકો હંકરાવા ❀ દંભાદિક સબ કો બુલવાવા
અસાન્તી રાગ અનીતી લીના ❀ મોહ રણ ભૂમિ સબન કો ચીન્હા
પ્રિય સજ્જન જીજ્ઞાસૂ હોઈ ❀ કામ ક્રોધ કોઈ જીતા સોઈ
ઉન જિજ્ઞાસૂ કે મન માહીં ❀ મોહ દલ પ્રેણા હોય તાહીં
બડે બડે ઇસમે પડી ગયેઉ ❀ દેવ મુનિ તપી યોગી કહેઉ
સતગુરૂ દયા સે ઉબરય જાહીં ❀ મોહ ફાંસ લાગય ના તાહીં
ઉધર જો ઐસા બના પ્રસંગા ❀ બિવેક કહા બિચાર નિજ અંગા
મોહ દલ એક સાથ મેં આયે ❀ અપને સબ એક હોય જાયે
બિબેક સબકો લીન્હ હંકારી ❀ બુદ્ધિ પ્રેમ દયા ચારિત્ર હૈ સારી
અચાર બિચાર જ્ઞાન સંતોષા ❀ ક્ષમા ધીરજ સાન્તિ હૈ જોસા
એક સાથ હુમલા સબ કીન્હા ❀ હોન યુદ્ધ લાગી બડે રણ ચિન્હા

❀ દોહા ❀

મોહ ઔર બિબેક કા ॥ હુઆ સામના સોય ।
મોહ તબ બોલત ભયે ॥ સુનો બિબેક જો હોય ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

હમહિ પ્રથમ સે પાંચો તત્વોં ❀ મોહ સે કીન એક મેં જત્વોં
પાંચ દેવ પાંચ પુનિ દેવી ❀ હમરે રહે હૈં મોહ મેં સેવી
તબ યહ જગ કી ઉત્પતી હોઈ ❀ હમના રહોં તો જુદા સબ હોઈ
મોહ સબ કો એક કરિ રાખા ❀ મોહ ના હોય તો રિદ્ધિડે તાકા
બિબેક બિનય સે કહેઉ હર્પાઇ ❀ બન્ધુ તુમારિ ધન્ય પ્રભુતાઇ
તુમ્હારી શક્તિ પ્રભાવ કે દ્વારે ❀ યહ સબ જગત ચલત હૈ સારે
બિબેક કહા ગુઢ સો બાની ❀ પાંચ તત્વ પાંચ દેવ નિશાની

૧ સબ

ઉત્પતિ કી ગાથા બડ હોઈ ❀ ઇસમે તુમાર સાથ હૈ સોઈ
પંચ દેવ મેં પ્રભાવ બડ જાનો ❀ ચેતન દેવ કા સંગ પહિચાનો
તબ સૃષ્ટી કી રચના હોઈ ❀ તુમાર કામ બહુત ના સોઈ

❀ દોહા ❀

મોહ કહા મમ બલન જો ॥ ખબર નહીં હૈ તોહિં ।
દેવ દૈત્ય નીશ્વર કો ॥ સબહિં મોહ મેં મોહિં ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

એક દુસર તકરાર સો કરહીં ❀ મોહ મેં પડી અનરથ સબ ભર હીં
વિષ્ણુ ધરા જબ મોહની રૂપા ❀ હમહી થે તબ વહી સ્વરૂપા
અસુરોં કો મદ પાન કરાઈ ❀ મોહ મેં પડે થે સબ જાઈ
રાવન મેં પ્રવેશ હમ લીન્હા ❀ સીતા હરન જાય તબ કીન્હા
સબ લંકા નષ્ટ હોઈ જાઈ ❀ હમાર પ્રભાવ તુમ દેખો આઈ
સુર અરૂ અસુર લડત હૈં સોઈ ❀ કનક કામની મોહ મેં હોઈ
કૌરવ પાન્ડો ભા તકરારા ❀ રાજ કામની મોહ કે ધારા
એસી કથા અન્નત જો સોઈ ❀ મોહ મે પડ સબ ગયે વિગોઈ
તબ બિબેક કહા ભાઈ મોરા ❀ તુમ સબ કહા બાત સચ તોરા
દેવ દૈત્ય ઋષી સબ ઝારી ❀ સબ કો મોહ મેં તુમ જો ડારી
કોઈ કોઈ બચા હોયગા તબહીં ❀ બચે બહુત હૈં પુનિ સો અબહીં
દેવ દૈત્ય નિશ્ચર સબિ હારા ❀ બડા કામ તુમ સબ જો કારા

❀ દોહા ❀

ઇસકા કયા તારીફ કરો ॥ અનન્ત જીવ દુઃખ પાવ ।
યહ સબ પાપ તુમકો હૈ ॥ સમઝો તુમ પુનિ રાવ ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

દિલ ભીતર યહ યુદ્ધ જો હોઈ ❀ હરદમ હોય જાનત ન કોઈ
મોહ કહા હમ અસ બલવાના ❀ ચૌરાસી લાખ જીવ કો તાના
એક દુસર સ્વારથ ના હોઈ ❀ તો ભી મોહ છોડત ના કોઈ
પશુ પક્ષી જીવ જન્તુ જાનો ❀ બચો સે સ્વારથ નહિ માનો
તો ભી બચ્ચા પર કિતના મોહાં ❀ યહ પ્રભાવ હમાર હૈ જોહાં
મનુષ્ય મેં સમઝ હૈ સોઈ ❀ તો ભી મોહ મેં પડે હૈ ઓઈ
આપન કુટુમ્બ સમ્પતી કે માહીં ❀ ચિન્તા કરૈં રાત દિન વાહીં

જાનત હૈ કુટુમ્બ ધન ઝુઠા ❀ છોડિ સકત ન જસ કપિ કર મૂઠા
તબ વિવેક કહા અસ બાની ❀ પશુ પક્ષી કો જ્ઞાન ન જાની
પશુ સમાન મનુષ્ય બહુ સોઈ ❀ અહાર નિદ્રા ભય મૈથુન જોઈ
ઇન કો સતગુરૂ કા નહિ જ્ઞાના ❀ આપ કે મોહ મેં વો હૈં તાના
કોઈ કોઈ સંત ભક્ત જો તાંહીં ❀ ગુરૂ કી દયા સે બચી ગે જાહીં
અન્ત મેં મોહ કહા એક બાતા ❀ હમાર પ્રભાવ ધર્મ મેં આતા

❀ દોહા ❀

મોહ પ્રેમ ભાવ જો પુનિ ॥ ઈષ્ટ ગુરૂ મેં જાન ।
હમ તુમ મેં પ્રવેશ હૈં ॥ હોત તુમારા માન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

કહ બિબેક ભાઈ સુનિ લેહૂ ❀ મોહ પ્રેમ જુદા હૈં તેહૂ
ગુરૂ ઈષ્ટ દેવ ધર્મ મેં ભાવા ❀ બહ લક્ષન મોહ નહીં ગાવા
મોહ કા રૂપ જુદા હૈ સોઈ ❀ પ્રેમ રૂપ જુદા જો હોઈ
જો જિજ્ઞાસુ ધર્મ મેં પ્રેમા ❀ સુદ્ધ સતો ગુન હૈ જો તેમા
વહ મોહ કહા નહિ જાઈ ❀ વહ અખંડ સુખ દેત મિલાઈ
યહ સુન મોહ ઉત્તર ન આવા ❀ હાર કે અપને ધામ સિધાવા
ઉધર નિવૃતી બુદ્ધિ કો લેકર ❀ મન રાજા કે પડી ચરન પર
નિવૃતી બહુત બિનય સો કીન્હા ❀ બુદ્ધી રાજા કો કહ દીન્હા
હે તીન લોક કે સ્વામી ❀ સબ પર તુમાર અદલ હૈ જામી
અબ નિવૃતી પર દયા કરઉ ❀ પ્રવૃતિ સંગ તુમકો દુખ ભયઉ
મનહિ નિવૃતિ કો અપનાઈ ❀ દોનો અનન્દ કરન લગે જાઈ
સાહબ કહે સ્વામી સુનિ લેહૂ ❀ સંતો તુમ સમઝો પુનિ યેહૂ
ઉપર પ્રસંગ જો સબ ગાવા ❀ કોઈ સંત યહ નિયમ મેં આવા

❀ દોહા ❀

સ્વામી રામાનન્દ પુનિ ॥ ઔર સન્ત સબ તાહિ ।
સાહબ કા તારીફ કરે ॥ ધન્ય જ્ઞાન તબ આહિ ॥ ૧૧૨

॥ ઇતિ શ્રી રામાનન્દ કા પ્રસંગ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ બાદશાહ કો જલન રોગ ॥

❁ દોહા ❁

સાહબ કરે ઉપદેશ જો ॥ કાશી ધામ મઝાર ।
સમ્પ પ્રેમ ઉપજાવહીં ॥ કરે બહુત ઉપકાર ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર બિચારેં તાહીં ❁ સનાતન ધર્મ કી રક્ષન આહીં
હમ તો પ્રગટ ભે જગ માહીં ❁ બડા કામ કરન હૈ તાહીં
દિલ્લી કા જો સાહન શાહા ❁ ઉનકો બોધ કરો જો આહા
તો ભારત કી રક્ષન હોઈ ❁ હાલે વૃક્ષ હાલે પત્ર સોઇ
અસ નિશ્ચય કીન જગ સ્વામી ❁ સબ પ્રાણી કે અન્તર યામી
તેહી સમય કા સુનો પ્રસંગા ❁ કુદરત કોપ બના વહ રંગા
હિન્દુ ધર્મ નષ્ટ જો કીન્હા ❁ વહ બડ પાપ શાહ શીર દીન્હા
બાદશાહ સિકન્દર તાહીં ❁ જલન રોગ પ્રગટી બડ વાહીં
દુખ બહુ હોય જલય બહુ ભાંતી ❁ હાય પુકાર કરત દિન રાતી
રાજ્ય કુટુમ્બ સબ ચાકર ઝારી ❁ ચિન્તા કરય સબહિ મિલ ભારી
હકીમ વૈદ કી ઔષધિ કરહીં ❁ બડે રોગ ઘટે નહિ તબહીં

❁ દોહા ❁

બેગમ ચિન્તા કરૈ બહુત ॥ સબ રાની રનિવાસ ।
સબ સુખ સમ્પતિ સાહબી ॥ કહાં પાપ કા બાસ ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ રાજા ભારત કે માહીં ❁ બહુ નબાબ બડ છોટે તાહીં
યે સબ આવય દિલ્લી નિકેતા ❁ બાદશાહ કો દેખન હેતા
બડ સૂબા ઔર અમલદારા ❁ જમીંદાર બહુ ગનૈ કો પારા
સુખી સમાચાર પૂછન કો આવય ❁ શાહ કો દેખ બહુ દુખ પાવય
સબહીં બિચાર કરે પુનિ ભારી ❁ રોગ જાય કવને ઉપચારી
ઔષધ કર કે પુનિ બહુ થાકે ❁ રોગ બઢત હૈ દિન દિન તાકે
પીર ઓલિયા અજમત ધારે ❁ અપન વિદ્યા કરિ સબ હારે
ખુદા ખુદા પુકારત શાહા ❁ રાતિ દિવસ ચૈન નહિ તાહાં
એક દિન રાજ સભા કે માહીં ❁ બાદશાહ કહા બિલખાહીં

હમરો રોગ નિવારન હેતૂ ❀ જગ મેં કોઈ સાધન હે સેતૂ

❀ દોહા ❀

યહ દુઃખ સે મરના ભલા ॥ સુનિયો સભા સુજાન ।
કષ્ટ સહન નહીં હોત હૈ ॥ કીન્હો બહુત વિધાન ॥ ૧૧૫

—: ચૌપાઈ :—

સબહીં બિચાર કરૈં પુની ભારી ❀ રોગ જાય કવને ઉપચારી
વોહી સભા એક ભક્ત સયાને ❀ બાદશાહ કો ઉત્તર આને
સુનો દીલ્લીશ્વર મૈં જો કહહીં ❀ દુખ નિવારન દો સાધન અહહીં
એક તો દવા દુસર હૈં દુવા ❀ બડા પુરૂષ આશીષ જો હુઆ
કીન્હ દવા બહુ બિધિ ઉપચારા ❀ આશીષ લેન અબ કરો વિચારા
બુદ્ધીમાન શાસ્ત્ર પુનિ કહહીં ❀ સબ સે બડા દુવા જો અહહીં
બડા પાપ સો જાય પરાઈ ❀ સમરથ પુરૂષ દયા જો લાઈ
મૈં જો સુના કહોં પુનિ તોહીં ❀ કાશી નગર સિદ્ધ દો હોહીં
હિન્દુ ધર્મ મેં માનો સોઈ ❀ સાહબ કબીર રામાનન્દ હોઈ
વહ પુરૂષન કા લેવ અશીશા ❀ દુખ દુર હોન લિખા યહ શીષા
બિબેક ભાવ સે તુમ પુનિ જાઈ ❀ ઉન પુરૂષોં કો સીષ નવાઈ

❀ દોહા ❀

સન્ત દરશ કો જાઇયે ॥ પ્રેમ બિબેક કે સાથ ।
તો પુનિ કારજ હોત હૈ ॥ ધર્મ બડા સો આથ ॥ ૧૧૬

—: ચૌપાઈ :—

ઐસેં બચન સુના જબ તેહીં ❀ ધીરજ ભા શાહ કો વેહીં
સબ વજીર કો પ્રસંગ જનાઈ ❀ કાશી ચલન હુકુમ ફરમાઈ
થોડા રાજો કો જો કીન્હા ❀ થોડી સૈન સાથ પુનિ લીન્હા
રાજ અનુચરો થોડે માહીં ❀ શેખતકી પીર જો તાહીં
નિકલી દિલ્લી સે અસવારી ❀ આયે હાથીય ભયે સવારી
થોડે દિન કે અન્તર માહીં ❀ કાશી નગર પહુચ ગયે તાહીં
શાહી બંગલે કીન્હા મુકામા ❀ ખાન પાન સબ કીન્હ અરામા
આશીર્વાદ લેન કે હેતૂ ❀ બાદશાહ ઓ સમાજ સમેત

રામાનન્દ આશ્રમ સબ આયે ❀ સ્વામી કોઠરીમ ધ્યાન લગાયે
બાદશાહ પગ પનહી ત્યાગે ❀ કાઠરી દ્વાર ખડે સો આગે

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તબ આય કે ॥ બહુત બિનય સો કીન્હ ।
સ્વામી જી ખોલે નહિ ॥ દર્શન નહિ પુનિ દીન્હ ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ બિનય બહુ કીના ❀ સ્વામી મિલૈ નહિં જાનિ મલીના
શીકન્દર રાજ અનિતીસ જોઈ ❀ હિન્દુ ધર્મ ભ્રષ્ટ કરૈ સોઈ
તેહિ કારણુ સ્વામી મન રોસૂ ❀ બાદશાહ કો મિલે ન ઓસૂ
બાદશાહ કહત જો આહીં ❀ હમે મિલન સંત ઇક્ષા નાહીં
બલજબરી દર્શન નહીં લાભુ ❀ કિસ્મત લિખા મિટય નહીં કાબૂ
બાદશાહ તબ કિયે પયાના ❀ આગે પુનિ પુછેઊ સો જાના
દુસર સાહબ કબીર કેહિ ઠામા ❀ દર્શ હેતૂ ચલો ઉન્હે મુકામા
ઇતિના શબ્દ શાહ કહ જબહીં ❀ સાહબ ખડે દેખિ પુનિ સબહીં
બોલે અપર સુનો દિલ્લિશ્વર ❀ તબ બડ ભાગ્યખડે યોગેશ્વર
યહ તો સાહબ કબીર હૈં સોઈ ❀ બહુ પ્રભાવ ઇનમેં જો હોઈ

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તબ સમઝિ ગયે ॥ પડે ચરન અકુલાય ।
સાહબ આશીશ દેત ભે ॥ કર ગહિ લીન ઉઠાય ॥ ૧૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ લીન્હે જબે ઉઠાઇ ❀ સ્પર્શકર કા હુઆ સો આઈ
એકદમ રોગ ગયો સો ભાગી ❀ સુખી ભયે મન આનન્દ જાગી
સ્તુતિ વિનય કન્હિ બહુ ભાંતિ ❀ પ્રેમ ભાવ નહિ હૃદય સમાતી
બાદશાહ મન બહુત ઊછાહૂ ❀ કો કહિ સકે કવિ કોવિદ કાહૂ
વહ આનન્દ કયા કહો બખાની ❀ રંક મિલય જસ પારસ આની
પુર્ણ ચન્દ્ર દેખી કર સોઈ ❀ સિન્ધુ બડૈ પુનિ ઉછલય જોઈ
નીર દેખ બહુ હર્ષય મીના ❀ એસે શાહ મન આનન્દ લીના
બારીદ દેખિ નાચય જિમિ મોરા ❀ દેખિ સિકન્દર સાહબ ઓરા

સાહબ કહા સિકન્દર પાહીં ❀ સ્વામી દર્શ ચલો તુમ તાહીં
કહા સિકન્દર દો કર જોરી ❀ મમ દુખ દુર દયા ભય તોરી

❀ દોહા ❀

દર્શન કી ઇચ્છા નાહીં ॥ કોઈ સંત મમ કાજ ।
આપ કી કૃપા દયા સે ॥ સુખી ભયે મૈં આજ ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ બિનય બહુત હમ કીન્હા ❀ હમેં દર્શ સ્વામી નહિં દીન્હા
બાદશાહ સે સદગુરૂ ભાષા ❀ વહાં ચલો બચન મમ રાખા
સિકન્દર વાપસ ફિર પુનિ આયે ❀ સાહબ સ્વામી કો બચન સુનાયે
બાદશાહ કો દરશન દીજૈ ❀ પટ પુનિ ખોલિ સબન સુખ કીજૈ
આપકો પાપ લગન કી બીતી ❀ પાપ કરૈ ફલ પાવે રીતી
આપ તો સંત પુરૂષ કહલાઓ ❀ દર્શ દેકર સબકો સમુઝાઓ
સાહબ કબીર જ્ઞાન ભરી નીતી ❀ રામાનન્દ ભર્મ[1] ગઢ છીતી
સતગુરૂ બચન હંસ પ્રકાશુ ❀ બાદશાહ કો આનન્દ ભાસૂ
રામાનન્દ તુરત પટ ખોલા ❀ દર્શ મિલા સબકો અનમોલા
તબય સિકન્દર બન્દન કીન્હા ❀ રામાનન્દ તબ આશીષ દીન્હા

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ વિચારહીં ॥ હર્ષિત ભે મન માહિં ।
સાહબ કબીર ધન્ય હૈં ॥ ઐસે શિષ્ય જો આહિં ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

તબ સાહબ સ્વામી સે કહહીં ❀ ભવિષ્ય મેં પરદા કબી ન કરહીં
કરિ ઉપદેશ કરો કલ્યાના ❀ જન સમાજ દુઃખી બહુ જાના
તબય સિકન્દર દો કર જોરી ❀ બિનય કીન્હ પુનિ કહા બહોરી
હે મહા પુરૂષો ખુદા કે પ્યારે ❀ દયા કરિ ચલો હમરે દ્વારે
રામાનન્દ કહેંવ સમુઝાઈ ❀ સાહબ કબીર અકેલે તુમ જાઈ
નિજ મુકામ સે નાગ ગાયેવ ❀ ઉસ પર સાહબ કો બૈઠાયેવ
પીછે બૈઠ દાસ કી નાઈ ❀ ઢોરન ચંવર લગે હર્ષાઈ

[1] સર્પ

યહ પ્રસંગ સ્વામી સબ દેખા ❀ મન મેં આનન્દ ભયે વિશેષા
કાશી ધામ કે નર અરૂ નારી ❀ દેખિ પ્રભાવ સબ ભયે સુખારી
માન સહિત તબહીં લે આયે ❀ સુન્દર સીંહાસન પર પધરાયે

❀ દોહા ❀

બહૂત ભાવ હૈ શાહ કા ॥ સતગુરૂ પર સો જાન ।
આનન્દ આનન્દ મેં પુનિ ॥ રહા ના ઉનકો ભાન ॥ ૧૨૧

—: ચૌપાઈ :—

ષોડશ પ્રકાર પૂજા બહુ ભાંતી ❀ કન્જ માલ સે બહુત સોહાતી
સિકન્દર બિનય કરૈ આનન્દા ❀ સાહબ આપ ખુદા કે બંદા
હમ પ્રભુ દુખી રહઊં દિન રાતી ❀ તુમહી પ્રાણ રક્ષણ સંઘાતી
જીવન ડોર ટુટીગા મોરા ❀ દયા કીન્હ તુમ ફિરસે જોરા
તન ધન રાજ સાહીબી જોઈ ❀ હમ સબ દાસ આપકા હોઈ
રાજ નવાબ સમાજ કછુ થોડે ❀ સબહિં ખડે હાથ પુનિ જોડે
કાજી મોલવી યવન તે સોયે ❀ જો સબ જ્ઞાન સાહબ કા જોયે
યહ સબ માન સાહબ કા દેખી ❀ મન મેં ઇર્ષા ભઈ વિષેખી
કહિ ન સકે દેખિ પુનિ તહવા ❀ બાદશાહ કા પ્રેમ હૈ જહવાં
સબ તો ગયે અપને ઠામા ❀ સભા બરખાસ ભય આઈ જામા

❀ દોહા ❀

બાદશાહ કે મહલ પર ॥ સાહબ કીન્હ મુકામ ।
ઐસે દીન દયાલ જો ॥ સુમિરો આઠો જામ ॥ ૧૨૨

॥ શેખતકી કો ઇર્ષા કા જન્મ ॥

—: ચૌપાઈ :—

હર હમેશ સભા જો હોઈ ❀ સતગુરૂ જ્ઞાન કરૈ સબ જોઈ
યહ સબ ચર્ચા શહર મેં તાહીં ❀ બાહર ગાંવ ફેલ ગય આહીં
સદગુરૂ જ્ઞાન સભા મેં ભાખૈ ❀ ભય અરૂ પક્ષ આસ નહીં રાખૈ
નીતી અહીન્સા ભક્તિ જાનો ❀ પ્રેમ સમ્પ સબ જાતીમ માનો
ઐસે જ્ઞાન કહૈ બલજોરા ❀ પાપીન કે સબ હૃદય તોરા
બહુત માન સાહબ કા દેખા ❀ સભા માહિ સિંહાસન પેખા

શેખ તકી શાહ કા પીરા ❀ મન મા તર્ક ભઈ અધીરા
બાદશાહ કા મૈં પીર કહાઈ ❀ ઐસા માન મિલા નહિં કાઈ
પ્રથમ બહુત પીર જો ભયઊ ❀ ઐસા માન કાહુ નહિં લહઊ
માન સિંહાસન કોઈ ના પાવા ❀ અબ તક જો બહુત પીર કહાવા

❀ દોહા ❀

શેખ તકી કો દુઃખ બડા ❀ મન મા ચીન્તા જાન ।
એક ફકીર જો હિન્દુ કો ॥ કીન્હ સિકન્દર માન ॥ ૧૨૩

—: ચૌપાઈ :—

શાહ કા પીર હમહી જો હોઈ ❀ દુસર પીર ખડા ભે સોઈ
એક મ્યાન મેં દો તલવારી ❀ કૈસે બનૈ રહે નહીં યારી
અબ કુછ યતન કરન સો જોઈ ❀ જેહિ તે સુખ શાન્તી હોઈ
શેખ કે દ્વેષ બીજ જો જામા ❀ વૃક્ષ બડા હોયગા તામા
દ્વેષ બીજ જામન કા જાનોં ❀ ભૂમિ શેખ હૃદય પહિચાનો
શેખ કા સ્વારથ જલ જો આહીં ❀ દ્વેષ વૃક્ષ કો સીચન જાહીં
દ્વેષ વૃક્ષ કો બઢાવન વાલા ❀ પવન યવનો બચન પ્રતિ પાલા
દ્વેષ વૃક્ષ કે પુષ્ટી માહીં ❀ સૂર્ય તાપ કાજી શિક્ષન આહીં
દ્વેષ વૃક્ષ તે બડા જો હોઇ ❀ ભારત મનુષ્ય દેખેંગે સોઈ
દ્વેષ વૃક્ષ મેં ફુલ હૈ લાગા ❀ અન્ત મેં સમઝ શેખ પુનિ જાગા
સાહબ કબીર કેર પ્રભાવા ❀ દ્વેષ વૃક્ષ મેં ફલ નહીં આવા

❀ દોહા ❀

દ્વેષ વૃક્ષ કો બઢન કો ॥ સબ સાધન તૈયાર ।
સદગુરૂ આદિ પુરૂષ હૈં ॥ દ્વેષ વૃક્ષ કો માર ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

આગે કથા કહો મૈં ગાઈ ❀ કાશી કે કાજી પુનિ આઈ
હૈં ઈર્ષાલુ મૌલવી સોઈ ❀ સબ મિલ ગયે શેખ પહં જોઈ
બાદશાહ કા પીર જો શેખા ❀ ઉનસે બચન કહઊ પુનિ રેખા
કબીર નામ કા જો બૈરાગી ❀ જિનમેં સિકંદર કા મન રાગી
મંત્ર જાદુ સે ભૂત બસ લીન્હા ❀ તાતે ચમતકાર બહુ કીન્હા

કબીર જો અસ કહે પ્રચારી ❀ ઇસ્લામ ધર્મ જો આહે અનારી
પીર પૈગમ્બર ઔલિયા ઝારી ❀ કલમા જબહ નપાક બિચારી
આપહીં ખુદા બને સો જાનો ❀ ઇસ્લામ ધર્મ વિરોધ જો માનો
ઇસ પ્રકાર સુન કે સબ બાની ❀ શેખતકી હર્ષીત મન માની
બહુ પ્રકાર સબ કો સમુઝાઈ ❀ દીન દીલાસાં મન હર્ષાઈ

❀ દોહા ❀

કાજી મૌલવી સબ મિલી ॥ આયે સિકન્દર પાસ ।
સાહબ ધર્મ સમુઝાવતે ॥ મન મેં નહિં કછુ આસ ॥ ૧૨૫

—: ચૌપાઈ :—

સભા મધ્ય શેખ જબ આયે ❀ બાદશાહ વિવેક કરાયે
શેખૈ કહન લગે તેહિ વેરા ❀ સુનો દિલ્લીશ્વર બચન યહ મેરા
એ સબ આયે હૈં ફિર યાદી ❀ સુન કર ન્યાય ચુકાવો આદી
તબૈ સિકન્દર સબ કો જોઇ ❀ ઇચ્છા જાન કહ્યો યેક સોઈ
જાહપનાહે સુનિયે મમ બાની ❀ કબીર જો બૈઠે હૈ યહ જાની
દીન ઇસ્લામ ધર્મ ખિલાફ઼ા ❀ બિરૂધ પ્રચાર કરેં બડ કાફ઼ા
આપહિં ખુદા હોન કી દાવા ❀ બહુ પ્રચાર સભા મેં ગાવા
યહ અન્યાય કરો ઇન્સાફ઼ ❀ આપે બડે જગત કે જાફ઼ા
યહ સબ બાત શ્રવન કરિ જબહીં ❀ શાહ દેખે સાહબ મુખ તબહીં
યહ સબ કહે પ્રસંગ સો હોઇ ❀ સો સબ કહો દયા કરિ વોઈ

❀ દોહા ❀

બાદશાહ કા બચન સુનિ ॥ સાહબ બોલે સોય ।
યેહ સબહીં જો કહત હૈ ॥ સત્ય બાત સો હોય ॥ ૧૨૬

—: ચૌપાઈ :—

તબ શાહ કહેઉ અસ બાની ❀ આપહિં અલ્લહ તુમ અસ માની
તો મૈં ગાય કરો કુરબાનિ ❀ કરો સજીવન તવ સચ બાની
ગાય યેક મંગાયો જબહીં ❀ જબહ કરાય દીન પુનિ તબહીં
આદિ ગુરૂ અસ લીલા લાઈ ❀ બોલે અમૃત શબ્દ સોહાઈ
નામ કબીર કેર પ્રભાવા ❀ ગાય સજીવન તુમ હોઇ જાવા

સાહબ કબીર કેર પ્રતાપે ❀ ગાય સજીવન ભઈ સો આપે
ચાટન ચરન સતગુરૂ કી લાગી ❀ દેખન એક ટક સાહબ તન રાગી
યહ પ્રભાવ સાહબ કા દેખી ❀ સિકન્દર ચરન પડે પુનિ પેખા
બહુતક ચરન પડે પુનિ આઈ ❀ શેખ આદિ કો નાહિ સોહાઈ
મન મેં કપટ ભાવ સો રાખે ❀ સમય જાન પ્રગટ નહી ભાખે

❀ દોહા ❀

બડે આશ્ચર્ય મેં પડે ॥ ગાય સજીવન દેખ ।
સબહીન બન્દન કરત ભે ॥ સિકન્દર મનહિં ન રેખ ॥ ૧૨૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા સુનો નર નાહૂ ❀ લોગો જીવ બધે બહુ કાહૂ
ખુદા નામ પર કરૈ હલાલા ❀ ભક્ષન કરૈ માંસ પ્રતિ પાલા
એસે કો મૈં નીચ કહાઇ ❀ યવન હોય કી હિન્દુ આઇ
જીવ હિન્સા કરત જો પ્રાની ❀ વહ દોજખ મેં ઐચા તાની
વહ જીવ કો બહુ દુઃખ હોઇ ❀ જીવ હિન્સા કરો મત કોઈ
ઇશ્વર ખુદા દેવ પૈગમ્બર ❀ નામ પર કલમા મંત્ર પડે નર
કલમા મંત્ર પઢે ધર્મ જાની ❀ હિન્સા કરે બહુત મન માની
એસે ક્રિયા નપાકે જાની ❀ ઉસકો હમ સો પાપ બખાની
સતગુરૂ કી યહ બાની સુનકર ❀ નિર્ભય પક્ષપાત નહિ કિસપર
ન્યાય નીત ધર્મ ભરે અમોલે ❀ સાહબ જ્ઞાન કહા ભલતોલે
સિકન્દર મન મેં કીન્હ બિચારા ❀ સાહબ સત્ય કહેં નિર્ધારા

❀ દોહા ❀

બાદશાહ વિચાર કરી ॥ બોલત ભે પુનિ સોય ।
સાહબજી જો કહત હૈં ॥ સત્ય બાત હૈ વોય ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

એસે ધર્મ નીત કી બાની ❀ શેખ આદિ કો નહિ પ્રિય આની
વો સબ ગયે વહાં સે જબહીં ❀ બીચહિ મંત્ર કીન્હ પુનિ તબહીં
એક મોલવી કહે પુનિ સોઈ ❀ કબીર કી શરીર અંત જો હોઈ
યહ વ્યક્તિ ભારત કે માહીં ❀ કુછ જો સમય રહેગા તાહીં.

ઇસ્લામ ધર્મ કી હોઈ હૈં હાની ❀ હમ સબ કો કોઈ નહીં માની
શેખહિ સબહિં કહેઊં સમુઝાઈ ❀ તુમ ઘર જાહુ મૈં કરબ ઉપાઈ
વોહી અરસા કે બીચ પ્રસંગા ❀ સાહબ ગે સ્વામી સત સંગા
સમય જાનિ શેખ તહં આયે ❀ બાદશાહ કે પાસ સોહાયે
શેખે કહેઉ સુનો દિલ્લીશ્વર ❀ કબીર બસ કીયે ભૂમ પિચાસર
જાદુ મંત્ર સે ભૂત બુલાઈ ❀ લોગો કો ચમતકાર દેખાઈ

❀ દોહા ❀

જાદુ મંત્ર કે જોર સે ॥ ભૂત કરત હૈં કામ ।
કબીર ખુદા હૈ નહીં ॥ ખુદા કા ન્યારા ધામ ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

ઇસ્લામ ધર્મ કા હૈ સંદેશો ❀ કુરાન સરીફ કરૈ ઉપદેશો
કુરાન શરીફ કહે ફર્માઇ ❀ વેચુન ખુદા જો કહી કર ગાઈ
ખુદા બેચુન હૈ નિરાકારા ❀ સો તો રૂપ કભી નહિં ધારા
ફિર કુરાન ઐસે પુનિ ભાખૈ ❀ ખુદા બનૈ જો વોહી નપાખૈ
યહ જો ગુના બહુત સો હોઈ ❀ રાજ દંડ કરૈ પુનિ સોઈ
ઐસે વ્યક્તિ કો પુનિ મારે ❀ કુરાન કહત પાક હૈ સારે
કબીર ખુદા કી નાહીં જાતી ❀ ખુદા બનૈ તો ગુના કહાતી
તો ઇનકી પરીક્ષા કરીહેં ❀ ઝુઠ સાચ કી તુલના જનિહેં
હમરે ઔર કબીર કે માહીં ❀ બીચ મેં આપ પડો કહી નાહીં
કસની પરીક્ષા કે વિન નાહીં ❀ સત્ય અસત્ય ખવર નહીં તાહીં

❀ દોહા ❀

હીરા મોતી ઔર પુનિ ॥ સંત શુભ કી ખાન ।
સમય પરીક્ષા કે વિના ॥ કીમત નાહીં જાન ॥ ૧૩૦

—: ચૌપાઈ :—

શેખ શાહ કો અસ સમુઝાઈ ❀ અન્દર કપટ બાહર ધર્મ બતાઈ
યહ પ્રપંચ શાહ નહિ જાનૈ ❀ શેખ કો ધર્મ ગુરૂ કરી માનૈ
શેખ સ્વરૂપ લાગત હૈં કૈસે ❀ સુવર્ણ ઘડા જહર ભરા જૈસે
શેખતકી કી સુનિ યહ બાની ❀ સિકન્દર મુખ સો ભા કુમ્હલાની

શેખ ગયે પુનિ અપને ઉતારે ❀ કરૈં બિચાર શાહ મન મારે
ધરિ ધીરજ પુનિ કીન્હ બીચારા ❀ ધર્મ ગુરૂ હૈ શેખ હમારા
ફિર ન્યાય સે કીન્હ બીચારા ❀ પ્રાણ રક્ષણ હૈ સાહબ હમારા
ફિર તો મથન કિન્હ મનમાહીં ❀ કુરાન કહે ખુદા બેચુન આહી
સાહબ કબીર રૂપ કસ હોઈ ❀ બેચુન ખુદા પ્રગટ નહી સોઈ
દો દિસ સમઝી ભયઊ સંદેહૂ ❀ મન મેં શાહ ચૈન નહીં તેહૂ

❀ દોહા ❀

બહુત પ્રકાર બીચાર મેં ॥ શાહ ગયે ઘબરાય ।
કુરાન શરીફ કે શબ્દ સે ॥ કુછ મન મેં પતિયાય ॥ ૧૩૧

—: ચૌપાઈ :—

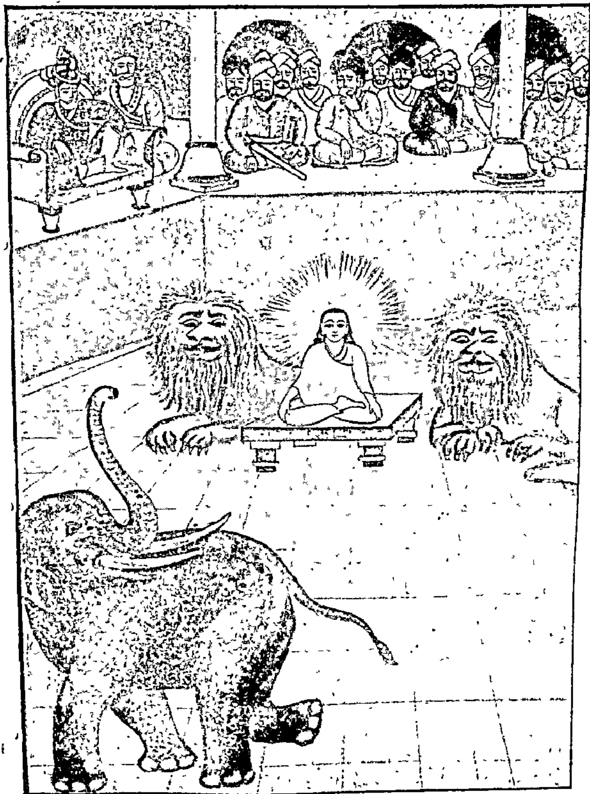
સ્વામી પાસ સે પુનિ જો આયે ❀ સાહબ કબીર હર્ષ મન પાયે
સાહબ કબીર હૈં ઘટઘટ બાસી ❀ બાદશાહ મન બહુત ઉદાસી
શેખ શાહ કા હૂઆ પ્રસંગા ❀ સાહબ જાન ગયે સબ રંગા
સતગુરૂ શબ્દ કહૈં બલજોરા ❀ સુનો દિલ્હીશ્વર બચન જો મેરા
પાંચ તત્વ કા નહિ શરીરા ❀ દૈહિક દૈવિક ભૌતિક ના પીરા
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહીં ❀ હમકો નાસ કરી સકે ન કાહીં
હમ કો દુઃખ વ્યાપે ન કાઈ ❀ તુમ મત સોચ કરો અસ જોઈ
શેખ પરીક્ષા ભલે જો કરહીં ❀ તુમ જની ડરો દેખિ પુનિ હમહીં
અસ સાધન કુછ જગમેં નાહીં ❀ મમ શરીર નાસ કરૈ જાહીં
બાદશાહ મન ભા સંતોષૂ ❀ સાહબ શબ્દ નિર્ભય સુના જોસૂ
આનન્દરૂપ સાહબ સુખ રાસી ❀ માયા સુખ દુઃખ તહં ન જાસી

❀ દોહા ❀

શક્તિ જ્ઞાન કા ધામજો ॥ સાહબ કબીર જો સોય ।
બાદશાહ કો ધીરજ દે ॥ મમ દુઃખ નાહીં હોય ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

આગે સુનો ચતુર સુજાના ❀ શેખ કે મન મેં દ્વેષ સમાના
દ્વેષ બીજ જામન સો લાગે ❀ એક દિન કહેઊ મહાવત આગે
શેખ મહાવત કો સમઝાઈ ❀ ગજ કો માદક વસ્તુ ખિલાઇ

કબીર સાહેબને મારી નાખવા માટે બાદશાહના પીર શેખતકીએ ગાંડા હાથીને છોડયો ત્યારે કબીર સાહેબે હાથીને બે સિંહના સ્વરૂપ દેખાડયા તેથી હાથી બીકને લઇને લીંડ કરતો પાછો ભાગ્યો

મારન લાઓ કબીર કે આગે ❀ ખુદા બનત હૈં બહુ અનુરાગે
શેખ આય કહ સાહબ પાહીં ❀ આપૈ અલ્લા હૈ અસ કાહીં
હમ સબ કો નિશ્ચય કે હેતૂ ❀ બૈઠો ચૌક મેં આય સચેતૂ
આય ચૌક મેં સાહબ બિરાજે ❀ ઉધર સે હાથા આવત ગાજે
આદિ પુરૂષ એક લીલા લાઈ ❀ કેસરી સિંહ દો પ્રગટાઈ
દોનોં તરફ સિંહ સો ગાજૈં ❀ બીચ મેં સાહબ બૈઠ બિરાજે
હાથી સીંહ કો દેખા જબહીં ❀ પીછે હટા લીદ કર તબહીં

❀ દોહા ❀

કાલ સમાનહિં સીહં કો ॥ હાથી દેખા તાહિં ।
માનો પ્રાણ લૈ લેંગે ॥ ડર સે ભાગા આહિં ॥ ૧૩૩

—: ચૌપાઈ :—

બૈઠે સબે ક્ષત્ર પર સોઈ ❀ હાથી દેખ ડરે સબ કોઇ
હાથી ભાગા સબ કોઈ આડે ❀ કારન લખા નહીં સબ ઠાડે
બાદશાહ ઔ પુનિ સબ આયે ❀ સાહબ ચરનન શીશ નમાયે
તબય દીલ્લીશ્વર દો કર જોરી ❀ વિનતી બહુત કરૈ ના થોરી
સાહબ દયા કરો સો તારન ❀ હાથી ભાગા સો કયા કારન
સત્ય બાદી જો સાહબ અહહીં ❀ ઝુઠા બોલત ના તે કબહીં
સિંહ કો દેખ ગજ બહુત ડેરાઈ ❀ તાતે દો સિંહ પ્રગટ દેખાઈ
યહ પરીક્ષા નિરફલ હોઈ ❀ શેખ કો મન મેં દુઃખ ભા સોઈ
દ્વેષ વૃક્ષ બાઢન અબ લાગા ❀ શેખ કે મન મેં ચિન્તા જાગા
સાહબ કો ચિન્તા કુછ હૈ નાહીં ❀ ચેતન બ્રહ્મ અખંડ સો આહીં

❀ દોહા ❀

સબ શક્તો પૂરન ભરે ॥ સાહબ પૂરૂષ કબીર ।
અજ્ઞ જીવ જાનેવ નહીં ॥ સ્વારથ મેં જો બીર ॥ ૧૩૪

॥ જલ પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

દુસર કસની સુનો ગુન રાસી ❀ અજ્ઞ જીવ માયા કે દાસી
એક દિન શેખ જંજીર મંગાઈ ❀ સાહબ અંગ બાંધ જકડાઈ

બડી જંજીર ગલા મેં ડારી ❀ છોઠી નવકા મેં બૈઠારી
ગંગા નદી મેં તરતે કીન્હા ❀ યવન સિપાહી કો સંગ દીન્હા
ગંગા નદી કે બીચ સો ધારા ❀ દિયે ડુબાય સબ દેખન હારા
ગંગા નદી પવિત્ર સો નામી ❀ દેખન હાર ભીડ બહુ જામી
કાજી આદિક જો, ઈર્ષાલુ ❀ યહ દૃશ્ય દેખ હોય નિહાલુ
સત્તગુરૂ ભક્ત સનેહી જોઈ ❀ ભક્તી નીતી જાનત હૈં સોઈ
ચે સબ બિનય ઈશ્વર સે કરહીં ❀ દયા કરો સાહબ પર અબહીં
નીચ કામ યહ જો સબ કીન્હા ❀ તીનકો સબ ધીક્કાર સો દીન્હા

❀ દોહા ❀

અપના પુન્ય સબ દેન લગે ॥ સાહબ કો કરો સહાય ।
ઉસી સમય કે મધ્ય મેં ॥ સાહબ નજરૈ આય ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

જો સુખ ધામ અમરપુરબાસી ❀ સાહબ કબીર સબ સુખ રાસી
આનન્દ સે મંગલ પુનિ ગાવૈં ❀ આનન્દ ચિત સબકો દર્શાવૈં
પદ્મ આસન બૈઠે પુનિ સોઈ ❀ ગંગા નીર પર આવત જોઈ
લોહા કી જંજીર જો તાહીં ❀ પુષ્પ માલ સોહે પુનિ આહીં
ગંગા જલ સે બાહેર આયે ❀ સાહેબ ચરન સબહિં લપટાયે
સિકન્દર બિનય કરૈ બહુ ભાંતી ❀ સત્તગુરુ આપ અલ્લા કી જાતી
બહુત નવાબ પીર હૈં સોઈ ❀ સાહબ કો માન કીન પુનિ જોઈ
સંત ભક્ત જો સાહબ સનેહીં ❀ જૈ જૈ કાર પુકારત તેહીં
કાશી નગર કે નર અરુ નારી ❀ સાહબ દેખ સબ ભયે સુખારી
શેખતકી આદિક બહુતેરે ❀ જિનકર હૃદય દ્વેષ સે ઘેરે
તે સબ દેખત ગયે સુખાઈ ❀ હીમ પડત જસ કૃષિ કુમલાઈ

❀ દોહા ❀

જો સતગુન નીતી ભરા ॥ જાનહિં પરમ સુજાન ।
એસે સજ્જન હર્ષહીં ॥ દુષ્ટન કો દુખ આન ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર શેખ કો જોઈ ❀ મન મેં દુખ ઈર્ષા નહીં હોઈ

૧ એકત્ર હોના

સત્તગુરુ શેખ કો જાનય કૈસે ॐ છોટા બાલક સૂર્ય સમ જૈસે
છોટે છોટે બહુતે બાલક ॐ સૂર્ય સમ ધુર ઉડાવત જાનક
દિનકર બહુત દુર તે જાનો ॐ ધુર કી ગતી વહાં નહી માનો
વહ રજ પીછે જો પુનિ આવે ॐ બાલક શિર પર સો રહિ જાવે
સાહબ દિવાકર સમ પ્રેકાશા ॐ શેખતકી બાલક સમ આસા
ઈર્ષા સોઈ ધુર સમ જાનો ॐ સો વહ પાપ શેખ સિર માનો
સાહબ શક્તિ ભાનુ સમ હોઈ ॐ ક્ષમા સમુદ્ર જલ માનો સોઈ
નીર સમુદ્ર સમ ક્ષમા બખાની ॐ શેખ દ્વેપ મન મેં નહીં આની
અસ કોઇ સમરથ ના જગમાહીં ॐ દ્વેષ કરન પર રોષ ન આહીં

ॐ દોહા ॐ

સતગુરુ સમરથ જાનિયે ॥ સુનિયે સંત સુજાન ।
સાહબ ક્ષમા અગમ હૈ ॥ કોઈ બિરલા પહિચાન ॥ ૧૩૭

॥ તેલ પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

દોઈ કસોટી નિસ્ફલ જાઇ ॐ ઈર્ષા અગીન જોર પ્રચાઇ
તીજી પરીક્ષા ફિર પુનિ સોધા ॐ શેખ કે મન મેં યહ પ્રબોધા
એક બડા જો કરાહ મગાંઈ ॐ ઉસમે પૂરા તેલ ભરાઈ
ઉસકો ભઠ્ઠી પર રખવાયો ॐ નિચે અગિન બહુત લગાયો
તેલ જલાય અગિન સમ કીન્હા ॐ સ્વારથ બુદ્ધિ શેખ પ્રવીન્હા
કહન લગે સાહેબકે પાહીં ॐ આપ તેલ મેં બૈઠો જાહીં
સત્તગુરૂ સોક જરા નહીં આઈ ॐ આનન્દ મેં તહાં બૈઠે જાઈ
શેખ કહન સબન સો લાગે ॐ ઠન્ડા તેલ જો યહ હૈ આગે
મંત્ર સે તેલ બાંધિ પુનિ દીન્હા ॐ હમ મનમાં અસ અનુભવ કીન્હા
તબૈ સિકન્દર મનહી વિચારી ॐ તેલ પરીક્ષા કરન દિલ ધારી

ॐ દોહા ॐ

સાહબ તબહિં જાન ગયે ॥ સીકન્દર મનકી બાત ।
કહત ભયે તતકાલ સો ॥ મત કરો પરીક્ષા તાત ॥ ૧૩૮

—: ચૌપાઈ :—

તહાં તો ઝડપ મનહિં નહિ બાંધે ❀ અંગુલી ડાલી તેલ કંઈ સાંધે
તબ તો જોર જોર ચિલ્લાયો ❀ હાય ખુદા તો મૈં મરિ ગાયો
લોહી માંસ ચામ પુનિ સોઈ ❀ અંગુલી સે સબ બાહેર હોઇ
પડે બેહોસ હોસ નહિં તન કે ❀ સબ કોઈ દેખિ બહુત સો તમકે
તબ સત્તગુરૂ યહ હાલત જોઈ ❀ નિકલ કરાહ સે બહેર હોઈ
નિજકર શાહ કે કર પર રાખા ❀ પીડા સબહિં ગઈ સો આખા
પ્રથમ કે માફક અંગુલી જાનો ❀ દુઃખઓ દાગ જરા નહિ માનો
સાહબ શરીર આંચ નહીં લાગા ❀ ગર્મ તેલ પુનિ કુછ નહિં દાગા
યહ દશ્ય દેખિ શેખ સરમાને ❀ અન્દર કપટ બાહર નહિં આને
શેખ કહન યવનો સે લાગે ❀ બડ જાદુગર યહ કોઈ જાગે

❀ દોહા ❀

જાદુ મંત્ર સે બચ ગયે ॥ સાહબ કબીર સોય ।
ઇનકે લિયે સોધન કરો ॥ બડા સાધન જો હોય ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

ઊસી સમય કે મધ્ય પ્રસંગા ❀ બિનય કીન્હ શાહ મન રંગા
સાહબ આપ અલ્લાહ કી જાતી ❀ ઇસમેં સંકા જરા ન આતી
જો પ્રભુ દયા કરો અબીનાસી ❀ દિલ્લી ચલો તે મૈં અસ આસી
દિલ્લી ચલો બિનય પ્રભુ મોરા ❀ જન વહ સુખી હોય જસ તોરા
બાદશાહ કી બિનય સ્વીકારી ❀ સાહબ કીન તુરત તૈયારી
દિલ્લી જાન સબૈ તૈયારા ❀ શેખ આદિ સ્વારથ કે પ્યારા
નિજ સવારી કી હાથી જોઈ ❀ સાહબ કો બૈઠાયો સોઈ
સતગુરૂ બૈઠે આનન્દ માહીં ❀ પીછે સિકન્દર ચવંર ઢોરાહીં
કાશી ધામ કે સજ્જન બાસી ❀ સાહબ પ્રભાવ દેખિ સુખ આશી

❀ દોહા ❀

ભયે આનન્દ મેં સબૈ ॥ સંત ભક્ત સબ જાન ।
કાશી સે સબ નિકલ પડે ॥ હૈ લસકર સો માન ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

બડ પ્રભાવ સાહબ કા દેખી ❀ સજ્જન સુખ દુર્જન દુખ પેખી
જૈસે બર્ષા ઋતુ કા પાની ❀ સબ જીવ સુખી હોય યહ માની
લખ ચૌરાસી શાસ્ત્ર બખાની ❀ સબ કી ઉત્પતિ જલ સે જાની
સબ કો વહ જલ અમૃત આહીં ❀ અર્ક જવાસ ભાવત નહિ કાહીં
જબ બર્ષા ઋતુ બર્ષન લાગા ❀ અર્ક જબાસ પાત સબ ત્યાગા
ઐસે દુર્જન કી ગતિ જાની ❀ ઇર્ષા મેં સૂખૈ વહ પ્રાની
અર્ક જવાસ જામે બડ હોઈ ❀ સો વહ જલ કા હૈ રસ સોઈ
ઐસે બડ પુરૂષન કી રીતી ❀ દુષ્ટોં કો સુખ દે કર પ્રીતી
ઉનકા અવગુન ચિત નહિં લાઈ ❀ સન્ત પુરૂષ કા યહી બડાઈ
સાહબ કબીર અગમ અપારા ❀ સુખ ઔ શાન્તી સબહીં કો ધારા

❀ દોહા ❀

બાદશાહ લશ્કર સહિત ॥ આયે ઇલાહાબાદ ।
ગંગા તટ સબ ઉતરિ પડે ॥ શેખતકી સબ આદ ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

ગંગા તીરે કીન્હ મૂકામા ❀ સ્નાન ભોજન સબ કીન્હ અરામા
સાહબ કબીર જ્ઞાન પુનિં કરહીં ❀ સુનિ આનન્દ સબ કર દિલ ભરહીં
તેહી સમય કા સુનો પ્રસંગા ❀ આશ્ચર્ય કાર બના એક રંગા
કુદરતી પ્રેરણા સે વહ જાનો ❀ કિન્તૂ સાહબ કી ઇચ્છા માનો
ભાગીરથી ગંગા પુનિ આહીં ❀ નિર્મલ નીર વહૈ પુનિ તાહીં
પશ્ચિમ સ પુર્વ બહે પાની ❀ એક બાલકો શબૈ તરાની
પૂરબ તરફ વહ સબ ખેચાઇ ❀ સબકે દેખન મેં વહ આઇ
યહ ઘટના શેખ જબ દેખા ❀ બાદશાહ સે કહેઉ વિષેખા
સુનો દિલ્લીશ્વર મમ યહ બાની ❀ કબીર ખુદા બનૈ સબ જાની
યહ મુડદા કો કરૈ સજીવન ❀ સાચા પીર ખુદા ઠહરાવન

❀ દોહા ❀

એસી ઇચ્છા શેખ કી ॥ સુનિયો સંત સુજાન ।
બાદશાહ ઔ સાહબ કે ॥ પ્રેમ મેં બાધા લાન ॥ ૧૪૨

—: ચૌપાઈ :—

તબ સત્તગુરૂ બોલે મુસકાઈ ❀ કાજી પીર બહુત યહાં આઈ
કાશી દિલ્લી ઝુસી જાનો ❀ ઈલાહાબાદ બહુ પીર બખાનો
તુમ સબ આય મીલે બહુ ઝારી ❀ ઈલિમ વિદ્યા મેં તુમ સબ સારી
તુમ સબ કરો સજીવન જોઈ ❀ મુડદા કો યહાં લાય સમોઈ
યહ બાની સાહબ કી સુનકર ❀ પીર મોલવી ઉઠે તમકિ કર
ખીચન ઈલિમ મન્ત્ર સે લાગે ❀ મુડદા ચલા જાતા હૈ આગે
આપન વિદ્યા કરિ સબ થાકે ❀ મુર્દા અલગ જાત જનુ તાકે
યહ સબ દેખ સિકન્દર લોદી ❀ સાહબ સે બિનય કીન્હ મન સોદી
હમરે બચન માન પુનિ રાખી ❀ દયા કરો સબ દેખહિં આખી
ભૂત ભવિષ્ય કો સાહબ જાની ❀ કરન સજીબન કો ભલ માની

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર જાનહીં ॥ મુર્દા હૈ જો સોય ।
બાદશાહ કા બચન સુનિ ॥ બોલત ભય પુનિ જોય ॥ ૧૪૩

—: ચૌપાઈ :—

તરતજ ખડે હૂયે જગ સ્વામી ❀ શબ કે તરફ જો હાથ ઉગામી
બોલત ભયે સકલ સુર સાંઈ ❀ હે મુડદા તુમ કહાં કો જાહીં
આવો યહાં કાજ હૈ મોરા ❀ જગ મેં પ્રસિદ્ધ કરો યશ તોરા
ઈતના શબ્દ કહા ગોહરાઈ ❀ મુડદા ફિર તહાં સો આઈ
સાહબ કહેઉ ચેતન સે સોઈ ❀ યહ શરીર કા ધની જો હોઈ
કરો પ્રવેશ અપને ઘર માહીં ❀ પાંચ તત્વ કા પીંજરા તાહીં
તુમ બિન શુન્ય યહ પિંજર હોઈ ❀ તુમ બિન જગત જડ હૈ સોઈ
આપહિ સબ કા અહો અધારા ❀ સબ કો કરો પ્રકાશન સારા
સતગુરૂ બોલે ઐસી બાની ❀ જીવ તબ આય સજીવન જાની
ગંગા નદી સે બાહર આઈ ❀ સાહબ ચરણ પડેઉ ધાઈ
સાહબ કબીર બડા પ્રભાવા ❀ હસ્ત ઉઠાય આશીષ જનાવા
એક આશ્ચર્ય ઔર પુનિ હોઈ ❀ હસ્ત સે નિકસી જ્યોતી એક સોઈ

અલ્હાબાદમાં સિકન્દર સમક્ષ ગંગા નદીમાં તણાતા મુડદાને કબીર સાહેબે સજીવન કર્યું જેનુ નામ કમાલ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયું.

❀ દોહા ❀

યહ લીલા સબ દેખહી ॥ કરતે બહુત બિચાર ।
બાદશાહ બહુ હર્ષહીં ॥ વર્ણત નાહીં પાર ॥ ૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

નીકલી જોતી જોઇ પ્રકાશા ❀ વહ બાલ મેં કીન્હ નિવાસા
વહી તેજ કે જો પ્રભાવા ❀ સિદ્ધ જ્ઞાન બાલક મેં આવા
યહ આશ્ચર્ય જનક સબ દેખી ❀ દિગ મુક રહે ખડે સબ પેખી
બાદશાહ મન બહુત અનન્દ ❀ કવી કહી સકૈ ન બિધા નન્દ
બહુ આનન્દ હૃદય મા છાઈ ❀ આનન્દ મેં પુનિ બોલિ સોહાઈ
સાહબ આપૈ કીહો કમાલા ❀ સુનિ હર્સિ બોલે દીન દયાલા
તબ સતગુરૂ કહા હર્ષાઈ ❀ ઇસકા નામ કમાલ ધરાઈ
કમાલ શબ્દ ઉર્દુ મેં ભાખે ❀ કમાલ શબ્દ સિદ્ધી મેં રાખે
કમાલ પ્રસિદ્ધ ભારત કે માહીં ❀ સાહબ કે યે શિષ્ય કહાહીં

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત હૈં ॥ કમાલ જી કો સોય ।
કર સાહબ કી બન્દના ॥ ભૂખે કો કુછ દોય ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

તબ નર નાહ કહેઊ કર જોરા ❀ કમાલ ગાંવ કે જાતિ કીસોરા
વહ પ્રસંગ પ્રભૂ વર્ણી સુનાવો ❀ હમ સબ કી શંકા મીટિ જાવો
તવ સાહબ કમાલ દિશ જોઇ ❀ આપન પ્રસંગ કહો સબ સોઈ
સતગુરૂ ચરન પગે પુનિ લાગે ❀ કમાલ ખડે સભા કે આગે
કહૈં કમાલ સુનો સબ લોગૂ ❀ બહુત જ્ઞાન મોહિ ભા સંજોગૂ
આદિ ગુરૂ દયા જબ લાઇ ❀ ગંગા ધાર સે મોહિં ફિરાઈ
મોહિં સજીવન કીન્હ જગ સ્વામી ❀ સબ ઘટ કે હૈં અન્તર યામી
આપન જ્યોતિ દીન પ્રકાશૂ ❀ તીન તે આજ જ્ઞાન મોહિ ભાશૂ
બહુત જન્મ કા જ્ઞાન સમોઇ ❀ સો પ્રત્યક્ષ આજ મોહિં હોઈ
સાહબ આદિ બ્રહ્મ કા રૂપા ❀ સબ શક્તિ સબ જ્ઞાન સ્વરૂપા
નિર્ગુન બ્રહ્મ જગત ઉપજાઈ ❀ સોઈ પુરૂષ યહ સાહબ કહાઈ

સાહબ કી શક્તી અગમ અપારા ❀ બેદ સંત નહિ પાવય પારા

❀ દોહા ❀

કહ લગિ બર્ણુન મૈં કરો ॥ જીભ ચલત નહિં મોર ।
સાહબ લીલા અપાર હૈ ॥ કહત ન આવત ઓર ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

કમાલ કહે શાહ સમુઝાઈ ❀ સુનો સભા મમ કથા સોહાઈ
આજ સે બહુત વર્ષ પુનિ આગે ❀ ઉત્તર ખંડ હરિદ્વાર કે ભાગે
છોટા ગાંવ બ્રાહ્મણ કી જાતી ❀ જન્મ હમાર હુઆ યહ ભાંતી
બહિન હમાર છોટી એક હોઈ ❀ માતા પિતા સ્વર્ગ ગયે સોઈ
કર્મ કી ગતિ વિચિત્ર સો જાનો ❀ તપ હિત ગયે હમ દો માનો
હમ દોનો તપ કીન્હ અપારા ❀ દેહ ગલી મન કો બહુ મારા
તપ બલ સુકૃત કે પ્રભાવા ❀ સાહબ કબીર મોહિ દર્શ દેખાવા
દોનો બિનય કીન્હ પ્રભુ પાહીં ❀ હુમરે ગુરૂ કોઇ નહીં આહીં
આપૈ ગુરૂ સો હૈં પ્રભુ મોરે ❀ મૈં અજ્ઞાની હોં શિષ્ય તોરે
કુછ પ્રભુ નિર્ગુન જ્ઞાન બખાની ❀ મન સંતોષ હુઆ તે જાની

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ કહતે ભયે ॥ દોનો સુન ચિત લાય ।
કુછ સમય કે બાદમેં ॥ બોધ કરૂગા આય ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ :—

સજ્જન સુનો સો આગે બાની ❀ અન્તર ધ્યાન ભયે સો જ્ઞાની
કહે કમાલ કથા સબ ગાઈ ❀ તપ કરી છોડેઉ વહ તન ભાઈ
તબ સે આજ જન્મ બહુ જાનો ❀ બહુત પવિત્ર ભક્ત ઘર માનો
વર્તમાન કા કહોં પ્રસંગા ❀ જહાં પર જન્મ હુઆ યહ અંગા
પશ્ચિમ દિશા યહાં સે જાઈ ❀ કુન્દન પુર એક ગાંવ કહાઇ
કુદરત નામ સેઠ એક રહહીં ❀ પુત્ર ભાવસે હમ જન્મહીં
આયુષ ખુટા જો તેહિ કાલા ❀ ચેતન નિકલ ગયો તેહિ વાલા[1]
ગંગા દાગ દીન્હ પુનિ સોઈ ❀ જાતિ કુટુમ્બ કહાવત જોઈ

૧ પ્રીયા

યહાં આયે મુડદા કી હાલા ❀ સતગુરૂ હમકો કીન્હ કમાલા
યહ પ્રસંગ કમાલ બખાની ❀ હર્ષ આશ્ચર્ય સબ કોઈ માની

❀ દોહા ❀

પુર્બ જન્મ કી કથા પુનિ ॥ કીન કમાલ બખાન ।
સબ કો સુનિ આનન્દ ભા ॥ શેખહિં નહીં સોહાન ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

તબૈ દિલ્હીશ્વર અસ મત લાઈ ❀ કમાલ ભુમિ તપાસ કરાઈ
સો સબ સત્ય હુઆ પુનિ જાસૂ ❀ બાદશાહ મન ભા વિશ્વાસૂ
યહ સબ જાનિ અનન્દ બહુતેહીં ❀ દ્વૈષ ભરા સોહાય ન જેહીં
ઇસકે બાદ સુનો જિજ્ઞાસૂ ❀ સાહબ જ્ઞાન કીન્હ પ્રકાશૂ
સાહબ કહે સુનો નરનાહૂ ❀ રાજ સભા સુનો સબ કાહૂ
ભારત ખંડ દેશ અનમોલા ❀ સબ કુછ ભરા જાય નહિં તોલા
હિન્દુ મુશલમાન કી જાતી ❀ સમ્પ ભાવ સે રહે કુશલાતી
દોનો દીન સુખી કે હેતૂ ❀ રાજ સત્તા ઓ ધર્મ સચેતૂ
રાજ સત્તા કા માલીક હોઈ ❀ રાજ નબાબ શાહ હૈ સોઇ
યહ તીનો જો ભેદ નહી જાની ❀ દોનો કોમ એક સમમાની
રાજ નીતી એહી પુનિ જાનો ❀ પાલન કરૈ સો મર્દ બખાનો

❀ દોહા ❀

જૈસે એકહિ દેહ મેં ॥ નયન દોય પુનિ માન ।
નેત્ર દેહ કા કામ કરે ॥ નયન દેહ મેં જાન ॥ ૧૪૯

—: ચૌપાઈ :—

એસે રાજે જો આચરહીં ❀ પ્રજા સુખી સબ જૈ જૈ કરહીં
દુસર સાધન સુનો સુજાના ❀ ધર્મ સાધન જો હૈ બડ માના
ધર્મ કે આગે વાન કો બરનૌ ❀ સંત આચારિયે હૈં વિદ્વાનૌ
કાજી મોલવી ફકીર હૈ જાહીં ❀ બડે બડે જો પીર કહાહીં
દોનાં દીન કે હૈ ધર્મેશ્વર ❀ જો સત્ય ભાવ કરે ઉપદેશ્વર
દોનો દીન કી એકી દેહીં ❀ નખ સિખ બના એક સમ તેહીં
મન ઇન્દ્રી પ્રાણ સબ એકી ❀ એકહિ ચેતન શર્બ કો ટેકી
એકી ઇશ્વર સબ નિર્માયા ❀ સબ ઘટ બસે વહી પુનિ આયા

એકી ભાંતી કલ્યાન બખાની ❀ એસા જ્ઞાન કરે સો જાની
સબ મેં સમ્પ પ્રેમ સંચારો ❀ વોહી ગુરૂ વહી પીર ઉચારે

❀ દોહા ❀

આત્મ સબહીમં એક જો ॥ ભેદ ભાવ નહિ જાન ।
એસે જો ઉપદેશ કરે ॥ જગત ગુરૂ સો માન ॥ ૧૫૦

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર પ્રસંગ કહેવ જો ગાઈ ❀ રાજ સત્તા ધર્મ સત્તા આઈ
દોનો સત્ય ન્યાય સે જાની ❀ એસે કરે શુખી સબ પ્રાણી
જો યહ જગત શુખી પુનિ કરહીં ❀ યશ સુકૃત બહુતે જો મિલહીં
સતગુરૂ એસી નીતી બખાના ❀ સબકે મન આનન્દ સમાનાં
કથા બિશરજન કીન્હ સુખ રાસી ❀ બાદશાહ પકડે પગ જાસી
ચાપન લગે ચરણ હર્ષાઈ ❀ વહ આનન્દ વર્ણી ન જાઈ
સાહબ સે આજ્ઞા શાહને માગી ❀ દિલ્હી તરફ ચલે અનુરાગી
અપને હાથી પર બૈઠાયો ❀ સાહબ કો દિલ્હી મેં લાયો
રતન જડીત એક મહલ સોહાઈ ❀ સાહબ કો તહં નિવાસ કરાઈ
સબ પ્રબંધ સેવા કો કીન્હા ❀ ચાકર હર્ષે મન મા લીન્હા

❀ દોહા ❀

માન સહિત પ્રભુ લાય કે ॥ દીન્હ ભવન નીવાસ ।
હરદમ દર્શન આવહીં ॥ મન મેં શુભ કી આસ ॥ ૧૫૧

—: ચૌપાઈ :—

દિલ્હી રાજ સભા કે માહીં ❀ રતન જડીત સિંહાસન આહીં
સાહબ કો ઉસ પર બેઠાઈ ❀ નિત નવ જ્ઞાન સુને હર્ષાઈ
શાહ કેર સતગુરૂ પર પ્રીતી ❀ દિન પ્રતિ દિન બઢે વહ રીતી
યહ બહુ માન સાહબ કા દેખે ❀ શેખ મનહિમા બહુ દુખ પેખે
ચિન્તા કરે બહુત દિન રાતી ❀ ચિન્તા મેં સુખે બહુ છાતી
સાહબ કા શિષ્ય હોય નર નાહા ❀ શાહ કા પ્રેમ હમ પર તબ કાહા
રાજ્ય મેં હમકો કોઈ ન માનય ❀ બડી બાત યહી સો જાનય
દ્વેષ વૃક્ષ બઢન બહુ જાગા ❀ સ્વારથ પાની દિન દિન લાગા

ઇર્ષા તત્વ બહુ બલકારી ❀ બડે બડે કો દીન પછારી
તહાં શેખ કી કયા ગતિ લાગે ❀ તુચ્છ જીવ યહ શેખ અભાગે

❀ દોહા ❀

દેવ દૈત જો ઇર્ષા મેં ॥ બહુત ભયે હૈરાન ।
દુષ્ટ દ્વેષ કે સામને ॥ બહુત થકે સો જાન ॥ ૧૫૨

॥ કુઆં પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દિન શેખ કહન પુનિ લાગે ❀ સાહબ સે તે દ્વેષ અભાગે
આપહિ ખુદા હોન કી દાવા ❀ બારં બાર સબકો સમઝાવા
તો પુનિ આપ કુઆં મેં જાઈ ❀ હમ સબ દેખિ તુમરી પ્રભુતાઈ
સાહબ ગયે કુઆં કે પાસે ❀ કુઆં મેં ઉતરે મન નહીં ત્રાસે
શેખ હુકમ તેહિ પુનિ બારા ❀ મજુર મટ્ટી કુઆં મેં ડારા
તેહિ સમય એક બના અચમ્ભા ❀ નીચ કામ વહ કીન્હ અરમ્ભા
એક સિપાહી શેખ પહં આઈ ❀ કહન લગા સુનો ચિત લાઈ
સાહબ બૈઠ સભા કે માહીં ❀ આનન્દ મેં બહુત હર્ષાહીં
મટ્ટી ડારન જો બન્દ કરાયો ❀ આપહિં સભા મેં ગયે સિધાયો
શેખ જાય દેખા પુનિ જબહીં ❀ મન માં દુખ બહુત ભા તબહીં

❀ દોહા ❀

કુઆં કસૌટી નિસ્ફલ ગઈ ॥ સાહબ કો નહિં રોસ ।
યહ તો દુખ કિસ કો કહે ॥ શેખહિ મન અફસોસ ॥ ૧૫૩

॥ અગ્ની પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દિન શેખહિં રચે બડ જંગૂ ❀ સૂખા કાષ્ટ કિયે બહુ સંગૂ
ચારો તરફ સે અગ્નિ લગવાઈ ❀ બીચ મેં સતગુરૂ કો બૈઠાઈ
ચારો તરફ પહરા સો જાકા ❀ ઇર્ષા બહુત ભાન નહિં તાકા
લકડી જલન લગી બહુ જબહીં ❀ એક સિપાહી સે કહ તબહીં
જાય સભા મેં પુનિ તુમ દેખો ❀ સાહબ હૈં કી નહીં પરેખો
વહ જાય દેખા પુનિ કૈસે ❀ સાહબ બૈઠ આનન્દ ચિત જૈસે

વહ સો આય કહેઉ સબ હાલા ❀ સુનિ કર શેખૈ ભયે બિહાલા
શેખ ગયે સભા મેં સોઈ ❀ સાહબ શેખ નેત્ર એક જો હોઈ
તબ સતગુરૂ બહુત મુસકાને ❀ હૃદય બાત પ્રગટ નહી આને
તબ નર નાહ સાહબ મુખ જોઈ ❀ કારન પૂછેઊ હંસન કા સોઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર બોલત ભયે ॥ સુનો દિલ્લીશ્વર સોય ।
મમ હંસન કા કારનો ॥ પીર કહેગેં તોય ॥ ૧૫૪

—: ચૌપાઈ :—

શાહ શેખ સે પૂછત ભયઊ ❀ સબ વૃતાન્ત શેખ કહિ ગયઊ
તબૈ સિકન્દર શેખ સમુઝાઈ ❀ સાહબ કસૌટી બન્દ કરો આઈ
યે તો પરમેશ્વર હૈં આપે ❀ યેમાં શંકા જરા ન વ્યાપે
શેખતકી કહેઊ અસ બાની ❀ ઔર પરીક્ષા કરો સો જાની
હર એક રીત પરીક્ષા કીન્હે ❀ સત્ય અસત્ય પડત પુનિ ચિન્હે
એક દિન શેખ હુઆ જો ખ્યાલા ❀ બહુ પીર બોલાયે તેહિ કાલા
સબ સે પ્રશ્ન કીન પુનિ સોઈ ❀ કબીર શરીર અન્ત નહિ હોઈ
ખબર નહી કબીર કો આહીં ❀ બહુત કસૌટી કીન્હ પુનિ તાહીં
એક મોલવી કહા સમુઝાઈ ❀ સોવત ગલા દેવ ઉડવાઈ
સોવત જાદુ નહિં કરિ સકહીં ❀ જાદુ જોર કબીર ન મરહીં

❀ દોહા ❀

તેહિ રાત્રી કે મધ્ય મે ॥ લિયે જલ્લાદો સાથ ।
સાહબ સોવત જાનકર ॥ લે તલવાર જો હાથ ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

નિદ્રા મેં જો જાનિ પુનિ તબહીં ❀ ઘાવ કીન્હ તલવાર કા જબહીં
બહુત ઘાવ કીન પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કો કુછ અસર ન હોઈ
તબ શર્માય ચલત જો ભયઊ ❀ અપને રૂપ સાહબ ખુશ રહઊ
જૈસે ગગન મે પવન ઉડાઈ ❀ પવન કા ચીન્હ ગગન નહિં આઈ
ઐસે સાહબ કેર શરીરા ❀ તલવાર ઘાવ કટા નહિં પીરા
સજ્જન સુનો પ્રસંગ યહ જાની ❀ સાહબ શરીર પન્ચભુત ન માની

યહ કારણુ તુમ જાનો પ્યારે ❀ આદિ મેં પ્રગટ જ્યોતિ તન ધારે
કોઇ સાધન જગ મેં હૈં નાહીં ❀ સાહબ શરીર જો નાશે તાહીં
સાહબ કો કોઈ ના પહિચાના ❀ હૈ ઇશ્વર કોઈ નહીં જાના
સાહબ કબીર કી ઇચ્છા જાનો ❀ ઉનકે હાથ સબ કુછ માનો

❀ દોહા ❀

જ્યોં પરીક્ષા નિષ્ફલ ગઈ ॥ ત્યોં બહુ મનમા સોગ ।
શેખે મન મેં ચૈન નહીં ॥ બડા લગા યહ રોગ ॥ ૧૫૬

॥ તોપ પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દિન શેખ કિયા બિચારા ❀ દારૂ ગોલા તોપ મેં ડારા
ખડા કીન્હ સાહબ કો સામે ❀ તોપ મેં અગ્ની લગાયો વામે
તોપ ગોલા બહાર નહિં આયા ❀ અગ્ની જરા નહિ પ્રગટાયા
પાની ભરી ગા તોપ મેં સોઈ ❀ સાહબ કા અનરથ નહિ હોઈ
શેખ સો મન મેં સમઝન લાગે ❀ ઇન્હે નાશ ના સાધન જાગે
બહુત કસોટી સો પુનિ લીન્હા ❀ સાહબ જસ પ્રગટ જગ કીન્હા
જૈસે સુવર્ણ કો બહુ તાવૈ ❀ અગ્ની મેં બહુ આંચ બઢાવૈ
જબ મલ ગયા સુવર્ણ પ્રકાશૂ ❀ દેખત હીં ભા આનન્દ ભાશૂ
ઐસે સાહબ કો પુનિ જાનો ❀ કસની દે સુવર્ણવત માનો
પુનિ એક બાત સુનો સબ જોઈ ❀ ઐસી કસની ટિકે ન કોઈ

❀ દોહા ❀

યહ દુઃખ સબ સાહબ સહે ॥ જગ જીવોં કે કાજ ।
સબકો સુખ જો દેત ભે ॥ આપહિં દુખ લે આજ ॥ ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

વહી પુરૂષ કા કરો બખાના ❀ જિનકર જન્મ દુસર હિતજાના
જીજ્ઞાસૂ જો સુનો ચિત લાઈ ❀ નીતી જ્ઞાન જો તુમ્હે સોહાઈ
શાસ્ત્ર પુરાન દેય પુનિ સાખી ❀ જગ મેં સજ્જન ભે બહુ ભાખી
વો સબ જગત સુખી કે હેતૂ ❀ અજ્ઞ જીવ સમઝાય શ્રુતિ સેતૂ
ઉનકર સત્ય ત્યાગ કી બાની ❀ અજ્ઞાની જીવ પ્રિયા ન માની

ઇસ કારન ભા પુનિ જો રોષુ ❀ સજ્જન પ્રાણ લિયે યહ દોષુ
એસા પ્રસંગ બહુત ભા જગમાં ❀ દુષ્ટોં બહુત ભયે વહ કલિમાં
સાહબ પ્રગટ કે પહિલે માનો ❀ ભારત રાજ યવનો કા જાનો
સાહબ કે સમ કાલ બખાની ❀ ભારત રાજ સિકન્દર જાની
યવન સત્તા કે કારન જાનો ❀ હિન્દુક દુઃખ બહુત તે માનો
સનાતન ધર્મ કે રક્ષન હેતૂ ❀ સાહબ પ્રગટે ધર્મ કે સેતૂ
ભઈ સામના શેખ કા જબહીં ❀ સાહબ કસૌટી કીનતે તબહીં

❀ દોહા ❀

ભારત જીવો સુખ લીયે ॥ દીન પરીક્ષા જાય ।
સબ કસૌટી નિષ્ફલ ગઈ ॥ આપ ઇશ્વર ઠહરાય ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર એક મત પાલા ❀ હિન્દુ યવન ઇશ્વર કા બાલા
શેખતકી ઉસ કરેન જોરા ❀ પાપ અનીતી કરૈ ન થોરા
કોઈ કોઇ યવન દુકાની દેખી ❀ સાહબ સમઝાવય નીત પરેખી
ઉન્હે જ્ઞાન પ્રિયા નહિ લાગે ❀ સાહબ કસૌટી કીન દયા ત્યાગે
સબહિ પરીક્ષા નિષ્ફલ જોઈ ❀ સાહબ કા શિષ્ય ભયે સબ વોઈ
તબે શાહ કો જો શિષ્ય કીન્હા ❀ શેખ આદિ ઉપદેશહિ લીન્હા
ભારતમાહિ સમ્પ કહલાઈ ❀ સાહબ કબીર બડ ધર્મ બતાઈ
વહ સબ કામ સમ્પૂર્ણ કરિકે ❀ ગયે લોક જગત સબ તજિકે
બડ સમરથ ભયઉ જગમાહીં ❀ કોઈ સાધન સે નાશૌ નાહીં

❀ દોહા ❀

એસા સાહબ કબીર હૈ ॥ શક્તિ અગમ અપાર ।
કોઈ સંત જો હૈ નહીં ॥ હૈં ઇશ્વર અવતાર । ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

વેદ વ્યાસ કહૈ સમુઝાઈ ❀ બ્રહ્મસુત્ર મેં યહ દર્શાઈ
બડે પ્રભાવશાલી જો હોઇ ❀ સાધન બિના લોક રચે સોઇ
આગે પ્રસંગ સુનો મેં ભાખા ❀ જોય કથા હમ બિચે રાખા
દોનો ગુરૂ કા ઝગડા બાઝા ❀ શેખ કસૌટી કરે મન માઝા

બાદશાહ કો શિષ્ય નહિં કીના ❀ તહાં તક દ્વેષ ચલે દો દીના
સાહબ શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ જીવો સુખી :હોયંગે જાવા
જો કસોટી શેખ ને લીન્હા ❀ સૂક્ષમ માહિં યહાં લિખ દીન્હા
સવહિ કસૌટી જો પુનિ ગાઈ ❀ વાઢે ગ્રન્થ બડા હોય જાઈ
વૈષ્ણવ પૂજ્ય નાભા જી જાના ❀ ભક્ત માલ મેં કીન બખાના
નાભા જી ને આપે ભાખા ❀ છપ્પા એક યહાં પુનિ રાખા
તે હમ નીચે કીન્હ પ્રકાશૂ ❀ સજ્જન બાંચિ કર જાનહિં તાશૂ

॥ ભક્તમાલ છપ્પા ॥

બાંધિ કે જંજીર ગંગા નીર મહી વોરિ દિયો ।
જિય તીર કાઢા કહે જંત્ર મંત્ર આવાહિં ।
લકરીન માઝ ડારિ અગની પ્રજાર દેઈ ।
નઈ માનો ભઈ દેહ કંચન લજાવહીં ।
વિકલ ઉપાય ભયે તહુ નહી આયે ધીયે ।
તબ મતવાલો હાથી આનિ કે ઝુકાવહીં ।
આવત ન ઢિગ ઔ ચિંધારી હાય ભાજિ જાય ।
આપ આગે સિંહ રૂપ બૈઠે સો ભાવહીં ।

❀ દોહા ❀

બર્ષ નવ કે આરંભ મેં ॥ દીલ્લી આયે જાન ।
ઉમ્ર[1] બહુત થોડી હૈ ॥ શક્તી ભરી મહાન ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

દિલ્લી મેં જબ સાહબ બિરાજૈ ❀ ઇનકો દેખિ આનન્દ સબ સાજૈ
થોરી ઉમર કોમલ હૈ ગાતા ❀ સીદ્ધી ભરી કહી નહિ જાતા
મુખ ચન્દ્ર સમ બહુત પ્રકાશા ❀ સંત ચકોર બચન કી આશા
સાહબ કબીર કી અમૃત બાની ❀ સ્વારથ આસ કછૂ નહીં જાની
બોલૈં મધુર બચન અમોલે ❀ જનુ સબ કર મન લેય સો મોલે
દોનો નયન દો કમલ સમાના ❀ અમૃત પ્રાગ ભરા તેહિ જાના
અમી પ્રાગ ભરા જેહિ માહીં ❀ ભંવરા સંત ભક્ત મન આહીં

૧ ઉંમ

દેખહિં રૂપ ઠરે નહિં ટારે ❀ મન ચન્ચલ અસ્થીર હોય જ્યારે[1]

❀ દોહા ❀

મસ્તક ઉપર જાનિયે ॥ બહુત તેજ કી [3]રાશ ।
અનન્ત કિરન કો ગનિસકે ॥ સત્તગુરૂ બ્રહ્મ પ્રકાશ ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

સમય જાનિ કિરન પ્રકાશા ❀ બહુતક સમય ગુપ્ત નિજ પાસા
નાક કાન સોભા અધિકાઈ ❀ કામ દેવ પુનિ તહાં લોભાઈ
ચિબુક[2] ગ્રીવ શોભા હૈ તાહીં ❀ સેત શંખ સમ બહુત સોહાહીં
સેત મણી સમ દાંત હૈ નીકે ❀ ઓઠ બિમ્બ ફલ સોહત જીકે
ચન્દન કન્ઠી જનેઊ પુનિ હોવય ❀ જો દેખૈ તે સંત સમ જોવય
તપસીજી જો કરૈં બખાના ❀ બાંહ અજાન સાહબ કર જાના
છાતી નાભિ કી સોભા ગાઈ ❀ ફુલ માલ પહિરે સોહાઈ
નખ શિખ શોભા ભરા અનૂપા ❀ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટે સુર ભૂપા
સાહબ કબીર ઇશ્વર કહાઈ ❀ ઉપર રૂપ બહુત નહિં ગાઈ
કામ ક્રોધ આદિક નહિં ઉનમેં ❀ રાગ દ્વેષ જરા નહીં મનમેં
ખાન પાન સેવન કછુ નાહીં ❀ સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ કહવાહીં

❀ દોહા ❀

રજ બીજ સે હૈં નહીં ॥ સત્તગુરૂ સત કબીર ।
નાશ ન ઉત્પતિ તિન્હિ કર ॥ સબ પીરોં કે પીર ॥ ૧૬૨

—: ચૌપાઈ :—

દિલ્લી નગર મેં સાહબ રહતે ❀ સબ કર ભાવ જુદા પુનિ કહતે
રાજ કુટુમ્બ સાહબ કો જાનય ❀ બડા પૈગમ્બર સો પુનિ માનય
બેગમ આદિ બહુ રાનીન હોઇ ❀ બાદશાહ કે જાનો સોઇ
સાહબ કો સબ જાનય કૈસે ❀ અલ્લાહ ખુદા સમ માનય જૈસે
મમ અહિવાત સોહાગ બઢાવન ❀ ખુદા આપહી કીન્હ સોહાવન
શાહ કે રોગ કા કરે બિચારા ❀ શાહ કો સુખી નિહારે સારા
સમ્પતિ બહુત અનેક સિંગારૂ ❀ પતિ વિના સબ ઝુઠ વ્યવહારૂ

૧ તબ ૨ દાઢી ૩ રાશ-ખાન

હમ સબ કો સુખી કર દીન્હા ❀ ખુદા કબીર દયા ભલ કીન્હા
બાદશાહ દેખે પુનિ કૈસે ❀ ખાસ ખુદા શંકા નહિં જૈસે
હમ પીડીત ચૈન નહિં આતા ❀ રાત દિવશ હમે નહિ સોહાતા
રાજ પાટ સબ સત્તા હોઈ ❀ હમકો જહર લાગત સબ સોઈ

❀ દોહા ❀

પ્રાણ રક્ષણ મમ ખુદા સમ ॥ તુમરી દયા પ્રકાશ ।
કબીર અલ્લાહ તુમહિ હો ॥ તવ ચરનન મમ આશ ॥ ૧૬૩

—: ચૌપાઈ :—

શેખતકી સાહબ કો દેખૈ ❀ બહુત જન્મ દુશ્મન કરિ લેખૈ
શેખ મીલૈ સાહબ કો કબહીં ❀ દેખત લોહી ઘટૈ પુનિ તબહીં
શેખ રહે અપને ઘર સોઈ ❀ સુરતા જાય સાહબ પર વોઈ
તરતજ દુખી હોય મન માહીં ❀ સાહબ કા અન્ત હોત જો નાહીં
રાત દિવશ યેહી બીચારા ❀ સાહબ અન્ત આવે કેહિ બારા
અમલદાર ચાકર સબ ઝારી ❀ સાહબ કો માનય અવતારી
મન મેં સબ કે યહ સો તાહી ❀ યે યહાં રહૈં સબ કો સુખ આહી
હીન્સક માનુજ જો હૈં ઝારી ❀ જિનકે ઈર્ષા મન મેં ભારી
યે સબ સાહબ કો જાનય કૈસે ❀ જાદુ ગીર બડા હૈ જૈસે
સતગુરૂ જ્ઞાન ઇનહિં ન સોહાઈ ❀ માંસ ભક્ષન હિન્સા મિટિ જાઈ

❀ દોહા ❀

પુરવાસી સબ દેખહિં ॥ જિનમેં કછુક બિચાર ।
બડા દેવ સમ જાનહિં ॥ જન હિત લીન્હ અવતાર ॥ ૧૬૪

—: ચૌપાઈ :—

પુરબાસીન કર બહુત હૈ પ્રીતી ❀ નિજ હિત જાનિ સાહબ કી રીતી
સાધુ સંત વિદ્વાન હૈ સોઈ ❀ જિને સતો ગુન રહે સમોઈ
એ સબ સાહબ કો જાનય કૈસે ❀ રામ કૃષ્ણ અવતરે હૈં જૈસે
બિપ્ર સાધુ સુર ગાય સમાના ❀ ઇનકો સુખ ઉપજૈ હૈં નાના
કરી હૈં પુષ્ટી સતો ગુન ધર્મા ❀ ભા અવતાર યેહી હિત કર્મા
બડે બડે યોગી જો જ્ઞાની ❀ જિનકી વૃતિ અન્તર મુખ જાની

તેજ પ્રકાશ કા ધ્યાન કરાહીં ❀ વોહી રૂપ સાહબ હૈ તાહીં
જો ભીતર હૈ બ્રહ્મ અનૂપા ❀ સતગુરૂ પ્રગટ ભયે ધરિ રૂપા
સતગુરૂ કો કમાલ કસ દેખા ❀ સહસ જીભ કહિ સકૈ ન શેખા
જીવન પ્રાન દાન જેહિ દીના ❀ દુનિયા ફેર દેખાયૌ નવીના
જન્મ મરન કા દુઃખ સોનાશા ❀ વોહી જ્ઞાન જો કીન પ્રકાશા

❀ દોહા ❀

અર્પન કરિ નિજ તેજ કો ॥ સાહબ કૃપા નિધાન ।
કમાલ જી કો દેત ભયે ॥ સિદ્ધી જ્ઞાન બખાન ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર રૂપ એક આહીં ❀ ભિન્ન ભિન્ન સબ દેખા તાહીં
જિનકા જૈસે રૂચી બખાના ❀ સાહબ કો તે તૈસે જાના
સાહબ નિર્ગુન બ્રહ્મ કહાઈ ❀ સબ ઘટ રમે સોઈ પુનિ જાઈ
સાહબ સ્વચ્છ અરીસા જાનો ❀ પ્રતિમા પડે સબન કા માનો
આપન રૂપ જૈસે તુમ રાખી ❀ પ્રતિમા પડે સંત હૈં સાખી
એસે સતગુરૂ દિલ્લી માંહીં ❀ જુદા જુદા સબ જાના તાહીં
કોઈ સમય અસ બને સોહાઈ ❀ સંતો સંગ નગર મેં જાઈ
સતગુરૂ રૂપ દેખૈ નર નારી ❀ મોહે સબૈ કામ દેયે ડારી
સખીયાં કરૈં આપસ મેં બાતા ❀ એસા રૂપ દેખા નહિં આતા
યહ સુન્દર કવન તન ધારી ❀ દેવ પૈગમ્બર કી પુનિ ઝારી
સખી કહો યહ રૂપ સોહાયે ❀ કામદેવ અવતાર ધરિ આયે
એક સખી બોલી બુદ્ધિ માની ❀ જો મૈં સુના સો સુની સયાની
કાશી ધામ ઇનકર અસ્થાના ❀ નામ કબીર બહુત સબ જાના
બાદશાહ કો થા બડ રોગા ❀ ઇનકે આશીશ ગયા વહ સોગા
ઇલાહાબાદ ગંગા નદિ માહીં ❀ કીન સજીવન બાલક તાહીં
બાદશાહ કા પીર કહાઈ ❀ મારન ચેને બહુ જતન કરાઇ
તો નહિં મરે હે સખિ જાનો ❀ બડા પુરૂષ ભગવાન હૈ માનો
ઇન કર જ્ઞાન સુનો સખિ કૈસે ❀ હિન્દુ યવન પ્રેમ રહે જૈસે

❀ દોહા ❀

ભેદ ભાવ ઇનમે નહીં ॥ સબહિં એક સમાન ।
દેખત કે છોટે લગેં ॥ બડી સમઝ પુનિ જાન ॥ ૧૬૬

—: ચૌપાઈ :—

બહુત જગત ભયે સંત ફકીરા ❀ આપન ધર્મ સબહિ કહ વીરા
સબ કોઈ આપન કીન્હ બખાના ❀ દુસર ધર્મ લઘૂ કરિ જાના
યહ જો દેવ કબીર કહાહીં ❀ ઈનકે જ્ઞાન પક્ષ નહિ આહીં
પટ બીકાર ઇનેમેં ના હોઈ ❀ બહુતક બુધ્ધ કહતહે સોઈ
મારે મંરે ન કાટે ના કટહીં ❀ થોડા ક્રોધ હોય નહિ કબહીં
ખાન પાન નીંદ નહી આદિક ❀ શરીર વ્યવહાર કછુક ના જાદિક
ઉપર પ્રસંગ કહા પુનિ તાહીં ❀ એસા તુમ સખી સુના હે કાહીં
જો સૃષ્ટી સબ રચા વિધાતા ❀ એસા પુરૂષ કોઇ નહિં :આતા
વિધિ પ્રપંચ ઈનકે નહિં લાગા ❀ ઈનકો રચે નહિ વિધિ અનુરાગા
એક બાત બડ કહો સયાની ❀ તુમસે સવ બર્ણો સુખ માની
ઈનકા જન્મ તુમ સબ જાનો ❀ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટ ભે માનો
યહ સબ લક્ષન સુનો સખિ કૈસે ❀ ખુદા ઈશ્વર મેં ભાવૈ જૈસે
ઈનિ કર તેજ ખુબ સુરતી જાનો ❀ કામદેવ સે બડા બખાનો
સિન્ધુ રૂપ ખુબ સુરતી આહીં ❀ સાહબ કબીર બ્રહ્મકા તાહીં
બુન્દ એક સિન્ધૂ સે લોઈ ❀ સબ જગત ખુબ સુરતી હોઈ
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ રચાયા ❀ અસ્થીર પ્રલય હાથ જિન જાયા
હૈ ખુબ સુરતી અનેક પ્રકારા ❀ બુન્દ એક કા જાનો સારા
સાહબ કબીર ઈશ્વર કહાવા ❀ ઉપર ઉપમા બહુત ના ગાવા

❀ દોહા ❀

સંત ફકીર યે હૈં નહીં ॥ પીર ઓલીયા નાય ।
લાગત કર્તા જગત ધની ॥ બાલ રૂપ દર્શાય ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

જૈસે સૂરજ હીરાકી ખાની ❀ એસે તુમ ઇનકો પહિચાની
દિનકર[1] રૂપ છોટા પુનિ લાગે ❀ પ્રગટ હોય રજની સબ ભાગે

૧ સૂર્ય

રબિ મેં તેજ જો ભરા અપારા ❀ પસરા તીન લોક મેં સારા
સબ વ્યોહાર ચલન કે હેતૂ ❀ પ્રગટ કરિ ભાનુ જગત ધર્મસેતૂ
આપન શક્તિ ઈશ્વર દેખાઈ ❀ પ્રગટ કરિ ભાનુ જગત સમુઝાઈ
એસે અનન્ત શક્તિ જેહિ માહીં ❀ ઈશ્વર તેને કહત બુધ તાહીં
ઈશ્વર સોઇ જો રવિ રચી રાખા ❀ સોઈ ઈશ્વર કબીર હૈં ભાખા
નીરગુન બ્રહ્મ વેદ ઠહરાઈ ❀ નેતિ નેતિ કહી કર સો ગાઈ
વોહી બ્રહ્મ સખી જાનો સોઈ ❀ સાહબ કબીર રૂપ યહ હોઈ
બાદશાહ ઈનકો લે આયે ❀ સુન્દર મહલ નિવાસ કરાયે
શાહ સિકન્દર સબ બેગમ જાની ❀ ઈનકો જો ઈશ્વર સમ માની
અસલી હીરા છોટા હોઈ ❀ કીમ્મત કરૈં જવહરી સોઈ
અનેક પ્રકાર હોય ઉજીયાલા ❀ દિનકર વિન અંધકાર ના હાલા
હિન્દુ યવન દોદપ અંધકારા ❀ સાહબ કબીર રબી સમ સારા
કહી હૈ દોઇપિ દુર બડ રાતી ❀ સખી અનુભવ હમકો અસ આતી
શક્તિ અનન્ત તુમ ઈનમેં જાનો ❀ ગાત કિશોર બડા પુનિ માનો

❀ દોહા ❀

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ જો ॥ અનન્ત જીવ તેહિ માહિં ।
સબ કે ઉપર યે પુનિ ॥ પાર બ્રહ્મ કહ વાહિં ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

બાલ રૂપ જિનકે ઘર આયે ❀ વહકુટુમ્બ સો ધન્ય કહાયે
ઉનકર બડ જો સુકૃત હોઈ ❀ જિનકે ધામ પધારે સોઈ
ધન્ય કાશી કે હૈ સબ બાસી ❀ જહાં યે પ્રગટ ભયે અવિનાસી
ધન્ય ધન્ય દીલ્હી કહોં બખાની ❀ જહાં ઇન ચરન પરા સો જાની
ભારત દેશ ધન્ય હૈ સોઈ ❀ સબમેં સમ્પ કરવઇ હૈ જોઈ
મમ અનુભવ સખી અસ હૈ તાહીં ❀ બહુતક બુધ કહત હૈ વાહીં
હમ.તુમ ધન્ય બહુત પુનિ હોઇ ❀ ઇનકર દરશ મિલા પુનિ સોઈ
ઐસા બચન સુના સખી કેરી ❀ સબ કર મન આનન્દ મેં પેરી
બાર બાર તેહિ કરે પ્રનામા ❀ હમ સબ કો કરેવ બડ જ્ઞાના
ઐસે પુરૂપ યહાં જો રહહીં ❀ દીલીનગર સબહિ સુખ લહહીં
દર્શન હમ સબ કો જો દેઈ ❀ બડી ભાગ્ય સે પાવેં સોઈ

ઇનમેં ત્યાગ બહુત સો માની ❀ રજ ગુણ ભાવ શૃંગાર ન આની
કહો સખી યે કહાં તક રહી હૈ ❀ શાહ ઇન્હે જાને ન દીહૈ
સંત બડે પરમાર્થ કાજા ❀ વો દુખ સહે દુસર કે લાજા
આપન સ્વારથ કછુ નહીં લાહીં ❀ દુસર હિત સબ કામ કરાહીં
કહન સુનન કો સંત યહ જોઈ ❀ યહ તો ઇશ્વર આપહિં હોઈ

❀ દોહા ❀

આપસ મેં સબ બાત કરે ॥ મનહિં માહિં હર્ષાય ।
શાહ એને જો રોકહિં ॥ તો ભલ દર્શન પાય ॥ ૧૬૯

॥ કમાલી સજીવન ॥

—: ચૌપાઈ :—

આગે પ્રસંગ સુનો મન લાઈ ❀ ગાવત તપસી મન હર્ષાઇ
દિલ્લી રાજ સભા કે માહીં ❀ શાહ નવાબ રાજા ચહુ આહીં
અમીર ઉમરાવ કવીશ્વર જ્ઞાની ❀ બૈઠે સબહિં બહુત સુખ માની
બૈઠ સિંહાસન સાહબ આહીં ❀ ધર્મ નીતી કા જ્ઞાન કહાહીં
તેહિ સમય શેખ તહં આયે ❀ બાદશાહ સો માન કરાયે
સબ કોઈ શેખ સલામહિં ભરેઊ ❀ યોગ્ય આસન બૈઠન કો કહેઊ
સાહબ કબીર માન ન કીન્હા ❀ શેખ કે મન મેં ભયો મલીન્હા
પ્રથમ દ્વેષ તો ભરા હૈ પૂરા ❀ ઇસમેં મિલા ઔર પુનિ જૂરા
ક્રોધ આવેશ શેખ હોઈ જાઈ ❀ ખડે સભા મેં અવસર પાઈ
બોલે શેખ સુનો દિલ્હીશ્વર ❀ સભા જનો જો હૈ જાગેશ્વર

❀ દોહા ❀

કબીર ખુદા બનત હૈ ॥ ઇસ્લામ ધર્મ વિરોધ ।
ઇલાહાબાદ મેં જો કિયે ॥ એક બાલક પ્રબોધ ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

કારન સર વહ બાલક આતમ ❀ મસ્તક ચઢા રહા કુછ માતમ
મંત્ર જોર સે ઉન્હે ઉતારા ❀ સબ કોઈ જાન સજીવન કારા
ઇસસે કબીર ખુદા ન હોઈ ❀ યહ ભર્મ માહિં પડો મત કોઈ
પુત્રી હમાર થોડે દિન પીછે ❀ મરી કવર મેં ગાડી નીચે

ઉસકો કરે સજીવન સોઈ ❀ તો હમ ખુદા માનિ પુનિ જોઈ
ઈતના સુન તબ સાહબ બોલે ❀ શેખ બુદ્ધી બાલક સમ તોલે
તુમ અસ જીવ બહૂત જગમાહીં ❀ હમ કો ખુદા કહેં કી નાહીં
યહ ચિન્તા હમકો નહિ હોઇ ❀ તુમ સ્વારથ મેં રચા હો સોઈ
તુમસે ખુદા દૂર બહુ રહતે ❀ તુમ જો સમઝો અપને મનતે
તબૈ સિકન્દર કહા કર જોરી ❀ આદિ પુરૂષ સુન વિનતી મોરી

❀ દોહા ❀

બાદશાહ બોલત ભયે ॥ સુનિયે કૃપા નિધાન ।
બડા કામ યહ મંગલ હૈ ॥ આપહિં કરિયે માન ॥ ૧૭૧

—: ચૌપાઈ :—

પીર કે મન કી જો અભિલાષા ❀ પૂરન હોય હમે અસ આશા
દ્વેષ રૂપ અન્ત હોઈ જાઈ ❀ સાહબ સોઈ કરો ઉપાઈ
શાહ કી ઈચ્છા સબ કી જાની ❀ સતગુરૂ ઈચ્છા પ્રથમ સે માની
કરન સજીવન હૈ વહ બાલા ❀ પ્રથમ વચન દીયે બહુ કાલા
સભા ઉઠી ગઈ પુનિ જહવાં ❀ શેષ પુત્રી ડાટી હૈ તહવા
માટી પત્થર સબૈ હટવાયો ❀ સતગુરૂ અમૃત શબ્દ સુનાયો
શેખ કી પુત્રી સુન મમ બાતા ❀ હોવ સજીવન બહુત સોહાતા
બડ પ્રભાવ સાહબ કા તાહીં ❀ ભઇ સજીવન વહ પુનિ આહીં
સબ અંગ પૂરન બનિ જાઈ ❀ સબ સિંગાર સે સજિ કર આઇ
સતગુરૂ ચરન પડી સો આઈ ❀ સબ કોઈ દેખૈ એક ટક લાઈ

❀ દોહા ❀

કર ઉઠાય આશીશ દિયા ॥ સાહબ કો જો ધ્યાન ।
નીકલી જ્યોતી હસ્ત સે ॥ ઉસમે જાય સમાન ॥ ૧૭૨

—: ચૌપાઈ :—

બડ આશ્ચર્ય જનક યહ દેખી ❀ સબ કર મન આનન્દ મેં પેખી
શેખ શાહ કો બહુત આનન્દા ❀ ના કહિ સકે સારદ કે નન્દા
વહ આનન્દે કે પ્રભાવા ❀ બાદશાહ યહ શબ્દ સુનાવા
દુસર કમાલ કીન યહ પાવા ❀ હમ સબ અહૈ આપ કા દાવા
તબ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ ઇસકા નામ કમાલી કહાઈ

દિલ્હીના કબ્રસ્તાનમાં શેખતકીની પુત્રીને કબીર સાહેબે
સજીવન કરી જેનુ નામ કમાલી પ્રસિદ્ધ થયુ.

કમાલી નામ સાહબ કી શિષ્યા ❀ જગ મેં પ્રસિદ્ધ ભઈ જોગષ્યા
યહ બડી શક્તિ સાહબ કા દેખી ❀ પુત્રી સજીવન શેખ સો પેખી
શેખહિ આનન્દ ભયઉ અપારા ❀ રોમ રોમ આનન્દ કી ધારા
દ્વેષ વૃક્ષ ખડા હોઈ ગયઊ ❀ યહાં સે અન્ત આવત સો ભયઊ
આગે બઢન કી આશા નાહીં ❀ ફલ બીજ લગા નહીં તાહીં
દ્વેષ વૃક્ષ મેં ફલ જો લાગે ❀ અનહદ દુઃખ શેખ શિર જાગે

❀ દોહા ❀

સતગુરૂ કે પરતાપ સે ॥ દ્વેષ વૃક્ષ કા અન્ત ।
શેખ બહૂત તો હર્ષાહીં ॥ પુત્રી દેખિ જીવન્ત ॥ ૧૭૩

—: ચૌપાઈ :—

સંતો સુનો યહ ચરિત્ર અનુપા ❀ કમાલી નામ રાખે સુર ભૂપા
કમાલી જીવન ત્યાગ મય જાનોં ❀ બ્રહ્મચારીણી રહી પહિચાનો
યોગ ભક્તિ સેવા બહુ કીન્હા ❀ સાહબ આજ્ઞા પાલન લીન્હા
સાહબ કબીર મનહિ બિચારે ❀ ઝગડા અન્ત કરો યહિ બારે
કમાલી કે ઉપદેશ જો દ્વારે ❀ શેખ હૃદય પલટો એક હારે
તબ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ કમાલી અપને પિતા ઘર જાઈ
ઐસા શબ્દ સતગુરૂ કા જાની ❀ ભેદ ભરા તુરતજ પહિચાની
સાહબ ચરન બન્દના કીના ❀ સબકો નમન પ્રેમ સે સીના
સભા મધ્ય ખડી ભઈ કૈસી ❀ માનો ભક્તિ રૂપ ધરા જૈસી
બોલત ભઈ બહુ જ્ઞાન નબીના ❀ સુનન લગે જો જ્ઞાન પ્રબીના

❀ દોહા ❀

ધર્મ પુત્રી મૈં સાહબ કી ॥ કહા કમાલી સોય ।
શેખ પિતા તો હૈ નહીં ॥ નીચે ગાડે જોય ॥ ૧૭૪

—: ચૌપાઈ :—

ભગવતી કમાલી કહે અસ બાની ❀ સુનો સભા જન તવ હિત જાની
સાહબ કબીર કે જો પ્રભાવા ❀ હમ તો આજ ઉંચ પદ પાવા
સાંચા પિતા સાહબ જો મોરા ❀ જિનકી દયા દેખો ચહુ ઓરા
કરી સજીવન જ્યોતી પુનિ આપા ❀ બહુત જન્મ કા જ્ઞાન જો માપા

સિદ્ધી જ્ઞાન પાત્ર મોહિ કીન્હા ❀ તુમ સબ કર દર્શન જો લીન્હા
બહુત જન્મ જ્ઞાન ભા મોહીં ❀ સાહબ દયા સો વર્ણો ઓહીં
ઐસે પુરૂષ જો હૈં ઉપકારી ❀ શક્તિ બહુત ભરા બલ ભારી
જિનકી ક્ષમા જો કહોં બખાની ❀ જલ સમુદ્ર સમ સો અનુમાની
સાહબ નીતી જ્ઞાન પુનિ જાની ❀ સબ કે લિયે એક સમ માની
એસે સમરથ ખુદા જો સાહેબ ❀ પિતા હમાર દ્વેષ બહુ લાયેવ

❀ દોહા ❀

પિતા હમાર ઉપદેશ કરૈં ॥ ઉલટા જ્ઞાન સિખાય ।
બાદશાહ કો ફેર દિયે ॥ હિન્દ મેં કુસમ્પ ફૈલાય ॥ ૧૭૫

—: ચૌપાઈ :—

શાહ સિકન્દર કો સમઝાઇ ❀ પિતા હમાર કુસમ્પ કરાઈ
હિન્દુ મુસલમાન કા ઝગડા ❀ સો સબ શેખ કા જાનો તગડા
પિતા હમાર એસે પુનિ જાનય ❀ ખુદા કા યવન સાચા સન્તાનય
તો પ્રશ્ન હોત યેહિ ભાંતી ❀ હિન્દુક ઇશ્વર કૌનું કહાતી
એકય ખુદા કા દોનો બાલક ❀ એક હિ ઇશ્વર સબ કા પાલક
કાજી પીર જો સંત વિદ્વાના ❀ એસા જ્ઞાન પ્રબોધો જાના
ધર્મ જ્ઞાન વાહી કો કહીયે ❀ કોઈ જીવ હિન્સા નહિં લહિયે
હિન્દુ મુસલમાન હોય કોઈ ❀ હિન્સા કરે ધર્મ નહિં હોઈ
રાજ સત્તા યવન બલકારી ❀ સનાતન ધર્મ નષ્ટ કરિ ડારી
પિતા હમાર બહુ યવન ધનેરે ❀ સાહબ સે દ્વેષ કરૈ બહુ તેરે

❀ દોહા ❀

હિન્સા કરૈ બહુ જીવ કર ॥ હિન્દુ કો વિટલાય [1] ।
સાહબ સભા કે બીચમેં ॥ યવનો કો સમઝાય ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ :—

શેખ કે મનમેં ઔર બિચારા ❀ શાહ સાહબ મત કરે સ્વીકારા
યહ પ્રસંગ જાનો સબ કોઈ ❀ ઈર્ષા કા યહ કારન હોઈ
નીતિ જ્ઞાન કા શબ્દ અમોલે ❀ અજ્ઞ જીવ દિલ છુવત ન કોરે

૧ મુસલમાન બનાના

સાહબ પર દ્વેષ બહુ જો કીન્હા ❀ પિતા હમાર અગ્ર હોય લીન્હા
કરિ દ્વેષ બહુ કસની લાઇ ❀ સાહબ નાશ કા કીન્હ ઉપાઈ
સાહબ અનિષ્ટ હુવા જો નાહીં ❀ તુમ સબ સમઝો મન મેં આહીં
બહુત કષ્ટ સાહબ કો દીન્હાં ❀ તો ભી તુમ પર ક્રોધ ન કીન્હાં
સાહબ શક્તિ ક્ષમા બખાની ❀ બર્ણત બનૈ ના મન સો જાની
પિતા બિચાર કરો મન માહીં ❀ કિતના બડા પુરૂષ યહ આહીં
સાહબસે દ્વેષ અબ તુમ ત્યાગો ❀ ચરન લગી સબ માફી માગો

❀ દોહા ❀

પૂરન સત્યતા સે ભરા ॥ સાહબ કબીર ઉપદેશ ।
મુસલમાન હિન્દુ પુનિ ॥ હિત દોનો આદેશ ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

ઇશ્વર દેવ ખુદા કે નામે ❀ મારે જીવ પીર નહીં જામે
હિન્દુ માંસ અગ્નિ મેં ડારી ❀ આપહિં ભક્ષન કરે સુરારી
દેવ બહુત પવિત્ર હૈં માનો ❀ માંસ ધુવા લેવે નહિં જાનો
મુસલમાન બહુ હિન્સા કરહીં ❀ ભક્ષન માંસ કરૈ પુનિ સબહીં
જિતને જીવોં કો સબ મારે ❀ વહ સબ બદલા લેય કરારે
બદલા દેન કે સબ જો હેતૂ ❀ બહુત જન્મ સબ પાવય તેતૂ
અત્યાચાર જુલુમ બહુ હોઈ ❀ ઇસ્લામ ધર્મ શિક્ષન નહીં સોઈ
યહ તોફાની ડાકુ કર કામા ❀ બૈઠે આપ સુનો સબ સામા[1]
હિન્દુ મુસલમાન દો ભાઈ ❀ એક હિ ઇશ્વર સવ ઉપજાઈ
હિન્દુ સાથે પ્રેમ સચ રાખી ❀ બતો સાથ શાસ્ત્ર હોય સાખી

❀ દોહા ❀

સાહબ કે પ્રભાવ સે ॥ બહુત જન્મકા જ્ઞાન ।
હમકો પ્રાપ્ત હૂઆ હૈં ॥ આજહિં સો સત્ય માન ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

આજ સે બહુત જન્મ પુનિ આગે ❀ ઉત્તર ખંડ ગાંવ એક લાગે
બ્રાહ્મણ ઘર નર તન પાઇ ❀ ભાઇ એક જો કમાલ સોહાઇ

૧ સામન

યહ સભા મેં બૈઠે સોઈ ❀ પુર્વ ભાઇ બહિન હમ દોઈ
બહુત જન્મ સે મનુષ્ય ઘર આઈ ❀ યહ તન જન્મ શેખ ઘર જાઈ
સાહબ કબીર ખુદા પ્રભાવા ❀ યહ દુનિયા સો હમે બતાવા
પિતા હમાર શેખ હૈં જોઈ ❀ પીર મૌલવી હૈં યહ સોઈ
તુમ સબ શરન સાહબ કે જાઈ ❀ છલ કપટ સબહીં વિસરાઇ
સાહબ કબીર ખુદા સમ જાનો ❀ દુસર ભાવ તુમહિં ના માનો
આપન ભુલ ક્ષમા સબ માગી ❀ ચરનન પરો ભર્મ સબ ત્યાગી
તબ તુમાર હોઈ હૈ કલ્યાના ❀ ભારત મનુષ્ય હિત ઇસી મેં માના

❀ દોહા ❀

દેખી કમાલી જ્ઞાન સે ॥ શેખ મોલવી પીર ।
ભર્મ દ્વેષ જાતા રહા ॥ જાય નમાયે શીર ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

સબકર ભર્મ દ્વેષ અજ્ઞાના ❀ અન્ધકાર રાત્રી સમ જાના
હંસ[1] ઉદય હોત હૈં જબહીં ❀ અન્ધકાર જો ટિકય ન તબહીં
ભગવતી કમાલી કા ઉપદેશા ❀ બહુ પ્રકાશ જો માનો દીનેશા
શેખ મોલવી યવન બહુતેરે ❀ જો અજ્ઞાન રાત્રી સમ ઘેરે
રાત્રિ અજ્ઞાન ગયે સબ ભાગી ❀ સતગુરૂ ચરન તે પડે સુભાગી
ઝુકિ ઝુકી ચરન પડે સબ આઇ ❀ વહ આશ્ચર્ય વર્ણી નહિ જાઇ
બિનય કરૈ સબ બારમ્બારા ❀ તુમહીન અલ્લાહ હો મમ પ્યારા
બાદશાહ કા ગુરૂ જો પીરા ❀ સતગુરૂ ચરનન પડે અધીરા
શેખ ઉઠાયે નહિં પુનિ ઉઠતે ❀ સાહબ ચરન ચુમ્બય બહુ મનતે
તબ સાહબ નિજ લીન્હ ઉઠાઈ ❀ શેખૈ ખડે બિનય તબ લાઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ દીન દયાલ હો ॥ મૈં અજ્ઞાની જીવ ।
બડા પાપ તો મૈં કિયા ॥ તુમહીં નિવારો પીવ ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

આપે ખુદા અલ્લાહ હૈ સોઈ ❀ સ્વારથ બસ હમ કછુ ન જોઈ

---

૧ સૂર્ય

તુમહી ખુદા કી જો હૈં જાતી ❀ મૈં પાપી કો કરો સંઘાતી
હમસે પાપ બહુત હોય ગયઊ ❀ હે ખુદા કાહે સે ભયઊ
આપ અલ્લાહ કો નહિં પહિચાના ❀ માયા બસ ફિરેઉ ન અભિમાના
સિન્ધુ જલ સમ હૈ મમ પાપા ❀ કેહિ વિધિ ઘટય જાય નહીં માપા
બહુત પાપ મૈં કીન્હ અજ્ઞાની ❀ તેહિ માં દો બડ પાપ સમાની
હમરી સૂચન કે અનુસારી ❀ હિન્દુ ધર્મ કષ્ટ મેં ડારી
જિતના દુખ હિન્દુ કો હોઈ ❀ વહ સબ પાપ હમારે શિર સોઈ
ઉસકા બર્ણન હોય કેહિ ભાંતી ❀ સાહબ આપહિ દીનન સંઘાતી
સાહબ કબીર ખુદા મમ સોઈ ❀ મમ પાપીક ઉધારો જોઈ

❀ દોહા ❀

ઈર્ષા બસ હમ બહુત દિયા ॥ આપ ખુદા કો કષ્ટ ।
દૂસર પાપ મેં યહ કિયા ॥ કૈસે હોય ગા નષ્ટ ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

યહ દો પાપ ભયંકર ભારી ❀ ઉસમે અનન્ત ભરા ભયકારી
યહ દુનિયા જહાં લગિ હોઈ ❀ હમ અસ પાપ કરૈ નહિં કોઈ
હે ખુદા સરના ગતિ તોરી ❀ બહુ અઘ જાનિ ક્ષમા કરો મોરી
શેખ કી ઐસી જબ ગતિ દેખી ❀ કરૂના સિન્ધુ દયા મન પેખી
રાજ સભા સમ્બોધી બોલે ❀ સતગુરૂ શેખ કા મારગ ખોલે
હિન્દુ ધર્મ કો જો દુખ દીન્હા ❀ વહ બડ પાપ તુમ્હરે શીર લીન્હા
વહ સવ પાપ નિવારન હેતૂ ❀ નીતી સમ્પ પ્રચારો સેતૂ
પાપ કરત દુષ્ટો કો રોકો ❀ રાજ સત્તા ઔ જ્ઞાન સે તોકો
જો હમ ધર્મ સીખાઉ તુમહીં ❀ વહી નેમ સે પાલો સબહી
તો વહ પાપ નષ્ટ હોઈ જાઈ ❀ થોડે થોડે વહ ઘટ જાઈ

❀ દોહા ❀

હમે કષ્ટ જો દીન તુમ ॥ વહ પાપ નહિ હોય ।
હમકો દુખ હુઆ નહીં ॥ પાપ લગૈ નહિં તોય ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

જબ તુમ અગ્નીમ રહેઉ જલાઈ ❀ એક રૂપ અગ્નીમ મૈં થે જાઈ

દુસરા રૂપ સો કહો બખાની ❀ પાવક મેં હમ ન થે જાની
ઇસસે દુખ હમકો નહીં હોઇ ❀ તુમકો પાપ લગૈ નહીં સોઈ
ભલે શેખ તુમ સબ કુછ કીન્હા ❀ ખરા ખોટ પરખી તુમ લીન્હા
કીન કસૌટી ભયંકર આઈ ❀ ઇસમેં તુમ હમકો લખિ પાઈ
સંતો સૂનો યહી પ્રસંગા ❀ સાહબ ક્ષમા કેર જહાં ગંગા
સતગુરૂ ક્ષમા ધન્ય હૈ તોહી ❀ એક જીભ મૈં વર્ણી કોહી
ક્ષમા કે સાથે શક્તિ બિરાજૈ ❀ સાહબ ચાહે કરે યહ કાજૈ
જહાં શક્તિ તહાં ક્ષમા ના હોઇ ❀ દોનો યહાં લખો તુમ સોઈ
દેવ દૈત્ય સંત ભક્ત સયાને ❀ એસા ક્ષમા સુના નહિં કાને
બહુત કષ્ટ શેખ જો દીન્હા ❀ ઉસકો કહા ભલે તુમ કીન્હા

❀ દોહા ❀

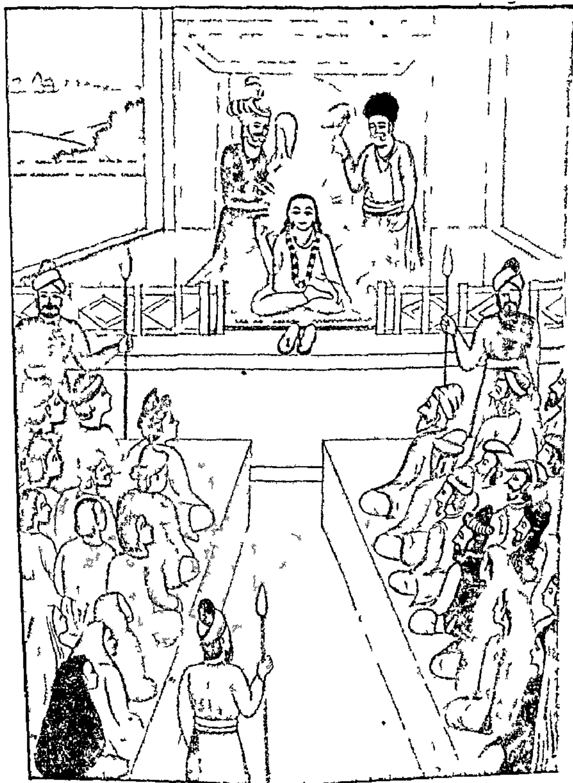
બહુત કષ્ટ જબ પડત થા ॥ તામસ ભાવ ન આન ।
કુછ અનીષ્ટ હુઆ નહીં ॥ ઇસસે ઇશ્વર માન ॥ ૧૮૩

—: ચૌપાઈ :—

સજ્જન કરિહેં પરીક્ષા આગે ❀ જિનકો પક્ષ પાત નહિં લાગે
નીતિ જ્ઞાન સત્ત ધર્મ બિચારી ❀ સાહબ કો સત્ય રૂપ નિહારી
કામ ક્રોધ લોભ ના માયા ❀ રાગ દ્વેષ અહંકાર ન આયા
જગ જીવોં કે સુખ સો લાગી ❀ બહુત કષ્ટ સહે ભય ત્યાગી
આદિ મેં પ્રગટ અયોની જાનો ❀ અન્ત જ્યોતિ રૂપ ગે માનો
સાહબ કબીર કા લિખા પ્રસંગા ❀ સમઝે જિન સતગુરૂ કા રંગા
આગે પ્રસંગ કહો મૈ ગાઇ ❀ કમાલી શેખ હૃદય પલટાઈ
શેખ મોલવી ઔ બહુ પીરા ❀ યવન બહુત કબર કે તીરા
કમાલી પગ દૌડ સબ પડતે ❀ બહુત બિનય ભાંતી સે કરતે
તુમ્હે સજીવન સાહબ કીન્હા ❀ હમ સબ પાપી ઉધારેવ લીન્હા

❀ દોહા ❀

યહ સબ પ્રસંગ હોત ભયા ॥ કબર સ્થાન કે પાસ ।
સાહબ-ઇચ્છા જાનિ કર ॥ સભા ભઈ બરખાસ ॥ ૧૮૪

દિલ્હીમાં સિકન્દરના દરબારમાં પરમાત્મા કબીર હિન્દુ મુસલમાનોને સપ પ્રેમનો ઉપદેશ આપે છે બાદશાહ અને શેખ ચમર ઢોળે છે.

॥ રાજ નીતિ કા અંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

દુસર દિવસ સાહબ રૂચિ જાની ❀ બાદશાહ કી સભા ભરાની
દિલ્લી રાજ સભા કે માહીં ❀ મીર ઉમરાવ બૈઠે બહુ તાહીં
કાજી મોલવી કવિશ્વર જ્ઞાની ❀ રાજ સભા જો સુખ ભરાનો
બડે બડે શ્રીમન્ત સબ ઝારી ❀ બૈઠે બડે બડે અહંકારી
એક સિંહાસન ઉત્તમ સારો ❀ રતન ફૂલ સે કિયા સિંગારો
સત્તગુરૂ બૈઠ સિંહાસન માહીં ❀ શાહ શેખ રહે ચવંર ઢોરાહીં
બાદશાહ તબ શીશ નવાઈ ❀ સાહબ ચરનન મેં પુનિ જાઈ
હાથ જોડિ પ્રશ્ન તબ કીન્હા ❀ સાહબ કહો નીતિ કા ચીન્હા
રાજ નીતી ધર્મ નીતી બખાની ❀ યહ સભા મે સબ કોઈ જાની
સબ કોઈ ધર્મ ફર્જ તો જાનૈ ❀ શ્રી મુખ આપ કહો તો માનૈ
બાદશાહ કા યહ પ્રશ્ન જાની ❀ સ્વારથ રહિત પરસ્વારથ માની
સાહબ કબીર પ્રસન્ન ભે સોઈ ❀ સબ કો કહા સુનો તુમ જોઈ

❀ દોહા ❀

રાજ નીતિ કા અંગ પુનિ ॥ બડા કહત હૈં ચાર ।
સાહબ કબીર બર્ણન કરૈં ॥ દિલ્લી શહર મંઝાર ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કરૈ વહ રાજા હોઈ ❀ ઉનકે લીયે નીયમ યહ સોઈ
શામ દામ ભેદ બહુ જાના ❀ દન્ડ રીત બહુ ભાંતી બખાના
ચારહિ અંગ બડા સો જાનો ❀ હૈ ઉપ અંગ બહુત સો માનો
પ્રથમ શામ કા કહો બખાની ❀ સામ પ્રેમ સબ સે જો માની
રાજા અપને રાની પુત્ર સંગા ❀ કુટુમ્બ દિવાન નૌકર પ્રસંગા
જૈસા જિસકો કામ સબન્ધા ❀ વૈસા ઉનકો સમ્પ સે સન્ધા
દુશ્મન હોય રાજા કોઈ હોઈ ❀ ચોર ડાકુ બુદ્ધિમાન તે સોઈ
ગુરૂ સંત જો પીર ફકીરા ❀ બૈદ હકીમ ઔષધ કો બીરા
સબકો પ્રેમ સમ બતલાવય ❀ જિસસે સબહીં કામ બનિ જાવય
દુસર અંગ જો દામ બખાની ❀ રાજ સમ્પતિ ઇસી મેં માની

રાજ કુટુમ્બ પ્રજા સબ ઝારી ❁ નૌકર ચોર દુશમન સબ ભારી

❁ દોહા ❁

સાધુ ગુરુ ફકીર સો ॥ દુખી ગરીબ જો હોય ।
જૈસા જિસકા કાર્ય હૈ ॥ ધર્મ સબંધ જો સોય ॥ ૧૮૬

—: ચૌપાઈ :—

સમય જાનિ કે કરૈ સો કામા ❁ દામ સે ઇન સબ કો વિશ્રામા
તીસર અંગ જો ભેદ કહાઈ ❁ ભેદ યુક્તિ બુદ્ધિ જ્ઞાન ચતુરાઈ
જો વ્યક્તિ ઉપર લિખ આયે ❁ ભેદ જ્ઞાન ઉનકો સમઝાયે
જો નૃપ યહ જાનય પુનિ સોઈ ❁ રાજ ચલાય સબ કો શુખ હોઈ
ચૌથા અંગ પુનિ દન્ડ કહીજે ❁ રાજ નીતિ બડા અંગ ભડીજે
સામ દામ ભેદ ન બૂઝે ❁ ઉસકો દણ્ડ કરે તબ સૂઝે
યોગ્ય પ્રમાન દંડ સો કીન્હા ❁ જૈસા જિસકો ભૂલ કરી દીન્હા
પ્રજા કા ન્યાય ચુકાવે સારી ❁ પક્ષ પાત કુછ કરૈ ના ચારી
કિલા દીવાન ફૌજ ખજાના ❁ યહ ચારો નૃપ રક્ષન માના
ભૂપ કો રાજ શરીર બીચારી ❁ ઇતના લગન કરૈ સો નારી
પુત્રકા યોગ્ય ઉમર જબ હોઈ ❁ લાયક દાર પુત્ર જો સોઇ
બીસ પચીસ બર્ષ પુત્ર ભયઊ ❁ ભાઈ સમ જાનો તે કહેઊ

❁ દોહા ❁

ઉન્હે રાજ દેકર પુનિ ॥ આપ તપ હિત જાય ।
તીસરા પન ચૌથા પન ॥ નૃપ કે લિયે યહ આય ॥ ૧૮૭

—: ચૌપાઈ :—

યહ બિધિ ઉમર આય નિરાઈ ❁ તપ હિત રાવ બનહિં સિધાઈ
વૃદ્ધ રોગી હોય જો જાના ❁ તો ઘર ભક્તિ કરૈ સો માના
ભૂપ પ્રધાન ઔર બહુ કોઇ ❁ સબ કે લિયે નિયમ યહ સોઈ
હાથી ઘોડા સવારી નાના ❁ પાની વૃક્ષ પગે પુનિ જાના
હર એક પ્રકાર શસ્ત્ર સો જાનૈ ❁ ચલાવન રોકન વિધિ પહિચાનય
કસરત ઘોડા મેહનત કરઈ ❁ સૈન કરય તબ ગુપ્ત સે રહઈ
ગુપ્ત બાત કીસી સે ન કહના ❁ બાત કરૈ દો તહાં ન જાના
રાની પુત્ર કુટુન્બ ગુપ્ત બાતા ❁ નૃપ ના કરૈ કહીં સો જાતા

ગાંવ શહર કા જો સમાચારા ❀ ગુપ્ત ભેદ જાનન કે હારા
પ્રતિ હાર અસ રાખૈ સોઈ ❀ આપન ઉન દિલ એક જો હોઈ
કુટુમ્બ સગા સનેહી તાહીં ❀ ઉનકો સુખી કરૈ પુનિ આહીં
અપને પર જિનકર જસ પ્રેમા ❀ ઉનકી કદર કરૈ નૃપ તેમા
ભોજન દવા વિશ્વાસુ હાથે ❀ કરન સદા રક્ષન કે સાથે
પ્રજા કામ આપન હિત હોઈ ❀ પહિલે પ્રગટ કરૈં ના સોઈ

❀ દોહા ❀

અનજાન સ્થલ જો પુનિ ॥ સમય સર કહીં જાય ।
બહુત નીંદ સોવય નહીં ॥ નામ નહીં પુનિ ગાય ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

રાફડા કુઆં બગીચા યહ સોઈ ❀ દીશા પેસાબ કરો મત કોઈ
સાધુ ગુરુ ગરીબ દુઃખી જાની ❀ દેવ પ્રતિમા માત પિત માની
ઈન્હે પગ જાનિ ન લાગે ❀ માન ભાવ સે જાય જો આગે
જાતિ પંથ કા ના કુછ ભેદા ❀ સબ ધર્મ એક ગાવત જો વેદા
સબ પ્રજા રાજા કા આહીં ❀ પુત્ર સમાન પાલૈ પુનિ વાહીં
સુખ સાધન પ્રજા લિયે સોઈ ❀ નૃપ સબ જાનિ બસવાયં જોઈ
નાગ જહર દુશમન કો જાનો ❀ રોગ પાવક છોટ ના માનો
ભેદી સંત ગુરુ માત પિતા સોઈ ❀ ઔર વડીલ જો પુનિ કોઈ
ઈનકો માન બિવેક કરો તુમહીં ❀ તો સુખ પુનિ પાવો તુમ સબહીં

❀ દોહા ❀

અજ્ઞાની જો તમો ગુણી ॥ મતવાલા જો તાહિં ।
બાદ બિબાદ કરો નહીં ॥ ઈન સંગ કભી ના જાહિં ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

આપન માતા સ્રી કા માતા ❀ રાજ તિરિયા ગુરુ તિરિયા સોહાતા
મિત્ર કી સ્રી યહ પાંચો જાના ❀ યહ આપન માતા સમ માના
ભાઈ કુટુંબ મિત્ર કા તાહીં ❀ ઈનકા મદત કરૈ પુનિ આહીં
અચ્છી બસ્તુ પ્રજા કી હોઈ ❀ નૃપ દેખિ લલચાય ના સોઈ
અચ્છી વસ્તુ એકલા ના ખાઈ ❀ સબકો દેય બરાબર જાઈ

કારન કોઈ બડી પડી જાવા ❀ એકલા ખાયે દોષ ન આવા
રાજા પ્રજા મહન્ત સંત સોઈ ❀ સબકે લિયે ધર્મ યહ જોઈ
માયા સબ સુખ કા જો આહીં ❀ કર્મ અનુકૂલ મિલા જો તાહીં
ઉસમે સંતોષ કર મુની જાની ❀ હાય હાય કરૈ ના પ્રાની
દાન ધર્મ તત્ત્વ કા જો જાનન ❀ ઈશ્વર ધ્યાન સ્મરણ જો માનન
ઈસિમેં જો સંતો નાષ કારના ❀ જો કુછ હોય વહી જીવ તારના

❀ દોહા ❀

રાવ ફિરૈ જો રાજ મેં ॥ ત્યાગી દેશમેં તાસ ।
માન હોત હૈ બિચરન મેં ॥ સ્ત્રી ઈજ્જત નાસ ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

જિનકે પાસ ધન બહુ સોઈ ❀ ઉસકા સબ મિત્ર હૈ જોઈ
વહી પંડિત વહી બુદ્ધિ માના ❀ વોહી બડા જો ચતુર સયાના
અન્ધા ચાર પ્રકાર જગ સોઈ ❀ જન્મ સે અન્ધ કામ અન્ધ હોઈ
મતવાલા અન્ધ સ્વારથ જાના ❀ ઈતિને અન્ધ જગ હોત બખાના
પ્રદેશ જ્ઞાન ઘરમેં ત્રીયા માનો ❀ રોગી કા મિત્ર ઔષધી જાનો
વ્યકિત કા મિત્ર ધર્મ જો હોઈ ❀ યહ તુમ જાનો સિકન્દર સોઈ
યહ જીવ કા ધર્મ બડા મિત્રા ❀ ધર્મ બિના કુછ નહીં પવિત્રા
પ્રજા કો એક સમ જો પાલો ❀ હિન્દુ યવન ભેદ ન જાલો
સંત ફકીર દાન બહુ દેહૂ ❀ દાન દેત ભેદ ન કેહૂ
આપન આચરન શુધ્ધ તુમ રાખો ❀ સત્ય પુરૂષ કી ભક્તિ રસ ચાખો

❀ દોહા ❀

દારૂ તાડી માંસ મચ્છી ॥ ખાન પાન ન જાન ।
ન્યાય નીતિ સે રાજ કરો ॥ ભવ સાગર નહીં આન ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

સતગુરૂ ઉપદેશ કરત હૈં નીકા ❀ પ્રેમ સમ્પ મારગ નીતીકા
હિન્દુ મુશલમાન તુમ સોઈ ❀ એકહિં ઈશ્વર દોનો કા હોઈ
મનુષ્ય માત્ર શરીર કી રચના ❀ જીવ પ્રાણ મન બડ હૈ નયના
સબ કુછ બના એક સમ જાનો ❀ વહ સબ એક મનુષ્ય પહિચાનો

બીજક—શબ્દ

ભાઇરે દો જગદીશ કહાં તે આયા ❀ કહુ કવને બૌરાયા
અલહ રામ કરીમા કેશો ❀ હરી હજરત નામ ધરાયા
ગહના એક કનક તે ગહના ❀ યામે ભાવ ન દૂજા
કહન સુનન કો દો કરિ થાપે ❀ એક નિમાજ એક પૂજા
વહી મહાદેવ વહી મહમ્મદ ❀ બ્રહ્મા આદમ કહિયે
કો હિન્દુ કો તુરૂક કહાવે ❀ એક જીમી પર રહીયે
વેદ કિતેબ પઢે વે કુતુવા ❀ વે મૂલના વૈ પાંડે
બેગર બેગર નામ ધરાયે ❀ એક મટિયા કે ભાંડે
કહે કબીર વે દોનોં ભૂલે ❀ રામહિ કિનહુ ન પાયા
વૈ બકરા વૈ ગાય કટાવૈ ❀ બાદહિ જન્મ ગવાંયા

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ મુસલમાન દોનોં હૈ ભર્મા ❀ નિજ નિજ જાતિ પર કરૈ જો કર્મા
સાંચા ધર્મ નહીં પહિચાના ❀ ઝઘડા દોનોં કરત હૈ તાના
કાલી પીલી દુહો ગાઈ ❀ તાકર દૂધ દેવ બિલગાઈ
સતગુન ભાવ જિનમેં તુમ દેખો ❀ સોઈ પવિત્ર જાતિ તુમ લેખો
તમ રજગુણ જિનમેં પ્રધાના ❀ સોઈ નીચ શૂદ્ર તુમ જાના
જનમ સે જાતિ મનુષ્ય ન હોઈ ❀ કર્મ સે જાતિ માનો સોઈ
સબ પ્રકાર આચરન શુદ્ધ રાંચા ❀ વોહી બડા સો જગ મેં સાંચા
સતગુરૂ ઐસે જ્ઞાન બખાની ❀ સબમેં સમ્પ પ્રેમ ઉભરાની
સબ તો કહન લગે પુનિ ઐસે ❀ સાહબ કબીર ઇશ્વર હૈં જૈસે

❀ દોહા ❀

હર હમેશ સભા હોત જો ॥ સાહબ નીતિ બખાન ।
સમ્પ પ્રેમ કા જરૂર તે ॥ યહિ જ્ઞાન બડ માન ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

વોહી અરસા કે બીચ મેં માનો ❀ શાહ શેખ કહેઉ સો જાનો
સાહબ કબીર કે ચરનન લાગી ❀ ભીસ્ત લિયે ઉપદેશ સો માગી
સદગુરુ પ્રશં હુયે યહ જાની ❀ યહ કામ બાદ બહુ મંગલ માની

સમય મૂહુર્ત સબ અચ્છા કારી ❀ રાજ મહલ મેં ભા તૈયારી
બડા સુન્દ્ર મંડપ સો જો તાના ❀ કેલ અમ્ર સબ રચેઉં બિતાના
માણિક મોતી ચૌક પુરાયે ❀ સોના ચાંદી કલસ ધરાયે
બરણી ન જાય ફલ મિષ્ઠાના ❀ જો દેખે તે મનહિ લોભાના
સબ સખિયન મિલી મંગલ ગાવય ❀ બેગમ સબ બડ દાન લુટાવય
વહ આનંદ કયા કહોં બખાની ❀ વર્ણત બનૈ ન મન પુનિ જાની
દિલ્લી નગર કે સબ નરનારી ❀ શ્રીમંત ગરીબ ઔ બ્રહ્મચારી
આયે સબૈ ભીડ બહુ જામી ❀ રક્ષન હેત ગારદ બહુ લામી
સબ ત્યારી હોય ગઈ જબહીં ❀ સાહબ બૈઠે સિંહાસન તબહીં

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ પુજાવહીં ॥ શાહ બેગમ સે જાન ।
સાહબ ચૌકા પૂરન કીયા ॥ સબ બીધી મંગલ ગાન ॥ ૧૯૩

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ ઉપદેશ શાહ કો દીન્હા ❀ સબ બેગમ કો વહી બિધિ કીન્હા
રાજ કુટુમ્બ પ્રબોધેવ ઝારી ❀ શેખ ઉપદેશ લે ભે સુખારી
રાજ અમલદાર ઉપદેશૌ કીન્હા ❀ સાહબ કબીર બહુત યશ લીન્હા
સાધુ ફકીર ગરીબૈ જાની ❀ દુઃખી દરિદ્રો કો જો માની
ઇનકો દાન બહુત સો દીન્હા ❀ ગાંવ જગીર ગજ બાજ પ્રવીના
સોના ચાંદી અન બહુ બસ્તર ❀ દાન લુટાયે બહુત દિલીશ્વર
ફલ મિષ્ઠાન સબહિન કો દીન્હા ❀ હિન્દુ યવન ભેદ નહીં કિન્હા
યહ સો દાન બહુત ના જાને ❀ રાજ સિકન્દર દિલ્લી કા માને
મંગલ કામ સંપૂર્ણ કીન્હા ❀ સાહબ પગે સબ પડે અધીના
સાહબ કબીર જો ગયે નિવાસે ❀ બાદશાહ કો આનન્દ ભાસે

॥ ગુરુ દક્ષિના મેં હિન્દુ ધર્મ રક્ષણ ॥

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય કે બિચ મેં ॥ સિકન્દર કરૈં બિચાર ।
બેગમ શેખ વઝીર સે ॥ મત કીન બડ સાર ॥ ૧૯૪

તબય સિકન્દર કહેઉ સમુઝાઈ ❀ તુમ સબહીનિ સુનો મન લાઈ
સતગુરૂ ખુદા કબીર હૈં સોઈ ❀ અપના સબ કર ગુરૂ હૈ જોઈ
ગુરૂ કો ભેંટ દક્ષિણા દીન્હા ❀ શિષ્ય કા ફર્જ યેહી સો લીન્હા
ઐસા શબ્દ સુના જબ બેગમ ❀ બડી ઉદાર બોલી સબ ત્યાગમ
અપના રાજ દિલ્લી કા આહીં ❀ સતગુરૂ ચરન ભેંટ કરો તાહીં
યોગ્ય ભેંટ કહવાવય સોઇ ❀ જસ દેવ તસ પૂજા હોઈ
ઉદાર ભાવ બેગમ કા જાના ❀ મન મેં શાહ બહુત હર્ષાના
એ સબ ગે સાહબ કે પાસે ❀ કરી દન્ડવત પ્રેમ કી આસે
બેગમ બડી સો દોઉ કર જોરી ❀ સાહબ સનમુખ ખડી હજુરી
બહુત ભાંતિ સે અસ્તુતિ લાઈ ❀ બાદશાહ બોલે હર્ષાઈ

❀ દોહા ❀

જલન રોગ સે મૈં દુખી ॥ આજ મરુ કી કાલ ।
આપ ખુદા કી દયા સે ॥ સુખી ભયઉ નિહાલ । ૧૯૫

—: ચૌપાઈ :—

બડા રોગ જો હમકો વ્યાપા ❀ કોઈ સાધન સે મિટા ન પાપા
આપ ખુદા કી દાયા ભયઉ ❀ સો વહ રોગ તુરત ચલ ગયઉ
મૈં પુનિ સુખી ભયઉ તુરંતા ❀ જીવન ડોરિ મિલાયેવ કાન્તા
જીવન અમૃત મમ તુમ આહીં ❀ પ્રાણ કા રક્ષણ તુમહિ કરાહીં
હમરે સુખી કરન કે હેતુ ❀ આપહિં કસની સહેઉ ધર્મ સેતુ
હિન્દુ યવન કા ઝગડા ભારી ❀ રોકન આપૈ કીન તૈયારી
સિદ્ધિ જ્ઞાન કે જો પ્રતાપૈ ❀ દોનો મેં સમ્પ કરૈઇહૈ આપૈ
જો દેશ કી પ્રજા તે લડતી ❀ રાજ પક્ષ એક કા કરતી
સો રાજા કો પાપ બહુ હોઈ ❀ આપ કે દયા મૈં જાના સોઈ
હમ સબ કર આચરન સુધારે ❀ વર્ણન ખુદાના આવત વારે

❀ દોહા ❀

ભીસ્ત મોક્ષ મીલત જો ॥ ગુરૂ ગમ ભેદ સો જોય ।
હમ સબકો વહ જ્ઞાન કહેઉ ॥ મમ ગુરૂ આપહિં હોય ॥ ૧૯૬

—: ચૌપાઈ :—

એક ભાવ પીર મમ આહીં ❀ દુસર ભાવ ખુદા બડ તાહીં
બહુ ઉપકાર હૈ પ્રભુ તોરા ❀ મૈં મુરીદ તુમ ગુરૂ હો મોરા
અપને ગુરૂ પીર હમ જોઈ ❀ દિલ્લી રાજ ભેટ કરોં સોઈ
તુચ્છ ભેંટ સ્વીકારો સ્વામી ❀ આપકી વસ્તુ દેત ના નામી
જો કુછ દેખ પડત જગમાહીં ❀ આપ કી રચના વહ સબ આહીં
ઐસે ભાવ સાહબ જબ જાની ❀ બીર દાન જો શાહ બખાની
બાદશાહ બેગમ તુમ દોઈ ❀ બડા ઉદાર ગુરૂ ભક્તિમ હોઈ
તુમ મમ શિષ્ય હૈ જો સોઈ ❀ ફર્જ તુમાર ભેંટ કર જોઈ
અપના ફર્જ બડી તુમ કીના ❀ ધન્ય સિકંદર જગ યશ લિન્હા
આગે ભવિષ્ય મેં સંત બખાને ❀ દાન વીર સિકન્દર માને

❀ દોહા ❀

બેગમ શાહ બબ્બર કા ॥ ઔર શેખ બહુ ભાવ ।
સાહબ હર્ષિત હોત ભૈ ॥ જાનિ ઉદાર પ્રભાવ ॥ ૧૯૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા સુનો નર પાલા ❀ યહ માયા કા હમય ના ખ્યાલા
રાજ સમ્પતિ હમેં ન ચહિયે ❀ હમ યહ સબસે ન્યારા રહિયે
માયા એશ્વર્ય બડા હૈ સત્તા ❀ પન્ચ વિષય હમ નહિ બર્તા
જો તુમ રાજ ભેંટ મેં દીન્હા ❀ તુમહી કરો નીતિ સે ચિન્હા
એક પ્રસંગ કહો મૈં સોઈ ❀ ગુરૂ ભેંટ જો પૂરન હોઈ
દિલ્લી રાજ જહાં લગી જાનો ❀ શાસન તુમાર જહાં લગી માનો
સનાતન ધર્મ કષ્ટ મેં આજે ❀ વહ પુનિ રોકિ યતન કરો તાજય
પ્રજા મેં દુઃખ વ્યાપે ભારી ❀ હોય નરેશ નર્ક અધિકારી
પાપ કરત દુષ્ટો અટકાવો ❀ ગુરૂ ભેંટ બડ યેહી કહાવો
સૂચન હમાર કી અનુસારી ❀ હિન્દ મેં પ્રગટ કરાઓ જારી
સેવા હમાર યેહી બડ જાની ❀ ગુરૂ કા બચન શીશ પર માની

❀ દોહા ❀

ધર્મસ્થાન જો તોડિયા ॥ ફિર બનવાઓ સોય ।
પ્રથમ યહ પુનિ જાનિયે ॥ બચન હમારા હોય ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

દુસર નિયમ કહો મૈં સોઈ ❀ મંદિર નાદ બન્દ જો હોઈ
યહ પ્રતિ બન્ધ લેવ ઉઠાઇ ❀ આનન્દ નાદ જો સબ બજાઇ
તીસર નિયમ કહો મૈં સોઈ ❀ રાજ છીન લીન્હા દુસરકા
વહ રાજે કો પીછે દીજૈ ❀ બડ યસ આપ જગત મેં લીજૈ
ચૌથા નિયમ સુનો ધર્મ ધીરા ❀ દુષ્ટ તુફાની રોકો બલવીરા
પવિત્ર ધર્મ ભ્રષ્ટ કરે સોઈ ❀ ઉનકે ગૃહ પ્રવેશે જોઇ
દુષ્ટો કરે સજ્જ કો ત્રાસા ❀ પવીત્ર ધર્મ નાસ કરે તાસા
પચવાં નિયમ સુનો દિલ્લીશ્વર ❀ હિન્દુ યવન હોય ધર્મ અન્દર
સો વહ ધર્મ કરે સો પાલન ❀ રાજ સત્તા ઉસ પર નહીં લાદન

❀ દોહા ❀

ન્યાય નીતિ સે દન્ડ કરો ॥ તબ માનેગેં જોય ।
યેહી તુમારા ધર્મ હૈ ॥ રાજ નીત કહ સોય ॥ ૧૯૯

—: ચૌપાઈ :—

છઠવાં નિયમ સુનો દાનીશ્વર ❀ તુફાની કરે જો ભેષ અનાદર
સંત ભક્ત વિપ્ર ભેષ જો ધારી ❀ કન્ઠી તીલક જો પુનિ કારી
રૂદ્રાક્ષ જનેઊ જાનોં તાહીં ❀ યહ સબ વેષ ધર્મ કા આહીં
યહ અપમાન ભેષ કા હોઈ ❀ રાજ કો પાપ લગે પુનિ સોઈ
સતવાં બાત સુનો મન દેખી ❀ રાજ્ય કા કર રીત સર પેખી
અઠવાં બાત બડી તુમ માનો ❀ હિન્સા જીવ હોય મત જાનો
અહિન્સક ધર્મ પાલે સબ કોઈ ❀ યહ બિનુ ધર્મ સબ જાય વિગોઈ
તુમ સબ માંસ અન્ડા નહીં ખાના ❀ દારુ તાડી પાસ ન જાના
ઉપર પ્રસંગ કહા મૈં સો રે ❀ સો લિખ લેવ તુમ કાગદ કોરે
આઠ પ્રકાર નિયમ હમ ભાખા ❀ કરો પ્રસિદ્ધ રાજમેં આખા
રાજ તરફ સે ઢોલ બજાઈ ❀ પ્રજા કો પાલન હુકુમ ફરમાઈ
કડક નિયમ જો હુકુમ મેં રાખો ❀ પ્રજા સુખી હોય તબ આખો[1]

❀ દોહા ❀

સતગુરુ કી આજ્ઞા સુનિ ॥ બાદશાહ સિર લીન્હ ।
તવહિ વજીર કો કહત ભયે ॥ કરો હુકમ પ્રવીન્હ ॥ ૨૦૦

૧ સબ

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ હૂકમ બડ જોરા ❀ જલ્દી પ્રસિદ્ધ હુવા ચહું ઓરા
હર એક પ્રાન્ત ફેલ ગઈ બાતા ❀ સજ્જન સુખ મન દુષ્ટ દુખાતા
સાહબ રુપ મૂરજ સમ ભાસા ❀ બચન કિરન જસ કરે પ્રકાશા
ગાદુર ઉલુક ઘાઘ જો હોઈ ❀ દુષ્ટ લોગ તેહિ સમ હૈ જોઈ
સૂરજ ઉદય હોત જેહિ કાલા ❀ ઘાઘ કમોદી ઉલુક લુકાના
એ સબ છીપે અપને ઘર જાઈ ❀ નીચ લોગ એસે પુનિ ગાઈ
ભાનુ પ્રકાશ સબકો સુખ દેહીં ❀ કમલ વિશેષ કો જાનો તેહી
એસે સતગુરુ જ્ઞાન પ્રકાશા ❀ સબકો સુખ ભા દુષ્ટોં દુખ આસા
કમલ સમાન સજ્જન જો આહીં ❀ ઉનકો બડ સુખ વર્ણી ન જાહીં
આગે પ્રસંગ સુનો સુખ માની ❀ બહુ દુષ્ટોં કો દન્ડ જો આની

❀ દોહા ❀

હિન્દુ મૂસલસાન મેં ॥ સમ્પ પ્રેમ પુનિ જાન ।
જહર બૈર જાને લગા ॥ બડા કામ સો માન ॥ ૨૦૧

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ કોમ બાગ સમ જાની ❀ વહ અબ હરા હોન લગ માની
દોનોં મેં પ્રેમ દિનો દિન બાઢી ❀ ઈર્ષા દ્વેષ મનહી સે કાઢી
દારુ ગોલા ફૌજ નહીં લીન્હા ❀ યુદ્ધ હિન્સા એકો નહિં કીન્હા
અપની શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ ભારત દેશ સુખી કરાવા
સાહબ શક્તિ કયા કહો બખાની ❀ બડે બડે સિદ્ધ સો ન જાની
બડા કામ યહ સાહબ કીન્હા ❀ જાને સોહી પક્ષ નહી લીન્હા
શક્તિ જ્ઞાન ચરિત્ર મેં પુરા ❀ બડે બહાદુર જો હૈ સુરા
એકે હજારે જાનો તાહીં ❀ શક્તિ અનન્ત ભરી જેહી માહીં
સિંહ એક બડા બલ ધારા ❀ કુકડા લાખો કયા કરે બૈચારા
આત્મ સબ મા એકહિં હોઈ ❀ શક્તિ પ્રભાવ ભેદ હૈ સોઈ
સત્ય ન્યાય સે સમઝે સોઈ ❀ ભારત જનતા અસ કોઈ હોઈ
સાહબ કબીર કા ઉપકારા ❀ ભુલય નહીં ધ્યાન એક ધારા
રાજ સિકન્દર ભેંટ મેં કીન્હા ❀ લીન ના રાજ સમ્પ કર દીન્હા
સાહબ ત્યાગી સમ કોઇ નાહીં ❀ દાની શાહ સમ થોડે આહીં

❀ દોહા ❀

દુઃખ મેં સુમિરન સબ કરે ॥ સુખ મેં કરે ન કોય ।
જો સુખ મેં સુમિરન કરે ॥ દુઃખ કાહે કો હોય ॥ ૨૦૨

॥ નાભા સ્વામી ભક્ત માલ છપ્પા ॥

દેખો બાદશાહ ભાવ ❀ કુદિ પર્યો ગહે પાંવ
દેખ કરામત ભાંતી ❀ ભયે સબ લોગ હૈં
પ્રભુ પૈ બચાય લીજૈ ❀ હમે ન ગજબ કીજૈ
લીજૈ ચાહે સોઈ રાજ ❀ દેશ નાના ભોગ હૈં
ચાહે એક સત્યનામ ❀ જાકો જપૈ આઠો જામ હૈં
ઔર દામ સો નકામ ❀ જામે ભરે કોટી રોગ હૈ
આયે ઘર જીત સાધુ ❀ મિલૈ કરી પ્રિત તે
જિન્હે દરકી પ્રતીત ❀ વોઈ ગાયવે કે ઝોમ હૈં

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર છપ્પા મેં દર્શાઈ ❀ નાભા મુનિ જો તે કુછ ગાઈ
સાહબ કબીર કી મહિમા ભારી ❀ નાભા જી થોડેમ વિસ્તારી
પ્રિય જીજ્ઞાસુ સુનો મન લાઇ ❀ તપસી આગે કા દર્શાઇ
બાદશાહ લીન્હ ઉપદેશા ❀ ગુરુ મર્યાદ રાખૈ પુનિ તેસા
ચલતે બૈઠે જ્ઞાન પુનિ સુનહીં ❀ ગુરુ મર્યાદ મન મેં બહુ ધરહીં
સાહબ ખુશી રહે જેહિ ભાંતી ❀ વોસૈ વર્તે પુનિ દિન રાતી
સાહબ આજ્ઞા કે અનુસારી ❀ સુખ સાધન કરૈ તૈયારી
ભારત પ્રજા સુખી જેહિ ભાંતી ❀ સોઇ ઉપાય કરૈ દિન રાતી
બડ બડ શહર હિન્દુ કે માંહી ❀ અન્ન ક્ષેત્ર બંધાયો તાહીં
સાધુ ફકીર દાન બહુ દેહીં ❀ ગાંવ જગીર હાથી પુનિ તેહીં

❀ દોહા ❀

હરદમ દાન સો દેત હૈં ॥ અપને હાથે હોય ।
ભેદ દષ્ટિ લાવય નહીં ॥ એક ભાવ સે સોય ॥ ૨૦૩

—: ચૌપાઈ :—

દેખી કમાલી કમાલજી સોઇ ❀ સમ્પ જ્ઞાન ઉપદેશૈ હોઈ

બડ બડ ચૌક દિલ્લી કે માહીં ❀ ઉંચ જ્ઞાન સમઝાવય તાહીં
પીર ફકીર સંત બ્રહ્મચારી ❀ સાહબ કા શિષ્ય હુયે અધિકારી
ભારત મેં સમ્પ કરૈ ઉપદેશા ❀ કીન પ્રચાર જો માનો દીનેશા
રાજ સત્તા ધર્મ જો દોઈ ❀ દોનોં એક સંગ મિલે સોઈ
દોનો સત્તા કે પ્રભાવા ❀ હિન્દ કી પ્રજા સુખી હોઈ જાવા
સાહબ કબીર જો સમરથ ભારી ❀ દોનો શક્તિ કો પ્રચારી
ઉનકે લિયે બડા યહ નાહીં ❀ જો ઇશ્વર આપહિં હૈ તાહીં
દિલ્લી રાજ સભા કે માહીં ❀ સાહબ જ્ઞાન કરે નિત તાહીં
નીતિ રાજ ધર્મ સો જાની ❀ એક એક જો કરૈ બખાની
બાદશાહ સૂનૈ મન લાઈ ❀ રાજ નવાબ શુન્ય હર્ષાઇ

❀ દોહા ❀

યેહિ બિધિ સો ઉપદેશહિં ॥ દિલ્લી નગર મઝાર
સતગુરૂ આનન્દ રૂપ હૈં ॥ તહં ન દુખ કા લાર ॥ ૨૦૪
સાહબ કબીર પ્રભાવસે ॥ ભારત ખંડ સો જાન ।
પ્રજા મેં સમ્પ હોન લગે ॥ મહાન શક્તિ માન ॥ ૨૦૫

—: ચૌપાઈ :—

ભારત કી પ્રજા પૂનિ સોઈ ❀ હિન્દુ મૂસલમાન તે કોઈ
સિકન્દર હુકમ સે માનો તાહીં ❀ પ્રજા સુખી હોન લગી આહીં
સાહબ કબીર યહ જાનત ભયઉ ❀ આનન્દ મેં બહુત હોય ગયઉ
બહુ આનન્દ મેં બોલ સોહાઈ ❀ સુનો શાહ તુમ દિલ્લીક આઈ
હમ બચન તુમ શિર પર રાખા ❀ કિહો હુકુમ ભારત મેં આખા[1]
સમ્પ પ્રેમ દોનોં મેં હોઈ ❀ હુઆ આરમ્ભ જાના મૈં સોઈ
હું પ્રસન્ન જો તુમ પર આહીં ❀ ઇચ્છા હોય બર માગો તાહીં
શાહ દોનોં કરજોર સે જાની ❀ બાની કહા બિવેક સે સાની[2]
અલ્લાહ ખુદા પરમેશ્વર સોઈ ❀ સાહબ કબીર તુમહીં જો હોઇ
દેવ પેગમ્બર તુમકો જાપૈં ❀ અર્જી સૂનો જો મમ સો આપૈં

❀ દોહા ❀

હમ પર પ્રસન્ન જો આપ હૈં ❀ માગત હો પુનિ સોય ।
ખુશી રહો તુમ હમ પર ॥ યહ બર દેવ જો હોય ॥ ૨૦૬

---

૧ સબ ૨ મીલી હુઇ

—: ચૌપાઈ :—

એહી બરદાન દેવ દયાલા ❀ દુસર નહિ ચહિયે ત્રિકાલા
શાહ કા ભક્તી પ્રેમ મેં ભાવા ❀ સત્તગુરૂ દેખિ હર્ષ બહુ પાવા
બોલે હર્ષ સકલ સુર સ્વામી ❀ મૈં હો ખુશ તુમ યશ કે ગામી
તથા અસ્તુ ઐસે હોય જાઈ ❀ તુમ પર હમ જો પ્રસન્ન રહાઈ
સબ કુછ માગિ લીન તુમ તાહીં ❀ ધન્ય તબ ભક્તિ સિકન્દર આહીં
પ્રિય સજ્જન સુનો મત ધીરા ❀ શાહ બિચાર બડા ગમ્ભીરા
મતલબ યહ તુમ જાનો સોઈ ❀ ઈશ્વર સંત જો સમરથ હોઇ
જો જિવ પર વહ હોય પસન્દા ❀ તે જીવ કો સુખ હોય અનન્દા
યહ સબ સમઝી સિકન્દર સોઈ ❀ સાહબ કબીર સે માગા હોઈ
યહ કારણ સે ચતુર સયાને ❀ સંત કો ખુસ રાખત હૈં જાને
આશીર્વાદ સંત કા ચહિયે ❀ ઇસ મેં સબ સુખ આવત રહિયે

❀ દોહા ❀

તન મન ધન બચન પૂની ॥ સેવા કીન જો તાહિં ।
સંત ભક્ત જબ સુખી ભે ॥ આશિષ લાગત વાહિં ॥ ૨૦૭

—: ચૌપાઈ :—

આશીર્વાદ શ્રાપ હૈ તાહીં ❀ ઉસકા લાગત હૈ જો વાહીં
દો સાધન કહત હો નીકે ❀ એક અન્દર એક બાહર જીકે
સંત ભક્ત સમરથ હૈ જાકે ❀ સબ આચરન પવિત્ર કિયે આકે
તપ યોગ ભક્તિ બલવાના ❀ સેવા પરમારથ તે કરિ જાના
સ્વાંસ–તત્વ–લગ્ન પહિચાની ❀ યહ સાધન અન્દર સબ માની
બડી ભાગિ હોય જો જબહીં ❀ સમરથ પુરૂષ મીલે તે તબહીં
બાહેર સાધન કહો બખાની ❀ તિાથ બાર ચોઘડીયા માની
નક્ષત્ર કરન ગૃહ કો કહેઊ ❀ યહ સાધન બાહર કા ભયઊ

❀ દોહા ❀

સબ સે બડા આશિષ હૈ ॥ સબ કોઈ જાચત,તાહિં ।
બાહેર ભીતર તત્વ મિલે ॥ લાગત દોને આહિં ॥ ૨૦૮

—: ચૌપાઈ :—

બણોં કથા સો લાગત સોઈ ❀ જો પ્રસંગ બના પુનિ હોઇ

દિલ્લી રહે સકલ સુર ભૂપા ❀ નર નારી કો કીન્હ સુખરૂપા
કુછ સમય બીતિ પુનિ ગયઊ ❀ એક દિન સાહબ બિચારત ભયઊ
પબીત્ર ધર્મ કા અબ નહિં ચિન્તા ❀ દિન દિન દુઃખ હોયગા અંતા
અબ કાશી કો કરો પયાના ❀ રામાનન્દ ચિન્તા મા જાના
એક દિન સભા મધ્ય કે માહી ❀ સત્તગુરૂ સબ કો શબ્દ સુનાહીં
સુનો દિલ્લીશ્વર શેખ વજીરા ❀ સભા જનો સુનો બલ બીરા
અબ હમ જાન ચહો પુનિ કાશી ❀ તુમ સબ રહો બહુત સુખ બાસી
અન્ત ઉપદેશ શાહ મમ તોહી ❀ હિન્દુ તુર્ક એક સમ હોહી
નીતિસ રાજ કરો તુમ તેહી ❀ યશ સુકૃત બડ જગ મેં લેહી
પ્રજા સુખારી રહે તુમારી ❀ તો તુમ હોય ભીસ્ત અધિકારી

❀ દોહા ❀

સબ પ્રકાર આનન્દ કરો ॥ યહ આશિષ હૈ મોર ।
ધર્મ નીતિ કો માન કરો ॥ યેહી સગા હૈ તોર ॥ ૨૦૯

—: ચૌપાઈ :—

ચલન શબ્દ સાહબ ઉચ્ચારા ❀ મહલ મેં ફેલી શહર મંઝારા
બાદશાહ મન ભયે અઘાતા ❀ રંકહિ હીરા મિલા સો જાતા
રાજ કુટુમ્બ સબ બિનતી કરહીં ❀ બેગમ બાર બાર પગ પડહીં
દોનો ખડે સાહબ કે આગે ❀ બડી બેગમ બિનય અનુરાગે
અલ્લહ ખુદા સે અર્જી મોરી ❀ મમ બીન્યપ્રભુ ધ્યાન મા જોરી
દિલ્લિમ આપ બિરાજે સોઈ ❀ હમ સબહિન કો દર્શન હોઈ
દિલ્લીરાજ કુટુમ્બ પર તાહીં ❀ આપકી કૃપા બહુત જો આહીં
જીવન જોતી બુઝન તૈયારી ❀ શાહ કો આપ કીન્હ ઉજિયારી
યુગ હજાર જો સેવા કરહિ ❀ તવ ભી ઉરીન હોય ના કબહી
મોક્ષ ભીસ્ત કા જો હૈ ધામા ❀ વહ ઉપદેશ કિહો નિષ્કામા
હમ સબ જીવ માયા કે રાશી ❀ આપ ખુદા કી મૈં સબ આશી
હિન્દુ તુર્ક હૈ દોનો ભાઈ ❀ ઈન કો સમ્પ જ્ઞાન સમઝાઈ
હિન્દુ યવન પર તવ ઉપકારા ❀ આખા ભારત જાનો સારા
ભારત પ્રજા ઉરીન હૈ નાહી ❀ આપ સાહબ સે માનો તાહીં

❀ દોહા ❀

સાહબ યેહી બિરાજીયે ॥ હમ સબ કો સુખ હોય ।
દર્શન નિત કરતે રહો ॥ એહી લાલસા સોય ॥ ૨૧૦

—: ચૌપાઈ :—

સબ રનિવાસ બિનય બહુ કરહીં ❀ સાહબ સો મન મેં નહિં ધરહીં
શેખ બજીર શ્રીમંત જો ભારી ❀ સો સબ બિનય કરૈ બહુ સારી
ઇન સબકો પ્રેમ બહુ જાના ❀ ધીરજ દે સમુઝાયો આના
સબ કોઇ બૈઠ સભા મેં આહીં ❀ અન્તર ધ્યાન ભયે પ્રભુ તાહીં
યહ આશ્ચર્ય દેખ સબ જોકૂ ❀ સૂર્ય ગયે ચાક મન સોકૂ
રાજ કુટુમ્બ સબ પ્રજા સનેહી ❀ સાહબ પ્રેમ બિલખત સબ યેહી
તબૈ શેખ સબકો સમુઝાઈ ❀ જ્ઞાન સે ધીરજ દિન્હા ધરાઈ
સબ કોઈ ગયે લેત જો નામા ❀ સતગુરૂ આયે કાશી પુરી ધામા
રામાનંદ મિલે હર્ષાઇ ❀ સબ ગુરૂ ભાઈ મિલે પુનિ ધાઈ
કાશી નગર કે સબ નર નારી ❀ સાહબ દેખી કર ભયે સુખારી

❀ દોહા ❀

રામાનંદ હર્ષ મન ॥ પૂછેવ સબ સો જાન ।
સાહબ કબીર કહત ભે ॥ થોડેમ માહિ બખાન ॥ ૧

॥ ઇતિ શ્રી સિકન્દર બાદશાહ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

❀ તત્વા જીવા કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

તત્વા જીવા ગુજરાત મેં ॥ સંત સેવા બહુ કીન્હ ।
તપસી જી જો કહત હૈં ॥ સતગુરૂ દર્શન દીન્હ ॥ ૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રસંગ બહુ ધર્મ કા રૂપા ❀ મૈં પુનિ બર્ણો મતિ અનુરૂપા
ગુજરાત ભરૂચ સે પૂર્વ જાની ❀ પાંચ કોસ શુકલતીર્થ માની
આગે નર્મદ દ્વીપ કે માહીં ❀ છ સૌ બર્ષ એક ગાંવ રહાહીં
વહ ગાંવ મેં વિપ્ર દો ભાઈ ❀ તત્વા જીવા નામ સોહાઈ
બ્રાહ્મણ કુલ મેં જન્મ પુનિતા ❀ સંત ભક્ત બર્ણય બહુ રીતા

રામ લખન સમ પ્રેમ બખાની ❀ ધર્મ કી તત્ત્વ બહુત પહિચાની
પુર્વ જનમ સુકૃત જો હોઈ ❀ ધન ઔ ધર્મ સુખી પુનિ દોઈ
હૃદય પબિત્ર હૈ આનન્દ સોઈ ❀ સમરથ ગુરૂ તપાસૈ ઓઈ
સમરથ ગુરૂ કો પરખન હારા ❀ પાંચ હાથ બડ સૂખા સારા
દોનોં ભાઈ યહ મંત્ર વિચારો ❀ સંતો પગ ધોય જલ ઉસી પર ડારો
હર એક ધર્મ સંત તહાં આવે ❀ સેવા કરી બહુત સુખ પાવે

❀ દોહા ❀

ચરન ધોય જો સંતન કા ॥ વહ જલ ડાર પર ડાર ।
જિનકે પગ કે જલ સે ॥ હરા હોય વહ સાર ॥ ૩

—: ચૌપાઈ :—

જિનકે પગ જલ હરા બડ હોઈ ❀ સમરથ ચોઈ ગુરૂ લાયક સોઈ
ચરન પખારી સંતન કા સોઈ ❀ ડારે ડાલ પર પુનિ પુનિ જોઈ
થોડા સમય કરત યહ ગયઉ ❀ પત્ર ડાલ પુનિ કછુ નાહિ ભયઉ
તબ દોનોં કો ચિન્તા હોઈ ❀ કાલ મેં સંત પ્રભાવા ના જોઈ
પાહલે ગુપ્ત કામ યહ રાખા ❀ હરા ન હુઆ પ્રગટ તબ ભાખા
તત્વા જીવા કે યહાં માહીં ❀ સંતો જાત બન્દ ભે તાહીં
સબ સંતો મિલ મંત્ર બિચારા ❀ સંત કી લાજ રહે કેહિ સારા
તબ તો સંત કહા એક સોઈ ❀ ઉત્તર પ્રદેશ કાશી હૈ જોઈ
સાહબ કબીર સંત એક તાહીં ❀ બહુત પ્રભાવ સુના હમ વાહીં
ઉન્હે બિનય કરિ જો લે આવય ❀ તો પુનિ સંત લાજ રહિ જાવય
પાંચ સંત ભે તુરત ત્યારા ❀ કાશી ચલે ધર્મ કા પ્યારા

❀ દોહા ❀

બહુત દિવસ કે બાદ મેં ॥ કાશી પહુંચે આય ।
સાહબ ઉનકો માન કિયા ॥ ઓ વૃતાન્ત સબ ગાય ॥ ૪

—: ચૌપાઈ :—

થોડા દિવસ કીન અરામા ❀ સાહબ સે બિનય કીન નિજ કામા
હે પ્રભુ ચલો ગુજરાત કે માહીં ❀ સંતો આસ જોવત હૈં તાહીં
સંત કી લાજ રાખન કે હેતુ ❀ આપે એક અહૈ શ્રુતિ સેતુ

સતગુરૂ કહ તબ અમૃત બાની ❀ તુમ સબ ચલો હમ આવત જાની
એ સબ ચલત બહુત મગ ગયઉ ❀ અન્તર ધ્યાન સાહબ સો ભયઉ
અન્તર ધ્યાના કાશી સે ભયઊ ❀ પટ્ટન નગર પ્રગટ હોય ગયઊ
સિદ્ધપુર પાટન સોઈ કહાતા ❀ હે ગુજરાત સોઈ બિખ્યાતા
જગજીવન નામ તહાં કે રાજા ❀ નીતિસ કરૈ પ્રજા કા કાજા
ઉનકર એકહિ બાગ બિશાલા ❀ સૂખે હુવે થા થોડા કાલા
સૂખન કારન દો પુનિ ગાયો ❀ સંત શાસ્ત્ર જો યહીં બતાયો

❀ દોહા ❀

પ્રથમ કારન યહ કહત ॥ બારીદ વર્ષા નાહિં ।
બહુત સમય કે કારન ॥ બગીચા સૂખા તાહિં ॥ ૫

—: ચૌપાઈ :—

દુસર કારન કહીં સમઝાઈ ❀ બાગ કે પાસ એક સંત રહાઈ
ફલ ફૂલ કુછ કારન જાનો ❀ રાજ અનુચર તકરાર ભા માનો
સંતન કો સતાવત ભયઊ ❀ શ્રાપ દેકર સંતો ચલિ ગયઊ
કહેઊ બાગ સુખ સો જાઈ ❀ આગે કથા સુનો મન લાઈ
બાગ સુખાય ગયે પુનિ સોઇ ❀ પંડિત કહા રાજા સે જોઈ
કોઈ સંત કે આશીર્બાદા ❀ બાગ હરા હોયગા જાદા
યહિ કારન વૃક્ષ નહિ કટવાઈ ❀ પંડિત બચન બિશ્વાસ કરાઈ
ઉધર પ્રસંગ બહુ લલીત સોહાઈ ❀ વહ આશ્ચરિયે કહી ના જાઈ
વૃક્ષ મોસંબી સાહબ ગયે નીચે ❀ આસન કિયે જમીન સે ઊંચે
બહુત તેજ સો બર્ણન ના જાઈ ❀ શોભા બહુત માનો અધિકાઈ
સાહબ કે પ્રભાવ ધનેરે ❀ વૃક્ષ સબ હરા હવા છોટે બડેરે

❀ દોહા ❀

બિના સમય કે ફૂલ ॥ પત્ર બહુત પુનિ જાન ।
સબ સરવર મેં જલ ભરા ॥ અમૃત સમ પહિચાન ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

બહુત બડા બાગ પુનિ હોઈ ❀ હર એક ભાંતિ ફૂલ ફલ સોઈ
યહ બાગ કી ઉપમા બરનો ❀ ધર્મ બાગ બહુ જીવ કો તરનો

બાગ કે પાસ સવારી આઈ ❀ દેખૈ હરા સબ વૃક્ષ સોહાઈ
પ્રથમ બાગ એસા નહિ દેખા ❀ ન કહી સકે ન કાગદ લેખા
વહ બાગ કી શોભા બખાની ❀ ઈન્દ્ર બાગ લઘુ કરી માની
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ મેં સોઈ ❀ બાગ બગીચા બહુતસો હોઈ
આપન સમય સબહિ ફલ દેહીં ❀ બિના સમય કા કુછ ન તેહીં
યહ બાગીચા પટ્ટન માહીં ❀ બિના સમય કર્મ સબહિ ફરાહીં
યહ સબ આદિ પુરૂષ પ્રભાવા ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ દેખાવા
બાગ તડાગ શોભા કી ખાની ❀ પક્ષી ભંવર બોલૈ સૂબાની

❀ દોહા ❀

અનન્ત પ્રકાર ફુલ જો ॥ બહુ પ્રકાર ફલ તાંય ।
અનન્ત પ્રકાર પક્ષી તહાં ॥ સુરપતિ દેખ લજાંય ॥ ૧૧

—: ચૌપાઈ :—

ત્રિબિધ સમીર ચલૈ તહાં સોઈ ❀ મન્દ સુગન્ધ સીતલ પુનિ હોઈ
બહુ આનન્દ મિલા સબ કાહૂ ❀ મન મેં સબ કો બહુત ઉછાહૂ
તબ નૃપ કહેઉ પંડિત સે સોઈ ❀ જ્યોતિષ ગંડિત તે સોધો જોઈ
જો વહ દેવ બાગ મેં આઈ ❀ બાગ હરા હુઆ સુખ દાઈ
તે વહ પુરૂષ બાગ મેં આહીં ❀ ચલે ગયે કી જાનો તાહીં
તબ પંડિત સોધ કે બોલે ❀ નૃપ તુમ સુનો ગંડીત યહ તોલે
વહ પુરૂષ જો બાગ કે માહીં ❀ ઈશાન ખોને દર્શાવત તાહીં
પંડિત કી યહ બાની સુનકર ❀ નૃપ સબ ચલે ભાવ દર્શનકર
તહાં જાય સબ દેખત કૈસે ❀ બડા દેવ કોઈ લાગત જૈસે
આસન કિયે મુસમ્મી નીચે ❀ બિરાજ માન જમીન સે ઉચે

❀ દોહા ❀

ચારો તરફ પ્રકાશ પડત ॥ કિરન અનન્ત ફૈલાન ।
શ્વેત વર્ણ ઉપમા નહીં ॥ કબિ કેહિ બિધી કર જાન ॥ ૧૨

—: ચૌપાઈ :—

છાયા તહાં બહુત પ્રકાશા ❀ ઠંડા ગર્મ નાહી હૈ તાસા
વય કિશોર સુન્દર બહુ તેહીં ❀ કોટિન કામ લજાવત વેહીં

વહ શોભા કા કહો બખાની ❀ સાહબ શક્તિ સબ સુખ ખાની
જો ઈશ્વર આપહિં પુનિ હોઈ ❀ ઉન ઉપમા કહી સકત ના કોઈ
સાહબ કબીર બ્રહ્મ કહાહીં ❀ જિનકી કીરન કામ જો આહીં
ઐસી કીરન અનન્ત જો કહેઊ ❀ પ્રગટ હોત ઈશ્વર સે ભયઊ
યહ સ્વરૂપ નર નારિ નિહારી ❀ ભૂલે સબૈ અપાન બિસારી
સાહબ પર ધ્યાન લગા સબ કાહીં ❀ એક ચન્દ્ર ચકોર બહુ તાહીં
પુરૂષ એક સે એક જો કહહીં ❀ દેવ બડા કોઈ જાનો અહહીં
નારિન આપસ મેં કહ સોઈ ❀ શંકર કા અવતાર યહ હોઈ
કોઇ સખિ કહે વિષ્ણુ અવતારા ❀ રામ કૃષ્ણ સમ ઇનકો ધારા
કોઈ કહે બ્રહ્મા અવતારા ❀ કોઈ કહ બ્રહ્મા અવતારન ધારા
ઐસે બચન કહત સબ કોઈ ❀ જિનકે મન જસ ભાવત સોઈ

❀ દોહા ❀

જગ જીવન કા પ્રેમ બહુત ॥ રાનિન કા પુનિ જાન ।
રાજ કુટુમ્બ કા ભાવ બહુત ॥ હરા બગીચા માન ॥ ૧૩

—: ચૌપાઈ :—

નૃપ જગજીવન પંડિત સોઈ ❀ સંત બ્રાહ્મણ જો તે હોઈ
યે સબ બિનય કરન પુનિ લાઈ ❀ નૃપ દોનો કર કહા મિલાઈ
પ્રભુ તુમ કવન ધામ કે બાસી ❀ કવન દેવ તુમ હો અબિનાશી
આપન નામ કામ કહો ગાઈ ❀ મોહિ દાસ જાનિ કર નહિ છિપાઇ
હમકો અસ અનુભવ હોય ગયઉ ❀ હમરે ભાગ્ય પધારત ભયઉ
બહુત સમય યહ બાગ સુખાઇ ❀ આપ પધારે ભા સુખદાઈ
હે પ્રભુ સત્ય સત્ય દર્શાવો ❀ આપન ભેદ કહી મોહિ સમઝાવો
રાજા કિ બિબેક ભરી બાની ❀ સતગુરૂ હૃદય ખીલા તબ જાની
સાહબ કહ રાજન સુનિ લેહૂ ❀ રહોં હમે સત્ય લોક હે જેહૂ

❀ દોહા ❀

અમર લોક મમ ધામ હે ॥ સુનો નરેન્દ્ર સોય ।
આજ કાશી સે આય હે ॥ નામ કબીર હે જોય ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

કામ હમાર તે સુનો નરેસૂ ❀ જીવહિં સુખી કરો ઉપદેસૂ

આદિહિ સે હમાર યહ કામા ❀ ચેતન જીવ સબન મેં રામા
વહ ચૈતન્ય નિજ રૂપ ભુલાઈ ❀ માયા વસ પડેઉ સો આઈ
આપ ગર્ભ મેં ભક્તિ કબૂલી ❀ બાહેર આય ગયો વહ ભૂલી
ઈશ્વર સે પ્રતિજ્ઞા લીન્હીં ❀ સમરથ કા અપમાન તુમ કીન્હીં
વહ અપમાન તુમ આપન જાનો ❀ ચૈતન તૂહીં સુખ ન પહિચાનો
જબ નૃપ સુના પુનિ એસી બાની ❀ સતગુરૂ ચરન પડે હરી જાની
સાહબ કા નામ સુના થા તેહીં ❀ ભારત સમ્પ ફૈલાયેવ જેહીં
હિન્દુ મુસલમાન મેં સોઈ ❀ જેહર ઔર કહાયેવ હોઈ
બહુત જન્મ સુકૃત પ્રકાશા ❀ દર્શન મિલા નૃપ સુખ આસા
ભુપ બિનય સાહબ સે કરહીં ❀ ભૂલ હમાર ચિતમા ન ધરહીં
હમ સમ જીવ બહુત જગમાહીં ❀ ભૂલ કરત સો જાનત નાહીં
માયા ઐસે ઇસ બનાઈ ❀ ભૂત જ્ઞાન સબ જાય ભુલાઈ

❀ દોહા ❀

મમ ભૂલ પ્રભુ ક્ષમા કરો ❀ સુનિયે કૃપા નિધાન ।
આપ પધારો મહલ મેં ❀ આજ્ઞા શિર પર માન ॥ ૧૫

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રસંગ કહેઉ બખાની ❀ સબ લોગ ખડે સુને સો જાની
મહલ મેં જાન ઇચ્છા દર્શાઈ ❀ ગાજ બાજ રથ તહાં સજાઈ
કિન્હ સજાવટ ધૂમ અરૂ ધામા ❀ બાજન લગે બાજંત્ર બહુ જામા
સબ સખિયન મિલ મંગલ ગાવય ❀ સબ રાનીન બહુ નેગ લુટાવય
વહ આનન્દ બર્ણી નહી જાઈ ❀ ધ્યાન છૂટિ જાય મુનિ રાઈ
બડા આનન્દ દેખિ અપારા ❀ ત્રીકાલ મુની સબ દેવ બિચારા
ધન્ય એ મૃતૂ લોક કે બાસી ❀ જહાં ઇસ સમય પુરૂષ અબિનાસી
એ સબ સેવા દર્શન કરહીં ❀ યહ લાભ હમ કો નહિ મિલહીં
અમર ધામ કે સમરથ સાંઈ ❀ જિન કી કિરન હમે સબ આઈ
વો પ્રભુ ભક્તન કે હિત લાગી ❀ સંત સ્વરૂપ બને હૈં ત્યાગી
તબ સાહબ નૃપ સે કહેઉ ❀ બાગ મેં ફલ ફૂલ જે ભયઉ
વહ તુમ છુટ દેવ કરાહીં ❀ પ્રજા ખાય જે આનન્દ આહીં

❀ દોહા ❀

સબ કે મન આનન્દ બહુત ॥ રાજા પ્રજા જાનિ ।
સાહબ કો લે જાય કર ॥ બૈઠાયો ગજ માનિ ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

તબૈ હાથી પર સાહબ બિરાજે ❀ પીછે બૈઠ ભૂપ મન ગાજે
લાગે ચવંર ઢોરન જો સોઈ ❀ પ્રજા દેખિ કર આનન્દ હોઇ
બાજન લગે ગહ ગહા નિશાના ❀ સબકે મન આનન્દ સમાના
આનન્દ મંગલ સે લૈ આયે ❀ સુન્દર સિંહાસન પર પધરાયે
સોલ પ્રકાર પૂજા બહુ ભાંતી ❀ નૃપ કુંવર રાનીન સોહાતી
સબ કોઈ ગયે અપને ધામા ❀ સત્તગુરૂ રહે વહી નિઃકામા
વહી દિવસ કી રાતિ સોહાઈ ❀ સાહબ ઈચ્છા નૃપ મન આઈ
તબૈ શહર મેં પ્રસિદ્ધ કરાયો ❀ જ્ઞાન સુનન સબહીં પુનિ આયો
એક સિંહાસન તહાં અનૂપા ❀ સાહબ બૈઠ દેવ કા ભૂપા
નૃપ કુંવર વાજીર હૈં સોઇ ❀ હાથ જોરિ ખડે બહુ હોઈ

❀ દોહા ❀

સતગુરૂ જ્ઞાન આરમ્ભ કિયે ॥ સબ કિ ફર્જ સમઝાય ।
આપન ફર્જ જો જાનહીં ॥ એહિ ધર્મ કહવાય ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

નૃપ ફર્જ યહી જો જાની ❀ પ્રજા કો પુત્ર સમ સો માની
સબ પ્રજા કો સુખ સંતોષૂ ❀ સાધન યતન કરૈ સો જોષુ
સમ દમ દાન દન્ડ ભલ જાની ❀ રાજ નીત યહ ચાર બખાની
યહ સબ જાનિ અમલ મેં લાઈ ❀ યશ ઔ પુન્ય દોનો સો પાઇ
વહી નરેશ દેવ સમ સોઈ ❀ રાજ નીત જિનમેં પુનિ હોઇ
પ્રજા નૃપ કો પ્રભુ સમ માનૈ ❀ ઈનકી આજ્ઞા શિર પર જાનૈ
રાજ અહિત કરૈ નહી કબહીં ❀ મન કર્મ બચન જાનિ પુનિ સબહીં
નારી પુરૂષ કા ફર્જ બડ જાની ❀ પિતા પુત્ર કા કહઉ બખાની
ગુરૂ શિષ્ય ફર્જ બડા હોઈ ❀ ફર્જ બડા ધર્મ હૈ સોઈ
ચાકર ધની ભાઇ મિત્ર જાનો ❀ આપન ફર્જ સબહીં કો માનો

❀ દોહા ❀

સબ સે ફર્જ વહ બડા હૈ ॥ જો સત્ય પુરૂષ કો જાન ।
પવિત્ર દુઃખી સેવા કરૈ ॥ સો પદ લે નીર્બાન ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

કથા બીસરજન કીન સુખ ધામા ⊛ સબ કોઈ ગયે લેત સત્યનામા
જગજીવન ચન્દ્રાવતી રાની ⊛ કુવંર માનસિંહ હૈ સો જાની
બિનય કીન્હ સબ સાહબ પાહીં ⊛ ગુરૂ ઉપદેશ લેન કે તાહીં
યહ કારન સાહબ વહાં જાઈ ⊛ યહ શબ્દ સૂનિ ભયે હર્ષાઈ
મંગલ સાજ સબૈ તૈયારા ⊛ ગુરૂ મંત્ર સુનાયેવ નિજ સારા
ધ્યાન સુમિરન કી બિધિ જો ગાયો ⊛ નીત કરન કો બહુ સમઝાયો
સત્યનામ બોલો હર્ષાઈ ⊛ કાલ દગા સબહિ મિટિ જાઈ
આપન ચરિત્ર અચ્છા સબ રાખી ⊛ પ્રેમ સમ્પ રાખો યહ ભાખી
ગુરૂ ઉપદેશ પુરા હુવા જબહીં ⊛ મન મેં હર્ષ હુયે તે સબહી
બડી રાની ચન્દાવતી જાનિ ⊛ રાજા કો બહુ પ્રિયા આની
યે દોનો સાહબ પહં જાઈ ⊛ બહુત ભાંતિ બિનતી કરિ લાઈ
રાની ચન્દ્રાવતી કર જોરી ⊛ સાહબ આગે કરૈ નિહોરી
હે પ્રભુ આપ જો કુછ ના લેહીં ⊛ ખાન પાન કરત નહિ કેહીં
સેવા લાભ હમૈ ના હોહીં ⊛ કુછ વ્યવહાર કરત નહીં તોહીં

⊛ દોહા ⊛

રાની ચન્દ્રાવતી પુનિ ॥ બહુત પ્રેમ દેખાય ।
સાહબ આગે ખડી હૈં ॥ બચન કહૈં બિખલાય ॥ ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

એક બાર પ્રભુ ભોજન લીન્હા ⊛ તો મમ ભાગ્ય સફલ કર દીન્હા
તબ સાહબ કહા મૃદુ બાની ⊛ ચન્દ્રાવતી મન ધીરજ આની
પાંચ તત્વો હમારી નહિ દેહી ⊛ દેખત લગે મનુષ્ય સમ તેહી
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ નહીં હોઈ ⊛ ગન્ધ રસ નહી પુનિ સોઈ
યહ પંચ વિષય હમકો હૈ નાહીં ⊛ તેજ રૂપ તુમ જાનો તાહીં
ફિર સાહબ મન કીન્હ બિચારા ⊛ ભક્ત કે પ્રેમ સો રાખન હારા
કહેઉ પ્રસાદ તયાર તુમ કરહૂ ⊛ ભોજન કરે આજ પુનિ હમહૂ
ચન્દ્રાવતી અપને કર સોઈ ⊛ બહુ પકવાન બનાયવ હોઈ
સુરભી[1] સરફી[2] નાના પ્રકારા ⊛ એક સે એક સ્વાદ મેં સારા[3]

---
૧ આચ્છા દૂધ ૨ ઘી ૩ અચ્છા

તબ નૃપ સાહબ કો લે આયે ❀ ચાંદી પાટ પર સો બૈઠાયે
કંચન ચાંદિક પાત્ર અનૂપા ❀ સબમેં પરસ પકવાન સ્વરૂપા
સતગુરૂ જેવન બૈઠે સોઇ ❀ રાજ કુટુમ્બ બહુ હર્ષિત હોઈ
સબ કો દેખત ભોજન કીન્હા ❀ સાહબ ભોજન જરા ન લીન્હા

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ અચમન કરી ॥ આસન આયે જાન ।
રાજા રાની ચરન પડે ॥ મન મેં બહુત હર્ષાન ॥ ૨૦

—: ચૌપાઈ :—

થોડી સમય ગયે યેહી ભાંતી ❀ બહુ આનન્દ કહી નહીં જાતી
એક દિન રાજ સભામેં ભાખા ❀ ચલન પ્રસંગ સાહબ પુનિ રાખા
સુનો નરેન્દ્ર તુમ મન લાઈ ❀ ભડોચ પાસે એક ગાંવ રહાઈ
તહાં એક બ્રાહ્મન સેવાધારી ❀ વહાં જાન મૈં કરેં તૈયારી
તબ રાજા સબ કુટુમ્બ હંકારી ❀ શહર મેં બાત ફૈલ ગઈ સારી
સબ કોઈ બિનય બહુ તે કીન્હા ❀ રાખન લીયે સપથ જો દીન્હા
દે ધીરજ સબકો સમઝાયો ❀ કહેઊ તુમ કાશી મેં આયો
ઇતના કહિ ભે અન્તર ધ્યાના ❀ સબ કોઈ બૌડ જાત નહી જાના
જગજીવન હિં સોચ બડ હોઈ ❀ રાજ કુટુમ્બ સબ બિલખય સોઇ
કરે સોચ પ્રજા બહુ તાહીં ❀ સમય જાન સબ ધીરજ આહીં

❀ દોહા ❀

અન્તર ધ્યાન ભે પટ્ટન સે ॥ પ્રગટ નર્બદા તીર ।
શુકલ તિરથ કે પાસ મેં ॥ ધારા સંત શરીર ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રસંગ મૈં પ્રથમૈં ભાખા ❀ કારન સર બીચહિ મેં રાખા
આગે સુનો યહ ચરિત્ર અનૂપા ❀ સાહબ પ્રગટ હંસ કે ભૂપા
કાશીપુરી સંતો સે કહેઊ ❀ તુમ સબ ચલો મૈં આવન ભયઊ
ઓ સબ આયે નર્બદ કે પાસે ❀ સાહબ દેખિ કર બહુત હૂલ્લાસે
કરી પ્રનામ બોલે હર્ષાઈ ❀ આપ કી બચન સત્ય મૈં પાઈ
સંતો સહિત સાહબ સબ આયે ❀ તત્વા જીવા ભુવન નિયરાયે

દોનો ભાઈ કુટુમ્બ સમેતા ❀ સાહબ ચરન મેં પડે આચેતા
આસન યોગ્ય દીન પુનિ તાહૂ ❀ મન મેં હર્ષ કહી નહીં જાહૂ
કેકી[1] દેખ મેઘ કો જૈસે ❀ સતગુરૂ રૂપ નિહારે તૈસે
અગાધ નિર દેખિ પુનિ સોઈ ❀ હર્ષીત હોય સોનૈયા જોઈ
બહુત તેજ સાહબ કા દેખી ❀ ગુરૂ કરો ઇનહીન કા પેખી

❀ દોહા ❀

બડ સૂખા જો યહ પુનિ ॥ હરા હોય કી નાય ।
ગુરૂ કરો ઇનહિન કો ॥ યહ મન નિશ્ચય આય ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

એક સંત બોલેવ હર્ષાઈ ❀ સાહબ કા પહિચાન કરાઈ
ઉત્તર દિશા કાશી પુર ધામા ❀ નામ કબીર સુનત વિશ્રામા
શાહ સિકન્દર પ્રચાર દીન્હા ❀ હિન્દુ ધર્મ કા રક્ષન કીન્હા
સાહબ કા નામ સંતો મુખ જાની ❀ મીલા દર્શન બડી ભાગ્ય બખાની
પુજન કરિ નર્મદ જલ ઝારીમ ❀ સાહબ ચરન પખારેવ થારિમ
કુટુમ્બ સહિત જો દોનો ભાઈ ❀ ચરનામૃત સો પાન કરાઈ
ચરના આમૃત બચા જો વોહી ❀ સો વહ ડાર પર ડારઉ જાહીં
વહ જલ મેં બડા પ્રભાવા ❀ સુખા ડાર હરા હોય જોવા
સાહબ કબીર બડા પ્રભાવા ❀ વહ પ્રભાવ સો જલ મેં આવા
જલ્દી નીકલ પડી નવ સાખા ❀ પત્ર નવીન બહુત સો આખા

❀ દોહા ❀

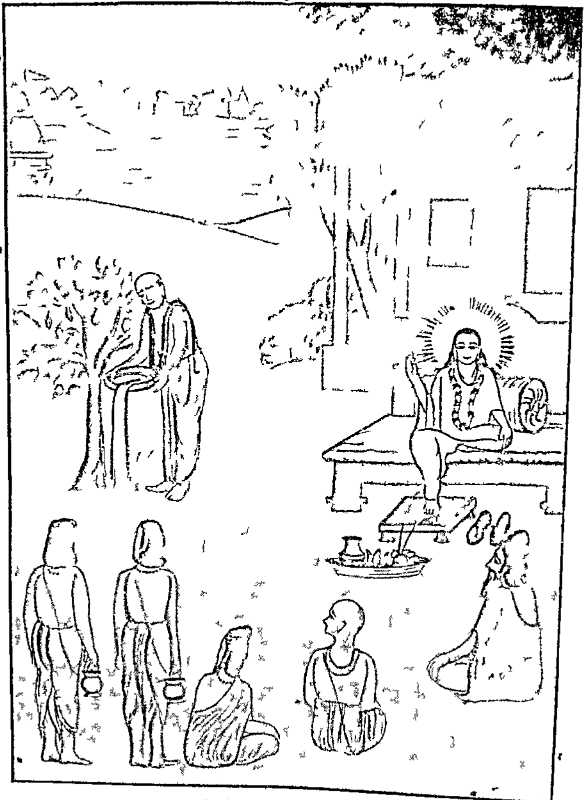
બહુત સમય કા ડાર જો ॥ સુખા સડા થા સોય ।
સાહબ કબીર પ્રભાવ સે ॥ હરા હુઆ સબ જોય ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

યહ શક્તિ દેખી દોઉ ભાઈ ❀ સાહબ ચરન પડે લપટાઈ
અસ્તુતિ બહુત ભાંતિ સે કીન્હા ❀ ભા આનન્દ જૈસે જલ મીના
જૈસે કોઈ સમુદ્ર કે માહીં ❀ તૈરત થકે થાહ પુનિ પાહીં
બિનય કરૈં દોનો જો ભાઈ ❀ શોક સમુદ્ર મોહિં પાર લગાઈ
બહુત સમય સે રહી જો ઇચ્છા ❀ સ્વયમ્ આપ આયો પરત્યક્ષા
હમકો સુખી કરન કે હેતૂ ❀ ❀ કાશી સે આયો ધર્મ સેતૂ

---

૧ મોર ૨ નિર્મળ

ગુજરાતના શુકલ તીર્થમાં તત્વાજીવાએ સુકેલી ડાળ રોપી હતી તે ઉપર કબીર સાહેબના ચરણ ધોઇને જળ નાખ્યુ તો તે ડાળ લીલીછમ થઈ ગઈ.

બહુ ઉપકાર કીન્હ કરી દાયા ❀ અધમ ઉધારન આપ કહાયા
હે પ્રભુ ગુરુ મંત્ર મોહિ દીજૈ ❀ મોહિ અધમ આપન કર લીજૈ
સાહબ ખુસી ભયે સુનિ બાની ❀ અચ્છા સમય જો કીન બખાની
વોહી સમય મેં કીન્હ તૈયારી ❀ દિક્ષા દીન્હ જાનિ અધિકારી
ધ્યાન સુમિરન કા રાહ બતાઇ ❀ ઘટ મેં ચેતન રુપ લખાઇ
સત્તપુરુષ ઘટહી મા તાહીં ❀ ઉનકા ધ્યાન કરો તુમ આહીં

❀ દોહા ❀

ગુરુ દિક્ષા ધારન કરી ॥ સબ કુટુમ્બ સમેત ।
આસ પાસ સબ ગાંવ કે ॥ દર્શન કરિ ફલ લેત ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

યહ સમાચાર ફૈલ સબ ગયઉ ❀ સૂખા વૃક્ષ હરા જો ભયઉ
દર્શન કો આવય સબ લોગૂ ❀ મેલા સમ લાગય વહ જોગૂ
સત્તગુરૂ દર્શન અમૃત ઉપદેશા ❀ નર્મદ સ્નાન નહીં કલેશા
સબ કોઇ અનુભવ કરે યહ ભાંતી ❀ સકલ તિર્થ ફલે એહી સોહાતી
પૂરન બ્રહ્મ જહાં સાહબ બિરાજૈ ❀ તીર્થ અનન્ત ઉન ચરનન છાજૈ
વહ સ્થલ સબ તીર્થ બખાની ❀ ઉસકા નામ સકલ તીર્થ જાની
સમય જાનિ ભાષા ફિરિ ગયઉ ❀ સકલ તીર્થ શુકલ હોય જયઉ
અક્ષય વૃક્ષ કબીર બટ માની ❀ આજ વૃક્ષ વહ બડા બખાની
ભારત દેશ દુસર બહુ દેશા ❀ ઐસા વૃક્ષ કહીં નહી જેશા
દુર સે દેખત બહુ અનુરાગે ❀ પહાડ સદશ્ય શોભા જો લાગે

❀ દોહા ❀

ચારો તરફ નર્મદા બહે ॥ કરત પ્રદિક્ષણા તાહિં ।
શ્વેત પુષ્પ પહિરે માનો ॥ ઐસે પુનિ દર્શાહિં ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

કબીર બટ પ્રગટ જગ માહીં ❀ ઉસમેં સાહેબ કા મંદિર તાહીં
ઉસમેં શિલા લેખ એક જાનો ❀ સંવત ચૌદહ સો પેંસઠ માનો
સાહબ કબીર આયે યહ ઠાંહીં ❀ શિલા લેખ પ્રગટ કરે તાહીં
કાર્તિક પુનમ મેલા તહાં હોઇ ❀ સંત ભક્ત આવય બહુ સોઈ

તત્વા જીવા ભક્તિ પ્રભાવા ❀ કબીર બડ જગ મેં પ્રગટ બતાવા
બ્રાહ્મણ કુલ ઉજાગર કીન્હા ❀ સંત સેવા કરી સાહબ ચીન્હા
સતગુરૂ કહે સૂનો મન લાઈ ❀ માત પિતા ધન્ય કહવાઈ
માતા પિતા કા તેજ બખાની ❀ ભક્ત શરીર ઉત્પન્ન સો જાની
ઐસે સંત જન્મ જો દીન્હા ❀ જગહિત લિયે અર્પન તે કીન્હા
ધન્ય કુટુમ્બ ગાંવ વહ દેશા ❀ ધન્ય સતસંગી જો ઉપદેશા
ધન્ય ગુરૂ સત જ્ઞાન લખાઈ ❀ પરમ તત્વ જિન્હે દર્શાઈ

❀ દોહા ❀

ગુરૂસમ પ્યારા કોઈ નહીં ॥ યહ જીવોં કો જાન ।
નિર્ગુન બ્રહ્મ લખાવહીં ॥ ઘટ ભીતર સો માન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

અનંત શરીર જીવ યહ ધારા ❀ જીવ કા કામ કિસિસ ન સારા[1]
સંત ભક્ત શરીર સો જાનો ❀ મન ઇન્દ્રી બુદ્ધિ સો માનો
ઈનકો ધન્ય સંત જો કહહીં ❀ ધર્મ કો બડા જાનિ સો ગહહીં
પ્રાણ દેવ કો ધન્ય સો માની ❀ સ્વાંસ ચલત જીવ કામ બખાની
ઐસે દેવ હૈ ઘટ માહીં ❀ ઇનકા ભેદ કોઇ જાનત નાહીં
ચેતન જીવ તુમ્હે ધન્ય હોઈ ❀ ઉપર સાધન મિલા જો સોઈ
સત્ય પુરુષ જો અમર બિદેહી ❀ સાહબ કબીર ઉસી કી દેહી
વહ સાહબ ધન્ય જો સોઈ ❀ અંત મેં જીવ લીન્હ સમોઈ
ઉસકી મહિમા કહાં લગ કહાઈ ❀ વેદ શાસ્ત્ર સંત સબ ગાઈ
ચેતન જીવ અમર પદ ભોગી ❀ હૈ બડ પદ જાનય વહ યોગી

❀ દોહા ❀

ઉપર જો વર્ણન કિયા ॥ ધર્મ તત્વ સો હોય ।
યહ સબ પ્રાપ્ત હોય જો ॥ જીવ અખંડ સુખ જોય ॥ ૨૭
ગરીબ તત્વા જીવા કો મિલે ॥ દક્ષિન બીચ કૃપાલ ।
સુખા ખુટ હરા હુઆ ॥ ઐસે દીન દયાલ ॥ ૨૮

---

૧ બખબ

—: ચૌપાઈ :—

જીવ ચૈનન ફિરૈ ચૌરાશી ❀ યોની નીચ ઉંચ ઘર બાસી
અનન્ત બર્ષસે જીવ ભુલાના ❀ બહુ દુખ સહૈ ગિનય કો આના
યહ સબ સાધન જો મિલ જાઈ ❀ સબ દુઃખ કા અંત હોઈ આઈ
તત્વા જીવા સે સાહેબ ભાખા ❀ સંત ભક્ત સુનૈ સબ આખા
વહી સમય એક બના પ્રસંગા ❀ એક સંત આયે સતસંગા
જ્ઞાની નામ પ્રસિદ્ધ સબ કાહૂ ❀ પ્રશ્ન ગુરૂ તપાસન આહૂ
સતગુરૂ ચરન પડે હર્ષાહીં ❀ મનો રંક મિલા ધન અધિકાઇ
બિનય કરી બહુ ભાંતિ સોહાઈ ❀ સેવા સે સતગુરૂ બસ લાઈ
સાહબ ખુસી ભયે પુનિ તેહીં ❀ જીવ બ્રહ્મ દરશાયો વોહીં
સહજ ધ્યાન માર્ગ સમઝાઈ ❀ નિત્ય ધ્યાન કરો તુમ જાઈ
તુમકો જો ખુસી સે માનય ❀ તે જીવ સુખી હોય વહ જાનય

❀ દોહા ❀

તત્વા જીવા પ્રશ્ન કીયા ॥ સતગુરૂ સે જો સોય ।
સંગ હંસ સ્વરૂપ કો ॥ બર્ણી સુનાવોં મોય ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

તબ સાહબ બોલત સો ભયઊ ❀ તુમ સબ સુનો જો મન ચિત્ત દયઊ
લોહા ધાત નીચ અતિ હોઈ ❀ બનય હેમ પારસ સંગ સાઈ
એસે અજ્ઞાની સઠ કો જાનો ❀ સંતો સંગ બડે ભે માનો
પારસ લોહ બીચ તિલ ભેદા ❀ કનક હોત નહિં ગાવત વેદા
લોહ શિષ્ય મન ભેદ સમાના ❀ બ્રહ્મ રૂપ તેના પહિચાના
અર્ધ દગધ મૂર્ખ જો જ્ઞાની ❀ પીતલ સમ ઇનકો અનુમાની
પીતલ પારસ એક સંગ હોઈ ❀ હાટક કબી બનય ના વોઈ
એસે મૂર્ખ કી ગતિ કહેઊ ❀ કંચન સમ બડ પુરૂપન ભયઊ
આપન જ્ઞાન કથે બહુ ભાતી ❀ સંત ગુરૂ મન બચન ના આતી
પીતલ સે લોહા હ નીચા ❀ પારસ મિલે લોહ ભા ઉંચા
અચ્છે વ્યક્તિ જલ સમ સોઈ ❀ કુસંગ છીન સંગ હાવર હોઈ
કુસંગ દોપ પ્રાનીન કો લાગે ❀ તાને તુહીં કુસંગ કો ત્યાગે

❀ દોહા ❀

બડા પુરૂષ જો જગત મેં ॥ ચેને કુસંગ ન લાગ ।
ઈનકી સરબર ના કરે ॥ બહુ શક્તિ તહાં જાગ ॥ ૩૦

—: ચૌપાઈ :—

તન મન ધન બચન સે જોઈ ❀ દુસર હીત કરત હૈ સોઈ
વહ તે વ્યક્તિ સંત બડ જાનો ❀ ગૃહસ્થ હોય યા ત્યાગ સે માનો
પર ઉપકાર મેં જિનકી પ્રીતિ ❀ નિજ સ્વારથ જાનત નહિ રીતી
ઈનકર જન્મ સુફલ જગ સોઈ ❀ માતા પિતા કુટુમ્બ ધન હોઈ
ઈનકે આતમ કા કલ્યાના ❀ કુટુમ્બ સહિત દીહીન સુખનાના
આજ જગત મેં અમર હેતાંહીં ❀ જો બડ બુદ્ધ બખાનત આહીં
સેવા ધર્મ ચીન્હત જો ભયઉ ❀ વહી પુરૂષ મોક્ષ હોય ગયઊ
તત્વા જીવા સુનો મન લાઈ ❀ તુમતો સેવા કીન બહુતાઈ
યહ કારન હમ આવન ભયઊ ❀ તુમ્હે મોક્ષ પદ સો મૈ કહેઊ
સેવા પદ તુમ દીનો દિન રાખી ❀ ઘટ ભીતર ભેદ કહે જો આખી
યહી બીધી તુમ ભક્તી તે કરહૂ ❀ આગલ જાય મોક્ષ પદ લહહૂ

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત હૈ ॥ સુનીયે ભક્ત સુજાન ।
હંસન કા શોભા પુનિ ॥ અબહી કહો બખાન ॥ ૩૧

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મ રૂપ સત્ય લોક પ્રકાશા ❀ ચૈનન હંસ કા બડા તમાસા
સબસે પ્રથમ અનાદિ જાનો ❀ ભેદ ભાવ ગંધ નહિં માનો
હરિહર બ્રહ્મા જો હૈં સોઈ ❀ વહીં સે પ્રગટ હોત હૈ જોઈ
વોહી તત્વોં કા જો પ્રતાપા ❀ સાર શબ્દ કહત સો આપા
વહીં તત્વ કા બડા પ્રભાવા ❀ પૂરન સંત ઉસી કો ગાવા
પ્રાણી સબ બાયસ સમ જાનો ❀ હંસ હોય વહ શબ્દ કો માનો
સાર શબ્દ સોઈ જો પાવય ❀ વહી જીવ હંસ રૂપ હોય જાવય
જબ ઠેકા પૂરન જીવ હોઇ ❀ શરીર ત્યાગ કરે પુનિ વોઈ
હંસા પહુંચે મૂલ ઠેકાના ❀ પુરૂપ દર્શ કરિ આનન્દ માના
વહાં કી શોભા કહૌં બખાની ❀ જો પહુંચા વહી સુખ જાની

❀ દોહા ❀

પુષ્પ સેજ પરહંસ જો ॥ કરત આનન્દ બહુ તાહિં ।
અમૃત ભોજન પાન કર ॥ વહ સુખ વર્ણી ન જાહિં ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

એક સ્વરૂપ હંસ હૈં સોઈ ❀ બહુ પ્રકાશ જો કોઈ જોઈ
નૂતન ચીર સબ ધારણ કીન્હા ❀ તંડિત સેમાન ચમકત હે ચીન્હા
ચિકુર કાલે બહુ સોભા હોહીં ❀ સત્ય લોક હંસન કા વોહીં
તુમ સબ સુનો મન ચિત્ત લાઈ ❀ હંસન શોભા બર્ણી સુનાઈ
ષોડસ ભાનુ પ્રકાશ તુમ જાનો ❀ એક હંસ કા શોભા માનો
એક એક અંગ કી હે બહુ શોભા ❀ કામ દેવ દેખિ મન છોભા
કલંક રહિત ચન્દ્ર કો જાનો ❀ લિલાટ પ્રકાશ હંસ કો માનો
નયન રૂપ કી શોભા કૈસેં ❀ ઉપમા કોઈ લાગત ન જૈસે
જો દેખય તે જાય લોભાઈ ❀ નાક મનોરહે હંસ કે તાઈ
શ્રવન રૂચીર સોહાવન લાગે ❀ સત્ય લોક શોભા સો જાગે

❀ દોહા ❀

મુખ શોભા બહુત હે ॥ ભાન ચન્દ્ર પ્રકાશ ।
કીરન ચહુ દિશ ફેલહીં ॥ છાયા હૈ સોતાસ ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

શુભ કપાલ સોહે બહુ ભાંતી ❀ સુર્ય કિરન નિકલત જસ આતી
ચિબુક ગ્રીવ શોભા બહુ તાહીં ❀ સેત સંખ જાનો તુમ આહીં
મૂછ દાઢી શોભા બહુ જાનો ❀ તારા ગણ મંડલ સો માનો
ઓઠ બિંબ ફલ જાનો નીકે ❀ દાંત પ્રકાશ મણી સમ જીકે
સુંદર રતન એ બહુ શોભા ❀ કંઠ રૂચીર દેખ મન લોભા
બાહૂ અજાન મણી ધર જીકે ❀ હંસ મોક્ષ પદ પાવન નીકે
કટી નાભી બિશાલ હે શોભા ❀ વર્ણત બને મન જાનત વોભા
છાતી બાલ સહિત બહુ સોહે ❀ તારા ગણ મંડલ જસ ઓહે
જાંઘ ચરણ કમલ બહુ શોભા ❀ કર પગ કી અગુંરિન કો વોભા
દિનકર કિરન સમ જાનો વોઈ ❀ અમર ધામ કે હંસ હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

હિમકર કિરન સમ જાનિયે ॥ નિખુન કી પ્રકાશ ।
હંસન કા પ્રભાવ બડા ॥ તુમ સબ જાનો તાસ ॥ ૩૪

—: ચૌપાઈ :—

હંસ સ્વરૂપા પ્રાપ્ત જો હોઈ ❀ માતા પિતા ધન્ય હૈં સોઈ
ધન્ય કુટુમ્બ ઉનકર તુમ જાનો ❀ જો હંસા મોક્ષ માંહિ સમાનોં
એકોતર પિઢી ઉનકર તરિ જાઇ ❀ બહુત જીવ મોક્ષ પદ પાઈ
ધન્ય ધન્ય વહ દેશ બખાની ❀ ધન્ય હૈ ગૃહ લોક સબ પ્રાની
ધન્ય દિવસ જહં હોત સતસંગા ❀ સુનત પાપ હોત સબ ભંગા
ધન્ય સમય વહ સ્થલ ગાઈ ❀ સત્ય નામ જહાં જાપ કરાઈ
સતગુરૂ એસે જ્ઞાન બખાનો ❀ તત્વા જીવા સુનત હૈ જ્ઞાની
સૂન કર ભે આનન્દ મન માહીં ❀ સતગુરૂ ચરન પડેં લપટાહીં
ધન્ય ભાગ મમ સબ કર હોહીં ❀ હંસ પ્રભાવ સુનાયવ મોહીં
બિનય બહુત ભાંતિ સે કરહીં ❀ બાર બાર પગ મેં સો પડહી

❀ દોહા ❀

તત્વા જીવા કે યહાં ॥ સાહબ રહે નિસ્કામ ।
અન્તર ધ્યાન ભયે પ્રભુ ॥ આયે કાશી ધામ ॥ ૩૫

—: ચૌપાઈ :—

ભે અદૃષ્ય સકલ સુર સાંઈ ❀ સબ મિલ સોચ કરત સો તાઈ
સબ બીચાર કરત બહુ તાહીં ❀ તત્વા જીવા કી ભક્તિ સરાહીં
તુમરી સેવા ભક્તિ પ્રતાપો ❀ ઇશ દર્શન હમ સબકો આપો
લે ઉપદેશ જ્ઞાની જી આયે ❀ બૈઠ ગુફા મેં ધ્યાન લગાયે
બહુ પ્રભાવ જ્ઞાની મેં આવા ❀ સત્તગુરૂ કી બીનય સુનાવા

❀ સાખી ❀

બટક બીજ કી માહિમ ॥ અટકર ભયા મન થીર ।
જન જ્ઞાની કો સંસય મિટા ॥ મન ગુરૂ મિલે કબીર ॥ ૩૬

❀ સાખી ❀

તીન લોક મેં ગાઈયે ॥ કહત કબીર કબીર ।
જ્ઞાની ગુરૂ સેવા કરી ॥ મન નિશ્ચય કરી ધીર ॥ ૩૭

સતગુરૂ મિલે કબીરજી ॥ દીયા ઘર કા ભેદ ।
તહાં ન કોઈ મિલ સકે ॥ પાર ન પાવય બેદ ॥ ૩૮

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાની સંત જો કીન્હ બીચારા ❀ સાહબ કબીર ઈશ્વર અવતારા
બાહેર ભીતર દોનો હાઈ ❀ નિર્ગુન અન્દર સો હૈ ગાઈ
એક રૂપ ગુરૂ આપ કહાઈ ❀ દુસર રૂપ ઘટ માહિં સમાઈ
સાહબ કા નામ કબીર તે હોઇ ❀ અન્દર રમા રામ કહ સોઈ
ચૈતન કબીર અખંડ હૈ તાહીં ❀ વોહી રામ શબ્દ જો આહીં
દોનો શબ્દ જોડી પુનિ લીન્હા ❀ રામ કબીર ઉચારન કીન્હા
રામ કબીર નામ સંપ્રદાઈ ❀ ગુજરાત પ્રાન્ત મેં પ્રગટ ચલાઈ
જ્ઞાની કા ગોપલ હૈ જોઇ ❀ ઉનકર શિષ્ય જીવન હૈ સોઈ
ઊદા ધર્મ ઊનહી કો ભાખે ❀ રામ કબીર કહત હૈ સાખે
જીવનદાશ એક ગ્રન્થ બનાઈ ❀ પંચ રત્ન માલા નામ ધરાઈ
ઉસમે પૃષ્ટ ૧૦૬ દાશ કા અંગા ❀ સાખી નમ્બર ૨૬ કા હૈ સંગા
સાહબ કબીર કા કીન બખાના ❀ થોડા સાખી નીચે લીખા જાના

❀ સાખી ❀

દ્વાપર કાન પ્રગટાયો ❀ ત્રેતા મા રઘુવીર ।
કલી કાલ મા જીવણા ❀ પ્રગટે સાહબ કબીર ॥ ૩૯
જમુના તીરે જાદવા ❀ સરયુતિરે રઘુવીર ।
ગંગા તીરે જીવણા ❀ પ્રગટે સાહબ કબીર ॥ ૪૦
તિન યુગ બેદલ ગયે ❀ સાહબભક્તિબીન સાજ ॥ ૪૧
અબ કલિ કબીર પ્રગટે ❀ જીવણ કીન ભક્તિ કા કાજ ।
હુઆ ન હોસે જીવણા ❀ જૈસે સાહબ કબીર ।
ભક્ત ખંભ ગોવિન્દ કહે ❀ દગા બંધાવે ધીર ॥ ૪૨
હુઆ ન હોસી જીવણા ❀ જૈસો સાહબ કબીર ।
જગ તારન કો અવતરે ❀ સબ બીરો મેં મહાબીર ॥ ૪૩

॥ રામ કબીર સમ્પ્રદાય પ્રનાલકા ॥

સાહબ કબીર પ્રથમ હૈ ॥ જ્ઞાની જી પુનિ જાન ।
ગોપાલ દાસ તહાં ભયે ॥ જીવન દાસ મહાન ॥ ૪૪

શ્યામ દાસ પુનિયાદ તે ॥ કૃષ્ણ દાસ પુનિ હોય ।
ગુજરાત પ્રાન્ત સૂરત વડોદરા ॥ રામ કબીર પંથ સોય ॥ ૪૫

॥ શ્રી તત્વા જીવા રામ કબીર સંપ્રદાય કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ તોતા દરી કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

દક્ષિણ દેશ તોતા દરી ॥ પ્રાન્ત દ્રાબીડ જાન ।
તપસ્વીજી જો કહત હૈં ॥ રામાનૂજ સ્થાન ॥ ૪૬

—: ચૌપાઈ :—

એક સમય કા સુનો પ્રસંગા ❀ સાહબ કબીર અનન્તાનન્દ સંગા
રૈદાસ સદન પ્રિયા દાસ કહાઈ ❀ અષ્ટાનન્દ ઔર ગુરૂ ભાઈ
યે સબ ગે તોતા દરી માહીં ❀ ભેંસા સંગ લીન સો આહીં
મહિષા પર આસન રખવાઈ ❀ પુસ્તક કમંડલ ઔર ધરાઈ
ચલત ચલત સબ પહુંચે તહવાં ❀ રામાનુજ આશ્રમ હૈ જહવાં
વહાં આચારિયે દેખે સોઈ ❀ રામાનન્દ કે શિષ્ય કો જોઈ
વો સબ કીન્હ યહ મત તાહીં ❀ રૈદાસ સદન નીચ તો આહીં
એક સાથ ભોજન કે માહીં ❀ સબકો બૈઠાઓ કસ તાહીં
રૈદાસ સદન કો ના બૈઠાઊ ❀ તો ભી ઠીક લગૈ નહીં કાઊ
સબ મિલ એકહી મંત્ર બિચારા ❀ બેદ મંત્ર ઉચ્ચારે સારા

❀ દોહા ❀

બેદ મન્ત્ર જો બોલહીં ॥ જો સાધુ વિદ્વાન ।
સબ એક સંગ બૈઠ કે ॥ ભોજન કરે સો જાન ॥ ૪૭

—: ચૌપાઈ :—

વો સબ કો માલુમ યહ હોઈ ❀ રૈદાસ સદન પઢા નહીં સોઈ
તો યે બેદ બોલિ નહિં સકહીં ❀ બૈઠહિ જુદા જાનિ તો મનહીં
ભોજન કી જબ ભઈ તૈયારી ❀ પંડિત એક જો કહા બીચારી
બેદ મંત્ર બોલે જો કોઈ ❀ હમ સબ સાથ ભોજન કરે સોઈ
હૈ વિદ્વાન વહાં કે તાહીં ❀ વેદ મંત્ર ઉચ્ચારે આહીં
સાહબ કબીર સંત કી બારી ❀ બેદ મંત્ર કહન કી તૈયારી

કબીર સાહેબે દક્ષિણ દેશ તાતાદરીમાં આચાર્યોની સમક્ષ
પાડાના મુખેથી વેદોના મંત્રો ઉચ્ચાર કરાવ્યા.

યહ સબ જાનિ બોલે સુર નાથા ❀ એક સંત સે કહેઊ સબ ગાથા
જો મહીપા સબ કે સંગ આવો ❀ ઉસકો જાય યહાં લે આવો
વહ ભૈંસા જબ આવત ભયઊ ❀ સતગુરૂ હસ્ત ઉઠા કર કહેઊ
સાહબ હસ્ત જોતી પ્રકાશા ❀ સતગુરૂ તબ એક કીન તમાસા
વહ જો તેજ મહિષા[1] પર જાઈ ❀ ભૈંસા જ્ઞાન શક્તિ પુનિ પાઇ

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ બોલત ભયે ॥ સુન ભૈંસા મમ બાત ॥
ચાર મંત્ર ચાર બેદ કા ॥ એક એક કહિ જાત ॥ ૪૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ તેજ સે આતમ જાગા ❀ ભૈંસા પઢન બેદ તબ લાગા
ચાર બેદ એક એક મંત્ર બોલા ❀ સુદ્ધ ઉચ્ચારન અન્તર પટ ખોલા
બહુરિ કહા સુનો વિદ્વાનો ❀ બિધા મેં મત ભૂલો સયાનો
અચાર હોય બિચાર ન હોઈ ❀ સો વહ બિધા અનરથ સોઈ
ઉંચ નીચ જાતી અચારા ❀ સુદ્ધ હૃદય ભક્તિ નહીં ધારા
જો સુદ્ધ હૃદૈ સે ભક્તિ હોઈ ❀ ઉનપર પસંદ ઇશ્વર હૈ સોઈ
રૈદાસ સદન પર પ્રસન્ન દયાલા ❀ તુમ પર રોશ કીયે યેહી કાલા
સાહબ કબીર ઇશ્વર અવતારા ❀ તે મોહિં જ્ઞાન દીન્હ યહી બારા
ઉનકી દયા દ્રષ્ટી તુમ જાનો ❀ પશુને બેદ મંત્ર બખાનો
યહ કહ કર ભૈંસા ચુપ હોઈ ❀ સાહબ તેજ ખીચ લીન્હ સોઈ

❀ દોહા ❀

ઇતના શબ્દ જો સુનતહીં ॥ ભૈંસા કા પુનિ સોય ।
આચાર્ય આશ્ચર્ય મેં હુયે ॥ મન પછિતાવા હોય ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

કુદરતી કોપ જાના પુનિ જબહીં ❀ સાહબ સે ક્ષમા માગા તે સબહીં
બિનય કિન્હ જો બહુત સોહાતી ❀ માગાં ક્ષમા બહુત સો ભાંતી
સતગુરૂ દયા વર્ણન નહિ જાઈ ❀ કિસી કા દોષ મનહિ ન લાઈ
સાહબ આજ્ઞા સો સિર ધારી ❀ ભોજન હરિ હર હુઆ તૈયારી
ભોજન ગૃહ શાલા મેં સોઈ ❀ અગ્ર રૈદાસ સદન હૈ જોઈ

---

૧ પાડા

માન પાન સે ભોજન કરાઈ ❀ સબ કોઈ અપને આસન આઈ
કુછ દિન તોતાદ્રી પ્રભુ રહેઉ ❀ સબકો બહુ આનન્દ જો ભયઉ
તહાં સે બિદા હુવે હર્ષાઈ ❀ સંતો સહિત કાશી મેં આઈ
તોતા દ્રી જો બના થા રંગા ❀ અનન્તાનન્દ કહેઉ પ્રસંગા
રામાનન્દ મુનિ હર્ષિત ભયઉ ❀ સાહબ કબીર કો ભેટત ભયઉ

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ હૈં અનન્દ મન ॥ સાહબ ક કરેં બખાન ।
વૈષ્ણવ સંત સો ધન્ય હૈં ॥ આપ આયે જહાં જાન ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

જો હૈં ઇષ્ટ તપસી કા સોઈ ❀ ઉનકી દયા સે સબ કુછ હોઈ
દુસર પ્રસંગ વહી કર જાનો ❀ બડા પ્રભાવ ઉસી મેં માનો
રામાનુજ રાઘવાનન્દ હોઈ ❀ અન્ત સ્વધામ ગયે પુનિ સોઈ
વહી આશ્રમ પર એક પ્રસંગા ❀ મેલા હુઆ સંતો કા સંગા
રામાનંદ આમંત્રિત ભયઉ ❀ સંતો સહિત તહાં પુનિ ગયઉ
સાહબ કબીર સ્વામી સંગ નાહીં ❀ દુસર સંત બહુત પુનિ આહીં
તહા કે આશ્રમ પતિ જો સોઈ ❀ રામાનન્દ સે બોલે વોઈ
સુદ્ર જાતિ તુમ બહુ શિષ્ય કીન્હા ❀ તુમ્હરે સાથ મેં સબકો ચીન્હા
સબકો લે તુમ પંગત માહીં ❀ સબસે જુદા તુમ બૈઠો તાહીં
યહાં બડા મેલા પૂનિ જાનો ❀ હર એક ધર્મ સંત સો માનો

❀ દોહા ❀

સબ રસોડા જુદા જુદા ॥ ભોજન સબ તૈયાર ।
વૈષ્ણવ પાકશાલા પુનિ ॥ ભગતો સંતો ઝાર ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

બૈષ્ણવ સંત ભોજન કે હેતૂ ❀ ઘંટ બજાયે જો ધર્મ સેતૂ
સબ કોઈ બૈઠે પંગત માહીં ❀ સ્વામી જુદા બૈઠ સબ તાહીં
રામાનંદ મન સોચ બડ હોઈ ❀ યહ અપમાન સહી જાય ન સોઈ
રામાનંદ મન દુઃખ જો ભયઊ ❀ સાહબ કબીર તરફ મન ગયઊ
કરે બિચાર મનહી મન માહીં ❀ સાહબ હાજીર હોન જો આહીં

તો અપમાન હોત ન મોરા ❀ સાહબ કબીર તુમ બડ જોરા
સ્વામી ચિત સાહબ પર ગયઊ ❀ સતગુરૂ તહાં પ્રગટ પુનિ ભયઊ
જો કુછ બન્ય સૃષ્ટિ કે માંહીં ❀ વહ સાહબ તે જાનન આહીં
અનન્ત સ્વરૂપ ધારે સુર નાથા ❀ વિસ્વ વદર દેખૈ નિજ હાથા
આચરિયે સંત જિતનાતે હોઈ ❀ ઈતના રૂપ ધારણ કિયા સોઈ
એક આચારિયે સાહબ દોઈ ❀ એહી વિધી સભા મૈં બૈઠે સોઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ સબકે બીચ મેં ॥ બૈઠ દેખ સબ કોય ।
બડે આશ્ચર્ય મેં પડે ॥ એક ટક રહે જોય ॥ ૫૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ જો દેખ સબ કોઈ જાનો ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ ભે માનો
સબ કોઇ સંત દૌડ પુનિ આયે ❀ પતરી લોટા સબ બિસારાયે
દેખૈં સબ પંગતી કે માહીં ❀ સાહબ કબીર બહુ રૂપ દર્શાહીં
વહાં કે આશ્રમ પતિ તે સોઈ ❀ બીનય કરૈ સાહબ સે જોઈ
બહુત ભાંતિ બિનય સો કીન્હા ❀ સતગુરૂ રૂપ સમેટ વહ લિન્હા
એક રૂપ રહે સુખ ધામા ❀ જીવો કો જો મોક્ષ આરામા
ઊંચે આસન પબિત્ર સોહાઈ ❀ સતગુરૂ કો તહાં પધરાઈ
પૂજન કરી બિનય બહુ લાઈ ❀ ક્ષમો નાથ મૈં ભૂલ કરાઈ
તૂમ સર્વજ્ઞ આહો ભગવાના ❀ મૈં સબ અજ્ઞ યહ નહીં જાના
ધન્ય ભગવાન્ કબીર કહાઈ ❀ આપકી મહિમા વર્ણી નહીં જાઈ

❀ દોહા ❀

વિવેક બાની બિનય કિયે ॥ વો સબ બિધિ સે જાન ।
ક્ષમા માગેં સબ આપના ॥ દયા દૃષ્ટિ તવ માન ॥ ૫૩

—: ચૌપાઈ :—

વહ સ્થાન આચારિયે જોઈ ❀ રામાનન્દ સે કહા પુનિ સોઈ
ધન્ય ભાગ્ય આપ કી જાની ❀ કબીર ભગવાન શીષ્ય ભે માની
મૈં જો કિયા આપ અપમાના ❀ ક્ષમો સંત હૃદય બડ જાના
આપ કી ભક્તિ ધર્મ પ્રભાવા ❀ હમ સબ આજ બડા ફલ પાવા

હમ સબ સુકૃત જો કુછ કીન્હા ❀ ઉસકા ફલ આજ લે લીન્હા
હમ સબકો દર્શન ભા સોઈ ❀ આપકા પુન્ય પ્રતાપ સે હોઈ
એસા બિનય સુના જબ સ્વામી ❀ મન અનન્દ સબ ગઈ ગલાની
રામાનન્દ હર્ષ પાર નહિં રહેઊ ❀ કરત તારીફ સાહબ કા ભયઊ
સજ્જન સુનો ધર્મ યહ સોઇ ❀ તોતાદરી અચાર બડ હોઈ
સ્નાન ધોવન જાતિકા ભેદા ❀ યહી ધર્મ બડ જાનત બેદા

❀ દોહા ❀

છુવા છુત વો બહુત કરે ॥ જાતિ પતિ બહુ ભેદ ।
અન્તર ઘટ જો સુધ્ધ હો ॥ મોક્ષ કહત યહ બેદ ॥ ૫૪

—: ચૌપાઈ :—

રામાનન્દ ઓ સંત સબ સોઇ ❀ હાજીર સબૈ અચારીયે હોઈ
સાહબ કાં સબ કીન બખાના ❀ સિદ્ધી બીષય પુછેઉ સો જાના
સન્તો સે સાહબ અસ ગાઈ ❀ સિદ્ધ પુરૂષ ઈશ્વર સમ આઈ
અબિદ્યા અજ્ઞાન અસ્મિતા હોઈ ❀ અહંકાર અભી નિબેસન હૈ સોઇ
મૃત્યુ કા ભય રાગ નહિ રોષા ❀ પાંચકેલેશ જિસમે નહિ પોષા
ધર્મા ધર્મ કર્મ નહીં હોઇ ❀ પાપ પુન્ય ફલ આસ ન સોઈ
સબ બાસના રહિત જો તાહીં ❀ યહ સમરથ પુરૂપ જો આહીં
જન્મ ઓષધી મંત્ર સે જાનો ❀ તપ સમાધી સે પહીચાનો
સિદ્ધ હોન યહ સાધન બખાની ❀ વહ તત્વોં પર બિજય સો જાની
પ્રકૃતિ જીત લિન જે ત્યાગી ❀ તે બડ સિદ્ધ હોય બ્રહ્મ રાગી
આપન શરીર કોમલ કરહીં ❀ કઠિન વજ્ર સમ સો પુનિ રહહીં

❀ દોહા ❀

આઠ સિદ્ધિ જો વર્ણન કરે ॥ સાહબ કબીર પુનિ જાન ।
એહી વિધિ જો ક્રિયા કરે ॥ હોય સિદ્ધ પ્રમાન ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

આપન શરીર છોટા હોઇ જોઈ ❀ બડા મેં બડા હોય પુનિ સોઈ
હલકા મેં હલકા પુનિ હોઈ ❀ ઓજન મેં ઓજન પુનિ સોઈ
પૃથ્વી મેં બૈઠ ચન્દ્ર સ્પરશા ❀ દેખી સુની વસ્તુ નહી જરશા

પૃથ્વી મેં જલ સમ ફુળશી માગી ❀ બાહર નિકલૈ પૃથ્વી કો ફારી
પાંચ ભૂત સમ પ્રાની જાનો ❀ અપને અંગ સમ અજા માનો
અણિમા મહિમા ગરીમા જાની ❀ લધિમા પ્રાપ્ત પ્રાકમ્ય માની
ઈશત્વ બશિતા સો કહાહીં ❀ સાહબ કબીર યહ વર્ણત તાહીં
બહુત કષ્ટ સિદ્ધ પુનિ હોઈ ❀ સિદ્ધી પ્રાપ્ત કરે સબ જોઈ
રજો તમો ગુણ કા જો કોઈ ❀ સતગુન સિદ્ધી સે લાવય સોઈ
જગહિત સિદ્ધી અમૃત સમ જાનો ❀ નિજ સ્વારથ જહર સમ માનો
કચ્છપ મકર મુકુન્દ હૈં સોઈ ❀ મહાપદમ ઔ પદમ હૈં જોઈ
સંખ ખર્બ નીલ કુન્દ તાહીં ❀ નવનીધી કા નામ યહ આહીં
સીદ્ધી આઠ નવ નીધી જેમા ❀ વોહી પુરૂષ સબસ બડ તેમા

❀ દોહા ❀

પાંચ તત્વ જો બડા હે ॥ સીદ્ધી ઈસી મેં જાન ।
પવન તત્વ સબ સે બડા ॥ તાહિ લખાવો આન ॥ ૫૬

—: ચૌપાઈ :—

પૃથ્વી પવન અકાશ સોહાઈ ❀ અગ્ની તત્વોં જો પુનિ ગાઈ
સબ તત્વોં કા કહો સમુઝાઈ ❀ પવન તત્વોં પ્રધાન બનાઈ
પ્રબલ મહાન બલ કરિ જાનો ❀ પવન તત્વોં સબ સે બડ માનો
ત્રિવિધ પ્રકાર પવન જો જામા ❀ ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ટ હે તામા
સબ લોક મેં વ્યાપા સોઈ ❀ સ્વર્ગ મૃત પતાલ સો જોઈ
સબ પ્રકાર સબલ તુમ જાનો ❀ પવન રૂપ અરૂપ બખાનો
જિનકે હૃદય ધીરજ વ્યાપા ❀ અધીરજ હે પવન સો આપા
મોહ બડા જો હે બલવાના ❀ સબ કો અપને બસ જો તાના
વહ પવન તુમ જાનો હોઈ ❀ નીર મોહ સમીર જો સોઈ
જ્ઞાની પુરૂષ બહુત જગ માહીં ❀ વહ પવન સે જાનો તાહીં

❀ દોહા ❀

વાયુ બલ સે સબ જીયે ॥ સ્વાંસ ક્રિયા જાન ।
શ્રવન બધિર જો હૈ પુનિ ॥ યહ સબ પવન મે માન ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

ગગન મંડલ હે પવન અધારા ❀ ધરની અહેં જો પવન સહારા:

મરૂત અધાર દિનકર તુમ જાનો ❀ નિસ દિન ફિરૈ વોહી બલ માનો
શશી કો સબ પ્રકાર જે સોઈ ❀ સમીર અધાર જાનો તુમ જોઈ
બતાસ પ્રભાવ કહત સો તામા ❀ તારા ગણુ મેં પવન હૈ જામા
અનિલ બડા યન્ત્ર હોય ગયઊ ❀ શબ્દ નિકલૈ પવન સે ભયઊ
નિરાકાર વહ પવન બખાની ❀ દૃષ્ટી મેં ન આવન જાની
સબ પદારથ હૈ જગ માહીં ❀ પવન પ્રભાવ સે જાનો તાહીં
ભોગન હાર પવન સબ હોઈ ❀ ભોગતા ભોગ કહત હૈ દોઈ
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ જો ગંધા ❀ રસ જો પવન સે હૈ પુનિ સંધા
બાલ કુમાર તરૂન જો હોઈ ❀ યહ સબ પવન કી તાકાત જોઈ

❀ દોહા ❀

પટરસ સ્વાદ જો પૂનિ ॥ સમીર કા ગુણુ માન ।
વાયુ કા પ્રભાવ જો ॥ સબ મેં વ્યાપા જાન ॥ ૫૯

—: ચૌપાઈ :—

પ્રાણુાયામ ક્રિયા જો હોઈ ❀ ઈંગલા પિંગલા સુખમન જોઈ
યહ સબ હૈ પવન પ્રભાવા ❀ સ્વાંસ ગગન મેં જો ચઢિ જાવા
પાંચ પ્રાણુ પાંચ ઉપ પ્રાણુા ❀ યહ સમીર ઘટ મેં બડ જાણુા
પ્રાણુ કી ગતી કહો બખાની ❀ શરીર ક્રિયા ઉસી પર જાની
બૈઠે બારહ ચલે અઠરાહા ❀ બાત કરત ચલત જો રાહા
ચૌબીસ અંગુર કરે પયાના ❀ જલ્દી ચલે બોઝા સિર જાના
બત્તીસ અંગુર સો ચલિ જાઈ ❀ યહ પવન તુમ જાનો ભાઈ
છત્તીસ જાય સોવન મેં સોઈ ❀ બ્યાલિસ સુસુપ્તી અવસ્થા જોઈ
તાવ દમ બહુ હોય જો જાના ❀ અઠતાલીસ અંગુર કરે પયાના
બાવન ગતી કરે પુનિ જામા ❀ મૈથુન ક્રિયા મેં સો હૈ તામા
બાસઠ ચૌસઠ સ્વાંસ હૈ સોઈ ❀ મૃતૂ હોય તુમ જાનો જોઈ
મુખ સે સ્વાંસ ચલય તો માનો ❀ અબહીં મરણુ હોય જો જાનો

❀ દોહા ❀

યહ સબ પવન ચલત હૈ ॥ સમઝો તુમ સબ સોય ।
પવન બિના કુછ હૈ નહીં ॥ પવન બડા હૈ જોય ॥ ૪૨

—: ચૌપાઈ :—

સિદ્ધી હૈ સબ પવન સે સોઈ ❀ પવન પ્રભાવ જ્ઞાન હોય જોઈ
પૂરક કુમ્ભક રેચક સ્વાંસા ❀ પ્રાણાયાંમ મેં હોય તમાસા
પૂરક દ્વાદશ કહો બખાની ❀ ષોડસ કુમ્ભક બિધિ સો જાની
રેચક દસ કહત હૈ તાહીં ❀ પ્રાણાયામ યહ બિધિ સો આહીં
શીત ઉષ્ણ મધ્યમ સો જાના ❀ પવન કે ગતી સે જો માના
પીયુષ બિષ સભી સમીરા ❀ દ્રષ્ટિ અદિષ્ય આવય સો બીરા
સુગંધ દુર્ગંધ દોનો હૈ સોઈ ❀ ધીંત દધી સો પવન હૈ જોઈ
અધર ઉર્ધ્વ પવન કા બાસા ❀ વર્ષા હોય પવન પુનિ આસા
દેવ દૈત્ય નિશ્ચર સબ જાનો ❀ મારૂત કા પ્રભાવ બખાનો
રાગ તાન બાજીન્ત્ર પુનિ બાજે ❀ ષટ ઋતુ હૈં પવન સે સાજે
દિગિશ્વર ઔર સબ અવતારા ❀ મારૂત કા તે સબહિ પસારા

❀ દોહા ❀

પવન બડા સો બલી હૈ ॥ હૈ કાલો કા કાલ ।
સબ કો મારી લેત જો ॥ કોઈ ન ઉબરેત હાલ ॥ ૬૦

—: ચૌપાઈ :—

ઈન્દ્ર અગ્નિ યમ રાક્ષસ હોઈ ❀ શંકર બ્રહ્મા વિષ્ણુ જોઈ
દસ દિશ ઈશ કહાવત સોઈ ❀ યહ સબ બાત કા કારન હોઈ
સબ પ્રાણી પવન સે જાનો ❀ તોતા દરી અચારીયે માનો
તીન લોક ચૌદહ સબ અવના ❀ પવનય છાય રહા સબ ભવના
જીવ ચરાચર મેં હૈ વ્યાપા ❀ હલન ચલન પવન પ્રતાપા
પવન અસંખ્ય અનન્ત જો ગાવા ❀ ઈસકે ઉપર ઔર બતાવા
સાર શબ્દ નિઃ ક્ષર જાનો ❀ પવન કે ઉપર વહી બખાનો
ઉસકો જાની કરો નિત ધ્યાના ❀ જાતિ પાતિ ઝુઠિ કરિ માના
અચાર કરો વિચાર કરિ રાખો ❀ પરમ તત્વ રસ નિત તુમ ચાખો
સુદ્ધ આચરન રહે જો કોઇ ❀ વહી બડા પુરૂષ હૈ સોઇ

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર બખનહિં ॥ સબ કોઈ સુનકર જાન ।
દિસા સમ જો આઠ ગુણ ॥ કામ બાન સો માન ॥ ૬૧

—: ચૌપાઈ :—

ઈતના પવન હૈ બડ જોરા ❀ ચલે ભયંકર હૈ ઘન ઘોરા
પાતાલ મૃતૂ સ્વર્ગ કે માહીં ❀ યહ સબ પવન ભરા હૈ તાહીં
સત્ય લોક પવન યહ નાહીં ❀ સત્ય પુરૂષ જહાં બ્રહ્મ રહાહીં
સબ મેં યહ બડ જાનો સોઇ ❀ સાર શબ્દ કહત હૈં જોઈ
દિશા તીન ગુણ કરો બખાની ❀ રસ મિલાય ગિનો વહ જાની
જલ બડા ઈતના સો હોઇ ❀ યહ બિધિ જગ વ્યાપા હૈ સોઈ
યહ સબ તત્વો જડ તુમ જાનો ❀ ચેતન બ્રહ્મ બડા સો માનો
સાર સબ્દ સબ પર પુનિ જોઇ ❀ વહી જાનિ મોક્ષ પદ હોઈ
બહુત પાબીત્ર સંત તુમ આહીં ❀ ભૂલો નહીં સમજો ઘટ માહીં

❀ દોહા ❀

એસા જ્ઞાન સુનત ભે ॥ સબ આનન્દ મે સોય ।
સાહબ કબીર કો કહત ભે ॥ આપહિ ઈશ્વર હોય ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

બહુત ભાંતિ બિનય સો લાહીં ❀ તોતાદરી સંત સબ આહીં
કબીર ભગવાન ક્ષીન તુમ દાયા ❀ અભીમાની કો જ્ઞાન લખાયા
જીવન હમે અચાર મેં ખોવા ❀ આત્મ જ્ઞાન તત્વ ના જોવા
જિસસે મોક્ષ હોત જો તાહીં ❀ સબ ઘટ બેઠ આચાર ન આહીં
ઊંચ નીચ જગકા બ્યવહારા ❀ સાંચા તત્વો નાહી હૈ સાગ
રામાનન્દ તવ ભાગ્ય બખાની ❀ ભગવાન કબીર શીષ્ય ભે જાની
આપકા પુન્ય મુકૂન સોઈ ❀ હમ સબકા દર્શન ભા જોઈ
ગાદીપતી અચારિયે માનો ❀ પુન ભેંટ મંતન દીન જાનો
સાહબ કબીર ભે અન્તર ધ્યાના ❀ સબ સંતન મીલ અચરજ માના
રામાનન્દ સ્વામીસૂ માંગા ❀ કાશી આગે અનન્દ મન જાગા

॥ ઈતિ શ્રી તોતા દરી કા પ્રસંગ સમ્પૂર્ણ ॥

❀ જ મંડલ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

એક દીવસ સાહબ કહા ॥ સ્વામીજી સે સોય ।
ધર્મ પ્રચાર કે લીયે ॥ ભારત ફિરિયે જોય ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

તપસીજી કહત જો સોઈ ❁ સતગુરૂ એસે ભાષા હોઈ
સાહબ કબીર કી મંગલ બાની ❁ મુનિ સ્વામી બહુત સુખ માની
કહેઊ બિચાર આપ ભલ કીન્હા ❁ કરો ત્યારી સુભ દિન ચીન્હા
સાહબ કબીર કહેઊ હર્ષાઈ ❁ સંતો સબીં તૈયાર હો જાઈ
સંતો સબેં તૈયારી કીન્હા ❁ કાશીસ ઊત્તર ચલ તે દીન્હા
નૈપાલ રાજ મેં પહુચે ઝારી ❁ બડી જમાત તે પુનિ ભારી
તહાં જ્ઞાન પ્રવચન બહુ કીન્હા ❁ સંતો બોધ સબન કો દીન્હા
રાજ માન કીન પુનિ ભારી ❁ મન્દીર ધર્મ બનન ત્યારી
દો ચાર સંત તહાં પુનિ રાખા ❁ આગે જમાત ચલી ધર્મ સાખા
સંયુક્ત મધ્ય પ્રાન્ત મેં આયે ❁ જ્ઞાન ધ્યાન પુનિ બહુત સોહાયે
તહાં સે ચલ દિલ્લી પુનિ જાઈ ❁ આગે સિકન્દર ખબર જનાઈ

❁ દોહા ❁

દિલ્હી કા બાદશાહ ॥ શાહ સિકન્દર જાન ।
સત્તગુરૂ લેન તૈયાર ભયે ॥ સાજ સાહિબી માન ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

હાથી ઘોડે ઊંટ બહૂ તેરે ❁ બહુત પાલકી સજે સબ હેરે
બહુ પ્રકાર બાજીન્ત્ર તે લીન્હા ❁ ઘોડે સવાર ફૌજ બહુ કીન્હા
ફૂલ માલ છકડન ભરવાઇ ❁ સો આગે કો દિયે રેંગાઈ
અબીલ ગુલાલ ચન્દન સાહાઈ ❁ અત્તર ફુલેલ મહકય ગહગાઇ
જો હાથી અપની અશવારી ❁ સતગુરૂ લિયે કીન તૈયારી
શહર મેં ફૈલી બાત તુરંતા ❁ સબ નર નારિ ભયે હર્ષન્તા
સબ કોઇ ચલે બહુત હર્ષાઈ ❁ રાજ મહલ મેં પહૂંચે જાઈ
બેગમ સબી ભઇ તૈયારા ❁ બેઠ પાલકીં ચલી તેહિ બારા
શાહ શેખ વોજીર જો હોઇ ❁ બહુ અમલદાર હૈં પુનિ સોઈ
શ્રીમંત ગરીબો જો સાહુકારા ❁ સાહબ કો લેત ચલે અગવારા

❁ દોહા ❁

યહ સબ તો ચલતે ભયે ॥ મન મેં બહુ હર્ષાય ।
સાહબ કો કબ દેખિહોં ॥ નયનન ભરિ દર્ષાય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

દિલ્લી સે નિકલી સવારી ❀ બાજે બાજીન્ત્ર બહુ ગહગારી
જુદી જુદી જુથ સબ ભામીન ❀ મંગલ ગીત ગાવય ગજ ગામીન
સબ કે મન આનન્દ બહુ છાઈ ❀ સત્તગુરૂ મિલન જાય સબ ધાઈ
એક એક બાત કરૈ જો તાહીં ❀ સાહબ આવય સુખ રૂપ વાહીં
હિન્દુ યવન મેં પ્રેમ કરાઇ ❀ ભારત માહિ સમ્પ ફૈલાઈ
ઉનકે દયા શક્તિ પ્રભાવા ❀ હિન્દુ યવન સાથ ચલિ આવા
એસે આનંદ બાત સબ કરહીં ❀ પહુંચ ગયે જમાત મેં સબહીં
સિકંન્દર જાય પડે પગ માહીં ❀ સાહબ આશિષ દીન્હ પુનિ તાહીં
રામાનંદ કો પગે પુનિ લાગે ❀ સંતો કો બન્દન કરિ આગે
બેગમ સબહિં પગે પુનિ લાગી ❀ સાહબ આશિષ કહા સોભાગી

❀ દોહા ❀

સ્વામી રામાનંદ કો ॥ સન્ત સહિત સબ જાન ।
બેગમ સબ બંદન કીયે ॥ દે આશિષ સબ માન ॥ ૬૬

—: ચૌપાઈ :—

શેખ વોજીર સતગુરૂ પગ પડતે ❀ બાર બાર બહુ અસ્તુતિ કરતે
અમલદાર શ્રીમંત ગરીબ હોઈ ❀ સાહબ ચરન બન્દન કિયે સોઈ
સબ નર નારિ સાહબ પદ બંદે ❀ જાનિ ભાગ્ય બડ સબૈ અનન્દે
યથા જોગ જો હૈ વ્યોહારા ❀ સબ કોઇ બન્દન સંત કો ધારા
કાશી કે સબ સંત સુખી બાસી ❀ દિલ્હી કે પુર બાસી સુખ આશી
એ સબ મિલે આનન્દ બહુ હોઇ ❀ શેખ શારદા કહિ સકે ન સોઈ
દોનો સમાજ મિલી પુનિ કૈસે ❀ સરીતા દોઇ મિલી પુનિ જૈસે
દોનો ચીવર તુરાવત કાંઠા ❀ દર્શન કો સબ કર મન નાંઠા
આનન્દ બારિ ઉમગા સબ કાહીં ❀ બડે કવીશ્વર પાર ન પાહીં
પ્રેમ જલ નિર્મલ ભરા હોઈ ❀ વો ઉપમા કહિ સકૈ ન કોઈ
સબ નર નારિ સાહબ મુખ જોઇ ❀ વહ આનન્દ બડા હૈ સોઇ
ફૂલ ગુલાલ ઉડે બહુ ઝારી ❀ અત્તર ફૂલેલ ઉડે બહુ સારી
આનંદ રૂપ જહાં સુર નાયક ❀ તહાં દુખ ચિન્તા કરે ન જાયક

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તવ પ્રસન્ન મન ॥ સાહબ ચરન ધરિ શીશ ।
બોલત ભયે બિબેક સે ॥ મહલ પધારો ઇશ ॥ ૬૭

—: ચૌપાઈ :—

તબ સાહબ સ્વામી મત લીન્હા ❀ બાદશાહ સે કહેઊ સો ચીન્હા
સંત જમાત બડી તે જોઇ ❀ ઇનહીં મહલ ન ભાવે સોઇ
બાહર જમુના તીર હૈ તાહીં ❀ સંતો સુખી રહે વહાં જાહીં
તહાં સબ સાધન કરો તૈયારી ❀ જમાત આય પડે તહાં ભારી
બાદશાહ હુકુમ ફરમાયો ❀ જમુના તીરે સાધન બસાયો
ચલી જમાત વહાં સો જાઇ ❀ સાહબ જમાત મેં રહે હર્ષાઇ
બાદશાહ બેગમ સબ કોઈ ❀ અપને ધામ ગયે સબ સોઈ
દુસર દિવસ અસ બના પ્રસંગા ❀ શાહ સભા કીન બડ રંગા
સભા મેં ભક્તિ કીન પ્રચારા ❀ સાહબ કબીર જ્ઞાન પુનિ ધારા
સબકો આનન્દ બહુત પુનિ હોઈ ❀ કુછ દિન રહે સંત સબ સોઈ
શાહ બેગમ કી પ્રેમ બહુ જાની ❀ પીર મૌલવી કાજીક તે માની
સંતો સભી કરૈ બખાના ❀ બડા પ્રેમ શાહ કા જાના
એક સંત કહેઊ પુનિ સોઇ ❀ સાહબ કબીર પ્રતાપ યહ હોઈ
તિલક સંત ભક્ત જો કરતે ❀ તહાં લોહા ગરમ સબ ધરતે

❀ દોહા ❀

ધર્મ ભક્તિ જો તહાં નહીં ॥ તુફાન ભયંકર માન ।
ધન્ય સાહબ કબીર હૈં ॥ ભારત સુખી કીયે આન ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સિંહ બહુત બલવાન હૈ સોઇ ❀ બડ પ્રાણી કો મારૈ જોઈ
ગીદડ કાગ સ્વાન જો પ્રાણી ❀ પીછે ખાય યેહી સબ આણી
હાથી ભૈંસ બડા જીવ પ્રાણી ❀ સ્વાન મારિ સકૈ ન જાણી
યહ કામ સિંહ કા જાનો ❀ ઐસે તુમ સાહબ કો માનો
રામ કૃષ્ણ સાહબ અવતારા ❀ કીન સુખી ભારત કો સારા
અસુરી પુરૂષ જો હૈ સોઈ ❀ જગ મેં ઉત્પન્ન બહુ સો હોઈ
આપન સબ ગુણ અસુર દેખાઇ ❀ ધર્મ તત્વોં સબ દિયે ઉડાઇ
ભારત આખા ખંડ કે માહીં ❀ અસુરી તત્વોં પ્રધાન હોય તાહીં
બહુત કાલ ઐસે ચલિ જાઈ ❀ યવન સત્તા ભારત મેં આઈ
યવન સત્તાધીસ જો આહીં ❀ હિન્દુ ધર્મ નષ્ટ કિયે તાહીં

❀ દોહા ❀

હિન્દુ જાતિ મેં હે પુનિ ॥ જ્ઞાન ભક્તિ કુછ જાન ।
વો સમઝાય સકત નહીં ॥ તેહિ સમય સો માન ॥ ૬૯

—: ચૌપાઈ :—

નિતિ જ્ઞાન તહાં ના હોહીં ❀ ઉનકો જ્ઞાન પ્રિયા ન સોહીં
યવન યવન મેં ભા તકરારા ❀ દુસર રાજ છીન લીન સારા'
રાજ કામની કારણ યેહાં ❀ લાખો મરૈ દોનો મેં તેહાં
દેશ ઘરાના યવન કા દૂસર ❀ એક કો મારિ રાજ લીન જૂસર
હિન્દુ યવન દ્વેષ બડ હોઇ ❀ બહુતક મરૈ વહ સમય મેં સોઈ
લુંટ માર શીન બહુ તાહીં ❀ સ્ત્રી હરન હુઈ બહુ વાહીં
સંત વિદ્વાન ઔર બ્રહ્મચારી ❀ સબહીન વીન્ય ઈશ્વર સે કારી

❀ દોહા ❀

હાહાકાર ભારત મેં ॥ સબૈ પુકારત તાહિં ।
કોઈ ભગવાન હૈ નહીં ॥ મમ રક્ષન ના આહિં ॥ ૭૦

—: ચૌપાઈ :—

સબ વિદ્વાન ઐસે પુનિ ગાઈ ❀ ઇશ્વર સે વિશ્વાસ ઉઠાઈ
વોહી સમય કે મધ્ય પ્રસંગા ❀ સંતો સુનો માનિ મન રંગા
સાહબ કબીર પ્રગટ ભે સોઇ ❀ ઈશ્વર રૂપ માનો તુમ ઓઈ
જ્યોતિ રૂપ અકાશ સે આયે ❀ લહેર તાલ મેં સો પ્રગટાયે
ગર્ભ બાસ મેં વો નહિં જાઈ ❀ રજ બિર્ય નહિં દેહ બનાઈ
પ્રકાશ રૂપ સાહબ કી દેહીં ❀ કામ ક્રોધ જો તહાં ન વેહીં
પંચ વિષય તહાં ના જાનો ❀ સત્તગુરૂ આદિ બ્રહ્મ બખાનો
યહ કારણ સે તુમ જાનો સોઈ ❀ યવન પરિશ્રમ ટિકે પુનિ જોઈ
ભયંકર કસૌટી શેખ ને કીના ❀ કુછ દુખ ચિન્તા હુઆ ન છીના
ઉન પર તામસ ભાવ ન લાગે ❀ ઉનકો પુનિ શુદ્ધ રાહ દેખાયે
ઐસે બચન સન્ત સો કરહીં ❀ સન્તોં સુને માનિ તે મનહીં

---

૧ સમ

❀ દોહા ❀

યહ સબ શક્તિ સે ભરે ॥ સતગુરૂ સાહબ કબીર ।
દેખત કો છોટે બાલ હૈં ॥ સિદ્ધિ નિતિ ગમ્ભીર ॥ ૭૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ બિદા શાહ સે માગા ❀ જમાત આઈ પંજાબ કે આગા
કાશ્મીર સિન્ધ જો જાઈ ❀ માડવાર કાઠિયાવાડ મેં આઈ
ગુજરાત મહારાષ્ટ્ર મદ્રાસ જાના ❀ છતીસ બંગાલ ઓરીસા આના
સબ પ્રાન્ત મેં ફિરે સબ કોઈ ❀ ધર્મ પ્રચાર બહુત ભા સોઈ
ફિરત ફિરત કાશી મેં ગયઊ ❀ સબકો આનન્દ બહુત પુનિ ભયઊ
સંત સહિત રામાનન્દ સ્વામી ❀ સાહબ કબીર ગે જહાં નામી
વહ સબ પ્રાન્ત નૃપ સબ કોઈ ❀ શ્રીમન્ત ઔર સમાજ હૈ જોઈ
એ સબ માનજમાત કર કીન્હો ❀ ઇસમેં ભેદ બહુત હૈં ચીન્હો
પ્રથમ કારણ યહ સો જાનો ❀ સત્તગુરૂ બડા પ્રભાવ સો માનો
અસુરી જુલમ કો સાહબ હટાઈ ❀ સનાતન ધર્મ મર્યાદ કરાઈ
યહ શુભ ગાથા ભારત મેં ફૈલી ❀ સતગુરૂ જ્ઞાન સતલોકકી શૈલી

❀ દોહા ❀

દુસર કારન ઔર હૈ ॥ સુનો સંત સુજાન ।
સિદ્ધિ પ્રભાવ દેખાવતે ॥ કારન સર સો માન ॥ ૭૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ દો કારન જાન સુજાના ❀ સતગુણ ધર્મ ભારત ફૈલાના
બહુ દેવન મંદિર બનવાઈ ❀ રાજ સમાજ સેવા ચિત લાઈ
વહી જમાત સે સંત એક દોઈ ❀ પૂજા કરન રાખેવ પુનિ સોઈ
રામ કૃષ્ણ બહુ ભક્તિ ફૈલાવા ❀ સાહબ સ્વામી સોઈ કહાવા
સજ્જન સુનો યહ કથા બખાની ❀ ચમત્કાર સે નમસ્કારે આની
અસુરી દલકા જોર થા તાહીં ❀ સતગુણ ધર્મ બઢને નહિં પાહીં
સતગુણ ધર્મ કા બડા પ્રભાવા ❀ રામાનન્દ હર્ષ મન આવા
ભારત ફીરે સતો ગુન રીતી ❀ સતગુણધર્મ પર સાહબ કી પ્રીતી
સાહબ કબીર કા મત યહ સારા ❀ સનાતન ધર્મ પર બડા ઉપકારા

❀ દોહા ❀

અસુરી સત્તા બહુત થા ॥ ઓહી સમય મેં માન ।
યહ સત્તા ઝુકાય કર ॥ સનાતન ધર્મ બલવાન ॥ ૭૩

॥ ઇતિ શ્રી ભ્રમન્ડલ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ બીરસિંહ રાજા કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

રામાનંદ આશ્રમ પુનિ ॥ કાશી ધામ કે માહિં ।
સાહબ જો સત સંગ કરેં ॥ બહુત આનંદ સો તાહિં ॥ ૭૪

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કા બડા પ્રભાવા ❀ ભારત મેં સો બહુત ફૈલવા
કાશી ધામ કે જો હૈં રાજા ❀ બીરસિંહ નામ ઉનકે બડ સાજા
રાજ સત્તા સમ્પતિ બહુ હોઈ ❀ સંત ફકીર ગિનય નહીં કોઈ
એક દિન નૃપ કો ભયઊ વિચારા ❀ સાહબ કે દર્શન ઇચ્છા મન ધારા
બહુત સમરથ જો સાહબ સોઈ ❀ અપને નગર રહેં પુનિ વોઈ
હમ દર્શન કર લાભ ન લીન્હા ❀ હૈ કમ ભાગ્ય સો મમકર ચીન્હા
છડીદાર કો તુરત બુલાઇ ❀ સબ વૃતાન્ત કહિ કર સમુઝાઇ
છડીદાર તહાં ચલી ગયેઊ ❀ સ્વામી કે આશ્રમ જહાં રહેઊ
સાહબ કબીર રામાનન્દ સ્વામી ❀ વન્દન કીન જાનિ બડ નામી
કાશી નરેશ સંદેશ જનાઇ ❀ બિબેક સહિત સબહી દર્શાઈ

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ કહત ભયે ॥ છડીદાર સે સોય ।
કાશી રાજ બહુ બડા હૈ ॥ હમે ન ચહિયે કોય ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

તુમ પુનિ જાય કહો નૃપ સોઈ ❀ મમ ઇચ્છા આવન ન હોઈ
છડીદાર પુનિ વાપસ ગયઊ ❀ સબ વૃતાન્ત કહત સો ભયઊ
ફિર રાજા મન કીન્હ બિચારા ❀ સાહબ કબીર ઇશ્વર અવતારા
હમ અસ માયા રાજ કે મોહીં ❀ ઉનકો કયા પડી હૈ સોહીં
હમહીં ચલો ઉનકે પુનિ પાસા ❀ તો નહિં હૈ જગ મેં કુછ હાંસા

કબીર સાહેબ કાશીપુરીના રાજા વીરસિંહના રાજ્ય મહેલમા રાજા–રાણીને ઉપદેશ આપે છે

તબ હાથી પર ભયે અસવારા ❀ લીન્હ પુલિસ કુછ રક્ષન હારા
થોડે દુર રહી પુનિ જાઈ ❀ હાથીસ ઉતર આશ્રમ આઈ
દોનો પુરૂષ કો બંદન કીન્હા ❀ સંતન કા આશિશ પુનિ લીન્હા
જોગ્ય આસન બૈઠન દીન્હેં ❀ સાહબ કબીર બિબેક સો કીન્હેં
મધુર શબ્દ બિબેકકી બાની ❀ રાજન કહા છોડિ અભિમાની
બહુત ભાંતિસે અસ્તુતિ લાઈ ❀ સાહબ ચરન પડે હરિરાઈ

❀ દોહા ❀

સબ અપરાધ ક્ષમા કરો ॥ દોનો પુરૂષ જો આપ ।
મમ જો મહલ પધારી કે ॥ હરો જો ભવદુઃખ તાપ ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

સુનિ બિબેક ભક્તિમય બાની ❀ સાહબને બહુત પ્રિય આની
સ્વામીજી એસે પુનિ ભાષા ❀ સાહબ જાવ ઇનકર અભિલાષા
મહલ સે ભૂપ સાજ મંગાઈ ❀ ગાજ બાજ સબ તૈયાર કરાઈ
સાહબ કો હાથી પર બૈઠાયો ❀ આપ પીછે બૈઠે હર્ષાયો
બહુ ઉત્સવ સાથ મેં સોઈ ❀ રાજ મહલ મેં લાયેવ જોઈ
રતન જડીત સિહાંસન માંહી ❀ સાહબ કો પધરાયેવ તાહીં
રાજ કુટુમ્બ હંકારે સોહીં ❀ સબ રાનીન બુલાયે વોહીં
માણીક રાની બડી જો હોઈ ❀ બુદ્ધિ બિચાર કુશલ હૈ સોઈ
સબહીં આકર બન્દન કીન્હા ❀ સતગુરૂ સબકો આશિષ દીન્હા
બેદ બિહિત પુજેવ બહુ ભાંતી ❀ ષોડસ પ્રકાર બહુત સોહાતી
ઇશ્વર તુલ્ય માન જો કીન્હા ❀ આપન ભાગ્ય રાવ તે ચીન્હા

❀ દોહા ❀

સબ કોઈ બૈઠ આનન્દ મેં ॥ સાહબ કા મુખ દેખ ।
જૈસે શીતલ ચન્દ્રમા ॥ ચકોર સબ દેખત એક ॥ ૭૭

—: ચૌપાઈ :—

સબ કે મન જો જ્ઞાન કી આસા ❀ સુનન ચહત જો બચન પ્રકાશા
દો કર જોરી નૃપતિ હર્ષાઈ ❀ સતગુરૂ ચરન માથ નમાઈ
તવ મુખ સુનન કી તે આશા ❀ કહેં જહાં યમ કી નહિં ત્રાસા

સતગુરૂ સુનત બહુત હર્ષાને ❀ બોલે અમૃત બચન સોહાને
સત્ય પુરૂષ સૃષ્ટી ઉપજાઈ ❀ બહુત સમય હુઆ સો આઈ
ચેતન જીવ કહિયે યહ સોઈ ❀ પાંચ તત્વ મેં રહા સમોઈ
પાપ પુન્ય કર્મ બહુ કરતા ❀ સુખ દુઃખ ભોગન દેહ બહુ ધરતા
ચૌરાસી લાખ યોનિ કી ધારા ❀ તહાં દુઃખ સહે વાર ન પારા
જો સુકૃત હોય બલવાના ❀ મનુષ્ય શરીર મિલે સો જાના
ઉસમે પુન્ય ઔર જો તાહી ❀ શ્રીમંત રાજા જન્મ ઘર આહી

❀ દોહા ❀

બડે ભાગ્ય યહ તન મીલા ॥ સબ કે ઉપર જાન ।
ચૌરાસી લાખ યોનિ મેં ॥ યહ સમ કોઈ ન આન ॥ ૭૮

—: ચૌપાઈ :—

નર તન મીલા જીવ બડ ભાગી ❀ મોક્ષ સાધન કરે મન જાગી
વહી જગત મેં બડા કહાઈ ❀ આત્મ કામ કરે મન લાઈ
સુકીત તબ કરે અધિકાઈ ❀ સકામ ભાવ રહે લે લાઈ
મનુષ્ય શરીર જીવ જબ ત્યાગી ❀ સ્વર્ગ લોક કો જાય સુભાગી
જો સુકૃત મૃત્યુ લોક મેં કીન્હા ❀ સો સુખ સ્વર્ગ મેં જાકર લીન્હા
સ્વર્ગ સુખ નાના વિધી હોઈ ❀ વહ સુખ ભોગ લે જીવ સોઈ
હે કુછ પુન્ય શેષ પ્રભાવા ❀ નૃપ શ્રીમંત ઘર જન્મ સોપાયા
પુત્રી પુત્ર જૈસા સંસ્કારા ❀ તૈસા જન્મ તહાં પુનિ ધારા
રાજ કુટુમ્બ મેં જો નર નારી ❀ એક સમ સુખ હોય નહીં સારી
દૈહિક દૈવિક ભૌતિક પીરા ❀ સબ કો બ્યાપા યહી શરીરા
જો નિસ્કામ સુકૃત જીવ કીન્હા ❀ ઈશ્વર પસંદ ઉનહી કો ચીન્હા
ઇશ્વર દયા વહ જીવ પર હોઈ ❀ સમરથ સંત મીલે પુનિ કોઇ
ઉન સતસંગ નીર્મલ ઉપદેશા ❀ મોક્ષ કા સાધન કીન હમેશા
અવા ગમન રહીત ભે સોઈ ❀ વોહી આત્મ કો જાનો હોઈ

❀ દોહા ❀

ભાગ્ય બડી પ્રધાન હૈ ॥ સુખ દુઃખ દેવે સોય ।
ભાગ્ય હોત હૈ કર્મ સે ॥ કર્મ કિયા સે હોય ॥ ૭૯

—: ચૌપાઈ :—

ક્રિયા હૈ સાધન આધીના ❀ તીન અંદર દો બાહર જીના
ઈસકી પરમ્પરા તુમ જાનો ❀ સમઝેગેં કોઈ ચતુર સયાનો
ભાગ્ય ભાગ્ય મેં હૈ બહુ ભેદા ❀ નિર્ણય કરે સંત ઔર વેદા
બહુ પ્રકાર ભાગ્ય પુનિ સોઈ ❀ ભાગ્ય લઘુ દીર્ઘ પુનિ હોઈ
ભાગ્ય કે ઉપર સુખ દુઃખ જાનો ❀ દુસર ઔર કહીં નહિં માનો
ભાગ્ય કો જીવ સે દે મિલાઈ ❀ યહ શક્તિ કુછ ઔર બતાઈ
શુભ અશુભ દો ભાગ્ય બખાની ❀ જીવ કે સંગ હરદમ સો જાની
દુઃખ સુખ ચલે દિવસ તે રાતી ❀ પલ પલ આવય પલ પલ જાતી
તુમ સબ પુર્વ સુકૃત બડ કીન્હા ❀ તો પુનિ જન્મ રાજ ઘર લીન્હા
ઐસા ધર્મ અબ પાલો સોઈ ❀ આવા ગમન હોય નહિં તોઈ
રાજ કરો નીતી સે જાની ❀ પ્રજા પુત્ર સમ પાલો માની
સત્ય પુરૂષ સમરથ હૈં સોઈ ❀ ઉનકી ભક્તિ કરો નર લોઈ
તો ભવસાગર મેં નહી જાહીં ❀ કામ આદિક જો સબૈ ભુલાહીં

❀ દોહા ❀

સત્ય લોક વહ ધામ હૈ ॥ સમરથ કા દરબાર ।
તહાં જીવ જો જાય પુનિ ॥ આવય ન દુજી બાર ॥ ૮૦

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય જ્ઞાન આતમ કા કાજૂ ❀ સાહબ મુખે સુના જો આજૂ
રાજા બીરસિંહ ઔ રનીવાસૂ ❀ સબ કર મન ભક્તિ ભર જાસૂ
નૃપ તબ બિનય બહુ બિધિ કીન્હા ❀ સાહબ ચરન પડે આધીના
રાનીન બિનય કરૈં સબ ઝારી ❀ મૈં સાહબ તુમ્હરી બલિહારી
માણિક રાની બહુત સયાની ❀ વો રાજા કો બહુ પ્રિય જાની
રાજ નીતિ કા અંગ સબ જાનય ❀ રૂપ રાશી ગુણ તેઈ બખાનય
માણીકવતી બોલી હર્ષાઇ ❀ સાહબ ચરનો શિશ નવાઇ
મધુર બચન બીવેક સે માની ❀ ભરા અર્થ ગુણ સો જાની
ધન્ય ભાગ્ય હમ સબકર આહીં ❀ હમકો દર્શ દીન્હ જો તાહીં
રાજ્ય કુટુમ્બ પ્રજા ધન્ય સોઈ ❀ જો તુમ પ્રગટ કાશી મેં હોઈ

આપહિ બડા દેવ સમ લાગો ❀ હમ સબ અજ્ઞ જીવ ભર્મ ભાગો
બડ પ્રભાવ આપ કા સોઈ ❀ હમકો સુનન મેં આયા જોઈ
હે પ્રભુ કવન દેવ તુમ આહીં ❀ સો પહિચાન કહો સબ તાહીં

❀ દોહા ❀

માણિકવતી રાની પુનિ ॥ ઔર બિરસિંહ રાવ ।
રાજકુટુંબ સબ વીન્ય કરૈ ॥ બહુ બિધિ આનંદ આવ ॥ ૮૧

—: ચૌપાઈ :—

દો કર જોર કહા નૃપ બાની ❀ સાહબ આપ સમરથ બડ જાની
એક બાત મૈં પૂછો તોહીં ❀ દાસ જાનિ કહો સબ મોહીં
કહત ભય ડર લગત મોહીં ❀ ધર્મ પિતા સે ભય ના હોહીં
આપકે પ્રતિ બાત બહુ ચલતી ❀ સમાજ જુદા મનમેં પુનિ ધરતી
હમ સબ સુના સો જો કહેઊ ❀ મનમાં આપ માખ જનિ લહેઊ
જો અપ શબ્દ બોલી પુનિ જાઈ ❀ સો પ્રભુ ક્ષમા કીહો હર્ષાઈ
જ્યોતિ સ્વરૂપે આપૈ આયે ❀ લહર તાલ મેં દેહ બનાયે
સૃષ્ટી જબ સે વિધિ ઉપજાઇ ❀ એસા જનમ સુના નહિં આઈ
જો સબ લોગ કહત હોય ગયઊ ❀ આપ જો કહો સત્ય જો ભયઊ
ગૌરીશંકર હૈ દ્વિજ રાઈ ❀ ઉનઘર લીલા બહુત બતાઈ

❀ દોહા ❀

રામાનંદ કો રૂપ દો ॥ આપ દેખાયો સોય ।
સ્વામી કો વિશ્વાસ હુવા ॥ બડા દેવ કોઈ હોય ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

શાહ સિકન્દર કા કષ્ટ નિવારી ❀ આશીર્વાદ દિયો સુખ કારી
શેખતકી બહુ જુલમી સોઈ ❀ હાથી મારન છોડા હોઈ
સિંહરૂપ તબ આપ દિખાયો ❀ હાથી ભાગ ગયો નહિં આયો
ગંગા નદીમેં દીન ડુબાઈ ❀ ડુબે નહીં આયો હર્ષાઈ
સૂખા કાઠ મેં આગ લગાયો ❀ બીચ મેં આપૈ કો બૈઠાયો
તો ભી જલે નહીં તુમ જાનો ❀ સાંચ ઝુઠ સંગ કસ માનો
સત્ય બાત તુમ દેવ બતાઈ ❀ લોગોં સબ એસે સો ગાઇ

યહ સબ વિદ્યા તુમ કસ જાના ❀ ગુરૂ મિલા આપહિં પહિચાના
રામાનન્દ તો યહ નહિં જાની ❀ રામ રામ કરૈ સુદ્ધ મન આની
આપ તો સાહબ ભોલે ભાલે ❀ સિદ્ધી બહુત સ્વારથ નહી પાલે

❀ દોહા ❀

યહ બડી સિદ્ધી હોય જો ॥ હમ સબ જિવ મેં કોય ।
કરો સાહિબી ભોગ સબ ॥ જગ બસ રાખો સોય ॥ ૮૩

—: ચૌપાઈ :—

એસા બચન સુના નૃપ કેરી ❀ સબ રનિવાસ હંસે એક ઢેરી
રાજકુટુમ્બ સબ હંસિ હંસિ પરહીં ❀ સાહબ અનંદ મનમેં બહુ ભરહીં
સાહબ પર અન્તર બહુ ભાવા ❀ ઉપર વ્યંગ જો વચન સુનાવા
તબ નર નાહ કહેઉ કર જોરી ❀ ઔર પ્રસંગ યાદ હોય મોરી
કમાલ કમાલી મુર્દા હોઇ ❀ અને સજીવન કીહો જો સોઈ
સીકન્દર લોદિકો શિષ્ય કીન્હા ❀ હિન્દુ ધર્મ કા રક્ષન લીન્હા
દિલ્લી રાજ ભેંટ મેં દીન્હો ❀ વહ નહિ લિયા ત્યાગ ભલ કીન્હો
એક કામ આપ બડા કારા ❀ એસા કામ કોઈ નહિ ધારા
વહ મહિમા હમ કહં લગ ગાઈ ❀ શેષ શારદા પાર ન પાઈ
શાહશેખહિ પ્રભાવ દેખાઈ ❀ જુલ્મ ભયંકર બન્દ કરાઈ
સબ નર નારી ભારત કે માહીં ❀ યવન ત્રાસ ધ્રૂજત સબ તાહીં
સુખસાન્તી હિન્દુક દીન્હા ❀ આપહિ બડા કામ યહ કીન્હા

❀ દોહા ❀

ભારત હિન્દુ ગાય સમ ॥ સિંહ સમ યવન બલવાન ।
સાહબ પ્રભાવ ભિષ્મ સમ ॥ યવન કા મર્દે માન ॥ ૮૪

—: ચૌપાઈ :—

સિદ્ધો સે વિવાદ જબ હોઇ ❀ આપ ગગન મેં બૈઠે સોઈ
દક્ષિન દેશ તોતાદરી જાઈ ❀ ભૈંસા સે તો બેદ પઢાઇ
કોઈ કારન પડિ સો આયો ❀ બહૂત રૂપ સબકો દર્શાયો
યહ સબ બાત હમ જો જાના ❀ દુસર મુખ સુના જો માના
એ સબ સત્ય ઝુઠ કી હોઈ ❀ સાહબ સત્ય કહો પુનિ સોઈ

ભૂપ યહી વિધિ કહઉ બખાને ❀ સાહબ સુનિ બહુત મુશકાને
એક તરફ મોહી હોય સંદેહૂ ❀ દુસર તરફ લાગય સત્ય યેહૂ
સાહબ કવન પુરૂષ તુમ હોઈ ❀ રામ કૃષ્ણ કહત કોઈ સોઇ
કોઈ કહત જાદુ મંત્ર બહુ જાને ❀ ઇસિસે ચમનકાર બહુ આને
સાહબ સત્ય સત્ય તુમ ભાખો ❀ દાસ સે કુછ છિપાય ના રાખો

❀ દોહા ❀

કાશી પૂરી જો ધન્ય હૈ ॥ ધન્ય પુર બાસી જાન ।
રાજ કુટુમ્બ જો ધન્ય હૈ ॥ આપ જહાં મહેમાન ॥ ૮૫

—: ચૌપાઈ :—

હમ સબ દાસ આપકા હોઈ ❀ હમપર કૃપા કીન્હ ભલ સોઈ
રાજ મહલ ધન્ય સો આજૂ ❀ આપ પધારે ભા મમ કાજૂ
મંગલ મહલ સબૈ સોહાયો ❀ આનંદ આનંદ સબ ભરિ આયો
કાશીમ પ્રગટ ભયે તુમ સોઇ ❀ થોડા સમય ગયે પુનિ હોઈ
થોડી ઉમર કિન્હો બડ કામા ❀ હમકો લાગત તુમ હો રામા
આપન સબ પહિચાન બખાની ❀ જિસસે સબી સંદેહ નશાની
એસા પ્રશ્ન કિન નૃપ સોઈ ❀ સતગુરૂ કે મન આનંદ હોઈ
મધુર બચન બોલે સુર નાયક ❀ રાજ કુટુમ્બ સુનો સબ લાયક
અમર લોક ધામ જો હોઈ ❀ સબ ધામો કે ઉપર સોઈ
સમરથ સત્ય પુરૂષ તહાં રહહીં ❀ એક રોમ શશી કોટિ લજાહીં
ઉન્હે સમરથ સૃષ્ટી ફૈલાઈ ❀ ઉનકી મહિમા વર્ણિ ન જાઈ

❀ દોહા ❀

વો સમરથ ઔ મૈં પુનિ ॥ એક રૂપ સો જાન ।
જીવ દુઃખી જબ દેખહીં ॥ વહીં સે કરો પયાન ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

તેજ પ્રકાશ સે દેહ બનાઈ ❀ ગર્ભ બાસ મેં હમ ન જાઈ
ઈશ્વર રૂપ મૈં જગ ઉપજાયો ❀ ગુરૂ રૂપ મુકતાવન આયો
યુગન યુગન મેં મૈં ચલિઆઊ ❀ જો ચીન્હા તેહિ લોક પઠાઊં
રજ બીજ સે હમ નહીં આયે ❀ કર્મ શુભા શુભ નહિ ફસાયે

જો અવતાર ઋષી મુનિ દેવા ❀ કોઇ કોઇ મમ જાનય ભેવા
હમ સ્વયં સબ શક્તિ લાયે ❀ જો ચાહોં સો કરી બતાયે
પાચ તત્વ પ્રકૃતી જો બાસા ❀ હમરે શરીર ઇનિકર ન આસા
હાડ ચામ કા નહિં શરીરા ❀ કોઈ દુઃખ વ્યાપૈ નહિં પીરા
ભૂત પિચાસ કો હમ ન માનો ❀ જાદુ મંત્ર કો હમ નહિ જાનો
હમ જો હૈં સમઝો નૃપ સોઈ ❀ કરો પરીક્ષા તુમ પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

જગત કે સબહી જીવ કો ॥ અપની બુધ્ધિ પ્રમાન ।
જૈસા જિસકો સમઝ જો ॥ વૈસે હી સો જાન ॥ ૮૭
સાહબ મુખ પહિચાન સુનિ ॥ હર્ષે બહુત અનન્દ ।
નૃપ સહિત રનિવાસ તો ॥ માનો પરમાનન્દ ॥ ૮૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કી આજ્ઞા જો પાઇ ❀ સબ ભોજન વિશ્રામ કરાઈ
નૃપ બડિ રાની કા મત લીન્હા ❀ ગુરૂ મંત્ર લિયે બીનય સો કીન્હા
સાહબ ખુશી ભયો યહ જાની ❀ ઉત્તમ સમય બસ્તુ સબ આની
સબ તૈયાર અચ્છી બીધિ કીન્હા ❀ ધર્મ યજ્ઞ ચૌકા સો દીન્હા
પ્રથમ બીરસિંહ રાજા જાની ❀ સબ રનિવાસ મંત્ર દિયે આની
રાજ કુટુમ્બ ગુરૂ પુની કીન્હા ❀ પીછે બહુત કો દીક્ષા દીન્હા
નિયમ ધર્મ કા રાહ બતાયો ❀ ધ્યાન કરન કો નીત સમઝાયો
સત્ય નામ બોલો હર્ષાઈ ❀ ઇસિસે કાલ દગા મિટ જાઈ
યહ સબ પ્રસંગ હુઆ જબ પૂરી ❀ પ્રસાદ અશીષ દીન્હ પુનિ ભૂરી
ઉસી સમય બીચ અસ ભયઊ ❀ એક દિન નૃપ સતગુરૂ સે કહેઊ

❀ દોહા ❀

સાહબ સે બહુ બીનય કીન ॥ રાવ પગે પુનિ લાગ ।
હમરે સાથ પધારો જો ॥ હમ સબકા બડ ભાગ ॥ ૮૯

—: ચૌપાઈ :—

હમ સો જાત જંગલકી ચોરા ❀ આપ ચલો હમ કરો નીહોરા
ચલન ઇચ્છા સાહબ દર્શાઈ ❀ નિજ સ્વારી હાથીપ બૈઠાઈ

ઘોડે સવાર થોડે પુનિ લીન્હા ❀ આપ ઘોડે પર ચઢે પ્રવીના
પહાડ જંગલ આયે સો ભારી ❀ આનંદ હુઆ સબકે મન ઝારી
ફિરત ફીરત મધ્યાન્હ હો ગયઊ ❀ સબકો પ્યાસ લગા સો ભયઊ
પાની કા બહુ કીન્હ તપાસા ❀ મિલા ન પાની ભયે નિરાસા
કહ નરેશ સાહબ સે સોઈ ❀ પાની બિન સબ કો દુઃખ હોઈ
સાહબ કહા સુનો નર નાહૂ ❀ એક શૈલ પર સરોવર તાહૂ
ઘોડે સવાર કહા અસ બાની ❀ હમ સબ ફિરે દેખા નહિ પાની
તબ સાહબ કહા સમઝાઈ ❀ જહાં તલાવ તુમ નહિં જાઈ

❀ દોહા ❀

રાજા કહે સવાર સે ॥ દેખિ આવો પુનિ સોય ।
સાહબ કહત સત્ય હૈ ॥ વૃથા વચન ન હોય ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

દો સવાર ગયે પુનિ જહવાં ❀ સાહબ કહા રહા સો તહવાં
દેખૈં પહાડ પર ભરા તલાવા ❀ હર્ષે બહુત આનંદ હોય જાવા
ઘોડે સહિત જલ પિયા અઘાઈ ❀ ચાંદી ઝારી જલ ભરી લાઈ
રાજા કો સો ઝારી દીન્હા ❀ કહેઊ તલાવ પાની ભરા ચિન્હા
સબ કોઈ આય દેખૈં પુનિ કૈસે ❀ ભરા તલાવ પૂરન જલ જૈસે
સબ કોઈ પાન કીન સ્નાના ❀ બૈઠે જાય વૃક્ષ તલ આના
નૃપ મન મેં કરૈં બિચારા ❀ યહ પ્રભાવ સતગુરૂ કા સારા
વહી સવાર ફિર ફેજવાઈ ❀ દેખિ આવ જલ હૈ કી નાઈ
ગયે દેખે જલ નાહી તલાવા ❀ હાથી ઘોડ પગ ચિન્હ ન પાવા
સો ફિર આય ગયે નૃપ પાહીં ❀ સબ વૃતાન્ત કહીકર સમુઝાહીં

❀ દોહા ❀

બીર સીંહ કહને લગે ॥ સુનો મહા બલકાર ।
અપને સબકે જો લિયે ॥ સતગુરૂ કા ઉપકાર ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

કહેઊ ભૂપ સબ કો સમુઝાઈ ❀ અપના રક્ષન સાહબ કરાઈ
સાહબ ચરન પડે સબ જાઇ ❀ બહુત પ્રકાર બિનય સો લાઈ

સબ કોઈ કાશી મેં તે આયો ❀ મહલ મેં સાહબ નિવાસ કરાયો
સેવા કા પ્રબન્ધ સો કીન્હા ❀ સબ વૃતાન્ત રાનીકો કહ દીન્હા
માણિક દેવી ભૂપ સે કાહીં ❀ યહ સાહબ મનુષ્ય કોઈ નાહીં
સ્વયં પ્રભુજો લિન્હ અવતારા ❀ સંત ભક્ત હિત બચરૈં જગ સારા
માણીકદેવી અસ બચન ઉચારા ❀ એક બાત નૃપ સુનો હમારા
સાહબ કબીર આપન ગુરૂ આહીં ❀ મંત્ર ઉપદેશ કીન પુનિ તાહીં
શિષ્ય ફર્જ ભેટ કુછ દીન્હા ❀ ગુરૂ ફર્જ ઉપદેશ ભલ કીન્હા
દેવો મકાન ભેંટ મેં પાકા ❀ આપન ફર્જ કરો તુમ શીષ્યકા

❀ દોહા ❀

નૃપ રાની વિચાર કરિ ॥ રાજકુટુંબ મત લીન્હ ।
આયે દોનો ચરન પડે ॥ સાહબ સો કહિ દીન્હ ॥ ૯૨

—: ચૌપાઈ :—

તબૈ ભૂપ અસ બોલત ભયઊં ❀ સાહબ અર્જ સુનો સો કહેઊ
આપ ઇશ્વર કુછ ઇચ્છા નાહીં ❀ યહ સબ જગત આપ કા આહીં
આપ કી વસ્તુ આપકો દીન્હા ❀ ઇસ મેં કુછ બડા નહિં કીન્હા
તો ભી ધર્મ કા યહ હૈ રીતી ❀ શિષ્ય સેવા ગુરૂ પર પ્રીતી
એક મકાન આશ્રમ યોગ્ય હોહીં ❀ ગુરૂ ભેંટ મૈં સૌંપત તોહીં
તે પ્રભુ કરો તુમ અંગીકારા ❀ અહો ભાગ્ગ જો હોય હમારા
સાહબ કો યહ નહીં સોહાઈ ❀ સ્વામી પાસે ચલન દર્શાઇ
માન સહિત ભૂપતિ લે આયેવ ❀ સાહબ સ્વામી આનન્દ મન છાયેવ
તવ નર નાહ સ્વામી પદ વન્દે ❀ આપન માની તે ભાગ્ય અનન્દે
સંતો કો બંદન જો કીન્હા ❀ આશ્રમ વિષય પ્રસંગ કહિ દીન્હા
તબ નૃપ સ્વામી કો દર્શાઈ ❀ સાહબ ભેંટ લેય નહી તાઈ

❀ દોહા ❀

તૌ મમ અન્ન જલ ન કરો ॥ રાની સહિત સો માન ।
સાહબ ભેંટ સ્વિકાર હી ॥ તો મમ મંગલ જાન ॥ ૯૩

—: ચૌપાઈ :—

રામાનન્દ કહેવ પુનિ તાહીં ❀ સાહબ કબીર સુનો ચિત્ત લાહીં

આપ તો સ્વયમ્ ઈશ કહાઈ ❀ આપ કા આશ્રમ સબહીં આઈ
તો ભી પ્રેમ કી રીત બખાની ❀ રાખો પ્રેમ અચ્છા યહ માની
જો આશ્રમ નૃપ ભેટ મેં દીન્હા ❀ પ્રેમ સે સ્વીકારો ભલ કીન્હા
તહાં ઉપદેશ કરો રહિ જાની ❀ પ્રજા સુખી કરો મન માની
રાજા કી પ્રતિજ્ઞા દેખી ❀ સ્વામી બચન માન કર પેખી
સાહબ ભેટ સ્વીકારેવ સોઇ ❀ વહી કબીર આશ્રમ નામ ભા સોઈ
વહ સ્થલ પર આજહિ માનો ❀ કબીર આશ્રમ નામ પહિચાનો

❀ દોહા ❀

અપને આશ્રમ મેં રહી ॥ સાહબ કબીર હૈં સોય ।
તપસી કે જો ઈષ્ટ હે ॥ હંસ ભૂપ હૈં જોય ॥ ૯૪

॥ ઈતિ શ્રી રાજા બીરસિંહકા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ રાજા રામસિંહ વાઘેલા કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

સજ્જન સુનો યહ પ્રસંગ રસીલા ❀ સાહબ કબીર કરે જો લીલા
એક દિન અંતર ધ્યાન હો જાહીં ❀ પ્રગટે બાંદો ગઢ મેં તાહીં
વર્તમાન મેં રેવા કહવાઈ ❀ કિલા બાંદો ગઢ બહુત સોહાઈ
શહર પાસ એક સેમર તાહીં ❀ તે વૃક્ષ તલ આસન કિયે આહીં
જમીન સે તીન હાથ તે જાની ❀ ઊંચે બૈઠે હૈં સુખ ખાની
યહ પ્રસંગ બહુત સબ દેખા ❀ જાય કહેઉ નૃપ સેહિ બિષેખા
રાજા રામસિંહ તે પુનિ આયો ❀ ઘટના દેખી અચરજ ઊપજાયો
રૂપ બહુત સો બાલ કિશોરા ❀ બૈઠે કિરન ફિરે ચહું ઓરા
અધરે મેં બિરાજત જેહીં ❀ ચિંતા બિના લાગત હૈં તેહીં
રાજા રામસિંહ બિનય બહુ કીન્હા ❀ ભાગ્ય બડી મમ દર્શન દીન્હા

❀ દોહા ❀

દયા કરો નિજ દાસ પર ॥ મહલ પધારો જાનિ ।
સેવા કરૂં મૈં આપકા ॥ આજ્ઞા શીર પર માનિ ॥ ૯૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ઈચ્છા જાનિ દર્શાઇ ❀ ગાજ બાજ ઉત્સાહ કરાઇ
બહુત ધામ ધુમ કે સાથા ❀ મહલ મેં આયે હંસ કે નાથા

તહાં સુન્દર સિંહાસન સોહૈ ❀ વહાં બિરાજે સબ કર મન મોહૈ
રાનીન સહિત કુટુમ્બ સબ ઝારી ❀ ષોડસ પ્રકાર પૂજા નૃપ કારી
સાહબ સનમુખ ખડે તબ રહેઊ ❀ દો કર જોરિ કહત નૃપ ભયઊ
દીના નાથ કહો સુખદાઇ ❀ આપન નામ ધામ કામ સો ગાઈ
રાજા પ્રશ્ન કીન્હ યેહિ ભાંતી ❀ સાહબ કહા મન માહિં સોહાતી
રાજ કુટુમ્બ સુનો ચિત લાઈ ❀ મૈં આપન સબ ભેદ બતાઇ
સત્ય લોક અમર પુર ધામા ❀ સમરથ જહાં કિયે મુકામા
સબ દેવોં કે ઉપેર જાનો ❀ ઉનકે ઉપર કોઈ ના માનો

❀ દોહા ❀

સમરથ બ્રહ્મ જો ધની હૈ ॥ હમ ઉન એક સ્વરૂપ ।
જીવ દુઃખી કે કારને ॥ ગુરૂ બનેવ સો રૂપ ॥ ૯૬

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય લોક મમ બખાનો ધામા ❀ જીવ કો સુખી કરો મમ કામા
નામ હમાર કબીર કહાયે ❀ કાશી ધામ સે આજ પુનિ આયે
બઘેલ વંશ જો આપ કા તાહીં ❀ મમ આશિષ સે હુઆ હૈ આહીં
રાજા કો ખબર થા સોઈ ❀ સાહબ અશીશ બઘેલ જો હોઈ
ઐસા શબ્દ સાહબ કા જાની ❀ રામસીંહ આશ્ચર્ય બડ માની
સ્વયં બ્રહ્મ કબીર તુમ આહીં ❀ બઘેવ બંસ તવ ઉત્પન્ન ગાહીં
તો વિશ્વાસ હોય મન નીકે ❀ આપહિ સાહબ કબીર તે જીકે
સાહબ કહા જો સુનો નરેશા ❀ કલયુગ યુગ પ્રથમ પ્રવેશા
અમર ધામ સે મૈં ચલિ આયે ❀ પ્રાન્ત ઉરીશા મેં પ્રગટાયે
સિન્ધ રોકી જગદીશ કો થાપી ❀ વહાં સે આયેવ ગુજરાત મેં આપી
સોલંકી રાજા રાજ તહાં કરહીં ❀ ધર્મ નિતિ મેં બહુત આચરહીં

❀ દોહા ❀

ધર્મ ભક્તિ મેં પ્રેમ બહુત ॥ તે રાની કા હોય ।
સાધુ સન્ત ગરીબ કો ॥ ભોજન દાન દે સોય ॥ ૯૭

—: ચૌપાઈ :—

એક દિવસ અસ બના પ્રસંગા ❀ રાજ મેં ભોજન સંત સબ સંગા
હમ નહિં ગયે ભોજન કા સોઈ ❀ તબ નૃપ પ્રગટ કરાયો હોઈ

કોઈ સંત ભોજન બિન નાહીં ❀ મમ સો નેમ એહી કહાહીં
તહાં કિ પ્રજા કહે અસ બાની ❀ સુનો નરેશ હમે યહ જાની
એક સંત ભોજન નહિં આયે ❀ બૈઠે હૈ પુનિ બહુ હર્ષાયે
રાજા રાની મમ પહ આઇ ❀ બંદન કરિ બહુ વિનય સુનાઇ
રાની કહઉ બિબેક કી બાતા ❀ ભોજન લિયે ચલો જો તાતા
તબ હમ કહા રાની સમુઝાહીં ❀ ભોજન હમ જરૂર નહિ આહીં
નૃપ રાની કો અચરજ લાગા ❀ મમ પગ પડે બિનય મન જાગા
રાજા કહેઊ દોઊ કર જોરી ❀ હમરે નહિં કિશોર કિશોરી

❀ દોહા ❀

પુત્ર લિયે બહુ બિનય કીન ॥ મૈં પુનિ આશિષ દીન્હ ।
દો પુત્ર પુનિ હોયગે ॥ એક સિંહ સમ લીન્હ ॥ ૯૮

—: ચૌપાઈ :—

યહ આશીષ સુના જબ જાની ❀ દોનો ખુશી હુએ મન માની
હમરે લિયે આશ્રમ બનાઈ ❀ તહાં હમ રહે ઉપદેશ જનાઈ
દો સુત સમય હુઆ તબ જાનો ❀ રાની જન્મ દિયે જો માનો
એક સિંહ સમ જો હૈ રૂપા ❀ દુસર મનુષ્ય સમ બહુત સ્વરૂપા
સિંહ સમ બાલક રાની દેખા ❀ ભય મેં રાજક કહેનો બીષેખા
રાજા હમૈ બુલાયવ સોઈ ❀ દોનો કુંવર પગે મેલેવ જોઈ
આશિર્વાદ દીન્હ હમ તાહીં ❀ કહેઊ કુવંર બડ ભાગી આહીં
બડા કુંવર જો સિંહ સમ તાહીં ❀ નામ વ્યઘ્ર દેવ રાખોં આહીં
બડા રાજ સમ્રિધી જો હોઈ ❀ બાઘેલ બંશ ચલે ઈનસે સોઈ
છોટે કુંવર બહુ રૂપ બખાના ❀ ભાગ્ય વંત હોઇ હૈ જગ જાના

❀ દોહા ❀

હમ પુનિ રાજા સે કહા ॥ રેવાં બસો તુમ સોય ।
સબ સુખ સંપતિ રાજ બડા ॥ મમ આશિષ સે હોય ॥ ૯૯

—: ચૌપાઈ :—

રાજા રાનિ દોનો જાનો ❀ રાજ કુંવર દોનો સો માનો
શિષ્ય હમાર હુયે સબ સોઇ ❀ સત્ય એહી રામસિંહ હોઈ
અપને વંશ કી ઉત્પતિ જાને ❀ રાજા રાની સબ હર્ષાને

રાજ કુટુમ્બ સબ હર્ષીત ભયઊ ❀ સાહબ પર પ્રેમ બહુત હોય ગયઊ
બડી રાની કમલાવતી તાહીં ❀ સાહબ સે બિનય કરત બહુ આહીં
બઘેલ વંશ કી ઉત્પતી હોઈ ❀ આપહિ કેર આશિષ હૈં સોઈ
બાઘેલ વંશ સુખી કે હેતૂ ❀ આપૈ આશિષ દીન ધર્મ સેતૂ
બઘેલ વંશ કા અટક કહાયે ❀ મંગલ શબ્દ આપહિ મુખ ગાયે
બહુ પ્રભાવ જો સાહબ તાહીં ❀ બાઘેલ બંશ પર આપકા આહીં
આપકા રુણી તે સો જાનો ❀ બાઘેલ વંશ હરદમ કા માનો

❀ દોહા ❀

સુખ સાહીબી રાજ ધન ॥ રાજ કુટુરબ સબ તાહિં ।
યહ સબ હૈ પુનિ આપકા ॥ હમ સબ દાસ જો આહિં ॥ ૧૦૦
રામસિંહ બોલત ભયે ॥ દોનો કર શિશ નમાય ।
સાહબ નામ પ્રભાવ કુછ ॥ વર્ણો કરો જો આય ॥ ૧૦૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ પ્રશ્ન સુના જબ યાહીં ❀ બોલે વચન અમૃત સમ તાહીં
તપ દાન યજ્ઞ બહુત કરહીં ❀ વડ પ્રભાવ આવત હૈ ઉનહીં
સાર નામ ઇનસે બડ જાનો ❀ સબ શુભ ગુણ ઈસિમે જો માનો
સત્ય નામ કા જાપ કરાહીં ❀ મનસા વાચા કર્મ સો આહીં
કર્મ શુભા શુભ ફલ જો ત્યાગા ❀ સુરતા જાય બ્રહ્મ મેં લાગા
ધ્યાન વોહી નિઃતત્વો જો પાઈ ❀ ધ્યાનહિ પરમ તપ કહવાઈ
એસા પુરૂષ જગ મેં બહુ થોડે ❀ જો ચૈતન ધ્યાન મન જોડે
ઉન સંતન કા દર્શન દૂરી ❀ ભાગ્ય બડે પાવય વહ ભૂરી
તત્વ નિરક્ષરં ધ્યાન જો ધારા ❀ પંચામૃત સો કરી ડારા
જ્ઞાન યોગ ભક્તિ સેવા ધારો ❀ ધ્યાન એહી પંચામૃત વારો

❀ દોહા ❀

સાર શબ્દ જો અસ્તુ હૈ ॥ રાજન જાનો તાહિં ।
સતગુરૂ સેવા જો કરી ॥ જાનત વાહી આહિં ॥ ૧૦૨

—: ચૌપાઈ :—

સુરતીમ ભરા સ્નેહ સો જોઈ ❀ વોહી તત્વ બડ જાનય સોઈ

પરમ નિઃક્ષર બડા જો સાકે ❁ ગુપ્ત મેં ગુપ્ત સમરથ હૈ જાકે
મૂલ મંત્ર સાર પૂતિ શબ્દા ❁ સર્વ કો અપરન કરે અનંદા
સબ કો ધારન કિયે તે સોઇ ❁ ઉસી આધર પર સબ હોઈ
શત કરોડ બ્રહ્માંડ બડ જાની ❁ અનન્ત કોટિ વિસ્તાર બખાની
સબ લોકો કે ઉપર જાનો ❁ પુષ્પ દ્વિપ સત લોક બખાનો
દ્વિપ પુરૂષ પ્રકાશ જો તાહીં ❁ હીરા માણીક જડા જો વાહીં
બહુત સુગન્ધ પંખુરીમ નાના ❁ પુરૂષ પ્રકાશ વર્ણન્ત નહિં જાના
રબિ શશિ કોટી સમ પ્રકાશા ❁ એક રોમ મેં બહુત ઉજાશા
તહાં કમલ અદ્‌ભુદ બડ જાનો ❁ પંખુરી સપ્ત બિશાલે માનો

❁ દોહા ❁

મહત્વ પૂરન સે ભરા ॥ વહિ પુરૂષ કા રૂપ ।
નિઃક્ષરતે કહત હૈં ॥ સમઝો વોહિ સ્વરૂપ ॥ ૧૦૩

—: ચૌપાઈ :—

નિરાકાર સાકાર જો હોઈ ❁ દોનો મધ્ય રૂપ તે સોઈ
યહ સ્વરૂપ બડા સો જાની ❁ દોનો સે વિલક્ષણ માની
નિરાકાર સાકાર જો સોઈ ❁ દોનો કો પ્રકાશય વોઈ
નિરાકાર ઉસી કો સબ કહતે ❁ કુછ આકાર નહી સો ગહતે
બેદ નિરાકાર કહિ કર ગાઈ ❁ કુરાન બેચુન ખુદા બતલાઈ
દ્રષ્ટિ મેં વહ રૂપ ન આવય ❁ નિરાકાર સબ ઉસકો ગાવય
મન કા જસ રૂપ બખાની ❁ દ્રષ્ટિમ ના આવય જાની
ऐसा રૂપ ઈશ્વર ઠહરાઈ ❁ સબ કોઈ નિશ્ચય કીન સો આઈ
દુસર સકાર કહો બખાની ❁ પાંચ તત્વ સો ઈન્દ્રીય જાની
ચલત ફિરત હૈ જો પુનિ સોઈ ❁ દેખન સુનન મેં આવય જોઈ

❁ દોહા ❁

વહી "સાકાર" કહત હૈં ॥ દેહ રૂપ કા જાન ।
ઉન દોનો કે બીચ મેં ॥ તાહિ રૂપ પહિચાન ॥ ૧૦૪

—: ચૌપાઈ :—

જો રૂપ હૈ નિત પ્રકાશા ❁ નિરાકાર કો જાનય તાશા

નિરાકાર કુછ રૂપ ન હોહીં ❀ આગે ચેને પુરૂષ હૈ જોહીં
નિરાકાર સે ભિન્ન તુમ જાનો ❀ ઐસે સાર શબ્દ જો માનો
સાકાર કો જો શક્તિ દેહી ❀ વહ સકાર સે ભિન્ન જો તેહી
વહી તત્વ સાકાર ન હોઈ ❀ સાકાર કે ઉપર હૈ પુનિ સોઈ
સાકાર કો જો કરો બખાના ❀ નિરાકાર દુસર પુનિ જાના
દોનો તત્વ કે ઉપર પ્રકાશી ❀ આનન્દ રૂપ ભરા હૈ જાસી
આદિ નામ પ્રમુદિત હૈ સોઈ ❀ સતચિત આનન્દ હૈ સબ જોઈ
તહાં હંસ આનન્દ બહુ કરહીં ❀ પુરૂષ દર્શન પલ પલ જો મિલહીં
જો પુરૂષ ઘટ માહિં બિરાજા ❀ વહી પુરૂષ સત્ય લોક નિવાજા

❀ દોહા ❀

બાહેર ભિતર એક હૈં ॥ નિઃક્ષર સોય માન ।
જીવ રહે ઘટ મેં પુનિ ॥ તબ તક આનંદ જાન ॥ ૧૦૫

—: ચૌપાઈ :—

શરીર ત્યાગ કીન જીવ સોઈ ❀ સત્ય લોક મેં જાય જો હોઈ
લોહ ચુંબક અસ જાનો રીતી ❀ ખિચય પુરૂષ જીવ યહ પ્રિતી
જબ જીવ જાય પુરૂષ કે ધામા ❀ આનન્દ સુખ પાવય વિશ્રામા
તીન શક્તિ પુરૂષ કે પાસા ❀ ઉભયા ચિત્ત ઉલ્લંઘની તાસા
વહ બડ સુખ વર્ણી નહિ જાહીં ❀ સુરતા સાત હંસ મોક્ષ આહીં
સ્વાતિ સહજ સરવણા જાના ❀ સિન્ધુ અંકુર સાર પહિચાના
સૂ દયા સુસિલા હૈ પુનિ તાહીં ❀ યહ સુરતા કા નામ કહાહીં
યોગ જીત જ્ઞાની મમ નામા ❀ પુરૂષ મમ એક રૂપ સો જામા
યુગન યુગન આયો સંસારા ❀ રાજન સુનો યહ બચન હમારા
યહ સબ જ્ઞાન પ્રસંગ કે બાને ❀ સુન સાહબ મુખ બહુ હર્ષાને

❀ દોહા ❀

રાનીન સહિત કુટુમ્બ સબ ॥ સાહબ ચરન પડે જાય ।
બહુત ભાંતિ સે વિનય કરી ॥ અપના ભાગ્ય સરાય ॥ ૧૦૬

—: ચૌપાઈ :—

રાસસિંહ કમલાવતી રાની ❀ ગુરૂ મંત્ર લિયે બિનય બહુ ઠાની

સાહબ મન પસંદ સો ભયેવ ❀ સમય આય સબ સાજ મગાયેવ
સાત્વિક ચૌકા કરેઉ જાની ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પુજાયો આની
રાજા રામસિંહ વો સબ રાની ❀ ગુરૂ મંત્ર સબ કો દિયે જાની
રાજ કુટુમ્બ ઔર બહુ તેહીં ❀ સબ કો મંત્ર કહા પુનિ વેહીં
અચાર બિચાર જાપ કરાઈ ❀ સત્યનામ કા રટન લગાઈ
આપન ચરિત અચ્છા સબ રાખી ❀ દ્વેષ ભાવ નિન્દા નહિં ભાખી
પ્રાણ સમાન પ્રજા કો રાખો ❀ યહ પુનિ હોય તુમ્હારો સાખો
યહ સબ કામ પૂરન હોય ગયેઊ ❀ જ્ઞાન પ્રસાદ સબહી કો મિલઊ
સાહબ પગે લાગિ પુનિ સોઈ ❀ રાજકુટુમ્બ બિનય બડ જોઈ

❀ દોહા ❀

રામસિંહ સે કહત ભયે ॥ સાહબ કૃપા નિધાન ।
પ્રસ્થાન મૈં કિન ચહું ॥ કાશી પુરિ સો જાન ॥ ૧૦૭

—: ચૌપાઈ :—

યહ કહિ આદૃષ્ય જો હોય ગયઊ ❀ રાજ કુટુમ્બ ચિન્તા મેં ભયઊ
રામસિંહ કો ચીન્તા હોઈ ❀ સાહબ ચલે ગયે પુનિ સોઇ
પ્રિયા પાઠક સુનો મન ધારી ❀ રેવા બઘેલ ઉપદેશ જો કારી
વહ ઉપદેશ ચલત સો ભયેઊ ❀ સાહબ કબીર ઇષ્ટ સો કહેઊ
કિલ્લા બાઘેગઢ બડા બખાની ❀ સાહબ મૂર્તિ પથ્થર કી જાની
જો રાજા ગાદી પર આવય ❀ સાહબ મુર્તિ પગે લાગિ જાવય
સુખ સાહબી બહુત હૈ સોઈ ❀ સાહબ આશિષ જો જાનવ હોઈ
બઘેલ વંશ કા બહુ ફૈલાવા ❀ સાહબ કા આશીસ કહાવા

॥ ઇતિ શ્રી રામસિંહ બાઘેલા કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ બીજલીખાં કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

ગોરખપુર મગહર પુનિ ॥ બિજલી ખાં સો જાન ।
ફૈજાબાદ અયોધ્યા પુરી ॥ મહમદ દૌલા માન ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

દોનો નવાબ મિલે એક ઠાહીં ❀ કબીર સાહબ કે દર્શન જાહીં
કાશી પુરી ગયે પુનિ સોઈ ❀ સાહબ બિબેક કિન પુનિ હોઈ

ઉતારા દીન ભોજન અરામા ❀ મહંમદ દૌલા બીજલીખાં નામા
જ્ઞાન સુનન સભા મેં આવય ❀ ઉંચ જ્ઞાન સુનિ બહુ સુખ પાવય
એકદિન દોનો વિચારત આહીં ❀ અહિન્સીક જ્ઞાન સાહબ કહાહીં
અપને ગુરૂ કીન્હ પુનિ સોઈ ❀ મચ્છી માંસ ભક્ષન કરે હોઈ
અપના પીર કહા નહિં તબહીં ❀ હિન્સા માંસ ભક્ષો નહી કબહીં
સાહબ આત્મજ્ઞાન બખાના ❀ અહિંસિક જ્ઞાન કહે બહુ નાના
સાહબ કબીર કો ગુરૂ બનાઈ ❀ આત્મ કામ શુફલ હોય જાઈ
દોનો યહ નિશ્ચય કરિ સોઈ ❀ સાહબ સે બીન્યકીન પુનિ હોઈ

❀ દોહા ❀

બિજલી ખાં બોલત ભયે ॥ સાહબ સુનો મમ અરજ ।
હમ દોનો કો મન્ત્ર દો ॥ આપ કી યહી ફરજ ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

સતગુરૂ જાનિ પ્રસન્ન ભે નીકે ❀ જાન્યો કામ સુખી બહુ જીકે
સાહબ કહા રાજન સુનિ લેહૂ ❀ રાજ કુટુંબ નિયમ કરો તેહૂ
માંસ મચ્છી દારૂ મદ હોઈ ❀ અભક્ષ ભોજ કરો નહી કોઈ
કીન પ્રતિજ્ઞા દોનો રાઉ ❀ ખુદા કે સામે હાથ ઉઠાઊ
યહ અભક્ષ કરો નહીં કબહીં ❀ અલ્લાહ નેમ નિબાહેવ તુમહીં
ઐસા નેમ પ્રેમ જો દેખા ❀ સાહબ ખુશ ભે મનહીં પરેખા
આત્મ જ્ઞાન કહેઊ સમઝાઈ ❀ ઘટ ભિતર સબ ભેદ લખાઈ
જાપ ધ્યાન સુમિરન નિત કરના ❀ યહ જીવ તબ ભવ સાગર તરના
રાજ નીત સે પ્રજા કો માની ❀ હિન્દુ યવન એક સમ જાની
એસી ભક્તિ કરો નરેસૂ ❀ સુખી રહો હમાર આશિસૂ

❀ દોહા ❀

અતિ અધિન બોલત ભયે ॥ બીજલિ ખાં સો જાન ।
ઘટ બાહેર જો જ્ઞાન હે ॥ સતગુરૂ કહો બખન ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહે સુનો હો રાઉ ❀ આપન આચરણ પવિત્ર કરાઉ
તન મંસજીદ મેં મન હે મોલના ❀ સારા સમઝ ચૌતરા કરના

જ્ઞાન શબ્દ બાગ સો દેહી ❀ તત્વ પ્રકૃત જાગે પુનિ તેહી
પાંચ ઈન્દ્રી જેર કરી રાખો ❀ પચ્ચીસ પ્રકૃત જબહ કરી ભાખો
પરમ તત્વ વહી હૈ તસબી ❀ મન કો ફેરિ બિસર્ય સો કસબી
મેહરબાન સાહબ જો સોઈ ❀ મુર્સિદ દયા સે દર્શન હોઈ
પાક પુરૂષ અહૈ ઘટ માહીં ❀ નૂર પ્રકાશ ફૈલા વહ તાહીં
ઉસી કા ધ્યાન બંદગી કરના ❀ તબ યહ જીવ દોજખ સે તરના
યહિ બિધિ જ્ઞાન સમજોય કોઈ ❀ કલમા કાયા પુનિ જો હોઇ
તબ યહે જીવ જાહુત મેં જાકે ❀ બીસ્ત અમર પદ મીલત હૈ તાકે

❀ દોહા ❀

મૂરસિદ કી મેહર જો ॥ હોય મુરીદ પર જાન ।
દિલ અન્દર દીદાર કો ॥ નૂર વહી પહિચાન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

જો મન હોય પાપ મેં લીન્હા ❀ ઉન્હે હલાલ કરો તુમ ચીન્હા
આપન ઈમાન બરાબર માના ❀ ધર્મ કામ જો ભૂલિ જાના
કહંર કામ બીસ હૈ તે સોઈ ❀ સાંચા જ્ઞાન ગુલાસ સો જોઈ
યહ યુક્તિ કો જો કોઈ જાનય ❀ કલમા મંત્ર સોઇ પહિચાનય
કાયા કોટ યહી હૈ મોહબા ❀ તહાં ધામ બડા હૈ સરબા
નૈનો બીચ નબી કો જાનય ❀ તહાં દર્શ જો કરી પહિચાનય
મોલના કાજી પીર બડ હોઈ ❀ દુસર પીર જાનત નહી સોઇ
બહુત જીવ કો કરે હલાલા ❀ પીર શબ્દ લજાવન વાલા
મૂર્દા ખાને કો ન કહહી ❀ જબહ કીન ચેતન ગા તબહી
વહ મુર્દા તરત જ હોય જાઈ ❀ મુર્દા સબ જો મીલ કર ખાઈ

❀ દોહા ❀

બકરી ગાય ભૈંસ કા ॥ દુધ પાન તુમ કીન્હા ।
ઉનકર ગલા તુમ કાટતે ॥ નપાક કર્મ યહ લીન્હ ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

લોભ પઠાન કામ હૈં સઈયદ ❀ ભીસ્ત માર્ગ ખડે બડે જઈયદ
આગે પગ ધરને ના દેહી ❀ અહંકાર બડ બીર હૈં તેહી

કાજી પીર અવલિયા જાના ❀ સુર નર મુનિ પકડગે માના
તીન ગુન તીન મમતા જાનો ❀ ઇનકો બશ કર બ્રહ્મ પહિચાનો
નૃપ તુમ સુનો યહ હૈ જ્ઞાના ❀ પાલન કરૈ પીર સો જાના
જીવ દયા આતમ કા પૂજા ❀ યહી ભક્તિ કરો તુમ સૂજા
એસી રહની જો કોઇ હોઈ ❀ આગે ધર્મ સૂઝાય પુનિ જોઇ
ઇન્દ્રીય મન કસો તુમ સોઈ ❀ વહી કસાઇ અચ્છા હોઇ
મન બચ કર્મ સે નાહી હિન્સા ❀ પાકૈ દિલૈ હુઆ તબ જૈસા
મુસલમાન સોઈ બડ દીના ❀ જો બડ પીર મૌલબી ચીન્હા
પાંચ પચ્ચીસ તીસ હૈ રોજા ❀ એ સબ બસય ઘટહિ મેં ફોજા

❀ દોહા ❀

સબ આચરન પવીત્ર જો ॥ હિંસા કરૈં ના કોય ।
ઘટ ભિતર જ્ઞાન જાનિ કર ॥ તબય ભીસ્ત જો હોય ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

આદિ ગુરૂ અસ બચન પ્રકાશા ❀ નૃપ તુમ સુનો જો મનકી આશા
પ્રથમ નાસૂત ધામ બખાની ❀ સુમેરૂ પર્વત ઉપર સો જાની
પૃથ્વી બતીસ સહસ હજારા ❀ જોજન ઉંચે હૈ જો સારા
વહાં પર દયા અંસ બીરાજૈ ❀ માયા દેવી તહાં સો ગાજૈ
આપન તેજ પ્રકાશ તે જાનો ❀ હૈ જગદંબા તહાં તો માનો
હજરત દાઉત તહાં ઉપદેશા ❀ જમ્બૂ નામ ગ્રન્થ પ્રવેશા
દુસર મલકૂત સ્થાન કહાઈ ❀ નાસુત સે ચૌબિશ સહસ જોજનાઈ
પૃથ્વી સાઠ સહસ યોજન ઉંચે ❀ બૈકુન્ઠ મલકુત કહત હૈં સુચે
બિષ્ણુ કા જો હૈ ઠકુરાઈ ❀ રમા સહિત આનન્દ કરાઈ
માયા ભોગ બહુત હૈં ઉંચા ❀ દાન પુન્ય કિયા સો પહુંચા

❀ દોહા ❀

પાપ પૂન્ય કા લેખ જો ॥ હોત એહી સ્થાન ।
તલરાઈ કા ભૂલ નહીં ॥ કર્મ સુભા સુભ જાન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ ઔર મહેશા ❀ ઇન્દ્ર બરૂણ કુબેર ગણેશા

જ્ઞાન શબ્દ બાગ સો દેહી ❀ તત્વ પ્રકૃત જાગે પુનિ તેહી
પાંચ ઇન્દ્રી જેર કરી રાખો ❀ પચ્ચીસ પ્રકૃત જબહ કરી ભાખો
પરમ તત્વ વહી હૈ તસબી ❀ મન કો ફેરિ બિસય સે કસબી
મેહરબાન સાહબ જો સોઇ ❀ મુર્સિદ દયા સે દર્શન હોઇ
પાક પુરૂષ અહૈ ઘટ માહીં ❀ નૂર પ્રકાશ ફેલા વહ તાહીં
ઉસી કા ધ્યાન બંદગી કરના ❀ તબ યહ જીવ દોજખ સે તરના
યહિ બિધિ જ્ઞાન સમજેય કોઇ ❀ કલમા કાયા પુનિ જો હોઇ
તબ યહે જીવ જાહુત મેં જાકે ❀ બીસ્ત અમર પદ મીલત હૈ તાકે

❀ દોહા ❀

મૂરસિદ કી મેહર જો ॥ હોય મુરીદ પર આન ॥
દિલ અન્દર દીદાર કો ॥ નૂર વહી પહિચાન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઇ :—

જો મન હોય પાપ મેં લીન્હા ❀ ઉન્હે હલાલ કરો તુમ ચીન્હા
આપન ઇમાન બરાબર માના ❀ ધર્મ કામ જો ભૂલિ જાના
કહંર કોમ બીસ હૈ તે સોઇ ❀ સાંચા જ્ઞાન ગુલાસ સો જોઇ
યહ યુક્તિ કો જો કોઇ જાનય ❀ કલમા મંત્ર સોઇ પહિચાનય
કાયા કોટ યહી હૈ મોહબા ❀ તહાં ધામ બડા હૈ સરબા
નૈનો બીચ નબી કો જાનય ❀ તહાં દર્શ જો કરી પહિચાનય
મોલના કાજી પીર બડ હોઇ ❀ દુસર પીર જાનત નહી સોઇ
બહુત જીવ કો કરે હલાલા ❀ પીર શબ્દ લજાવન વાલા
મૂર્દા ખાને કો ન કહહી ❀ જબહ કીન ચેતન ગા તબહી
વહ મુર્દા તરત જ હોય જાઇ ❀ મુર્દા સબ જો મીલ કર ખાઇ

❀ દોહા ❀

બકરી ગાય ભૈંસ કા ॥ દુધ પાન તુમ કીન્હા ।
ઉનકર ગલા તુમ કાટતે ॥ નપાક કર્મ યહ લીન્હ ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઇ :—

લોભ પહાન કામ હૈં સઇયદ ❀ ભીસ્ત માર્ગ ખડે બડે જઇયદ
આગે પગ ધરને ના દેહી ❀ અહંકાર બડ બીર હૈં તેહી

કાજી પીર અવલિયા જાના ❀ સુર નર મુનિ પકડગે માના
તીન ગુન તીન મમતા જાનો ❀ ઇનકો બશ કર બ્રહ્મ પહિચાનો
નૃપ તુમ સુનો યહ હૈ જ્ઞાના ❀ પાલન કરૈ પીર સો જાના
જીવ દયા આતમ કા પૂજા ❀ યહી ભક્તિ કરો તુમ સૂજા
એસી રહની જો કોઇ હોઈ ❀ આગે ધર્મ સુઝાય પુનિ જોઇ
ઇન્દ્રીય મન કસો તુમ સોઈ ❀ વહી કસાઇ અચ્છા હોઇ
મન બચ કર્મ સે નાહી હિન્સા ❀ પાકૈ દિલૈ હુઆ તબ જૈસા
મુસલમાન સોઈ બડ દીના ❀ જો બડ પીર મૌલબી ચીન્હા
પાંચ પચ્ચીસ તીસ હૈ રોજા ❀ એ સબ બસય ઘટહિ મેં ફોજા

❀ દોહા ❀

સબ આચરન પવીત્ર જો ॥ હિંસા કરૈં ના કોય ।
ઘટ ભિતર જ્ઞાન જાનિ કર ॥ તબય ભીસ્ત જો હોય ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

આદિ ગુરૂ અસ બચન પ્રકાશા ❀ નૃપ તુમ સુનો જો મનકી આશા
પ્રથમ નાસુત ધામ બખાની ❀ સુમેરૂ પર્વત ઉપર સો જાની
પૃથ્વી બતીસ સહસ હજારા ❀ જોજન ઉંચે હૈ જો સારા
વહાં પર દયા અંસ બીરાજૈ ❀ માયા દેવી તહાં સો ગાજૈ
આપન તેજ પ્રકાશ તે જાનો ❀ હૈ જગદંબા તહાં તો માનો
હજરત દાઉત તહાં ઉપદેશા ❀ જમ્બૂ નામ ગ્રન્થ પ્રવેશા
દુસર મલકૂત સ્થાન કહાઈ ❀ નાસુત સે ચૌબિશ સહસ જોજનાઈ
પૃથ્વી સાઠ સહસ યોજન ઉંચે ❀ બૈકુન્ઠ મલકુત કહત હૈં સુચે
બિષ્ણુ કા જો હૈં ઠકુરાઈ ❀ રમા સહિત આનન્દ કરાઈ
માયા ભોગ બહુત હૈં ઉંચા ❀ દાન પુન્ય કિયા સો પહુંચા

❀ દોહા ❀

પાપ પૂન્ય કા લેખ જો ॥ હોત એહી સ્થાન ।
તલરાઇ કા ભૂલ નહીં ॥ કર્મ સુભા સુભ જાન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ ઔર મહેશા ❀ ઇન્દ્ર બરૂણ કુબેર ગણેશા

સભી દેવ વહાં સો જાવય ❀ હજરત બિષ્ણુ વહી કહાવય
હજરત આજ્ઞા સીસ તે ધારી ❀ નર્ક સ્વર્ગ જીવ ભોગત ભારી
બિષ્ણુ કે દો પારસદ બીરા ❀ સબ કે પાસ બસૈ રણ ધીરા
શુભા શુભ કર્મ કો લેખા લેહીં ❀ કુછ ભૂલ વડત ના તેહીં
મૂસા પૈગંવર વહાં કા જાના ❀ તૌરીત કિતાબ કહે ફરમાના
તીસર ધામ સૂનો નૃપ સોઈ ❀ જિબરૂત ઝાંઝરી દ્વિપ હે જોઈ
અલખ નિરંજન કા હે ધામા ❀ તિન લોક કે ઠાકુર જામા
બૈકુંઠ ધામ કે ઉપર તાહીં ❀ અઠારહ કરોડ યોજન સો આહીં
યહ સ્થાન બહૂ સુંદર તાઇ ❀ બહુ પ્રકાશ વર્ણી ન જાઈ
ચાર બેદ ચાર કિતાબ બખાની ❀ હૈં પૈગમ્બર ઈશા જ્ઞાની

❀ દોહા ❀

ચૌથા સ્થાન લાહુત સો । ગેરહ પાલંગ કા માન ।
એક પાલંગ આઠ કરોડ કા ॥ અક્ષર શક્તિ જાન ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

મહમદ પૈગંબર કુરાન સરીફા ❀ બેચુન ખુદા કહત હૈં જીફા
પંચવા હાહુત ધામ હે સોઈ ❀ અરબ યોજન હાહુત ઉપર હોઈ
યહ અચિન્ત કા હે સ્થાના ❀ બડ આશ્ચર્ય તહાં સો જાના
છઠવાં ધામ બહુત સો માન્ય ❀ તીન અસંખ્ય જોજન પુનિ જાન્ય
બિબેક પુરૂષ તહાં બિરાજે ❀ સબ પ્રકાર શક્તિ તહાં રાજે
સાતવાં ધામ સાહુત હૈં જોઈ ❀ વહાંસે પાંચ અસખ્ય જોજન સોઈ
ઇચ્છા પુરૂષ કા તે સ્થાના ❀ સોભા બહુત કહિ જાત ન જાના
અઠવા રાહુત ધામ હે પુરા ❀ અંકુર પુરૂષ તહાં હે સૂરા
નવમાં સ્થાન આહુત કા ધામા ❀ સહજ પુરૂપકા તહાં વિશ્રામા
દશવાં સ્થાન જાહુત હૈ સોઈ ❀ સત્ય પુરૂપ યહ ધામ હૈ જોઈ
સયુજ્જ મોક્ષ એહી કો માનો ❀ બહુ પ્રકાશ પુરૂષ કા જાનો
યહ જબ જ્ઞાન સુના નૃપ દોઈ ❀ સાહબ ચરન પડે પુનિ વોઈ

❀ દોહા ❀

બિજલિ ખાં તબ બિનય કીન ॥ સાહબ ચરન ધરિ શિશ
મગહ પ્રાન્ત ગેરખપુર ॥ મગહર જો હૈ ઈશ ॥ ૧૧૯

બોલે એક ચિંતા સમ બાની ❀ સાહબ આપ હે ઘટ ઘટ જાની
મગહર મેં જો હૈ તન ત્યાગા ❀ ગધા હોય ભર્મ સબ લાગા
આપહિ ભર્મ દુર કરો સોઈ ❀ આદિ બ્રહ્મ તુમહીં સે હોઈ
સાહબ કહા ભૂપ સુની લેહૂ ❀ સમય આવત કરબ મૈં જેહૂ
દોનો નબાબ ગયે હર્ષાઈ ❀ સતગુરૂ આનંદ જ્ઞાન વર્ષાઈ
॥ ઇતિ શ્રી બિજલી ખાં ઔર મહમદ દૌલા કા પ્રસંગ સમ્પુર્ણ ॥

❀ દોહા ❀

એક પંડિત વિદ્વાન બહુત ॥ સર્બાનંદ તેહિ નામ ।
જ્યોતિષ ન્યાય કલ્પ મેં ॥ બહુત કુશલ હૈં તામ ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

પંડિત એક દિન કીન બિચારા ❀ બિદ્યા આદિ કુશલ મૈં ધારા
એક સમય બડ બૈલ પર જાની ❀ ધર્મ ગ્રન્થ લાદેવ બહુ માની
નિકલે શાસ્ત્ર અર્થ કે હેતૂ ❀ બિદ્વાન આચરિયે જો હૈ તેતૂ
ભારત માહિં ફીરે બહુ ઠાહીં ❀ બહુતક જીત લીન્હ સો કાહીં
ફિરત ફિરત નિજ ગાંવ મેં આયો ❀ નિજ માતા કો બચન સુનાયો
જનની સુનો તવ પુત્ર સુભાગે ❀ બિદ્યા બહુત પઢા તવ આગે
ભારત માહિ મૈં ફિર આયેવો ❀ શાસ્ત્ર અર્થ મેં બહુત હરાયેવો
નાક સે અખંડ તિલક મમ કરઊ ❀ નામ સર્બાજીત સો ધરઊ
સર્બાનન્દ કી માત સયાની ❀ સમઝી સુત બડ ભામદ આની
કહેવો પુત્ર સુનો એક બાતા ❀ કાશીમ એક સંત વિખ્યાતા

❀ દોહા ❀

નામ કબીર જો તાહિ કા ॥ બહુ પ્રસિદ્ધ હૈં તેહિં ।
શાસ્ત્ર અર્થ ઉનસે કરો ॥ જિતહૂ તો પુનિ ચેહિં ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

સર્બાનંદ કહ માત સે સોઈ ❀ કાશી ગયે રહે હમ હોઈ
તપાસ કરાયા મૈં પુનિ તાહીં ❀ સાહબ આશ્રમ પર હાજર નાહીં
સર્બાનન્દ તબ ઉઠેઊ હર્ષાઈ ❀ બૈલ પર શાસ્ત્ર લીન લદવાઈ
દો બિધાર્થી સાથ મેં લીન્હા ❀ કાશી તરફ પ્યાના કીન્હા

કાશી પહુંચ ગયે તતકાલા ❀ કુવા પર ઉતરે જો એહિ ખ્યાલા
દેખી કમાલી સાહબ કી શિષ્યા ❀ પાની ભરન આઈ વહી સમસ્યા
ભગવતી કમાલી રહન કે હેતુ ❀ કાશી નરેશ મઢી કરાયે જેતૂ
તહાં રહી ભક્તિ કરૈ અરૂપા ❀ બ્રહ્મચારીની હૈ યોગ સ્વરૂપા
સર્બાનન્દ પૂછા તેહિ પાહીં ❀ સાહબ આશ્રમ કહાં સોઆંહીં
અપને સિદ્ધિ જ્ઞાન કે દ્વારા ❀ જનેવ કમાલી સબૈ બિચારા

❀ દોહા ❀

કબીર કા ઘર શિખર પર ॥ જહાં સિલહલી ગૈલ ।
પાંવ ન ટિકે પપીલકા ॥ ખલકન લાદે બૈલ ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

સર્વાનન્દ કો ઉત્તર દીન્હા ❀ ધ્યાન યોગ તુરીયાં મત લીન્હા
ઊચ્ચ સિદ્ધાન્ત યોગ કા મારગ ❀ સર્વાનન્દ સમઝ નહીં કારગ
કહેઊ તુમાર સમઝે નહિં બાતા ❀ તુમ બતલાઓ ચલિ સો આતા
પંડિત કો સાથ મેં લીન્હા ❀ આશ્રમ પાંસ ગયે સો ચીન્હા
પંડિત કહા કમાલીસ સોઈ ❀ કહિ પ્રસંગ ઘડા રાખેઊ હોઈ
તંબે કમાલી સાહબ પંહ ગયઊ ❀ દન્ડ પ્રણામ કીન જો ભંયઊ
ઘડા રાખિ વૃતાન્ત સુનાઈ ❀ સાહબ સબ જાનત હૈં આંઈ
ઘડા મેં એક સુઈ પુનિ રાખા ❀ સાહબ કહેઊ કમાલીસ ભાખા
યહ ઘટ રાખિ આઓ પુનિ સોઇ ❀ સુઈ વૃતાન્ત જંનાયવ જોઈ
પાનીસ ભરા ઘડા હૈં જૈસે ❀ સર્બાનન્દ માનત નિજ ઐસે
યહ પ્રશ્ન કે ઉત્તર માહીં ❀ ઘડા મેં સુઈ ડાલે જો તાહીં
પાની સમ બિદ્યા તુમ પૂરન ❀ સુઈ સમ જ્ઞાન હમાર જો નૂરન
તુમરે વિદ્યા મેં પુનિ પેસી ❀ જ્ઞાન હમાર તે જાય પ્રવેસી

❀ દોહા ❀

લે ઘટ જાય કર પુની ॥ રાખેવ પંડિત પાંસ ।
સુઇ કા વૃતાન્ત કહિ ॥ પંડિતે ભયે ઉદાંસ ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

આંશ્રમ બાહેર સાહબ આંયે ❀ સર્બાનન્દ કો મિલે હર્ષાયે

કુશલ પ્રશ્ન પુછા પુનિ તેહી ❀ આશ્રમ મેં લે ગયે જો વેહી
ભોજન આદિ સો સબ કીન્હા ❀ બહુ આનન્દ આરામય લીન્હા
તબ સાહબ અસ બચન ઉચારા ❀ ઘટ ઘટ કે હૈ જાનન હારા
પંડીત બાત કહો સમુઝાઈ ❀ કારન કૌન યહાં તુમ આઈ
સર્બાનન્દ કહેઊ અભિમાના ❀ તુમસેં જ્ઞાન કથન કો આના
સાહબ કહા પંડીત સે નીકે ❀ હમ નહિ બાદ કરૈ પુની જીકે
તબ પંડીત કહા હર્ષાઈ ❀ જીત પત્ર લિખ દેવ તુમ આઈ
સાહબ કહા લિખો કાગજ કોરે ❀ કરો પ્રસીધ્ધ જંગ તુમ યેહુ ઓરે
હમ નહિ રોકો યેહ પુનિ બાતા ❀ કરો પ્રસિદ્ધ જો મનહિં અઘાતા

❀ દોહા ❀

સર્વાનન્દ લિખન લગે ॥ શાસ્ત્ર અર્થ મેં સોય ।
સાહબ કબીર હાર ગયે ॥ હમહી જીતે હોય ॥ ૧૨૧

—: ચૌપાઈ :—

લેખિત પત્ર ગયો નિજ ધામા ❀ બાંચન લગે માતા કે સામા[1]
પત્ર કી બાતે સુન કર જેમા ❀ કહેઊ પુત્ર હારેવ લિખા હૈ યેમાં
સર્વાનન્દ કહેઊ પુનિ સોઈ ❀ લીખનેમે મૈં ભૂલેવ જોઈ
ફિર પુનિ જાવે સુધારિકે લાવો ❀ જીતે પત્ર પુનિ લાય બતાવો
સર્બાનન્દ ગયેઊ તતકાલા ❀ સાહબ સે કહા સબી હાલા
સાહેબ કહા ફિર લીખ લેહૂ ❀ ભૂલ ન હોય સમઝ મન તેહૂ
દો પત્ર મેં લિખા બહુ જાની ❀ સાહબ હારે જીતે મૈં માની
બહુ વિદ્વાન કો બાંચ સુનાયે ❀ ઈચ્છા શબ્દ બરાબરે પાયે
એક પત્ર વિદ્યાર્થી કો દીન્હા ❀ દુસર અપને પાસ રેખ લિન્હા
સાહબ કુછ પ્રભાવ જનાઈ ❀ પ્રથમ માફક ઉલ્ટા હોય જાઈ

❀ દોહા ❀

નિજ માતા કે પાસ મેં ॥ દોનો પત્ર સો બાંચ ।
સર્વાનન્દ તો હાર ગયે ॥ સાહબ જીતે સાંચ ॥ ૧૨૨

—: ચૌપાઈ :—

દોનોં પત્ર ઉલટા હોઈ જાસી ❀ માતા કહેઊ પુત્ર સમઝાસી

૧ સામન

દોનો પત્ર મેં યહ લિખા કારી ❀ સાહબ જીતે તુમ ગે હારી
સર્બાનન્દ સુનિ માત કી બાની ❀ ગિરે ધરનિ દુતિ સુખ કુમિલાની
પડે બેહોશ હોસ નહિ તનકે ❀ જૈસે મીન કાઢિ દેય જલકે
સર્બાનન્દ :કી માતા જ્ઞાની ❀ ધર્મ તત્વો સબહી પહિચાની
બોલી પુત્ર સુનો મમ બાતા ❀ વિદ્યા અભિમાન મેં ભૂલેવ તાતા
પ્રભુ જો કીન્હ સો ભલ કરિ જાના ❀ ધર્મ કા કામ ઇસમેં હોય નાના
બેદ શાસ્ત્ર પઢેઉ બહુ સોઈ ❀ બહુત પઢે અભિમાન ભા જોઈ
ભારત ખંડ મેં તુમ ફિર આયે ❀ બહુતક જીત પત્ર લે આયે
સબકો જીતેઉ સો પુનિ જાયે ❀ તુમ જીતન સ્વયં પ્રભુ આયે

❀ દોહા ❀

સર્બાનન્દ કી માત પુનિ ॥ કર ગહિ લીન્હ ઉઠાય ।
ધર્મ નીત કા જ્ઞાન , કહી ॥ પંડિતજી કી માય ॥ ૧૨૩

—: ચોપાઈ :—

ઈશ્વર સૃષ્ટિ અસ રચિ રાખા ❀ જીન મેં બડા પદારથ સાખા
યશ સિદ્ધી બૈરાગ ધર્મ જાની ❀ શ્રી જ્ઞાન વિજ્ઞાન સો માની
છે એશ્વરિયે જો જીવ માહીં ❀ હૈ ભગવાન વોહી જો તાહીં
એસા કોઈ જીવ થોડા જાનો ❀ છે એશ્વરીયે જીન કે મેં માનો
કોઈ મેં એક કોઈ મેં દોઈ ❀ કોઈ મે તીન ચાર પુનિ સોઈ
પાંચ કોઈ બિરલા મેં જાનો ❀ છઃ જો હોય ભગવાન સમ માનો
એશ્વરીયે કા જો તત્વ બખાની ❀ યહ જીવોં મેં કિંચિત જાની
યહ એશ્વરીયે જીવ મેં આવય ❀ જીવ ભૂલિ નિજ જ્ઞાન ગમાવય
તે એશ્વરીયે શક્તિ જાનો ❀ તુમ કો વિદ્યા [1]તલ ભરમાનો
તલ ભરિ શક્તિ ગયઉ ભુલાઈ ❀ ઈશ્વર શક્તિ એસે નિભાઈ

❀ દોહા ❀

ઈશ્વર કા ઉપકાર બહુ ॥ જો યહ સબી તે , કીન્હ ।
અપને તરફ લે જાન કો ॥ તુમહીં કો મત દીન્હ ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

બહુત પદારથ હૈ જગ માહીં ❀ સર ઉપર સવા સેર તાહીં

૧ નિલ

ઇસસે અહંકાર ના કીજૈ ❀ અહંકાર બડા પાપ કહિજૈ
નિશ્ચર દૈત્ય બડે અહંકારી ❀ અહંકાર મેં આપન સબ હારી
નિશ્ચર રાવન મેં મદ ભારી ❀ આપન કુટુમ્બ નષ્ટ કરિ ડારી
કોટિન સંખ્યા ગયે મરાઈ ❀ લંકા લુટે ભાલુ કપિ જાઈ
મરે તહાં તક નાહીં સૂઝે ❀ રામ બાન સે સબહી જુઝે
મનહરી આદિક હજારો નારી ❀ એ સબ રોવય માથ પછારી
કંવરવ પાન્ડો દો દલ ભારી ❀ દુર્યોધન સમસે હંકારી
બહુ અભિમાન યુર્યોધન કીન્હા ❀ કૃષ્ણ બચન કાન નહિ દીન્હા
યુદ્ધ કીન ભયંકર સોઈ ❀ લાખો મરે રણ બીચ મેં હોઈ
લાખો નારિ રોવય સબ ઝારી ❀ કુરૂક્ષેત્ર કે બીચમઝારી

❀ દોહા ❀

બહુ ખરાબ પરિનામ હુઆ ॥ પુત્ર સમઝીયે સોય ।
અભિમાન કભી ન કીજીયે ॥ ઇસમેં બડ દુખ હોય ॥ ૧૨૫

—: ચૌપાઈ :—

હમ પ્રથમ સમઝા થા સોઈ ❀ તુમ અભિમાન જામા તે હોઇ
તવ અભિમાન જાન કે હેતૂ ❀ સાહબ પાસ ભેજા મૈં તેતૂ
એક પ્રસંગ કહોં મૈં તુમસે ❀ સાહબ કબીર હૈં પુનિ જૈસે
એક બખત કહી બના પ્રસંગા ❀ સાહબ બડા કીન સો રંગા
ભૈંસા સે વો બેદ પઢાઈ ❀ ચાર મંત્ર અર્થ સહિત વો ગાઈ
જિનકે શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ પશુ અજ્ઞ બેદ સો ગાવા
બિદ્યા તુમાર તહાં કસ જાનો ❀ સૂરજ સામે દિપક શમ માનો
સિકંદર કો પ્રભાવ દેખાઈ ❀ હિન્દુ ધર્મ રક્ષન કરવાઈ
વહ કોઈ સત ભક્ત નહી આજા ❀ પ્રભૂ અવતરવ જીવ કે કાજા
સાહબ કબીર પાસ તુમ જાવો ❀ આપન ભૂલ માફ કરવાવો
બેદ પઠન મેં ધર્મ નહિ હોઈ ❀ પાલન કરે ધર્મ હૈં સોઈ

❀ દોહા ❀

સબ અભિમાન છોડ કર ॥ કપટ ભાવ બિસરાય ।
જાય પરો તુમ ચરન મેં ॥ સાહબ દયા ચિત લાય ૧૨૬ ॥

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ દયા કયા કહો બખાની ❀ વર્ણન્ત શેષ પાર નહી જાની
જીત પત્ર લીખન જબ ભયઉ ❀ સાહબ કહા પ્રગટ તુમ કરઉ
હમ કો કુછ ચીન્તા હૈં નાહીં ❀ ખુસી સે પ્રગટ કરો જગ માહીં
સમઝો પૂત્ર કૈસી યહ બાની ❀ આપનિ હાનિ કહે કોઉ જાની
નીન્દા સ્તુતિ એક સમ આઈ ❀ એહિ પુરૂપ ભગવાન કહાહી
સાહબ આજ્ઞા સિર પર રાખી ❀ લેવ ઉપદેશ સંત હો સાખી
સાહબ કો ગુરૂ કરો સો જાની ❀ આપન હમાર દોનો હિત માની
હમાર તુમાર દોનોં કલ્યાણા ❀ સતગુરૂ ચરન હોઈ ઠેકાણા
જ્ઞાન ભરી યહ અમૃત વાની ❀ સર્વાનન્દ માતુ કા જાની
ઉઠે પડે પુનિ માતુ કે ચરણા ❀ કહા આશિષ ભવસાગર તરના
સર્બાનન્દ બિનય તવ કીન્હા ❀ ધન્ય માતુ જ્ઞાન મોહિ દિન્હા

❀ દોહા ❀

માત પિતા સબ કે પુનિ ॥ સ્વારથ કો સબ સોધ ।
આત્મ કે કલ્યાણ કો ॥ મમ માતા કા બોધ ॥ ૧૨૭

—: ચૌપાઈ :—

હમરે માતુ સમ હે પ્રભુ સોઈ ❀ સબ કો દેવ જાનિ તુમ જોઈ
માતુ કો બીન્ય બાર બહુ કીન્હા ❀ પગરજ મસ્તક પર ધરિ લીન્હા
વિદ્યાર્થીયો કુટુંબ સબ હોઈ ❀ જ્ઞાન પ્રસંગ સુનત સબ કોઈ
સર્બાનન્દ ઉઠેવો હર્ષાઈ ❀ અન્ધ કોઈ જસ લોચન પાઈ
માતા કો પુનિ બંદન કરિકે ❀ વિદ્યા અભિમાન છોડ કર મનિકે
કાશી પુરી પુનિ ગયો હર્ષાઈ ❀ સાહબ ચરણ પડઉ ઢરિ જાઈ
બિનય કરન લગે જો તાહીં ❀ વેદ મંત્ર સે સ્વાગત આહીં
સાહબ આપ સ્વયં ભગવાના ❀ આપ પ્રભાવ હમ નહિં જાનો
બિદ્યા મે મૈં ગયો ભુલાઈ ❀ આપ કો પહિચાન ન પાઈ
ક્ષમો નાથ અપરાધ હમારા ❀ મૈં હો બાલક દાસ તુમ્હારા

❀ દોહા ❀

ગુરૂ મન્ત્ર દીક્ષા પૂનિ ॥ હમકો દેવ દયાલ ।
યહ ભવ સાગર પાર કરો ॥ આપહિ બડે કૃપાલ ॥ ૧૨૮

સાહબ કહા પંડિત સુનિ લેહૂ ❀ માયા બડી ખેલ કરૈ યેહૂ
બડે બડે કો દિયા ભુલાઈ ❀ છોટે જીવ કિ કયા ગતિ આઈ
મુનિ યોગેશ્વર હૈં બ્રહ્મચારી ❀ પીર પૈગંબર અવલીયા ઝારી
બડે બડે જો બહુ ભે દેવા ❀ સબ કો બડા હોન કી તેવા
આપ કી ભૂલ બડા યહ નાહીં ❀ તવ પ્રતાપ માતા કી આહીં
સમઝી ગયો પ્રથમ સે સોઇ ❀ વહ પ્રભાવ તુમ માત કિ હોઈ
તુમ પુનિ ધન્ય માત અસ હોઇ ❀ માતા ધન્ય સુત અસ મિલા સોઈ
શુભ સમય જબ આયો તાહીં ❀ સર્બાનન્દ ભેષ લીયે આહીં
ચૈતન પારખ જ્ઞાન લખાઈ ❀ શબ્દ બ્રહ્મ સબહીં સમુઝાઈ
બિહંગમ માર્ગ જ્ઞાન કહાહીં ❀ હરદમ ધ્યાન કરો સો આહીં

❀ દોહા ❀

ઉંચ જ્ઞાન સમઝાય કે ॥ ધ્યાન કરો લવલીન ।
આશિર્વાદ દેત ભયે ॥ મસ્તક પર કર દીન ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા આશિષ મેં સોઇ ❀ અબ તવ નામ સર્વાજીતય હોઇ
તિલક અખંડ માક સે કીન્હા ❀ પ્રથમ ઇચ્છા રહી સો દીન્હા
તિલક અખંડ નામ પુનિ સોઇ ❀ પ્રથમ માતુ સે માગા હોઇ
વહ સબ પ્રસંગ સાહબ ને જાની ❀ દોનો બકસ દીન પુનિ માની
સાહબ કહા સર્વાજીત સે સોઇ ❀ માતુ આશિષ લે આઓ જોઈ
સર્બાજીત ગયે સો નીકે ❀ માતા ચરણ પડે મન જીકે
કહેઉ માતુ પુનિ તવ પ્રભાવા ❀ સાહબ હમકો સંત બનાવા
આપ આશિશ લેન કા હેતૂ ❀ સાહબ ભેજા હૈ ધર્મ સેતૂ
પુત્ર કો બહુત ભાંતિ સમુઝાયેવ ❀ લે આશિપ કાશી મેં આયેવ
સાહબ આશ્રમ રહન સો લાગે ❀ સેવા ધ્યાન કરૈ શર્મ ત્યાગે

❀ દોહા ❀

નિત સતસંગ હોત તહાં ॥ સબ કા મન સનન્દ ।
સચ્ચિદાનંદ જહાં આપ હૈં ॥ સન્તો કરૈ અનન્દ ॥ ૧૩૦
સિદ્ધિ જોગ જ્ઞાન પુનિ ॥ સાહબ જનાયો હોય ।
બિધા મેં મિલત ભા ॥ તેલ ફુલેલ સંગ સોય ॥ ૧૩૧

સાહબ કબીર દયા સે ॥ સમરથ સર્વાજીત ।
તપસ્વીજી જો કહત હૈં ॥ યેહી બડન કી રીત ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

સબ સિદ્ધિ કી રીત જો હોઇ ❀ સાહબ કહા સર્બાજીત સે સોઈ
સર્બાજીત રહે વિદ્યા મેં સોરે ❀ સિદ્ધિ મિલી ભયે બહુ જોરે
જૈસે સોનમ સુગંધ મિલાઈ ❀ રૂપ સુગન્ધ દોનો પુનિ પાઈ
તબ સોના કી કિમત બહુ હોઈ ❀ સર્બાજીત ઐસે પુનિ સોઇ
સર્બાજીત જો પુનિ ભયેઊ ❀ સુરત ગોપાલ નામ તેહિ કહેઊ
કાશી ધામ આશ્રમ માહીં ❀ સાહબ જ્ઞાન શિષ્યો કો કાહીં
નિત સત સંગ હોત હૈ તાહીં ❀ જ્ઞાના નન્દ બર્ણ ના જાહીં
આનન્દ રૂપ પુરૂષ આપ બિરાજૈ ❀ અમર ધામ તહાં શોભા ગાજૈ

॥ ઇતિ શ્રી સર્બાજીત કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ ભગવાન સાહબ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

શ્રી ભગવાન સાહબ કા ॥ પ્રસંગ સુનો ચિત લાય ।
સાહબ કબીર સો મિલે ॥ બીજક જ્ઞાન લખાય ॥ ૧૩૩

—: ચૌપાઈ :—

ભગવાન સાહબ આચરન જાની ❀ સબ પ્રકાર ઊંચા સો માની
સંત સ્વરૂપ મેં પુનિ રહતે ❀ જ્ઞાન બૈરાગ્ય બહુત સો ગહતે
ભગવાન સાહબ કી ઇચ્છા હોઈ ❀ પૂરન ગુરુ કે સોધ મેં સોઈ
સાહબ કબીર પુરન અધિકારી ❀ દેખય તહાં વહીં પગ ધારી
શિષ્ય શુભ કર્મ પ્રેરણા કીન્હા ❀ સમરથ ગુરૂ મીલે તબ ચીન્હા
ભગવાન સાહબ જહાં મુકામા ❀ સતગુરૂ ગયે વહી સો ઠામા
દર્શન કરી આનન્દ હોય ગયઊ ❀ પવિત્ર આસન બૈઠાવત ભયઊ
પૂજ્યો બહુત ભાંતિ મન લાઈ ❀ સતગુરૂ ચરન પડે લપટાઈ
બિનય કીન ઉપદેશ કે તાહીં ❀ સાહબ જાનિ પસંદ ભે આહીં
જાનેઊ પરમ જિજ્ઞાસા આહીં ❀ માંગલિક બસ્તુ મગાયેઊ તાહીં

❀ દોહા ❀

ચૈતન બ્રહ્મ કા જ્ઞાન જો ॥ ઘટ ભિતર મેં ધ્યાન ।
બીજક ગ્રંથ તુમ બાચસો ॥ ઉસમેં યહ પ્રમાન ॥ ૧૩૪

—: ચૌપાઈ :—

ભગવાન સાહબ જ્ઞાન જો લીના ❀ હર્ષે બહુત માનો જલ મીના
બહુત સમય ગુફામેં બૈઠી ❀ સુમિરન ધ્યાન કીન ઘટ પૈઠી
બહુ પ્રભાવ આવા પુનિ જેહીં ❀ નામ ભગતાહીં ગાદી હૈ તેહીં
નામ કે પીછે સંતો કા નીકે ❀ ગોસાઈ શબ્દ લાગત હૈ જીકે
ઇનકી ગાદી ધનૌતી માહીં ❀ બિહાર પ્રાંત કહાવય તાહીં
વર્તમાન બડા આશ્રમ સોઈ ❀ સંત બિદ્વાન રહત બહુ જોઇ
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઇ ❀ ભગવાન સાહબ સિદ્ધ કહાઈ
ભગવાન સાહબ પ્રશ્ન જો કીન્હા ❀ સતગુરૂ આગે ખડે અધીન્હા
સંત ભક્ત જગત મેં સોઈ ❀ દુઃખી દેખન મેં આવત હૈં વોઈ
યહ કારણ પ્રભુ કહો સમઝાઇ ❀ સાહબ કબીર બોલે હર્ષાઇ

❀ દોહા ❀

તુમરે પ્રશ્ન કા ઉત્તર પુનિ ॥ કહો તેહિ બખાન ।
સંત ભક્ત હૈં દુઃખી સુખી ॥ કારણ બહુ પહિચાન ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભક્ત બહૂ દુઃખી હૈં તાહીં ❀ પૂર્વ સુકૃત કમજોર જો આહીં
સમઝી બુઝી જો ભક્તિ કરહીં ❀ ઉનકો સુખ નાના બિધિ મિલહીં
પૂર્વ પુન્ય જિનકર બલવાના ❀ સંત ભક્ત સુખી તેહિ જાના
કિયે બિના મિલત નહિ સોઈ ❀ ઈશ્વર નેમ યહી રચા જોઈ
યહ કારન બહુ ભક્ત સયાને ❀ હૈ બહુ દુઃખી દેખત સબ જાને
દુસર કારણ બડા સો કહેઊ ❀ ઉનકર મન ધંધમ ના રહેઊ
ઇધર ઉધર ભટકત હૈં તાહીં ❀ લોક પરલોકૈ દોનો નસાહીં
કામ કરન મેં હૈ બહુ આલસ ❀ યહ કારન દુઃખ આવત જાનસ
તીસર કારણ યહ પુનિ ગાયો ❀ સાંચા સમઝ દિલ મેં જો આયો
માયા સે રાગ ઘટા જો તેહીં ❀ પ્રપન્ચ કામ ભાવત ના વેહી

બહુતક સંત ભક્ત જગ ભયઉ ❀ દેખન માહિ સો લહેઊ
ચૌથા કારણ દુઃખ કા ગાઈ ❀ કામ બિના ધર્માદા ખાઈ
અન્ન ધન સબ દેત હૈં વાકો ❀ આપન પાપ નિવારણ જાકો
તે જો ખાય બદલન ના દેહીં ❀ ધન કામ સે જાને પુનિ તેહીં

❀ દોહા ❀

વહ પાપ શિર પર ચઢૈ ॥ બુદ્ધિ હોય મલીન ।
પાપ સે સુકૃત ઘટત હૈં ॥ પુન્ય ગયે દુઃખ દીન ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

પચવાં કારણ દુઃખ કા કહેઊ ❀ સાચા પુરૂષ કા નિન્દા કરેઊ
નીન્દા કીન બહુત જો આપા ❀ સુકૃત ઘટય બઢૈ જો પાપા
તેહીં કારણ દુખ આવય જાની ❀ સમઝો તુહી ચતુર બડ જ્ઞાની
છઠવાં મતલબ દુઃખ કા તાહીં ❀ આવક સે ખર્ચ બહુ તે આહીં
સતવાં કારણ યહ પુનિ હોઈ ❀ ભક્તિ પરીક્ષા ઈશ્વર કરૈ સોઈ
યહ પરીક્ષમ નાના દુઃખ કહેઊ ❀ ટીકે પરીક્ષમ પીછે સુખ લહેઊ
બહુત સેવા ભક્તિ જો કીન્હા ❀ ઈશ્વર પરીક્ષા તિનકર લીન્હા
સાધારણ કા નાહિ પરીક્ષા ❀ યહ તુમ જાનો અપને મન ઇચ્છા
સંત ભક્ત દુઃખ કહ્યો બખાની ❀ સાત પ્રકાર કારણ યહ જાની
સંત ભક્ત મેં બહુત પ્રકારા ❀ જિનકે જૈસે હૈં સંસ્કારા
સંત ભક્ત સબ દેખન મેં એકા ❀ અન્તર ભાવ સબ જુદા હૈ તેકા
સાંચી ભક્તિ જો કોઈ સરહીં ❀ સુખ દુઃખ કા પરવાહ ના કરહીં
સાહબ કબીર કહેઊ સમઝાઈ ❀ બીદા માંગિ અદશ્ય હોય જાઈ

॥ ઇતિ શ્રી ભગવાન સાહબ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

❀ શ્રી જાગૂ સાહબ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

ઉડિસા પ્રાંત સહર કટક ॥ નામ જગર દત્ત સોય ।
ઓડિયા બ્રાહ્મણ સો પુનિ ॥ સંત કહત સબ જોય ॥ ૧૩૭

—: ચૌપાઈ :—

જગદીશ મંદિર કેરૂ પુજારી ❀ ભગવાન પસંદ તે નિજ હિતકારી

જગર દત્ત કે પત્નિક નામા ❀ કમલેશ્વરી તે પુન્ય કા ધામા
દમ્પતિ કો જાનો પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કબીર કા ભક્ત હૈ દોઇ
કોઇ સંતાન ઇનકે જો નાહીં ❀ સાહબ સે બિનય કરે મન માહીં
સતગુરૂ દયા પ્રેરણા સો માનો ❀ એક તપસ્વી આત્મ પહિચાનો
પુન્ય સાલી વહ આત્મ જોઈ ❀ કમલેશ્વરી કોખે તે સોઈ
બિક્રમ સંમત ૧૫૩૮ માહીં ❀ જન્મ લીન સંત સબ કાહીં
જન્મ હુઆ તબહીં સે જાનો ❀ કબીર નામ રોદન મેં માનો
કબીર કબીર બોલૈ દિન રાતી ❀ માત પિતા ચિન્તા બહુ આતી
સબકો બડ આશ્ચર્યે લાગા ❀ ડોરા મંત્ર કરૈ ધન ત્યાગા

❀ દોહા ❀

કરૈ પ્રાર્થના સો પુનિ ॥ દમ્પતિ બહુ અનુરાગ ।
સુત રક્ષન કે જો લીયે ॥ સાહબ સે બર માંગ ॥ ૧૩૮

—: ચૌપાઈ :—

જો સાહબ હૈ ઘટ ઘટ બાસી ❀ અકાશ બાની બોલે સુખ રાસી
બ્રાહ્મણ સુનો તૂ નર નારી ❀ યહ બાલ તુમ દોનો કો તારી
મહાન્ તપસ્વી આતમ જાનો ❀ બાલ રૂપ તુમરે ઘર માનો
સાહબ કબીર કે પ્રભાવા ❀ બાલક રોદન બંદ કરાવા
આકાશ બાની સાહબ કા સુનકે ❀ દમ્પમિ હર્ષૈ મન મા ભરિકે
પુત્ર નામ રાખન કે હેતૂ ❀ પંડિત બુલાયવ જોતીસ જેતૂ
પંડિત સોધન જો પુનિ લાગે ❀ દોઈ નામ જો આવય સુભાગે
જગેશ્વર દત્ત જો જગુ દત્ત હોઈ ❀ યહ દોનો મેં પસંદ જો સોઈ
જાગુદત્ત પસંદ સબ કીન્હા ❀ જાગુદત્ત નામ રાખૈ પ્રબીન્હા
જાગુદત્ત કા સબ અંગ બખાની ❀ સબ શુભ ચિન્હ પડા સો જાની

❀ દોહા ❀

જન્મ સે બતીશ દાંત પુનિ ॥ જાગુ દત્ત કા જાન ।
સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહત હૈ ॥ શુભ લક્ષન યહ માન ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

થોડી ઉમર જાગુ ભે જબહીં ❀ માતા જ્ઞાન સુનાવય તબહીં

સાહબ કબીર ચરિત્ર સબ આહીં ❀ સિદ્ધિ જ્ઞાન ભરા જો તાહીં
યહ સબ કહી માતુ સમઝાવય ❀ જાગુ કોય આનંદ બહુ આવય
સાત બર્ષ જગુ જબ ભયઊ ❀ માત પિતા કાશી લે ગયઊ
બન કન્ઠા અરંડ મેં જાઇ ❀ સાહબ કબીર મિલે પુનિ આઈ
દમ્પતિ હર્ષે જો મન માહીં ❀ સાહબ ચરન પડે ઢરિ તાહીં
જાગુદત્ત કો પગે લગાઈ ❀ સાહબ આશિષ દીન હર્ષાઈ
સબ વૃતાન્ત કહિ કર સમઝાયો ❀ આપકે સરન બાલક યહ આયો
તવ સાહબ બિચાર સો કીન્હા ❀ જાગુ કો ભેષ સંત કા દીન્હા
યોગ ભક્તિ જ્ઞાન બખાની ❀ જિવ બ્રહ્મ સુરતી પ્રાણ સો માની

❀ દોહા ❀

સબ સમઝાયેવ રીત સર ॥ એક એક વિલગાય ।
ધ્યાન કરન કો નિત કહેઊ ॥ મોક્ષ કા યેહી ઉપાય ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભક્ત ગરીબ દુઃખી જાની ❀ સેવા કરો મન છોડ ગલાની
ચરિત્ર ઉંચ બ્રહ્મચર્ય રાખો ❀ યેહી જ્ઞાન ઉંચ બડ ભાખો
માત પિતા ગયે પુનિ સોઈ ❀ જાગુ ધ્યાન મેં તત્વો બીલોઈ
ધ્યાન સુમિરન કીન્હ બહુ તાહીં ❀ બડ પ્રભાવ આવા તેહિ માહીં
જાગુ સાહબ કા બહુ શિષ્ય હોઈ ❀ કાશી મેં અસ્થાન હૈં સોઈ
દુસર ગાદી બિહાર બખાની ❀ બીદુપુર આશ્રમ બડ તે જાની
બહુ સંત વિદ્વાન તહં રહહીં ❀ ઇષ્ટ દેવ સાહબ કો કહહીં
જાગૂ સાહબ બહુ ફૈલાવા ❀ પૂર્વ મેં જો સંત સબ ગાવા

॥ ઇતિ શ્રી જાગૂ સાહબ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

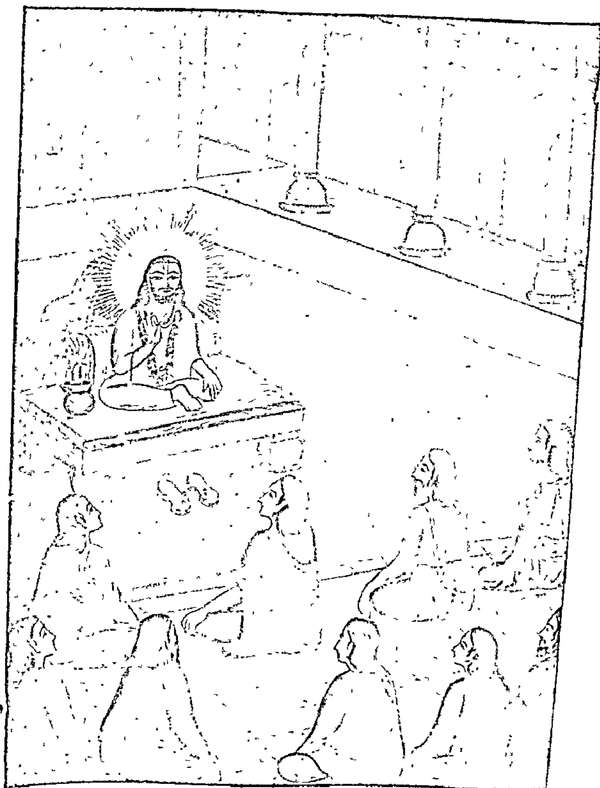
॥ ઉંચ જ્ઞાન બર્ણન ॥

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ ચરન નાય સિર ॥ કમાલ સબૌ જીત ।
ભગવાન જાગૂ સાહબ પુનિ ॥ પ્રશ્ન કિન અતિ પ્રીત ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

ઉંચ બહુત જ્ઞાન જો સોઈ ❀ બર્ણિ કહો પ્રભુ રાખો ન ગોઈ

કબીર સાહેબ કાશીપુરીના પોતાના આશ્રમમાં પોતાના શિષ્યોને ઉપદેશ આપે છે. સર્વાજીત સાહેબ, ભગવાન સાહેબ. જાગુ સાહેબ, કમાલ સાહેબ, પદ્મનાભ સાહેબ, મલુક સાહેબ અને ત્રણ સંતો બેઠા છે

સુનિ સાહબ કહ અમૃત બાની ❀ તુમ સબ સુનો એક ચિત્ત આની
સાર શબ્દ જ્ઞાન પૂનિ હોઇ ❀ કઠિન પાપ નાસ કરૈ સોઈ
પાપ બહુત તૃણુ સમ તાહીં ❀ સાર શબ્દ અગ્ની સમ આહીં
જારિ કરૈ પાપ સબ છારા ❀ સાર શબ્દ સમરથ જીવ તારા
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ ધાવય ❀ શારદ શેષ ગડેશ મનાવય
સુરનર મુનિ સિદ્ધ મુનીશા ❀ એ સબ ધ્યાન ધરૈ જગદીશા
બહુ પ્રયત્ન કરે સબ કોઈ ❀ તબ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ વહ હોઈ
જો ઘટ ભીતર કા હૈ જ્ઞાના ❀ ગુરૂ મહરમી કોઇ એક જાના

❀ દોહા ❀

ગુરૂ સે ઉરિણુ તે હૈ નહીં ॥ સાર શબ્દ બિસ્બાસ ।
ઉનકો રૂપ પ્રત્યક્ષ હૈ ॥ ગુરૂ ચરનકી આસ ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

જૈસે કોઈ વૃક્ષ કે માહીં ❀ સાખા પત્ર બહુત હૈ તાહીં
એસે ધર્મ કા બહુત હૈ સાખા ❀ સાર શબ્દ ફલ બીરલાકો ચાખા
એસે બ્રહ્મ કા રૂપ બખાની ❀ જૈસા ગુરૂ સમઝાયવ જાની
ફલ બીજ સૂક્ષ્મ હૈ જોઈ ❀ સતગુરૂ બીના લખૈ ન કોઇ
આત્મ કલ્યાણ તત્વો હૈ ભારી ❀ જોઇ લખાવય વહ હીતકારી
વહી ગુરૂ કા હૈ ઉપકારા ❀ શિષ્ય શીશ ગુરૂ ચરનમેં સારા
ગુરૂ કા બચન શીશ પર રાખી ❀ આજ્ઞા સે બ્રતય યહ ભાખી
સત્તગુરૂ હૈ શિષ્ય કા સોઈ ❀ ઈષ્ટ દેવ જાનો બડ જોઇ
વહ જીવ ભવસાગર તરિ જાઈ ❀ બિલમ્બ ન હોય મોક્ષ પદ પાઇ
ઇશ્વર રૂપ ગુરૂ કા જાનો ❀ બડા પુરૂષ જો વોહી બખાનો
સિદ્ધિ ચમતકાર ના દેખો ❀ સેવા ચરીત્ર જ્ઞાનકો લેખો
જીવ કલ્યાન કી વસ્તુ હોઇ ❀ જો લખાવ વોહી બડા સોઈ

❀ દોહા ❀

ગુરૂ ગુરૂ મેં ભેદ હૈ ॥ જાન્ય સંત સુજાન ।
સાચા જ્ઞાન લખાવહી ॥ સોઇ ગુરૂ તુમ માન ॥ ૧૮૩

—: ચૌપાઈ :—

બહુતક ગુરૂ જગત કે માંહી ❀ અમરમૂર પદ જાનત નાહીં

શિષ્ય કરન કી હૈ બહુ આસા ❀ મુલ તત્વ જાનત નહિં ખાસા
માન પાન દામ કે લોભૈ ❀ મૂઢય શિષ્ય મનમા નહિ છોભૈ
ગુરૂ લક્ષણ કહો બખાની ❀ પાંચ ગુણ જિનમેં સહિદાની
બ્રહ્મચર્ય ત્યાગ ઓ જ્ઞાના ❀ સેવા ધ્યાન ભાવ સો જાના
પ્રથમ બ્રહ્મચર્ય તે તુમ જાગે ❀ અષ્ટ પ્રકાર મૈથુન જો ત્યાગે
હર એક ભાંતિ પવિત્ર જો હોઈ ❀ કામ ભાવ મનમેં ના સોઇ
તન મન બચન સે સુદ્ધ જો તાહીં ❀ બ્રહ્મચર્ય બ્રત જો કઠિનાહીં
નારિ પુરૂષ દોનો લિયે સોઈ ❀ બ્રહ્મચર્ય પાલે પુનિ હોઈ
બ્રહ્મચર્ય રહૈં જો હાલા ❀ વોહી ભાંતી બ્રત્ય દેખ્યાલા
બ્રહ્મચર્ય બ્રત ભંગ કા કારન ❀ વહ સંયોગ હોય નહિ મારન

❀ દોહા ❀

એસા નિત બિચાર કરી ॥ પાલય નેમ સો જાન ।
હરદમ ધ્યાન કરત રહૈં ॥ પરમ તત્વો કા માન ॥ ૧૯૮

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાન કા લક્ષણ કહે, મૈં ગાઈ ❀ તીન મેં દો સાખા બતલાઈ
ઘટ ભીતર પ્રથમ જો જ્ઞાના ❀ યહી જ્ઞાન કલ્યાણ બખાના
બ્રહ્મ સુરતીયે જ્ઞાન યહ જાનો ❀ પરમતત્વ સોઈ પહિચાનો
એક એક તત્વ ઘટ ભીતર જાનય ❀ જીવ બ્રહ્મ ધ્યાન મેં માનય
સુરતા પ્રાણ કા જો હૈ ભેદા ❀ ઘટ ભીતર તત્વો કરે નીખેદા
તત્વ પ્રકૃત ઇન્દ્રિયે જોઇ ❀ યહ ઘટ ભીતર રહત સબકોઈ
ઇન સબ કા સ્થાન જો રૂપા ❀ ગતિ શક્તિ કામ સ્વરૂપા
યહ જાનય બડ તત્વો બિચારી ❀ ધ્યાન મેં શોધન જો પુનિકારી
યહ ઘટ ભીતર કા હૈ જ્ઞાના ❀ પાલન કરે ગુરૂ સોઈ જાના
ધ્યાન કરે સબ તત્વો બિલોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ એક કરી સોઈ

❀ દોહા ❀

મોક્ષ લિયે યહ જ્ઞાન જો ॥ ઘટ ભીતર મેં તાહિં ।
બિહંગમ જ્ઞાન કહન તે ॥ ગજ યોગ સો આહિં ॥ ૧૯૫

—: ચૌપાઈ :—

બાહેર જ્ઞાન કહોં સમુઝાઈ ❀ ચાર બેદ છ શાસ્ત્ર જો ગાઈ
વ્યાકરણ જ્યોતિષ ન્યાય જો માહીં ❀ કલ્પ છન્દ બેદાન્ત તે આહીં
બહુત શાસ્ત્ર ગ્રંથ જગ તેતે ❀ બાની સાખિ ઔર હૈ જેતે
યહ શાસ્ત્ર પૂરન કોઈ બાંચા ❀ અર્ધ હોય પાવ કોઈ નાચા
ઈસમેં જો શબ્દ કુછ આવય ❀ સબ પદારથ નામ બતાવય
શબ્દ પદારથ કા સબ જ્ઞાના ❀ સોઇ બાહેર જ્ઞાન બખાના
એસે કોઈ જો હૈ વિદ્વાના ❀ ધન્ય માત પિત ઉનકર જાના
બાહર ઓ ઘટ ભીતર જ્ઞાના ❀ પૂરન રૂપ કોઇ એક માના
થોડા બિશેષ જ્ઞાન યહ હોઈ ❀ તો ગુરૂ લાયક હૈ તે સોઇ
વિદ્યા જ્ઞાન મેં તે જો પેરે ❀ અભિમાન મદ આવય ન નેરે

॥ ત્યાગ લક્ષણ ॥

❀ દોહા ❀

ત્યાગ બડા પ્રધાન હૈ ॥ સબ ગુણો મેં સોય ।
ત્યાગ બિના કુછ હૈ નહીં ॥ બાની ઝુઠી હોય ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

ત્યાગ રૂપ કહો મૈં ગાઈ ❀ ભિન્ન ભિન્ન સબ જુદા કરાઈ
ભીતર બાહર દો હૈ ત્યાગા ❀ જાનૈ વોહી જો સંત સુભાગા
ભીતર ત્યાગ કહો અબ સોઈ ❀ કામ ક્રોધ લોભ તે જોઈ
મદ ઈર્ષા મોહ બડ બીરા ❀ પાખંડ આદિક જો રણ ધીરા
ઇન સબ કો ત્યાગય દુઃખ જાની ❀ યહ સબ દુઃખ કી બડી નિશાની
મદ ક્રોધ જિનકો જો નાહીં ❀ તિનકે હૃદય મેં બસ આહીં
જિનકે હૃદય કામ ના જાગા ❀ તે મમ ભક્ત પ્રાણ સમ લાગા
મનસીજ પીડા જિન્હે ન કીન્હા ❀ ઉનકે હૃદય બાસા મમ લીન્હા
માર બાણ જિનકો ન લાગા ❀ હૈ મમ ભક્ત જાનો બડ ભાગા
જિનમેં નહિ મદન અનુરાગે ❀ સોઈ સંત મોહિ પ્રિયા લાગે
દંભ ક્રોધ લોભ ના હોઈ ❀ તિનકે હૃદય બસો મૈં જોઇ
વહી હૃદય પવિત્ર બખાની ❀ પાખંડ ઈર્ષા વહાં ન જાની

❀ દોહા ❀

ભીતર ત્યાગ જોઈ કિયા ॥ બડા પુરૂષ વહ જાન ।
ગુરૂ હોન કે યોગ્ય કે ॥ તીજા લક્ષણ માન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ :—

બાહર ત્યાગ અબ કહો બખાની ❀ કનક કામિની માયા જાની
અનંત પદારથ જો જગ આહીં ❀ મન જહાં જાય સો માયા તાહીં
ઇન્દ્રિય સ્વાદ જો સુરતા જાહીં ❀ નાસ માન તે જાનો વાહીં
ઇસમેં ભેદ બડા જો તાસૂ ❀ સમઝય સોઈ ચતુર જીજ્ઞાસૂ
બહુત પદારથ તે જગ માહીં ❀ ત્યાગ કિયે સે સુખ જો તાહીં
મન ઇન્દ્રિય સુખ માનહિ તામે ❀ જીવ કો દુઃખ હોત હૈ વામે
ઐસા ત્યાગ કરે મન જાની ❀ જિસમેં આત્મ ભલા બખાની
લાખો માયા સંપતિ હોઈ ❀ દૂસર લીયે જાનો તુમ સોઇ
સતગુણ ભાવ શરીર નિર્બાહા ❀ રજ તમો ગુણ ભાવ ન આહા
ખાન પાન મા ભેદ ન કીજૈં ❀ રજ ગુણ ભાવ કબહુ ના લીજૈં
માયા કનક જગતસે આઈ ❀ શોખ મોજ બરતાય ન તાઈ
ત્યાગી વાહી ઓ બડા કહાઈ ❀ આવય ફેર દેય સો જાઇ

❀ દોહા ❀

કામની માયા ત્યાગ હૈ ॥ કંચન આવય તાહિં ।
સેવા હીત જાનો પુનિ ॥ બંધન નાહીં આહિં ॥ ૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

યહ લક્ષણ જીનમેં જો ગાવા ❀ ત્યાગી સોઈ પુરૂપ કહાવા
વિશેષ થોડી સંપત્તિ આહીં ❀ નિજ હિત રાખૈ પુનિ તે વાહીં
દુઃખી ગરીબ પવિત્ર કા જોઈ ❀ ધર્મ હિત ખર્ચય ન સોઈ
પૈસા લેયે નાહીં કુછ રાખા ❀ બસ્ત્ર પાત્ર હોય ના તાકા
યહ ત્યાગ કા નહી મહાત્મ ❀ ઇનસે કોઈ સુખી નહીં આત્મ
ત્યાગ હૈ જો સમઝ કે માહીં ❀ ધન સંપતી પ્રશ્ન તે નાહીં
ગૃહસ્ત હોય યા સંત કો જાનો ❀ યહ પાલય સો ત્યાગ બખાનો
ચૌથા લક્ષન કહો મેં ગાઈ ❀ દયા ભાવ હ્રદય મેં આઈ

ચૌરાસી લાખ જીવ જગ માહીં ❀ સબ મેં ચૈતન નિજ રૂપ હૈ તાહીં
દુઃખી દેખ દયા ઉર આની ❀ ઉન કે દુઃખ મેં ભાગ લે જાની
અપને મેં જો શક્તિ તાહીં ❀ ઇતના ભલા કરે જો આહીં

❀ દોહા ❀

જ્ઞાન ધર્મ સબકો કહૈં ॥ નિજ બુદ્ધિ અનુસાર ।
સબ જીવ સુખ કે કારણે ॥ ચૌથા દયા હૈ સાર ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

પાંચવા લક્ષણ કહો બખાની ❀ સેવા ધર્મ હૃદય સચ માની
જો કોઈ જીવ સ્વાંસા ધારી ❀ આપન રૂપ સબ માહિ નિહારી
દુઃખી ગરીબ પબિત્ર જીવ જ્ઞાની ❀ સેવા કરે આનંદ મન માની
કુદરત તરફ જિતના બકશીસા ❀ ઇતના સેવા કરે ધરિ શીસા
પંચવા લક્ષણ યહ સો ભાખા ❀ ગુરૂ હોન કે લાયક રાખા
પાંચ લક્ષણ ઉપર લિખ આયે ❀ યહ ગુન જિનમેં સોઈ પાયે
સ્રી પુરૂષ જાતી જો કોઈ ❀ પંથ સંપ્રદાય ભેદ ના હોઈ
ઉપર લિખા ગુણ જિનમેં પૂરા ❀ વહીં ગુરૂ જો હોન કે સૂરા
ગુરૂ સતગુરૂ દોઈ તુમ જાનો ❀ શિષ્ય ધર્મ શિખાવય માનો

❀ દોહા ❀

કંઠી તીલક મંત્ર જોઈ ॥ દીન ગુરૂ સો જાન ।
ઘટ ભિતર જ્ઞાન લખાવહિં ॥ બડા ગુરૂ સો માન ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

સુદ્ધ જ્ઞાન ઘટ ભીતર આહીં ❀ ધ્યાન સ્મરણા જો તે લખાહીં
વહ ગુરૂ બહુત બડા હૈ સોઈ ❀ શિષ્ય લિયે તુમ જાનો હોઈ
વહી સત્તગુરૂ પર્મ પ્રિય સાકે ❀ શિષ્ય કો સુખી કરેગે આકે
ઉનકી બચન સિર પર લે માની ❀ તન મન બચન ધન સેવા ઠાની
વહ સત્તગુરૂ પાલૈ ધર્મ જોકે ❀ શિષ્ય વહી ધર્મ પાલય સોકે
તો ઘટ જ્ઞાન કહે ગુરૂ સોઈ ❀ ભેદ ભાવ જરા ન હોઈ
બાહેર ધર્મ ગુરૂ જો પાલય ❀ શિષ્ય વહ ધર્મ જો નહીં જાનય
પુરન પ્રકાશ ઘટમા ના ભયઊ ❀ જો રહિ જાય ભેદ પુનિ કહેઊ

ગુરૂ ઉદાર બડા દિલ જાનો ⊛ વસ્તુ સૌંપ દેત હૈ માનો
શિષ્ય અધિકાર હોય જસ જોઈ ⊛ ઉતના બસ્તુ ગ્રહન કરે સોઈ

⊛ દોહા ⊛

બહુત શિષ્ય જગ મેં પુનિ ॥ જ્ઞાન ગુરૂ સે લેય ।
ગુરૂ કો તો માનય નહી ॥ નામ દુસર કો દેય ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

ઐસે શિષ્ય બહુત હૈં જગમેં ⊛ કપટ ભાવ રાખત હૈ મનમે
ઉનકર ધર્મ સુફલ ના હોઈ ⊛ હ્રદયં કપટ તહાં ધર્મ ન સોઈ
ગુરૂ કા નામ પ્રગટ ના કરહીં ⊛ તે જીવ કબહુ ના સો તરહીં
લાજ અભિમાન માયા બહુ સોઇ ⊛ ગુરૂ કા નામ પ્રગટ ના હોઈ
વહ જીવ તરન મેં હોઇ હૈ બાધા ⊛ ઉસકો બ્રહ્મ સે કોઈ નહી સાધા
યહ જીવ કોઈ દેશ ના સંપ્રદાઈ ⊛ કોઈ જાતિ ઈનિકર નહિં આઈ
આત્મ બોધ મિલૈ જહાં આહીં ⊛ વહી ધર્મ યહ જીવ કા તાહીં
ગુરૂ કહો યા સત્તગુરૂ સોઈ ⊛ બોધ કરે ગુરૂ હૈ જોઈ
ઐસા ભક્તિ શિષ્ય મેં હોઈ ⊛ ગુરૂ સે બસ્તુ લે સકત હૈં સોઈ
બડી બસ્તુ ગુઢ જો આસી ⊛ ગુરૂ કહન તે શિષ્ય કો જાસી

⊛ દોહા ⊛

ગુરૂ સમાના શિષ્ય મેં ॥ શિષ્ય લગાય નેહ ।
બિલગાયે બિલગે નહી ॥ એક પ્રાણ દો દેહ ॥ ૧૫૨

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ શિષ્ય બડ પ્રેમ બખાની ⊛ તહાં ધર્મ તુમ જાનો આની
સર્વાજીત સુનો મન લાઈ ⊛ કમાલ ભગવાન જાગુ સોહાઈ
પઢન લિખન ઔર બુદ્ધિ માની ⊛ ઈસ મેં ધર્મ તુમ ના જાની.
ક્રિયા કરે અચાર જો માહીં ⊛ પાલન કરે સો :ધર્મ: કહાહીં.
યહ જીવ કા જાનો સુખ આસી ⊛ સત ગુરૂ જો કહત. પ્રકાશી.
માત પિતા પ્રથમ ગુરૂ આસી ⊛ રજ બીજ સે દેહી બનાસી,
ગર્ભ માહિં જો દેહ રચાસી ⊛ દુસર ગુરૂ વહી અવિનાસી
તીસરે ગુરૂ તુમ જાનો રાસી ⊛ બાહર લે આઈ જો દાસી

નામ કરન વિદ્યા અભ્યાસી ❀ ચૌથા ગુરૂ વોઇ જો તાસી
કન્ઠી તિલક ભેષ કુછ આસી ❀ મંત્ર પચવાં સોઈ જપાસી

❀ દોહા ❀

છઠવાં ગુરૂ વોહા હૈ ॥ જો સંત સંગ મેં જ્ઞાન ।
સતવાં ગુરૂ સો જાનિયે ॥ સત્ય લખવાય માન ॥ ૧૫૩

—: ચૌપાઈ :—

સતવાં ગુરૂ સત્ય લખાસી ❀ ઘટ મેં ધ્યાન બ્રહ્મ પ્રકાશી
યહ ગુરૂ સબ ઉપર જાનાસી ❀ ઇનસે દુઃખ હોય સબ નાસી
ઇસી ગુરૂ શરના મેં જાસી ❀ તબ ભવ રોગ હોય ગા નાસી
દુસર ગુરૂ પુનિ જો જાસી ❀ યોગ્ય માન કરો તો તાસી
યહ છે ગુરૂ મદત મેં આસી ❀ જીવ સુખી ભે બહુત પ્રકાશી
ઉનકા માન પાન વહ રાસી ❀ તબ જીવ ઉઋણ હોય વહ તાસી
સત્તગુરૂ સે ઉરીન ના હોસી ❀ કોટિ કલ્પ ચરન કી દાસી
ઐસા જ્ઞાન સાહબ જબ ભાસી ❀ સંતો હર્ષ ઉઠે સુનો જાસી
સત્તગુરૂ ચરન પડે સબ આસી ❀ ધન્ય હમ સબ કાશી કે વાસી

॥ ઇતિ શ્રી ઊંચ જ્ઞાન સંપૂર્ણ ॥

❀ પદ્મનાભ સાહબ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

આદિ ગુરૂ કબીર જો ॥ કાશી ધામ કે માહિં ।
નિત નવ કરૈ સતસંગ જો ॥ મનુજ સબ કો સુખ આહિં ॥ ૧૫૪

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ સમય અસ બના પ્રસંગ ❀ સજ્જન સુનો પ્રભાવ કા રંગા
પદ્મ નામ એક બડા જિજ્ઞાસૂ ❀ ચારીત્ર ઊંચ ભરા પુનિ તાસૂ
સાહબ કબીર કે આયે પાહીં ❀ મનોભાવ પ્રગટ કીયા તાહીં
ઉપદેશ લિયે બિનય બહુ કીન્હો ❀ સાહબ કહેવ દાસ પદ ચીન્હો
કુછ દિન બાદ તુમ સો કહિહોં ❀ સેવા કરો બડ પદ લહિહોં
આલસ અભિમાન શર્મ ભુલાઈ ❀ આશ્રમ સેવા મેં ચિત્ત લાઈ
થોડા સમય કીન્હ યહ ભાંતી ❀ પદ્મ નામ આનંદ બહુ આતી

સત્તગુરૂ પ્રસન્ન ભયે પુનિ જબહીં ❀ નામ મંત્ર કહેઉ સો તબહી
સત્ય નામ જપહુ મન લાઈ ❀ સેવા સાથ રાખી કર જાઈ
નામ જાપન કરન જો લાગે ❀ ભુખ પ્યાસ આલસ સબ ત્યાગે

❀ દોહા ❀

બહુત સમય સો જાપ કિન ॥ મન દૃઢ કરિ બિશ્વાસ ।
સ્નાન કરન કે કારને ॥ ગયે ગંગા કે પાસ ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

કરી સ્નાન ઉપર જબ આયે ❀ શાહ દેખિ એક બહુ દુઃખ પાયે
ચિંતા હાલત મેં વહ દેખા ❀ કોઢ કા રોગ બડા સો પેખા
તવ તે કહા સંત સુનિ લેહૂ ❀ કોઢ રોગ બડા દુઃખ દેહૂ
યહ રોગ બહુ પિડીત હોઈ ❀ હમસે સહન હોત નહિં સોઈ
અકાલ મૃત કરન કો આયો ❀ ગંગા મેં અબહી પડી જાયો
ઐસી બિથા સુના જબ તેહી ❀ પદ્મનાભ કો દયા ભા વેહી
પદમ કહા શાહ સુનિ લેહૂ ❀ મરન ચિન્તા છાડિ તુમ દેહૂ
છાતી ભર ગંગા કે માહીં ❀ ડૂબકી તીન લગાઓ તાહીં
તીન બખત સત્ય નામહિ બોલી ❀ ડૂબકી તીન લગાવો દીલ ખોલી

❀ દોહા ❀

પદમ નાભ કા બચન સુનિ ॥ શાહ વોહિ વિધી કીન ।
બડ પ્રભાવ સત્ય નામ સે ॥ શાહ સુખી ભે લીન ॥ ૧૫૬

—: ચૌપાઈ :—

તરતજ શાહ સુખી હોય ગયેઉ ❀ રોગ કષ્ટ દૂર સબ ભયઉ
શાહ આનંદ બર્ણી નહિં જાઈ ❀ માનો મૃતક જીવ કો પાઇ
ભોજન બસ્ત્ર કુછ ના હોઈ ❀ બડા કુટુંબ દુઃખ વ્યાપા સોઈ
પારસ મણી મીલે પુનિ તેહીં ❀ વહ આનન્દ કહી જાનય વેહીં
ઐસે શાહ સુખી ભે નીકે ❀ બડે સુખ કહી જાત ના જીકે
ગંગા જલ સે બાહર આયે ❀ પદ્મનાભ કે પગ લપટાયે
બહુત ભાંતી બિનય સો કરહીં ❀ શરીર સુખી મન આનંદ ભરહીં
યહ આશ્ચર્ય પદમ જબ દેખા ❀ ચકિત ભયે મન માહિં વિશેખા
જાનેઉ સત્ય નામ પ્રભાવા ❀ શાહ કો લે સાહબ પહં આવા
પદ્મનાભ સાહબ પદ બંદે ❀ શાહ સાહબ પગ પડે આનંદે
શાહૂ બિનય કીન્હ બહુ ભાંતી ❀ આપ દયા મેં ભયઉ સુખાતી

પદ્મનાભ દોનો કર જોરી ❀ સાહબ સે બિનય કીન બહોરી
સત્ય નામ કા જો પ્રભાવા ❀ આજે હમે દેખનેમ આવા

❀ દોહા ❀

શેઠ કા કોઢ રોગ થા ॥ બહુત દુઃખી થે સોય ।
તીન બાર સતનામ કહિ ॥ ડુબકી લગાયો જોય ॥ ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

હમરે બચન માનિ બિશ્વાસા ❀ ગંગમ ગયે સુખી કે આસા
તીન બખત સતનામહિ બોલી ❀ ગંગમ ડુબકી લગાયો દિલ ખોલી
તરતજ સુખી ભયે એ સોઈ ❀ સત્ય નામ મેં મહિમા જોઈ
પદ્મનાભ સે સાહબ ભાખા ❀ નામકી મહિમા કમ કરિ રાખા
પદ્મનાભ સુનો ચિત્ત લાઈ ❀ તીન બખત સતનામ બોલાઈ
નામહિ એક બખત તે બોલે ❀ રોગ દુર હોત જો મન તોલે
સત્યનામ કા બડા પ્રભાવા ❀ રોગ કષ્ટ સબ દુર કરાવા
સત્યનામ કા મહિમા ભારી ❀ તુમતો ઈસકો છોટ કરિ ડારી
સત્યનામ સૂર્ય સમ જાનો ❀ દુઃખ રોગ રજની સમ માનો
સૂર્ય ઉદય હોત જેહિ કાલા ❀ અંધકાર ભાગે તતકાલા
શશી સમ સત્યનામ બખાની ❀ ચન્દ્ર મેં તીન ગુન બડા સો માની

❀ દોહા ❀

અમી પ્રકાશ શિતલ પુનિ ॥ તીન બસ્તુ સો માન ।
જગ જીવોં કે હેત કો ॥ ચન્દ્ર દેત જો જાન ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

ઐસે સત્યનામ કો જાનો ❀ તિન પ્રધાન તત્વ તુમ માનો
સત્યનામ જાપૈ જો પ્રાણી ❀ અમી સમ અમર પદ પહિચાની
સત્યનામ જપૈ લવલાઈ ❀ અંદર પ્રકાશ તબહિ ફૈલાઈ
જો બિસ્બાસ જપૈ સત્યનામા ❀ શીતલ મન રહે દિન જામા
રાકાપતિ બાહર પ્રકાશા ❀ સત્યનામ અંદર દુઃખ નાશા
હિમકર માહિં જો સુખ ભાસે ❀ સત્યનામ કા જો હૈ આસે
ચંદ્ર દીવાકર મેં પ્રકાશા ❀ સત્ય તત્વ કા આહે તમાશા

હંસ ચંદ્ર સે જો સત્ય ચલ જાઈ ❀ દોનો પ્રકાશૈ જાય બુઝાઈ
સત્ય કે આધાર પૃથ્વી જાની ❀ સત્ય કે આધાર અકાસે માની
સત્ય સે જલ અગ્નિ બખાની ❀ સત્ય સે પવન બહે તે જાની
સબ ઔતાર સત્ય સે હોઈ ❀ સત્ય બિના ઔર નહીં કોઈ

❀ દોહા ❀

સમરથ પુરૂષ હે સત્ય સે ॥ કહે કબીર સમુઝાય ।
સત્ય બિના કુછ ઔર નહિ ॥ સત્યન માહિં સમાય ॥ ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

જિતને દેવ મુનિ પુનિ હોઈ ❀ સત્ય પ્રભાવ સુખી ભય સોઈ
દૈત્ય નીશ્ચર બહુ તપ કીન્હા ❀ તબહિ સત્ય ઇનમેં ભા લીન્હા
સત્ય પ્રભાવ સે ઇન જગજીતી ❀ સત્ય ગયા નાસે યહ રીતી
સબ બ્રહ્માંડ સત્ય સે જાનો ❀ પહાડ સમુદ્ર નદી સબ માનો
ચૌરાસી લાખ યોનિકી ધારા ❀ સત્ય સબન મેં બસા નિર્ધારા
વેદ શાસ્ત્ર સત્ય મેં આહીં ❀ ગુરૂ શિષ્યો સત્ય મેં તાહીં
નારિ પુરૂષ સત્ય મેં હોઇ ❀ સત્ય સે જુદા જો નાહિં કોઈ
થોડા બિષેશ સત્ય સબ માહીં ❀ સત્ય બિના કહિં દીખત નાહીં
યહ બ્રહ્માંડ જડ હૈ સોઈ ❀ સત્ય સે હલન ચલન કરૈ હોઈ
સત્યહિ વાર સત્ય જો પારા ❀ સત્ય સબન કો કરૈ સહારા

❀ દોહા ❀

સત્ય નામ કે પ્રતાપ સે ॥ સબ કુછ હોવે આહિં ।
સર્વાજીત કમાલ પુનિ ॥ પદમનાભ સુનો તાહિ ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય નામ પહિલે સો જાનો ❀ કોઈ દેવ કા નામ ન માનો
દેવ ઋષિ કા નામ જો હોઈ ❀ યહ તો નામ પંડિત ધરા સોઇ
સત્ય નામ કોઈ નહિં ધારા ❀ યેતો સ્વયમ્ હૈ કરતારા
સત્ય નામ કિતના બડ હોઈ ❀ સમુઝ ચતુર તુમ દેખો જોઇ
વહી જો સત્ય હૈ સુખ દાઇ ❀ ઉસકી ખબર ઃબિરલા કોઈ પાઈ
સત્ય કો જો પરખન વાલા ❀ લાખો મેં કોઈ એક હૈ ખ્યાલા

વિશ્વામિત્ર વશિષ્ટ સમ્વાદા ❀ સત્ય સે પૃથ્વી રોકે અહલાદા
સત્ય પ્રભાવ વશિષ્ટ સો જાના ❀ વિશ્વામિત્ર બહુત શરમાના
યહ પુરાન મત કહા સમુઝાઈ ❀ સંત ભક્ત પુનિ ઐસે ગાઈ
કહં લગિ કહો મૈં સત્ય બડાઈ ❀ સત્ય સબન કે ઉપર ભાઈ

❀ દોહા ❀

સત્યનામ કે લિયે સે ॥ જલ સ્વરૂપ હો જાય ।
જાલ ભિતર આવે નહીં ॥ કાલ ખડા પછિતાય ॥ ૧૬૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કહા સમુઝાઈ ❀ પદમ નાભ કો તબ શુદ્ધિ આઈ
પદમનાભ કો ચિન્તા હોઈ ❀ જૈસે હીરા રંકહિ ખોઈ
પદમનાભ બિનતી બહુ કરહીં ❀ સાહબ ચરન પુનિ સો પરહીં
તે દિન સે પદમનાભ કો જાનો ❀ સત્યનામ પર પ્રેમ બહુ માનો
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ ઈશ્વર નામ જપત સબ આઈ
કિન્તુ પદમનાભ કી પ્રીતી ❀ નામ જપન મેં જો હૈ રીતી
સંખ્યા પ્રેમ જો વિશ્વાસા ❀ હૈ વહ બહુત ઊંચ જો તાસા
સત્યનામ કહી જો સમુઝાઈ ❀ શાહુકાર કા રોગ મીટાઈ
ભક્ત માલ ગ્રન્થ જો હોઈ ❀ નાભાજી બર્ણન કીયે જોઈ
નાભાજી છપ્પમ જો દર્શાયો ❀ સોઈ નીચે મૈં લીખી બતાયો

❀ છન્દ છપ્પય ❀

નામ મહા નિધિ મંત્ર હૈ । નામહિં સેવા પુજા
જપ તપ તીરથ નામ । નામ બિન ઔર ન દૂજા
નામ પ્રિતી વૈર । નામ કહિ નામી બોલે
નામ અજામિલ સાખી । નામ બંધન સે ખોલે
નામ અધિક રઘુનાથ તે । રામ નિકટ હનુમંત કહ્યો
સાહબ કબીર કી દયા સે । પદ્મનાભ પરચો લહ્યો

❀ છપ્પય છંદ ❀

નૌ કરોડ પ્રહલાદ । અસ્ટ ધ્રુવ લક્ષમન હનુમાના
મોરધ્વજ હરિચન્દ્ર । સપ્ત લે સંત સુજાના

રૂક મંગલ અમ્બરિશ । પંચ લે પહુંચે દાસા
દો અર્જુન ગંગદેવ । દોય બ્રજ મંડલ વાસા
તેતીસ કોટિ તિહુ યુગન મેં । હરિ સુમિરન સે નિર્ભય કરે
કલયુગ સત્તકબીર હૈં । અનન્ત કોટ લે નિસ્તરે

❀ છપ્પય ❀

અનન્ત કોટિ નિજ ભક્ત હૈં । તામે એક કરોડ
લાખ લખ નેજા ધારીં । સમરથ સહસ્ર સો તીનમેં આધિકારી
પચ્ચાસ ભક્ત પ્રસિદ્ધ । પચ્ચીસો પરમ ઉજાગર
દ્વાદશ ભક્ત પ્રધાન । પટરસ ગુણ કે આગર
ચતુર નામ ગોવિન્દ બપૂ । ઊભય ભક્ત તારણ તરણ
તામે મુખ્ય કબીર હૈં । તા પદરજ કીં નાભા શરન

❀ છપ્પય ❀

ગિરા ગંગ અનુહાર । ચાલ સનકાદિક ઐસે
જ્ઞાન મુનિ સુખદેવ । ધ્યાન શિવ શંકર જૈસે
યતિ જહાં ગોરખ । સતી હરિચન્દ્ર બખાનો
પ્રતિજ્ઞા પ્રહલ્લાદ । સાંખ્ય મેં કપીલે જાનો
હેમ જેમ શીતલ સદા । નિજ પ્રકાશ દિવાકર માનો
કબીર અતિ ગમ્મીર હૈં । નિજ અવિનાશી જાનો

॥ રવિ સાહબ કા સમ્પ્રદાય કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

નામ પ્રભાવ કહેઊ બખાની ❀ ઉપર છપ્પા મેં પુની માની
સાહબ કબીર કા પ્રભાવા ❀ નાભા સ્વામી વર્ણી સુનાવા
રવિ સાહબ કા ગાદી બખાની ❀ ગુજરાત સૌરાષ્ટ્ર મેં હૈ જાની
સાહબ કબીર કા શિષ્ય જાનો ❀ પદમનાભ સોઈ બખાનો
કાશી પુરી સાહબ કે પાસા ❀ પદમ શિષ્ય જો હૈ નિલકંઠ દાસા
સાહબ કબીર કી અજ્ઞા પાઈ ❀ પશ્ચિમ દિશા ચલે હર્ષાઈ
ગુજરાત ધારા ગાંવ નિવાસા ❀ રઘુનાથ શિષ્ય ભે ધર્મ કા આસા
દુધરેજ સુરેન્દ્રનગર કે પાસે ❀ ગુર શિષ્ય આયે ધર્મ આસે

મદાવત પર્વત છોટા બખાની ❀ છોટી ઉમા ગંગા વહે પાની
તહાં સરોવર સ્વચ્છ જો સોઈ ❀ લાગય સિદ્ધિ દેન પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

રઘુનાથ કર શિષ્ય જાદો હૈ ॥ જાદો ષષ્ટમા સોય ।
ષષ્ટમ કે દો શિષ્ય હૈ ॥ ભાન લબ્ધ હૈં જોય ॥ ૧૬૨

—: ચૌપાઈ :—

દૂધરેજ આશ્રમ બહુત સોહાઇ ❀ બહુતક સંત રહે તહાં આઈ
રાજ કુંવર સામતસિંહ નામા ❀ ષષ્ટમ સાહબ હુયે પુનિ યામા
ષષ્ટમ સાહબ બડા પ્રભાવા ❀ લબ્ધ રામ ભાન શિષ્ય ગાવા
ભાન સાહબ સિદ્ધ ભયે સોઈ ❀ તીનકે દો શિષ્ય હૈં તે જોઈ
નાદ શિષ્ય રવિસાહબ કહિજે ❀ બિંદ શિષ્ય ખેમદાસ ભડીજે
રવિસાહબ બહુત પ્રતાપી ❀ બહુત પ્રભાવ ગુજરાત મેં વ્યાપી
રવિ કા દો શિષ્ય બખાની ❀ મોરાર સાહબ લાલ સો જાની
મોરાર થે જો પ્રથમ રાજા ❀ થરર ગાંવ વઘેલ બંશ તાજા
ખમ્માલીયા ગાંવ આશ્રમ બાંધી ❀ જામ સાહબ કો પરચા[1] આપી
સૌરાષ્ટ્ર શાહપુર રાપર સોઇ ❀ ગુજરાત શેરખી કહત સબ જોઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કા પુનિ ॥ જ્ઞાન શાખા માન ।
પદ્મનાભ સે ઉતરા હૈ ॥ રવિસાહબ સબ જાન ॥ ૧૬૩

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ ચરિત્ર ગ્રંથ સોઈ ❀ ચિન્તા મણી અંક હૈ જોઈ
ખેમ સાહબ બાણી સે જાનો ❀ સો વહ છન્દ નીચે સો માનો

છન્દ

ચન્દન ભેટીયા ચન્દના । આટી છુટી આપ પાવના
સત્તગુરૂ સત્ત કબીર હૈ કિરતાર । તાકા પદમ નાભ અવતારા
તાકા નિલ કન્ઠ ભરિપૂર । તાકા રઘુરામ નિર્મલ નૂર
તાકા જાદવ રામ જગદીશ । તાકા છઠ્ઠા પૂરણ પ્રીત

---

૧ શિષ્ય દીખાયા

તાકા ભાણ સાહબ સોય । તાકા રવિરામ હે દોય
મંડલી ભાણ કી શિષ્ય સાત । ઔર અનન્ત કહો ન જાત

—: ચૌપાઈ :—

રબિ સાહબ ગુંજાર તે જાનો ⊛ ચિંતા મળી અંક ૨૯ સે માનો
સો નીચે દેવો દર્શાઈ ⊛ જિગ્યાસુ કો મન પતિયાઈ

છન્દ

આદિ અક્ષર કી વસ્ત । સોઈ પ્રમટી સત્તગુરૂ ઇષ્ટ
રામાનન્દ કા હૈં કબીર । તાકા પદ્મ નાભ સુધીર
સુમિરન નામ કી સમાધ । મેટી વર્ણ તન કી વ્યાધ
તાકા શિષ્ય હૈં નિલકંઠ । જાકી આસ કરે વૈકુન્ઠ
તાકા રઘુરામ નિસંગ । તાકા જાદવ રામ અલંગ
તાકા શિષ્ય ષષ્ટમ દાસ । એક નામ બિન ઔર ન આસ

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર પ્રસંગ કહા જો ગાઈ ⊛ ઇસકા મુલ જો યહિ બતાઈ
સાહબ કબીર કા ઉપદેશા ⊛ રબિ પ્રનાલિકા મેં પ્રવેશા
એ સાહબ કા જ્ઞાન પ્રસાદી ⊛ સાહબ કી દયા ઉન સબ પર આદી
યહ સમ્પ્રદાય મેં જો સિદ્ધ હોઈ ⊛ ઉનકા નામ નિચે લિખા ઓઇ
સાહબ કબીર પ્રથમ સો જાનો ⊛ ઉનકા શિષ્ય પદમનાભ સો માનો
ઉનકા શિષ્ય નિલકંઠ હોઈ ⊛ તેને રઘુનાથ જો હૈ સોઇ
ઉનકા શિષ્ય જાદવ જી જોઇ ⊛ ઉનકા ષષ્ટમ સાહબ સોઈ
ઇનકા શિષ્ય દો કહિ જે ⊛ ભાણ લબ્ધ રામ સોઈ ભડીજે
ઉનકા શિષ્ય રબિસાહબ બખાની ⊛ ઉનકા શિષ્ય મોરાર સો જાની
તેના લાલ સાહબ જોઈ ⊛ આગે લિખા નહી પુનિ હોઈ
યહ પંથ કા જો હૈ ફેલાવાં ⊛ ગુજરાત સૌરાષ્ટ્ર કક્ષ મેં ગાવાં

॥ ઇતિ શ્રી રવિ સાહબ કા સંપ્રદાય સમાપ્ત ॥

॥ શ્રી લક્ષ્મીજી તથા કામદેવ કા પ્રભાવ ॥

⊛ દોહા ⊛

એક સમય કે બીચ મેં ॥ ભગવાન લક્ષ્મી જન ।
બૈઠે થે આનન્દ મેં ॥ ॥ તપસી કથા બખાન ॥ ૧૬૪

—: ચૌપાઈ :—

સુવર્ણ મહલ બૈકુન્ઠ સોહાઈ ❀ ભગવાન વિષ્ણુ કી ઠકુરાઈ
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ બખાની ❀ સબસે ઉતમ બૈકુન્ઠે જાની
બૈકુન્ઠ ધામ રત્ન જડિત અનુપા ❀ તહાં સિહાંસન સોહૈ બહુ રૂપા
ભગવાન બિષ્ણુ લક્ષ્મીજી સોઇ ❀ બૈઠે સિહાંસન આનંદ કરૈં દોઈ
હાંસ બિલાસ કામ રસ જાનો ❀ યોગ ભક્તિ જ્ઞાન પહિચાનો
ભક્ત સંત કા શુભ ગુણ ભાખી ❀ કરે બખાન હરી સુતિ સાખી
સુનત તારિફ સંતન કેરી ❀ લક્ષ્મી કે મન ભયે અનેરી
લક્ષ્મી કહા હરી સે સોઈ ❀ સંત બખાન કરત નિત હોઈ
સ્વર્ગ પતાલ મૃત લોકહિ માહી ❀ હમરે મોહ મેં હૈ સબ તાહી
દેવ દૈત્ય મુનિ સંત સબ ઝારી ❀ નૈન બાન મમ સકે ન સમ્હારી

❀ દોહા ❀

નૈન બાન જેહિ લાગીયા ॥ પડા બેહોશ સો માન ।
ઋષી મુનિ સંત ભક્ત કો ॥ સબહીન પુનિ સો જાન ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

હમારી ઇચ્છા કે અનુસારી ❀ છોડો તે જાનો હિતકારી
પકડન ચાહો જિનહિં કર માહી ❀ હમસે ભાગ્ય સકત સો નાહીં
મુમહીં બિચાર કરો સો દેવા ❀ બડ બડ દેવ કરૈ મમ સેવા
દુસર જીવહિં કયા ગતિ હોઈ ❀ જો મમ સામે ખડા હો સોઈ
માતા લક્ષ્મી કા યહ બાની ❀ ગર્ભીત ભરા બહુત અભિમાની
ઐસા શબ્દ સુના જબ સોઇ ❀ બિષ્ણુ કે બડ ચિન્તા હોઇ
કહેહૂ બિચાર દેવી સુનિ લેહૂ ❀ તુમ જો કહા સત્ય હૈ યેહૂ
તુમસે સમર મેં હોઈ ના જીતા ❀ યોગી ધ્યાની સબહિ બસ કીતા
એક વાત કહો મૈં તોહીં ❀ કાશી ધામ સંત એક વોહીં
સાહબ કબીર નામ તેહિ જાનોં ❀ જગ પ્રસિદ્ધ બહુત સો માનો

❀ દોહા ❀

નૈન બાન તુમ જો પુનિ ॥ છોડો ઉનપર જાન ।
જો ઘાયલ ઉન્હે કરો ॥ તવ શક્તિ બહુ માન ॥ ૧૬૬

—: ચૌપાઈ :—

ઉઠી રમા મન મેં બડ જ્વાલા ❀ કામ દેવ બુલાયેવ તેહિ કાલા
સબ વૃતાન્ત કહી કર સમુઝાયો ❀ કાશી ચલો સો મમ હિત આયો
સબહિ સૈન લેખ સંગ માહીં ❀ આપન કામ નિષ્ફલ નહિ જાહીં
બડા બીર સે લડન કા જાનો ❀ મદન તૈયારી બડી સો માનો
મોહન મારન બશીકરન સોઈ ❀ ઉચ્ચાટન ઉદમાદ સો જોઈ
પાંચ બાન યહ કામ કે જાનો ❀ છેદન કિયે સબન કો માનો
સોલહ પ્રકાર સૃંગાર બખાની ❀ બતીસ અભરન બડ પહિચાની
ત્રિબિધિ પવન ચલત સો જોઈ ❀ મન્દ સુગન્ધ શીતલ તે સોઈ
જો ઋતુ રાજ બસન્ત કહાવા ❀ કામ દેવ કા સૈન બતાવા
ખાન પાન રાગ સો જાની ❀ એ સબ માર સહાયક માની

❀ દોહા ❀

બડી તૈયારી દેખિ કે ॥ કમલા કો આનંન્દ ।
મનસિજ કા તારીફ કરિ ॥ દોનો ભયે ચલન્ત ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

કામ દેવ ચલે તેહિ બારા ❀ લશ્કર અપના શસ્ત્ર સંભારા
નિજ પ્રભાવ કામ જબ લીન્હા ❀ ભુવન ચતુર દશ નિજ બસ કીન્હા
દેવ દૈત્ય ઋષી મુનિ ઝારી ❀ સબ કે મન કામ કી યારી
યોગી યતી તપી સબ જ્ઞાની ❀ મૌનિ દિગમ્બર જો હૈં ધ્યાની
બ્રહ્મચર્ય રહે ઊર્ધ્વ રેતા ❀ યે સબ ભયે કામ બસ તેતા
આતમ સબ મા એકહિ માની ❀ દુસર તત્વો કુછ નહિ જાની
એ સબ નારિ દેખન કો લાગે ❀ જ્ઞાન ધ્યાન સબ મન સે ત્યાગે

❀ દોહા ❀

પુરૂષ રેખે નારી કો ॥ નારિ પુરૂષ કો હોય ।
યહ પ્રભાવ સબ કામકા ॥ સમુઝ સયાને જોય ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

એ સબ બડે શક્તિ મેં માનો ❀ નર પશુવો કા કહાં ઠેકાનો
જીનકા કામ સદા પ્રિય હોઈ ❀ મનસીજ વિવશ નાચે પુનિ સોઈ

મારે ઈચ્છા સબકો મન નાશી ❀ તહાં તક પહુંચ ગયે પુનિ કાશી
સબ કોઈ જ્ઞાન ધ્યાન મેં આવા ❀ કામ બાસના સબહીં ભુલાવા
જૈસે કોઈ સ્વપ્ના સે સોઇ ❀ જાગ્રીત મેં આવય પુનિ જોઇ
લક્ષ્મી સહિત કામ ગયે તહવાં ❀ સાહેબ કબીર આશ્રમ સો જહવાં
સાહેબ અપને આશ્રમ માહીં ❀ નિજ રૂપ મેં લીન રહાહીં
ઇન્દ્ર કામહિ કીન ઈશારા ❀ મદન આપન લશ્કર લલકારા
છોડન લગે પાંચો બડ બાના ❀ મોહન મારન ઉચાટન જાના

❀ દોહા ❀

બસી કરન ઉનમાદ પુનિ ॥ મારે બાન સે સોય ।
સાહેબ કો ચિન્તા નહી ॥ બાલ રમે પુનિ જોય ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

કામ દેવ કી સૈના ભારી ❀ આપન શસ્ત્ર સાહેબ પર ડારી
બહુ પ્રકાર રીઝાવન હેતૂ ❀ સબ કુછ કીન બારિ ચર કેતૂ
કામદેવ યતન બહુ કરહીં ❀ સાહેબ ધ્યાન ચલે નહિં તબહીં
કામહિ તબૈ ગયો શર્માઇ ❀ સબ તાકાત અજમાયો જાઈ
લક્ષ્મી ઓ કામ પુનિ હોઈ ❀ બહુ પ્રયત્ન કરા પુનિ સોઇ
રમા રૂપ મેં કામ નિવાસા ❀ લક્ષ્મી બિનય સાહેબ કે પાસા
સાહેબ મન ચલા નહિં જબહીં ❀ દુસર બાન સંધાનેઊ તબહીં
ધર્મ બાન લીન બડ જોરા ❀ જિસસે ધાર્મિક પુરૂષહિં તોરા
કમલા કહેં પ્રભુ સુની લેહૂ ❀ મૈં પુની દાસી આપકા જેહૂ
આપ દયાલુ સંત કહાઓ ❀ મમ જીવહિં કલ્યાણ કરાઓ

❀ દોહા ❀

સંત દયા જો ના કરે ॥ ઉન્હે સંત કસ જાન ।
દયા બિના જો સંત હૈ ॥ તેને સંત મત માન ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

સંત બડે પરમારથ આહીં ❀ દુસર લિયે સહે દુઃખ જાહીં
હમે રાખિ ચરણ કે પાસા ❀ હમ આઇહું એહી કે આસા
સેવા આપ કી સબ બહુ કરિહોં ❀ ચરન દેખ ભવ સાગર તરીહોં

હમરે માત પિતા નહિ સોઈ ® ધની પુત્ર કોઇ નહિં હોઈ
ખાન પાન મિલૈ ના સોઇ ® ભુખૈ બહુત દુઃખી હું જોઈ
હે સાહેબ દયા ચિત્ત લાવો ® આપ પરમારથ સંત કહાવો
બહુ વિધિ રમા કરે નીહોરા ® સાહબ દેખય ન તે તન ઓરા.
તાકત કકિ લક્ષ્મી પુનિ હારી ® કામ દેવ સૈના સબ વારી

® દોહા ®

સાહબ કબીર કહત પુનિ ॥ સુના લક્ષ્મી જી બાત ।
તુમ વિષ્ણુ મિલ બાત કરિ ॥ યહાં આઈ તુમ રાત ॥ ૧૭૧

—: ચૌપાઈ :—

તવ સત્તગુરૂ ઐસે કહૈં સુશકાઈ ® રમા કહે વૈકુન્ઠ ભુલાઈ
પતિ બર્તા નારિ જો સોઈ ® પતિ ના છોડે રાત્રી મેં કોઈ
સાહબ કબીર કહા હર્ષાઈ ® લક્ષ્મી કામ સૈન તુમ લાઈ
જો બૈકુન્ઠ ધામ કે માહીં ® તુમ દોનો બહુ બાદ કરાહીં
હમકો ફસાવન તુમ સો આઈ ® તુમરે ફાંસ હમ નહી ફંસાઈ
તુમાર પ્રપંચ હમ સબ જાની ® બહુ જીવો કો કીન હૈરાની
ફિર એક બાત લક્ષમી તુમ જાનો ® જો મૈં કહા તુમિ હીત માનો
બિષ્ણુ ઔર તુમ પુનિ દોઈ ® વાદ બિવાદ કરો પુનિ જોઈ
તુમરે દોનો ઝગડા માહીં ® દુસર જીવ દુઃખી હોય તાહીં
ઋષી મુનિ સંત ભક્ત જાનો ® ઈનિકો છલન તુમ માયા ઠાનો
એ તુમારે માયમ ફ્સ જાઈ ® ઇન સબ કર જગ હોઈ હંસાઈ
આતમ ધન છીન હોય તાહીં ® વહ જીવ ચૌરાસી મેં જાહીં

® દોહા ®

અનન્ત દુઃખ વો સહત હૈ ॥ તુમરે પ્રપંચ સે સોય ।
ઐસા કામ તુમ ન કરો ॥ હરિ સે કહિયે જોય ॥ ૧૭૨

—: ચૌપાઈ :—

તબ લક્ષ્મીજી કરે બિચારા ® હમકો જાનિ ગયે યહ સારા
હમાર ઔર ભગવાન સે જોઈ ® બૈકુન્ઠ મેં બાત કીન્હ પુનિ સોઇ
વહ સાહબ જાનેઉ સબ હાલા ® બડા પુરૂષ હૈ જ્ઞાન તીન કાલા

કામ દેવ ઔ મૈં પુનિ સોઇ ❀ યેને છોભ કરી સકી ન કોઈ
કામ જીત પુરૂષ યહ આહીં ❀ માયા હમાર લાગા નહિં તાહીં
ઐસે પુરૂષ સે જો પરપંચા ❀ કીન્હ હમે લાગય સો અન્ચા
તબૈ રમા બહુત અકુલાઈ ❀ સાહબ ચરનન શીસ નવાઈ
શ્રી બિનય કરન જો લાગી ❀ સબ અપરાધ ક્ષમા તબ માગી
બોલી રમા દોઈ કર જોરી ❀ મૈં પુનિ પાપ કીન્હ બલમોરી
હે સાહબ મોહિ હો પછિતાવા ❀ કુછ સેવા જો મોહિ ફરમાવા

❀ દોહા ❀

તબ સત્તગુરૂ બોલત ભયે ॥ ઈન્દરા સુનો મમ બાત ।
થોડા સમય કે બાદ મેં ॥ મેલા હોત પ્રખ્યાત ॥ ૧૭૩

—: ચૌપાઈ :—

વોહી સમય કે આદિ સોહાઈ ❀ બિષ્ણુ તુમ આવો હર્ષાઈ
સંત ભક્ત કી સેવા લાઈ ❀ તુમરો ભૂલ ક્ષમા હોઇ જાઈ
તબૈ રમા કહેઉ અસ બાની ❀ હે સાહબ તુમ અન્તર જાની
યોગી તપી મુનિ બૈરાગી ❀ કામ જીતન કી મદ જો જાગી
ઈનકો જીતન કે લિયે જાનો ❀ કામ રૂપ સૈના મમ માનો
સત્તગુરૂ કો તે કરિ પ્રનામા ❀ રમા ગઈ નિજ અપને ધામા
કામદેવ સૈના સબ ગયઊ ❀ સાહબ કો હર્ષ સોચ ન ભયઊ
જો ભગવાન બિષ્ણુ હૈ સોઇ ❀ હંસિ પૂછેવ રમા સે જોઈ
દેવી કહો પ્રસંગ સોહાયે ❀ મૃતુ લોક મેં જો બનિ આયે
રમા પ્રણામ વિષ્ણુ કો કીન્હા ❀ પ્રભુ જો કહેઊ સત્ય તવ બિન્હા[૧]
કામ રૂપ સૈના મમ જાનો ❀ નિસ્ફલ ભઈ આજ પુનિ માનો

❀ દોહા ❀

રમા બિનય કરત હૈં ॥ વિષ્ણુ સે પુનિ સોય ।
સાહબ કબીર કૌન હૈં ॥ સત્ય કહો પ્રભુ હોય ॥ ૧૭૪

—: ચૌપાઈ :—

જબ સે સૃષ્ટી રૂચા વિધાતા ❀ એકહિ પુરૂષ મિલા મમ તાતા

૧ બાત

બહુત બડા પુરૂષ સો લાગેં ❀ સત્ય કહો પ્રભુ ભર્મ સબ ત્યાગેં
ઇન્દ્રા કા પ્રેમ બહુ દેખા ❀ વિષ્ણુ કો ભા હર્ષ વિશેખા
ભગવાન કહા તબ હર્ષતિ બાની ❀ કમલા સુનો જો મૈં જાની
અમર લોક સત લોક હૈ ધામા ❀ સબ ધામો કે ઉપર જામા
સત્ય પુરૂષ ઇશ તહાં રહઇ ❀ જો યહ સૃષ્ટિ પ્રથમ નિર્મઇ
સાહબ કબીર પુરૂષ વહ આહીં ❀ જીવન કાજ ધરે તન તાહીં
રજ બીજ સે ચેને ન જાનો ❀ તેજ રૂપ શરીરે માનો
કામ ક્રોધ મદ વહાં ન હોઇ ❀ દેખી સત્ય બચન હૈ સોઇ
કામ કી પીડા વહાં ન જાનો ❀ તુમાર પ્રપંચ તહાં ન માનો

❀ દોહા ❀

વિષ્ણુ કે મુખ બાત સુનિ ॥ કમલા ભઇ સનન્દ ।
આપહિ કે પ્રતાપ પ્રભુ ॥ મોહિ દર્શન હુઆ અનન્દ ॥ ૧૭૫

—: ચૌપાઈ :—

બડ આનન્દ બિબેક કી બાની ❀ કમલા કહા સુનો પ્રભુ જાની
કાશી ધામ કબીર આશ્રમ માહીં ❀ બીરાટ મેલા સંત ભરાહીં
સંત ભક્ત કે સેવા નીકે ❀ આપ કો હમેં ચલન હૈ જીકે
દીન બચન હમ સાહબ પાહીં ❀ યહ બડ લાભ મિલેગા વાહીં

❀ દોહા ❀

સબાનન્દ જો કહત હૈં ॥ કમલાનન્દ સે જાન ।
કામ કા પ્રભાવ બડા ॥ હૈ જોધા બડ માન ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ :—

ચૌદહ ભુવન તીન સો લોકા ❀ કામ દેવ સબકો કિયે શોકા
સબકો બસી માર ને કીન્હા ❀ છેદન કામ શસ્ત્ર સો લીન્હા
જીવ ચરાચર હૈ જગ માહીં ❀ દેવ દૈત્ય નિશ્ચર જો તાહીં
અનંગ દેવ સબકો પુનિ મારા ❀ ઉબરા સોઇ ગુરૂ ભક્ત જો સારા
નાગ ગન્ધર્વ કીન્નર સોઈ ❀ નાચય મદન સૈન દેખ જોઈ
બડ બડ યોગી તપી જો જ્ઞાની ❀ કામ કીન સબ કો બસ આની
નર નારી પશુ સબહીં હોઈ ❀ પક્ષી ઉડય અકાશ મેં સોઈ

કામ ભાવના સબ મેં રહહીં ❀ નર નારી બિછુડત નહીં કબહીં
બડે બડે સિદ્ધ તે હોય ગયઊ ❀ જિનકો સબ સમરથ બડ કહેઊ
તીન લોક જાનત સબ બાતા ❀ કામ સૈન દેખત ડર જાતા
સતગુરૂ દયા જિનપર જો સોઈ ❀ મન અભીમાન જરા ન હોઈ
બહુતક સંત ભક્ત બચી જાહીં ❀ સતગુરૂ જિન કો જ્ઞાન કહાહીં

❀ દોહા ❀

બિધા સિધ્ધિન મેં પૂનિ ॥ હૈ પ્રબીન સો જાન ।
તલ રાઈ કુછ છિપા નહી ॥ ત્રીકાલ દર્શી માન ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

ધન્ય કામ તુમરી સો લીલા ❀ જો બશ કીનેવ દેવ શુશીલા
બડ બડ દેવ બડા પ્રતાપી ❀ વો સબ કીન જગત કહં આપી
ઉનકો મનસિજ જો બસ કીન્હા ❀ યહ શક્તિ કુછ બડી નવીન્હા
નારદ મુનિ બહુત તપ સાધા ❀ દેહ ગલી મન કો બહુ બાંધા
વિષ્ણુ કીન એક માયા સોઈ ❀ મુનિ લોભે દેખ પુનિ જોઈ
શ્રી નિવાસ નગર એક દેખા ❀ સીલ નિધિ રાજ તહાં કો પેખા
બિસ્વ મોહની તાસુ કુમારી ❀ દેખી રૂપ મુનિ બિરતિ બિસારી
તપ જ્ઞાન ધ્યાન ભુલ ગયઊ ❀ બ્યાહ કરન મન ઇચ્છા ભયઊ
વિષ્ણુ દીન કપી કા રૂપા ❀ મુનિ રહિ ગયે તબ જ્ઞાન સ્વરૂપા
વિષ્ણુ કુમારી કો લૈ ગયઊ ❀ નારદ મુનિ ક્રોધ તબ ભયઊ
દીન શ્રાપ વિષ્ણુ કા સોઇ ❀ નારી લિયે બિકલ તુમ હોઇ

❀ દોહા ❀

કામ બિબસ નારદ મુનિ ॥ જ્ઞાન કા નાહીં ભાન ।
શ્રાપ દીન વિષ્ણુ કો ॥ કામ પ્રભાવ સો માન ॥ ૧૭૮

—: ચૌપાઈ :—

દ્વેષ જાનિ યહ રચા પ્રસંગા ❀ વિષ્ણુ કીન નારદ મન ભંગા
બડ લીલા કામ કા જાનો ❀ દુસર દ્વેષ કા કારન માનો
નારદ મુનિ કી ભઈ ફજીહતી ❀ કામ સૈન કોઈ ના જીતી
વિશ્વામિત્ર બહુત તપ કીન્હા ❀ ગઈ મેનકા ઉનકો બસ લીન્હા

મોહ મેં મુનિ સો પડિ ગયઊ ❀ મેનકા કો રાખત તહં ભયઊ
ઇન્દ્ર અપસરા મેનકા સોઈ ❀ બહુત સમય રહી તહં જોઈ
સકુન્તલા નામ પુત્રી તે જાયા ❀ વિશ્વામિત્ર બહુત શર્માયા
જ્ઞાન તપ સબે ભુલી ગયઊ ❀ કામ પ્રભાવ બડા સો કહેઊ
બિશ્વામિત્ર કો ભયો જબ ભાના ❀ ત્યાગ અપસરા કીન સો જાના
ધન્ય કામ તબ મહિમા ગાઈ ❀ તુમસે કોઈ પાર ન પાઈ
સબ તપ યોગ ચલિ તે ભયઊ ❀ ડાકા મારી અપસરા ગયઊ

❀ દોહા ❀

દશરથ બશિષ્ટ મંત્ર કરી ॥ શ્રુગીં ઋષી બુલાય ।
રામ પ્રગટ કે હેત કો ॥ યજ્ઞ પુત્રષ્ટી કરાય ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

અવધ પુરી કી બેસ્યા સોઈ ❀ શ્રુગીં ઋષી લેન ગઈ વોઈ
બિપિન માહિં સૃંગી ઋષી રહતે ❀ કુછ બ્યવહાર જગત ન કરતે
બેસ્યા જાય સેવા બહુ કીન્હા ❀ કામ ભોગ મુનિ ભયે અધિના
લાય અયોધ્યા મેં પુનિ વોહીં ❀ સૌંપ દીન રાજા કો સોહીં
નીમી ઋષી બડે તપ ધારી ❀ નીમ વૃક્ષ ચાટત થે સારી
બહુત પદારથ મીઠ રસ સોઈ ❀ અપસરા લગાય મોહા પુનિ જોઈ
કામ પ્રતાપ યહ સબ જાનો ❀ સબ કોઈ ઇસીમ જાય ભુલાનો
પરાસર બ્રહ્મા પુત્ર કહહીં ❀ તીન કાલ જ્ઞાન જો અહહીં
જ્યોતિષ બિઘા મેં બડ જ્ઞાની ❀ પારાસર સોધન માહિ બખાની
મચ્છ ગંધા કા રૂપ નિહારી ❀ મોહે નદી મેં કુહિરા ડારી

❀ દોહા ❀

બ્યાસ દેવ કા જન્મ હુઆ ॥ માર તુમ્હાર પ્રભાવ ।
ચાર બેદ છ શાસ્ત્ર જો ॥ પુરાન અઠારહ ગાવ ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

ધન્ય તાકાત મદન તવ હોઈ ❀ ગાવત શેષ પાર ન સોઈ
જગ મેં એસા ન બલ ધારી ❀ જો તવ બલ સકે સમ્હારી
પાંચ તત્વ સે જો ઉપજાયા ❀ સબકો મદન અહેરી લાયા

દેવ મુની સાધૂ જો સોઈ ❀ ભક્ત બિદ્વાન બ્રહ્મચારી જોઈ
બહુતક હી માર ને મારા ❀ પડે બેહોશ નહી સમ્હારા
સદ ગુરૂ દયા હોય જો પાહીં ❀ તેઈ બચે મદન સે આહીં
તે વહ ત્યાગ રૂપ મેં આવય ❀ કામ બાસના સબૈ ભુલાવય
જૈસે કોઈ અખાડા માહીં ❀ દો પહેલવાન લડત પુનિ તાહીં
એક બડા બીર જો સોઈ ❀ ઉસકો દ્વેષ પછાડય જોઇ
એસે તુમ સબ જાનો તાહીં ❀ નારદ આદીક સમરથ સો વાહીં
કોઈ જો હાર ગયા જો સોઈ ❀ ફિર ખડા લડત તે જોઈ
ઈર્ષા દ્વેષ કછુ કારન જાનો ❀ નારદ આદિ પડે સો માનો

❀ દોહા ❀

બડ તપ યગ્ન કીન પૂનિ ॥ નહૂસ ઈન્દ્ર ભે જાન ।
કામ બીબસ મેં જો ભયે ॥ ઇન્દ્રાની પાસ ગે માન ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

પાલકી ઉઠાય દીન મુની શ્રાપા ❀ અજગર હોવ નૃપ તુમ આપા
ઈન્દ્રાસન જો દીન છોડાઈ ❀ કામ તુમાર યહ પ્રભૂતાઈ
લંકા પુરી નાસ તુમ કીન્હો ❀ મદન તુમાર બડા બલ ચીન્હો
કૌરવ દલ જો નાશ કરાયો ❀ રાજ કામની કારન ગાયો
ઐસે અનન્ત કથા જગ માહીં ❀ બહુતક કામ પછાડા તાહીં
તીન લોક ચૌદસો ભવના ❀ સબ નર નારિ કામ બસ અવના
ઇશ્વર અસ શક્તિ નિર્માઈ ❀ આપન પ્રભૂતા પ્રગટ જનાઈ
પ્રગટ કીન કામ એક બીરા ❀ જેહી આગે કોઈ ધરત ના ધીરા
બચે વોઈ જાનો પુનિ સોઈ ❀ જિન પર દયા સત્તગુરૂ કા હોઈ
દુસર બચી વહી જો ગયઊં ❀ રજ બીજ સે દેહ ન ભયઊં

❀ દોહા ❀

રજ બીજ સે જો બના ॥ જિતની દેહી જાન ।
કામ બાન સબકો લગા ॥ એહી નિયમ સો માન ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

રજ બીરજ સે વો નહિં દેહીં ❀ સત્તગુરૂ સત્ય કબીર જો તેહીં

પાંચ તત્વ સે ન પુનિ હોહીં ❀ અજર અમર પુરૂષ હૈ વોહીં
કામ કેર વહાં નહિં બાસા ❀ લક્ષ્મી કામ તહં ગયે નિરાસા
કામ જીત પુરૂષ યહ જાનો ❀ ગાજી મર્દ કબીર બખાનો
સાહબ પુરૂષ કબીર હૈં સોઈ ❀ ઇનકો કોઈ લખા ન જોઈ
ઇનકો તો વોહી સો જાનય ❀ ઇનહિક દયા હોય તો માનય
સર્વાનન્દ કહા સબ ગાઈ ❀ કમાલ આદિ આનન્દ હોય જાઈ

॥ ઇતિ શ્રી કામદેવ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ સાહબ કા બિશ્વ મેલા કા પ્રસંગ ❀

—: ચૌપાઈ :—

વિશ્વ મેલા કા બડા પ્રસંગા ❀ આગે લીખત તપસી મન રંગા
સજ્જન સુનો કાશી પુરી ધામા ❀ સાહબ કબીર જ્ઞાન કરે તામા
જીવ હિન્સા કોઈ નહિં કરના ❀ બડા પાપ હોત જીવ મરના
જો કોઈ માંસ ભક્ષન કરહીં ❀ ઉનકે સંગ સજ્જન નહિં પરહીં
એસે ભાષણ કરે સુખ ખાની ❀ હિન્સક કો દુઃખ મન બહુ આની
સજ્જન સુનો યહ પ્રસંગ સોહાઇ ❀ ચોર ચાંદન રાત ન ભાઈ
વર્ષા જલ સબ કો સુખ હોઇ ❀ અર્ક જવાસ સુખી પુનિ જોઈ
સાહબ કેર યહી ઉપદેશા ❀ નિતી ધર્મ ભરા યહ જેસા
હિંસક કો પ્રિયા નહિં હોઈ ❀ નિતી જ્ઞાન સમઝ ન સોઈ
હિન્સક ટોલી થોડી મિલ જાઇ ❀ મન્ત્ર ક્ષીન તે એક ઠહરાઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર જો પુનિ ॥ નીતહિ કહત હૈં સોય ।
આપન નિન્દા હોત હૈં ॥ યતન કરો અબ જોય ॥ ૧૮૩

—: ચૌપાઈ :—

સબૈ વિચાર કરે જો પાહીં ❀ અપને માંસ ભક્ષન કરો તાહીં
સાહબ કબીર ભાષન મેં સોઈ ❀ અપનેક નિચ કહત હૈં વોઈ
કરિ હો યતન સોઈ બલ માની ❀ જિસસે સુખ અપને કો જાની
ઉસમેં એક કહેઉ બુદ્ધિ માના ❀ હમે કહે તુમ સુનો સયાના
સાહબ કબીર ખબર ન હોઇ ❀ ઇનકે નામ મેલા કરો સોઈ

સંત ભક્ત આવય સબ ઝારી ❀ યહાં હોય કુછ નહી તૈયારી
સંત ભક્ત સબ કો દુઃખ હોઇ ❀ સાહબ કો શ્રાપ દેગે સોઇ
સાહબ કી ઇજ્જત સો ઘટિ જાહી ❀ યહાં સે ભાગ્ય જાયગે કાહીં
યહ મત સમ્રકે જો મન ભાવા ❀ વૈષ્ણુવ સંત કા ભેષ બનાવા
દાઢી મોછ મસ્તક મુડાઇ ❀ મસ્તક તીલક કમંડલ લાઈ

❀ દોહા ❀

બનાવટી પત્રિકા લિખત ભયે ॥ સુનિયે સંત સુજાન ।
પટ દર્શન સબ જાતિ કો ॥ દેવોં નિમંત્રણ માન ॥ ૧૮૭

—: ચૌપાઈ :—

ભાદોં પુનમ સમય કે માહીં ❀ બીરાટ મેલા હમેં કરાહીં
દયા કરો સબ આવો યેહીં ❀ સબ પ્રકાર કા આનન્દ જેહીં
સહી' લિખા સાહબ કા નામા ❀ પત્રિકા લે ફિરૈ ચહુ ધામા
વહ પત્રિકા બીગત બહુ સારી ❀ બહુત વ્યક્તિ નિકલે પ્રચારી
સાહબ કબીર જો ઘટ ઘટ બાસી ❀ યહ સબ બાત જાનય અવિનાસી
જાનિ પ્રસંગ ખુસી ભે સોઇ ❀ ધન્ય યે ધર્મ કામ કરૈ જોઈ
બિના તનખાહ કામ સબ કરતે ❀ સેવા ધર્મ બહુત આચરતે
સજ્જન સુનો સાહબ બલિહારી ❀ યહ બડી સમઝ કિતના હૈ ભારી
આદિ પુરૂષ સબ જાનત સોઈ ❀ મનમા હર્ષ બહુત પુનિ હોઈ
દ્વેષ કરન વાલો પર પ્રીતી ❀ ધન્ય સાહબ તુમાર યહ રીતી
બડી ક્ષમા સો વર્ણી ના જાહીં ❀ સાહબ કબીર ઈશ્વર કહાહીં

❀ દોહા ❀

ભાદો સમય આવત ભા ॥ વહ મેલા કા ટેમ ।
સાહબ કબીર પ્રેરણા કરી ॥ સિદ્ધિ બુલાયો તેમ ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

સિદ્ધિ લઇ હંસ સબ જાયો ❀ સત્ય લોકે સે બહુ ચલિ આયો
હરી કહા કમલા સે સોઈ ❀ મેલા સમય આયા તે જોઈ
કાશી ચલન તુમ હો તૈયારા ❀ સાહબ કબીર આશ્રમ જે સારા

૧ દસખત

બૈકુન્ઠ પતિ આયે મૃત લોકા ❀ સંગ રમા જહં કુછ નહી સોકા
સાહબ કબીર બિષ્ણુ ભગવાના ❀ કમલા સહિત મિલે પુનિ જાના
સિદ્ધિ સહિત રમા જો આહીં ❀ બડ પ્રભાવ જાનો તે ચાહીં
તીનો કા જો પરસપર પ્રેમા ❀ કહી ન સકે શારદ સ્તુતિ નેમા
કમલા બિનય સાહબ સે કરહીં ❀ વિષ્ણુ આપ પુનિ ચિત મા ધરહીં
સંત ભક્ત કા જો યહ મેલા ❀ આપન શક્તિ તુમ નહિં ખેલા
સંત ભક્ત કી સેવા સોઇ ❀ હમકો લાભ લેન દો જોઈ

❀ દોહા ❀

રમા તબૈ પ્રેરણા કરી ॥ સિદ્ધિ કો સમઝાય ।
કહેઉ મેલા કે કામ કો ॥ સબ કુછ કરો સો જાય ॥ ૧૮૬

—: ચૌપાઈ :—

કાશી ધામ ગંગા તટ પાહીં ❀ બહુ ચૌગાન પડા પુનિ આહીં
મેલક કામ કીન્હ અરમ્ભા ❀ ગંગા બહે સ્થલ બહુ ચમ્ભા
દાસી દાસ પ્રગટ બહુ હોઈ ❀ સંખ્યા બહુત ગીની નહિં ઓઈ
કોઠાર ભંડાર રચેઉ બિશાલા ❀ બડ તમ્બુ તાનેવ બડ ખ્યાલા
બહુત બડા એક સભા બનાઈ ❀ સિદ્ધિ આપન કલા દેખાઈ
ઇન સબ કો સેવા તક આહી ❀ સાહબ કી દયા યે સબ ચાહી
એક બજાર રચેઉ બહુ ભારી ❀ મીલે બસ્તુ પૈસા બિનુ ઝારી
અનેક પ્રકાર બસ્તુ તે નીકે ❀ પાપ રહીત મીલત સબહી કે
જુદી જુદી મંડલી પુનિ થાપી ❀ સેવા કરન તૈયાર સો આપી
ઉસી સમય કે બીચ સોહાઈ ❀ લાખો સંખ્યા આઇ સમુદાઇ
યોગી યંગમ સેવડા બ્રહ્મચારી ❀ પટ દર્શન આયે સબ ઝારી

❀ દોહા ❀

જન સમાન આવત ભયે ॥ ગિનતી કરી ન જાય ।
સબકોં ઉતારા દેત ભયે ॥ જિનકો જૈસા ભાય ॥ ૧૮૭

—: ચૌપાઈ :—

જિનકી મનકી જસરૂચિ જાની ❀ સિદ્ધિ સબ ઘટ જાનન આની
વો સબ વસ્તુ શ્રમ બિન સોઈ ❀ સબકે પાસ આવય રૂચી જોઈ

ઇચ્છા ભોજન સબકો મિલહીં ❀ ન તકલીફ શુદ્ધ મન સબહીં
યહ મેલા સત્તગુરૂ કા જાનો ❀ સબ બ્રહ્માન્ડ કે માલીક માનો
તહાં કયા બાત કા પુનિ ટુટા ❀ રમા સેવા કરે મન છુટા
મેલા કા જો કીન્હ પ્રચારા ❀ દ્વેષ પારટી કરૈ બિચારા
સાહબ કી ઇજ્જત બિગડન તાહી ❀ અપને સબ પ્રચારે આહીં
બિગડન બદલે બની સો જાની ❀ યહ આશ્ચર્ય હુઆ કશ માની
એ સબ બસ્તુ કહાં સે આઇ ❀ યહ સબ કામ કરૈ જો જાઈ
ઉસમેં એક કહા કર્ષાહીં ❀ તમ્બૂમ શેઠ શેઠાની આહીં

❀ દોહા ❀

સાહબ કે વો શિષ્ય હૈં ॥ હૈં ધનવાન બહુ જાન ।
મેલા વોઈ કરત હૈં ॥ સાચ બાત સો માન ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

ઓ સબ કહૈં બૈકુન્ઠ કે માફ઼ક ❀ સબ આન્નદ કરત હૈં ખાતક
અપને ખાંય પીયે અધાઈ ❀ યહાં કુછ ટુટા ન હે રાઈ
સબહિ ખાન પીવન લગે સોઈ ❀ ઇર્ષા ધટન લગા પુની જોઇ
બડે જ્ઞાની વિદ્વાન જો આયે ❀ સભા મંડપ નિત જ્ઞાન કરાયે
સબકી ભાવ બહુત જબ દેખી ❀ ભાષન કરૈ સાહબ પુનિ પેખી
કાશી ધામ કે જો નર નારી ❀ મેલા બડા દેખૈ હિતકારી
સબ આપસ મૈં કરૈ બિચારા ❀ કુછ પ્રવૃતિ સાહબ ન ધારા
પ્રથમ તૈયારી મેલા કા નાહીં ❀ સાહબ કુછ કીયે ના તાહીં
વસ્તુ સબહિં કહાં સે આઈ ❀ કામ કરન કે કૌન નિર્માઈ
હજારો કામ મેલા કા કરહીં ❀ એ સમ કવન નારિ હોય નરહીં

❀ દોહા ❀

કોઈ સમય તો અસ પુનિ ॥ રમા વિષ્ણુ જો સોય ।
સાહબ કબીર સહિત જો ॥ મેલમ પધારે જોય ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

તીનો રૂપ દેખ સબ કોઇ ❀ મોહેં સબૈ આનન્દ બહુ હોઈ
કાશી પુરી કે નૃપ જન જાનો ❀ હરિ સે પ્રશ્ન કરે સો માનો
આપન જાતિ વો નામ બખાનો ❀ સાહબ સબંધ કવન તુમ માનો

તબ વિષ્ણુ કહત અસ ભયઊ ❀ જાતિ બૈસ્ય નામ કેસો કહેઊ
સાહબ કબીર મૈં પુનિ જાનો ❀ એક રૂપ દો મીત્રહિં માનો
બિષ્ણુ હૈં મનુષ્ય કે રૂપા ❀ કોઇ પહિચાનૈ નહિ સ્વરૂપા
મેલા કામ ચલે બહુજોરા ❀ સબ કો આનન્દ મિલૈ ચહુ ઓરા
સબ કે મન આનન્દ બહુ છાઈ ❀ વહ આનન્દ બર્ણી નહિ જાઇ
સંત ભક્ત બોલૈ હર્ષાઇ ❀ અસ મેલા કોઇ કીન ન આઇ
સાહબ કબીર કી જય હોઇ ❀ ઐસા શબ્દ કહે સબ કોઈ

❀ દોહા ❀

એક પક્ષ તક સોઈ પૂનિ ॥ ચલા મેલા કા કામ ।
સબકે મન આનન્દ બહુ ॥ પાવત ભે બિશ્રામ ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર તરફ સે જાનો ❀ પૂજા ભેટ દિયે બહુ માનો
બહુ લાચાર ગરીબ દુઃખી જોઈ ❀ ઉનકો દાન બહુ દિયે હોઈ
સબ કે મુખ સે એક અવાજે ❀ ઇશ્વર પ્રેરણા સે સો ગાજે
નીચે શબ્દ સો વહ લિખ દેહીં ❀ સંત ભક્ત બોલે પુનિ તેહીં
ધર્મ કે નગરી ધર્મ કે કાજા ❀ બૈઠે સત્તગુરૂ કરે અવાજા
ભુખે કો ભોજન નંગે કો ચીર ❀ ઇતના બાંટે સાહબ કબીર

❀ દોહા ❀

એસે સમરથ સાહબ હૈ ॥ સમઝો તુમ પુનિ સોય ।
ઉનકા દર્શન કરન સે ॥ જીવ મોક્ષ પદ હોય ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

ઐસે શબ્દ બોલત સબ ભયઊ ❀ સબ કોઈ વિદા તહંસ હો ગયઊ
ભગવાન વિષ્ણુ રમા પુનિ સોઇ ❀ પરમ ધામ કે હંસ જો હોઈ
મેલા કામ કરન કે હેતા ❀ જો નર નારિ સબ રહે સચેતા
મેલા કરન વસ્તુ સબ આઈ ❀ એ સબ અદશ્ય ભયે પુનિ જાઈ
સબ અન્તર ધ્યાન હોય ગયઊ ❀ આપન ધામ પધારત ભયઊ
કહાં સે આયે કહાં કો ગયેઊ ❀ યહ લીલા કોઈ જાનિ ના પયઊ
ચોદી તીથી કા સોઈ પ્રમાના ❀ ધર્મદાસ કે ગાદીમ જાના
ભાદો પુનમ ઉત્સવ હોઈ ❀ ભારત ખંડ મેં જાનો સોઈ

સંત ભક્ત સબ આનન્દ કરહીં ❀ ગુરૂ આશ્રમ જાય કે સબહીં
કબીર આશ્રમ કાશીમ હોઈ ❀ બર્તમાન મેં અબ પુનિ સોઈ

❀ દોહા ❀

જો મેલા પ્રચાર કિયા ॥ દ્વેષ પક્ષસો જાન ।
વો લોગો સબ ઝુકી પડે ॥ સત્તગુરૂ ચરન મેં માન ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

મમ અપેરાધ ક્ષમા પ્રભુ કરહૂ ❀ હમ સબ પાપ બહુત દિલ ભરહૂ
આપકી ઈજ્જત બીગડન હેતૂ ❀ હમ સબ પ્રપંચ કીન બહુ જેતૂ
આપ કવન પુરૂષ હૈં સોઈ ❀ બડા આશ્ચર્ય સબકો હોઈ
સો બ્રતાન્ત કહો પ્રભુ ગાઈ ❀ મમ પાપીન કો સબ સમુઝાઈ
વિવેક પ્રેમ ભક્તિ કી બાની ❀ સુન પ્રભુ તો બોલે સુખ માની
તુમ સબ સુનો એક ચિત્ત માની ❀ આપન ભેદ કહો મેં જાની
તુમ સબ કીન મેલા પ્રચારા ❀ ઈસિમેં બહુત કામ ભા સારા
રમા બચન પૂરા હોય જાઈ ❀ સંત ભક્ત કો સેવા લાઈ
બિષ્ણુ કર સંતન પર ભાવા ❀ સેવા કરી મનમેં સુખ પાવા
મમ યસ તુમ પ્રગટ જગ કીન્હા ❀ ધન્ય તુમ સબ કામ બડ લીન્હા

❀ દોહા ❀

યહ બડ મેલા મેં પૂનિ ॥ ભારત જન હિં સમાય ।
સબકો મીલા શિખામન જો ॥ હુઆ ધર્મ કા કાજ ॥ ૧૯૪

—: ચૌપાઈ :—

બડા કામ યહ ધર્મ કા દેખી ❀ જન સમાજ કરેગેં પેખી
બડા પુરૂષ જો કારીયે કરહીં ❀ છોટે જીવ બહુત અનુસરહીં
યહ મેલા મેં સમ્પત્તિ લાગા ❀ બડા પુન્ય ઉનકર બહુ જાગા
તન મન ધન બચન સે જોઈ ❀ યહ મેલા મેં કીન જો હોઈ
ઉનકો પુન્ય મિલે વિશાલા ❀ તુમ સબ કીન જો યહ ખ્યાલા
સંત ભક્ત લાખો મેં જોઈ ❀ ગરીબ દુઃખી ગિનતી બિન સોઈ
સમાજ સંખ્યા ગિના ના જાઈ ❀ જો મેલા મેં સબ આયે ધાઇ
સબકો ખાન પાન અરામા ❀ ઇન સબકો મિલે સો આમા[૧]

---

૧ ઇસમે

સાહબ કબીર ઈનકો શિષ્ય કીન્હા ❀ સેવા પદ સમઝાયો ચીન્હા
સેવા મેં તીનો અનુરાગા ❀ સેવા કરન મેં ધન બહુ લાગા
હર કે ધર્મ કે સાધુ હૈં સોઈ ❀ ઈન કે ગૃહ આવય સબ કોઈ
સેવા કરત ધન ખુટ ગયઊ ❀ ગરીબી દશા સો આવત ભયઊ
કોઈ વખત અસ બને પ્રસંગા ❀ ભોજન બિના રહે બડ તંગા
તો ભી કોઈ ભૂખા નહિ જાવય ❀ યહ ભી નેમ બડા સો ગાવય
બડી લચારિ દશા જો હોઈ ❀ કિસી કો પ્રગટ કરૈં ન સોઈ
સજ્જન સુનો તુમ ચિત્ત ધારી ❀ તીનો પરીક્ષા આય સિધારી
ગરીબી હાલત મેં પુનિ સોઇ ❀ સેવા પરીક્ષા જાનો જોઈ

❀ દોહા ❀

કાશી ધામ કે બીચ મેં ॥ સાહબ આશ્રમ સોય ।
કમાલ કો હોતે ભયા ॥ હમ સેવમ બડ હોય ॥ ૧૯૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ શિષ્ય કમાલ હિં જાની ❀ સેવા ધર્મ મેં હમ બડ જ્ઞાની
સાત્વિક અભિમાન કમાલ કે હોઈ ❀ સાહબ કબીર જાનત ભલ સોઈ
અભિમાન બીજ કમાલ કો ખારી ❀ સત્તગુરૂ કાઢન કીન્હ તૈયારી
એક દિન સાહબ પુનિ સોઇ ❀ સંગ કમાલ સર્વજીત દોઈ
દોનોં સંત સાહબ જો તાહીં ❀ હંસપુર ગાંવ ગયે પુનિ આહીં
મધ્ય રાત પુનિ હો ગઈ તહવાં ❀ સાહબ પહુંચે શિવ ઘર જહવાં
તીનો પ્રણામ કીન હર્ષાઈ ❀ યથા યોગ આસન બૈઠાઈ
શિવ સમ્મન જો ગે ઘર માહીં ❀ પૂછત બાત નેકી સે તાહીં
સંતો લીયે ભોજન જો નીકે ❀ ઘર મેં અન્ન હૈ કી ન છીકે
મન દુઃખ કર નેકી કહા સોઈ ❀ ઘર મેં આજ અન્ન નહિ કોઈ

❀ દોહા ❀

સંતન ભોજન કે લીયે ॥ પિતા પુત્ર મત કીન્હ ।
ચોરી સે અન્ન લાય કર ॥ સેવા ધર્મ યહ ચીન્હ ॥ ૧૯૯

—: ચૌપાઈ :—

પિતા પુત્ર ગે ગાંવ કે માહીં ❀ એક શેઠ મકાન જો આહીં

મટ્ટી કી દિવાલ જો ખોદી ❀ સેધ ત્યાર કીન્હ પુનિ શોધી
અન્દર જાન શિવ ભયે તૈયારા ❀ સમ્મન પીછે બચન ઉચારા
તીનો સંત કે ભોજન માહીં ❀ દૂસર બસ્તુ લાના કછુ નાહીં
સંતો ભોજન કરૈં અઘાઈ ❀ ઇતનો અન્ન જો તુમ લે આઈ
શિવ અન્દર તે કીન પૈઠારા ❀ ખિચડી સમાન મિલા તે સારા
વસ્ત્ર મેં બાંધિ પિતા કો દીન્હા ❀ આગે સુનો કુદરત કયા કીન્હા
મકાન ધની જાગિગે સોઈ ❀ શિવ કો પકડ લીન પુનિ જોઈ
શિવ નિકલન લગે વહી કાલે ❀ પીછે શેઠ પુનિ પગ દો ઝાલે
શિવ નિકલન બાહર કરે જોરા ❀ શેઠહિં ખીચૈ અપને ઓરા

❀ દોહા ❀

શેઠ કહા નિજ નારિ કો ॥ રસ્સી લાવો સોય ।
દોનો પગકો જો પૂનિ ॥ ખમ્ભ સે બાંધો જોય ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

શિવ પકડાય ગયે બહુ ભાંતી ❀ ખમ્ભ મેં બાંધે સો જકડાતી
શિવ સમઝે છુટન ન પઇહો ❀ જગ મેં ભક્ત કા નિન્દા હોઇહો
તુરતજ કહા પિતા સે સોઇ ❀ મમ શિર છેદ કરો તુમ જોઈ
શિર જો રહે સબહિં પહિચાને ❀ સંત ભક્ત જગ નિન્દા ઠાનૈ
તુમ દોનો શોક બિન સોઈ ❀ સાહબ ગુરૂ જેવાવો જોઇ
યહ સુન પિતા શીર સો છેદા ❀ શીર લે ગયે મન મા ન ખેદા
નેકીહિં કો બ્રતાન્ત સુનાયો ❀ ભોજન ત્યાર કરો હર્ષાયો
સજ્જન સુનો સોઈ મન લાઈ ❀ આગે પ્રસંગ તે દૂસર આઈ
પ્રશ્ન એક હોત પુનિ મોરા ❀ ત્રિકાલ જ્ઞાન સાહબ બડ જોરા
શિવ મસ્તક છેદન જો હોઈ ❀ વહ ઘડના જાનત શ્રી સોઈ

❀ દોહા ❀

તો યહ અનરથ હોન કો ॥ કયોં અટકાયો નાહિં ।
સાહબ કબીર દયાલ હૈં ॥ સબ કોઈ માનત તાહિં ॥ ૨૦૧

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રશ્ન કા ઉત્તર માનો ❀ અનરથ હુઆ રોકેવ ન જાનો

સાહબ કબીર ઈનકો શિષ્ય કીન્હા ❀ સેવા પદ સમઝાયો ચીન્હા
સેવા મેં તીનો અનુરાગા ❀ સેવા કરન મેં ધન બહુ લાગા
હર કે ધર્મ કે સાધુ હૈં સોઈ ❀ ઈન કે ગૃહ આવય સબ કોઈ
સેવા કરત ધન ખુટ ગયઊ ❀ ગરીબી દશા સો આવત ભયઊ
કોઈ વખત અસ બને પ્રસંગા ❀ ભોજન બિના રહે બડ તંગા
તો ભી કોઈ ભૂખા નહિ જાવય ❀ યહ ભી નેમ બડા સો ગાવય
બડી લચારિ દશા જો હોઇ ❀ કિસી કો પ્રગટ કરૈં ન સોઈ
સજ્જન સુનો તુમ ચિત્ત ધારી ❀ તીનો પરીક્ષા આય સિધારી
ગરીબી હાલત મેં પુનિ સોઇ ❀ સેવા પરીક્ષા જાનો જોઈ

❀ દોહા ❀

કાશી ધામ કે બીચ મેં ॥ સાહબ આશ્રમ સોય ।
કમાલ કો હોતે ભયા ॥ હમ સેવમ બડ હોય ॥ ૧૯૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ શિષ્ય કમાલ હિં જાની ❀ સેવા ધર્મ મેં હમ બડ જ્ઞાની
સાત્વિક અભિમાન કમાલ કે હોઈ ❀ સાહબ કબીર જાનત ભલ સોઈ
અભિમાન બીજ કમાલ કો ખારી ❀ સત્તગુરૂ કાઢન કીન્હ તૈયારી
એક દિન સાહબ પુનિ સોઈ ❀ સંગ કમાલ સર્વાજીત દોઈ
દોનોં સંત સાહબ જો તાહીં ❀ હંસપુર ગાંવ ગયે પુનિ આહીં
મધ્ય રાત પુનિ હો ગઈ તહવાં ❀ સાહબ પહુંચે શિવ ઘર જહવાં
તીનો પ્રણામ કીન હર્ષાઈ ❀ યથા યોગ આસન બૈઠાઈ
શિવ સમ્મન જો ગે ઘર માહીં ❀ પૂછત બાત નેકી સે તાહીં
સંતો લીયે ભોજન જો નીકે ❀ ઘર મેં અન્ન હૈ કી ન છીકે
મન દુઃખ કર નેકી કહા સોઈ ❀ ઘર મેં આજ અન્ન નહિ કોઈ

❀ દોહા ❀

સંતન ભોજન કે લીયે ॥ પિતા પુત્ર મત કીન્હ ।
ચોરી સે અન્ન લાય કર ॥ સેવા ધર્મ યહ ચીન્હ ॥ ૧૯૯

—: ચૌપાઈ :—

પિતા પુત્ર ગે ગાંવ કે માહીં ❀ એક શેઠ મકાન જો આહીં

મટ્ટી કી દિવાલ જો ખોદી ❀ સેંધ ત્યાર કીન્હ પુનિ શોધી
અન્દર જાન શિવ ભયે તૈયારા ❀ સમ્મન પીછે બચન ઉચારા
તીનો સંત કે ભોજન માહીં ❀ દૂસર બસ્તુ લાના કછુ નાહીં
સંતો ભોજન કરૈં અઘાઈ ❀ ઇતનો અન્ન જો તુમ લે આઈ
શિવ અન્દર તે કીન પૈઠારા ❀ ખિચડી સમાન મિલા તે સારા
વસ્ત્ર મેં બાંધિ પિતા કો દીન્હા ❀ આગે સુનો કુદરત કયા કીન્હા
મકાન ધની જાગિગે સોઈ ❀ શિવ કો પકડ લીન પુનિ જોઈ
શિવ નિકલન લગે વહી કાલે ❀ પીછે શેઠ પુનિ પગ દો ઝાલે
શિવ નિકલન બાહર કરે જોરા ❀ શેઠહિં ખીંચૈ અપને ઓરા

❀ દોહા ❀

શેઠ કહા નિજ નારિ કો ॥ રસ્સી લાવો સોય ।
દોનો પગકો જો પૂનિ ॥ ખમ્ભ સે બાંધો જોય ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

શિવ પકડાય ગયે બહુ ભાંતી ❀ ખમ્ભ મેં બાંધૈ સો જકડાતી
શિવ સમઝે છુટન ન પઇહો ❀ જગ મેં ભક્ત કા નિન્દા હોઇહો
તુરતજ કહા પિતા સે સોઇ ❀ મમ શિર છેદ કરો તુમ જોઈ
શિર જો રહે સબહિં પહિચાને ❀ સંત ભક્ત જગ નિન્દા ઠાનૈ
તુમ દોનો શોક બિન સોઈ ❀ સાહબ ગુરૂ જેવાવો જોઇ
યહ સુન પિતા શીર સો છેદા ❀ શીર લે ગયે મન મા ન ખેદા
નેકીહિં કો બ્રતાન્ત સુનાયો ❀ ભોજન ત્યાર કરો હર્ષાયો
સજજન સુનો સોઈ મન લાઈ ❀ આગે પ્રસંગ તે દૂસર આઈ
પ્રશ્ન એક હોત પુનિ મોરા ❀ ત્રિકાલ જ્ઞાન સાહબ બડ જોરા
શિવ મસ્તક છેદન જો હોઈ ❀ વહ ઘડના જાનત શ્રી વોઈ

❀ દોહા ❀

તો યહ અનરથ હોન કો ॥ કયોં અટકાયો નાહિં ।
સાહબ કબીર દયાલ હૈં ॥ સબ કોઈ માનત તાહિં ॥ ૨૦૧

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રશ્ન કા ઉત્તર માનો ❀ અનરથ હુઆ રોકેવ ન જાનો

લાખો કા મન આનન્દ હોઈ ❀ યહ બડ પુન્ય બર્ણી ન જોઈ
જૈ જૈ કાર સબ શબ્દ ઉચારી ❀ લેકર ભેટ બિદા ભે ઝારી

❀ દોહા ❀

બડા સુકૃત કામ જો ॥ ભા મેલા કે માહિં ।
મંગલ કામ સબ જાનિયે ॥ તવ પુરૂસ્વારથ આહિં ॥ ૧૯૪

—: ચૌપાઈ :—

તુમ સબ કીન બહુત ઉપકારા ❀ યહ સબ કામ તુમહિં તો ધારા
જો સુકૃત પુન્ય બડ ભયઊ ❀ યહ સબ યશ તુમ્હાર સો રહેઊ
બિન તનખાહ પૈસા બીન સોઈ ❀ તુમ સબ કામ કીન બડ જોઈ
ધન્ય ધન્ય હૈ તુમાર પુરૂષાર્થ ❀ તુમ સબ કીન બહુત કા સ્વારથ
મંગલ કામ કીન તુમ સોઈ ❀ માત પિતા તુમ્હાર ધન્ય હોઈ
એક બાત મૈં કહોં બુઝાઇ ❀ તુમ સબ ચિત્તમે રાખો આઈ
મમ હિત કામ યહ ઉત્તમ જાનો ❀ દુસર લિયે યહ દુઃખ બડ માનો
ઐસા કામ કભી ના કીજો ❀ બડા ભયંકર પાપ ન લીજે
ઐસા બચન સત્તગુરૂ જબ ભાખા ❀ મન મેં જરા દ્વેષ નહિં રાખા
વે સબ પડે ચરન પર જાઈ ❀ બહુત બિનય કરૈં મન લાઈ
બાર બાર સબ ચરનન લાગી ❀ આપન ભૂલ માફ તો માંગી

❀ દોહા ❀

સાહબ કહા સુનો સબ ॥ આદિ પુરૂષ હમે જાન ।
યહ જગ પ્રથમ હમહી કીય ॥ બહુત સમય હુવા માન ॥ ૧૯૫

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય લોક સમરથ જો સાંઈ ❀ વહી રૂપ તુમ જાનો આંઈ
અસુરી પુરૂષ જન્મ બહુ હોઈ ❀ દૈવી પુરૂષ થોડે સો જોઈ
સાત્વીક ગુણ તબૈ દબિ જાઈ ❀ તમ રજ ગુણ ઊપર હોય આઈ
ધર્મ તત્વો સબહીં મિટી ગયઊ ❀ અધર્મ તત્વો જાદા સો ભયઊ
સત ગુણ ધર્મ પુષ્ટી કે હેતૂ ❀ તેજ પ્રકાશ આઓ મૈં જેતૂ
અપની ઇચ્છસ પ્રગટ હોઇ ❀ માતા પિતા કોઈ નહિં જોઈ
સબ શક્તિ સબ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ મૈં લે આયે હંસ કે ભૂપા

ચેતન જીવ મમ રૂપ હૈ તાહીં ❀ યેને ઉબારન મેં પુનિ આહીં
ઐસા જ્ઞાન સુના સબ કોઈ ❀ બડ આશ્ચરીયે મેં ભે સોઈ
ઓ સબ પડે ચરન પર આઈ ❀ બહુતક બિનય કરે મન લાઈ

❀ દોહા ❀

બાર બાર સબ પડત હૈ ॥ ચરન કમલ કે માહિં ।
આપન ભૂલ કબૂલ કરિ ॥ ક્ષમા માંગા સો આહિં ॥ ૧૯૬

—: ચૌપાઈ :—

હે પ્રભુ તીન લોક કે નાથા ❀ સબ પ્રકાર કી શક્તિ સાથા
બિનય કરે બહુત પ્રકારા ❀ તુમ ભગવાન જગત અધારા
તુમહીં પ્રભુ ક્ષમા કર રૂપા ❀ શક્તિ તુમ મેં ભરી અનૂપા
મમ ઉદ્ધાર સબન કા કરહૂં ❀ યહ જીવ તુમહીં સે જો તરહૂં
ગુરૂ દિક્ષા દેવ જગ સ્વામી ❀ હમ સબ હૈં તુમાર અનુગામી
સત્તગુરૂ સુનકર ઐસી બાની ❀ સબકો ગુરૂ દિક્ષા દિયા જાની
અચાર બિચાર સબ સમઝાઈ ❀ હિન્સા માંસ મચ્છી ન ખાઈ
શુદ્ધ આચરન રહો તુમ સોઈ ❀ સેવા કરો સબ કી પુનિ જોઇ
ધ્યાન સુમિરન ઘટ માહિં સો કીજૈ ❀ સત્ય નામ ઉચ્ચારન લીજૈ
સબ કર ભલા કરો મન જાની ❀ ઈર્ષા દ્વેષ કબહૂ ના આની
લે ઉપદેશ સબ ભયે નિહાલા ❀ સાહબ કા શિષ્ય ભયે યહ ખ્યાલા
સબ કોઇ સેવા ભક્તિ કીન્હા ❀ આગલ જાય મોક્ષ પદ લીન્હા
ધન્ય શક્તિ સો સાહબ કેરી ❀ જો ચાહે સો કરે ધનેરી

॥ ઇતિ શ્રી બિશ્વ મેલા કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ શિવ સમ્મન કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

દિલ્લી કે જે પાસ મેં ॥ હંસપુર એક ગામ ।
બ્રાહ્મણ શિવ સમ્મન પુનિ ॥ પિતા પુત્ર કા નામ ॥ ૧૯૭

—: ચૌપાઈ :—

બ્રાહ્મણ જાતિ મેં ઉનકો ભાખા ❀ સેવા મેં બહુ આગલ રાખા
પિતા સમ્મન પુત્ર શિવ જાનો ❀ શિવ માતુ નામ નેકી સો માનો

જો સબ બના સાહબ સબ જાને ❀ રોકે નહીં કારણ બહુ માને
પ્રથમ કારણ યહ સો આહીં ❀ કમાલ કા અભિમાન છોડાહીં
દૂસર કારણ યહ સો હોઈ ❀ શિવ યશ પ્રગટ કરન જગ સોઈ
તીસર કારણ યહ પુનિ જાનો ❀ સાહબ મેં શક્તિ બડી સો માનો
શિવ કો કરી સજીવન દેહીં ❀ યહ અનરથ રોકેવ નહિં તેહીં
આગે સુનો ભકત કી બાતા ❀ સેવા કરન બડા દુઃખ આતા
શિવ કી માતા નેકી હોઈ ❀ એકી પુત્ર તુમ જાનો સોઈ
પુત્ર કા શીશ થારી મેં રાખા ❀ લે વહ થારી રાખેવ તાખા
ભોજન તૈયાર ખુશી સે કરહીં ❀ દુઃખ કા લેશ મન મેં ન ધરહીં

❀ દોહા ❀

સમ્મન કો પૂનિ ધન્ય હૈ ॥ નેકી કો ધન્ય બાદ ।
સેવા ધર્મ કો જાનિ કર ॥ દુઃખ નહીં મન મેં યાદ ॥ ૧૦૧

॥ શિવ સજીવન ॥

—: ચૌપાઈ :—

સજ્જન સુનો જો વહ પ્રસંગા ❀ હમ જો છોડ આયે તે અંગા
શિવ મસ્તક છેદન જબ કરઊ ❀ શેઠ લાશ અન્દર ખિચ ગયઊ
સબ કુટુમ્બ દેખન જો લાગે ❀ મસ્તક નહિ યહ કૌન અભાગે
ગાંવ લોગ દેખન બહુ આયે ❀ મસ્તક બિન પહિચાન ન પાયે
દીન ખબર પોલીસ કો સોઈ ❀ લાશ લે ગઈ થાના પર જોઈ
યહાં પ્રસંગ અસ પૂનિ ભયઊ ❀ ભોજન તૈયાર સો હોય ગયઊ
સમ્મન આય સદ્‌ગુરૂ કે પાહીં ❀ ભોજન લિયે બિનય કીન તાહીં
સાહબ કહા શિવ લેવ બુલાઇ ❀ સાથે ભોજય કરૌ હર્ષાઈ
ફિર સમ્મન કહત અસ ભયઊ ❀ તીનો સંત ભોજન કર લયઊ
સાહબ કહા ઐસા નહિં સોઈ ❀ એકહિં સંગ સબ ભોજન હોઈ

❀ દોહા ❀

ઉત્તર પ્રશ્ન પુનિ હોત બા ॥ સત્તગુરૂ સમ્મન સોય ।
સમ્મન કહ શિવ હાજીર નહીં ॥ કિસે બુલાવોં જોય ॥ ૨૦૩

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર ઘટ ઘટ બાસી ❀ જો કુછ હુઆ જાને અબિનાસી
શિવ કો સજીવન કીન્હ બિચારા ❀ સતગુરૂ શક્તિ પુરન જો ધારા
બોલત ભયે સકલ સુર સ્વામી ❀ શિવ આવો તુમારી હૈ ખામી
હૈ તૈયાર ભોજન સબ જાનો ❀ વેગ આવ બચન મમ માનો
સત્તગુરૂ દયા પ્રભાવ તે સોઈ ❀ થારીમ મસ્તક બોલેવ જોઇ
મસ્તક કહે સુનો પ્રભુ મોરે ❀ લાહાશ સાથ મસ્તક નહિ જોરે
શીશ કટા હૈ સાહબ મોરા ❀ કૈસે આવો આપ લગ ઓરા
તબ સાહબ કહા અસ બાની ❀ મસ્તક કટે ચોર કા જાની
તુમ તો ભક્ત પ્રભુ કે પ્યારે ❀ વેગ આવો નાહ હોય સકારે[1]
સાહબ સિદ્ધિ કે પ્રતાપા ❀ લાસ મીલી મસ્તક કો આપા

❀ દોહા ❀

શિવ સજીવન હોય પુનિ ॥ આયે સત્તગુરૂ પાસ ।
ચરન કમલ મેં ઢરી પડે ॥ વહ સુખ બર્ણી ન જાસ ॥ ૨૦૪

—: ચૌપાઈ :—

શિવ બિનય કીન્હ બહુ ભાંતી ❀ સાહબ આપહિં દોનન સંઘાતી
દોનો સંત કો બન્દન કીન્હા ❀ માત પિતા પગ શિર ધરિ દીન્હા
ભોજન કી પુનિ ભયઊ તૈયારી ❀ જેવન લગે આનન્દ મન ભારી
વહ ખીચડી કા કરૈ બખાના ❀ સાહબ ભોજન અચ્છા જાના
સંતો સુનો યહાં એક બાતા ❀ બડ આશ્ચર્ય હોત સો તાતા
ખાન પાન કે લિયે કોઇ ❀ બહુ પ્રેમ બતાવે પૂનિ જોઇ
બહુત પ્રેમ કારણ સે જાનો ❀ ઉન્હે દેખત ભોજન કીયે માનો
શિવ ઘર હઠ વિના ભોજન લીન્હા ❀ કારણ કવન પડે ન ચીન્હા
મતલબ યહ જાનો સબ સોઇ ❀ ચોરીસ ખીચડી લાયે હોઈ
વહ ખીચડી એક એક દાના ❀ ઉસકા મહત્વના જાય જાના

❀ દોહા ❀

મસ્તક જો અરપન કીયે ॥ ખીચડી બદલે સોય ।
તબ વહ અન્ન સો આઇયા ॥ સંતો સમઝો જોય ॥ ૨૦૫

૧ સવેરે

—: ચૌપાઈ :—

યહ કારણ તુમ જાન સુજાના ❀ દેખત સબકો ભોજન કીયે આના
સાહબ સબ જાનત સો હાલા ❀ સબહિં સુને પુછેવ યહ ખ્યાલા
તબ સતગુરૂ બોલત અસ ભયઊ ❀ શિવ સબ કહો કૈસે હો ગયઊ
સાહબ ચરન માથ પુનિ નાઈ ❀ શિવ કહન લગે હર્ષાઈ
આદિ અન્ત તક બના પ્રસંગા ❀ શિવ બર્ણન કરી કહેવ સબ રંગા
ઇસ પર ઔર કહન સો લાગે ❀ હે સાહબ તુમ કરો સો ભાગે
અલ્પ જીવ શક્તિ કુછ નાહીં ❀ હમ કયા ધર્મ કરો પુનિ તાહીં
આપૈ સમરથ અહો દયાલા ❀ કરો કરાઓ તુમહિ કૃપાલા
ભક્તન કેર બડાપન દીન્હા ❀ આપ કી શોભા યહિ બડ કીન્હા
ઇતિના શબ્દ શિવકા સબ જાનો ❀ સાહબ દેખ કમાલ તન માનો
સત્તગુરૂ કહ કમાલ સુનિ લેહૂ ❀ સેવા ધર્મ મુશ્કિલ સો યેહૂ

❀ દોહા ❀

શીર કાટે સે મિલત હે ॥ સુનો કમાલ યહ બાત ।
સેવા ધર્મ કઠોર હે ॥ સુગમ જાનો મત તાત ॥ ૨૦૬

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મ કા બહુ સાખ બખાની ❀ સેવા ધર્મ બડા સો માની
જપ તપ નેમ અચાર જો પૂજા ❀ ધ્યાન સમાધી બિરલા કો સૂજા
જિતની ધર્મ કી સાખા જાનો ❀ દો સાખા બડા બહુ માનો
ધ્યાન સમાધ પ્રથમ બડિ સાખા ❀ સેવા સાખ દૂસર પુનિ રાખા
સેવા સાખા કો કહો બખાની ❀ સેવા કરૈં સોહી બડ જ્ઞાની
સેવા સાધન ચાર કહીજે ❀ તન મન ધન બચન સો લીજે
ચાર સાધન સબકે સો પાસા ❀ લઘુ દીર્ઘ ભેદ હૈ તાસા
જીસકો જિતના સાધન હોઈ ❀ ઉતના સેવા કરે પુનિ સોઈ
ચારો સાધન મિલા સો પૂરા ❀ સેવા કરે પાપ હોય દૂરા
તન મન ધન સે સેવા કીન્હા ❀ બચન કી સેવા સો મન દીન્હા

❀ દોહા ❀

જિનકી સેવા કિયા હે ॥ ઉનકા સુકૃત જાન ।
સેવા જો કરત પૂની ॥ એહિ ઠીમ સુકૃત માન ॥ ૨૦૭

—: ચૌપાઈ :—

પાપ પુન્ય કા બદલન હોઈ ❀ સેવા કરે પુન્ય લે સોઇ
જો સેવા કરાવત નિત આહીં ❀ ઉનકી સુકૃત સો ઘટિ જાહીં
સેવા ધર્મ બડા સો માની ❀ સેવા સે મુખ મીલૈં સો જાની
કિન્તુ યહ ધર્મ બડા કઠોરા ❀ શિર સૌંપે મિલે બડ જોરા
હરિશ્ચન્દ્ર મોરધ્વજ જાની ❀ શિબી રાજા કો તુમ પહિચાની
તન મન રાજ સૌંપ દિયા બીરા ❀ બહુત કષ્ટ જો પડા શરીરા
તો ભી ધર્મ સેવા ન છોડા ❀ ધન્ય આતમ ઇનકર બલજોડા
ઇનકી કિરતી જગ ફૈલાનો ❀ સૃષ્ટી રહે તહાં તક જાનો
ઉનકે આતમ કા કલ્યાના ❀ પુરાણ શાસ્ત્ર સબ કરૈ બખાના

❀ દોહા ❀

બહુ પ્રભાવ ઉનમેં હુઆ ॥ સેવા કીન્હ પ્રબીન ।
વોહી પુરૂષ તો અમર હૈં ॥ સેવા મેં ચિત્ત દીન ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

સેવા કરૈ મન ચિત્ત લાઈ ❀ મન અભિમાન કબહૂ નહિં આઈ
સકામ ભાવ સે સેવા કરહીં ❀ યહ બડી પુન્ય ઉનકો સો મિલહીં
વેહી પુન્ય કે જો પ્રભાવા ❀ સ્વર્ગ જાય બહુત સુખ પાવા
પીછે મૃત લોક મેં આવય ❀ મનુષ્ય જન્મ શ્રીમંત ઘર પાવય
બહુ સુખ સમ્પતિ ભોગ્ય સોઇ ❀ સતો ગુણ ભાવ હોય જો કોઈ
તો ભી ધર્મ મેં જો અનુરાગે ❀ આગલ જન્મ મનુષ્ય મેં લાગે
નાના સુખ પુનિ ભોગ અપારા ❀ ઈસકી પરમ પરા બહુ સારા
જો નિષ્કામ સેવા ધર્મ કરહીં ❀ વહ સુકૃત જ્ઞાન હોય તબહીં
જ્ઞાન યોગ ભક્તિ કે પ્રભાવા ❀ ઘટ મેં પૂરન બ્રહ્મ લખિ પાવા
જીવ બ્રહ્મ કો જો લખિ પાવય ❀ સોઈ મોક્ષ પદ જાય સમાવય

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત હૈં ॥ શીવ સમ્મન કે પાસ ।
સર્વાજીત કમાલ પુનિ ॥ બૈઠે હૈં સબ તાસ ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

સેવા દોઈ પ્રકાર કા ગાઈ ❀ નિત નીમિત સોઈ બતલાઈ
ગુરૂ સંત પવિત્ર આતમ જાની ❀ માત પિતા બડીલ કો માની
ઇનકી સેવા નિત સો સરના ❀ મન અભિમાન શર્મ નહિં કરના
યહ નિત સેવા કો તુમ જાનો ❀ સુકૃત મિલે તુમકો બહુ માનો
નિમિત સેવા કહો બખાની ❀ કોઇક સમય આવય સો જાની
દુઃખી ગરીબ જીવ કોઈ હોઈ ❀ ઇન સેવા મેં શર્મ ન જોઈ
જાતિ પંથ જીવ કોઈ માનો ❀ દુઃખમા ભાગ્ય લેવ તુમ જાનો
ચો સબ મેં સાહબ હૈ પૈઠા ❀ યહી જ્ઞાન જાનો ઘર બૈઠા
ધંધા મેં જો હોય કમાઇ ❀ ધર્મ મેં દશવાં ભાગ લગાઈ
દશવાં ભાગ દ્રવ્ય કાઢો સાઇ ❀ ધન તુમાર તબ હીં સુધ હોઇ

❀ દોહા ❀

દશવાં ભાગ્ય દરબ કો ॥ કાઢત હૈં બુદ્ધિમાન ।
પાપ નિવારન કારને ॥ સમ્પતિ આવય જાન ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

ઐસા સેવા બર્ણન કીન્હા ❀ શિવ આદિ સબ કો સુખ દીન્હા
સત્તગુરૂ કહૈ કમાલ સમુઝાઈ ❀ શિવ સેવા તુમસે અધિકાઈ
તુમકો નિશ્ચય કરાવન હેતૂ ❀ યહ પ્રસંગ રચેઉ મૈં જેતૂ
સત્તગુરૂ મુખ સુનિ ઐસી બાની ❀ કમાલ ધ્રૂજ ઉઠે તબ જાની
કમાલ બિચાર કરૈ મન માહીં ❀ યહ તીનો કો ખુશી કરાહીં
ફિર બિચાર બહુત સો લાઈ ❀ મમ હિત તીનો કષ્ટ બહુ પાઇ
કમાલ કીન્હ નિશ્ચય મન માહીં ❀ યહ તીનો ભક્તિ બડી આહીં
કમાલ ખડે સાહબ કે આગે ❀ બહુ બાધી બિનય કરન સો લાગે
આદિ પુરૂષ સદ્ગુરૂ સુનિ લેહૂ ❀ સેવા કા થા હમેં હમેહૂ
તીનો સેવા દેખ સુખરાસી ❀ મમ અભિમાન ગયો સબ નાસી

❀ દોહા ❀

માનસ રોગ હમકો લગા ॥ સુનિહો કૃપા નિધાન ।
મમ જો રોગ નિવારન કો ॥ તીનો કો દુઃખ જાન ॥ ૨૧૧

—: ચૌપાઈ :—

અપને સેવા કે લિયે જોઈ ❀ ચોરી કરન ગયે પુનિ દોઈ
યહ પ્રસંગ કે પુનિ જો માહીં ❀ હાંસી આપ કી બહુત સો આહીં
ઇસ સે સુનો આપ સુર ભૂપા ❀ માયા પ્રદાન કરો કુછ રૂપા
સુખ સે ચલૈ ઇનકર વ્યવહારા ❀ સેવા કરે સબકર મન ધારા
ઐસા દયા કરો પ્રભુ તોહીં ❀ ઇસમેં શોભા આપ કા હોહીં
ઐસ બચન કમાલ કા જાના ❀ સાહબ ખુશ પરમારથ માના
તબ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ તથા અસ્તુ ઐસે હોઇ જાઈ
તીનો સુખી રહેં બહુ ભાંતી ❀ સેવા કરૈં જો હરપ દિન રાતી

❀ દોહા ❀

ઇનકા અમર યશ પુનિ ॥ ભારત માહિ સો હોય ।
તીનો મોક્ષ હોય જાયગે ॥ યહ આશિષ મમ સોય ॥ ૨૧૨

—: ચૌપાઈ :—

ઐસા કહ કર સાહબ સોઈ ❀ કમાલ સર્વાજીત પુનિ હોઈ
તીનો પુરૂષ જો ભયે રવાના ❀ કાશી ગયે અપને અસ્થાના
સંતો સુનો પ્રસંગ ચિત લાઈ ❀ તીનો ભક્તિ જગત મેં ગાઈ
શિવ સંમન શીર કે જો સાટે ❀ ધર્મ કો સગા કીન શિર કાટે
શિવ સંમન જો નેકી જાનો ❀ તીનો બીર કો ધન્ય સો માનો
ગ્રન્થ કાર કહે ગોહરાઈ ❀ પ્રભુ તીનો સમ સબ કો બનાઈ
ભક્તિ સેવા ધીર્ય હૈ જ્ઞાના ❀ તીનો મેં જો કીન બખાના
સબ પ્રતાપ સત્તગુરૂ કા જાનો ❀ ઉનકે શક્તિ સે યહ માનો
સાહબ પ્રસન્ન હોય જો જીવપર ❀ વહ જીવ ઉતર જાય સો ભવતર
સાહબ ગરીબ કહા જો સોઈ ❀ નીચે સાખી લિખા પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

ગરીબ સતગુરૂ કો કયા દીજીયે । દેને કો કુછ નાય
શિવ ને શિર કો સાટિયા । સેયે શીશ ચઢાય ૨૧૩

॥ ઇતિ શ્રી શિવ સમ્મન કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ રામ હર્ષ પન્ડા કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

જગન્નાથ જો પુરી મેં ॥ પંડા એક સો જાન ।
રામ હર્ષ તે નામ પુનિ ॥ સત્તગુરૂ ભક્ત પ્રમાન ॥ ૨૧૮

—: ચૌપાઈ :—

એક સમય જાનો પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કબીર રૈદાશ જો હોઈ
કાશી નરેશ બીરસિંહ રાજા ❀ દોનો પધારે સંત સિર તાજા
ઉતરી સિહાંસન કાશી નરેશા ❀ સાહબ પગે પડે ધરિ શીશા
લે સિહાંસન પર બૈઠાયેવ ❀ રૈદાસકો બંધન કરિ પુનિ જાયેવ
સાહબ કો પુજન બહુ તે કીન્હા ❀ ચરન રજ મસ્તક પર લીન્હા
છોટા સિંહાસન નીચે સોઈ ❀ રૈદાશ સહિત બૈઠે જો હોઈ
વહી સમય એક બનેવ બનાવા ❀ વહ પ્રસંગ સંતો યશ ગાવા
ભરા કમંડલ સો જલ માહીં ❀ નિજ ચરન પર ડારે તાહીં
ગાદી બીજ સિંહાસન કેરી ❀ તબ નૃપ કહા બિનક હૈ મેરી
સાહબ જો સમરથ કૃપાલા ❀ પાની ચરન ડારે કે ખ્યાલા

❀ દોહા ❀

કાશી કે મહિપાલ પુનિ ॥ સુનો બચન દે કાન ।
સત્તગુરૂ સો કહતે ભયે ॥ પૂછો રૈદાશ સે જાન ॥ ૨૧૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા નરેન્દ્ર તુમ માનો ❀ યહ કારન રૈદાશ સે જાનો
તબ મહિપાલ રૈદાશ સે કહેઊ ❀ કારન કવન જલ ડારત ભયઊ
કહ રૈદાશ સુનો નર પાલા ❀ સત્તગુરૂ ભક્ત પુરી મેં હાલા
રામ હર્ષ જો પંડા નામા ❀ પૂજા કરે જગદીશ કે ધામા
ભાત પ્રસાદ ગર્મ બહુ હોઈ ❀ પંડા પગ ઉપર ઢરા સોઈ
જલન લગે બહુ દુઃખ માની ❀ સાહબ સે અર્જી તે પુનિ ઠાની
ઉનકા દુઃખ નિવારન હેતૂ ❀ દીન દયાલ જલ ડારે જેતૂ
અબ આરામ હુઆ સો જાની ❀ સાહબ સે બિનય કરત હૈ માની
યહ વૃતાન્ત રૈદાસ સો જાના ❀ ઇસકા કારણ સુનો સુજાના
રૈદાસ કા પ્રેમ ભક્તિ રાખી ❀ સિદ્ધિ રાહ કુછ સાહબ ભાખી

❁ દોહા ❁

બડા અચમ્ભા હોત ભયા ॥ સુન રૈદાશ કી બાત ।
સભા સહિત નૃપ કો પુનિ ॥ કહિ ન જાત પુનિ તાત ॥ ૨૧૬

—: ચૌપાઈ :—

રાજા કો નિશ્ચય ભા નીકે ❁ સાહબ પ્રભાવ દેખા થા જીકે
તો ભી ઊંટ સ્વાર દો સોઈ ❁ માસ તીથી ટેમ લિખી જોઈ
ભેજે નિશ્ચય કરન કે હેતા ❁ જગન્નાથ મેં ગયે સચેતા
મંદિર મેં પહુંચે પુનિ સોઈ ❁ રામ હર્ષ કો મિલે હૈ જોઈ
સબ વૃતાન્ત પૂછા સો માની ❁ રામ હર્ષ કહા સચ બાની
સાહબ કબીર જો યહાં ન હોતે ❁ તો યહ દેહ કા કયા ગતી હોતે
સાહબ કબીર દયા જો ભયઊ ❁ દાહ જલન દુર હો ગયઊ
યહ સબ બાત પન્ડા કી જાની ❁ દોનો સ્વાર પૂછેવ મન માની
જબ તુમ જલે તો સાહબ સોઈ ❁ હાજીર યહાં રહે પુનિ હોઈ
રામ હર્ષ કહેઊ તેહી પાહીં ❁ એક સંત જલ ડાલા તાહીં

❁ દોહા ❁

પૂછા તુમ જો કૌન હૈ ॥ કહેવ કબીર સો નામ ।
દેખત અદશ્ય હો ગયે ॥ હમકો ભા બિશ્રામ ॥ ૨૧૭

—: ચૌપાઈ :—

દોનો સ્વાર કહા સબ બાની ❁ રામ હર્ષ મન આનન્દ આની
સાહબ કબીર ઇષ્ટ મમ સોઈ ❁ ઉનહી કે કૃપા સુખી મૈં હોઈ
ભગત કા લાજ રાખન હારે ❁ નાહીં રાખે તો કવન સમ્હારે
ધન્ય સાહબી સાહબ કેરી ❁ ભગતોં લિયે ભરી હૈ ઢેરી
ઇષ્ટ દેવ મેં જો પ્રભુ તાઈ ❁ ઉનકે લીયે નહીં વહ ગાઈ
વહ પ્રભુતા દુસર લિયે જાનો ❁ નિજ હિત લિયે જરા નહીં માનો
સબ પ્રભુતા સાહબ મેં જોસો ❁ જો ચાહે સો કરિયે પુનિ વોસો
સાહબ કબીર હૈ જો વેહી ❁ પાંચ તત્વ નહીં જિનકી દેહી
પંચ બિસયકી સ્વાદ ન લેહી ❁ ઐસે સાહબ કબીર કી દેહી
વહ પ્રભુતા નિજ હિત ન રાખા ❁ દૂસર હિત સબહિન સો ભાખા

❀ દોહા ❀

ધન્ય ઈષ્ટ સો જાનીયે ॥ સાહબ કબીર પુનિ સોય ।
ભકતો કે સુખ કારને ॥ વહ પ્રભુતા સબ હોય ॥૨૧૯

—: ચૌપાઈ :—

સંત ઈષ્ટ ગુરૂ પુનિ જો સોઈ ❀ પરહિત લિયે પ્રગટ જગ હોઇ
જીતને જીવ જગત કે માહીં ❀ નિજ સ્વારથ સબહિન સો આહીં
પરસ્વારથ જો આતમ જાની ❀ તાહિ ધન્ય સો જીવ બખાની
ઐસે આતમ બહુ કમ જાનો ❀ હીરા ખાની કહી પુનિ માનોં
ઐસે પુરૂષો કે પ્રભાવા ❀ જગ મેં ધર્મ સબહી સો ગાવા
ધર્મ એક સબ હી કર મૂલા ❀ જિનસે સુખ પાવૈ જીવ તૂલા
સાહબ કબીર યુગન યુગ આયે ❀ જીવો કા દુઃખ દન્દ છુડાયે

❀ દોહા ❀

મમ વિશ્વાશ સાહબ પર ॥ ઉનકી દયા સો માન ।
યહ મન્દિર જગદીશકા ॥ સિન્ધુ હટાયો જાન ॥ ૨૧૯

—: ચૌપાઈ :—

ધન્ય શક્તિ કોઇ નહીં પારા ❀ ભયંકર સમુદ્ર હટાયો ખારા
પાની કમન્ડલ કા અસ જાનો ❀ પગ પર પડા અમૃત અસ માનો
દોનો સ્વાર જો પત્ર લાયે ❀ પન્ડા કો જો બાચ સુનાયે
રામહર્ષ પત્ર લિખ દીન્હા ❀ માસ તીથી સમય સો ચીન્હા
દોનો સ્વાર કાશીમ આયે ❀ પત્ર રાજા કો સો બતલાયે
વાંચા પત્ર સભા કે માંહીં ❀ ભા બિશ્વાશ સબહિન કો તાહીં

॥ ઇતિ શ્રી રામહર્ષ પંડા કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ રામ દત્ત કા પ્રસંગ ॥

કાશી પુરી કે દક્ષિણ દિશા ॥ બ્રહ્મન કા એક ગાંવ ।
બ્રાહ્મન જાતી જન્મ પુનિ ॥ રામદત્ત પુનિ નાંવ ॥ ૨૨૦

—: ચૌપાઈ :—

બ્રાહ્મન રામદત્ત પુનિ સોઈ ❀ નેમ અચાર બહુ પાલય જોઈ
બિષ્ણુ ભક્તિ કરૈ મન લાકે ❀ જડ પર ભાવ બહુત અધિકાકે

એક દિન રામદત્ત સો આહીં ❀ કાશી ધામ ગયે સો તાહીં
સાહબ કે આશ્રમ પર આયે ❀ સાહબ કો પગે લાગી હર્ષાયે
સાહબ કીન્હ બિબેક પુનિ તેહીં ❀ આશન યોગ બૈઠાયેવ વેહીં
સંપ્ર આનન્દ પૂછી પુનિ સોઇ ❀ રામદત્ત બોલે જે વોઈ
વિષ્ણુ કી ભક્તિ કીન્હ બહુ ભાંતી ❀ દર્શન દીન ન અશુર અરાતી
ભક્તિ કરત તિન પન જાઈ ❀ તબહુ ન દર્શન વિષ્ણુ કા પાઇ
હે સમરથ મૈ પુનિ બલિ જાવો ❀ વિષ્ણુ કા દેર્શન મોહિ કરવો
સાહબ કબીર કહા હર્ષાઈ ❀ કલ દર્શન તુમકો હોય જાઈ

❀ દોહા ❀

સબહિં તૈયારી રાખના ॥ વિષ્ણુ કે લિયે સોય
જિસસે હરી પ્રસન્ન હોય ॥ તુમકો દર્શન હોય ॥ ૨૨૧

—: ચૌપાઈ :—

કલ મધ્યાન સમય સો જાનો ❀ બૈકુન્ઠ પતી આવય સો માનો
તુમ્હાર સતસંગી જે હૈ મન કે ❀ ઇન્હે બુલાય કહેઉ સબ જીવ કે
ગાંવમેં પ્રસિદ્ધ કીઓ ન બાતા ❀ ધર્મ મર્યાદ સમઝેઉ જે તાતા
ઈશ પ્રકાર સુનિ સાહબ બાની ❀ કરિ પ્રનામ ઘર ગે પુનિ જાની
સર્બ બ્રતાન્ત કહિ કર સમુઝાયો ❀ પુત્ર પત્નિ કે મન બહુ ભાયો
કરન ત્યારી બહૂ સો લાગે ❀ દર્શન લિયે જે બહૂત અનુરાગે
દ્વાર પર સુન્દ્રર મન્ડપ બાંધી ❀ કેલ આમ બસ્ત્ર સો સાંધી
એક સિહાંસન કીન અનૂપા ❀ ગાદી તકીયા કીન્હ સ્વરૂપા
અતર ફૂલેલ મેવા મિષ્ઠાના ❀ ફલ ફૂલ બહુત વિધિ કર નાના
આઠ દશ જે નિત સતસંગી ❀ તેને બુલાય બાત કીન રંગી

❀ દોહા ❀

સબહિ બૈઠો આનન્દ સે ॥ લો ભગવાન કા નામ ।
મધ્ય દિવશ કે સમય મેં ॥ આવયગે વહ શ્યામ ॥ ૨૨૨

—: ચૌપાઈ :—

આગે પ્રસંગ સુનો મન લાઇ ❀ રામદત્તહિં સાહબ સમઝાઈ
વોહી સમય કે બાચ તુરન્તો ❀ જીવ કો સુખી કરન જે કન્તા

કાશી ધામ સે અન્તર ધ્યાના ❀ સાહબ કબીર ભયે સો જાના
પ્રગટે જાય બૈકુન્ઠ કે માહીં ❀ સુવર્ણ મહલ રત્ન કી છાહીં
વિષ્ણુ રમા મિલેઉ હર્ષાઈ ❀ આનન્દ મંગલ બાત જનાઈ
રત્ન સિંહાસન બૈઠક દીન્હા ❀ સતગુરૂ કો માન બહુ કીન્હા
વિષ્ણુ કહેઉ વિવેક સે સોઇ ❀ આદિ પુરૂષ સેવા કહો કોઈ
સાહબ કહા હરી સુનિ લેહૂ ❀ આપક ભક્ત રામદત્ત તેહૂ
ઉનકો વચન દીન્હ હમ તાહીં ❀ દેવ દર્શન તુમ ઉનકા જાહીં
હરી પ્રસન્ન બોલે તેહિ હાલા ❀ દર્શ ઉન્હે દેવ મૈં કાલા

❀ દોહા ❀

ઇતના શબ્દો કહિ પુનિ ॥ આયે કાશી ધામ ।
સાહબ કબીર કો દેખકર ॥ સંતો કો વિશ્રામ ॥ ૨૨૩

—: ચૌપાઈ :—

મધ્ય સમય દિવસ જબ આવા ❀ હરિ અન્તર ધ્યાન હોય જાવા
બૈકુન્ઠહિં સે મૃત લોક પધારે ❀ ભૈંસા રૂપ ધરે બિકરારે
એક તલાવ મેં બહુ લોતી ❀ પાની કીચડ સે બહુ પોતી
મસ્ત બની હાથી કે માફક ❀ આયે મંડપ કા જહાં ફાટક
કીન પ્રવેશ મંડપ કે માહીં ❀ હાહાકાર મચા પુનિ તાહીં
મારો મારો સબ કોઈ બોલે ❀ લાઠી લાવો બાંસ કા પોલે
ભૈંસા બિષ્ણુ રૂપ જો આહીં ❀ બિન પરવાહ મંડપ ગયે તાહીં
ખાન લગે ફલ ફૂલ મિષ્ટાના ❀ ચારો તરફ સે દૌડે બહુ નાના
ભગવાન લિયે જો કુછ રાખા ❀ સબ કુછ ભોગ કીન્હ પુનિ આખા
ઇધર ઉધર માથ પૂછ જો ફેરી ❀ મંડપ હો ગયા કીચડ કેરી

❀ દોહા ❀

ફૂલ માલ પહિરત ભયે ॥ સીગ મેં પુનિ હોય ।
મન્ડપ સે નિકલત ભયે ॥ અપની ઇચ્છિસ સોય ॥ ૨૨૩

—: ચૌપાઈ :—

થોડી દુર હરી ગે સોઈ ❀ ભયે અદશ્ય બૈકુન્ઠ ગે વોઈ
બ્રહ્મન રામદત્ત પુનિ તાહીં ❀ પત્નિ પુત્ર કુટુમ્બ સબ આહીં

એ સબ ચિન્તા કરન બહુ લાગે ❀ કીન ત્યારી બહુ ધન ત્યાગે
ભગવાન લીયે જો કીન ત્યારી ❀ ભૈંસા સુર સબ કામ બીગારી
ભૈંસા રાક્ષસ કહાં સે આયો ❀ મન્ડપ સબ કીચડ હોય જાયો
કલયુગ મેં ના મીલત ભગવાના ❀ સંત ભક્ત સબ ઝુઠ બખાના
જો કોઈ કહે ભગવાન કો દેખા ❀ ઝુઠી બાત હમ કીન પરેખા
સાહેબ કબીર કી પુનિ બાની ❀ ઝુઠી પડી યહ હમ જાની
ઝુઠા બોલિ સાહેબ યહ કીન્હા ❀ મમ નુકશાન બહુત ઓ દીન્હા
કરત કલ્પાંત સબહિં નર નારી ❀ ચિન્તમ મંડપ લીન ઉતારી

❀ દોહા ❀

અપને અપને ઘર ગયે ॥ જો સબ આયે સોય ।
દર્શન તો હુઆ નહીં ॥ સબ કર મન દુઃખ હોય ॥ ૨૨૫

—: ચૌપાઈ :—

દુસર દિવસ હુઆ પુનિ જબહીં ❀ રામ દત્ત ગે સાહેબ પહં તબહીં
રામદત્ત તબ કહેઊ રીસાઇ ❀ ક્રોધ આવેશ ભાન ન આઇ
આપ પ્રતિષ્ઠીત સંત કહાઈ ❀ ઝુઠ બોલિ નુકશાન કરાઈ
ઐસે આપ કો નહી છાજય ❀ હો બડા પુરૂષ જગત મેં આજય
ભગવાન હમરે ઘર નહિ આયે ❀ હમ સબકો દુઃખ ભા અધિકાયે
સાહબ કહા સુનિ મીઠી બાની ❀ એક આસન બૈઠાવય માની
જો વચન કહા મમ સોઈ ❀ વિષ્ણુ તુમ ઘર આયે જોઇ
તુમ સબ મિલ પુજા બહુ કીન્હા ❀ કરી અભાવ કાઢિ પુનિ દીન્હા
રામદત્ત સુનો મન લાઈ ❀ કલ ભૈંસા જો તુમ પહં આઈ
જો ભંસા કે કીચડ લાગા ❀ મન્ડપ મેં ગયે જો આગા

❀ દોહા ❀

તિરસ્કાર તુમ કીન જો ॥ વિષ્ણુ કો નહિ જાન ।
ભંસા રૂપ મેં વિષ્ણુ થે ॥ યેહી બાત હૈ માન ॥ ૨૨૬

—: ચૌપાઈ :—

વહ ભંસા કા પુજા કરેતે ❀ વિષ્ણુ ચાતુર ભુજ દર્શન દેતે
ભૈંસા રૂપ મેં હરિ જો આયે ❀ તુમ કો આત્મજ્ઞાન બતાયે

આત્મ રૂપ હમ સબ મેં રહહીં ❀ કોઈ જીવ મારો મત કબહીં
દુસર કારણ યહ સો હોઈ ❀ ભૈંસા રૂપ ધરા હરિ સોઈ
તુમરે દ્વારે સબ કોઈ જાનય ❀ ચૈતન જ્ઞાન પ્રગટ સો માનય
ચેતન જ્ઞાન સમઝન કે હેતૂ ❀ પૂરન ગુરૂ તપાસો સેતૂ
ઐસા શબ્દ સાહબક સુન કર ❀ પડેઊ ચરન શ્રમ સબ તજિ કર
બિનય કરન લગે બહુ ભાંતી ❀ જો અપ શબ્દ કહા દુઃખ આતી
ક્ષમો અપરાધ સત્તગુરૂ મોરા ❀ મૈં અજ્ઞ જીવ જાનેવ ન મર્મ તોરા
ભૈંસા રૂપ મેં હરી જો આયે ❀ હમ અપમાન કીન સો જાયે

❀ દોહા ❀

ધીરજ દે સાહબ કહા ॥ મીલા ન દર્શન આજ ।
ભૈંસા રૂપ જો આયે હરી ॥ તુમ પર નહીં નારાજ ॥ ૨૨૭

—: ચૌપાઈ :—

રામદત્ત બિનય બહુ કીન્હા ❀ અપને ધામ લે ગયે અધીના
એક પવિત્ર આસન બૈઠારી ❀ ષોડસ પ્રકાર પૂજા કિયા ભારી
પુત્ર પત્ની કુટુમ્બ સબ ઝારી ❀ ગાંવ સતસંગી જો નર નારી
સબ મિલ આય સાહબ પદ વન્દે ❀ આશીશ સબહીં લીન આનન્દે
રામદત્ત પ્રશ્ન તબ કીન્હા ❀ ધર્મ બડા કવન સો ચીન્હા
જો ક્રિયા કો પાલન કરના ❀ સુકૃત બહુત હોય ભવ તરના
ઐસા સુગમ માર્ગ બતલાઈ ❀ ભકિત કા સબ અંગ લખાઈ
સતગુરૂ દયા કરો અવિનાસી ❀ આપહિ સે ભવરોગ સો જાસી
હમ સબ કર્મ કાન્ડ કો જાનૂ ❀ બડા જ્ઞાન હમ ના પહિચાનૂ
રામદત્ત કા યહ અભિલાષા ❀ સાહબ ખુસ હોય તબહી ભાષા

❀ દોહા ❀

નવધા દશધા પરા પુતિ ॥ ભકિત જો તીન પ્રકાર ।
સમઝિ કે પાલે સો જન ❀ ઉતરે ભવ જલ પાર ॥ ૨૨૮

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ 'નવધા ભક્તિ કરીજ ❀ સંસય સબ દૂર રખ દીજૈ
નવધા ભક્તિ જો કોઇ કરહીં ❀ સબ સે પહિલે સો જન તરહીં

એક એક અંગ કહોં બખાના ❀ સમઝો તુમ સબ ચતુર સુજાના
પ્રથમ અંગ એહી સો જાની ❀ સતગુરૂ કી સેવા જો ઠાની
તન મન ધનસે સેવા કીન્હા ❀ નીરગુન બ્રહ્મ સોઈ પુનિ ચીન્હા
ગુરૂ પવિત્ર હોય જો સોઈ ❀ ઘટ ભીતર જ્ઞાન બતાવય ઓઈ
એસે ગુરૂ કો તુમ યહ જાનો ❀ શાસ્ત્ર ચેને જો કરે બખાનો
દુસર અંગ કહાં બખાની ❀ સાધુ ભક્ત કી સેવા માની
ગરીબ દુખી કી સેવા કરહી ❀ સાંચી ભક્તિ સો પુનિ લહહીં
તીસર ભક્તિ સુનો સુજાના ❀ સત્ય નામ જપૈ સુખમાના

❀ દોહા ❀

સત્યનામ સબ સે બડા ॥ જો નર કર વિશ્વાસ ।
ભવ સાગર તે ઉતરેગે ॥ સત્ય નામ જહિ પાસ ॥ ૨૨૯

—: ચૌપાઈ :—

સાંચા જ્ઞાન સુનો ચિત લાસી ❀ ચૌથા અંગ ભક્તિ કા ગાસી
કામ ક્રોધ જીન મે છિપ જાઈ ❀ એસા જ્ઞાન સુનો મન લાઈ
હૃદય પવિત્ર કરો તુમ નીકે ❀ માયેસ મન ખીચો તે સીકે
પચમા અંગ ચેહી સો જાના ❀ ઝુઠ સાંચ તબહી પહિચાના
સત્ય લોક નિજ પદ હૈ તેહી ❀ છઠવાં ભક્તિ જાનો પુનિ ચેહી
સંસાર અસાર કો મિથ્યા માનો ❀ લોભ કુટુમ્બ ઝુઠ સબ જાનો
યહ વિવેક જીનમે સો ભાસે ❀ છઠવાં ભક્તિ સોઈ પ્રકાશી
સતવા અંગ સુનો દ્વિજ રાઈ ❀ સત્ય બોલય ઝુઠ નહિ કાઇ
દેખૈ સુનૈ સોઇ પ્રમાના ❀ સત્ય બચન જો ચેહી તે જાના
સમય જાનિ પાપ ન હોઈ ❀ એસા બચન કહો પુનિ સોઈ

❀ દોહા ❀

અપને સ્વારથ કે લિયે ॥ ઝુઠ બોલો ન તાત ।
જીવ હીંસા ન હોય પુનિ ॥ ઝુઠ મેં સત્ય સમાત ॥ ૨૩૦

—: ચૌપાઈ :—

અઠવાં અંગ ભક્તિ કા ગાઈ ❀ સમ ભાવ તે આવે અધિકાઇ
એકી આતમ સબમેં જાનો ❀ દુઃખ સુખ અપને સમ કરિ માનો

ખાન પાન મેં એક સમ રાખો ❀ જો કોઈ એક સંગ મેં ભાખો
કારણ બિના અચ્છી બસ્તુ નખાઈ ❀ ઇસ મેં પાપ હોય અધિકાઈ
ગૃહસ્થ હોય યા ત્યાગી માનો ❀ સબ કો નિયમ એહી સો જાનો
અચ્છી વસ્તુ એકલા ખા જાઈ ❀ ઉન સિર પાપ બહુત ચઢિ આઇ
પાપ જબહિ બહુ સો બઢતે ❀ સુકૃત આપન જો વહ ઘટતે
સુકૃત ઘટે આવે દુઃખ નાના ❀ જમ પુરી મેં જાય વહ તાના
ઇસસે સમઝો ચતુર સુજાના ❀ જીભ સ્વાદ છોટા કરિ માના
જીભ્ભા નભ્ભા કો બસ કીન્હા ❀ દેવ પિતર તેહિ વન્દન લીન્હા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત હૈં ॥ નવમા અંગ પ્રધાન ।
શીલ અંગ જિનમેં બસૈ ॥ વોઈ ભક્ત પ્રમાન ॥ ૨૩૧

—: ચૌપાઈ :—

શીલ ગુણ સો યેહી બખાના ❀ સબહિં દેખ આનન્દ હો જાના
મિત્ર હોય કી દુશ્મન જાનો ❀ અવગુન ભાવ મન મેં ન આનો
આંખ મેં શીલ મનમેં જો શીલા ❀ સબકર ભલા કરો યહ લીલા
દશમા અંગ ભક્તિ કા જોહીં ❀ ઘટમેં બ્રહ્મ સમઝો પુનિ સોહીં
જીવ બ્રહ્મ કો લો પહિચાની ❀ ગુરૂ દ્વાર સે સબ યહ જાની
ધ્યાન સુમિરન કરો તુમ નીકે ❀ સુરતા અન્ત જાય ના જીકે
એકાદશ અંગ કહો સમુઝાઈ ❀ યહ જ્ઞાન કોઈ બિરલા પાઈ
જીવ બ્રહ્મ કા જો હૈ ભેદા ❀ ધ્યાન મેં એક કરે ભર્મ છેદા
ધ્યાન કરત એક હોઈ જાઈ ❀ દુસર ભાવ જો ન દર્શાઈ
ચલતે બૈઠે કામ સબ કરતે ❀ જબ દેખો તબ વહીં પર રહતે
એકાદશ અંગ ભક્તિ કા સોઈ ❀ નૌકા સમ જીવ તરનકા હોઈ
આપન કર્મ જોઈ હોય સારો ❀ તબ યહ જીવ ભકિત મન ધારો

❀ દોહા ❀

કબીર કમાઇ આપની ॥ કભી ના નિષ્ફલ જાય ।
લાખ કોસ પીછે બસય ॥ આગે પ્રગટય આય ॥ ૨૩૨

—: ચૌપાઈ :—

કર્મ હીન અનન્ત યુગ પહિલે ❀ અનન્ત વર્ષ બીત ગા સહિલે

આવય સુખ દુઃખ ભોગન તાહીં ❀ વહ કર્મ જો સંચીત કહવાહીં
પ્રારબ્ધ કર્મ કા જોર બખાના ❀ સબ કુછ દુઃખ સુખ દેય નિદાના
ક્રિય માન તે કર્મ હૈ સોઈ ❀ કુછ વહ કર્મ અસર જો હોઈ
તીન પ્રકાર કર્મ યહ જાનો ❀ જીવ કો ઘેરે મેઘ સમ માનો
બાસી ભાત લોગ સબ ખાવૈ ❀ ઝણિવા લે કંડા કો જાવૈ
પુર્વ કર્મ કીન્હ જો તાહીં ❀ બાસી ભાત યેને સબ કાહીં
બાસી કર્મ દોઈ પ્રકારા ❀ શુભ અરૂ અસુભ જાનો તે ધારા
હૈ શુભ ભાગ્ય કર્મ બલવાના ❀ સુખ સમ્પતી મિલ સો નાના
અશુભ કર્મ પુર્વ કા જાનો ❀ અનેક પ્રકાર દુઃખ દેય જો માનો
ઝણિવા સમ દિલ પાત્ર જો હોઇ ❀ કન્ડા સમ પાપ હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

શુભ અરૂ અશુભ ભાગિ હૈ ॥ સુખ દુઃખ દેવય સોય ।
ઇશ્વર પ્રેરણાસે જાનિયે ॥ સબ જીવો કે હોય ॥ ૨૩૩
ભકિત ઓ પુનિ કર્મ કી ॥ સાહેબ કીન બખાન ।
રામદત્ત ઓ સબ કો પુનિ ॥ સમઝાયો યહ જ્ઞાન ॥ ૨૩૪

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

એસા જ્ઞાન સુનત સબ કોઈ ❀ બડા આનન્દ હુઆ મન સોઈ
સબ ઉઠિ ઉઠિ સદગુરૂ પદ પડતે ❀ બારંબાર વિનય બહુ કરતે
રામદત્ત કો બહુ સુખ હોઇ ❀ મીન અગાધ મિલા જલ સોઈ
રામદત્ત સબ કુટુમ્બ સોહાયે ❀ સદગુરૂ પદ વંદન બહુ ભાયે
રામદત્ત દોનો કર જોરી ❀ સાહબ સનમુખ કરૈ નિહોરી
ધન્ય ભાગ્ય મમ પુનિ સોઇ ❀ આપ પધારે યહાં જો હોઈ
ગ્રામ ધન્ય ધન્ય મમ ધામા ❀ આપ આયો જહાં સુખ જામા
મંગલ ભુવન ભયો પુનિ સોઈ ❀ સ્વામી પધારે બડ સુખ હોઈ
હે પ્રભુ દયા ચિત સો લાઓ ❀ હમકો ગુરૂ ભકત બનાઓ
હમરે કુટુમ્બ કી બડ હૈ આસા ❀ આપ કા હમ હોયગે દાસા

❀ દોહા ❀

એસા પ્રેમ જો દેખ કર ॥ સત્તગુરૂ બોલે સોય ॥
ઉત્તમ વસ્તુ મગાય કર ॥ ગુરૂ મંત્ર લીયે લોય ॥ ૨૩૫

—: ચૌપાઈ :—

રામદત્ત કુટુમ્બ સબ ઝારી ❀ સબહી ગાંવ કે બહુત નર નારી
ગુરૂ ઉપદેશ સબહિન કો કીન્હા ❀ મન આનન્દ સબહિનકા ચીન્હા
ઉપદેશ પ્રસંગ હુઆ જબ પુરા ❀ પ્રસાદ આશીશ લીન હૈ સૂરા
ઘટ ભીતર સબ તત્વ લખાયેવ ❀ રામદત્ત હર્ષ મન ધાયેવ
દો કર જોર સબ કુટુમ્બ સમેતા ❀ હૈં વીધાન ધર્મ કે નેતા
વીવેક પ્રેમ સાની સો બાની ❀ રામદત્ત વીન્ય તબ ઠાની
સમરથ બ્રહ્મ આપય હૈં સોઈ ❀ હમ પર દયા કીન હૈ જોઈ
આપહિ નીર્ગુન સાગુન તાહીં ❀ નેતિ નેતિ જો બેદ કહાહીં
આદી પુરૂષ જો તુહી સુહાયે ❀ સુદ્ધ રૂપ જો આપ રહાયે
મહદ તત્વ ત્રીગુણ કી રાસી ❀ આપકી શક્તિસ જગત યે આસી
ઉત્મ સ્થીર પ્રલય સોઈ ❀ તવ ભ્રુકુટી ફેર સે હોઈ
આદિ બ્રહ્મ તુ પુરૂપ પુરાના ❀ સાહબ કબીર પ્રગટેવ જગજાના
સુદ્ધ જ્યોતી રૂપ જો દેહીં ❀ મલ બીછેપ અર્વન ના તેહીં

❀ દોહા ❀

નમો નમો વહ રૂપ કો ॥ ચૈતન અનન્ત કા ભુપ ।
સાહબ કબીર જો આપ હો ॥ તુમ હી બ્રહ્મ સ્વરૂપ ॥ ૨૩૬

—: ચૌપાઈ :—

સબ પ્રકાર મંગલ મૈં આજુ ❀ આપ પધારે ભા મમ કાજુ
જ્યોતી રૂપ અવતરેવ હૈ સોહીં ❀ સીદ્ધી જ્ઞાન ભગ હૈ તોહીં
યવન સત્તા ભારત કે માહીં ❀ હિન્દુ ત્રાસ વર્ણી ના જાહીં
સીદ્ધી જ્ઞાન પ્રભાવ દેખાયેવ ❀ અસુર ઝુકાવ દેવી મુખ લાયેવ
ભારત દેશ ભાગ્ય બડ નીકા ❀ આપ પ્રગટ ભે દુખગા જીકા
આદિ પુરૂપ તુહી ભગવાના ❀ નામ કબીર બ્રહ્મ મૈં જાના
યહ બરદાન મુઝે સો દીજે ❀ જહાં રહો તવ પદ રજ કીજે
સાહબ કબીર નમો મૈં તોહીં ❀ શાન્તિ મોક્ષ પદ આપેવ મોહીં
જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ ઓ સુરતા ❀ સબહિન જ્ઞાન કહેવ ઘટ સમતા
બહુત શાસ્ત્ર પુરાન મૈં બાંચા ❀ અસા જ્ઞાન દેખા ના સાંચા

સાહબ કહા સુનો દ્વિજ રાઈ ❀ કાશી ચલન ઇચ્છા દર્શાઈ
ઇતના કહ કે અન્તર ધ્યાના ❀ હુયે સબૈ બૈઠે નહિ જાના
કાશી ધામ પધારે સોઈ ❀ સંતો દેખ બહુત સુખ હોઈ
રામદત્ત કુટુંબ સબ તાહીં ❀ સાહબ કે પ્રેમ વિકલ ભે વાહીં
સાહબ જસ ઉપદેશ લખાઈ ❀ વહિ વિધિ પાલન કરિ અધિકાઈ
નિર્ગુન જ્ઞાન સુના સબ કોઈ ❀ સબ કો બડ આનન્દ જો હોઈ

॥ ઇતિ શ્રી રામદત્ત કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ સુલતાન ઇબ્રાહીમ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

બલખ બુખારા દેશ એક ॥ ઇબ્રાહીમ તહાં શાહ ।
તપસીજી જો કહત હૈં ॥ બડા રાજ સો તાંહ ॥ ૨૩૬

—: ચૌપાઈ :—

ઇબ્રાહીમ તહાં કે તે રાજા ❀ મુસલમાન મેં બડા સો તાજા
ઉનકે પાસ બહુ સમ્પતિ હોઈ ❀ રાજ બડા બૂખારેક સોઇ
કહિ કહિન રથ લશ્કર તેહીં ❀ દાસી દાસ રાની બહુ જેહીં
બહુત સે ધન ઉનકે સબ કહહીં ❀ તુરી બહુત બર્ણી નહિ જાહીં
કનક કામિની કે સુખ માહીં ❀ ઈબ્રાહીમ ભાન કુછ નાહીં
માયા ભોગ કરત બહુ બીતે ❀ આધી ઉમર જાનો યેહિ રીતે
પુર્વ જન્મ કા સુકૃત જાનો ❀ ઉદય હુઆ સો પુનિ પહિચાનો
બાદશાહ કો હુઆ બિચારા ❀ અર્ધ ઉમર મૈં માયમ ગારા
અબ તો ખુદા કો મિલના ચાહીં ❀ ભૂલ હમાર ભઈ બહુ તાહીં
યહ માયા બિષ બેલિ તે આહીં ❀ ઉસમેં અમી ફલ હોય ન કાહીં
કનક કામની ભોગ અપારા ❀ મન બિષ બઢે પવક ધીર્ત ડારા
એક દિન રાજ સભા કે માહીં ❀ પ્રશ્ન કીન સબહિન સે આહીં

❀ દોહા ❀

ખુદા મિલે જો કવન બિધી ॥ કહો સભા જન સોય ।
ખુદા મિલન કી ઈચ્છા હૈ ॥ માર્ગ બતાઓ જોય ॥ ૨૩૭

—: ચૌપાઈ :—

એક ભક્ત કહા પુનિ ચાહીં ❀ બાદશાહ સુનો પુનિ તોહીં
ખુદા મિલન કે આગેવાના ❀ સંત ફકીર કારન જો જાના

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ એક મહિષા મંગવાઈ ❀ ઉનસે પ્રશ્ન કીન સો જોઈ
મહિષા તબ સો બોલન લાગે ❀ તુમકો દરશ કરેહૈં આગે
યહાં પ્રસંગ ચાલુ સો રાહા ❀ જેહલમેં પ્રગટ સંત દુઃખ દાહા
સાહબ કષ્ટ સંતો કા દેખી ❀ ચક્કી ચલાવય બડ દુખ પેખી
આપન કુબરી જો હૈ તાહીં ❀ સબ ચક્કીમ લગાયો વાહીં
કહેઊ ચલો નિજ ઇચ્છા સેહીં ❀ સંતો કો દુખ દેવ ન તેહીં
આપય ચક્કી ચલન સો લાગી ❀ ભજન કરૈ સબ ચક્કી ત્યાગી
રાજ અનુચરો સે સાહબ ભાખા ❀ શાહ સે કહેઊ વચનમમ રાખા
સંત ફકિર છોડિ પુનિ દેહીં ❀ ખુદા મિલન જો ઇચ્છા તેહીં
યહ કહ કે સાહબ ચલ ગયેઊ ❀ અનુચર જાય શાહ સે કહેઊ

❀ દોહા ❀

સબ વૃતાન્ત કહત ભયે ॥ બાદશાહ સે સોય ।
આય કે દેખા સો પુનિ ॥ ચક્કી ચલતે જોય ॥ ૨૪૨

—: ચૌપાઈ :—

તબે શાહ હુકુમ સો કીન્હા ❀ વેપ છોડાય નાના સુખ દીન્હા

❀ દોહા ❀

બન્દી છોડ કહાઇયા ॥ બલખ શહર મંઝાર ।
છુટી બન્દી ભેપ કા ॥ ધન્ય ધન્ય કહા સંસાર ॥ ૨૪૩

॥ શાહી મહલ મેં પ્રવેશ ॥

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ બહુ ખોજ કરાઈ ❀ સત્તગુરૂ મિલે નહીં કહી આઈ
મોહ માયા સે છોડાવન હેતા ❀ શાહી મહલ મેં કીન રમેતા
એક ભરવાડ઼ કા રૂપ બનાઈ ❀ છત્ત કે ઉપર સો ચઢિ જાઈ
લકડી લે ખટ ખટાવન લાગે ❀ દીન દયાલ જીવાં સુખ જાગે
સાહબ કબીર તુમ્હરી બલિહારી ❀ જીવન કાજ સહેઊ દુઃખ ભારી
ભયંકર આવાજ છત પર ભયઊ ❀ બાદશાહ જાગ પુનિ ગયઊ
કહેઊ સિપાહી સે પુનિ સોઈ ❀ કવન અવાજ કરત હૈ જોઈ

કબીર સાહેબે, બલખ બુખારા દેશના બાદશાહ ઈબ્રાહીમની જેલમાં જઈને પોતાની લાકડી ઘંટી ઉપર અડાડીને કહ્યું કે, તમારી મેળે ચાલો અને બધી ઘંટીઓ એની મેળે ચાલવા લાગી સાધુ ફકીરો ભજન કરે છે.

ઉન્હે બુલાઓ પુનિ યહાં સોઈ ❀ સેવા કરો બહુ બિધિ હોઈ
શાહ હુકુમ વોજીર કો કીન્હા ❀ સંત ફકીર બુલાઓ ચીન્હા
હય સવાર ચારો દિશ જાઈ ❀ જહાં લગ રાજ બલખક આઈ
સંત ફકીર નિમંન્ત્ર દીન્હા ❀ આવન લગે ઝુન્ડ સો કીન્હા
દીન ઉતારા આસન તે આપી ❀ સબકે મન આનન્દ બહુ વ્યાપી
કુછ દીન આનન્દ મેં સો ગયઊ ❀ એક દિન સભમ બુલાવત ભયઊ
સભા મધ્ય સબ આય બિરાજે ❀ સુલતાન આય સિંહાસન ગાજે
દેખા શાહ સભા ભરાની ❀ સંત ફકીર બૈઠે બહુ જાની

❀ દોહા ❀

સલામ ભરિ કહતે ભયે ॥ સુનો સંત ફકીર ।
ખુદા કા દર્શન મોહિ પુનિ ॥ તુમ્હે કરાવો ધર્મ બીર ॥ ૨૩૮

—: ચૌપાઈ :—

ઈસ્લામ ધર્મ કા પીર ફકીરા ❀ હિન્દુ ધર્મ કા સંત બડ બીરા
હિન્દુ રામકૃષ્ણ બડ કહતે ❀ યવન કરીમ રહીમ કો જપતે
ઉભય મેં બડા કવન સો હોઈ ❀ દુસર પ્રશ્ન સુનો પુનિ ઓઈ
દોનો મેં બડા હોય જો તાહીં ❀ ઉસકા દર્શ કરાઓ મમ આહીં
બાદશાહ કા બાની સુન કર ❀ ભે આશ્ચર્ય હોસ નહિં તન કર
કોઈ ઉત્તર દેત પુનિ નાહીં ❀ એક દુસર મુખ દેખત તાહીં
નિર્જીવ મટ્ટી પુતલા માફક ❀ સંત ફકીર બૈઠે રહે જાતક
સબકર ચેહરા સો ઉડિ જાઇ ❀ માનો લવા બાજ ઝપટાઈ
સિંહ ગર્જના સુનત સબ કોઈ ❀ સબૈ પશુ ધ્રૂજત હૈ વોહી
બાદશાહ દેખે ચહુ ઓરા ❀ માનો ધર્મ સે રહે સબ કોરા
શાહ - તબૈ ક્રોધ મેં બોલે ❀ સંત ફકીર લક્ષ કરિ બોલે

❀ દોહા ❀

ખુદા રૂપ જાનત નહીં ॥ સુનો સંત ફકીર ।
બનાવટી ભેખ પહિર કે ॥ જગ છેતરો સબ પીર ॥ ૨૩૯

—: ચૌપાઈ :—

ભેખ છોડિ તુમ બનો ગૃસ્તી ❀ પાલો પેટ ધન્ધા કરી અસ્તી
તુમકો યહી બડી હૈ સોભા ❀ દોનો કામ બિગડે મેં છોભા

આજ તક જગ છેતરે સોઈ ⊛ યહ બદલા મેં જેહલજો હોઈ
અસ કહિ સબકો ભેજ તો દીન્હા ⊛ સંત ફકીર જેહલ જો કીન્હા
ઇબ્રાહીમ કહા પુનિ સોઈ ⊛ સખ્ત કામ કરાઓ હોઈ
દયા રોસ રાજન મે દોઈ ⊛ આગલ વ્યક્તિ જો જસ હોઈ
નિતીમાન સજ્જન કોઈ આહીં ⊛ તિનકો સુખી કરત હર્ષાહીં
જો અભિમાના ભુલ બડ પાવા ⊛ તિનકો નાના દુઃખ ઉપજાવા
સંત ફકીર જેહલ ભા સોઈ ⊛ બાત ફેલ ગઈ જગત મેં વોઈ
સજ્જન સુનો જો યહ પ્રસંગા ⊛ અજ્ઞ જીવ અનરથ કરૈ જો તંગા
માયા સત્તા કે કારન જાનો ⊛ સંત ગુરૂ કા બોધ ન માનો
અપને આતમ કે કલ્યાના ⊛ જ્ઞાન લેન એને નહિં ભાના
વોહી સમય કે જો પુનિ માહીં ⊛ સાહબ કબીર કાશી મેં આહીં

⊛ દોહા ⊛

અપને જો દિવ્ય શક્તિ સે ॥ સાહબ જાના સોય ।
કાશી સે અદશ્ય હોય ॥ બલખ મેં આયે હોય ॥ ૨૪૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર બલખ મેં આયે ⊛ બાદશાહ કે પાસ મેં જાયે
વેષ સાધારન સંત કિયે સોઈ ⊛ સિંહાસન પાસ ખડે ભે જોઈ
સુલતાન કહા કવન તુમ હોઊ ⊛ કારન કૌન આયો યહાં સોઊ
ફીરબી કહેઊ રાજ કે મદ મેં ⊛ હુકુમ બિના કયો આયો મહલમેં
દિનો કે દયાલ જો સાહબ ⊛ બોલે બચન હંસ કે નાયબ
સંત ફકીર પુરિ તુમ રાખા ⊛ વોને છોડાવન આયો મૈં માખા
બાદશાહ પ્રશ્ન તબ કીન્હા ⊛ ખુદા દર્શ કરાઓ પ્રવીન્હા
તબહિ છોડ દેવ સબ કોઈ ⊛ નાહી તુમ્હાર દશા યહ હોઈ
સાહબ કહા શાહ સે તાહીં ⊛ દર્શ ખુદા કી ઇચ્છા આહીં
સંત ફકીર છોડિ તુમ દેહૂ ⊛ પીછે દર્શ ખુદા કા લેહૂ

⊛ દોહા ⊛

બાદશાહ તબ કહત ભે ॥ નિશ્ચય કૈસે હોય ।
સાહબ કહા જો પુની ॥ ભૈંસસ પુછો જોય ॥ ૨૪૧

અનુચર જાય સો લે આયે ❀ બાદશાહ તવ પ્રશ્ન જનાયે
કહો કવન તુમ કહાં સે આયો ❀ સાહબ ઉત્તર દીન્હ સો જાયો
ઊંટ હમાર ગુમ હોય જાઈ ❀ હેરન હમ યહાં ચલિ આઈ

❀ દોહા ❀

તબ સુલતાન કહત ભયે ॥ સુનિયે મુર્ખ ગવાંર ।
ઊંટ તપાસો જંગલ મેં ॥ મહલ મેં કહં અવનાર ॥ ૨૪૩

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કહત પુનિ સોઇ ❀ ઉંટ મહલ ન આવત જોઈ
તો ખુદા યહાં આવત કૈસે ❀ માયા ભોગ ફસે તુમ જૈસે
જો દીદાર ખુદા કા ચહિયે ❀ જંગલ જાય બાસા પુનિ કરિયે
ઇતના કહિ ભે અન્તર ધ્યાના ❀ બાદશાહ બહુત પછિતાના
તબે શાહ સમઝેવ મન માહીં ❀ સાહબ કબીર હોય યહ તાહીં
આંખ મે પાની ભરિ પુનિ આવા ❀ પીછે શાહ ભુલ સો જાવા
એક મુસાફીર રૂપ બનાહીં ❀ સાહબ ગે સુલતાન કે પાહીં
પુછેવ શાહ કવન તુમ હોઈ ❀ સાહબ કહા મુસાફીર સોઈ
આજ રાત્રી યહ ધર્મશાલા ❀ રહો યહાં ચેહી હૈ ખ્યાલા
સુલતાન કહાં ધર્મશાલા નાહીં ❀ રાજ મહલ રતનો જડા તાહી

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત ભે ॥ આપ કે પહિલે કવન ।
આપકે પીછે કવન રહય ॥ યહ મહલ મેં તવન ॥ ૨૪૪

—: ચૌપાઈ :—

શાહ કહા નાના મમ સોઇ ❀ પહિલે રહત થે જાનો જોઈ
હમરે પીછે હમાર શાહજાદા ❀ હમરે તાજ કા ચોહિ નિવાદા
સાહબ કહા જો ઘર માહીં ❀ એક આવય એક જાતા રાહીં
ધર્મશાલા ઉસી કો માનો ❀ એક આવય એક જાત સો જાનો
બાદશાહ મન અચરજ લગા ❀ સાહબ હૈ જો મમ હિત લાગા
ચલે ચરન પકડન કા સોઈ ❀ સત્તગુરૂ તહાં અદ્રશ્ય તો હોઈ
એક દિવસ શાહ જો તાહીં ❀ બાગ મેં ફિરત રહે પુનિ આહીં

સાહબ એક કુત્તા કો પ્રેરા ❀ શાહ કે સન્મુખ ગયા તેહિ બેરા
શ્વાન કહન શાહ સે લગા ❀ હમ બહુ દુઃખી જીવ બહુ જાગા
કિરમાન દેશ કે મૈં થે શાહાં ❀ હિન્સા બહુત કીન મૈં તાહાં
વહ સબ જીવ હમહિન કો ખાઈ ❀ બદલા હમસે રહે ચુકાઈ
તુમ બહુ જીવ મારત હો સોઈ ❀ યહી દશા પુનિ તુમરી હોઈ

❀ દોહા ❀

એક દિવસ સુલતાન ને ॥ ખેલન ચલે શિકાર ।
લશકર કા જો ઊંટ પુનિ ॥ રસ્તામ પડા મઝાર ॥ ૨૪૫

—: ચૌપાઈ :—

ચેતન જીવ તબૈ ચલિ ગયઊ ❀ ઊંટ મૃતક પડા પુનિ રહેઊ
બાદશાહ કી રૂકી સવારી ❀ રાહ મેં પડા ઊંટ સો ભારી
પુછેઊ કારણ રૂકન સવારી ❀ સબ સમુઝાય કહેઊ તે સારી
બાદશાહ ઊંટ જો દેખા ❀ ભયઊ અચેત ભાન નહિ તેખા
શાહ કો ભાન કરાવન તાહીં ❀ ઊંટ કા મૃતક શરીર હટાહીં
આગે ચલે એક વૃક્ષ સોઈ ❀ સાહબ પકડે સંત રૂપ હોઈ
બાદશાહ કો કહેવો પુકારી ❀ વૃક્ષ હમય છોડય નાહ ધારી
શાહ આય દોનો કર પકડી ❀ વૃક્ષ છોડય દીન સો જકડી
કહેઊ વૃક્ષ તુમકો નહિ પકડે ❀ તુમહી વૃક્ષ રહેઊ સો જકડે
સાહબ કહા એસે તુમ જાનો ❀ રાજ તાજ પકડે ન માનો

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તો સમઝિ ગે ॥ સત્તગુરૂ કૃપાનિધાન ।
મમ અજ્ઞાની જીવ કો ॥ આય ચેતાવન જાન ॥ ૨૪૬

—: ચૌપાઈ :—

આગે બઢે એક મૃગ દેખા ❀ મૃગ બાલ કંચન સમ પેખા
બાદશાહ હુકુમ ફર્માયો ❀ અનુચર સબ સજગ હોય જાયો
જિનકે તરફ સે યહ મૃગ જાઈ ❀ ઉનસે લેન મેં યહ સોં આઈ
સાહબ કબીર કે પ્રેરણા ભયઊ ❀ મૃગૈ શાહ તરફ સે ગયઊ
શાહ કોપિત મૃગ કે પાછે ❀ ગઝીન ઝાડિમ જાય છિપા આછે

ભે હૈરાન મિલા નહિ સોઇ ❀ સુલતાન કીન્હ તપાસ બહુ જોઈ
પ્યાસ લાગ બહુત તે જોરા ❀ પાની લિયે તપાસ ચહુ ઓરા
રાજ અનુચરો પીછે રહિ ગયઊ ❀ બાદશાહ એકલા પડી ગયઊ
આગે દેખા એક બડ આહીં ❀ સંત એક બૈઠે તેહિં છાહીં
શાહ જાય સલામ સો દીન્હા ❀ પાની લિયે પ્રશ્ન તબ કીન્હા

❀ દોહા ❀

સંત બૈઠે તે કુટી મેં ॥ શ્વાન દો બાહર જાનિ ।
પાની ઠંઢા દેત ભયે ॥ બાદશાહ કો માનિ ॥ ૨૪૭

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ બૈઠે તહાં સોઈ ❀ થાક ઉતરન કે લિયે જોઈ
ઉસી સયય એસો બની આયેવ ❀ ધુનીસ બાટી તેઇ નીકાલેવ
બાટી સંત શ્વાન કો દીન્હા ❀ ખાય નહીં મન કિયે મલીન્હા
લકડી લે તેહિકો ધમકાવય ❀ શ્વાન કો બહુત ત્રાસ બતાવય
સંત સ્વાન સે અસ પુનિ બોલે ❀ આગલ પાપ જાય ન તોલે
કીન્ચીત પુન્ય તે કારણ જાહીં ❀ સંત પાસ બાસા મિલા તાહીં
ખાત નહીં તોભી પુનિ સોઇ ❀ શ્વાન જાતિ નીચ તો હોઇ
બાદશાહ સુના યહ બાની ❀ આશ્ચર્ય લગા બહુત સો માની
બોલે શાહ સંત સે સોઈ ❀ આગલ જન્મ કવન યહ હોઈ
બોલે સંત રૂપ મેં સાહબ ❀ બલખ બોખારા કે થે નાયબ

❀ દોહા ❀

વર્તમાન મેં શાહ પુનિ ॥ ઉનકે નાના નાની જાન ।
હિન્સા બહુત કરત થે ॥ શ્વાન યોનિ મિલા માન ॥ ૨૪૭

—: ચૌપાઈ :—

બર્તમાન મેં હે નર નાહાં ❀ બહુત અહેર કરત સો તાહાં
ઉનકા મરન હોય પુનિ જોઈ ❀ ઇસસે બુરી દશા હોય સોઇ
ઇતના શબ્દ સુના પુનિ તાહીં ❀ બાદશાહ ચકીત ભે વાહીં
કરન બિચાર લગે મન માહીં ❀ સંત ન યહ સાહબ હૈં તાહીં
પગ પડન કી ઇચ્છા આઇ ❀ સાહબ અદિષ્ટ તબે હોય જાઈ

❀ દોહા ❀

બાદશાહ સુલતાન કે ॥ બહુત સે બેગમ જાન ।
ઇસમેં એક બુદ્ધિમાન બહુત ॥ શાહ કો હૈ પ્રિય માન ॥ ૨૫૨

—: ચૌપાઈ :—

એક રાની બડી બુદ્ધિ માની ❀ ભક્તિ જ્ઞાન ધર્મ સબ જાની
રૂપ રાશિ ગૌરવ ગુન માહીં ❀ રાજ નીતિ જાનય ભલ તાહીં
બાદશાહ કો બહુત પ્રિય સોઈ ❀ યહ બેગમ જો હૈ પુનિ જોઈ
યહ સમાચાર સુના જબ રાની ❀ આય શાહ કે ચરન લપટાની
હાથ જોડ બિબેક કી બાતા ❀ કહન લગી જો મનહિ સોહાતા
સ્વામી નાથ સુનો યહ બાની ❀ આપ કો ભ્રમ કહાં સે આની
વેદ શાસ્ત્ર કુરાન સો કાહીં ❀ આશ્રમ ચાર કહત સોઆહીં
ગૃહસ્થાશ્રમ સબસે બલવાના ❀ સંત ફકીર સબ કરૈ બખાના
ગૃહસ્થાશ્રમ રહો તુમ સોઇ ❀ ભક્તિ કરો ખુદા કા જોઈ
બહુત પીર ઔલિયા જાનો ❀ હજરત પૈગમ્બર બડા સો માનો

❀ દોહા ❀

યે સબ ગૃસ્થાશ્રમ મેં ॥ રહે જો વહ માન ।
ખુદા કી બંદગી કરત થે ॥ ભે વે ખુદા સમાન ॥ ૨૫૩

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ ધર્મ મેં રૂષી મુની દેવા ❀ બડ અવતાર અલ્લાહ સમ તેવા
યે સબ ગૃસ્ત રહે પુનિ જાની ❀ ઉનકો સબ ઇશ્વર સમ માની
બહુતક દેવ રૂપી મુનિ જાનો ❀ પીર અવલિયા બડા સો માનો
ગૃહસ્થાશ્રમ એ સબ ત્યાગા ❀ ગૃસ્ત ભયે છોડ અનુરાગા
સ્રી મોહ મેં ગયે ફસાઈ ❀ શાસ્ત્ર કિતાબ એસૈ જો ગાઈ
પ્રાણુ નાથ યહ જાનો સોઈ ❀ સ્રી કટાક્ષ સહિ સકૈ ન કોઈ
ઇસસે ગૃહસ્થાશ્રમ તાહીં ❀ ત્યાગ કરો ઇસકો મત આહીં
પંચ વિષય જો હૈ બલવાના ❀ એક સે એક એક કો જાના
ઇનમે કામ સબસે બલવાનો ❀ નારિ પુરૂષ સબ ઇસીમ ફસાનો
સ્રી મોહ મેં પુરૂષ હૈ સોઈ ❀ પુરૂષ મોહ મેં સ્રી હૈ જોઇ

❀ દોહા ❀

કુદરત એસા રચા હૈ ॥ સૃષ્ટી ચક્ર જો જાન ।
ખુદા રચન કો કહે નહિં ॥ આપય રચના માન ॥ ૨૫૪

—: ચૌપાઈ :—

બહુત સે રાની તુમરે પાસી ❀ વહ સબ હૈં તુમ્હાર સો દાસી
રૂપ ગુન મેં હૈં અધિકાઈ ❀ તુમકો પ્રાણ સમ માને તાઈ
આજે દુખી ભઈ સબ વોહીં ❀ યહ સબ પાપ લાગય જો તોહીં
સબ બેગમ કા સુખ તે મૂલા ❀ આપય એક ઉનકે હો તુલા
ઇન સબકો નિરાસી દીન્હા ❀ બન મેં જાય બાસા જો કીન્હા
ખુદા તુમ પર ખુશ ન હોઈ ❀ ધર્મ તુમ્હાર સુફલ ના સોઈ
ઈન રાનીન માત પિત જાનો ❀ તુમ કો સૌંપ દીન સો માનો
વિશ્વાસ ઘાત જો તુમ કરઊ ❀ બડા પાપ સિર પર તુમ ધરઊ
આપ કા મુખ સબ રાનીન જોવય ❀ યહ તુમ્હાર સુકૃત ફલ હોવય
આપ કા પુર્વ સુકૃત બહુ જાનો ❀ જિસસે મિલા રાજ બડ માનો
છપ્પન પ્રકાર જો બિન્જન હોઇ ❀ થારી પરસી કર આગે જોઈ
વહ થારી પુનિ દેવ હટાઈ ❀ આગે થારીક આસ લગાઈ

❀ દોહા ❀

ઉસકો મૂરખ સબ કહૈં ॥ સુનો શાહ સુલતાન ।
એસે તુમ સો જાનિયે ॥ તાજ તજો મત જાન ॥ ૨૫૫

—: ચૌપાઈ :—

હમાર બચન ધ્યાન ન દેહીં ❀ સબહિં છોડિ બન મેં જાવ તેહીં
પંચ વિષય સતાવય સોઇ ❀ તબ મમ બચન યાદ કરો વોઈ
સુખ સાહબી યહાં તુમ ભોગો ❀ વહાં કહાં મિલૈ સંજોગો
જેને રાજ સમ્પતિ ન હોઈ ❀ સ્રી પુત્ર કોઈ ન સોઈ
બહુતક એસે હૈં જગમાહીં ❀ ગૃસ્થ છોડ સંત બની જાહીં
છપ્પન પ્રકાર ભોજન ષટરાસા ❀ આપ કો યહાં મિલત હૈ ખાસા
સૂખી રોટી દુર્મ ફલ જાની ❀ કબહિં મિલૈ કબહીં ન માની
હલકા બસ્ત્ર કીમત બડ હોઈ ❀ આપ સો પહિરત હૈં પુનિ જોઈ

કુટી કુત્તા સંત નહિ દેખા ❀ કહાં ગયે કોઈ નહીં લેખા
બાદશાહ કો દુઃખ બહુ આગે ❀ આપન કર્મ ધિકારન લાગે
રાજ અનુચરો જો સબ હોઈ ❀ આય પહુંચ ગયે પુનિ જોઈ
ફિરે સબે શહર મેં આયે ❀ બાદશાહ વહ બાત ભુલાયે
એક દિન શાહી મહલ કે ઉપર ❀ રાજ નવાબ સબ બૈઠે છત્ર પર

❀ દોહા ❀

બાદશાહ બિનોદ લિયે ॥ છોડા બાજ સો જાન ।
પક્ષી ચેક પકડ કર ॥ મારા તેહિ સો માન ॥ ૨૪૯

—: ચૌપાઈ :—

બાજ કા બલ કુર્તી બહુ દેખી ❀ શાહ નવાબ ખુશી ભે પેખી
બહુ ખુસી ચાલી સબકો હોઈ ❀ માનો સ્વર્ગ મિલા પુનિ સોઈ
ઉસી સમય એક બના પ્રસંગા ❀ આકાશ ગર્જના હુઈ બડા જંગા
એક ચિત્ત સબ જોવન લાગે ❀ આકાશ તરફ ધ્યાન સો જાગે
હુઆ શબ્દ આકાશ સે સોઈ ❀ હે સુલતાન સમુઝ તુમ જોઈ
જૈસે બાજ પક્ષી કો મારા ❀ એસે હોય હાલ તુમ્હારા
લશકર એગમ રાજ નવાબા ❀ વહાં ફાંસી કા નહિ હૈ તાબા
એ સબ તુમ્હે મદત ન કરી હૈં ❀ યમ દુતો તુમકો જો મરી હૈ
યમ બાજ સે બાંચા ચાહો ❀ દિલ મેં દયા ભક્તિ ચિત ગાહો
એસી ભયંકર બાની સુનકર ❀ સબ કોઈ ડરે હોસ નહિ તનકર

❀ દોહા ❀

બાદશાહ કો ભય હુઆ ॥ થર થર કંપે સોય ।
હાથ જોર બિનતી કરે ॥ આકાશ તરફ ચિત હોય ॥ ૨૫૦

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ વિનય કર જોડી ❀ અલ્લાહ ખુદા શરન મેં તોરી
સાહબ કબીર ખુદા તુમ મેરા ❀ હમહિત તુમ આયો બહુ બેરા
હમ અજ્ઞાની માયા અંધ હોઈ ❀ બહુ પ્રકાશ દેખાવય સોઈ
બડા ઉપકાર હૈ સાહબ તોરા ❀ મૈં પુનિ પાપ કીન બલજોરા
જાનિ બુઝી મૈં જીવ ન મારો ❀ યહ પ્રતિજ્ઞા કરત હો સારો

આપ કી ઇચ્છા કે અનુસારી ❀ રાજ ત્યાગ કી ઇચ્છા ધારી
સો નિર્બિન્ધ કરો પ્રભુ પૂરા ❀ ભક્તિ કરો સો આપકી સૂરા

॥ સભા મેં રાજ ત્યાગ કી જાહિરાત ॥

—: ચૌપાઈ :—

દૂસર દિવસ સભા બડી કીન્હા ❀ સબ કોઈ આય આસન લીન્હા
બોલે શાહ સભા મેં સોઈ ❀ સુનો સભા જન મમ કહા જોઈ
માયા ભોગ બિલાસ સે સોઈ ❀ અર્ધ ઉમર બીત ગઇ હોઇ
માયા ભોગ સે મન નહિં ત્યાગા ❀ પુરન ધાસ જસ પાવક લાગા
કોઈ સમય તૃપ્તિ નહીં હોઇ ❀ મન કા અસ કામ હૈં સોઈ
સાહબ કબીર ખુદા મમ પ્યારા ❀ હમે ચેતાવન આયો બહુ બારા
તો યહ અન્ધ ચેતત પુનિ નાહીં ❀ હમ સમ અધમ કવન જગ માહીં
બલખ બુખારા રાજ જો નીકે ❀ તાજ સિંહાસન સબ કુછ જીકે
હમાર પીસર શાહજાદા હોઈ ❀ ઉનકો સોપત હીં સબ સોઇ
હમ નિંકંટક જંગલ મેં જાઈ ❀ એક ચિત ભક્તિ કરો લવલાઇ

❀ દોહા ❀

બાદશાહ કા શબ્દ સુનિ ॥ સભા ભઈ નિરાશ ।
રાજ મહલ મેં ફૈલ ગઈ ॥ સહર મેં ફૈલી તાશ ॥ ૨૫૧

—: ચૌપાઈ :—

રાજ સભા સમઝાવન લાગે ❀ બાદશાહ કો ન પ્રિય લાગે
સભા સબૈ બરખાસન હોઇ ❀ બાદશાહ ગે મહલ મેં સોઈ
શહર મેં હો ગા હાહા કારા ❀ રાજ કુટુમ્બ સબ રોવય સારા
બહુત સે રાની સુલતાન કે હોઈ ❀ વજ્રાઘાત પડા પુનિ સોઈ
સબ દાસી દાસ પુનિ રોવય ❀ શાહ બિના કૈસે સુખ હોવય
સબ બેગમ સમઝાવન લાગી ❀ રાજ મેં રહૈ હોય નાહ ત્યાગી
નાચ ગાન તાન બહુ તોડૈ ❀ શાહ રીઝાવન કર બહુ જોડૈ
કામ બાન સબ રાનીન મારૈ ❀ બાદશાહ લાગય નહિં સારૈ
બાદશાહ કો પુનિ રીઝાવન ❀ કામીનિ રૂપ લીન્હ સોહાવન
કામ બાન ચેને નહિં છેધા ❀ સદ્ગુરૂ બાન પ્રથમ સે બેધા

ફટા ગુદડી બલકલ સોઈ ❀ કૈસે પહિરો તુમ પુનિ જોઈ
આપ કો સૈન કરન તૈયારી ❀ ફૂલ અત્તર વસ્ત્ર બહુ સારી
કરૈ સુગંધ બહુત ગહ ગાઈ ❀ દેવન કો દુર્લભ જો આઈ
દાસી દાસ ખડે કર જોરે ❀ નજર ફિરત દૌડય ચહુ ઓરે
રાજ નબાબ હુકુમ કે માહીં ❀ આપ કા ઈચ્છા દેખત તાહીં
બડી ફૌજ સિન્ધ સમ જાનો ❀ આપ કા હુકુમ ખડી સો માનો

❀ દોહા ❀

યહ સબહિ સુખ છોડ કર ॥ જંગલ પૃથ્વી માહિં ।
કંકડ મટ્ટી મેં પુનિ ॥ કૈસે સોવો જાહિં ॥ ૨૫૬

—: ચૌપાઈ :—

બહુ ત્રાસ જંગલ કે માહીં ❀ સ્વામી નાથ તુમ બન યોગ્ય નાહીં
અનેક પ્રકાર હિન્સીક જીવ હોય ❀ આપ કો ત્રાસ દેયં પુનિ જોઈ
ઠંઢી ગર્મી વર્ષા રૂતુ જાનો ❀ બડા કષ્ટ જંગલ મેં માનો
માન સરોવર હંસ જો ભોગી ❀ ડાબર ગડઢા રહે ના યોગી
સ્વામી નાથ બચન મમ માનો ❀ રાજ્ય ત્યાગ કરો મત જાનો
જંગલ તપ કે તુમ નહિ જોગૂ ❀ કોમલ શરીર સહી સકો ન સોગૂ
યહ સબ જાનિ સમઝો પતિ મોરા ❀ જંગલ જાન છોડો હઠ જોરા

❀ દોહા ❀

ખુદા દર્શ કી ઈચ્છા જો ॥ તુમ્હરે જાગી સોય ।
સંત ફકીર બુલાય કે ॥ દીન્હ જેલ જો જોય ॥ ૨૫૭

—: ચૌપાઈ :—

થોડા જલ માફ ન કીન્હા ❀ ભેખ બુલાય જેહલ તુમ દીન્હા
સુકૃત પુન્ય જોર નહી તોહીં ❀ કૈસે ખુદા કા દર્શન હોહીં
સાહબ કબીર ખુદા સમ વોહીં ❀ આયે ભેપ છોડાવન જોહીં
ખુદા દરસ કા તુમ હઠ કીન્હા ❀ સાહબ કબીર રૂપ બહુ લીન્હા
હિન્સા પાપ કરો બહુ તોહીં ❀ ખુદા મિલન કી આશા સોહીં
સાહબ કબીર પ્રમેશ્વર રૂપા ❀ ઉનકી દયા છુટય ભવ કુપા
આયે બહુત બાર પુનિ ગોઇ ❀ તુમકી ચેતાવન કે લિયે સોઈ

ખુદા દર્શ કી હઠ દેવ છોડી ❀ હિન્સા પાપ કરો નહિ જોડી
અહિન્સીક ભક્તી રાજ મેં કરહુ ❀ ખુદા દર્શકી હઠ તજિ દેહુ
સાહબ કબીર કા ઊંચ હૈ જ્ઞાના ❀ પ્રાણનાથ તુમ સહજ ન માના
મહલ મેં રહિ સબ કો સુખ દીજૈ ❀ આપહિ યહાં બહુ આનન્દ લીજૈ

❀ દોહા ❀

રાની બેગમ કા પુનિ ॥ સુનિ જો ઐસી બાત ।
જ્ઞાન ભક્તિ સે જો ભરા ॥ તહાં ન દુસર આત ॥ ૨૫૮

—: ચૌપાઈ :—

ભક્તિ જ્ઞાન અહિંસક જાનો ❀ પાપ દુઃખ સબહિન કીન બખાનો
બેગમ બહુત કહેઉ સમુઝાઈ ❀ નીતી ડર દુઃખ ફર્જ બતલાઈ
બાદશાહ કો પ્રિય ન લાગા ❀ સતગુરૂ શબ્દ હૃદય મેં જાગા
શાહ કહા રાની સુનિ લેહૂ ❀ હમૈ સિખાવન અચ્છા તુમ દેહૂ
હમાર હિત જાનેવ તુમ તોહીં ❀ વહી જ્ઞાન સિખવાયો મોહીં
ધન્ય અવધી જ્ઞાન હૈ તોરા ❀ જો કછુ કહેઉ ધર્મ સે જોરા
માતા પિતા ધન્ય હૈં તોહી ❀ જો યહ જ્ઞાન સમુઝેવ તુમ હોહી
માયા ભોગ રાજ સુખ જાનો ❀ મન કબહીં ત્રીપિત ન માનો
ખુસી સે રાજ જો ન ત્યાગા ❀ મૃત્યુ સમય કછુ સંગ ન લાગા
ઇસસે પ્રથમ ખુસી સે ત્યાગા ❀ પરમેશ્વર દર્શન અનુરાગા
હમકો સુખી કરન કે હેતૂ ❀ કબીર બ્રહ્મ આયો ધર્મ સેતૂ
બહુત બાર સાહબ જો આયે ❀ વહ ઋણ મમ માથે પર જાયે
ખુદા સમક્ષ મૈં કીન્હ પ્રતિજ્ઞા ❀ રાજ તજન કી ભઈ હૈ આજ્ઞા

❀ દોહા ❀

સભા મધ્ય મૈં કહા હૈ ॥ રાજ તજન કા સોય ।
અબ હમ પીછે ના ફીરૌ ॥ રાની સમઝો જોય ॥ ૨૫૯

—: ચૌપાઈ :—

રાજો કા ધર્મ યહ જાનો ❀ બોલય શબ્દ ફિરય નહિ માનો
આતમ સંગ શબ્દ કા ખેલા ❀ શબ્દ કહૈ પાલય સો બેલા
ધન અરૂ ધામ દેહ ચલિ જાઈ ❀ બડા પુરૂષ કા બચન ના જાઇ

ખુદા કે સન્મુખ મેં પુનિ સોઈ ❀ જાને કો નિશ્ચય કિયા હોઈ
પીછે પગ અબ નહિ રાખો ❀ જો દુઃખ પડય વોહી અબ ચાખો
ખુદા કે સન્મુખ જો ફિર આહીં ❀ મમ સમ પાપી કવન જગ માહીં
ખુદા કી ભક્તિ હે જીવ તરના ❀ સંત ફકીર કી સેવા કરના
દુઃખી ગરીબ જાનો તુમ તોઈ ❀ પ્રજા નીત સે પાલો વોઇ
રાજ કુંવર શહજાદા તાહીં ❀ નીત ધર્મ સીખાયેવ આહીં
તુમ સબ જાવ અપને જો ધામા ❀ હમ અબ કરબ જોઈ અરામા
રાજ કુટુમ્બ સબ ચલ જાઈ ❀ હૃદય દુઃખ બડા રહા છાઈ

❀ દોહા ❀

રાજ કુટુમ્બ વોજીર સહિત ॥ સબ કો વજા ઘાત ।
રાનીન કો તો દુઃખ બહુત ॥ કવી કહત સકુચાત ॥ ૨૬૦

—: ચૌપાઈ :—

શાહ કોઠરી બન્દ સો કીન્હા ❀ ગયો સોય સજા પર લીન્હા
મધ્ય રાત ભઈ પૂનિ સોઈ ❀ રાજ કુટુમ્બ નિન્દ્રા મેં હોઈ
રાજ પોશાક ઉતાર સો ડારી ❀ કોપીન કફની ગલામેં ડારી
સચ્ચા ત્યાગી રૂપ બનાઈ ❀ રજો ગુણ ભાવ જરા નહિં આઇ
પગ મેં પનહી નહિ સો રાખા ❀ નિકલે ધર્મ બઢાવન સાખા
કર મેં દણ્ડ કમંડલ સોહા ❀ રાજ મહલ સે નિકલે નિર્મોહા
ઇશ્વર ખુદા કે દર્શન તાહીં ❀ રાજ સુખ છોડય સબ આહીં
ધન્ય બૈરાગ્ય સુલતાન કા જાનો ❀ માતા પિતા ધન્ય જો માનો
મન ઇન્દ્રી ચેના ધન્ય .નીકે ❀ યહ માર્ગ સમઝા પુનિ જીકે
સાહબ કબીર લાખો ધન્ય હોઈ ❀ શાહ ચેતાવન બહુ ગે સોઇ

❀ દોહા ❀

એક સુલતાન કે કારને ॥ સાહબ ગે બહુ બાર ।
ધન્ય ધન્ય સત્તગુરૂ તોહિ હૈ ॥ બરનો બારમ્બાર ॥ ૨૬૧

રહી બહુત સે સહેલિયા ॥ હાથી ઊંટ તુરંગ ।
સાહબ દર્શ કે કારને ॥ છોડવ બાયદ રંગ ॥ ૨૬૨

—: ચૌપાઈ :—

ચલત ચલત થકે પુનિ સોઈ ❀ રસ્ત મ આરામય કીન તે જોઇ
પગ મે છાલા પડા બહુ જાનો ❀ કંકર કાટા લાગ બહુ માનો
ભૂખ પ્યાસ લગિ બહુ સોઇ ❀ શરીર રંગ ફીકા પડા હોઇ
તો ભી ચલત રહે મગ માહીં ❀ ચિન્તા એક સાહબ કી આહીં
તીન દિવસ ભોજન નહિ લિન્હા ❀ જલ પર એક નિર્બાહ તે કીન્હા
ચલન કી તાકાત રહી ન સોઈ ❀ એક વૃક્ષ તલ બૈઠે ઓઇ
આગલ કથા કહો સો રાખી ❀ તપસી કે મન મેં જો ભાસી
એક સંત એક વૃક્ષ કે પાહીં ❀ બૈઠે ભજન કરૈ બહુ દિન તાહીં
શાહ કી નજર ગઈ પુનિ વોહીં ❀ ચલકર નમસ્કાર કીન્હ સોહીં
બાદશાહ સંત સે ભાષા ❀ હમકો સંગ રાખો ધર્મ સાષા

❀ દોહા ❀

સંત બિચાર કરને લગે ॥ ઇનકો રાખોં સોય ।
અર્ધ ભૂખ રહન પડૈ ॥ કોઇ યતન જો હોય ॥ ૨૬૩

—: ચૌપાઈ :—

ખાને કો તુમ રાખો ફરિકત ❀ રહને કો તુમ રાખો સરીકત
સંત કહા સુનો ધર્મ ભાઇ ❀ ખાને કા તુમ જુદા રહાઇ
રહો તુમ મમ પુનિ જો પાસા ❀ બડી બાત અચ્છા સો ખાસા
તવૈ શાહ કહેઊ તેહિ પાહીં ❀ ભોજન મેં સામિલ રાખત નાહીં
તો પુનિ રહન અલગ સો રાખી ❀ એકલા રહે સાહબ હૈ સાખી
ખાના જબ ફરીકત કહતે ❀ રહના તવૈ ફરીકત સહતે
બાદશાહ એસે પુનિ કહેઊ ❀ વાપસ જાય વૃક્ષ તલ રહેઊ
સાહબ કબીર ચરન ચિત લાઈ ❀ બાદશાહ બૈઠે તહાં આઈ
સાહબ કા ધ્યાન કરત મન માહીં ❀ શરીર ભાન રહા સો નાહીં
નેત્ર મેં જલ ભરી સો આવા ❀ સાહબ કા બિર્હા સો અકુલાવા
એસા પ્રેમ દેખા શુખ રાસી ❀ ભગતો દુઃખ કાટન કા નાસી
ભક્ત બત્સલ ઘટ ઘટ હૈ નીકે ❀ સાહબ કબીર જાનૈ સબ જીકે

પ્રથમ ભક્ત પરીક્ષા કીન્હા ❀ પીછે રક્ષન કો ચિત્ત દીન્હા
મહાન તેજે બહૂત પ્રકાશા ❀ શાહ પાસ પ્રગટ ભે તાસા

❀ દોહા ❀

બાદશાહ દેખત ભયે ॥ સતગુરૂ કા જો રૂપ ।
સચ્ચિદાનંદ ઇશ્વર પુનિ ॥ સાહબ કેર સ્વરૂપ ॥ ૨૬૪

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ચરન પડે ઢરી સોઈ ❀ આંસૂસ પગ ભીજાયેવ જોઈ
સાહબ કબીર લીન ઉઠાઈ ❀ આસ્વાસન દીન બહુ તાંઈ
વોહી જંગલ કે બીચ મંઝારા ❀ ગુરૂ શિષ્ય બૈઠે દો સારા
સુલતાન આનન્દ બર્ણી ન જાહીં ❀ કમલ દેખિ સૂરજ કા તાહીં
તીન દિવસ કી રોટી દીન્હા ❀ શાહ પ્રેમ સે જો લે લીન્હા
ભોજન કીન અનન્દ મન માહીં ❀ વહ સ્વાદ કહિ જાત સો નાહીં
છપ્પન પ્રકાર પાકમા સોઈ ❀ વહ સ્વાદ વહ રોટીમ હોઈ
સાહબ કહા શાહ સો જોઈ ❀ તુમ વિશ્રામ યહાં કરો સોઈ
કોઈ સમય તુમકો મિલ જાઊં ❀ બ્રહ્મ રૂપ કા દર્શ કરાઊં
ઇતના કહિ ભે અન્તર ધ્યાના ❀ શાહ ખડે દેખત ના જાના

॥ માયા સે ઉપરામ વૃતી ॥

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર પ્રેર્ણા કિયા ॥ સિદ્ધિ કો પુનિ જાન ।
કહેઊ શાહ બૈઠા જહાં ॥ જંગલ મેં સો માન ૨૬૫

—: ચૌપાઈ :—

એક પહર રાત્રિ કે બીતે ❀ ખાન પાન સબ રચો મન હીતે
બૈઠન સોવન દાસ વો દાસી ❀ અતર ફુલેલ મહકે બહુ પાસી
નાચ ગાન સબ કરો ત્યારા ❀ શાહ કો ખુસ કરો તુમ સારા
સૂરજ ઉદય પહિલે સો જાનો ❀ અદૃશ્ય હિેા યહી સો માનો
આજ્ઞા સાહબ કી સો માની ❀ સિદ્ધિ કીન તહાં સબ આની
દો રાત્રી રચે યહ માયા ❀ શાહ કા મન નહી લોભાયા
યહ રચના કા સ્વાદ ન લીન્હા ❀ જાનેવ યહ દુઃખ કા હૈ ચીન્હા

જૈસે રાત્રી પિંજર માહીં ❀ ચાકી ચાક પુરુષ એક તાહીં
પિંજર મેં દોનો હૈ સોઈ ❀ દોનો જુદા બૈઠે પુનિ જોઈ
દોનોં મિલન રાત્રી મેં નાહી ❀ કુદરત નેમ બડા રચા તાહી

❀ દોહા ❀

બાદશાહ એસે પુનિ ॥ માયક સ્વાદ ન લીન ।
જાનેવ સોઇ પરીક્ષા હૈ ॥ સત્તગુરૂ મમ સો કીન ॥ ૨૬૬

—: ચૌપાઈ :—

માયા ઉપરામ ભાવ યહ જાનો ❀ શાહ કી વૃતિ માયમ ન માનો
બાદશાહ પ્રથમ ગે સોઈ ❀ જો વહ સંત બૈઠે રહે હોઈ
ઉન્હો ને દેખા યહ બડ ઠાટા ❀ મન મે દુઃખ કી ભા સો આંટા
ઈશ્વર સે કહન સો લાગે ❀ કલ આયે ઈનિકો સુખ પાગે
વર્ષ બહુત સે હમ તપ કરહીં ❀ રોટી એક મિલત સો તબહીં
અકાશ બાની તબ પુનિ હોઈ ❀ સંતોષ ધન તુમ રાખો સોઈ
તુમરે પડોસી સંત જો તાહી ❀ ઉનકા યહ પરીક્ષા આહીં
સાહેબ પ્રગટ ભૈ પુનિ સોઈ ❀ બાદશાહ સમક્ષ સો જોઇ
તબ સુલતાન ચરન ગહિ રહેઊ ❀ કહેઊ માયા પ્રગટ ન કરેઊ
સાહેબ કહા સુનો સુલતાના ❀ મન તુમાર ઉપરામ બખાના

❀ દોહા ❀

એસા જો વૈરાગ્ય કરો ॥ હૈ તુમરી બડી ભાગ્ય ।
આગે મોક્ષ પદ મિલેગા ॥ રાખો બ્રહ્મ અનુરાગ ॥ ૨૬૭

—: ચૌપાઈ :—

વૈરાગ્ય લક્ષન કહોં બખાની ❀ ત્યાગ બિના જીવ સુખ ન માની
સાંચા બૈરાગ્ય યહી સો જાના ❀ રાજ પાટ ત્યાગેવ બડ માના
રાજ સાહિબી સુખ બડ જાનો ❀ સમ્પત્તિ બડા ભોગ મેં માનો
જિતના સમ્પત્તિ હૈ પુનિ સોઇ ❀ ઈતના ભોગ બઢે પુનિ જોઈ
ઈન્દ્રી ભોગ નાના વિધિ કરહીં ❀ તાતે જીવ બન્ધન મા પરહીં
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધા ❀ એ પાંચો મેં મન હૈ અન્ધા
એક એકકા નિર્ણય સો કરહીં ❀ સાવધાન હોય મન મેં ધરહીં

પ્રથમ શબ્દ કા યહ ગુન જાનો ❀ અચ્છા શબ્દ સુનત સુખ માનો
જો અપ શબ્દ સુનત દુઃખ હોઈ ❀ દોનો કો એક જાનો સોઈ

❀ દોહા ❀

શબ્દ જાલ જો વિષય મેં ॥ મૃગ તે જાય ફસાય ।
ઈસમે પ્રાણ દેત હૈં ॥ તન કો નાહિં ડેરાય ॥

—: ચૌપાઈ :—

મૃગ કો એસે લેય બસાઈ ❀ શબ્દ કા વિષય યહ જાનો ભાઈ
રૂપ નેત્ર દ્વારે સે જાનો ❀ સુન્દર રૂપ અચ્છા બહુ માનો
રૂપ કુરૂપ યહ માયા આહીં ❀ સત્ય સ્વરૂપ ઘટ મેં જો તાહીં
રૂપ દેખિ પતંગ જલિ જાઈ ❀ દીવા મેં જો પરે હર્ષાઈ
રૂપ પ્રિય પતંગ કો માનો ❀ એહી મેં પ્રાણ નષ્ટ કરે જાનો
જિભ્ભા ઈન્દ્રી પર રસ કા બાશા ❀ અચ્છા રસ એને પ્રિય ખાશા
પટ રસ બસ્તુ બહુત જગમાહીં ❀ જિભ્યા કો પ્રિય બહુ તાહીં
જીવ મારિ જો તત્વો આવય ❀ જિસસે બુદ્ધિ ભ્રમિત હોય જાવય
એસા બસ્તુ કભી નહિં ખાઈ ❀ ઈનમે પાપ હોય બહુતાઈ
દૈવ યોગ સે જો કુછ આવય ❀ પ્રેમ સે લેય મન હર્ષ બઢાવય

❀ દોહા ❀

દસ પાંચ જો હોય પુનિ ॥ બાંટિ કે ખાવય તાહિં ।
કદી અકેલા ખાવય નહીં ॥ રસ ઈન્દ્રી બસ આહિં ॥ ૨૬૯

—: ચૌપાઈ :—

રસ કા સ્વાદ મીન બહુ જાને ❀ જાય પ્રાણ ઈસી મેં માનો
ગંધ કા જ્ઞાન નાશીકા જાનો ❀ ગંધ સુગંધ દોનો પહિચાનો
અચ્છા ગન્ધ નાક પ્રિયા હોઈ ❀ દોનો એક સમ રાખય જોઈ
ગન્ધ પ્રિયા બહુ ભવંર ક જાનો ❀ ઈસમે પ્રાણ ખોવય પુનિ માનો
અસ્પર્શ ઈન્દ્રી બહુ બલવાના ❀ નંભા પર એના અસ્થાના
મૈથુન ભોગ એને પ્રિય હોઈ ❀ ઈસી મેં જીવ સબ જાય બિગોઈ
નષ્ટ હોય બ્રહ્મચર્ય તાહીં ❀ બહુત પાપ સિર ઉપર આહીં
પુરૂષ કે લિયે સ્રી હૈ માયા ❀ સ્રી લિયે જો પુરૂષ કહાયા

દોનો પરસપર યહ પુનિ જાનો ❀ એક દુસરે કો માયા માનો
ત્યાગી લિયે યહ હૈ નેમા ❀ ગૃહસ્થ કે લિયે દુસર હૈ પ્રેમા

❀ દોહા ❀

ગૃહસ્થા આશ્રમ જો રહે ॥ નારિ પુરૂષ કા યોગ ।
સન્તાન ઉત્પ્ર કારને ॥ નારી પુરૂષ સંયોગ ॥ ૨૭૦

—: ચૌપાઈ :—

નભ્ભા ઇન્દ્રી મહા બલવાના ❀ બડે બડે પુનિ ભે હૈરાના
દેવ દૈત્ય ઋષી મુની જાનો ❀ સંત ભક્ત વિદ્વાને માનો
લાખો મેં કોઈ એકહિ તાહીં ❀ કામ જીત કોઈ વિરલા આહીં
સતગુરૂ જિને પુરા મિલ જાઈ ❀ કામ જિતન કછુ જ્ઞાન બતાઈ
જબહીં કામ તન આય જગાવય ❀ ગુરૂ પુરા જો ધ્યાન સિખાવય
વોહી રીત સે ધ્યાન કરાહીં ❀ તબહિન કામ શાન્તિ હોય જાંહીં
સ્પર્શ જ્ઞાન હાથી કો હોઈ ❀ ઇસસે પકડ જાય વહ સોઇ
સાહબ કહા શાહ સે નીકે ❀ તુમ માયા સે જિતેત્ર જીકે
અબ ન ફસો ધ્યાન તુમ રાખો ❀ જો છોડેવ વહ કબી ન ચાખો

❀ દોહા ❀

રાજ સાહિબી સમ્પતિ જો ॥ તુમ જો છોડેવ જોય ।
ધન્ય વૈરાગ્ય તુમ્હાર જો ॥ સુનો સુલતાને સોય ॥ ૨૭૧

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ બિનવત કર જોરી ❀ અધમ ઉધારન બંદી છોરી
હમ એક જીવ અધમ અતિ પાપી ❀ તીનહિં ચેતાવન આયેવ પ્રભુ આપી
બહુ કષ્ટ પ્રભુ મમ હિત લીન્હા ❀ બહુ ઉપકાર આપ ને કીન્હા
તવ પદ સેવા યુગો યુગ કરહીં ❀ ઉધ્ધાર હોવેં ના આપ સે કબહીં
ખુદા દર્શન કી હૈ પ્રભુ આસા ❀ પાત્ર જો ઠીક હોય બિશ્વાસા
સતગુરૂ તબ બોલે અસ વાણી ❀ શાહ સુનો યહ નેમ બખાણી
જો દેશ કા રાજા ભક્ત હોઇ ❀ પ્રજા વોહી અનુસરે જો સોઇ
તુમકો ધર્મ ભક્તિ મેં દેખી ❀ પ્રજા તુમ્હાર ધર્મ મેં પેખી
દુસર કારણ યહ સો જાનો ❀ તવ સુકૃત યહ વિષય કા માનો

યહ દો કારણ જાનો તુમ તો ❀ તુમ્હે ચેતાવન આયેવ જો હમ તો

❀ દોહા ❀

બ્રહ્મ દર્શન કે યોગ્ય જો ॥ પૂરા હૈ જિજ્ઞાસ ।
અબ કહને મેં બાર નહીં ॥ મન મેં કરો વિશ્વાસ ॥ ૨૭૨

—: ચૌપાઈ :—

તબ સતગુરૂ શાહ સે કહેઉ ❀ ફલ ફૂલ જલ માગાવત ભયઉ
સમય અચ્છા જાનિ પુનિ સોઈ ❀ સંત વેષ દીન પુનિ વોઈ
બ્રહ્મ જીવ પ્રાણ વો સુરતા ❀ ચારો ભેદ કહેઉ ઘટ સમતા
રૂપ ગતી શક્તિ સમુઝાઈ ❀ સ્થાન કમલ ભેદ સો ગાઈ
ધ્યાન કરન કો નિત સમઝાયો ❀ એહી ઉપાય મોક્ષ કા ગાયો
આજ્ઞા કીન સુનો સુલતાના ❀ ધ્યાન કરી દેખો વહ પ્રમાના
ધ્યાન કરો બ્રહ્મ કા તાહીં ❀ ઘટ મા વોહી બસા હૈ આહીં
તબ સુલતાન કીન્હ વહ રીતી ❀ સાહબ કહા જોઈ પ્રતીતી
ધ્યાત મેં મગન હુયે યુગડન્ડા ❀ વહ પ્રકાસ દેખા પ્રચન્ડા
ખુદા પરમેશ્વર કા વહ રૂપા ❀ નિર્ગુન લખા બલખ કા ભૂપા
ખુદા દીદાર કીન નર નાહા ❀ બહુત સમય કા ઇચ્છા રાહા

❀ દોહા ❀

શબ્દ બ્રહ્મ કે રૂપ મેં ॥ શાહ હુયે આનન્દ ।
વિલગાયે બિલગે નાહી ॥ પરમ રૂપ સાનન્દ ॥ ૨૭૩

—: ચૌપાઈ :—

તબ સાહબ કીન્હ અસ કોઈ ❀ બ્રહ્મ સે મન અલગ કીન જોઈ
ઉતરા ધ્યાન શાહ તબ જાગે ❀ સાહબે ચરન પડે લય લાગે
કીન્હ દન્ડવત બારમ્બારા ❀ વિનય બહુત ભાતિ અનુસારા
ધ્યાન વિષય કા જો પ્રસંગા ❀ સાહબ કહઉ રેખતા સંગા
વહ નીચે જો લીખિ દર્શાઇ ❀ ધ્યાની કો મિલય સુખ આઈ

॥ રેખતા કબીર સાહબ કી બાની ॥

ધુરત નિશાન જહાં સુન કે બીચ મેં । રમત ચૌહાન કોઈ સંત પૂરા
ઝુઝ બીન ઝુઝના ઔર બુઝ બિન બુઝના । પાવ બિન પંથ કોઈ ચલે પૂરા

નૈન બિન સૈન ઔર બૈન બિન બોલના । પાપ પરચંડ તહાં હોત ચૂરા
કહૈ કબીર યહ વિકટ કા ખેલ હૈ । લહે ગુરૂ જ્ઞાન તે સંત સૂરા

—: ચૌપાઈ :—

ઇસ પ્રકાર સાહબ ને સોઈ ❀ શાહ કો બોધ દીન પુનિ જોઈ
ધ્યાન સુમિરન નિત તુમ કરના ❀ યહી ઉપદેશ કહેઊ જીવ તરના
કંચન માયા આવય તેવં ફેરી ❀ કામીની માયા રાખોન નેરી
સાધુ સંગ હરદમ સો સરના ❀ સહજ સે આવય અનજલ કરના
તુમરી ઇક્ષા પૂરન હોઈ ❀ અબ હમ જાય યહાં સે સોઈ
ઇતના કહિ કે સાહબ તાહીં ❀ ભે આદિષ્ય લખા કોઇ નાહિ
બાદશાહ કો ચિન્તા વ્યાપી ❀ સાહબ સાહબ બોલ ભુઇ થાપી
દો પહર તક હોસ ન આવા ❀ સત્તગુરૂ દયા કીન્હ સો ભાવા
આકાશ બાની સાહબ કીન્હા ❀ બાદશાહ તુમ ઉઠો પ્રવીન્હા

❀ દોહા ❀

હમ તુમ્હારે હૈં પાસ મેં ॥ ચિન્તા કરો મત સોય ।
રાજ છોડેવ જો કામકા ॥ કરો વહી સો જોય ॥ ૨૭૪
બાદશાહ કો હોસ ભા ॥ સાહબ આજ્ઞા કીન્હ ॥
ભક્તી ભજન મેં લગ ગયે ॥ માહિ ચિત દીન્હ ॥ ૨૭૫

—: ચૌપાઈ :—

રાજ પાટ છોડેવ સુલતાના ❀ નિજ મુખ સાહબ કીન્હો બખાની
વહ શબ્દ નીચે તે લિખ દેહુ ❀ ત્યાગી કો બહુ સુખ જેહુ

॥ ભજન કબીર સાહબ કા ॥

સુલતાના બલખ બુખારે કા । સબ તજિ કે જિત લિયા ફકીરી ।
અલા નામ પિયારેકા
ખાને કા સુખ જો અચ્છા અચ્છા । મિસરી કંદ છુહારે કા
સો અબ ખાતે રૂખા સૂખા । ટુકડા સામ સકારે કા
જિનતન પહિરે ખાસા મલમલ । તીન ટંક નવતારે કા
સો અબ ભાર ઉઠાવત લાગે । ગુદરી સેર દશ ભારે કા
ચુન ચુન ફૂલો સે સેજ બિછાઈ । કલિયા ન્યારી ન્યારી કા

સો અબ સયન કરત ધરતી પર । કંકર નહીં બહારે કા
જિનકે સંગ કટક દલ બાદલ । ઝન્ડા ન્યારે ન્યારે કા
સો અબ બન મે એકલે ફીરતે । ઇશ્વર નામ સહારે કા
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો । ફકડ હુઆ અખાડે કા

॥ ઇતિ શ્રી સુલતાન ઇબ્રાહીમ બાદશાહ કા પ્રસગ સમાપ્ત ॥

॥ દામોદર શાહ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

નામ દામોદર શેઠ જો ॥ કાશી ધામ કે માહિં ।
સાહબ કબીર કા ભક્ત થે ॥ ધર્મ દાન બડ તાહિં ॥ ૨૭૬

—: ચૌપાઈ :—

શાહ દામોદર ભક્તિ બહુ કરહીં ❀ સત્તગુરૂ આજ્ઞા શિરપર ધરહીં
જો બ્યાપાર મે કેરહીં કમાઈ ❀ ધર્મ હીત દસવા ભાગ લગાઈ
સાધુ સત ગરીબ દુઃખી દેખી ❀ ઉનકી સેવા કરૈ વિશેખી
એક દિવસ બ્યાપાર કે ગેસુ ❀ નૌકર સહિત પશ્ચિમ ગે દેસુ
માલ સામાન જહાજ મેં ભારા ❀ હાકેવ જહાજ સમુદ્ર મઝારા
જહાજ પૂર્બ દિશા પર આઇ ❀ કલકત્તા રહા થોડા દૂર જાઇ
વોહી સમય બન અસ તાહીં ❀ ભયકર તુફાન ઉઠા તે માહીં
બહુત તરંગ ઉઠન સો લાગા ❀ જહાજ લિયે કાલ જનુ જાગા
ખલાશી ગુમસ્તા સબ ઘબરાને ❀ શેઠેહિં મન મા બહુ પછિતાને
કોઈ ઉપાય બચન કા નાહીં ❀ સબકર આયુષ પૂરા ભા આહીં

❀ દોહા ❀

નૌકર કહા શાહ સે ॥ અપના રક્ષન હેત ।
સાહબ દયાલ સમરથ હૈ ॥ કરિ હૈ કૃપા નિકેત ॥ ૨૭૭

—: ચૌપાઈ :—

શેઠ દામોદર દો કર જોરી ❀ બિનય કરન જો લગે બહોરી
સાહબ કબીર મમ ગુરૂ હોઈ ❀ તારન હાર તુમહિ જો સોઇ
દયા કરો પ્રભુ અન્તર યામી ❀ હમ સબહી હૈં દાસ ગુલામી
પલ ઘટના આપ સબ જાનો ❀ બિરવ બદર તુમરે કર માનો

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહીં ❀ આપ સે છીપા હૈ કુછ નાહીં
દમોદર શાહ બિનય સો જાના ❀ સાહબ કબીર કાશી સ્થાના
તરત સિદ્ધિક પ્રેણા દીન્હા ❀ વહ તો જાય શાન્તિ જલ કીન્હા
પલ માત્ર મેં સો હોય ભયઊ ❀ જહાજ ડુબત બચિ પુનિ ગયઊ
સબ કોઈ બચે કાલ કે ગારે ❀ સતગુરૂ સતગુરૂ શાહ પુકારે
કલકત્તા અંદર આય સો ગયઊ ❀ સબ કુછ લે કાશી આવત ભયઊ
દામોદર શાહ કો સાહબ દેખા ❀ હંસન લગે જાનિ વિપેખા
દામોદર શાહ આય કર તાહીં ❀ સતગુરૂ ચરન પડે લપટાહીં

❀ દોહા ❀

બહુત વિનય કરને લગે ॥ શાહ દામોદર સોય ।
સાહેબ શાંતી દેત ભે ॥ સબ વૃતાન્ત કહ જોય ॥ ૨૭૮

—: ચૌપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન યહ તુમ જાનો ❀ જીવ કી ઐસી ગતી બખાનો
દુઃખ રૂપ પહાડ જબ ઘેરી ❀ કોઈ તરફ બચય સકત ન મેરી
તવ યહ જીવ સરના મા જાહીં ❀ ઈશ્વર દયાલ રક્ષન કરૈ તાહીં
ઉસકે ધર્મ પુન્ય પ્રભાવા ❀ ઉતની શક્તિ ઈશ્વર કા આવા
તવૈ જીવ કા મદત બખાની ❀ ઈસકી પરમ્પરા અસ આની
સાહબ કબીર કિયા હૈ સોઈ ❀ દામોદર શાહ કા રક્ષન હોઇ
વહ પ્રસંગ ભજન મે દેખો ❀ ધર્મ દાસજી કરે પરેખો
વહ ભજન નીચે લિખજાઈ ❀ સજ્જન બાંચ બહુ સુખ પાઈ

ભજન

દમોદર શાહ ને હોત અકાજ । અર્જ કી ડુબત દેખી જહાજ
લાજ રખ લીજે ગરીબ નિવાજ । આજ નિધ પાર લગાને વાલે

અર્જીનામા

સિંધુ બોહિત બચાયે । દાહ પંડા કે બુઝાયે

—: ચૌપાઈ :—

સાહેબ કબીર કહા સમુઝાઈ ❀ દામોદર શાહ સુનો ચિત્ત લાઈ
કોઈ આફત આવય જન પાહીં ❀ યાદ કરૈ ઈશ્વર કા આહીં

ઉનકા સુકૃત પુન્ય પ્રભાવા ⊛ ઇષ્ટદેવ આસનૈ ડોલાવા
વહી પુન્ય પ્રભાવ સે સોઈ ⊛ ઉસકી રક્ષા હોય પુનિ જોઈ
દુઃખમેં સુમિરન સબ જીવ કરતે ⊛ હાય હાય ઇશ્વર કો રટતે
ઇશ્વર દયાલ કાટે દુઃખ દ્વન્દા ⊛ જીવ કો સુખી કરે આનન્દા
સુખ મેં સુમિરન કોઈ કરહીં ⊛ ઐસા જીવ બિરલા કોઈ તરહીં
સબ પ્રકાર માયા સુખ આવય ⊛ તબ યહ જીવ ભૂલિ સો જાવય
સુખ મેં જો સુમિરન ન ભૂલય ⊛ તો દુઃખ કભી ન આવય સૂલય
સાચા સંત ભક્ત જગ સોઈ ⊛ સુખ મેં સુમિરન જો કરે વોઈ
સોઇ ધર્મ સાંચા કહવાઈ ⊛ અર્થ કામ કો દેવ ભુલાઈ
ધર્મ મોક્ષ કી ઇચ્છા રાખૈ ⊛ ઉત્તમ એહી સંત સબ ભાખૈ
ઉત્તમ મેં ઉત્તમ હૈ પુનિ સોઇ ⊛ ધર્મ મોક્ષ માંગય ન જોઇ

॥ ઇતિ શ્રી દામોદર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ અન્તર ધ્યાન કા સમય ॥

⊛ દોહા ⊛

અષ્ટ કામ પ્રધાન પુનિ ॥ સાહબ કબીર કા જાન ।
પૂરન હોન તૈયારી મેં ॥ તપસી કથા બખાન ॥ ૨૭૯

—: ચૌપાઈ :—

સાહેબ કબીર કાશી પુરી ગામા ⊛ નિજ આશ્રમ રહૈ સુખ ધામા
સંતો જ્ઞાન બર્ષા નીત કરહીં ⊛ સમાજ સુનય આનન્દ વહ ભરહીં
જમ્બૂ દ્વીપ ફીરે સબ ઠાઇ ⊛ આત્મ જ્ઞાન સમ્પ સમુઝાઈ
મોક્ષ કા સાધન બડા બતાયેવ ⊛ ઘટ મેં પુરન બ્રહ્મ લખાયેવ
ભારતે મેં સર્બ કો સુખ કીન્હા ⊛ હિન્દુ યવન મેં સમ્પ ભરિ દીન્હા
યહ ગ્રન્થ કી આદી મેં જાનો ⊛ સાહેબ પ્રગટ અષ્ટ કારન માનો
વહ મમ લીખા હૈ જો સોઇ ⊛ પૂરન કામ તૈયારી હોઈ
ક્રમ વાર નીચે પુનિ જાનો ⊛ નમ્બર સહિત સો પહિચાનો
પ્રથમ કાર્ય યેહી બખાની ⊛ હિન્દુ ધર્મ રક્ષન કીયો જાની
દુસર સત્ય ધર્મ ચલે સોઈ ⊛ ધર્મ ગુરૂ અસ્થાપન કીયે હોઈ
તીસર સુદર્શનકી વિનય સ્વીકારી ⊛ ઉનકે માતા પિતા કો તારી

❀ દોહા ❀

ચૌથા ગૌરી શંકર પુનિ ॥ ઔર સરસ્વતી જાન ।
અકાલ મૃત્યુ સે રોકિયા ॥ દોનોં કો સો માન ॥ ૨૮૦

—: ચૌપાઈ :—

પંચવાં બાત બડી હૈ સોઈ ❀ કમાલ કમાલી સજીવન હોઈ
મોક્ષ કે લિયે કીન્હ ઉપદેશા ❀ યહ જો જાનય ઇસમે પ્રવેશા
છઠા કાહન યહ હૈ સોઇ ❀ સનાતન ધર્મ પુષ્ટી કર હોઈ
સતવા નમ્બર યહ બડ માનો ❀ સહજ યોગ ભક્તિ સે જાનો
યહ ઉપદેશ કિન પુનિ તાહીં ❀ મોક્ષ કે લિયે યેહી જો આહીં
અઠવાં કારણ હૈ જો સોઈ ❀ આગે લિખા જાયગા વોઇ
સાત કાર્ય હોય પુનિ ગયઊ ❀ આઠવાં કામ તૈયારી ભયઊ
સાત કામ યહ બડા પ્રધાના ❀ સાહબ કીન સફલ જગ જાના
આઠ કાર્ય જો હૈ સોઈ ❀ ગોરખ પુર મગહર કા હોઈ
આઠ કામ પ્રધાન બખાના ❀ ઇસ મેં અનન્ત ઔર તે જાના
સાહબ કબીર જગ પ્રગટ ભયેઊ ❀ અનન્ત કામ જીવો કા કરેઊ

❀ દોહા ❀

એક દિવસ કે બીચ મેં ॥ સાહબ કબીર જો આહિ ।
જ્ઞાનામૃત વર્ષા વહીં ॥ સુનત હૈ સબ તાહિ ॥ ૨૮૧

—: ચૌપાઈ :—

કાશી ધામ કે બહુત નર નારી ❀ પંડિત વિદ્વાન સંત આચારી
શ્રીમંત ગરીબ બૈઠે સબ જોઈ ❀ કાશી નરેશ બીરસિંહ હોઈ
વહી-સમય કે પ્રસંગ અનુસારી ❀ સાહબ કહા સુનો નર નારી
આજ સે દશવાં દિનજો નીકે ❀ ગોરખ પુર મગહર મેં જીકે
અન્તર ધ્યાન હુવો મૈં જોઈ ❀ તુમ સબ ભક્તિ કરો જો સોઇ
મમ ઉપદેશ જો પાલન કરહીં ❀ સો જીવ અન્ત અમર પદ લહહીં
યહા મહાન દુઃખકી હૈ બાની ❀ સુની નર નારિ બિકલ ભે જાની
બજા ઘાત હુઆ સબ કેરે ❀ મૂર્છિત પડે ભૂમિ બહુ તેરે
યહ હાલત સત્તગુરૂ જબ દેખા ❀ ધિર્ય દેય સમઝાયો પરેખા

ભક્તો પ્રિયા સુનો મમ બાની ❀ હમ હૈં તુમરે પાસ અસ જાની
સમ્પ ભાવ તુમ સબ મેં રાખી ❀ ભક્તિ કરો સત પુરૂપ હૈં સાખી
સંત ભક્ત ગરીબ દુઃખી જાની ❀ તન મન ધન સે સેવા ઠાની

❀ દોહા ❀

આપન આચરન પબિત્ર કરિ ॥ ભક્તિ કરો નિર્ધાર ।
હમ તુમ પર જો પસન્દ હૈં ॥ માનો બચન હમાર ॥ ૨૮૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ સબ દુઃખ જાવ ભુલાઈ ❀ યોહી જીવ હમકો પ્રિય આઈ
સભા બિસર્જન કીન સુખ ધામા ❀ સબ કોઈ ગયે આઈ જબ યામા
યહ સમાચાર નગર મે વ્યાપા ❀ ફેલ ગઈ જલ્દી સે આપા
કાશી ધામ મેં ભા હાહાકાર ❀ સબ નર નારી કરે બિચારા
ભારત સુર્ય છિપન કો ચાહીં ❀ સબહી કરે વિચાર જો આહીં
કાશી નરેશ હૈં પુનિ સોઈ ❀ ઘોડે સવાર ભેજા જો ઓઈ
ફૈજાબાદ મગહર હૈં તાહીં ❀ રેવા નરેશ બુલાયેવ આહીં
યહ સબ આય ગયે તહાં રાજા ❀ ઉનકો ખબર દીહો જો તાજા
રેવાં નરેશ આયે તતકાલા ❀ કાશી પુરી દેખૈ બેહાલા
હિન્દુ યવન કાશીપુરી ધામા ❀ સાહબ કા શિષ્ય બહુત સો જામા
તારન હાર આપન સબ જાઇ ❀ આપન સબકી કયા ગતિ આઈ

❀ દોહા ❀

પાર બ્રહ્મ જો ઇશ્વર પુનિ ॥ સાહબ સત્ય કબીર ।
પ્રગટ ભયે જગ જીવ લિયે ॥ હૈ ભગવાન બડ પીર ॥ ૨૮૩

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ યવન કે ઝગડા માહીં ❀ સાહબ સમ્પ કરાયો તાહીં
દોનો દીન મેં હુઆ નહિં કોઈ ❀ સાહબ કબીર હૈ જસ સોઈ
દોનો કોમ કા સુખ કા હેતૂ ❀ સાહબ કષ્ટ સહેઊ બહુ જેતૂ
જો અજ્ઞાની થે અહંકારી ❀ સાહબ કો દુઃખ દિયે બહુ ભારી
બહુત યતન કીન પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કબીર નાશ નહી હોઈ
સંત ફકીર ઇનકો મત જાનો ❀ પૂરન ઇશ્વર સો પુનિ માનો

બહુત કસોટી અજ્ઞ જીવ કીન્હા ❀ તામે ટીકે ઇશ્વર મેં ચીન્હા
લાખો બર્ષ કે બીચ સોહાયે ❀ ઐસા પુરૂપ કોઈ નહી આયે
યે સબ અજ્ઞ જીવ પુનિ તાહીં ❀ અન્ત મેં સાહબ કા શિષ્ય ભે વાહીં
યેહિ બિધિ બાત કરૈ સબ કોઈ ❀ સબ કો દુઃખ મન પર બહુ હોઈ
અન્તર ધ્યાન કા જો સમાચારા ❀ ફૈલ ગયા ચહુ દિશૌ મંઝારા
સંત ભક્ત જન, બહુત સમાજા ❀ રાજ નવાબ આવય સિર તાજા

❀ દોહા ❀

કાશી પુરી બહુ આવહીં ॥ સાહબ મિલન કા સોય ।
દર્શન કર મન દુઃખ ભરા ॥ કહી સકત ના કોય ॥ ૨૮૪

—: ચૌપાઈ :—

કાશી નરેશ રેવા નૃપ જાની ❀ ફૈજાબાદ મહમદ માની
મગહર નવાબ બીજલી ખાં સોઈ ❀ એ સબ મિલ મંત્ર કીન જોઈ
સાહબ સે બિનય કીન પુનિ વોઈ ❀ મગહર ચલન કા આજ્ઞા હોઈ
આદિ બ્રહ્મ અર્જી સુની લેહૂ ❀ બહુ જીવો કલ્યાન હોય તેહૂ
યહ બિનય કર અંગીકારા ❀ મગહર ચલે કાશી કા પ્યારા
બડી સમાજ સાહબ સંગ લાગી ❀ પ્રેમ કી રીત વોહી સો જાગી
મગહર પહુંચ ગયે સબ સોઈ ❀ બડ સમાજ મેલા સમ હોઈ
સબ પ્રબંધ બિજલી ખાં કીન્હા ❀ ખાન પાન આસન સબ દીન્હા
પાની લિયે બડા દુઃખ હોઇ ❀ તબ નૃપ કહા સાહબ સે જોઈ
બહુત બર્ષ સે એક નદી તાહીં ❀ સુખી પડી જલ નહિં વાહીં

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ દૃષ્ટિ જબ કીયા ॥ વહ નદી કે માહિં ।
તરતજ ધારા નિકલ પડા ॥ નીચે સે પુનિ તાહિં ॥ ૨૮૫

—: ચૌપાઈ :—

વહ જલ સબ કરૈ પુનિ પાના ❀ અમૃત સમ બહુ કરે બખાના
સબ સ્નાન પાન સો કરહીં ❀ બહુત આનન્દ મિલા સો તબહીં
વહ નદી જલ અમી બખની ❀ રાખેવ નામ અમી સો માની
બર્તમાન મેં વહ નામ પુકારી ❀ અમી નદી કહત સબ ઝારી

સબકાર્ય નિવૃત જબ ભયઊ ❀ સભા સ્થલ પર આવત ગયઊ
સાહબ બૈઠ સિંહાસન માહીં ❀ જ્ઞાના મૃત જો રહે વર્ષાહી
સાહબ કહા સુનો સબ જાની ❀ બહુત સમય સે ભર્મ સમાની
ઉસકા નિર્ણય કર સમઝાઊં ❀ એક ચિત્ત સુનો ભર્મ સબ જાઊં
મગહર મરે સો ગધા હોઈ ❀ ભલ પરતીત ઇશ્વર સે ખોઈ
મગહર મરે મરન ન પાવય ❀ અન્ત મરે તો ઇશ્વર લજાવાય

❀ દોહા ❀

કાશી મગહર એક સમ ॥ સત્ય નામ સો લીન ।
સત્ય નામ પ્રતાપ સે ॥ કોઇ બાધા નહિ કીન ॥

—: ચૌપાઈ :—

નિજ સ્વરૂપ કા જ્ઞાન જો હોઇ ❀ ત્યાગ ભાવ પાલય પુનિ સોઈ
સબ આચરન શુદ્ધ તુમ રાખો ❀ સત્ય નામ રટો ધર્મ સાખો
ભર્મ છોડ દેવ સબ આહીં ❀ કહીં મરૈ મોક્ષ હોય તાહી
વહી ઇશ્વર કા હૈ ઉપકારા ❀ ભક્ત જીવ કો તારન હારા
યહાં કલંક લાગન કા કારન ❀ દક્ષ યગ્ન કીન સબ સંગ હારન
દક્ષ વિરોધ શંકર સે લીન્હા ❀ સતી અપમાન યહાં સો કીન્હા
પારબતી તહાં તનુ ત્યાગા ❀ શિવ ગણ આય બિધંસે યાગા
યગ્ય બિધંસ ભય પુનિ જબહીં ❀ શિવ શ્રાપ દીન પુનિ તબહીં
નિન્દક મરે યજ્ઞ મેં સોઈ ❀ ગધા હોય શ્રાપ મમ હોઈ
યહ શબ્દ અર્થ અનરથ કીન્હા ❀ ભૂત વર્તમાન મરૈ સચ ચીન્હા
યહ ભ્રમ સબહીં કો હોય ગયઊ ❀ બહુત સમય બાત યહ ભયઊ

❀ દોહા ❀

શિવજી ઐસા કહા થા ॥ મરે હૈ તે સોય ।
વહી ગધા હોવેગે ॥ યહી બાત હૈ જોય ॥ ૨૮૭

—: ચૌપાઈ :—

સબ જીવો કો કર્મ હૈ દાતા ❀ પાપ પુન્ય ભોગન મેં આતા
જીવોં કા કર્મ જૈસા તે હોઈ ❀ વૈસા ફલ વહ પાવય સોઈ
કોઈ દેશ કોઈ અસ્થલ ના દોગૂ ❀ મગહર અયોધ્યા કાશી દોસૂ

ઉત્તર હિન્દ ગોરખપુર જિલ્લા મગહરમાં કબીર સાહેબ જયોતી સ્વરૂપે
પધારી ગયા ત્યારે શરીર મળ્યું નહી ડાબી બાજુથી ૧. કાશી રાજા
વીરસિંહ ૨. રેવા રાજા રામસીંહ ૩. ગોરખપુર મગહરના નવાબ
બિજલીખાં પઠાણ ૪. ફેઝાબાદના નવાબ મહમદ હીલા અને સઘળો
સમાજ હાજર હતો.

શુભ કર્મ જીવ જો કરઈ ❀ સો ભવસાગર સે વહ તરઈ
દાન દેય પાત્ર કો દેખી ❀ જિસમેં શુભ ગુણ મિલે વિષેખી
ગૃહ આશ્રમ બહુ બડ જાના ❀ દાન એક સો બહુત બખાના
સેવા દાન ભક્તિમ ચિત લાઈ ❀ નિસ દિન યહી કરે અધિકાઈ
તપ ધ્યાન સમાધિ ના હોઈ ❀ ઇન્દ્રિય દમન મુશ્કેલ હૈ સોઈ
ત્યાગ ધર્મ મેં તપ જો ધ્યાના ❀ ક્ષમા દયા સત્ય હૈ માના
અચાર બિચાર ધીરજ રાખી ❀ ઇન્દ્રિય દમન સંત હૈ સાખી

❀ દોહા ❀

સત્ય પુરૂષ સ્મરણ સે ॥ સાર શબ્દ કા જાપ ।
તુમ સબહી કરતે રહો ॥ એહી મોક્ષ કા માપ ॥ ૨૮૮

—: ચૌપાઈ :—

નવાબ બિજલી ખાં પઠાના ❀ ઇનકો બચન દીન હમ જાના
યેહી ભર્મ સમાજ મેં ફૈલી ❀ ઇસસે મમ આયો યહાં સયલી
કર્મ કરૈ તૈસા ફલ પાવય ❀ મગહર કાશી એક સમ આવય
ભૂત ભવિષ્ય સબ દીન મિલાઈ ❀ અજ્ઞાની જીવ યહ ઠહરાઈ
સબ કર ભર્મ ચલા પુનિ ગયઊ ❀ સબ કા મન આનન્દ મેં ભયઊ
ધર્મ યગ્ય ચૌકા પુનિ કીન્હા ❀ આશીષ પ્રસાદ સબન કો દીન્હા
જન સબ કંજ માલ પહિરાઈ ❀ અત્તર સુગંધ ઉડય બહુ તાઈ
સાહબ કબીર કી જયજય બાની ❀ બોલત દોનો દીન સો જાની
તહં એક કુટી બની અનૂપા ❀ બીજલી ખાં કરાયેવ ભૂપા
જબહી સમય આય પુનિ ગયઊ ❀ સતગુરૂ કુટીમ પધારત ભયઊ
સાહબ આજ્ઞા કે અનુસારા ❀ બન્દ કીન કુટી કા દ્વારા

❀ દોહા ❀

અમર આસન સે બિરાજહિં ॥ સતગુરૂ કૃપા નિધાન ।
અન્તર ધ્યાન સો હોત ભે ॥ યહી બિધી સો જાન ॥ ૨૮૯

—: ચૌપાઈ :—

વહી સમય એક હુઆ અવાજા ❀ તોપ કે માફક શબ્દ સો ગાજા
કુટી સે નિકલી શ્વેત એક જ્યોતી ❀ સબ કોઈ ખડા બહુત સો રોતી

વહ પ્રકાશ અકાશ મેં છાયેવ ❀ છડ એક માહિ અદૃષ્ય હોય યેવ
યહ ઘટના મહાન સબ જોઈ ❀ અકાશ તરફ દેખય સબ કોઈ
સબ કે હૃદય પડા પ્રભાવા ❀ કલ્પના રહિત બરણી નહિં જાવા
બોલત જૈ જૈ સબ પુનિ કોઈ ❀ અકાશ ગુંજાય દીન જો સોઈ
જૈ જૈ બોલત બોલત સોઇ ❀ ભયે બેહોસ હોસ નહીં વોઇ
સોક સાગર મેં ડુબન લાગે ❀ નેત્રો આસૂ ધારા પુનિ ત્યાગે
એક દૂસર સે બોલત નાહીં ❀ સોક માહિ પડે સબ તાહીં
કાશી નરેશ ધીરજ સો ધારી ❀ સબ કો કહે ધૌર્ય સો કારી
બડા સમાજ યહ જો હોઈ ❀ સબગુરૂ ભાઈ મમ સો હોઈ
સબહિં શાન્તિ મન કરો બિચારા ❀ સાહબ શરીર જો ક્રિયા ધારા

❀ દોહા ❀

અન્તિમ ક્રિયા કરન કો ॥ સબહીં કરો બિચાર ।
દોનોં કોમ હાજીર તહાં ॥ મગહર સહર મંઝાર ॥ ૨૯૦

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ સમાજ હૈ બહુ ભારી ❀ રાજા પ્રજા સંત બ્રહ્મચારી
યવન લોગ હૈં બહુ તેરે ❀ નવાબ પ્રજા કાજી ફકીરે
સબ કોઈ સમ્મત કરો યહ સોઈ ❀ હિન્દુ બોલિ ઉઠેઉ બહુ હોઈ
સાહબ કબીર ઈશ્વર અવતારા ❀ હૈ સત્તગુરૂ સોઈ મમ પ્યારા
હિન્દુ ધર્મ નિયમ પ્રમાને ❀ અગ્નિ સંસ્કાર કરો હમ જાને
યહ સુનિ કર યવન સબ બોલે ❀ જો આયે હૈં બડબલ તોલે
સાહબ કબીર ખુદા હૈં સોઈ ❀ હમ અલ્લાહ સમ માનો જોઈ
કબર દરગાહ મૈં બનવાઈ ❀ હમરે ધર્મ નિયમ યહ આઈ
યહ નિશ્ચય નવાબ સબ કીન્હા ❀ દોનો મેં મત ભેદ ભા લીન્હા
દોનોં કા બાત બઢન સો લાગી ❀ સાહબ કા પ્રેમ સબ કે ઉર જાગી
પ્રેમ અજ્ઞાન દોનોં મેં જાનો ❀ દોનો કોમ મેં ભા યહ માનો

❀ દોહા ❀

તબૈ અકાશ બાની હુઈ ॥ સુનોં ભક્ત જન સોઇ ।
શરીર ભાગ કુછ હૈ નાહીં ॥ અન્દર દેખો જોઈ ॥ ૨૯૧

—: ચૌપાઈ :—

સમ્પ પ્રેમ તુમ દોનો શાખો ❀ ઝગડા દેષ જરા ન રાખો
હમકો સોઈ પરમ પ્રિય હોઈ ❀ શબ્દ હમાર સુનો તુમ દોઇ
આકાશ બાની સાહબ જો કીન્હા ❀ દોનો કોમ મનમેં ધરિ લિન્હા
રાજ નબાબ દોનો મિલ સોઇ ❀ દ્વાર ખોલિ અન્દર ગે જાઇ
દેખૈ તહાં ધોતી ઔ ફૂલા ❀ શરીર ભાગ કુછ નાહીં મૂલા
શરીર ભાગ જબ કુછ ના પાવા ❀ ફૂલ ધોતી કા ભાગ બનાવા
અર્ધ ભાગ સો હિન્દુ લીન્હા ❀ અર્ધ ભાગ યવન કો દીન્હા
ચરન પાદુકા હિન્દુ બનવાઈ ❀ યવન કબર દરગાહ કરાઇ
થોડી સમીપ કે અન્તર માનો ❀ ફૂલ ધોતી નિશાની જાનો
દોનો સેવા પૂજા લિયે સોઈ ❀ ચરન પાદુકા દરગાહ હૈ જોઈ
દોનો દોઇ પુજારી રાખે ❀ અન્ન ક્ષેત્ર સેવા બહુ ભાખે

❀ દોહા ❀

હિન્દુ રાજા નબાબ પુનિ ॥ જાગીર કીન બકશીશ ।
અપને અપને કે લિયે ॥ દોનો નવાયય શીશ ॥ ૨૯૨
સમ્વત પન્દર સો પચહતર ॥ મગહર કીનો ગવન ।
અગહન સુદી એકાદશી ॥ મીલે પવન મેં પવન ॥ ૨૯૩

—: ચૌપાઈ :—

અગહન સુદી એકાદસી જાનો ❀ સાહબ અન્તર ધ્યાન ભે માનો
વહ તિથી માસ પુનિ હોઈ ❀ બર્તમાન મેં મેલા બહુ સોઇ
એક સો ઉનીસ વર્ષ પાંચ માસા ❀ સતાઇ દિવશ ભારત કીન ઊજાસા
સાહબ કબીર ભારત કે માહી ❀ ઈતના સમય ઉપદેશ કરાહી
સબ કો દુઃખ ભ્રમ સો કાપી ❀ અન્ત મેં સતલોક ગે આપી
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ સાહબ અન્તર ધ્યાન હોય જોઈ
જ્યોતિ રૂપ પ્રભુ ગયે સિધાઇ ❀ ગગન મંડલ પ્રકાશ સો છાઈ
વહ ઘટના સમાજ બહુ દેખા ❀ વોહી ગ્રન્થો મૈં લિખી પરેખા
જ્યોતિ રૂપ સે પ્રગટ હોઈ ❀ જ્યોતિ રૂપ ગયે પુનિ સોઇ
એક દૂસર કા પુષ્ટી માહીં ❀ આદિ અન્ત જાનો પુનિ આહીં

❀ દોહા ❀

દો સમાધી દેખત પુનિ ॥ બર્તમાન મેં સોય ।
જ્યોતી રૂપ ગયે પ્રભુ ॥ સિદ્ધ બાત યહ સોય ॥ ૨૯૪

—: ચૌપાઈ :—

અન્ત મેં જ્યોતિ રૂપ સો ગયઊ ❀ યહ બાત સિદ્ધ હોય ભયઊ
આદિ મેં જ્યોતિ આયે સોઈ ❀ યહ પ્રસંગ સિદ્ધ પુનિ હોઈ
પાંચ તત્વ રજ વિર્ય ન જાનો ❀ સાહબ કબીર શરીર અસ માનો
એહી ભાંતી બાર બહુ જાની ❀ સાહબ પ્રગટ અવણી પર માની
જીવોં કા કલ્યાન કરાહીં ❀ સાહબ કા યહ કાર્ય આહીં
માતા રતના વતી સો જાનો ❀ નીચે અસ્ટ કહે બખાનો

॥ અસ્ટક રતના વતી કા ॥

તબહી ગુરૂ જ્ઞાની મન કી જાની । અધરે બાની ઉચ્ચારી
તુમ ખોલો પરદા હૈ નહી મુર્દા । ખેચા તાન કેવ મનહિ બીચારી
સુનિ કે યહ બાની અચરજ માની । દેખિ નિશાની શીરમારી
રોવય પ્રવિના મૈં મત હિના । તુમ્હે ન ચીન્હા કરતારી

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ અન્તર ધ્યાન હોય જાઈ ❀ કાશી કબીર આશ્રમ જે આઈ
સાહબ કા શિષ્ય હૈં સર્વાજીતા ❀ સુરત ગોપાલ નામ કહીતા
ઇનકા શિષ્ય જ્ઞાન તે સોઈ ❀ ઇનકા શિષ્ય શ્યામ હૈ જોઈ
ઉનકા લાલ સાહબ પુનિ જાનો ❀ ઉનકા હરીસુખ સોઈ બખાનો
ઉનકા શીતલ ઉનકા સુખ તાહીં ❀ ઉનકા હુલાશ સાહબ હૈ વાહીં
ઉનકા માધવ દાસ હૈં જોઈ ❀ જિનકો કોકીલ સાહબ સોઈ
તિનકે રામ કરન જો સાહેબ ❀ ઉનકે મહા સાહબ જિવનાયેવ
હરી સાહબ સરન હૈ સોઇ ❀ પુરન સાહબ નિર્મલ હોઈ
રંગી ગુરૂ પ્રસાદ હૈ જાકે ❀ પ્રેમ સાહબ હૈં જે તાકે
બર્તમાન રામ વિલાસ કહાઈ ❀ આગે અમૃત સાહબ બતાઈ
બાઈશ આચારીયે આજ તક જાનો ❀ સાહબ કબીર સે સબ માનો
કાશી ધામ કબીર આશ્રમ માહીં ❀ કબીર ચૌરા કહત પુનિ તાહીં

બહુત બડા આશ્રમ હૈં સોઈ ❀ સંત વિદ્વાન બહુત રહે જોઈ
દર્શન કરન યોગ્ય હૈં નીકે ❀ સંત ભક્ત જાય મન જીકે
સત્ય નામ કબીર હૈ સાહબ ❀ કહો ગોહરાય દુઃખ હોય ગાયબ

॥ ઇતિ શ્રી અન્તર ધ્યાન કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ગજલ ॥

ધન્ય કબીર કુછ જલવા દિખાના હો તો ઐસા હો ।
બિના મા બાપ કે દુનિયાં મેં આના હો તો ઐસા હો ॥
ઉતરા આસમાન સે એક નૂર કા ગોલા કમલ દલ પર ।
ઓ.આકે બન ગયા બાલક બનાના હો તો ઐસા હો ॥
કહું કા ઢંગ ગંગા કે કિનારે પર શિષ્ય હોને કા ।
જો રામાનન્દ સ્વામી કો ભુલાના હો તો ઐસા હો ॥
છુડા કર ઢોંગ દુનિયાકા સત્ય ઉપદેશ દેતે થે ।
સરે મૈદાન ગર ડંકા બજાના હો તો ઐસા હો ॥
બહસ કરને કો પંડિત મૌલવી સબે પાસ મેં આયે ।
ભયે સર મિન્દે આપી ખુદ હરાના હો તો ઐસા હો ॥
સુના કે જ્ઞાન નિરબાની કિયા દોઉ દીન કો ચેલા ।
અગર સંસાર મેં સત્તગુરૂ કહાના હો તો ઐસા હો ॥
હજારો બૈલ ભરકે ધન કેસો ભેંટ કો લાયે ।
રખા નહીં કુછ અપના લુટાના હો તો ઐસા હો ॥
કિયા સદધર્મ કા પ્રચાર બહુત જો કાશી મેં ।
ભક્તિકા રાહ સુગમ બતાકે મુક્તિકા ઠિકાના હો તો ઐસા હો ॥
છોડ કર ફૂલ ઔર તુલસી ગયે સાહબ નિજ ધામ કો ।
પરમ ઔતાર ઇસ જગમેં કહાના હો તો ઐસા હો ॥
બચાયા હિન્સાકો કે હાથ સે હિન્દુ ધર્મ સાબિત ।
કહેં ધર્મદાસ ગહરી જડ જમાના હો તો ઐસા હો ॥

❀ ભજન ❀

જપો મન કેવલ નામ કબીર ॥ટેક॥
કાશી મેં ગુરૂ પ્રગટ ભયે હૌં, ઐસે જ્ઞાન ગંભીર ॥૧॥

કાશી તજિ મગહર મેં આયે, દોઊ દીનન કા પીર ॥૨॥
કોઈ ગાડે કોઈ અગ્નિ જલાવૈ, કોઇ ન ધરતા ધીર ॥૩॥
ચાર દાગ સે સાહબ ન્યારા, અજરા અમર શરીર ॥૪॥
દાસ મલુક સલોક કહત હૈં, ખોજો ખસમ કબીર ॥૫॥

ગજલ

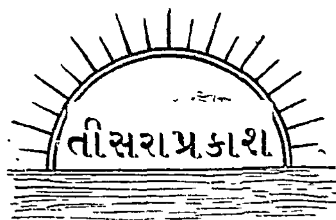
કૃપા સિન્ધુ મુઝે અપના ❀ બના લોગે તો કયા હોગા
જરા સત્ય નામ કાનો મેં ❀ સુના દો ગે તો કયા હોગા
દયા કરને કો જીવો પર ❀ જો તુમ દુનિયા મેં આયે હો
મેરી તરફ એક દૃષ્ટિ ઝુકા ❀ દો ગે તો કયા હોગા
સકલ જગ મેં પતિત પાવન ❀ તુમ્હારા નામ જાહિર હૈ
અગર મુઝ એક પાપી કો ❀ જો તારો ગે તો કયા હોગા
અખંડિત જ્ઞાન કી ધારા ❀ બરસ કે પરમ સુખ દાઈ
પ્રબલ ત્રય તાપ કી અગની ❀ બુઝા દો ગે તો કયા હોગા
પરમ સિદ્ધાંત બેદો કા ❀ લખા કે આત્મા મુઝકો
મેરે દિલ સે અબિદ્યા કો ❀ હટા દો ગે તો કયા હોગા
કઈ મુદ્દત સે ગોતે ❀ ખા રહા હૂં મૈં બેચારા
સહારા દે કે ચરણો કા ❀ બચા લોગે તો કયા હોગા
પડી હૈ આય મેરી ❀ પ્રભુ ભવધાર મેં નૈયા
ખેવૈયા બન કિનારે પર ❀ લગા દો ગે તો કયા હોગા
અર્જ ધર્મદાસ જી કી ❀ પ્રભુ કે ચરણો મેં યેહિ કી
જન્મ અરૂ મરણ કે દુઃખ સે ❀ છુડા દોગે તો કયા હોગા

દૂસરા પ્રકાશ સમાપ્ત

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વીકૃત

એક સમય તીર્થાટન ગયઊ ❀ મથુરા પુરી મેં આવત ભયઊ
સેવકો સહિત ઉતરે ધર્મશાલા ❀ ભોજન બનાને ગે તતકાલા
ધર્મદાસ ચુલ્હા મેં જોઈ ❀ ચીંટી બહુત જલય પુનિ હોઈ
પાની લે ચુલ્હા મેં ડારી ❀ બુઝાય દિયે સબ લકડી જારી

❀ દોહા ❀

તહાં એંઠિ પછિતાન લગે ॥ ચીંટી મરી અનન્ત ।
ભોજન અશુદ્ધ હુઆ પુનિ ॥ પાપ કા નહીં અન્ત ॥ ૮

॥ કબીર સાહબ મથુરા મેં પ્રગટ ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક થારી મેં ભોજન પરસી ❀ નિકલે દેન ભોજન કોઇ તરસી
લીલા પૂરણ કરી જો કાશી ❀ સાહબ કબીર જો અવિનાસી
થોરા દિવસ કે પિછે માનો ❀ મથુરમ પ્રગટ ભયે પુનિ જાનો
આસન કીયે વૃક્ષ તલ નીકે ❀ ધર્મદાસ કો સુખ લિયે જીકે
થારી ભોજન લિયે હૈ સોઈ ❀ ધર્મદાસ તહવાં ગે જોઈ
ભોજન થારી રાખેવ આગે ❀ દન્ડ પ્રણામ કીન અનુરાગે
ધર્મદાસ કહાં અસ બાની ❀ ભોજન કરો સંત યહ જાની
જો સાહબ હૈં ઘટ ઘટ બાસી ❀ ધર્મદાસ કી બાત સબ જાસી
સાહબ કહ ધર્મદાસ સુનિ લેહુ ❀ યહ સબ પાપ હમરે સિર દેહુ
ભોજન બનાવત ચીંટી મરિગયઊ ❀ બહુ પાપ તુમસે જો ભયઊ

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કરત ભે ॥ એક લીલા તબ સોય ।
ચીંટી મરી સજીવ હોય ॥ થારીસ નિકલી જોય ॥ ૫

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ કો અચરજ લાગા ❀ હમાર નામ જાનેવય યે આગા
ચીંટી મરી ચુલ્હા મેં સોઇ ❀ યહ સબ જાનિ જિલાયો જોઇ
યહ કોઈ બડા સિદ્ધ જો આહીં ❀ ભૂલ હમાર ભઇ બહુ તાહીં
ધર્મદાસ ચરન ગહિ લેહુ ❀ ભૂલ હમાર માફ કરિ દેહુ
આપ કો હમ ના પહિચાનો ❀ અજ્ઞ જીવ માયા બસ જાનો

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વીકૃત

તીસરા પ્રકાશ

॥ ધર્મ દાસ સાહબ કા પ્રસંગ ॥

સેવ્યંસતાં જન્મ વિનાસશક્તં જ્ઞાનં યતીનાં નયનં તૃતીયમ ।
યેનોપદષ્ટં વિગતાન્તરાયં તં શ્રી કબીર મનસા સ્મરણુમ ॥

❀ સાખી ❀

સર્બ શક્તિ જિનમેં બસૈ । ચિદા ભાસ જો રૂપ
એસે પુરૂષ જો આપ હૈ । બન્દૌ તેહીં સ્વરૂપ ૧
યોગ જીત કબીર કે । ચરણુ કમલ ધરિ શીશિ
સુખ દેવય દુઃખ કો હરે । ભક્તિ કરે બકશીશિ ૨
બ્રહ્મ સ્વરૂપ મમ ગુરૂ હૈં । સાહબ બોધિદાસ
તપશીક હૃદક બૈઠ કે । કરો બુદ્ધિ પ્રકાશ ૩

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ એક શેઠ રહાઈ ❀ બુન્દેલ ખંડ બાંદો ગઢ આઈ
ધર્મદાસ કા જન્મ બખાની ❀ બાણીક ઘર જન્મેં સો જાની
બિક્રમ પન્દ્રહમી સદી મેં જાનો ❀ નગર શેઠ ઉનકો સો માનો
લાખોંથી સંપતિ જો હોઈ ❀ તીજી અવસ્થા નિકટ સો જોઈ
વ્યાપાર કામ નિવૃતી લીના ❀ કર્મકાન્ડ સેવમ ચીત્તિ દીના
દુઃખી ગરીબ સંત સેવા માહીં ❀ પૈસા ખર્ચ કરે બહુ તાહીં

કબીર સાહેબ ગોરખપુર મગહરમાં અન્તરધ્યાન થયા ત્યારબાદ મથુરાપુરીમાં ધર્મદાસ સાહેબને દર્શન દીધા.

બહુત બિનય સાહબ સે કીન્હો ❀ લે ઉપ આસન દીન્હો
પુજન કીન બહુ બિધિ કર કે ❀ પ્રશ્ન કીન જો થા સબ મન કે
હે પ્રભુ સત્ય કહો તુમ હર્ષે ❀ કહાં સ્થાન નામ કહો સર્પે
આપન કામ કહો તુમ ત્યાગી ❀ યહાં જો આયો કામ કયા લાગી
હમકો અનુભવ અસ જો હોઈ ❀ હમરે ભાગ્ય પધારેવ સોઈ

❀ દોહા ❀

તબ સત્તગુરૂ બોલત ભયે ॥ ધર્મદાસ સુનિ તેવ ।
સત્ય લોક મમ ધામ હૈ ॥ નામ કબીર સબ લેવ ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

કામ હમાર સુનો જિજ્ઞાસૂ ❀ જીવો સુખી કરો મૈં તાસૂ
સાહબ કી યહ બાની સુનકર ❀ ધર્મદાસ ચકિત ભે મનકર
સાહબ કબીર કા જો નામા ❀ ધર્મદાસ સુના કાશી ધામા
સાહબ માંહિ બડા પ્રભાવા ❀ હોઈ હૈં પુરૂષ યેહિં સબ ગાવા
સત્તગુરૂ સબ જાનત જો આહીં ❀ તો ભી પૂછા ધર્મદાસ સે તાહીં
ધર્મ કાર્ય કેહિ બિધિ કરઊ ❀ સો સબ કહો છિપાન ન ધરઊ
ધર્મદાસ કહ પ્રભુ સુન લેહૂ ❀ કર્મ કાન્ડ સેવા બ્રત દેહૂ
મમ ગુરૂ કી આજ્ઞા જો સેતે ❀ પાલન કરો બનય જો તેતે.
સાહબ કહા સુનો ધર્મદાસા ❀ ધર્મ વૃક્ષ તૈયાર કિયે ખાસા
ધર્મવૃક્ષ મેં ફલ અબ ચહિયે ❀ બ્રહ્મ પ્રાપ્ત સોઈ ફલ કહિયે

❀ દોહા ❀

જીવ બ્રહ્મ ઘટ માહિં જો ॥ જાનત હો તુમ નાહિં ।
વહ જ્ઞાન કલ્યાન કા ॥ જો મન સમઝો તાહિં ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ઐસા કીન બખાના ❀ ધર્મદાસ કહ યહ જ્ઞાનન જાના
આપય દયા કરો અબિનાસી ❀ હમ યહ જ્ઞાન કા હૈ જો આસી
સાહબ કહા ધર્મનિ સે સોઇ ❀ અપને ગુરૂસ પ્રશ્ન કરો જોઈ
યહ જ્ઞાન જો વો ના કહહીં ❀ તો હમ કહબ બહુત સુખ અહહીં
હમૈ મિલન તુમારી જો ઇચ્છા ❀ તબ હમ તુમહિં મિલબ પ્રત્યક્ષા

જબ ખોજે તબ સન્તન માહીં ❀ સંતન છોડિ અન્ત કહુ નાહીં
પ્રસ્થાન પુનિ અબ હમ કરહીં ❀ હમર શબ્દ ધ્યાન મેં ધરહીં
ઇતના કહી અદષ્ટ હોય જાઈ ❀ ધર્મદાસ કો બડ આશ્ચર્ય આઇ
કરન બિચાર લગે મન માહીં ❀ સ્વયં બ્રહ્મ જો મમ હિત આહીં

❀ દોહા ❀

ધીરજ ધારન કહત ભયે ॥ ધર્મદાસ પુનિ સોય ।
સેવકો સહિત ધરકો ગયે ॥ બાંદો ગઢ પુનિ હોય ॥ ૮

॥ માતા રતના વતી કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

મથુરા પુરી અગ્ર કુલ માહીં ❀ રતના વતી બાઈ એક તાહીં
સંત ગરીબ દુઃખી જીવ જાની ❀ ઇનકી સેવા કરેં સુખ માની
ઉચ્ચ જ્ઞાન ઇચ્છા પુનિ હોઇ ❀ સત્તગુરૂ વહાં પધારે સોઇ
રતના વતી સાહબ કો દેખા ❀ દન્ડ પ્રણામ પુનિ બીશેખા
તેજો મય સાહબ કા રૂપા ❀ રતના કરે બિચાર અનૂપા
ઐસા સંત કોઈ નહિ આયે ❀ બહુત સંત મેં સેવા લાયે
ઉપદેશ લિયે બિનય બહુ કીન્હા ❀ આત્મ જ્ઞાન કહેઊ સબ ચીન્હા
ઘટ ભીતર સબ ભેદ લખાઇ ❀ જીવ બ્રહ્મ કહેઊ સમુઝાઇ
શુદ્ધ આચરન રહો બ્રહ્મચર્યે ❀ યહ પાલન સે કામ સબ સરીચેં
સેવા ધર્મ બડા પુનિ હોઈ ❀ જો તુમ કરો બડા હૈ સોઈ

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ કો પુજન કરેવ ॥ બહુ રીત સે જાન ।
આશીર્બાદ દેત ભયે ॥ હો તુમાર કલ્યાન ॥ ૯

—: ચૌપાઈ :—

રતના વતી વિનય બહુ કારી ❀ સાહબ ચરન શીશ સો ધારી
અસ્ટક કાબિ કહાવત સોઈ ❀ વહ શબ્દ નીચે લીખા જોઇ

॥ મહાસતી રતન કા વીન્ય અસ્ટક ॥

ગુરૂ ધ્યાન સાર ભજ બાર બાર ।
સબ તજિ બિકાર સત નામ સાર સો કર પાહી ॥

જૈ જૈ ગુરૂ પીરં સત્ય કબીરં ❁ અમર શરીરં અબિકારી
નિર્ગુન નિજ મુલં ધરી અસ્થુલં ❁ કાટન શુલં ભવભારી
સુરતિ નિજ સોહં કલિમલ ખોહં ❁ જનમન મોંહ છબિ ભારી
અમરપુર બાસી સબ સુખ રાસી ❁ સદા વિલાસી બલિહારી
પીર ન કે પીરા મતિ કે ધીરા ❁ અલખ ફકીરા બ્રહ્મચારી
હંસન હિતકારી જગ પુગુ ધીરા ❁ ગર્વ પ્રહરી ઉપકારી
કાશી આયે દાસ કહાયે ❁ હંસ બચાયો પ્રણધારી
રામાન્દ સ્વામી અન્તર યામી ❁ હૈં બડ નામી સંસારી
ઉનકા ગુરૂ કીન્હા મત બુદ્ધિ લીન્હા ❁ ઉનહુ ન ચીન્હા કર તારી
બ્રાહ્મણ સન્યાસી, કીન્હી હાંસી ❁ તબ અબિનાસી પગુ ધારી
મગહર સ્થાના કિયા પયાના ❁ દે પરવાના જનતારી
તહં બલ બીરા તજે શરીરા ❁ કાટન પીરા ભવ ભારી
વિરસિંહ દેવરાજા સુન બલ ગાજા ❁ સબ દલ સાજા સંભારી
વહ મર્દ પઠાના સુનિ બલવાના ❁ લાય કમાના કરિ ડારી
સનમુખ નેરાના છુટેના બાના ❁ ભે ધમસાના રણ ભારી
તબહી ગુરૂ જ્ઞાની મનકી જાની ❁ અંધેરે બાની ઉચ્ચારી
ખોલો પરદા હૈ નહિં મુરદા ❁ બાદ મિથ્યા કેવૈ બિચારી
સુનકે યહ બાની અચરજ માની ❁ દેખિ નિસાની શિર માની
રોવય પર બીના મૈં મતિ હીના ❁ હમહુ ન ચીન્હા કરતારી
મગહર તજિ બાસા કિયા પ્રકાશા ❁ જહાં ધર્મદાસા બ્રતધારી
તિનકો શિષ કીન્હા સર્બસ દીન્હા ❁ દુઃખ હરિ લીન્હા યમ બારી
સત પંથ ચલાયેવ ભર્મ મિટાયેવ ❁ ઈષ્ટ દૃઢાયેવ સંસારી
રતન જન તેરો કરત નિહોરો ❁ હમ તન હેરો સાહબ બલિહારી

—: ચૌપાઈ :—

વિનય કીન યહિ ભાંતિ સોહાયે ❁ સત્તગુરૂ ખુશી ભયે મન ભાયે
માગી બીદા રતના સે સોઈ ❁ મૈં પ્રાસ્થાન કરો પુનિ હોઈ
સાહેબ અદષ્ય ભયે તેહી બેરા ❁ ચકીત ભઈ રતના મન કેરા
વહી કથા લીખો મૈં સોઈ ❁ છોડિ દીન જે પહિલે હોઇ

ધર્મદાસ તે નિજ ઘર આયે ❀ સમાચાર નિજ પત્નિ સુનાચે
ગુરૂ અસ્થાન ગયે પુનિ સોઈ ❀ બહુ પ્રકાર પુજેવ ગુરૂ જોઈ
પ્રશ્ન કીન જો આતમ જ્ઞાના ❀ જીવ બ્રહ્મ ભેદ કહો બિલગાના
અખંડ મોક્ષ કૈસે મિલૈ સોઈ ❀ હમ પર કૃપા કરિ કહો તે ઓઈ
ધર્મદાસ કા બિબેક મય બાની ❀ ગુઢ પ્રશ્ન તે ગુરૂ જી જાની
કહા ગુરૂ ધર્મદાસ સુનિ લેહૂ ❀ તુમ્હ પ્રશ્ન ઉત્તમ હૈ યેહૂ
અધ્યાત્મ રાજ યોગ યહ ક્રિયા ❀ વિરલા સંત જાનૈ કોઈ ચરિયા

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કા પુન્ય સે ॥ તુમ્હરી ઇચ્છા જાન ।
અખંડ મોક્ષ કા જ્ઞાન યહ ॥ તુમ જાનો પુનિ માન ॥ ૧૦

—: ચોપાઈ :—

જો પુરૂષ યહ જ્ઞાન બતાવય ❀ તેને સરન તુમ પુનિ જાવય
ભલા કરો આત્મ કા સોઈ ❀ તુમ તો બડ ભાગી હૈ જોઈ
ગુરૂ કી યહ બાની સુનકર ❀ ધર્મદાસ ખુસી ભે મનકર
બોલે બિનય કર ધર્મદાસૂ ❀ મમ આચરન શુદ્ધ કિયે તાસૂ
પ્રથમ ધર્મ સિખાયો મોહીં ❀ હમાર ગુરૂ પ્રથમ હો તોહીં
ઘટ ભીતર જો જ્ઞાન લખાહીં ❀ મમ સતગુરૂ હોય ગા વાહીં
દોનો ગુરૂ હૈં પુનિ મોરા ❀ મમ આતમ સહાયક જોરા
કીન પ્રણામ ગુરૂ કો સોઈ ❀ અપને ઘર આયે જો વોઈ
અપને પત્નિ તે ધર્મનિ તાહીં ❀ સબ વૃતાન્ત કહા જો વાહીં
પ્રથમ હમ કરબ અબ સોઈ ❀ સાહબ કબીર કા દર્શન હોઈ

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ ચિન્તા કરૈ ॥ રાત દિવસ પુનિ સોય ।
સાહબ દર્શન કબ હોયગા ॥ એહી લાલસા હોય ॥ ૧૧

—: ચોપાઈ :—

જહાં કહી સંત કા મેલા ભરસે ❀ તહાં જાય પુછૈ પુનિ સબસે
કહીં પતા લાગત સો નાહીં ❀ ખોજ કીન બહુત પુનિ તાહીં
ધર્મદાસ કી પત્ની આમીન ❀ ભક્તિ દાન મેં બહુ હૈ નામીન

દોનો દુઃખી ભયે મન માહીં ❀ આમીન કહા સુનો પતિ આહીં
સતગુરૂ કો કોઈ ભક્ત હે રોકે ❀ આય સકત નહી યહાં જોકે
તુમસે સાહબ ઐસા ભાષા ❀ સંત મેં રહો મમ અભિલાખા
મેલા કરો સંત બડ સોઇ ❀ સાહબ દર્શન તબહીં તો હોઇ
દોનો સમ્મત યહ સો કીન્હા ❀ મેલા રચેવ બડા સો ચીન્હા
હર એક ધર્મ કે સંત બિદ્વાના ❀ ભક્ત સમાજ બુલાયેવ નાના
મેલા કી તૈયારી કીન્હા ❀ સબ કોઈ આયે આસન દીન્હા
ખાન પાન બહુ હોય સતસંગા ❀ મેલા કામ ચલય બહુ રંગા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર આયે હૈં ॥ મેલા મેં પુનિ સોય ।
સંત ભેષ મેં ફિરે જો ॥ પહિચાન સકે નહિ કોય ॥ ૧૨

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મનિ સંતો સે પુછય સોઇ ❀ સાહબ કબીર કો દેખેવ હોઇ
લાગય પતા નહિ પુનિ સબતે ❀ માનિ ગલાનિ મનમેં દુખ કરતે
એહીં બિધિ મેલા ભા સો પૂરા ❀ દિયે દચ્છિના દાન સો સૂરા
સાહબ દર્શન કે લિયે જોઈ ❀ ખર્ચ કીન્હો માયા બહુ હોઈ
સાહબ મિલે નહિં પુનિ વેહી ❀ ધર્મદાસ દુઃખ વ્યાપા તેહી
ચિન્તા દુઃખ બહુત સો વ્યાપા ❀ વહ અબ કહૈ કવન સે આપા
આમીન કો ચિન્તા બડ હોઇ ❀ ધર્મદાસ કી યહ ગતિ જોઈ
સાહબ આપ દીનન સંઘાતી ❀ આમીન બિનય કરત યહ ભાંતી
અધમ ઊધારન બન્દી છોરા ❀ સાહબ કબીર નામ હૈ તોરા
સોઈ નામ સત્ય તુમ કીજૈ ❀ અનાથ જાનિ મમ દર્શન દીજૈ
ગરીબ નિવાજ સબ સુખ દાતા ❀ સબ શક્તિ સબ જ્ઞાન સોહાતા
ઘટ ઘટ બાસી આપહિ સોઇ ❀ તલ રાઇ કુછ છીપા ના હોઈ
બિસ્બ બદર પ્રભુ કર મે ધારા ❀ દંપતિ મન જાનો તુમ સારા
સત્ય હિદે મમ જો ભાવા ❀ તવ પ્રભુ દર્શન પ્રગટ દેખાવા
સ્વયં ઈશ્વર આપ કહાયે ❀ જગ જીવો કો પાર લગાયે
પ્રિય સજ્જન સુનો યહ જ્ઞાના ❀ દમ્પતિ સમઝ બડ તે માનો

સત્તગુરૂ દર્શન કે લિયે સોઈ ❀ લાખો ખર્ચ કીન પુનિ વોઈ
સંત ભક્ત કા મેલા કીન્હા ❀ સાહબ મીલે નહીં કહી ચીન્હા

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ કો ધન્ય હે ॥ આમીન કો બડ પ્રેમ ।
સતગુરૂ દર્શન કે લિયે ॥ કીન બડા સો નેમ ॥ ૧૩

—: ચૌપાઈ :—

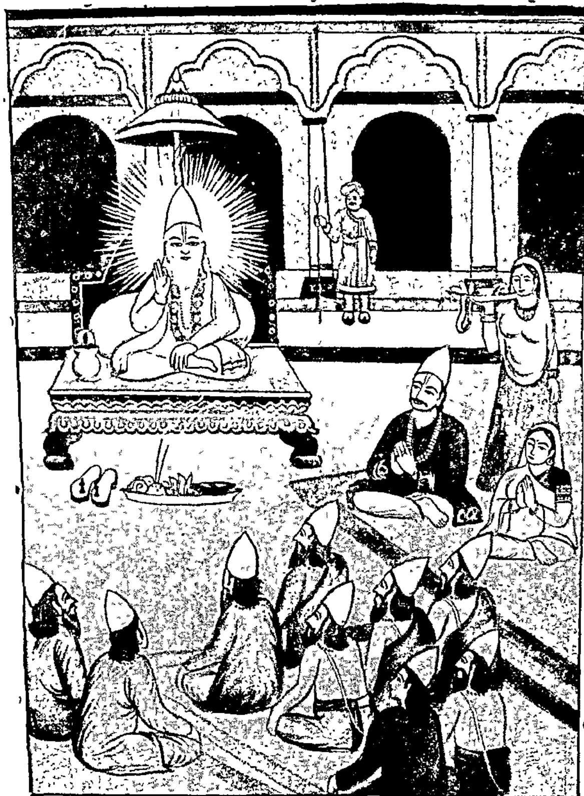
ગુરૂ સગા સબ સે બડ તાહીં ❀ જગ મેં અસ કોઈ નહીં આહીં
અનન્ત વર્ષ સે જીવ ભુલાના ❀ ચૌરાસી મેં ફિરે અજાના
યહ બડ દુખ અંત તબ હોઇ ❀ સતગુરૂ પુરા મિલય જબ સોઈ
યેહી જાની સબ ચતુર સયાને ❀ ગુરૂ સમ દાતા કોઈ ન માને
ધર્મદાસ કો બિરહા હોઈ ❀ વહ બિરહા સહિ સકે ના વોઈ
તબ સતગુરૂ દયા નિધિ નીકે ❀ પ્રગટ ભયે અજીર મા જીકે
તેજ પ્રકાશ વર્ણી ન જાહીં ❀ જો દેખા તે ગયા લોભાહીં
ધર્મદાસ યહ આમીન જોઇ ❀ દૌડ કે ચરણુ પડે પુનિ દોઈ
પ્રેમ ભાવ વર્ણી નહીં જાયે ❀ ધારા આસૂ ચલે અધિકાયે
તબ સાહબ ધૈર્ય સો દીન્હા ❀ લીન ઉઠાઈ પ્રેમ અધીન્હા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કો પુનિ ॥ ધર્મદાસ સો જાન ।
લે બૈઠાય સિંહાસન પર ॥ આદર સહિત સો માન ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

પોડસ પ્રકાર પુજા બહુ ભાંતી ❀ મન કી સબ દુખ રહા સો જાતી
દોનોં કો ભા બહુત આનન્દા ❀ સબ કુટુમ્બ સાહબ પદ બન્દા
જૈસે ગરીબ હીરા કર ખોઈ ❀ બહુરિ મિલી આનન્દ મન હોઈ
સુવર્ણ પાત્ર ચરન પુનિ ધોયેવ ❀ ચરનામૃત લીન સુખ હોયેવ
બાંદો ગઢ નૃપ રામસીહ આયે ❀ ધર્મદાસ મહલ મેં જાયે
સાહબ આયે સુના હે વોઇ ❀ બડે આશ્ચર્ય પડે પુનિ સોઈ
સભા મેં કહન લગે યહ જાની ❀ લીલા સાહબ ન જાય બખાની
ગોરપુર મગહર મેં તાહીં ❀ સાહબ અન્તર ધ્યાન ભે વાહીં

બુન્દેલખંડ બાદોગઢમાં ધર્મદાસના મકાનમાં કબીર સાહેબ ઉપદેશ આપે છે ધર્મદાસજી તથા તેના પત્ની શ્રી આમીન માતા સર્વ સંતો સહિત જ્ઞાન શ્રવણ કરે છે ધર્મદાસ સાહેબની ડાબી બાજુ તરફ શ્રી આમીન માતાજી બેઠા છે.

તહાં હાજીર હમે પુનિ રાહે ❀ યહાં પ્રગટ ભય સો આહે
ધન્ય સાહબ કબીર હૈ સોઇ ❀ પૂરન ઇશ્વર આપય હોઈ

❀ દોહા ❀

રામસિંહ રાજા પુનિ ॥ રાની કમલાવતી જાન ।
દીવાન સહિત આયે સબૈ ॥ સતગુરૂ દર્શન માન ॥ ૧૫

—: ચૌપાઈ :—

રામસિંહ સાહબ કો જોઈ ❀ સાહબ દેખા રામસિંહ સોઈ
સાહબ હંસન લગે તેહિ કાલા ❀ ભે આશ્ચર્ય દેખિ સબ હાલા
નૃપ રાની સાહબ કો પૂજા ❀ ખડા ભાવ દિલ મેં પુનિ સૂજા
રાજા કહેવ ધર્મનિ સે જાસી ❀ તુમરે કામ આયે અબિનાસી
અન્તર ધ્યાન ગોરખપુર ભયેઊ ❀ તુમરે કામ પ્રગટ હોય ગયઊ
ધર્મદાસ દોનો કર જોરી ❀ સાહબ સે પ્રશ્ન કીન બહોરી
હર એક પ્રશ્ન કા કરે બિબેચન ❀ ધર્મદાસ શંકા સબ મોચન
સતગુરૂ નિર્ણય કા બહુ બાની ❀ ધર્મદાસ સમ્બાદ બખાની
બહુત ગ્રન્થો મેં હૈ પુનિ જોઈ ❀ વર્તમાન મેં પ્રગટ જો સોઈ
કહૈં કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ યહ બાની સતગુરૂ કી ખાસા
ધર્મદાસ સેવા પ્રતાપા ❀ યહ જ્ઞાન સબ કો મિલી આપા

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ કે પ્રેમ સે ॥ સત્યહિ પુરૂષ કબીર ।
નિવાસ કીન ઉન મહલ મેં ॥ સબ શક્તિ મેં બીર ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

સતગુરૂ પ્રસન્ન હોય જેહિ માહીં ❀ ધર્મદાસ આચરહિં તૈસાહીં
આમીન ધર્મદાસ પુનિ સોઈ ❀ એક દિન સમ્મત કીન જો દોઇ
ઇશ્વર રૂપ સાહબ પુનિ તાહીં ❀ અપને ઘર બિરાજત આહીં
સાર શબ્દ જો બ્રહ્મ સ્વરૂપા ❀ યહ જ્ઞાન હૈ મોક્ષ કા રૂપા
સાહબ સે અર્જ કરૂ તે જાની ❀ મન ઇચ્છા પુરે સબ જ્ઞાની
આપન ઇચ્છા પૂરન કરી હૈં ❀ ભવ સાગર સે વઈ સો તરી હૈં
કરી અસ્નાન ધ્યાન જો તાહીં ❀ પુજા કા સાંમાન લિન આહીં

સત્તગુરૂ સમક્ષ આયે પુનિ દોઇ ❀ પૂજન કીન હર્ષ મન હોઈ
માતા આમીન દો કર જોરી ❀ સાહબ સનમુખ કરે નીહોરી
રામસિંહ કમાલાવતી રાની ❀ ઉન મુખ સુના મૈં કહો બખાની
સાહબ તુમ ઈશ્વર ઔતારા ❀ જીવન કાજ કીેરા જગ સારા
અયોની પ્રગટ કાશી મેં હોઈ ❀ ગર્ભ બાસ નહીં આયેવ સોઈ

❀ દોહા ❀

ગૌરીશંકર બીપ કો ॥ દીન આનન્દ બહુ તાહિં ।
રામાનન્દ કો ગુરૂ કીયે ॥ દોઈ સ્વરૂપ દેખાહિં ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

શાહ સિકંદર દિલ્લી તાહીં ❀ ઉનકર રોગ નીવારેવ જાહીં
બાદશાહ કા પીર કહાઈ ❀ તુમકો કષ્ટ બહુત કરાઈ
મારન હેત કીન પરપંચા ❀ તુમરે શરીર નહીં આઇ અંચા
યે સબ હારિ ગયે બહુ કરકે ❀ આપકા શિષ્ય હુવે તન મનકે
ગુરૂ ભેંટ આપ કો દીન્હા ❀ દિલ્લી રાજ સિકન્દર કીન્હા
આપ લિયે નહિ સો ત્યાગે ❀ હિન્દુ ધર્મ કા રક્ષન માગે
યવન કી સત્તા ભારત માયે ❀ હિન્દુ કષ્ટ વર્ણી નહિ જાયે
સિકન્દર શાહ કો પ્રેરણા દીન્હા ❀ હિન્દુ ધર્મ કી રક્ષ કીન્હા
યે સબ કામ ભારત કા જાનૈ ❀ આપૈ કીન જગત સબ માનૈ
ભારત જીવ ઋણી તવ હોઈ ❀ સમઝય સત્ય ઉસકે લિયે સોઈ

❀ દોહા ❀

બાંદો ગઢ તુમ આયે થે ॥ રાજ મહલ મેં તાસ ।
તબહિં ખબર હમકો હુઆ ॥ દર્શન કા થા આસ ॥ ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

ભારત સરુપ ફૈલાયો નીકે ॥ મગહર ગુપ્ત ભયો પુનિ જીકે
જયોતી રૂપૈ ગયેવ સીધાઈ ❀ બડ આશ્ચર્ય સબન કો આઇ
પાંચ તત્વ દેહના દેખા ❀ ધોતી પુષ્પ સબૈ જો પેખા
કાશી લીલા પૂરન કરકે ❀ યહ લીલા હૈ હમરે તરન કે
એસા સંત જગમા ના કોઈ ❀ દેખા સુના ના પૂનિ સોઈ

જો કોઈ મરૈ બહુરિ નહિ આવય ❀ આવય તો જાનિ ન પાવય
બહુત બાર પ્રગટ તુમ હોઈ ❀ જીવન કાજ આયેવ પુનિ સોઈ
ઇશ્વર શાક્ષાત પુનિ તાહિં ❀ સંત રૂપ અવતરેવ હે આહીં
હે પ્રભુ દીન બન્ધુ અવિનાસી ❀ હંસન કે તુમ હો સુખરાસી
પ્રથમ સૃષ્ટિ આપહિ કીન્હા ❀ બીચીત્ર ભાંતિ યહ જગ રચિ દીન્હા
દેવ દૈત્ય સબ પીર ઓલીયા ❀ આપ કી ગતિ જાન્ય ના કીયા
બડે બડે સમરથ ભે સોઇ ❀ આપકી મહિમા જાના ના હોઈ
અનંત બ્રહ્માંડ અનંત જીવ આહીં ❀ સબ કર ગુરૂ તુહી તવ જાહીં
સાહબ કબીર કરૂણા કે સાગર ❀ આમીન બિનય કરે ખડી આગર
મમ આચરન અચ્છા જો હોઈ ❀ આપ કો ઐસા લાગત હોઈ
તો પ્રભુ કહો સત્ય વહ જ્ઞાના ❀ જીવ બ્રહ્મ ધ્યાન સહિદાનો
હમ દોનો કી ઇચ્છા સોઇ ❀ આપ કે સરના ગતિ હો જોઇ

❀ દોહા ❀

આમીન કા યહ બિનય સુનિ ॥ સાહબ હર્ષે સોય ।
કહેઊં તૈયાર કરો સબ ॥ ચૌકા આરતી જોય ॥ ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ મકાન કે માહીં ❀ બડા ચૌકા પુનિ જાનો તાહીં
મંડપ તૈયાર કીન બહુ રંગા ❀ કેલ આમ રાખે તેહિ સંગા
ચંદન અગર સે જો લિપવાઈ ❀ મોતી ચૌકા દીન પુરાઇ
સોના ચાંદી કલશ જો રાખા ❀ ફલ મિષ્ઠાન્ન બહુત સો ભાષા
પ્રસિધ્ધ કરાયો સહર મા સોઈ ❀ સંત ભક્ત આયે સબ કોઈ
રાજા રામસિંહ વો પુનિ રાણી ❀ રાજ કુટુમ્બ આયે સબ જાની
સબહિં તૈયાર ભયો પુનિ જબહી ❀ સાહબ આપ બિરાજે તબહી
ધર્મદાસ આમીન સે સોઇ ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પુજાયેવ જોઇ
ચૌકા બિધિ કીન સો તાહીં ❀ દોનો કો સંત ભેષ દીયે વાહી
ઘટ ભીતર સબ ભેદ લખાઇ ❀ જીવ બ્રહ્મ પવન મન આઈ
પૃથક ભેદ બહુત સો ભાખા ❀ ધ્યાન કરન કો નિત જો રાખા
કામ દેવ સાન્તી હોઈ ❀ જ્ઞાન ધ્યાન સમુઝાયેવ સોઈ

❀ दोहा ❀

काम ओम रोकन को ॥ यह ज्ञान जो जान ।
सब ज्ञानो पर ज्ञान यह ॥ यह बिन निस्फल ज्ञान ॥ २०

—: चौपाई :—

सब आचेरन पबित्र पुनि राखी ❀ ब्रह्मचर्य व्रत राखेव सो भाखी
सत्यनाम का रटन कराई ❀ चल ते ऐठे भूली ना जाई
यह मंगल काम होय गयऊ ❀ पान प्रसाद देत सो भयऊ
धर्मदास । आमीन जी ताही ❀ करें बन्दना आनन्द दिल माही
दान दक्षिना बहुत सो दीन्हा ❀ संत दुःखी गरीब को चीन्हा
सब कोई बिदा हुये हर्षाई ❀ सत्तगुरु कीजै शब्द बोलाई
नित नव ज्ञान साहब सो कहही ❀ कुटुम्ब सहित धर्मदासहि सुनही
साहब कबीर ज्ञान जो भाखा ❀ वह ज्ञान नीचे लिख राखा
साहब कबीर कहत हैं सोई ❀ धर्ममनि चित्त तुम लावो जोई
कहो भेद घट भीतर ताही ❀ एक एक समुझावो वाही

❀ दोहा ❀

शरीर रूपी मकान में ॥ तामे चार सो भाग ।
हाथ पग और पेट पुनि ॥ और शीश सो जाग ॥ २१

—: चौपाई :—

तामे तेरहा द्वार बखानी ❀ कुछ प्रगट कुछ गुप्त सो मानी
मुख नैन नाक अरु काना ❀ लींग गुदा प्रगट ते जाना
नाभी एक छाती दो जानय ❀ ब्रह्म रन्ध्र यह गुप्त सो मानय
दस प्राण कहत ते सोई ❀ प्राण अपान उदानहि सोई
व्यान समान यह जो प्राणा ❀ इनको क्रिया जुदा सब जाणा
प्राण नाक द्वार से आवय ❀ हृदये कमल स्थान कहावय
यह तत्व बडा सो जानो ❀ प्राणु के बस सुख दुःख सो मानो
प्राण का ज्ञान जानय बड योगी ❀ बिधि प्रपंच से रहे वियोगी
आतम कल्याण सो व्याहारा ❀ ग्राणु में ज्ञान तीन जो धारा
ठंडा गर्म माध्यम जो सोई ❀ प्राण की क्रिया से पुनि होई

❀ દોહા ❀

તીન કાલકા જ્ઞાન હૈ ॥ યહ પ્રાણ મેં જાન ।
જાનત હૈ સાધક જો ॥ સ્વર જ્ઞાન યહ માન ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

અપાન કા શક્તિ કહો બખાની ❀ નીચે ગતી કરૈ સો માની
ગુદા અસ્થાન ઇનકર હૈ બાસા ❀ મૈલા પવન કરૈ નિકાસા
સમાન નામી કમલ સ્થાના ❀ પાચન કરે તે રસૈ સમાના
ઉદાન કંઠ કમલ બખાની ❀ શબ્દ કી ગતી કરૈ સો જાની
વ્યાન સર્વ સરીર મેં જાનય ❀ લોહી ફિરય પવન યહ માનય
ઉપ પ્રાણ સો પાંચય જાનો ❀ કિલ કિલ છીંક કરૈ સો માનો
દેવદત્ત જમુઆઇ લાઇ ❀ નાગ ડેકાર લેય સો જાઈ
ધનનજય મરે પેટ ફુલાવય ❀ જીતે કામ બહુત સો આવય
કુર્મ ચક્ષુ ઉપર જો સ્થાના ❀ ઢાકૈં નેત્ર ખોલૈ સો માના
પાંચ જ્ઞાન ઇન્દ્રી સે બન્ધા ❀ શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગન્ધા

❀ દોહા ❀

શબ્દ કાન કે દ્વાર પર ॥ સ્પર્શ ઇન્દ્રી ચામ ।
રસ કા જીભ નિવાસ હૈ ॥ રૂપ નૈન પર જામ ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

ગન્ધ નાક પર આસન લાઈ ❀ ગન્ધ સુગન્ધ પરખૈ હર્ષાઈ
પાંચ કર્મ ઇન્દ્રી હૈ સોઈ ❀ લેન દેન હાથ પુનિ જોઇ
પગ ચલન ફિરન સો જાના ❀ મુખ વાક ખાય સો માના
ગુદા ત્યાગ મલ લીંગ રતિ એકી ❀ પાંચ કર્મ ઇન્દ્રી પુનિ તેકી
પાંચ અન્તઃ કરન બખાની ❀ મન બુદ્ધિ અહં ચિત સુરત જાની
મન ચંચલ હૈ તીન પ્રકારા ❀ તમ રજ સત ગુણૈ જો ધારા
નિશ્ચય કરન બુદ્ધિ કા કામા ❀ ઉત્તમ મધ્યમ કનીષ્ટ સો નામા
અહં તીન પ્રકારહિ જાનો ❀ સત તમ રજ ગુણૈ સો માનો
ચિત્ત તીન જો બડા પ્રધાના ❀ તમ રજ સતો ગુણહિં જો જાના

સુરતા તીન પ્રકારહિ જાની ❀ ધ્યાન માર્ગ સમુઝે તે જ્ઞાની
જીવ બ્રહ્મ કા સંગ જો હોઈ ❀ ઉપર બર્ણન ઔર સબ જોઈ

❀ દોહા ❀

પાંચ પ્રાણ પાંચ ઉપ પ્રાણ ॥ દસ ઇન્દ્રીય સો જાન ।
પાંચ અન્તઃ કરણ હૈં ॥ છબ્બીસ ચેતન માન ॥ ૨૪

—: ચૌપાઈ :—

સબ મીલ બ્રહ્મ સતાઈસ કહા ❀ જાગ્રત વિશ્વ દેવ હૈ તાહાં
પાંચો પ્રાણ રહત હૈ સોઈ ❀ પાંચ જ્ઞાન પાંચ કર્મ ઇન્દ્રી જોઈ
મન બુદ્ધિ કહત જો નીકે ❀ સુક્ષ્મ લીંગ દેહ પુનિ જીકે
જીવ બ્રહ્મ અઠરહવાં જાનો ❀ સ્વપ્ન અવસ્થા તેજસ માનો
ચાર પ્રાણ સુખુપ્તિ માહીં ❀ જીવહિ બ્રહ્મ છઠા કહાહીં
પ્રયાગ દેવ તાહિકો કહિયે ❀ ઉસમેં જ્ઞાન જરા નહિં લહિયે
સાત્વિક સુરતા જો તહાં હોઇ ❀ જીવ બ્રહ્મ રહે પુનિ દોઈ
તુરિયા અવસ્થા તાહિકો જાનો ❀ બ્રહ્મ દેવ ઉસીક પહિચાનો
ચાર અવસ્થા ઇસી કો કહેઉ ❀ ઉસમે ઔર અવસ્થા રહેઊ

❀ દોહા ❀

જાગૃત અવસ્થા મે પુનિ ॥ જાગૃત હોત સો જાન ।
જાગૃત મે સ્વપ્ના સહી ॥ જાગૃત સુખોપ્તિ માન ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

જાગૃત મેં તુરિયા જો હોઈ ❀ યહ અવસ્થા રહે જો કોઈ
સ્વપ્ન અવસ્થા જાનો સોઇ ❀ સ્વપ્ના મે સ્વપ્ના જો હોઇ
સ્વપ્ના મે તુરિયા તુમ જાનો ❀ યહ અવસ્થા પરખો તો માનો
સુખોપ્તિ અવસ્થા એકહિ ધારા ❀ ઇસ મે દુસર નહિં પૈડારા
તુરિયા અવસ્થા ઉસકો કહિયે ❀ નિર્વિકલ્પ સવિકલ્પ જો ગહિયે
તીસર જડ અવસ્થા જાની ❀ તીન અવસ્થા સમાધિ બખાની
ચાર સે ગ્યારહ જો પુનિ ભયઊ ❀ જ્ઞાન અજ્ઞાન તત્વસે કહેઊ
ઉપર અવસ્થા જો લિખ આયે ❀ ગુઢ તત્વ યહ જ્ઞાન કહાયે

કોઈ કોઈ સમઝેગે આગે ❀ ગ્નાન અધ્યાત્મિક જાકો પ્રિય લાગે
ઉનકે હિત મમ કીન્હ બખાના ❀ યહ પરીશ્રમ સુફલ કરી જાના

❀ દોહા ❀

તામસ કરે તીન ગુણ ॥ ભંવર લેય તહં બાસ ।
એકહિ ડારી તીન ફલ ॥ ભાંટા ઉંખ કપાસ ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

તામસ એક પ્રકૃતી જાના ❀ તીનો ગુણ ઇસસે પ્રગટના
જલ પૃથ્વી કહો બખાની ❀ સતગુણ જન્મ હુઆ સો માની
પૃથ્વી પવન આકાશ કુછ હોઇ ❀ રજ ગુણ પ્રગટ હુઆ સો જોઈ
અગ્નિ આકાશ પવન જો ભયઉ ❀ તમો ગુણ જન્મ હોત સો ગયઊ
હૃદય મેં એક કમલ બખાની ❀ પંખુરી બાર તાહિ મેં જાની
રજો તમો સતો ગુણ કહહી ❀ બારહ પંખુરી ગુણોસે અહહી
ચાર પંખરી સતો ગુણ નીકા ❀ ચાર પંખુરી રજો ગુણ જીકા
તમો ગુણ કી ચારહિં સોઇ ❀ યહી બિધિ કમલ કી રચના હોઈ
મન ભંવરા યહ કમલ પર બાસા ❀ પંખુરી પર ફિરત હૈ આસા
જો પંખુરી પર મનકા આસન ❀ વોયસન સ્વભાવ હોય પ્રકાશન

❀ દોહા ❀

સતો ગુણ કી પંખુરી જો ॥ સો મન હોય તે જાન ।
સતો ગુણ કી ક્રિયા પુનિ ॥ મન મે હોવય ભાન ॥ ૨૭

—: ચૌપાઈ :—

પંખુરી જો રજો ગુણ જાના ❀ તહાં પર મન આસન કિયે માના
રજો ગુણ કા જિતના હૈ કામા ❀ મન મેં ઉદય હોત તે જામા
પંખુરી તમો ગુણ જાનો સોઇ ❀ મન વહાં રેહે સમય જો હોઈ
તમો ગુણ વહ મન કા ભાવા ❀ વહી સમય વહ સમઝ સો આવા
પંખુરી મન ગુણ કાહે જ્ઞાના ❀ સમઝય સો બડ ચતુર સયાના
જો સમઝય સાધન તે કરઇ ❀ સ્વર સે તત્વ જાની સો પરઈ
જો સાધન મેં ઉતરા સોઈ ❀ સતગુણ પર રાખે મન જોઈ

સતો ગુણ ભાવ સદા સો જાનો ❀ વહ પુરૂષ સમરથ બડ માનો
જિતને નર નારી જગ માહીં ❀ સ્વાંસા ધારી જો હૈં તાહીં
સબ કર વૃતી ફેર જો હોઇ ❀ પંખુરી ગુણ મન જાનો સોઇ

❀ દોહા ❀

દુસર વૃતી બદલન પુનિ ॥ તુમ જાનો જો સોય ।
બાહર જૈસા સંગ મિલે ॥ વહી ભાવ મન હોય ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

સતો ગુણ પર મન કા અસવારી ❀ આગે રજો ગુણ સંગ નિહારી
સતો ગુણ પંખુરી છોડ મન દેહીં ❀ રજો ગુણ પર આય સો તેહીં
રજ ગુણ ભાવ તે અન્દર જાગા ❀ વહી કામ કરન સો લાગા
રજ ગુણ પંખુરી મન સ્થાના ❀ આગે તમો ગુણ કારણ જાના
રજો ગુણ પંખુરી ત્યાગ મન દેહીં ❀ તમો ગુણ પર જાય સનેહીં
તમો ગુણ ભાવ મન મેં આવા ❀ તમ ગુણ કર્મ કરન સો જાવા

❀ દોહા ❀

મન સ્વભાવ કા ફેર પુનિ ॥ દો ભાંતિ સે જાન ।
એક બાહર એક ભીતર ॥ યોગી જન પહિચાન ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

ચાર લગ્ન સો કહોં બખાની ❀ જગપતિ જૈમુનિ બડ સો માની
પૃથ્વી તત્વ પ્રભાવ બતાવા ❀ જગપતિ લગ્ન તાહિં કો ગાવા
જૈમુની નીર તુમ જાનો સોઈ ❀ પૃથ્વી પવન કેતકી જોઈ
અગ્ની આકાશ ખ્યાલ કો માનો ❀ એહિ બિધી ચાર લગ્ન પહિચનો
જગપતિ કામ પૂરન સો હોઈ ❀ જૈમુની મે થોડા જાનો જોઇ
કેતકી મેં જો હૈ સન્દેહ ❀ ખ્યાલ નાસ કરે સો તેહૂ
પાખ તીથી બાર જો સારા ❀ તત્વ પૃથ્વી હોય નિર્ધારા
ઉત્તમ મેં ઉત્તમ જો હોઇ ❀ જગપતિ બડા કહત હૈ સોઈ
ક્ષતિનીર ચન્દ્ર વાર તીથી જાના ❀ જો જગપતિ ઉત્તમ તે માના
ચન્દ્ર વાર પૃથ્વી પુનિ જોઈ ❀ તો જગપતિ મધ્યમ જો સોઈ

❀ દોહા ❀

પૃથ્વી એક હોય જો ॥ કનિષ્ટ જગપતિ જાન ।
જલ પૃથ્વી હોય પુનિ ॥ ઉત્તમ જૈમુનિ માન ॥ ૩૦

—: ચોપાઈ :—

ચન્દ્ર પાખ તીથી જો હોઈ ❀ જલ મધ્યમ જૈમુનિ હૈ સોઈ
ચન્દ્ર બાર જલ મિલે તે જાના ❀ જૈમુની કનિષ્ટ તાહિ બખાના
વાર તિથી કછુ ના હોઇ ❀ જલ જૈમુની કનિષ્ટ હૈ સોઇ
પાખ તિથી બાર પવન સો જાનો ❀ અગ્ની તત્વ તાહિ પહિચાનો
યહ કેતકી ઉત્તમ હૈ સોઇ ❀ બિગડૈ બનય કામના જોઈ
બાર પવન અગની સો કહિયે ❀ સો કેતકી મધ્યમ સો લહિયે
અગની પવન ચલૈ જો આસા ❀ તો કેતકી કનિષ્ટ પ્રકાશા
આકાશ અગ્નિ જાનો પુનિ સોઈ ❀ બાર તિથી અચ્છા જો હોઈ
તો બ્યાલહિં ઉત્તમ કર જાના ❀ બાર અકાશ અગ્નિ મધ્યમ માના
આકાશ અગ્નિ દોનો હોઈ ❀ કનિષ્ટ બ્યાલ નાસ સબ જોઈ

❀ દોહા ❀

ચાર લગ્ન જો હોત પુનિ ॥ ઉત્તમ મધ્યમ જાનિ ।
કહૈ કબીર ધર્મનિસે ॥ કામ કરો તુમ માનિ ॥ ૩૧

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ કમલ કો કહત હો સોઈ ❀ મૂલ સ્થાન જો ઉસકા હોઇ
પંખુડી ચાર તાહિ મેં જાનો ❀ રક્ત બર્ણ સો તાહિં પહિચાનો
ગણપતિ દેવ તહાં કે રાજા ❀ છ સો જાપ જપહિં નિજ કાજા
દુસર કમલ કહોં પુનિ ગાઈ ❀ લીંગ સ્થાન જો તાહિં બતાઈ
રંગ હરા છે પંખુરી જાનો ❀ સ્વાધૃષ્ઠાન નામ કમલ કા માનો
ઉસકે દેવ બ્રહ્મા જી માના ❀ છ હજાર અજપા સો તાના
તીજા કમલ સુનો તુમ યોગી ❀ નાભી સ્થાન નીલા રંગ હોગી
પંખુડી આઠ તાહિ મેં સોહે ❀ મણી પૂરક નામ પુનિ જો હૈ
ચતુર ભુજ બિષ્ણુ તહાં કે સ્વામી ❀ છે હજાર અજપા જો પામી
ચૌથા કમલ હૃદય સ્થાના ❀ બારહિં પંખુરી તાહિં બખાના

❀ દોહા ❀

સફેદ રંગ કે જો પુનિ ॥ અનહદ નામહિં જાન ।
શિવ શંકર સ્વામી તહાં ॥ છ હજાર અજપા માન ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

પંચવાં કમલ તે જો નીકે ❀ કન્ઠ સ્થાન વિશુદ્ધ તે જીકે
સોલહ પંખુરી તાહિં મેં છાજે ❀ દેવ સરસ્વતી વાહી મેં ગાજે
એક હજાર જપૈ અજપા જાપા ❀ તબ યોગી સુખ પાવય અપા
ત્રિકુટી મધ્ય એક કમલ અનૂપા ❀ પંખુડી તીન તહાં સુરે ભૂપા
બ્રહ્મ રન્ધ તાહિ પહિચાનો ❀ સ્વામી ચન્દ વહી કર માનો
એક હજાર અજપા સો જપના ❀ તબ સો હોય જગત દુઃખ સ્વપના
સતવાં કમલ સુનો ધર્મદાસા ❀ ભકુટી સ્થાન તાહિં કા બાસા
દોં પત્તા વહી કમલ મેં જાનો ❀ આજ્ઞા ચક્ર તાહિ પહિચાનો
ઉસકા દેવ આત્મ હૈ સોઈ ❀ જો સદા જાગૃત પુનિ હોઈ
એક હજાર અજપા જો જપહીં ❀ તબ સુખ શાન્તિ મિલે સો અપહીં

❀ દોહા ❀

ગગન મંડલ કે મધ્ય પુનિ ॥ કમલ એક અનૂપ ।
ઉસકી સોભા કયા કહુ ॥ જાનત યોગી ભૂપ ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

પખુરી હજાર તાહિ મેં માનો ❀ ખિલા બહુત સૂરજ સમ જાનો
આઠવાં કમલ યાહિ કો જાના ❀ દેવ નિરંજન તાહિ પતિ માના
એકીઇશ હજાર છસૌ જાપા ❀ સમરથ યોગી જપૈ જો આપા
વહી સ્થાન જો બડા કહિજૈ ❀ ઉસકે આગે ઔર કુછ લીજૈ
નવમા કમલ કા કરો બખાના ❀ પખુરી અસંખ્ય તાહિં મેં જાના
બહુ પ્રકાશ હોય પુનિ તંહવા ❀ સત્ય પુરૂષ બૈઠે હૈં જહવાં
યહ સ્થાન કોઈ બિરલા જાનય ❀ સમાધી અવસ્થા તાહિ બખાનય
સબ યોગી મિલ કીન બખાના ❀ આઠ કમલ તક હદ કરિ જાના
નવમાં કમલ ભાગ્ય બડ જાનો ❀ મોક્ષ સ્થાન યેહી કો માનો

યવમા કમલ પુરૂષ જો આદિ ❀ સાર શબ્દ સ્મરણ કરો જાદી

❀ દોહા ❀

વહી પુરૂષ કે નામ કો ॥ કરૈ જો સ્મરણ ધ્યાન ।
અંતહિ મોક્ષ હો જાયગા ॥ ધર્મદાસ ચિત માન ॥ ૩૪

॥ બિબેક ॥

—: ચૌપાઈ :—

સાધન ચતુષ્ટ સંપન્ન હોઈ ❀ સત્ય પુરૂષ કો જાનય સોઈ
ચેતન પુરૂષ અમર હૈ નીકે ❀ નાસમાન જગત હૈ જીકે
ઐસા સમઝ જાહિ કે હોસો ❀ બિબેક નામ કહત હૈં વોસો
લોક લોકાન્ત કી જો માયા ❀ સબ કો ત્યાગ પુનિ જોઇ કરાયા
બેદ શાસ્ત્ર કા ગાન ભલ જાના ❀ સાચા ત્યાગ સોઇ સો માના
ઉપરામ સમાધાન બખાની ❀ તિતિજ્ઞા છઠા ભીન્ન સો માની
બિષયન સે મન કો જો રોકે ❀ સમ પુનિ કહત હૈં જો સોકે
સબ ઇન્દ્રિન કો બશ કરિ રાખૈ ❀ સમ દમ જાનો સંત સો ભાખૈ
બેદ શાસ્ત્ર ગુરૂ પુનિ સોઈ ❀ હૈ બિશ્વાસ બહુત સો જોઈ
સમાધાન કહત જો જાનો ❀ મન બિછેપ હોય ના માનો

❀ દોહા ❀

નારી કો પુનિ દેખ કર ॥ મન વિષયમ ના જાય ।
ઐસે પુરૂષ કો ધન્ય હૈ ॥ સબ સે બડા કહાય ॥ ૩૫

—: ચૌપાઈ :—

કર્મ કો ત્યાગે સાધન સાથા ❀ ઉપરામ વૃતિ કહત સો જાથા
શીત સુધા આતપ તૃષા જોઈ ❀ સહન કરન સ્વભાવ જો હોઈ
ઉસકો તિતિક્ષા કહત હૈ જાકે ❀ સંત વેદ સબ માનત વાકે
લાભ મોક્ષ હોત પુનિ તાહીં ❀ બન્ધન નાસ હોત પુનિ વાહીં
હૈ મુમુક્ષતા જાનો તે તાકો ❀ તુમ પુનિ જાનો નામ સો વાકો
ઉપર સાધન જો લિખિ આયે ❀ પાલન કરે અધિકારી ગાયે
સો સાક્ષાત બ્રહ્મ કા કીન્હા ❀ યેહી પરીક્ષા જાનો લીન્હા

❀ સાખી ❀

માલા તો કરમે ફિરૈ । જીભ ફિરૈ મુખ માહિં ।
મનવાં તો દહુ દિશ ફિરૈ । યહ તો સુમિરન નાહિં ॥ ૩૬
માલા ફેરત યુગ ગયા । મિટા ન મન કા ફેર
કરકા મનકા ડારિ દે । મનકા મનકા ફેર ૩૭
શ્વાસ બિના સુમિરન નહીં । ભય બિન ભક્તિ ન હોય
પારસ મે પરદા રહા । લોહા કંચન કૈસે હોય ૩૮
જીવ નીકસા શરીર સે । સૌ સિંહ કા જોર
સુમિરન દીન દયાલ કે । લે પહુંચાવય ઠોર ૩૯
શબ્દ બિના સુરતિ આંધરી । કહો કહાં કો જાય
દ્વાર ન પાવય શબ્દ । ફિર ફિર ભટકા ખાય ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

જીવન જોબન રાજ મદ હોઈ ❀ અબિચલ રહે ના માનો કોઇ
સતસંગત મેં જો જાય દિન નીકે ❀ જીવન કા ફલ જાનવ જીકે

❀ સાખી ❀

બાજી ગર કા બાલકા । અંગ સર્પ લપટાયે
બિસ વાકો વ્યાપે નહીં । કુછ ગુરૂ મત પાયે ૪૧
પાંચ તત્વો કે ભીતર । ગુપ્ત વસ્તુ અસ્થાન
વિરલે મર્મ કોઈ પાઈ હે । ગુરૂ કે શબ્દ પ્રમાન ૪૨
સત્ય નામ સતગુરૂ ધની । સત સાહબ સરદાર
સાર શબ્દ હંસા ગહા । છોડો ભર્મ બિકાર ૪૩
ગુરૂ તો એૈસા ચાહિયે । શિષ્ય સે કુછ ન લેય
શિષ્ય તો એૈસા ચાહિયે । સબ કુછ અર્પન કર દેય ૪૪

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ સેવા બહુ કીન્હા ❀ સાહબ કબીર કો બસીકર લીન્હા
એક દિવસ સાહબ અસ કહેઊ ❀ તુમકો ઉત્તમ બસ્તુ બડી દેઊ
બંસ તુમાર જો હૈ સોઈ ❀ આચારીયે પદે થાપો તે જોઈ

કરે ઉપદેશ ભારત મેં તાહીં ❀ જીવો કા કલ્યાન કરાહીં
ઐસા શબ્દ સાહબકા જો હૈ ❀ ધર્મદાસ પુનિ સુના તો હૈ
બિનય કીન સાહબ સે સોઇ ❀ મૈં બ્રહ્મચર્ય પાલો પુનિ દોઈ
હે પુરૂષ મૈં ઇન્દ્રિય બસ કીન્હા ❀ કૈસે બંસ જન્મ સો લીન્હા
તબ સતગુરૂ કહા મુસકાઈ ❀ યહ ચિન્તા તુમ મત કરો આઈ
પારસ પાન આશીસ હૈ જોઈ ❀ આમીન કો ગ્રહન કરાવય સોઈ
જો પુરૂષ તુમરે ઘર આવા ❀ ઉસકા દર્શન કહો અભી કરાવા

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ આમીન જી ॥ દર્શન કા મન તાહિં ।
સાહબ સે બિનય કરન લગે ॥ પૂરન કરિયે આહિં ॥ ૪૫

—: ચૌપાઈ :—

તબ સાહબ કહા અસ બાની ❀ મુક્તા મનિ આવો તુમ જાની
અતિ આધીન સુકૃત હઠ લાઈ ❀ તીન કો દર્શ દેવ તુમ આઈ
એક તેજ અકાશ સે આવા ❀ ધર્મદાસ આગન મેં છાવા
ઉસ તેજ સે એક સ્વરૂપા ❀ પ્રગટ હુઆ દેવ બડ રૂપા
તેહિ મુક્તા મણિ કર જો નામા ❀ દોનો દર્શ કીન સુખ જામા
સાહબ કબીર કે પદ બન્દે ❀ પતિ પત્નિ દોનો મનિ અનન્દે
ધર્મદાસ આમીન જી સોઈ ❀ મુક્તા મણી કો પુજેવ જોઈ
મુક્તા મણી સાહબ પગ લાગી ❀ ભે અદીષ્ટ અશ્ચરિયે જાગી
સાહબ કબીર ધર્મનિ સે ભાખા ❀ યેહી પુરૂષ આવય ધર્મ સાખા
દોનો બિનય કરન તબ લાગે ❀ સાહબ ચરન પડૈ ભર્મ ત્યાગે

❀ દોહા ❀

મુક્તા મણિ કા જન્મ પુનિ ॥ આય ગયા તે હોય ।
ઉત્તમ સમય સબૈ પુનિ ॥ જન્મ લિયે તે જોય ॥ ૪૬

—: ચૌપાઈ :—

શુભહિં ચાર ધર્મસાસહિ જાના ❀ અન્ન ધન લુટાયે જો નાના
સોના ચાંદી બસ્ત્ર પુનિ સોઈ ❀ બહુત દાન મેં આપ્યો જોઈ

એક દિવસ અસ બના પ્રસંગા ❀ તર્ક બિષેશ કીન સતસંગા
બહુત તર્ક ધર્મદાસ કા દેખા ❀ એક લીલા તહાં કીન બીશેખા
તબ સતગુરૂ ભે અન્તર ધ્યાના ❀ ધર્મદાસ મન મેં પછતાના

॥ ધર્મદાસ કા બિનય ॥

—: ચૌપાઈ :—

દયા કરો ગુરૂ પુરણ સ્વામી ❀ મૈં નહિ જાના અન્તર યામી
હમ અજ્ઞાની તવ મર્મ ન જાના ❀ જાનિ બૂઝિ ભુલેવ અભિમાના
દર્શન દેવ ગુરૂ નામ સનેહી ❀ તુમ બિન દુઃખ પાવય મોરિ દેહી
ક્ષમો અપરાધ મોર પ્રભુ રાયા ❀ મોરે ચિત જો અન્તર આયા
તુમહી સતગુરૂ બ્રહ્મ સમાના ❀ મૈં શિષ્ય અહોમહા અજ્ઞાના
જો કુબચન બાલને ભાષા ❀ માતા પિતા હૃદય નહિં રાખા
કરૂણા મય ગુરૂ અન્તર્યામી ❀ કરહૂ દયા અબ મોપર સ્વામી
સ્વામી આજ્ઞા સેવક ના માનય ❀ શર્મ દેખિ કર બહુત લજાનય
ઉદધિ સમ અવગુન મૈં ખાની ❀ હમ મેં ભરા સાહબ તુમ જાની
રજકન ઉડે ગગન મેં સોઈ ❀ અસ દ્વેષ ગનિ શકે ના કોઈ
અનન્ત બ્રહ્માન્ડ અનંત જીવ તાહીં ❀ સબ કર પિતા તુમહિ જો આહીં
મમ ભૂલ તવ મનહિ ન રાખો ❀ જો પ્રભુ દયા દર્શ રસ ચાખો
યહ અજ્ઞ જીવ ભૂલ ભરા સબહીં ❀ તુમ ઇશ્વર ભૂલો ન કબહીં
જો દર્શન નહિં પાવો આજુ ❀ તજો પ્રાણ મૈં તુમરે કાજુ
હે સાહબ તુમ પથ જો દીન્હા ❀ તાતે તુમહીં બૂઝિ હમ લીન્હા

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ બિલખત બદન ॥ કરૂણા બહુ બિધિ કીન્હ ।
દર્શન બિન અતિ બિકલ હૈ ॥ જલ બિન જૈસે મીન ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર દયા ચીત લાઈ ❀ ધર્મદાસ તબ દર્શન પાઈ
દર્શન પાય ભયેઉ અનન્દા ❀ જૈસે ચકોર મિલત હૈ ચંદા
ધર્મદાસ આમીન મત કીન્હા ❀ ગુરૂ કો ભેટ ચાહી સો દીન્હા
આમીન કહેઊ હર્ષ મન જોઈ ❀ જો સમ્પતિ આપન હૈ સોઈ

સો સતગુરૂ કો ભેટ કરી દીજે ❁ દેવ હોય તસ પૂજા કીજે
દોનો જાય સાહબ પદ બન્દે ❁ જાનિ ભાગ્ય બહુ દોનો અનન્દે
ધર્મદાસ કહ દોનો કર જોરી ❁ સાહબ સુનો બિનય એક મોરી
સમ્પતિ હમાર જો હૈ સોઈ ❁ ગુરૂ ચરન મેં અરપો જોઈ
તુચ્છ ભેંટ સ્વીકારો સ્વામી ❁ તુમ સબ ઘટ કે અન્તર યામી
સાહબ કહા સુનો ધર્મદાસૂ ❁ યહ માયા હમ કા નહિં આસૂ

❁ દોહા ❁

જો ભેંટ તુમ દીન પુનિ ॥ વહ માયા સે જાન ।
સંત ગરીબ સેવા કરો ॥ એહી બાત લો માન ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ આમિન જો નીકે ❁ સત્તગુરૂ ચરન બીન્ય જીકે
મન કા ભાવ બિબિધ અનુરાગા ❁ નિજ ઇચ્છા ભક્તિ બરમાગા
ષોડષ પ્રકાર પુજેવ બહુ ભાંતી ❁ આરતી કરૈ આનન્દ સોહાતી
વહ આરતી નિચે લીખા સોઈ ❁ આમિન ધર્મદાસ કહ હોઇ

આરતી

જૈ જૈ સત્ય કબીર
જય જય સત્ય કબીર
સત્ય નામ સત શુક્રિત
સત રૂપ સત નામી
જય જય સત્ય કબીર
વીગત કલેશ સત ધામી
ત્રીભુવન પતી સ્વામી
જૈ જૈ કબીરમ નાશક ભવ પીરમ
ધારેવ મનુજ શરીરમ શિશુ વર સર તીરમ
જય જય સત્ય કબીર
પરમ મનોહર રૂપમ પ્રભુ દીનન સુખ રાશી
કરો બિન્ય અવિનાસી તવ કાશીપુર વાશી
જય જય સત્ય કબીર

કમલ પત્ર શોભિત શોભા જીત કેશે
નિલા ચલ પર રાજીત મુક્તા મણી જૈસે
જય જય સત્ય કબીર
હંસ ઉબારન કારન પ્રગટે તનધારી
પરખ રૂપ નિહાળી અવિચલ અવિકારી
જય જય સત્ય કબીર
સાહેબ કબીર કા આરતી
અગનીત અઘ હારી
ધર્મદાસ બલિહારી
મહ મંગલકારી
જય જય સત્ય કબીર

—: ચૌપાઈ —

ધર્મદાસ સમ ગુરૂ ભક્ત સોઈ ❀ દાનેશ્વર થોડે જગ હોઈ
જો આપન સબ સમ્પતિ કીન્હા ❀ ગુરૂ ચરન અર્પન કર દીન્હા
સાહબ સમ ત્યાગી જગ મેં થોડે ❀ બડી ભેટ લીન્હ નહિ કોડે
ગુરૂ શિષ્ય દોનો પુનિ જાનો ❀ ત્યાગ દાન મે દોનો બખાનો
એક દિન સાહબ આયસુ દીન્હા ❀ ધર્મદાસ સુનિયે ધર્મ ચીન્હા
ગુરૂ ગમ ભેદ મુક્તા મણી તાહીં ❀ સબ અર્પન કર દેય તે પાહીં
મુક્તા મણિ જીવો સુખદાઈ ❀ કરૈ ઉપદેશ ચિન્તા ના રાઈ
સતગુરૂ બચન માનિ પુનિ લીન્હા ❀ મુક્તા મણિ કો ગાદી દીન્હા

❀ દોહા ❀

નૌતમ સુરતિ કા અંશ હૈ ॥ મુક્તા મણી સો જાન ।
સાહબ કબીર કે આજ્ઞા સે ॥ આયે જગત મે માન ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ ચૌકા આરતિ સતગુરૂ ફરમાઈ
ચૌકા આરતી કાં બડા મહાતમ ❀ ગુરૂ ગમ ભેદ જાનૈ જો આતમ
જો ગુરૂ આચરન સુદ્ધ સોઈ ❀ ઘટ ભીતર ભેદ જાનૈ પુનિ વોઈ

સ્વર તત્વ લગ્ન પહિચાને ❀ તીથી બાર પાખ જો માને
ચલાઉ આનન્દ દોઈ પ્રકારા ❀ યહ સબ જાનિ બિધી કરે સારા
વહી આરતી કરન કે યોગૂ ❀ ઉસમે ફલ પાવય સબ લોગૂ
બંશ ગાદી કા જો ઉપદેશા ❀ સારા ભારત મેં ફેલા હૈ ભેષા
કલ્પ વૃક્ષ સમ તે યહ બેલી ❀ ભારત માહિ મોક્ષ પદ દેલી
સૈકડો સિદ્ધ હુવે યહ માહીં ❀ સાહબ કબીર કી દયા સો આહીં
ધર્મદાસ આમીન કી સેવા ❀ જિસસે બસ ભે સતગુરૂ દેવા
યહ પ્રતાપ ધર્મદાસ કા જાનો ❀ બડ પુરૂષ યહ રીતિ બખાનો
ધર્મદાસ કે પચવાં પીઢી ❀ પ્રમોધ હુવે જો ધર્મ કે સીઢી
પ્રમોધ સાહબ આચરીયે સોઈ ❀ સંત સમાજ બડી લિયે જોઈ

❀ દોહા ❀

સંત જમાત લિયે પુનિ ॥ આયે દિલ્લી માહિં ।
જમુના તીરે ઉતરિ પડે ॥ બજે નગારા તાહિં ॥ ૫૦

—: ચૌપાઈ :—

અકબર મહલ સે સુના તે સોઈ ❀ ડંકા બાજય કવન કા જોઈ
જાય બન્દ કરાવો વોસો ❀ એસા હુકુમ કીન પુનિ તોસો
ડંકા બન્દ સિપાહી કીન્હા ❀ પ્રમોદ સાહબ કહિ પુનિ દીન્હા
ડંકા બન્દ તો બન્દ રહાઈ ❀ કોઇ ડંકા બાજય ના જાઇ
ઇધર ઐસા બના પ્રસંગા ❀ અનુચર ડંકા બજાવય મનરંગા
ડંકા કા શબ્દ બાહર સો નાહીં ❀ બડા આશ્ચર્ય ભયે પુનિ તાહીં
બિરબલ કહા શાહ સુનિ લેહુ ❀ જમુના તીર સંત બડ તેહુ
ઉન ડંકા તુમ બન્દ કરાઈ ❀ રાજ ડંકા બન્દ હોઈ જાઈ
થોડા સૈના વજીરહિં કીન્હા ❀ અકબર બિરબલ કો લીન્હા
હાથી પર ચઢી ચલે પુનિ સોઈ ❀ પ્રમોધ સાહબ કા દર્શન જોઇ

❀ દોહા ❀

ઇધર ઐસા હોત ભયા ॥ ગુરૂ પ્રમોધહિં સોય
હાથી માફક પત્થર જો ॥ તાહિ પર ચઢિ જોય ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

પત્થર પર ચઢિ આગે જાઈ ❀ અકબર કો બડ આશ્ચર્ય આઈ
અકબર હાથી સે ઉતરે નીચે ❀ બિનય કરન લગે માનિ મન ઊંચે
પ્રમોધ બાલ રૂપ સે ધારી ❀ અકબર સમક્ષ આયે જન તારી
અકબર દેખ પડે સો ચરના ❀ પીર પીર કહિ બોલે સુખ કરના
અકબર બિનય કરન પુનિ લાગે ❀ આપ પ્રભાવ પત્થર જડ ત્યાગે
આપ થે પત્થર પર જબ સોઈ ❀ વર્ષ સાઠ કર લાગત જોઈ
અબ તો ઉમર દશ વર્ષ કા જાના ❀ સિધ્ધ કવન તુમ કહો બખાના
પ્રમોધ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ બાદશાહ અકબરહિ સુનાઈ

❀ દોહા ❀

હિન્દુ કા સત્તગુરૂ સહી ॥ મુસલમાન કા પીર ।
સાત દ્વીપ નૌ ખંડ મેં ॥ એકેહિ સાહબ કબીર ॥ ૫૨

—: ચૌપાઈ :—

ઉનકા શિષ્ય મૈં પુનિ હોઈ ❀ પ્રમોધ સાહબ કહા જો સોઈ
અકબર સુનિ બહુ હર્ષાને ❀ બિનય બહુત કીન મન માને
અકબર કહા પ્રમોધ ગુરૂ સૈસે ❀ સાહબ કબીર ખુદા સમ ઐસે
હિન્દુ યવન કા બડ તકરારા ❀ સાહબ પ્રભાવ દિખાયો સારા
અજ્ઞાની જીવ બહુ તે કાલા ❀ સાહબ કો નાસ રચે બહુ જાલા
વો તો ખુદા આપય હોઈ ❀ કોઈ રીત નાસે ના સોઈ
દેવ મુની પૈગમ્બર જાના ❀ સબ સે બડા સાહબ કા જ્ઞાના
દોનો મેં સમ્પ કરાયો સોઈ ❀ બડા કામ ભારત મા હોઈ
સાહબ કબીર સમ્પ કા જ્ઞાના ❀ હમકો બહુત પ્રિય યહ આના
વહી જ્ઞાન હમ પાલન કરહીં ❀ હિન્દુ આઠ યવન દિન રહહીં
ખુદા ઇશ્વર જબ એકહી હોઇ ❀ અપને ભેદ કાહે કો જોઈ
હે સાહબ દયા ચિત લાવો ❀ સહર મેં ચલો મેહમાન કહાવો
પ્રમોધ ગુરૂ જો બહુ હર્ષાઈ ❀ જુમ્મા મહજીદ મેં લે આઈ
સાત્વિક ભોજન સો જલ દીન્હા ❀ આસન પબિત્ર સંત કો કીન્હા
અકબર બિનય કીન બહુ ભાંતી ❀ ડંકા હમાર બાજય દિન રાતી

❀ દોહા ❀

આપન ડંકા તુમહિં પુનિ ॥ હિન્દમેં બજાવો સોય ।
કોઇ રોકન હાર નહીં ॥ એહી બચન મમ હોય ॥ ૫૩

—: ચૌપાઈ :—

આપન મોહર છાપ ચલોઈ ❀ ઉસકો રોક સકે ના કોઇ
અકબર ગાંવ દેન તો લાગે ❀ પ્રમોધ કહા હમ કુછ નહિં રાગે
સબ દેશ અપના હૈ સોઈ ❀ ગાંવ મેં બહુત રોગ હૈ જોઈ
ડંકા જાવ તૂમારે બાજે ❀ કોઇ સંત ન કીહો અકાજે
પ્રમોધ સાહબ બિદા તબ માગી ❀ જૈ ઘોષ સાથ બિદા ભે ત્યાગી
અકબર કહા સભા કે માહીં ❀ જૈ હો બાલા પીર કી તાહીં
મંગલ શબ્દ અકબર કા જાની ❀ બાલા નામ બાલક કા માની
પ્રમોધ ગુરૂ જો બાલા પીરા ❀ જૈ જૈ શબ્દ હુવા ગમ્ભીરા
પીર નામ સિદ્ધ પુનિ જાની ❀ અકબર એસા કીન બખાની
સોઈ નામ આગે ચલિ આવા ❀ પ્રમોધ ગુરૂ બાલા પીર કહાવા
ધર્મદાસ કે જો ગાદી માહીં ❀ આચરિયે નામ નીચે દર્શાહીં

❀ દોહા ❀

મધ્ય ભારત બુંદેલ ખંડ ॥ બાદો ગઢ પુનિ જાન ।
સાહબ કબીર પ્રથમ હૈં ॥ ધર્મદાસ પુનિ માન ॥ ૫૮

—: ચૌપાઈ :—

મુક્તા મણી સુદર્શન પુનિ જોઈ ❀ ઉનકે કુલપતિ નામ હૈં સોઈ
ઉનકો પ્રમોધ કેવલ જાનો ❀ અમોલ નામ સોઈ પહિચાનો
સુરતિ સનેહી હૈ હક્ક નામા ❀ જેહિ ઘર નામ સદા બિશ્રામા
પાક નામ સાહબ સે જાનો ❀ ઇનકે તીન શિષ્ય સો માનો
પૂરન સાહબ બુરહાન પુર સોઇ ❀ સાહબ ગણેશ ફતુહા પટના જોઇ
પ્રગટ નામ સે ધીરજ હૈં નીકે ❀ ઉગ્ર સે દયા નામ જો જીકે
દયા નામ દો સાખ બખાની ❀ એક નાદ એક બિન્દ સો માની
ગૃન્ધ મનિ નામ ખરસિયા માહીં ❀ ઇનકો નાદ સબહિ કહાહીં

બર્તમાન ગ્રન્થ મનિ હૈં સોઈ ❀ દામા ખેડા બિન્દ પુનિ જોઈ
દોનો સ્થાન આશ્રમ બડા તાહીં ❀ બહુતક સંત રહે તહાં વાહીં
નાદ ખરસિયા ગ્રન્થ મુનિ સોઈ ❀ ઉનસે પ્રકાશ મણિ ભે જોઈ
ઉનસે ઉદય નામ બખાના ❀ બર્તમાન મેં હૈં સો જાના
યહ સબ આચારિયે મધ્ય પ્રદેશા ❀ છત્તીસ ગઢ કહત સબ બેષા
સદ ગ્રન્થ જૈસા પુનિ ગાઈ ❀ વહી સિદ્ધાન્ત જો મહિ લિખાઈ

॥ ઇતિ શ્રી ધર્મદાસ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ પલટ્ટ સાહબ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

ઉત્તર હિન્દ યુપી પ્રાન્ત ॥ ગંગા સરયુ પાસ ।
બડે સમરથ પુરૂષ ભે ॥ હૈં સાહબ કા આસ ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ પલટ્ટ સાહબ કી સમ્પ્રદાઈ
સાહબ કબીર સે ચલિ આઈ ❀ સો નીચે મૈં દેવ દર્શાઈ
સાહબ કબીર આદિ ગુરૂ નીકે ❀ દયા દાસ કો પ્રથમ મિલે જીકે
યહ પુષ્ટી કે કારન માહીં ❀ પલટુ સાહબ કી બાનીમ આહીં
સત્ય નામ કા કીય બખાના ❀ હંસ બંદી છોર સાહબ શબ્દ જાના
સિદ્ધ પુરૂષ સમાધી પૂજા ❀ પાન પરવાના અમૃત ઘટ સુઝા
સત્તગુરૂ બંદગી સહજ યોગ ધ્યાના ❀ સાહબ કબીર કા હે યહ જ્ઞાના
ઉપર વસ્તુ જો લિખ આયે ❀ સાહબ કબીર જગ મેં પ્રગટાયે
સાહબ કબીર યહ વસ્તુ સોઈ ❀ દયા દાસ કો દર્શાયો હોઈ
દશયેક પીઢી પલટુ ભે નીકે ❀ દયા દાસ સે જાનો જીકે
બન્દી છોર શબ્દ હૈ સોઇ ❀ પલટુ સાહબ તારીફે કીન હોઇ

❀ દોહા ❀

બન્દી છોર કહાઇયા ॥ બલખ શહર મંઝાર ।
છૂટી બન્દી ભેષ કા ॥ ધન્ય ધન્ય કહે સંસાર ॥ ૫૬

—: ચૌપાઈ :—

સન્તો જેહલ બલખ મેં હોઈ ❀ સાહબ કબીર છોડાયેવ સોઈ

તબ સે હુવા બન્દી છોર નામા ❀ સાહબ કીન વેષકર કામા
પલટૂ સાહબ કુન્ડલિયા બાની ❀ પત્તા નમ્બર તીરસઠ જાની
કુન્ડલિયા એકસો એકસઠ માના ❀ સાહબ કબીર કા કીન બખાના
સંતો સમઝય યહી પ્રસંગા ❀ જિનકી બુદ્ધિ બિમલ જસ ગંગા
સાહબ કબીર કી બસ્તુ સોઇ ❀ જિનકો મિલા સિદ્ધ ભે ઓઈ
યહ બસ્તુ અબહીં પુનિ આહીં ❀ કોઈ કોઇ જાનત હૈં તાહીં
પલટૂ સાહબ કી સમ્પ્રદાઈ ❀ બડે બડે પુરૂષ સિદ્ધ ભે આઈ
ઉનકર શુભ ગુણ ચારિત્ર ગાથા ❀ આગે લિખોં સોઇ મૈં કાથા
વો સબ બડ સમરથ ભે નીકે ❀ અનન્ત જીવ ઉધારેવ જીકે
વહ કથા બડ લલીત હૈ સોઈ ❀ બાચય શ્રવન અનન્દ હોય જોઇ

॥ રેખતા ॥

કબીર સાહબ સિદ્ધ દયાદાસ નિદ્ધ ❀ મયા મન મૌજી કી દેખો કલા
બાઉરી ભક્તિ અપાર કરી ❀ તિનકે ભયે બીરમ ભક્તિ બલા
યારી કે બૂલ્લા ગુલાલ ભયે ❀ તબ ભીખાનન્દ કી પુરી કલા
રઘુવીર ગોબિન્દ કા નામ જપો ❀ તિનકે ભયે પલટૂ રામલલા

❀ દોહા ❀

ચુપી પ્રાન્ત કે મધ્ય મેં ॥ યહ પુરૂષ સબ જાન ।
સાહબ કબીર કા સાખ હૈ ॥ તપસ્વી કથા બખાન ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કાશી કે માહીં ❀ આવત સંત દયાદાસ તાહીં
દયા દાસ સાહબ સે સોઇ ❀ જ્ઞાન કરૈ બહુ તર્ક મન જોઈ
પૂરન કરી કાશી કી લીલા ❀ અન્તર ધ્યાન ભયે પ્રભુ શીલા
દયાદાસ મન મેં પછિતાના ❀ આત્મ કલ્યાન બસ્તુ ન જાના
સાહબ બિરહ મેં ફિરૈ દિન રાતી ❀ ભોજન જલ કુછ નાહિં સોહાતી
સાહબ કબીર મેં સુરતા લાગી ❀ દયાદાસ મસ્ત હૈ ત્યાગી
સંત ભેષ કો સબ પુનિ ત્યાગા ❀ સાહબ પ્રેમ મન મેં અનુરાગા
પ્રિય સજ્જન યહ હૈ જગ રીતી ❀ પાસ રહે બહુ હોય ના પ્રીતી
કહન સુનન ગુણ અવગુણ હોઇ ❀ સંગ રહેસ બનત હૈ સોઈ
ઉન અવગુણ કુછ દેખન આવા ❀ ઇસસે પ્રેમ પુરન ન ગાવા
સંગ છુટે ગુણ યાદ જે આવય ❀ પ્રેમ બઢય દુના હોઈ જાવય
શુભ ગુણ જિન કા પારખ કીન્હા ❀ ઐસે પુરૂષ પ્રેમ બડ દીન્હા

દયાદાસ કી ભક્તિ બડ દેખી ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ ભે પેખી
દયા દાસ સત્તગુરૂ કો દેખા ❀ દૌડ ચરણ પર પડે પરેખા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર સો પુનિ ॥ કર ગહી લીન્હ ઉઠાય ।
દોનો બૈઠે આનન્દ મેં ॥ આસન સમય સોહાય ॥ ૫૯

—: ચૌપાઈ :—

દયાદાસ બિનય બહુ કરહીં ❀ સાહબ અર્જી સુનો મમ તરહીં
આપય થે જબ કાશીમ સોઈ ❀ ના પહિચાના મૈં પુનિ જોઇ
આયે ભી જબ અન્તર ધ્યાના ❀ તબ સે મમ યહ દશા સો જાના
આપ કે સરન મૈં હો સોઇ ❀ ઘટ ભીતર જ્ઞાન હૈ જો વોઈ
જો અધિકારી પૂરન જાના ❀ તો વહ ભેદ કહો બિલગાના
બહુત પ્રેમ દેખા જબ સાહબ ❀ કહેઉ ભેદ ઘટ જીવ કા નાયબ
જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ ઓ સૂરતા ❀ ઔર બસ્તુ ઇસમેં બહુ બ્રતા
ધ્યાન બિહંગ કહેઉ સમઝાઈ ❀ રાજ ચોગ પદ્ધતિ સે ગાઈ
કામ શાન્તી હોય જો જ્ઞાના ❀ વોહી સમઝાયેવ કૃપા નિધાના
સાહબ કબીર આશીસ તબ દીન્હા ❀ તુમરેમ આગે સાખ દોઈ કીન્હા
હૈ પરમ હંસ રૂપ જો તોરા ❀ ઇસમેં ભક્તિ બહુત બલ જોરા

❀ દોહા ❀

આપ કી ઇચ્છા પૂરન ભા ॥ હમ પ્રસ્થાન કરેં સોય ।
ધ્યાન સેવા કરતે રહો ॥ કહૈ કબીર પુનિ જોય ॥ ૫૯

—: ચૌપાઈ :—

સતગુરૂ ભે તબ અન્તર ધ્યાના ❀ દયાદાસ બડા દુઃખ માના
સાહબ કે બિરહમ અચેતા હોઈ ❀ સેવક દ્વારા જાગે પુનિ સોઈ
સાહબ કબીર જો ધ્યાન સિખાયા ❀ વહી ક્રિયા મેં લગે દર્પાયા
દયાદાસ કા મયા મન સોઈ ❀ ઉનકા શિષ્ય બિરમ દેવ હોઇ
ઉનકર શિષ્ય યારમ હૈ તાહીં ❀ ઉનકર શિષ્ય બાઉર જો આહીં
ઉપર લિખેવ સંત હૈ જોઈ ❀ પરમ હંસ અવસ્થમ સોઇ
બુલ્લા સાહબ પાટીદાર બખાની ❀ ધ્યાન અવસ્થા સો જબ માની

ઉત્તર હિન્દ કાશીધામની પાસે વનમાં પલટૂ સાહેબના આચાર્ય શ્રી દયાદાસ સાહેબને કબીર સાહેબે દર્શન દીધા.

ઉત્તમ સમુદાય ગડ જો પક્ષી ❀ તોતા મયના કોયલ તે અચ્છી
બૂક્ષા પર બિશ્વારી આની ❀ યને શરીર પર રમય સો માની
બૂલ્લા સાહબ સમરથ ભે સોઈ ❀ સાહબ કબીર કી ક્રિયા હોઈ

❀ દોહા ❀

બૂલ્લા ફૂલા ગગન ભે ॥ બંક નાલ ગહિ મૂલ ।
ના ઉપજે ના બિન સે ॥ સદા ફૂલ કા ફૂલ ॥ ૬૦

॥ ગુલાલ સાહબ કા વૃતાન્ત ॥

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર દોહા જો પુનિ આવા ❀ બૂલ્લા સાહબ તે પુનિ ગાવા
ધ્યાન યોગ ક્રિયા સમ્બાદા ❀ ઉપર દોહા મેં પુનિ જાદા
બૂલ્લા સાહબ કા શિષ્યૈ જાનો ❀ ગુલાલ ઔર જગજીવન માનો
દોનો જુદા સો ગાદી થાપી ❀ દોનો પ્રભાવ ઉતર મેં વ્યાપી
પુરબ અયોધ્યા ગાજી પુરા ❀ બુલ્લા ગુલાલ જહાં કે સુરા
ગુલાલ સાહબ ગાજીપુર તાહીં ❀ ભુડકુડા ગાંવ જમીદારૈ વાહીં
પૂર્વ સુકૃત જાગૃત હોઈ ❀ બુલા સાહબ મિલે પુનિ સોઈ
સેવા કરિ ઉનકો બસ કીન્હા ❀ ઘટ કા ભેદ સબ કહી દીન્હા
સત્ય નામ બોલો સુખદાઈ ❀ સબહી પાપ જો ચલી જાઈ
રહની કહની સબ સમઝાયેવ ❀ ગુલાલ ગોફા મેં ધ્યાન લગાયેવ
બડા પ્રભાવ સિદ્ધિ પુનિં આઈ ❀ ગુલાલ સાહબ બડ ધર્મ ફેલાઇ

❀ દોહા ❀

ઉત્તર હિન્દ કાશી પુરી ॥ રામ નગર કે રાવ ।
વહ રાજા કા રાજ પુનિ ॥ ભુડકુડા ગાંવ સો આવ ॥

—: ચૌપાઈ :—

રાજ તરફ એક તાસીલદારા ❀ મરદન સિંહ નામ તેહિ પ્યારા
ગુલાલ સાહબ કી ભક્તિ જોઈ ❀ રાજ ધન ખર્ચેવ સેવમ હોઇ
ગુલાલ કહા મર્દન સે આહીં ❀ યહ પૈસા હમ કો નહિં ચાહીં
રામ નગર ભેજૈ નહિ કબહીં ❀ રાજા ભૂલ બિચારેન તબહીં

એક દિન નૃપ નાગ અસ્વારા ❀ ભુડકુલા ગાંવ આયે તતસારા
ભુડકલા ગામ કે સરહદ માહીં ❀ કરી ખડા હુઆ પુનિ તાહીં
માનો રોકી કોઇ ઉસે લીન્હા ❀ ગજ આગે કો પગ નહિં દીન્હા
મહાવત બહુત માર સો મારા ❀ દો પાંચ આયે તહાં જમીદારા
રાજા કો નમસ્કારે કીન્હા ❀ હાથી ચલે નહીં કારન ચીન્હા
રાજા સે બિનય સબ કરહીં ❀ હાથી નિરાપરાધી તુમ મરહી
સમરથ સંત જો એક બિરાજે ❀ સાહબ કબીર પંથ કે છાજે

❀ દોહા ❀

યહ સુનિ નૃપ ઔર પુનિ ॥ ઉતરે હાથીસ સોય ।
પગસે સબ ચલન લગે ॥ પીછે ગજ તે હોય ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

અનુચર સહિત રાજા પુનિ સોઈ ❀ ગુલાલ કે આશ્રમ આયે જોઈ
સંતો સહિત ભજન સો ગાવય ❀ સાહબ ગુલાલ અર્થ બતલાવય
મર્દન સિંહ રાજા કો જોઇ ❀ હૃદય કાપિ ઉઠા પુનિ સોઈ
કહેઉ ગુલાલ કે પગે સો લાગી ❀ મમ લાજ હૈ હાથ તવ ત્યાગી
તબ નરપાલ સભા મેં આયે ❀ ગુલાલ સાહબ પ્રભાવ દિખાયે
આસન સિદ્ધ સે ગગન મેં જાઈ ❀ રાજા કો કહેઉ સમજાઈ
આશ્રમ માયા તુમ સબ લેહુ ❀ હમ યહાં સે જાત પુનિ તેહુ
મર્દન સિંહ કો કુછ નહિ કહેઉ ❀ આપકી બસ્તુ યહાં સબ રહેઊ
નૃપ પ્રભાવ યેહી જબા દેખા ❀ ચકિત ભયે બહુ તાહિ બિષેખા
રાજા બિનય કરે બહુ ભાંતી ❀ નીચે આવો સિદ્ધ સોહાતી

❀ દોહા ❀

સાહબ ગુલાલ નીચે આયે ॥ નૃપતિ પડે પગ માહિં ।
રાજ અનુચરો વન્દન કીયે ॥ મર્દન સિંહ પુનિ આહિં ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

ગુલાલ કીન ધર્મ ઉપદેશા ❀ ભૂપ પસન્દ મન મે પ્રવેશા
ભુપતિ બિનય કરન સો લાગે ❀ સમરથ ગુલાલ કે પુનિ આગે

આપહિ યહાં બિરાજે સોઇ ❀ ધન્ય રાજ પ્રજા સબ હોઈ
મર્દન સિંહ કે પુન્ય પ્રતાપા ❀ દર્શન હુઆ હમે જો આપા
રાજા કો ઉપદેશ સો કીન્હા ❀ રાજકુટુમ્બ ગુરૂ મંત્રહિ લીન્હા
પાંચેય ગાંવ ભેટ મેં દીન્હો ❀ વહ ગુલાલ સાહબ નહિં લીન્હો
બહુત પ્રેમ જો હઠ બતલાઇ ❀ તામ્ર પત્ર પર સો લિખ જાઇ
સાહબ ગુલાલ ભીખાનંદ ચીન્હા ❀ વહ જાગીર કબજા નહિં કીન્હા
પીછે સંતો કબજા તાહીં ❀ બર્તમાન તક રહા જો વાહીં
પાંચ ગાંવ જાગીર હૈ મોટી ❀ અન્ન ક્ષેત્ર બડ આશ્રમ રોટી

❀ દોહા ❀

હાથ જોડિ દોનો પુનિ ॥ નૃપ જો શીષ નવાય ।
આત્મ જ્ઞાન કલ્યાન કો ॥ પૂછા અતિ હર્ષાય ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

કહે ગુલાલ ભૂપતિ સુનિ લેહૂ ❀ ત્યાગ વિના સુખ હૈ નહિં તેહૂ
માયા બહુત ન રાખય સોઇ ❀ ખાય ખર્ચૈ પરમારથ જોઈ
કન્ચન માયા આવય તાહીં ❀ સેવમ વહ લગાવય આહીં
બહુત સુખી સિરમન્તો નીકે ❀ બહુ પ્રકાર માયા હૈ જીકે
આસન ફૂલન કેર લગાઈ ❀ અત્તર ફુલેલ સુગંધ ફૈલાઈ
પુત્ર પુત્રી નારિ સંગ જાનો ❀ કરે અનન્દ બહુત સો માનો
એક દિન કાલ પહુંચા જાઈ ❀ એ સબ કોઈ કામ ન આઈ
બહુત પરપંચ કરી દામ કમાયો ❀ પુત્રન હિત રાખિ પુનિ જાયો
સોના ચાંદી ખાક બહુ ખાઈ ❀ મરને કો મન મેં, નહિ આઇ
સોખ કરત બહુ તનકો ભયઊ ❀ સો, તન જંગલ મેં જલ ગયઊ
ચાર દિનન કા, યહ જગ મેલા ❀ બસ કો, છોડ કર ગયા અકેલા
મુલ તત્વ જો ના પહિચાના ❀ યહ માયા કોઈ કામ ન આના

❀ દોહા ❀

ઘટ ભીતર મેં જો પુનિં ॥ દેખા બસ્તુ સોય ।
વહી તત્વ નિજ સાર હૈ ॥ ગુરૂ સમઝાયવ જોય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

કથની જ્ઞાન છુટૈ જીજ્ઞાસૂ ❀ રહની આચરન જ્ઞાન સુપાસૂ
સાર શબ્દ નિઃ અક્ષર રૂપા ❀ જાનત વહ કોઇ સંત સ્વરૂપા
સહજ માર્ગ સે ધ્યાન લગાઈ ❀ સુન્ન સમાધિ તબૈ હોય જાઈ
સહજય ખ્યાલ તેહિ હૈ ઓરા ❀ ધારા માનો તેલ કા જોરા
ગગન કે બીચ મેં તત્વ હૈ સોઇ ❀ ઉસકો જાની મગન મન હોઈ
અબિરલ ભક્તિ જાસુ ઉર જાગા ❀ તુરિયા સે ભયે પુનિ ત્યાગા
તીન કાલ મેં જાગય વહ જોતી ❀ ઉસી મેં સુરતા આનન્દ હોતી
યોગ કી યુક્તિ બરાબર જાની ❀ જ્ઞાન ધ્યાન સબ સમઝ કે માની
સંગમ અસી ઘાટ કે માહીં ❀ સહસ કોટિ બડ ઉંચ્ચ હૈ તાહીં
જંગલ એક તહાં બડ દેખા ❀ હદ અનહદ કે પાર બિશેખા

❀ દોહા ❀

માર્ગ બીચ મેં ભાનુ હૈ ॥ કુન્ડલી શક્તિ સોય ।
ઉસકો અપને હિત કરી ॥ સહજે મે બસ હોય ॥ ૬૬

—: ચૌપાઈ :—

ગગન મધ્ય મેં જો પુનિ જાના ❀ સહસ કમલ દલ પુનિ સો માના
તહાં ઝિલમિલ બડા પુનિ હોઈ ❀ પવન ચઢે અકાશ મેં સોઈ
કરૈ તુફાન ડાકીન સાકીન ❀ ગુરૂ ગમ ભેદ સે ચિન્તા નાહીન
બંક કે નાલ ,પર હૈ બારીકા ❀ જો કોઈ આય સંત પુનિ નીકા
ઉસી ગલી કે બીચ સોહાઈ ❀ હદ અનહદ કે પાર જો જાઈ
તેહિં ઉપર સુરતા ચઢિ જાઈ ❀ સહસ કોટિ બડ ઉંચ બતલાઈ
સિંહ એક તહાં પુનિ રહઈ ❀ ઉસકો જાનિ મત સો ડરઈ
એક નદી તહાં બડી સોહાઈ ❀ કર્મની ભર્મની નામ સો ગાઇ
ઉસી નદી કે બીચ જલ જાનો ❀ કમલ અનન્ત ખીલે બહુ માનો
જો કોઇ સૂર બીર તહાં આઈ ❀ પૈરત હોય ડુબી નહિ જાઈ

❀ દોહા ❀

નૃપતિ સુનો તુમ જો પુનિ ॥ જહા તત્વોં કા ખાનિ ।
વહી તત્વો પહિચાન કર ॥ ફિરે સો જલ્દી માનિ ॥ ૬૭

—: ચૌપાઈ :—

કહકહા દિવાલ કહન હોં સોઈ ❀ જો કોઈ સંત દેખા જો હોઈ

ઉસી કોટ કે ઉપર જાઈ ❀ તબ તુમકો કુછ દેખન આઈ
વહાં દિદાર સાહબ કો કરના ❀ યહ સબ જાનિ તબૈ જીવ તરના
હદ અનહદ બીચ મૈદાના ❀ વહાં જાય આનન્દ સો માના
ઉતર શીશ ધરે પુનિ સોઈ ❀ દચ્છિન પગ જાનો તુમ ઓઇ
શબ્દ અવાજ હોય પુનિ તાહીં ❀ ડરને કા કુછ કામ ના આહીં
જ્ઞાન ધ્યાન દોનો વહાં હારે ❀ ફીન સમાધિ નીર્બીકલ્પ જો સારે
ચન્દ્ર સૂરજ કી ગતિ હૈ નાહીં ❀ તહાં કી બાત સુનો નૃપ આહીં
ખુશી આનન્દ હોય ચેહુ ઔરા ❀ પરમાનન્દ રૂપ મે જોરા
કહા ગુલાલ નૃપતિ સે સોઇ ❀ આત્મ કલ્યાન એહી બીધી હોઈ
સાહબ કબીર લાયે યહા જ્ઞાના ❀ હમકો મિલા દયા ઉંન જાના
સો મૈં તુમ્હે કહેવ સમુઝાઈ ❀ સમઝી કરો આનન્દ હોય જાઇ

॥ ભીખા સાહબ કા વૃતાન્ત ॥

❀ દોહા ❀

બ્રાહ્મણ કહત તાહિ કો ॥ એક બ્રહ્મ સે ખેલ ।
કહૈં ગુલાલ સો બ્રહ્મણ ॥ ઔર જનેઉ મેલ ॥

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ગુલાલ કે શિષ્ય હૈં નીકે ❀ ભીખા નન્દ કો પહિચાનો જીકે
ચૌબા જાતિ કહત સબ કોઇ ❀ મમ જો સુના સન્ત મુખ હોઈ
ભીખા યોગ ધ્યાન બહુ ચીન્હા ❀ રાજ યોગ હઠ દોનો કીન્હા
બહુ પ્રભાવ હુઆ હૈ ઇનકે ❀ કરે બખાન જન બહુ ઉનકે
એક જૈન સંત પુનિ આયે ❀ સુરજ અથઈ ગયે સો ભાયે
ભીખા ભોજન કે લિયે પુછા ❀ કહેવ સંત આજ ના કુછા
અથયે હંસ ભોજન જલ નાહી ❀ હમાર ધર્મ નેમ હૈ તાહીં
ભીખા સાહબ દયા ઉર આઈ ❀ સંત આશ્રમ ભૂખા રહ જાઈ
જૈન સંત આસન દિયે સોઈ ❀ ભોજન તૈયાર કરાયેવ હોઇ
અપને શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ સુર્ય સમ તેજ નભમે પ્રગટાવા

❀ દોહા ❀

ભીખા સાહબ કરત ભે ॥ જૈન સંત કે હેત ।
જાય જગાયે સંત કો ॥ કહ ભોજન કરિ લેત ॥ ૬૯

—: ચૌપાઈ :—

ભોજન લિયે નીકલે સંત સોઈ ❀ સૂરજ દેવ આનન્દ મન હોઈ
ભોજન લે આયે ભીખા પાસે ❀ તહાં તો પ્રકાશ ગુપ્ત ભા આસે
જૈન સંત ચકિત હોય ગયઊ ❀ ભીખા કા પ્રભાવ યહ ભયઊ
ભીખા કે ચરન પુનિ લાગે ❀ મન મેં પ્રેમ બહુત અનુરાગે
ભીખા સાહબ કા શિષ્ય હોઈ ❀ આગે ચતુર ભુજ નામ ભા જોઈ
કાશીપુરી રામગઢ જાનો ❀ કીના રામ એક ઓગઢ માનો
ભીખા કે આશ્રમ પર આયે ❀ ભીખા ઉનકા બિબેક કરાયે
ભોજન લિયે પૂછા પુનિ સોઈ ❀ મદીરા માંસ કહા પુનિ હોઈ
ભીખા કે મન દુઃખ હો ગયઊ ❀ કીના રામ કો કહત સો ભયઊ
સંત ભક્ત પુનિ નિજ હિત સોઈ ❀ દુસર કો દુખ દેય નહિ ઓઈ

❀ દોહા ❀

ધર્મ હમાર અહિન્સિક હૈ ॥ માંસ દારૂ કુછ નાહિં ।
સાહબ કબીર આજ્ઞા જો ॥ કીસીક ન રૂચો તાહિં ॥ ૭૦

—: ચૌપાઈ :—

કીનારામ તબ ઉઠે રિસાઈ ❀ નિજ પ્રભાવ તબહીં ફૈલાઈ
આશ્રમ પાસે કુવાં તલાવા ❀ ,સબ મેં મદિરા સો ભરિ જાવા
સબ કોઈ આય કહન સો લાગે ❀ આપન પ્રભાવ ભીખા સો જાગે
ભીખા સાહબ તીવ્ર દૃષ્ટી ડાલા ❀ કીનારામ તબ ભયે બેહાલા
સિદ્ધી પ્રભાવ સબ ચલ જાહીં ❀ એક ગરીબ નિર્બલ હોઈ આહીં
મેલી બિધા રહા ન વાહાં ❀ સતો ગુણ સક્તિ રહૈ પુનિ જહાં
ભીખા કે ચરન પરિ ગયઊ ❀ આપન ભૂલ ક્ષમા માગત ભયઊ
સાત્વિક ભોજન તબ સો દીન્હા ❀ નિજ આશ્રમ ગવન તબ કીન્હા
સમરથ માહિં ઉભય ગુણ આયે ❀ દુઃખ દેવે અરૂ સુખ ઉપજાયે
ગરીબ દુઃખી શરણાગતી આઈ ❀ પવિત્ર ભક્ત સેવા ચિત લાઈ

તિનકો સુખી કરત હૈં તાહીં ❀ બહુ પ્રકાર'કા યત્ન કરાહીં
પાપ અનીતિ અભિમાની ગાવા ❀ ઉનકો નાના દુઃખ ઉપજાવા
આગે પ્રસંગ મૈ કહો પુનિતા ❀ ભીખા કીનારામ કા નીતા
કીનારામ નેમ યહ રાખા ❀ મમ ગાદી સંત જો ભાખા
દર્શન કરિ ભીખા કા આવય ❀ તબ વહ સન્ત શાન્તી પદ પાવય

❀ દોહા ❀

વહ નેમ તો ચલત હૈ ॥ અબહીં તો પુનિ જાન ।
ઓઘડ સંત સબ આવહીં ॥ ભીખા સમાધી આન ॥ ૭૧

—: ચૌપાઈ :—

કાશી રામનગર જો સોઈ ❀ રાજધાની શહર હૈ જોઈ
એક સમય અસ બના પ્રસંગા ❀ તહાં કે કુંવર આયે સતસંગા
ભીખા સાહબ બોખાર મેં હોઈ ❀ રાજ કુંવર કો આવત જોઈ
વહ બોખાર કો અસ પુનિ કહેઊ ❀ મીર્ગ ચર્મ પર જાય તુમ રહેઊ
બોખાર ચર્મ પર કીન સવારી ❀ ભીખા ચરન કુંવર શીર ધારી
મીગચર્મ બહુ કાપૈ તાહીં ❀ રાજ કુંવર પુછા પુનિ આહીં
ભીખા કહા બોખાર કે કોપા ❀ મૃગ ચર્મ કાપત હૈ તોપા
બુખાર કરે બાત મેં બાધા ❀ ઇસસે મીર્ગ ચર્મ પર સાંધા
આપ ગવન કરે ગે જબહીં ❀ બોખાર કો લેલુંગા તબહીં
રાજકુંવર કહ પુનિ સોઇ ❀ હરદમ લિયે હટાવો જોઈ
સાહબ કહા કર્મ બલવાના ❀ ભોગે બિના જાય ન જાના

❀ દોહા ❀

કર્મ બહુત બલવાન હૈ ॥ સુનો રાજ કુમાર ।
સબ જીવો એહિ મા પડે ॥ સબૈ ભોગવન હાર ॥ ૭૨

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ તત્વ અનાદિ કહિયે ❀ કર્મહિં સે પુનિ જો યહ રહિયે
ભગવાન નિરંજન ૐ જો જાનો ❀ આદિ શક્તિ માતાહિ બખાનો
દોનો કર્મ સે કીન્હ અરંભા ❀ પ્રથમ સૃષ્ટી રચેવ જગદમ્બા
બ્રહ્મા વિષ્ણુ ઔર મહેશા ❀ સુર્ય પાંચ દેવ ઔર ગણેશા

કર્મહિં ઇનકો પ્રેરણા કીન્હા ❀ સૃષ્ટી કર્મ વાર રચી દીન્હા
બ્રહ્મા કો ઉત્પન્ન કો કામા ❀ વિષ્ણુ પાલક હૈ સત જામા
રૂદ્ર હી કરૈ બડ સમરથ માનો ❀ તીન દેવ યહ કામ મેં જાનો
ધન્ય કર્મ તુમ બડ બલવાના ❀ તીનો દેવ નચેવ નાના
ઔર દેવ કી કયા ગતિ હોઈ ❀ જીવ ચરાચર નાચત સોઈ
ચાંદ સુર્ય મેં કર્મ બડ લાગા ❀ તીન કાલ ફિરે જગ જાગા

❀ દોહા ❀

સમય પર હાજીર હોત હૈ ॥ ચન્દ્ર સુર્ય દો જાન ।
સમય આપન ચૂકૈ નહીં ॥ કર્મ પ્રભાવ સો માન ॥ ૭૩

—: ચૌપાઈ :—

જિતને તારા આકાશ કે માહીં ❀ ફિરૈ સદા એક છન કલ નાહી
નૌ ગ્રહ કર્મહિં પ્રેરણા જાનો ❀ સુખ દુઃખ જીવહિ ફલ દે માનો
જિતને દેવ હૈં સ્વર્ગ કે માહીં ❀ આપન કર્મ ફલ સબ ભોગાઇ
કર્મ સે દેવ પદવી પાઈ ❀ કર્મ સે દૈત્ય સો હોઈ જાઇ
કર્મહિ નિશ્ચર હૈ અવતારા ❀ કર્મહિં કિન્નર નાચૈ તે સારા
ગનધર્વ ગાન કર્મ સે કરહી ❀ દેવ સભા મેં સબ કો સુખ ભરહીં
જલચર થલચર નભચર સોઇ ❀ અનન્ત જીવ ગિન સકે ના કોઈ
યે સબ જન્મ જહાં સો લીન્હા ❀ સો સબ જાનો કર્મ આધીન્હા
કોઇ રાજા શ્રીમન્ત જો સોઈ ❀ યહ સબ કર્મ કા કારણ હોઇ
કોઈ આનન્દ કરે બહુ ભાંતી ❀ કોઈ પુકારે પુનિ દિન રાતી

❀ દોહા ❀

સ્વર્ગ જાત હૈ જીવ જો ॥ અપને કર્મસે જાન ।
નર્ક મેં દુઃખ સહત હૈ ॥ હાય પુકારત માન ॥ ૭૮

—: ચૌપાઈ :—

રોગી બીમાર ભયંકર સોઈ ❀ કર્મહિ સે તુમ જાનો હોઈ
એક કે માથે છેત્ર છત્રાઈ ❀ એક તાપ મેં દૌડા જાઈ
એક કે માથે ચવંર ઢોરાઈ ❀ એક બોઝા શિર ધરે તે જાઈ
કહી હાય હાય તુમે દેખો ❀ કહી ખુબ ખુબ તુમ લેખો

યહ સબ પ્રભાવ કર્મ કા જાનો ❀ જૈસે કિયા વૈસે ફલ માનો
ચૈતન સબ મેં એક બખાના ❀ કર્મ શુભાશુભ પૃથક બહુ જાન
પાપ કરત મન ન માનૈ ❀ દુઃખ જબ પડે તબૈ સો જાનો
દુઃખી દરીદ્ર જો કોઇ દેખો ❀ મન વિચાર કર્મહિસે પેખો
બહુ પ્રકાર સુખ સમ્પતિ હોઈ ❀ જીવો સબૈ કર્મ બસ હોઇ
માન પાન કર્મ સે તાહીં ❀ તીનો તાપ કર્મ સે આહીં
ઇશ્વર સૃષ્ટિમ જીવ એક સમાના ❀ એક સુખી એક દુઃખી કયો જાના
સો સબ જાનો કર્મ પ્રભાવા ❀ સુખ ઔર દુઃખ કર્મલે આવા

❀ દોહા ❀

જડ સ્વરૂપ જો કર્મ હૈ ॥ હલન ચલન ગતિ નાહિં ।
રાજ કુમાર પ્રશ્ન કીયા ॥ આવત કૈસે તાહિં ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

કર્મ મેં ચૈતન કા નહિં બાશા ❀ કૈસે ગતી કરૈ નિજ જાસા
જીવ કા કર્મ કૈસે સંયોગા ❀ કૈસે મિલૈ ઉપજાવય સોગા
એક ચેતન એક જડ બખાની ❀ દોનો બિરોધ ભાસ સો માની
જીવોં કહિ અશુભ જો કર્મા ❀ વહ જીવ દુઃખ ચાહૈ નહિ ભરમા
કર્મહિં જડ કહા પુનિ હોઈ ❀ સ્વયમ શક્તિ ગતી ન વોઈ
દુઃખ ઔર સુખ કર્મ સે કહેઊ ❀ યહ સંસાર ચલત જો ભયઊ
રાજકુમાર પ્રશ્ન પુનિ જાની ❀ ભીખા કહા બિચિત્ર કી બાની
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ જો સોઈ ❀ અનન્ત જીવ ઉસે મેં સબ હોઈ
અનન્ત જીવ કર્મ બહુ જાનો ❀ એક જીવ કા બહુ કર્મ બખાનો
ઐસે અનન્ત જીવ બહુ આહીં ❀ ઇનકા લેખ લેય તે વાહીં

❀ દોહા ❀

સબ કે ઉપર વોઈ હૈ ॥ સત્ય પુરૂષ જો સોય ।
યહ શક્તિ આદ્રષ્ય ભયો ॥ જાનત બિરલા કોય ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

વહ શક્તિ આદ્રષ્ય કહાઈ ❀ ઉસકી તાકત બર્ણી ન જાઈ

કોઈ કે દ્દષ્ટીમ આવત નાહીં ❀ બડ યોગી જાનત હૈં તાહીં
સબ જીવોં કા કર્મ ફલ સોઈ ❀ વહી શક્તિ મિલાવય જોઈ
વહી શક્તિ સત્ય પુરૂષહિ નામા ❀ કોઈ કહે બ્રહ્મ ઈશ્વર જો ધામા
શુભ અરૂ અશુભ કર્મ હૈ જોઈ ❀ સબ જીવો કા જાનત સોઈ
રાત દિવસ કર્મ બહુ હોતા ❀ લેખા લે વહ શક્તિ હૈં જોતા
કર્મ મેં ભુલ પડત સો નાહીં ❀ તલ રાઈ સમ જાનો તાહીં
હૈ બલવાન બડી વહ શક્તી ❀ સબ મેં રહે સબ મેં વહ ફિરતી
કર્મ કા સંજોગ વહી કરાવય ❀ ઉસકી લીલા બર્ણી ન જાવય
જીતને દેવ પ્રગટ જગ માહીં ❀ સબ કે ઉપર વહ તત્વ રહાહીં
શુભ અરૂ અશુભ કર્મ ખપિ જાઈ ❀ વોહી જાનિ મોક્ષ પદ પાઈ
આવા ગમન હોય ના તાહીં ❀ રાજ કુમાર સમઝો તુમ વાહીં
રાજ કુંવર કો આનન્દ હોઈ ❀ પગે લાગિ વીન્ય કીન સોઈ
રાજ કુંવર જબ ચલિ ગયઊ ❀ ભીખા બુખાર કો લેત સો ભયઊ
બડા પુરૂષ કા યહ હૈં રીતી ❀ ઈશ્વર નેમ રાખે કર પ્રીતી

❀ દોહા ❀

ભીખા સાહબ કે શિષ્ય દો ॥ એક ચતુર ભુજ જાન ।
દૂસર ગોબિન્દ સાહબ હૈ ॥ બડા પ્રભાવ સો માન ॥ ૭૭

—: ચોપાઈ :—

યુપી પ્રાન્ત આજમગઢ જાનો ❀ ઉસકે પશ્ચિમ દિશા બખાનો
ગાંવ અહીરવલી હૈ પુનિ સોઈ ❀ ગોબિન્દ સાહબ તહાં કે જોઈ
અહિરોલીગાંવ બડા આશ્રમ હોઈ ❀ સંત વિદ્વાન રહે બહુ સોઈ
ગોબિન્દસાહબ મેં બડા પ્રભાવા ❀ સિદ્ધિ સબ કો દેખન મેં આવા
ગોબિન્દ સાહબ કી બડી સમાધી ❀ બર્ષ મેં એક મેલા બડ સાધી
આઠ દિવસ તક મેલા રહાઈ ❀ અગહન દશમી તીથી ભરાઈ
હમકો જહાં તક મિલા તપાસી ❀ મન્તો મુખ સુના તે જાસી
સો હમ યહાં કીન પ્રકાશા ❀ યે સબ હૈં કબીર સાહબ કા દાસા
ગોબિન્દ સાહબ કા શિષ્ય હૈં સોઈ ❀ પલટુ સાહબ બખાનો જોઈ
અવધપુરી મેં જહાં શ્રી રામા ❀ પલટુ સાહબ તહાં કિયા વિશ્રામા

॥ પલટુ સાહબ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

પલટુ સાહબ જો હુયે ॥ બડે સિષ્ય પુનિ જાન ।
ગોવિન્દ સાહબ કે શિષ્ય હૈ ॥ અવધપુરી સો માન ॥ ૭૮

પલટુ સાહબ કા જન્મ બખાની ❀ પ્રાન્ત યુપી જલાલ પુર જાની
જલાલ પુર ગાંવ બાનીક માહીં ❀ પલટુ સાહબ જન્મે પુનિ તાહીં
બાલાપન સે ભક્તિમ્ બહુ ભાવા ❀ સાધુ ભક્ત કા સંગ કરાવા
ગોબિન્દ સાહબ કો ગુરૂ કીન્હા ❀ ઘટ ભીતર ભેદ બતાયેવ ચીન્હા
ધ્યાન જોગ બહુત સો કીન્હા ❀ બડ પ્રભાવ ઉનમેં ભા લીન્હા
ધ્યાન જ્ઞાન બહુત સો જાગા ❀ પવિત્ર મન સે બહુત હૈ ત્યાગા
ફૈજાબાદ સુજાઉદૌલા ❀ હૈ નવાબ નીતી મેં તૌલા
બાગ એક બડા વિશાલા ❀ પલટુ સાહબ તહાં રહે કુછ કાલા
પલટુ સાહબ કા સેવા કરહી ❀ માલી બાગ કા જાનો તરહી
એક સમય અસ બના પ્રસંગા ❀ પુત્ર નવાબ ગયઊ મિત્રકો સંગા

❀ દોહા ❀

સરયુ નદી અસ્નાન કો ॥ ગયે મિત્રો કે સાથ ।
દૈવ યોગે ડુબી ગયો ॥ કોઈ ના લાગા હાથ ॥ ૭૯

—: ચોપાઈ :—

યહ સમાચાર નવાબ કા હોઈ ❀ સબ અનુચર દૌડે પુનિ સોઈ
મરા લાશ મીલા પુનિ જાની ❀ નવાબ દુઃખ ન જાય બખાની
એકહી પુત્ર નવાબ કા કહેઊ ❀ રાજ કુટુમ્બ રોવે સબ ભયઊ
હાહાકારે હુઆ સબે માહીં ❀ એ બિપતિ સે કવન બચાઈ
બાગકા માલી પુનિ તાહાં આઈ ❀ નવાબ કો બ્રતાન્ત સુનાઈ
પલટુ સાહબ કા કીન્હા બખાના ❀ માલી બહુત ભક્ત સયાના
નવાબ કહા ચલો જલ્દી સોઈ ❀ લહાશ લે આયે પુનિ તે જોઈ
પલટુ કે પગ બાલક ડારી ❀ નવાબ બિનય કીન બહુ ભારી
પલટુ સાહબ દયા ચિત્ત આઈ ❀ લહાસ કોઠરી મેં રખવાઈ
વહાં જાય બન્દ કર લીન્હા ❀ સાહબ કબીર પાર્થના કીન્હા

❀ દોહા ❀

સાહબ કે પ્રભાવ સે ॥ સબ કુછ આનન્દ હોય ।
સહજાદા સજીવન હુવા ॥ ધન્ય હૈં પલટુ સોય ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કુવંર સજીવન હોઇ ❀ પગે પડા પલટુ કે સોઈ
નવાબ બેગમ કુટુમ્બ સબ ઝારી ❀ સબકો અચરજ ભાવટ ભારી
માતા પિતા કો અંદન કીન્હા ❀ સબકો સલામય યોગ્ય તે લીન્હા
બિન્ય કરે પલટુકા તાહીં ❀ બેગમ નવાબ પગે સો આહીં
રાજ કુટુમ્બ સબ જાનો સોઈ ❀ પલટુ સાહબ કા શિષ્ય જો હોઈ
અભક્ષ ભોજન સબ જો ત્યાગા ❀ ખુદા સમક્ષ પ્રતિજ્ઞા લાગા
એક દિન રાજ મહલ મા હાલી ❀ પુજેવ જાનિ નિજ ભગ્યશાલી
નવાબ બેગમ દોનો પુનિ સોઈ ❀ પલટુ સાહબકે આગે ખડે જોઇ
બડે ભાગ્ય હમ તુમકો પાવા ❀ હમરે કુલ એક જોતી રહાવા
બહ જોતી બુઝ ગય સોઈ ❀ ફિર પ્રકાશ મે લાયેવ હોઈ
હમ સબ કર તુમ પીર કહાઈ ❀ બીસ્ત કા રાહ તુમહી બતલાઇ

❀ દોહો ❀

બડા ઉપકાર હૈ પ્રભુ ॥ હમ પર કૃપા નિધાન ।
હમ અપને ગુરૂ પીર કો ॥ આધા રાજ દો દાન ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

ઐસા ઉદાર સુની જબ બાની ❀ પલટૂ સાહબ બહુત બખાની
પલટુ સાહબ કહા પુનિ સોઇ ❀ ગુરૂ મેં ભાવ તુમ્હાર હમ જોઇ
કિન્તુ રાજ માયા યહ નાહીં ❀ હમ નહિ લો હમહી ના ચાહીં
બહુત ધન સમ્પતિ જો હોઇ ❀ ભક્તિમ્ મન લાગય ન સોઈ
બહુત માયા જહાં પુનિ તાહીં ❀ કામ ક્રોધ લોભ બહુ આહીં
સાહબ કબીરકી દયા તે જાનો ❀ આપૈ ત્યાગ કીન પહિચાનો
પલટ સાહબ કા ધન્ય બૈરાગા ❀ સાંચા મન મેં રહા વહ ત્યાગા
સાહબ કબીર કછ નહિ લીન્હા ❀ દિલ્હી રાજ સિકન્દર દીના
બહુરાજા કો જો શાપ્ય કીન્હા ❀ એસબ ભેંટમેં બહુત ધન દીન્હા

પલટુ કહેઉ ત્યાગ પર સોઈ ❀ વહ અરીલ નીચે લિખા દોઈ

॥ અરીલ ॥

તુરી બહુત સે થીં અમીરી બલખ કી
દિયા મર્દને છોડિ આસ સબ ખલક કી
ચીથરા પહિર લગોટી સાકા કર ગયા
અરે હાં હો પલટુ રહા અખાડે કા યાર ફકીરી લે ગયા
ગોરખ ડાલા કૂપ મેં લેકર દ્રવ્ય કો
બારા બર્ષ સુકદેવ તજા ના ગર્ભકો
દત્તા ત્રેયે સનકાદિમાયા તજા કેતના
અરે હાં હો પલટુ રહે અખાડે કા યાર હમારે ચેતના

—: ચૌપાઈ :—

જો જન્મા સોઈ મરિ ગયઊ ❀ પાછે કોઈ ના આવત ભયઊ
આયા હૈ સબ જીવ તુમ જાનો ❀ ભૂલા યાદ અચમ્ભા માનો
પલટુ કહે સુનો તુમ રાઊ ❀ સાંચા જ્ઞાન તુમ્હે બતલાઊ
સુરનર મુનિ સબહી મરિ જાઈ ❀ રાજા રંક કાલ ધરિ ખાઈ
ભીમ કો દેખ જગત ડેરાઈ ❀ વહ ભીમકો કાલને ખાઈ
કાંચ મહલ મે જાનો તાહીં ❀ સબૈ જીવ ભૂલા હૈ વાંહી
દસહિ માસ બનત મેં લાગા ❀ એકે છીણે નાસ ભે ત્યાગા
સબ કોઈ રોવત સ્વારથ માહીં ❀ ચેતન ગયા દેખા કોઈ નાહીં
કચ્ચા મહલ બનાયો તાહીં ❀ દશ દરવાજા બીચ હૈ વાહીં
રચત સબ કચ્ચા તુમ જાનો ❀ ગયા નિકર ચેતન કો માનો
હાથ પૈર સબ વહ હૈ તાંહીં ❀ નાક કાન મુખ સબ જો આહીં

❀ દોહા ❀

કાલ બડા બલવાન હૈ ॥ સુનો શાહ તુમ સોય ।
સબહિન મારિ લેત હૈ ॥ કોઈ ન ઉબરત જોય ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

કાલ કે ફંદમ તે હોય જાઈ ❀ આપન જોર ચલય ન આઈ

નિકલ ગયા અસવાર જો ઓઈ ❀ સુન્ન પડા સહર સબ હોઇ
બાદશાહ દુનિયા કા તાહીં ❀ સબ કોઇ ખડે હુકુમ મે આહીં
તેલ ફુલેલ લગાયેવ જાના ❀ હોય હૈં દેહ ખાક તે માના
આયે તુમ જગત મેં સોઈ ❀ બાંધ મુઠી જાનો હોઈ
ખાલી હાથ જાયગે વહાં ❀ ખાય તમાચા જમ કા તહાં
ચાર ખાનિ જગ જીવ બખાના ❀ અન્ડજ પિન્ડજ અસ્થાવર માના
ઉખમજ યોનિ કહત સબ કોઇ ❀ ઉસમે જીવ રહે બડ સોઈ
સાત પ્રકાર ઉત્પતિ જીવ કહિયે ❀ શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ લહિયે
ગંધ વાસના ઇચ્છા હોઈ ❀ સાત રીત જીવ જન્મય સોઈ
બહુત જીવ શબ્દ સે જાનો ❀ આવાજ હોત પિન્ડ સો માનો

❀ દોહા ❀

બાદલ મેં જબ હોત હૈ ॥ બડા ગર્જના જાન ।
ઉત્પન્ન હોત બહુ જીવ હૈ ॥ તાહિ શબ્દ કો માન ॥ ૮૩

—: ચૌપાઈ —

મૈથુન ક્રિયા સે પુનિ હોઈ ❀ સ્પર્શ સે જીવ જન્મે જોઇ
નર નારી ક દૃષ્ટી એક તાહીં ❀ ગર્ભા ઔધાન રહે પુનિ વાહીં
રૂપ સૃષ્ટી કહત હૈં સોઇ ❀ આગે રસ કા બર્ણન હોઇ
રસ મેં બહુત જીવ ઉત્પન્ના ❀ ઠન્ડા ગર્મ મધ્યમ સો જાના
ગન્ધ સુગંધ દોનો મેં જાનો ❀ ગર્મ શિતલી સો પહિચાનો
બહુત જીવ શરીર સો ધારા ❀ ગંધ ઉત્પન્ન યહી કો કારા
બાસના બહુત મલિન હૈ જોઇ ❀ ભૂત યોનિ ઉત્પન્ન હૈ સોઈ
ઇચ્છા સૃષ્ટિ સિદ્ધ કા નીકે ❀ સ્વયં પ્રગટ હોત હૈ જીકે
સિદ્ધ ઇચ્છા હૈ પુનિ વોહી ❀ જગ હિત પ્રગટ હોય પુનિ જોહી
આપન કર્મ કારન ના ગાવા ❀ જગ હિત પ્રગટ સો દેહ ધરાવા
સિદ્ધ પુરૂપ કી યહ હૈ લીલા ❀ કોઈ સમઝેગા પર્મ શુશીલા

❀ દોહા ❀

સ્વઇચ્છા સે પ્રગટ હૈ ॥ કોઇ કર્મ ન તાહિં ।
જગ જીવ કે હેત કો ॥ સો તુમ જાનો આદિ ॥ ૮૪

—: ચૌપાઈ :—

ચૌરાસી લાખ યોનિ કા ધારા ❀ સિદ્ધ પુરૂષ હૈં સબ સે ન્યારા
સિધ્ધ પુરૂષો જો કહલાઇ ❀ જગમેં પ્રગટ હોય જો આઈ
આપન મોક્ષ ન કારન તેહીં ❀ દુસર જીવ સુખી કરે વેહીં
અયોની પ્રગટ હોત હૈં માનો ❀ રજ વીર્ય સે ઉન્હે ન જાનો
પન્ચ વિષય ઉનકે હૈ નાહીં ❀ રજ તમ ગુણ વહાં ના જાહીં
કામ આદિ દમ્ભ ના વાહાં ❀ પાખન્ડ અજ્ઞાન નહી હૈ તાહાં
કોઈ સાધન સે નાશ ન હોઇ ❀ તેજ પ્રકાશ છાયા ન જોઈ
જો ચાહય સો કરી દેખાવય ❀ ઇશ્વર નિયમ સોઈ પલટાવય
કીન્તૂ બડે પુરૂષન કા ભાવા ❀ ઇશ્વર નિયમ રાખૈ શ્રૂતી ગાવા
બડા કારણ જો પડિ જાઈ ❀ તો કબહીં વહ નિયમ પલટાઈ
યહ જીવ ભર્મત હૈ ચૌરાસી ❀ નૃપ તુમ સુનો બાત બડી હાંસી
રાજ કુટુમ્બ સબ બૈઠે ઝારી ❀ બેગમ સહિત સુનત સબ નારી

❀ દોહા ❀

પ્રથમ જીવ અકાશ મેં ॥ જાય પુનિ જો સોય ।
પવન પ્રેણા પાય કર ॥ મેઘ સંગ જબ હોય ॥ ૮૫

—: ચૌપાઈ :—

બારિ મેઘ સંગ નીચે આઇ ❀ કોઈ વનસ્પતીમ જાય સમાઈ
જૈસા કર્મ કા હૈ સન્સકારા ❀ વહી સે જીવ શરીર સો ધારા
બનસ્પતી હૈ જો વહ સોઈ ❀ નર નારી સેવન કરે જોઈ
રજ બીર્ય સાથ જીવ તે આવા ❀ સ્ત્રી પુરૂષ સંયોગ કરાવા
જો વીર્ય હોય તે અધિકાઈ ❀ પુત્ર રૂપ જન્મે સો આઈ
રજ જો હોય તાહિ બિપેખા ❀ પુત્રી જન્મ જાનો તુમ પેખા
દોનો સમ હોય જો ચેહીં ❀ નપુંસક જન્મ જાનો જો તેહીં
બાલક બાલકી જન્મ સો જાનો ❀ દુસર કારણ ઔર હૈ માનો
પ્રાણ બીચાર કે ઉપર બાતા ❀ બીરલા જાનત હૈ કોઇ તાતા
તબહીં જીવ ગરભ મેં જાઇ ❀ રજ બીર્ય એકૈ દિન મિલાઇ

પાચે છઠવે દિન જો જાનો ❀ બુદ બુદ હોય તહાં સો માનો
સાત આઠ દિન કે તે માહીં ❀ ફેના ઉઠય ચાટા હોય જાહીં
બીસ દિવસ મેં શરીરિક કાયા ❀ અકાર બનન લગા સો જાયા
સવા માસ કા જબ હોય જાઈ ❀ શીસ અકાર જુદા ભે આઈ
દો માસ પર જો પુનિ સારા ❀ ભુજા જાંઘ નિકસને સો ધારા
અઢાઈ મહીના મેં હૈ પેટા ❀ જુદા પડા માનો કોઈ લેટા

❀ દોહા ❀

ચાર પાંચ માસ પુનિ ॥ હાડ કચ અંગુરી જાન ।
માંસ ત્વચા બઢન લગા ॥ યહ તુમ જાનો માન ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

સતવેં માસ પૂરન હોય સોઇ ❀ ગર્ભ તૈયાર કહત હૈ જોઈ
આઠ માસ પર સ્વાંસા જાનો ❀ બાક સહિત સો પુનિ પહિચાનો
નવમે માસ ચેત ભા વોઈ ❀ બહુત જન્મ યાદ ભા સોઈ
જઠર અગ્નિ કા તિછન તાપા ❀ મહા દુઃખ જહાં જીવ કો વ્યાપા
દુસર તાપ ગર્ભ કા સોઈ ❀ શીસ નીચે પગ ઉપેર હોઈ
તીસર દુઃખ બડા જો કહેઊ ❀ મૈલા મુત્ર દુર્ગંધ બડ રહેઊ
નીચે મુખ બચ્ચા કા ભયઊ ❀ વહી રાહ મલ આવત ગયઊ
તીન તાપ યહ ગર્ભ કા કહેઊ ❀ જીવ કા દુઃખ બહુત સો ભયઊ
વહ દુઃખ બડા વર્ણીના જાય ❀ યાદ હોત મૂછા હોય આઇ
માત પિતા કોઈ રક્ષન નાહીં ❀ ઈશ્વર સિવાય કોઈ ના તાહીં
યહ જીવ જબૈ બહુત દુઃખ પાવા ❀ સાહબ સે બીનતી કીન બહુ ભાવા

❀ દોહા ❀

હે પ્રભુ દીન દયાલ હો ॥ આપ કે સરન મૈં સોય ।
મમ અપરાધ ક્ષમા કરો ॥ પલ ભૂલો ના તોય ॥ ૮૭

—: ચૌપાઈ :—

તુમ સરબગ્ય સમરથ હોં સોઇ ❀ મૈં અજ્ઞાન માયા બસ હોઈ
યહ બડ કષ્ટ સે કાઢો મોહીં ❀ ધર્મ ભક્તિ ધ્યાન કરો તોહીં
દીના નાથે અધમ ઉધારન ❀ એક પવન પ્રગટ કિયા તારન

જન્મ હુઆ તેહિ પુનિ બારા ❀ કર્મ ક્ષેત્ર મેં સો પગ ધારા
જબૈ કષ્ટ બહુ ચિન્તા હોઇ ❀ જ્ઞાન બૈરાગ્ય આવય તબ સોઈ
સમસાન ગર્ભ બાસ કે માહીં ❀ સતસંગ જ્ઞાન ચરિત્ર મેં તાહીં
ધન સમ્પતિ કુટુમ્બ સબ નાસી ❀ તહાં બૈરાગ્ય આવય પુનિ આસી

❀ દોહા ❀

આય જન્મ જગમેં લિયા ॥ ભૂલે જ્ઞાન તુરન્ત ।
વહ દુઃખ મેં રોવન લગે ॥ કહાં કહાં કરન્ત ॥

—: ચૌપાઈ :—

બાલક દુઃખ સે રોદન કરહીં ❀ ચેના કુટુબ આનન્દ બહુ ભાંહી
પાન દુધ બીસ્ટ મુત્ર કારા ❀ બડ અજ્ઞાન ખાટ મે ડારા
અતિ અધીન પર બસમેં ભયઊ ❀ બડી લાચાર દશા યહ કહેઊ
જ્ઞાન બુદ્ધિ બલ નહિ તાહીં ❀ કુછ કરિ શકત જો હૈ નાહીં
પશુ મનુષ્ય દેશ કયા જાતી ❀ નર નારી કયા ધર્મ કહાતી
કુછ ભાન ચેને તો નાહીં ❀ જસ અંધકાર કુવમ્ પડાહીં
હમ તુમ સબ કર યહ ગતિ ભયઊ ❀ અનન્ત બાર ગીન્તી ના રહેઊ
બહુ અજ્ઞાન લચાર દુઃખી તાહીં ❀ બડે ભયેવ ભુલેવ સબ આહીં
યાદ કરો વહ સમય કા સોઈ ❀ ગર્ભ માહિ બાહેર દુઃખ હોઇ
કોઈ ગુનિ કા હૈ જો આત્મ ❀ ગર્ભ કષ્ટ બડા ભવ ખાતમ

❀ દોહા ❀

યહ ચૈતન જો આત્મા ॥ હૈ અબીનાસી સોય ।
દુઃખ સુખ અનન્ત હોતભા ॥ જાનત નાહી કોય ॥ ૮૮

—: ચૌપાઈ :—

જૈસા કર્મ પુર્વ મેં કીન્હા ❀ વૈસે સુખ દુઃખ ભોગ મેં દીન્હા
તીન પ્રકાર કર્મ સો જાનો ❀ સંચીત કિયા પ્રારબ્ધ બખાનો
સુત ઉત્પન્ન સુના સબ કોઈ ❀ દાન દચ્છિના મંગલ હોઈ
છઠી બારહી જો પુનિ કીન્હા ❀ નામ કરન બહુ ઉત્સવ લીન્હા
મૈલા મુત્ર મેં લોટય તાહીં ❀ સ્વક્ષ પબિત્ર કહિં જોવય નાહીં

રોદન કરત બહુ બિધી સોઈ ❀ માત પિતા જનત ન વોઈ
બાલક દુઃખ બર્ણી ને જાઈ ❀ ઇચ્છા ઉનકી સમઝ ન આઈ
પાંચ છે બર્ષ બાલપન સોઈ ❀ પોંડ અવસ્થા આવત ભી હોઈ
ખેલ કુદે રમ્મત કે માહીં ❀ સમય જાત લાગત જો નાહીં

❀ દોહો ❀

નવ દશ વર્ષ કેર પુનિ ॥ કહત બડે ભય સોય ।
કુમારે અવસ્થા આયગા ॥ માત પિતા સુખ હોય ॥ ૮૯

—: ચોપાઈ :—

બિદ્યા અભ્યાસ કરન સો લાગે ❀ પીછે લગન બાત સો જાગે
સાદી હુઆ નારિ ઘર આઈ ❀ ષોડસ બીશ બર્ષ અધિકાઇ
તબ તો તરૂણ અવસ્થા જાગી ❀ કામ અગ્નિ અંદર સો લાગી
બનિતા સે બહુ પ્રેમ હૈ જોઈ ❀ માતા પિતા ફિક ભે સોઈ
નારી હે સબ સુખ કા સાજા ❀ દેખન લાગે જો ચોહી નિવાજા
ગુરૂ માત પિતા સગા તે સોઈ ❀ નારી સમ પ્રિયા ના કોઈ
બીસ તીસ ચાલીસ બર્ષ જાના ❀ જવાની રંગ ચઢા સો માના
રૂપ જોબન ધન નારીક દેખા ❀ બડા અભિમાન હોત વિષેખા
મોછિ દેહ નીહારત સોઈ ❀ મન અભિમાન ભરા જો વોઈ
વહ દિન ભુલ ગયે જો તાહીં ❀ ગર્ભ માહિ જબઃ થે તુમ વાહીં
ઐસા જ્ઞાન બિચારો સોઈ ❀ યહ સબ છડ ભંગુર હૈ જોઈ
તન ધન માયક મદ ન કીજૈ ❀ નાસમાન મેં મન ન દીજે
બુઢા બિમાર ખુબસુરતી જાઈ ❀ દેખત લોગ તે બહુત વિનાઈ

❀ દોહા ❀

યહ નહીં જાનત હૈ પુનિ ॥ ધન ધામ ઔ દેહ ।
ક્ષણ ભંગુર સબ હોત હે ॥ એક દિન હોવે ખેહ ॥ ૯૦

—: ચોપાઈ :—

ચાલીસ પચીસ બર્ષ તક સોઈ ❀ બુઢા પન આવન લગા હોઈ
પુત્ર ઉપ પુત્ર પુત્રી ઘાનેરે ❀ દુઃખ સુખ આવત હૈ બહુ બેરે
કુટુમ્બ કબીલા સુખ લિયે તાહીં ❀ કરત પરપંચ બહુત સો આહીં

જો પરપંચ સબ ઇન હિત કીન્હા ❀ સો સબ પાપ ભોગય અબીન્હા
બહુત પાપ કરી દામ કમાવા ❀ વહ બડ પાપ ઉનકે શીર આવા
સાહબ કી ભક્તિ જો કીયા નાહીં ❀ દાન સેવા પરમારથં માહીં
ધર્મ કા કુછ કામ ન કીન્હા ❀ આત્મ કામ અપના ન ચીન્હા
ઐસે વૃદ્ધપન આય નેરાઇ ❀ ઇન્દ્રિય જવાબ દીન જો જાઈ
ડગમગ ચલત શરીર સબ કમ્પૈ ❀ દશન ગરે શબ્દ નહિં આવે
નાક કાન આંખ સબ જાનો ❀ એ સબ ભે કમજોર સો માનો
પડે ખાટ લગૈ ભૂખ પ્યાસા ❀ ડારે ખાટ એક બાજુ તાસા

❀ દોહા ❀

ભૂખ પ્યાસ ઇચ્છા સમ ॥ મીલત નાહી સોય ।
બક બક જો કરત પુનિ ॥ સબ કોઈ કહત હોય ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

તે સબ કુટુમ્બ કહત હૈં સોઇ ❀ ઇનકો યમ લે જાત ન હોઈ
ઇનકા કાગદ કહાં ખોવાના ❀ ભૂલ ગયે યમ ઇનકો જાના
કુટુમ્બ હિત કીન બહુ પાપા ❀ તે સબ લોગ વિના કરે આપા
આયુષ્ય પુરી ભાંઈ પુનિ જબહીં ❀ આય ઘેર લીન્હે યમ તબહીં
માર પરત બહુ જીવ કો સોઈ ❀ તબૈ શરીર સે બાહેર હોઈ
લે જીવ ગે યમરાજ કે પાસે ❀ ન્યાય કર દીન નરક મેં બાસે
આયુષ્ય અલ્પ બહુત જીવ હોઈ ❀ બીશેશ બ્રહ્મા સમ જીવંન સોઈ
સત્ય સ્વરૂપ જો ના પહિચાના ❀ દોનો એક સમાનહિ માના
બહુત બર્ષ જીયે. ફલે નાહીં ❀ પંર્વત બહુત વર્ષ તકે આહીં
પાપ અનીતી બહુ જો કીન્હા ❀ થોડા જીયે વોહી શુભ ચીન્હા
મોક્ષ કા સાધન જો ના ધાયેવ ❀ ઉનહીક જન્મ બેરથ જગ જાયેવ
અનન્ત પુનિ દુઃખ જીવ ભોગા ❀ ગીનતી કોઇ કરી સકત ના હોગા
દીશા વેદ લાખ પુનિ સોઈ ❀ ઇતના યોનિ પક્ષી કા હોઈ
બીસ સાત લાખ હૈ નીકે ❀ કીટમ કીટ હૈ પુનિ જીકે

❀ દોહા ❀

જાનો બીસ ઔ દસ પુનિ ॥ લાખ અસ્થાવર જાન ।
વેદ લાખ સો ઔર પુનિ ॥ પિન્ડ તે સો માન ॥ ૯૨

—: ચૌપાઈ :—

મનુષ્ય જન્મ ભાગ્ય વડ જાનો ❀ સબ યુનિનમેં પ્રાધાન્ય માનો
નીચ ઊંચ યુની હૈ તાહીં ❀ દુઃખ અનન્ત વર્ણા ના જાહીં
બડી ખરાબ દશા હૈં સોઈ ❀ યહ જીવકા જાનો નૃપ જોઈ
રાજન સુનો યહ દુઃખકી બાતા ❀ બહુત કષ્ટ પાવય તે તાતા
પલટુ સાહબ કીન બખાના ❀ નવાબ ધુજ ઉઠે તબ જાના
બેગમ સબૈ ડરી પુનિ તાહીં ❀ પલટૂક પગે પડી તે જાહીં
રાજ કુટુમ્બ કો ડર બહુ લાગા ❀ ધર્મ માંહિ પ્રેમ બહુ જાગા
પલટુ સાહબ કે ચરન માહીં ❀ બારમ્બાર પડય પુનિ તાહીં
તન મન ધન સે સેવા લાઈ ❀ મન સંતોષ કીન ઓ રાઈ
એક આશ્રમ સુન્દર બનવાયેવ ❀ પલટુ સાહબ નિવાસ કરાયેવ
પલટુ સાહબ જ્ઞાન જો ભાખી ❀ સબ કોઈ સુના અનન્દ મન રાખી

❀ દોહા ❀

શક્તિ ક્ષમા ત્યાગ ભરી ॥ પલટુ સાહબ મે જાન ।
સાહબ કબીર પ્રતાપ હૈ ॥ એહી બાત તુમ માન ॥ ૯૩

—: ચૌપાઈ :—

પલટુ સાહબ કા સમ્પ્રદાયી ❀ સાહબ કબીર સે ચલી આઈ
સો યહાં લિખોં કાગળ કોરે ❀ જો બડ સિદ્ધ ભયે બલ જોરે
પ્રથમ સાહબ કબીર હૈં જોઈ ❀ ઉનકર શિષ્ય દયાનિધ હોઈ
ઉનકર શિષ્ય મયામન જાનો ❀ ઉનકર શિષ્ય બઉર કો માનો
તિનકા શિષ્ય હૈ બીરમ દેવા ❀ ઉનકર યારી જાનો વડ ભેવા
યારી કે બુલા બડ હૈં ધ્યાની ❀ ઉનકર શિષ્ય દોઈ તે જાની
પ્રથમ ગુલાલ કહત તે સોઈ ❀ દૂસર જગજીવન ભે વોઈ
ગુલાલ ભુડકુલા કો અબ લિજે ❀ જગજીવન કોટવા કો દીજે
ગુલાલ શિષ્ય ભીખાનન્દ કહિયે ❀ ઉનકે દો શિષ્ય બડા સો લહિયે
ચતુરભુજ ભુડકુલા મેં સોઈ ❀ ગોબિન્દ આજમ ગઢ મે હોઈ
ગોબિન્દ કે પલટુ હૈ જીકે ❀ અવધ રહે બૈરાગ્ય મેં નીકે

રામવરણ તે સાહબ બખાની ❀ ભુડકલા અચાર્ય ગાજીપુર માની
ઉપર બર્ણન જો કરિ આયો ❀ યુપી કે સબ પુરૂષ કહાયો
અયોધ્યા કાશી લખનઊ જાનો ❀ ઇસી બીચ યહ ધર્મ બડ માનો
॥ ઇતિ શ્રી પલટુ સાહબ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

જગજીવન સાહબ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

જગજીવન જગ આય કર ॥ કીન સરહદા બાસ ।
પ્રથમ ચેલા જાનિયે ॥ ધન્ય ગોસાઈ દાસ ॥ ૯૪

—: ચૌપાઈ :—

બુલા સાહબ કા લીખા પ્રસંગા ❀ ઉનકર શિષ્ય જગજીવન સંગા
અયોધ્યા લખનઊ બીચ કે પાસા ❀ બારાબંકી જિલા કી આસા
સરયુ નદી તહાં બડ ચલતી ❀ સરદહા ગાંવ ક્ષત્રીય કા બસ્તી
ગંગા સિંહ પિતા કા નામા ❀ બીસ બર્ષ જગજીવન જામા
બૂલા સાહબ મિલે પુનિ સોઈ ❀ ઘટ ભીતર ભેદ લખાવય હોઈ
જીવ બ્રહ્મ પવન વો સુરતા ❀ ધ્યાન કરન સે કામ સબ સરતા
દહિના હાથ મેં ધાગા બાંધે ❀ કાલા સફેદ એક મેં સાંધે
સત્યનામ કહેઊ ગોહરાઈ ❀ સાહબ કબીર યહ મત ફૈલાઈ
રહની આચરન સબ સો ભાષા ❀ બૂલા ગયે ભુડકુલા તાકા
કોટવા એક જંગલ હૈ વાહીં ❀ જગજીવન આયે સો તાહીં
જગજીવન સો ગુફા મેં બૈઠી ❀ ધ્યાન કીન ઘટ ભીતર પૈઠી

❀ દોહા ❀

રાજ યોગ કે પદ્ધતિ સે ॥ ક્રિયા કીન બહુ જાન ।
જગજીવન બહુ સિદ્ધ હુવે ॥ ગુરૂ કૃપા સે માન ॥ ૯૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ જગજીવન કા પ્રભાવા ❀ ઉત્તર હિંદ મેં બહુત સો ગાવા
કોટવા સરયુ નદી કે પાસે ❀ તહાં આશ્રમ સહર સમ ભાસે
બડા બડા ધર્મસાલા હોઇ ❀ તહાં તલાવ અભરન જો સોઇ

બડે બડે સિધ્ધ તહાં હોય ગયઊ ❀ જસ કરન બજરંગકો બોલાવત ભયઊ
જગજીવન તહાં બડી સમાધી ❀ માનતા કરૈ કામ સો સાધી
મેલા ઉભય વર્ષ મેં હોઈ ❀ લાખો માનસ આવય સોઈ
કાતીક બૈશાખ પૂનમકા જાનો ❀ મેલા કા યહ સમય બખાનો
જગજીવન કા બડા પ્રભાવા ❀ પન્દર જિલા તક લગભગ ગાવા
સાહબ કબીર કા યશ જાનો ❀ જગજીવન ભગવાન સમ માનો
સતગુરૂ આદિ અનાદિ એકૈ ❀ સાહબ કબીર હૈં સબહિનકે કૈ
જગજીવન બહુ બાની ભાષા ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ ધ્યાન કી સાખા
સાગર શબ્દ એક ગ્રન્થ હૈ જોઈ ❀ ઉસકા શબ્દ પ્રગટ કરો સોઈ

જગજીવન સાહબ કા શબ્દ

મન રહો આસન મારિ । મઢી સે ના ડોલો હો
નિરખત પરખત રહો । પ્રગટ નહિ બોલો હો
રજની કા દિન કિમાડા । સતગુરૂ કુન્જી સે ખોલો હો
સોહી ઉજાયોરે બૈઠ । નિર્ભય હોય ખોલો હો
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ । ત્રીગુણ અસ્થુલા હો
હિલમિલ કરો સતસંગ । કહા રહે ભૂલા હો
સુન્દર રૂપ અનૂપા ઝલકે । જસ હીરા હો
સાહબ જગજીવન મગન બૈઠિ । સોહી હીરા હો

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર શબ્દ જે પુનિ ભાષા ❀ ધ્યાન યોગ બિહંગમ- સાષા
જગજીવન કે બહુ શિષ્ય હોઈ ❀ બહુત સમરથ ભે સબ સોઈ
ચતુર શિષ્ય જે બડે પ્રધાના ❀ ચૌદહ ઔર ઈસીમે જાના
ઔર બહુત સો ગિના ન જાઈ ❀ સબ મેં દયા સતગુરૂ કા આઈ
ચાર બારારા ચૌદહ રસારા ❀ સત્ય નામ કા મારગ પસારા
ગોસાઈ ખેમ બ્રહ્મન સો કહેઊ ❀ દુલન દેબી ક્ષત્રય મેં રહેઊ
યહ ચારો બડ સમરથ કાહા ❀ બહુ પ્રભાવ દેખાયેવ વાહાં
ઉત્તર હિન્દ સબ કીન પ્રચારા ❀ સત્ય નામ ડંકા બજાયે સારા

❀ દોહા ❀

જગજીવન કહતે ભયે ॥ અપને શિષ્ય કો સોય ।
ઘટ ભીતર ભેદ જાનિ કે ॥ જીવ અમર પદ સોય ॥ ૯૬

—: ચૌપાઈ :—

યહ ભવસાગર બડા જો સિન્ધૂ ❀ સત્તગુરૂ ખેય લગાયવ જીવ અન્ધૂ
ઘટ કા ભેદ જાનય બડ સોઈ ❀ સોઈ ગુરૂ કી પદવી તે હોઈ
ઉસકી સેવા સતસંગ કરના ❀ ઉસી કે જ્ઞાન પર ચિત્ત ધરના
જો વિશ્વાસ કરૈ મન લાઈ ❀ તબ વહ જીવ મોક્ષ પદ પાઈ
વોહી ગુરૂ તપાસો સોઈ ❀ દૂસર ગુરૂ કામ ન હોઈ
જનમ મરન કા ફેરા નાસા ❀ ભવસાગર આવય ના તાસા
બહુત જન્મ કા પુન્ય જબ હોઈ ❀ ઐસા ગુરૂ મિલૈ પુનિ સોઈ
આપન વૃતી ચારૂ ગુણ જાનો ❀ યહ સુકૃત કા ફલ સો માનો
ગુરૂ બચન મેં હોવય પ્રીતી ❀ પુર્વ જન્મ સુકૃત યહ રીતી
આત્મ દેવ જહાં તક હોઈ ❀ મનુષ્ય દેહ સબંધ કા સોઈ

❀ દોહા ❀

મંચક હંસ પ્રકાશ મે ॥ સબ કુછ દેખો તાહિં ।
બાહિર ભીતર એક હે ॥ સો તુમ જાનો વાહિં ॥ ૯૭

—: ચૌપાઈ :—

ચૈતન સે પવન એક હોઈ ❀ વહી પવન કી બહુ ગતિ સોઈ
પાંચ પ્રાણ પાંચ ઉપપ્રાણા ❀ પ્રાણ દશૌ સંત કરે બખાના
પ્રાણ પવન નાક સે જાકા ❀ સ્વાસા દેવ કહત સો તાકા
યહ સ્વાંસ મેં બહુત સો જેદા ❀ સોહં જાપ મેં હૈ બડ ભેદા
ગુરૂ ગમ જાનિ કરે જો કામા ❀ વોહી જીવ હોઈ જો રામા
અજપા જાપ જપૈ જો કોઇ ❀ સુકૃત બહુત ઇસમેં પુનિ હોઈ
જિતના દેવ પ્રગટ જગ ભયઊ ❀ સબ પર જો નિઃ ક્ષર રહઊ
વહી પુરૂપ કા યહ સો જાપા ❀ સોહં શબ્દ જાનો બડ આપા
ઘટ કા દેવ સમરથ બડ જાનો ❀ પ્રત્યક્ષ હૈ સબકો પુનિ માનો

યહ બડ દેવ કોઈ જાનત નાહીં ❀ બાહેર દેવ તપાસૈ તાહીં
સબૈ દેવ જાપ યહ કીન્હા ❀ જિસસે દેવ કા પદવી લીન્હા
સાહબ કબીર યુગો યુગો આયે ❀ જીવોં કો યહ જ્ઞાન સુનાયે

❀ દોહા ❀

રાજ યોગ કા ક્રિયા હૈ ॥ ધ્યાન સ્મરણ માન ।
ઘટ ભિતર દેવ પહિચાન કર ॥ બાહેર તુમ મતિ જાન ॥ ૯૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ જગજીવન કે શિષ્ય સોઈ ❀ દેવીદાસ કહત સબ કોઈ
ક્ષત્રીય જન્મ બડા જમીદારા ❀ પાંચ ગાંવ કા હૈં સરદારા
જગજીવન કી સેવા કીન્હા ❀ નિયમ ટેક બડા સો લીન્હા
સેવા કીન એકાદસ બર્ષુ ❀ તીન મૈલ નિત આવય દર્ષુ
ભયે પસંદ જગજીવન દાસા ❀ મુલ મન્ત્ર સૌપેવ નિજ પાસા
બારહ બર્ષ ગોફા મેં બૈઠી ❀ ગુરૂ મંત્ર સાધેવ ઘટ પૈઠી
દેબીદાસ ગુરૂ મંત્ર જગાવા ❀ બારહ બર્ષ અન્ન ના ખાવા

❀ દોહો ❀

બડા પ્રભાવ આવત ભા ॥ દેબીદાસ મેં સોય ।
સંત ભક્ત સબ કહત હૈં ॥ સત્ય બચન તે જોય ॥ ૯૯

—: ચૌપાઈ :—

દેબીદાસ ગાંવ મેં તાહીં ❀ અહીર એક ગરીબ બહુ આહીં
બડી ગાય દૂધ એક દેઈ ❀ કુટુંબ નિર્વાહ ઉસી પર સેઈ
ગાય વોહી મૃતુ ભય તાહીં ❀ કરૈ કલ્પાન્ત કુટુમ્બ સબ આહીં
દેબીદાસ ગયે પુનિ તંહવા ❀ સાહબ કબીર સત્યનામ કંહવા
યહ શબ્દ બોલી છાંટા જે પાની ❀ ગાય સજીવન ભય સો જાની
અહિર કુટુમ્બ સબ બિનતી કીન્હા ❀ દેવીદાસ સત્તગુરૂ પર દીન્હા
દેબીદાસ રહે અપને ધામા ❀ ભક્તિ યોગ કીન નિસ્કામા
એક સમય અસ બના સંજોગા ❀ બાઈ આઈ એક પુત્ર કા યોગા
માર્ગ મા યહ નિશ્ચય કીન્હા ❀ દશ તરબુચ ભેટ મેં દીન્હા
હજાર રૂપયા દેવ ચઢાઈ ❀ દેવીદાસ કે પગ પર જાઈ

❀ દોહા ❀

સબ મિલ આવત ભે પુનિ ॥ આશ્રમ કે જો માહિં ।
દેવીદાસ ઝુલા પરૈ ॥ પૌત્ર ઝુલાવય તાહિં ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

યહ દૃષ્ય જબૈ દેખ સેઠાની ❀ પલટેવ ભાવ જસ કર પાની
દાસી કો ઇસારા કીન્હા ❀ યહ માયા કા આહૈ આધીના
અપની ઇચ્છા પૂરન ન હોઇ ❀ નાક પકડિ દાસીક કહ સોઈ
દેવીદાસ પગ અગુષ્ટા પકડા ❀ કહ ઇતના માયમન જકડા
ભાવ બિના ભેટ જો દીન્હા ❀ અર્ધ ભેટ પાસ રખ લીન્હા
દેવીદાસ મેં બડા પ્રભાવા ❀ કહેઉ ભેટ કયો અર્ધ ચઢાવા
માર્ગ મેં જો નિશ્ચય કીન્હા ❀ ઉસમેં અર્ધ કાપિ કયો લીન્હા
ઐસી વાકય સુના જબ વેહી ❀ સબ આશ્ચર્ય પડે જો તેહી
સબ અપને મન કીન બિચારા ❀ પરખન મેં ભય ભૂલ હમારા
યહ તો સમરથ હૈં બડ જ્ઞાની ❀ મમ સબ બાત ગયે સો જાની

❀ દોહા ❀

નિશ્ચય મુજબ ભેટ સબ ॥ રાખી દીન પુનિ સોય ।
આશિર્બાદ દેત ભે ॥ દોઈ પુત્ર જો હોય ॥ ૧૦૧

—: ચૌપાઈ :—

કુછ દિન રહે આશ્રમ સોઈ ❀ એક દિન કહા શેઠાની જોઈ
હે સાહબ યહ મમ મન માહીં ❀ આપ દયા કરિ કહો જો તાહીં
જબ હમ આયે આપ કે પાસે ❀ અગુસ્ટા પકડેવ કયા તવ આસે
વહ કારણ મોહિં સમઝાઓ ❀ દયા કરો પુનિ નાહિ દુરાઓ
દેવીદાસ કહા સુનિ લેહૂ ❀ તુમ સબ યહાં આયો જો જેહૂ
હમ પૌત્ર રમાવત તે સોઈ ❀ તુમ જાના યહ માયમ હોઇ
નાક પકડ દાસીક સમુઝાયેવ ❀ ડૂબે નાક તક મયમ જાયેવ
ઇસકે ઉત્તર મેં પૂનિ નીકે ❀ પકડા અંગુઠા જાનો જીકે
અંગુઠા ડુબા માયમ્ નાહીં ❀ કીન દૂસરા તુમકો આહી
હમ અબ યહાં રહોં પુનિ કૈસે ❀ કમલ પત્ર જલમેં રહે તૈસે

❀ દોહા ❀

ગૃહસ્થ આશ્રમ મેં રહેં ॥ નિયમહિં જાને સોય ।
માયા વહાં ન લાગિ હૈ ॥ ચતુર સાયન તે હોય ॥

—: ચૌપાઈ —

ગૃહ આશ્રમ રહત જો ભયઊં ❀ વહ જો ભક્તિ કરે પુનિ કહેઊં
કુછ મહેનત કરી કે જો ખાવા ❀ ઉસમે પાપ જરા ન આવા
અન જલ વસ્ત્ર જો કુછ તાહીં ❀ સબ આપને મેહનત કા આહીં
યેહી ગૃસ્થીમ હૈ બડ લાભો ❀ આપન સુકૃત દૂસરના તાભા
ધન્ધા ગૃસ્થ મેં જો હોય કમાઈ ❀ સંતો ભક્તકી સેવા લાઈ
દશયાં ભાગ ધર્મ હિત જાના ❀ પૈદા કરે મોઈ મેં માના
દુસર ગૃસ્થ મેં પુનિ હૈ તાહીં ❀ સેવા ધર્મ કરૈ જો આહીં
ધ્યાન સુમિરન કરૈ સો નીકે ❀ નિત સતસંગ કરો મન જીકે
ગૃસ્થ માહિ જીવા કા કલ્યાના ❀ જો પાલય ઉસકે લિયે જાના
ગૃહસ્થ મે એક અવગુણ જાનો ❀ કુટુમ્બ સાથ મોહ બડ માનો
દુઃખ સુખ લાગિ રહૈ દીન રાતી ❀ મન કો હર્ષ સોક બહુ આતી

❀ દોહા ❀

કારણ સે કાર્ય હોત પુનિ ॥ તુમ સબ જાનો સોય ।
મન કો ચન્ચલ કરત હે ॥ એહી બાત હૈ જોય ॥ ૧૦૩

—: ચૌપાઈ :—

એક કારણ તે બડા બખાની ❀ ગૃહસ્થ મેં જો બાધક માની
બ્રહ્મચર્ય કો ધક્કા લાગે ❀ ગૃહસ્થ મેં રહે ત્યાગ ન જાગે
યહ સબ અવગુન હૈ યેહિ માંહીં ❀ ઇસસે સંતો ત્યાગ કરાહીં
ગુરૂ સમરથ મિલા જો તેહીં ❀ બ્રહ્મચર્ય ભેદ કહે પુનિ જેહી
તો ગૃસ્થ અમૃત સમ જાનો ❀ સબ આશ્રમ સે યહ બલવાનો
દેવીદાસ કા સુની યહ બાની ❀ દાસી સેઠાની ભાગ્ય ખિલાની
બારમ્બાર પગે સબ લાગય ❀ બિનય કરી ભક્તિ બર માંગય
આશિર્વાદ લીન બડ નામા ❀ વો સબ ગયે આપને ધામા

❀ દોહા ❀

સમય આય દો પુત્ર ભયે ॥ શિષ્ય વહાં કા માન ।
દેવીદાસ સતનામ કા ॥ માહિમા લીખો સો જાન ॥ ૧૦૪

॥ શબ્દ દેવી દાશ સાહબ કા ॥

મૈ એસે સત્ય નામ કો નિહંગ ધ્યાન ધરિહોં
પુજિહોના કાંચ કુલિશ પુતરી ન પાખારિહોં
નીરાકાર નિરાધાર રૂપ કો નિહારીહોં
નખ જટા જલ સઈન અગ્નિ પિન્ડહુ ન જારીહોં
બ્રહ્મ આતમ દુઃખ પાવય કિસ કે સંગ લે તરિહોં
જન્મ વારિ ક્રમ વારિ ભર્મ વારિ ડારિહોં
નામ સે લગાય નેહ જન્મ પાર કરિહોં
લાગ હે ગલતાન બાન ન તિવાન કરિહોં
દેવીદાસ કે પ્રભુ જગજીવન આજ્ઞા શિર ધરિહોં

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય નામ કી મહિમા ગાઈ ❀ દેવીદાસ યહ ભજન બતાઈ
ધ્યાન યોગ જો સબ હિન ભાખા ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ ઘટ મેં રાખા
સાહબ કબીર જ્ઞાન યહ લાયે ❀ સત્ય નામ જગમેં પ્રગટાયે
જગજીવન સાહબ હૈં સોઈ ❀ પલટૂ સાહબ તે જાનવ જોઈ
યે સબ સાહબ કબીર કી શાખા ❀ ઉનકી દયા ઈનપર સબ રાખા
ઉપર સિદ્ધાન્ત જો સબ ગાઈ ❀ કબીર સમ્પ્રદાય મિલત સો ધાઈ
સાહબ કબીર ધન્ય હૈ તોહીં ❀ બહુતક જીવ પ્રબોધેવં સોહી
બહુતક સિદ્ધ ભયે તુમરે જ્ઞાના ❀ તુમકો ભૂલે બહુ અજ્ઞાના
આપકો માનય યા પુનિ નાહીં ❀ તુમકો હર્ષ સોક કુછ નાહીં
જિતના સિધ્ધ ભે તુમરે જ્ઞાના ❀ યે સબ યેક હોય બડ દલ જાના

॥ ઇતિ શ્રી દેવીદાસ સાહબ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ દોહા ❀

જગજીવન સાહબ કે ॥ શિષ્ય બહત્તર માન ।
ઇસમેં ચૌદહ બડે થે ॥ ચાર સમરથ સો જાન ॥ ૧૦૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ જગજીવન કા પ્રતાપા ❀ ઉનકર પ્રભાવ ઉત્તર મેં વ્યાપા
જગજીવન સાહબ હૈં સોઈ ❀ ઇનકર શિષ્ય મનસા હૈં જોઇ
મનસાદાસ જન્મ જો તાહીં ❀ મોચી ઘર જન્મે પુનિ વાહીં
જગજીવન કે આશ્રમ માહીં ❀ મનસા રામ સબ કામ કરાહીં
સભા મધ્ય આગલ બૈઠાહીં ❀ મનસા પર બહુ પ્રેમ કરાહીં
યહ બડ માન મનસા કા દેખા ❀ સાહબ જગજીવન સગા સબ પેખા
કહન લગે જગજીવન પાસા ❀ નીચ જાતિ મનસા હૈ તાસા
યહ યોગ્ય કહા ના જાઈ ❀ અપને ઊંચી જાતિ કહાઇ
જગજીવન સાહબ પુનિ તાહીં ❀ એક સભા કીન જો વાહીં
સગા કુટુમ્બ જો થે બહુતેરે ❀ બહુ દરબાર બુલાયો હેરે
સભા બડી ભરી પુનિ તેહીં ❀ બહુ દરબાર બૈઠે હૈં જેહીં

❀ દોહા ❀

એક હુક્કા ફરસી જો ॥ હૈ ચાંદી કા તાસ ।
ખમીરા તમાકુ ભરી હૈ ॥ આઈ સભા કે પાસ ॥ ૧૦૬

—: ચૌપાઈ :—

બડી નલી રબર કી આહીં ❀ સભા મધ્ય રાખેવ જો તાહીં
સાહબ જગજીવન પાન જો કીન્હા ❀ બોલે એક વચન જો લીન્હા
સુનો સભા જન હૈં સબ લોગૂ ❀ ફરસી નલી જાતિ સો જોગૂ
યહ નલી જિસકે મુખ પાસા ❀ પિયે હુક્કા તવ દેખ તમાસા
પકડો નહીં નલી કા સોઈ ❀ આપહિ મુખ પર લાગહિં જોઈ
યહ કહિ છોડિ દિન પુનિ તાહીં ❀ ફિરી નલી સભા કે માહીં
મનસાદાસ ભક્ત પુનિ જોઈ ❀ સભા દૂર બૈઠે જો સોઈ
સબ કો છોડિ નલી જો આહીં ❀ મનસાદાસ પહં પહુંચી જાહીં
મનસાદાસ પીયન સો લાગે ❀ ધુવાં નીકલી જગજીવન આગે
સાહબ જગજીવન મુખ કે માહીં ❀ ધુવાં નીકલત દેખા સબ આહીં

❀ દોહા ❀

મનસાદાસ નલી પુનિ ॥ છોડ દિન જો હોય ।
સભા મધ્ય મેં ફિર કર ॥ આઈ સાહબ વહં જોય ॥ ૧૦૭

—: ચૌપાઈ :—

નલી પકડિ જગજીવન સોઈ ❀ પિયન લગે દેખૈ સબ કોઈ
હુક્કા પિયત જગજીવનદાસા ❀ ધુવાં નીકલત મનસા કે પાસા
યહ સબ દેખિ આશ્ચર્ય માના ❀ જગજીવન ચરન પડે લપટાના
બિનય બહુત ભાંતિ સો કીન્હા ❀ બડે અભિમાની રહે કુલીના
મનસાદાસ કો બન્દના લાઈ ❀ પગે લાગિ આશીંષ બડ પાઈ
બડે જમીદાર રૂપ મેં આગર ❀ બુદ્ધિ બલ મેં હૈં જસ સાગર
થે અહંકારી બડે દરબારા ❀ મનસાદાસ કે આગે શિર ધારા
નિજ ભૂલ ક્ષમા સો માગા ❀ હમ સબ માયા મેં મન જાગા
સાહબ જગજીવન બોલત ભયઉ ❀ સુનો સભા જન મૈં જો કહેઉ
મનસાદાસ મમ રૂપ હૈં સોઈ ❀ એક પ્રાણ દો દેહ સો હોઈ

❀ દોહા ❀

એક પ્રાણુ દો રૂપ હૈ ॥ દેખન કો સબ આહિં ।
જલ તરંગ જસ જાનિયે ॥ ભેદ નહીં હૈં તાહિં ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

ચૌરાસી લાખ ઇશ્વર ઉપજાઇ ❀ ચારિ ખાનિ તામે સો આઇ
એક એક કા કરો વિચારા ❀ અસ્થાવર પ્રથમહિં નિર્ધારા
જો અસ્થાવર ફલ ફૂલ સારા ❀ જગહિત જો આવત સો ધારા
તે વૃક્ષ સબ સે બડ આહીં ❀ સેવા મેં ફલ આના તાહીં
ઉખમજ ઇન્ડ જીવ કે માહીં ❀ જગ સ્વારથ પાપ સો નાહીં
ઇનકો પૂજન મેં પુન્ય જાના ❀ દો આના તે ફલી બખાના
પિન્ડજ જો પશુઓ તે સોઈ ❀ ઇન મેં જગ કી સેવા હોઇ
યોહી પુન્ય કે હૈ સો જોગુ ❀ ફલ ચાર આના ધર્મમેં હોગુ
મનુષ્ય માત્ર બડા કહાઈ ❀ પાપ રહિત કી સેવા લાઈ
આઠ આના ફલ જાનય સોઈ ❀ ઇનકો સેવન મેં વહ હોઈ

❀ દોહા ❀

ચાર બરણુ મેં સો પુનિ ॥ સત્તગુણુ જિનમેં હોય ।
યહ પૂજન કો યોગ્ય હૈ ॥ બાર આના ફલ સોય ॥ ૧૦૯

—: चौपाई :—

सतो गुण व्यक्ति के जो माहीं ❀ सब आचरन पवित्र जो आहीं
तीर्थ व्रत यज्ञ तव धारा ❀ षोडस प्रकार पुन्य है सारा
घट भीतर पुरन है ज्ञाना ❀ जीव ब्रह्म मन सुरता जाना
प्राण आदिक जानी ते वाहीं ❀ ध्यान करन की क्रिया आहीं
नित ध्यान सुमिरन प्रकाशा ❀ ध्यान में देखय तत्व उजाशा
ते पुरुष सबसे बडा आहीं ❀ इनिको पुज्य अनन्त फल ताहीं
यह भवसागर अगम अपारा ❀ अनन्त ब्रह्मान्ड इसी में सारा
पांच तत्व चैतन संग सोई ❀ अनन्त पदारथ रचा ते होई
पुरुष अंश देव बड नीके ❀ असुरो बली भये बड जीके
दुःख बड नर्क सुख ते स्वर्गा ❀ अखन्ड सुख कहत अपवर्गा
हंस दिवसका स्वामी बखाना ❀ निस स्वामी को हिमकर जाना
तारो नदीस नंदी है नाना ❀ गीर मणि पारस कोइ ते जाना
संत असंत को गुण भाखा ❀ जान्य वोही धर्म रस चाखा
जलोज कमल बाक जो सोई ❀ हंस काग ते कोयल होई
कोयल शब्द पर्म प्रिय सबके ❀ काग बोल भावत ना जीके
वीछु सर्प जेहर बहु गावा ❀ मंत्र भेखज अमी बतावा

❀ दोहा ❀

हिन्सक प्राणी बहुत जग ॥ अहिन्सिक को तुम जान ।
इश्वर रचना यह कीया ॥ बिचित्र भांति से मान ॥

—: चौपाई :—

बिपिन घोर दुर्मते बहु सोई ❀ काटा फूल फल स्वाद में होई
सुधा जेह समगुणी जो तेही ❀ लखत बुद्ध जेनत गुण येही
रोग निरोग दुःख सुख घाला ❀ पाप पुन्य कर्म बहु शाला
नर नारी पशु पक्षी सोइ ❀ निश्चर दिनचर जानो होई
जीव ब्रह्म प्राण औ सुरता ❀ जानै कर्म इन्होनी दस ब्रता
निवृती प्रवृती दोय रानी सयानी ❀ मन राजा के जानो मानी
मोह वीवेक काम ते जाना ❀ क्रोध छीमा सब मीसरीत माना

મદ બીચાર માનસ પરીવારા ❀ ઈશ્વર એહી બીધિ કીન સંસારા
અનન્ત બસ્તુ ગણો કો જન્તા ❀ જે યહ કિયા શક્તિ નહિ અન્તા
જો બડી શક્તિ ઈશ્વર મેં આહી ❀ રચના કરી પ્રેગટ દરસાઈ

❀ દોહા ❀

અનન્ત પદારથ જગત મેં ॥ ગુણ અનન્ત પ્રકાર ।
જો બુદ્ધ હંસ નીર છોડિ ॥ છીર લેત હૈ સાર ॥

—: ચૌપાઈ :—

ગુણ અવગુણ જાન્ય સબ કોઈ ❀ સંગ રહે ગુણ લીપ્ત ન હોઈ
એક બાત બડ જાનો સોઇ ❀ અવગુણ સંગ ગુણ કાયશ હોઈ
યશ કીમ્મત જો પ્રગટ કરાવા ❀ વોહી બડા કીશુભ ગુણ ગાવા
યહ જો ગુઢ જ્ઞાન બખાની ❀ બુદ્ધિમાન સજ્જન કોઈ જાની
વોઇ પરીક્ષા કરેંગે આગે ❀ જિનકી બુદ્ધિ ધર્મ અનુરાગે
બડા પુરૂષ મનશા જો હોઇ ❀ સબ દરબાર સુનો તુમ હોઈ
હમાર રૂપ મનશા કા એકા ❀ તુમ સબ દેખા સભા મે તેકા
જગજીવન સાહબ કે સોઈ ❀ સગા કુટુંબ કહવત હોઈ
એ સબ બહુત બિનય સો કીન્હા ❀ છમા માગી ચરન ચિત્ત દીન્હા

॥ ઇતિ શ્રી જગજીવન સાહબકા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ ગરીબદાસકા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

દિલ્હી પાસે ગાંવ પુનિ ॥ નામ છોડવની હોય ।
તપસ્વીજી તે કહત હે ॥ બસે જાટ જો સોય ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ ગાવ મેં જાટ બલિરામા ❀ સબૈ પુકારે યહી સો નામા
સબ આચરન દોનો પુનિતા ❀ દમ્પતિ સાહબ ભક્ત સો નિતા
હરએક ધર્મ સંત તહાં આવય ❀ સેવા આદર બહુ વિધિ પાવય
ધન ધાન્ય સુખી પુનિ હોઈ ❀ કોઇ સંતાન ઇનકે ના સોઈ
બલિરામ કી પત્નિ તાહીં ❀ સાહબ કબીર સે બીનવય વાહીં

અમર ધામ કે બાસી આપૈ ❀ સાહબ કબીર હરો સંતાપૈ
ભક્ત વત્સલ ગરીબ નિવાજા ❀ સર્વ શક્તિ તુમરે મેં છાજા
કરૂનામય હંસ પતી નાગર ❀ સંતો સબ કહત યહ આગર
મોહિ એક પુત્ર કરો પ્રદાના ❀ યહ સમ્પતિ ભોગય સુખ નાના
સાહબ કબીર અર્જી સ્વીકારા ❀ એક યોગી કા આતામ સારા

❀ દોહા ❀

પ્રેરણા સાહબ કબીર કા ॥ વહ આત્મ કો જાન ।
બલિરામ કે પત્નિ સે ॥ જન્મ લીન સો માન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

બિક્રમ સતર સો ચૌહોતર ❀ બૈસાખ માસ પુનમ સો હોતર
તા દિન જન્મ લિન સો જાનો ❀ બડ પ્રભાવશાલી પુનિ માનો
જાતિ કર્મ બીવિવત સો કીન્હા ❀ દાન ઇચ્છના બહુત સો દીન્હા
બાલક મરે નહીં યહિ હેતૂ ❀ નામ ગરીબ રાખે તે સેતૂ
લોક રીત મેં એસય માનો ❀ નીચ નામ જિયે પુન જાનો
લાલન પાલન કુછ દીન બીતા ❀ પાંચ વર્ષકા ભયે પુનિતા
પુર્વકા સુકૃત જાગૃત હોઇ ❀ સાહબ કા બિનય કરૈ તે સોઈ
રાગ કાવ્ય મેં બિનય સો કરહીં ❀ બહુ આનન્દ દિલ મેં સો ધરહીં
એક ભજન કા નામા ચરના ❀ બૈઠય નહિ અબ કયા કરના
મન મા નિશ્ચય યહિ સો ધારા ❀ જબ લગ બૈઠય શબ્દ ન સારા

❀ દોહા ❀

તબ લગ ભોજન ના કરૂ ॥ એક પાની આધાર ।
ઐસા નિયમ કીન પુનિ ॥ કોઈ ન જાનન હાર ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

ભોજન હેતુ માત પિતુ કહહીં ❀ કોઇ બહાના બતાવય તાહીં
વહી સમય કે બીચ સોહાઈ ❀ મિત્રો સંગ જંગલ મેં જાઈ
ગાય ચરાવન કેર બહાના ❀ જંગલ મેં ગે મન હર્ષાના
ફલ મુલ કન્દ બહુ ફુલા ❀ ગરિબદાસ ચિત દેખન ભુલા
તીન દિવસ ભોજન બિન બીતે ❀ શરીર કાન્તિ પડી સબ ફીકે

દિલ્હીની પાસે વનમાં ગરીબદાસજીને કબીર સાહેબે દર્શન દીધા સાહેબની ડાબી બાજુ કાલા ઝબલા આભૂષણ સહિત ગરીબદાસ બેઠા છે નાની વિના વિયાય વાછડી દુધ આપે છે.

થોરી ઉમર ભોજન નહિ કીન્હા ❀ કૈસે ચલય કહો તે લીન્હા
મન ઈનકા તે ભજન મેં લાગા ❀ સત્તગુરૂ ચરન કિયે અનુરાગા
સાહબ કબીર સબ કુછ જાનૈ ❀ ગરીબ દાસ લિયે સો માનૈ
બહુત જન્મ કા પુન્ય બીશાલા ❀ વહ અબ ઉદૈ હુવા યહ કાલા
વહ સુકૃત મેં બડા પ્રભાવા ❀ સત્તગુરૂ કો ખીચ વહ લાવા
સાચા ધર્મ જોઇ હૈ આપન ❀ ઈસ્ટ કા દર્શ હોય દુઃખ કાપન
ધર્મ બલવાન બનાવો સોઇ ❀ તબ તુમ્હે અખંડ સુખ હોઈ
વહી જંગલ મેં ઉતરે સોઈ ❀ દિવ્ય સ્વરૂપ ધારણ કિયે હોઈ
સંત સ્વરૂપ વર્ણી ના જાઈ ❀ બહુત પ્રકાશ રહા જે છાઈ
તેજ પુન્જ કા રૂપ છિપાયેવ ❀ બૈઠે બાલ સબૈ તહાં આયેવ
સંત રૂપ દેખા સબ કોઇ ❀ સબ નમસ્કાર કીન પુનિ હોઇ

❀ દોહા ❀

એક કામરિ બિછાય દિયે ॥ સાહબ કે લિયે સોય ।
સાહબ તહાં બિરાજહીં ॥ સબ બાલક જહાં હોય ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

બાલક દેખ સાહબ કે ઓરા ❀ ગરીબ દાસ દેખૈ બલજોરા
ગરીબ કહા સંત સુનિ લેહુ ❀ દૂધ પાન કરો તુમ એહુ
સાહબ કબીર કહા પુનિ તબહીં ❀ હમ કુછ ખાન પાન ન કરહીં
ઐસા બચન સુના પુનિ જબહીં ❀ લડકે હંસે બહુત સુખ ભરહીં
ખાયે પિયે બિના જે સોઇ ❀ કીસીક ચલત નાહી જે હોઇ
ગરીબદાસ ફિર બિનતી કીન્હા ❀ થોડા દૂધ પિવો પ્રબીન્હા
સાહબ કહા જે બછડી તોરી ❀ બિના બિયાન હોય જે કોરી
ઉસકો દૂધ તુમ દુહિ લાવો ❀ તો મૈં પાન કરો સુખ ભાવો
ગરીબદાસ બિચાર સો કીન્હા ❀ છોટી બછડી દૂધ કસ દીન્હા
ફીર બિચાર કીન્હ મન માહીં ❀ યહ સંત કોઇ સમરથ આહીં

❀ દોહા ❀

ઈનહિન કે પ્રભાવ સેં ॥ દૂધ દેય જે જાન ।
સાહબ કબીર આપ હૈ ॥ કરો પરીક્ષા માન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ બછડી આપન સો લીન્હા ❀ દસ પન્દર દુસર કા કીન્હા
સબ બછડી સાહબ કે આગે ❀ ખડી કીન કહત અનુરાગે
જો બછડી પર તુમ કર રાખો ❀ ઉસકા દુધ નિકાલો આખો
ગરીબદાસ કી યહ ચતુરાઇ ❀ યહ સાહબ જો આપૈ આઈ
મમ બછડી લીહે પહિચાની ❀ રાખે કર દુધ હોય જાની
સાહબ કબીર સમઝ ગે સોઈ ❀ ગરીબદાસ કી બુદ્ધિ જોઈ
બછડી એક ગરીબ કા નીકી ❀ ભાગ્યશાલી કહો પુનિ પીકી
ઉસી બછડી પર નિજ કર રાખા ❀ જો પ્રભુ જીવોં કા સુખ ભાખા

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કે પુન્ય જો ॥ વહ બછડી કા હોય ।
સત્તગુરૂ કર સ્પર્શ હુવા ॥ ધન્ય ભાગ્ય જો સોય ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કે કર અસ્પર્સ હોઈ ❀ દુધ સે ભારીગા થન મેં સોઇ
લડકે સબ મિલ દુધ કો ગારા ❀ સબ લોટમ ભરી કીન તૈયારા
ખાખરા પત્તા કા દોના કીન્હા ❀ આપહી સબ કો દુધ સો દીન્હા
બછડી કા એક ભાગ નીકાલી ❀ સબ કોઈ આહેં બડે ભાગ્યશાલી
સબ કોઈ દુધ પાન કરી લીન્હા ❀ ગરીબદાસ દુધ નહિ પીન્હા
ઈનકો શંકા ભા મન માહીં ❀ યહ કોઇ સંત જાદુગર આહીં
જિસસે સબ યહ બના પ્રસંગા ❀ દુધ પાન કરૂ ભક્તિ હો ભંગા
સાહબ કીન દુધ સો પાના ❀ ભયે અદ્રશ્ય કોઈ ના જાના
ગરીબદાસ કો હોસ ભા સોઇ ❀ સાહબ કબીર યહ આપે હોઈ

❀ દોહા ❀

આપન ભાગ દુધ પુનિ ❀ આ સાહબ પ્રસાદ ।
વહ દુધહિં કે પાન સે ॥ ભઈ સમાધી આદ ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કા દુધ પ્રસાદા ❀ પાન કીન મન મહ અહલાદા

સદગુરૂ દુધ પ્રસાદી માહીં ❀ બહુ પ્રભાવ રાહા પુનિ તાહીં
ઘટ કા જ્ઞાન ચરીત્ર સબ પૂરા ❀ સેવા ધ્યાન બ્રહ્મ કા નૂરા
યહ લક્ષણ જિન મેં હોય જ્યાદા ❀ ચરના અમૃત દર્શ પ્રસાદા
તિન કર લવય સમઝ દિલમાહીં ❀ તો શુદ્ધ મન હોત હૈ વાહીં
સમાધી ક્રિયા સુનો ગુન રાસી ❀ બિરલા કોઈ જાનય યહ આસી
ગુરૂ સનીધ્ધ રહી સેવા કીન્હા ❀ ગુરૂ વહ જાનય ક્રિયા પ્રબીન્હા
તબ ગુરૂ કહૈ શિષ્ય કો સોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ મિલન સમાધી જોઈ
જિતના ધર્મ જગત કે માહીં ❀ સબ સે મહત્વ સમાધી આહીં
જીવ બ્રહ્મ એક હોઇ જાઈ ❀ તબહીં જીવ મોક્ષ પદ પાઈ
જીવ પ્રાણ સુરતા પુનિ આહીં ❀ બ્રહ્મ મેં લીન હોય સો જાહીં
તબ શરીર જડ હોય જાઇ ❀ સ્વાંસ ક્રિયા બન્દ હોય આઈ

❀ દોહા ❀

સુરતા કી વૃતી તહાં ॥ ઠહર જાય સો માન ।
ખાન પાન સબ બન્દ હો ॥ યહ સમાધી જાન ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

શરીર ક્રિયા બન્દ હોય જાઈ ❀ એક પ્રકાર મુડદા કહવાઇ
મુડદકા જીવ બાહર ચલ ગયઊં ❀ સમાધી જીવ બ્રહ્માંડ મેં રહેઊં
ચઢન ઉતરન સ્વાસ મન હોઈ ❀ યહ ક્રિયા શીખા ભલ સોઈ
જો યહ ક્રિયા કરૈ સુખ માનો ❀ તે બડા પુરૂષ કહત સબ જ્ઞાની
નિર્ગુન બ્રહ્મ ઘટહી મા હોઈ ❀ બાહર દૌડત હૈ સબ કોઇ
જિતને દેવ અવતારીક ગાવા ❀ યે સબ ક્રિયા કીન સો આવા
ઋષી મુનિ સંત બહુ ભયઊં ❀ વહ સબ ક્રિયા કરત સો ગયઊં
પીર પૈગમ્બર બડા સો માનો ❀ યે સબ યહ જ્ઞાનકો જાનો
જે પ્રભાવ શાલી ભે જગમેં ❀ તે યહ ક્રિયા કીન સો તનમેં
યહી ધર્મ સનાતન હોઈ ❀ આત્મ કલ્યાણ યેહી સે સોઈ

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કા પુન્ય સે ॥ યહ સંયોગ જો હોય ।
ગુરૂ પુરા તબ મિલે ॥ નિર્મલ વૃતી જોય ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

ઇસમેં ઔર બહુત હૈ ભેદા ❀ સંતન સબહિ કરત પદ છેદા
બહુત સો અસ હૈ જીજ્ઞાસૂ ❀ બ્રહ્મ જીવ જાનત નહીં તાસૂ
કોઇ ક્રિયા સે સ્વાસ ચઢિ જાઇ ❀ સમાધિ અવસ્થા જો પુનિપાઈ
બહુત પુરૂષો કા યહ તે જ્ઞાના ❀ ચિત વૃતિ નિરોધ સમાધિ જાના
હૈ પ્રભાવ બ્રહ્મ કા સોઈ ❀ વૃતી નિરોધ યહ કારન હોઈ
તનુ તજિ છાઈ ભાનુ તજિ પ્રભો ❀ ચન્દ્ર ચન્દ્રિકા જાય કહં કરભા
સાત્વિક સુરતા જો હૈ સોઈ ❀ બ્રહ્મ છોડિ સુખ અંત ન જોઈ
નિજ રૂપ જો ન પહિચાના ❀ સમાધીકા બહુ લાભ ન જાના
જીવ બ્રહ્મ જ્ઞાન સમઝ કર સોઈ ❀ ઉસકો છોડ હમ આયે હોઈ
જો પ્રસંગ ચલત થા સોઈ ❀ વોહી પ્રસંગ હમ આવત જોઇ
ગરીબ કી જો ભઈ સમાધી ❀ કુછ સાધન કીન નહિ આધી
સાહબ કબીર દુધ પ્રસાદા ❀ કુછ બડ પુર્વકા સુકૃત જાદા
અવધ કે પાસે એક તલાવા ❀ સાહબ બેઠ આનન્દ મન છાવા

❀ દોહા ❀

ગરીબદાસ કી સમાધી ॥ સંકલ્પ રૂપે જાન ।
સાહબ કા દર્શન કરૈ ॥ બહુત દુર સો માન ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

સમાધિ માહિ ગરીબૈ જોઈ ❀ સાહબ તલાવ પર બેઠે સોઇ
ગરીબદાસ બિનવન તબ લાગે ❀ દર્શન દેવ મોહિ જાનિ અભાગે
આપૈ આયે ન પહિચાના ❀ બડા ભૂલ ભઈ સો માના
મમ દર્શન જો હૈ પ્રસાદા ❀ તુમ કો મીલા બહુત હૈ જાદા
કુછ જરૂર આને કા નાહીં ❀ યહ કહિ અદૃષ્ય ભે તે તાહીં
સાહબકો ગરીબ ન દેખા ❀ સુરતા ફિરી નિર્બીકલ્પમા પેખા
ગરીબદાસ કા સબ જો મિત્રો ❀ દેખા ગરીબ કા તનૈ બિચીત્રો
ગાંવ મેં જાય કહી સબ બાતા ❀ માતા પિતા દુઃખ બડ અઘાતા
સબ મિલકર આયે પુનિ તહવાં ❀ ગરીબદાસ સમાધિ હૈ જહવાં
રોવય સબે કરહીં કલ્પાના ❀ માત પિતા દુઃખ બડઇ સમાના
રોવૈ સબહીં કરૈ બહુ ચિન્તા ❀ અતિશય આપન માનહીં હિન્તા

❀ દોહા ❀

અંતીમ ક્રિયા કે લિયે ॥ કીન સબૌ તૈયાર ।
બાંધી ઠાટરી પર પુનિ ॥ લાવે જલાવન હાર ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

ગરીબદાસ કે જો પુનિ દ્વારે ❀ મંગલ કામ રૂકે સબ સારે
અસ બિચાર સાહબકા સારા ❀ પ્રેણા કીન સમાધિ ઉતારા
ગરીબદાસ જાગ્રીત હોય ગયઉ ❀ સબ કોઈ દેખ આનન્દ મે ભયઉ
શારિરીક ક્રિયા ચાલુ હોય ગયઉ ❀ નિરખત સબૈ મોદ મન ભયઉ
સત્ય નામ કબીર બન્દી છોરા ❀ હૈ અતિ ધન્ય લીલા પુનિ તોરા
યહ ઘટના દેખા સબ કોઈ ❀ બડ આશ્ચર્ય લાગ સબ હોઈ
ગરીબદાસ ઘરહિ ના આઈ ❀ કુટુમ્બ સબહિ વહસ ચલી જાઈ
કરન બન્દના તબહિં લાગે ❀ પ્રથમ ભાવના તે અબ જાગે
કારન વોહી બના યહ સોઈ ❀ શુભ બાસના પ્રગટ અબ હોઈ
બ્રહ્મ જીવ મન હૈ પ્રાણા ❀ યહ સબ તત્વો બડ કિન બખાણા

❀ દોહા ❀

રાજ યોગ ધ્યાન પુનિ ॥ સામાધી તુરિયા ધ્યાન ।
યહ સબ બર્ણન કીન પુનિ ॥ ઔર બહુત સો જ્ઞાન ॥ ૧૨૧

—: ચૌપાઈ :—

ગરીબદાસ પઢે નહિ હોઈ ❀ સાહબ દયા સબ કહા તે સોઈ
ગરીબ કહે અનુભવ કી બાની ❀ દાદુ પંથ સંત એક જ્ઞાની
વહ બાની લીખન સો લાગે ❀ વોહી ગ્રન્થ સાહબ ભા આગે
બત્તીસ અક્ષર કેહિ હિસાબે ❀ ચોબીસ હજાર બાની સો તાબે
વહ શાસ્ત્ર કા નામ ગ્રન્થ સાહબ ❀ સંત બહુત જાનત બડ નાયબ
હર એક બાની કે પુનિ માહીં ❀ સાહબ કબીર કા બખાનેવ તાહીં
કુછ બાની નીચે લિખ દેહૂ ❀ જિજ્ઞાસૂ કો આનન્દ તેહૂ

❀ દોહા ❀

પાની સે પૈદા નહી ॥ સત્તગુરૂ સત્ય કબીર ।
માયા કા જહાં ગંધ નહી ॥ સાહબ ઐસા શરીર ॥ ૧૨૨

—: ચોપાઈ :—

સ્વાસા પ્રાણ નાહિં હૈ તાહાં ❀ આદિ બ્રહ્મ સાહબ જો આહાં
પાંચ તત્વ માયા ના દેહી ❀ તાકા નામ કબીર સો તેહી
દેખન માત્ર શરીર હૈ સોઇ ❀ તેજ પ્રકાશ જાનો તુમ સોઇ
સાહબ દેહ મનુષ્ય સમ જાની ❀ ઉનમેં જ્ઞાન કછુ નાઁ માની
ચાર દાગ જિનકો સો નાહીં ❀ આદિ ગુરૂ જાનો તુમ તાહીં
ઐસા પુરૂષ કો જગ માહીં ❀ જનની જન્મ દીન ન તાહીં
મા બાપ જિનકે સોં નાહીં ❀ સ્વયમ્ પ્રગટ હોત હૈ વાહીં
બ્રહ્મચર્ય અખંડ એક ધારા ❀ પાલન કરૈ પુરૂષ સો સારા
યહ નિયમ લાગત જો સોઇ ❀ સાહબ કબીર એક સો હોઈ
સબ બ્રહ્માન્ડ કે ગુરૂ સૌ જાનો ❀ સાહબ કા યહ કામ સોં માનો
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહીં ❀ સાહબ બન્દી છોર કહાહીં

❀ દોહા ❀

ગિનતી બીન બ્રહ્માન્ડ હૈ ॥ ઉમરા ફૂલ સમ જાન ।
એક વૃક્ષ બહુ ફલ પુનિ ॥ અનન્ત જીવ તે માન ॥ ૧૧૩

—: ચોપાઈ :—

ગુલર ફલ સમ બ્રહ્માંડ સો જાનો ❀ અનન્ત જીવ ઉસમે સો માનો
સબ જીવો કા ઈશ્વર સોઈ ❀ સાહબ કબીર હૈ પુનિ જોઈ
એક રૂપ ઈશ્વર સો તાહીં ❀ દુસર રૂપ ગુરૂ હૈ વાહીં
જીવોં કા દુઃખ દ્વન્દ નીવારી ❀ આપય ગુરૂ બને કરતારી
ગર્ભ બાસ મેં જો જીવ જાઈ ❀ જીવ પદ ઉનકો જો બતલાઈ
કર્મ શુભા શુભ કારણ તાહીં ❀ જીવ જાત હૈ ગર્ભ કે માહીં
ઉનકા જ્ઞાન સબ જાય છિપાઈ ❀ ભર્ગ બાસ કા કારણ ગાઈ
જ્ઞાન છિપા જિન જીવ કા હોઈ ❀ સ્વય ગુરૂ ન જાનો સોઈ
ગુરૂ મે વિદ્યા જો કોઈ જાની ❀ જીવો કા ગુરૂ હોય સો માની
અયોનિ પ્રગટ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ આદિ ગુરૂ હૈ હંસ કે ભૂપા

❀ દોહા ❀

ઐસે સાહબ કબીર હૈ ॥ જિનકી શક્તિ અપાર ।
સબ કલા પૂરન ભરા ॥ સત્ય લોક સરદાર ॥ ૧૧૪

અચલ અપાર સાહબ હૈં સોઈ ❀ ગૈબી ખ્યાલ બિશાલ તે જોઇ
સંત ભક્ત દુઃખી જીવ જાના ❀ તેહિ કે કારણ પ્રગટ જગ માના
તેજ પ્રકાશ રૂપ ધરિ વોહીં ❀ ઇસી બિધિ મીલે જો પ્રભુ મોહીં
શબ્દ સ્વરૂપ આકાશ હૈં બાની ❀ સત્તગુરૂ કા યહ રૂપ પહિચાની
ચન્દ્ર સુર્ય તહાં ન પ્રકાશા ❀ છાયા ધૂપ તહાં કછુ ન આસા
સબ ઘટ રમા સાહબ હૈ સોઈ ❀ અલહ અબીગતિ અલેખ જો હોઈ
પન્થ સમ્પ્રદાય ભેદ ના જાનય ❀ એક દુસર સે ઝગડા ઠાનય
સાચા રૂપ ઘટ માહિ પહિચાની ❀ જો કહે ગુરૂ વહી સો માની

❀ દોહા ❀

રોમ રોમ મે હોત હૈ ॥ વહ સાહબ કા જાપ ।
ભીતર બાહર સો આપ હૈ ॥ જાનત બિરલા માપ ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

સુરત નિરત સે કરો તુમ ધ્યાના ❀ જહાં જ્યોતિ દીપક બિન જાના
હરદમ સુરતા લાગી તહાં રહિયે ❀ ત્રિવેની અસ્થાન જો કહિયે
દાસ ગરીબ કહત હૈં સોઈ ❀ મમ ગુરૂ સાહબ કબીર સો હોઇ
સદગુરૂ પૂરન મિલત ભે તાહીં ❀ પ્યાલા પિલાય અમર કીયે આહીં
ઐસા સત્તગુરૂ હમૈ મિલજાઇ ❀ સુરતિ સિન્ધુ તે દીન મિલાઇ
ઐસા સત્તગુરૂ એક સો જાના ❀ અદલી અદલ કબીર સો માના
ઐસા સત્તગુરૂ હમકો મિલા સોઈ ❀ શબ્દ સ્વરૂપી દેહ સો જોઇ
ઐસા સત્તગુરૂ સેવો પુનિ તાહીં ❀ ભવ સાગર સે ઉતારે વાહીં
ઐસા સત્તગુરૂ સમરથ જાના ❀ સોહં શિબ્દ મિલાપ સો માના
તુરીયા મધ્ય આસન જો કરઇ ❀ તહાં તાપ તીનો ના પરઈ

❀ દોહા ❀

તુરીંયા પર પુરિયા મહલ ॥ પાર બ્રહ્મ કા દેશ ।
ઐસા સત્તગુરૂ સેઇયે ॥ શબ્દ જ્ઞાન કા નેશ ॥ ૧૨૬

—: ચૌપાઈ :—

તુરીયા પર પુરિયા મહલ સોઈ ❀ પાર બ્રહ્મ ધામ હૈ જોઈ

તુરીયા પર પુરિયા મહલ જાના ❀ સત્ય પુરૂષ કા લોક બખાના
તુરીયા પર પુરિયા મહલ ભાવા ❀ પાર બ્રહ્મ કા દ્વીપ કહાવા
તુરીયા પર પુરિયા જો ગાદી ❀ પાર બ્રહ્મ અસ્થાન સો આદી
ગગન મંડલ ગાદી જહાં હોઈ ❀ તેજ સ્વરૂપ બ્રહ્મ જો સોઇ
સત્તગુરૂ આદિ અનાદી સોઈ ❀ વહી રૂપ જાનો જો હોઈ
પરમ ઘાટ લખાવય વાહીં ❀ વહ ગુરૂ કે મૈં બલિજાહી
પટન ઘાટ લખાયેવ મોહીં ❀ ઉત્તમ ઘાટ ભેદ કહા વોહી
વંક નાલ કે અન્તર જોકે ❀ તિરવેની કે તીર જો હોકે
બંક નાલ કે અન્તર જાની ❀ અમીરસ ચુવત તહાં મૈ માની
સત્તગુરૂ તહાં લે સો જાઈ ❀ ધન્ય કબીર જો આપ કહાઇ
તુમરે ચરન કમલ મમ આસા ❀ તુમહી સ્વયં બ્રહ્મ પ્રકાશા

❀ સાખી ❀

ગરીબ લોક અલોક ચાહો નાહી । ઇચ્છા નહી અચૂક
અદલી આદિ કબીર કે । ચરન કમલકી ભૂખ ૧૨૭
ગરીબ અબિગત કો અદલિ કહો । અદલી અબગતિ એક
ભક્ત હેત કે કારણે । ચોલે ધરે અનેક ૧૨૮
ગરીબ કસ્તૂરી નામ કબીર હૈ । બિન છેડે મહકન્ત
આદિ અન્ત કી કહત હો । પટતર કોઈ ન સંત ૧૨૯
ગરીબ શબ્દ સિન્ધૂ મેં લોક હૈ । ઐસા ગહર ગમ્ભીર
રામ કહો સાહિબ કહો । સોહગં સત્ય કબીર ૧૩૦
ગરીબ જમજોરા જા સે ડરે । મિટે કર્મ કા લેખ
અદલીં અદલ કબીર હૈં । કુલ કે સદગુરૂ એક ૧૩૧
ગરીબ યે સબ માયાક ફૂલ હૈં । જિતના ધરે શરીર
ઉસ બેલી લાગા નહીં । અદલી અદલ કબીર ૧૩૨

॥ પંશુ મેં મનુષ્ય સમ જ્ઞાન ॥

—: ચૌપાઈ :—

ગરીબદાસ કી બહુ તે બાની ❀ સાહબ કબીર કા ફીન બખાની
એક સમય બડા પુનિ કોઈ ❀ અમલદાર અંગરેજ સો હોઈ

દિલ્લી આવય બગ્ગી માહીં ❀ ગરીબ કા દો બૈલ રહાહીં
ખેત મે ચરત રહે પુનિ સોઈ ❀ અમલદાર દેખ દૌડે વોઇ
અભિમાની જાન કર ઉનકો ❀ ગાડી ઉલ્ટીન સીગં લગાકો
બહ અમલદાર બંદુક સો લીન્હા ❀ ગોલી છોડા ત્યારી કીન્હા
ગોલી નીકલી નહિં જો સોકે ❀ દશ પાંચ મનુષ્ય આયે જોકે
કહન લગે સુનો હો સાહેબ ❀ હિન્દુ ધર્મ મેં સિદ્ધ એક નાયેબ
ઉનકર બૈલ યહ હૈં સોઈ ❀ આપ મારિં સકો ના કોઈ
વહ અંગરેજ ગયઊ પુનિ તાહીં ❀ ગરીબદાસ કે આશ્રમ જાહીં

❀ દોહા ❀

સબહિ બ્રતાન્ત કહા પુનિ ॥ અમલદાર જો સોય ।
ગરીબદાસ જો સમઝિગે ॥ બૈલ બુલાયે જોય ॥ ૧૩૩

—: ચૌપાઈ :—

મનુષ્ય સમ બૈલહિં લીન બુલાઈ ❀ કડક નેત્ર સે દેખા આઇ
જિસકા રાજ હૈં પુન સોઈ ❀ ઉસસે બૌર કીન તુમ હોઇ
ચલે જાવ યહાં નહિ જરૂરત ❀ હમ નહિં દેખો તુમરી સુરત
તરતજ દોનો બૈલ પડી ગયઊ ❀ પ્રાણ નીકલ જાત સો ભયઊ
વહ અંગરેજ યહ જો દેખા ❀ બડ આશ્ચર્ય મેં પડે બિસેખા
બહુત બિનય ગરીબકા કીન્હા ❀ ટોપી ઉતારી પગે ધરિ દીન્હા
ભેટ પૂજા દીન પુનિ સોઈ ❀ ગાંવ જમીન દેન કહા વોઈ
ગરીબ કહા ગાંવ ન ચહિયે ❀ સાહબ કબીર ભક્તિ મમ લહિયે
વહ તો ચલે ગયે પુનિ દીલ્લી ❀ દોનો બૈલ પડે જસ સિલ્લી
ઈનકર સમાધી વહી સો કીન્હા ❀ પાકા બનાય સોઈ પુનિ દીન્હા

❀ દોહા ❀

જો કોઈ માનતા કરૈ પુનિ ॥ ફલદાયક સો હોય ।
બ્રતમાન મેં હોત હૈ ॥ સંત કહત સબ સોય ॥ ૧૩૪

॥ છુડાની મેં ગરીબદાસ સાહબ ગુપ્ત ॥

—: ચૌપાઈ :—

અંતિમ સમય આયા જો સોઇ ❀ ગરીબ કહેવ સત સંગીસ જોઈ
હમ અબ યહાં સે ચલ જાઉ ❀ તુમ સબ ભક્તિમેં મન લાઉ
શરીર છોડિ અબ મૈ દેહૂં ❀ તુમ ઉપદેશ પાલન કરો તેહૂ
તુમ સબ ચિન્તા મન ના રાખી ❀ સત્ય નામ કબીર કહો સાખી
ઇતના કહકે શરીર સો ત્યાગા ❀ બિક્રમ અઠાર સો પૈતીસ જાગા
ભાદો સુદ દુઇજ કે માહીં ❀ ગરીબદાસ ચલે ગે તાહીં
ઇન્હે શરીર સમાધી દીન્હા ❀ બડા ભંડાર સો પુનિ કીન્હા
જહાં સમાધી ઇનકી હોઈ ❀ હરએક વર્ષ મેલા હોય સોઈ
ઇસકે બાદ સંત સબ કહહીં ❀ રાજ પુતાનમ પ્રગટ ભે તબહીં
જેપુર જોધપુર હૈ નરેશા ❀ ઉનકો મિલે જંગલ મેં પેશા

❀ દોહા ❀

એ સબ ગયે સિકાર લીયે ॥ ગરીબદાસ કો દેખ ।
પગે લાગિ આશીશ લીયા ॥ પહિચાન લિયા હૈ રેખ ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

ગરીબદાસ કા પ્રસંગ સોહાઈ ❀ વહાં શે સહારન પુર મેં જાઈ
બ્રમંડલ આદિ ભક્ત તહાં ભયઊ ❀ તીન બર્ષ તહાં પુનિ રહેઊ
શરીર ત્યાગ તહાં સે કીન્હા ❀ બમ્બઈ મેં પ્રગટ મે સો ચીન્હા
સહારનપુરકા એક મુસલમાના ❀ શેષબલી નામ સબ જાના
હજ્જ કરન મક્કા કો જાઈ ❀ તીન બર્ષ પર બમ્બઇમેં આઈ
ગરીબદાસ કો મિલે જો સોઈ ❀ બહુત બાત ઉનસે કીયે હોઈ
શેષબલી સહારનપુર આયે ❀ ગરીબદાસ કા ખબર પુછાયે
સબ કોઈ કહા ગરીબ તન ત્યાગા ❀ તીન વર્ષ હુઆ પુનિ આગા
બગીચા તેની સમાધી દીન્હા ❀ છતરી ચરન પાદકા કીન્હા
મરન પીછે બડા ભંડારા ❀ હમ સબ જાનત હૈં તે કારા

❀ દોહા ❀

શેષવલી ને કહા પુનિ ॥ સુનિયે સબ ચિતલાય ।
હમ કો મિલે બમ્બઈ મેં ॥ બહુત બાત કરી આય ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

યહ સુન કર સબ અચરજ હોઈ ❀ ગરીબદાસ કી લીલા જોઈ
ધન્ય ધન્ય સત્તગુરૂ પુનિ હૈ તોહીં ❀ સાહબ કબીર જો હૈં ઓહીં
તવ સંત કા બડા પ્રભાવા ❀ આપ મે શક્તિ કોઇ જાન ન પાવા
ગરીબદાસ પ્રભાવ બડ સોઈ ❀ સાહબ દર્શ અરૂ દુધ મેં હોઈ
વહી સાહબ કા મૈં પુનિ દાસા ❀ તપસી જી કો ઉસી કા આસા
યહ પ્રસંગ પૂરા હોય ગયઊ ❀ સજ્જન તુમ બાંચત નિત રહેઊ

॥ ઇતિ શ્રી ગરીબ સાહેબ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ સામલા ભક્ત કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

સૌરાષ્ટ ઝાલાવાડ મેં ॥ સુરેન્દ્રનગર કે પાસ ।
ઉમરડા ગાંવ કે તીર મેં ॥ બડા તલાવ હૈ તાસ ॥ ૧૩૭

—: ચૌપાઈ :—

વિક્રમ અઠારા સોઈ પચાસા ❀ લગભગ ડેઢસો બર્ષ કી આસા
સાહબ કબીર તલાવ કે ઉપર ❀ બૈઠે તહાં જો સંત સ્વરૂપર
એક શિલા લાખો મન ઓજન ❀ બૈઠે પાનીમ લાગ ચલન
નૌકા સમ તર બીચ મેં જાઈ ❀ સાહબ કબીર અસ્નાન કરાઈ
યહ બનાવ દેખા પુનિ સોઇ ❀ જવાન ચાર ઉમરડા કા હોઈ
કાઠી દરબાર કહાવત તેઈ ❀ કોયા ભગત સૂરા જો વોઈ
શામલા ભગત દેવા પુનિ જાનો ❀ યહ ભક્તો કા નામ બખાનો
તે તલાવ પર ખડે જો આહીં ❀ બડે આશ્ચર્યમ પડે પુનિ સોઈ
વહ પત્થર આપસ પુનિ આવા ❀ સત્તગુરૂ બૈઠ આનન્દ મન ભાવા
ચારો ભગત પડે પગ માહીં ❀ વિનય કિન્હ ઉપદેશ કે તાહીં

❀ દોહા ❀

બહુત જિજ્ઞાસા દેખ કર ॥ સાહબ કીન ઉપદેશ ।
ધ્યાન યોગ સમાધી ॥ સબ બર્ણય પુનિ એશ ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર અસ અજ્ઞા દીન્હા ❀ ચારો સાથ મેં ક્રિયા કીન્હા
ધ્યાન સમાધી બરાબર નહિ હોઇ ❀ તબ તક એકલા કરો મત કોઈ

❀ દોહા ❀

સતગુરૂ ચરન પડત ભે ॥ ચારો ભક્ત સો જાન ।
જ્ઞાન સુનન કી ઇચ્છા હૈ ॥ સાહબ કરો બખાંન ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

દેખિ પ્રેમ બોલે પ્રભુ નીકે ❀ તુમ સબ સુનૌ કહો ઘટ જીકે
પાંચ તત્વ કા અહૈ પસારા ❀ ચેતન જીવ મદદ તેહિ કારા
તન ધન કી શોભા બહુ તાહીં ❀ સબહીં સુખ માનય ઇસ માહીં
માનસ સમ દેહીં ન કોઇ ❀ દેવ ચરાચર જાંચત તે વોઈ
સબ ઇન્દ્રિય ઉત્તમ સો માનો ❀ ઉત્તમ મેં યહ નેત્ર બખાનો
સો નૈનો માટી મિલ જાઈ ❀ દેખત કે સબ લોક ઘિનાઈ
જો સુખ ખાત ષટ રસ નાના ❀ મખી બૈઠય સો મુખ આના
હાડ કા પીંજર ચામ સે છાવા ❀ ઊપર રંગ સુરંગ લગાવા
મૈલા મુત્ર માંસ જો લોહી ❀ ભીતર ભરા દુરગંધ બહુ વોઇ
લાર કફ પડત બહુ તેહીં ❀ કીચડ નાક બહુત હૈ વેહીં
ઝરના ઝરૈ નવો દિશ યામા ❀ દુરગંધ બહુત ભરા સો તામા
ખરાબ બસ્તુ અન્દર હૈ સોઇ ❀ ઇન્દ્રિય દ્વાર બાહર સો જોઈ

❀ દોહા ❀

ભીતર મલીન બસ્તુ જો ॥ બાહર પ્રગટ હોય ।
લોક દેખ ઘિના કરૈ ॥ કહત દુર્ગન્ધ હૈ સોય ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

છડ છડ દુર્ગન્ધ બાહર આઈ ❀ પવિત્રપના કુછ નાહી રહાઈ
જો અચાર કા કરૈ અભિમાના ❀ બહુત અચાર ચલૈ નહિં આના
બડ અપવિત્ર યહ સો દેહી ❀ કાયમ અપબિત્ર રહત જો યેહી
જો બસ્તુ કાયા સંગ કીન્હા ❀ ખાન પાન આવત સો લીન્હા
દુસર દિવસ વહ બસ્તુ સોઈ ❀ દુર્ગન્ધ બહુત જાય ન જોઈ

કાયા એસી નીચ બખાની ❀ ઇનિ સંગ દુર્ગન્ધ ભા સો જાની
એસી નીચ યહ જો દેહી ❀ કરે અભિમાન મૂરખ જો તેહી
એસી શરીર દુર્ગન્ધ સો વારો ❀ તેલ ફુલેલ બસ્ત્ર સિંગારો
ચલત આપન રૂપ નિહારી ❀ હમ સબ રૂપ કોઈ નહિ સારી
બર્ણાશ્રમ ધર્માશ્રમ જાની ❀ બડ અભિમાન કરત સો માની

❀ દોહા ❀

રૂપ જોવન વિદ્યા પુનિ ॥ ધન સતા સો માન ।
ભક્તી ધર્મ કે રાહ મેં ॥ કરે વિઘન જો જાન ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

આત્મ જબ શરીર શે તાહીં ❀ નિકલા કોઈ સંગ પુનિ નાહીં
અપને લિયે બડ મહલ બનાઈ ❀ આપ તે જંગલ મે શો જાઈ
કાઠ કે ઉપર દીન પહુડાયેવ ❀ ઉસમે પાવક દીન લગાયેવ
હાડ જરે જસ લાકડ સોઈ ❀ કેસ ઘાસ સમ ભસ્મ સો હોય
યહ તન ધન કુછ કામ ન આઇ ❀ તાસે ભક્તિ કરો ચિત લાઈ
છડ મેં શરીર ખાક મિલ ગયઊ ❀ સમઝય સોઇ ચતુર નર કહેઊ
યહ સંસાર સ્વપ્ન સમ જાનો ❀ ઝુઠા યહ પરપંચ સો માનો
આપન સગા કોઈ ના ભયઊ ❀ અનન્ત મિલે અનન્ત છુટિ ગયઊ
પત્તા જૈસે ડાર સે છુટા ❀ ફિર ડાર નહિ લાગત જુટા
ઐસે તુમ અપને કો જાનો ❀ જલ્દી ચેત કરો સુમાનો
ગોર શ્યામ શરીર રંગ જોરા ❀ એક દિન ખાક મિલૈગે તોરા

❀ દોહા ❀

સબ વિદ્યા ઓ ચતુરપના ॥ ત્યાગ દેવ પુનિ સોઈ ।
ધર્મ માહિં ચિત રાખિ કે ॥ આત્મ કા સુખ હોય ॥ ૧૪૨

—: ચૌપાઈ :—

મદ અભિમાન ત્યાગ તુમ કારો ❀ દુસર હિત કામ ચિત ધારો
સજન પરિવાર કુટુમ્બ સબ હોઇ ❀ સ્વારથ લિયે પ્રેમ કરૈ સોઈ
એ સબ કોઇ કામ નહિં આહીં ❀ જીવ ગયા તે જાનત નાહીં
કવન દેશ ધામ કા ઠામા ❀ જીવ કહાં ગયા જાનત ન નામા

સત્ય નામ સે નેહ લગાઈ ❀ તાતે દુઃખ સબહીં મીટ જાઈ
સતગુણ ભાવ નિતિ ના તાહીં ❀ સેવા દાન કુછ જાનત નાહીં
અપને આતમ કા કલ્યાણા ❀ જો નહિ કિયા ભૂલ બડ જાણા
યહ શરીર મન ઇન્દ્રિય જાનો ❀ મુખડા કાચ દેખત કા માનો
દેખન યોગ્ય મુખડા સો નાહીં ❀ જો તન દયા ધર્મ ના તાહીં
કૌડી કૌડી માયા જોરી ❀ જોરિ ધરે વર્તન મેં કોરી
પૈસા જોરિ જોરિ કર સોઈ ❀ દુસર ખર્ચ કરેગા કોઈ

❀ દોહા ❀

આયુષ્ય પૂરા હુઆ જો ॥ જમ ઘેરે જો આય ।
તરતજ ઉનકો લે ગયે ॥ મન કા મન રહિ જાય ॥ ૧૪૩

—: ચૌપાઈ :—

લાલ લીલા કેસરી પાગા ❀ ગોર શરીર સોહત બહુ લાગા
તેલ ફુલેલ જુલફેન મેં જામો ❀ રણ મેં ઇનકા નહિં સો કામો
ઐસા એક દિન આવે સોઈ ❀ ધુવાં ઉઠેગા તન મેં જોઈ
યહ સબ જાનિ સમઝો બડ જ્ઞાની ❀ સત્ય નામ મેં સુરતા તાની
શરીર રૂપ તાખ જો એકા ❀ બૈઠા સુગા આતમ સો જેકા
શરીર રંગ ચાર દિન જાનો ❀ પીછે ફીક પડેગા માનો
અત્તર ફુલેલ ચામ પર સોઈ ❀ એક દિન ખાક મિલેગા જોઈ
ગર્દ મર્દ એક દિન હોઈ જાઇ ❀ સત્ય નામ કી કહો દુહાઇ
તુમ જો આયો યહ સંસારા ❀ બાંધી મુઠ્ઠી જાવ પસારા
નિસ દિન રહેવ અચેત કી નાહીં ❀ ખાત્ર તમાચા યમ કી તાહીં

❀ દોહો ❀

જો સાહબ સરબગ્ય પુન ॥ સબ શક્તિ જો માહિં ।
મન બચ કર્મ સે હોત જો ॥ જાનત હૈ જો તાહિં ॥ ૧૪૪

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કહત હૈ સોઇ ❀ તુમ ચાગો સુનો પુનિ હોઈ
લખ ચૌરાસી ધાર બડ જાના ❀ વહાં જાત જીવ સબ સો માના

મનુષ્ય જન્મ ચુકે જો પાપી ❀ લખ ચૌરાસી બડ દુઃખ આપી
તુમાર શરીર જો હૈ નીકા ❀ ઈસકા ભાગ બહુત સો જીકા
જનની કહત પુત્ર હમારા ❀ સ્વારથ લીયે કીન પ્રતિપાલા
કામીન કહત મોર પતિ જાનો ❀ સ્વારથ લિયે એને પહિચાનો
સબ કુટુમ્બ અસ આસ લગાહીં ❀ કાલ સમાન ખાને કો ધાહીં
પાવક યહ તન દેય જલાઈ ❀ નીર બુઝાય દેત સો આઈ
ક્ષીત અપને સંગ લેત મિલાઇ ❀ પવન પ્રાણ કો લે સો જાઈ
ઈસમેં બહુત કા ભાગ બખાની ❀ તુમ એકલા કૈસે કર માની
ચેતો તુમ જલ્દી સે સોઈ ❀ નહિ યમરાજ મારિ લે જોઈ
જ્ઞાન સમાપ્ત કીન પુનિ તાહીં ❀ સબ કોઈ દૌડ પડે પગ માહીં
પુજન સરસીજ સે જો કીન્હા ❀ પંકજ સમાન ચરન કહી દીન્હા

❀ દોહા ❀

બાર બાર વો પગે પડય ॥ હાથ જોર સો માન ।
પ્રેમ બારિ ઉમગય પુનિ ॥ બહુ આનન્દ તે જાન ॥ ૧૪૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ વહાં અદૃષ્ય હોય ગયઊ ❀ ચારો ઘર પર આવત ભયઊ
સાહબ બચન ધ્યાન ન રાખા ❀ કોયા ભગત સમાધિ રસ ચાખા
કુટુમ્બી મિલ કહન સબ લાગે ❀ તીન દિવસ તક યહ નહિ જાગે
જોઈ જોઈ સમાધિ કીન્હા ❀ એ તો મરી ગયઊ સબ ચીન્હા
ઘર કે કહા પાંચ દિન સુદી ❀ ભગત કોઈ હુઆ નહી જુદી
હઠીલા કાઠી માના ન તાહીં ❀ લે સ્મસાન જલાયેવ વાહીં
કોયા ભગત કા આતમ બોલા ❀ કીન સમાધિ રહા મન તોલા
તુમ સબ દીન જલાઈ દેહા ❀ કરો ભક્તિ ના દુઃખ પાવો યેહા

❀ દોહા ❀

ઐસા બચન સુના જબ ॥ આપન ભૂલ કબૂલ ।
બિનય કીન બહુ રીત સે ॥ હમ નહી જાના રૂલ ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

સામલા ભગત બડ પરચા દીન્હા ❀ ઇનકા યોગ ભક્તિ બડ ચીન્હા

બહુત સમય તક ભક્તિ કીન્હા ❁ આપન ઉપદેશ ગોબિન્દ કો દીન્હા
અન્ત મેં શરીર ત્યાગ સો દીન્હો ❁ સડલા ગાંવ સમાધી લીન્હો
તલાવ ઉપર સમાધી સોઈ ❁ માનતા ફલદાયેક સો હોઈ
ગોબિન્દ ભગત બહુ ભક્તિ કીન્હા ❁ બડા પ્રભાવ ઇનમેં સો લીન્હા
ધાંગધરા ગાદી બડ નીતીમાના ❁ સબ રાજાઓ કા હોય બખાના
ચોર ડાકુ કોઈ નહિ તહવાં ❁ રામ રાજ રહા પુનિ જહવાં
પ્રજા સુખ સે રહે જો સોઈ ❁ કુછ તકલીફ નહીં થા જોઈ
રાજા અમરસિંહ ગાદી આયે ❁ નીતી ભક્તિમ બહુત સોહાયે
ગોબિન્દ ભગત કા બહુત બખાના ❁ રાજા સુના બહુત સુખ માના
ગોબીન્દ ભગત કો બુલાયેવ તાહીં ❁ ભગત કા માન કીન નૃપ વાહીં
જ્ઞાન સતસંગ બહુત સો કહેઊ ❁ રાજા કો આનન્દ બહુ ભયઊ
રાજયોગ બિહંગમ સોઇ ❁ ગોબિન્દ ભગત બખાનેવ જોઈ
ગોબિન્દ ભગત કહા પુનિ તાહીં ❁ સાહબ કબીર ઇશ્વર જો આહીં
સાહબ કબીર જ્ઞાન જો લાયે ❁ સો મમ તુમકો કહા સમુઝાયે
ભૂપતિ કો બહુત પ્રિયા લાગે ❁ રાજા ગાંવ દેન કો લાગે
ગોબિન્દ ભગત લિયા સો નાહીં ❁ જસાપુર મંદીર લગાવો તાહીં

❁ દોહા ❁

રાજા અમરસિંહ જો પુનિ ॥ ભક્તિ બહુત સો કીન ।
રાજ નીતી મેં કુશલ થે ॥ પ્રજા કો સુખ દીન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ :—

ધ્રાંગધરા પાસે નદી હે સોઇ ❁ રાજા અમરસિંહ ડેરી જોઈ
માનતા ફલત હૈ જો સબકો ❁ જો બિશ્વાસ હોય જે જન કો
હજારો સંખ્યા ભજન હૈ સોઈ ❁ રાજા અમરસિંહ કહે હૈ જોઈ
અમ્બરીષ અવતાર સબ કહહીં ❁ ધન્ય રાજા અમરસિંહ અહહીં
ગોબિન્દ ભગત બહુ ભક્તિ કીન્હા ❁ ઉપદેશ વારસા જીવન કો દીન્હા
સડલા ગાંવ સમાધી લીન્હા ❁ જીવન ભગત બહુ પ્રયા દીન્હા
જીવન ભગત કે શીષ્યૈ જાનો ❁ રામ ભક્ત કો જો પહિચાનો
દુધઈ ગામ કાઠી દરબારા ❁ તહાં જન્મ લીન બહુત તારા

રામ ભગત જો નગરા જાઈ ❀ એક ભગત ઘર આસન લાઈ
વહ ભગત કા એકહી બાલક ❀ તેહિ દિન મરન ભયો બહુ સાલક

❀ દોહા ❀

રામભગત તે કીન જો ॥ સાહબ કબીર કા ધ્યાન ।
બાલક સજીવન હોત ભા ॥ સબ કોઈ અચરજ માન ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

રામભગત કા શિષ્ય સબ હોઈ ॥ વહ ગાંવ કા જાનો સોઈ
ઈશ્વર તુલ્ય માન પુનિ દીન્હા ❀ રામભગત કો ખુશી સબ કીન્હા
રામભગત કા શિષ્ય હૈ વેઈ ❀ ત્રિકમ ભગત જાનો પુનિ તેઈ
ઉમરડા ગાંવ સમાધી લીન્હા ❀ ત્રિકમ ભક્ત ભક્તિ બહુ કીન્હા
ત્રિકમ ભક્ત તક ભક્તિ બડ જોરા ❀ પીછે હોત ભયા કમ જોરા
સુરીન્દ્રનગર કે આસ જો પાસા ❀ યહ સબ ભક્ત ભયે ધર્મ આસા
યહ ભક્તો કા જહાં તક સોઈ ❀ સાહબ કબીર વિશ્વાસ થા જોઈ
વો સબ સિદ્ધ ભયે પુનિ સોઈ ❀ ઇતના લિખા યહાં જો હોઇ
સાહબ કબીર કા પ્રતાપૈ ❀ એ સબ સિદ્ધ ભયે જો આપૈ

॥ ઇતિશ્રી સમલા ભગતકા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ શીવ નારાયન કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

શીવ નારાયન જાફરાબાદ ॥ ઈલાહાબાદ રહેવાસ ।
અંગરેજ કે આરમ્ભ મેં ॥ કીન ભક્તિ પ્રકાશ ॥ ૧૪૯

—: ચૌપાઈ :—

વિક્રમ સતરહ સો એકાવન ❀ અગહન સુદ વારસ સુક્ર પાવન
તા દિન કબીર સાહબ મિલે આઈ ❀ શિવ નારાયન પુછા પુનિ જાઇ
આપન નામ કહો સો ગાઈ ❀ સાહબ નામ દુઃખ હરન બતાઈ
જો દુઃખ હરન કા દર્શન પાઈ ❀ જ્ઞાન હોય પાપ સબ જાઇ
શિવ નારાયન ઉપદેશહિ માંગા ❀ સાહબ કહા જાની અનુરાગા
ઘટ ભીતર સબ ભેદ લખાઈ ❀ સત્તગુરૂ અન્તર ધ્યાન હો જાઇ
શિવ નારાયન કા ગુરૂ દુઃખ હરન ❀ ભા પ્રસિધ્ધ એહી જીવ તરન

થોરા ગ્રન્થ રચા પુનિ સોઇ ❀ યહ ધર્મ ઉત્તર હિન્દ મેં હોઈ
દુઃખ હરન નામ સાહબકા તાહી ❀ યહ સબ જ્ઞાન ગ્રન્થ મા આહી
॥ ઇતિ શ્રી શિવ નારાયણ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ શેખ મનસૂર કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

શેષ મનસૂર મુલતાન કે ॥ સિન્ધ પ્રાન્ત સો માન ।
મુસલમાન ઘર જન્મ સો ॥ સાહબ કે શિષ્ય જાન ॥ ૧૫૦

—: ચૌપાઈ :—

બાલા પન્ન મેં ધર્મ સો જાગા ❀ સાહબ કબીર મિલે અનુરાગા
શેખ મંસૂર સાહબ સમુઝાઈ ❀ સત્ય નામ રટો મન લાઈ
ઇતના કહિ સાહબ જો તાહીં ❀ શેખ મંસૂર ગુફા મેં જાહીં
બીસ વર્ષ તક જપા સતનામા ❀ શેખ મંસૂર ભયા સબ કામા
બહુત પ્રભાવ હુઆ પુનિ તેહી ❀ મુલતાનીયોં કો કહ પુનિ વેહી
અહિંસા ધર્મ સિખાવન લાગે ❀ યવનો માંસ સકે નહિ ત્યાગે
યવનહિં નહિ પ્રિય યહ જ્ઞાના ❀ દોઇશ હુઆ સુનો સબ જાના
સબ યવનો કીન બિચારા ❀ શેખ મંસૂર યવન તન ધારા
હિન્દુ ધર્મ પાલન કરે સોઈ ❀ યહ બડ અનુચિત કહવાય જોઇ
યવનો મિલ સબ અસ ઠહરાઈ ❀ શેખ મંસૂર કાફર હોય જાઈ

❀ દોહા ❀

કાફર કો મારે પુનિ ॥ પાપ લાગત હૈ નાહિં ।
સબ ઘેરે મંસૂર કો ॥ મારન કો પુનિ તાહિં ॥ ૧૫૧

—: ચૌપાઈ :—

શેખ મંસૂર કો સબ લિયે ઘેરી ❀ તબહી અદૃષ્ય ભૈ તે બેરી
સબ યવનો સોધન સો લાગે ❀ કહીં પતા ના પાયે અભાગે
શેખ મંસૂર બિચાર તબ કીન્હા ❀ યહ શરીર યવન ઘર લીન્હા
ઇસસે યવનો અપને તરફ મોહીં ❀ ખીચન ચાહત હૈ બલ જોહીં
ઇસ કારણ દોઇષ સબ કરહીં ❀ સાચા જ્ઞાન ઇનમેં ન ભરહીં

યહ જો દેહ યવન ઘર જન્મા ❀ ઉસકો છોડ દેવ તો પલમા
સાહબ કબીર સે બિનય જોકીના ❀ યહ શરીર ત્યાગન મનદીના
આપ ના રોકો યહ શુભ જાની ❀ સતગુરૂ બિનય હમાર યહ માની
ઉસ સમય કે બીચ મેં સોઈ ❀ શેખ મંસૂર કો દેખા સબ કોઈ
સબ મિલ પત્થર મારન લાગે ❀ શીવલી કો કહ મારૂ અભાગે

❀ દોહા ❀

તબ શિવલી ને કહા પુનિ ॥ યહ ગુરૂ ભાઈ મોર ।
હમ નહિં મારો ચેને જો ॥ પાપ લગત હૈ જોર ॥ ૧૫૨

—: ચૌપાઈ :—

બહુત યવનો કીન્હ હૈરાના ❀ તબ શીવલી એક ફૂલ લે તાના
છોડેવ ફૂલ મંસૂર પર જાની ❀ લાગત ભે બેહોસ સો માની
હાય કહત તે પડિ ગયઊ ❀ બડ દુખ હોત સો પુનિ કહઊ
શેખ શીવલી પાસ જબ જાઈ ❀ ફૂલ મેં ઇતના ઘાવ લગાઈ
પત્થર લગા હાય ન દીન્હા ❀ ફૂલ લગે ઐસા કયા કીન્હા
શેખ મંસૂર કહા સુનિ લેહૂ ❀ તુમ હમકે જાનત ભલ તેહૂ
તુમ હમાર ગુરૂ ભાઈ સોઇ ❀ જાનિ બૂઝિ મારા તુમ હોઈ
તુમાર ફૂલ પીડા બહુ દીન્હા ❀ પત્થર લગે દુઃખ નાહ કીન્હા
તબ મંસૂર કો પકડેવ તાહીં ❀ યવન સત્તા સુલી સે વાહીં
જબ મંસૂર કો સૂલી ચઢાઈ ❀ કુદરત કોપ ભઈ અધિકાઇ
માલીન પુકારે હે પિયા સોઇ ❀ સાહબ તુમ્હે કયા કિયા હોઈ
બુન્દ એક લજ્જત કે કારન ❀ સુલી દીન મનસૂર કો મારન

❀ દોહા ❀

જલ જલ કે રોવે માક્ષી ॥ બન બન કે રોવે મોર ।
મહલો મેં રોવત બીબી ॥ અલ્લા ઇલાહી જોર ॥ ૧૫૩

—: ચૌપાઈ :—

યવનો કી યહ બડી અનીતી ❀ કુદરત પ્રિયા નહી યહ રીતી
યહ પ્રકોપ સબ મેં વહ છાયા ❀ મંસૂર કો સુલી જબહી ચઢાયા
પશુ પક્ષી જીવ જન્તુ જાનો ❀ સબકો દુઃખ ચિન્તા અસ માનો

પ્રશ્ન એક મનસૂર કા ભારી ❀ સાહબ શિષ્ય તે અધિકારી
સાહબ કબીર મેં સબ શક્તિ ❀ યહ બડ અનરથ હુઆ કયો જક્તિ
યામે સાહબ કી હૈ બડી હાંસી ❀ જો વો પુરૂષ હોય અબિનાસી
ઉત્તર હૈ યહ પ્રશ્ન કા સોઈ ❀ બડી શક્તિ મંસૂર મેં હોઇ
અપને રક્ષન અપને શક્તી ❀ વો નહિ લીન ઉનમે બડી ભક્તી
સાહબ કે રક્ષન કારન કો કારણ ❀ હોત નહી જાનત જીવ તારણ
પ્રથમ મંસૂર સાહબ સે ભાખા ❀ શરીર છોડત તુમ હમે ન રાખા

❀ દોહા ❀

યહ સબ કારન જાનિ કે ॥ અનરથ રોકા નાય ।
મંસૂર ઇચ્છા કે લિયે ॥ સો ગટના બની જાય ॥ ૧૫૪
શેખ મનસૂર કા ઉપદેશ ॥ યવનો કો પ્રિયા નાહિ ।
અધિકાર બિન ઉપદેશ સો ॥ સબ નિસ્ફલ સો જાહિ ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

રાજ નીત ધર્મ નીત તે જાની ❀ તપસી આગે કરૈ બખાની
સમુદ્ર મેં બર્ષા બહુત સો હોઈ ❀ વહ પાની કુછ અર્થ ન સોઈ
અમૃત કા હૈ બડા પ્રભાવા ❀ મુર્દા કો કુછ કામ ન આવા
બહુત બિમાર મરન કે યોગૂ ❀ અવષદ બહાં લાગે ના રોગૂ
જિનકર હૃદય બહુત મલીના ❀ ઉપદેશ વહાં લાગય નહિં કીના
પતિબ્રતા જો ત્રિયા તે હોઇ ❀ કામી બચન લાગે ના જોઈ
બિધવા કો સિંગાર નકામા ❀ સાદા ભાવ રહે નિસ જામા
દિવસ મેં દિપકકા કયા કામા ❀ બહુત પ્રકાશ સૂરજ કા જામા
અસુરી સમ્પતિ કા પુનિ લોગૂ ❀ વહાં ઉપદેશ હોય ના યોગૂ
બહુત કામી જો નર નારી ❀ કામ બાસના ઇનકે મન ભારી
ઈશ્વર પર ઇન કર નહિં ભાવા ❀ પ્રેમ ભાવ કામ પર આવા

❀ દોહા ❀

બહુત કોધ મેં જો પુનિ ॥ જો નર નારી જાન ।
એક ઇશ્વર સબ મે રહે ॥ તે કસ માનય માન ॥ ૧૫૬

—: ચૌપાઈ :—

અતિ લોભી જો નર હૈ નારી ❀ ત્યાગ જ્ઞાન સે ઇન્હે ન યારી

હૈ કન્જુસ બડા જો પ્રાની ❀ દાન પુન્ય યે રતિ નહિ જાની
મોહ સૈના જિનકો સબ કીન્હે ❀ જ્ઞાન રતન મેં મન ના દીન્હા
સઠ મૂરખ પ્રેમ ન જાનય ❀ યહ ઉપદેશ વૃથા કરિ માનય
જિનકે મન મેં ભરા પરપંચા ❀ સુદ્ધ ભાવ આવય નહિં રંચા
અહંકાર મેં જોઈ ભૂલાના ❀ નિશદિન રહે મસ્ત ગલતાના
શાસ્ત્ર ગુરૂ સંત ન માન્ય ❀ ગરીબ દુખી પર દયા ન આન્ય
જૈસે કોઈ સરાબ પી જાઈ ❀ રોમ રોમ મેં જાય સમાઈ
બોલન ચલન ચેને ન ભાનુ ❀ એસા તુમ અભિમાનિક જાનુ
ત્રીસના અગ્નિ જિનકે ઉર લાગી ❀ જ્ઞાન ધ્યાન તીનકે ન જાગી
શેખ મંસૂર કી યહ ગતી જાની ❀ યવન-ઉપદેશ નિસ્ફલ જો માની

॥ ઇતિ શ્રી શેખ મંસૂર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ જગન્નાથ મન્દીર કી અસ્થાપન ॥

❀ દોહા ❀

પાચ હજાર જો વર્ષ પર ॥ કૃષ્ણ તજા જબ દેહ ।
ભગવાન કૃષ્ણા આજ્ઞા સે ॥ સિન્ધુ મેં ડાલા તેહ ॥ ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

શ્રી કૃષ્ણ યહ આજ્ઞા કીન્હા ❀ મમ શરીર સમુદ્ર મેં લીન્હા
યહ પ્રમાને કીન સબ કોઈ ❀ પેટી ગઈ પૂર્વ દિશ સોઇ
વોરીસા પ્રાન્ત કા હૈ રાજા ❀ ઇન્દ્રદમન સો નામ બિરાજા
કૃષ્ણ સ્વપ્ન રાવ કો દીન્હા ❀ મમ શરીર પેટી મે કીન્હા
સિન્ધુ મેં પડા હૈ જો વાઈ ❀ મંદિર કરો લે આવો સોઇ
જગદીશ નામ પ્રસિદ્ધ મૈ હોઈ ❀ તીરથ કરન આવય સબ કોઈ
તબૈ નૃપ તપાસ કરાઈ ❀ પેટી મિલી બારીસ મેં આઈ
લે રાખેવ તે યતન કરાહીં ❀ ભગવાન નિમિત મંદીર બનવાઈ
મંદીર બની પૂરા જબ ભયઊ ❀ કંપિત જલ પાડિ પુનિ ગયઊ
ફિર રાજા બનવાયેવો વાહીં ❀ પહિલી દશા ભઈ જો તાહીં

❀ દોહા ❀

તીન વાર મંદિર પુનિ ॥ કીન બનાય ત્યાર ।
ઉદધિ કોપ સે ન રહા ॥ તીજા સો વહિ બાર ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

તબ રાજા કો ચિન્તા હોઈ ❀ મંદીર કામ બન્દ કિયા સોઈ
કલયુગ કેર આદિ સો જાનો ❀ યહ પ્રસંગ વહી સમય બખાનો
સાહબ કબીર હૈં પુનિ સોઈ ❀ કલયુગ પ્રથમ જો આયે હોઈ
અમર ધામ સે સતગુરૂ આયે ❀ જ્યોતી રૂપ પ્રગટ ભે જાયે
સંત રૂપ ધારણ કિયા તાહીં ❀ સાહબ કબીર કી મહિમા ગાહીં
ઓરીસા પ્રાન્ત નૃપ હૈં સોઈ ❀ ઉનકે રાજ સભમ ગયે હોઈ
તેજ પ્રકાશ છબિ અતિ સોહૈ ❀ દેખિ રૂપ સબ કર મન મોહૈ
રાજા પડે ચરન પર ધાઈ ❀ સાહબ કબીર આશીસ સુનાઈ
લે બૈઠાયો સિંહાસન નીકે ❀ બહુત પ્રકાર પૂજા પુનિ જીકે
રાજા કે મન મેં યહ આસા ❀ બડા દેવ આયે દુઃખ નાસા
રાજા સહિત ખડે સબ કોઈ ❀ બિનય કરે બહુ ભાંતિ સે હોઈ

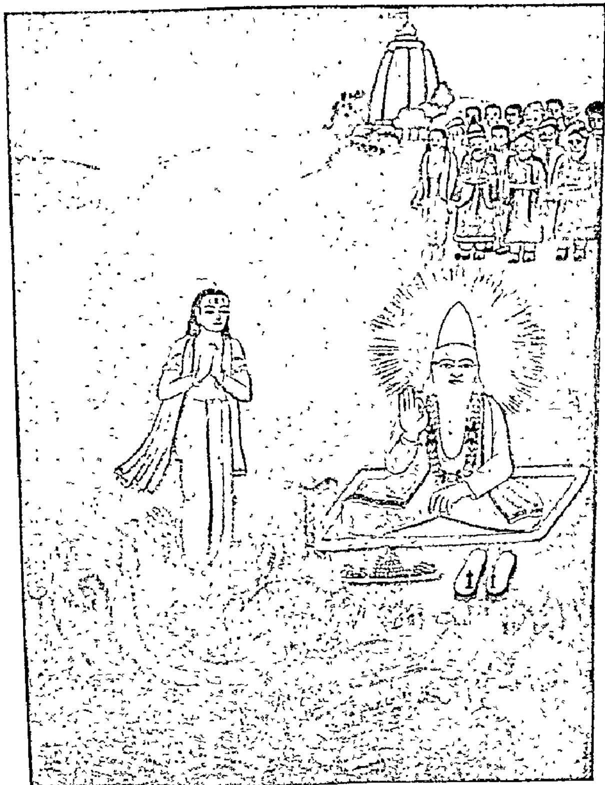
❀ દોહા ❀

રાજન તબ કહત ભયે ॥ સુનો દેવ એક બાત ।
[1]હરી નીમિત મન્દિર કરત ॥ બારીસ કોપ પડિ જાત ॥ ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

તીન બાર મૈં મંદીર કીન્હા ❀ નાદીસ[4] કોપિ પાડિ સો દીન્હા
સાહબ કબીર કહા મુસ્કાઈ ❀ મંદીરં કરો હર્ષ તુમ રાઈ
હમ પયોધિ[2] કો રોકો તાહીં ❀ મંદિર ગિરન નહિ સો પાહીં
સાહબ કા પ્રકાશ જો દેખા ❀ રાજા કો નિશ્ચય ભા લેખા
રાજા કો કહા સમુઝાઈ ❀ મંદીર હોય તબ હમ આઈ
મંદીર બનન લગા તબ જાની ❀ સાહબ અદૃષ્ય ભે સો માની
મંદીર બની ત્યાર હોય ગયઊ ❀ સતગુરૂ વહાં પધારત ભયઊ
મંદીર કે આગે પુનિ જાઈ ❀ સમુદ્ર[3] સનમુખ બૈઠે આઈ
રેતીમ કુબડી દીન સો ગાડી ❀ બૈઠે હર્ષ શોક નહિ આડી
દુસર તરફ સુનો પ્રસંગા ❀ સમુદ્ર ભયંકર કિયે તરંગા
કરિ ઘુઘુવાટ ચલા સો આવય ❀ મંદીર પાડન કો તો જાવય
માનો પ્રલય જગત કરિ દેહીં ❀ સમુદ્ર કી તાકત બડા શો મેહીં

૧ સમુદ્ર ૨ સમુદ્ર ૩ સમુદ્ર ૪ સમુદ્ર

કબીર સાહેબે પાંચ હજાર વર્ષ પહેલા સમુદ્રને હટાવીને જગદીશ મંદીરની સ્થાપના કરી તે સમય સમુદ્ર વિપ્ર રૂપ ધારણ કરી કબીર સાહેબને પ્રાર્થના કરે છે.

આગલ દેખિ સમુદ્ર નિહાલી ❀ સત્તગુરૂ બૈઠ પ્રભાવ જો શાલી

❀ દોહા ❀

સાહબ તેજ પ્રભાવ સે ॥ સિન્ધુ લહર ભઈ શાન્ત ।
જલનિધિ રૂપ ધારણ કર ॥ હૈ જલ કા જો કાંત ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

બિપ્ર રૂપ ધારણ કરિ આયે ❀ હાથ મેં સુવર્ણ થાર સોહાયે
મોતી રતન ભરા બહુ સારો ❀ સુવર્ણ થાર ઝલકત બહુ કારો
પીલા ધોત્તી પીલા જનેઊ ❀ માથે ત્રિપુંડ તિલક હૈં તેઊ
થાર લિયે બાહર પુનિ આયે ❀ સત્તગુરૂ સનમુખ ખડે રહાયે
દોનો હાથ જોડે સો તાહીં ❀ દન્ડ પ્રણામ કીન સો આહીં
રાજા સહિત હજારો માનસ ❀ દુર ખડે દેખત સબ જનસ
સબ વિચાર કરત હૈં સોઈ ❀ બડ આશ્ચર્ય હોત તે જોઇ
યહ દૃષ્ય કબહીં નહિં દેખો ❀ [1]જલનિધિ ખડા સાહબ તન પેખો
સબ કોઇ કહન લગે પુનિ સોઇ ❀ સાહબ કબીર ઇશ્વર હૈ વોઈ
ઐસા સંત કવન સો જગ મેં ❀ [2]સિન્ધુ કો રોક શકત નિજ બલ મેં
સિન્ધુ ઔર સાહબ કા સોઈ ❀ બહુત બાત હુવા પુનિ જોઈ
શીશ નવાય સમુદ્ર ચલી ગયઊ ❀ ભા અદ્રષ્ય કોઈ લખત ન ભયઊ
જબ યહ પ્રસંગ સબૈ બની ગયઊ ❀ રાજા સહિત સબ આવત ભયઊ
સતગુરૂ ચરન પડે મહિપાલા ❀ સબ કોઈ પડે ચરન ગાઈ ઝાલા
બહુ ઉત્સવ રાજા મગવાઇ ❀ હાથી ઊંટ [3]તુરંગ સબ આઈ

❀ દોહા ❀

વર ઘોડા કા સાજ પુનિ ॥ સબ હીન કીન તાહિં ।
સતગુરૂ કો માન સે ॥ લાયે મહલ મેં આહિં ॥ ૧૬૧

—: ચૌપાઈ :—

પુજન બહુત ભાંતિ સે કીન્હા ❀ માન પાન બહુત સો દીન્હા
જો અસ્થલ પર સાહબ બિરાજે ❀ સમુદ્ર હઠાયો મંદિર કાજે
તહાં સાહબ કા મંદીર બનાયેવ ❀ કુબારી તહાં ચબુતરા કરાયેવ

૧ સમુદ્ર ૨ સિન્ધુ ૩ ઘોડા

પુજન કી સબ કીન તૈયારી ❀ બિલમ ન કીન લાયે બસ્તુ સારી
સાહબ કહા રાજા સે સોઈ ❀ યહ ઠાકુર કા મંદિર હોઈ
જાતિ પાતિ યહાં નહિ ભેદા ❀ ચેહી જ્ઞાન ગાવત જો બેદા
યહ શબ્દ સાહબ કા સોઈ ❀ ભાવા નહી પુજારીક હોઈ
[1]અન્ડ બન્ડ બોલન સો લાગે ❀ જાતિ પાતિ ભેદ સો જાગે
સાહબ તબૈ પ્રભાવ બતાયેવ ❀ અનંત રૂપ સો પ્રગટ દેખાયેવ
હર એક પ્રકાર રૂપ જો હોઈ ❀ મંદિર માહિ તે ભરિગા સોઈ

❀ દોહા ❀

જગન્નાથ કી મૂર્તી જો ॥ પડત દેખાઈ નાહિં ।
સતગુરૂ યહ લીલા કરિ ॥ પડે આશ્ચર્ય માહિં ॥ ૧૬૨

—: ચૌપાઈ :—

રાજા પુજારી સબ કોઇ દેખા ❀ કરૈ વિચાર સૂઝત ના એકા
ભે ભય ભીત કુછ ના સૂઝા ❀ અકાશ બાની હુઈ તબ બુઝા
તુમ સબ આતમ જ્ઞાન ન જાનો ❀ સમ ભાવ જાનતે નહિ માનો
સત્ય જ્ઞાન તુમ સબ ના માના ❀ ઇસસે કોપ ભયા યહ જાના
નભ શબ્દ સુનિ નિશ્ચય હોઈ ❀ ભૂપ પૂજારીક પુનિ તે સોઈ
બીએક પ્રેમ કી સાની બાની ❀ સાહબ કેર વિનય સો ઠાની
બોલત ભયે પુજારી રાઉ ❀ સાહબ કબીર સુનૌ મમભાઉ
પ્રાણી માત્ર પિતા તુમ આહીં ❀ સબ બ્રહ્માંડ તો તુમ ઉપજાહીં
બીરાટ રૂપ તુમહીં હો સોઈ ❀ દસો દિશા ફૈલાતે હોઈ
બ્રહ્મ રૂપ તુમ વ્યાપક આહીં ❀ તવ લીલા કોઈ જાનત નાહીં
ક્ષમો નાથ અપરાધ હમારા ❀ મૈં હો બાળક દાસ તુમારા
કબીર ભગવાન તુહી હો સોઈ ❀ તુમરી મહિમા હમ નહિ જોઇ
હમ અજ્ઞાની જીવ માયાબી ❀ તુમ સમરથ કે હમ તાબી
ભુલ અપરાધ ક્ષમા કરો મોરા ❀ મૈં અજ્ઞાની જીવ હો તોરા

❀ દોહા ❀

આપહિ આજ્ઞા કીન જો ॥ તોહી નિયમ યહાં જાન ।
જો કુછ હુકુમ કરો તો ॥ સો માથે પર માન ॥

---

૧ અપશબ્દ

સબમિલ બિનય બહુત તે કીન્હે ❀ સાહબ કબીર ક્ષમા કર દીન્હે
સતગુરૂ દયાલ દયા ચિત લાઇ ❀ વહ સબ રૂપ અદ્રશ્ય કરાઈ
ઇશ્વર ગુરૂ સંત શુભ ત્રાસા ❀ દુષ્ટ દયા દુઃખ રૂપ બિનાસા
ગર્મી બહુત સુરજ સે હોઈ ❀ વર્ષા કાલ આગમનૈ સોઈ
રસ રસા પાવકૈ સમીરન ❀ ગગન પાચ તત્વ સો હાવન
ઉત્પન્ન પાલન લય તે કારી ❀ સબ જીવો કો દુઃખ સુખ ઝારી
ઇન્દુ હંસ નવ ગ્રહ હોઈ ❀ દુઃખ સુખ કા સબ કારન સોઈ
જો ખીઝે તે રીઝે તાહીં ❀ યેહી સ્વભાવ અનાદી આહીં
આગે ચરીત્ર સુનો અનુપા ❀ જો કુછ કરૈ દેવ બડ ભૂપા
સાહબ કહા સુનૌ સબ લોગુ ❀ યહ નિયમ યહાં બાધો યોગુ
ચાર વર્ણ એક પંગત માહીં ❀ ભોજન કરે ઐંઠિ સબ તાહીં
મલુકદાસકા ટુકડા જાનો ❀ સબકો મિલૈં મર્મ મત માનો
આચાર નહિ બિચાર હૈ જેહી ❀ યહી બિચાર સબ માનો તેહીં
સાહબ કબીર કહત હૈં સોઈ ❀ નૃપ પુજારી સુનો સબ કોઈ

❀ દોહા ❀

ઇશ્વર રચના જબ કિયા ॥ સૃષ્ટીકા પુનિ જાન
ચાર ખાની સાત પ્રકાર ॥ ચૌરાસી લાખ જો માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ તત્વ શરીર બનાઇ ❀ ઉસકા મનુષ્ય નામ ધરાઈ
મનુષ્યમેં ચાર વર્ણન તે કીન્હા ❀ ઋષી મુનિકા યહ હૈ ચીન્હા
જગત વ્યોહાર ચલન કે હેતૂ ❀ ચાર વર્ણન થાપે જો સેતૂ
પાંચ તત્વ સે સબકી શરીરા ❀ હાથ પગ મસ્તક બનાવીરા
ઇન્દ્રિયે સબે જો એક સમાના ❀ પ્રાણ ગતી એકહી સો જાના
મન જીવ અસ હૈ પુનિ એકી ❀ સિરર્જન હાર એકહિ ટેકી
ઇસિમેં બડા છોટ કેહિ જાના ❀ યેહી પ્રશ્ન હોત મન માના
દૈવી સમ્પત્તિ માનસ માનો ❀ ઉત્તમ વોહી તુમ જાનિ બખાનો
ક્ષમા દયા સતધીર બિચારા ❀ યહ શુભ ગુન સજ્જનમેં ધારા
ભક્તિ સેવા તપ બ્રહ્મચર્યે ❀ યહ શુભ ગુણ જિસ મેં તે રહિયે

❀ દોહા ❀

વહી પુરૂપ સો બડા હૈ ॥ માનસ મેં પુનિ સોય ।
ચારવર્ણ મેં જો પુનિ ॥ ઉત્તમ કહિયે હોય ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

ઉત્તમ કર્મ જો કોઈ કરતે ❀ બડા પુરૂપ ઉનકો સબ કહતે
વઈ પુરૂષ પૂજન કે યોગુ ❀ ઉસમેં પુન્ય લે સબ લોગુ
ઉત્તમ કુલમેં જનમય સોઈ ❀ ઉત્તમ ક્રિયા કરૈ જો કોઈ
વહ ઉત્તમ મેં ઉત્તમ જાનો ❀ સોના સુગન્ધ દોનો હૈ માનો
ઉત્તમ કુલમેં જન્મ જો લીના ❀ ક્રિયા નીચમેં મન જો દીના
યહ પુરૂપ ઉત્તમ ન હોઈ ❀ શુભ કર્મ જો ઉત્તમ સોઇ
નીચ કુલ મેં જન્મ જો લીના ❀ ક્રિયા ઉંચ બહુત મન દીના
સોઈ પુરૂષ બડા સો કહિયે ❀ સંત સભી બખાનત રહિયે
આત્મ જ્ઞાન ઔર એક સોઇ ❀ સબ મેં આત્મ એકાહિ હોઈ
આત્મ સબ મેં એકહિ દેખો ❀ શરીર ભાવ ગુણ ન લેખો
યહ જ્ઞાન બડા પુનિ જાનો ❀ રહનીમ ટિકય સોઇ તુમ માનો

❀ દોહા ❀

યહ જગદીશ કા મંદિર ॥ જાતિ ભેદ ન હોય ।
સાહબ કબીર કહત હૈ ॥ રાજા પુજારીસ જોય ॥ ૧૬૬

—: ચૌપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન સુનો યહ બાની ❀ સાહબ કી તહાં પાંચ નિશાની
પ્રથમ ચાર બર્ણ એક સાથા ❀ ભોજન કરે ભર્મ નહિં આથા
દૂસર નેમ યહી જો સોઇ ❀ સાહબ કબીર મન્દિર બનવાઈ
સાહબ મંદિર કીન નૃપ જાનો ❀ સિન્ધ તીર બડ સ્વચ્છ બખાનો

તીસર નિશાની યહ સો આહીં ❀ સાહબ કીન મીઠા જલ તાહીં
ચૌથી નિશાની યહ પુનિ સોઈ ❀ સાહબ મંદિર જહાં પુની હોઈ
ચારણા મૃત મિલત પુનિ જાનો ❀ તેઈ સબહીં કરત સો પાનો

❀ દોહા ❀

પાંચવી નિશાની યહ હૈ ॥ સાહબ બૈઠે સોય ।
તે અસ્થલ પર ચૌંથરા બના ॥ કુબરી નિશાની હોય ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર લીખા પાંચ પ્રકારા ❀ કરૈ નીશાની સાબિત સારા
યહ સબ હૈં સાહબ કી દાયા ❀ સમઝેગે જે ભર્મ ન આયા
રામાનુજ સ્વામી કહાઈ ❀ જગન્નાથ મેં પહુચે જાઈ
રંગપુરી વૈષ્ણુવ આચર ચલાહીં ❀ જગન્નાથ મેં વહી ફૈલાહીં
યહ બિચાર રામાનુજ માહીં ❀ ઈનકી બાત સુનય કોઈ નાહીં
તબ યે હઠ કીન્હ બહુ તાહીં ❀ યહ બાત જગદીશ ન ભાહીં
જગન્નાથ તબ સ્વપ્ના દીન્હા ❀ તુમાર આચાર યહાં ન લીન્હા
સાહબ કબીર હૈં પુનિ સોઈ ❀ યહ મંદિર સ્થાપૈવ હોઈ
સમુદ્ર રોકી સાહબ પુનિ નીકે ❀ મન્દિર હુવા જોર ઉન જીકે
ચાર બર્ણ પર દયા લાઈ ❀ સબકો સાથ ભોજન કરાઈ

❀ દોહા ❀

યહ નિયમ સાહેબ કિયે ॥ સમ દષ્ટી સો જાન ।
ઇસમેં હમ પ્રસન્ન હું ॥ રામાનુજ તવ માન ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી યહ બીચાર ન ત્યાગા ❀ રાત્રિમ સોયે કોઈ ન જાગા
શ્રી જગદીશ જે ભગવાના ❀ સબકો લે રંગ પુરી ઠેકાના
પ્રાત હુઆ જાગે જબ સ્વામી ❀ દેખે સબ રંગ પુરી અગામી
યહ આશ્ચર્ય ઘટના જે દેખા ❀ વહ બિચાર ત્યાગ કિયે લેખા

પ્રિયા સજ્જન સુનો યહ બાની ❁ પાંચ હજાર વર્ષ પુનિ માની
સાહબ કબીર તબૈ થે સોઈ ❁ કાશી આયે છસો વર્ષ હોઈ
યુગન યુગન એ આવત તાહીં ❁ જીવો કા કલ્યાન કરાહીં
સાહબ કા વોહી સો કામા ❁ જીવો કો મોક્ષ દેયે અરામા

❁ દોહા ❁

સાહબ લીલા યહ ગ્રન્થ મેં ॥ કલયુગ કા સબ જાન ।
ઔર યુગન કી લીલા જો ॥ પ્રકાશ ચૌથમ માન ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

શંકા યહાં જો અસ બડ હોઈ ❁ જગન્નાથ ભગવાન હૈં સોઈ
વહ મન્દિર કે જો સ્થાપૈ ❁ બારીદ[1] હટાય સકત થે આપૈ
તો નહી કીન યહ કયા કારન ❁ સાહબ કબીર હટાયેવ ખારન[2]
યહ શંકા કે ઉત્તર જાનો ❁ કારન યેહી સો પહિચાનો
જગન્નાથ જો હૈ ભગવાના ❁ સિંધુ[3] હટાય સકત થે જાના
નહી હટાયેવ કારન યહ સોઈ ❁ સાહબ કબીર જગદિશ એક હોઈ
કોઈ રૂપ સે કરૈ જો કામા ❁ સાહબ કબીર અમરપુર ધામા
સિન્ધુ હટાવન દૂસર કારન ❁ એક દૂસર પ્રેમ બડ તારન
બડા પુરૂષન કી યહ હૈ રીતી ❁ દૂસર કામ કરૈ પ્રીતી
ઇસસે સાહબ હટાયેવ નદીસા[4] ❁ સાહબ કબીર શક્તિ બડી દીસા

॥ ઇતિ શ્રી જગદિશ મંદિર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

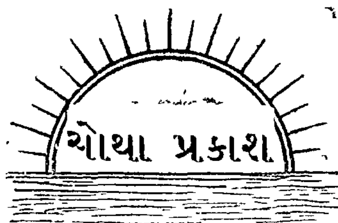
તીસરા પ્રકાશ સમાપ્ત

૧ સમુદ્ર ૨ સમુદ્ર ૩ સમુદ્ર ૪ સમુદ્ર

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વી કૃત

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ

તપસ્વી કૃત

ચૌથા પ્રકાશ

॥ દ્વાપર યુગકા કબીર સાહબ કી લીલા ॥

સત્યં તથા જ્ઞાન મનન્ત ભૂત માર્તં ॥ યતોઽન્ય પ્રબદન્તિ વેદાઃ ।
તેનક રૂપો નિખિલા શ્રયાંયસ્ત ॥ શ્રી કબીર મનસા સ્મરણમ ॥

❀ સાખી ❀

સોર ખણ્ડ કે પાર ખણ્ડ હૈ । અસંખ્ય કમલ દલ આહિં
પુરૂષ બિદેહીં અમર હૈં । અગમ ધામ કે માહિં ૧
જ્ઞાની પુરૂષ કબીર કે । ચરણું કમલ ચિત્ત લાય
કામાદિક દુઃખ તહાં નહીં । મોહ ભ્રમ સબ જાય ૨
ગુરૂ સાહબ કે ચરણુ કો । હૃદય મેં ધરિ ધ્યાન
સાહબ કબીર લીલા કો । વર્ણો સત્ય પ્રમાણુ ૩
અગમ ભેદ જો આપ કા । કોઈ પાર ન પાવૈ
દયા કરો હૃદય બસો । તપસી કે ચિત્ત આવૈ

॥ બાલમીક સુદર્શન કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

દ્વાપર યુગ કી અંત સો જાની ❀ કલયુગ કી જો આદિ બખાની
સત્ય લોક સે આઈ જ્યોતી ❀ શાંત રૂપ મેં પ્રગટ સો હોતી

સાહબ કબીર સંત વહ તાહીં ⊛ જીવન કાજ ધરે તન આહીં
બહુ પ્રકાશ તેજ સો છાઈ ⊛ શેષ શારદા પાર ના પાઈ
એક રોમ કી શોભા કૈસી ⊛ કોટિન કામ લજાવન જૈસી
યહ ઉપમા કહિ બહુત ન ગાવા ⊛ જ્યેતીરૂપ જો દેહ ધરાવા
જન્મ મરણુ રોગ નહીં પીરા ⊛ હાડ માંસ કા નહીં શરીરા
ખાન પાન જરૂર ન હોઈ ⊛ આલસ નિદ્રા થાક ન કોઈ
રંગા ના દોઇપ ચિન્તા ના સોકા ⊛ આનન્દ રૂપ માયા ન રોકા
લોભ ક્રોધ કામ નહિં વહાં ⊛ ઐસા સ્વરૂપ દેખા તુમ કહાં
જો શક્તિ થી સાહબ માહીં ⊛ ઉતના હમ કહિ સકત જો નાહીં

⊛ દોહા ⊛

ઐસે રૂપ સે પ્રગટ ભયે ॥ સાહબ પુરૂષ કબીર ।
કરૂણામય સો નામ રખા ॥ જો હૈ જ્ઞાન ગંભીર ॥ ૫

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ભારતવર્ષ ફિરે ચહૂ ઓરા ⊛ અંહિસીક ધર્મ પ્રચારૈ જોરા
વહ સમય શ્રી કૃષ્ણ ધર્મ કેરા ⊛ પાંચ હજાર બર્ષ તેહિ બેરા
મહાભારત કી હુઈ લડાઈ ⊛ બહુતક બીર જુઝે તહં જાઇ
હિન્સા અધર્મ ચલે બહુ તાહીં ⊛ જીભ સ્વાદ માનસ બહુ આહીં
દેવ નામ કા કરૈ બહાના ⊛ મારિ પશુ ખાયં પુનિ નાના
તેહિ પાપ રોકન કે કારણ ⊛ કરૂણામય આયે જીવ તારણ
વહ અરસા કે બીચ ,પ્રમાના ⊛ કાશીમ્ ભક્ત જો એક સયાના
નામ સુદર્શન તિન કર આહીં ⊛ બહુત પબિત્ર આચરન જો તાહીં
ઇશ્વર પ્રાપ્તી જિજ્ઞાસા હોઈ ⊛ કરૂણામય પધારે સોઈ
સાહબ કબીર રૂપ પ્રકાશા ⊛ સુદર્શન પડે ચરન ગહિ આસા

⊛ દોહા ⊛

હાથ જોડિ બિનય કીન ॥ મોક્ષ કે લિયે સોય ।
કરૂણામય કહત ભે ॥ ઘટ ભીતર ભેદ જોય ॥ ૬

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ભિન્ન ભિન્ન સબ તત્વ લખાઈ ⊛ આત્મ જ્ઞાન બડા સમઝાઈ

ધ્યાન કરન કા કહા જો વોહી ❀ સાધન યહી મોક્ષ કા હોહીં
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધા ❀ જિસમેં મન હોત જો અન્ધા
યહ પાંચો કો રસ[1] રસ ત્યાગા ❀ શુદ્ધ જ્ઞાન તબહી સો જાગા
બ્રહ્મચર્ય બ્રત તુમ પુનિ રાખો ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ ધ્યાન મન તાકો
ભક્તિ આપન પ્રગટ ન કીજે ❀ સંત ભક્ત કી સેવા લીજે
ભક્તિ તુમાર આગે પ્રકાશા ❀ બચન હમાર માનિ વિશ્વાસા
ઈતના કહિ સાહબ ચલિ ગયેઊ ❀ સુદર્શન મન આજ્ઞા મેં રહેઊ
સુદર્શન કી ભક્તિ અસ જોઈ ❀ માતા પિતા કહા પુનિ સોઈ
ઘર પર ભક્તિ કરો તુમ જાની ❀ તુમારી ભક્તિ મમ મદત બખાની

❀ દોહા ❀

મહા ભારત કે યુદ્ધ મેં ॥ પાણ્ડો જીત સો લીન ।
બહુત બડા યહ કામ જો ॥ શ્યામ સુન્દર સબ કીન ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કરન ધર્મરાજા લાગે ❀ નીતી સહિત પ્રજા અનુરાગે
ધર્મ રાજા એક સ્વમા દેખા ❀ બહુત ભયંકર દુઃખ ભા પેખા
ઈશ્વરકા સુમિરન જો કીન્હા ❀ જાગૃત હુયે દુખ ગા જીન્હા
સબેર હુઆ અર્જુન સે ભાષા ❀ લાઓ બુલાય કૃષ્ણ કો તાકા
અર્જુન ગે ભગવાન કો લાયે ❀ સમાચાર ધર્મરાજ સુનાયે
સબ કુછ જાનિ ગયે યદુનાથા ❀ કહેઊ યગ્ન કરો બડ સાથા
વહ યજ્ઞ કા જો ફલ હોઈ ❀ યુદ્ધ મેં મરે તિનકે લિયે સોઈ

❀ દોહા ❀

યજ્ઞન કામ આરંભ હુઆ ॥ બહુત બડા સો જાન ।
ભારત વર્ષ કે સબ જો ॥ દીન નિમન્ત્રણ માન ॥ ૮

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભક્ત બહુત સો આયે ❀ પંડીત બ્રાહ્મણ લાખો જાયે
રાજે બહુ આયે તેહિ માહીં ❀ જન સમાજ ગિનતી કુછ નાહીં
જહાં યુધિષ્ઠિર દિલ્લીક રાજા ❀ હૈ બડ યજ્ઞન બહુત તે સાજા

૧ આરતે

સભા મધ્ય સ્તમ્ભ ગડાઈ ❀ પંચ્ચાયન શંખ તહાં બધાઇ
પાંચો ભાઇ સે કૃષ્ણ અસ ભાખા ❀ તુમરી યગ્ન પૂરન ધર્મ સાખા
તબ્બે શંખ સે સાત અવાજા ❀ જોર સે ઉઠૈ શબ્દ પુનિ ગાજા
તબ જાનેવ યગ્ન પૂરન હોઇ ❀ યહ બાત નિશ્ચય જો સોઇ
યજ્ઞન કા કામ ખિાધિસર કરતે ❀ લાખો દાન ધર્મરાજા દેતે
હાથી ઘોડા ગાય બહુ તેરે ❀ સોના ગાંવ જમીન ઘનેરે
કન્યા દાન અરૂ અન્ન દાના ❀ દાન દિના ન જાય બખાના

❀ દોહા ❀

યજ્ઞન કામ બડ જોર સે ॥ હોત ભયા સો જાન ।
શંખ સે શબ્દ આયા નહીં ॥ ભયા સોચ જો માન ॥ ૯

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ભગવાન કૃષ્ણ સે પાંચો ભાઈ ❀ ધર્મરાજ કહા દુઃખ લાઇ
પાણ્ડવ કુલ રક્ષન ભગવાના ❀ આજ્ઞા આપ યજ્ઞન કીન જાના
શંખ મેં કોઈ શબ્દ ન આવા ❀ યહ કારન હમ જાનિ ન પાવા
શ્રી કૃષ્ણ કહેઊ સમુઝાઈ ❀ પાંચો ભાઈ સુનો ચિત લાઇ
હમ અપની દિવ્ય ચક્ષુસ[1] જોયે ❀ કોઇ ભક્ત એમા ન હોયે
ભક્ત સંત પુનિ જો બહૂ તેરે ❀ જૈસે ચાહિયે એસા ન હેરે
તુમાર યજ્ઞન પૂરન કે હેતૂ ❀ હમ એક ભકત કહત હૂ તેતૂ
કાશી ધામ જો પુન્ય સ્થાના ❀ ભક્ત સુદર્શન રહે હમ જાના
કરૂણામય સ્વામી ઉપદેસક્ ❀ નિર્ગુન ભકિત સબ સે પરેખક્
સબ ઇન્દ્રિયો પર જયતે લીન્હા ❀ જૈસા ચહિયે વૈસા પ્રવીન્હા

❀ દોહા ❀

ભક્ત રાજ કો લાય કર ॥ ભોજન કરાવો જાન ॥
યજ્ઞ પૂર્ણ તબ હોયગા ॥ ધર્મરાજ યહ માન ॥ ૧૦

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ભીમસેન કો હુકુમ ભા સોઈ ❀ સુદર્શન લેન કાશી ગે સોઇ
ભક્ત સુદર્શન કો પુનિ કહા ❀ અહંકાર મેં બોલે તાહાં

૧ નયન

ભગવાન કૃષ્ણ તુમકો બુલવાઈ ❀ હમ ઘર ભોજન કરન સો આઈ
જો યજ્ઞન હોય મમ તે પૂરા ❀ તુમકો ભેટ મિલેગા સૂરા
સુના સુદર્શન પ્રેમ બિન બાની ❀ અહંકાર લોભ હૈ પાપ નિસાની
નિજ સ્વારથ બસ તુમ સબ સોઈ ❀ લાખો હત્યા કીન તે જોઈ
તવ ઘર ભોજન હમ ન કરિહૈં ❀ પાપ તુમ્હાર હમૈ ના લીહૈં
ભીમૈ ક્રોધ જો ભયઊ અપારા ❀ મારિ ગદા કરો સંધારા
ભીમ સેન કે મન કી જાની ❀ અપને દિવ્ય શક્તિસ્ પહિચાની
જો મદ ભીમસેન ઘટિ જાઈ ❀ સુદર્શન કીનેવ એક ઉપાઈ

❀ દોહા ❀

કહા સુદર્શન ભીમ સે ॥ માલા લાવો જાય ।
ચલો તુમારે સાથ મેં ॥ ભીમ માલા પહં આય ॥ ૧૧

—: ચૌપાઈ :—

નિજ પ્રભાવ તબ ભક્ત દેખાયેવ ❀ માલા લાખો મન હોય જાયેવ
ભીમ માલા મેં હાથ લગાઈ ❀ તર્તજ પડી ભૂમિ પડ જાઈ
ગદા રખ કર લગે ઉઠાવન ❀ ઉઠય ન તલભર ભયે લજાવન
ભીમ બિચાર કરે મન માહીં ❀ માલમ જાદુ બડા તે આહીં
શર્મ ક્રોધ દોનો ભરા હોઈ ❀ આય કહેઊ સુદર્શન સોઈ
માલા ઉઠત નહી હૈ હાલો ❀ તુમકો ચલન હોય તો ચાલો
ભક્ત કહા ભીમ સે તાહીં ❀ ભીમ બાત મન પ્રગટ કરાહીં
માલા એક ઉઠત નહિં તોહીં ❀ હમકો તુમ કૈસ મારિહો વોહીં
હમ નહિં આવોં તુમ્હરે સાથા ❀ ભીમ ક્રોધ રહે પુનિ જાથા
ભીમ જાય રાજા સે કહેઉ ❀ સુદર્શન બડ અભિમાની ભયઊ

❀ દોહા ❀

અપને કો પાપી કહત ॥ આયે ન હમારે સાથ ।
શ્રી કૃષ્ણ તુરન્ત કહા ॥ ધર્મરાજ કે પાસ ॥ ૧૨

—: ચૌપાઈ :—

તબ ગીરધર પાણ્ડવ સે ભાષા ❀ સુદર્શન ભક્ત સંચા દિલ રાખા

ઉનમેં મદ જરા તે નાહીં ❀ ભક્તિકૂ ટેક ઉનમેં જો તાહીં
બિબેક બાની સે પુનિ જાનો ❀ ભીમસેન સ્વાગત ના માનો
આપન યજ્ઞન સુફલ જો ચાહો ❀ અર્જુન તુમ દોનો જો જાહો
માન સહિત ઉનકો લૈ આવો ❀ આપન કામ સિદ્ધ હોય જાવો
અર્જુન ધર્મરાજા સો ગયઊ ❀ કાશીપુરી સુદર્શન રહેઊ
નમસ્કાર કરિ દોનો ભાઇ ❀ સુદર્શન મિલે બહુત હર્ષાઈ
કુશલ પ્રશ્ન પૂછા પુનિ તેહીં ❀ રાજા કહેઊ યગન કો જેહીં
હે દયાલુ પર ઉપકારી ❀ મમ અધમ કો લેવ ઉબારી
ચન્દ સંત મેં બડ ગુણ આહીં ❀ બિશ્વ કો સુખ દેત હૈં વાહીં
બર્તમાન મેં ચન્દ સુખ દીના ❀ ભવિષ્ય બર્તમાન સંત સુખ કીના
ચન્દ સે સંત ઇસસે બડ હોઈ ❀ કરો કૃપા તુમ હમ પર સોઇ
હમરે સાથ દિલ્લી ચલો સોઈ ❀ ભોજન લેવ કૃતાર્થ હોઈ

❀ દોહા ❀

ઐસા બિબેક બાની જો ॥ સુના સુદર્શન તાહિં ।
જલ્દી સે ત્યાર હોય ॥ બૈઠે ગાડીમ્ માહિં ॥ ૧૩

—: ચૌપાઈ :—

ચાર તુરંગ[1] કી ગાડી જોઇ ❀ દિલ્લી તરફ ચલી પુનિ સોઈ
ઇધર પ્રસંગ સુનો સુજાના ❀ જદુપતિ કહા દ્રૌપદી સે આના
તુમકો જો ભોજન કા જ્ઞાના ❀ સબ અનય અચ્છા કરી જાના
ભોજન બહુત બનાયેવ સોઇ ❀ રજ ગુણ બ્યક્તિ ખિલાયેવ જોઈ
બહુ બ્યોહાર કા કારન જાનો ❀ ધર્મ કામ ઉસમેં નહી માનો
સંત ભક્ત પવિત્ર જો હોઈ ❀ ઉસ કી સેવમ્ બડા ફલ સોઈ
તન ધન બચન કર્મ મન જાયા ❀ ચાર સાધન એવા કહવાયા
ચાર સાધન જો સબ કે નાહીં ❀ થોરા બિશેષ જાનો જો તાહીં
ચારો સાધન જિનકે હૈ પૂરા ❀ ધન્ય ભાગ્ય બડા જો સૂરા
યહ સાધન સે આપન હેતૂ ❀ સ્વારથ સાધન કરૈં અચેતૂ
યહ ચારો સે પર હિત હોઈ ❀ ધન્ય ભાગ્ય સો આત્મ સોઈ

૧ ઘોડા

❀ દોહા ❀

ઇસમે જો પબિત્ર બહુત ॥ સંત ભક્ત તે માન ।
ઉનકી સેવા મેં પુનિ ॥ ફલ અનન્તો જાન ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

છપ્પન પ્રકાર ભોજન હૈ સારા ❀ સબ બનાય કરો તૈયારા
તુમ્હરી બુદ્ધિ કર સુકલાઈ ❀ અજહિ તુમકો સબ મિલ જાઈ
ભક્ત સુદર્શન ભોજન કરિ હૈં ❀ તુમ્હરી ભાગ્ય આજ ખિલ જઈ હૈં
ભગવાન કૃષ્ણ ઐસે સમુઝાઈ ❀ દ્રૌપદી કો આનન્દ બહુ આઈ
ભોજન બનાને કીન ત્યારી ❀ બહુ રાનીન કો લીન હંકારી
છપ્પન પ્રકાર પટરસ સારા ❀ સ્વાદ એક સે એક જો હારા[1]
ઇધર પ્રસંગ બના પુનિ વેહીં ❀ ધર્મરાજ લે આયે તેહીં
જબહીં સુદર્શન દિલ્લી આયે ❀ બહુ નર નારિ દર્શન કો ધાયે
ભગવાન કૃષ્ણ કી આજ્ઞા સોઈ ❀ સુન્દર મહલ આસન દિયે જોઇ
હરએક પ્રકાર સે પૂજા આના ❀ બડી ભાગ્ય રાવ પુનિ માના

❀ દોહા ❀

પાકશાલા[1] મેં લે ગે ॥ સુદર્શન જી કો સોય ।
ચાંદી કે પાટલા પર ॥ લે બૈઠાયે જોય ॥ ૧૫

—: ચૌપાઈ :—

સોના ચાંદી પાત્ર કે માહીં ❀ બહુ પ્રકાર ભોજન હૈ તાહીં
સબ પકવાન થાર મેં ડારા ❀ મિશ્રીત કીન સબ જેવનારા
સબ મિલ ગ્રાસ ઉઠાયેવ તાહીં ❀ સત્ય પુરૂષ કા ભોગ લગાહીં
તીન ગ્રાસ જો ભોજન કીન્હા ❀ તીન નાદ શંખ મેં દીન્હા
દ્રૌપદી ખડી રસોડા દ્વારે ❀ યહ દેખિ બડ વિસ્મય ધારે
કીન વિચાર મનાહ કે માહીં ❀ ભોજન સબહિં કીન એક તાહીં
જુદા જુદા જો ભોજન કરતે ❀ પાક સ્વાદ ઇનકો સબ મિલતે
એક સાથ સબ દીન મિલાઈ ❀ ભોજન સ્વાદ ઉન હો ન પાઈ
સ્વાદ કહાં સે જાનય સોઈ ❀ ઐસા ભોજન મીલા ના હોઈ
રાજાઓ કા યહ ઉત્તમ ભોજન ❀ ભક્ત ગરીબ મિલહિ ના જેવન[3]

૧ ભોજનગૃહ ૨ ભોજન ૩ દેખને મે

❀ દોહા ❀

હમારી બુદ્ધિ કી કદર ॥ એને કહા સે હોય ।
ઉત્તમ ભોજન કરન કો ॥ ઇનહે જ્ઞાન ન સોય ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

હમ સબ ભોજન બનાવન હેતૂ ❀ કીન પરિશ્રમ બહુત જો જેતૂ
સો સબ બાત નિઅર્થક હોઈ ❀ કરે તારિફ જદુનાથૈં સોઇ
ઇધર જો ઐસા બના પ્રસંગા ❀ દ્રૌપદી ભાવ જાનેવ સબ રંગા
ચૌથા ગ્રાસ જો નાહિ ઉઠાઈ ❀ હાથ ધોય આસન પર જાઇ
પાંચો ભાઈ સહિત ધર્મરાજા ❀ કૃષ્ણ સે કહન લગે નિજ કાજા
હે પ્રભુ પાણ્ડવ કુલ સહાયેક ❀ તીન નાદ શંખ માં આયક
સાત બાર સંખ નાહિ બોલેવ ❀ કારન કહો ભેદ સબ ખોલેવ
મુરલીધર સબકો સમઝાઈ ❀ ભક્ત ભોજન લેત રહે આઈ
દ્રૌપદી કે મન ભયે અભાવા ❀ સાત બાર શંખ નાહી ગાવા
દ્રૌપદી કો પૂછેવ સબ જાઈ ❀ સબ વૃતાન્ત સાંચ બતલાઈ

❀ દોહા ❀

દ્રૌપદી કે સહિત સબ ॥ આયે સુદર્શન પાસ ।
રાની દ્રૌપદી કહન લગી ॥ બેક બાની તાસ ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

રાની કહા પ્રેમ ભરિ બાની ❀ આપહિ સમરથ હૈ મૈં માની
આપ બડે પુરૂષ હૈં સોઈ ❀ ઇન્દ્રિય જીત આપ જો હોઈ
હમ માયા બસ જીવ અજ્ઞાની ❀ આપ કી મહિમા હમ ન જાની
ઇન્દ્રિય વિજય કીન્હ તુમ સોઈ ❀ ઐસે ભક્ત હમ ના જોઈ
ધન્ય બૈરાગ્ય આપ કા આહીં ❀ ધન્ય ત્યાગ બખાનો વાહીં
આપ કી શક્તિ જો પ્રભાવા ❀ છીપી રહી કોઈ જાનિ ન પાવા
ભગવાન કૃષ્ણ કી દયા હોઈ ❀ તવ પ્રતાપ હમૈં સબ જોઈ
આપ ભોજન કરત થે જબહીં ❀ હમે અભાવ હુઆ જો તબહીં
વહ અપરાધ બડા ભા સોઈ ❀ ક્ષમા કરો બડ હિરદે હોઈ

આપ દયાલ સંત હૈં તાહીં ❀ હમારી ભૂલ દીલ મેં ન લાહીં
મમ ભાગ્ય કયા કહો બખાની ❀ આપહિ યહાં પધારેવ જાની
બાલક ભૂલ બહુત જો કારે ❀ માતા પિતા ગુરૂ હિદે ના ધારે
તવ તપ ભક્તિ સુકૃત હૈ સારો ❀ મમ સબ ભૂલ કરો નીરવારો
ફીર ભોજન કા આપ પધારો ❀ હમ પર આપ દયા ચિત ધારો
તબૈ સુદર્શન દયા ચિત આઈ ❀ ભોજન લેન ત્યાર હોય જાઈ

❀ દોહા ❀

પાંચો ભાઈ કૃષ્ણ સહિત ॥ કીન સુદર્શન માન ।
[1]પાકશાલા મેં લે ગયે ॥ ફિર ભોજન કો જાન ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

બહુત પ્રકાર પકવાન જો કહેઊ ❀ રાની દ્રૌપદી પરસત ભયઊ
સુદર્શન ભક્ત બહુત હર્ષાઈ ❀ ભોજન કીન ઇચ્છા ભર આઈ
પાંચો ભાઈ કૃષ્ણ સબ દેખૈં ❀ દ્રૌપદી બહુત આનન્દ મન પેખૈં
સાત બાર સંખ જો બોલેવ ❀ ઘોર અવાજ જાયના તોલેવ
સબકો ખબર હુઆ યહ જાની ❀ સુના શબ્દ બડ આનન્દ ખાની
પાંચો ભાઈ આનન્દ મેં હોઈ ❀ વહ ઉપમા કહિ સકૈ ન કોઈ
કૃષ્ણ આનન્દ મેં હોય ભયઊ ❀ દ્રૌપદી આનન્દ મેં ભરિ ગયઊ
ધર્મરાજ યજ્ઞન પૂરન હોઈ ❀ ધન્ય પ્રતાપ સુદર્શન સોઈ
પ્રિય સજ્જન સુનો યહ બાની ❀ સુદર્શન ભોજન એક મેં શાની
પ્રથમ કારણ યહ હૈ સોઇ ❀ સુદર્શન નિજ ઘટ સાહબ જોઇ
સબ વ્યંજન એક મેં કીન્હે ❀ સબકર ભોગ સાથ મે લીન્હે

❀ દોહા ❀

દૂસર કારણ યહી પુનિ ॥ ઇન્દ્રિય પર કાબૂ જાન ॥
જીભ સ્વાદ લેના નાહીં ॥ સબ ભોજન એક સાન ॥ ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

માન સુદર્શનકા બડ દેખા ❀ બહુ તક દોષ કીન પુનિ પેખા
અંડ બંડ બોલન બહુ લાગે ❀ કૃષ્ણ દોષ દેના સબ જાગે

૧ ભોજનગૃહ

યહ સબ જાનિ જદુ કુલ નાથા ❀ એક પ્રસંગ રચેવ બડ જાથા
સુદર્શન કા દિવ્ય શક્તિ હોઈ ❀ કૃષ્ણ પ્રગટ કીન ચહે સોઈ
જો થે ઉનકો પુષ્કર લાયે ❀ સવા લાખ ઘી દિ પ્રગટાયે
પુસ્કર તલાવ પાસમેં ચારો ❀ દીવા ધરાયે બહુત સો જારો
સબકો કહા તલાવ મેં જોઈ ❀ પાંચો કો કહા સો હોઈ
તુમ સબ જાય એના મુખ દેખો ❀ જૈસા હોય તુમ સબકા પેખો
સબકર મુખ પુનિ દેખન લાગે ❀ [1]જલચર [2]થલચર [3]નભચર જાગે
સુદર્શન કા મુખ દેવ સમાના ❀ બહુ પ્રકાશ કિરન ફૈલાના
ભગવાન કૃષ્ણ વૈરાટ સ્વરૂપા ❀ દેખા સબ દિલ્લી કા ભૂપા
જદુપતી ધર્મરાજહિ સમઝાઈ ❀ પુષ્કર પૃથ્વી નેત્ર કહાઈ
અચ્છા બુરા નયન સે દેખા ❀ તુમ સબકો મન ભયા પરેખા

❀ દોહા ❀

સબકો મુખ જલ મેં પુનિ ॥ દેખા ભાઇ પાંચ ॥
શ્રી કૃષ્ણ કહને લગે ॥ સુનો યુદ્ધિષ્ઠિર સાંચ ॥ ૨૦

—: ચૌપાઈ :—

તુમરે યગ મેં કોઇ આયે ❀ જીવ જન્ત સબ જાનો તાયે
જલચર થલચર નભચર સોઈ ❀ મુખ તુમ દેખા સબ કર હોઈ
જો જો યોની સે સબ આયે ❀ વો સબ તુમકો રૂપ બતાયે
દુસર કારણ યહ પુનિ જાનો ❀ જો જીવો ગુણ હોય પ્રધાનો
વહ ગુણ કે પુનિ જો પ્રભાવા ❀ વો સબ રૂપ દેખન મેં આવા
સુદર્શન કા મુખ જોઈ પ્રકાશા ❀ દેખા તુમ્હે હુવા વિશ્વાસા
પાંચો ભાઇ કો નિશ્ચય હોઈ ❀ કૃષ્ણ કે ચરણ પડે સબ સોઈ
ભગવાન કૃષ્ણ કહત જો ભયઊ ❀ સમરથ પુરૂષ એક બડ કહેઊ

❀ દોહા ❀

સમરથ નર કો જાનિયો ॥ હૈ વહ સુર્ય સમાન ।
અન્ધકાર કો નાશ કરે ॥ બહુ પ્રકાશ સો જાન ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

સૂરજ ઉદય હોત જેહિ કાલા ❀ નાસૈ સબહિ જગત અન્ધાલા

---

૧ પાનીમે જીવ ૨ પૃથ્વીમે જીવ ૩ આકાશમે જીવ

એસે સમરથ પુરૂષ કો જાનો ❀ પાપ નાશ કરે સબ માનો
દિનકર રૂપ દેખન મેં છોટા ❀ બડા અકારૈ જો હૈ મોટા
તેજ પ્રકાશ શક્તિ ભરી સોઈ ❀ જગ કો ખાખ કરે પુનિ વોઇ
સમરથ પુરૂષ ચન્દ્ર સમ જાની ❀ ચાંદ તીન ગુણુ બડા બખાની
શીતલ અમૃત ઓ પ્રકાશા ❀ જગ કે લિયે ભરા હૈ ખાસા
સમરથ નર મેં તીનો તાહીં ❀ શીતલ સ્વભાવ વોહી હૈ આહીં
અમૃત બચન બોલત અતિ નીકે ❀ દૂસરકા દુઃખ હરત તે જીકે
આચરન શુધ્ધ તે બડે પુનિતા ❀ ચહુ દિશ પ્રકાશ યશ ફૈલા નીતા
હીરા રત્ન કી જસ બડા ખાની ❀ બડા પુરૂષ કો એસે માની

❀ દોહા ❀

હીરા બહુત ન હોત હૈ ॥ બહુત જવેહેરી નાય ।
બહુત દુકાન મેં હૈ નહી ॥ ગ્રાહક ન વહૂ તાય ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

હીરા કો જો પરખન હારા ❀ લાખો મેં કોઇક એક સારા
કીંમત હીરા કી બહુ હોઈ ❀ કોઈ એક ખરીદ સકત તે સોઈ
સમરથ નર હીરા સમ જાની ❀ ઉનકો પરખે કોઈ એક જ્ઞાની
હીરા કી જસ કીંમત ભારી ❀ બડા પુરૂષ કી ઇજ્જત સારી
સાંચા હીરા કભી ન ફીરા ❀ સાચા પુરૂષ માયા મેં ન ગીરા
હીરા સ્વયંમ્ કરૈં પ્રકાશા ❀ બડા પુરૂષ તપ તેજ ઉજાસા
બડા પુરૂષ ગજ મુક્તા જાનો ❀ મોતી એક કોઇ ગજ મેં માનો
લાખો હાથી મેં જો તાહીં ❀ મોતી હોય ભાગ્ય ગજ આહીં
સંત પુરૂષ ઐસે જો સોઈ ❀ સમરથ બડે સબ સંત મેં હોઇ
બડા પુરૂષ કસ્તુરી જસ નીકે ❀ ફૈલા સુગંધ છીપય ના જીકે
ઐસે સુદર્શન કો તુમ જાનો ❀ લાખો ઉપર એને બખાનો

❀ દોહા ❀

સુદર્શન જી કો બિનય સે ॥ લાયે હસ્તીનાપૂર ।
બિબેક સહિત બહુ ભેટ દે ॥ લે ગે કાશી પૂર ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

પ્રશ્ન યહાં હોત એક આહીં ❀ ભગવાન કૃષ્ણ સમરથ બડ તાહીં
ઈનકે ભોજન કરન સે સોઈ ❀ શંખ મગન હોય ગાવત હોઈ
તો કેવો બુલાયેવ સુદર્શન જીકો ❀ યજ્ઞ પુરન કરયેવ નીકો
યહ પ્રશ્ન કે ઉત્તર માહીં ❀ કારન તીન જાનો તુમ વાહીં
ગીરધર ભોજન કે જો લીન્હે ❀ શંખ બાજત શંકા નહી કીન્હે
યહ નાકીન જાનો તુમ સોઈ ❀ સુદર્શન ભક્તિ છીપી જગ હોઈ
પ્રથમ કારન યહ હૈ તાહીં ❀ ભક્તિ ઉનકી પ્રગટ કરાહીં
દૂસર કારન યહ હૈ સોઈ ❀ સુદર્શન ઈન્દ્રીયે જીત જો હોઈ
નિર્ગુન બ્રહ્મ ઘટ ભીતર ગ્યાના ❀ શક્તિ બહુત સાહબ દયા માના
તીસર કારન યહ જો ગાયેવ ❀ બહુ તકકો અભીમાન છોડાયેવ
યહ સબ કારન જાનો સોઈ ❀ સુદર્શન ભક્ત બુલાયેવ વોઈ

❀ દોહા ❀

ધર્મ રાજ બોલત ભયે ॥ કૃષ્ણ પગે ધરી શીશ ।
ભક્ત સુદર્શન કો પુનિ ॥ કૈસે શક્તિ ઈશ ॥ ૨૪

સર્વ ગ્યાન કે ઉપર જો ॥ યહ ગ્યાન સો માન ।
શ્રેષ્ઠ ગુપ્ત વિધા હૈ ॥ કૃષ્ણ કહત હૈ જાન ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

અનુભવ પ્રત્યક્ષ જો સો હોઈ ❀ ધર્મ અનકુલ સતો ગુણ જોઈ
સુખ સાન્તી પ્રાપ્ત જો જાના ❀ યહ ગ્યાન અબીનાસી માના
આત્મ ગ્યાન કહત યહ સોઈ ❀ જો ન જાનય ભૂલા હૈ જોઈ
હમેં સુદર્શન એક સ્વરૂપા ❀ કરૂણામય જો મમ હૈ રૂપા
કરૂણામય સ્વામી હૈ તાહીં ❀ ઉન પ્રતાપ સુદર્શન માહીં
આદિ બ્રહ્મ જો જગ ઉપજાઈ ❀ કરૂણામય વહ પુરૂપ કહાઈ
વહી તેજ રૂપ મમ હોઈ ❀ અધીયજ્ઞ કહત સબ કોઈ
સબ જાનો મેં વહી સ્વરૂપા ❀ ઉસમેં નહીં સબ જન કા રૂપા
કરૂણામય પરમેશ્વર તાહીં ❀ સુદર્શન શિષ્ય તેના સો આહીં

કરૂણામય મેં જો પ્રતાપા ❀ વહી સુદર્શન મેં આઇ આપા

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ ઘટ માહિં જો ॥ વોહી સુદર્શન જાન ।
ધ્યાન સ્મરન તાહિ મેં ॥ ઉંચ આચરન માન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

નિર્ગુન બ્રહ્મ કા બડા પ્રભાવા ❀ મમ વોહી રૂપ કોઈ બીરલા પાવા
વહ નિઃક્ષર સુદર્શન જો સોઈ ❀ રહે સમાય રૂપ વહ જોઈ
સબ ઇન્દ્રિય એક સમ જાનો ❀ સબ પર વિજય કીન ઉન માનો
બીરીયે રક્ષન લાભ બડ તાહીં ❀ શાન્તિ બુદ્ધિ બલ તેજ જો આહીં
સુગુણ સ્મૃતિ હૈ ઉત્સાહા ❀ જ્ઞાન અખંડ મોક્ષ પદ લાહા
શુક્ર રક્ષન નવ ગુણ આહીં ❀ ભામીન સંગ સબૈ નસાહીં
અહૈ સુદર્શન જો બ્રહ્મચારી ❀ યહ શક્તિ બહુત બલ ધારી
ઇન્દ્રિય જીત કોઈ એક સોકે ❀ લાખ કરોડ કહત તે જોકે
તુમરી યજ્ઞ લાખો કે માહીં ❀ આયે બહુત વ્યક્તિ જો તાહીં
સંત ભક્ત બ્રાહ્મણ બ્રહ્મચારી ❀ શ્રીમન્ત ગરીબ દુઃખી લાચારી
ઇન સબ કો દે ભોજન પાના ❀ દાન દક્ષીના દીન બહુ જાના
યહ સબ પુન્ય નિષ્ફલ ના હોઈ ❀ તુમાર કામ ઇતનેસ ના સોઈ
બિશેષ સુકૃત કી રહી જરૂરત ❀ બડા પુરૂષ આગવન કી સુરત
બાલમીક સુદર્શન સોઈ ❀ કારણ યહાં બુલાયેવ જોઈ

❀ દોહા ❀

એક બડા તલાવ પુનિ ॥ હૈ અરંડ કે માહિં ॥
વર્ષા કાલ મેં જાનિયે ॥ ભરત નહીં જો તાહિં ॥

—: ચૌપાઈ :—

થોડા થોડા જલ આવય સોઈ ❀ ભરૈં તલાવ પૂરા નહિં હોઇ
બડી નદી એક પુનિ આવા ❀ તરતજ ભરી જો ગયે તલાવા
ઐસે તુમૈં સુદર્શન જાનો ❀ બડા નદી સમ શક્તિમ્ માનો
શક્તિ બહુત ભરી તેહી માહીં ❀ ઉનકી મહિમા બર્ણીન જાહીં
સુદર્શન ભક્ત જબ ગ્રાસ ઉઠાવા ❀ બજે શંખ આનન્દ મન છાવા
રાજન સુનો યહ પુન્ય પ્રભાવા ❀ જો સબ પાપ ભસ્મ હોઈ જાવા

સિંહ એક કે તે બલ માહીં ❀ હજારે ઘેટા પુહુંચત હૈ નાહીં
સુદર્શન હૈં સિંહ સમાના ❀ શક્તિ બહુત ભરી પુનિ જાના
યહ પ્રસંગ નિર્ણય કે કારણ ❀ પુષ્યકર ક્ષેત્ર ગયે થે તારણ
તુમરે યજ્ઞ મેં જો કોઇ આયે ❀ ઉનકર મુખ તુમ જલ મેં પાયે

❀ દોહા ❀

પશુ પક્ષી જીવ જન્ત જો ॥ છોટે બહૂત બડે ।
સબ કા મુખ તુમ દેખિયો ॥ સંત ભક્ત બડ અંડે ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

સુદર્શન ભક્ત કેર પ્રભાવા ❀ તુમ સબ કો દેખન મેં આવા
ભગવાન કૃષ્ણ જો કહેવ હર્ષાઇ ❀ સબ કોઇ સુનત બૈઠ મન લાઈ
ધર્મરાજ પાંચો જો ભાઇ ❀ કુન્તી દ્રૌપદી સબ રાચીન ગાઈ
કૃષ્ણ સે બિનય બહુ તે કારી ❀ બારમ્બાર નમન સો ધારી
રાની દ્રૌપદી દોનો કર જોરી ❀ કૃષ્ણ દેવ સે કહા બહોરી
હે યદુનાથા ગોર્વધન ધારી ❀ હમરો કામ બહુત તુમ કારી
લક્ષાગૃહ હમ સબ કો રાખા ❀ નાશ કરન દુર્યોધિન માખા
દીન્હેવ પાવક તહાં લગાઈ ❀ આપય તહાં રક્ષણ કિયે આઈ
જહર ખીલાય દુર્યોધિન દીન્હા ❀ ભીમસેન પાતાલ મેં કીન્હા
આપય રક્ષન કીન કૃપાલા ❀ પાન્ડો કે તુમ એક દયાલા
વિપિન માહિં હમ સબ રહહીં ❀ દુર્યોધિન ભેજા મુનિ તબહીં

❀ દોહા ❀

દુર્વાશા મુનિ જો પુનિ ॥ લાયે બહુ મુનિ સોય ।
ભોજન કા કુછ થા નહિ ॥ લજ્જા રાખેવ તોય ॥ ૨૪

—: ચૌપાઈ :—

બન યાત્રા મેં હમ સબ કાહીં ❀ આપય ધ્યાન દેત રહે તાહીં
કૌરવ સભા મેં જો બલધારી ❀ બીર દુશાશન પકડા મમ સારી
ખીચન લગે બઢાયેવ સોઇ ❀ હારે દુશાશન અચરજ હોઈ
બીચ સભા કે મધ્ય પુકારી ❀ હમરી લાજ રાખેવ બનવારી

હમરે કાજ ગાંવ તે પાંચા ❀ કૌરવ સે માંગા તુમ બાંચા
તુમરી બચન માન ન રાખા ❀ ભારત માહિં યુદ્ધ બડ ભાપા
અઠારહ છોહની કુરૂદલ માહીં ❀ સાત છોહણી પાણ્ડવ તાહીં
તુમરી દયા પાણ્ડવ જય પાઈ ❀ કહં લગ તુમરી કરો બડાઈ

❀ દોહા ❀

યુદ્ધ કે પીછે યજ્ઞ સો ॥ પાપ નિવારન જાન ।
લાખો પુન્ય જો દાન સો ॥ લાખો ખાયો માન ॥ ૩૦

—: ચૌપાઈ :—

દ્રાપદી બિનય કરે યહ ભાંતી ❀ હે જદુનાથ તુમ મોર સહાંતી
યજ્ઞ સુફલ તબહુ ના ભયઊ ❀ ભક્ત સુદર્શન કો જો કહેઊ
આપ કે ઇચ્છા કે અનુસારી ❀ દેવ સુદર્શન દિલ્લી પગુ ધારી
મમ મહલો મેં ભોજન લીન્હા ❀ હમરી ભાગ્ય સુફલ કર દીન્હા
ઐસે બડા પુરૂષ જગ માહીં ❀ ઉનકો આપ બતાવય તાહીં
મમ સબ કર જો થા બડ ઇચ્છા ❀ ભક્ત સુદર્શન આયે પ્રત્યક્ષ
હે ઘનશ્યામ કૃષ્ણ ભગવાના ❀ સબ પ્રકાર તુમ મમ હિત જાના
યુગ અનન્ત જો સેવા કરહૂં ❀ આપ સે ઉૠણુ હોવ ના કવહૂં
કુન્તી સહિત પાંચો જો ભાઈ ❀ કૃષ્ણ કા બિનય કરે મન લાઈ
ઐસા વચન સુના જબ તેહી ❀ શ્રી કૃષ્ણ ખુશી ભે વેહી
શ્રી કૃષ્ણ દ્વારકા કો ગયઊ ❀ ધર્મ રાજા આનન્દ સે રહેઊ

❀ દોહા ❀

પાણ્ડવ જો દ્રૌપદી સહિત ॥ રહે હસ્તીનાપુર માહિં ।
નીતિસૂ રાજ કરત થે ॥ પાપ તહાં ન જાહિં ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

સુદર્શન કા હૈ શુભ ગુણ ગથા ❀ સબ જગત મેં વ્યાપા કથા
સબ પ્રતાપ કરૂણામય સ્વામી ❀ સાહબ કબીર જો અન્તરયામી
સત્ય પુરૂષ ભક્તિ સીખલાઈ ❀ ઇન્દ્રિયો પર સબ બિજય ફરમાઈ
યહ સબ પાલન કરન સે તાહીં ❀ બડા પ્રભાવ હુઆ ઉન માહીં

સુદર્શન ભક્તિ છિપી રહાઈ ❀ શ્રી કૃષ્ણુ જો પ્રગટ કરાઈ
યહ પ્રસંગ બીત જબ ગયઊ ❀ કરૂણામય આવત તબ ભયઊ
સાહબ કબીર કલજુગ જો નામા ❀ કરૂણામય દ્વાપર સુખ ધામા
સુદર્શન પડે ચરન લપટાઈ ❀ બહુ બિધિ વિનય કીન્હ હર્ષાઈ
આજ જો હમ ઊંચ પદ પાવા ❀ હે સાહબ તુમ્હાર પ્રભાવા
એક અર્જ સુનો મમ સ્વામી ❀ પિતા માતુ સ્વર્ગ ભે ગામી
આપન ભક્તિ વોને સિખલાઈ ❀ ઉનકો મોક્ષ દેન તુમ જાઈ
સાહબ કબીર કહા પુનિ સોઈ ❀ સમય આય કરબ મૈં જોઈ
ભે અદિષ્ટ કરૂણામય સ્વામી ❀ સુદર્શન મન ધ્યાન મેં જામી
આગલ જાય મોક્ષ તિન પાવા ❀ સાહબ કબીર કા પ્રભાવા

॥ ઈતિ શ્રી સુદર્શન કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ઈન્દ્રમતી રાની કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

સૌરાષ્ટ પ્રાન્ત જો પુનિ ॥ જુનાગઢ જો હોય ।
દ્વાપર યુગ કે માહિ મેં ॥ ચન્દ્ર વિજય ભે સોય ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

રાની ઈન્દ્રમતી જો સોઈ ❀ તે રાજા કી રાની હોઈ
રાની ઈન્દ્રમતી મેં જાનો ❀ ધર્મ ભક્તિ સેવા બહુ માનો
રાજા ચન્દ્રવિજય જો તાહીં ❀ પુત્ર સમાન પ્રજા પાલય આહીં
રાનીક ધર્મ રાજા ને દેખા ❀ મન મેં ખુસ ભે બહુત પરેખા
ગુણ ગૌરવ ચારિત્ર સબ ઊંચા ❀ રાની સેવા કરે દિલ સાંચા
સંત ગરીબ બરખાસન દેઈ ❀ ચન્દ્ર વિજય શુભ કિર્તી હોઈ
રાની કહે રાજા કો સોઈ ❀ રાજ ધન સબ પ્રજક હોઈ
સૌખ મૌજ રજો ગુણ માહીં ❀ યહ ધન લાગય ના તાહીં
રાની કા એક નેમ બડા ભયઊ ❀ પાંચ સંત નિત જેવાવત રહેઊ
તીન દિવસ પાંચ સંત હોઈ ❀ દાન દચ્છિના દેય પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

એહિ બિધિ સેવા કરત જો ॥ બહુત સમય ગયે સોય ।
એક સમય આયા જો ॥ સંત પાંચ ન કોય ॥ ૩૦

—: ચૌપાઈ :—

તીન દિવસ તક વહ સંત સોઈ ❀ ચૌથા દિવસ નયા જો હોઈ
ચૌથા દિવસ નયા સંત નાહીં ❀ રાની ભોજન લીન ન તાહીં
એક દો તીન દિવસ બિત જાહીં ❀ પાંચ સંત મિલે પુનિ નાહીં
રાની ઇન્દ્રમતી કા નેમા ❀ ધર્મ પરીક્ષા આયેવ સો તેમા
રાજા સવાર ભેજા ચહુ ઓરા ❀ પાંચ સંત મિલે નાહ જોરા
રાની ભોજન લીન સો નાહીં ❀ રાજા કો બડા ચિન્તા આહીં
થોડા સમય તક સંત ન આઈ ❀ રાની શરીર છુટી પુનિ જાઈ
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાહી ❀ બર્તમાન સમ સંત તબ નાહીં
ઘર ઘર સંત ફિરે જો આજે ❀ પ્રથમ ઐસા નહિં રિવાજે
સર્વ શક્તિ સે પૂરન સ્વામી ❀ દીના નાથ અભય જો નામી

❀ દોહા ❀

પાંચ સંત કે જો સહિત ॥ કરૂણામય કબીર ।
ઇન્દ્રમતીક સુખ દેન કો ॥ આયે મહલ કે તીર ॥ ૩૧

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ સંત સહિત જો સાહબ ❀ મહલ પાસ નિકલે જીવ નાયબ
રાજ મહેલ કે છત્ર સે સોઈ ❀ રાની દેખ સંત જાય વોઈ
દાસી કો કહેઊ હંકારી ❀ સત બુલાય લેવ તુમ ઝારી
દાસી જાય ચરન પર લાગી ❀ દો કર જોરિ બિનય અનુરાગી
હે પ્રભુ ચલો મહલ મેં સોઈ ❀ રાનીજી બુલાવય હોઈ
તબ કરૂણામય કહા જો તાહીં ❀ રાજ મહલ મેં હમ ન જાહીં
રાજ દરબાર હોય અભિમાના ❀ ભક્તિ ધર્મ તહાં નહિં ઠેકાના
તબ દાસી તો પીછે આઈ ❀ સબ બાત રાનીન કો ગાઈ
દાસી સંગ રાની તહં ગયઊ ❀ સાહબ પગે જો પડત: જો ભયઊ
હાથ જોડિ બિનતી બહુ કીન્હા ❀ હે પ્રભુ હમકો કરો સુલીન્હા

❀ દોહા ❀

રાની ઇન્દ્રમતી કા ॥ દેખા ભક્તિમ્ ભાવ ।
ચહી કામ આયે થે ॥ સાહબ કબીર સત ભાવ ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

રાની કી બિનતી સ્વીકારા ❀ રાજ મહલ મેં આયે સુખ સારા
સંતો કો યોગ્ય આસન કીન્હા ❀ સાહબ બૈઠન સિંહાસન દીન્હા
અધરૈ બૈઠ સિંહાસન માહીં ❀ તેજ રૂપ પ્રકાશે તાહીં
પૂજા કીન ષોડશ પ્રકારા ❀ સુન્દર કંજ ચરન પર ધારા
ચરના અમૃત લીન પુનિ સોઈ ❀ બહુત જન્મ કા સુકૃત હોઈ
સાહબ કો ભોજન લીયે નીકે ❀ રાની બિનય કરન લગી જીકે
સાહબ કહા રાની સુનિ લેહૂ ❀ પાંચ તત્વો હમરી ના દેહૂ
ખાન પાન હમ કુછ ન કરહીં ❀ હમૈ જરૂર પડત ન કબહીં
સંતો કો ભોજન કરવાઈ ❀ તુમહિ ભોજન કરો હર્ષાઈ
આવો જ્ઞાન સુનન કા તાહીં ❀ આત્મ કલ્યાણ કરન કા આહીં
સંતો કો ભોજન કરવાઈ ❀ ચાર દિવસ પર ભોજન પાઈ
ઇન્દ્રમતી બોલી કર જોરી ❀ સ્વામી વિનય સુનો એક મોરી
આપ કા નામ કહો સો ધામા ❀ કારન કવન આયો યહં કામા
યહ સ્વરૂપ કહાં તુમ પાવા ❀ જામે ભુખ પ્યાસ ન આવા
બહુત સંત આયે હે યાહાં ❀ એસા રૂપ દેખા ના કાહાં

❀ દોહા ❀

સબ વૃતાન્તા જો પ્રભુ ॥ આપ કહો સમુઝાય ।
મમ ઇચ્છા યહ જાનન કી ॥ વોહી જ્ઞાન જો ગાય ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

કરૂનામય ઉત્તર તબ દીન્હા ❀ રાની સુનો હમારી ચીન્હા
સર્વ લોક કે ઉપર સોઈ ❀ અમર ધામ સંત કોઈ જોઈ
વહ સ્થાન મમ સો જાનો ❀ જ્ઞાની નામ તહાં મમ માનો
બર્તમાન મેં જો મમ નામી ❀ કરૂણામય કહત સબ સ્વામી
સમરથ બ્રહ્મ સત લોક નિવાસી ❀ ચૈતન શક્તિ સબન મેં ભાસી
વહી રૂપ સે મમ રૂપ બનાઈ ❀ પાંચ તત્તો હમમેં ના આઈ
યહી સ્વરૂપ મેં ભુખ ન પ્યાસા ❀ કામ ક્રોધ લોભ ન આસા

જિજ્ઞાસૂ જીવ કલ્યાણ કે હેતા ❀ જગ મેં બિચરો કામ બડ ચેતા
હર એક યુગ જુદા સો નામા ❀ યહાં પ્રગટ સો તુમરે કામા
સતો કી સેવા તુમ કીન્હા ❀ યહી કારન યહાં પગ દીન્હા

❀ દોહા ❀

ભૂત ભવિષ્ય વર્તમાન કા ॥ રાની સુના જો બાત ।
કરૂણામય કબીર કે ॥ ચરન ગહે સો જાત ॥ ૩૪

—: ચૌપાઈ :—

ઇન્દ્રમતી કહા પુનિ તાહીં ❀ કરૂણામય સ્વામી સે આહીં
આપૈ સત્ય પુરૂષ જો હોઈ ❀ મમ પર દયા કીન બહુ સોઈ
નારી જાતિ અજ્ઞ જીવા જાના ❀ કીન આય તુમ મમ કલ્યાના
દયા કરી પ્રભુ કહો બખાની ❀ આત્મ મોક્ષ હોય જો જ્ઞાની
ઉત્તમ જો જિજ્ઞાસા દેખા ❀ ઉત્તમ બસ્તુ મગાયેવ પેખા
સાત્ખીક ધર્મ આરતી કીન્હા ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પૂજાયો લીન્હા
ધ્યાન સહજ સુમિરન સો કહા ❀ ઘટ ભીતર ભેદ સબ લાહા
સત્ય પુરૂષ કા ભક્તિ ભાખી ❀ સત્ય નામ કહો સંત સાખી
અચાર બિચાર શુદ્ધ સો રાખા ❀ નિયમ બિના સેવા જો ભાખા
સેવા કરો સમય અનુકુલા ❀ નિયમ ના કરો જાનિ બડ ભૂલા

❀ દોહા ❀

પાંચ સાત જો નહિ મિલે ॥ તો ભોજન ન ત્યાગ ।
સંત સેવા કા ફલ બડા ॥ તુમકો મિલા સો જાગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

ઇન્દ્રમતી રાની પુનિ સોઈ ❀ રાજા પાસ ગઈ તે જોઈ
સબ વૃતાન્ત કહિ કર સમઝાવા ❀ ગુરૂ કરો યહી અવસર આવા
રાજા કહાં સુનો પ્રિય સોઈ ❀ પુરૂષ કા અર્ધ નારી અંગ હોઈ
તુમહી ભક્તિ કરો અધિકાઈ ❀ અર્ધ ફલ હમકો મિલ જાઈ
રાજા આયે સત્તગુરૂ પાસા ❀ ચરન કમલ પકડે ધર્મ આસા

❀ દોહા ❀

બહુત ભાંતિ સે બીનય કીન ॥ ચન્દ્ર વિજયસિંહ રાય ।
કરૂણામય સ્વામી કે ॥ કીન બન્દના જાય ॥ ૩૬

—: ચૌપાઈ :—

ભૂપતિ તબૈ મન મેં સુખ પાવા ❀ પ્રશ્ન કીન બડ લલીત સોહાવા
આદિ બ્રહ્મ કરૂણામય સ્વામી ❀ બિનય સુનો તુમ અંતર યામી
સબ જીવો હૈ એક સમાના ❀ જ્ઞાન નહીં એક સમ કા આના
યહ સબ ભેદ કહો સમઝાઈ ❀ હમરી શંકા સબ મિટ જાઈ
તબ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ એક એક સબ કહો લખાઈ
ચાર ખાનિ જીવ એકહિ હોઈ ❀ તત્વ પ્રધાન જાનો તુમ સોઈ
પ્રથમ અસ્થાવર કરો બખાના ❀ એક તત્વ જલ કા સો જાના
દુસર ઉષ્મજ હોઇ પ્રકાશા ❀ પવન તેજ અહે તમાશા
તીસર અંડજ તત્વ જો તીની ❀ જલ પાવન પાવક તે કીની
ચૌથા પિન્ડજ તત્વ સો ચારી ❀ પૃથ્વી તેજ અપ બાયુ ધારી
પાંચ તત્વ મનુષ્ય તન જાના ❀ પૃથ્વી તેજ અપ નભ જલ માના

❀ દોહા ❀

પિન્ડજ નર કી દેહ જો ॥ પાંચ તત્વ સો સાર ।
તાતે જ્ઞાન ઉત્પન્ન જો ॥ સબ કુછ જાનન હાર ॥ ૩૭

—: ચૌપાઈ :—

તબ નૃપ પ્રશ્ન એક તે કીન્હા ❀ સબ નર નારી તત્વ આધીન્હા
દયા શીલ સતોષ બખાની ❀ ક્ષમા શીલ ધીરજ સો જાની
કોઈ મનુષ્ય હોય બહુ પાપી ❀ કોઈ મનુષ્ય ધર્મ કો થાપી
કોઇ મનુષ્ય બડ જ્ઞાની હોઇ ❀ કોઇ અજ્ઞાન પડા જો સોઇ
કોઈ હિન્સા કરે અધિકાહીં ❀ કોઈ પગ ધરે સોધ મગ માહીં
કોઇ ક્રોધ મે બડ દુઃખ પાઈ ❀ કોઈ શાન્ત હરદમ રહ છાઈ
કોઇ ધ્યાન યોગ બહુ કરહીં ❀ કોઈ જીવ વેદ જ્ઞાન તે પઢહીં
સંખ્યા તરપન નિયમ આચારા ❀ કોઈ ચોરી ડાકા મન ધારા

કોઇ બિધા થોરા પરિશ્રમા ❀ કોઇ પરિશ્રમ બહુત સો કામાં
અનેક પ્રકાર ગુણ સો જાયો ❀ કારણ કવન યહ જો આયો

❀ દોહા ❀

ઉત્તર મેં સત્તગુરૂ કહા ❀ યહ સબ કહો બખાન ।
ચારો ખાનિ ભર્મ કે ॥ મનુષ્ય જન્મ તબ માન ॥ ૩૯

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

જૈસી દેહિ આગે તજિ આયા ❀ મનુષ્ય જન્મ જીવ યહ તે પાયા
ઐસે જ્ઞાન સબ કહો બખાની ❀ ગુણ સ્વભાવ સબ વોસય જાની
શુભ અરુ અશુભ ગુણ હૈ તાહીં ❀ સો સબ બર્ણી કહો મેં વાહીં
પ્રથમ અંડજ કહો મૈં સોઇ ❀ તુમકો નિશ્ચય જેહિ બિધિ હોઇ
આલસ નિન્દ્રા હોય અધિકાહીં ❀ કામ ક્રોધ દલિદ્ર તો તાહીં
ડાકા ચોરી કરૈ સો પાપા ❀ માયા તૃષ્ણા અધિક સો વ્યાપા
કપટ ચચલ પ્રપચ બહુ હોઇ ❀ માયા માયા કરૈં બહુ જોઈ
રોવય કુદય ગાના ગાઈ ❀ ભૂત પિચાસ કી સેવા લાઈ
દાન પુન્ય જો કરત હૈં દેખા ❀ મન મેં દુઃખ બડ કરૈ વિષેખા
બાદ બિબાદ સબન સે ઠાને ❀ જ્ઞાન ધ્યાન મન મેં ન આને
ધર્મ શાસ્ત્ર કો વો નહિ માનૈ ❀ ગુર સંત સેવા ના જાનૈ

❀ દોહા ❀

કરૈ અભિમાન બહુત સો ॥ હમ સમ ન જો કોય ।
બહુત નીચ ક્રિયા કરૈં ॥ બડા પાપ તો હોય ॥ ૩૯

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

મલીન શરીર વસ્ત્ર ના ધોઈ ❀ આંખ કીચડ મુખ લાર સમોઈ
ગુરૂ મેં પ્રેમ કરૈ ના કબહીં ❀ પાસા જુવા રમત તે સબહીં
કુબડા મસ્તક તાહિ કા સોઇ ❀ લમ્બા હોય પાવં પુનિ જોઈ
ઉખમજ ખાની સે જીવ આહીં ❀ નર દેહીં મિલા જો તાહીં
કરૈ અહેર જીવ બહુ મારૈ ❀ મન મેં બહુત હર્ષ કરે સારૈ
માંસ મચ્છી દારૂ મદ સોઇ ❀ ખાય પીયે આનન્દ પુનિ જોઈ
સત્તગુરૂકા નિન્દા તે કરહીં ❀ ઝુઠી બાત પુષ્ટી ફિર કરહીં

દયા ધર્મ મનહીં નહિ આવા ❀ પુન્ય દાન કબહી નહિ ભાવા
અન્તર પાપ ઉપર જો દાયા ❀ સો જીવ યમ કે હાથ બિકાયા
લમ્બે દાંત રૂપ ભયાવન ❀ પીલે નેત્ર અમી નહી જાવન

❀ દોહા ❀

અચલ ખાનિ સે જીવ પુનિ ॥ નર દેહીં જો આહિં ।
ક્ષણીક બુદ્ધિ હોય સોઈ ॥ પલટત બહુત હૈ તાહિં ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

ઘોડે સ્વાર સાંજ બહુ સાજા ❀ રાજ મેં જાય બહુત સો કાજા
કામ બાસના નારી જાના ❀ ક્રોધ પાપ કરત તે નાના
હંસી મજાક સબકર સો કરહીં ❀ લાજ શર્મ મન મેં ન ધરહીં
ક્ષણ પૂજા ક્ષણ સેવા કીન્હા ❀ ક્ષણ ભૂલે કોઈ દેવ ન ચીન્હા
ક્ષણભર જ્ઞાની પોથી બાચય ❀ ક્ષણ એક જાય શકલ ઘર નાચય
ક્ષણ એક મન મેં સૂર કહાઈ ❀ ક્ષણ એક કાદર જો હોઈ જાઈ
ક્ષણ એક મન મેં ચોરી ધારા ❀ ક્ષણ ક્ષણ મન મેં શાહુકારા
ક્ષણ એક મન મેં કીજૈ ધર્મા ❀ ક્ષણ એક કર્મ કરે અધર્મા
ભોજન કરત માથ ખજુઆઈ ❀ દેહ કો ઠોકત હૈં સો જાઈ
ભોજન કરત આલસ જો આહીં ❀ ક્રોધ બહુત કરત તે આહીં

❀ દોહા ❀

આંખ લાલ બહુત જો ॥ યહ લક્ષણ જો કોય ।
અચલ ખાની જીવ જો ॥ તુમ સમઝો પુનિ જોય ॥ ૪૧

—: ચૌપાઈ :—

સત્તગુરૂ સમરથ જો મીલ જાઈ ❀ તો સબ પલટિ દેત જો આઈ
ગુરૂ ચરન અતિ સેવા ભાષા ❀ તબ યહ જીવ સુખી હોય તાકા
પીન્ડજ ખાનિ જીનકર દેહીં ❀ ગુણ અવગુણ કહો મૈં તેહીં
બૈરાગી ઉનમુનિ મતિ ધારી ❀ બિચાર બેદ શાસ્ત્ર જો કારી
સમાધી યોગ તીરથ કો જાના ❀ બાંધા પ્રેમ ગુરૂ ચરનન આના
કબહુ ના કીન્હ મન મેં શંકા ❀ રાજ યોગ કામ નહી હંકા

બહુત સુખ ધન સમ્પતિ જાના ❀ ખાય પીયે મન સૌક મેં માના
બહુ ધન ધર્મહિ ખર્ચાઈ ❀ દાન પુન્ય કરે અધીકાઈ
ચક્ષુ તેજ પુનિ જાકર હોઈ ❀ બિર્યખાન બહુત જો સોઈ
હાથ મેં ખડગ બીર જો તાહીં ❀ દેવ ગુરૂ કો માનત આહીં

❀ દોહા ❀

હૈં ગુરૂ ભક્ત પબિત્ર મન ॥ સાર શબ્દ બિસ્વાસ ।
ઉની જિજ્ઞાસૂ જીવ કો ॥ સત્ય લોક મેં બાસ ॥ ૪૨

—: ચૌપાઈ :—

દુસર ભેદ કહો પ્રભુ આઈ ❀ મનુષ્ય દેહ ત્યાગ જીવ જાઈ
જીવ ફિરૈ ચૌરાસી માહીં ❀ પાવય દેહ મનુષ્ય કા તાહીં
મોહિં લખાઓ યહ સો ભેદા ❀ હે ગુરૂ સંસય કરો મન છેદા
લક્ષણ ઉનકર તાસ સમઝાઈ ❀ આય જગત નર દેહ જો પાઈ
કરૂણામય કહત સમુઝાઈ ❀ રાની રાવ સુનો મન લાઈ
ઇસ મેં ઔર જ્ઞાન હૈ તાહીં ❀ યહ સબ લક્ષણ કહો મૈં આહીં
જીવન આયુષ બાકી હૈ જેના ❀ બીચ અકાલ મૃત્યુ ભા તેના
મનુષ્ય દેહ મિલત હૈ જાકો ❀ શંકા કોઇ કરો ના તાકો
એક દ્વીપ મા તેલ ભરાઇ ❀ લે ચૌગાન મેં રાખો જાઈ
પવન ઝપટા મેં પુનિ જાનો ❀ દ્વીપ બુઝાય જાત હૈ માનો

❀ દોહા ❀

પુનઃ દીપ પ્રકાશ કર ॥ જીવ દેહ સો પાય ।
ભોગય આયુષ તહાં તક ॥ અંત મરન સો જાય ॥ ૪૩

—: ચૌપાઈ :—

એસે દેહ નર જીવન પાઈ ❀ સૂરવીર હોય અધિકાઈ
માયા મોહ મમિતા ન બ્યાપે ❀ ઉનકો દેખ જો દુશ્મન કાંપે
નિન્દા ચુગલી ઉનકો ન ભાવય ❀ સાર શબ્દ મેં પ્રેમ લગાવય
આપન મન સતગુરૂ મેં રાખી ❀ ભક્તિ જ્ઞાન કો નિસ દિન ભાખી
જ્ઞાન અજ્ઞાન સબ હિન સો જાનય ❀ સત્ય નામ પર પ્રેમ બહુ માનય

જન્મ જન્મ પાપ છુટી જાઈ ® મન નિર્મલ હોય સો પાઈ
જો નિઃક્ષર શબ્દ સ્વરૂપા ® ઘટ ભીતર લખા સો રૂપા
અંત મેં મોક્ષ હોય પુનિ જાઈ ® આનન્દ સુખ ભોગય અધિકાઈ
એસા જ્ઞાન સાહબ જબ ભાષા ® સાહબ ચરન દોનો શિર [1]નાખા
બહુત બિનય નૃપ ને કીન્હા ® સતગુરૂ તહંસ બિદાઈ લીન્હા

® દોહા ®

કરૂણામય કબીર કા ॥ ધ્યાન નામ સો લીન્હ ।
ઈન્દ્રમતી રાની પુનિ ॥ સાહબ મેં ચિત દીન્હ ॥ ૪૪

—: ચૌપાઈ :—

ધ્યાન મે કહા ઈન્દ્રમતી સોઈ ® સ્વામી બિનય એક મમ હોઈ
ભક્તિ આપકી પુનિ મેં કીન્હા ® રાજા મદદ બહુત સો દીન્હા
ઈનકો આતમ કા કલ્યાના ® હે પ્રભુ તવ હાથ મૈં જાના
યહ કહી રાની મોક્ષ પદ પાહીં ® પ્રિય સજ્જન સુનો જો તાહીં
સાહબ કબીર કરૂના કે સ્વામી ® ઈન્દ્રમતી ચેતાયો નામી
સંતન સેવા રાની કીન્હા ® યહ સુકૃત બડ સો લીન્હા
દુસર કારન યહ જો સોઈ ® બહુત બર્ષ સંત સેવે જોઈ
તીસર કારન યહી પુનિ જાનો ® પાંચ સંત ટેક કિયે માનો
તે ટેક મેં બડા પ્રભાવા ® સાહબ કો ખીચ લાહી સો લાવા
ટેક એક બડી શક્તિ માનો ® ટેક વિના કુછ ટિકય ન જાનો
ટેકે ઈષ્ટ દેવ હોઈ જાઈ ® ટેકે જીવ કો દર્શ દેખાઈ

® દોહા ®

ટેક નિયમ ધ્યાન બિના ॥ બસ્તુ મિલે કોઈ નાય ।
ભૂત કાલ કો જાનિ લો ॥ સબ ભગતો જો પાય ॥ ૪૫

ટેક એસા ધારન કરો ॥ હોય ન કિસી કો દુઃખ ।
અપના તો કલ્યાન કરો ॥ દુસર કો હોય સુખ ॥ ૪૬

॥ ઈતિ શ્રી રાની ઈન્દ્રમતી કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

---
૧ ડારા

❀ આકાશ મુીન કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

દ્વાપર યુગ કે સમય મેં ॥ કરૂણામય । કબીર ।
તપસ્વીજી જો કહત હૈં ॥ ગયે આકાશ કે તીર ॥ ૪૭

—: ચૌપાઈ :—

આકાશ મુનિ નામ તેહિ આહીં ❀ અકાશ મેં ઉડત જો તાહીં
કરૂણામય કા તેજ પ્રકાસા ❀ આયે મુનિ અકાશ કે પાસા
દંડ પ્રણામ મુનિ જી કીન્હા ❀ પબિત્ર આસન બૈઠન કો દીન્હા
પૂજન કીન બડા દેવ માની ❀ પરિચય કહો મોહિં સો જાની
થોડે મેં સબ કહિ બખાને ❀ સુન આકાશ મુનિ બહુ હર્ષાને
મનમા કીન બિચાર પુનિ સોઈ ❀ યહ બડ જ્ઞાન મોક્ષ કા હોઈ
મુનિજી બિનય કીન બહુ ભાંતી ❀ ઉપદેશ લિયે જો મનહીં સોહાતી
કરૂણામય અજ્ઞા તબ દીન્હા ❀ ઉપદેશ લીયે ત્યારી કીન્હા

❀ દોહા ❀

સબ ઉત્તમ સામગ્રી પુનિ ॥ આવત ભા જો તાસ ।
દેવ રૂષિ જો મુનિન કો ॥ દીન નિમંત્રણ જાસ ॥ ૮૯

—: ચૌપાઈ —

પરમ ધામ હંસ પુનિ આયે ❀ સિદ્ધી સર્વ લિયે સો જાયે
સબ કોઇ આય ગયે જબ જાની ❀ ભોજન આસન દીન સુખ માની
વોહી સભા દેવ અભિમાની ❀ મુનિ ઉપદેશ ભંગ કિયે જાની
તબ કબીર કરૂણામય સ્વામી ❀ લીલા એક કીન સુખ ધામી
નાગલોક એક કન્યા સોઈ ❀ પ્રેણા કીન બુલાયો વોઈ
બિજલી સમ કીન ચમકારા ❀ દેવ સભા મેં આય પધારા
મોહન મારન બશી ઉચ્ચાટન ❀ ઉદમાદ ભરા પાયો જો આટન
સોરહ સિંગાર બતીસો અભરન ❀ માનો રતી લીન ઔતારન
વહ કન્યક સબ દેખન લાગે ❀ એક ટક ભયે જ્ઞાન સબ ત્યાગે
કામ મોહ મેં સબ જો મોહે ❀ પત્થર સમ સબ બૈઠે જોહે

બડે બડે દેવ મુનિ અભિમાની ⊛ જ્ઞાન બૈરાગ્ય મન મેં ન જાની
વહ કન્યા સબકે પહં જાઈ ⊛ હાવ ભાવ બડ પ્રેમ બતાઈ
સબ કર મન ઉસી મેં લાગા ⊛ માનો જ્ઞાન સે રહે બિરાગા
મનસિજ સબકો મારી ગીરાઈ ⊛ ધન્ય કામ તવ મહિમા ગાઈ
કામ કટાક્ષ કીન્હ જીન્હ પાહીં ⊛ પુરન ગુરૂ પ્રાપ્ત કીન્હ આહીં
યહ જીતન બડ જાન બતાઈ ⊛ યહ જ્ઞાન બિન સર્વ ફીક પાઈ
ઐસા વીર કામ હૈ તાહીં ⊛ જે યહ રચ ધન્ય તે વાહીં
ઉસિક સરન જાય જે કોઈ ⊛ ગુરૂ પસન્દ જો તે હોઈ
તેઇ બચયગે તે પુનિ સોઈ ⊛ ગુરૂ સરન રહા જો હોઈ

⊛ દોહા ⊛

બાદ બિબાદ કરન કો ॥ રહા કોઈક ન ભાન ।
કામ બિરહ મેં સબ પડે ॥ ત્યાગ બિરહ ના માન ॥ ૮૯

—: ચૌપાઈ :—

ઉસી સમય કે મધ્ય સોહાઈ ⊛ અકાશમુનિક ઉપદેશ કરાઇ
જીવ બ્રહ્મ સબ ભેદ બતાહીં ⊛ ઘટ ભીતર સબૈં જ્ઞાન સમુઝાહીં
ઉપદેશ કિયા પુરણ ભા નીકે ⊛ તબ વહ માયા લોપ ભઈ જીકે
કહાં સે આઈ કવન બુલાઈ ⊛ કારણ કવન યહાં વહ આઇ
યહ સબ બાત કોઈના જાના ⊛ એક કબીર સાહબ પહિચાના
વહ કન્યા જબહીં ચલિ ગયઉ ⊛ સબહિંક ભાન પાછે સે ભયઉ
જૈસે કોઈ નિદ્રા કે માહીં ⊛ જાનિ સકય કુછ જો તે નાહીં
જાગ્રત ભયે તબ સબ દેખા ⊛ ઐસે ઉન સબહિનકા લેખા
વો સબ બાદ કરન કો કીન્હા ⊛ સાહબ મુનિકો આજ્ઞા દીન્હા
આશીર્બાદ દીન પુનિ સોઈ ⊛ ઉત્તર યોગ્ય દીન મુનિ જોઇ

⊛ દોહા ⊛

સત્તગુરૂ કે ઉંપદેશ સે ॥ આશીર્બાદ જો જાનિ ॥
ઉત્તર દીન યોગ્ય સો ॥ પક્ષ પાત નહિં આનિ ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

તે સમય એક કૌતુક હોઈ ⊛ ભક્ત એક આવા જો સોઈ
વહ આયો પુનિ જો તેહીં ⊛ મૃત્યુ નિકટ આઇ જો વેહીં
દેવ ઋષી કે સરને જાઈ ⊛ હમકો તુમ સબ લે બચાઈ

દેવ મુનિ ઉત્તર સો દીન્હા ❀ મૃત્યુ આધીન સબ કોઈ ચીન્હા
દેવ દઈત્ય મુનિ તપ યોગી ❀ સબકો કાલ કરે સો ભોગી
તો યહ ભક્ત કયા ગતિ હોઈ ❀ હમ રક્ષન કરિ સકે ન કોઈ
એક કબિ કહા હૈ સોઈ ❀ સો વહ લિખો નીચે પુનિ જોઈ
હે પ્રભુ કાલ મહા બલકારી ❀ જિનકે ભોજન જો નર નારી
સુર નર મુનિ સબહિન કો ઝારી ❀ ખાયો પુનિ જો દૈત્ય હજારી
સબૈ નિરાસા તબૈ બતલાઈ ❀ સાહબ શરણ જો તકિ આઇ

❀ દોહા ❀

સાહબ કરૂણામય પુનિ ॥ અકાશ મુનિ સે ભાખ ॥
અતિથી કો રક્ષન કરો ॥ યહી ધર્મ તુમ રાખ ॥ ૪૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ આજ્ઞા જબ સો પાઇ ❀ મુનિ જી શિરપર હાથ ફિરાઈ
વહ ભક્ત કા રક્ષન દીન્હા ❀ આકાશ મુનિ કા જૈ જૈ કીન્હા
યહ પ્રસંગ દેખા સબ કોઈ ❀ શ્રમ માહિં પડે સબ સોઇ
કરૂણામય સ્વામી કો તાહી ❀ દેવ મુનિ પહિચાનત નાહી
અકાશ મુનિ પહિચાન કરાઇ ❀ તબ સબ બિનય કીન બહુ આઈ
બાર બાર પગે પૂનિ લાગે ❀ નિજ અપરાધ ક્ષમા સો માગે

❀ દોહા ❀

મહિમા આપ કી બડી હૈં ॥ સુનિયે કૃપા નિધાન ।
હાથ જોરિ પ્રશ્ન કિયા ॥ મુનિ બિબેક સે જાન ॥ ૪૨

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાન ધ્યાન દીન સમુઝાઇ ❀ બહુત બડા જો પદ હમ પાઈ
આપહિ દયા કીન સુખરાશી ❀ હમકો મિલા શાન્તિ પદ આસી
જ્ઞાન યોગ પ્રભુ કહેઊ બખાની ❀ ભક્તિ અંગ સબહિન સો જાની
ચઉદહ પ્રકાર તામસ જો કર્મા ❀ સો અબ બર્ણી કહો સો મર્મા
એસા પ્રશ્ન આકાશ દિલ જામી ❀ સુનિ કરૂણામય કબીર તે સ્વામી
બોલે અમૃત બચન સોહાને ❀ સબ મુનિ સુનો યહ જ્ઞાન બખાને

યહ તામસ કર્મ જો આહીં ❁ સેવન કરે નરક કો જાહીં
કામ કર્મ પહિલા સો જાનો ❁ બડી લહર ઘટ માંહિં સો માનો
બડે બડે દેવ જો હૈં તાહીં ❁ કામ લહર મેં ગયે ભુલાહીં
મદન કોપ ભુલે નર નારી ❁ અજોગ છોડ સંયોગ વિચારી

❁ દોહા ❁

યેહી પાપ કે કારને ॥ શીર પર ચઢત કલંક ।
વિવેક જ્ઞાન સબ ભુલ ગે ॥ પડતે જાય નરંક ॥ ૪૩

—: ચૌપાઈ :—

અવગુણ બહુત મનસિજ મેં જાનો ❁ અનન્ત દુઃખ ભોગન કો માનો
યહ વિચાર સંત સબ ત્યાગી ❁ જ્ઞાન બૈરાગ્ય મનહિ મે જાગી
દુસર પાપ કર્મ પુનિ ક્રોધા ❁ આત્મ તત્વ તહાં નહિ બોધા
ક્રોધ કર્મ આવત હૈ જબહિ ❁ સતગુણ ભાવ રહત ના તબહીં
તીસર કર્મ કૃપણ કે જાનો ❁ કંજુસપના ઉસીકો માનો
દાન દક્ષિના યેને નહિં ભાવા ❁ આપ ખાય નહિં કુટુમ્બ ખિલાવા
ઇનસે ખુશી કોઈ નહિં હોઇ ❁ આપય સુખી હોય ના સોઈ
યહ તન મેં ઇનકો સુખ નાહીં ❁ પુર્વ મેં સુખ યેને જો કાહીં
ચૌથા કર્મ મુનિ સુનિ લેહૂ ❁ સદા રોગ બશ પિડિત તેહૂ
રોગ દુઃખ હરદમ સો પીરા ❁ મન મેં જરા શાન્તિ ન ધીરા

❁ દોહો ❁

હાય હાય નિત્ય કરત હૈ ॥ પડે ખાટ પર સોય ।
ઘર કે સર્બ લોગ પૂનિ ॥ દેખત દુઃખી જો હોય ॥ ૪૮

—: ચૌપાઈ :—

પાંચવા કર્મ કહોં મૈં ગાઇ ❁ લોભ બડા જો બીર કહાઈ
લોભ કા જો બડા પ્રભાવા ❁ લોભહિ હિંસા બહુત કરાવા
લોભ સે જુઠી બહુત હૈં ખાતા ❁ લોભહિ આપસ કુસમ્પ કરાતા
જોગી યતી તપી સન્યાસી ❁ લોભિ સબન નચાવન જાસી
લોભ કર્મ બડા હૈ પાપા ❁ યહ જીવ કા ઉદ્ધાર ન આપા
છઠવાં કર્મ નિન્દા સો હોઈ ❁ નિન્દક પાપ બહુત સિર જોઈ

ગુરૂ સંત વિદ્વાન બ્રહ્મચારી ❀ સચ્ચે કો નિન્દા મન ધારી
ગુણ ઉનકો મન મેં ન આતા ❀ અવગુણ ઉનકો પ્રગટ દેખાતા
જૈસા કર્મ કરે જો કોઈ ❀ વૈસા કહે નિન્દા ન સોઈ
નિન્દક નરક જાત હૈ સોઇ ❀ ઉનકો બચાય સકે ના કોઈ

❀ દોહા ❀

કર્મ સાતવાં જો પુનિ ॥ ભક્તિ હિન્તા જાન ।
પાપ કર્મ કે કારણે ॥ બડા દુઃખ સો માન ॥ ૪૪

—: ચૌપાઈ :—

મનુષ્ય જનમ મિલા જો હોઇ ❀ બુદ્ધિ મલીન હૈ પુનિ સોઈ
ખાન પાન બિષયો મેં લીન્હા ❀ રાતિ દિવશ સ્વારથ કો ચીન્હા
ધન્ધા કરે છંણ કલ નાહીં ❀ માયા જોડત હૈં બહુ તાહીં
સંત ભક્ત કા સંગ ન ભાવા ❀ સંસય ગાંઠ હરદમ રહા છાવા
આત્મ કા કુછ નાહીં જ્ઞાના ❀ દાન પુન્ય કુછ કીંનના જાના
યહ કારણ સે હૈ બડ તાપા ❀ ઉનકે શિર પર ચઢત જો પાપા
અઠવા કર્મ સન્તો સે ન પ્રેમા ❀ સત સંગ ગ્નાન ચરચા ન નેમા
સંતો કા શુભ બચન ના માના ❀ આપન તે હઠ કરૈ અજ્ઞાના
પાપ કી બાત બહુત સો ભાવય ❀ ધર્મ કી બાત મનમેં ના આવય
વહ પાપ કા જો હૈ પ્રભાવા ❀ બહુત દુઃખ યમ પુરી મેં પાવા

❀ દોહા ❀

નવમાં કર્મ દરીદ્ર પુનિ ॥ ખાન પાન કુછ નાય ॥
જો વ્યોહાર દુઃખી બડા ॥ કરૈ ચિન્તા બહુ તાય ॥ ૫૬

—: ચૌપાઈ :—

બડા રરિદ્ર ધન કુછ નાહીં ❀ ફાટે વસ્ત્ર ગંદા બહુ તાહીં
બહુત નીંદ ખાય ભરી થારી ❀ સોવય બહુત જો ટાંમ પસારી
કામ કાજ ધન્ધા નહી ભાવય ❀ ધર્મ માહિં ચિત જરા ન જાવય
દશવાં કર્મ રાજસ તે જાનો ❀ રજગુણ ભાવ સબહિન સો માનો
નિત્ય નૈમિત્ય શુભા શુભ સોઇ ❀ નહિ શુભ કર્મ સન્ધ્ય ન હોઈ

ખાન પાન મચ્છી મદ માંસા ❀ લેય બહુત વૃત્તી જો નાંસા
ભૂષણ બસ્ર બાહન બહુતેરે ❀ ગાન તાન રજો ગુણ ઘેરે
સંત ભક્ત કર નહી સતસંગ ❀ અહંકાર મેં ફુલા હૈ અંગા
બિષય બાસના કામ સવારી ❀ તન મન બચન પાપ અધિકારી
યહ સબ લક્ષણ જિન કે સોઈ ❀ રજ ગુણ કર્મ કહત હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

ગ્યારવાં કર્મ કુસંગ જો ॥ ષટ વિકાર સો જાન ।
લોભ ચોર ચુગલી સદા ॥ નિન્દક કપટી માન ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

વિશ્વાસ ઘાત કર્મ અતિ નીચા ❀ ભરા તલાવ પાપ કા કીચા
એસેક સંગ કરો નહી કોઇ ❀ આપ જાય અવરન લે સોઈ
મનુષ્ય જન્મ કહન કા તાહીં ❀ પશુ જન્મ જાના યેહી માહીં
તન પોષક પ્રાણી ઓ હોહીં ❀ બારહવાં કર્મ જાનો તુમ સોહીં
પેટ ભરન વેષ બહુ ધારા ❀ ઢોંગ પાખંડ કરે આચારા
સાંચા ધર્મ પાલન ન કરહીં ❀ શ્રમ કરી પેટ નહી સો ભરહીં
બહુ પ્રપંચ કરિ દામ કમાહીં ❀ અપને સ્વારથ કે સબ આહીં
યહ પાપ ઇનકો શિર આવા ❀ આગે જાય નરક ઉન પાવા

❀ દોહા ❀

કર્મ ત્રયોદશ ધુર્તતા ॥ અહં ચૌદવા સો માન ।
યેહી કર્મ બડા પાપ હૈ ॥ તે ચૌરાસી જાન ॥ ૫૮

❀ ચૌપાઈ ❀

એહી બોધો જ્ઞાન સુના તે નીકે ❀ આનન્દ મેં ભરગે મુનિ જીકે
સહિત અકાશ દેવ મુનિ ઝારી ❀ સત્તગુરૂ કેર કરે બલિહારી
કરૂણામય સ્વામી પદ બન્દે ❀ સબ જો માનિ બડ ભાગ્ય અનન્દે
સબ કોઈ ગયે અપને ધામા ❀ સત્તગુરૂ વહી કીન બિશ્રામા
સાત બાર દન્ડવત કીન્હા ❀ અકાશ મુની બહુ ભાંતિ પ્રબીન્હા
આપ કા બહુ હૈ ઉપકારા ❀ મોક્ષ કા જ્ઞાન બતાયેવ સારા

દેવ મુનિ સભા મેં દીન બડાઈ ❀ આપ કા ગુણ કહાં લગ ગાઈ
સાહબ કબીર કરૂણામય સ્વામી ❀ માગિ બીદા ભે અન્તર યામી
અકાશ મુનિ ભક્તિ બહુ કીન્હા ❀ આગલ જાય મોક્ષ પદ લીન્હા
॥ ઇતિ શ્રી આકાશ મુનિ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ ક્રોધ મુનિ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

સિંહલ દ્વિપ એક મુનિ થે ॥ ક્રોધ મુનિ તેહિ નામ ।
કર્મ કાન્ડ કે પદ્ધતી સે ॥ કરત તપ બડ જાન ॥ ૫૯

—: ચૌપાઈ :—

વહી સમય કે બીચ સો પ્રસંગા ❀ સ્વામી કબીર મોક્ષકા સંગ
ક્રોધ મુનિ કે આશ્રમ આયે ❀ મુનિજન તેજ દેખિ હર્ષાયે
દણ્ડ પ્રણામ કીન હર્ષાઇ ❀ મુનિ પહિચાન પુછેઊ કુશલાઈ
તબ સત્તગુરૂ થોડે મેં કહેઊ ❀ મુનિ મન મોદ સુનકર તે ભયઊ
કબહીં સુના નહીં અસ જ્ઞાના ❀ હમરે દિલ નિશ્ચય કસ જાના
બિન દેખૈ કૈસે પતિયાઇ ❀ હમકો લોક બતાઓ આઈ

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ કરૂણામય પુનિ ॥ મુનિ કા ચેતન લીન્હ ।
કીન્હ ગમન ઉર્ધ્વ લોક કો ॥ દેવ ધામ સબ ચિન્હ ॥ ૬૦

—: ચૌપાઈ :—

સબ સમઝાવત ચલે સો આગર ❀ સત્ય લોક પહુચે સુખ સાગર
સત્ય પુરૂષ કી શોભા કૈસી ❀ કોટિન સુર્ય છિપૈ સો જૈસી
કરૂણામય પુરૂષ હૈ નીકે ❀ એક રૂપ દેખા મુનિ જીકે
મુનિ જી દેખિ લોભાને તાહીં ❀ આને કી ઇચ્છા ના આહીં
સતગુરૂ આજ્ઞા અસ જબ દીન્હા ❀ તબહી ફિરે મુનિ જી ચીન્હા
પ્રથમ શરીર પ્રબેશેવ જાઇ ❀ મુનિ જાગૃત ભયે જો આઇ
પ્રથમ બખાન સાહબ સો કીન્હા ❀ સો સબ બાત જાન સો ચીન્હા

સતગુરૂ ચરન પડેવ હેંધાઈ ❀ અપની ભાગ્ય બડા કહિ ગાઈ
હમ તો શિષ્ય આપ કા હોઈ ❀ સત્ય પુરૂષ કા દર્શન જોઇ
જો ધામ પ્રભુ મોહિં બતાવા ❀ કાર્યમ રહે સો જ્ઞાન લખાવા
તબ કરૂણામય સ્વામી ભાખા ❀ શુભ સમય અવસર જો રાખા

❀ દોહા ❀

ક્રોધ મુનિ કો જો પુનિ ॥ ઘટ ભીતર બ્રહ્મ લખાય ।
ભિન્ન ભિન્ન બર્ણન કિયે ॥ દીના સબ્રય બતાય ॥ ૬૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા મુનિ સે સોઈ ❀ આપૈ સુનો તુમય હિત હોઈ
તુમ તો તપ યોગ બહુ કીન્હા ❀ તમ ગુણ માહિં નષ્ટ કરિ દીન્હા
બહુ રાજો કો દીન્હો શ્રાપા ❀ ઉનકો દુઃખ બહુત સો આપા
રાજા ઇન્દ્ર કો શ્રાપ પુનિ દીન્હા ❀ ઉનહિ દુઃખી તુમહીં સો કીન્હા
દુસર બહુત જો હૈ પ્રસંગા ❀ તુમ જો શ્રાપ દીન બડ ભંગા
જિનેહ શ્રાપ દિયો પુનિ તેઈ ❀ દુઃખ પાવા ઉન સબ જો વેઈ
તુમાર પુન્ય સબ ચલિ ગયઊ ❀ બડા ભૂલ આપ સે ભયઊ
આપન હાનિ કરૈ જો નરઇ ❀ ઉસ પર ક્રોધ તુમ ન કરઇ
તુમાર ભાવ સતોગુણ માહીં ❀ રાખેવ યહી જ્ઞાન મુનિ તાહીં
સતગુરૂ કા યહ શીતલ બાની ❀ મુનિજી સુના બહુત સુખ માના

❀ દોહા ❀

કરૂણામય સ્વામી જો ॥ કહા બચન સો તાહિં ।
કર્મ કાન્ડ મેં તપ કરો ॥ યહી ક્રોધ જો આહિં ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

જો કુછ ધ્યાન સુમિરન ઉપદેશા ❀ તુમકો કહા તે સત્ય સંદેશા
વહ પદ્ધતિ સે ધર્મ કમાઓ ❀ આતમ મોક્ષ હોય તોઈ જાવો
જો ઉપદેશ ગ્રહન સો કીન્હા ❀ વહી રીતં પાલન સો લીન્હા
મુનિ મન શીતલ ભયઊ પ્રકાશા ❀ વ્યાપા સદા રહે નિત પાસા
વહ ઉપદેશ કરૂણામય કાહી ❀ બડ ઉપકાર જાનો ઉન તાહીં

પ્રિય સજ્જન સુનો ચિત લાઈ ❀ કામ ક્રોધ લોભ સો આઈ
સબ અવગુણ જિનમેં યહ તાહીં ❀ સાહબ કબીર પંજ્જા પડે વાહીં
સબ દુર્ગુણ ભાગી સો જાઈ ❀ યહ પ્રતાપ સતગુરૂ કા આઈ

❀ દોહા ❀

જો સુકૃત કા બીજ પુનિ ॥ તે જીવ મેં જો હોય ।
વહ પ્રતાપ સાહબ મિલે ॥ અનન્ત ફલ જો સોય ॥ ૬૩
ક્રોધ મુનિ તબ પ્રશ્ન કીયા ॥ કરૂણામય સે જાન ।
તીનો ગુણ કા વ્યાખ્યા પ્રભુ ॥ કહો મોહિ સો માન ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

બોલે આદિ ગુરૂ હર્ષાઈ ❀ મુનિ જી સુનો તે ધ્યાન લગાઇ
યહ જ્ઞાન અતિ ઊંચ્ચ બખાના ❀ સાયુજ્ય મોક્ષ ઇનહિન સે જાના
ઉત્પત્તિ પરલય તહાં ન આવય ❀ ચિન્તા મોહ તહાં ન જાવય
મહદ તત્વ પ્રકૃતિ જાનો ❀ ઉસમેં ગર્ભ જીવા કા માનો
જીવ ચરાચર હૈ જગ માહીં ❀ ઉત્પન્ન સબ કી તહાં સે આહીં
ચૌરાસી લાખ યોનિ કી ધારા ❀ મહદ બ્રહ્મ કા જોઈ પસારા
વહ પ્રકૃત અહૈ બિશાલા ❀ હમહીં પિતા જગત કા સારા
હમહી રચના કીન સો જાનો ❀ કારણ રૂપ જગત કા માનો
હમહીં પહિલે સે થે સોઈ ❀ હમ સે પ્રથમ કોઈ ના હોઈ
હમહી બ્રહ્મ જો હૈ અબીનાસી ❀ સબ કી ઉત્પતિ હમ સે જાસી

❀ દોહા ❀

હમહી પૂરણ પુરુષ હૈ ॥ જાનય વિરલા કોય ।
યુગન યુગન મેં આવત થે ॥ ગુરૂ રૂપ ધરે સોય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

મુનિ તુમ જાનો યહ પ્રસંગા ❀ મહદ તત્વ સે પાંચ તે અંગા
પાંચ તત્વ પ્રગટ જો સોઇ ❀ ઉસસે તીન ગુણ જાનો હોઈ
સત્વ રજ તમ ગુણ જો તાહીં ❀ સબ જીવો મેં વ્યાપા વાહીં
યહ તિન ગુણકા બડ હૈ જોરા ❀ ચૈતન પુરૂષ બંધા તે કોરા

સત્તગુણ જો મલીન તે ગાવા ❀ શાન્તિ સ્વભાવ કો બંધન લાવા
રજો ગુણ પ્રીત મોહ હૈ સોઈ ❀ જીવકો બંધન કરત તે હોઇ
મોહ અજ્ઞાન તમોગુણ માહીં ❀ જીવન કો બંધન કરે તાહીં
સતગુણ આલસ સુખ ઉપજાઈ ❀ રજગુણ કર્મ બહુ બિધિ લાઈ
તમ ગુણ જ્ઞાન બિચાર નસાઈ ❀ ચેતન કા બડ કષ્ટ કરાઈ

❀ દોહા ❀

તીનો ગુણ જો યહ કહા ❀ એક એક બલવાન ।
મુનિ જી તુમ ધ્યાન સે ॥ કરો યેને પહિચાન ॥ ૬૬

—: ચોપાઈ :—

તમો ગુણ બહુ જોર બતાઈ ❀ રજ સત ગુણ તબૈ દબી જાઇ
વહ વ્યક્તિ કા સ્વભાવ બખાની ❀ તમ ગુણ મેં બર્તે યહ પ્રાની
રજગુણ તબૈ હોય બલવાના ❀ સત તમ ગુણ દબૈ સો જાના
રજગુણ કામ હૈ પુનિ જો જો ❀ વૃતિ ફિરે જીવ કા સો જો
સત ગુણ તબૈ પ્રધાન હોય જાઈ ❀ રજ તમ નીચે કો દબી આઈ
સતો ગુણ કા કામ હૈ ઉંચા ❀ વૃતિ તહાં કામ પર પહુંચા
શુદ્ધ સતો ગુણ જીવ મેં હોઈ ❀ નીઃક્ષર તત્વ પહિચાનય સોઇ
તબ યહ જીવ મોક્ષ પદ પાવય ❀ મલીન બાસના સબ ઘટિ જાવય
શુદ્ધ સત જબ હૃદય પ્રકાશા ❀ જ્ઞાન શુદ્ધ જાનો તુમ તાશા
રજ ગુણ જબ મન મેં છાઈ ❀ લોભ કામ હોય અધિકાઈ

❀ દોહા ❀

તમો ગુણ કા ભાવ જો ॥ વૃતિ પર જબ આવ ।
પ્રમાદ મોહ અજ્ઞાન પુનિ ॥ ઉત્પન્ન સો હોઈ જાવ ॥ ૬૭

—: ચોપાઈ :—

સતો ગુણ કા જો વ્યક્તિ તાહીં ❀ દેવ યોનિ મેં જાત તે વાહીં
સતો રજો મીશ્રીત પ્રધાના ❀ મનુષ્ય જન્મ તાહિ કર જાના
સતો રજો નાના બિધી હોઈ ❀ સુખ દુઃખ બડા ભેદ હૈ સોઈ
કીટ પશુ આદિક સો જો જો ❀ તમ ગુણ જીવ જાત તે વો જો

ચૈતન ઔર ગુણ જુદા હૈ સોઈ ❀ યહ જ્ઞાન જીસમેં જો હોઈ
વહ પુરૂષ મમ રૂપ મેં તાહીં ❀ હોત મોક્ષ બિલમ્બ ના વાહીં
દેહ જીવ ગુણ સે જો જાયા ❀ યહ દુઃખ ઉનકો નહિં તો આયા
જ્ઞાન સ્વરૂપ પ્રવૃત્તિ કે માહીં ❀ ઉનકો ચિન્તા રહી ના તાહીં
તીનો ગુણ મેં ક્રિયા જો હોઈ ❀ શુભ અશુભ બખત જોઈ
શુભ પંથ પર હૈ અરૂઢા ❀ અશુભ પંથ દેખત હૈં કુડા

❀ દોહા ❀

શુભ કરમ જો કરત હૈ ॥ ફલ નહિ ચાહત તાસ ।
નીઃક્ષર બ્રહ્મ જાનિ કર ॥ ઉનકો મોક્ષ જો પાસ ॥ ૬૮

—: ચૌપાઈ :—

સુખ દુઃખતે એકહિ સમ જાના ❀ લાભ હાનિ એક રૂપ બખાના
એક બ્રહ્મ મેં સુરતા લાગી ❀ અખંડ ધ્યાન માયા કો ત્યાગી
માન અપમાન એક સમ જેસો ❀ મિત્ર દુશ્મન સબ જો તોસો
આત્મ સબ મેં વહી બિરાજે ❀ આપન રૂપ દેખિ મન ગાજે
તે મમ ભક્ત પ્રિયા સો જાનો ❀ નિશ દિન મમ રૂપ મેં માનો
જો સતનામ નિઃક્ષર રૂપા ❀ મૈં હો સોઈ તે શુદ્ધ સ્વરૂપા
મમ રૂપ જો પર્મ ઊજાસા ❀ તુમરે ઘટ મે બસા હૈ તાસા
હમકો જાનિ નીઃક્ષર સોહીં ❀ તુમ મુનિ સમઝી જાપો પુનિ મોહીં
તો તુમ અખંડ મોક્ષ હોય જાઈ ❀ યહ રૂપ જો સમઝો આઈ
તેજ પ્રકાશ મમ હૈ રૂપા ❀ પાંચ તત્વ તહાં નહીં સ્વરૂપા
કામ આદિ હમ મેં ના બાસા ❀ પારખ કરિ સમઝો મુનિ તાસા
ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ જગ માહીં ❀ હૈ પ્રકાશ જો ચારહિ તાહીં
સુરજ ચન્દ તારક પ્રકાશા ❀ કૃષ્ણ લૈટ દીપક ઉજાશા
પ્રથમ સિદ્ધ શશી ભાનુ સમાના ❀ ઉદય હોત અંધકાર નસાના
પ્રગટ અચુનિ સબ શક્તિ લાયે ❀ જ્ઞાન ચરીત્ર ભરા અધીકાયે
એસે સમરથ પુરૂપ જો આહીં ❀ લોક લોકાન્ત યશ વ્યાપા તાહીં
સુખ શાન્તિ બહુત કો દેહીં ❀ સબ સે બડા પુરૂપ હૈં તેહીં
તારા સમ દૂસર પ્રકાશા ❀ દેશ ખંડ સુખ આપે તાશા

કૃષ્ણ લીટ સમ તીસર ઉજાશા ❀ ઐસે ભક્તિ જ્ઞાન પ્રકાશા
ગાંવ શહર સુખ શાન્તિ લાવા ❀ ઇનકર ભક્તિ લોગ સબ ગાવા
ચૌથા પુરૂષ યેહી જો આહીં ❀ દીવા સમ પ્રકાશી તાહીં
નિજ કલ્યાણ ઔર દસ પાંચા ❀ ઇન મેં શક્તિ ઇતનહિ જો રાચા

❀ દોહા ❀

ચાર પ્રકાર પુરૂષ જો ॥ તિન મેં સિદ્ધ બડ જાન ।
ઉન મેં શક્તિ અનન્ત હૈ ॥ સબ ઉપર વહ માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

અનન્ત જીવ કો પોસય સોઇ ❀ ઐસે સમરથ યહ જીવ હોઈ
માયા સત્તા જિન કે હૈ પાસા ❀ બહુત જીવ કરે ઉનકી આસા
લાખો દાન દેયે જો તેહીં ❀ ગવ ગજ બાજ ગાંવ હે જેહીં
બહુત જીવ જો હૈં જગ માહીં ❀ તપ દાન કુછ કીન જો નાહીં
પુર્વ સુકૃત જિન કા જો નાહીં ❀ પેટ ભરન કા મુશ્કિલ તાહીં
નાના પ્રકાર દુઃખ ભોગય સોઈ ❀ અશુભ કર્મ કા કારન હોઈ
ચૈતન સબ મેં એક સમાના ❀ ભાગિ અભાગિ પુર્વ કા જાના
સમરથ સિદ્ધ પ્રગટ જહાં હોઈ ❀ વહાં માન અલગ જો સોઈ
દૂસર વ્યક્તિ જમત મેં ભયેઊ ❀ ઉપજય તહાં કદર ના રહેઊ
અલગ જાય શોભા સો દેહીં ❀ કમલ મણી ગજ મુક્તા તેહીં
તીસર વ્યક્તિ જો સ્ટ્રીમ્ માહીં ❀ ઉપજય તહાં માન બડ આહીં
અલગ જાય કદર ના હોઇ ❀ યેના ગુણ જાનત ના કોઈ
ચૌથા વ્યક્તિ જન્મ જહાં ધારા ❀ તહાં ના માન અંત ના સારા
જેના વિચાર નીચ હૈ સોઈ ❀ અપયસ જગત મેં ફૈલા હોઈ
ગુણ અવગુણ હૈ જો આપન ❀ યશ અપયશ લોગ સબ ગાવન
હર્ષ શોક દુઃખ સુખ જો આવય ❀ કર્મ સુભા સુભ નિજ લૈ આવય

❀ દોહા ❀

કર્મ બડા પ્રધાન હૈ ॥ વિચિત્ર ભાંતિ કા જાન ।
બુદ્ધિ કો જસ કરે પ્રેણા ॥ વોહી રીત કા માન ॥

૧ ભાવ ૨ હાથી ૩ ધૈડા

—: ચૌપાઈ :—

કોઈ પ્રકાર બિધા અભ્યાસા ❀ થોડા પરિશ્રમ કોઈ સુફલાસા
બહુ તક કરૈ બહુત પરિશ્રમા ❀ તબ વહ સુફલ હોય તે કર્મા
યહ કારન પુર્વ કા ગાઈ ❀ જોઈ અભ્યાસ કીન અધીકાઈ
ઉસકો વહ ગુણ ઝડપ પ્રકાસા ❀ અન્તઃ કરન પ્રથમ સીખા તાસા
જબ જીવ હોય શરીર બિછોહાં ❀ ચૌબીસ તત્વ બદલત હૈ વોહાં
ચૈતન મન બદલત ના હોઈ ❀ અનન્ત બર્ષ સેં સંગ હૈ વોઈ
શુભ અરૂ અશુભ જ્ઞાન મન માહીં ❀ સંગ કુસંગ સે આવત જાહીં
યહ મન કો શુભ જ્ઞાન સીખાવો ❀ તબ યહ જીવ અમર પદ પાવો
જીવ કા કામ મન કે હૈ હાથા ❀ શક્તિ દેય જીવ રાખે સાથા
પાંચ તત્વ માનવ કા દેહાં ❀ સાધન જ્ઞાન મન કા હૈ તેહાં
માનવ દેહ જીવ યહ પાવા ❀ પુર્વ ભાગ્ય જાગી જો આવા
શાન્તિ અખંડ સુખ આત્મ કેરા ❀ યહ અવસર મીલા જો તેરા
ધર્મ માહિ જો ચિત ન દેહૂ ❀ સેમર સુવા પચ્છી તૈં હો તેહૂ

❀ દોહા ❀

અવસર બીતા જાત હૈ ॥ સમુઝ સયાને લોગ ।
એક એક સ્વાંસ ઘટત હૈ ॥ એક દિન હોગા સોગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

ફલ કન્દ દુધ હૈ મૂલા ❀ અન્ન આદિ બહુ બસ્તુ ફૂલા
ખાન પાન મેં યે સબ્ આવય ❀ સ્વાદ બલ બર્ણી ન જાવય
ઇન સબ કી ઉત્પતિ હૈ સોઈ ❀ સ્થલ બહુત નીચ જો હોઈ
પાની મટ્ટી કીચડ તાહીં ❀ ખાતર મૈલા દુરગંધ બહુ આહીં
નીચ તત્વ કોઈ ધ્યાન ન દેહીં ❀ ઉત્તમ બસ્તુ કે કારન તેહીં
ઐસે નીચ માનવ કી દેહીં ❀ હાડ ચામ લોહી કફ કેહીં
મૈલા મુત્ર ભરા તેહિ માહીં ❀ બહુ દુરગંધ આવત જો નાહીં
ઉસમેં જ્ઞાન રતન કી ખાની ❀ પર ઉપકાર જો મોક્ષ ની[illegible]
ઇસ સે નીચ બસ્તુ કા માના ❀ પારસ સંગ લોહ મહંગ [illegible]
બડે સંગ છોટે બડ હોઇ ❀ બાવન સંગ લકડી બ[illegible]

❀ દોહા ❀

સત સંગતિ કો પાય કર ॥ બુરે ભલે હોય જાય ।
સ્વાતિ બુન્દ કે કારને ॥ કપુર કેલા દશાયિ ॥

સત્તગુરૂ જ્ઞાન સુનત હર્ષાઈ ❀ સબ મુનિયોં પડે પગ ધાઇ
ક્રોધ મુનિ બિનય બહુ લીન્હા ❀ નિજ તવ ભાગ્ય સરાહન કીન્હા
સાહબ કબીર કરૂણામય સ્વામી ❀ ભયે અદ્રષ્ય જીવન સુખ નામી

॥ ઇતિ શ્રી ક્રોધ મુની કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ત્રેત્રા યુગ મેં કબીર સાહબકા શુભ લીલા ॥

॥ રાની મન્દોદરી કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

ત્રેત્રા યુગ મેં સો મુની ॥ સાહબ કબીર તે જાન ।
મુનીન્દ્ર રૂપ સે પ્રગટ ભે ॥ લંકા ગયે સો માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

અમર ધામ સત્ય લોક સે આયે ❀ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટ ભે કાર્ય
સંત રૂપ ધારન કિયા સોઇ ❀ સાહબ કબીર કી લીલા જોઇ
નામ મુનીન્દ્ર સો કહવાઇ ❀ હર એક ખંડ મેં બિચરે જાઈ
જિજ્ઞાસૂ ઉપદેશય દીન્હા ❀ લંકા ગવન પીછે કો કીન્હા
લંકાપુરી એક ભક્ત રહાઈ ❀ નામ વિચિત્ર કહત સબ ગાઈ
ભાઠ જાતિ અવતાર હૈ તાહીં ❀ ભાગ્ય બડી સે દર્શન પાહીં
દન્ડ પ્રણામ મુનીન્દ્ર કો કીન્હા ❀ પ્રીમસે ધર લેગે પ્રવીન્હા
પવિત્ર આસન પર બઠાઈ ❀ સોરહ પ્રકાર પૂજન કિયે આઇ
સત્તગુરૂ મુનીન્દ્ર કા જો રૂપા ❀ બહુત પ્રકાશ હૈ વહ સ્વરૂપા
વિચિત્ર ભાટ મોક્ષ લે સોઇ ❀ વિનય કીન મુનિન્દ્ર સે હોઈ

❀ દોહા ❀

બહુત જો ઉત્તમ સમય મેં ॥ કીન જીવ ઉપદેશ ॥
પતિ પત્નિ આનન્દ મેં ॥ જાનિ ઉત્તમ આદેશ ॥ ૭૦

—: ચોપાઈ :—

વિચિત્ર ભાટ કી પત્ની સોઈ ❀ રાની મંદોદરી પાસ ગઈ વોઇ
સ્વામી મુનીન્દ્ર કા પ્રકાશા ❀ કીન બખાન મંદોદરી પાસા
ઐસા પુરૂષ હમ કભી ના દેખા ❀ ઐસા યોગી તુમ નહી પેખા
વિચિપ ભાટ પત્ની મુખ બાની ❀ રાની મંદોદરી કો પ્રિય આની
ઉનકે સાથ મંદોદરી રાની ❀ સતગુરૂ દર્શન આઈ શુભ જાની
હીરા રતન ચરન સો રાખા ❀ પગે લાગી મન મેં અભી લાખા
બહુત બીનય મુનીન્દ્ર સે કીન્હા ❀ રાજ મહલ લે આઇ ચીન્હા
સુન્દર રતન જડિત સિંહાસન ❀ સાહબ કો તહાં દિયે આસન
સિંહાસન સે સવા જો હાથા ❀ ઊંચે બૈઠે દેવ કે નાથા
બૈઠા અધર સબ કોઇ દેખા ❀ સબ આશ્ચર્ય પડે બિશેખા

❀ દોહા ❀

યહ સમાચાર જાનિ કર ॥ વિભિષણ આયે સોય ।
રાવન પુત્ર પરસ્ત પુની ॥ માલદેવ હૈં જોઈ ॥ ૭૧

સ્વામી મુનીન્દ્ર કે પગે જો લાગે ❀ બિભિષણ પરસ્ત બહુ અનુરાગે
વિધિવત પૂજન મેં મન દીન્હા ❀ બિભિષણ તબ પ્રસન્ન તે કીન્હા
તબ સત્તગુરૂ કહેઉ બખાની ❀ થોડેમ સબે દીન સહિદાની
સાહબ કબીર મુનિન્દ્ર જોસ્વામી ❀ પહિચાન સુનિ બિભિષણ પામી
ધામ નામ કામ સબ જાની ❀ યે તીનોં બડ અચરજ માની
ઉપદેશ લિયે બિનય બહુ કીન્હા ❀ બહુ જીજ્ઞાસા પ્રગટ કર દીન્હા
તીનો કા ઉપદેશ કરાઈ ❀ અધ્યાત્મિક બડા જ્ઞાન લખાઈ
સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કી ભક્તિ ❀ તુમ સબ કરો યેહી જો મુક્તિ
ખાન પાન સાત્વિક જાના ❀ રહની કરની પવિત્ર સો માના
મન્દોદરી દોનો કર જોરી ❀ સતગુરૂ સે જો કહા બહોરી

❀ દોહા ❀

મન્દોદરી કહને લગી ॥ સતગુરૂ સુનિયે સોઈ ।
હમાર રાજ કુટુમ્બ કા ॥ ભવીષ્ય જનવો મોય ॥ ૭૨

—: ચૌપાઈ :—

રાની કા યહ બચન સુનિ સોઈ ❀ સ્વામિ મુનિન્દ્ર બિચારે જોઇ
જો ભવિષ્ય કહૂ પુનિ તાહી ❀ આજહિં સે ચિન્તા હોય જાહી
જો નહિં ભાષો યહ પ્રસંગા ❀ મમ ઉપદેશ લાગય ન રંગા
મુનિન્દ્ર સ્વામી બીચારત રાહે ❀ તાહાં બિભિષણ બોલેસો આહે
હે પ્રભુ હમ સબ કા ગુરૂ તોહી ❀ સંચ્ચા કહિ સમુઝાઓ મોહી
ભવિષ્ય કી બાત જો મૈં જાની ❀ સાવધાન હમેં પ્રથમ સે માની
સબકર હઠ બહુત જબ જાના ❀ મુનિન્દ્ર સ્વામી કહન સો માના
તુમ સબ સુનો એક ચિત લાઈ ❀ જમ્બૂ દ્વીપ ભારત ખંડ કહાઈ
ભારત ખંડ કે ઉત્તર દિશ સોઇ ❀ સરયુ નદી બહૈ બડ હોઈ
સરયુ પાસે અયોધ્યા નગરી ❀ રાજ કરત રાજા બહુ સગરી

❀ દોહા ❀

મનુ સે આજ તક પુની ॥ બહુ નૃપ ભે જાન ।
અવધ પુરી મેં હોત ભય ॥ સબ નીતિ સે માન ॥ ૭૩

—: ચૌપાઈ :—

યહી અયોધ્યા નગર મેં સોઈ ❀ દશરથ રાજ કરત હૈં જોઈ
ઉનકા પુત્ર વિષ્ણુ અવતારા ❀ હોઈ હૈં જગત જાનય તે સારા
મનુષ્ય શરીર ધારણ યો કરહીં ❀ તાનો સુનો ચિત્ત તુમ ધરહીં
રામ નામ પ્રસિદ્ધ જગ હોઈ ❀ સીતા નામ રાની કા સોઈ
ભાઈ નામ લક્ષમન સો જાના ❀ રૂપ રાશિ બલ બહુત બખાના
પિતા બચન પાલન કે હેતુ ❀ બન આવેંગે નીતિ કા સેતૂ
સીતા કા ગુણ રૂપ પ્રશંસા ❀ રાવન સુનેંગે નિજ કુલ નાસા
તે મારીચ કા મદત બખાની ❀ રાવન હરૈ સીતા કો જાની
યહ અનીતિ પાપમય કામા ❀ રીક્ષ બન્દર લે ચઢિ આઇ હૈં રામા
રામ લક્ષમન દોનો ભાઈ ❀ બડી સૈન કપિકા અધિકાઈ
લંકા ઘેર લેય બડ જોરા ❀ નષ્ટ ભ્રષ્ટ કરૈં બહુ સોરા
દોનો પક્ષ કે પુનિ જો માહી ❀ યુદ્ધ બડા જમેગા તાહી

યુદ્ધ મેં રાવન કુમ્ભ ઓ કારન ❀ મેઘનાદ જાનો બલ દ્વારન

❀ દોહા ❀

એ સબ જુઝી જાયગે તે લેખિ નિશ્ચર ભાય ।
તુમ તીનો મમ ભક્ત હો ॥ બહુત કષ્ટ ન આય ॥

—: ચૌપાઈ :—

લંકા રાજ બિભિષણ હોઈ ❀ તુમહિ કરેંગે જાનો સોઇ
સીતારામ લે અવધહિ જઈ હૈ ❀ યશ કવિ સંતન સબ ગઈ હૈ
બની ભવિષ્ય સત્તગુરૂ મુખ જાની ❀ તીનો હુતિ મુખ તે કુમ્હી લાની
સૌકા તુર ભય સબ તાહીં ❀ ક્ષણ ભર લીયે સબન કો આંહીં
મંદોદરી દોનો કર જોરી ❀ મુનિન્દ્ર સે પુનિ કહી બહોરી
સબ શક્તિ સે પૂરન સ્વામી ❀ ગુરૂ હમાર તુમ અન્તરયામી
રાજા કો તુમ જો સમુઝાઈ ❀ અનરથ હોત રોકો સો આઈ
ધર્મ નીતિ તે નિશ્ચર નાથા ❀ પાલય તો યહ અનર્થ ન કાથા
તબ મુનિન્દ્ર સ્વામી કહ સોઇ ❀ યહ સબ ભવિષ્ય મેં તે હોઇ
યહિ બાત ટારન નોહી યોગૂ ❀ કારન બહુત માનો તુમ લોગૂ

❀ દોહા ❀

વહ સબ કારણ સે પુનિ ॥ રાવન બચન ન માન ॥
રાનિ મંદોદરી તે પુનિ ॥ બચન કહા બિલખાન ॥ ૭૪

—: ચૌપાઈ :—

હે પ્રભુ તુમ સમરથ બડ જાના ❀ મમ પર દયા કરો સો માના
રાજા કો સમઝાવો તાહીં ❀ ન સમઝય તો ભાગ્ય નસાહીં
રાની કહા બહુત હઠ દેખી ❀ બિભીષણ પ્રાસ્ત કા મત પેખી
કહેઉ બુલાઓ રાવન સોઈ ❀ તુમ સબ કે મન નિશ્ચય હોઈ
દાસી સંગ લીના પુનિ સોઈ ❀ એક પ્રતિહાર ઔર પુનિ જોઈ
રાની જાય પગે પુનિ લાગી ❀ બીનય કીન મનમેં દુઃખ જાગી
સ્વામી નાથ સુનો મમ બાની ❀ રાજ મહલ આયે એક જ્ઞાની
તેજ પ્રભાવ ઉનકર બડ દેખા ❀ તીન કાલ કા જ્ઞાન બિશેખા

સત્તગુરૂ કો પગે સો લાગી ❀ કીન પ્રણામ વિનય સો રાગી
સાહબ કબીર મુનિન્દ્ર સ્વામી ❀ સબહીન પુજા કીન મન જામી
સ્વામી મુનિન્દ્ર કહા જો સોઈ ❀ મૈં પ્રસ્થાન કરો પુનિ જોઈ
યહ કહિ હો ગે અન્તર ધ્યાના ❀ સબ કોઈ બડ અચરજ માના

❀ દોહા ❀

સાહબ ગે નિજ ધામ કો ॥ સબહિન કીન બિચાર ।
મુનીન્દ્ર કા ઉપદેશ જો ॥ પાલન કીન નિર્ધાર ॥ ૮૪

—: ચૌપાઈ :—

પ્રશ્ન હોત હૈ જો બહુ આગે ❀ સો મૈં કહોં યહાં અનુરાગે
સ્વામી મુનિન્દ્ર જો સુખ દાતા ❀ લકા ભવિષ્ય કહે ઉન જાતા
મન્દોદરી આદિ દુઃખ હોઈ ❀ સ્વામી કહન ઉચિત ન સોઈ
દુસર પ્રશ્ન યહ તે જાનો ❀ મુનિન્દ્ર મેં સબ શક્તિ માનો
અપને શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ રાવન મે સતગુન કયો ન લાવા
જો અનિષ્ટ લકા કો હોઈ ❀ ઉસકો રોક સકે વહ સોઈ
પ્રથમ પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો ❀ ભવિષ્ય કહન ઇચ્છા ન માનો
મંદોદરી બિભિષણ પુનિ કેરા ❀ બહુ હઠ જાનિ કહેઉ સો તેરા

❀ દોહા ❀

દુસર પ્રશ્ન કા જો પુનિ ॥ ઉત્તર સુનો તુમ જાન ।
સર્વ શક્તિ પુનિ મુનિન્દ્ર મે ॥ હોન હાર બલવાન ॥ ૮૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર મુનિન્દ્ર સ્વામી ❀ સર્વ શક્તિ જો પુરન જામી
રાવન બુદ્ધિ પલટિ સો સકતે ❀ ઉનકે લિયે કામ નહિ બડતે
નહિ પલટન કા કારણ અનેકા ❀ સત્તગુરૂ સબ જાનત હૈં તેકા
સનકાદિક જો ચારો ભાઈ ❀ બૈકુંઠ ધામ મે સો તે જાઈ
જૈ અરૂ વિજય રોકા પુનિ સોઈ ❀ રાક્ષસ હોન શ્રાપ દિયા જોઈ
તીન જન્મ કા શ્રાપ ભા તેહી ❀ રમા કહા એક તારબ મેહી
દુસર સનકાદિક સો લીન્હા ❀ તીસર હરી જો તારન કીન્હા
લક્ષ્મી ભઈ સીતા અવતારા ❀ રામ રાવન કો યહી કારન મારા

જગત યેને ઉધ્ધાર સો માના ❀ કારન રામ એહી બન આના
ઋષી મુનિ મિલાપ બખાની ❀ હનુમાન સુગ્રીવ મીતાઈ જાની

❀ દોહા ❀

રાવન ને જો કષ્ટ દિયા ॥ ઋષી દેવ કો જાન ।
યહ કારન સો બડા થા ॥ સો, સબ માનો આન ॥ ૮૯

❀ ચૌપાઈ ❀

બ્રહ્મા શીવ શક્તિ જો તાહીં ❀ રાવન આશીષ દીન સો આહીં
યહ સબ કારણ પુનિ જો ગાવા ❀ ભવિષ્ય હોન રહા સો આવા
સાહબ મુનીન્દ્ર સબ જાનન હારે ❀ ઇસ કારન યહ નહીં સુધારે
પ્રિય જીજ્ઞાસુ સુનો યહ રીતી ❀ કુદરત બડા અચમ્ભા કીતી
અહંકાર યહ જોધા ભારી ❀ રાવન લે સમ્ઝા નહી ખારી
અહંકાર જન્મ કા કારણ ❀ જુદા જુદા બર્ણો તે સારણ
રાજ પ્રાપ્ત હોય જો માનો ❀ પૈસા ફૌજ બડી પુનિ જાનો
નાગ[1] બાજ[2] બાગ બગીચા ❀ સ્ત્રી પુત્ર કુટુમ્બ સર્બ ઊંચા
બિરિયે વાન રૂપ મેં આગર ❀ બિદ્યા બિજ્ઞાન સિદ્ધિ મેં સાગર
યોગ તપ ભક્તિ સેવા જાનો ❀ આશ્રમ ઊંચ તાહિ પહિચાનો

❀ દોહા ❀

યહ માયા મદ કો પુનિ ॥ જનમ દેય જો જાન ।
યહ આયે મદ હોત હૈ ॥ ઇસકી રીતી માન ॥ ૮૭

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર માયા કા અંગ બખાના ❀ ઉસમેં સુખ નાના બિધિ જાના
માયા કા જો અંગ કહાઇ ❀ ઉસમેં જગત ચલે સુખ દાઈ
વોહી જગત કા જો તે સોભા ❀ મન જો સમઝ કરે ન લોભા
ધર્મ ઔર વ્યોહાર જો જાના ❀ વહી પદારથ અમી સમ માના
બસ્તુ એક જો હૈ પુનિ સોઈ ❀ એક ગુન એક અવગુન હોઈ
ચન્દ્ર પ્રકાશ સબ કો ગુન દેહીં ❀ ચોરન કો અવગુન હૈ તેહીં
તીનો ગુણ જો એહીસ સમાના ❀ રજ સત જો તમગુણ પ્રધાના
પુર્વ સુકૃત જો જીવને કીન્હા ❀ ઉસકો સુખ નાના વીધિ દીન્હાં

1 હાથી 2 ઘોડા

—: ચૌપાઈ :—

વહાં જો નમિ માર્ગ જો આહી ❀ ચોબી ગુરૂ પાસ મેં તાહી
પઠન લીખન પોથી અરૂ જ્ઞાના ❀ ગુરૂ ગમ ભેદ જુદા કરી જાના
કરે સમાધી સ્વાંસ ચઢાઈ ❀ બહુત બિજ્ઞાન કથૈ સમઝાઈ
તો ભી રૂપ વહી ના જાના ❀ પાર બ્રહ્મ નીઃક્ષર જો માના
પુરન ગુરૂ દયા જબ હોઈ ❀ તબ વહ ભેદ હંસ ને જોઈ
વેહી ગુરૂ પર સબ કુછ વારો ❀ સેવા કરો મોક્ષ પદ ધારો
વહ ગુરૂ જબ હોય દયાલા ❀ બંગ સે હંસ કરે તતકાલા
કરે સંતસંગ બહુત તુમ સોઈ ❀ તબી ગુરૂ કો જાનો જોઈ
શબ્દ હમાર તુમ સબ માની ❀ એહી જ્ઞાન હૈ મોક્ષ નિશાની
યહ શબ્દ જો કીને બિચારા ❀ જીવત હંસા મોક્ષ પદ ધારા
અજપા ધ્યાન ગગન મેં લાઈ ❀ દર્શન કરે પુરૂષ કા જાઈ

❀ દોહા ❀

સ્વામી મુનિન્દ્ર કહિતા જો ॥ સુનો બિભિષણ રાય ।
મન્દોદરી પ્રસન્ન સબ ॥ રાજ કુટુમ્બ સબ આય ॥ ૮૧

—: ચૌપાઈ :—

ન્યારા લોકી બડા હૈ ધામા ❀ સ્વેય બ્રહ્મ કીન બીસરામા
ન્યારા ધામ વહ તુમ જાનો ❀ પુરન પુરૂષ તાંહિ બખાનો
ઐસા લોક પુરૂષ કા આહી ❀ દુઃખ-સુખ જુઠ સાચ હૈ નાહી
પ્રાપ પુન્યે વહાં તે નાહી ❀ પૂરણ બ્રહ્મ આપ દર્શાહી
વેહાં ન ચિન્દ હંસ પ્રકાશૂ ❀ કેલા તાસૂ બહુત ઉજાશૂ
જહાં જ્ઞાન ધ્યાન નહિ તાપા ❀ વેદ કુરાન મંત્ર નહિ જાપા
રહની ગહની કરની નાહી ❀ જહાં ઇન્દ્રિ ભાવ નાં તાંહી
બાહેર ભીતર ધરને અધારા ❀ પિન્ડ બ્રહ્માન્ડ નહિ કુછ સુધારા
તીન ગુણ પાંચ તત્વ નાહી ❀ પ્રકૃત પચીસ તહાં ન જાહી
પ્રાણ આદિક તહાં સો નાહી ❀ આદિ-પુરૂષ રહે જહાં તાંહી
મૂલ[1] ફૂલ મેલ ના સોઇ ❀ વૃક્ષ નાહિ ફૂલ બંડ જો કોઈ

1 શરીરે

❀ દોહા ❀

અર્ધ ઉર્ધ ઓહં નહી ॥ સ્વાંસ પ્રગટ ન આહિં ।
નીરાકાર સાકાર જો ॥ ઇનસે ભિન્ન હૈ તાહિં ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

નિક્ષર અબિગત જાનવ તાહીં ❀ જગત કેર સબ મૂલ કહાહીં
જહાં પુરૂષ તહવાં કછુ નાહીં ❀ સાહબ કહા હમ દેખા તાહીં
જો મમ સૈન લખૈ પુનિ કોઈ ❀ પદ નિર્બાન પાવય જો સોઈ
સત્તગુરૂ સોઈ જો અલખ લાઇ ❀ આપહિ આપ મેં તો દર્શાઈ
બીજ મધ્ય જો વૃક્ષ હૈ જાના ❀ વૃક્ષ મધ્ય જો છાયા આના
પરમાતમ મેં આતમ સોઈ ❀ આત્મ બીચ શક્તિ તે હોઈ
નભ બીચ મેં સુન્ન સમાના ❀ સુન્ય મધ્ય ઓંકાર સો જાના
નિઃક્ષર મેં અક્ષર હૈ જો સો ❀ અક્ષર ક્ષર વિસ્તાર કરો સો
જૈસે ભાનુ મેં કીરન કી આસા ❀ કીરન મેં જો તે હૈ પ્રકાશા
પાર બ્રહ્મ સે જીવ જો તાહીં ❀ જીવ મેં સ્વાંસ બાસા તે માહીં

❀ દોહા ❀

સ્વાંસ મધ્યે શબ્દ જો ॥ અર્થ શબ્દ કે માહ ।
બ્રહ્મ સે જીવ સ્વાંસ જો ॥ ન્યારા સદા રાહહિં ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

આપહિં વૃક્ષ બીજ જો અંકુરા ❀ આપહિ ફૂલ ફલ સબ તે જુરા
આપહિ સૂરજ કીરણ જો સોઈ ❀ આપહિ જીવ તે માયા હોઇ
આત્મ મેં પ્રમાત્મ જાનાં ❀ પરમાત્મ જો આપહિ માના
ઝાંઈ મે એક ઔર હૈ ઝાંઈ ❀ બોલય તહાં બ્રહ્મ જો સાંઈ
દૃષ્ટિ પરે સો માયા હોઈ ❀ જિસસે જગત રચા હૈ સોઇ
વહ પુરૂષ અચલ જો તાહીં ❀ ચલાયમાન કબહીં ના આહીં
જ્ઞાન ઉડા જો પાવત હંસા ❀ તબ સબ દુઃખ જો હોય બિધન્સા
મોક્ષ અમર સોઈ પદ પાઈ ❀ ચૌરાસી મેં વહુરી ના આઇ
એસા જ્ઞાન સુના જબ વોહી ❀ રાની મંદોદરી બિભિષણ જોહી

સ્વયં સિદ્ધ સત્ય લોક નિવાસી ❀ સુર્ય સમ તેજ કેર પ્રકાસી
અધર સિંહાસન બૈઠે સોઇ ❀ ખાન પાન જરૂર નાં હોઈ

❀ દોહા ❀

નામ મુનિન્દ્ર સો મુનિ ॥ જાનો રાજન સોય ।
મમ હઠ કેરે કારણે ॥ ભવિષ્ય જનાયે જોય ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

શોક જનક આપન સબ સોઈ ❀ કહેઊ ભવિષ્ય બડા દુઃખ હોઈ
ઉનકા દર્શન તુમ જો કરઊ ❀ બુદન હાર નીકા મિલ ગયઊ
દર્શન કરી ઉપદેશ જો લેહૂ ❀ લંકા રાજ જાયં ન તેહૂ
આપન કુટુમ્બ સુખી સો તાહીં ❀ મમ અહિવાત રહે સો આહીં
ઉન આશીશ તે મમ સુખ નીકે ❀ તવ બડી ભાગ્ય પધારે જીકે
અપને આતમ કા કલ્યાણા ❀ ઉન ઉપદેશય સે મમ જો જાણ્યા
રાની કી ભય ભીત સુનિ બાની ❀ જલત તેલ મેં જસ પર પાની
રાવન કહા સુનો પ્રિયા સોઈ ❀ કર્મ લિખ મેટય ના કોઈ
જોઈ સિદ્ધ હો તુમ બડ જાનો ❀ કરો બખાન બહુત સો માનો
તે કયા ઇશ્વર હૈં બડ સોઈ ❀ અબહી ચલો દેખો મમ વોઇ
અસ કહી રાવન ખડગ તે લીન્હા ❀ રાની દેખ ભયંકર ચીન્હા
જાનેવ પતી પર કાલ તુરાના ❀ હોન હાર હોઈ હૈ બલવાના
યહ પુરૂસ્વારથ નિસ્ફલ હોઈ ❀ સ્વામી સુનિન્દ કહા થા સોઈ

❀ દોહા ❀

રાવન આય કે દેખા ॥ સંત સિંહાસન માંહ ।
ઊંચે અધર બૈઠા મુની ॥ જાનો જાદુ તાહિં ॥ ૭૭

—: ચૌપાઈ :—

મદ જલ ભરા બહુત છલકાહીં ❀ દેહ તલાવ બાહર સો જાહીં
રાવન ક્રોધ બહુત ઉર આવા ❀ સ્વામી પર તલવાર ચલાવા
બહુત વાર ઘાવ પુનિ કીન્હા ❀ લોહી માંસ છેદ ના ચીન્હા
જસ અકાશ મેં પવન ઉડાઈ ❀ પવન કા ચિન્હ દેખ ન આઈ

ખડગ ઘાવ અસર ન કીન્હા ❀ મન મેં શ્રમ ક્રોધ ભય લીન્હા
યહ અઘટિત ઘટના સબ દેખા ❀ વિભિષણ પ્રાસ્ત મન્દોદરી પેખા
રાવન ડર કોઇ બોલિ ન સકઈ ❀ મનમે અનુભવ દુઃખ કા કરઈ
સ્વામી મુનિન્દ્ર કા કુછ ન હોઈ ❀ રાવન ચલે ગયે સુખ ગોઈ
મંદોદરી બીભીષણ આદિક ❀ બિનય કરે બહુ જાનિ અનાદિક
સેવા ભાવ બહુત સો કીન્હા ❀ મુનિન્દ્ર કહા મમ દુઃખ ન ચીન્હા
હમ કો દુઃખ જરા નહી હોઈ ❀ તુમ સબ ચિન્તા કરો મત કોઈ

❀ દોહા ❀

મમ ઉપદેશ કો પુનિ ॥ કરીહો પાલન સોય ।
તુમ સબ કો સુખ મિલેગા ॥ યેહી અશીર્શો હોય ॥ ૭૮
મન્દોદરી રાની પુનિ ॥ પ્રસ્ત બીભીષન આસ ।
હાથ જોરી બિનતી કરૈ ॥ સ્વામી મુનીન્દ્ર કે પાસ ॥ ૭૯

—: ચૌપાઈ :—

કહા બીભીષન દો કર જોરી ❀ સ્વામી મુનીન્દ્ર સુન અર્જી મોરી
ઘટ કા જ્ઞાન કહો સમુઝાઈ ❀ આત્મ મોક્ષ અમર પદ પાઈ
સાહબ કબીર મુનીન્દ્ર તે જોઈ ❀ સુનિ પ્રશ્ન આનન્દ મેં હોઈ
બોલે અમૃત બચન સોહાયે ❀ તુમ સમ સુનો એક ચિત લાયે
આત્મ કલ્યાન તત્વ હૈ નીકા ❀ યેહી માહી બીરાજત જીકા
ગગન મંડલ સ્થાન બખાની ❀ તાલા લાગ બડા તહાં જાની
સંત જૌહરી પરખૈ સોઈ ❀ લાખો મેં એક કોઈ હોઈ
ઘટ તાલા તે જાન્ય તાહીં ❀ ઘટ પ્રવેશ કરત હૈં વાહીં
સોહં શબ્દ સે ધ્યાન લગાહીં ❀ તબહિં સુરતા આગે કો જાહીં
આગે માર્ગ હોન તબ લાગા ❀ સુરતા રસ રસ ચલી સો આગા
તહાં રૂપ હમાર પુનિ સોઈ ❀ મન્ડલ ભીતર બડા સુખ હોઈ

❀ દોહા ❀

વહ મન્ડલ મેં પુરૂષ હૈ ॥ હમૈ વોહી સો જાન ।
નીઃક્ષર બ્રહ્મ કહત હૈ ॥ સાંચ રૂપ પહિચાન ॥ ૮૦

રાજ પ્રતાપ હોય જો સોઈ ❀ પૈસા લશ્કર દેખે જોઈ
સમઝય મન મેં યહ સો જાતી ❀ યહ સબ નાસમન જો આની

❀ દોહા ❀

યહ માયા હરદમ નહીં ॥ કોઈ સમઝય તે જોય
ઉસકો દેખીકર પુની ॥ ચતુર કો મદા ન આય ॥ ૮૮

—: ચૌપાઈ :—

વિદ્યા વલે રૂપ ધન સોઈ ❀ સ્ત્રી પુત્ર કુટુમ્બ સો જોઈ
એ સબ નાસ માન સો જાનો ❀ એક દિન ચલે જાયેગા માનો
અપને સે વિછોહ હો જાઈ ❀ એસે બહુત બાર ભા આઈ
જો માયા કા અંગ બતાવા ❀ યહ સબ જો પ્રમારથ લાવા
તો માયા બીપ અમરીત હોઈ ❀ દુસર હિત લગાવય જોઈ
અપને સૌખ મૌજ ન જાનો ❀ રજો તમો ગુણ મેં ન આનો
શુધ્ધ સતો મા વૃતી ભયઊ ❀ શરીર નીર્વાહ કો તુમ કહેઊ
તો વહ માયા કા સબ અંગા ❀ જીવ કો સુખ દેવય સે સંગા
સતસંગ હરદમે જો પુનિ કરનાં ❀ મન ન લુંટી જાય પીવ સરનાં
રાવન ધ્યાન યહ નાં દીન્હા ❀ લંકા સે બાહેર વહ કીન્હો

॥ ઇતિ શ્રી મન્દોદરી કા પ્રસંગ સમ્પુર્ણ ॥

॥ મધુકર કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

લંકા મેં ઉપદેશ કરી ॥ અયોધ્યા આયે તાસ ॥
સાહબ કબીર જો પુનિ ॥ સ્વીમી મુનિન્દ્ર હૈ ખાસ ॥

—: ચૌપાઈ :—

અવધ પુરી જે તે બડ ધામોં ❀ મધુકર બીપ્ર રહૈ તે ગામોં
મુનિન્દ્ર સ્વામી કો મિલિ ગયઊ ❀ બડે ભાગ્ય સે દર્શન ભયઊ
મુનિન્દ્ર કા બહુ રૂપ પ્રકાશા ❀ દેખિ કે મધુકર ભયે હુલાસા
ચરન મેં પરિ પુજા સો કીન્હા ❀ પ્રશ્ન પુછન મેં મન તે દીન્હા

આત્મ કલ્યાણ હોય જેહિ ભાંતી ❀ મોક્ષ હોય કૈસે જો આંતી
સાહબ મુનિન્દ્ર કહા તે સોઈ ❀ સત્ય લોક કી મહીમા હોઈ
સુનિ મધુકર આશ્ચર્ય માના ❀ કહેઊ પુરૂષ જો તુમ મૈં જાના
પુરૂષ ભાવ સુનિ તેહિ હરખન્તા ❀ હમકો લોક દેખાઓ સંતા
તબ હમકો પ્રતીત સો આઇ ❀ યહ કહી ચરન પડે લપટાઇ
સ્વામી મુનિન્દ્ર નિજ પ્રભાવા ❀ કહેઊં ચલો અવહી બતલાવા

❀ દોહા ❀

ચલો તોહી લોક પુની ॥ અભી બતાઓ સોય ।
ફિર પાછા સો લાવહૂ ॥ શંકા નાહીં કોય ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

રાખ્યો દેહ હંસ લે ધાયે ❀ અમર લોક લૈ તેહિ પહુચાયે
શોભા લોક દેખિ હર્ષાના ❀ તબ મધુકર કો મન પતિયાના
પડયો ચરન મધુકર અકુલાઇ ❀ હે સાહબ અબ તૃષા બુઝાઈ
હમ ન જાવ અબ વહ દેશા ❀ વહાં બહુત હે કર્મ કલેશા
સાહબ કહા ચલો જગ માહીં ❀ ઔર જીવ ઉપદેશો તાહીં
હંસહી લૈ આયો સંસારા ❀ પૈઠ દેહ જાગ્યો દ્વિજ બારા
મધુકર ઘર ષોડસ જીવ રહહીં ❀ પુરૂષ સંદેશ સબન સે કહહીં
ગહો ચરન સમરથ કે જાઈ ❀ યહી લેહિ યમ સો મુકતાઈ
મધુકર બચનસબન મિલી માના ❀ મુક્ત જાનિ લીન્હો પરવાના
ઘટ ભીતર સબ જ્ઞાન બખાના ❀ રહની કરની સો સબ માના
જિજ્ઞાસૂ જીવોં હૈં સોઇ ❀ યહી ઉપદેશ જનાયેવ જોઈ

❀ દોહા ❀

કુટુમ્બ સહિત મધુકર પુનિ ॥ બિનય કીન જો સોય ।
નામ કી મહિમા કહો પ્રભુ ॥ દીન દયાલ તુમ હોય ॥

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી મુનીન્દ્ર કહૈં પુનિ સોઈ ❀ મધુકર તુમ્હે જો ચિત દે જોઇ
જો તુમ પુછા હૈ દીજ હર્ષાઇ ❀ નામ કી મહિમા મૈં સો ગાઈ

સત્ય નામ જો તુમ તે જાની ❀ સબ મે પ્રધાન યહ નામ બખાની
અજર[1] અચિન્ત નામ હૈ સોઈ ❀ અબિનાશી[2] કહત હૈં જોઈ
આદિ બ્રહ્મ પૂરણ પતિ આહીં ❀ જિવ કા ધની કહત સબ વાહીં
અમર ધામ બાશી સો તાહીં ❀ વહી નામ બડા હૈ જાહીં
અદલી[3] અમી કહત બુધ બાસો ❀ સબ જીવોં પર અદલ હૈં સાસો
અજાવન[4] આદિ નામ પ્રકાશા ❀ વાહેર રહી સો જોવય તમાશા
સતસુકૃત ગાવન કે યોગૂ ❀ જપત હોય પુન્ય બડ હોગૂ
પરમાનંદ કહત હૈં જોઈ ❀ જો આનન્દ બર્ણી સકે ના કોઈ
અખિલ સનેહી સબ મેં પ્રેમા ❀ સબ સે જુદા અલગ હૈ નેમા

❀ દોહા ❀

સત્ય નામ સત્ય પુરૂપ જો ❀ નાસ કભી ન હોય ।
બિદેહી સ્વરૂપ બ્રહ્મ કા ❀ બરતન પાર ન હોય ॥ ૯૨

—: ચૌપાઈ :—

નિહ કામી કુછ ઈચ્છા નાહીં ❀ આપહિં પૂરન સવ વિધિ તાહીં
નિઃહ અક્ષર આદિ સો આહીં ❀ અક્ષર જિનસે સબ પ્રગટાહીં
અવિગત અમર અપાર હૈ સોઈ ❀ નાસ ગતી પાર ન હોઇ
અચલ[5] અભેદ જાનો તાહીં ❀ બડ વિશ્રામ જીવો કા આહીં
ગુરુગમ અગમ જાનો તામે ❀ બડ વિશ્રામ જીવો કા નામે
હૈ વડ અગમ કોઈ નહિ પાવય ❀ અગોચર ઈન્દ્રિય પરે લખાવય
અલખ બિધાન લખા ન જાઈ ❀ અભય અગાહ યહ પુરુપ કહાઈ
દીન બન્ધુ દુખી પર દાયા ❀ કરૂણામય દયા તેઈ કહાયા
દયા સિન્ધુ સમુન્દ્ર સમ જાની ❀ દયા ભરી ન જાય બખાની
હંસન પતિ હૈં સવ કર સ્વામીં ❀ સબ ઘટકે જો અન્તર યામી

❀ દોહા ❀

અધમ ઉધારન હૈ પ્રભુ ॥ પાપીન કો સો જાન ।
મંગલ કારી નામ હૈ ॥ વહ તુમ જાનવ માન ॥ ૯૩

—: ચૌપાઈ :—

હિરંવર વડ શ્રેષ્ઠ હૈ તાહીં ❀ હીરા નામ ખાની જો આહીં

૧ જર નહિ ૨ નામ નહિ ૩ સત્ય પ્રબંધ ૪ આપ.જીનમ નહિ ૫ ચલાયમાન નહિ

બ્રહ્મ પ્રસારી નામ યહ ભાષા ❀ સબ બ્રહ્માંડ મેં વ્યાપા હૈ આખા
અરૂપ અથાહ રૂપ ના તાહીં ❀ થાહ કોઈ પાવત ના વાહીં
આનંદ કર તુમ જાનો હોઈ ❀ ઐસા નામ પુરૂષ કા જોઇ
જોગજીત નામ સબ જીતા ❀ સન્તન કો સુખ દેત પ્રતીતા
મુક્ત ગતી રૂપ હંસ કો કારી ❀ સચીદાનંદ તેઇ સુખ ધારી
જોગ સંતાયન પતિ હૈં સોઈ ❀ સુખ સાગર મેં રહે સમોઈ
સર્બાતીત સબકે પરે સાકો ❀ અમી અંકુર નાસ ના તાકો
બિશ્વાત્મ પુરૂષ હૈં સાખો ❀ કહિયે અનાદી બ્રહ્મ સો ભાખો
સત્ય લોક પતી પુનિ સાગો ❀ બિભુ મન વ્યાપક હૈં સો જાગો

❀ દોહા ❀

હૈ દર્શન કે યોગ્ય જો ॥ મુનિન્દ્ર પુરૂષ સો જાન ।
સર્વ દર્શન શક્તિ ધરે ॥ પુરન ભરે હૈં માન ॥ ૯૮

—: ચૌપાઈ :—

સોહં પોહં જોહં જો તાહીં ❀ કોહં વોહં જાનો આહીં
સર્બ[1] મઈ વ્યાપા હૈ સોઈ ❀ ભક્તો અમી જાનત તે જોઇ
સત સન્તોષ શબ્દ સ્વરૂપા ❀ પ્રાણ નાથ સદગુરૂ અનૂપા
જન્મ નિવારણ બંદી છોરા ❀ શીલ રૂપ શીતલે બહારા
અજગૈબી ઓ મુક્તિ પ્રદાયક ❀ નામ પરાયણ ખ્યાત હૈ જાયક
સંતોષ પ્રિયા તે પ્રાણ પિયારા ❀ સ્થિર નામી સાહિબ કા ધારા
સોહં શબ્દ અભય પદ દાતા ❀ હંસ સોહં નામ બિખ્યાતા
યોહંગ દ્વીપ મંડન અધિકાઇ ❀ હિરંબ ડોરિ રહિ પુનિ છાઈ
અમોલ અસોચ અસંસય અધીરા ❀ સાર નામ અડોલ શરીરા
સબ યોગેશ્વર કબિ હૈં સોઈ ❀ ધર્માધ્યક્ષ પરમાત્મા હોઈ
હૈ સાંતિ ગતી શાન્તી દાઈ ❀ યહ સબ નામ પુરૂષ કાગાઇ
સત્ય નામ બડા સો જાનો ❀ સબ નામો મે હૈ પ્રધાનો
સાહબ કબીર કહૈં સમુઝાઈ ❀ મધુકર તુમ સુનો ચીત્ત લાઇ
યહ સબ નામ પુરૂષ કા આહીં ❀ એક સે એક કહા મૈં તાહીં

[1] સબ

❀ દોહા ❀

એક સો એક નામ જો ❀ સત્ય પુરૂષ કા જાન ।
ઔર નામ અનંત હૈં ❀ કો કરિ સકે બખાન ॥ ૯૫

॥ ઇતિશ્રી મધુકર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ લોમશ મુનિકા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

લોમશ ઋષી બહુત બડે ॥ કીન યોગ સો માન ।
જીવન ઉનકા સો પુનિ ॥ બહુત સમય તક જાન ॥ ૯૬

—: ચૌપાઈ :—

યોગ ક્રિયસ સમાધી હોય ❀ સ્વાંસ રહૈ બ્રહ્માંડ મા સોઈ
જિતના સમય સ્વાંસ રૂક જાઈ ❀ ઉતની આયુસ બઢે પુનિ આઈ
સ્વાંસ હોય પ્રાણ સે સોઈ ❀ પ્રાણ દશ પ્રકાર કા હોઈ
ઇસમે પ્રાણ મુખ્ય પ્રધાના ❀ નાક મે ચલે દિન નીસ માના
બૈઠે પ્રાણ બારહ પુનિ હોઈ ❀ ચલત અઠારહ જાનવ સોઈ
બાત કરતે ચલતે પુનિ જાના ❀ ચૌબિસ અંગુર કરે પયાના
બોઝા લિયે ચલ બાત કરાઇ ❀ બતીસ જાનો જિજ્ઞાસુ તાહીં
સોવત ગાઢ નિન્દ્ર મેં જાના ❀ ક્ષત્રીસ અંગુર કરે પયાના
બહુત મહેનત કામ જો કરઈ ❀ પૈતાલીસ જાય ગતિ સો તરઈ
મૈથુન કર્મ કે પુનિ માહીં ❀ બાવન અંગુર શાસ્ત્ર કહાહીં

❀ દોહા ❀

મરન અવસ્થા જબ ભયો ॥ ચૌસઠ કહા પુનિ સોય ।
તબ પ્રાણ આવે નહીં ॥ જાનો ગયા જો હોય ॥ ૯૭

—: ચૌપાઈ :—

મુખ સે સ્વાંસ લેં જો કોઈ ❀ આયુસ જલ્દી ખલાસ જો હોય
આયુસ બઢન કા જો જાનો ❀ દો સાધન તુમ સબ તે માનો
પ્રથમ સ્વાંસ સમાધિમ હોઇ ❀ એસે આયુસ બઢત હૈ જોઈ
સાધારણ બઢન કા યહ હેતૂ ❀ ધ્યાન માધન કરે ધર્મ સેતૂ
જાનિ બૂઝિ સ્વાંસ ના ખોવો ❀ શાન્તી મે કામ કરે મન જાવો

ઉપર સાધન કહોં બખાની ❀ દાન પુન્ય ધર્મ રતિ માની
યમ નિયમ સબ પાલન કરઈ ❀ અકાલ મૃત્યુ તેને ન હરઈ
ધર્મ કા સાધન જો બલવાના ❀ અકાલ મૃત ન હોય સુજાના
રજ તમ ગુણ જેને પ્રધાના ❀ જો બહુ પાપ કરે બિધ નાના
આયુષ પુરન તે નહિ જાઈ ❀ વીચય કાલ કે લેય અગુઆઈ

❀ દોહા ❀

પાપ બહુત જબ હોત હૈ ॥ ધન યશ સબ ઘટિ જાય ।
આયુસ સો ઘટિ જાત હૈ ॥ બીચ મરન પુનિ પાય ॥ ૯૮

❀ ચૌપાઈ ❀

જૈસે દીપક તેલ ભરા તાહીં ❀ બતી ડારિ જલાઓ વાહીં
ખુલા મૈદાન મેં જો રાખા ❀ પવન બુઝાય દેય જો વાકા
દીપક રક્ષન મકાન સો જાની ❀ જીવ કા રક્ષન ધર્મ પહિચાની
અપને આયુષ્ય રક્ષન કે હેતા ❀ સ્વાંસ રક્ષન તુમ કરો સચેતા
ધર્મ રક્ષન મદત બખાની ❀ દોનો હોય તો બડ સુખ માની
આગે પ્રસંગ સુનો તુમ ધીરા ❀ લોમશ કથા ચલત બડ ધીરા
લોમશ મુની પ્રાણ રક્ષન કીન્હા ❀ પ્રાણાયામ સમાધી લીન્હા
યહ ક્રિયા કે પુનિ પ્રભાવા ❀ આયુષ્ય બહુત સમય તક પાવા
પ્રલય સમય જબ પુનિ આવય ❀ પાંચ તત્વો મર્જાદ મવાવય

❀ દોહા ❀

લોમશ મુનિ જો પુનિ ॥ પાચ તત્વો બસી કીન ।
ઉનપર અસર કરે નહીં ॥ યહીસ ચિરંજીવ લીન ॥ ૯૯

—: ચૌપાઈ :—

લોમ નામ સંસ્કૃત મેં જાનો ❀ બાલ નામ અર્થ સો માનો
લોમસ મુનિ શરીર પર બાલા ❀ બડા બડા પુનિ રહા સો કાલા
ઈસસે લોમસ નામ જો હોઈ ❀ સંત બિદ્વાન ગાવત હૈ સોઈ
લોમશ સમ તેહિ સમય ન યોગી ❀ એસા કોઈ ના બ્રહ્મ સંયોગી
લોમશ શુભાગ્ય બશ તે તાહીં ❀ મુનિન્દ્ર પ્રભુ આયે જો વાહીં
બહુ પ્રકાશ બર્ણી ન જાઈ ❀ એસા રૂપ દેખા ન કાઈ

લોમશ કીન બિચાર સો તાહીં ❀ યહ કોઈ બડા દેવ જો આહીં
એક પબિત્ર આસન પર બૈઠાઈ ❀ પુજન કીન બહુત હર્ષાઈ
લોમશ બચન કહત ધરિ ધીરા ❀ નિજ પહિચાન કહો વડ પીરા
થોડે મેં સબ કહા બખાની ❀ સ્વામી મુનિન્દ્ર બોલે યહ બાની

❀ દોહા ❀

લોમશ મુનિ તબ જાનિગે ॥ એ સત્તગુરૂ હૈં આદિ ।
જીવન કાજ જગ ફિરત હૈં ॥ ઈનકા જ્ઞાન અનાદિ ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

મુનિન્દ્ર કહા લોમશ સે જોઇ ❀ ધ્યાન સમાધિ કીન બહુ હોઈ
મૂલ તત્વો જો ન પહિચાનો ❀ મોક્ષ મેં વાધા તે જે જાનો
લોમશ સમઝી ગયે પુનિ જીકે ❀ યહ જ્ઞાન ધારણ હુઆ દીલ સીકે
બહુત પ્રેમ જિજ્ઞાસા કીન્હા ❀ સ્વામી મુનિન્દ્ર બડા પદ દીન્હા
નિજ સ્વરૂપ જ્ઞાન સમઝાઈ ❀ ભિન્ન ભિન્ન સબ કહઉ અર્થાઈ
ફિર ભી કહા સુનો મુનિ રાઉ ❀ બહુત સમય દેહ રાખો ન કાઉ
બહુત સમય તક દેહ જો રાખો ❀ કાલ કા ચોર હોવ તુમ તાકો
ધક્કા સહન માયા કા કરના ❀ બડા જોખમ માનો તુમ તરના
કામક્રોધ બડે મદ બીગે ❀ કબહિ દાગ લગાવય યહિ શરીરે
બિદેહ મોક્ષ લેવ અબ સોઈ ❀ યહ કહિ મુનિન્દ્ર અદિષ્ય ભે જોઈ

॥ ઈતિ શ્રી લોમશ ઋષી કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ઋષભ દેવ તથા ઉનકા નવ યોગેશ્વર પુત્રો કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

કાશી ધામ સર્બાનન્દ ॥ કહત ભયે જો સોય ।
સિદ્ધ ગણો તુમ જાનિ લો ॥ સતગુરૂ લીલા હોય ॥ ૧૦૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર યોગજીત સોઈ ❀ સતયુગ મેં પ્રગટ ભે વોઇ
મનુપુરી જો ધામ બખાની ❀ ઋષભ દેવ કી જો રાજધાની
બિષ્ણુ કા ચૌબીસ અવતારા ❀ ઋષભ દેવ એક દેહ જો સારા

સત સુકૃત જો નામ ધરાઇ ❀ સાહબ કબીર હૈ સુરરાઇ
ઋષભ દેવ કા ભરા દરબારા ❀ સ્વામી મુનીન્દ્ર આયે જીવ તારા
ઋષભ દેવ દેખા પુનિ સોઇ ❀ બડ પ્રકાસ પુરૂષ આપહિ હોઇ
રતન જડિત સિંહાસન માહીં ❀ મુનીન્દ્ર કો બૈઠાયો તાહીં
પૂજા કીન વિનય સે સોહૈં ❀ પુત્રો પગે લગાયે જોહૈં
સ્વામી મુનીન્દ્ર કો પહિચાનૈ ❀ ઋષભ દેવ સો સબહી જાનૈં
ભરી સભા મેં કહન પુનિ જાગે ❀ સતગુરૂ પહિચાન દેન જો લાગે

❀ દોહા ❀

સત્ય લોક એક ધામ હૈ ॥ સબ ધામો કે પાર ।
તહાં સમરથ કા બૈઠકા ॥ જો સબ કા કરતાર ॥ ૧૦૨

—: ચૌપાઇ :—

વોહી પુરૂષ યહ આવત ભયઉ ❀ જોગજીત નામ તેહિ કહેઉ
હર એક યુગ મેં પ્રગટ હોઇ ❀ ત્રીગુણ જ્ઞાન પાર હૈ સોઇ
જીવો હિત બિચરે સંસારા ❀ ભવસે ખેય લગાવે પારા
યોગજીત તબ અસ કહેઉ ❀ રાજન સુનો બચન એક રહેઉ
સૌ કુંવર જો આપ કા તાહીં ❀ ઇસમેં નવો જો તે હૈં આહીં
મમ ચરનન કા કીન સ્વપર્સા ❀ ઇનકો જ્ઞાન કહું કોઇ અર્સા
હમાર નામ સે પ્રસિધ્ધ જગ હોઇ ❀ નવ યોગીશ્વર જાનો સોઇ
આપ કા સૌ પુત્રા જો જાના ❀ નવ ભારત જો આદિ બખાના
તેહિ સબ રાજ કરેંગે સોઇ ❀ એકાસી વેદ પઢેગે વોઇ
ઇસમે પુત્ર સુબાહુ માનો ❀ કર્ણાટક પહાડ પર તપ તે ઠાનો

❀ દોહા ❀

જૈન બદ્રી પર્વત પર ॥ એકાબન ગજ મુર્તી માન ।
તુમ ભારત કો રાજ દે ॥ મુક્તિ નારાયન જાન ॥ ૧૦૩

—: ચૌપાઇ :—

તહાં તુમકો દર્શન જો નીકા ❀ શીવજી આપ મિલય જો જીકા
તહાં હમૈં આઉંગા જો સોઇ ❀ તુમકો સ્વરૂપ જ્ઞાન કહો જોઇ

સિદ્ધ સિલા તુમકો બતલાઈ ❀ તુમાર પુત્ર ભારત જો આઈ
યહ દેશ પુનિ ઉનકે નામા ❀ ભારત ખંડ પ્રસિદ્ધ જગ જામા
યહ હમાર આશીસ સો જાનો ❀ અબ હમ યહાં સે કરૈ પયાનો
યોગજીત અદ્રષ્ય હોઇ જાઇ ❀ ભા આશ્ચર્ય સભા કો તાઈ
સર્વાનન્દ સંતો સે ભાખા ❀ રૂષભદેવ પુત્ર રમાવે રાખા
રૂષભદેવ ખડે હોય ભયઉ ❀ બહુત પુત્ર નીચે પડિ ગયઉ
નવમેં હૈ એક યોગીશ્વર ❀ બોલે પિતા સુનો હમદોસ્વર
જલ્દીશ આપ ખડે હોય જાઈ ❀ હમ સબ પત્થર પર પડી આઇ

❀ દોહા ❀

હમ સબકો લાગત ભા ॥ પત્થર કા જો ચોટ ।
ઋષભદેવ તબ બોલિયા ॥ તુમરી રમ્મત ખોટ ॥ ૧૦૪

—: ચૌપાઈ —

તુમરી રમ્મત ગમ્મત માહીં ❀ યજ્ઞોપવિત્ર તુટી ગા આહીં
નવો તબ પ્રશ્ન પુનિ કીન્હા ❀ સબ સંસાર ઇસી મેં ચીન્હા
માયા રમ્મત સબૈ દિવાસા ❀ સબ કર મન ઈસી મે બાશા
લાખો મે કોઈ એક તે જાનો ❀ યહ રમ્મત સે જુદા સો માનો
યેજ્ઞો પબિત્ર સુત કા હોઈ ❀ જીવ દયા સમઝે ના કોઇ
આપહિ બ્રહ્મ વિદ્યા સો જાનો ❀ પાલન માહિ નહિં પુનિ માનો
યહ નિર્ણય કરો તુમ સોઈ ❀ જનેઉ બડા કી આતમ હોઇ
ઋષભ દેવ સબ સભા જાની ❀ સબ કોઇ બિચાર કીન બહુ માની
યજ્ઞો પવિત્ર જો છોટા કહહૂ ❀ બર્ણાશ્રમ મર્યાદ સબ જબહૂ
બ્રહ્મા મનુ બર્ણાશ્રમ થાપા ❀ ઉનકા મર્યાદ મિટેગા આપા

❀ દોહા ❀

સભા સબે બિચાર કરિ ❀ યોગ્ય ઉત્તર ન દીન ।
તબ નવ યોગેશ્વર પુનિ ॥ દેવ વિન્ય તબ કીન ॥ ૧૦૫

—: ચૌપાઈ :—

વહી દેવ કી મદત બખાની ❀ દેવન ધામ ગયે નવ જાની
કોઈ દેવ ઉત્તરના દીન્હા ❀ બરણાશ્રમ મર્યાદ બદ ચીન્હા

બહુ હૈરાન ભયે નવ સોઈ ❀ યોગ્ય ઉતર દીન ના કોઈ
મૃત્યુલોક મેં ફીર પુનિ આયે ❀ પિતા ધામમે જાય સોહાયે
રાજ સભા મેં વહી પ્રશ્ન કીન્હા ❀ સબ કોઇ મૌન ધારન કર લીન્હા
યહ પ્રશ્ન કે ઉત્તર પુનિ તાહીં ❀ ઈશ્વર પ્રાપ્તી કે જો માહીં
ઉત્તર ખડ ગયે સબ વેહીં ❀ લગે કરન તપ નવ સો તેહીં
હૈ નીર્મોહી શ્રી રજ યાની ❀ વહ પ્રદેશ બહુત પવીત્ર બખાની
બહુત વર્ષ તપ કીન અપારા ❀ તબ એક હુઆ બડા ચમકારા
સર્બાનન્દ કહેઊ સમુઝાઈ ❀ સંતો સુનો અનન્દ હોય જાઈ
સુર્ય માફક ઉતરા પ્રકાશા ❀ સબ કો બડ આશ્ચર્ય ભાષા
વહ પ્રકાશ સબ દેખા સોઈ ❀ ઉસસે પુરૂષ પ્રગટ એક હોય
સબકા હૃદય સુદ્ધ હોય ગયઊં ❀ અહો ભાગ્ય જિન દિખત ભયઊ
પુજન કીન સમય અનુકુલા ❀ ચરન ગહે ગયા સબ શુલા

❀ દોહા ❀

નૌ યોગેશ્વર તબ પુનિ ॥ પ્રશ્ન કીન સો માન ।
હે પ્રભુ તુમ અપના સબ ॥ પહિચાન કરો બખાન ॥ ૧૦૬

—: ચૌપાઈ :—

દુસર પ્રશ્ન યહ હૈ માનો ❀ ચૈતન બડા જનેઉ જાનો
પ્રથમ પ્રશ્ન કે ઉત્તર કાહા ❀ ધામ હમાર અમરપુર આહા
નામ હમાર યોગજીત જ્ઞાની ❀ જીવન કાજ જગત મેં આની
દુસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો ❀ બ્રહ્મા મનુ બર્ણાશ્રમ કીયે માનો
ચાર વર્ણ પહિચાન કે હેતૂ ❀ યજ્ઞેવ પવિત કીન તે જેતૂ
કર્મ કાન્ડ જાનેઉ જાનો ❀ સદાચાર પહિચાન સો માનો
યજ્ઞો પવિત એક ભેષ તે માના ❀ ચૈતન બ્રહ્મ બહુત બડ જાના
પાંચ તત્વ ચેતન સે હોઈ ❀ તત્વ કા મૂલ વોહી હૈ સોઈ
જો જિજ્ઞાસુ ચતુર સયાના ❀ ચૈતન બ્રહ્મ કો જાનય યાના
યજ્ઞોપવીત આદિક જો ભેખા ❀ માન્ય ના માન્ય ઉનકા ના લેખા

❀ દોહા ❀

એસા નિર્ભય જ્ઞાન સુના ॥ કલ્યાણ કારી સોય ।
નવો જોગેશ્વર આનન્દ હુવૈ ॥ મન મા હર્ષ ભા જોય ॥ ૧૦૭

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય ઉપદેશ પ્રાપ્તિ કે હેતુ ❀ વિનય કીન બહુ ભાંતિ સંચેતૂ
યોગજીત કબીર હૈ જોઈ ❀ કીન ઉપદેશ નવો કા સોઈ
ઘટ ભીતર સબ ભેદ લખાઈ ❀ ધ્યાન યોગ કહેઉ સમઝાઈ
જીવ બ્રહ્મ પવન ઓ સુરતા ❀ ધ્યાન વીશેશ કહઉ ઘટ સમતા
સુની યહ જ્ઞાન આનન્દ હોઇ જાઇ ❀ ઔર બીનય કીન બહુ આઈ
હાથ જોડિ બોલે નવ યોગી ❀ તુમ પ્રભુ કહો જ્ઞાન મૈં ભોગી
ઘટ ભીતર જો તત્વ હૈ સારા ❀ સો સબ જ્ઞાન કહો બિચારા
યહ પ્રશ્ન સુન જ્ઞાન કા રૂપા ❀ હર્ષે બહુત હંસ કે ભૂપા

❀ દોહા ❀

યોગજીત કહત ભે ॥ સુનો નવો તુમ જ્ઞાન ।
સિન્ધુ મથન જબ કીન હૈ ॥ ચૌદહ રતન સો માન ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ —

શબ્દ સિન્ધુ મથન કે માહીં ❀ ચૌદહ રતન શુભ નિકલા તાહીં
પ્રથમ રતન સો પુનિ જાનો ❀ બ્રહ્મ પ્રાપ્ત પ્રેમ લક્ષ્મી માનો
નામ મેં પ્રેમ વડા સો રાખા ❀ શીતલ બચન મુખસે સો ભાખા
બ્રહ્મ સે કામ વોહી જો ધ્યાના ❀ સબ તુફાન ત્યાગા સો જાના
કામ ક્રોધ આદિક હૈ સોઈ ❀ સબ બિકાર ત્યાગા પુનિ જોઈ
દુસર રતન કૌસ્તુભ મની જોસો ❀ દયા રતન જો હૈં ના ખોસે
તીસર રતન કલ્પવૃક્ષ સોઈ ❀ શીલ ગુણા તુમ જાનો જોઈ

❀ દોહા ❀

નિત નિમિત કામ જો ॥ જાનિ બુઝિ કરે સોય ।
ચૌથા રતન ધનવંતરી સો ॥ પર ઉપકારી જોય ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

જૈસે બૈદ ઔષધ કરે સોઈ ❀ સબ કર દુખ હરિ લેત હૈ વોઈ
સો દયા કા હૈ યહ સ્વરૂપા ❀ સબપર દયા જાનો નિજરૂપા
સબ કો સુખ દેન કી ઈચ્છા ❀ મન મેં હોય યહી પ્રતીક્ષા

અમૃત સમ બોલે અસ બાની ❀ સબ કર દુઃખ હરિ લેય સો જ્ઞાની
મદીરા રત્ન પંચવાં હૈ સોઈ ❀ નિજાનન્દ રતન પાન કરે હોઈ
ઇસમેં મગ્ન રહત હૈ જાનો ❀ આત્મ રૂપ સોઈ પહિચાનો
સો જીવ અખંડ મોક્ષ પદ પાઈ ❀ વોહીં જ્ઞાન ગુરૂ જો સમઝાઈ
આનન્દ રૂપ કે તેઈ પ્રભાવા ❀ બહુત કામ સિદ્ધ હોય જાવા

❀ દોહા ❀

કામધેનુ જો હૈં પુનિ ॥ છઠવાં રતન સો આહિં ।
ક્ષમા નામ કા રતન હૈ ॥ ગાવત બુદ્ધ હૈ તાહિં ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

સતવાં રતન ઐરાવત જાની ❀ ઐરાવત સમ સંતોષ બખાની
સહજ ભાવ મેં જો કુછ આવય ❀ ઉસકો દેખ મન હર્ષ બઢાવય
સબ ઇન્દ્રિયોં કો બસ કરિ રાખે ❀ નામ અમી રસ નિસ દિન ચાખે
કુછ પરપંચ મન મેં હૈ નાહીં ❀ ઐસે તુમ સન્તોષ કારો આહીં
હાથી સમ સન્તોષ ધન જાને ❀ ધન સંતોષ સંત સુખ માને
અઠવાં રતન રંભા સો તાહીં ❀ રમ્ભા સમ બોધવૃતી તે આહીં
સબે સિંગાર સંત કા હોઈ ❀ ઇનિપર રાગ જરા ન સોઇ
કીન બખાન યહ ભ્રાંતિ બિચારી ❀ યહ વૃતી રમ્ભા સમકારી
નવમાં રતન હૈ સાત મુખ માના ❀ સાત ભૂમિકા જ્ઞાન પહિચાના

❀ દોહા ❀

પ્રથમ શુભ ઇચ્છા જાનિયે ॥ દુસર શુભ વિચાર ।
તીસર તનુ માનસા પુનિ ॥ સત્વા પતિ હૈ ચાર ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

ચાર પદારથ હૈ જો સોઈ ❀ ઇનકી ઇચ્છા ન જો હોઈ
પંચવા આસન શક્તિ બખાના ❀ પદારથ અભાવની છઠવા જાના
સતવાં તુરિયા ભૂમિકા સોઇ ❀ યહ સાત ભૂમિકા જ્ઞાનહિ હોઇ
યહ ભૂમિકા કે પ્રભાવા ❀ આત્મ તત્ત્વ તબહીં લખિ પાવા
યેહી અશ્વ[1] સપ્ત મુખ હોહી ❀ સબ બિદ્વાન કહત હૈ સોહી

---

૧ ઘોડા ૨ ઘોડા

ઇસસે ભુમિકા સાત બિચારા ❀ ભાખો સોઈ જ્ઞાન હૈ સારા
રત્ન સમાન જાનો જો સોઈ ❀ આત્મ કલ્યાણ યહ ગુણ હોઈ
અમ્રત સમ દશવાં રત્ન જાનો ❀ સચ્ચા બિસ્વાસ ધર્મ મેં માનો
મોક્ષ હોન કે જો હૈ જ્ઞાના ❀ જો સમઝાવય વોહી ગુરૂ માના
હૈ બિસ્વાસ સુધા સમ સોઈ ❀ યાતે વર્ણન કીન મૈં જોઈ

❀ દોહા ❀

ગ્યારહ રત્ન નિજ ધર્મ હૈ ॥ ધનુષ કહત હૈં તાહિં
મોક્ષ કે કારણ જો પુતિ ॥ પાર કરે ભવ આહિં ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર યોગજીત સોઈ ❀ નવોકો કહત હૈ કહ જોઈ
આત્મ ધર્મ નિજ ધર્મ બખાના ❀ નિઃક્ષર તત્વ પહિચાનય આના
સતગુણ ભાવ આચરન સારા ❀ દુસર ધર્મ મન મેં સબ ખારા
કોઇ સંયોગ કર્મ બસ તાહીં ❀ કોઈ દુખ જો આવય સો વાહીં
મન નિશ્ચલ કબહીં ના હાલય ❀ બડ ધર્મ તે તબહીં પહિચાનય
બારહવાં રત્ન સંખ હૈ સોઇ ❀ અનુભવ જ્ઞાન સંખ હૈં જોઈ
જો જો જ્ઞાન આચરન નીકા ❀ અનુભવ હુઆ સોઈ હૈ ઠીકા
સતગુણ બુદ્ધિ જો નિર્મલ હોઇ ❀ આદિ બ્રહ્મ કો જાનય સોઈ
નિઃક્ષર સ્વરૂપ જો તે આહીં ❀ વૃતી અખંડ લાગી જો તાહીં
યહી કા ધ્યાન અસ્મરણ તે જોઈ ❀ મનમેં ઔર બાત ન હોઈ

❀ દોહો ❀

વોહીં જ્ઞાન વિસ્વાસ હૈ ॥ અનુભવ હુઆ હૈ જાન ।
આત્મ કા કલ્યાણ જો ॥ સંખ સમ હૈ માન ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

હિમકર રતન તેરહવા તાહીં ❀ માનો શાન્તિ રતન શુભ વાહીં
પરમ આનન્દ સ્વરૂપ તે પૂરા ❀ પ્રત્યક્ષ અનુભવ હૈ તે સૂરા
દુખ સુખ હોત નહીં હૈં સોઈ ❀ અખંડ પ્રાપ્ત સ્વરૂપ હૈ જોઇ
વૃતિ બ્રહ્મકાર હૈ તે વાકો ❀ સંસય લેશ માત્ર નહિં તાકો

સબ બિકાર નાશ હોય જાઈ ❀ સંત સ્વરૂપ કા ફલ તબ પાઈ
કીસી સે ઇચ્છિ કુછા નહિ ચાહીં ❀ અનઇચ્છા સે આવત હૈ તાહીં
યોગ્ય બસ્તુ બર્તન મેં લીન્હા ❀ અયોગ્ય જાનિ ફેરિ સો દીન્હા
ચન્દ્ર રૂપ શુભ શાન્તી જાનો ❀ જિજ્ઞાસુ કો બડા સુખ માનો
ચૌદહવાં રતન વિષ હૈ સોઈ ❀ વિષ સમ જગત દુખરૂપ હોઈ
જગ મેં દુખ બહુત અપારા ❀ કિંચિત સુખ જો તે સંસારા

❀ દોહા ❀

માયા સુખ ચિન્તન જો ॥ તૃષ્ણા બહુ સો જાન ।
મન ભ્રમંત હૈ તાહિ મેં ॥ અસ્થીર નહી તે માન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

યહ કારણ તુમ જાનો સોઈ ❀ પાપ બહુત હોત હૈ જોઈ
વ્યાપા હૈ તીનો જો તાપા ❀ કહીં શાન્તી મિલત નહિં આપા
જગ મિથ્યા બિષ હૈ સોઈ ❀ તાતે કહેઉ જગ વિષ હૈ જોઈ
ચૌદહ પ્રકાર રત્ન બખાના ❀ બાહેર ભીતર, દોનો જાના
ઐસા જ્ઞાન સુના યોગેશ્વર ❀ મન આનન્દ હુવા જો નવકર
સ્વામી મુનિન્દ્ર કે ચરન પડિ જાઈ ❀ બહુત બિનય કીન સો આઈ
નવો કહા બિનય કી બાની ❀ સોક સિન્ધુ પાર કીન જાની
જો પ્રશ્ન મમ ચિત મેં જાગા ❀ દેવ મુનિ પૂછા મન લાગા
બહુત મુની સે પૂછા જાઇ ❀ સાંચી બાત ન કહી સમુઝાઇ
તુમ પ્રભુ કીહો જો શંકા દોરી ❀ તુમહીં સગા મિત્ર ગુરૂ મોરી
યોગજીત જો કહા હર્ષાઈ ❀ અબ હમ ચલિ યહાં સે જાઈ
યહ કહ હોગે અન્તર ધ્યાના ❀ સબ કોઈ બડ આશ્ચર્ય માના
નવ યોગેશ્વર કા જો નામા ❀ નીચે લિખા સોઈ પુનિ યાંમા[1]
કબી, હરિશ, અંતરિક્ષ જાનો ❀ પ્રલબ્ધ પરલાયન અવિ હોત્ર માનો
દુમિલ, ચમેર્શ કર જો ભજન ❀ એ સબ ભાગ્યવાન થે રાજન
રૂપભદેવ રાજ ભરત કો દીન્હા ❀ તપહિત આપ ગવન બન કીન્હા
ભરત બહુત દિવસ તક રાજા ❀ અપને પુત્રોકો દિયે શીરતાજા

---

૧ ઇસિમેં

વનમેં ગયેવ તપ બહુ કીન્હા ❀ મૃગ બચ્ચા પર પ્રેમ બહુ દીન્હા

❀ દોહા ❀

તેહિ કારણ ભરત પુનિ ॥ લીન મૃગ ઔતાર ।
બહી જંગલ મેં આશ્રમ એક ॥ સંતાન કા આધાર ॥ ૧૧૫

—: ચૌપાઈ :—

બડા આશ્રમ ઋષી કા કહેઊ ❀ બહુત સંત તહં આવત ભયઊ
સંત ઉચ્છિષ્ટ છુટય સો જોઈ ❀ મૃગ શરીર ભરત ખાય સોઈ
વહ ઉચ્છિષ્ટ સંત પ્રસાદી ❀ ભા પ્રભાવ, ભરત કા જાદી
વહ પ્રભાવ પૂર્વ તપ જાનવ ❀ બ્રાહ્મણ ઘર જન્મ લીન માનવ
નામ જડ ભરત કહે સબ કોઈ ❀ યોગીજીત મિલે પ્રભુ સોઈ
સાહબ કબીર હૈ યોગીજીતા ❀ કીન ઉપદેશ જડ ભરત પુનિતા
જડ ભરત પરમહંસ તે સોઈ ❀ બિચરે સબ દિશા જડ સમ હોઈ
એક દિન રઘુગણ કો મિલ ભયઊ ❀ ભુઈ એક થકીત હોય ગયઊ
રાજ અનુચરો પકડી સો લાયે ❀ જડ ભરત પાલકી માંહિ જોડયે
રઘુગણ કી પાલકી સોઈ ❀ લે જડ ભરત ઉઠાયેવ સોઈ
વાટ મેં ચીટી જબ સો દેખૈ ❀ પગ ઉઠાય ઉછલયં બડ પેખૈ

❀ દોહા ❀

રઘુગણ તબ પૂછન લગે ॥ સબ ભુઇ સે સોય ।
પાલકી બહુત ધુજત હૈ ॥ કારન કહિયે જોય ॥ ૧૧૬

—: ચૌપાઈ :—

સબ મિલ કહા સુનો મહરાજા ❀ નયા કહાર આયા હૈ તાજા
વહ કુદત ફાંદત પુનિ ચલઈ ❀ હૈ સતાન કે માફક પરઈ
રઘુગણ કહા જડભરત સે સોઈ ❀ સમ્ભારિ ચલો તુફાન ના હોઈ
કહ જડભરત રાજન સુનિ લેહૂ ❀ સબ મેં આતમ એકહિ તેહૂ
ચીટી મા જો આતમ બસઈ ❀ વહ આતમ હમ તુમ મા રસઈ
જીવોં પર પગ પડે ન તાહીં ❀ યહ મૈં દેખિ ચલત હો વાહીં
જીવ મરે ઉનકો દુઃખ હોઇ ❀ વહ જો પાપ ચઢે સિર મોઈ

વહ બદલા પુનિ દેન કે હેતૂ ❀ જન્મ બહુત લેન પડે જેતૂ
દુસર બાત સુનો નૃપ સોઈ ❀ ભૂત કાલ કહત હો જોઈ
બહુત બખત રાજા ભે હમહીં ❀ બને કહાંર આપ પુનિ તુમહીં
અબ તુમ રાજા ભે સો જાનો ❀ હમ કહાંર ડોલી સો તાનો
કર્મો કા યહ હૈ જો રીતી ❀ જિસમેં જીવ કીયે હૈં પ્રીતી
જગ મેં યહ ચલત હૈ સોઈ ❀ યહ મેં હર્ષ શોક કયા હોઈ

❀ દોહા ❀

રઘુગણ ઐસી બાત સુનિ ॥ જડભરતહિં કર સોય ।
જાના યહ કોઈ સંત બડા ॥ ભૂલ હમારા હોય ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

રઘુગણ પાલકી સે જો ઉતરી ❀ જડભરત પગ દૌડ કર પકરી
રઘુગણ બિનય કરન સો લાગે ❀ બડ અપરાધ હુવા મમ આગે
મમ અપરાધ ક્ષમો તુમ સોઈ ❀ હમ તુમકો પહિચાના ન હોઈ
તુમ બડા આતમ કે જો જ્ઞાની ❀ હમ માયા બસ જીવ તુમ જાની
હે પ્રભુ આતમ કા કલ્યાના ❀ કરો ઉપદેશ શિષ્ય નિજ જાના
જડ ભરત ઐસા જબ દેખા ❀ આનન્દ મનમે ભયે બીશેખા

❀ દોહા ❀

રઘુગણ બહુત વિનય કીન ॥ જડ ભરત સો સોય ।
પડે ચરન ઉઠે નહીં ॥ પ્રેમ ભક્તિ બડ હોય ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

રઘુગણ કહા બિનય કી બાની ❀ પરમહંસ તુમ હો બડ જ્ઞાની
નિજ આતમ કલ્યાણ કે હેતૂ ❀ કાશી ગમન કીન મેં જેતૂ
મમ ભાગ્ય પુનિ તે બડ સોઈ ❀ સમરથ મિલેવ માર્ગ મા હોઈ
સુખ શાન્તી જ્ઞાન કે માહીં ❀ એસા જ્ઞાન કહો મોહિં પાહીં
આપ ગુરૂ મૈં શિષ્ય હોં તોરા ❀ તુમ પ્રભુ હો સમરથ બલ જોરા
એસી બિબેક ભક્તિ મૈં બાની ❀ સુનિ જડભરત બહુત સુખ માની
બોલે અમૃત બચન સોહાયે ❀ નૃપ તુમ સુનો મન ચિત લાગે

ચિન્તા મણી પ્રભુ નામ સ્વરૂપા ❀ છોડિ પડય નર નર્ક કે કુપા
ભરમ ભરમ યહ તન પાવા ❀ સુર દુર્લભ સબ સન્જ ગાવા
ચૌરાસી લાખ યોનિ કી ધારા ❀ જીવ સહે દુઃખ અગમ અપારા

❀ દોહા ❀

નર દેહીં જો મીલા પુનિ ॥ બડે ભાગ્ય સે તાહિં ।
હીરા બદલે હાથ સે ॥ કાંચ લેત હૈં આહિં ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

ઇનકો મૂર્ખ કહત સબ કોઇ ❀ આત્મ કલ્યાણ બરતુ ન જોઈ
નેમ ધર્મ બ્રત સંયમ પૂજા ❀ ધ્યાન સમાધિ સેવા ના સૂજા
જાપ પાઠ અસ્તુતિ સબ જાનો ❀ યહી આતમ કા મદત બખાનો
ધર્મો કા જો અંગ બખાના ❀ ધ્યાન જાપ તુમ સુનો સુજાના
પ્રથમ સાખ યહ હૈ સોઈ ❀ બ્રહ્મ કા જાપ ધ્યાન સો હોઈ
યહ શાખા પુનિ કહોં બખાની ❀ ધ્યાન જાપ બડ સાખા માની
સત્ય પુરૂષ જો સાહિબ બિદેહી ❀ ધ્યાન શાખ સમ્બધ હૈ તેહીં
ધ્યાન જાપ જો સાખ કાહિજો ❀ યહ બિબેચન તુમ સુનિ લીજો
યહ નૈનો સે દીદાર જો ચાહો ❀ તો મમ બચન હૃદય મેં ગાહો

❀ દોહા ❀

યહ શરીર જો હૈ પુનિ ॥ તેર દ્વાર કા સોય ।
ઇસકે ભીતર પુરૂષ હૈ ॥ જનત બિરલા કોય ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

ચાંદ સુરજ કો એક ઘર લાઈ ❀ સુખમન રાહ રહૈ ઠહેરાઇ
વોહી રાહ સે ધ્યાન લગાઇ ❀ ત્રીકુટી ઘાટ પાર સો જાઈ
ગગન મંડલ મેં ઉર્ધ મુખ કુવા ❀ જલહલ જ્યોતી ઝલકત તે હુવા
પૂરન ગુરૂ જિનકો મિલ ગયઉ ❀ સો વહ પિયત અમી રસ ભયઊ
પૂરન ગુરૂ જો નહી પાવા ❀ વહ નર પ્યાસે ફિર કર આવા
આત્મ કલ્યાણ ઇનકર ના હોઇ ❀ પૂરન સ્વરૂપ પહિચાના ના સોઈ
નેતી ધોતી બસ્તી બહુ ક્રિયા ❀ આસન યુગુત બહુત સો ધરિયા
સાંચા રૂપ જો જ્ઞાન ન હોઈ ❀ તો સબ ક્રિયા નિસ્ફલ હૈ સોઈ

ગમ ઘોડા અસવાર મન સોઈ ❀ આગે ચલે ધ્યાન મેં જોઈ
શબ્દ બિહંગમ ચાલ હૈ તાકી ❀ ધન્ય પુરૂષ મન હૈ જો વાકી

❀ દોહા ❀

ખુલગે અગમ કેવાંડ જો ॥ શબ્દ બહુત ઝનકાર ।
હંસા ચલે વહી ધામ કો ॥ પીવ બસૈ નિરધાર ॥ ૧૨૧

—: ચૌપાઈ :—

નવ દરવાજા બંધ જો કરહીં ❀ દશવા ખોલિ ઉંપર ચિત ધરહીં
સુરતિ ગગન કે ભીતર જાઈ ❀ શબ્દ કા રાહ જાનત જો આઇ
ચઢે અટારી સુરતિ સમ્ભારી ❀ વહુરિ ના હંસા ભવ પગ ધારી
જગમગ જ્યોતિ ગગન મેં ઝલકે ❀ ઝીની શબ્દ સુનત મન તમકે
મધુર મધુર અનહદ ધુનિ બાજે ❀ પ્રેમ અમિરસ ભરા તહાં છાજે
જ્યોતિ અખંડ બહુત પ્રકાશા ❀ પુરૂષ રોમ શશી કોટિ ઉજાશા
સબ દેવોં કે ઉપર સોઇ ❀ ઉનકે ઉપર ઔર નહિં કોઇ
બડે દરબારકી બાત બખાની ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ પ્રગટ કિયા માની
આઠો સિદ્ધિ ખડી કર જોરે ❀ બિનય કરતિ જો પુરૂષ નિહોરે
નવો નિદ્ધી ખડી પુનિ સોઈ ❀ પુરૂષ ચરન માથ દિયે જોઈ

❀ દોહા ❀

મોક્ષ વહાં જો ખડી હૈ ॥ જલ ભરત હૈ સોય ।
રમા બડી સયાન જો ॥ બિનય કરત જો હોય ॥ ૧૨૨

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર કો જાનો ❀ એ સબ ધ્યાન કરત હૈં માનો
બ્રહ્મા વેદ સે અસ્તુતિ કરહીં ❀ શીવ ધ્યાન કબહીં ન ચલહી
તીનો દેવિ બડ સિદ્ધિમ સોઈ ❀ આદિ શક્તિ માતા જગ હોઈ
યે સબ ધ્યાન જો પુનિ કીન્હા ❀ નિઃક્ષર બ્રહ્મ હૈં સુખ દીન્હા
ધન્ય પુરૂષ તવ મહિમા ગાઈ ❀ રઘુગણ સુનો તુમ ચિત લાઈ
ઐસે પુરૂષ જો હૈં પ્રતાપી ❀ ઉનકર ધ્યાન જાપ કરો આપી
તો ભવ બન્ધન સે છુટિ જાઈહો ❀ મોક્ષ અમર પદ સો તુમ પઈહો

યેહી જ્ઞાન મેં બડા સો પાવા ❀ યોગજીત પ્રભુ મોહિ બતાવા
જડભરત કહત હર્ષાઈ ❀ ભવ રોગ કા યેહી ઉપાઈ
બડી ભાગ્ય પુર્બ કા આહીં ❀ સમરથ ગુરૂ મીલે જો તાહીં

❀ દોહા ❀

ધર્મ સાખ બખાન કિયા ॥ ધ્યાન ધર્મ બડ જાન ।
યહ સાખા પ્રધાન હૈ ॥ સુનો રાજન સો માન ॥ ૧૨૩

—: ચૌપાઈ :—

જડભરત જબ કીન્હ બખાના ❀ રઘુગણ પડે ચરન લપટાના
રઘુગણ કહા સ્વામી સુનિ લેહૂ ❀ મમ કલ્યાન આપ તો કેહૂ
આપ કા જ્ઞાન છિપા પ્રભુ તાહીં ❀ કોઈ પહિચાન સકત હૈ નાહીં
મમ ઉધ્ધાર કીન તુમ સોઈ ❀ આપ કી મહિમા હમ બહુ જોઈ
જડભરત તહાંસ ચલિ ગયઊ ❀ રઘુગણ અપને ધામ કો જયઊ
રઘુગણ આનન્દ મેં હોય ગયઊ ❀ ગુરૂ જડભરત જ્ઞાન બડ લહઊ
શોડીત પુર એક શહર બખાની ❀ તહાં કે રાજ બડા પુનિ માની
પુત્ર જનમ કે કારણ સોઇ ❀ ભદ્રકાલી કો માન્યા હોઈ
મનુષ બલિદાન દેઊગાં સોઇ ❀ સમય આવત પુત્ર ભા જોઈ

❀ દોહા ❀

રાજ અનુચરો જડભરત કો ॥ પકડ લે આયે સોય ।
રાખેવ રાજ મહલ મેં ॥ ખુબ ખિલાયો જોય ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

શક્તિ સાલી બહુ બસ્તુ ખિલાઈ ❀ રુષ્ટ પુષ્ટ ભયે સો જાઈ
તબ નૃપ હુકુમ કીન અસ જાની ❀ ઉતસૌ બહુત કરાયવ માની
બર ઘોડા શહર મેં નીકલા ❀ ભરત બૈઠ ગાડી મેં એકલા
હજારો સંખ્યા મેં નર નારી ❀ બહુત બ્રાહ્મણ હૈં બ્રહ્મચારી
સેકડો બૂવા[1] વોઝા[2] જે ધુનઈ ❀ હાવ હાવ કરૈ પુનિ સબઈ
ભદ્રકાલી માતા કે આગે ❀ કીન ખડા જડભરત કો રાગે
પંડા તબ તલવાર સો લેઈ ❀ જડભરત કો કહા તુમ નેઈ

૧ વોઝ ૨ ભુવા

સ્મરણુ કરો ઇષ્ટ કા તાહીં ❀ અબહીં તુમ કાલ મુખ જાહીં
જડભરત રાજા સે કહાં ❀ કરૂ ઇશારા તબ બધ આહીં
તબ જડભરત સુમીરેવ સોઈ ❀ સાહબ કબીર યોગજીત હોઈ
નિજ શરીર ઇન્દ્રિય કો કહાહીં ❀ હમ જો કહો સુનો તુમ તાહીં

❀ દોહા ❀

રાજા કા તુમ સબ મિલી ॥ ખાયો બસ્તુ હજાર ।
સિર દિન કા સમય જો ॥ તો ચિન્તા કયો ધાર ॥ ૧૨૫

—: ચૌપાઈ :—

બહુ સ્વાદિષ્ટ બસ્તુ તુમ ખાઈ ❀ રૂષ્ટ પુષ્ટ ભયો અધિકાઈ
શરીર મન ઇન્દ્રિય સુનિ લેહૂ ❀ તુમ અસ હમે મિલે બહુ એહૂ
બહુત જન્મ દેહ ઇન્દ્રી મારો ❀ મિલે મોહિ વહુ કાજ ના સારો
તુમ સબ કા સંગ જો હોઈ ❀ હમાર કામ હુઆ ભલ જોઇ
આપહિ સંગ સે જાનો તાહીં ❀ સાત્વિક ગુણ પાલે મૈં આહીં
હમ તુમૈ કો બડ દુઃખ દીન્હા ❀ શીત બર્ષા ધામ મે કીન્હા
ખાન પાન ઓઢન મેં જાનહિ ❀ બહુ તકલીફ દીન સો માનાહિં
મમ સંગ સે તુમકો દુઃખ હોઈ ❀ સૌક મૌજ કુછ મિલા ન સોઈ
કામ ક્રોધ મદ લોભ ન લાયબ ❀ ઇસસે હમાર કામ બનિ જાયબ
મિત્ર હમારે તુમ સેવા કીન્હા ❀ બડા ઉપકાર આપ સો લીન્હા
તુમ્હાર ગુણ ભૂલો ના સોઈ ❀ હે મિત્ર તુમ મમ હિત હોઈ
હમરે લીયે તુમ દુઃખ સહેનાના ❀ કહ લગી આપ કા કરો બખાના
હમકો જસ મીલેવ તુમ સોઇ ❀ એસે સર્વ કો મીલો જો હોઈ
તબ સબ જીવ કો આનન્દ છાવા ❀ તુમ્હાર યશ સબહિન મીલ ગાવા

❀ દોહા ❀

યહ પ્રસંગ મેં દો લાભ હૈ ॥ વહી કામ બડ જાન ।
તુમ દેવી કા ભોગ બની ॥ મૈં પુનિ કરો કલ્યાન ॥ ૧૨૬

—: ચૌપાઈ :—

તુમ દેવી કા ભોજન હોઈ ❀ ઇસસે માતુ પસંદ પુનિ સોઇ
હમ અમરપદ મોક્ષ કા જોઇ ❀ જહાં અખંડ સાહબ હૈ સોઈ

ચૌરાસી લાખ યોની જો કાધારા ❀ અનન્ત દુઃખ જીવ સહે નાપારા
વહ દુઃખ કા અન્ત હોય નીકે ❀ અખંડ મોક્ષ મિલે વહ જીવકે
ગ્નાન બૈરાગ્ય ભક્તિ કી બાની ❀ માતા સુના સબહી પહિચાની
દેબી બીચાર કીન પુનિ સોઈ ❀ યહ જડભરત સમરથ હૈ જોઇ
દેબી પ્રગટ ભયે પુનિ તાહીં ❀ બડા ભયંકર રૂપ જો આહીં
બડી બિકરાલ દેબી જી કીન્હા ❀ પંડા હાથ તલવાર લૈ લીન્હા
નૃપ રાની હજારો કો કાટી ❀ દેવી ક્રોધ હુઆ બડ જાટી
માતા કહા જડભરત કે પાહીં ❀ તુમ પર સંત પ્રસન્ન મૈં આહીં

❀ દોહો ❀

માગો બર જો હોય પુનિ ॥ મન ઇચ્છા જો તોર ।
સો સબ મેં દેવ તુમહિં ॥ આજ એહી હૈ એર ॥ ૧૨૭

—: ચૌપાઈ :—

તબ જડભરત કહા અસબાની ❀ જગત જનની સુનો યહ જાની
આપ એક મમ રક્ષણુ હેતૂ ❀ હજારો જીવ સંઘારેવ તેતૂ
હમ પર પસંદ જો તુમ હોઈ ❀ કરો સજીવન સબ કો સોઈ
માતાજી જડભરત કા જાની ❀ સંત સ્વભાવ દયા મય માની
નિજ પ્રભાવ માતા જી કીન્હા ❀ સબ કો સજીવન કર સો દીન્હા
ગની રાવ પંડા સબ કોઈ ❀ માતક બિનય કરૈ સબ સોઈ
માતા કહો સંત કા કોપા ❀ હમ ન જાનો ઇનહી કા રોપા
ઇનકો પસંદ કરો તુમ સોઈ ❀ હમ તો પસંદ હૈ પુનિ જોઈ
રાવ સહિત સબ હૈ જો તાહીં ❀ જડભરત પગે પડે પુનિ આહીં
રાજ મહલ મેં સો લૈ ગયઊ ❀ બહુ પ્રકાર સેવા નૃપ કરેઊ

❀ દોહા ❀

રાજ કુટુમ્બ પ્રજા સહિત ॥ ગુરૂ દિક્ષા સો લીન્હ ।
કુછ દિન રહે આનન્દ મેં ॥ હંસત ભરત ચલ દીન્હ ॥ ૧૨૮

॥ ઇતિ શ્રી જડભરત કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ રાજા મોહક કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર સતયુગ મેં ॥ સત્ય લોક સે આય ।
જ્યોતિ રૂપ સે પ્રગટ ભે ॥ વહ રૂપ બર્ણી ન જાય ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

ઉત્તર ખંડ નગર કાશમીરા ❀ ઉતરે તહાં ધરે મનુષ્ય શરીરા
મોહક નામ તહાં કે રાજા ❀ નીતીસ પ્રજક કરે સો કાજા
યહ રાજા કે સતરહ રાની ❀ પચ્ચાસ પુત્ર જો શાસ્ત્ર બખાની
રાજ બહુત બડા સો જાના ❀ બહુ ઐશ્વર્ય ભરા હૈ માના
મોહક રાજ કુટુમ્બ સબ જાકે ❀ ધર્મ સન્સકાર ભરા હૈ તાકે
એક સમય કુટુમ્બ સબ લેઈ ❀ બદ્રીનાથ ગયે નૃપ તેઈ
સ્વામી બહાં મુનીન્દ્ર મિલિ ગયઊ ❀ રૂપ સધારન સે દર્શન ભયઊ
સ્વામી મુનીન્દ્ર કીન ઉપદેશા ❀ કોઈ કો મન મેં ના પ્રબેશા
લીલા કરત એક સો ભયઊ ❀ બદ્રીનાથ પર નીજ કરે ધરેઊ
પષાડ કી મૂર્તી પારસ ભયઊ ❀ લોહ લગાય પરીક્ષા કરઊ
લોહા હોગા સોના સોઈ ❀ સબકો બડ અચમ્ભા હોઈ
તબ સબ બિનય કીન મન જાગા ❀ સહિત કુટુમ્બ નૃપ પગે સો લાગા

❀ દોહા ❀

સ્વામી કા ઉપદેશ કો ॥ સબહિન સો પુનિ લીન્હ ।
રાજ મેં આને કે લિયે ॥ બિનય નૃપ સો કીન્હ ॥ ૧૩૦

—: ચૌપાઈ :—

રાજા તબૈ રાજ મેં આયે ❀ સ્વામીમુનિન્દ્ર મેં મન પુનિ છાયે
સ્વામી મુનીન્દ્ર કે દર્શન હેતૂ ❀ સન્ત ભક્ત મેલા કિયે જેતૂ
વહ મેલા મેં આયે સ્વામી ❀ કોઈ જાનય ના પ્રથમ અગામી
રૂપ ભેષ છિપાયે વેહીં ❀ રાજા ન પહચાનય તેહીં
મોહક કો મન મેં દુઃખ લાગા ❀ આયે નહી સ્વામી અનુરાગા
તબૈ સાહબ તેજોમય રૂપા ❀ મોહક દર્શન દીન અનૂપા
લે સિંહાસન પર બૈઠાઈ ❀ મન આનન્દ કહી ના જાઈ

કહો પ્રભુ આપન પહિચાના ❀ કવન દેવ તુમ હમ નહીં જાના
રાજ કુટુમ્બ સબ કો હંકારી ❀ સાહબ ચરણ પરે જો ઝારી
રાજ કુટુમ્બ સહિત નૃપ સોઈ ❀ પૂજન કીન બહુ વિધિ વોઈ

❀ દોહા ❀

રાજ પાટ સબ આપ કા ॥ સ્વામી કૃપા નિધાન ।
સ્વામી મુનીન્દ્ર હર્ષીત ભે ॥ સાચી ભક્તિ માન ॥ ૧૩૧

❀ દોહા ❀

સ્વામી॥ મુનિન્દ્ર કે પુનિ ॥ પડે ચરન પર જાય ।
મોહકરાજ કુટુમ્બ જો ॥ કીન બિનય સો આય ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

આતમ જ્ઞાન કહો પ્રભુ નીકા ❀ મનુષ્ય જન્મ સુફલ હો જીકા
અદ્રીનાથ મીલે હમ॥ તોહી ❀ પારસ કીન મુર્તી કા[1] ચોહી
યહ પ્રશ્ન તોહિ કહિ સમુઝઈ ❀ એક એક જાનો તુમ રાઇ
સત્ય લોક મમ ધામ કહાઈ ❀ મુનિન્દ્ર નામ સુનો તુમ આઈ
સ્વામી મુનીન્દ્ર કહા હર્ષાઈ ❀ નૃપ તુમ સુનો જો ચિત્ત લાઇ
યહ જીવો સુખી કે હેતૂ ❀ જગ મેં મેં બિચરો યહ સેતૂ
જગ મેં આય જન્મ જીવ લીન્હા ❀ આતમ કામ તે ન ચીન્હા
બડા ગુરૂ કો જો ન પહિચાના ❀ માનસ રોગ કવન તે જાના
ચાહત કામ અગ્નિ બુઝાવન ❀ વિષય ભોગ ધૃત બહુત સો ડાવન
હરદમ રહે જુઠન સગ માહીં ❀ મૂર્ખ પ્રભુ કા જાનત નાહીં
ભોજન પટ રસ ખાય અઘાઈ ❀ સોયે બહુત નિજ પાવ ફૈલાઇ
અન્દર તૃષ્ણા પાવક લાગી ❀ નિશ દિન ભીતર બરે સોં જાગી
બહુ પરપચ કપટ ફૈલાઈ ❀ એહિ બિધિ ઉમર સબહી બતાઈ
કબહીં સુમતિ ઘટમે ન આવા ❀ પાપ મહિં સબ જન્મ ગવાંવા
આપ સમય જમ લેગે ઘેરિ ❀ તબ કોઇ સગા હોય નહિં નેરી
સત ગ્રન્થ કા બચન ના માના ❀ ભક્તિ જ્ઞાન હ્રદય ના આના

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ ચરણ ગહો જો ॥ તો ભવ સાગર પાર ।
આપન અહ ગ પુનિ છોડકર ॥ પાવો સુખ કા સાર ॥ ૧૩૩

૧ જલે

—: ચૌપાઈ :—

આપન સમય બીત સબ જાઈ ❀ ઘડી ઘડી પલ પલ જો આઈ
ફૂટે ઘટ જસ જલ છિતરાના ❀ શરીર નાસ ઐસે તુમ જાના
આત્મ દેહ સમ્બધ હૈ જોઈ ❀ તબ તક ભય બહુત હૈ સોઈ
બહુત પ્રકાર શત્રૂ હૈ જોઈ ❀ કામ ક્રોધ મદ લોભ જો હોઈ
યુદ્ધ હોત હૈ દિન ઔર રાતી ❀ મોહ બિબેક જાનો યહ ભાંતી
મોહકી સૈના હૈં બડ જાની ❀ કામ ક્રોધ બડ બીર બખાની
માનસ રોગ લાગ બડ ભારી ❀ જેહિ બસ પડે નર હૈ અરૂ નારી
સગા પુત્ર ધન નારી કો જાનો ❀ દ્વેષ. કરે કારણ યહ. માનો
રાજપાટ સત્તા વો રાની ❀ પુત્ર ફૌજ ધન કિલા બખાની
જાતી પંથ રૂપ ગુણ ધારી ❀ બિદ્યા બલ સિદ્ધિ હૈં ભારી
જપ તપ યોગ સમાધી સોઈ ❀ માનસ રોગ યહ કારન જોઈ

❀ દોહા ❀

ભેદ ગુરૂ પૂરા મિલે ॥ કરૈં, પરીક્ષા તાસ ।
માનસ રોગ નિવારન કો ॥ યહ લક્ષન હૈં જાસ ॥ ૧૩૪

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ લક્ષણ જિનમેં હૈં સારા ❀ શિષ્ય ગુણ જિસને સો ધારા
ગુરૂ ઉપદેશ માનસ કા રોગા ❀ ધારન કરે શિષ્ય સો જોગા
પાલન કરે નેમ ભલ સોઈ ❀ તો યહ રોગ ઘટય પુનિ જોઈ
ગુરૂ શબ્દ મેં ધ્યાન જો રાખા ❀ તો પુનિ રોગ જાત સબ આખા[1]
ગુરૂ વહ ઇશ્વર સમ તાહીં ❀ સેવા કરો છોડિ છલ આહીં
ગુરૂ પ્રત્યક્ષ ઇશ્વર અવતારા ❀ શિષ્ય કે લિયે દેવ બડ સારા
વહી ગુરૂ કા કીન બખાના ❀ ઘટ ભીતર ભેદ સબૈ પુનિ જાના
સબ આચરન પવિત્ર કહાઇ ❀ સાઈ ગુરૂ કી પદવી પાઈ
યહ સંયોગ ઇસ જબ દેઈ ❀ પૂર્વ જન્મ કા સુકૃત સેઈ
તબ યહ જીવ મોક્ષ મેં જાહીં ❀ જનમ મરન હોત ન તાહીં

૧ સબ

❀ દોહા ❀

અપને આતમ કા પુનિ ॥ કામ કીન જો નાહિં ।
એક દિન જાના પડેગા ॥ કાલ ગહેગા બાહિં ॥ ૧૩૫

❀ ચૌપાઈ ❀

બડ બડ દેવ ભે જગ માહીં ❀ મરિ મરિ કહાં ગયે સમાહીં
ઋષિ મુનિ સબ દેવ ગંધર્બા[1] ❀ કીન્નર[2] દઈત્ય નિશ્ચર હૈં સર્બા
પાંચ તત્વં સુરજે ચન્દ્ર જાનો ❀ બહુ તારા નવ ગ્રહ બખાનો
નદી સિન્ધુ પર્વત તે ભારી ❀ બડ બડ બિપીન જીવ હૈં ઝારી
અનન્ત જીવ ચૌરાસી માહીં ❀ મરિ મરિ કહા જાત સબ તાહીં
સમય આંય પૂરા જબ હોઈ ❀ એ સબ ગમન કરત હૈ જોઈ
કવન જીવ કહાં કો ગયઊ ❀ કોઈ ખબર કહત ના ભયઊ
કાગદ પત્ર સંદેશા તાહીં ❀ કોઈ જીવ કા આવત નાહીં
ધર્મ કેર જો આગે વાના ❀ સંત બિદ્વાન આચારીયે જાના
અપને ધર્મ કા કરત બખાના ❀ ખીચૈ જીવ જોર સે માના

❀ દોહા ❀

કિન્તૂ યહ જાનત નહીં ॥ મરે જીવ કહાં જાય ।
યહ ખબર કોઈ કહે નહીં ॥ તીન કાલ કે માય ॥ ૧૩૬

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

તો બી જીવ કો ખીચા તાની ❀ માયા લોભ કે કારણ જાની
મુલ તત્વ પહિચાનત નાહીં ❀ જિસ સે જીવ મોક્ષ મા જાહીં
એસે ગુરૂ નર્ક મા જાઈ ❀ અનન્ત બર્ષ મહા દુઃખ પાઈ
ખુસીસ આવય જો ધર્મ માહીં ❀ મોક્ષ તત્વ સમઝાવો તાહીં
બલ જબરી સે ન શિષ્ય કરના ❀ નીતી ધર્મ યહી આચરના
સાર શબ્દ ઘટ બીતર આહીં ❀ બ્રહ્મ સ્વરૂપ પહિચાનય તાહીં
જીવ બ્રહ્મ પવન જો જાની ❀ સુરતા જાપ ધ્યાન સો માની
ઐસે પુરૂષ જો હૈં સોઈ ❀ ગુરૂ લાયક જાનો તુમ જોઈ
ઉનકે નાવ પર પગ જો ધાગ ❀ તુમ તો ઉતરી જાવ ભવ પાગ

---

૧ દેવસભામા ગાને વાલા ૨ દેવસભામા નાચને વાલા

સ્વામી મુનીન્દ્ર અસ જો ભાષા ⊛ નૃપ તુમ સુનો કુટુમ્બ સબ આખા[1]
સાર શબ્દ હીરા સમ જાનો ⊛ ખોય ગયા કચરમ સો માનો
હીરા બસ્તુ તપાસ કે માહીં ⊛ ચારો દિશા ખોજત સબ જાહીં

⊛ દોહા ⊛

સાર શબ્દ જો બ્રહ્મ હે ॥ ઉન્હે તપાસ કે માહિં ।
પાની પત્થર મેં પુનિ ॥ તીરથ બરત મેં જાહિં ॥ ૧૩૭

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મ રૂપ હીરા હૈ સોઈ ⊛ સ્વામી મુનીન્દ્ર કહા તે જોઈ
રાજા મોહક સુના યહ જ્ઞાના ⊛ કુટુમ્બ સહિત પગે લપટાના
પૂજા કીન ષોડસ પ્રકારા ⊛ અસ્તુતિ કીન બહુત અપારા
સ્વામી કહા સુનો નૃપ સોઇ ⊛ પ્રજા નીત સે પાલો જોઇ
આપન ચરિત્ર અચ્છા તુમ રાખી ⊛ મોક્ષ મિલે સંત હૈં સાખી
રાજ કા ધન જો પુનિ સોઈ ⊛ પ્રજા હિત લગાઓ જોઈ
દોનો હાથ જોડ નૃપ કહા ⊛ ગુરૂ મંત્ર કા ઇચ્છા આહા
ઉત્તમ ઇચ્છા જાનેઉ તાહીં ⊛ વિધિવત મંત્ર કહેઉ સબ વાહીં
યહ ઉપદેશ કરો તુમ જાની ⊛ યોગ્ય અધિકાર દેખકર માની
મૈ પ્રસ્થાન કીન સો ચાહો ⊛ તુમ સબ ભક્તિ કરો તે લાહો
રાજ કુટુમ્બ સહિત નૃપ સોઇ ⊛ રહન વિનય કીન બહુ હોય
સાહબ કે ચિત્ત એક ન આવા ⊛ ભે અદષ્ટ તહાં સે જાવા
બહુત શાસ્ત્ર મેં કરત બખાના ⊛ રાજા મોહક ભક્ત સુજાના
સત્તર હજાર જીવ નિસ્તારી ⊛ મોક્ષ અમરપદ દીન સો સારી

॥ ઇતિશ્રી રાજા મોહક કા પ્રસંગ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ રાજા યોગ ધીરજ કા પ્રસંગ ॥

⊛ દોહા ⊛

કનક બોધ એક ગ્રન્થ હૈ ॥ યોગ ધીર નૃપ જાન ।
યહ રાજા કા પ્રસંગ પુનિ ॥ તાહિ મેં બર્ણન માન ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

સતયુગ મેં સત સુકૃત સ્વામી ⊛ સાહબ કબીર હૈં અન્તર યામી

૧ સબ

મગા પ્રાંત આયે સો માનો ❀ હૈ નૃપ યોગ ધીર બખાનો
તેજ પુંજ કા રૂપ છિપાઈ ❀ બાલક રૂપ મહલ મેં આઈ
સાહબ કી બડી શક્તિ તાહીં ❀ કોઈ પહિચાન સકત ના વાહીં
કોઈ સમય અધ્યાત્મિક જ્ઞાના ❀ સાહબ કહે રાજા કો જાના
ચાર વેદ ભુપતિ કો જ્ઞાન ❀ સાહબ બચન ધ્યાન ના આના
એક દિવશ સત સુકૃત સ્વામી ❀ નૃપ કો કહેવ જ્ઞાન બડ નામી
રાજા સમઝિ સકે નહિ તેહીં ❀ બાદ બિબાદ હુઆ જો વેહીં
યોગ ધીર ક્રોધ મેં ભયઊ ❀ લે તલવાર મારન કો ગયેઊ
સાહબ અદ્રષ્ય તહીં હોય જાહીં ❀ યોગ ધીર મન મા પછિતાઈ

❀ દોહા ❀

યહ કોઈ સમરથ પુરૂપ થે ॥ બડા દેવ કોઈ હોય ।
મમ કલ્યાણ કે કારણે ॥ આયે થે યહાં સોય ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

હમ ઉનકો પહિચાન ન પાઇ ❀ ઉસી સમય અસબની સો આઈ
રાજ સભા મેં બહુ જિજ્ઞાસૂ ❀ રાજસ પ્રશ્ન કીન પુનિ તાસૂ
અખંડ મોક્ષ કા જો હૈ સાધન ❀ સો સમઝાય કહો મમ રાજન
રાજા યોગધીર પુનિ બોલે ❀ યહ પ્રશ્ન હમરે મન ઝોલે
થોડા દિવસ યહાં એક સોઈ ❀ બડા દેવ આયે થે જોઈ
બાલક રૂપ રહે મમ ધામા ❀ ઉનકર જ્ઞાન રહા મમ કામા
હમાર ભૂલ બડી હોય જાઈ ❀ વો પ્રભુ છોડિ ગયે મમ આઇ
યહ વૃતાન્ત રાજા ને ભાખા ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ ધર્મ રાખા
બહુત ભાતિ સે બિનતી લાઈ ❀ મમ ભુલ પ્રભુ માફ કરાઇ
સાહબ કબીર યોગજીત તાહીં ❀ પ્રગટ ભે પ્રેમ બસ વાહીં
ભા આશ્ચર્ય કાર બડ ઘટના ❀ સબ કોઈ દેખ પડે જાય ચરના

❀ દોહા ❀

બહુ પ્રકાર સે બિનય કરી ॥ સિંહાસન પર બેઠાય ।
પૂજન કરિ બહુ ભાંતિ સે ॥ પ્રશ્ન કીન પુનિ જાય ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

મોક્ષ કે લિયે કીન્હ ઉપદેશા ❀ સબ કો આનન્દ હુઆ વિશેશા
હાથ જોડિ કહા નૃપ બાની ❀ આત્મ કલ્યાણ કહો પ્રભુ જ્ઞાની
યહ સભા મેં હૈ જો કોઈ ❀ આપ કા જ્ઞાન સુનત મન હોઈ
સાહબ કબીર સત સુકૃત સ્વામી ❀ અમૃત બચન કહા બડ નામી
સત્ય પુરૂષ ભક્તિ જો જ્ઞાના ❀ પ્રથમૈ હમૈ કીન ફૈલાના
પુરૂષ દોઈ તુમ જાનો સોઈ ❀ નારિ એક પ્રગટ કિયા હોઈ
યહ જ્ઞાન અધ્યાતમ આહીં ❀ રાજન તુમ્હે બીચારો વાહીં
પર્વત એક બડા હૈ સોઇ ❀ ગંગા એક બડી નીકલી જોઈ
વહ ગંગા કા પાની જાનો ❀ ફૈલા આહૈ જગત મેં માનો
પાની બહુત જો હોય ગયઊ ❀ બડા પર્વત દો ડુબત ભયઊ

❀ દોહા ❀

દિલ દરિયા કે બીચ મેં ॥ મનસા લહર ઉઠન્ત ।
બુડે બહુત અનન્ત જીવ ॥ એકૈ કોઇ ઉબરન્ત ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

બડી બડી માંખી પુનિ હોઇ ❀ વૃક્ષ એક પર બૈઠત સોઇ
વહ માંખી કા શબ્દ જો માનો ❀ એકહિ રાગ બોલત હૈ જાનો
નારિ વર્ગ વહ માખી સોઈ ❀ પુરૂષ ધની ઇનકે ના હોઈ
ગર્ભ રહે બીજ બિન સોકે ❀ વડ અભિમાન રહત હૈં વોકે
સબ નરનારિ કો કીન અહારા ❀ માયા સકલ જગત કો મારા
યહ શબ્દ સમઝો બડ જ્ઞાની ❀ ઇનકા અર્થ કરો સો જાની
નારિ એક જાત મૈં દેખા ❀ પાની ભરન કી ઇચ્છા પેખા
પાની કી જો ગાગર સોઈ ❀ પગ નીચે રાખા હૈ જોઈ
ગાગર પર નારિ પુનિ જાનો ❀ દૌડત બહુત બેગ મેં માનો
નારી ચલત રાહ પર સોઇ ❀ અલગ પાવ રાખત હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

સોવનહાર પુનિ એક જો ॥ હૈ કુછ ચીન્તા નાહિં ।
ખાટ કે નીચે સો પુનિ ॥ ઉપર ખાટ હૈ તાહિં ॥ ૧૪૨

—: ચૌપાઈ :—

ખાટ બડા લાંબા હૈ સોઈ ❀ સોવનહાર દખત જો હોઈ
કામરિ એક ચોટે હૈ તોહી ❀ ભોજન બહુત દીનો દીન હોહી
જ્યો જ્યો પાની પડ્ય જો વાકે ❀ કામરી ભોજન બહુત હો તાકે
ફૂલન કેર ભાર જો લીન્હા ❀ ભોજન ઉઠાય સકે ના ચીન્હા
સખિયન સે પુકારત સોઈ ❀ બડ ભોજન કિતના હોઈ
ગગન મંડલ મેં વૃક્ષ એક તાહીં ❀ ઉપર મૂલ નીચે પત્ર આહી
સાખા બડી બડી ફૈલાના ❀ સંત ભક્ત કરત હૈ ગાના
વહ વૃક્ષ મેં ફૂલ બહુ લાગા ❀ કલી કલી રહત સબ જાગા
તેહિ ફૂલ મેં દોઈ પ્રકારા ❀ ગંધ સુગંધ ફૈલા જગ સારા
સંત ભંવર જો હૈં જિજ્ઞાસૂ ❀ સાર ગંધ લેય પુનિ તાસૂ

❀ દોહા ❀

કોટિ એક સુઈ પુનિ ॥ તેહિ બલ વર્ણી ના જાય ।
બડા પહાડ ગિરરાજ સમ ॥ તેહિ કો રાખા ઉઠાય ॥ ૧૪૩

—: ચૌપાઈ :—

વહી સુઈ કે જો પ્રતાપા ❀ સબ બ્રહ્મંડ ખડા હૈ આપા
ગગન મંડલ મેં ગઊ બિયાની ❀ ગાય કે પગ પેટ ના જાની
દુધ દેતી હૈ બારા માસા ❀ સજ્જન કોઈ જાનત હૈ તાસા
ક્ષીત મેં દુધ જમાયો સોઈ ❀ મક્ખન સંત ખાત હૈ જોઈ
જગ કે જીવ છાછ સબ લીન્હા ❀ ગાન ધ્યાન પારખ ન ચીન્હા
ઉર્ધ્વ મુખ કુઆ ગગન કે માંહીં ❀ તહાં અમી ભરા પુનિ આહીં
ગુરૂ મુખ હોય તો વહ જાનય ❀ નિગુરા ભર્મ માહિં ભુલાનય
વોહી ગાય બડી હૈ સોઈ ❀ સબ કો બસી કરત જો હોઈ
ચારિ બેદ ચરણ હૈ વાકે ❀ જગત માહ ફિરત સબ નાકે
તીન લોક ચૌદહ સો ભવની ❀ જિન પગ નીચે રહત સબ અવની
ચૌથા લોક કો કરે અવાજા ❀ બડે થે પકડ ગયે સુર રાજા

❀ દોહા ❀

શુભ અરૂ અશુભ શ્રવન હૈ ॥ સુનત મન ચિત લાય ।
જોતી રૂપી નૈન વાકે ॥ સબ જગ ચીન્હે ધાય ॥ ૧૪૪

—: ચૌપાઈ :—

પાપ પુન્ય દો સીંગ બખાની ❀ સબ જગ બૈઝય દૌડ કરમાની
માયા પતી બ્રહ્મ તુમ સોઈ ❀ આપન ગાય બશ કરો જોઇ
પૂછ રૂપી યોનિ હૈ તાહીં ❀ સબ જગ જાત તહાં સો આહીં
સંત ભક્ત બૈકુંઠ કો ગાઈ ❀ બારમ્બાર યહી બતલાઈ
એક બડા અચમ્ભા સોઈ ❀ નવકા બડા નદી છોટ હોઈ
નાવ મેં નદી ગઈ સમાઇ ❀ દેખન કો સબ લોગ જો આઈ
હાથી કરે અસ્નાન પુનિ તાહીં ❀ છોટે ઘડા ડુબત હૈ નાહીં
પાની ચઢા કિલા કે ઉપર ❀ ચીટી પ્યાસ બૂઝત નહિ તાપર
બડા કુઆં મેં પાવક લાગા ❀ કીચડ જલા મક્ષી સુખ જાગા

❀ દોહા ❀

એક ચીટી કે મૂત મેં ॥ બહિ ગે નદિયા નાલ ।
પંડીત પછાડે ધોતીયા ॥ ઢીમર ડાલૈ જાલ ॥ ૧૪૫

—: ચૌપાઈ :—

કીડી કે એક પગ જો માહીં ❀ ડોરી બાંધા હૈં જો તાહીં
અર્જુન ભીમ ખીચન તે લાગે ❀ કીડી ચલી જાતિ હૈ આગે
એક બડા અચમ્ભા હોઇ ❀ ગદા કે શીર સીગ હૈ સોઈ
વૃક્ષ એક બહુત જો સાચે ❀ મુલ હૈ ઉપર સાખા પત્ર નીચે
ફૂલ કભી લાગત હૈ નાહીં ❀ બડા બડા ફલ જાનો તાહીં
બહુત સ્વાદ ફલ મેં હો ગયઊ ❀ અષ્ટ ગગન સુખ જાગત ભયઊ
દ્રુમ એક બડા જો સોઇ ❀ પક્ષી દો બૈઠે તહાં જોઇ
એક ગુરૂ એક શિષ્ય બખાની ❀ પક્ષો બડે સયાન હૈં જાની
યહ જ્ઞાન કહી અર્થ બતાવા ❀ સબકો બહુત આનન્દ તો આવા
નૃપ સમેત સભા સબ સોઇ ❀ સતગુરૂ ચરન પડે સબ જોઈ
યહ જ્ઞાન સુની સબ સુખ પાવા ❀ સબ કોઈ અપને ધામ કો જાવા

❀ દોહા ❀

એક દિવસ કે બીચ મેં ॥ બૈઠે ક્ષત્ર પર સોઈ ।
રાજ મહલ કે પાસ સે ॥ હાથી નીકલી જોય ॥ ૧૪૨

—: ચૌપાઈ :—

પાની પિયન કો તે સબ જાહીં ❀ સાહબ દેખિ કહા નૃપ પાહીં
વહ જો હાથી બડા હૈ જાનો ❀ પિતા તુમ્હાર કનકસિંહ માનો
બડી હાથીની જો હૈ બલજોરા ❀ કનકાવતી માતા હૈ તોરા
યહ દોનો પર જો પુનિ કોઈ ❀ સવારી કરે નહિ પુનિ સોઇ
હર એક ભાંતિ સુખી તુમ રાખો ❀ માતા પિતા માની ન માખો
યહ વૃતાન્ત સુના નૃપ જબહીં ❀ રાની બડી બુલાયો તબહીં

❀ દોહા ❀

રાજા રાની કો પુનિ ॥ દુખ હુઆ સો માન ।
માત પિતા પ્રસંગ જો ॥ સાહબ સે જાના આન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ —

સાહબ પગે દોનો પડી ગયઉ ❀ માતા પિતા ઉદ્ધાર પ્રભુ કરઉ
પ્રિયા સજ્જન કનકસિંહ રાજા ❀ ઉનકી રાની રહી શિર તાજા
દોનો પૂર્વ જન્મ વૈશ્ય કા દેહીં ❀ સ્ત્રી પુરૂષ સમ્બન્ધ થા તેહીં
દોનો જાય તપ વહ કીન્હા ❀ ભઈ વાસના અંત મલીન્હા
પુરૂષ જીવ એક ગ્વાલે હોઈ ❀ સ્ત્રી કા જન્મ મકખી ભઇ સોઈ
વહ ગ્વાલ કી લગન મેં આઈ ❀ એક જંગલમે એક કુઆ રહાઇ
વહાં સબ ઉતરે ભોજન હેતા ❀ ગાડી કા બૈલ લડે સો જેતા
બર રાજા ગયેઉ છોડાવન ❀ લાગી સીંગ પડી તેહિ ધાવન
આત્મ નિકલન કી ત્યારી ❀ વહ માખી પ્રસાદી લિયે સારી
આય કે ગ્વાલ મુખ મેં બૈઠી ❀ મરી ભાત સહિત જો એંઠી

❀ દોહા ❀

ભાત પ્રસાદ એક સત કા ॥ પડા રહા થોડી ઠાંવ ।
મખી વહી લે આયકર ॥ ગ્વાલ મુખ બૈઠી જાવ ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

મકખી સહિત ગ્વાલ મરિ ગયઊ ❀ આગે પ્રંસગ સુનો જો ભયઊ
વહ પ્રસાદ કેર પ્રભાવા ❀ ગ્વાલ આત્મા રાજા કહવાવા

મગા પ્રાન્ત રાજા હોય ગયઉ ❀ મકખી વહી જો રાની ભયઉ
રાજા નામ કનકસિંહ ધારા ❀ રાની નામ કનકવતી સારા
એક સંત ત્રિકાલ કા ગ્રાના ❀ યહ સબ બાત કહેવ સબ જાના
ભાત પ્રસાદ દાના કો સોઈ ❀ કણ નામ જાનો સબ કોઈ
કણ કે ઉપર કનકસિંહ રાખા ❀ કનકાવતી નામ સો ભાખા
બૈષ્ય શરીર સે જો તપ કીન્હા ❀ સો વહ પ્રગટ ભયા યહ ચીન્હા
સંત પ્રસાદ કે જો પ્રભાવા ❀ વહ તપ ઉપર ફલ હોય જાવા
રાજ કરત મેં ભૂલે આઈ ❀ હાથી તન દોનો ને પાઈ

❀ દોહા ❀

રાજા યોગધીર પુનિ ॥ ઉનકર રાની જાન ।
માતા પિતા ઉદ્ધાર લિયે ॥ બિનય કીન બહુ માન ॥ ૧૪૯

—: ચૌપાઈ :—

સતસુકૃત સ્વામી પુનિ બોલે ❀ રાજન સુનો મૈં પરદા ખોલે
ઇનકા કલ્યાણ કરન કે હેતૂ ❀ એક બડા યજ્ઞ કરો ધર્મ સેતૂ
સંત બિદ્વાન ગરીબ દુઃખી હોઈ ❀ જન સમાજ બહુત સો જોઈ
સબ કો નિમંત્રણ દિન પહુંચાઇ ❀ યજ્ઞન બડી ત્યારી હોય જાઈ
લાખોં સંખ્યા મેં સબ આયે ❀ ખાન પાન આનંદ સોહાયે
મંડપ બડા બડા હૈ જાહીં ❀ હર એક ભાંતિ સુસોભિત તાહીં
હાથી હાથીની કો નહવાઈ ❀ અતર ફુલેલ માલ પહિરાઇ
મંડપ મેં પુનિ લાયે હોઈ ❀ હાથી હાથીની કા જો સોઈ
સાહબ કબીર સુકૃત સ્વામી ❀ હાથી તરફ કીન કર સામી
હસ્ત ઉઠાય આશીશ સો દીન્હા ❀ હાથ હે નીકલી જ્યોતિ નવીન્હા

❀ દોહા ❀

વોહી તેજ પ્રકાશ જો ॥ દોનો મસ્તક માહિં ।
પરત ભયા આભાસ જો ॥ અચરજ કહી ન જાહિં ॥ ૧૫૦

—: ચૌપાઈ :—

હાથી કે મુખ સે પુનિ જોઈ ❀ વૃદ્ધ પુરૂપ પ્રગટ ભા સોઈ

હથીની કે મુખ સે જો આહીં ❀ વૃદ્ધ નારિ પ્રગટ ભય તાહીં
હાથી હથીની દોનો સોઈ ❀ તે સ્થાન મરન ભા હોઈ
યહ આશ્ચર્ય બડા સબ દેખા ❀ દિગ મુગ ખડે લાખોને પેખા
દોનો કો ઉપદેશ સો કીન્હા ❀ સત્ય પુરૂષ કી ભક્તિ દીન્હા
યોગધીર નૃપ માત પિત જાની ❀ સતગુરૂ કી બિનય બહુ ઠાની
રાજા યોગધીર ઉનકી રાની ❀ ઇનકો આનન્દ ન જાય બખાની
રાજ કુટુમ્બ સબ આનન્દ માહીં ❀ માત પિતા વૃદ્ધ દેખેં તાહીં
સતસુકૃત કબીર હૈં સ્વામી ❀ કહેઊ ઉપદેશ પ્રચાર કો તામી
હમ યહા સે જાવેં નિજ ધામા ❀ અસ કહી અદૃષ્ય ભયે સુખધામા

॥ ઇતિ શ્રી રાજા કનકસિંહ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ રાજા ધોધલ તથા ખેમરી કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

સતયુગ સાહબ કબીર જો ॥ સ્વામી સુકૃત સોય ।
ધોધલ ખેમસરી પહં ॥ કરન ઉપદેશ ગે જોય ॥ ૧૫૧

❀ ચૌપાઈ ❀

ધોધલ રાજ નીત ભલ જાના ❀ સજ્જન કા ગુન બડા બખાના
ઉનકા રાજ મહલ મેં સોઈ ❀ બડે બડે સંત વિદ્વાન હૈં જોઈ
રાજા ધોધલ રાત દિન જાનો ❀ ધર્મ માહિ સો જાય બખાનો
સદગુરૂ કા રૂપ પુનિ જાને ❀ ધોધલ ખેમસરી હર્ષાને
મંગલ રૂપ સંત કા સોઈ ❀ કરી પ્રણામ પૂજા કિયા જોઈ
લે સિંહાસન સભા કે માહીં ❀ બિરાજ માન કીન પુનિ તાહીં
નૃપહિં પ્રશ્ન ઉપદેશ કા કીન્હા ❀ સદગુરૂ યોગ પાત્ર સો ચીન્હા
સત્ય પુરૂષ ભક્તિ સિખલાઈ ❀ આતમ જ્ઞાન કહેઊ સમઝાઇ
રાજ કુટુમ્બ ખેમસરી જાની ❀ જે ઉપદેશ અધિકારી માની
સબ કો દીન તે આતમ જ્ઞાના ❀ ભે આનન્દ ન જાય બખાના

❀ દોહા ❀

ધોધલ ઔર ખેમસરી ॥ બહુત ભાવ સો માન ।
યોમ જીત કબીર કે ॥ પડે ચરન મેં જાન ॥ ૧૫૨

—: ચૌપાઈ :—

આત્મ કલ્યાણ જ્ઞાન તુમ ભાખો ❀ હમાર બિનય ચરન મેં રાખો
હમ સબ અનન્ત જીવ હૈં દાશા ❀ આપ હમારે એકહિ તે આશા
મમ ઉદ્ધાર આપ જો કરહૂ ❀ તવ પ્રભુ સબ જીવો કો તરહૂ
એસા પ્રશ્ન સુના જબ સ્વામી ❀ જોગજીત કબીર હૈં નામી
બોલે મધુર બચન હર્ષાઈ ❀ ધોધલ ખેમ સુનો ચિત લાઈ
યહ મન બહુત ચંચલ હૈ સોઈ ❀ પલ એક અસ્થિર હોત ન જોઈ
બિચાર કરો તુમ મન સે જાનો ❀ સત્ય નામ ભજો સુખ માનો
બાલા પન ખેલ મેં ખોવા ❀ ખાન પાન મેં બહુત બિગોવા
જવાન ભયે કામ બડ વ્યાપા ❀ અજ્ઞાન છાય ગયે દિલ આપા
વૃદ્ધ ભયે તન કાંપન લાગે ❀ લટકે ચામ લોહી કો ત્યાગે
કાન કે બધિર નયન ન સુઝા ❀ દાંત પડે સ્વાદ ન બૂઝા

❀ દોહા ❀

ખાન પાન સ્વાદ નહીં ॥ દાંત ગયે જબ જાન ।
ઇન્દ્રિય સબ શીથિલ ભઈ ॥ વૃધ્ધ અવસ્થા માન ॥ ૧૫૩

—: ચૌપાઈ :—

ઘર કી તરિયા જો સુખ દેહીં ❀ સો તિરિયા મુખ મોડત યેહીં
પ્રેમ ભાવ સબ તે જો જાનો ❀ જીવ જબ ગયા ફીસીસ ન માનો
પુત્ર પુત્રી સંગ સબ તાહીં ❀ સ્વારથ સે રોવય જો ચાહીં
ખાટ સે લે. જમીન મેં ડારી ❀ બાસ કા ઠાટ કીન ત્યારી
જો શરીર પ્યાર સબ કરહીં ❀ ઉસકો દેખ ઘીના કરૈં નરહી
ઉપર બસ્ત્ર નયા પહિરાઈ ❀ ચાર જને મિલ ખાટ ઉઠાઈ
હાહાકાર કુટુમ્બ સબ કીન્હા ❀ બહુતક પડે હોસ ન ચીન્હા
લે ગયે મરઘટ કે માહીં ❀ કુટુમ્બ સબ સોચત હૈં તાહીં
કાઠ કો રચી ચિતા બનાયેવ ❀ તાપર લે ઉનકો પઉઢાઈ
અપના કોઈ નહીં તુમ જાનો ❀ ફૂક દીન હોલી સમ માનો
દીન લગાય અગ્નિ તે માહીં ❀ ક્ષણ મા ભસ્મ દેહ ભા વાહીં
કાલે કેશ સુગંધ લગાઈ ❀ દેખત તરત ભસ્મ હોય જાઈ

જો દેહિયાં કો મલિ માલ ધોવા ❀ સાબુન તેલ અત્તર હૈ ચોવા
મુખ કી શોભા જો હૈ નીકે ❀ નયન કમલ સમ દોઇ જીકે
વહ સબ ખાક જો હોઈ જાઈ ❀ સ્વાન કાગ બિસ્ટા કરે આઈ
સુવરણ સમ કાયા હૈ તાહીં ❀ એક ક્ષણ મેં રાખ ભા વાહીં

❀ દોહા ❀

જો શરીર કા માન બહુત ॥ સો મહિમ મિલ જાય ।
કહાં સે આયે કહાં ગયે ॥ કોઈ ખબર ન પાય ॥ ૧૫૪

—: ચોપાઈ :—

થોરા સમય તક ઘર કે સોઈ ❀ ચિન્તા રહા જાનય સબ કોઈ
પીછે ભૂલિ ગયે સબ તેહીં ❀ માનો જન્મ લીન ન વોહીં
સ્વપ્ન સમાન સમય વિતિ ગયઊ ❀ કહાં ગયે જાનત ન ભયઊ
જીવ કહાં ગયા જાનત ના હોઈ ❀ માયા મોહ કરત ના કોઈ
હમ હમારિ કરિ કર સબ થાકે ❀ જીવ જબ ગયા સંગ ના વાકે
આપન સગા કુટુંબી તાહીં ❀ દુઃખ મેં મદદ કરત કોઈ નાહીં
જૈસા કર્મ જીવ કરિ રાખી ❀ વૈસા યોનિ દિયો જો નાખી
પાપ બહુત હોય અધિકાઈ ❀ બહુત દુઃખ ભોગન વહ જાઈ
ઉપર પ્રસંગ લિખા જો તાહીં ❀ તુમ સબ સમઝવ હૈ નૃપ વાહીં
આપન સગા કવન હૈ સોઈ ❀ જો યહ દુઃખ મે મદદ કરે સોઈ

❀ દોહા ❀

જો પ્રંસગ સબ લીખા તે ॥ દુઃખં અનહદ કી અંત ।
યહ દુઃખ મેં ભાગી નહીં ॥ કુટુમ્બ કબીલા જાત ॥ ૧૫૫

—: ચોપાઈ :—

યહ સબ જાનિ સમઝો તુમ સોઈ ❀ બડી ફજહતી જીવ કા હોય
માતા પિતા કુટુમ્બ જો તાહીં ❀ ત્રિયા સ્નેહ છુટત છણ નાહીં
જો કુટુમ્બ કો તુમ આપન જાના ❀ ઐસે મિલે હજારો માના
ભૂત ભવિષ્ય જ્ઞાન ન તોહીં ❀ ઈસસે સબ જાનત ન વોહીં
જલચર થલચર નભચર માહીં ❀ અનન્ત યોનિ ગિનતી હૈ નાહીં

સબ યોનિન મેં યહ જીવ ગયઊ ⊛ અનન્ત દુઃખ ભોગત તહાં ભયઊ
કિન્ચીત સુખ વહ યોનીન માહીં ⊛ કષ્ટ બહુત જાનો પુનિ તાહીં
તેહિ કારણુ સમઝો નર લોઈ ⊛ તુમાર સગા કોઈ ના હોઈ
જિનકે લિયે પરપંચ બહુ કીન્હા ⊛ જોરિ ધન બહુત સો લીન્હા
વહ ધન કા સબ આનંદ લેહીં ⊛ સજા હોત એક તુમકો તેહીં

⊛ દોહા ⊛

વો સબ ચતુર કહાવતે ⊛ અપને મન મે જાન ।
આપન હિત જાનય નહીં ॥ બડા મૂર્ખ સો માન ॥ ૧૫૬

—: ચૌપાઈ :—

અપને આતમ કા કલ્યાણુ ⊛ સાધન કીન નહીં જો જાણુા
બારંબાર પીછે પછતાઈ ⊛ આપન હિત જો નાહીં લાઇ
યહ તન હૈ ફુલવાડી સોઈ ⊛ ક્ષણુ મેં સુખ જાયેગે જોઈ
અષ્ટ પહર કી કરે બિચારા ⊛ પલ મેં પ્રલય હોત જો તારા
શિર પર ખડા કાલ હૈ જાકો ⊛ કબહિ મારિ લેયગે વાકો
જલ મેં મિન બહુત હૈં રાજી ⊛ ધીમર જાલ પકડિ સબ ગાજી
એક છણુ મીન મરિ ગયઊ ⊛ એસે જીવ કાલ બશ ભયઊ
તાતે ઇશ શરન જિવ જાઈ ⊛ સબ દુખ કેર અન્ત હોઈ આઈ
ભક્તિ દાન સેવા હૈ સોઈ ⊛ આપન આચરન સુદ કરો જોઈ
સાત્વિક ગુણુ સંત ગોવરાવા ⊛ વહ ગુણુ તુમ અપને ઘટ લાવા
તો તુમકો સુખ શાન્તી હોઈ ⊛ યહી દવા ભવ રોગ કા જોઇ

⊛ દોહા ⊛

સત સુકૃત સ્વામી મુખે ॥ સુના બડા યહ જ્ઞાન ।
ધોધલ ખેમસરી પુનિ ॥ ડરે બહુત સો માન ॥ ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

હાથ જોરી દોનો પુનિ સોઇ ⊛ સત્તગુરૂ ચરન પડે જો હોઈ
કુટુંબ સહિત નૃપ બિનય બહુ કીન્હા ⊛ પુજન કરી ચરન શીર દીન્હા
બહુ પ્રકાર નૃપ સેવા લાઈ ⊛ યોગજીત અદ્રષ્ટિ હોઈ જાઈ

જો જ્ઞાન સાહબ સમુઝાઇ ❀ વહી રીત પાલન કિયે જાઇ
ખેમસરી ધોધલ ઉપદેશા ❀ વહ સમય બહુતક મેં પ્રવેશા
સો પ્રતાપ સત્તગુરૂ કા હોઇ ❀ સ્વામી કબીર હૈં જો સોઇ

॥ ઇતિ શ્રી ધોધલ ખેમસરી કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ ધ્યાન મુનિકા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

ધ્યાન મુનિ એક સંત થે ॥ ધ્યાન કરત નિત આહિં ।
તાતે નામ ધ્યાન મુનિ ॥ સંત કહત તબ તાહિં ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

ધ્યાન મુની યોગેશ્વર બડ માની ❀ તીનો લોક પ્રસિદ્ધ જો જાની
થોડી બર્ષ કા વય પુનિ જાનો ❀ બાલક રૂપ રહે સો માનો
અખંડ મોક્ષ પ્રાપ્ત કે સોઈ ❀ દેવો કો પ્રશ્ન કીન પુનિ જોઈ
બડે બડે સિદ્ધ સબ જે દેવો ❀ નિજ મતિ રૂપ ઉતર સો તેવો
સંતોષ કારક ઉત્તર ન હોઇ ❀ એક દેવ બડ સમરથ સોઈ
મહર લોક અંસ બખાની ❀ ધ્યાન અષ્ટમ અંસ પ્રગટે જાની
બાલ ઋષી પૂજન પુનિ કીન્હા ❀ તેજ રૂપ દેવ કો ચીન્હા
પ્રશ્ન ઉત્તર દોનો કે માહીં ❀ બાદ બિબાદ હુઆ જો તાહીં
યહ બડા બાદ દેખા જો સોઇ ❀ સાહબ પધારે ધામ સે જોઇ
તેજો મય સ્વરૂપ જો ધારી ❀ ધ્યાન મુનિ દેખા સુખકારી

❀ દોહા ❀

બડ પ્રભાવ પુનિ દેખ કર ॥ નમન કીન પુનિ જાય ।
લે બૈઠાયે આસન પર ॥ બિધિવત પૂજા તાય ॥ ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાની પુરૂષ કા પહિચાના ❀ ધ્યાન મુનિ પૂછા પુનિ જાના
મહર લોક અંસ હૈં સોઈ ❀ સાહબ પહિચાન કહેઊ સો જોઈ
મહર લોક અંસ જો કહહીં ❀ સંકા તુમાર નિવારન અહહીં
દેવ મુખે જ્ઞાની કા સોઈ ❀ મહિમા સુના પ્રસન્ન તે હોઈ

ધ્યાન મુનિ માના મન માહીં ❀ હમરે લિયે યહ પુરૂષ બુલાહીં
જ્ઞાની પુરૂષ ધ્યાન ઋષિ જાનો ❀ ઉત્તર પ્રશ્ન હોન લગા માનો
બહુત બાદ બિબાદ પુનિ કીન્હા ❀ ત્યાગ બૈરાગ્ય પુષ્ટી પુનિ દીન્હા
ત્યાગ કા મત ઋષિ કો ભાવા ❀ મોક્ષ કે લિયે શ્રેષ્ઠ બતાવા
ઘટ ભીતર સબ ભેદ લખાયેવ ❀ ત્યાગ બૈરાગ્ય કામ સો ચ્યાયેવ
કરે બિચાર ધ્યાન મન માહીં ❀ એસા જ્ઞાન કહા કોઉ નાહીં

❀ દોહા ❀

રાજ યોગ પદ્ધતિ સે ॥ ધ્યાન સમાધી જાન ।
સબ આચરન પવિત્ર સો ॥ ભક્તિ કરો તે માન ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

બિરક્ત રહી બ્રહ્મચર્ય ભાખા ❀ સૃષ્ટી રચના તુમ ન રાખા
યહ રીતી સે જો તુમ રહહીં ❀ તુમહીં વૃદ્ધ હોવ ના કબહીં
આતમ કલ્યાણ કરો કમાઇ ❀ જગ વ્યોહાર તુમ ન ફૈલાઈ
યહ સિદ્ધાન્ત ઉનકો પ્રિય હોઈ ❀ યહી રીત સે ચાહત સોઇ
યહ પ્રસંગ પૂરા હોય ગયઉ ❀ સબ કોઈ આનન્દમેં ભરી ગયઉ
સતગુરૂ કા ઉપદેશ જો જાના ❀ ઉસી ભાંતિ સો કીન નિદાના
યહ ક્રિયા કા બડા પ્રભાવા ❀ ધ્યાન ઋષિ તીનો લોક મેં જાવા
થોડા બર્ષ કે માફક રૂપા ❀ બાલ બ્રહ્મચારી બ્રહ્મ સ્વરૂપા
સબ ધામો મેં સબ ઘર માહીં ❀ ઇનકો જાન પરદા કુછ નાહીં
ધ્યાન ઋષિ કે માફક જાનહિં ❀ જગ મેં સંત થોડા બહુ માનાહ

❀ દોહા ❀

ધ્યાન મુનિ આનન્દ મેં ॥ કીન પ્રશ્ન બડ સોય ।
જ્ઞાની જોગ જીત કો ॥ બીનય કીન બહુ જોય ॥ ૧૬૧

—: ચૌપાઈ :—

ધ્યાન કહા સુનો પ્રભુ સોઈ ❀ ક્ષર અક્ષર નિઃક્ષર જોઈ
ઇનકા ભેદ કહો સમુઝાઈ ❀ જગ વ્યોહાર કી નિવૃત રહાઈ
અખંડ સુખ સાધન પ્રભુ ગાઈ ❀ આપહિ આદિ પુરૂષ કહવાઈ
સુની ઉતમ જિજ્ઞાસા બાની ❀ યોગજીત કહા સુખ માની

ક્ષર અક્ષર નિઃક્ષર ' જાનો ❀ સબ બ્રહ્માંડ ઇસી સે માનો
અધીભૂત અધિદેવ હૈં સોઈ ❀ અધી યગ્ન ઉસી કો જોઇ
જીવ બ્રહ્મ માયા પુનિ તાહીં ❀ ઉસી કો યહ શબ્દ કહાહીં
ક્ષર અધીભુત માયા જેસો ❀ અક્ષર અધિદેવ ચૈતન તે તોસો
અધિયજ્ઞન નિઃક્ષર જો સોઇ ❀ તીનો તત્વ શક્તિ બડ હોઈ
યહ તીનો કા નામ બહુ તાહીં ❀ યોગી પુરૂષ જાનત હૈ વાહીં

❀ દોહા ❀

ધટ ભીતર અભ્યાસ હૈ ॥ ધ્યાન ઉનમુનિ જાન ।
પૂરન ગુરૂ ' લખાઇયા ॥ સોઈ જ્ઞાન પ્રમાન ॥ ૬૬૨

❀ ચૌપાઈ ❀

યહ જ્ઞાન સબ સે પર જાનો ❀ લાખોં મેં કોઇ એક પહિચાનો
ચાર કોસ બડા હૈ ભારી ❀ ઇસ મેં જીવ ફસે હૈં સારી
પચવાં કોશ અખડ સુખ હોઈ ❀ કોઇ સત યહ મે હૈ સોઈ
અન્નમય કોશ પ્રથમ હૈ યોગૂ ❀ શરીર બના વહી સયોગૂ
હાલન ચાલન સબ બ્યોહારૂ ❀ અન્નમય કોશ કા હૈ સિંગારૂ
દુસર પ્રાણ મય હૈ જો કોશા ❀ શ્વાસો શ્વાસ ચલત હૈ વોશા
દશ પ્રાણ સબ ઇન્દ્રિય જાનો ❀ શરીર કા ક્રિયા સબતિ તે માનો
તીસર કોશ મનોમન સોઈ ❀ મન યહ જાય જહા લગી જોઈ
જ્ઞાન અજ્ઞાન પુન્ય અરૂ પાપા ❀ યહ સબ પ્રગટ કરત મન આપા
ઇસસે મનોમય કોશ કહાહીં ❀ મન પ્રભાવ જાનો તુમ આહીં

❀ દોહા ❀

ચૌથા જ્ઞાન મૈં કોશ હૈ ॥ ધ્યાન ઋષી તુમ જાન ।
સતગુણ જ્ઞાન સમઝિ પુનિ ॥ કોશ જ્ઞાન મય માન ॥ ૬૬૩

—: ચૌપાઈ :—

પચવાં કોશ જાનો બડ નીકે ❀ આતમ સુખ ઉપજાવય જીકે
તુરીયા જ્ઞાન ઉનમુનિ હૈ ધ્યાના ❀ સમાધિ આનન્દ કોશ બખાના
યહ કોશ મે આનન્દ બહુ હોઈ ❀ સયુજ મોક્ષ કહત હૈં સોઈ
આપહિ પ્રશ્ન હીન જો ભાંતી ❀ અખડ મોક્ષ યહ કોશ મે આતી

નિવૃતી ત્યાગ લઈન મેં હોઈ ❀ સયુજ્ય મોક્ષ મિલત હૈ જોઈ
યહ પદ બડા ઊંચ તુમ માનો ❀ નિઃક્ષર બ્રહ્મ જ્ઞાન બડ જાનો
જો યહ જ્ઞાન ધ્યાન સે જાના ❀ વહી પુરૂષ બડા હૈ માના
ચાર સ્વરૂપ કહત હૈં સોઇ ❀ પચવાં રૂપ બિરલા કોઈ જોઈ
સ્થુલ સુક્ષમ કારણ તાહીં ❀ મહા કારણ જો હંસ કહાહીં
સાઢા તીન હાથ નર દેહીં ❀ સ્થુલ રૂપ તુમ જાનો તેહીં
જગ બ્રહ્માંડ બડા હૈ સોઈ ❀ યહ સ્થુલ દષ્ટિ મેં હોઈ
સુક્ષમ રૂપ સુનો તુમ ધારો ❀ અગુષ્ટ પ્રમાણ રૂપ હૈ વારો

❀ દોહા ❀

કારણ રૂપ જો પુનિ ॥ તાહિ લખો તુમ સોય ।
મસુર જુવાર સમ જાનિયે ॥ કારણ રૂપ જો હોય ॥ ૧૬૪

—: ચૌપાઈ :—

મહા કારણ રૂપ જો ગાઈ ❀ ભેદ શાસ્ત્ર તે વહી બતલાઈ
અર્ધ રાઈ સમ રૂપ હૈ સોઈ ❀ વહી રૂપ મહા કારણ જોઈ
ચાર સ્વરૂપ કહા મૈં તોહીં ❀ પચવા રૂપ સુનો જો ઓહીં
બહુત બારીક હૈ જો રૂપા ❀ બહુ યોગિન કા યહ નીરૂપા
હંસ રૂપ જો રૂપ બતાવા ❀ ઘટ ભીતર જો જ્ઞાન લખાવા
એક રાઈ કા કરે જો બીસા ❀ બીસો ભાગ જો કરે પુનિ બીસા
ઇતના નાન્હા રૂપ જો આહીં ❀ કમલ માહીં ગાજત હૈં વાહીં
વહી રૂપ બડા તુમ જાનો ❀ ઉસકે આગે ઔર ન માનો
વોહી રૂપ નિજ રૂપ કહાઈ ❀ સબ અવર્ણન જો મિટિ જાઈ
વહી રૂપ તુમ ધ્યાન લગાવો ❀ બડ પ્રકાશ દેખન મેં આવો

❀ દોહા ❀

ગગન મંડલ મેં પુરૂષ હૈ ॥ શોભા અગમ અપાર ।
ધ્યાન યોગ સે જાનહીં ॥ વોહી નિઃતત્વ જો સાર ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

આપો આપ વૃક્ષ હૈં સોઈ ❀ શોભા અગમ અપાર હૈ જોઈ
નવ લાખ તારા કરૈ પ્રકાશા ❀ કોટિન કિરન જડા હૈ તાસા

બર્ષંય રાતિ દિવસ જો મોતી ❀ હંસા ચુગૈ બહુત સુખ હોતી
ચન્દ્ર સૂરજ જ્યોતી જસ હોઇ ❀ ઝલહલ ઝલહલ કરત હૈ સોઇ
અમી રસ ભરા તહા હૈ નીકે ❀ ગુરૂ મુખી જાનત હૈ જીકે
અનહદ નાદ હોત ઝનકારા ❀ બહુત શબ્દ બૂઝો તુમ સારા
કવન શબ્દ કહાં સે આવય ❀ કવન શબ્દ વહ રાગ કહાવય
જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ કો જાનો ❀ અંન્તઃકરન મન સુરતા માનો
યેહ સબ સોધિ લેવ જો તાહીં ❀ તબ તુમ ધ્યાન ધરો ઘટમાહીં
મોક્ષ કા સાધન યહી કહાવા ❀ આવા ગમન અંત હોય જાવા

❀ દોહા ❀

એસા જ્ઞાન સુના પુનિ ॥ ધ્યાન ઋષી પુનિ સોય ।
યોગજીત કે ચરન મેં ॥ શીશ નમાયો હોય ॥ ૧૬૬

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ધ્યાન મુની બિનય જો સારા ❀ પ્રેમ બહુત કીન અનુસારા
સ્વામી યોગજીત પુનિ સોઇ ❀ મહર લોક દેવ સો જોઈ
દેવ મુનિ જો થે સબ ઝારી ❀ અપને ધામ વિદા ભે સારી
યોગજીત કહા જો જ્ઞાના ❀ ધ્યાન મુનિ પાલન મેં આના
આગે જાય મોક્ષ તો પાવા ❀ ધ્યાન મુનિ કા પ્રસંગ મૈં ગાવા

॥ ઇતિ શ્રી ધ્યાન મુનિ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ રાજા ભૂપાલ કા પ્રસંગ ❀

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ગ્રન્થ ભૂપાલ બોધ મેં તાહીં ❀ રબિતન કહા હુતો સે વાહીં
સંસાર મેં બહુત મનુષ્ય હોય જાઇ ❀ ઉનકો મારિ યમપુરિ મેં લાઈ
તબ યમ દુત મૃત લોકહિં આયે ❀ પવન રૂપ ધારન કીયે જાયે
સબ જીવો કે અન્દર પ્રબેશી ❀ બડી બિમારી ભય પુનિ જેશી
કામ ક્રોધ લોભ બહુ હોઇ ❀ મદ રોગ દોઇપ બહુ જોઈ
માનસ ઔર સારીરક જાનહિં ❀ દોનો રોગ હુઆ સો માનહિં
દોનો રોગ કે કારણ સોઈ ❀ બહુત સે જીવ મરન લગે વોઇ
પ્રજા હાય જો કરે પુકારી ❀ સાહબ દેખા ત્રાસ જો ભારી

૧ યમ

જલન્ધર દેશ મેં પ્રગટ હોઈ ❀ મુનીન્દ્ર નામ ધરન કિય જોઈ
વહ દેશ મેં ફિર ફિર કર કર ❀ કીન ઉપદેશ પરિશ્રમ કર કર

❀ દોહા ❀

બડ ઉપદેશ દેતે ભયે ॥ ઔ પુનિ આશિર્બાદિ ।
પ્રજા કિયે સુખી જો ॥ હૈ સતગુરૂ જો આદિ ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

તહાં કે રાજા ભૂપાલે હોઈ ❀ સાહબ પધારે રાત્રીમ સોઈ
રાજ મહલ કે ચારો બાજુ ❀ પહરા લાગ રહા પુનિ તાજુ
સબ દરવાજા બન્દ હોય ગયઊ ❀ સ્વામી તહાં આવત સો ભયઊ
સાહબ કહા દરવાની પાહીં ❀ દ્વાર ખોલિ દેવ તુમ આહીં
કોઈ દરવાજા ખોલા નાહીં ❀ સાહબ એક લીલા કિયા તાહીં
સતગુરૂ તોલા પર પુનિ દેખા ❀ તાલા ટુટિ ગયા પુનિ પેખા
તબહિ કેવાડ આપય ખુલિ જાઈ ❀ યહ પ્રભાવ સબ દેખા આઇ
સબૈ સિપાહિયો ચરનન માહીં ❀ પરૈ સબૈ બિનય કરૈ વાહીં
આપન ભૂલ છમા સો માંગી ❀ પ્રેમ જાનિ બૈઠે તહાં ત્યાગી

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ મેં પુનિ ॥ સૂરજ ઉદય ભે જાન ।
એક પ્રતિહાર જાય કર ॥ રાજા સે કહા માન ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

તબૈ નૃપત સાહબ કો સોઈ ❀ રાજ સભમ બુલાયેવ હોઈ
એક સાધારણ જો હૈ આસન ❀ બૈઠક દીન રાજા કા સાસન
તબ ભૂપાલ પૂછા પહિચાના ❀ સ્વામી મુનિન્દ્ર કહા બડ માના
રાજા કહા સંત સુનિ લેહૂ ❀ આપ કા પરિચય બહુ બડ યેહૂ
દેખે બિના હમ ના માનૂ ❀ સ્વામી કહા સચ યહ બાનૂ
ક્રીહો પ્રેર્ણા સિદ્ધિક સોઈ ❀ રાજ મહલ સોના કા હોઈ
મોતી જ્વાહર હીરા લાલા ❀ સબ રતનો સે ભરિગા શાલા
યહ આશ્ચર્ય દેખિ સબ કોઈ ❀ સતગુરૂ પગે પરે પુનિ સોઈ
રાજા આપન રાનીન બુલવાઇ ❀ સબ પુત્રો કો પુનિ હંકરાઈ

રાજ કુટુમ્બ સબ આનન્દ માહીં ❀ હીરા રતન ભરા સબ આહીં
પુજન બન્દન સબ કિયા સોઈ ❀ ગુરૂ ઉપદેશ બિનય કિયા વોઈ
બહુત પ્રેમ દેખા જબ સ્વામી ❀ બિધીવત ઉપદેશ કીન સો નામી

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ કી ભક્તિ પુનિ ॥ સબકો કહા સમુઝાઈ ।
સત્ય નામ કો રટન કરો ॥ ઉંચ ચરિત્ર પુનિ ગાય ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

યહ સબ કામ પૂરન જબ ભયઊ ❀ સુવર્ણ મહલ અદૃષ્ય હોય ગયઊ
મોતી હીરા જો બહુત જવાહર ❀ સબ કહાં ગયા જાના ના કાહર
રાજ કુટુમ્બ સબ અચરજ ભયઊ ❀ પુછેવ સાહબ સે પુનિ ગયઊ
તબ સાહબ રાજા સે કહાં ❀ સબ માયા તુમ દેખો યહાં
યહ માયા સબ છન ભંગુરા ❀ ઈસમે ભૂલો ના તુમ સૂરા
રાજ સત્તા માયા મદ જાહીં ❀ સંત ગરીબ અપમાન હોય તાહીં
સંત ગરીબ દુઃખી જો દેખી ❀ ઉનકી સેવા. કરો મન પેખી
નીતીસ પ્રજા કો તુમ પાલો ❀ મમ ઉપદેશ હૃદય મેં ઝાલો[1]
સત્ય પુરૂષ કા ધ્યાન કરાહીં ❀ તુમરો આતમ સો તરી જાહીં
માયા મોહ રાજ પુનિ મદ મેં ❀ તુમ ડુબે થે ભાન ન દિલ મેં
તુમ્હે ભાન મેં લાવન સોઈ ❀ હીરા જવાહર પ્રગટ કીયા હોઈ
સાંચા જ્ઞાન હુવા જબ તોહીં ❀ માયા અદૃષ્ટિ હુવા પુનિ વોહીં
યહ સુની સતગુરૂ કી જો બાની ❀ કરત બીનય ભૂપતિ બહુ જાની

❀ દોહા ❀

રાવ ભૂપાલ તે પુનિ ॥ રાજ કુટુમ્બ સમેત ।
યોગ જીત કબીર કે ॥ ચરન કમલ રજ લેત ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

હાથ જોડિ બિબેક કી બાની ❀ ભૂપાલ કહા સુનો પ્રભુ જ્ઞાની
માયા એસે ઈશ બનાઇ ❀ મન વહ દેખ હર્ષીત હોય જાઈ
એના ભેદ કહો પ્રભુ ગાઇ ❀ આપ હમાર આત્મ સુખ આઈ
સ્વામી કબીર હૈં યોગજીતે ❀ પ્રશ્ન સુનત જાનવ સુખ રીતે

---

૧ ગહો

ઉત્તર માહિં કહા પુનિ સોઈ ❀ રાજન સુનો યહ માયા બડ હોઈ
મૃગ જલ સમ તે જાનો ઝુઠી ❀ નહિ છુટત જસ કર કપિ મુઠી
યહ શરીર સે જીવ ચલિ જૈ હૈ ❀ યહ સબ કોઇ જાનત તે ગૈ હૈં
પાંચ તત્વ કે પીંજરા માહીં ❀ તામા બસ્તુ દુસર કા આહીં
લોભ આદિ કે કારણ જાનો ❀ ઉઠય લહર ઘટ ભીતર માનો
જલ મેઘ એકો નહિ સોઈ ❀ બૂડે અનન્ત જીવ પુનિ હોઈ
કોઇ સમય યહ તન ચલિ જાઈ ❀ મન અરૂ જીવ તત્વ ઉડિ ગાઇ
અનેક પ્રકાર માયા કા રૂપા ❀ રાજ મહલ મેં ભરા અનૂપા

❀ દોહા ❀

વો સબ છૂટિ જાયગેં ॥ એક છડ મેં સે જોય ।
સંગ કછુ ન જાયંગે ॥ સમુઝિ સયાને લોય ॥ ૧૭૧

—: ચૌપાઈ :—

લાખોં કા જીવન ચલ જાઈ ❀ ઉસકો કોઇ રોક ના પાઈ
યહ તન જાય બિપિન મા સોવા ❀ તહાં કોઈ આવત ના જોવા
મટ્ટી પત્થર જંગલ કે માહીં ❀ યહ તન જાય જો સયન કરાહીં
પાંચ બર્ષ દશ પન્દર જાતા ❀ બીસ પચ્ચીસ બર્ષ તે આતા
પચાસ બર્ષ પવના સો જાનો ❀ સૌ તે બર્ષ બિરલા કોઈ માનો
એક દિન મરના અહૈ જરૂરી ❀ તુમ સબ દેખે નયન તે ભૂરી[1]
બડે શેઠ જો હૈં મહારાજા ❀ સબ કોઇ છોડિ ગયે હૈં તાજા
ગુણ ગૌરવ રૂપ મેં આગર ❀ રાનીન ગઈ બુદ્ધિ મેં સાગર
બેદ શાસ્ત્ર જો પઢે કુરાના ❀ વો સબ કહાં ગયે ના જાના
જો અભિમાની બડે ગુમાની ❀ ઉડિ ગે ધુર મિલે સો જાની
ચન્દ્ર સૂરજ તારા ગણ સોઈ ❀ કોઇ એક સમય જાયગે હોઈ

❀ દોહા ❀

પૃથ્વી જલ પાવક પુનિ ॥ ઔર સમીર સો જાન ।
અપને સમય પર જયગે ॥ રહે ના એક નિસાન ॥ ૧૭૨

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય એક કબહીં ના જાહીં ❀ વહ સિદ્ધાન્ત અચલ કહાહીં
સંત ભક્ત જગ મેં બહુ સોઈ ❀ સત્ય રૂપ જાનત હૈ વોઈ

૧ બહુત ૨ ભાગિ જાય

સત્ય મહિં અસ પ્રેમ તુમ રાખો ❀ નૃપ તુમ સુનો કુટુમ્બ સબ આખો
સત્ય વહી સત્ય નામ કહાહીં ❀ યહ નામ પ્રથમ કા આહીં
સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ પુનિ જોઈ ❀ સત્ય નામ ઉનહીં કા હોઈ
કોઈ દેવ કા યહ નહિં નામા ❀ પ્રથમ અનાદિ જાનો જામા
સત્ય નામ કોઈ ના રાખા ❀ સ્વયમ પ્રથમ આપહિ આખા
યહ નામ કે[1] બડ પ્રભાવા ❀ જપત પાપ સબ જાય પરાવા'
સત્ય નામ સુમિરન સો કરહીં ❀ સબહી 'નામ' ઉસી મા ભરહીં
'કરી' કે જશ પગ કે માહીં ❀ સબ કર પગ અન્દર હોય જાહીં
એસે તુમ શત્ય નામહિ જાનો' ❀ તુમ્હરે આતમ કા કલ્યાનો
સત્યહિ લેવ સત્ય જો દેના ❀ સબ બેવોહાર સત્ય મેં જાના

❀ દોહા ❀

યહી તુમ્હાર સગા હૈ ॥ સુખ શાન્તી દેવ ।
સત્ય નામ કો જાપ કરો ॥ કાલ ખુટ ન લેવ ॥ ૧૭૩

—: ચૌપાઈ :—

જૈસે કામી કે દિલ માંહીં ❀ કામ બાસના હરદમ તાહીં
ગાય બાછડા કી જસ હૈ પ્રીતી ❀ એસે નામ મેં રાખો રીતી
બાહર ગાય ચરન કો જાઈ ❀ બછડમ પ્રેમ મન મા રહા છાઈ
જિનકે મન નામ પર પ્રેમા ❀ એસે દિલ મેં રાખો નેમા
પુરઇન જલ બિન જસ સુખિ જાઈ ❀ ભક્ત નામ બિન તૈસે ગાઈ
કાયા નગર બસ્તી બહુ હોઈ ❀ વહી નગર પ્રવેશો સોઈ
સાર શબ્દ કા ઢાલ કરાહીં ❀ બડી સુબ્ધ હોત તહાં આહીં
પાંચ પચ્ચીસ કરે બસ આઈ ❀ મન રાજા કો પકડો જાઈ
શબ્દ સુરત કા એક ઘર લાવો ❀ મન વિશયન સે ફેરિ હટાવો
કામ ક્રોધ કી તાકત જાની ❀ બડા કાલ કો ફેરિ હટાની

❀ દોહા ❀

સુરતી પવન ઉલટાય કે ॥ સીધા ઘટ કે માહિ ।
ત્રિકુટી મહલ ગર જાય કર ॥ આગે ચલો સો તાહિ ॥ ૧૭૪

૧ ભાગિ જાય ૨ હાથી

—: ચૌપાઈ :—

સોહં સોહં ઉઠય અવાજા ❀ તુમ જો જાવ વોહી દરવાજા
હે બડી બાત સતગુરૂ દર્શાઈ ❀ યુગ અનન્ત ભૂલે થે આઈ
અર્ધ ઉર્ધ પર તાલા લાગા ❀ કોઈ ખોલેગે ગુરૂ સુભાગા
સોઈ અમીરસ પીયે અઘાઈ ❀ સત્ય નામ ઉન મહિમા પાઈ
વહી જગત મેં બડા કહાઈ ❀ સંત કહો ચહે ભગત કહિ ગાઈ
સ્વામી મુનીન્દ્ર કહા અસ તાહીં ❀ માગા બિદા જાન કો આહીં
યહ કહિ હોગે અન્તર ધ્યાના ❀ ભૂપાલ રાજા મન મેં દુઃખ માના
સાહબ ચલે ગયે પુનિ સોઈ ❀ ભૂપાલ રાવ ચિન્તા મેં હોઈ

॥ ઇતિ શ્રી ભૂપાલ રાજા કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ કુષ્ટમ ઋષી કા વૃતાન્ત ❀

❀ દોહા ❀

પુરમન યુગ તે એક હુઆ ॥ બહુત બડા સો માન ।
લાખ પચાસ વર્ષ પુનિ ॥ આયુષ યુગ કા જાન ॥ ૧૭૫

—: ચૌપાઈ :—

પુરમન યુગ કે અન્દર માહીં ❀ અમર ધામ સે સત્તગુરૂ આહીં
સાહબ કબીર કા જો નામા ❀ ગ્નાની પુરૂષ આયે જીવ કામા
સાત લાખ જીવ કીન કલ્યાના ❀ પીછે પતાલ પહુચે સુખ માના
જલરંગ પાસ તે પુનિ જાઈ ❀ જલરંગ પુરૂષ કા અંસ કહાઈ
જલરંગ કી સત્તા બડ જાના ❀ ઉનકર હુકુમ જીવ પર માના
જલરંગ આગ્ના બિન પુનિ કોઈ ❀ જીવ મુક્તાય સકે ના વોઈ
તબ જલરંગ ગ્નાની સે ભાખા ❀ આગ્ના હમાર ઉઠાય તુમ રાખા
હમરે હુકુમ બિના તુમ સોઈ ❀ જીવો મોક્ષ કરો કસ જોઈ
યહ અહંકારી ભાવ સો જાના ❀ જલરંગ કહેઉ બડા અભિમાના
ગ્નાની તબૈ પ્રસંગ એક કહેઊ ❀ જલરંગ સુનો બાત એક નયેઊ

❀ દોહા ❀

એક કુષ્ટમ નામ પક્ષી હે ॥ તે સતગુરૂ કા હંસ ।
ઉસને હમકો કહા પુનિ ॥ અનન્ત યુગન પ્રસંગ ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ :—

યહ પક્ષી તેજો મય જાનો ❀ અનન્ત યુગન ઉન આગે માનો
કુષ્ટમ પક્ષી કા સુના બખાના ❀ જલરંગ કહેઉ ચલો તહાં જાના
દોનો શબ્દ બિમાન કે માહીં ❀ પહુચે નિરંતર દ્વિપ રહાહીં
કુષ્ટમ ઋષી કે આશ્રમ તાહીં ❀ દ્વારપાલ ખડે પુનિ આહીં
કુષ્ટમ ઋષી ધ્યાન મેં જાના ❀ દોનો પુરૂષ આયે હૈ માના
ધ્યાન સમાધી ઋષી ઉતારા ❀ દ્વારપાલ ખબર દિન સારા
કુષ્ટમ ઋષી બાહેર સો આયે ❀ જ્ઞાની પુરૂષ કે ચરન લપટાયે
જલરંગ કો પ્રણામ પુનિ કીન્હા ❀ અન્તઃ પુર લે ગયે પ્રબીન્હા
એક રતન જડિત સિંહાસન ❀ બીરાજમાન કીન જ્ઞાની કે તે આસન
એક સાધારન આસન માહીં ❀ જલરંગ કો બૈઠાયો તાહીં

❀ દોહા ❀

ષોડસ પ્રકાર પૂજા કિયા ॥ જ્ઞાની પુરૂષ કા સોય ।
બિબેક મય બાની સે ॥ કીન પ્રાર્થના હોય ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

બિનય સે કહા તુમ અન્તર યામી ❀ અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે સ્વામી
આપૈ સત્ય બ્રહ્મ હૈ સોઈ ❀ વોહી રૂપ સે યહ રૂપ જો હોઈ
જીવન કાજ ફીરો ચહુ ઓરા ❀ ધન્ય શક્તિ હૈ સાહબ તોરા
આપહિ પુરૂષ એકહિ હોઈ ❀ ભેદ રાખે કલ્યાન ન વોઈ
હે પ્રભુ પ્રથમ મમ જો સોઇ ❀ આપ કા બચન માના ન હોઈ
ઇસ કારણ યહ પક્ષી રૂપા ❀ હમકો મિલા યેહી સ્વરૂપા
આપૈ કા ઉપદેશ વિશ્વાસા ❀ તબ સે યહ પ્રભાવ મમ આસા
તેજ પ્રકાશ જો કુછ આહીં ❀ આપ કી કૃપા હૈ હમ પાહીં
હે પ્રભુ હમકો યહ વર દીજે ❀ જન્મ જન્મ તવ પદ રજ કીજે

❀ દોહા ❀

જ્ઞાની પુરૂષ કા પુનિ ॥ કુષ્ટમ કીન બખાન ।
જલરંગ જી યહ જાન કર ॥ કરે બિચાર બહુ માન ॥ ૧૭૮

—: ચૌપાઈ :—

તબ જલરંગ જનેવ પુનિ સોઈ ⊛ જ્ઞાની પુરૂષ ઇશ્વર હૈં જોઇ
ઇનકર મહાન શક્તિ તે આહીં ⊛ હમ ના જાના થા જો તાહીં
જો અભાવ હમ સે હોય જાઈ ⊛ યહ મમ ભૂલ ભઇ જો આઈ
આપન ભૂલ જો માફી માગન ⊛ જલરંગ ખડે હુયે મદ ત્યાગન
જલરંગ કહા જ્ઞાની સે જો તાહીં ⊛ તુમહીં પુરૂષ બ્રહ્મ જો આહીં
આપ કા પ્રભાવ હમ ના જાના ⊛ જો અપ શબ્દ કહા અભિમાના
ક્ષમો અપરાધ મોર પ્રભુ રાયા ⊛ હમરે ચિત જો અન્તર આયા
અસ કહી ચરન પડે અકુલાઈ ⊛ જ્ઞાની પુરૂષ સો લીન ઉઠાઇ
જ્ઞાની કહા જલરંગ કે પાહીં ⊛ સત્તા જીવો મેં આવય તાહીં
વહ જીવ આપન ફર્જ સો ભુલી ⊛ અધરમ પથ પર ચલી પ્રતિકુલી

⊛ દોહા ⊛

યહ માયા સત્તા બડી ॥ જીવો કો દુઃખ દેય ।
સબકો ભૂલ ખવાય કર ॥ પાપ ના આપૈ લેય ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

જલરંગ જ્ઞાની પુરૂષ સે તાહીં ⊛ લીન ઉપદેશ તે જાનો વાહીં
હાથ જોડી કીન્હ પ્રણામા ⊛ જ્ઞાન સુનન કી ઇચ્છા જામા
યોગ જીત જ્ઞાની તબ ભાખા ⊛ જીવ કે ઉપર પુરૂષ એક રાખા
અક્ષર અધીદેવ હૈં તાહીં ⊛ ઉસી કો ચૈતન દેવ કહાહીં
જીવ તૈજસ હૈ પુનિ નામા ⊛ શરીર માહિં કિયે બિશ્રામા
અધીયગ્ન તે ઉપર જાનો ⊛ નિઃક્ષર બ્રહ્મ તાહિ પહિચાનો
વહી સ્વરૂપ મમ સો આહીં ⊛ સ્વામી કબીર કહા જો તાહીં
મમ સ્વરૂપ સબ ઘટ માહીં ⊛ સુમિરે તાહિં મોક્ષ હો જાહીં
નિકલી જીવ શરીર સે જોઈ ⊛ મમ સુમિરન કરે જો કોઇ
મોક્ષ હોય ઉનકો તતસારા ⊛ જો મમ રૂપ હૃદયં મે ધારા
અધીયગ્ન તે નિઃક્ષર સોઈ ⊛ વહી રૂપ મમ જાનો હોઇ
મન કર્મ બચન સે હૈ જોકો ⊛ શુભ કર્મ કરિ અર્પો ફલ મોકો

❀ દોહા ❀

કર્મ શુભા શુભ જો પુનિ ॥ ત્યાગ કીન ફ્વ સોય ।
મમ અર્પન વહ કર્મ પુનિ ॥ કર્મ દાગ ન હોય ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

મન ઇન્દ્રી કો રોક કર જોઈ ❀ કરૈ અભ્યાસ એકાન્ત મા સોઈ
દસયે મહલ પર ચિત ઠહરાઇ ❀ રૂપ જાની વહ ધ્યાન લગાઇ
વોહી પુરૂપ જો હૈં બિદેહી ❀ ગગન મંડલ મેં બૈઠા તેહી
સુરતા જાય તહાં સેં લાગી ❀ તેઈ સંત જો હૈં બ્રહ્મ રાગી
વહ પુરૂપ જીવ સે ન્યારા ❀ જીવ વહ જાની મોક્ષ પદ ધારા
દશ લોક જો ઉપર આહીં ❀ દશાઈ લોક નીચે હૈં તાહીં
યહ સબ નાસ માન તુમ જાનો ❀ એકિસવાં લોક અબિનાસી માનો
ઉત્પતિ પ્રલય હોય બિનાસા ❀ પાંચ તત્વ કા એહી તમાશા
હજારો યુગ બીત સો ગયઊ ❀ ગિનતી કરિ પાર ન રહેઊ
હજાર વાર ચારો યુગ જાઈ ❀ બ્રહ્મા કા એક દિન કહાઈ
અપને દોનો સે નીચે આઈ ❀ બ્રહ્મા નીરંજન અંશ કહાઈ
નીરંજન આદિ શક્તિ હૈં તાહીં ❀ બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ તે આહીં
એ પાચો મિલ રચના કીન્હા ❀ કચ્ચા રંગ સુ જીવહિ દીન્હા
સત્રહ અંશ હમ તુમ આહીં ❀ પન્દર અંશ રચના ના લાહીં

❀ દોહા ❀

ઉતની સમય જો પુનિ ॥ રાત બ્રહ્મા કા માન ।
બહુત લાંબા સમય હૈ ॥ ત્રિકાલ દર્શી જાન ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા કા દિવસ હોય સોઈ ❀ તબ જગત રચના ભો જોઈ
બ્રહ્મા કા રાત્રી પડ જાઈ ❀ તબહીં લય હોત હૈ આઈ
ફિર સબેર બ્રહ્મા કા જાનો ❀ સૃષ્ટી કા આરમ્ભ સો માનો
પુનઃ પુન યહી ભાંતિ પ્રસંગા ❀ ઉત્પતિ પ્રલય હોત હૈ રંગા
સબ ચરાચર નાસ હોઈ જાઈ ❀ અબિનાશી પુરૂપ નાશ નહિ પાઈ
મન ઇન્દ્રી મે હૈ અગોચર ❀ ઉનકો જાનિ જીવ સચરાચર
વહ ભવસાગર કભી ન આઈ ❀ તીનો તાપ વહાં ન જાઈ
સુકલ કૃષ્ણા પક્ષ બખાની ❀ દો માર્ગ યહ જાન હૈ જ્ઞાની

છે માસ ઉતરાયણ[1] માહીં ❀ જ્યોતિ દિવસ અન્જેરા જાહીં
જોગી બડા આત્મ કા ગ્યાની ❀ યહ સમય જો દેહ હેરાની
સો મોક્ષ વહ જાત હૈ તાહીં ❀ ઉંચા માર્ગ યહ જાનો આહીં

❀ દોહા ❀

દુસર ગતી મેં કહો મૈં ॥ છે માસ કા જાન ।
દક્ષિણાયન[2] કૃષ્ણ પક્ષ મેં ॥ રાત અંધેરા માન ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ મેં મરન પાવય જો કોઈ ❀ પુનર જન્મ આવય જો સોઈ
જો અભ્યાસ યહ પુનિ કીન્હા ❀ યોગી તેહ અમર હોય લીન્હા
પર્મ તત્વ નિઃક્ષર સોઈ ❀ સાર શબ્દ સતપુરૂષ જો હોઈ
યહ જો ગ્યાન ધ્યાન સે જાના ❀ ઉનકે લિયે યહ ગ્યાન ન માના
ઉતરાયણ દક્ષિણાયન ન તાહીં ❀ સુકલ કૃષ્ણ પાખ ન આહીં
વો સજ્જન જબ જહાં તન ત્યાગા ❀ તહાં વો જાય મોક્ષ મેં લાગા
નામ બ્રહ્મ કા જાનો તાહીં ❀ સત્ય ૐ સોડહ રામ કહાહીં
સત્ય ૐ કોઈ સોડહં સોઈ ❀ કોઈ રામ કહત હૈ જોઈ
યહ નામ જપન કી રીતી ❀ ગુરૂ સે જાનિ કરૈ પ્રતીતી
સોહ સબ સે બડા બખાની ❀ યહ નામ પ્રધાન સો જાની
જિસકો જૈસા ગુરૂ લખાવા ❀ વૈસે નામ જપા સો ભાવા
ચારિ નામ કીન ઉચારા ❀ ચારો મહત્વ ભરા હૈ સારા

❀ દોહા ❀

સત્ય નામ કા અર્થ હૈ ॥ કભી નાસ ના હોય ।
સોહ કા અર્થ બ્રહ્મ જો ॥ સચ્ચિદાનંદ ચેતન જોય ॥ ૧૮૩

—: ચૌપાઈ :—

સુધ્ધ ચેતન હમહીં કહવાઈ ❀ સુસુમ બેદ મેં મમ યહ ગાઈ
અમિતી બ્રહ્મ ઓમિતદં સર્બા ❀ આઊમ પદ યહ બ્રહ્મ હે જર્બા
આઊમ યહ સબ મેં સો જાનો ❀ ઔર બિશેશ યહ અર્થ તે માનો
ૐ મેં સોહમ્ જાય સમાના ❀ શ્વાસ મેં સોહં હૈ તૈ જાના

૧ સુરજ ઉત્તરમા ગયા હોય ૨ સુરજ દક્ષિણમા ગયા હોય

સોહં મેં હંગ જો હે કારક ❀ લય હોને સે હૈ અનુસ્વારક
લય હોને સે વો બાકી રહાઈ ❀ હંસ મેં સે હંકાર ચલ જાઈ
અનુસ્વર કો છોડિ સંધી જાના ❀ સંધીકૃત હોય પુનિ માના
ૐ શબ્દ તાહીં તે માનો ❀ દોનો શબ્દ બરાબર જાનો
રામ તીન અક્ષર સે વાહીં ❀ ર અ મ તીન અક્ષર તે તાહીં
અ-મ દો અક્ષર હૈ જોઈ ❀ સંધી કરન કહા હૈ સોઈ

❀ દોહા ❀

ૐ શબ્દ જો પુનિ યહા ॥ રામ અર્થ યહ માન ।
રામ શબ્દ તે ૐ હૈ ॥ યહ ભાંતી સે જાન ॥ ૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

રામ શબ્દ અર્થ હૈં સોઈ ❀ સબ મેં રમન કરત હૈં જોઈ
રમા રામ ચૈતન કો જાનો ❀ બુદ્ધ[1] કહત હૈ યહી કો માનો
સત્ય સોહં ઉમ્ રામ જો હુઆ ❀ ચાર શબ્દ જાનો તુમ સુઆ
એક ભાવ ચારો એક જાનો ❀ દુસર ભાવ સોહં બડા માનો
આપો આપ સોહં શબ્દ હોઈ ❀ જીભ ઇન્દ્રિય ચલત ન કોઈ
રામ ૐ ઉચ્ચારન માહીં ❀ જીભ ઇન્દ્રિય કી મદત હૈ તાહીં
સ્વયમ શબ્દ જો કરે પ્રકાશા ❀ સોઈ શબ્દ બડ જેનો તાસા
એસા જ્ઞાન સુના જબ દોઈ ❀ દોરકર ચરણુ બડે પુનિ સોઈ
બારંબાર બીનય બહુ લાઈ ❀ દોનો પુરૂષ અદ્રીષ્ટ હોય જાઈ

॥ ઇતિ શ્રી કુષ્ટ ઋષી કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ભયામન યુગ સાહબ કા શુભ લીલા ॥

❀ ધ્યાન મુનિ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

અમ્બુ સાગર ગ્રન્થ મેં ॥ ભયામન યુગ તે જાન ।
કથા લિખા તેહિ મધ્ય મેં ॥ ધનુષ્ય મુનિ સો માન ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

ભયામન[2] યુગ કી આયુષ્ય સોઈ ❀ દશ લાખ બર્ષ કહત હૈ જોઈ

૧ વિદ્વાન ૨ એક યુગકા નામ

બારહ સો બર્ષ મનુષ્ય કા જીવન ❀ ભયામન યુગ કા યહ પ્રભાવન
ચૌસઠ યુગ મેં યહ યુગ જાનો ❀ નામ ભયામન યુગ પહિચાનો
સાહબ કબીર યહ યુગ મેં આયે ❀ જ્ઞાની પુરૂષ તે નામ ધરાયે
ધનુષ્ય મુનિ કે આશ્રમ માહીં ❀ જ્ઞાની પુરૂષ પધારે તાહીં
એક પબિત્ર આસન પર સોઇ ❀ કીન બિરાજ જ્ઞાની કો હોઈ
ધુપ દીપ સે પૂજન કીન્હા ❀ બડી ભાગ્ય આપન કહિ દીન્હા
જ્ઞાની પુરૂષ કહા મુનિ પાહીં ❀ ધર્મ બિષય કસ જાનત તાહીં
ધનુષ્ય મુનિ તબ ઉત્તર દીન્હા ❀ હઠ યોગ ક્રિયા સમાધી કીન્હા
ચાર માસ તક ગર્મી માહીં ❀ અગ્નિ તાપ લેવ સો જાહીં

❀ દોહા ❀

ચાર માસ વર્ષાદ મેં ॥ મેઘા ડમ્બર સોય ।
ચાર માસ ઠન્ડી મેં ॥ જલ સયન જો હોય ॥ ૧૮૬

—: ચૌપાઈ :—

હઠ યોગ ધ્યાન તપ કારૂ ❀ બહુત બર્ષ સે સબ દેખન હારૂ
હમરે આગલ માર્કન્ડ ઋષી સોઈ ❀ જન્મ લીન મરૈ પુનિ હોઈ
યહ સબ ક્રિયા કરન મેં સારો ❀ હમકો હૈ બહુ લાભ તે હારો
ધનુષ્ય મુનિ કા સુનિ યહ બાની ❀ જ્ઞાની પુરૂષ કહેઊ સહીદાની
કાલ પુરૂષ સે કહા તક બાંચા ❀ કોઈ દિન કાલ પકડેગા સાંચા
યહ ક્રિયા સે મોક્ષ હૈ નાહીં ❀ બ્રહ્મ રૂપ સો જાનત નાહીં
અખન્ડ મોક્ષ પ્રાપ્ત જો હોઈ ❀ ચૈતન બ્રહ્મ ઘટ ભીતર જોઈ
સત પુરૂષ બ્રહ્મ જો આહીં ❀ સત્ય લોક ન્યારા પદ તાહીં
ધનુષ્ય મુની જ્ઞાની સે ભાષા ❀ યોગ તપ ખન્ડન કરી રાષા
તુમહી સત્ય લોક ઠહરાઈ ❀ ચૈતન બ્રહ્મ જ્ઞાન બતલાઇ

❀ દોહા ❀

સત્ય સિદ્ધાન્ત જો આપ કા ॥ તો મમ દેશ દેખાવ ।
તવ પ્રતીત હોત પુનિ ॥ સત્ય કહત તુમ ભાવ ॥ ૧૮૭

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાની પુરૂષ સાહબ હૈ જોઈ ❀ ધનુષ્ય મુનિ કે આત્મ સોઈ

લે ઉર્ધ[1] લોક ગમન સો કીન્હા ❀ સત્ય લોક પહુંચે જબ લીન્હા
દિવ્ય ચક્ષુ પ્રાપ્ત ભા સોઈ ❀ ધનુષ્ય મુની કે આતમ જોઈ
સત્ય લોક કા દેખ પ્રભાવા ❀ ધનુષ્ય મુની કો નિશ્ચય આવા
બહુ આનન્દ બર્ણી ન જાઈ ❀ એક મુખ કસ જો કરો બડાઈ
મુનિ છ કહા રહબ હમ યેહી ❀ અબ ભવસાગર જાવ ના કેહી
જ્ઞાની પુરૂષ સમઝાયેવ જોઇ ❀ આતમ કો લે આયે સોઈ
પ્રથમ શરીર મેં કીન્હ પ્રવેશા ❀ ધનુષ્ય મુની કા આતમ એશા
તબ મુની બિનય બહુત સો કીન્હા ❀ સ્વરૂપ જ્ઞાન કો હમ નહિ ચીન્હા
આપ દયા કરિ મોહિં સમુઝાઓ ❀ મૂલ તત્વો કા જ્ઞાન બતાઓ

❀ દોહા ❀

જોગજીત જ્ઞાની પુરૂષ ॥ સ્વામી કબીર કે પાસ ।
ધનુષ્ય મુની બીનય કીન ॥ વીવેક બાની આસ ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

નામ બડા સબ સે કો હોઈ ❀ ધ્યાન બડા કહો પુનિ જોઈ
હે પ્રભુ આપહિ સબ કુછ જાનો ❀ તુમહીં આદિ બ્રહ્મ મૈ માનો
મૈં સો દાસ આપ કા હોઇ ❀ દયા કરિ જ્ઞાન કહો સબ જોઇ
ઉત્તમ પ્રશ્ન સુના પુનિ તેહીં ❀ જોગજીત પ્રસન્ન ભે વેહીં
કહત ભે અમૃત સમ બાની ❀ મુનિ સબ સુનો એક ચિત લાની
ઓંકાર સોડહમ જો હોઇ ❀ જોડહમ[2] કોડહમ માનો સોઇ
પોડહમ આદિ સો બડ હોઈ ❀ સંત બડે જાનત હે જોઈ
યહ પાંચો કા નિર્ણય તાહીં ❀ ભિન્ન ભિન્ન સમઝાઓ વાહીં
ઓંકાર કા અર્થ જો હોઈ ❀ પ્રાણ પરણો કા જાનો સોઈ

❀ દોહા ❀

સોડહમ કા જો અર્થ પુનિ ॥ મૈં અવિનાશી જાન ।
સત્ય પુરૂપ બ્રહ્મ તે ॥ વોહી રૂપ મમ માન ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

જોડહમ શબ્દ અર્થ જો સોઈ ❀ દેખન સત્ય રૂપ હે વોઇ
મંગલ રૂપ સબ હે ઠામા ❀ સબ સે ન્યારા બસા હે ધામા

૧ ઉપર ૨ ધ્પગ્કા મુખિનામ

કોડહમ અર્થ સુનો મન રાખી ❀ મૈ હો કો યહ પ્રશ્ન હૈં સાખી
સબ તત્વ ઇન્દ્રિય મન તાહીં ❀ યહ મૈં હોઊ પુનિ તે નાહીં
સબ સે જુદા મમ હૈ રૂપા ❀ સોઈ કોહમ્ જાનો સ્વરૂપા
પોડહમ શબ્દ કા અર્થ બતાઈ ❀ જૈસે સુત માલા મેં આઈ
દાના મેં પોહા હૈં સોઈ ❀ સૂતર દાના સમ્બન્ધ હે જોઈ
શરીર રૂપ દાના તુમ જાનો ❀ ચૈતન સોઈ સુત પહિચાનો
સચ્ચિદાનન્દ બ્રહ્મ હૈ સોઈ ❀ સબ મેં પોહા હૈ પુનિ વોઈ
આદિ પોડહમ જાનો તેઈ ❀ અંત પોડહમ બડા હૈ વેઈ

❀ દોહા. ❀

આદિ પ્રથમ ઉનહી સે ॥ હુઆ બ્રહ્માન્ડ સબ ગાત ।
મધ્ય સબ કો પાલન કરૈ ॥ અંત મેં પુનિ રહિ જાત ॥ ૧૯૦

—: ચોપાઈ :—

દશવાં સોડહમ આદિ સો જાના ❀ દશયાં પોડહમ આદિ બખાના
દોનો નામ બડા હૈ સોઈ ❀ ઘટ ભીતર ભેદ ગુરૂ સે જોઈ
પોડહમ સોડહમ કા જો રૂપા ❀ ઘટહિ માહિ જો બસા અનૂપા
સોઈ ભેદ જાનિ જબ લીન્હા ❀ અજપા જાપ જપૈં મન દીના
નામ જાપ વિધિ સર જાનય ❀ અજપા જાપ રીત પહિચાનય
સબ આચરન પવિત્ર કરાઈ ❀ ધ્યાન રૂપ મેં રહે સબ લાઈ
તબ યહ જીવ મોક્ષ હો નીકે ❀ એહી ભાંતી સે જોઈ જીકે
ધ્યાન માર્ગ કહો બડ તાહી ❀ ધનુષ્ય મુનિ સુનો ચિત લાહીં
ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે હૈ સારો ❀ તીનો તત્વ નિશ્ચય કરી ધારો
ધ્યાતા આપહિ જીવ બખાના ❀ ધ્યાન સોઈ સુરતા કો જાનો

❀ દોહા ❀

ધીયે સોઈ બ્રહ્મ હૈ ॥ નિઃક્ષર કહિયે સોય ।
યહ તીનો કો જાનિ કર ॥ ધ્યાન હોત હૈ જોય ॥ ૧૯૧

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ આપન રૂપ જો હોસી ❀ જીવ ચૈતન કહત હૈ જોસી
ધ્યાતા યેહી જીવ હૈ જોસી ❀ જીવ અસ્થાન રૂપ હે હોસી

છોટા બડા રૂપ કસ આસી ❀ જીવ કા કહો ગતી તે જાસી
જીવ કી શક્તિ કયા હૈ તાસી ❀ જીવ કો કહત હૈ અવિનાસી
કયા અવસ્થા જીવ કા ભાસી ❀ કૈસે દુઃખ જો જમ કા નાસી
ધ્યાતા કા યહ રૂપ પ્રકાશી ❀ ગુન અરૂ રૂપ અવસ્થા ભાસી
ધ્યાન કા રૂપ કસ હૈ તાસી ❀ અન્તઃકરન સુરતા જો જાસી
સુરતા કા અસ્થાન રૂપરાશી ❀ છોટી બડી રૂપ હૈ કાશી
સુરતા કા શક્તિ જાનાસી ❀ કયા કયા કામ કરે તે આસી
ગતી કહો સુરતા કી ખાસી ❀ કૈસે ગતી કરત હૈ નાસી

❀ દોહા ❀

તીસર ધીયે કા પુનિ ॥ જાનિ લેવ તુમ તાકિ ।
ધીયે રૂપ જો સાંચ હૈ ॥ સોહી દેખિ તુમ આકિ ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

ચાર રૂપ ધ્યાન કા હૈ જાકે ❀ પ્રથમ અસ્થુલ રૂપ હૈ તાકે
સાઢે તીન હાથ હૈ યાકે ❀ નષ્ટ દેહ કહત હૈ જાકે
દુસર રૂપ સૂક્ષમ હૈ આકે ❀ અગુષ્ટ રૂપ કહત હૈ વાકે
તીસર સ્વરૂપ કારન હૈ તાકે ❀ અર્ધ પરવર સમ જાનો વાકે
મહા કારણ રૂપ હૈ કાકે ❀ અર્ધ મંસુર સમ જાનો ગાકે
હંસ રૂપ પંચવા હૈ છાકે ❀ બહુત બારીક રૂપ હૈ નાકે
જ્ઞાન સહિત તુમ જાનો જાકે ❀ ગુન અવગુન જાનત હૈ સાકે
યહાં સે રૂપ ઔર ના તાકે ❀ ધ્યાની જાની લેવ તુમ ધાકે
યહ રૂપ મે સુરતા જાકે ❀ ધ્યાન કરો કામ હો જીવ કે
ધ્યાન કા બડા મહાતમ આકે ❀ મોક્ષ પદ મિલત હૈ જો જાકે

❀ દોહા ❀

પાંચ પ્રકાર સ્વરૂપ હૈ ॥ સમુઝી સયાને લોય ।
પાંચો કા ધ્યાન હોત હે ॥ સને સને પુનિ જોય ॥ ૧૯૩

—: ચૌપાઈ :—

યહ જ્ઞાન બખાનત હૈં તેતે ❀ જો કોઈ રહા સોહી જેતે
બાહર સગુન રૂપ મેં તેતે ❀ દેવ દેવી બે પુનિ કેતે

ઋષી મુનિ સંત ગુરુ જાતે ❀ માતા પિતા પુન્ય હે યાતે
યે સબ અસ્થુલ રૂપ મેં આતે ❀ બહુત ધ્યાન ઇનકો તે રાતે
મૂર્તી છબી પાષાણ્ જોતે તે ❀ ઇનકા ધ્યાન કરત હૈ જેતે
દુસર રુપ જો તાહિ કહાતે ❀ પાંચ તત્વ પ્રાણ જો ગાતે
કારણ રુપ શબ્દ હૈ જાતે ❀ વહી શબ્દ મેં રુપ જો આતે
મહા કારણ રુપ જો આતે ❀ સાર શબ્દ ધ્યાન મેં માતે
હંસ રુપ પંચવા હૈ તાતે ❀ ધ્યાની ધ્યાન કરો મન લાતે
હંસ રુપ જો ધ્યાન કરાતે ❀ યહ જીવ મોક્ષ પદ જો પાતે
સત્તગુરૂ કીન બખાન જો પોતે ❀ ધનુષ્ય મુની આનન્દ ભે જોતે
કબીર સ્વામી હૈ જોગ જીતે ❀ ઇનકે ચરણ પડે મુનિ પ્રીતે
અન્તર ધ્યાન ભયે સો જોતે ❀ સબ વિચાર કીન મન પોતે

॥ ઇતિ શ્રી ધનુષ્ય મુનિકા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ગુપ્ત મુનિ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

નન્દી નામ કા યુગ એક ॥ કરોડ બર્ષ આયુષ જાન ।
સત્ય પુરુષ કે આજ્ઞા સે ॥ જ્ઞાની આયે માન ॥ ૧૯૪

—: ચૌપાઈ :—

બહુ સ્વરુપ પ્રકાશ કહાઇ ❀ કોંચ દ્વિપ મેં ઉતરે આઇ
સાહબ કબીર જ્ઞાની જો જાનો ❀ જીવન કાજ આયે જગ માનો
દધી કા સમુદ્ર જો બડ આહીં ❀ કૌંચ દ્વીપ કો ઘેરે તાહીં
વહી દ્વીપ મા ગુપ્ત મુની જાનય ❀ બડા પવિત્ર ઉનકો પહિચાનય
ગુફા મેં બૈઠી યોગ સમાધી ❀ કીન બહુત વર્ષ તક સાધી
જ્ઞાની કરત ઉપદેશ પ્રચારા ❀ પહુંચે આય તેહી આશ્રમ મઝારા
વહી સમય મુની જી સોઈ ❀ લાગી સમાધી બૈઠે જો હોઈ
જ્ઞાની પુરૂષ પ્રભાવ બતાવા ❀ મુની સમાધી તુરત છુટી જાવા

❀ દોહા ❀

ગુપ્ત મુની જાગ્રત હુયે ॥ પૂછા સબ સો બાત ।
સાહબ કબીર સો પુનિ ॥ નામ ધામ કહિ જાત ॥ ૧૯૫

—: ચૌપાઈ :—

મુનિ કહા હે પ્રભુ સોઈ ❀ આપ કો સ્વરૂપ મિલા કહાં હોઈ
બહુત બર્ષ તક યહાં હમ રહહીં ❀ એસા રૂપ દેખા ન કબહીં
સત્તગુરૂ કહૈં સુનો મુનિ રાઈ ❀ આપન ભેદ તુમહી સમઝાઈ
હમ તો અમર લોક કે વાશી ❀ જહાં હે અજર પુરૂપ અવિનાશી
તહાં ન કાલે વ્યાપે દુઃખ દુન્દા ❀ હંસ તહાં બહુ કરે અનન્દા
અમી પુરૂષ તહાં આપ બિરાજે ❀ અનહદ બાજે બાજે છાજે
જીવ કષ્ટ જબ દેખિ અપારા ❀ અયુષ દીન આયો સંસારા
તહાં બહુ જીવ કાટિ યમ ફંદા ❀ દેઓ ઉપદેશ મીટે દુઃખ દુન્દા
તબ હમ ચલે યહાં પગુ ધારી ❀ જો ચેતો તો લેવ ઉબારી

❀ દોહા ❀

ગુપ્ત મુની તબ બિનય કરે ॥ જ્ઞાની પુરૂપ સે સોય ।
પુરૂષ દર્શ મોહિં કરાવો ॥ બાર બાર બલિ તોય ॥ ૧૯૬

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાની પુરૂપ કહા તબ સોઈ ❀ તુમ ત્યાર ચલો પુનિ હોઇ
ગુપ્ત મુની કે આતમ લીન્હા ❀ સત્ય લોક પયાના કીન્હા
ક્ષણ મેં પહુંચ ગયે સો જાના ❀ પુરૂષ બ્રહ્મ કા દર્શન આના
બહુ આનન્દ દેખિ હર્ષાને ❀ ગુપ્ત મુની કહા તો જાને
હમ અબ સંસાર ન જાઊં ❀ યહ આનન્દ છોડી ના કાઊં
તબે જ્ઞાની કહા સુનિ લેહૂ ❀ નિજ પ્રભાવ બતાવો એહૂ
તુમ તો સત્ય પુરૂષ કી તાહીં ❀ ભક્તિ કીન અભી પુનિ નાહીં
જહાં તક આયુષ તુમાર હોઈ ❀ તહાં તક જગત મેં રહો પુનિ સોઈ
બહૂ જિજ્ઞાસૂ કો ઉપદેશા ❀ કહો પ્રેમ સે મોક્ષ સાદેશા
યહ કહી ગુપ્ત મુની કે આત્મ્ ❀ લે આયે ભવસાગર ખાતમ્

❀ દોહા ❀

ગુપ્ત મુની જો આય કર ॥ કીન શરીર પ્રવેશ ।
જાગ્રત હોય સબ દેખાહ ॥ જગ કા ઉલટા ભેશ ॥ ૧૯૭

❀ દોહા ❀

ગુપ્ત મુની બોલત ભયો ॥ જ્ઞાની પુરૂષ સે સોય ।
શરીર ઔ ચેતન કા ॥ કયા સમ્બન્ધ હૈ જોય ॥ ૧૯૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર જ્ઞાની જી સોઈ ❀ સુનિ યહ શબ્દ હર્ષીત ભે જોઈ
બોલે અમૃત બચન સોહાઈ ❀ જિસમેં જ્ઞાન ભરા અધિકાઈ
શરીર રૂપ એક ક્ષેત્ર હૈં તાહીં ❀ તામે બસા ચેતન એક આહીં
વહ ચેતન જીવ હૈં નામા ❀ ક્ષેત્રજ્ઞ અક્ષર નામ બખાના
શરીર ક્ષેત્ર કો જાનય સોઈ ❀ ક્ષેત્રજ્ઞ જ્ઞાન સહિત જીવ હોઈ
ગુપ્ત મુનિ તુમ 'જાનો નીકે ❀ ક્ષેત્રજ્ઞ રૂપ રહો મૈં જીકે
સ્વામી કબીર કહા જો જ્ઞાના ❀ ક્ષેત્રજ્ઞ રૂપ સે મૈં હો જાના
ક્ષેત્ર રૂપ જુદા સબ તાહીં ❀ ક્ષેત્રજ્ઞ સ્વરૂપ અલગ હૈં વાહીં
એસા સમઝિ જિન કે દિલ માહીં ❀ સો પુરૂષ બડ જ્ઞાની આહીં
શરીર ક્ષેત્ર મેં કયા હૈ સોઇ ❀ નિર્વિકાર ચેતનમેં હોઈ
શરીર ક્ષેત્ર સે ઉત્પન્ન કયા ભયઊ ❀ સો સબ નિર્ણય કર કે મૈં કહઊ

❀ દોહા ❀

ક્ષેત્રજ્ઞ સે કયા હોત હૈ ॥ કૈસે જાના જાય ।
તે સબ નિર્ણય મૈં કરો ॥ સાવ ધાન સુન તાય ॥ ૧૪૯

—: ચૌપાઈ :—

બલીભદ્ર યુગ પ્રથમ મૈં આઈ ❀ યહી જ્ઞાન જીવો સમઝાઈ
કંકવત, અધાસુર યુગ કા નામા ❀ એહી જ્ઞાન સે દીન બિશ્રામા
સ્વસંવેદ મેં મૈં યહ ભાખા ❀ ગુપ્ત મુની યહ ધર્મ કા સાખા
પંચ મહાભૂત બડ હૈ સોઇ ❀ દસૈ પ્રાણ બડા જો જોઈ
પાંચ જ્ઞાન પાચ કર્મ જાના ❀ અન્તઃકરણ પાંચ સો માના
ઇનસે કર્મ જો ઉત્પન્ન હોઈ ❀ શુભ અરૂ અશુભ જાનો તુમ દોઈ
તે ક્ષેત્ર કહત હૈં તાહીં ❀ શરીર રૂપમેં સબહી જો આહીં
ક્ષેત્રજ્ઞ કા સુનો જો ભાવા ❀ જ્ઞાન સહિત ચૈતન કો ગાવા
વિષયન પ્રતી ભાવ ન હોઈ ❀ ભાવ અભાવ જન્મ મૃતુ ન સોઈ
શરીર સોખ દોઈશ ન ભાવા ❀ યહ સબ વિષય જાનિ બિસરાવા

❀ દોહા ❀

ઉદાશીન સે જો રહે ॥ ધન સ્ત્રી પુત્ર માહિં ।
પ્રિયા બસ્તુ જો ન મિલે ॥ તો દુઃખ હોય ન તાહિં ॥ ૨૦૦

—: ચૌપાઈ :—

મમ ભક્તિ નિશબાશર કરહીં ❀ હૈ બિસ્વાસ કબહૂં ના ચલહી
કરે અભ્યાસ એકાન્ત મેં સોઈ ❀ ધ્યાન કરે મમ રૂપ કા જોઈ
ઘટ ભીતર જો પુરૂપ બિરાજે ❀ વહી રૂપ હમ જો હો આજે
લોક પ્રિયા ઇનકો ન લાગે ❀ ત્યાગ ભાવ મન મા અનુરાગે
અધ્યાતમ ગ્નાન પ્રિયા તે સોઇ ❀ પરમારથ પર ભાવ જો હોઇ
આદિ બ્રહ્મ નિઃક્ષર પુનિ તાહીં ❀ સત્ય રૂપ તુમ જાનો વાહીં
ત્રિકાલ અબાધ્ય તત્વ વહ હોઈ ❀ આદિ મેં રહા વહી પુનિ સોઈ
અંત મેં વહી રહેગા જાનો ❀ તીનો કાલ સત્ય સો માનો
વહી પુરૂપ કે હૈ ફૈલાવા ❀ અનન્ત બ્રહ્માન્ડ સોઈ રચાવા
[1]બૈરાટ રૂપ વ્યાપા તે સોઈ ❀ દસો દિશા મા જાનો હોઈ

❀ દોહા ❀

હાથ પગ મસ્તક જો પુનિ ॥ નયન કાન મુખ હોય ।
સબ અંગ પુનિ ફૈલા જો ॥ પુરૂપ અંગ કા સોય ॥ ૨૦૧

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ તત્વ મેં બડા પદારથ ❀ બૈરાટ પુરૂપ અંગ સો ધારથ
સબ જીવોં કે અન્દર વાસો ❀ બાહેર રહે જાનો પુનિ તોસો
અસ્થીર ચંચલ વોહી તે કાસો ❀ નિકટ દુર જાનો તુમ તાસો
[2]સુક્ષમ મેં સુક્ષમ હૈ બાસો ❀ ગાવત સંત પાર ન જાસો
વહી બ્રહ્મ એક હૈ જેસો ❀ ભાસે જુદા જુદા જે તોસો
પ્રગટ સ્થીર કરે જો લયસો ❀ પર્મ તત્વ વહ જાનો વોસો
ચન્દ્ર સુર્ય તારા ગણ હોસો ❀ સબ કો કરે પ્રકાશન જેસો
વહી પુરૂપ સબ કો જો પોસો ❀ ગ્નાન ભાવ સે જાનો નોસો
પ્રકૃતિ પુરૂપ દોનો મિલ જેસો ❀ અનાદી દોનો કો જાનો કોસો
જો સબ અવગુણ કી હૈ દોસો ❀ સો પ્રકૃતમ જાનો ઓસો

૧ બડા મે બડા ૨ છોટા

પ્રકૃત નિકટ પુરૂષ હૈ સોસો ❀ તબ પ્રકૃતિ ચૈતન હોઈ જોસો

❀ દોહા ❀

પ્રકૃતિ ચેતન હોત હૈ ॥ કામ કરૈ સબ જાન ।
તાતે પુરૂષ કો બાંધીયા ॥ યહ અચરજ હૈ માન ॥ ૨૦૨

—: ચૌપાઈ :—

પુરૂષ પ્રકૃતિ મિલન હૈ જો જો ❀ જડ પ્રકૃતિ ભાવ ભા સો જો
ભાવ હુઆ પ્રકૃતિમ હોજો ❀ પુરૂષ ગુણ ભૂલા પુનિ તોજો
[1]સાક્ષી ભૂત માયા અનકુલા ❀ ભયે વિવશ નાચય, પ્રતિકુલા
પુરૂષ કે સત્તા સે જો જાનો ❀ મન ઇન્દ્રિય કામ કરત હૈં માનો
તાતે બન્ધન પુરૂષ કા હોઇ ❀ યહી નેમ તુમ જાનો સોઈ
ચેતન પુરૂષ સબ કો વશ રાખૈ ❀ મન ઇન્દ્રિય વિષય ના ચાખૈ
જીવ કો તબ બન્ધન ના પરહીં ❀ જ્ઞાન વૈરાગ્ય રાખૈ જો સબહીં
મોક્ષ એને હોય તત કાલા ❀ રોકિ સકે ના કોઇ જંજાલા
બહુત ધ્યાન માર્ગ સે જાના ❀ બહુત જ્ઞાન સે કરૈં બખાના
બહુત કર્મ કાન્ડ સે માનય ❀ અપરોક્ષ જ્ઞાન કોઈ બિરલા જાનય
યહ પુરૂષ કા રૂપ જો હોઇ ❀ શરીર મેં છીપા જાનત ના કોઇ

❀ દોહા ❀

ગુરૂ મુખ સે જો સુના ॥ ધ્યાન પદ્ધતિ તાહિં ।
સોઈ જ્ઞાન અપરોક્ષ હૈં ॥ ગુપ્ત મુનિ સુનો આહિં ॥ ૨૦૩

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાની પુરૂષ સત્ય પુરૂષ સ્વરૂપા ❀ સાહબ કહા મોક્ષ કા રૂપા
ગુપ્ત મુની યહ જ્ઞાન જબ જાના ❀ સતગુરૂ ચરન પડે લપટાના
કીન બિનય બહુત સો ભાંતી ❀ પ્રેમ ભક્તિ નહિં હૃદયં સમાતી
ષોડષ પ્રકાર પૂજા સો કીન્હા ❀ આપન ભાગ્ય સુફલ કરિ લીન્હા
સબ મુનિયોં મિલ કીન પ્રણામા ❀ પ્રેમ ભાવ ભરા હૈ જામા
જ્ઞાની પુરૂષ હૈ જોગ જીતે ❀ વહાં સે આદ્રિશ્ય હોત ભે રીતે

॥ ઇતિ શ્રી ગુપ્ત મુનિકા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

---

[1] ચેતન

॥ તારણયુગ મેં સાહબ કા શુભ લીલા ॥
॥ રાજા બંગ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

બંગ નામ યેક દેશ થા ॥ તહાં કે રાજા બંગ ।
તપસ્વીજી જો કહત હૈ ॥ ઉનકી કથા પ્રસંગ ॥ ૨૦૪

—: ચૌપાઈ :—

સુકૃત સુનો આદિ કી બાની ❀ સત્ય પુરૂપ બૈઠે અરૂ જ્ઞાની
તારન યુગ ઉપદેશ સો આની ❀ ચાર લાખ યુગ [1]અવધિ બનાની
ઉત્તર [2]પંથ રહે એક રાઈ ❀ ધર્મદાસ કો સાહબ સુનાઈ
બડા નાસ્તિક હૈ તહાં રાજા ❀ કોઇ ધર્મ ના માનય કાજા
રજો તમો જો ગુણ કે માહીં ❀ ખાન પાન યેહી વિધિ કરાહીં
હિંસા કરૈ માંસ બહુ ખાઈ ❀ પાપ કેર ગીનતી ના આઇ
રાગ તાન નાચ બહુ ભાવય ❀ વિસ્યા સભા તે માહિ નચાવય
બંગ રાજ જહાં લગ હોઇ ❀ ઢોલ બજાય કહેવ નૃપ સોઇ
કોઈ ભગવાન ઇશ્વર ના તાહીં ❀ દેખ પડત કોઇના આહીં
પ્રજા કા સબ ભાંતિ સે માનો ❀ હૈ બડા રાજા વહી ભગવાનો

❀ દોહા ❀

સત વિદ્વાન તે ભક્ત તો ❀ ભેપ કીન પુનિ સોય ।
યહ આડમ્બર જુઠ હૈ ॥ મતિ માનવ તુમ હોય ॥ ૨૦૫

❀ ચૌપાઈ ❀

કંઠી તિલક કોપીન જનોઈ ❀ ભસ્મ રૂદ્રાક્ષ જટા તે સોઇ
યહ સબ ધારણ કરન નકામા ❀ પેટ ભરન યહ ધન્ધા જામા
યમ નિયમ બ્રત દાન ન પૂજા ❀ જપ ધ્યાન યોગ ન સૂજા
વેદ પાઠ કથા નહિ કીર્તન ❀ સંતસંગ જ્ઞાન કર્મ ન તરપન
યહ સબ કામ કરન મેં સોઇ ❀ લાભ નહીં તે જાનો કોઈ
કડક હુકુમ યહ હૈ જો મોરા ❀ માનો લાભ હોયગ નોરા
યહ સબ ક્રિયા બન્દ કરો સોઈ ❀ હમરે રાજ [3]ધતીંગ ન હોઈ

૧ સમય ૨ પંથ ૩ પાખંડ

જો કોઈ રાજ હુકુમ ન માનય ❁ દન્ડ હોયગા યોગ્ય સો જાનય
રાજા કહૈં સુનો સબ લોગૂ ❁ સૃષ્ટી કર્તા કોઈ ન હોગૂ
યહ સૃષ્ટી આપૈં રચિ જાઈ ❁ અનાદી કાલ સે તે ચલી આઈ

❁ દોહા ❁

મનુષ્ય સે મનુષ્ય હોત હૈ ॥ પશુ સે પશુ જાન ।
અનન્ત જીવ એસે પુનિ ॥ સબ કો ઉત્પન્ન માન ॥ ૨૦૬

—: ચોપાઈ :—

યહ જગ કર્તા કોઇ જો હોતા ❁ કભી જાનન મેં આતા જોતા[1]
ઇશ્વર ભગવાન કોઈ જો નાહીં ❁ ઢોંગી લોગ કીન યહ તાહીં
રાજ હુકુમ વ્યાપીગા તાહીં ❁ સબ ધર્મો પર આપતિ આહીં
રાજ સત્તા કે ડર ભય જાની ❁ કોઇ ધર્મ ક્રિયા કરી સકે ન આની
અંગ દેશ મેં ધર્મ કા અંસા ❁ રહા નહીં તહાં જરા એક રંસા
અહાર નિદ્રા ભય મૈથુન તાહીં ❁ ચાર ક્રિયા પ્રજા સમઝત આહીં
એક પ્રકાર દો પગ વાલા ❁ પશુ સબય માનો તે કાલા
યહ અધર્મ મય ઘટના દેખી ❁ સાહબ કબીર પ્રગટ ભૈં પેખી
યોગજીત સો નામ ધરાઈ ❁ અંગ સહર મેં ગે સુખ દાઈ
જો ત્રીકાલ દેવ મુનિ નીકે ❁ જાનત બિશ્વ[2] બદર ફલ જીકે
તબ સુરેસ દેવન સમુઝાઈ ❁ આદિ બ્રહ્મ જો જગ ઉપજાઈ
સોઈ પ્રભુ લીને મનુજ શરીરા ❁ જીવન કષ્ટ હરન કા પીરા
દેવન દીન દુન્દ ભી સોઈ ❁ બર્ષય સુમન સુગંધ બહુ જોઈ
ઇન્દ્રયૌ આનન્દ ભયેવ અપારા ❁ ગાન ગંધરવ [3]કીન્નર સારા
બહુત ભાંતિ સ્તુતિ તે કીન્હા ❁ નિજ તો ભાગ્ય સુફલ કર લીન્હા
ચૌદહ ભુવન તીન સો લોકા ❁ અનન્ત બ્રહ્માન્ડ ગીન સિદ્ધતે જોકા
સબ જીવ કર મન આનન્દ હોઈ ❁ કુદરત પ્રેણા જાનો બડ સોઈ
બિશાલ દેશ બંગ કા પાપા ❁ હરન કરન પ્રગટે પ્રભુ આપા

❁ દોહા ❁

રાજ મહલ કે પાસ મેં ॥ એક તલાવ સો જાન ।
બડ કા તહાં એક વૃક્ષ બડા ॥ પ્રભુ બૈઠે તહં માન ॥ ૨૦૭

૧ દેખનેમેં આતા ૨ સબ બ્રહ્માંડો બોરકે ફલ માફક દેખતેહૈ ૩ દેવસભામેં નાચ કરને વાલા

—: ચોપાઈ :—

રાજા કી એક દાસી જાઈ ❀ સુવર્ણ ઘડા પાની લિયે આઈ
પાની ભર કર ઘડા નીકલા ❀ સાહબ પ્રભાવ કીન તેહીં કાલા
નિકલય નાહીં ઘડા પુનિ સોઈ ❀ દાસી બહુ હૈરાન જો હોઈ
જો મનુષ્ય તલાવ પર તાહીં ❀ ઘડા નીકાલ રહે પુનિ આહીં
તલ ભર ઘડા હાલય જો નાહીં ❀ રાજા કો ખબર ભા તાહીં
ભુપ દિવાન આય સબ દેખા ❀ હજારો માનસ ભીડ રહુ પેખા
હાથી કો લે રસ્સા બાંધી ❀ ઘડા બાંધી ખેંચય તે સાંધી
બડ આશ્ચર્ય રાજા કો લગા ❀ ઘડા જડ સ્થલ ન ત્યાગા
વજીર કહેઉ રાજા કે પાહીં ❀ એક સંત યહાં બૈઠ થે યાહીં
તે ઘડા પર કુછ જાદુ કીન્હા ❀ હમકો યહી લાગત હૈ ચીન્હા

❀ દોહા ❀

ઈસ તરફ એસા બના ॥ યોગ જીત કબીર ।
પોપટ રૂપ ધારણ કિયે ॥ બૈઠે વૃક્ષ પર ધીર ॥ ૨૦૮

—: ચોપાઈ :—

રાજા સહિત સબ પોપટ દેખા ❀ બડ ખુબસુરત દેખિ બિશેષા
રાજા બંગ પોપટ પર ભાવા ❀ પોપટ પકડન કિયા વહ દાવા
જાલ મંગાય પોપટ પર ડારી ❀ પોપટ છોટ બડા હોય કારી
કોઈ બખત અદ્રિષ્ય હોય જાઈ ❀ કોઈ રીત સે હાથ ન આઈ
રાજા સહિત સબ ચલિ ભયઊ ❀ યોગજીત મહલ મેં ગયઊ
સાહબ કબીર પોપટ કા રૂપા ❀ બંગ હાથ બૈઠ જ્ઞાન સ્વરૂપા
સબૈ કોઇ પહિચાના વોઇ ❀ વૃક્ષ પર રહા પોપટ હૈ સોઈ
રાજા પ્રસન્ન ભયે બહુ ભાંતી ❀ રાની દેખ આનન્દ મા આતી
રાજ કુટુમ્બ સબ પોપટ દેખી ❀ પ્રજા બહુત આનન્દમા પેખી
રાજ હુકુમ હુઆ તેહિ બેરા ❀ પિંજરા કનક આયા તેહિ કેરા

❀ દોહા ❀

મોતી હિરા લાગ પુનિ ॥ બડા રતન બહુ જાન ।
ઉસમેં રાખેવ પોપટ કો ॥ રાવ કીન બહુ માન ॥ ૨૦૯

—: ચૌપાઈ :—

કંચન કેર વાટીકા માહીં ❀ દુધ ભાત રાની દિયા તાહીં
પોપટ કુછ ભોજન નહિ કીન્હા ❀ રાની રાવ મન મેં દુઃખ લીન્હ
દુસર દિવસ હુઆ પુનિ જબહીં ❀ રાની રાવ મત કીન તબહીં
યહ બહુ પોપટ કી ખુબ સુરતી ❀ ભાગ્ય બડા મિલા સો ઉડતી
ખાય પિયે ન યહ કયા કારણ ❀ યહ અપને આવય નહી તારણ
રાની કહા પોપટ યહ સોઈ ❀ કોઈ દેવ લાગત હે જોઈ
આપન અચ્છા હોન કે હેતા ❀ કુછ [1]સંકેત લાગત હે જેતા
કોઈ પંડીત જ્યોતિસ સે તાહીં ❀ પોપટ કા વૃતાન્ત પુછાહીં
નૃપ રાની કા બડ જો ભાવા ❀ સાહબ રૂપ પ્રગટ હોય જાવા
તેજ સ્વરૂપ સંત કા વેષા ❀ બહુત કિરન પડય ચહુ જેષા

❀ દોહા ❀

તબ પોપટ અદિષ્ય ભા ॥ યોગજીત કો દેખ ।
પડે ચરન પર દોનો ॥ વિનય કરે વિશેખ ॥ ૨૧૦

—: ચૌપાઈ :—

સુન્દર રતન સે એક સિંહાસન ❀ લે બૈઠાય તેહીં જો આસન
લાગે કરન બિનય બહુ ભાંતી ❀ કવન દેવ તુમ મમ સંઘાતી
પોપટ રૂપ યહાં કયો આવા ❀ સબ વૃતાન્ત કહિ મોહિં જનાવા
સાહબ કહા સુનો તુમ રાણિ ❀ સત્ય લોક ધામ જો આણિ
વેહીં કે મૈં અહો રહીસા ❀ વહ બડ પુરૂષ તે જગદીસા
નામ હમાર યોગજીત જાનો ❀ તુમ્હાર ઉદ્ધાર કરન સો માનો
તુમ ઈશ્વર આપહિ હોય જાઈ ❀ ધર્મ તત્વો સબ નાસ કરાઈ
જહાં તક હે રાજ તુમ્હારા ❀ ધર્મ ક્રિયા જરા ન સારા
રાજ કુટુમ્બ પ્રજા સબ તેહીં ❀ જો સબ પાપ કરે તે વેહીં
વહ સબ પાપ તુમરે સિર આઈ ❀ તુમરે હુકુમ પાપ હોઈ જાઈ

❀ દોહા ❀

તુમ જો પાપ કિયા હે ॥ ભોગન કા હે તોહિં ।
અનન્ત બર્ષ દુખ મિલેંગે ॥ જાનત નાહીં વોહિં ॥ ૨૧૧

૧ ઈસારા

નૃપ રાની તુમ દોનો તાતા ❀ ભયંકર પાપ તુમરે સિર આતા
અનન્ત વર્ષ દુઃખ ભોગો સોઈ ❀ બડા ભૂલ કીન તુમ દોઈ
અપને આતમ કા તુમ તાહીં ❀ દુશ્મન ભયે હો તુમ આહીં
યહ ભયંકર દુઃખ સે જોઈ ❀ તુમકો કવન છોડાવય સોઈ
તુમરે જો મન મેં હૈં તાહી ❀ ઈશ્વર બ્રહ્મ કોઈ ન આહીં
તુમકો ઈશ્વર પ્રત્યક્ષ કરાઈ ❀ સંકા સમાધાન મૈં લાઈ
અપને જીવ કા જો કલ્યાણા ❀ કારન હોય જો ઈચ્છા જાણા
તો મમ બચન કરો વિસ્વાસા ❀ દુસર તુમ્હે કુછ ના આસા
સાહબ કબીર કા યહ બાની ❀ નિર્ભય ભરા સે ભય ન આની
પક્ષ પાત રહિત સો જાના ❀ શક્તિ ભરા બહુત સો માના

❀ દોહો ❀

એસી નિર્ભય બચન સુનિ ॥ બડ આશ્ચર્ય માન ।
રાવ રાની કો પુનિ ॥ ડર લગા બહુ જાન ॥ ૨૧૭

—: ચૌપાઈ :—

ભય એક બડા જ્ઞાન હૈ તાહી ❀ જિસસે બહુ જીવ સુધરન આહી
ચતુર સુજાન સુકૃત કરૈં સોઈ ❀ માન મોક્ષ હોય સુધારે જોઈ
ચરીત્રના સંત નારિ પતી બચંક ❀ હુદ્દાનાસરવંટ નૃપ પદ ભસ્ટક
મોતી કા પાની ગા સોઈ ❀ યહ પાયો જગ માન ના હોઈ
આપન ભૂલ જાનિ સો રાઉ ❀ દુઃખ કે ડર ધ્રુજન લગે તાઊ
સાહબ બચન સુર્ય સમ જોરા ❀ ભર્મ અજ્ઞાન બંગ કા તોરા
તરતજ ચલા ગયા સો જાની ❀ દોનો ચરણ પડે સો માની
આપન કિયા હુઆ જો પાપા ❀ પસ્તાવ કરન લગે જો આપા
દોનો વિનય કરૈ કર જોરી ❀ હે મોક્ષ દાતા સરન મેં તોરી
હમ સમ જગ મેં કોઈ ન પાપી ❀ ચેગજીત ઉદ્ધાર સો આપી
તીન લોક ચૌદ ભુવન જાની ❀ હમ સમ પાપ કોઈ ન માની
મમ ઉદ્ધાર હોન કા નાહી ❀ આપહિ એક હો પ્રભુ તાહીં
આપહિ દયા કરો સુખ રાસી ❀ તો કુછ હોય પાપ મમ નાસી
આજ્ઞા હોય પ્રભુ કા તાહીં ❀ સિર ધિર આજ કરો મૈં વાહીં

૧ અમન્દાર

❀ દોહા ❀

રાજા બંગ રાની સહિત ॥ કરે બન્દના સોય ।
જોગજીત કબીર કે ॥ ચરન કમલ-મા હોય ॥ ૨૧૩

—: ચૌપાઈ :—

હે ગુરૂ તુમ બ્રહ્મ સ્વરૂપા ❀ મમ તારન આયેવ ધરિ રૂપા
મમ સમ પાપી જગત મા નાહીં ❀ આપહિ એક ઉદ્ધારવ તાહીં
બહુત જીવ હમ કીન સીકારો ❀ યહ બડ પાપ આપ નિવારો
માંસ મક્ષી દારૂ મદ સોઈ ❀ ખાયે પિયે ગિનતી નહિં હોઈ
યહ બડા પાપ કીન મૈં આહીં ❀ હમકો કૌન પાર કરૈ તાહીં
કામ લહર મેં નિસ દિન ભુલા ❀ નાચ ગાન બીસ્યા સંગ ઝુલા
યહ બડા પાપ હમ સે ભા ખારો ❀ હે ગુરૂ જ્ઞાની જાનિ તુમ તારો
અહંકાર મેં હમૈ ભુલાઈ ❀ ધર્મ કી તત્વ મન મેં ન આઈ
ધર્મ તત્વ ઇશ્વર ન માના ❀ હમહીં બડા એસે તે જાના
સંત ભક્ત વિદ્વાન જો ઓહીં ❀ ઉનકો કષ્ટ દીન પુનિ જોહીં

❀ દોહા ❀

રાજ કુટુમ્બ મમ સહિત ॥ રજો તમો ગુણ માહિં ।
વ્રતત હૈં જો વહ પુનિ ॥ પાપ મોહિ પર આહિ ॥ ૨૧૪

—: ચૌપાઈ :—

રાજસત્તા કે કારણ જેરે ❀ હમાર હુકુમ રાજ મેં ફેરે
બંગ દેશ જહં લગિ હે સોઈ ❀ પ્રજા હમાર હે પુનિ જોઈ
રજો તમો ગુણ મા સબ લીન્હા ❀ યહ સબ પાપ હમરે શીર દીન્હા
તીન લોક તીન જો કાલા ❀ પાપી કોઈ ન હમ સમ હાલા
હમાર ઉદ્ધાર હોન કા નાહીં ❀ હમ સમ અધમ કોઈ ના આહીં
હમાર જીવ કા જો કલ્યાણા ❀ હોય કબહીં હમ નાહિ જાણા
જોગજીત જ્ઞાની હો સોઈ ❀ પુરૂષ આજ્ઞા સે આયો જોઇ
હમ કો આપહિ એક અધારા ❀ દયા કરો દયા નિધિ સારા[1]
એસી બિનય બંગ ને કીન્હા ❀ રાનીન સહિત પડે ચરન અધીના
ભક્તિ પ્રેમ અધિનતા જાની ❀ સત્તગુરૂ બિહંસી ઉઠે તબ માની

૧ અચ્છા

સાહબ દયા કયા કહોં બખાની ❀ બોલત ભે અમૃત સમ બાની
રાજન સુનો એક ચિત રાખી ❀ કલ્યાણ કરો સત્ય હૈ સાખી

❀ દોહા ❀

મમ બચન બિશ્વાસ કર ॥ તુમ ભવ સાગર પાર ।
પુરૂષ નામ મહિમા બડા ॥ તરત ન લાગય બાર ॥ ૨૧૫

—: ચૌપાઈ :—

શુભ અરૂ અશુભ કર્મ ખપિ જાઈ ❀ નિઃક્ષર બ્રહ્મ કા ધ્યાન લગાઈ
પાપ ભયંકર જિન કે પાસા ❀ સેવા દાન કીયે સે જાસા
સુકૃત પુન્ય કરો બલ સારો ❀ જાસે પાપ સબ જાય તીહારો
નામ રૂપ પુરૂષ કા જાનો ❀ ભક્તિ કરો એક ચિત માનો
દીવાકર[1] ચન્દ્ર બહુ છિપ જાઈ ❀ પુરૂષ પ્રકાશ બહુત સો આઈ
વહી સ્વરૂપ કો હરદમ જાના ❀ હંસ[2] નમન કરત હૈ માના
અકથ અનાદિ હૈ પુનિ નામા ❀ અભય[3] અક્ષય[4] સર્વ કા કામા
અમર અનન્ત હૈ પુનિ તેહી ❀ હંસ મોક્ષ નમન કો જેહી
અચલ અવ્યક્ત[5] કહા હૈ સોઈ ❀ અગાધ અનીહ આપ જો હોઈ
સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ તે નીકે ❀ સબ હંસો કે પ્રીતમ જીકે
ઉનકે ચરણ કમલ મેં તાહીં ❀ નમસ્કાર હૈ મમ સો આહીં
અગમ અગોચર નાહી પારા ❀ સબ બિકાર હરે તત સારા
આદિ બ્રહ્મ પ્રભુ નામ તુમ્હારા ❀ સબહિન પાપ કરે જરિ છારા
અલખ અપાર અબોધ તે સોઈ ❀ સબ અઘ હરૈ જાનત હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

સંતોકે મન મેં પ્રભૂ ॥ સદા કરત વિશ્રામ ।
હંસ ભૂપ જો આપ હૈ ॥ ભક્તો કા સુખ ધામ ॥ ૨૧૬

—: ચૌપાઈ :—

અભય રૂપ પુરૂષ હૈં સોઈ ❀ તુમકો અભય કરેંગે જોઇ
અરૂપ સ્વરૂપ દોનો હૈં તાહીં ❀ સબ હિન પાપ દૂર કરૈ વાહીં
શંકા રહિત જાતિ ન કોઈ ❀ કાલ કોઇ બ્યાપય ન સોઈ
સ્વેચ્છા જાત સુધીર હૈ વાકે ❀ હૈ પ્રધીર ચીર ના તાકે

૧ સુરિયે ૨ મોક્ષ આત્મા ૩ ભય વિના ૪ નાસ વિના ૫ વ્યક્તિ વિના

શબ્દ જ્ઞાન હૈ તે બહુ સોઇ ❀ સાર શબ્દ જપત સુખ હોઈ
નિઃક્ષર નામ બ્રહ્મ કા જોહી ❀ સબ સૃષ્ટી ત્રાતા' જો સોઈ
સબકર' અવલમ્બ હૈ જો તેહી ❀ ભક્તો કા દુઃખ નાસત વેહી
હૈ અસોચ ચીન્તા કુછ નાહીં ❀ ચીન્તા હરૈ ભક્ત કા તાહીં
આદિ પુરૂષ કા નામ પ્રભાવા ❀ જપત પાપ સબહિન દુરિ જાવા
દીના નાથ નામ હૈ તોહીં ❀ દીન દુઃખી કા દુઃખ હર સોહીં
દીન બન્ધુ નામ હૈ તાહીં ❀ ગરીબ દુઃખી કા ભઈ આહીં
સ્વયમ્ વિભૂ' આપ હૈ સોઇ ❀ રાજન તબ દુઃખ નાસય જોઈ

❀ દોહા ❀

સુજનો કે પ્રતિ પાલક ॥ હંસ ભૂપ સો જાન ।
એસે પુરૂષ પ્રતાપ બલ ॥ બરણી સકત નહિ આન ॥ ૨૧૭

—: ચૌપાઈ :—

પ્રાણોં કે અધાર હૈ પુનિ સોઈ ❀ દયા સાગર નામ યહ હોઈ
કરૂણાનીધી દયા કે આગાર ❀ હંસ ઉબારન હૈં સુખ સાગર
યહ સબ પુરૂષ નામ પ્રભાવા ❀ હંસ ખેય કર પાર, લગાવા
બંક રાવ સુનો ચિત રાખી ❀ પુરૂષ પ્રભાવ બડા સો ભાખી
તુમ ચીન્તા કરો મતી તાહીં ❀ પુરૂષ નામ સુમરો મન માહીં
તુમાર પાપ સબ બરિ જાઈ ❀ સાંચ કહો સત્ય નામ દોહાઇ
નામ જપો તુમ દિન ઔર રાતી ❀ તુમકો સુખ મિલે અઘાતી
સેવા ધર્મ જાનો તુમ સોઇ ❀ રાજ નીતી પાલો ભલ જોઈ
પ્રજા કો પુત્ર સમ તે માની ❀ રજો તમો ગુણ મન ન આની
સંત ભક્ત ગરીબ દુઃખી હોઇ ❀ ઇનકી સેવા મા દિલ હોઈ

❀ દોહા ❀

અહિંસીક ધર્મ જો હૈ ॥ પાલો તુમ પુનિ સોય ।
પ્રજા કો વોહી જ્ઞાન પુનિ ॥ સમઝાઓ જો હોય ॥ ૨૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ ભક્તિ હૈ સારા ❀ આપન દેશ તે કરો પ્રચારા
રાજ કુટુમ્બ સબ તે જો કોઇ ❀ પુરૂષ બ્રહ્મ ભક્તિ કરો જોઈ

૧ અધાર હૈ ૨ વ્યાપા

સતો ગુણ ધર્મ મેં બલજોરા ❀ પાલય તેઈ પાપ[1] સે કોરા
રાનીન સહિત સતો ગુણ કર્મા ❀ તુમ નૃપ કરો એહી સબ ધર્મા
જો નેમ મૈં કહિ સમુઝાઈ ❀ વહી નેમ પાલો હર્ષાઈ
રાજા બંગ સુના યહ બાની ❀ ભા સંતોષ સબ ગઈ ગલાની
સાહબ કહા સુનો નૃપ સોઈ ❀ એક બડા મેલા કરો પુનિ જોઈ
સંત વિદ્વાન ભક્ત હૈં જેઊ ❀ જન સમાજ બુલાઓ તેઊ
આપન રાજ કેર જો પ્રજા ❀ દુસર રાજ સંત બડ સરજા
સબ કો માન સે લેવ બુલવાઈ ❀ રાજ હુકુમ તરત ફરમાઈ
વજીર કો સબ કહિ સમુઝાયો ❀ યજ્ઞ રચો સબ વીધી સો ગાયો
બડા મેલા કી ભા ત્યારી ❀ ચહુ દિશ સે આવન લગે ઝારી
આસન[2] અસન[3] દીન ઉતારા ❀ જૈસા જીસકો હૈ યોગ્ય હારા
એક સિંહાસન બહુત અનૂપા ❀ સાહબ બૈઠાયેવ નરનકે ભૂપા
ધર્મ યજ્ઞ બહુ વિધિ તે કીન્હા ❀ નીર્ગુન બ્રહ્મ પુજાયેવ ચીન્હા
નૃપ રાની કો તે ઉપદેશા ❀ રાજ કુટુમ્બ કો કહેવ વિશેષા
સત્ય પુરૂષ ભક્તિ સિખલાઈ ❀ રહની ગહની સબ સમઝાઈ

❀ દોહા ❀

રાની રાવ કો પુનિ ॥ બ્રહ્મ કા દર્શન જાન ।
યોગજીત કરાવત ભે ॥ ઘટ ભીતર મેં માન ॥ ૨૧૯

—: ચૌપાઈ :—

રાજા બંગ દર્શન જબ કીન્હા ❀ ભા વિશ્વાસ ઈશ્વર હૈ ચીન્હા
સાહબ સમક્ષ ખડે પુનિ જાઈ ❀ રાવ વિનય તે કરત હર્ષાઈ
મધ્ય સભા લાખો જન તાહીં ❀ રાજા બંગ કહા પુનિ વાહીં
હે સભા જન સબ બન્ધુ મેરા ❀ મૈં અજ્ઞાન જ્ઞાન સે કોરા
હમાર હુકુમ પ્રજા પર હોઈ ❀ ધર્મ નિયમ કરત ન સોઈ
એ સબ અનરથ કા મૈં મૂલા ❀ મૈં બડ પાપ કીન હૈ ભૂલા
વહ મમ ભૂલ બડી જો હોઈ ❀ તુમ સબ ક્ષમા કરો મમ સોઈ
તુમ સબ કે સમક્ષ જો માહીં ❀ જો પુરૂપ બૈઠે હૈં તાહીં
સ્વામી યોગજીત હૈં નામા ❀ મમ ગુરૂ હૈં સત્ય લોક કે ધામા

૧ પાપસે રહીત ૨ બિસ્ત્ર ૩ ભોજન

ઉનકી દયા બડા હૈ જોરા ❀ ઈશ્વર દર્શ હુવા ઘટ મોરા

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ સે તુમ જ્ઞાન લે ॥ કરો ધર્મ કા કામ ।
બંગ દેશ પ્રચાર કરી ॥ સબકો સુખ જો ધામ ॥ ૨૨૦

—: ચૌપાઈ :—

પ્રશ્ન હોત હૈ યહાં એક જોઈ ❀ બહુતક કહત મેલા ન હોઈ
સ્વામી યોગજીત બડ તાહીં ❀ મેલા કરાયેવ બંગ સે આહીં
દુસર પ્રશ્ન યહ હૈ સોઈ ❀ જીવ કા જો સુકૃત્ત બડ હોઇ
તબ દર્શન ઈશ્વર કા જાનો ❀ બંગ પાપીને દર્શન માનો
તીસર પ્રશ્ન યહ પુનિ માનેઊ ❀ જ્ઞાની પુરૂષ બ્રહ્મ હૈ જાનેઊ
તો પોપટ કા રૂપ પુનિ ધારા ❀ પોપટ દેહ આયો કયો સારા
પ્રથમ પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો ❀ બંગ કો પુન્ય જરૂર હૈ માનો
ઇસસે મેલા કીન પુનિ સોઈ ❀ બહુ જિજ્ઞાસૂ સિખામન હોઈ
દુસર કારન યહ હૈ નીકા ❀ બંગ દેશ બડ અધરમ જીકા
સબ કો જો એકત્રીત કર કે ❀ જ્ઞાન સિખાવન હેત હૈ સબ કે
દુસર પ્રશ્ન ઉત્તર જો યેહી ❀ બંગ કો પુરૂષ દર્શન ભા જેહી
યોગજીત અપને પ્રભાવા ❀ રાવ કો દર્શન સોઈ કરાવા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર ઈશ્વર હૈ ॥ તુમ પુનિ સમઝો માન ।
યોગજીત સમરથ બડે ॥ સબ કુછ લાયક જાન ॥ ૨૨૧

—: ચૌપાઈ :—

તીસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર સોઈ ❀ રાવકા પ્રેમ પોપટ પર હોઇ
તેહિ કે આતમ કા કલ્યાના ❀ પોપટ રૂપ ધરે હંસપતિ[1] આના
થોરા સમય કે કારન યેહીં ❀ પોપટ ધરા સુર[2] નાયક દેહીં
સબ કોઇ દેખે પોપટ રૂપા ❀ પોપટ મા નાહિ દેવ કા[3] ભૂપા
આગલ કથા સુનો મન લાઈ ❀ નૃપ સભા મેં સબ કો સમુઝાઈ
તબ સત્તગુરૂ અમૃતમય આની ❀ કહન લગે સુનિ પાલો માની
સતો ગુણ જો ભક્તિમ્ તે કર્મા ❀ પાલન મેં આવય જો ધર્મા

૧ મોક્ષ જીવકા ધની ૨ દેવકા માલીક ૩ દેવોકા રાજા કબીર સાહબ

જીવોં કો સબ સુખ જો દાતા ❀ શુભ અરૂ અશુભ કર્મ ફલ આતા
અશુભ કર્મ જીવ કા જો હોઈ ❀ અનેક દુઃખ ભુગતાવય સોઈ
જિતના પાપ કર્મ જો કીન્હા ❀ વહી પાપ ઉનકે શિર દીન્હા

❀ દોહા ❀

એસા ગયબી બચન સુનિ ॥ જ્ઞાન રૂપ સો જાન ।
સબ કો હૃદય મેં પુનિ ॥ જાગ્રીત ધર્મ જો માન ॥ ૨૨૨

—: ચોપાઈ :—

વહ બડી સભા કે જો માંહીં ❀ બહુતક જિજ્ઞાસૂ ભે તાહીં
સત્તગુરૂ સે ઉપદેશ સો લીન્હા ❀ ત્યાગ બૈરાગ્ય પાલન કા ચીન્હા
લે પ્રતિજ્ઞા સાંચા ધર્મ પાલી ❀ ગૃહા આશ્રમ છોડે સબ જાલી
સત્તગુરૂ કી આજ્ઞા સિર ધારી ❀ બગ દેશ મે નીકલે પ્રચારી
રાજ હુકુમ ફિરા ચહુ ઓરા ❀ ઇધર સંત જ્ઞાન બડ જોરા
થોરા સમય કે ભીતર કારો ❀ બંગ દેશ ધર્મમય સારો
સાહબ કબીર ધન્ય હૈં તોહીં ❀ બડા કામ કીન જો વોહીં
તુમારી મહીમા કહ લગિ ગાઈ ❀ ગાવત વેદ અન્ત નહિં પાઈ
લાખોં જીવોં કે દિલ માહીં ❀ ધર્મ કા બીજ જમાયો તાહીં
એસા સંત જગત મે ના કોઇ ❀ સાહબ કબીર બ્રહ્મ હ જોઈ

❀ દોહા ❀

રાજા બંગ કો દર્શ હુઆ ॥ પુરન બ્રહ્મ કા સોય ।
જ્ઞાન વાન હોતે ભયે ॥ સત્તગુરૂ દયા સે જોય ॥ ૨૨૩

—: ચોપાઈ :—

રાની રાવ કુટુમ્બ સબ જોકે ❀ સતગુણ માહિ ધર્મ મન રોકે
સત્તગુરૂ આજ્ઞા સિર પર ધારી ❀ પ્રજા કો પુત્ર સમ પ્યાર કરે સારી
સંત ગરીબ દુઃખી જીવ જાની ❀ બરખાસન બાંધેવ પુનિ માની
બડે બડે શહર ગાંવ જો હોઇ ❀ અન્ન છેત્ર બંધાયો જોઈ
ગાંવ નામ[3] તુણ[4] ગાય નાના ❀ પશુ બહુ દેવ દાન મેં જાના
પૈસા બસ્ત્ર અન્ન બહુ દેહીં ❀ ભુપ કુટુંબ નિજ કર સે તેહી
જાચક કોઈ નિગાસ ન જાઈ ❀ એસે દાન કરે મન લાઇ

૧ કીયે ૨ અચ્છા ૩ જગ ૪ ઘોડા

સતગુરૂ રાજ સભા કે માહીં ❀ રાજ નીતિ સિખાવય તાહીં
રાવ સમય ધર્મ મેં જાહીં ❀ લોહા સે કંચન ભો વાહીં
બંગ દેશ મેં જૈ જૈ હોઈ ❀ સતગુરૂ મુનિન્દ્ર કહે સબ કોઇ
તારન યુગ કે મધ્ય મેં જાના ❀ બંગ રાજા કલ્યાણ બખાના

❀ દોહા ❀

બંગ રાજા બહુ જીવ કો ॥ કીન બહુત કલ્યાન ।
યોગજીત કબીર કા ॥ યહ પ્રભાવ સો માન ॥ ૨૨૪

॥ ઇતિ શ્રી બંગ રાજા કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ રાજા અમરસિંહ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

કમોદ નામ એક યુગ ભો ॥ રાજા અમરસિંહ સોય ।
સિંગલ દ્વીપ કે મધ્ય મે ॥ રાજ કરત થે હોય ॥ ૨૨૫

❀ ચૌપાઈ ❀

ઉસી સમય કે બીચ સોહાઇ ❀ સત્ય પુરૂષ આજ્ઞા ફરમાઈ
યોગજીત તુમ જાવ જગ માહીં ❀ સિંગલ દ્વીપ ઉપદેશો તાહીં
મહાન તેજે સંત સ્વરૂપા ❀ વહી દેશ ઉતરે સુર ભૂપા
યોગજીત નામ જો રાખા ❀ સત શાસ્ત્ર યહી પુનિ ભાખા
ઊંચ ઉપદેશ કરત થે વાહીં ❀ અમરાપુરી આવત ભે તાહીં
તહાં ભૂપ અમરસિહ હોઇ ❀ નીતિ ધર્મ જાનય બહુ સોઈ
રાજ સભા મેં સાહબ આયે ❀ બહુ સુગન્ધ જસ અત્તર ફૈલાયે
રાજ મહલ ચારો દિશ સોઈ ❀ સબ ભરિગા સુગન્ધ સે જોઇ
નૃપ અમરસિંહ સાહબ કો દેખા ❀ પડે ચરન ભાગ્ય નિજ લેખા
જૈસે ચન્દ્ર ચકોર કો દેખૈં ❀ રાવ એસે સાહબ તન પેખૈં

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય કે બીચ મેં ॥ અદ્દિષ્ય ભે પુનિ સોય ।
સાહબ કો દેખા નહીં ॥ કહા રાવ પુનિ જોય ॥ ૨૨૬

—: ચૌપાઈ —

આજ્ઞા કીન અનુચર કો સોઈ ❀ જો દેવ આયે થે વોઈ

ઉનકા જો તપાસ કરિ લાઓ ❀ યોગ્ય ઇનામ સબહિન તે પાવો
સબ કોઇ કીન બહુત તપાસા ❀ મીલે ન સાહબ ભયે નિરાસા
રાજા અમરસિંહ કીન બીચારો ❀ પૂરન બ્રહ્મ આયે મમ દ્વારો
મમ સુકૃત કુછ થા કમજોરા ❀ ઇસસે ચલે ગયે પ્રભુ મોરા
લાગે બિનય કરન મન માહીં ❀ હે દયાલ સમરથ પ્રભુ આહીં
મોહિ દર્શન દેવ એક બારા ❀ તુમ દયાલ મમ અવગુના ધારા
રાજ મહલ એક ગુપ્ત મકાના ❀ અમરસિંહ ગયે તહાં જો માના
અન્દર સે બન્દ કરી સોઈ ❀ સાહબ કે પ્રેમ મેં સોચત વોઇ
રહા ન શરીર કા જો ભાના ❀ પડે બેહોસ કોઈ નહિ જાના

❀ દોહા ❀

થોડે સમય મેં જાગ્રિત હુયે ॥ રાજા અમરસિંહ સોય ।
સાહબ કે બિહમ પુનિ ॥ મન સંકલ્પ જો હોય ॥ ૨૨૭

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કુટુમ્બ સબ અનુચર સોઇ ❀ રાજા કો ખોજત તે જોઇ
કહીં પતા લાગત જો નાહીં ❀ સબ પુનિ ભે દુખી જો તાહીં
દુસર તરફ અસ બના પ્રસંગા ❀ સજ્જન સુનો હુઆ જો રંગા
સર્વ શક્તિ સે પૂરન સ્વામી ❀ ઘટ ઘટ કે હૈં અન્તર યામી
સાહબ કબીર યોગજીત જાનો ❀ રાજા સમક્ષ પ્રગટ સો માનો
વહ મકાન કા જો દરવાજા ❀ આપહિ ખુલા રાવ કે કાજા
તબ નરપાલ સાહબ કો દેખા ❀ બહુ પ્રકાશ કહિ સકે ન શેખા
તબૈ નૃપ ચરન પડે અકુલાઈ ❀ બહુત પ્રેમ સે વિનય સો લાહી
એક સુન્દર સિંહાસન નીકો ❀ કીન બીરાજ સાહબ કો જીકો
પૂજન બહુ ભાંતિ સે કીન્હા ❀ ધુપ દીપ કંજ વારિ સે લીન્હા
પુરટ પાત્ર કંજ પગ ધોવા ❀ વહ જલ પીયા ભવ દુખ ખોવા
ભોજન પાન તાન બહુ દેહૂ ❀ સાહબ કહા મૈં કુછ ના લેહૂ

❀ દોહા ❀

રાજા અમરસિંહ પુનિ ॥ પાંચ દિવશ કે બાદ ।
અસ્નાન ભોજન કરત ભે ॥ સદગુરૂ આજ્ઞા સાદ ॥ ૨૨૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કે સામે પુનિ સોઇ ❀ હાથ જોડ નૃપ બૈઠે હોઈ
પ્રશ્ન કીન દેવ બડ જાના ❀ નાથ કહો આપન પહિચાના
સાહબ કહા સુનો તુમ રાઊ ❀ સત્ય લોક અમર પુર ગાઊ
સત્ય પુરૂષ બિરાજૈ સોઈ ❀ વોહી પુરૂષ મમ સો હોઇ
જીવોં કો કલ્યાણ કે હેતૂ ❀ મૈં પુનિ આવો ધર્મ કે સેતૂ
હર એક યુગ મેં નામ જો લાકે ❀ નામ જુદા રાખો મૈં આકે
બર્તમાન મેં મમ સો નામા ❀ યોગજીત કહત નિષ્કામા
તુમ મેં સતો ગુણ હે પ્રધાના ❀ તુમ કો મોક્ષ દેન મૈં આના
સત્ય પુરૂષ કી ભક્તિ નાહીં ❀ કરત નહીં જીવ દુખ તે પાહીં
યમપુરી નાના દુખ ભોગી ❀ હાય હાય જીવ કરૈ સબ રોગી

❀ દોહા ❀

બૈકુન્ઠ ધામ મેં જાત હૈં ॥ બહુ સુખ હોવય સોય ।
સુકૃત જીસકા હોત હૈ ॥ વો જીવ કા પુનિ જોય ॥ ૨૨૯

—: ચૌપાઈ :—

રાજા અમરસિંહ સુનિ યહ બાની ❀ બૈકુન્ઠ યમપુરી સુખ દુઃખ જાની
હાથ જોડ કહા પ્રભુ પાહીં ❀ યમપુરી બૈકુન્ઠ દેખાયો તાહીં
તબ સત્તગુરૂ સાહબ હૈ સોઇ ❀ રાજા અમરસિંહ આતમ જોઈ
લે ઉર્ધ ગતી કીન પ્યાના ❀ ક્ષડ મેં પહુંચ ગયે સો જાના
સાહબ કબીર જ્ઞાની પુરૂષ સોઇ ❀ યમ પુરીમ પધારેવ હોઈ
સાહબ કે પ્રભાવ ઘનેરે ❀ યમ જીવ સુખી હુયે સબ કેરે
થોડા સમય કે અન્તર માહીં ❀ સબ જીવ કો અનન્દ ભા વાહીં
યમ પુરિક ભયંકર ત્રાસા ❀ ક્ષડ એક મીટી ગયેવ દુઃખ નાસા
બૈકુન્ઠ ધામ કે ગાફક નીકા ❀ સુખ સાન્તી ભા સબ જીવ કા
યહ પ્રભાવ સતગુરૂ કા હોઈ ❀ જ્ઞાની પુરૂષ કબીર હૈ સોઈ
અપને સ્થલ યમ જીવ જાની ❀ બિનય કરત જ્ઞાની કા માની
અસ્તુતિ માહિ કહત સબ તાહીં ❀ મમ યમ પુરિસ લેવ છોડાહીં
અબ હમ પાપ કરબ ના જાઈ ❀ ભક્તિ ધર્મ દાન ચિત લાઇ
દુસર હિત કરબ મમ કામા ❀ તુમ ભગવાન છોડાવો આમા[1]

---

૧ હ્મસે

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ અસ હોત ભા ॥ રવિ સુત આનન્દ માહિં ।
જ્ઞાની પુરૂષ કબીર કો ॥ કીન બન્દના તાહિં ॥ ૨૩૦

—: ચૌપાઈ :—

બહુત ભાંતિમાન યમ કીનો ❀ હાથ જોડ પગ પડે અધીનો
એક સુન્દર સિંહાસન સોઇ ❀ સાહબ કો બૈઠાયેવ હોઈ
પૂજન બન્દન તે કર જોરી ❀ પ્રશ્ન કીન દયા ભય તોરી
હે સત્તગુરૂ જો મૈં બલિ જાઇ ❀ એસે કહત જોયમ હર્ષાઈ
આપ આગમન ભા કેહિ કારન ❀ કહો બુઝાય હંસ પતિ તારન
દાસ જાનિ હુકુમ ફરમાવો ❀ તે હમ કરવ બાર નહિં લાવો
તબ સાહબ યમ સે કહ સોઇ ❀ નૃપ યમપુરી દેખાઓ જોઈ
તવ યમ રાજૈ આજ્ઞા કીન્હા ❀ દો દુતો કો સાથ મેં દીન્હા
સતગુરૂ કે પ્રભાવ સે સોઇ ❀ જાનત જ્ઞાન અમરસિંહ હોઈ
વોહી જ્ઞાન કે જો પ્રભાવા ❀ સબ જાનન કે યોગ્ય ભે રાવા
યમ દુતો સમઝાવન લાગે ❀ રાજન સુનો ધર્મ જો ત્યાગે
ચૌરાસી લાખ જોજન બિસ્તારા ❀ મહાન ભયંકર યમપુરી હૈ મારા[1]
ચાર કુન્ડ ચાર દિશા મેં સોઈ ❀ દેખત કર જીવ મુરછિત હોઈ
સાત કુન્ડ એક એક કે માહીં ❀ જીવ ઉતરાય ડુબે પુનિ તાહીં
હાય પુકારે તેજો પ્રાણી ❀ ઉનકો કૌન છુડાવે જાણી
છોટા છોટા કુન્ડ બખાના ❀ લખ ચૌરાસી નર્ક સો જાના
ચૌરાસી લાખ નર્ક કે માહીં ❀ ભોગય જીવ દુખ બહુ તાહીં
પાપી જીવ કા બહુ દુઃખ હોઈ ❀ વહ કહિ સકૈ ન પુનિ કોઈ

❀ દોહા ❀

દેખા પાંચ અગ્નિ કુન્ડ ॥ રાવ અમરસિંહ સોય ।
કાંપન લગે બહુ ત્રાસ સે ॥ જીવો કા દુઃખ જોય ॥ ૨૩૧

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ નર્ક કુન્ડ પુનિ માહીં ❀ અનન્ત જીવ વરત[2] જો તાહીં

---

૧ હમારા ૨ જલતે હૈં

ન્યાય કોરટ મેં જો ઝુઠા બોલી ❀ સાક્ષી દેય ધર્મ ના તોલી
જહાં તહાં સબ ઝુઠા બોલૈ ❀ નિજ સ્વારથ મેં પચા હૈ વોલૈં
ઉનકી જીભ યમ દુતો કાટી ❀ રોવય હાય પડા દુઃખ ફાટી
કોઈ કા કામ કરન બિશ્વાસા ❀ દીન ન કરે પાપ બડ હાંસા
ઉનકર હાથ કાટય યમ દૂતા ❀ હાય હાય રોવય વહ સૂતા
ગરીબ દુખી સંત ભક્ત સોઈ ❀ બિન અપરાધ મારા જો હોઈ
ઉનકો દુતો ફટકા મારે ❀ લોહી ઉઠય ચામ જરિ જારે
હાય હાય પુકારે પાપી ❀ હમ કો કોઈ છોડાવૈ આપી
જો સ્ત્રી દુસર નર ગામી ❀ લજા ધર્મ કુછ ના તામી
તે સ્ત્રી કો તુમ પુનિ જાનો ❀ લોહા કા પુરૂષ ગર્મ પુનિ માનો
ધધકતા લોહા કા સોઇ ❀ તેહિ નારી ભેટાવ હોઈ

❀ દોહા ❀

દુસર સ્ત્રી કે સાથ મેં ॥ કીન સમ્ભોગ જો હોય ।
સ્ત્રી એસા લોહ કો ॥ ગર્મ બહુ વિધિ જોય ॥ ૨૩૨

—: ચૌપાઈ :—

વહ લોહા કી જો હૈ બાઈ ❀ ગર્મ બહુત જાનો તુમ આઈ
વહી પુરૂષ કો યમ દુતો સોઈ ❀ ભેટાવય વહ કો બડ દુખ હોઈ
હાય હાય ચિલ્લાય જો પાપી ❀ વહ દુખ સહિ સકે ન આપી
યમ દુતાં સે બિનય બહુ સરહી ❀ હમ અસ પાપ કબહૂ ના કરહીં
છોડિ દેવ તુમ હમકો સોઈ ❀ તુમરે સરના ગતિ મૈં હોઈ
નારી પુરૂષ દોનો લીયે જાનો ❀ જો બેભીચાર કરત હૈ માનો
દોનો લિયે લોહા કા ખમ્ભા ❀ જલત ભેટાવય પાપ જો જમ્ભા
જો મનુષ્ય જીવ હિન્સા કીન્હા ❀ માંસ ખાય પેટ ભરિ લીન્હા
વહ જીવ કો કાગ ગદ્ધ સ્વાના ❀ નોચિ ખાહિં બહુત દુખ જાના
બાઘ રીક્ષ ભેડિયા સોઇ ❀ ઉન સબ ખાય નોચિ કર હોઈ

❀ દોહા ❀

મદીરા દારૂ પાન કીયા ॥ માંસ મચ્છી જો ખાય ।
ઉનકો લોહ કા રસ પુનિ ॥ ગર્મ પિયાવય આય ॥ ૨૩૩

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભગત કા નિન્દા કીન્હા ❀ ઉનકો યમ દુતો લે ચીન્હા
મેલા બિસ્ટા તાહિ ખીલાવય ❀ ઉપર સે બહુ માર ચલાવય
હાય હાય પુકારૈ પાપી ❀ હમના નિન્દા કરબ સો આપી
હમકો છોડ દેવ તુમ સોઈ ❀ હમાર તુમ ભગવાન હો જોઈ
જો નર ગુરૂ જ્ઞાની કા સોઈ ❀ બિન અપરાધ મારા જો હોઈ
ઉનકો યમ દુતો પુનિ જાનો ❀ કુમ્ભી પાવ નરક મેં માનો
વહ નર્ક દુર્ગન્ધ બહુ આવય ❀ ઉપર સે મુગદર માર ચલાવય
ગરીબ દુખી જીવ જો કોઈ ❀ બહુત સતાયા હૈ જો સોઈ
ઉનકો દુતો બહુત દુખ દેઈ ❀ ઇધર ઉધર પટકત હૈં તેઈ
બીના ભૂલ સ્ત્રી કા તે સોઈ ❀ મારા પુરૂષ હોય જો કોઈ
ઉનહે યમદુત પકડિ કર ખીચે ❀ હાય હાય રોવૈ મે નીચૈ

❀ દોહા ❀

ગર્ભ પાત જો કીન હૈ ॥ વહ પુરૂષ જો જાન ।
બહુત ગર્મ જો તેલ પુનિ ॥ ઉનહે પીયાવય માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

જો નર ગરીબ દુઃખી કા કોઈ ❀ અન્ધા બહીરા કો જાનો હોઇ
દુઃખ દેવય બહુત સતાવય ❀ નાના બિધિ વહ કષ્ટ દેવાયવ
ઉસકો યમદુતો બહુ મારૈં ❀ પીછે ગર્મ તેલ કુન્ડ મેં ડારૈ
જો નર વિશ્વાસ ઘાત બહુ કીન્હા ❀ ઉસકો કાલ સૂત્ર નર્કમેં દીન્હા
જો મનુષ્ય ચોરી ડાકા મારી ❀ ઉસકો લે ગુરૂ પાવક નર્કમા ડારી
અન્ન કાટિ દુસર કા લીના ❀ ખેત ચરાય આગિ પુનિ દીના
વહ જીવ કો યમ દુતો તાના ❀ જીતે અગ્નિ મેં ડારે આના
બહુ જીવોં કા માંસ લે ખાઈ ❀ કૈં કૈં પક્ષી ઉન્હે લે જાઈ
જો જીવ વ્યપાર ધન્ધા માહીં ❀ છલ કપટ કરી દામ કમાહીં
ઉસકો બહુ જીવ ચારો બાજુ ❀ ખાય નોચ નોચ પુનિ તાજુ

❀ દોહા ❀

જો નર ધર્મ કિયા મેં ॥ વિઘ્ન કિયા પુનિ સોય ।
ઉસકો યમ દુતો ને ॥ માર મારે બહુ હોય ॥ ૨૩૪

—: ચૌપાઈ :—

પીછે કૃપાણ ધાર ચલાઈ ❀ લે બૈઠાવય ઉનકા પુનિ જાઈ
હાય હાય વહ બહુત પુકારૈં ❀ યહ દુઃખ સે અબ કવન ઉબારૈં
એકલા ખાય લેય કોઈ બસ્તુ ❀ દુસર કો દેય ન અસ્તુ
પાપ નર્ક મે ઉનકો રાખી ❀ મૈલા મુખ મેં દેત હૈં નાખી
પીછે જન્મ કુતા કા દેહીં ❀ સબ શરીર દુઃખી બહુ તેહીં
જો મનુષ્ય ગુરૂ સે ધર્મ સીખા ❀ પીછે ગુરુ કો ના માનૈં દીખા
પીછે નિન્દા કરૈ જો કોઈ ❀ રૌવ રૌવ નામ નર્ક પરૈં સોઈ
સુકર જન્મ તાહિ કર હોઈ ❀ બીસ્ટા ખાય ગલી ગલી સોઈ
જો નર બસ્તી વન આગ લગાઈ ❀ ઉનકો અગ્નિ માહિં પઠવાઈ
જો સંત ગુરૂકા ધન હરિ લીન્હા ❀ કિમી કુપ નર્ક મેં દીન્હા
જો ઘર છોડી ત્યાગી હોઈ જાઈ ❀ પીછે સ્ત્રી સે સમ્ભોગ કરાઈ
વહ જીવ અંધ નર્કમે ડારી ❀ ઉપર સે મુગદરબહુ મારી

❀ દોહા ❀

ગુરૂ સંત વિદ્વાન પુનિ ॥ શિષ્ય શંકા દુર ન કીન ।
પ્રજા ન્યાય ચુકાવત નાહિ ॥ સૂચી મુખ નર્કમેં દીન ॥ ૨૩૬

બહુ બર્ષ તક દુઃખ તહાં ॥ ભોગન પડય અનન્ત ।
પીછે જન્મ દેય પુનિ ॥ નીચ ઘર જાય પડન્ત ॥

—: ચૌપાઈ :—

યમ દુતો તે સબ સમઝાવય ❀ રાજા અમરસિંહ કો બતલાવય
દેવ ભક્ત સત્તગુરૂ કો સોઈ ❀ તીર્થ બર્ત સબકી નિન્દા જોઈ
યહ જીવ કો યમ પુનિ દુતો ❀ સ્વાની મુખ નર્ક મા સુતો
સંત ગુરૂ પબિત્ર ના હોઈ ❀ બ્રહ્મચર્ય ત્યાગે જો સોઇ

૧ કોઇ સુન્તા નહી

બહુ સૌખ રજો ગુણ જાનો ❀ ઉનકો વહાં બહુત દુઃખ માનો
ઉનકો યમ દુતો લે જાઈ ❀ તામ્ર નર્ક મા લોઈ ગિરાઈ
ઉપર અગ્નિ સો બહુ ડારૈં ❀ નીચે તામ્ર તપત બહુ જારૈ
અનંત પ્રકાર અનંત દુખ ભોગી ❀ વહ દુઃખકો ગનિ સકૈં ના રોગી
હાય હાય વહ કરૈ પુકારા ❀ નર્કી જીવ કોઈ[1] સુનન ના હારા
નર્કી જીવ કહત થે સોઈ ❀ પાપ કીન મૈં કુટુંબ હિત લોઈ
આજ હમકો અકેલા દુઃખ હોઈ ❀ હમસે ભુલ બહુત ભા સોઈ
હે યમ દુત દયા તુમ લાઓ ❀ હમ જો કીન તે ક્ષમા કરાઓ

❀ દોહા ❀

યહ ભયંકર દુઃખ પુનિ ॥ દેખા અમરસિંહ સોય ।
રોમ રોમ તબ ખડા હુઆ ॥ મુખ સે બાત ન હોય ॥ ૨૩૭

—: ચૌપાઈ :—

યમ દુતો કે સાથ મેં આયે ❀ નૃપ તબ સત્તગુરૂ પગ લપટાયે
સાહબ ચરન પડે તબ રાઊ ❀ રોમ રોમ મેં દુઃખ બહુ છાઊ
કહન લગે સાહબ સે સોઇ ❀ યમપુરી કા ત્રાસ બહુ હોઈ
જીવોં બહુત મૂર્ખ જગ માહીં ❀ કરત પાપ જો હૈં બહુ તાહીં
યહ ભયંકર દુઃખ નહિં જાની ❀ દુઃખ જબ પડૈ તબૈ ઓ માની
હે સત્તગુરૂ તુમ હમે બચાઓં ❀ યમપુરી કબહિ નહિ આઓં
તબૈ રાવ સત્તગુરૂ સે ભાખા ❀ બૈકુન્ઠપુરી બતાઓ આખા
સાહબ વહાં સે કીન પ્યાના ❀ રાજા અમરસિંહ આતમ લાના
બૈકુન્ઠ ધામ મેં આયે સોઈ ❀ ભગવાન વિષ્ણુ માન કિયા હોઈ
સુવર્ણ સિંહાસન બૈઠક દીન્હા ❀ રમા સહિત બિબેક બહુ કીન્હા
બૈકુન્ઠ ધામ મેં આવન કારન ❀ હરિ પુછા સતગુરૂ સે ભાવન

❀ દોહા ❀

આપ આગવન કહો પુનિ ॥ ભગવાન પુછા સોય ।
સાહબ તબૈ કહત ભયે ॥ રાજા અમરસંહ હોય ॥ ૨૪૨

---

1 સબ

—: ચૌપાઈ :—

રાજા અમરસિંહ લાયેવ તાહીં ❀ આપ કા બૈકુન્ઠ દેખાવો આહીં
ઇનકો બૈકુન્ઠ દેવ દેખલાઈ ❀ ઇનકર શંકા સબ મીટી જાઈ
તબ વિષ્ણુ આજ્ઞા પુનિ દીન્હા ❀ દો પારસદ રાજા સંગ કીન્હા
હુકુમ કીન બતલાઓ સોઇ ❀ સબ ભાંતિ સમઝાયો હોઈ
રાજા અમરસિંહ આતમ જાનો ❀ દોનો પારષદ લે ગયે માનો
વિષ્ણુ પારષદ કાહેં સમુઝાઈ ❀ રાજન સુનો મન ચિત લાઈ
જો જીવ મૃત લોક પુન્ય કીન્હા ❀ સો ફલ ભોગય તે યહ લીન્હા
ઇનકર પુન્ય જબ ઘટિ જાઈ ❀ મૃત લોક મેં જન્મ ધરાઈ
શ્રીમન્ત ઘર જન્મ સો લેહીં ❀ જો પુન્ય બચા સો ભોગય તેહીં
યહ ભગવાન કા સુવર્ણ ધામા ❀ જીવોં કો સુખ મિલે આરામા
બહુત દેવ મુનિ હૈ પુનિ સોઇ ❀ ભગવાન દર્શ લિયે આવય વોઈ

❀ દોહા ❀

દેવ મુની સબ આવતે ॥ કરે પ્રસંસા સોય ।
સુવર્ણ મહલ બૈકુંઠ મેં ॥ બર્ણી સકે ના કોય ॥ ૨૩૯

—: ચૌપાઈ :—

અન્નદાન મૃત્યુ લોક મેં કીન્હા ❀ તે યહાં ખાય આનંદ બહુ લીન્હા
હાથી ઘોડા ગાય જો દાના ❀ વોહી મિલા ઇનકો યહ જાના
પૃથ્વી કન્યા બાગ બગીચા ❀ રૂપા સોના ધાતુ સબ ઊંચા
યહ સબ દાન દિયે બહુ જાનો ❀ યહાં સુખી ફિરત હૈ માનો
નાના પ્રકાર ભોગ સબ કરહીં ❀ બડ આનન્દ સે યહાં સબ રહહીં
બીધા દાન મૃત લોક મેં દીન્હા ❀ યહ બડ જ્ઞાની વો હૈં ચીન્હા
અન્ન છેત્ર ભોજન કરાઇ ❀ તે યહાં બહુત સુખી હોય જાઈ
ગુરૂ કી સેવા જો નર કીન્હા ❀ યહાં આનન્દ ભોગ બહુ લીન્હા
સાધુ સંત ગરીબ દુખી દેખી ❀ જો સેવા કીન્હા પરેખી
અનંત સુખ વોઇ યહાં ભોગય ❀ દુખ દારિદ્ર કભી ન હોગય

❀ દોહા ❀

તીર્થ બર્ત જો નર કરૈ ॥ તપ સેવા બહુ જાન ।
શાન્તી ચિત સે રહત હૈ ॥ એસે કો યહાં માન ॥ ૨૪૦

❀ ચૌપાઈ ❀

ચુગલી ચાઈ પરપંચ ન કીન્હા ❀ ઝગડા યુદ્ધ કીસીસ ન લીન્હા
માતા પિતા ગુરૂ સંત કા સેવા ❀ પ્રત્રિયા હે સબ માતા કે જેવા
કામ ક્રોધ મદ લોભ ન તેહીં ❀ સુદ્ધ આચરન રહે જો વેહીં
વે સબ કો સુખ યહા અપારા ❀ નાના પ્રકાર સુખ ભોગય સારા
ખાન પાન ઓઢન પહિરન જાના ❀ હાથી ઘોડા મકાન બહુ માના
સબ સુખ કા જો હે સાધન ❀ ઇનકો મિલા તુમ દેખો રાજન
યહ ઇનકો સુકૃત ફલ જાનો ❀ દુસર બાત કુછ ન માનો
સબ જીવોં કી સેવા કીન્હા ❀ મન અભિમાન કબહુ ન લીન્હા
ગુરૂ કો જો પ્રાણ સમ જાના ❀ ઉનકો બડ સુખ મિલા સો માના
અનન્ત પ્રકાર સુખ યહાં ભોગય ❀ જો સુખ દેખિ સુરનાયક છોભય

❀ દોહા ❀

બૈકુન્ઠ ધામ કી શોભા ॥ દેખા રાવ સો જોય ।
આનંદ મેં પુનિ ભરિ ગે ॥ આવન મનન હોય ॥ ૨૪૧

—: ચૌપાઈ :—

બૈકુંઠ ધામ સબ દીન દેખાઈ ❀ રાજા અમરસિંહ બહુ હર્ષાઈ
સત્તગુરૂ પાસ આયે તબ રાઊ ❀ ચરન પડે મન બહુ હર્ષાઊ
માતા લક્ષ્મી બિષ્ણુ ભગવાના ❀ તિનકે ચરન પડે નૃપ જાના
તબૈ જ્ઞાની અમરસિંહ આતમ ❀ મૃતૂ લોક લે આયે ખાતમ[1]
રાજા આપન જોઈ શરીરા ❀ કીન પ્રવેશ જાગે નૃપ ધીરા
પ્રશ્ન એક હોત હૈ સોઈ ❀ અધર મેં બૈકુંઠ યમપુરી ન હોઈ
જહાં અમરસિંહ કો લઇ જાઈ ❀ સાહબ કબીર દેખાયવ આઈ
દુસર પ્રશ્ન યહ બડ હોઇ ❀ રાજા શરીર તે ત્યાગા સોઈ
ચક્ષુ બિના કૈસે કા દેખા ❀ બૈકુંઠ પુરી યમપુરી કા લેખા
પ્રથમ પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો ❀ અધર મેં બહુત લોક બખાનો

---
૧ સંસાર

❀ દોહા ❀

મૃતૂ લોક જો યહ હૈ ॥ જિસ પર અપને સોય ।
વહ અધર મેં હૈ પુનિ ॥ નભ સબ તરફે હોય ॥ ૨૪૨

—: ચોપાઈ :—

ઇસી ભાંતિ સે સમઝો સોઇ ❀ અધર યમપુરી બૈકુંઠે જોઈ
સાંચા પ્રસંગ યહ હૈં તાહીં ❀ સાહબ લેગે નૃપ કો વાહીં
દુસર પ્રશ્ન સુનો મતિ ધીરા ❀ નૈત્ર બિન રાવ દેખા સબ બીરા
આપન પ્રભાવ સાહબૈ દીન્હા ❀ રાવ કો દેખન શક્તિ કીન્હા
ઇસસે રાજા અમરસિંહ સોઈ ❀ સબ કુછ દેખા જાના હોઈ
યમ બૈકુંઠપુરી સો જાનો ❀ હૈ સુખ દુઃખ યહાં તે માનો
માયા કા હર એક પ્રકારા ❀ સુખ જો હૈ જગત મેં સારા
વહ બૈકુંઠ યહાં સો જાનો ❀ સુખ અસ્થાન બૈકુંઠ બખાનો
બહુત દુઃખ જીવો કા દેખો ❀ યહી યમપુરી જાનો તુમ પેખો[1]
ગર્ભાશય મેં બહુ દુખ પાઇ ❀ નાના પ્રકાર બહુ કષ્ટ ભોગાઈ
રાજા અમરસિંહ જાગ્રીત હોઈ ❀ રાજ મહલ મેં ગે પુની સોઈ

❀ દોહા ❀

રાની બડી સ્વરકલા ॥ રાજા અમરકા સોય ।
સબ વ્રતાંત જો કહત ભે ॥ ઉનસે રાજન જોય ॥ ૨૪૩

—: ચોપાઈ :—

યમપુરી દુખ બૈકુંઠ કા ભોગા ❀ રાજા સબ સમઝાઓ લોગા
રાજ કુટુમ્બ રાનીન સબ આઈ ❀ સાહબ ચરન બન્દન કીયે જાઈ
ગુરૂ ઉપદેશ લેન કા જાનો ❀ રાજા બિનય કીન સો માનો
સબ બસ્તુ મંગલ મંગવાઈ ❀ સત્ય પુરૂષ પૂજન કરવાઈ
રાજા અમરસિંહ સબ રનિ વાસૂ ❀ રાજ કુટુમ્બ જાનો સબ તાસૂ
ગુરૂ ઉપદેશ બિધી સર દીન્હા ❀ રહની ગહની સબ કર ચીન્હા
સત્ય નામ કા રટન લગાઈ ❀ ધ્યાન સ્મરણ કરો અધિકાઈ

---

૧ દેખના

સંત ભક્ત ગરીબ દુખી જાની ❀ ઇનકી સેવા તુમ સબ માની
પુત્ર સમાન પ્રજા કો પાલો ❀ નીતીસ રાજ કરો તુમ ચાલો
તવ નૃપ ઓ રાની જો સોઈ ❀ ભોજન લિયે બિનય કીન વોઇ

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ બોલત ભે ॥ સુનો નૃપ મમ બાત ।
પાંચ તત્વ સે પૃથક હૈ ॥ જ્યોતી રૂપ મમ જાત[1] ॥ ૨૪૪

—: ચોપાઈ :—

ઇસસે ભોજન હમ નહી કરહીં ❀ કોઈ જરૂર હમેં ના પરહીં
બીંદામાંમે ભે અન્તર ધ્યાના ❀ સબ કોઈ દેખા જાત નહિ જાના
સબ કો બડા અચમ્ભા ભંયઊ ❀ કરિ બિચાર મન મેં રહિગયઊ
રાજા અમરસિંહ હૈ જો સોઈ ❀ સાહબ કીન ઉપદેશ જો હોઈ
વહ ઉપંદેશ કીન પ્રચારા ❀ સિંગલ દ્વીપ બહુ જીવ ઉદ્ધારા
રાજ કુટુમ્બ સંહિત જો જાનય ❀ ભક્તિમેં લગે રહે જો માનય
પ્રિય સજ્જન સુનો ચિત લાઈ ❀ સાહબ કબીર કી લીલા ગાઈ
અનન્ત યુગ કે જાનો માહીં ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ હૈ બહુ તાહીં
અનન્ત જીવ કો કીન ઉપદેશા ❀ મોક્ષ ધામ મા કીન પ્રવેશા
સાહબ કા યહ મંગલ કામા ❀ જીવો કો જો દે અરામા
કાયમ કામ સાહબ કા યેહીં ❀ જીવો કો સુખ શાન્તી દેહીં
સાહબ કબીર દયા ભા સોઈ ❀ હમકો અનુભવ જસ પુનિ હોઈ
ઉનકી દયા ઉનહી કી શક્તિ ❀ હમ જો લિખા ગ્રન્થ યહ ભક્તિ
અમૃત ભરા યહ શાસ્ત્ર મેં સોઈ ❀ જીવાં લાયે જાનો તુમ હોઈ
શ્રદ્ધા પ્રેમસે બાંચય તાહીં ❀ શુન્ય શુનાવય આનન્દ પાહીં

❀ દોહા ❀

ભારત કી જનતા પુનિ ॥ બહુત ત્રાસ મે સોય ।
બડ દુખ તે બંજન કીહો ॥ ધન્ય શક્તિ તવ હોય ॥ ૨૪૫

---

૧ જ્યોતીરૂપ પ્રગટ

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ યવન મેં સમ્પ કરાસી ❀ મહાન સિદ્ધિ કે તુમ હો રાસી[1]
જૈ જૈ કાર પ્રજા સબ કરસી ❀ ધન્ય કબીર કાશી કે બાશી
આપહિ ગુરૂ જો હૈં અદીસી[2] ❀ નિર્ગુન તત્વ ઘટ કીયો પ્રકાસી
વોહી જ્ઞાન કા કીન ઉજાસી ❀ ભક્તો કા દુખ નાસેવ જાસી
ધ્યાન સહજ જો જોગ જોગાસી ❀ ઘટ મેં તત્વ પરખાયેવ ખાસી
જીજ્ઞાસૂ કો મોક્ષ અપાસી ❀ ઉનકો આનંદ દીહો સુખ રાસી
એક સો બીસ વર્ષ કે આસી ❀ હિન્દ મેં રહે જીવો દુખ નાસી
જ્યોતી રૂપ પ્રગટ ભે આસી ❀ જ્યોતી રૂપ પધારે તાસી
સબ પ્રકાર મૈં આપકા આસી ❀ ઈષ્ટ હમારે તુમહીં અબીનાસી
યહ ગ્રન્થ જો કીન પ્રકાશી ❀ આપહિ દયા પ્રેણા કી આસી
શ્રવન મનન કરે નિષ્યાસી ❀ ઉનકો આનન્દ દેવ તુમ બાસી
આપકા ગુણ તપસી જો ગાસી ❀ જરા સુનો કાશી કે બાસી
ચક્ષુક[3] કોર જો દયા કરાસી ❀ સુંદર બના ગ્રન્થ પ્રકાસી

❀ દોહા ❀

શક્તિ જ્ઞાન ચારીત સબ ॥ સાહબ કબીર મેં સોય ।
ઉનકે ચરન કમલ મેં ॥ મમ મન રહે જો હોય ॥ ૨૪૬
જો કુછ કહી વા કહત હો ॥ કહે જો આગે જાન ।
સાહબ કબીર કી સહી જો ॥ વહ બલ તપસીક માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

સર્વ શક્તિ અમર પુર બાસી ❀ તપસીપ દયા કરો અવિનાસી
હમકો આપય એક અધારા ❀ સાહબ કબીર હંસો કે પ્યારા
આપ કે ચરન કમલ કે માહી ❀ મમ મન રહે જો પુનિ તાહી
સાહબ કબીર ઈષ્ટ હૈ મોરા ❀ મૈં હો પુનિ દાસ જો તોરા

૧ બહુત ૨ પ્રથમસે ૩ નયન

મમ ગુરૂ બોધી સાહબ હૈં સોઈ ❀ ઇષ્ટ સાહબ કબીર હૈં જોઈ
ઉનકી દયા દૃષ્ટિ સે જાનો ❀ યહ ગ્રન્થ કાવ્ય મેં માનો
દોહા છંદ ચૌપાઈ સોઈ ❀ યહ ગ્રન્થ લીખા હૈ જોઇ
લીંમડી કબીર આશ્રમ તાહીં ❀ મમ આશ્રમ લિખા યહ જાહીં
વિક્રમ[1] શાસ્ત્ર અરંભણિ સોઈ ❀ દો હજાર એકીસ જો હોઇ
પુષ સુદ આઠમ સોમવારા ❀ તાદિન હુવા જો આનન્દ ધારા
દો હજાર વિક્રમ જો બાઇસ ❀ શ્રાવણ પુનમ શુભ દિન આઇસ
અમૃત, સોમવાર હૈ જીકા ❀ પુરન હુવા શાસ્ત્ર યહ નીકા

❀ દોહા ❀

બાર બાર બિનતી કરો ॥ સત્તગુરૂ સત્ય કબીર ।
મમ આનંદ કો દિજિયે ॥ આપહિ જ્ઞાન ગંભીર ॥ ૨૪૭

॥ ઇતિ શ્રી રાજા અમરસિંહ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

ચારો યુગ તથા ઔર યુગોકી શુભ લીલા
કબીર સાહબકી યહ શાસ્ત્રમેં સમ્પૂર્ણ
સત્ય નામ કબીર સાહબ કી દયા
આપ સબ સંતો કા દાસ તપસ્વી સાહબ
કબીર આશ્રમ લીંબડી—સૌરાષ્ટ્ર
॥ કબીર પરમાત્મા કી દયા ॥
સત્યનામ ૐ

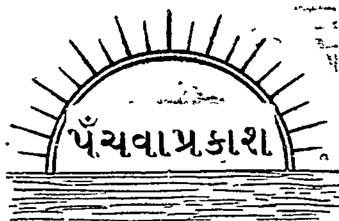
ચોથા પ્રકાશ સમાપ્ત

---

[1] સવત ૨ ૧૯ નય લિખનો સમય

卐 સત્ય નામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ
તપસ્વી કૃત

卐 સત્યનામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ
તપસ્વી કૃત

પાંચવા પ્રકાશ

❀ શ્લોક ધ્યાન ❀

ધ્યાયેત્ સદગુરૂ શ્વેત રૂપમમલમ્, શ્વેતામ્બરં શોભિતમ્ ।
કર્ણે કુણ્ડલ શ્વેતશુભ્ર મુકુટમ્, હીરા મણી મંડિતમ્ ॥
નાનામાલ મુક્તાદિસોભિત ગલા, પદ્માસને સ્વાસ્થિતમ્ ।
દયાબ્ધિધીર સુપ્રશ્ન વદનમ્, સદગુરૂ તન્નમાંમિહમ ॥
દ્વૈપદમ્ દ્વૈભુજમ્ પ્રશાનવદમ્, દ્વૈનેત્રમ્ દયાલમ્ ।
સેલ્હી કણ્ઠમાલ ઉર્ધ્વતિલકમ્, શ્વેતામ્બરી મેખલા ॥
ચક્રાકસ્ય બિચિત્ર ટોપલસિતં, તેજો મઈ વિગ્રહમ્ ।
વંદે સતગુરૂ જોગદણ્ડ સહિતમ્, કબીર કરૂણામયમ્ ॥

ધ્યાનમૂલં ગુરૂમૂર્તી પૂજામૂલમ્ ગુરૂપદમ્ ।
મંત્ર મૂલં ગુરૂવાકયમ્ મોક્ષમૂલં ગુરૂકૃપા ॥

॥ આદિ પુરૂષ અસ્થીતી ॥

કબીર સાહબ કા શબ્દ

સન્તો વહ ઘર સબ સે ન્યારા ❀ જહાં પૂરણ પુરૂષ હમારા ॥ ટેક
જહાં ન દુઃખ સુખ સાંચ ઝુઠ નહિ ❀ પાપ ન પુન્ય પસારા
ના દિન રૈન ચન્દ્ર ના સૂરજ ❀ બિન જોતિ ઉજિયારા
ના તહાં જ્ઞાન ધ્યાન ના જપતપ ❀ બેદ જહાં નહી બાની
કરણી રહની ગહની નાહીં ❀ યે સબ વહાં હેરાની
ધર ના અધર બાહિર ના ભીતર ❀ પીણ્ડ બ્રહ્માન્ડ સો નાહીં
પાંચ તત્વ ગુણ તીનો નાહીં ❀ સાખી શબ્દ ના તાહીં
મૂલ ફૂલ બેલ ના બીજ ❀ બિના વૃક્ષ ફલ સોહે
વોહં સોહં અર્ધ ઉર્ધ નહિ ❀ સ્વાંસા લેવત કો હે
ના નિર્ગુણ ના સર્ગુણ ભાઈ ❀ ના સુક્ષમ સ્થુલા
ના અક્ષર ના અબિગત ભાઈ ❀ યા સબ જગત કા ભૂલા
જહાં પુરૂષ તહવાં કછુ નાહીં ❀ કહે કબીર હમ જાના
હમરી સૈન લખે જો કોઇ ❀ પાવે પદ નિર્બાના

શબ્દ—જ્ઞાન યોગ

સંતો જ્ઞાન કૌન સે કહિયે ❀ ધ્યાન બિજ્ઞાન કૌન હૈ
કહાં સે નિજ પદ લહિયે
કો હૈ જીવ બ્રહ્મ કો હૈ ❀ કો અક્ષર સો ન્યારા
કો હૈ નામ અનામી કહિયે ❀ કો કહિયે ઔતારા
ચાર અવસ્થા પાંચો મુદ્રા ❀ યોગ કરે સો કવના
મુક્ત નામ કાહે સો કહિયે ❀ કૌન સાર નિજ પવના
કહો શબ્દ કહવાં સે આયા ❀ કરત અવાજ અમોલા
કાટ કસર હોત અન્દર મેં ❀ કૌન સાર નિજ પવના
બાહર ભીતર વ્યાપક કો હૈ ❀ સકલ ઠૌર મેં બાસા
ઉત્પતિ પરલય કૌન કરત હૈ ❀ કો ઘર કરૈ તમાસા
એસા જોગ લખે જો સોકો ❀ અલખ નામ હૈ કાકો
કહે કબીર સુનો હો સંતો ❀ ખોજ કરો તુમ તાકો

શબ્દ

સન્તો અબ હમ આપા ચિન્હા ❀
નિજ સ્વરૂપ પ્રાપ્ત હૈ જિનકો તીનહી આનન્દ કીન્હા
ના હમ મનુષ્ય દેવતા નાહિ ❀ ના ગૃહિ બનખંડી
બ્રાહ્મમ ક્ષત્રી બૈશ્ય હું નાહિ ❀ ના હમ શુદ્ર ના ડંડી
ના હમ જ્ઞાની ચતુર ના મુરખ ❀ ના હમ પંડિત પોથી
ના હમ સાગર ના મહજીવા ❀ ના હમ સીપ ના મોતી
ના હમ સ્વર્ગલોક કો જાતે ❀ ના હમ નર્ક સિધારે
હમ સબ રૂપ સબન તે ન્યારા ❀ ના જીતે ના હારે
હમહી અમર મરે ના કબહું ❀ હમ કબીર જ્યોકા તેહી
વ્યાસ કપિલમુનિનામદેવઋષિ ❀ સબ કા અનુભવ યેહી

સાર શબ્દ મહત્વ

સન્તો શબ્દ સાધન કીજૈ
જેહિ શબ્દ સે બડ દેવપ્રગટ ભે ❀ સોઈ શબ્દ લખી લીજૈ
શબ્દ બેદ પુરાન બખાની ❀ શબ્દહિ શબ્દ ઠહરાવે
શબ્દહિ સુરનર મુનિ જન ગાવે ❀ શબ્દ કા ભેદ ન પાવે
શબ્દ ગુરૂ સુનિ શિષ્ય ભયે હૈં ❀ શબ્દહિ બિરલા બુઝૈ
જોઈ ગુરૂ સોઈ શિષ્ય આતમા ❀ અન્તરગત સબ સુઝૈ
શબ્દે શબ્દ બહુ અન્તરે ❀ સાર શબ્દ મથિ લીજૈ
કહે કબીર જેહિ સાર શબ્દ નહિ ❀ ધૃક જીવન સો છીજે

શબ્દ

પીલે અવધુત હોય મતવાલા ❀ પ્યાલા પ્રેમ અમી રસકા રે
પાપ પુન્ય હોય મુગતન આયે ❀ કૌન તેરા અરૂ તુ કિસકા રે
જબ લગ જીવો નામ ગુણ ગાવે ❀ ધન યૌવન સપના નિસિકા રે
બાલાપન સબ ખેલ ગવાંયા ❀ તરૂણ ભયા નારી બસકા રે
વૃદ્ધ ભયા કફ વાયુ ઘેરા ❀ ખાટ પરે તન ન ખસકા રે
નાભિ કમલ મેં હૈ કસ્તુરી ❀ કેસે ભરમ મિટે પશુ કા રે

બિન સદગુરૂ ઇતના દુઃખ પાયા ❀ જેસે ભટકી મુવા મૃગા રે
લખ ચૌરાસી ઉવરણ ચાહો ❀ તો છાંડો કામિની કા ચસકા રે
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ નખ સિખ રૂપ ભરા વિષકા રે

ઘટ જ્ઞાન

અબધુ સો યોગી ગુરૂ સાંચા ❀ પ્રભુ કો સેવો જો મન વાંચા ॥ટેક
સીલ કી મુદ્રા સહજ કી ઝોડી ❀ સુરત નિરત લે ખેલે
જ્ઞાન ભભૂત સબહી તન લાગા ❀ અનન્દ કાંવર ફેરે
ક્ષમા દણ્ડ સતોષ મેખલા ❀ અમર પ્યાલા પીવે
અવિનાશી ઘર ભિક્ષા માગે ❀ એસી યોગી જીવે
મન થિર શખે આગમ ખોજે ❀ દુનિયા સંગ ન લાવે
કહે કબીર યા યોગ યુગત સે ❀ અબિનાસી કો પાવે

શબ્દ પારખ જ્ઞાન

અબધુ એસો જ્ઞાન બિચારી ❀ યામે કૌન પુરૂષ કો નારી
બ્રાહ્મણ કે ઘર નહાતી ધોતી ❀ યોગી કે ઘર ચેલી
કલમા પઢિ પઢિ ભઈ તુર્કની ❀ તાતે રહી અકેલી
ના વ્યાહિ નહિ કુમારિ ❀ પુત્ર જનમાવન હારી
કાલે મુંડ કોઈ ના છોડુ ❀ અજહૂં બાલ કુમારી
સસુર હમારા બાલા ભોલા ❀ સાસૂ બાલ કુમારી
સાંઈ હમારા પાલન ઝુલે ❀ હમહિ ઝુલાવન હારી
સાત્તુ નેહર એકેવ ના જાઉં ❀ કોઈ પુરૂપ સંગ નારી
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ યહ ઘટ જ્ઞાન બીચારી

સાર શબ્દ મહત્વ

હંસા કરિ લે શબ્દ બસેરા રોમ રોમ યમ દુતન ઘેરા જ્યો કાટે હિગકેરા
દિન નિશ બસો શબ્દ કે માહિ ❀ ગુરૂ મુખ શબ્દ નિવેરા
ગુરૂ કે બચન શિષ્ય જો માને ❀ શબ્દ સુરતિ સો હેરા
શબ્દ સાર ગુરૂ બચન સંદેશા ❀ તાહિ મધ્ય કર ડેરા
ગુરૂ શિષ્ય કો પાર ઉતારે ❀ મિંટે સકલ જગ ફેરા

ગુરૂ કે શબ્દ હિયે ગહિરાખેં ❀ માયક ત્રાસ ના હેરા
તાકે ખુલે નૈન હૃદય કે ❀ દિવ્ય દૃષ્ટિ સો હેરા
સદા આધિન રહો સન્તન સો ❀ જસ ભૃંગી વર્ણ કેરા
દરસે તાહિ શબ્દ નિશિ બાહર ❀ જૈસે ચિત્ર ચિતેરા
નિશિબાસર જાગે અરૂ લાગે ❀ સિરપર શબ્દ ઉજેરા
કહે કબીર જો સત્તગુરૂ સેવે ❀ સો સત્તગુરૂ હિત તેરા

શબ્દ સ્વરૂપ સ્થીતિ

હંસા કરિલે શબ્દ નિવેરા ❀ દેહ ધરિ કરે અનેક ચતુરાઇ
મુવે:કહાં ઘર તેરા
આપા મેટ આપ કો ખોજે ❀ આપે મધ્ય બસેરા
અહં છોડિ ઘટ ભીતર દેખો ❀ મિટે સકલ યમ જેરા
છાડો કપટ ચાતુરી તામસ ❀ છાડો કુમતિ બસેરા
જ્ઞાન ગયન્દ ચઢો ગમાસો ❀ કાલ હોય તબ ચેરા
ક્ષમા શીલ સન્તોષ ધુરન્ધર ❀ શબ્દ સુરતિ કર મેલા
ભવ બારિધિ જબ સહજે બાંધે ❀ બાધી લેહુ દઢ બેરા
સૈન ઉલંઘત ચલે મોહ તજિ ❀ સુખ સાગર કર ડેરા
કહે કબીર ભવ બારિધિ લાધો ❀ દરસ હોય પ્રભુ કેરા

મંગલ નામ મહિમા

અખંડ સાહેબ કો નામ ઔર સબ ખંડ હૈ
ખંડિત મેર સુમેર ખંડ બ્રહ્માંડ હૈ
સ્થિર ન રહે ધન ધામ તો જીવન દુન્દ હૈ
લખ ચૌરાસી કે જીવ પરે સબ ફંદ હૈ
ચંચલ મન સ્થિર રાખ તબૈ તો રંગ હૈ
ઉલટ નિકટ ભર પીન તો અમૃત ગંગ હૈ
જિનકો સાહબ સોહેત સોઈ નિરદ્વન્દ હૈ
ઉન સંતન કે સાથ તો સદા આનન્દ હૈ
દયા ભાવ ચિત રાખ તો ભગતિ કો અંગ હૈ
સાહબ કબીર કહે ચિત ચેત જગત પતંગ હૈ

સર્વ વ્યાપક રેખત

પૂર્વ મેં રામ હૈં પશ્ચિમ મે ખુદા હૈં
ઉતર ઔર દક્ષિણ કહૌ કૌ રહતા
સાહેબ વહ કહાં હૈં કહા ફિર નહિ હૈં
હિન્દુ ઔર તુરૂક તોફાન કરતા
હિન્દુ ઔર તુરૂક મિલ પર હૈં ખેંચ મેં
આપની બર્ગ દોઉ દીન વહતા
કહૈં કબીર સાહબ સબ મેં રહે
જુદા ન તિનક મૈ સાચ કહતા

હોરી શબ્દ

હોરી ખેલત સંત સુજાન ॥ આતમ રામ સે
ઘરિ ઘરિ પલ છિન છિન ખેલૈં ❀ નિશ દિન આઠો જામ ॥ ટેક॥
જોગી ખેલે જોગ ધ્યાન મેં ❀ દુનિયા ભુત પિચાસ
પંડિત ખેલે ચાર બેદ સે ❀ મુલના કિતેબ કુરાન
પતિવ્રતા ખેલે અપને પતિ સંગ ❀ બેશ્યા સકલ જહાન
કામી ખેલે કામની કે સંગ ❀ લોભી ખેલે દામ
મહા પ્રચંડ તેજ માયા કો ❀ સબ જગ મારા બાન
સાહબ કબીર ખેલે સંતન સે ❀ ઔર ન કાહુસ કામ

શબ્દ ધ્યાન મહત્વ

સંતો ગગન મંડલ લગિ તાલા
ખોલેગે કોઈ સંત જૌહરી ❀ કોઠિન મધ્ય બિચારા
પ્રથમ સોહંમ ધ્યાન લગાવે ❀ તા બિચ સુરત કરે પૈઠારા
તબ આગે કો રાહ પાઇયે ❀ તા ભિતર નિજ રૂપ હમારા
મંડલ ભીતર પુરૂપ બિરાજે ❀ કુલફ તીન તહાં અગમ અપારા
તાળી કુચી ગુરૂ ગમ માહીં ❀ જ્ઞાન ગ્રન્થ સો ન્યારા
જુગ ભર જોગ સમાધિ લગાઔ ❀ કોઠિન કરે બિચારા
પુરૂપ રૂપ કબહુ ના દરસે ❀ જો ગુરૂ મિલે ના સારા

જબ ગુરૂ બહિયા હોય દયાનિધ ❀ નિજ મતિ ખોલિ સુધારા
તબૈ હંસ કો મારગ સૂઝે ❀ ખોલે કુલફ કિમાડા
તે ગુરૂ ચેતન મન વારો ❀ છોડ કપટ વ્યવહારા
તબ ગુરૂ કૃપાલ હોય જીવ પૈ ❀ કાગા સે હંસ કર ડારા
કહી હમારી માનો હંસા ❀ યે મતિ કોટિ જ્ઞાન સો ન્યારા
જીવન હંસા લોક સમાગે ❀ જો યહ શબ્દ બીચારા
અજપા ધ્યાન ગગન મે દરસે ❀ હૈ, સબહી સો ન્યારા
કહે કબીર સુનો હો સંતો ❀ ભેટો નિજ કરતારા

શબ્દ

પાંડે બૂઝિ પિયહુ તુમ પાની
જેહિ મટિયા કે ઘર મે બૈઠે ❀ તામે સૃષ્ટિ સમાની
છપ્પન કોટિ જાદવ જહાં ભીંજે ❀ મુનિ જન સહસ અઠાસી
પરગ પરગ પૈગમ્બર ગાડે ❀ સો સબ સરિ ભૌ માટી
મચ્છ કચ્છ ઘરિયાર બિયાને ❀ રૂધિર નીર જલ ભરિયાં
નદિયાં નીર નર્ક બહિ આવૈ ❀ પશુ માનસ સબ સરિયા
હાડ ઝરિ ઝરિ ગૂદ ગલી ગલિ ❀ દુધ કહાં સે આયા
સો લે પાંડે જેવન બૈઠે ❀ મટિયહિં છુતિ લગાયા
ધોખા અજ્ઞાન છાડિ દેહુ પાંડે ❀ ઇ સબ મન કે ભરમા
કહહિં કબીર સુનો હો પાંડે ❀ ઇ સબ તુમ્હરો કર્મા

રેમૈની–પારખ શબ્દ

માનુષ જન્મ ચુકેહુ અપરાધી ❀ યહિ તન કેર બહુત હૈં સાઝી
તાત જનની કહે પુત્ર હમારા ❀ સ્વારથ જાનિ કીન્હ પ્રતિપાલા
કામિનિ કહે મોર પિઉ આહીં ❀ બાધિનિ રૂપ ગરાસ ન ચાહીં
સુતહુ કલત્ર રહે લો લાઈ ❀ યમ કી નાઇ રહે મુખ વાઈ
કાગ ગિદ્ધ દોઉ મરણ બિચારે ❀ સુકર સ્વાન દોઉ પંથ નિહારે
અગ્નિ કહે મૈં ઇન તન જારો ❀ પાની કહે મૈં જરત બુઝાવો
ધરતી કહે મોહિ મિલિ જાઇ ❀ પવન કહે મૈં સંગ ઉડાઈ
તેહિ ઘર કો ઘર કહત ગવારા ❀ સો બૈરી હોય ગલે તુમ્હારા

સો તન તુમ આપન કર જાની ❀ બિષય સ્વરૂપ ભુલેઉ અજ્ઞાની
સાખી—ઇતને તન કર સાઝિયા ❀ જન્મ જન્મ દુઃખ પાય
ચેતત નાહિ મુગ્ધ નર બૌરે ❀ જન્મ જન્મ પછતાય

ન્યાય શબ્દ

યહ તન ધન કી કૌન બડાઈ ❀ દેખત નૈનન મટિયા મિલાઈ
જો મુખ ચભત પાન કી બિરિયા ❀ સો મુખ ચઢન લગી ગઈ કીડિયા
કંકડ ચુન ચુન મહલ બનાયા ❀ આપ જાય જંગલ મે સોયા
હાડ જરે જસ લાકડ ઝુગિયા ❀ કેસ જરે જસ ઘાસકી પુરિયા
યહ તન ધન કુછ કામ ન આઈ ❀ તાસે નામ જપો લૌલાઈ
કહે કબીર સુનો મેરે મુનિયા ❀ આપ મુયે પીછે ડુબ ગઈ દુનિયા

ભજન મનકા દોદ

ભજન વતન નહિ મન સૈલાની ।।ટેક।।
અચ્છા અચ્છા ભોજન ચહિયે ❀ પીનેક ઠંઢા પાની
ચાબન કો બીરા ચહિયે ❀ નીચે પીચ દાની
સેજ તો સફેદી ચાહિયે ❀ રૂપ બન્ત નાની
પુત્ર તો સપૂત ચાહિયે ❀ કુલ કી નીમાની
હાથી ચાહિયે ઘોડા ચાહિયે ❀ તમ્બૂ અસ માની
લડન કો કિલ્લા ચહિયે ❀ તોપ ધુર ધાની
અરબ ખરબ દરબ ચહિયે ❀ હીરા રતન ખાની
કહે કબીર સુનો ભાઇ સાધો ❀ દુનિયા માયા મે ભુલાની

મન માયામે ભુલા

મુખડા કયા દેખો દરપન મે ❀ તેરે દયા ધરમ નહિ તનમે ।।ટેક।।
કૌડી કૌડી માયા જોડે ❀ જોર ધરે બરતન મે
આયે દુત અચાનક લાગે ❀ રહી ગે મન કી મનમે
લાલ કે પાગ કેસરીયા જામા ❀ સોહે ગોરે તન મે
એક દિન એસા આન પરેગા ❀ ધુવાં ઉડેગા તન મે
આમ કે ડાર કોયલ રાજી ❀ મોર તો રાજી બન મે

ઘરથી તિરિયા ઘર મેં રાજી ❀ તપસી રાજી ભજન મેં
પઘડી બાંધે પેચ સવારે ❀ તેલ ચુવે જુલફેન મેં
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ એ કયા લડિ હૈ રણમેં

ભજન

ઝીની ઝીની ચંદરિયા બીની
આઠ બસ્તુ કી ચાદર સોઈ ❀ પાચ તત્વ ગુણ તીની
સાંઈ કે સીયત માસ દસ લાગે ❀ મુર્ખ મૈલી કીની
યહ ચાદર સુર નર મુનિ વોડે ❀ વોડ કે મીલી કીની
ધ્રુવય વોડે પ્રહ્લાદે વોડે ❀ સુખ દેવનીર્મલ કીની
સાહબ કબીર નુર સે વોઢે ❀ જેવકી તેવ ધર દીની

બીજક રમૈની

૧

સોગ બધાવા સમ કરિ માના ❀ તાકી બાત ઇન્દ્રહુ નહિં જાના
જટા તોરિ પહિરાવૈ સે લી ❀ યોગ યુક્તિ કી ગર્ભ દહેલી
આસન ઉડાયે કૌન બડાઈ ❀ જૈસે કૌવા ચીલ્હ મિંડરાઈ
જૈસી ભીત તૈસી હૈ નારી ❀ રાજ પાટ સબ ગનૈ ઉજારી
જસ નરક તસ ચન્દન જાના ❀ જસ બાઉર તસ રહૈ સયાના
લપસી લૌંગ ગનૈ એક સારા ❀ ખાંડ છાડિ ફાંજે જો ખારા

સાખી

ઇહૈ બિચાર બિચારતે ॥ ગયે બુદ્ધિ બલ ચેત ।
દુઈ મિલિ એકૈ હોય રહા ॥ કેહિ લગાઊં હેત ॥

૨

નારી એક સંસારહિં આઈ ❀ માય ન વાકે વાપહિં જાઇ
ગોડ[1] ન મૂડ[2] ન પ્રાણ અધારા ❀ તામે ભરમિ રહા સંસારા
દિના સાત લે ઉનકી સહી ❀ ઉસીમ જન્મ ગવાવા અહી
વાહિક વન્દન કરૈ સબ કોઈ ❀ બુદ અદબુદ અચરજ બડ હોઈ

૧ પગ ૨ મસ્તક

સાખી

મૂસ બિલાઈ એક સંગ ॥ કહુ કૈસે રહિ જાય ।
અચરજ એક દેખો હો સંતો ॥ હસ્તી સિંઘહિં ખાય ॥

૩

ચલી જાત દેખા એક નારી ✿ તર ગાગરિ ઉપર પનિહારી
ચલી જાત વહ વાટહિં વાટ ✿ સોવન હાર કે ઊપર ખાટ
જાડન મરૈ સફેદી જોરી ✿ પતિ ના ચીન્હે ધરણિ ભઈ ઔરી
સંઝ સકાર દિયા લે બારે ✿ ખસમહિ છાડિ જાય લગવારે
વાહી કે રસ નિસુ દીન રાચી ✿ પિયા સો બાત કહે નહિં સાંચી
સોવત છાડિ ચલી પીયા અપના ✿ ચે દુખ અબ ધોં કહે કહિ સપના

સાખી

અપની જાંઘ ઉઘારિ કે ॥ અપની કહી ન જાય ।
કી ચિત જાને આપના ॥ કી મેરો જન ગાય ॥

૪

બઢવત બડી ઘટાવત છોટી ✿ પરખત ખરી પરખાવત ખોટી
કેતિક કહૌં કહાં લૌં કહી ✿ ઔરો કહો પડે જો સહી
કહે બિના મોહિ રહા ન જાઇ ✿ બિરહી લેલે કુકર ખાઈ

સાખી

ખાતે ખાતે યુગ ગયા ॥ બહુરી ન ચેતહુ આય ।
કહહિં કબીર પુકારે કે ॥ જીવ અચેતે જાય ॥

બીજક શબ્દ

૬

સંતો બોલે તે જગ મારૈ
અન બોલે કૈસે કો બનિ હૈ ✿ શબ્દહિં કોઇ ન બીચારૈ
પહિલે જન્મ પુત્ર કો ભયઊ ✿ બાપ જનમિયા પાછે
બાપ પૂત કી એકે નારી ✿ ઇ અચરજ કોઈ કાછે
દુન્દર રાજા ટીકા બૈઠે ✿ બિષહર કરે ખવાસી

સ્વાન બાપુરા ધરિન ઢાંકનો ❀ બિલ્લી ઘર મેં દાસી
કારકુન મેઢક જો હોઈ ❀ બૈલ કરે પટવારી
કહે કબીર સુનો હો સાધો ❀ ભૈંસે ન્યાય નિબેરી

૧

સંતો મતે માતુ જન રંગી
પિયત પિયાલા પ્રેમ સુધા રસ ❀ મતવાલે સત્તા સંગી
અર્ધે ઉર્ધે ભાઠી રોપિન ❀ લેત કસારસ ગારી
મૂંદે મદન કાટિ કર્મ કસ્મલ ❀ સંતત ચુવત અગારી
ગોરખ દત્ત બશિષ્ટ બ્યાશ કબિ ❀ નારદ શુક મુનિ જોરી
બૈઠે સભા શંભુ સનકાદિક ❀ તહં ફિરે અધર કટોરી
અંવરીખ ઔર જાજ્ઞ જનક જડ ❀ શેષ સહસ મુખ ફાના
કહં લૌ ગનૌ અનંત કોટિ લૌ ❀ અમહલ મહલ દિવાના
ધ્રુવ પ્રહલાદ બિભીષણુ માતે ❀ માતી સેવરી નારી
સરગુન બ્રહ્મ માતે બ્રન્દાબન ❀ અજહું લાગુ ખુમારી
સુરનર મુનિ જતિ પીર ઔલિયા ❀ જિનરે પિયા તિન જાના
કહે કબીર ગુગે કી શક્કર ❀ કયો કર કરે બખાના

શબ્દ આધ્યાત્મિક અંગ

સંતો ભક્તિ સદગુરૂ આની
નારી એક પુરૂષ દુઇ જાયા ❀ બૂઝો પંડીત જ્ઞાની
પાહન ફોરિ ગંગ એક નિકરી ❀ ચહુ દીશ પાની પાની
તેહિ પાની હુઈ પર્વત બૂડે ❀ દરિયા લહર સમાની
ઉડિ માખી તરવર કો લાગી ❀ બોલૈ એકૈ બાની
વહિ માખી કે મંખા નાહીં ❀ ગર્ભ રહા બિનુ પાની
નારી સકલ પુરૂષવૈ ખાયો ❀ તાતે રહે અકેલા
કહૈ કબીર જો અબ સે બુઝૈ ❀ સોઇ ગુરૂ હમ ચેલા

અધ્યાત્મિ શબ્દ

તોહિં રોકન વાલા કવન ❀ મગન સે જાવ ચલી ॥ ટેક ॥
કીડી ચાલી સાસુરે ❀ નવ મંન કાજલ લાય
હાથી માર ગોદ મેં લિયા ❀ ઉંટ લિયા લટકાય

અન્ડા હતા તબ બોલતા ❀ બચ્ચા બોલત નાહિં
પટ દર્શન મેં શંકા પડી ❀ ❀ જીવાં કા ગમ નાહિં
પહિલે સતો દહીં જમાઇયે ❀ પીછે દુહીયે ગાય
બછડા ગઉં કે પેટ મેં ❀ માખન હાટ બિકાય
પહિલે સંતો હમે જનમીયા ❀ પીછે બડ ભાઈ
ધામ ધુમસે બાબા જનમેં ❀ પીછે મોરી માઈ
કહહિં કબીર સુનો ભાઈ સાધુ ❀ યહ પદ કો અર્થાઓ
ચેહિ પદકો જો બૂઝ ચલત હૈ ❀ સોઈ મોક્ષ પદ પાવો

અધ્યાત્મિક શબ્દ

દેખો દેખો રે લોગો નાંવ મેં ❀ નદિયાં ડુબી જાય ।।ટેક।।
ઘડા ન ડુબે ઘડી ન ડુબે ❀ હાથી મલમલ નહાય
કોટ કાંગરે પાની ચઢિયા ❀ ચિડિયા પ્યાસી જાય
એક અચભા હમને દેખા ❀ કુવાં મેં લગ ગઈ આગ
કાદવ કીચડ જલ ગયા ❀ મછિવાં ખેલે ફાગ
એક ચીટી કે મૂત મેં ❀ બહ ગયે નદિયા નાલ
પ ડીત પછારે ધોતીયા ❀ ધીમર ડારે જાલ
ગગન મંડલ મેં ગૌ બિયાની ❀ ધરતી દહીં જમાયા
માખન માખન સતો ખાયા ❀ છાછ જગત ભર્માયા
એક અચમ્ભા હમને દેખા ❀ ગધા કે શીર સિંગ
ચીંટી કે પગ ડોરી લાગે ❀ ખીચે અર્જુન ભીમ
કહહિં કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ યહ પદ હૈ નિર્વાણ
યહ પદ કા જો અર્થ લગાવે ❀ સોઈ સંત સુજાન

આધ્યાત્મિક શબ્દ

અબધુ સો જોગીં જાન મેરા ❀ જો પદ કા કરે નિવેરા ।।ટેક।।
તરૂવર એક મલ બિન ઠારે ❀ બિન ફુલે ફલ લાગા
સાખા પત્ર કછુ ના વાકે ❀ અષ્ટ ગગન મુખ જાગા
તરૂવર એક પક્ષી દોઇ બૈઠે ❀ એક ગુરૂ એક ચેલા
ચેલા સબ જગ ઠગ ઠગ ખાયા ❀ ગુરૂ નિરંતર ખેલા

ગગન મંડલ મેં ઉર્ધ મુખ કુવાં ❀ જહાં અમી કા બાસા
ગુરૂમુખ હોય સો ભરી ભરી પીવે ❀ નિગુરા જાય પિયાસા
કર બિના પાત્ર પાત્ર વિન તુમ્બા ❀ બિન રસના ગુન ગાવે
ગાવન હાર કે રૂપ ન રેખા ❀ સદગુરૂ અલખ લખાવે
બસ્તિ મેં સુન્ન સુન્ન મેં બસ્તિ ❀ અગમ અગોચર એસા
ગગન મંડલ મેં બાલક ખેલે ❀ રૂપ બરન હૈં કૈસા
પક્ષી કા ખોજ મીન કા મારગ ❀ કહહિ કબીર દોઉ ભારી
અપરં પાર પુરૂષ પુરૂષોતમ ❀ મૂરતિ કી બલિહારી

ન્યાય શબ્દ

સંતો રાહ દુનો હમ દીઠો
હીન્દુ તુરૂક હટા નહિ. માનૈં ❀ સ્વાદ સબન કો મીઠા
હીન્દુ બરત એકાદશી સાધે ❀ દુધ સિંગારા સેતી
અન્ન કો ત્યાગ મનકો ન હટકે ❀ પારન કરે સગોતી
તુરૂક રોજા નિમાજ ગુજારે ❀ બિસંમિલ બાગ પુકારૈ
ઇનકો ભિસ્ત કહાં સે હોવૈં ❀ જો સાઝે મુર્ગી મારૈં
હીન્દુ કી દયા મહેર તુરકીન કી ❀ દોનો ઘટ સે ત્યાગી
એ હલાલ વે ઝટકા મારૈ ❀ આગ દુનો ઘર લાગી
હિન્દુ તરૂક કી એક રાહ હૈ ❀ સત્તગુરૂ સોઈ લખાઈ
કહહિ કબીર સુનો હો સંતો ❀ રામ ન કહું ખુદાઈ

રેખતા ન્યાય શબ્દ

ખલક હૈ રૈન કા સપના ❀ સમઝ મન કોઈ નહિં આપના
કઠિન હૈ લોભ કી ધારા ❀ બહાં સબ જાત સંસારા
ઘડા જો નીર કા ફુટા ❀ પતા જો ડાર સે તુટા
એસે નર જાત જિન્દગાની ❀ સબેરા ચેત અભિમાની
સજન પરિવાર સુત દ્વારા ❀ ઉસ દિન હોય ગે ન્યારા
નિકસ જબ પ્રાણુ જાવેગેં ❀ કોઈ નહી કામ આવેગેં
નિરખ મત ભુલ તન ગોરા ❀ જગત મેં જીવના થોરા
તજો મદ લોભ ચતુરાઈ ❀ રહો નિઃશંક જગ માહીં

સદા મત જાન યહા દેહા ⊛ લગાઓ સતનામ સે નેહા
કટે જમ જાલ કી ફાસી ⊛ કહે કબીર અબીનાસી

માયાકા રંગ

પઢો સુવા સતનામ બૈઠ તન તાખ મેં
દિન ચાર કો રંગ મિલે તન ખાક મેં
લાયો તેલ ફુલેલ દેહ યહ ચામ કી
ગરદ મરદ હો જાય દોહાઈ સત નામ કી
કયા લાયે સંસાર મેં કયા લે જાયેંગે
નિસ દિન રહો અચેત તમાચા ખાયેગે
માલા જાકે હાથ કતરની કાંખ મેં
આગ ઝીપી મત જાન દબી હૈ રાખ મેં
કહત કબીર સમુઝાઈ સમુઝ મન આવે રે
લખ ચૌરાસી ધાર બહે મત જાવ રે

બીસ્વાસકા શબ્દ

મનરે તૂ ધીરજ કયો ન ધરે
શુભ ઔર અશુભ કર્મ પુર્વ કે ⊛ રતિઓ નહિ ઘટે રે
હોનહાર હોવે સો હોવે ⊛ ચિન્તા કાહે કરે રે
પશુ પક્ષી ઔ કીટ પતંગા ⊛ સબકી ખબર કરે રે
ગર્ભવાસ મેં રક્ષા કીન્હી ⊛ સો કૈસે વિસરે રે
તુમ હંસ ઉસી સાહબ કે ⊛ ભટકત કહાં ફિરે રે
સત્તગુરૂ છોડિ ઔર કો ધાવે ⊛ કાજ તો નહી સરે રે
માત પિતા સુત સમ્પતિ દારા ⊛ મોહ કે ઝાર ઝરે રે
સમુઝ દેખ મન કોઈ ના અપના ⊛ ધોખા મેં કાહે પર રે
સંતન શરણ ગહો મોરે મનુવા ⊛ કોટીન બ્યાધિ હરે રે
કહે કબીર સુનો ભાઇ સાધો ⊛ સહેજે જીવ તરે રે

ગોડી–નામ મહત્વ

નામ સાહબ કો લે રે બન્દે ⊛ નામ સાહબ કા લે રે
નામ બિના તેરો કાજ ન સરી હૈ ⊛ ફિર પીછે પછિતઇ હૈં રે

એક લાખ પુત્ર સ્વા લાખનાતી ❀ સમ્પતી સ્થિર ન રહોરે
લંકા એસો કોટ બિનસગો ❀ એસો બ્યાર બહોરે
ના કોઈ તેરા તૂન કિસી કા ❀ પડે ખલક બહોરે
નદિયા નાવ સયોગ જોડે હૈ ❀ એસા મિલના હૈં રે
માત પિતા સુત બાંધવ તિરિયા ❀ કોઈ ના સંગ ચલોરે
યે સબ હૈ સ્વારથ કે લોભી ❀ ગુરૂ બિન સુખ ન લહોરે
છન માહિં તન બીનસી જાયગા ❀ તબ કુછ કરના સકોરે
તાતે બેગ સમ્હારો અપૈ ❀ સાહબ કબીર કહોરે

શબ્દ કબીર સાહબ આદિ ગુરૂ

સત્તગુરૂ આદિ સંદેસી આયે ॥ટેક॥

સોરા અસંખ યુગ બીત ગયોં હૈં ❀ કોઇ ભેદ ન પાયે
દુનિયા રહી ભુલાય ખ્વાબ મેં ❀ સોવત નિંદ જગાયે
દયા ભાવ નામ પાનદે ❀ હંસન પાર લગાયે
કાસીમેં સદગુરૂ પ્રગટ ભયે હૈં ❀ નામ કબીર કહાયે
ધરમ દાસ યહ અરજ કરત હૈં ❀ જીવન ફંદ છુડાયે

અધ્યાત્મિક શબ્દ

પાનીમ મીન પીયાસી ❀ મોહ સુનિ સુનિ આવે હાસી ॥ટેક
આતમ જ્ઞાન વિના નર ભટકે ❀ કોઈ મથુરા કોઇ કાસી
જોગી જંગમ જતી સંન્યાસી ❀ બન બન ફિરત ઉદાસી
નાગો હોય કે ખાક લગાવે ❀ સપનેન મિલે અવિનાશી
દુર કી બાત સાચ કરી માને ❀ નિકટ બસ્તુ નહિ ભાસી
ગુરૂ બિન જ્ઞાન જ્ઞાન બિન ચેલા ❀ કૈસે મિલે અબિનાશી
જાકો ધ્યાન ધરત બિધિ હરિહર ❀ મુનિજન સહસ અઠાસી
સો તેરે ઘટ માહિં બિરાજે ❀ પરમ પુરૂષ અબિનાશી
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ ગુરૂ બિના ફિરત ચોરાસી

અધ્યાત્મિક શબ્દ

ઠગની કયા નૈન ચમકાવૈ ❀ તેરે હાથ કબીર ન આવે ॥ટેક
કદ્દૂ કાટ મૃદંગ બનાવે ❀ નીમ્બુ કાટ મજીરા

પાંચ તુરિયા મંગલ ગાવે ❀ નાચે બાલમ ખીરા
રૂપ પહિર કર રૂપ દિખાવે ❀ સોના પહિર લલચાવે
ગલે ડાલ તુલસી કી માલા ❀ તીન લોક ભરમાવે
મૂસ કી સભા સર્પ એક નાચે ❀ મેઢક તાલ લગાવે
ચોલના પહિર કર ગદ્ધા નાચે ❀ ઉંટ વિષ્ણુ પદ ગાવે
વૃક્ષ ચઢિ મચ્છી ફુલ તોડે ❀ કચુઆ ભોગ લગાવે
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો ❀ બિરલા કોઈ સમઝાવે

ગજલ—પારખ જ્ઞાન

ધ્યાન ધર કે કયા કિયા ❀ જિન ચિત કો પકડા નહી
ઇશ્ક મેં શીર ન દિયા ❀ જુગ જુગ જિયા તો, કયા હુવા
બ્રાહ્મણ જનેઉ પહિર કે ❀ ઘરહિ ઘર બકતા ફિરે
ઉસ બ્રહ્મ કો ચીન્હા નહિ ❀ બ્રાહ્મણ હુવા તો કયા હુવા
કાજી કિતાબૈં બાચતા ❀ કરતા નસીહત ઔર કી
દિલ મેં દયા આયા નહિં ❀ કાજી હુવા તો કયા હુવા
જોગી ઔ જંગમ સેવડા ❀ કપડા રંગે ગેરુ લાલસે
કાંધે દુશાલા ગુદરી ❀ ડારે ફિરે સે, કયા હુવા
દરવેશ સુખી બકલા ❀ ઘર ઘર અમલ કરતે ફિરે
મહરમ નહીં ઉસ લાલકા ❀ કકડ હુવા તો કયા હુવા
દારૂ શરાબે પોસતા ❀ ગાંજા અફીણ મે જો પિયા
એક નામ રસ ચાખા નહિં ❀ અમલી હુવા, તો કયા હુવા
શતરંજ ચૌપટ ગંજફો ❀ એક નર્દ હૈ બહુ રંગ કી
બાજી ના જીતે પ્રેમ કી ❀ જવારી હુવા તો કયા હુવા
મંદીર ઝરોખે રાવટી ❀ ગુલચમનમે રહતે સદા
સતસંગ મે બૈઠા નહિં ❀ ઝાકે ઝરોખે કયા હુવા
કાશી ઔ મથુરા દ્વારકા ❀ તીરથ સકલ ભરમત ફિરે
ટાટી ન ખોલે ભરમ કા ❀ તીરથ ગયા તો કયા હુવા
મક્કા મદીના જાય કે ❀ હજ્જે કિયા બહુબાર કે
દિલ કા કપટ છૂટા નહિં ❀ મક્કે ગયા તો કયા હુવા

સાઈ તુમ્હારે કારને ❀ સકલ તીર્થ જગ ભર્મિયા
પૈરોં મેં છાલા પડ ગયા ❀ મહબૂબ નજર ન આઈયા
સુન બેદ બાણી નાગરી ❀ મુલકો મે ફેરા દે દિયા
દરિયા દિલ બિચ બૈઠ ❀ કબીર પ્યાલા ભર પીયા

પલટુ સાહબ કા કુંડલિયા ૧

પૂરા સતગુરૂ મિલૈ જો ❀ પૂજૈ મન કી આસ
પૂજૈ મન કી આસ ❀ પિયા કો દેય મિલાઈ
છુટા સબ જંજાલ ❀ બહુત સુખ હમને પાઈ
દેખા પિયા કા રૂપ ❀ ફિરા અહિબાત હમારા
બહુત દિનન કી રાડ ❀ માંગ ભર સેંદુર ધારા
સાસુ નનદ કો મારિ ❀ અદલ મૈં દિયા ચલાઈ
ઉનકે ચલૈ ન જોર ❀ પિયા કો મૈંહિ સુહાઈ
પિયા જો બસ મેં ભયે ❀ પિયા કો જાદુ કીન્હા
એસી લાગી નેહ પિયા ❀ તબ મોકા ચિન્હા
પ્રસાદ પિયા કો પાય કે ❀ મિલે ગુરૂ પલટુ દાશ
પૂરા સત્તગુરૂ જો મિલૈ ❀ પૂજૈં મન કી આસ

૨

સત્તગુરૂ સિકલી ગર મિલૈ ❀ તબ છુટૈં પુરાના દાગ
છુટૈ પુરાના દાગ ❀ ગડા મન મુરચા માહીં
સત્તગુરૂ પુરે બિના ❀ દાગ યહ છુટૈ નાહીં
ઝાંવાં લેવૈં જોગ ❀ તેગ કો મલૈ બનાઈ
જૌહર દેય નિકાલ ❀ સુરત કા રદ ચલાઈ
શબ્દ મસ્કલા કરૈ ❀ જ્ઞાન કા કુરંડ લગાવૈં
જોગ જુગુત સે મલૈ ❀ દાગ તબ મનકા જાવૈં
પલટુ સૈક કો સાફ કરૈ ❀ બાઢ ધરે બૈરાગ
સત્તગુરૂ સિકલીગર મિલૈં ❀ તબ છુટે પુરાના દાગ

૩

સરબંગી કોઈ એક હૈ ❀ રાખૈ સબ કી લાજ
રાખૈં સબ કી લાજ ❀ કાજ વો સબકે આંવૈ

અંધા પંગુલ લુલ ❀ સબન કો ડગર બતાવૌં
મરિ પીટિ સંસાર ❀ સબન કો રાહ ચલાવૌં
ઉનકી મારી ખાય ❀ ભેષ સબ રોટી પાવૌં
બડે બહાદુર મર્દ ❀ ભેષ કા પરદા રાખૈ
સુનિ કે બચન કઠોર ❀ સંત જન જનિ કોઈ માખૈ
પલટૂ જો કોઈ સંત હૈ ❀ સબ હમારે સિરતાજ
સરબંગી કોઈ એક હૈ ❀ રાખે સબકી લાજ

૪

પર સ્વારથ કે કરને ❀ સંત લિયા ઔતાર
સંત લિયા ઔતાર ❀ જગત કો રાહ ચલાવૈં
ભક્તિ કરે ઉપદેશ ❀ જ્ઞાન દે નામ સુનાવૈં
પ્રીત બઢાવૈ જક્ત મેં ❀ ધરની પર ડોલૈં
કિતનૌ કહૈં કઠોર ❀ બચન વે અમૃત બોલૈં
ઉનકો કયા હૈં ચાહ ❀ સહત હૈ દુઃખ ઘનેરા
જીવ તારન કે હેતુ ❀ મુલુક ફિરતે બહુતેરા
પલટૂ સત્તગુરૂ પાયકે ❀ દાશ ભયા નિરવાર
પર સ્વારથ કે કારને ❀ સંત લિયા ઔતાર

૫

ધુન આનૈ જો ગગન કી ❀ સો મેરા ગુરૂદેવ
સો મેરા ગુરૂ દેવ ❀ સેવા મૈં કરિ હૌં વાકી
શબ્દ મૈં હૈં ગલતાન ❀ જવસ્થા એસી જાકી
નિસ દિન દશા અરૂઢા ❀ લગૈ ના ભૂખ પિયાસા
જ્ઞાન ભૂમી કે બીચ ❀ ચલત હૈ ઉલટી સ્વાસા
તુરિયા સેતી અતીત ❀ સોધિ ફીર સહજ સમાધી
ભજન તેલ કી ધાર ❀ સાધના નિર્મલ સાધી
પલટૂ તન મન વારીયે ❀ મીલે જો એસા કોઉ
ધુન આનૈ જો ગગન કી ❀ સો મેરા ગુરૂ દેવ

૬

નાવ મિલી કેવટ નાહી ❀ કૈસે ઉતરે ભવ પાર

કૈસે ઉતરે પાર પથિક ❀ વિસ્વાસ ન આવૈ
લગૈ નહીં બૈરાગ ચાર ❀ કૈસે કે પાવૈ
મન મેં ધરે ન જ્ઞાન ❀ નહીં સતસંમતિ રહની
છુટિ ડગમગી નાહિં ❀ સંત કો બચન ન માની
મૂરખ તજૈ બિબેક ❀ ચતુરઈ અપની ઠાની
પલટુ સતગુરૂ શબ્દ કા ❀ તનિક ન કરે બિચાર
નાવ મિલી કેવટ નહી ❀ કૈસે ઉતરે પાર

૭

ધુબિયા ફિર મર જાયગા ❀ ચાદર લીજૈ ધોય
ચાદર લીજૈ ધોય ❀ મૈલ હૈ બહુત સમાની
ચલ સતગુરૂ કે ઘાટ ❀ ભરા જહાં નિર્મલ પાની
ચાદર ભઈ પુરાન દિનો ❀ દિન બાર ન કિજૈ
સતસંગતિ મેં સૌદ ❀ જ્ઞાન કા સાબુન દીજૈ
છુટે કલમલ દાગ ❀ નામ કા કલપ લગાવૈં
ચલિયે ચાદર ઓઢિ ❀ બહુરિ નહિં ભવ જલ આવૈં
પલટુ એસા કિજિયે ❀ મન નહિં મેલા હોય
ધુબિયા ફિર ભર જાયગા ❀ ચાદર લિજૈ ધોય

૮

સાહબ બહી ફકીર હે ❀ જો કોઈ પહુંચા હોય
જો કોઈ પહુંચા હોય ❀ નૂર કા છત્ર બીરાજૈ
સબર તખત પર બૈઠી ❀ તૂર અઠ પહરા બાજૈ
તમ્બૂ હૈ અસમાન ❀ જમી કા ફરસ બિછાયા
છિમા કિયા છિડકાવ ❀ ખુસી કા મુસ્ક લગાયા
નામ ખજાના ભરા ❀ જિકર કા નેજા ચલતા
સાહેબ ચૌકીદાર ❀ દેખિ ઇબલિસહુ[1] ડરતા
પલટુ દુનિયા ·દીન મેં ❀ ઉનસે બડા ન કોય
સાહબ વહી ફકીર હૈ ❀ જો કોઈ પહૂંચા હોય

૯

રૈયત કૌન કહાવે ❀ ઘર ઘર હાકિમ હોય

૧ યમ

ઘર ઘર હાકિમ હોય ❀ અદલ ફિર કૌન ચલાવય
સબ નાયક હોય જાય ❀ બૈલ ફિર કૌન લદાવે
ગદ્ધા ચઢૌ હર માહિ ❀ કૌન ફિર બેસેહ તુરકી
મિલૈ કુપ મેં મુક્તિ ❀ ગંગમેકો દેવૈ ડુબકી
કાંચ છુએ હોઈ કનક ❀ પારસ કી ન રહે ઇચ્છા
ઘર સમ્પતિ હોય ❀ કૌન ફિર માંગે ભિચ્છા
પલટુ તૈસે સંત હૈ ❀ ભેષ બનાવે કોય
રૈયત કૌન કહાવે ❀ ઘર ઘર હાકિમ હોય

૧૦

જગ ખીઝૈ તો કા ભયા ❀ રીઝૈ સતગુરૂ સંત
રીઝૈ સતગુરૂ સંત ❀ આસ કુછ જગ કી નાહીં
એક દ્વાર કો છોડ ❀ ઔર ન માંગન જાહીં
જીવ મેરો બરૂ જાય ❀ જન્મ બરૂ જાય નસાઈ
કરો ન દુસર આસ ❀ સન્ત કી કરો દુહાઈ
તીન લોક રીસિયચે ❀ સકલ સુર નર ઔર નારી
મોર ન બાંકે બાર ❀ પડંગા પકડા ભારી
પલટુ સબ રોવે પડા ❀ મોર ભયા સલતંત
જગ રીઝૈ તો કયા ભયા ❀ રીઝૈ સતગુરૂ સંત

૧૧

નામ

નામ નામ સબ કહત હૈ ❀ નામ ન પાયા કોય
નામ ન પાયા કોય ❀ નામ કી ગતિ હૈ ન્યારી
વહી સકસ કો મિલૈ ❀ જિન્હોંને આસા મારી
હોં કો કરૈ ખમોસ ❀ હોસ ના તન કો રાખૈ
ગગન ગુફા કે બીચ ❀ પિયાલા પ્રેમ કા ચાખૈ
બિસરૈ ભૂખ પિયાસ ❀ જાય મન રંગ મેં લાગૈ
પાંચ પચિસ રહે સોય ❀ દિલ ધોખા ત્યાગૈ
આપુઈ રહૈ અકેલ ❀ બોલૈ બહુ મીઠી બાની
સુનતે અબ *વહ બને ❀ કયા મૈં કહોં બખાની

*બડે બૈલ

પલટુ ગુરૂ પરતાપ તેં ❀ બડે ભયે હૈ સોય
નામ નામ સબ કહત હૈ ❀ નામ ન પાયા કોય

૧૨

લહના હૈ સતનામ કા ❀ જો ચાહે સો લેય
જો ચાહે સો લેય ❀ જાયગી લુટ ઓરાઇ
તુમ કા લુટિ હો યાર ❀ ગાંવ જબ લુટિહૈં જાઈ
તાકે કહાં ગવાંર ❀ મોટ પર બાંધ સિતાબી
લુટ મેં દેરી કરે તાહિ ❀ કી હોય ખરાબી
બહુરિ ન એસા દાંવ ❀ નહી ફિર માનૂષ હોના
કયા તાકે તૂ ઠાઢ ❀ હાથ સે જાતા સોના
પલટુ મૈં ઉતૃન ભયા ❀ મોર દોષ જન દેવ
લહના હૈ સતનામ કા ❀ જો ચાહે સો લેવ

૧૩

મીઠ બહુત સતનામ હૈ ❀ પિયત નિકારૈ જાન
પિયત નિકારૈં જાન ❀ મરૈ કી કરૈ ત્યારી
સો વહ બ્યાલા પિયે ❀ શીસ કો ધરે ઉતારી
આંખ મૂદિ કે પિયે ❀ જિયન કી આસા ત્યાગે
ફિર વહ હોવૈ અમર ❀ મુએ પર ઉડિ કૈ જાગે
હરિ સે વે હૈં બડે પિયો ❀ જિન હરિ રસ ધારા
બ્હ્મા વિષ્ણુ મહેશ ❀ પિયત કો કરૈ બીચારા
પલટુ મેરે બચન કો ❀ લે જિજ્ઞાસુ માન
મીઠ બહુત સતનામ હૈ ❀ પિયત નિકારે જાન

૧૪

સંત સનેહી નામ હૈ ❀ નામ સનેહી સંત
નામ સનેહી સંત ❀ નામ કો વહિ મિલાવૈં
વો હૈ વાકિફ કાર ❀ મિલન કી રાહ બતાવેં
જપ તપ તીરથ બરત ❀ કરૈ બહુ તેરા કોઈ
બિના વસીલા સંત ❀ નામ સે ભેટ હોઈ
કોટીન કરૈ ઉપાય ❀ ભટક સગરો સે અવૈ

સત દુઆરે જાય ❀ નામ કો ઘર તબ પાવે
પલટુ યહ હૈ પ્રાન પર ❀ આદિ સેતી ઔ અન્ત
સંત સનેહી નામ હૈ ❀ નામ સનેહી સંત

૧૫

દીપક બારૈ નામ કા ❀ મહલ ભયા ઉજિયાર
મહલ ભયા ઉજિયાર ❀ નામ કા તેજ બિરાજા
સબ્દ કિયા પ્રકાશ ❀ માનસર ઉપર છાજા
દશો દિશા ભઈ સુદ્ધ ❀ બુદ્ધ ભઈ નિર્મલ સાંચી
છુટી કુમતિ કી ગાંટિ ❀ સુમતિ પ્રગટ હોય નાચી
હોત છત્તીસો રાગ ❀ દાગ તિર્ગુન કા છુટા
પૂરન પ્રગટે ભાગ ❀ કરમ કા કલસા ફૂટા
પલટુ અધિયારી મિટી ❀ બાતી દીન્હી ટાર
દીપક બારા નામ કા ❀ મહલ ભયા ઉજિયાર

૧૬

નામ કેરે પ્રાતાપ સે ❀ ભયે આન કૈ આન
ભયે આન કૈ આન ❀ બડે કે પાંવ પહુંગા.
કા બપુરા તિલ તેલ ❀ ફૂલ સંગ બિકતા મહગા
સંત હૈ બડે દયાલ ❀ આપ સમ મોકો કીન્હા
જૈસે ભૃગી કીટ ❀ સિચ્છા કુછ ઐસી દીન્હા
રાઈ કીન સુમેર ❀ અજયા ગજરાજ ચઢાઈ
તુલસી હોય ગા રેડ ❀ સરન કી પૈજ બડાઈ
પલટુ જાતિન નીચ મૈ ❀ સબ ઔગુન કી ખાન
નામ કેરે પરતાપ સે ❀ ભયે આન કૈ આન

૧૭

દેખો નામ પ્રતાપ સે ❀ સિલા તિરૈ જલ બીચ
સિલા તિરે જલ બીચ ❀ સેત પાર કટક ઉતારી
નામહિં કે પરતાપ ❀ બાનર લંકા જારી
નામહિં કે પરતાપ ❀ જહર મીરા ને ખાઈ
નામહિં કે પરતાપ ❀ બાલક પ્રહલાદ બચાઈ

પલટુ નામ જસ ના સુને ❀ તા કો કહિયે નીચ
દેખો નામ પ્રતાપ સે ❀ સિલા તિરૈ જલ બીચ
૧૮
હાથી ઘોડા ખાક હૈ ❀ કહૈ સુનૈ સો ખાક
કહૈ ખુનૈ સો ખાક ❀ ખાક હૈ મુલુક ખજાના
જોરૂ બેટા ખાક ❀ ખાક જો સાચૈ માના
મહલ અટારી ખાક ❀ ખાક હૈ બાગ બગીચા
સેત સફેદી ખાક ❀ ખાક હૈ હુક્કા નૈચા
સાલ દુશાલ ખાક ❀ ખાક મોતિન કી માલા
નૌબતખાના ખાક ❀ ખાક હૈ સસુરા સાલા
પલટુ નામ ખુદા કા ❀ યહી સદા હૈ પાક
હાથી ઘોડા ખાક હૈ ❀ કહૈ સુને સો ખાક
૧૯
હાથ જોરી આગે મિલે ❀ લૈ લૈ ભેટ અમીર
લૈ લૈ ભેટ અમીર ❀ નામ કા તેજ બિરાજા
સબ કોઇ રગરે નાક ❀ આઈ કૈ પરજા રાજા
સકલ[1] દાર મેં નાહીં ❀ નીચ ફિર જાતિ હમારી
ગોડ ધોય ષટ કરમ ❀ બરન પીવૈ લે ચારી
બિન લશ્કર બિન ફૌજ ❀ મુલુક મેં ફીરી દુહાઈ
જનો મહિમા સતનામ કા ❀ આપ મેં સરસ બડાઈ
સતનામ કે લિયે સે ❀ પલટુ ભયા ગંભીર
હાથ જોરિ આગે મિલે ❀ લે લે ભેટ અમીર
૨૦
સામર્થ
અદલ હોઈ બૈકુન્ઠ મેં ❀ સબ કોઈ પાવે સુખ
સબ કોઈ ખર્વૈ સુખ ❀ અમલ હૈ તેજ તુમ્હારા
ભૌસાગર કે બીચ લગૈ ❀ ના ઉતરત બારા
લેઈ તુમ્હારો નામ તહિકો ❀ બાલ ના બાકૈ

૧ રૂપવાન નાહી

ખુલે દિલ જાય તનિકના ❀ જમદુતૈ તાકૈ
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેસ ❀ દેખિ કર આનન્દ લાહી
તીન લોક કે બીચ ❀ ફિરે ના આન દોહાહી
પલટુ તેરી સાહિબી ❀ જીવ ન પાવૈ દુઃખ
અદલ હોઈ બૈકુન્ઠ મેં ❀ સબ કોઈ પાવૈ સુખ

૨૧

દેત લેત હૈ આપુહીં ❀ પલટુ પલટુ સોર
પલટુ પલટુ સોર ❀ સાહબ કી ઐસી ઇચ્છા
કૌડી ઘર મેં નાહિં ❀ આપુ મૈં માગૌં ભીચ્છા
રાઈ પરબત કરૈં ❀ કરૈં પરબત કો રાઈ
અદના કો સિ ર છત્ર ❀ પૈજ કી કરૈં બડાઈ
લીલા અગન અપાર ❀ સબ ઘટ અન્તર જામી
ખાહિ ખિલાવહિં આપહિં ❀ દેહિ હમકો બદનામી
હમસો ભયા ન હોયગા ❀ સાહિબ કરતા મોર
દેત લેત હૈં આપુહીં ❀ પલટુ પલટુ સોર

૨૨

સંત ઔર સાધ

બડા હોય તેહિ પુજિયે ❀ સંતન કિયા બિચાર
સંતન કિયા બિચાર ❀ જ્ઞાન કા દીપક લીન્હા
દેવતા તેતિસ કોટ ❀ નજર મેં સબકો ચીન્હા
સબ કો ખંટન કિયા ❀ ખોજિ કે તીનિ નિકારા
તીનોં મેં હુઈ સહી ❀ મુક્તિ કા એકે દ્વારા
હરિ કો લિયા નિકાર ❀ બહુરિ ફિર મંત્ર બિચારા
હરિ હૈ સમરથ સોય ❀ સંત હૈં ગુન સે ન્યારા
પલટુ પ્રથમેં સંત જન ❀ દુજૈ હૈ કરતાર
બડા હોય તેહિ પુજિય ❀ સંતાન કિયા બિચાર

૨૩

સીતલ ચન્દ્રન ચન્દ્રમા ❀ તૈસે સીતલ સંત
તૈસે સીતલ સંત ❀ જગત કી તાપ બુઝાવૈ

જો કોઈ આવે જરત ❀ અમૃત મુખ બચન સુનાવે
ધીર સીલ સુભાવ ❀ છિમા ના જાત બખાની
કોમલ અતિ મૃદુ બૈન ❀ બજ્ર કો કરતે પાની
રહન ચલન મુસકાન ❀ જ્ઞાન કો સુગંધ લગાવૈ
તીન તાપ મિટ જાય ❀ સંત કે દર્શન પાવૈ
પલટુ જ્વાલા ઉદર કી ❀ રહે ન મિટૈ તુરંત
સીતલ ચન્દ્રન ચન્દ્રમા ❀ તેસે સીતલ સંત

૨૪

સંત બરાબર કોમલા ❀ દુસર કા ચિત નાહિ
દુસર કો ચિત નાહિં ❀ કરે સબ હી પર દાયા
હિત અનહિત સબ એક ❀ અશુભ શુભ હાથ બનાયા
ઉનકો કીસકી ન ચાહ ❀ સપને મેં નાહી દુષન
દેખે પરહિત લાગી ❀ પ્રેમ રસ ચુખૈ ઊખન
મિલન સાર મુસ્કાન ❀ બચન મૃદુ બોલી મીઠી
પુલકિત સીતલ ગાત ❀ સુભગ રતનારી દીઠી
પલટુ કોઈ કછુ કહૈ ❀ તનિકો ના અકુતાહિં[1]
સંત બરાબર કોમલા ❀ દુસર કો ચિત નાહિં

૨૫

રામ સમીપી સંત હૈં ❀ વે જો કરૈ સો હોય
વે જો કરૈ સો હોય ❀ હુકુમ મેં ઉનકે સાહિબ
સંત કહે સોઈ કરે ❀ રામ ન કરતે બાયબ
રામ કે ઘર કે બીચ ❀ કામ સબ સંતો કરતે
દેવતા તૈતિસ કોટિ ❀ સંત સે સબહી ડરતે
રાઈ પર્બત કરે ❀ કરે પરબત કો રાઈ
રામ કે ઘર કે બાચ ❀ ફિરત હૈ સંત દુહાઈ
પલટુ ઘર મેં રામ કે ❀ ઔર ન કરતા કોય
રામ સમીપ સંત હૈં ❀ વે જો કરૈં સો હોય

૧ ઘબરાય નહી

૨૬

સંત સાસના સહત હૈં ❀ જૈસે સહૈ કપાસ
જૈસે સહત કપાસ ❀ નાય ચરખા મેં ઓટે
રૂઈ ધર જબ તુંમે ❀ હાથ સે દોઊ નિખોટે
રોમ રોમ અલગાય ❀ પકરિ કે ધુનિયા ધુની
પિઉની દેવય કાત ❀ સુત લે જુલહા બૂની
ધોબી ભઠી પર ધરી ❀ દસપાચ મુગરી મારી
દરજી ટુક ટુક ફારી ❀ જોરી કે કિયા ત્યારી
પર સ્વારથ કે કારન ❀ દુખ ખહૈં પલટુ દાશ
સંત સાસના સહત હૈ ❀ જૈસે સહત કપાસ

૨૭

સંતન કે સિરતાજ હે ❀ સોઈ સંત હોઈ જાય
સોઈ સંત હોઈ જાય ❀ રહૈં જો એસી રહની
મુખ સે બોલૈ સાચ ❀ કરૈ કછુ ઉજ્જલ કરની
એક ભરોસા કરૈ ❀ નહીં કાહૂ સે માંગે
મન મે કરે સંતોષ ❀ તનિક ના કબહૂં લાગૈ
ભલી બુરી કોઊ કહૈ ❀ તાહિ સુન નહિ મન માખૈ
આઠ પહર દિન રાત ❀ નામ કી ચરચા રાખૈ
પલટુ રહૈ ગરીબ હોય ❀ ભૂખે કો દે ખાય
સંતન કે સિરતાજ હૈં ❀ સોઈ સંત હોય જાય

૨૮

તીન લોક સે જુદા હૈ ❀ ઉન સંતન કી ચાલ
ઉન સંતન કી ચાલ ❀ કરમ સે રહતે ન્યારે
લોભ મોહ હંકાર ❀ તાહિ કી ગરદન મારે
કામ ક્રોધ કછુ નાહિં ❀ લગૈ ના ભૂખ પિયાસા
જિયતે મૃતક રહૈ ❀ કરૈં ના જગ કી આસા
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ કો દેખ ❀ દેત હૈં આગે ચલાઇ
માયાસે નિશ્ચિંત ભજન કી ❀ કરૈં બહુત બડાઈ
સબૈ ચબૈના કાલ કા ❀ પલટુ ઉન્હૈં ન કાલ
તીન લોક સે જુદા હૈ ❀ ઉન સતન કી ચાલ

૨૮

નીચે કુંડલીયા ૨૯ મેં પલટુ સાહબને કબીર સાહબ કી બંદના કીયા હૈ

પલટુ પુછૈ હંસ સે ❀ બિનતી કૈ કર જોર
બિનતી કૈ કર જોર ❀ સાચ તુમ બાત બતાઓ
ભઈ સાહિબી તોર ❀ નર્ક સે જીવ બચાવો
અંધા પંગુલ લુલ ❀ સબન કો મિલૈ ઠિકાના
ઇક ઇક સબ હાથ કે ❀ નામ કા દે પદવાના
સંત રૂપ અવતાર ❀ લિયૌ પરસ્વારથ કાજા
ચૌરાસી ચૌખાન સબન કે ❀ તુમ હૌ રાજા
જીવ તરૈ જબ જક્ત સે ❀ તબ તુમ બંદીછોર
પલટુ પૂછૈ હંસ સે ❀ બિનતી કૈ કર જોર

૩૦

મન મિહીન કરિ લીજિયે ❀ જબ પિઉ લાગૈ હાથ
જબ પિઉ લાગૈ હાથ ❀ નીચ હોય સબ સે રહના
પચ્છા પચ્છી ત્યાગી ❀ અહંગ બાની નહિં કહના
માન બડાઈ ખોય ❀ ખાક મેં જીતે મરના
ગારી કૌઊ દૈ જાય ❀ છિમા કરિ ચુપકે રહના
સબ્બકી કરૈ તારીફ ❀ આપ કો છોટા જાનૈ
પહિલૈ હાથ ઉઠાય ❀ સીસ પર સબ કો આનૈ
પલટુ સોઈ સોહાગિની ❀ હીરા ઝલકૈ માથ
મન મિહીન કરિ લીજિયે ❀ જબ પિઉ લાગૈ હાથ

૩૧

સબ કોઇ પીવૈ કુપ જલ ❀ ખારી પડા સમુન્દ્ર
ખારી પડા સમુન્દ્ર ❀ બડે સો કામ કે નાહીં
જસે બડી ખજુર ❀ પથિક કો મિલૈ ન છાંહીં
ભક્ત કહાવૈં બડે ❀ ભેષ ના [1]ખાન કો પાવૈં
પૂજૈ નાહીં સાધ ❀ બડે ઘર કી કહવાવૈ
ખાન પિયન કો નાહિં ❀ બચન કરકસે સુનાવૈ
પર્વત બડે કઠોર ❀ નજર દુરહિં સે આવૈ

૧ ભોજન

પલટૂ સમ્પતિ સુમ કી ❀ ખરચૈ ના ઈક બુન્દ
સબ કોઇ પીવૈ કુપ જલ ❀ ખારી પડા સમુન્દ્ર '

૩૨
ભેદ

ઉલટા કુવા ગગન મેં ❀ તિસમેં જરૈ ચિરાગ
તિસમેં જરૈ ચિરાગ ❀ બિના રોગન બિન બાતી
છઃ રિતુ બારહ માસ ❀ જરત હૈ દિન વો રાતી
સતગુરૂ મિલા જો હોય ❀ તાહિ કી નજર મેં આતી
બિન સતગુરૂ કોઈ ❀ હોય નહિં વાકો દરસાતી
નિકસે એક અવાજ ❀ ચિરાગ કે જોતિહિં માહીં
જ્ઞાન સમાધી સુનૈ ❀ ઔર કોઈ સુનતા નાહીં
પલટૂ જો કોઈ સુનૈ ❀ તાકૈ પૂરૈં ભાગ
ઉલટા કુવાં ગગન મેં ❀ તિસમેં જરૈ ચિરાગ

૩૩

બંસી બાજી ગગન મેં ❀ મગન ભયા મન મોર
મગન ભયા મન મોર ❀ મહલ અઠવેં પર બૈઠા
જહં ઉઠૈં સોહંગમ ❀ શબ્દ શબ્દ કે ભીતર પૈઠા
નાના ઉઠૈં તરંગ રંગ ❀ કુછ કહા ન જાઇ
ચાંદ સુરજ છિપ ગયે ❀ સુષમના સેજ બિછાઈ
છુટિ ગયા તન યેહિ ❀ નેહ ઉનહીં સે લાગી
દશવાં દ્વારા ફોડી ❀ જોતિ બાહર હોય જાગી
બંસી બાજી ગગન મેં ❀ મગન ભયા મન મોર
વોહી રૂપ મેં જાય ❀ સુરતા કા બડ જોર

૩૪

ચાંદ સુરજ પાની પવન ❀ નહીં દિવસ નહિં રાત
નહીં દિવસ નહિં રાત ❀ નાહિ ઉતપતિ સંસારા
બ્રહ્મા વિષ્નુ મહેશ નાહિ ❀ તબ કિયા પસારા
આદિ જોતિ બૈકુન્ઠ ❀ સુન્ય નહીં કૈલાશા
સેસ કમઠ દિગપાલ ❀ નાહિં ધરતી આકાશા
લોક બેદ પલટૂ નહીં ❀ કહૌં મૈં તબકી 'બાત

ચાંદ સૂરજ પાની પવન ❀ નહીં દિવસ નહિં રાત

૩૫

દુષ્ટ

અપકારી જિવ જાહિંયે ❀ પલટુ અપને આપ
પલટુ અપને આપ ❀ સંત કા સરલ સુભાઊ
સબકો માનહિં ભલા ❀ નાહિં કછુ કરહિ દુરાઊ
લાખ દુષ્ટ જો હોઈ ❀ છમા તેહૂ કા માનૈં
આપના ઐસા જીવ ❀ હોય નિંદક કોઈ
આન કો ગડહા ખનૈં ❀ પરૈંગા આપુહિ સોઈ
જબ દેખૈ વહ સંત કો ❀ તબ ચઢિ આવૈં તાપ
અપકારી જિવ જાહિંગે ❀ પલટુ અપને આપ

૩૬

કુશલ કહાં સે પાઇયે ❀ નાગિન કે પ્રસંગ
નાગીનિ કે પ્રસંગ ❀ જીવ કે ભક્ષક તે સોઈ
પહરૂ કીજે ચોર ❀ કુશલ કહવાં સે હોઈ
રૂઇ કે ઘર બીચ ❀ તહાં પાવક લૈ રાખૈ
બાલક આગે જહર ❀ રાખિ કરિકે વા ચાખૈ
કામની માયા હોય ❀ તાહિ જો અંગ લગાવૈ
ખાયા ચાહૈ ખીર ❀ ગાંવ મેં સેર બસાવૈ
પલટુ માયા સે ડરે ❀ કરે ભજન મેં ભંગ
કુશલ કહા સે પાઇયે ❀ નાગિનિ કે પ્રસંગ

૩૭

ભરમિ ભરમિ સબ જગ મુવા ❀ ઝુઠા દેખા સેવ
ઝુઠા દેવા સેય નામ કો ❀ દિયા ભુલાઇ
બાઁધૈં જમપુર જાહિ ❀ કાલ ચોટી ઘિસિલાઇ
પાની સે જિન પિંડ ❀ ગરભ બીચ સવાંરા
ઐસા સાહિબ છોડિ ❀ જન્મ ઔરે સે હારા
ઐસે મૂરખ લોગ ❀ ખબર ન કરૈ આપની
સિરજન હાર છોડિ ❀ પૂજતે ભૂત ભવાની

પલટુ ઈક ગુરૂદેવ બિનુ ❀ દુજા કોય ના દેવ
ભરમિ ભરમિ સબ જગ મુવા ❀ ઝુઠા દેવા સેવ

૩૮

સંત ચરન કો છોડિ કે ❀ પૂજત ભૂત બૈતાલ
પૂજત ભૂત બૈતાલ ❀ મરે પર ભૂતે હોઈ
જેકર જહવાં જીવ ❀ અંત મેં હોવે સોઈ
દેવ પિતર સબ ઝુઠ ❀ સકલ યહ મનકી ભ્રમના
યહી ભરમ મેં પડા ❀ લગા હૈ જીવન મરના
દેવી દેવા સેય પરમ પદ ❀ કેહિ ન પાવા
ભૂત પ્રેત જીવ બાંધિ ❀ કે નરક પઠાવા
પલટુ અંત ઘસીટી હૈ ❀ ચોટી ધરિ ધરિ કાલ
સંત ચરન કો છોડિ કે ❀ પૂજત ભૂત બૈતાલ

૩૯

મલયા કે પરસંગ સે ❀ સીતલ હોવત સાંપ
સીતલ હોવત સાપ ❀ તાપ કે તરત બુઝાઈ
સંગત કે પરભાવ ❀ સીતલતા વામેં આઈ
મુરખ જ્ઞાની હોય ❀ જાય જ્ઞાની મેં બૈઠે
ફુલ અલગ કા અલગ ❀ બાસના તિલ મેં પૈઠે
કન્ચન લોહા હોય ❀ જહાં પારસ છુઈ જાઈ
પનપૈ ઉલટા કાઠ જહાં ❀ ઉન સરદી પાઈ
પલટુ સંગત કિયે સે ❀ મિટતે તીનઉં તાપ
મલયા કે પરસંગ સે ❀ સીતલ હોવત સાંપ

૪૦

પારસ કે પરસંગ સે ❀ લોહા મહગ બિકાન
લોહા મહંગ બિકાન ❀ છુએ સે કીમત નિકરી
ચંદન કે પરસંગ ❀ ચંદન બન ગી લકરી
જૈસે તિલ કા તેલ ❀ ફુલ સંગ મહંગ બિકાઈ
સંત સંગતિ મેં પડા ❀ સંગ ભા સદન કસાઈ
ગંગ મેં હોવય ગંગ ❀ મિલી જો નારા સોતી

સીપ બીચ જો પડૈ ❀ બુંદ સો હોવે મોતી
પલટૂ સત્ય નામ સે ❀ ગનિકા ચઢી બિમાન
પારસ કે પરસંગ સે ❀ લોહા મહંગ બિકાન

૪૧

સતગુરૂ સબ કો દેત હૈ ❀ લેતા નાહીં કોય
લેતા નાહીં કોય ❀ સીસ કો ધરૈ ઉતારી
વહી સકસ કો મિલૈ ❀ મરૈ ફી કરૈ તૈયારી
કહું બહુત સતનામ હૈ ❀ દેખત ડેરૈ શરીર
રૂટી ખાવનહાર ખાયગા ❀ કયો ક્રૂર હીર
અંધા હોવૈ નીક ❀ બૈંદ કા પંથ જો ખાવૈ
મલયાગિર કી બાસ ❀ બાંસ મેં નહીં સમાવૈ
પલટૂ પારસ કયા કરૈ ❀ જો લોહા ખોટા હોય
સતગુરૂ સબ કો દેત હૈ ❀ લેતા નાહીં કોય

૪૨

સવદ છુડાવૈ રાજ કો ❀ સબદે કરૈ ફકીર
સબદે કરે ફકીર ❀ સબદફિર નામ મિલાવૈ
જિનકે લાગા શબદ ❀ તિન્હૈ કછુ ઔર ન ભાવૈ
મરૈ શબદ કી ઘાવ ❀ ઉન્હૈ કો સકૈ જિયાઈ
હોઈગા ઉનકા કામ ❀ પરી રોવે દુનિયાઈ
ઘાયલ ભા વહ ફિરૈ ❀ સબ્દ કા ચોટ હૈં ભારી
જિયતૈ મિરતક હોય ❀ ઝુકૈ ફિર ઉઠૈ સભારી
પલટુ જિનકે સબદકા ❀ લગે કલેજે તીર
સબદ છુડાવૈ રાજ કો ❀ સબદૈ કરૈ ફકીર

૪૩

કમઠ દૃષ્ટિ જો લાઇસ ❀ સો ધ્યાની પરમાન
સો ધ્યાની પરમાન ❀ સુરતી સે અંડા સેવૈ
આપ રહૈ જલ માહિં ❀ સુખે મેં અંડા દેવૈં
જસ પનિહારી કલસ ❀ ભરે મારગ મેં લાવૈં
કર છોડે મુખ બચન ❀ ચિત કલશા મેં જાવૈ

ફનિ મનિ ધરે ઉતારિ ❀ આપુ ચરને કો જાવે
વહ ગાકિલ ના પરે ❀ સુરતિ મન માહિ રહાવે
પલટુ સબ કારજ કરૈ ❀ સુરતિ રહૈ અલગાન
કમઠ દૃષ્ટિ જો લાઇયે ❀ સો ધ્યાની પરમાન

૪૪

સાહિબ સાહિબ કયા કરૈ ❀ સાહિબ તેરે પાસ
સાહિબ તેરે પાસ ❀ યાદ કરૂ હોવે હાજિર
અંદર ધસિ કે દેખુ ❀ મિલેગા સાહિબ નાદિર
માન માનિ હો ફના ❀ નૂર તબ નજર મે આવે
બુરકા ડારે ટારિ ❀ ખુદા બાખુદ કો નિખૈ
રૂહે કરૈ મેરાજ ❀ કુફર કા ખોલિ કુલખે
તીસો રોજા રહૈ ❀ અંદર મે સાત રિકાબા
લાભ સાહબ કે નામમે ❀ કો ધાવે પલટુ દાસ
સાહિબ સાહિબ કયા કરૈ ❀ સાહિબ તેરે પાસ

૪૫

પહિલે દાસા તન કરે ❀ સો બૈરાગ પ્રમાન
સો બૈરાગ પ્રમાન ❀ સેવા સાધુન કી કીજૈ
તબ છોડે સંસાર ❀ બૂઝી ઘરહી મે લીજૈ
કઢે રસ રસ ગોડ ❀ કછુક દિન ફિરૈ ઉદાસી
સતગુરૂ ઉહવા બસૈ ❀ જહા કાયા કી કાસી
આસન સે દૃઢ હોય ❀ ઘટાવે નીંદ આહારા
કામ ક્રોધ કો મારિ ❀ તત્વ કા કરે બિચારા
ભક્તિ જોગ કે પીછે ❀ પલટુ ઉપજે જ્ઞાન
પહિલે દાસાતન કરે ❀ સો બૈરાગ્ય પ્રમાન

૪૬

સોઈ સતી સરાહિયે ❀ જરે પિયા કે સાથ
જરે પિયા કે સાથ ❀ સોઈ હૈ નારિ સયાની
રહે ચરન ચિત લય ❀ એક સે ઔર ન જાની
જગત કરૈ ઉપહાસ ❀ પિયા કા સંગ ન છોડે
પ્રેમ કી સેજ બિછાય ❀ મેહર કી ચાદર ઓડે

૧ ભસ્ત

એસી રહની રહૈ ❀ તજે જો ભોગ બિલાસા
મારે ભૂખ પિયાસ ❀ દેહ સંગ ચલીતી સ્વાસા
રૈન દિવસ બેહોસ ❀ પિયા કે રંગ મેં રાતી
તન કી સુધિ હૈ નહીં ❀ પિયા સંગ બોલત જાતી
પલટુ ગુરૂ પ્રસાદ સે ❀ કિયા પિંયા કો હાથ
સોઈ સતી સરાહિયે ❀ જરૈ પિયા કે સાથ

૪૭

મન

મન મારે મરતા નહીં ❀ કીન્હે' કોટિ ઉપાયં
કીન્હે કોટિ ઉપાય ❀ નહી કોઈ મન કી જાનૈ
મન કે મન મેં ઔર ❀ કોઈ જનિ મન કી તાનૈ
હાડ ચામ નહિં માંસ ❀ નહીં કછુ રૂપ ન રેખા
કૈસે લાગે હાથ ❀ નહીં કોઉ મન કો દેખા
છિન મેં કથૈ બૈરાગ ❀ છિન મેં હોવે રાજા
છિન મેં રોવૈ હસૈ ❀ છિન મેં આપુ બિરાજા
પલટુ પલ ભરે મેં ❀ લાખ કોસ પર જાય
મન મારે મરતા નહીં ❀ કીન્હે કોટિ ઉપાય

૪૮

માયા ઠગની જગ ઠગા ❀ ઈનકા ઠગા ન કોય
ઈનહે ઠગા ન કોય ❀ લિયે હૈ તિર્ગુન ગાંસી
સુર નર મુનિ દેય ડિગાય ❀ કરે યહ સબ કી હાંસી
ઈન્દ્રહુ કો યહ ઠગા ❀ ઠગા દુર્બાસય જાઈ
નારદ મુનિ કો ઠગા ❀ બડે જો નેજા ધારી
બડે દેવન કો ઠગા ❀ બડે જો નેજા લાઈ
સિંગી ઋષી કો જાય ❀ બીછ કે બન મેં મારી
પલટુ ઈન કો સો ઠગા ❀ જો સાંચા ભક્તા હોય
માયા ઠગની જગ ઠગા ❀ ઈનકા ઠગા ન કોય

૪૯

માયા બડી બહાદુરી ❀ લુટિ લિયા સંસાર
લુટિ લિહા સંસાર ❀ કેહૂ કો માને નાહી
તનિક ઉન્નુર જો કરે ❀ તાહિ કો કચ્ચા ખાહી

કહૂં કનક કહું કામની ❀ સુન્દર ભેષ બનાવે
તાકે જેકરી ઔર ❀ નજર સે મારિ ગીરાવૈ
જોગી જતી ઔર તપી ❀ ગુફા સે પકરિ મંગાવેં
બચૈ ન કોઈ ભાગી ❀ દુપહરે લુટા જાવે
પલટુ ડરપૈં સંત સે ❀ વે મારે પૈંજાર
માયા બડી બહાદુરી ❀ લુટિ લિયા સંસાર

૫૦

હીંગ સગાઇશ ભાત મેં ❀ ભુલ ગઈ હૈ નાર
ભુલ ગઈ હૈં નાર ❀ આન કૈં આનૈ કીન્હા
કાતિસ મોટા સુત ❀ કાતન કો ચાહી ઝીના
લહંગા પાછે જરે ❀ ચુલ્હ મેં પાની નાવા
હંસિયા કો બ્યૌહ ❀ ગીત ખુરપા કા ગાવા
દેય મહાવર આંખ ❀ ગોડ મે, કાજર લાવૈ
ઐસી ભોલી નારી ❀ તાહિ કૌ કો સમુઝાવૈ
પલટુ વાહિ અબૂઝ હૈ ❀ અન્ત ખાયગી માર
હીંગ લગાઇસિ ભાત મેં ❀ ભુલ ગઇ હૈં નાર

૫૧

આગિ લગો વહિ દેસ મૈં ❀ જહવાં રાજા ચોર
જહવાં રાજા ચોર ❀ પ્રજા કૈસે સુખ પાવૈ
પાંચ પચ્ચીસ લગાઈ ❀ રૈનિ દિન સદા તુસાવૈં
આઠો પહર ઉપાધિ ❀ રહૈ નાના બિધિ લાગી
કામ ક્રોધ હંકાર ❀ સકૈ ના રૈયત ભાગી
લોભ મોહ ઝી દીને ❀ ગલે બિચ નાવૈં ફાંસી
લોક લાજ મરજાદ ❀ ચલાવે તિરગુન ગાંસી
પલટુ રૈયત કયા કરૈ ❀ ચલૈ ના એકૌ જોર
આગી લગો વહિ દેશ મેં ❀ જહવાં રાજા ચોર

૫૨

કહત ફિરત હમ જોગી ❀ પક્કા દુઈ સેર ખાય
પક્કા દુઇ સેર ખાય ❀ કહૈ મૈં બડકા જોગી

સોવે ટાંગ પસારિ ❀ દેખત કૈ બડા બિરોગી
હૃષ્ટ પુષ્ટ હોઇ રહે ❀ લડન કો નાહીં માંદા
કામ ક્રોધ ઔર મોહ ❀ કરત હૈ બાદ બિબાદા
પલટુ સે જનનકો ❀ મુહમા રાખી લાય
કહત ફિરત હમ જોગી ❀ પક્કા દુઇ સેર ખાય

॥પલટુ સાહબ કા રેખતા॥

ભેદ ૧

ગગન કે બીચ મેં અમી કી બુન્દ હૈ ❀ પિયત ઇક સાપિની ધાર ધારા
સાપિની મરિકે પિયે કોઉ સંતજન ❀ મુયે સંસાર શીર ભટકિ સારા
સેસ ઔ સંભુ નર ઝુલત હિંડોલના ❀ કહત સુનત સબ ભેદ હારા
દાસ પલટુ કહે બુદ હે સિન્ધુ મેં ❀ મથે બ્રહ્માન્ડ તબ હોય ન્યારા

ગુરૂદેવ ૨

સુરતિ જમુના વહી જ્ઞાન મથુરા બસા❀ ગોકુલ ગ્રામ વિશ્વાસ પાયા
સંત જસોદા દેવકી સતગુરૂ ❀ નન્દ બસુદેવ જબ ધર્મ આયા
જીવ ઔ બ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણ બલદેવજી ❀ કંસ હંકાર કો મારી નાયા
બિબેક વૃન્દાવન છિમા કો કદમ હૈ ❀ ગઉ ઔ ગ્વાલ જિબ બિચ દાયા
સનેહકી રાધિકા સીલકી ગોપીકા ❀ તત્ત માખન લિયે છીનિ ખાંયા
ધ્યાન સિર મુકુટ ધૈ શબ્દકી કાછની ❀ કછે હૈં લાલજી રહસ છાયા
લગન કે કુંજમે મગન ગોપાલજી ❀ ટેર કે સુનત આનંદ ધાયા
દાસ પલટુ કહૈં ગગન કે બીચ મેં ❀ નાદ કી બાસુરી સોર લાયા

૩

સીલ કી અવધ સ્નેહ કા જનકપુર ❀ સત કી જાનકી બ્હાહ કીતા
બ્રહ્મ દુલંહા બને આપ રઘુનાથજી ❀ જ્ઞાન કે મોર સિર બાધિ લીતા
પ્રેમ બારાત જબ ચલી હૈ ઉમર્ગિ કે ❀ છિમા બિછાય જનવાસ દીતા
ભૂપ હંકાર કે માન કો મર્દિ કે ❀ ધીરતા ધનુષ કો જાય જીતા
સુરતિ ઔ શબ્દ મિલિ પાંચ ભવરી ફિરે❀ માગ સેદુર દિયા રાગ બીતા
સંતોષ હૈ દાય જો તત પુષ્પાજલી ❀ જનકજી બુદ્ધિ બિનવન્ત કીતા
કિયા હૈ બિદા યહ દિયા આસીસ હૈ ❀ લોભ ઔ મોહ સે રહો રીતા
દશવે મહલ પર અવધપુર કોહવરે ❀ દાસ પલટુ સુતે રામ સીતા

૪ મુલતત્વોધ્યાન

ગગન કે બીચ મેં એનમૈદાન હૈ ❀ એન મૈદાન કે બીચ ગલી
સહજ દલ કવલ મેં ભંવર ગુંજાર હૈ ❀ કવલ કે બીચ મેં સેત કલી
ઇંગલા ઔ પિંગલા સુખમના ઘાટ હૈ ❀ સુખમના ઘાટ મેં લગી નલી
સુન્ન સાગર ભરા સત કે નામ સે ❀ તેહિ કે બીચ મેં સુરતી હલી
અછૈ ઇક વૃછ હૈં તેહિ કે ડારિ મેં ❀ પડા હિંડોલના પ્રેમ ઝુલી
અમી રસ ચુવે સોઈ પિયત એક નાગની નાગીની મારિ કે બુંદ રલી
બંક કે નાલ પર તહાં એક ઉંચ હૈ ❀ તેહુ કે સીસ ચઢિ જોતી વલી
જોતિ કે બીચમેં તહાં એક રાહ હૈ ❀ રાહે કે બીચમે નાદ ચલી
નાદ કે બીચ મેં તહાં એક રૂપ હૈ ❀ રૂપ કો દેખ કે રેહત સલી
દાસ પલટુ કહે હોય અરૂઢ જબ ❀ સંત કો સહજ સમાધિ ભલી

ગુરૂદેવ ૫

ભવસિન્ધુ કો પાર જો ચાહિયે જાન કો ❀ કેવટ ભેદી તલાસ કીજૈ
ઘાટ ઔ બાટ કે ભેદ કા મહરમી ❀ ઉસી નાવ પર પાવ દીજૈ
શબ્દ કી નાવ પર ચઢે જો ધ્યાય કે ❀ જાયવહી પાર નહિં પાવ ભીજૈ
દાસ પલટુ કહૈં કૌન મલ્લાહ હૈ ❀ પાર ભવ સિન્ધુ તબ ઉતરિ લિજૈ

૬

ગુરૂ પૂરા મિલે જ્ઞાન સાધન કરે ❀ પકરિ કે પાચ પચ્ચીસ મારૈ
આતમા દેવ હૈં પિન્ડ કા ધૌહરા ❀ કામ ઔ ક્રોધ બિનુ આગ જારે
ચન્દ્ર ઔર સૂરજ તહં કોટિ તારા ઉગે ❀ પ્રાન વાયુ સેતી તત્ત મારૈ
ગગન કે બીચ મેં તેલ બતી બિના ❀ દાસ પલટુ મહા દીપ બારૈ

૭

ગુરૂ તો ક્રિજિયે બૂઝિ બિચારિ કે ❀ કરમ ઔર ભરમ સે રહત ન્યારા
કર્મ કો બન્દ જમકાલ કો ફંદ હૈ ❀ પચ્ચિમરે ગુરૂ શિષ્ય દોઉ સીસધારા
ધ્રુની કો ભેદ લે વસ્તુ ખોવૈં નહિં ❀ રૈન બિનુ દીપ કે મહલ સારા
પાંચ પચ્ચીસ કો કરિ સહ કૈદ મેં ❀ લાય ગુન તીન નીઃતત્ત મારા
બિબેક જાનૈ નહીં કાન ફૂકત ફિરૈ ❀ બિના સત શબ્દ કિન કાલ ટારા
દાસ પલટુ કહૈં સદા વહ પાક હૈ ❀ ગુરૂ તો વહી જિન તત ગારા

કબીર સાહેબ કા ગરબા—૧

સખી આવો ન સજની મોરી રે ❀ ગરબે રમિયે રે
એવો ખેલ રચો ચૌગાન ❀ રંગ ભર રમીયે રે ॥ ટેક ॥
સખી પાંચ તત્વનો ગરબો ❀ દશ મૈં બારી રે
માય ખેલે છે સંત સુજાન ❀ પિયજી કી પ્યારી રે ૧
સખી ગરબો છે પણ કાચો ❀ હલવે ભમીયે રે
માંય શીલ સંતોષન ની વાત ❀ સાહબ ને ગમીયે રે ૨
સખી સત્યં લોક ના બાસી ❀ ગરબો જાનય રે
બીજા પસૂ તે પામર સમાન ❀ તે સું જાને રે ૩
સખી સ.સુખ ઉમા પિઉજી ❀ જુગતે ઝાંખે રે
કોઈ સુઘર નાર સુજાણા ❀ સુરતી ત્યાં રાખે રે ૪
સખી જે જાણે તે માણો ❀ એરસ, ઐસો રે
ઈ તો સમઝી રહો, નો કોમ ❀ કોઈ ને ના કહેયુ રે ૫
જેને મલિયા છે ગુરૂદેવ ❀ તે અહિં ગાવે રે
સખી કહે કબીર ધર્મદાસ ❀ સંત સમુઝાવે રે ૬

ગરબા ૨

સખી મહા પદ કેરી બાત ❀ કોઈ એક જાણે રે
જેને મલિયા સતગુરૂ સાર ❀ સોઈ પહિચાને રે ॥ ટેક ॥
સખી નાભી કમલ ઘર માહિં ❀ સોહગ ઉઠે રે
તહાં જાપ જપે એક હંસ ❀ તાર ન ટૂટે રે ૧
સખી ત્રિવેણી ઘર માહિ ❀ અખંડ જ્યોતિ રે
તહાં ઝિલમિલ ઝિલમિલ થાય ❀ બર્ષય સે મોતી રે ૨
સખી ઈંગલા પિંગલા ગૈલ ❀ સુખમના નાડી રે
રહે ચન્દ્ર સૂર્ય ઘર માહિં ❀ સુરતા સમ્હારી રે ૩
સખી પાચ પચ્ચીસ કરો હાથ ❀ જીવત મરના રે
સખી સહજે સુરતિ ચલિ આય ❀ ગઢ પર ચઢના રે ૪
સખી ચાર કોસ આકાસ ❀ નિસાના ધારી રે
જેના લગા સાહેબ સે ધ્યાન ❀ મમતા મારી રે ૫
કહેં કબીર સમુઝાય ❀ ધર્મદાસ ને તારી રે ૬

સખી પિન્ડ તો મિલા બ્રહ્માંડ ❀ નીકસે કોડી રે
સખી યા પદ કેરી બાત ❀ તહાં સે છોડી રે ૬

ગરબા

સખી સ્વતિ સ્વરૂપી આપ ❀ સાચા નૂરી રે
તહાં જગમગ જગમગ થાય ❀ બાજે તૂરી રે
સખિ કોટિ ભાનુ પ્રકાશ ❀ મારા સ્વામી રે
જહાં જોવા સરખુ છે ધામ ❀ રહુ શીર નામી રે
સખી પરમ પુરૂષ નિજ ધામ ❀ ન્યારો બાસી રે
તીનકો જૈ જૈ નિજ સાર ❀ બહુ અવીનાસી રે
સખી આપ પુરૂષ નિજ દેવ ❀ લાગે મીઠા રે
સાહબ કબીર ગુણ ગાય ❀ નજરે દીઠા રે

॥ મંગલ સાખી ॥

કબીર સાહબ કી સાખી

ગુરૂ કો કીજે બંદના ❀ કોટિ કોટિ પરનામ
કૃટન જાને ભૃંગ કો ❀ ગુરૂ કરીલે આપ સમાન ૧
તિમિર ગયો રવિ દેખતા ❀ કુમતિ ગઈ ગુરૂ જ્ઞાન
સુમતિ ગઈ અતિ લોભસે ❀ ભક્તિ ગઇ અભિમાન ૨
અભિમાની કુન્જર ભયો ❀ નિજ શિર લિન્હી ભાર
તાકુ જમરા કુટી હૈં ❀ જસ લોહા કુટત લુહાર ૨
નામ લિયા જિન સબ લિયા ❀ સબ શાસ્ત્રન કો ભેદ
બિના નામ નરકે ગયે ❀ પઢિ ગુની ચારો બેદ ૩
નામ જપત કોઢી ભલા ❀ ચુઈ ચુઈ ગિરે જો ચામ
કન્ચન દેહ કિસ કામ કો ❀ જા મુખ નિકસે ન નામ ૪
નામ જપત કન્યા મલી ❀ સાકઠ ભલા ન પૂત
બકરી કે ગલે ગલથના ❀ જામે દુધ ન ભૂત ૬
નિર્વિકાર નિર્ભય તોહીં ❀ ઔર સકલ ભય માહિ
સાબપર તેરી સાહેબી ❀ તુઝ પર સાહેબ નાહિં ૭
સઝા સુમિરણ આરતિ ❀ ભજન ભરોસે દાસ
મનસા બાચા કર્મણા ❀ જબ લગ ઘટ મેં શ્વાંસ ૮

શ્વાસ શ્વાસ મે નામ લે ❀ મિથ્યા શ્વાસ મત ખોય
ના જાનો યહ શ્વાસ કો ❀ આવન હોય ન હોય ૯
મન માલા સતગુરૂ દિયા ❀ પવન સુરત સો પોય
મુખ જિભ્યા આવે અહિં ❀ બ્રહ્મ જાપ યો સોય ૧૦
શ્વાસા કી કર સુમિરણિ ❀ કર અજપા કો જાપ
પરમ તત્વ કો ધ્યાન ધર ❀ સોહંગ આપો આપ ૧૧
સોહંગ પોયા પવન મેં ❀ બાંધો સુરત સુમેર
બ્રહ્મ ગાંઠ હૃદયે ધરો ❀ યા બિધિ માલા ફેર ૧૨
માલા સ્વાસો ઉસ્વાસ કી ❀ ફેરે ગે કોઈ દાસ
ચૌરાસી ભરમે નહીં ❀ કટે કાલ કી ફાંસ ૧૩
સાંઝ પરે દિન આથ યે ❀ ચકવી દીન્હા રોય
ચલ ચકવાં જહ જાહિયે ❀ જહાં રૈન દિવસ ન હોય ૧૪
રૈનક બિછુડે ચાકવી ❀ આનિ મિલૈ પ્રભાત
જો જન બિછુડે નામ સો ❀ દિવસ મિલે નહિ રાત ૧૫

૬

સતગુરૂ મોહિ નિવાજિયા ❀ દિન્હા અમર મૂલ
શીતલ શબ્દ કબીરકા ❀ હંસા કરે કિલૂલ ૧
હંસા તુમ જનિ ભીતડરો ❀ કરિ મેરી પરતીત
અમર લોક પહુચાય હો ❀ ચલો સો ભવ જલજીત ૨
ભવ જલ મેં બહુ કાગ હૈ ❀ કોઈ કોઈ હંસ હમાર
કહૈ કબીર ધર્મદાસ સો ❀ ખેવ ઉતારો પાર ૩
બિનવત હુ કર જોરિ કે ❀ સુન ગુરૂ કૃપા નિધાન
સંત ભક્ત સુખ દિજિયે ❀ દયા ગરીબી જ્ઞાન ૪
દયા ગરીબી બંદગી ❀ સમતા સીલ સુભાવ
ઇતને લછણ સાધુ કે ❀ કહે કબીર સત્ય ભાવ ૫
દઢ ઉપર ધર્મદાસ હૈ ❀ સત નામ કી ટેક
રહિતા પુરૂષ કબીર હૈં ❀ ચલતા હૈ સબ ભેખ ૬
ભેખ બરાબર હો રહે ❀ ભેદ બરાબર નાહિં
તોલ બરાબર ઘુઘચી ❀ મોલ બરાબર નાહિં ૭

કેવલ નામ કેવલ ગુરૂ ❀ બાલા પીર કબીર
ખડે હંસ બિનતિ કરે ❀ દર્શન દેહો કબીર ૮
આનન્દ મંગલ આરતિ ❀ સતગુરૂ સંત કબીર
જમકે ફન્દા કાટિ કે ❀ હંસ લગાવો તીર ૯

❀ અથ દયા સાગર ❀

ગુરૂ દયા સાગર જ્ઞાન આગર ❀ શબ્દ રૂપી સદ્‌ગુરૂમ્
તાસું ચારણ સરોજ બંદૌ ❀ સુખ દાયક સુખ સાગર ૧
જગજીત અજીત અમર ❀ ભાષતે સંત સુકૃત
દયાપાલ દયાલ સ્વામી ❀ જ્ઞાન દાતા સુસ્થિર ૨
છમા સીલ સંતોષ સમિતા ❀ આનાન્દ રૂપી હૃદય
સહજ ભાવ બિબેક અસ્થિર ❀ નિર્માયા નિઃસંશય ૩
નિર્મોહી નિર્વેર નિર્ભય ❀ અકથ કથતા અવિગત
ઉપકાર ઔર ઉપદેશ દાતા ❀ મુક્તિ મારગ સદગુરૂમ્ ૪
દાસ ભાવે કી પ્રીતિ વિનતી ❀ ભક્તિ કરન કરાવનં
ચૌરાસી બંધન કર્મ ખંડન ❀ બંદી છોર કહાવનં ૫
ત્રિગુણ રહિતા સત્યં વક્તા ❀ સત્ય લોક નિવાસિતં
સત્ય પુરૂષ જહાં સંત સાહિબ ❀ તહાં આપ બીરાજિતાં ૬
યુગનં જુગ સત પુરૂષ આજ્ઞા ❀ જીવન કારન પગુંધાર
દીન લીન અચીન્ત હોય કે ❀ જગત મેં ડોલત ફિરં ૭
કરૂણામય કબીર કેવલ ❀ સુખ દાયક સર્વ લાયકં
જમ ભયકર માન મર્દન ❀ દુખિત જીવ સહાયકં ૮
ધર્મદાસ કર જોરિ વિનવે ❀ દયા કરો મન વશકરં
કરો સેવા ગુરૂ ભક્તિ અવિચલ ❀ નિશદિન આરાધો સુમિરણં ૯
સતગુરૂ કી જો અધિક મહિમા ❀ જ્ઞાન કુન્ડ નહાઇયે
ભર્મિત મન જબ હોત સુસ્થર ❀ બહુરી ન ભવ જલ આઇયે ૧૦
સાધુ સત કી અધિક મહિમા ❀ રહનિ કુન્ડ નહાઇયે
કામ ક્રોધ બિકાર પરિહરો ❀ બહુરીન ભવ જલ આઇયે ૧૧

દાસા તન કી અધિક મહિમા ❀ સેવા કુન્ડ નહાઇયે
પ્રેમ ભક્તિ પતિવ્રત દ્દઢ કરો ❀ બહુરિ ન ભવજલ આઇયે ૧૨
યોગી પુરૂષકી અધીક મહિમા ❀ યુક્તિ કુન્ડ નહાઇયે
ચન્દ્ર સુર્ય મન ગગન થિર કરો ❀ બહુરિ ન ભવ જલ આઇયે ૧૩
શ્રોતા વકતાકી અધિક મહિમા ❀ બિચાર કુન્ડ નહાઇયે
સાર શબ્દ ન નિવેર લિજે ❀ બહુરિ ન ભવજલ આઇયે ૧૪
ધર્મદાસ પ્રકાશ સત્તગુરૂ ❀ અકહ કુન્ડ નહાઇયે
સકલ કિલ વિષ ધોય નિર્મલ ❀ બહુરિ ન ભવજલ આઇયે ૧૫
ગુરૂ સંત સમાજ મહિ ❀ ભક્તિ મુક્તિ દ્દઢાઇયે
સુરતિ કરિ સત લોક પહુચે ❀ બહુરિ ન ભવજલ આઇયે ૧૬
સાહેબ કબીર પ્રકાશ કીન્હો ❀ ભલે સુમિતી દ્દઢાઇયે
સાર મેં તત્વસાર દરસે ❀ સોઈ અકહ કહાઇયે ૧૭
ધર્મદાસ તત્વ ખોજ દેખો ❀ તત્વ મેં નિઃતત્વ હૈ
કહે કબીર નિઃતત્વ દરસે ❀ આવા ગમન નિવારિયે ૧૮

॥ અથ પૂનોં માહાત્મ્ય પ્રારમ્ભ ॥

ધર્મદાસ બચન

❀ દોહા ❀

યુગલ પાની તબ જોરિ કર ॥ ધર્મનિ વિનતિ કીન્હ ॥
પૂનોં બ્રત મહાત્મ્ય કહો ॥ સાધન સહિત પ્રબીન ॥

—ઃ ચૌપાઈ ઃ—

ધર્મદાસ વિનવે કર જોરી ❀ અહો સાહેબ ઈક વિનતી મોરી
પૂનોં બ્રતકા મહાતમ ગાવો ❀ ભિન્ન ૨ મોહિ બરણિ સુનાવો

સતગુરુ બચન

અહો ધર્મનિ તુમ ભલી વિચારી ❀ પૂછી કથા સબન હિતકારી
અબ સુનુ બરત મહાતમ સારા ❀ સુનિ તરહિં જીવ કરહિં બિચારા
આદિ પુનોં પુરૂષ નિવાસા ❀ સુરતી નામ અમી પરકાશા
તુમસોં કહોં સુનહુ ધર્મદાસા ❀ આદિ પુનોં કરૌં પ્રકાશા
પુનોં બ્રત પુરૂષ મોહિ દીન્હા ❀ તીન અંક જોરિ મૈં લીન્હા

પૂનોં બ્રત સુરત સે હોઈ ❀ સુરત નામ નિહઅક્ષર સમોઈ
પુનોં કથા મેં કહોં સુનાઈ ❀ જાસોં પાપ સકલ ક્ષય જાઈ
નિરગુન બ્રહ્મ સગુણ ઔતારા ❀ જાસોં જીવ હોય નિસ્તારા
પૂનોં બ્રત કરે જો કોઈ ❀ તાકો આવાગમન ન હોઈ
કામ ક્રોધ મદ લોભ ભુલાવૈ ❀ નિંદા ઈર્ષા દૂર બહાવે
ભર્મ કર્મ પરિહાસ નિવારે ❀ સતગુરુ ચરણ કમલ ચિત ધારે
સત્ત શબ્દ મેં રહે સમાઈ ❀ બહુરિ ન યોની સંકટ આઈ

ધર્મદાસ વચન ॥

ધર્મદાસ વિનવે કર જોરી ❀ સાહેબ સુનિયે બીનતી મોરી
પુનોં કથા ઔર સમુઝાઈ ❀ મોરે જીવ કી સંશય જાઈ

સતગુરુ બ્રચન

કહૈં કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ પૂનોં મહાતમ કરૈં પ્રકાશ
કોટિ અશ્વમેધ કરે જો કોઈ ❀ કોટિન તીરથ ભરમે સોઈ
સકલ પૃથ્વી ફિરે ફલ જોઈ ❀ સો ઈક પુનોં કિયે ફલ હોઈ
બંધન કટે ભક્તિ ઉર છાઈ ❀ ધર્મ અર્થ અરૂ મુક્તિ પાઈ
રાત્રિ જાગરણ કરૈ મન લાઈ ❀ નિરત ગીત વાજિંત્ર બજાઈ
બહુત સ્તુતિ સોં જાગ્રણ કરાઇ ❀ સત્યલોક મેં જાય સમાઈ
જાગ્રણ કરે પ્રેમ લૌ લાવે ❀ સુરતિ નિરતિ સોં ધ્યાન ગલાવે
પૂનોં પ્રાત સ્નાન કરાઈ ❀ ઉજ્જવલ સફેદ વસ્ત્ર પહિરાઈ
કુર કપટ ભાખે નહિં ભાઈ ❀ સત્ય સાહેબ કી અવાજ કરાઈ
એક વાર સુમરે નિજ નામા ❀ કહહિં કબીર નહિ યમસેં કામા
સંઝા જાગ્રણ કો ચલિ જાઈ ❀ પાન પ્રસાદ સાહેબકો ચઢાઈ
જો જીવનકી શક્તિ ન હોઈ ❀ તો પાન પ્રસાદ ભેજહું સોઈ
સો સતગુરૂ અર્પણ કર લેહીં ❀ દયા માંગ પુનિ આપહિ દેહીં
દિન ભોજન નહિં કીજે ભાઈ ❀ રાત્રિ ભોજન ભોગ લગાઈ
ઉજ્જવલ તંદુલ દુધ મેં ધરિયે ❀ ખીર ખાંડ કા ભોજન કરિયે
પીછે સાહેબ કો ભોગ લગાઈ ❀ ધુપ દીપ નિજ હાથ કરાઈ
સૂર્ય લગન મેં ભોજન કીજે ❀ ચંદ્ર લગન મેં ધ્યાન ધરિજે

ચૌદશ લગન પુનોં સુખદાઈ ❀ પરિવા લગન કરો મત ભાઈ
ઘડી બતીસ કે ચાલીસ સોઈ ❀ પરિવા ઘડી ન આવન દોઈ
પુનોં માહીં પારણે કીજે, ❀ પરવા ભેદ કહે ના લીજે
પુનોં થોડી ઘડી રહાહીં ❀ તબ ચૌદસ મેં બ્રત કરાહીં
ચાર પ્રહર જાગ્રણ કરીજે ❀ ઘરમેં બૈઠ કબહું ના રહીજે
ચાર પ્રહર જો બની નહિં આવૈ ❀ તો અર્ધ રાત્રિ જાગ્રણ કરાવૈ
આધા, માહિં પહર બતાઉં ❀ પહર માહિં જો ઘડી ઠહરાઉ
ક્ષણ માત્ર જો જાગ્રણ કરાવૈ ❀ તાકા પાપ ભસ્મ હોય જાવૈ
હોમે અગિન કાષ્ટ કી નાઇ ❀ સકલ પાપ તુરતે મિટ જાઈ
પુનોં બ્રત જાગ્રણ નહિ કરહીં ❀ બ્રત સંપુરણ ના અનુસરહીં

ધર્મદાસ વચન ॥

જાગ્રણ કહો કૌન કો કહિયે ❀ તાકો ભેદ સકલ સુનિ લહિયે

સત્તગુરૂ વચન ॥

સુરત રૂહે, સાહેબ કે માહીં ❀ ભજન કરે મન ભટકે નાહીં
જાગ્રણ કથા સત્ય હૈ ભાઈ ❀ બિન જાગ્રણ કહુ ગતિ નહિં પાઈ
તાતે સકલ કથા સુનિ લીજે ❀ શ્રદ્ધા ધરકે જાગ્રણ કીજે
પુનિ ફિર સુન જાગ્રણકી ટીકા ❀ વહ જાગ્રણ હોવે નહિ નીકા
સારી રાત નિદ નહિ આવૈ ❀ ભજન ગાન મહં ચિત્તના લવૈ
નિંદા કરે ઝુઠ લબરાઈ ❀ સો જાગ્રણ નહિં કહિયે ભાઇ
તાતે ગુરૂ ગમ હૃદય ધરો ❀ જાગ્રણ બનિ આયે સો કરો
બાલ વૃદ્ધ રોગી નરનારી ❀ પહર ઘડી ક્ષણ જાગ્રણ સારી
શ્રધ્ધા હીન રહે નર સુતા ❀ તાકહં વિઘ્ન કરૈ યમદુતા
જાગ્રણ કરે પ્રેમ લવ લાવૈ ❀ અમર હોય સતલોક સિધાવૈ
પુનોં પ્રાત સ્નાન કરાઇ ❀ સાધ સંતમેં રૂચિ ઉપજાઈ
સંતન કો ચરણામૃત લેહીં ❀ તાકો સતગુરૂ બહુ સુખ દેહીં
સાધ અતીતી દ્વાર કોઈ આવૈ ❀ પ્રેમસહિત જલ આશન કરાવૈ
શક્તિ હોય સોઈ ભોજન દીજે ❀ સંત જિંવાય પ્રેમ ફલ લીજે
ષટ દર્શન અભ્યાગત કોઈ ❀ દ્વારૈ આય વિમુખ નહિ હોઇ

ઐસો પૂનોં વ્રત રહૈ નિશાંકા ❀ સબહી સુનો રાવ અરૂ રંકા
પૂનોં કથા જો સુનૈ સુનાવૈ ❀ આપ તરે જિવ ઔર તરાવૈ
ઉચ્છિષ્ટ ભોજન કરો ન ભાઈ ❀ પરઘર ભોજન કરન ન જાઈ
ગુરૂ સેવા કર સાંચય બોલૈ ❀ પૂનોં વ્રત કબહું નહિ ડોલૈ
પૂનોં વ્રત સદાહી કીજે ❀ માસ માસ દેહી સુખ લીજે
આપ કરે ઔરન કરવાવૈ ❀ પૂનોં વ્રત કો ભેદ બતાવૈ
પૂનોં વ્રત ઇંદ્રી દૃઢ રાખૈ ❀ હૃદય નામ પુરૂષ કા ગાવૈ
પૂનોં છાંડિ અન્ય વ્રત કરહીં ❀ વિના ભેદ કૈસે ઉદ્ધરહીં
સત્ય નામ સુમિરે એક ધારા ❀ પુનોં વ્રત પુરૂષ કો પ્યારા
પુનોં વ્રત કરે મન લાઈ ❀ સર્વ સિદ્ધિ તા ઘર મેં આઈ
સુખી હોય ભક્તિ બહુ પાવૈ ❀ ગર્ભવાસ મેં બહુરિ ન આવૈ

ધર્મદાસ વચન ॥

ધર્મદાસ વિનતી અનુસારી ❀ અહો સાહેબ ઇક અરજ હમારી
આપ કહો પુનોં વ્રત કરિયે ❀ દુઃખ સુખ મેં કૈસે અનુસરિયે
મૂયે સૂતક કૌન હિ કારણ ❀ તેહિ કર ભેદ કહો ભવતારણ

સત્તગુરૂ બચન ॥

કહે કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ સકલ ભેદ મૈં કરૈં પ્રકાશા
ભક્ત એક વણિક સો વેશા ❀ જિને લીન્હો ગુરૂ ઉપદેશા
પુનોં વ્રત કરૈ એક ધારા ❀ સુમરે સત્તગુરૂ નામ પિયારા
નારી પુરૂષ એક ચિત કીન્હા ❀ ભાવ ભક્તિ પરવાના લીન્હા
લક્ષમીહીન ઉદર જો ભરે ❀ તાહી મેં પરમારથ કરે
એક દિન પુરૂષ વણિજે ગયઉ ❀ પીછે ઉનકે પુત્ર હિ ભયઉ
સખિયાં કહૈં રસોઈ કીજે ❀ યાકો બેગિ અન્ન જલ દીજે
તબ સુન કહૈ પુત્ર કી માતા ❀ સખિયન સોં સમઝાઈ બાતા
પુનોં વ્રત કરૈં નિત નેમા ❀ કૈસે છોડું સત્તગુરૂ પ્રેમા
પુનોં વ્રત મેં અન્ન ન લીજે ❀ સત્ત નામ કા સુમરણ કીજે
કહૈં સખિયાં સૂતક શુધ્ધ નાહીં ❀ શુધ્ધ હોય તબ વ્રત કરાહીં
તબ વહ કહૈ સુનોરી બાઈ ❀ દેહ અશુધ્ધ સદા ચલિ આઈ

સુમરન કરત અર્ધમંતર જાઈ ❀ બ્રત કો સંતકે લાગે નાઈ
એસે કહત દિવસ સબ ગયઉ ❀ પુનોં બ્રત સહજહિ ભયઉ
સંખી પડોસિન કરી રસોઈ ❀ ભોગ લગાય પંરસા દોઈ
એક પારસ લેકર ચાલી ❀ વાકુ કહૈ જીમ લે આલી
તાહિ સમેય વાકો પતિ આયો ❀ તબ વાકો લે આન જિમાયો
કરિ ભોજન સુમરન ચિત લાયે ❀ પુરૂષ ધ્યાન મેં સુરત લગાયે
વે દોઉ કા પ્રેમ સુહાવા ❀ સંત દોઈ પુનિ દર્શ દિખાવા
દોનો ઉઠ ચરનન લપટાઈ ❀ દંપતી મિલિ દોઉ પ્રેમ બઢાઈ
હમહી આય પ્રગટ તબ ભયઊ ❀ દુઃખ દરિદ્ર સકલ મિટ ગયઊ
ગયો દરિદ્ર લક્ષ્મી ઘર આઈ ❀ પરમારથ હિત બહુત લુટાઈ
પાંચ સંત લે હમ પધારે ❀ ઉન દોનોં કા કારજ સારે
કરિ ચૌકા પરવાના દીન્હા ❀ જાય સતલોક બસેરા કીન્હા

❀ દોહા ❀

ભક્તિ ભાવ ભાદો નદી ॥ સબૈં ચલી ઉતરાય ।
સરિતા સોઈ સરાહિયે ॥ જો જેષ્ઠ માસ ઠહરાય ॥

—: ચૌપાઇ :—

કરિ બ્રત મહાજનકી ગતિ ભઈ ❀ સો ધર્મનિ હમ તુમસોં કહી
જો ફિર તુમ્હરે સંશય આહી ❀ પુછહૂ ભેદ કહોં મૈં તાહી

ધર્મદાસ વચન ॥

ધર્મદાસ વિનવે કર જોરી ❀ સુનિયે સાહેબ વિનતી મોરી
તુમ પ્રભુ દયાવંત હો સ્વામી ❀ સબ ઘટ કે હો અંતરજામી
ફિર એક પુછન કી આશા ❀ તાકો સ્વામી કરહુ પ્રકાશા
ઔર બ્રત સબ કરે કરાવૈં ❀ પુનોં બ્રતસે દુર રહાવે
ઔર બ્રત એકાદશી કરહીં ❀ પુનોં ચિતમેં કબહું ન ધરહીં
સો કારણ કવન હૈ સ્વામી ❀ સકલ ભેદ કહો અંતરયામી

સત્તગુરૂ વચન ॥

કહૈં કબીર સુનહુ ધર્મદાસા ❀ સકલ ભેદ મૈં કરૌં પ્રકાશા
અહો ધર્મનિ તુમ પુછી નીકી ❀ સો સુન રૂચિ ઉપજે સબહીકી

ઔર વ્રત સુગમ હે ભાઈ ❀ પુનોં વ્રત સદા સુખદાઈ
ઔર વ્રત સબ કરૈં કરાવૈ ❀ પુનોં વ્રત કા ભેદ ન પાવૈ
અબ મેં ભેદ ગોય નહિ રાખોં ❀ રચના રચિ આદિ સો ભાખોં
પ્રથમ આપ પુરૂષ થે એકા ❀ રચના રચિ ફિર કિયે અનેકા
સત્ય લોકમેં જિનકર બાસા ❀ રવિ શસિ અનંત કોટ પરકાશા
સો સાહેબ હૈં સિરજનહારા ❀ વાકો નહિં જાને સંસારા
પુરૂષ તેજ બરનો નહિં જાઈ ❀ જગમગ રવિશશિ અનંતલજાઇ
સનમુખ હંસ અનંત બિરાજે ❀ જગમગ જગમગ છબિ તે છાજે
અમૃત ભોજન કરહિં અહારા ❀ પરમ પુરૂષ છબિ નિરખ નિહારા
વહાં જીવ પહુંચ હોય ન ત્રાસા ❀ અમર હોય સુખ કરહી વિલાસા
પરમ પુરૂષ ફિર રચના ઠાની ❀ રચેઉ નિરંજન આદિ ભવાની
ઇન દોઉ ભેદ પુરૂષ તે પાયા ❀ ફિર રચના કા સાજ ચલાયા
અણ્ડ કોર ઓંકાર બનાયા ❀ બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંભુ ઉપજાયા
ઇન તીનોં મીલી કીન્હ પસારા ❀ ખંડ બ્રહ્માંડ સુરનર અવતારા
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ બનાયો ❀ તીન લોક ઐસે નિરમાયો
બ્રહ્મા રચે વિષ્ણુ સુખવાસા ❀ રૂદ્ર કરે સબહિંન કર નાશા
તીન લોક મેં અમલ પસારા ❀ સો હે સત લોકસે ન્યારા
તીન લોક મેં રાજ કરાવે ❀ પુરૂષ પાસ કબહું નહિં જાવૈ
તીન લોક કે ઉપર ધામા ❀ પરમ પુરૂષ જહ કરે વિસરામા
પ્રથમ જીવ સબ વહાંસે આયે ❀ યહાં આય વહ લોક ભુલાયે
વાકો જાનત હે ત્રય દેવા ❀ જીવન કો ન બતાવે ભેવા
સો કબહું કહે નાસ્વમમ ❀ રાખા ચહે રાજ પુનિ અપનમ
ઇન તો જાન બૂઝ ગહિ મૌના ❀ પૂનોં પુરૂષ ભેદ કહે કૌના
બિના ભેદ જીવ કૈસે પાવે ❀ તીન લોક ચૌરાસીમ જાવૈ
કબહૂં સ્વર્ગ લોક બિલસાવૈ ❀ કબહૂં નરક માહિં પધરાવૈ
કબહુ મૃત્યુ લોકકે માહીં ❀ જિવ થિરતા કહું પાવત નાહીં
એસે સુની જીવન કી ત્રાસા ❀ પરમ પુરૂપ મુખ વચન પ્રકાશા
હમકો કહ્યો બેગિ તુમ જાવો ❀ ભક્તિ જ્ઞાન દે જીવ ચિતાવો

મૈં હૂં પરમ પુરૂષ કા દાસા ❀ સત્ય લોક મેં હૈ રહિવાસા
આજ્ઞા પાય જગત મેં આઊં ❀ કહૂં ગુપ્ત કહૂં પ્રગટ રહાઊં
નહિ મેરે હાડ ચામ અરૂ માંસા ❀ મૈં નહિં પર્યો ગરભ નિવાસા
જીવ ઉબારન જગ મેં આઊં ❀ સમઝે તાહિ લોક પહુચાઊં
જો તુમ પૂછેઉ બ્રત વિચારૂ ❀ ધર્મનિ સુનો સકલ યહ સારૂ
બહુત પ્રકાર જીવબ્રત કરહીં ❀ સો સબ તીન લોક મે રહહીં
પૂનોં મહિમા પુરુષ બખાની ❀ સત્યલોક કી સદા નિશાની
કહે બિના યહ ભેદ ન પાવૈ ❀ કહૈં સુને જબ ઉરમેં આવૈ
બ્રત કરે અરૂ ભજન વિલાસા ❀ સુરત રખે સતગુરૂ કે પાસા
સો જીવ સત્યલોક સિધાવે ❀ ફિર ભવસાગર પગના કારે
ઔર બ્રત એકાદશી કરહીં ❀ ચૌબિસોં કા ફલ મન ધરહીં
ચૌબિસ કા ફલ ન્યારા ન્યારા ❀ તાકા મત ચૌબીસ બિસ્તારા
ફલ કારન જો બ્રત કરાઇ ❀ ફલ ભુગતે ફિર કછુ ન રહાઈ
તાતે ફલ કો આશ નિવારે ❀ પરમ પુરૂષ દરશન ચિત ધારે
મુસલમાન જો રોજા કરહીં ❀ ફિર ફિર યમ કે ફંદા પરહીં
રોજા કરેં દયા ઉર નાહીં ❀ જીવ બધી વે યમપુર જાહીં
યહ તો કર્મકાંડ વ્યવહારા, ❀ મુક્તિ ભેદ હૈ ઇનસે ન્યારા
પુનોં બ્રત મૂલ લે રાખા ❀ ઔર બ્રત સબહી હૈ શાખા
પરમ પુરુષ મન કીન્હ બિચારા ❀ પુનોં બ્રત મુક્તિ વિસ્તારા
પુનોં બ્રત કરે લવ લાઈ ❀ પુરૂષ પ્રતાપ પરમ સુખદાઈ
સુખ સાગર મેં રહે સમાઈ ❀ ફિર નહિં હંસા ભવજલ આઈ
એઠ જુઠ સે રહે નિનારા ❀ કહે કબીર વહ હંસ હમારા

❀ દોહા ❀

પ્રથમ મંદિર ઝરાયકે ॥ ચૌકા દેય પુતાય ॥
મહા પ્રસાદ બનાય કે ॥ સત્તગુરૂ ભોગ લગાય ॥

—: ચૌપાઈ :—

તબ દીપક લે આન પ્રકાશા ❀ સત્તલોક ઉન કીન્હા વાસા
ઝિલમિલ જોત વરે પરકાસૂ ❀ ભજન કરે મન થિરકર તાસૂ

અજર વસ્તુ કો પાવે ભેદા ❀ કહૈં કબીર સો હંસ અછેદા
ઉત્તમ ચંદન પુષ્પ કી માલા ❀ વંદન બાર રચી ધર્મશાલા
ઉત્તમ તિથિ અરૂ વ્રત ચિત ધરહીં ❀ નારી પુરૂષ નહિં સંગમ કરહીં
પુનોં પુરૂષ નારી નહિં સંગા ❀ તાકો કાલ કરે નહિં દંગા

❀ દોહા ❀

પુરન માસી સદા નિવાસી ॥ અમરલોક સે આઈ હૈ
યહી બ્રત કરો ભાઈ સાધુ ॥ બંદીછોર બતાઈ હૈ

—: ચૌપાઈ :—

પુનોં મહાતમ સુને સુનાવૈ ❀ ચૌરાસી મેં બહુરી ને આવૈ
પુનોં પાઠ કરે નિત નેમા ❀ ભક્તિ હોય હીય ઉપજે પ્રેમા
નિત્ય નેમ જો બનિ નહિં આવૈ ❀ તો પૂનોં દિન અવશિ કરાવૈ
નિત્ય નેમ જો સુને સુનાવૈ ❀ તાકો કાલ દગા મિટ જાવૈ
કરહિં પુરુષ તિનકી રખવારી ❀ અમર લોક મહં લે બૈઠારી
સબહિં દેવતા કરેં બડાઈ ❀ ધન્ય હંસા સતલોક સિધાઈ
બ્રહ્મ વિષ્ણુ શંભુ સબ ગાવૈ ❀ ધન્ય હંસા સતલોક સિધાવૈ
કહહિં કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ પરમહિ પદકી રાખો આશા
પૂનોં મહાતમ કહંલગ કહિયે ❀ સુનો ધર્મદાસ પરમપદ લહિયે
તુમ પૂછી હમ કથા સુનાઈ ❀ સુન સમઝહિ સો સતગતિ પાઈ

❀ દોહા ❀

મુક્તિ ભેદ તુમસે કહ્યો ॥ દૃઢ કર રાખ શરીર ॥
નિરભય હોય નિઃશંક ભજુ ॥ સહજે મિલે કબીર ॥

—: ચૌપાઈ:—

હમ કછુ પક્ષપાત નહિં રાખી ❀ સબ જીવન કે હિત કી ભાખી
પરમ પુરુષ કી મહિમા ગાઈ ❀ સોઈ પુરુષ જિન સૃષ્ટિ બનાઈ
નામ મહાતમ પ્રગટ જગ ભાખા ❀ સો પ્રસિદ્ધ કછુ ગોય ન રાખા
ફિર બરણ્યો સંતન કે આગે ❀ જીવ તરહિંજોહિ સંગત લાગે
પુનિ સતગુરુકી મહિમા કહી ❀ ગુરુ સોઇ સકલશિરોમણિ સહિ
જીવ બરાબર યા જગ માહીં ❀ બિન ગુરુગમ કોઉ કી ગતિ નાહીં

❀ દોહા ❀

રામ કૃષ્ણ સોં કો બડા ॥ ઉનહૂં તો ગુરુ કીન્હા ॥
તીન લોક કે વે ધની ॥ સો ગુરુ આગે આધીન ॥

—: ચૌપાઈ :—

જો યહ કથા ગુરુમુખ સુનહીં ❀ સુનત પ્રેમ હુલસ હિય ગુનહીં
ગુરુવિમુખન કે મન નહિ ભાવે ❀ કરમ ચિકનિયા નિંદા લાવે
તિનકો ફલ ભુગતેયગે સાહી ❀ પ્રથમ હિ મૂરખ ચેતે નાહી
હોય ચેતન સુમરેહિ ચિતલાઇ ❀ સુન ધર્મનિ સો જીવ સુખ પાઈ
સુખ પાય બઢાય પ્રેમ ❀ સતગુરૂ સંત જન કૃપા કરૈ
કર બ્રત ધર વિશ્વાસ ઉર ❀ જીવ સકલ સંકટ દુઃખ હરૈ
કહા કથા પુનોં સુન હિય ધરે ❀ ભક્તિ નિરમલ પાવહી
દઢ નેમ વ્રત કર પ્રેમ પ્રાપ્ની ❀ દુત તેહિ ન સંતાવહી
યહ ભક્તિ ખાંડા ધાર કઠિન ❀ કરાલ કોઉ દો પગ ધરૈ
પુરૂષા તરહી શત કોટી તે ❀ કર બહુરિ ભવજલ નહિ પરૈ
સુનિ બચન સતગુરૂ દાસ ધરમનિ ❀ વિવિધ વિધ સ્તુતિ કરૈ
હિય પુલકી જલ ભર નયન ગહિ ❀ કમલ રજ શિરપર ધરૈ

॥ સોરઠા ॥

ગહે ચરણ લપટાય ॥ ધર્મદાસ ઉઠ વિનય કરે
દીન્હો મોહિ લખાય ॥ પુનો મહાતમ ભેદ ગુરૂ

શુભ પુહુપ દીપ બસવાની ❀ સત્ય પુરૂષ રૂપ લખાવની
રાગાદિ દોષ મિટાવની ❀ હૈ કથા અતિ મન જાવાની
નિજ જ્ઞાન ભક્તિ પાવની ❀ દુઃખ દ્વદ્વ દાહ નશાવની
વૈરાગ્ય યોગ બધાવની ❀ શુભ ધર્મ સર્વ સિખાવની
બ્રહ્માંડ આદિ બતાવની ❀ અરૂ મધ્ય અંત દિખાવની
જિહિ શ્રવણ સબ સિધિ પાપની ❀ અરથાદિ મોક્ષ પઠાવની

॥ ઇતિશ્રી પૂનોં મહાત્મ્ય સંપુર્ણ ॥

અર્જી નામ

કરત હું પુકાર ❀ મોર તુમહી હો આધાર
સુનિયે વેગહિં ગોહાર ❀સાહબ બાર કાહે લાયે વહો

બડે બડે સંકટ મેં ❀ સંતન સહાય કીન્હો,
રાખી પ્રન જન કો ❀ નિજ પૈજહૂ હાયેવ હો
જન કો દુખીત દેખી ❀ સંત કો કલાપ મેટી
દુખ, દહન દાપ ❀ સુખસાગર દેન આયેવ હો
સેતુ બન્ધ બાધિવે કો ❀ રામ ચન્દ્ર કીયે બીચાર
લિખિ સત રેખા ❀ જલ પાહન ઉતરાયેવ હો
દ્વાપર પગુ, ધારે ❀ નિસ્તારે નૃપ વધુ વ્યાલ
વિષમ ઉતારે જમ, ફંદ ❀ તે છોડાયેવ હો
પંડ્ડે કે કુમાર બિકલ ❀ યજ્ઞ કે પ્રકાર બૂઝે
સંસય કી, ધાર, હાર ❀ શીશ ભૂમી લાયેવ હો
વાકો, યજ્ઞ, સાર્યો ❀ વિડારો દુખ દારૂણ તે
સકલ ભેષ ભૂપન મિલિ ❀ જય જય ઉચરેયેવ હો
કલઉ તન, ધારે ❀ સબ ભેષન કે કાજ સારે
પ્રથમ, પુરૂષોતપુરી ❀ દેવલ, થપાયેવ હો
સાગર હટાયે ❀ ભ્રમ, ભોજન મિટાયે
પ્રગટે અનંત રૂપ ❀ ચકિત દ્વજ ભયે હો
બલખ, સિધારે ❀ છુડાયે બહુ ભેષન કો
દ્દહાઈ સુલતાન શાહ ❀ ભક્તિ મારગ ચલાયેવ હો
સિન્ધુ બોહિત બચાયે ❀ દાહ પંડા કે બુઝાયે
આયે નગર કાશી ❀ પુરવાસી ગુણ ગાયેવ હો
ચર્ચા ભઇ ભારી ❀ કાજી પંડિત પચિહારી
ઇસ્મ કો ફેર સાહ ❀ સિકન્દર સમઝાયે હો
શેખ તકી બાર બાર ❀ કસની લેકે રહો હાર
કુદરત કમાલ સુત ❀ મૃતક જિલાયેવ હો
ગોરખપુર મગહર બોધે ❀ દોઉ દીન પર મોધે
બાદો ગઢ બઘેલા રાના ❀ ખાના સચુ પાયે હો
કૌતુક દિખાયે તહાં ❀ નદી અમી બહાયેવ હો
ધાયે નર નારી ❀ મન વ છિત ફ્લ પાયેવ હો
જીવન કે ધની હો ❀ દુઃખ શકટ કાટન હો

જૈસી જાકી આસ ❀ તાકો તૈસેહી પુરાયેવ હો
બટ કેર બીજ બોયે ❀ ખોજી જ્ઞાની :રહે જોય
સંસય મિટાયે ❀ જન જ્ઞાની સમુઝાયેવ હો
હેરત રહેયવ તુમરી ઔર ❀ કૃપા કરો કછુ કોર
નિરખત હો આપી ઔર ❀ કાહુ નહિં ધાયેવ હો
પુત્ર સપુત ઔ કપુત ❀ લાજ પિતા જનની કો
આપનો પ્રણ જાની ❀ નહી બિલગાયેવ હો
જાકો જન બિકલ ❀ કલ કૈસો સાહેબ કો
દાસ કી હંસાઈ ❀ ઠકુરાઈ હસી જાઈ હો
બંદી છોર નામ તેરા ❀ બેગી બન્દ છોર મેર
હુંતો અધીન તેરો ચેરો ❀ કહા અનેરો ઠહરાયેવ હો
તુમ્હારો બલ જલ ઠાન ❀ જીવન કો દીન્હો પ્રાન
સુનિ લિજૈ બિનતી ધ્યાન ❀ ધર્મની ગોહરાયેવ હો
તબૈ પ્રગટે સત્તગુરૂ કબીર ❀ ધર્મની ચિત્ત ધરો ધીર
તન પુલકીત ચછુ નીર ❀ ધાય પાય લાગે હો
ધર્મનિ કો દેખ બિકલ ❀ બોલે સાહબ પર્મ પ્રકાશ
દયા શક્તિ સત્તગુરૂ ફેકા ❀ બડા દુઃખ ગયેવ હો
પગ પૈકટ ગયો છુટ ❀ ગુફા દ્વાર નિપટ ગયો છુટ
ભયો જમરાજ ઘર લુટ ❀ લિખ દુર્જન સબ જાગે હો
દારપાર કીન્હો સોર ❀ સબે ધાયે ચહુ ઓર
કરત કલાપ સોર ❀ પુત્ર દુઃખિ શાહ હો
દંપતિ કહે કર જોરી ❀ પુત્ર ઈન મારા મોર
હમહું કસ કરબ ઓર ❀ પુત્ર બીના અનુરાગે હો
તબ બોલે સત નામ બૈન ❀ સાહૂ હદય રાખુ ચેન
તેરા સુત મિલે એન ❀ તજ કુબુધિ કાગ હો
સાજિ આરતી અનુમાન ❀ શાહુ સુત કો દીન્હો પાન
તબ બાલક ગોહરાન ❀ લોક શોભા અનુરાગ હો
ધર્મનિ ચિત ભયે આનંદ ❀ મિટે સકલ કાલ દંડ
કહી સંતનામ બંદી ❀ ચૂક બકસાયેવ હો

ધર્મની દાસાનુ દાસ ❀ સત નામ ગહ્યો બિશ્વાસ
સત કબીર આયે પ્રેમ ❀ ઉમંગ રસ પાગે હો

॥ અથ ચેતાવની ॥

૫

કબીર જમન જાય પુકારીયા ❀ ધર્મરાય દરબાર
હંસ મવાસી હોય રહા ❀ લગે ન ફાસ હમાર ૧
હમારી સંકા ના કરે ❀ તુમ્હરી ધરે ન ધીર
સત્તગુરૂ કે બલ ગાજહિ ❀ કહે કબીર કબીર ૨
કબીર કહે વાકો જાનદે ❀ મેરી દશી ન જાય
ખેવટિયા કે નાવ પર ❀ ચઢે ઘનેરે આય ૩
બાજા બાજે રહિત કા ❀ પરા નગર મેં સોર
સતગુરૂ ખસમ કબીર હૈં ❀ (મોહિં) નજર ન આવે ઔર ૪
સતકા શબ્દ સુન ભઈ ❀ ફકીરી અદલ બાદશાહી
સાધુ બંદગી દિદાર ❀ સહજે ઉતરે સાયર પાર ૫
સોહંગ શબ્દ સો કર પ્રીત ❀ અનુભે અખંડ ઘરકો જીત
તન મે ખબર કર ભાઈ ❀ જામે નામ રૂસનાઈ ૬
સુરતિ નગર બસ્તી ખુબ ❀ બેહદ ઉલટી ચઢિ મહબુબ
સુરતિ નગર મેં કર સેલ ❀ જામે આતમા કો મહેલ ૭
અમરી મૂલ સંધિ મિલાવ ❀ તાપર રાખો બાયાં પાવ
દહિના મધ્ય મેં ધરના ❀ આસન અમર યો કરના ૮
દ્વાદશ પવન ભર પીજે ❀ શશી ઘર ઉલટિ ચઢિ લીજે
તન મન વારના કીજે ❀ ઉલટ નિજ નામ રસ પીજે ૯
તન મન સહિત રાખો સ્વાસ ❀ ઇસ બિધિ કરો બેહદ બાસ
દોનો નૈન કો કર બાન ❀ ભોરા ઉલટ કસ કમાન ૧૦
પર્બત છકે દરિયા જાન ❀ કર ત્રિકુટી અસ્નાન
સહજે પરસ પદ નિરવાન ❀ તેરા મિટે આવા જાન ૧૧
જામે ગૈબ કા બાજાર ❀ સરવર દોઈ દીસે પાર
તા બીચ ખડે કુદરતી ઝાડ ❀ શોભા કોટિ અગમ અપાર ૧૨

લાગે નવ લાખ તારા ફૂલ ❀ કિરને કોટિ જડિયા મૂલ
તાકો દેખના મત ભૂલ ❀ રમતા રામ આપ રસૂલ ૧૩
માયા ભર્મ કી કાચી ❀ દેખો અન્દર કી સાચી
બર્ષે નીર વિન મોતી ❀ ચન્દાસુરકી જ્યોતી ૧૪
ઝલકે ઝિલમિલા નારી ❀ તા બિચ અલ્પ હૈ કયારી
માનો પ્રેમ કી ઝારી ❀ ખુલી હૈ અગમ કી બારી ૧૫
બેડા ભર્મ કા ખોયા ❀ દીપક નામ કા જોયા
જોગી યુક્તિ સે જીવે ❀ પ્યાલા પ્રેમ કા પીવૈ ૧૬
મૌલા પીવ કો દીજે ❀ તન મન કુરબાન કર લીજે
પડી હૈ પ્રેમ કી ફાંસી ❀ મનુવા ગગન કા બાસી ૧૭
બાજે બીના તંતી તૂર ❀ સહજે ઉગે પશ્ચિમ સૂર
ભંવરા સુગંધ કા પ્યાસા ❀ કિયા હૈ કમલ મેં બાસા ૧૮
રમતા હંસ હૈ રાજા ❀ સહજે પલક અવાજા
સુન્દર શ્યામ ઘન આયા ❀ બાદલ ગગન મે છાયા ૧૯
અમૃત બુન્દ ઝડિ લાયા ❀ દેખ દોઈ નૈન લલચાયા
અજપ દીદાર કો પાયા ❀ દરિયા સહજ મે નહાયા ૨૦
દરિયા ઉલટિ ઉમંગે નીર ❀ તા બીચ ચલે ચૌસઠ છીર
હંસા આન બૈઠે તીર ❀ સહજે ચુગૈ મુક્તા હીર ૨૧
મિલા હૈ પ્રેમકા પ્યાલા ❀ નહિં હૈ નૈન સો ન્યારા
જીવત મૃતક ન વ્યાપે કાલ ❀ જો ત્રિકુટી સે પલક ન ટાર ૨૨
પલકા પીવ સો લાગા ❀ ધોખા દિલ કા ભાગા
ચિતવાની ચિત જોઈ બિલાસ ❀ જબલગ રહે પિંજર સ્વાંસ ૨૩
સોહં શબ્દ અજપા જાપ ❀ જહાં કબીર સાહેબ આપહિ આપ

સાખી

ચિતાબની ચિત લાગિ રહે ❀ યહ ગતી લેખ ન કોઈ
અગમ પંથ કે મહલ મેં ❀ અનહદ બાની હોય ૨
ઝંડા રોપા ગૈબ કા ❀ દોય પરબત કે સંધ
સાધુ પિછાને શબ્દ કો ❀ દ્રષ્ટિ કમલ કર બંધ ૩

ઝલક જોતી ઝિલમિલી ❀ બિન બાતી બિન તેલ
ચહુ દિશ સૂરજ ઉગિયા ❀ એસા અદભુત ખેલ ૪
જાગૃત રુપી રહત હૈ ❀ સતં મત ગહ કબીર
અજર નામ બિનસે નહીં ❀ સોહંગ સતં કબીર ૫

❀ જ્ઞાન ગુદડી ❀

ધર્મદાસ વિનવે કર જોરી ❀ સાહેબ સુનિયે બિનતી મોરી
કાયા ગુદડી કા કહો સંદેશા ❀ જાસે મિટે જીવ કા અંદેશા
અલખ પુરૂષ જબ કિયા બિચારા ❀ લખ ચૌરાસી ધાગા ડારા
પાંચ તત્વ કી ગુદરી બીના ❀ તીન ગુનન સે ઠાંઢી કીના
તામે જીવ બ્રહ્મ ઔ માયા ❀ સમરથ એસા ખેલ બનાયા
જીવન પાંચ પચીસો લાગે ❀ કામ ક્રોધ મોહ મદ પાગે
કાયા ગુદડી કા બિસ્તારા ❀ દેખો સંતો અગમ સિંગારા
ચાંદ સુરજ દો પેવદ લાગે ❀ ગુરૂ પ્રતાપ સે સોવત જાગે
શબ્દ કી સુઈ સુરતી કા ડોરા ❀ જ્ઞાનકી ડોભન સિરજન જોરા
અબ ગુદડી કી કર હુસિયારી ❀ દાગ ન લાગે દેખ બિચારી
સુમતિ કે સાબુન સિરજન ધોઈ ❀ કુમતિ મૈલ કો ડારો ખોઈ
જીન ગુદડી કા કિયા બીચારા ❀ સો જન ભેટે સિરજન હારા
ધિરજ ધુની ધ્યાન કર આસન ❀ સતકી કોપીન સહજ સિંહાસન
યુતિ કમંડલ કર ગહિ લીન્હા ❀ પ્રેમ પાવડી મુર્શિદ ચીન્હા
સેલ્હી સીલ બિબેક કી માલા ❀ દયા કી ટોપી તન ધર્મશાલા
મિહર મતગા મત બૈશાખી ❀ મૃગ છાલા મનહી કો રાખી
નિશ્ચય ધોતી પવન જનેઉ ❀ અજપા જપે સો જાને ભેઉ
રહે નિરંતર સત્તગુરુ દાયા ❀ સાધુ સંગતિ કરિ સબ કુછ પાયા
લૌ કી લકુટી હૃદયા ઝારી ❀ છમા ખડાઉ પહિર બહોરી
મુક્તિ મેખલા સુકૃત સુમિરણી ❀ પ્રેમ પિયાલા પિવે મૌની
ઉદાશ કુબરી કલહ નિવારી ❀ મમતા કુતી કો લલકારી
યુક્તિ જ જીગ બાંધિ જબ લીન્હા ❀ અગમ અગોચર ખિરકી ચીન્હા
વૈરાગ ત્યાગ બિજ્ઞાન નિધાના ❀ તત્વ તિલક દીન્હા નિર્બાના
ગુરૂ ગમ ચકમક મનસા તુવા ❀ બ્રહ્મ અગ્નિ પ્રગટ કર મૂવા

શંશય સોક શકલ ભ્રમ જારા ❀ પાચ પચીસો પ્રગટ મારા
દિલ કા દરપડ દુબિધા ખોઈ ❀ સો બૈરાગી પકકા હોઈ
સુન્ન મહેલ મેં ફેરી દેઈ ❀ અમત રસ કી ભિક્ષા લેઇ
દુઃખ સુખ મેલા જગે કા ભાઉ ❀ ત્રિવેણી કે ઘાટ નહાઉ
તન મન સોધ ભયા જબ જ્ઞાના ❀ તબ લખ પાવે પદ નિરવાના
અષ્ટ કમલ દલ ચકકર સૂઝે ❀ યોગી આપ આપ મેં બૂઝે
ઇંગલા પિંગલા કે ઘર જોઈ ❀ સુખમન માહી રહે ઠહરાઈ
ઓડહં સોડહ તત્વ બિચારા ❀ બક નાલ મેં કિયા સંભારા
મન કો મરિ ગગન ચઢી જાઈ ❀ માન સરોવર પૈઠિ નહાઈ
અનહદ નાદ નામ કી પૂજા ❀ બ્રહ્મ બૈરાગ્ય દેવ નહિં દુજા
છુટિ ગયે કશમલ કર્મજ લેખા ❀ યહ નૈનન સાહબ કો દેખા
અહંકાર અભિમાન બિડારા ❀ ઘટકા ચૌકા કર ઉજીયારા
ચિતકર ચંદન મનસા ફૂલા ❀ હિતકર સમપુટ કરિલે મૂલા
શ્રધ્ધા ચંવર પ્રીતી કર ધુપા ❀ નવતમ નામ સાહબ કો રૂપા
ગુદડી પહિરે આપ અલેખા ❀ જિન યહ પ્રગટ ચલાયેવ ભેખા
સાહબ કબીર બકસ જબ દીન્હા ❀ સુરનર મુનિસબ ગુદડી લીન્હા
જ્ઞાન ગુદડી પઢે પ્રભાતા ❀ જન્મ જન્મ કે પાતક જાતા
જ્ઞાના ગુદડી પડે મધ્યાના ❀ સો લખી પાવે પદ નિરવાના
સંધ્યા સુમિરણ જો નર કરહીં ❀ જરા મરણ ભવ સાગર તરહીં
કહે કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ જ્ઞાન ગુદડી કરો પ્રકાશા

સાખી

માલા ટોપી સુમિરની ❀ સતગુરૂ દિયા બકશીશ
પલપલ ગુરૂ કો બંદગી ❀ ચરણ નમાવુ શીશ ૧
ભવભંજન દુઃખ પરિહરણ❀ અમ્બર કરન શરીર
આદિ યુગાદિ આપ હો ❀ ચારો યુગ કબીર ૨
બંદીછોર કહાઇયા ❀ બલખ શહર મંઝાર
છુટે બંધન ભેખ કા ❀ ધન્ય ધન્ય કહે સંસાર ૩
મૈં કબીર બિચલુ નહીં ❀ શબ્દ મોર સમરથ
વાકો લોક પઠાઈ હૂ ❀ જો ચડે શબ્દ કો રથ ૪

અષ્ટક

૬

ગુરૂ મંગલ રૂપ અનુપમ પૂરણુ ❀ નામ કબીર સો આપ ઉદારા
મો પર દષ્ટિ દયા કરિ હેરહુ ❀ હોં અતિ બાલક દાસ તુમ્હારા
કામ અપાર મહા બલ ભારત ❀ દેખત કે મમ ચીત ડેરાયો
કીજે કૃપા ઉર અંતર જામી ❀ સંકટ સે બહુ જીવ દુખાયો
લોભ મહા મદ ક્રોધ ઉપાવત ❀ હોત અધીર બહુ ચીત મેરો
મોહ માયા મમતા રજની ચેતો ❀ બરંબાર રહે નીત ઘેરો
એક ઉપાય અહે બચબે કો ❀ હોહુ દયાલ દયા કરી હેરો
કહાં કહુ કુછ આપ છીપ કહાં ❀ હો પ્રભુ નાથ અનાથ કેરો
મોકહં તાત તુમ્હી પીતુ માતુ સુ ❀ ઔર ઉપાય નહી કુછ મોહી
જો સુત માતુ પીતા ઢિગ આવત ❀ તો વહ માતુ સો દષ્ટી ન જોહી
તો પુની લોટત પોટત આગન ❀ લેત ઉઠાય દયા કરિ વોહી
ત્યો ગુરૂ દેવ કબીર કૃપાલા ❀ હૌ એક આસ સરન ગતિ તોહી
દાસ કો સંકટ દેખિ દયા નિધિ ❀ હોય કરૂણાકર આતુર ધાયેવ
ઈન્મતી જબ હેર કિયો પ્રભુ ❀ જાય તહાં વહ પીર મિટાયેવ
બાંધત સેતુ સહાય કિયો પ્રભુ ❀ રામહુ કેર ઉપાય બતાયેવ
કૌન સો સંકટ મોહિ ગરીબ કો ❀ જો તુમ સો નહિ જાત છુડાયેવ
જાય પુરી પુરૂષોતમ કે પ્રભુ ❀ દેકર દંડ સમુદ્ર હટાયેવ
બિપ્રન કો અભિમાન મહા પ્રભુ ❀ તોરન કો બહુ રૂપ દિખાયેવ
વે ભે દીન પડે ચેરનોતર ❀ ચારોહુ જાતિ સો એક મિલાયેવ
દાસ જહાં તહાં જો કુછ ટેરત ❀ તા કહ હોહુ તુમ બેગિ સહાયેવ
મોકા કાહે બિસારત સામથ ❀ દીન દયાલ કબીર ઉદારા
આનન્દ રૂપ અચિંત ગુસાઈ ❀ મોહ માયા સબ સે પ્રભુ પારા
સાક્ષી સ્વરૂપ અનુપમ શોભિત ❀ પારખ રુપ અકાર તુમ્હારા
હો અતિ દીન અધિન દુખી બહુ ❀ મેટહુ મોર અઘોર અંધેરા
યહ બર માગહુ દેહુ દયા કરી ❀ અન્તરયામી સુજ્ઞાન પ્રકાશા
બોધ સ્વરૂપ સદા નિર્ણય ગુરૂ ❀ સો મમ મે તુમ હોહુ ઉજાશા
બેદ પુરાણ કુરાણ જો ગાવહી ❀ પાર ન પાવહીં હોહિ ઉદાસા

જાપર મૌજ કરો તુમ સાહેબ ❀ સો પુનિ હંસ મિલે તુમ પાસા
યે ગુરૂ અષ્ટક પાઠ કરે નર ❀ આપ સુને ઔર ધ્યાન ધરેગે
હોય શ્રધ્ધા અતિ પ્રેમ હુ પાવત ❀ મારગ ચાલ સુચાલ ચલેગે
તે નર પાવહીં મુક્તિ પદારથ ❀ પાખંડ રૂપ બિકાર તજેગે
હોય સુખી લહિ આનંદકો પદ ❀ સો ભવ સાગર પાર લગેગે

અષ્ટક

સાહબ ગુરુ જ્ઞાની સમરથ ધ્યાની ❀ અચલ સ્થાની સ્થીરં
અબિગત બાની મુક્તિ નિસાની ❀ જગમે આયેવ કબ્બીરં
શીશ બિરાજીત તિલક અખંડીત ❀ મુખ સત સુકૃત ગમ્ભીરં
જ્ઞાન પ્રચણ્ડિત પાખંડ ખણ્ડિત ❀ સમતા મંડિત કબ્બીરં
ભેષ રિસાલા શ્રવની માલા ❀ પ્રેમ ઉજાલા કૃપા ગહીરં
દીન દયાલા જન પ્રતિપાલા ❀ સદા કૃપાલા કબ્બીરં
સંકટ ટારન કષ્ટ નિવારન ❀ શીશ બિદારન યમ ધેરં
હંસ ઉબારન જીવ નિસ્તારન ❀ ભર્મ બિદારન કબ્બીરં
સતયુગ ત્રેતા દ્વાપર બીતા ❀ રમતા તીતા પર પીરં
કલયુગ કીતા સબસો જીતા ❀ પરમ પુનિતા કબ્બીરં
કાશી છોડ ઉંડિસા આયે ❀ આસા ગાડે સિન્ધ તીરં
ઠાકુર પંડા ગર્બ બિહંડા ❀ પાખંડ ખંડા કબ્બીરં
પુરૂષ બિંદેહી અવિચલ દેહી ❀ નામ સનેહિ સ્થીરનં
જો જન જાને ભેટ તેહીં ❀ દર્શન દીન્વો કબ્બીરં
કબીરં અષ્ટક ટારન કષ્ટક ❀ ભૌજલ નષ્ટક સબ પીરં
ધર્મનિદાસં નિત અભ્યાસં ❀ પ્રાપત તાસં કબ્બીરં

સત્ય પુરુષ બ્રહ્મઆયે નમઃ
અચુની પ્રગટ શ્રી કબીર આયે નમઃ
સોહંમ બ્રહ્મ આયે નમઃ
ૐ સબલ બ્રહ્મ આદિ શક્તિ આયે નમઃ
શ્રી ગુરૂ દેવાય નમઃ

પંચવા પ્રકાશ સમાપ્ત

❀ તપસ્વી કૃત ❀

—: ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણુ :—

—: કબીર સત્ય પ્રકાશ :—

શ્રી પરમપુજ્ય તપસ્વી સાહેબ
ગુરૂ શ્રી બોધીદાસજી સાહેબ
ઠે : કબીર આશ્રમ
મુ : લીંબડી સૌરાષ્ટ્ર ઝાલાવાડ